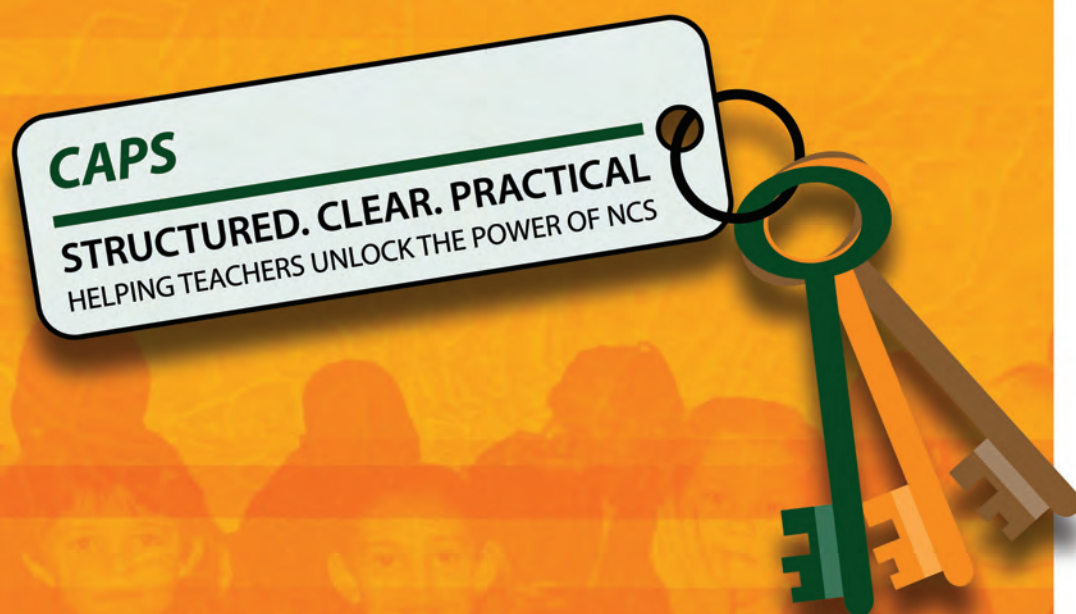

National Curriculum Statement (NCS)

*Curriculum and Assessment
Policy Statement*

*Foundation Phase
Grades 1-3*

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

**TSHITATAMENNDE TSHA PHOLISI YA KHARIKHUḶAMU NA U
LINGA**

GIREIDI YA 1-3

MBALO

DISCLAIMER

In view of the stringent time requirements encountered by the Department of Basic Education to effect the necessary editorial changes and layout to the Curriculum and Assessment Policy Statements and the supplementary policy documents, possible errors may occur in the said documents placed on the official departmental websites.

There may also be vernacular inconsistencies in the language documents at Home-, First and Second Additional Language levels which have been translated in the various African Languages. Please note that the content of the documents translated and versioned in the African Languages are correct as they are based on the English generic language documents at all three language levels to be implemented in all four school phases.

If any editorial, layout or vernacular inconsistencies are detected, the user is kindly requested to bring this to the attention of the Department of Basic Education.

E-mail: capslangcomments@dbe.gov.za or fax (012) 328 9828

Department of Basic Education

222 Struben Street
Private Bag X895
Pretoria 0001
South Africa
Tel: +27 12 357 3000
Fax: +27 12 323 0601

120 Plein Street Private Bag X9023
Cape Town 8000
South Africa
Tel: +27 21 465 1701
Fax: +27 21 461 8110
Website: <http://www.education.gov.za>

© 2011 Department of Basic Education

ISBN: 978-1-4315-0452-7

Design and Layout by: Ndabase Printing Solution

Printed by: Government Printing Works

FOREWORD BY THE MINISTER

Our national curriculum is the culmination of our efforts over a period of seventeen years to transform the curriculum bequeathed to us by apartheid. From the start of democracy we have built our curriculum on the values that inspired our Constitution (Act 108 of 1996). The Preamble to the Constitution states that the aims of the Constitution are to:

- heal the divisions of the past and establish a society based on democratic values, social justice and fundamental human rights;
 - improve the quality of life of all citizens and free the potential of each person;
 - lay the foundations for a democratic and open society in which government is based on the will of the people and every citizen is equally protected by law; and
- build a united and democratic South Africa able to take its rightful place as a sovereign state in the family of nations.

Education and the curriculum have an important role to play in realising these aims.

In 1997 we introduced outcomes-based education to overcome the curricular divisions of the past, but the experience of implementation prompted a review in 2000. This led to the first curriculum revision: the *Revised National Curriculum Statement Grades R-9* and the *National Curriculum Statement Grades 10-12* (2002).

Ongoing implementation challenges resulted in another review in 2009 and we revised the *Revised National Curriculum Statement* (2002) and the *National Curriculum Statement Grades 10-12* to produce this document.

From 2012 the two National Curriculum Statements, for *Grades R-9* and *Grades 10-12* respectively, are combined in a single document and will simply be known as the *National Curriculum Statement Grades R-12*. The *National Curriculum Statement for Grades R-12* builds on the previous curriculum but also updates it and aims to provide clearer specification of what is to be taught and learnt on a term-by-term basis.

The *National Curriculum Statement Grades R-12* represents a policy statement for learning and teaching in South African schools and comprises of the following:

- (a) Curriculum and Assessment Policy Statements (CAPS) for all approved subjects listed in this document;
- (b) *National policy pertaining to the programme and promotion requirements of the National Curriculum Statement Grades R-12*; and
- (c) *National Protocol for Assessment Grades R-12*.

A handwritten signature in black ink, which appears to read 'Angie Motshekga'.

MRS ANGIE MOTSHEKGA, MP
MINISTER OF BASIC EDUCATION

THEBULU YA ZWI RE NGOMU

KHETHEKANYO YA 1: MARANGAPHANDA NA SIANGANE	3
1.1 Siangane	3
1.2 Nyamgaredzo.....	3
1.3 Ndivhdonyangaredzo ya Kharikhulamamu ya Afrika Tshipembe.....	4
1.4 U avhela tshifhinga	6
1.4.1 Vhuimo ha Fhasi.....	6
1.4.2 Vhuimo ha Vhukati.....	6
1.4.3 Vhuimo ha Ntsha	7
1.4.4 Gireisi ya 10-12.....	7
KHETHEKANYO YA 2: THALUTSHEDZO, ZWIKILI NA MAGUDISWA	8
2.1 Marangaphanda.....	8
2.2 Mbalo ndi mini?.....	8
2.3 Ndivhotiwa	8
2.4 Zwikili zwo tiwaho	8
2.5 U isa muhumbulo kha masia a magudwa	9
2.6 U nea tshileme ha masia a magudiswa.....	9
2.7 Mbalo kha Vhuimo ha Fhasi.....	11
2.7.1 Tsumbanila dzo dzinginywaho dza u langula kijasirumu	11
2.7.2 Vhagudi vha re na zwithithisi zwa u guda Mbalo	13
2.7.3 Mbalo dza Murekanyo	13
2.8 Gireidi ya T	14
2.9 Zwishumiswa zwo themendelwaho.....	18
KHETHEKANYO YA 3: U BULETSHEDZA NA U BUISELA KHAGALA MAGUDISWA	19
3.1 Marangaphanda.....	19
3.2 U buletshedza Magudiswa hu tshi itelwa u sumbedza nyaluwo	19
• Nomboro, Mashumele na Vhushaka.....	20
• Phetheni, Kushumele na Alidzhebura	27
• Tshikhala na Tshivhumbeo	28
• Muelo	31
• U shuma na data.....	36

3.3	U bvisela khagala magudwa.....	38
3.4	U tevhekanya na u pima kushumele kwa magudwa	39
3.4.1	Nyangaredzo ya Themo ya Gireidi ya 1	42
3.4.2	Nyangaredzo ya Themo ya Gireidi ya 2.....	60
3.4.3	Nyangaredzo ya Themo ya Gireidi ya 3.....	81
3.5	Notsi dza u bvisela khagala na ndededzi dza u funza	103
3.5.1	U bvisela khagala magudwa a Gireidi ya 1	104
3.5.2	U bvisela khagala magudwa a Gireidi ya 2	142
3.5.3	U bvisela khagala magudwa a Gireidi ya 3	177
 KHETHEKANYO YA 4: U LINGA		546
4.1	Marangaphanda.....	546
4.2	U linga hu si ha fomala kana ha duvha linwe na linwe	546
4.3	U linga ha Fomala.....	546
4.4	Mbekanyamushumo ya u linga ha Fomala	457
4.5	U rekhoda na u vhiga.....	548
4.6	U modareitha u linga.....	549
4.7	Nyangaredzo.....	549
4.8	Tsumbo dza mushumo wa u Linga dza Gireidi 1 – 3	549

KHETHEKANYO YA 1: MARANGAPHANDA NA SIANGANE

1.1 SIANGANE

Tshitatamennde tsha Kharikhuḽamu ya Lushaka tsha Gireidi ya ṽ-12 (TKL) NCS)) tshi ṽlutshedza phoḽisi nga ha kharikhuḽamu na u linga kha miṽwaha ya u dzhena tshikolo. Gireidi ya ṽ nga Tshivenda ndi Gireidi ya u ṽtanganedza (Gireidi ya ṽ).

U itela u khwinisa kufunzele kwa kharikhuḽamu iyi, ho shandukiswa Tshitatamennde tsha Kharikhuḽamu ya Lushaka hune tshanduko dza ḽo thoma u shuma nga ṽwedzi wa Phando 2012. Ho bveledzwa ḽiṽwalwa ḽa Tshitatamennde tsha Phoḽisi tsha Kharikhuḽamu na u Linga tsha Lushaka ḽithihi ḽi pfeseseaho hu u itela uri thero iṽwe na iṽwe i vhe na ḽiṽwalwa ḽayo. ḽiṽwalo ḽi ḽi khou ya u shuma vhuimoni ha maṽwalwa a kale ane a nga sa zwitatamennde zwa thero dzoṽthe, Tsumbamaitele a Mbekanyamushumo ya u Guda na Tsumbamalingele a Thero u bva kha Gireidi ya ṽ-12.

1.2 NYANGAREDZO

- (a) *Tshitatamennde tsha Kharikhuḽamu tsha Lushaka tsha Gireidi ya ṽ - 12 (Phando 2012) tsho imela mulayo wa u guda na u funza kha zwikolo zwa Afrika Tshipembe nahone tsho imela zwi tevhelaho:*
- (i) *Tshitatamennde tsha Kharikhuḽamu na u Linga tsha Lushaka tsha thero iṽwe na iṽwe yo randelwaho;*
 - (ii) *ḽiṽwalo ḽa phoḽisi, Phoḽisi ya Lushaka malugana na ṽhoḽea dza mbekanyamushumo na u aluswa ya Tshitatamennde tsha Kharikhuḽamu ya Lushaka Gireidi ya ṽ-12; na*
 - (iii) *ḽiṽwalo ḽa phoḽisi, Phurothokhoḽo ya Lushaka ya u Linga ya Gireidi ṽ-12 (Phando 2012).*
- (b) *Tshitatamennde tsha Kharikhuḽamu ya Lushaka tsha Gireidi ya ṽ - 12 (Phando 2012) tshi ima vhudzuloni ha zwitatamennde zwa kharikhulamu ya lushaka zwivhili zwine zwa khou shumiswa zwa zwino, zwine zwa vha*
- (i) *Tshitatamennde tsha Kharikhuḽamu tsha Lushaka tsho Khwinifhadzwaho tsha Gireidi ya ṽ - 9, Gazethe ya Muvhuso ya Nomboro 23406 ya 31 Shundunthule 2002, na*
 - (ii) *Tshitatamennde tsha Kharikhuḽamu tsha Lushaka tsho Khwinifhadzwaho tsha Gireidi ya 10 - 12, Gazethe ya Muvhuso ya Nomboro 25545 ya 6 Tshimedzi 2003 na Nomboro 27594 ya 17 Shundunthule 2005.*
- (c) *Zwitatamennde zwa kharikhuḽamu zwa lushaka sa zwe zwa dzudzanyiswa zwone kha pharaṽhukhu ya (a) na (b) zwo faredza maṽwalwa a phoḽisi a tevhelaho ane a ḽo shandukiswa nga zwiṽtuku nga zwiṽtuku, vhudzuloni hazwo ha shumiswa Tshitatamennde tsha Kharikhuḽamu tsha Lushaka tsha Gireidi ya ṽ - 12 (Phando 2012). Tshandukiso iyi i ḽo thoma u shumiswa nga 2012-2014.*
- (i) *Zwitatamennde zwa Thero / Sia ḽa u Guda, Tsumbamaitele ya Mbekanyamushumo dza u Guda na Tsumbamaitele a Mbekanyamushumo dza u Linga dza Gireidi ya ṽ- 9 na Gireidi ya 10 -12;*
 - (ii) *ḽiṽwalo ḽa phoḽisi, Phoḽisi ya Lushaka ya u linga na ndalukano dza zwikolo kha Bennde ya u Pfumbudza na Pfunzo Nyangaredzi, yo rwelwaho ṽari kha Nḽivhadzo ya Muvhuso ya Nomboro 124 kha Gazete ya Muvhuso ya Nomboro 29626 ya 12 Luhuhhi 2007;*
 - (iii) *ḽiṽwalo ḽa phoḽisi, ṽhanziela ya Nṽṽha ya Lushaka (National Senior Certificate): Ndalukano ya Vhukoni ha vhuimo ha 4 ha Muangarambo wa Ndalukano ya Lushaka (National Qualifications Framework (NQF)); ḽe ḽa anḽadziwa kha Gazethe ya Muvhuso ya Nomboro 27819 ya 20 Fulwana 2005;*

- (iv) *Liṅwalo la pholisi, Khwinifhadzo (Adendamu) ya liṅwalo la pholisi, Thanziela ya Nṅha ya Lushaka: Ndalukano ya Vhukoni ha vhuimo ha 4 ha Muangarambo wa Ndalukano ya Lushaka (National Qualifications Framework (NQF), malugana na vhagudi vha vhaholefali, le la anḡadziwa kha Gazethe ya Muvhuso ya nomboro 29466 ya 11 Nyendavhusiku 2006, yo katelwa ngomu kha liṅwalo la Pholisi la Pholisi ya Lushaka ya malugana na ṅhoḡea dza mbekanyamaitete na u pfukela phanḡa zwa Tshitatennde tsha Kharikhuḡamu tsha Lushaka tsha Gireidi ya T - 12; na*
- (v) *Liṅwalo la pholisi, Khwinifhadzo (Adendamu) ya liṅwalo la pholisi, Thanziela ya Nṅha ya Lushaka: Ndalukano ya Vhukoni ha vhuimo ha 4 ha Muangarambo wa Ndalukano ya Lushaka (National Qualifications Framework (NQF), malugana na Phurothokholo ya Lushaka ya u Linga (Gireidi T - 12), sa zwe ya dzudzanyiswa zwone kha Nḡivhadzo ya Nomboro 1267 kha Gazete ya Muvhuso ya Nomboro 29467 ya 11 Nyendavhusiku 2006.*
- (d) *Liṅwalo la pholisi, Pholisi ya Lushaka ya malugana na ṅhoḡea dza mbekanyamaitete na u pfukela phanḡa zwa Tshitatennde tsha Kharikhuḡamu tsha Lushaka tsha Gireidi ya T - 12, na khethekanyo dzine dza vha kha Pholisi ya Kharikhuḡamu na u Linga sa zwe zwa dzudzanyiswa zwone kha Ndima ya 2, 3 na 4 dza heḡi liṅwalo, zwi vhumba tshipiḡa tsha maga ane a fanela u tevhezwa na maimo kana zwitandadi zwa Tshitatennde tsha Kharikhuḡamu ya Lushaka tsha Gireidi ya T - 12 (Phando 2012). Ngauralo, u ya nga ha Khethekanyo 6A ya Mulayo wa Zwikolo zwa Afurika Tshipembe (Mulayo wa Vhu 84 wa 1996), i vhumba tshipiḡa tsha mutheo une ngawo, Minista wa Pfunzo ya Mutheo a tsha mvelelo na zwitandadi zwa fhasisa, khathihi na maitete na maga u itela u linga zwine vhagudi vha tea u zwi swikelela kha zwikolo zwa nnyi na nnyi na zwo ḡimisa nga zwoṅhe.*

1.3 NDIVHONYANGAREDZI YA KHARIKHUḡAMU YA AFRIKA TSHIPEMBE

- (a) Tshitatennde tsha Kharikhuḡamu tsha Lushaka tsha Gireidi ya T - 12 tshi bvisela khagala zwine zwa dzhiwa sa nḡivho, vhukoni na zwa ndeme zwine zwa tea u gudiwa. Tshone i ita uri vhagudi vha wane na u shumisa nḡivho na vhukoni nga nḡila dzine dza ḡisa mbuelo matshiloni avho. Ngauralo, kharikhuḡamu i ṅṅuwedza uri vhagudi vha vhe na nḡivho yo goḡombelaho ya vhupo hapo, zwi sa ambi u dzhiela fhasi kana u sathula kuhumbulele kwa mashangoḡavha.
- (b) Tshitatennde tsha Kharikhuḡamu ya Lushaka tsha Gireidi ya T - 12 tshi na mishumo heyi:
- u shomedza vhagudi, zwi sa sedzi vhubvo, tshiimo tsha ikonomi na matshilisano, murafho, mbeu, tshiimo tsha miraḡo na ṅhalukanyo, musi hu tshi ṅetshedzwa nḡivho, vhukoni na ndeme zwa zwine zwa tea u gudiwa uri vhagudi vha khunyeledze mbidzo yavho, na u vha vhashumeli kha vhupo ha havho sa vhadzulapo vha shango lo vhoḡholowaho;
 - u dzudzanya vhuswikeli kha pfunzo ya nṅha;
 - u leludza muratho kha vhagudi u bva kha tshiimiswa tsha vhugudi u ya kha tshiimiswa tsha mushumo; na
 - u ṅetshedza vhatholi mbonwasia yo eḡanaho na vhukoni ha mugudi.
- (c) Tshitatennde tsha Kharikhuḡamu tsha Lushaka tsha Gireidi ya T - 12 tsho ḡitika nga milayo i tevhelaho:
- Tshanduko ya matshilisano kha vhadzulapo: u vbona uri nangoho tshayandinganyelo ye ya vha i hone siani la pfunzo yo fheliswa, vhadzuloni hayo hu dzudzanywe khonadzeo dzine dza eḡana dza pfunzo u itela zwitshavha zwoṅhe;

- U guda nga u ḡidzhenisa khazwo na vhusedzi: u ḡuḡuwedza u ḡidzhenisa kha maitele a vhusedzi kha ngudo, u fhirisa u guda ha u tou ḡetshedzwa zwo fhelaho sa yone ngoho;
 - Nḡivho ya nḡha na vhukoni ha nḡha: maimo o linganywaho a fhasisa (gumoḡuku / minimamu) a nḡivho na vhukoni zwi teaho u swikelwa kha gireidi inḡwe na inḡwe zwo tiwaho ya dovha ya ḡea maimo a nḡha a swikeleaho kha thero dzoḡhe;
 - U bvela phanḡa: zwi re ngomu na vhuvha kana zwi re mafhungoni kha gireidi inḡwe na inḡwe zwi sumbedza u bvela phanḡa u bva kha zwithu zwa tswititi u ya kha zwa tserekano;
 - Pfanelo dza vhathu, vhuḡanganyi ha vhathu, fhethuvhupo na vhulamukanyi ha matshilisano a vhathu: u dzhenisa pfunzoni maitele na maga ane a tea u tevhedzelwa malugana na vhulamukanyi ha mupo na matshilisano na pfanelo dza vhathu sa zwe zwa dzudzanyiswa zwone kha Ndayotewa ya Riphabuḡiki ya Afrika Tshipembe. Tshitatamennde tsha Pholisi tsha Kharikhuḡamu na u Linga tsha Lushaka a tshi nyefuli kana u dzhiela fhasi zwithu zwa phambano zwi no nga sa vhushayi, u sa eḡana, murafho, mbeu, luambo, miḡwaha/vhukale, vuholefhali na zwiḡwe;
 - U dzhiela nḡha kana u ḡea ndeme sisiḡeme ya nḡivho yapo: u ḡanganedza lupfumo lwa ḡivhazwakale na ifa zwa shango ḡino sa zwithu zwa ndeme siani ḡa u fhaḡa mikhwa sa zwe zwa dzudzanyiswa zwone kha Ndayotewa; na
 - U fulufhedzea, u tendisea, zwa ndeme na vhukoni: u dzudzanya pfunzo ine vhuvha hayo vhu a vhambedzea na ha maḡwe mashango ho sedzwa tshileme (ndeme), vhugoḡombeli na zwiḡwe.
- (d) Tshitatamende tsha Kharikhuḡamu ya Lushaka tsha Gireidi ya T -12 tsho ḡiimisela u bveledza vhagudi vhane vha kona u:
- topola kana u ḡalusa na u tandulula thaidzo na u ḡea muhumbulo kana u dzhia tsheo yo dziaho (u humbula nga nḡila yo vhibvaho);
 - shuma zwavhuḡi u woḡhe na musi u na vhaḡwe sa murao wa tshigwada;
 - ḡilanga na u laula mishumo yavho nga nḡila i pfaḡzaho nahone ine ya nyaula;
 - kuvhanganya, u saukanya, u dzudzanya na u sengulusa mafhungo;
 - davhidzana nga nḡila i pfaḡzaho musi hu tshi khou shumiswa zwikili zwa u tou vhona, zwiga na luambo nga nḡila dzo fhambanaho;
 - shumisa saintsi na thekhinoḡodzhi nga nḡila i pfaḡzaho zwavhuḡi, hu na vhuḡifhinduleli siani ḡa mupo na mutakalo wa vhaḡwe; na
 - sumbedza u pfesesa ḡifhasi sa tshiimiswa tshine ha vha na vhushaka khatsho. Nga maḡwe maipfi, hu tea u ḡivhiwa uri nyimele ya u tandulula thaidzo a yo ngo ḡiimisa nga yoḡhe.
- (e) Vhukateli vhu tea u vha mudzi muhulwane siani ḡa u dzudzanya, u pulana na u gudisa tshikoloni tshiḡwe na tshiḡwe. Hezwi zwi nga itea musi vhadededzi vhoḡhe vha tshi pfesesa u kona u ḡivha na u tandulula zwi thivhelaho kana u thithisa u guda, vha dovha hafhu vha kona u pulanela nyimele dzo fhambanaho.

Khii kana ndeme ya u langula u vhukateli ndi u vhona uri zwithithisi zwo topolwa na uri zwo shuḡwa nga zwi-imiswa zwa u ḡea thuso zwo teaho nga ngomu ha zwitshavha zwa tshikoloni, hu tshi dzheniswa na vhagudisi, thimu dza u ḡea thuso dzo tiwaho kha Tshiḡiriki, thimu dza u thusa dza kha maimo a zwiimiswa. U shuma na zwikundisi ḡilasini, vhagudisi vha tea u shumisa zwiḡirathedzhi zwo fhambanaho sa zwe zwa dzheniswa kha *Ndededzi ya u Gudisa na u Guda ha Vhukateli (2010) (Guidelines for Inclusive Teaching and Learning)* ya Muhasho wa Pfunzo ya Mutheo.

MBALO GIREIDI YA 1-3

1.4 U AVHELA TSHIFHINGA

1.4.1 Vhuimo ha Fhasi

(a) Tshifhinga tsha u gudisa tsha thero dza Vhuimo ha Fhasi tsho ima nga nḡila i tevhelaho:

THERO	GIREIDI YA (AWARA)	GIREIDI YA 1-2 (AWARA)	GIREIDI YA 3 (AWARA)
Luambo lwa Hayani	10	7/8	7/8
Luambo lwa u Engedza lwa u Thoma		2/3	3/4
Mbalo	7	7	7
Zwikili zwa Vhutshilo	6	6	7
• Nḡivho ya Mutheo	(1)	(1)	(2)
• Vhutsila na Mishumo ya Zwanḡa	(2)	(2)	(2)
• Ngudo ya Nyonyoloso	(2)	(2)	(2)
• Ngudamutakalo na Matshilisano	(1)	(1)	(1)
TSHIVHALOGUḲE	23	23	25

(b) Tshifhinga tsha u gudisa kha Gireidi ya 1, 1 na 2 ndi awara dza 23. Kha Gireidi ya 3 ndi awara dza 25.

(c) Kha nyambo, awara dza 10 dzo avhelwa Gireidi ya 1 -2 na awara dza 11 kha Gireidi ya 3. Awara dza nḡhesa kana gumofulu ḡa awara dza 8 na gumoḡuku ḡa awara dza 7 dzo avhelwa Luambo lwa Hayani na gumoḡuku ḡa awara dza 2 na gumofulu ḡa awara dza 3 kha Luambo lwa u Engedza lwa u Thoma kha Gireidi ya 1 -2. Kha Gireidi ya 3 gumofulu ḡa awara dza 8 na gumoḡuku ḡa awara dza 7 dzo avhelwa Luambo lwa Hayani na gumoḡuku ḡa awara dza 3 na gumofulu ḡa awara dza 4 kha Luambo lwa u Engedza lwa u Thoma.

(d) Kha Zwikili zwa Vhutshilo, Nḡivho ya Mutheo (Beginning Knowledge) yo avhelwa awara 1 kha Gireidi ya 1 – 2 na awara dza 2 sa zwe zwa sumbedziswa nga awara kha zwitange (buraketse) kha Gireidi ya 3.

1.4.2 Vhuimo ha Vhukati

(a) Tshifhinga tsha u gudisa kha Vhuimo ha Vhukati (Gireidi ya 4-6) tsho dzudzanywa kha thebuḡu i re afho fhasi nga nḡila i tevhelaho:

THERO	AWARA
Luambo lwa Hayani	6
Luambo lwa u Engedza lwa u Thoma	5
Mbalo (Mathematics)	6
Saintsi ya Mupo na Thekhinoḡodzhi	3,5
Saintsi dza Matshilisano	3
Zwikili zwa Vhutshilo	4
Vhutsila (Creative Arts)	(1,5)
Ngudo ya Nyonyoloso	(1)
Ngudamutakalo na Matshilisano	(1,5)
TSHIVHALOGUḲE	27,5

1.4.3 Vhuimo ha Nt̄ha (Sinia)

(a) Tshifhinga tsha u gudisa kha Vhuimo ha Nt̄ha (Gireidi ya 7-9) tsho dzudzanywa nga nt̄hila i tevhelaho:

Thero	Awara
Luambo lwa Hayani	5
Luambo lwa u Engedza lwa u Thoma	4
Mbalo (Mathematics)	4,5
Saintsi dza Mupo	3
Saintsi dza Matshiliso	3
Thekhinolodzhi	2
Saintsi dza Ndango ya Ikonomi	2
Ngudo ya Vhutshilo	2
Vhutsila na Mvelele	2
TSHIVHALOGUṬE	27,5

1.4.4 Gireidi ya 10-12

(a) Tshifhinga tsha u gudisa kha Gireidi ya 10-12 tsho dzudzanywa nga nt̄hila i tevhelaho:

Thero	U Avhela Tshifhinga nga Vhege (Awara)
Luambo lwa Hayani	4.5
Luambo lwa u Engedza lwa u Thoma	4.5
Mbalo	4.5
Ngudo ya Vhutshilo	2
Tshivhalo tsha fhasisa tsha thero tharu dzine ha nangwa khadzo u bva kha Tshigwada B – Anekitsha B, Thebulu B1-B8 dza liṅwalo la pholisi, <i>Pholisi ya lushaka ya malugana na thodea dza mbekanyamaitete na u pfukela phanḁa zwa Tshitatamennde tsha Kharikhujamu tsha Lushaka tsha Gireidi ya T - 12</i> , zwi tshi bva kha nzudzanyo dza pharagirafu ya 28 ya liṅwalo la pholisi lo bulwaho afho nt̄ha.	12 (awara 3x4)

Tshifhinga tsho avhelwaho nga vhege tshi nga shumiselwa fhedzi thero dza TKL (NCS) dzi toḁeaho dza tshivhalo tsha fhasisa sa zwe zwa sumbedziswa afho nt̄ha. Tshifhinga a tshi tei u shumiselwa thero dza u engedzedza dzo engedzwaho kha mutevhe wa thero dza tshivhalo tsha fhasisa. Arali mugudi a tshi toḁa u nkedza kana u ita thero dza u engedzedza, tshifhinga tsho engedzwaho tshi tea u avhelwa u itela u nkedza idzi thero.

KHETHEKANYO YA 2: ȚHALUTSHEDZO, ZWIKILI NA MAGUDISWA

2.1 MARANGAPHANȚA

Kha khethekanyo ya 2, Tshitatamennde tsha PhoȚisi tsha Kharikhulamu na u Linga (TSHIPHOKHALI) tsha Lushaka tsha Mbalo dza Vhuimo ha Fhasi, tshi nea vhadededzi țhalutshedzo ya Mbalo, ndivhotiwa, zwickili zwo tiwaho, u sedza kha masia a magudiswa, u nea tshileme masia a magudiswa, zwithu zwo themendelwaho zwa ngudo dza Mbalo kha Vhuimo ha Fhasi, maga o tsivhudzwaho a u thusa vhagudi vha re na zwithithisi zwa u guda Mbalo, mbalo dza murekanyo na, u țuțula u gudisa zwickili zwa nyumeresi kha Gireidi ya Ț.

2.2 MBALO NDI MINI?

Mbalo ndi luambo lu ne lwa shumisa zwiga u itela u buletshedza nomboro, zwa dzhomeȚiri na vhushaka ha nyolo. Ndi nyito i itwaho nga vhatu i katelaho u sedza, i imelaho na u țoȚisisa phetheni na vhushaka ha ndeme kha zwithu zwi fareaho na zwa matshilisano na zwithu zwa mbalo zwone zwiȚe. U thusa kha u bveledza maitele a murekanyo ane a țuțuwedza kuhumbulele ku re na ndunzhendunzhe na ndeme, vhuronwane na u tandulula thaidzo zwi ne zwa Țo thusa kha u dzhia tsho.

2.3 NDI VHOTIWA

U funza na u guda Mbalo zwi livhiswa kha u bveledza zwi tevhelaho kha mugudi:

- u dzhiela nzhele vhukuma uri vhushaka ha zwa Mbalo vhu nga shumiswa hani kha zwa vhushaka ha matshilisano, zwa mupo, zwa mvelele na zwa vhubindudzi;
- vhuȚifulufheli na vhukoni kha u shuma kha nyimele iȚwe na iȚwe ya tshimbalo hu si na u thivhelwa nga nyofho ya Mbalo;
- muya wa u țoȚoȚu Țivha na lufuno lwa Mbalo;
- u takalela lunako na vhuȚi ha Mbalo;
- u Țivha uri Mbalo ndi tshipiȚa tsha vhusiki tsha nyito ya muthu;
- u pfesesa hu hulwane ha zwiteȚwa u itela uri a kone u pfesesa Mbalo; na
- U shumisa zwickili na ngivho zwo khetheaho zwi țoȚeaho kha:
 - u shumisa Mbalo kha thaidzo dza zwithu zwi fareaho, zwa matshilisano na zwa tshimbalo;
 - ngudo ya magudiswa a re na vhushaka (tsumbo: thero dziȚwe); na
 - ngudo ya u isa phanȚa kha Mbalo.

2.4 ZWIKILI ZWO TIWAHO

U bveledza zwickili zwa Mbalo zwa ndeme mugudi u tea u

- bveledza kushumisele ku re kwone kwa luambo lwa Mbalo;
- bveledza qivhaipfi ya nomboro, kuñwalele kwa nomboro na zwickili zwa u vhala na u shumisa;
- guda u thetshelesa, u davhidzana, u humbula, u ñea mbuno dzi re na ndunzhedunzhe na u shumisa ñdivho ya tshimbalo yo waniwaho;
- guda u ita ðhoðisiso, u sengulusa na u ðalutshedza mafhungo;
- guda u awela na u tandulula thaidzo; na
- u fhaða u dzhiela nzhele ha mishumo ine Mbalo ya ita kha nyimele ya vhutshilo ha vhukuma hu tshi katelwa na mveledziso ya vhuñe.

2.5 U ISA MUHUMBULO KHA MASIA A MAGUDISWA

Mbalo kha Vhuimo ha Fhasi dzi angaredza masia a magudiswa mañanu. Sia liñwe na liñwe ða magudiswa ði shela mulenzhe kha u bveledza vhukoni ha zwickili zwo lavhelelwaho. Thebulu i re afho fhasi i sumbedza u isa muhumbulo kha nyangaredzo ya masia a magudiswa khathihi na masia a magudiswa o lavhelelwaho kha Vhuimo ha Fhasi.

Thebulu 2.1 U livhiwa kha magudiswa o lavhelelwaho a Mbalo a Vhuimo ha Fhasi

NDIVHO YA MAGUDISWA A MBALO		
Masia a magudiswa	Nyangaredzo ya u livha kha magudiswa	U livha kha magudiswa o lavhelelwaho a Vhuimo ha Fhasi
Nomboro, Tswayo na Vhushaka	<p>Mveledziso ya ñdivho ya nomboro yo anganyelaho:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ðhalutshedzo dza tshaka dzo fhambanaho dza nomboro; • vhushaka vhukati ha nomboro dzo fhambanaho; • saizi ya nomboro dzo fhambanaho; • u sumbedza nomboro nga ñdila dzo fhambanaho; na • zwi ðiswaho nga u shuma nga dzinomboro. 	<p>Mutevhe wa nomboro dzo bveledzwaho mafheloni a Gireidi ya 3 u katelaho ngomu mbalo dzo fhelelaho dzi si ho fhasi ha 1 000 na mbalo dza zwipiða. Kha vhuimo uvhu ndivho ya mugudi ya kuñwalelwe kwa nomboro ku a bveledzwa nga u shuma na zwithu zwi fareaho u kona u vhala zwithu zwo kuvhanganywaho u khethekanya na u ðanganyisa tshivhalo, u vhala u tshi pfuka nga ñdila dzo fhambanaho, u tandulula thaidzo dza mbalo dza maipfi, na u fhaða na u kwashekanya nomboro.</p> <ul style="list-style-type: none"> • U vhala hu ita uri vhagudi vha bveledze kuñwalelwe kwa nomboro, murekanyo, u anganyela, zwickili zwa u rekanya u qivha phetheni. • Mveledziso ya kuñwalelwe kwa nomboro i thusa vhagudi u guda nga ha mbonalo ya nomboro na u bveledza zwiñirathedzhi zwine zwa ita uri u rekanya/vhala hu leluwe. • U tandulula thaidzo dzi elanaho na zwine zwa khou itea zwi thusa vhagudi u bvisela mihumbulo yavho khagala nga u amba na u ñwala hu tshi shumiswa nyolo na zwiga. • Vhagudi vha fhaða u pfesesa mutheo wa kushumele kwa u ðanganya, u ðusa, u andisa na u kovha. • Vhagudi vha bveledza kuñwalelwe kwa mbalo dza zwipiða nga u tandulula thaidzo dzi elanaho na u kovhekana zwithu zwi fareaho na u vhalea na nga u shumisa nyolo. Thaidzo dzi tea u vha na thandululo dzadzo dzine dza bvisa mbalo dzo fhelelaho, zwiñtaha kana zwipiða. U kovha hu so ngo vha hu katelaho zwipiða zwa mbalo fhedzi, hu teavho u vha na u wana zwipiða zwa zwithu zwo kuvhanganywaho. Kha vhuimo uvhu, vhagudi a vha lavhelelwi u vhala kana u ñwala furakisheni nga u shumisa nomboro kana zwiga zwa furakisheni.

NDIVHO YA MAGUDISWA A MBALO

Masia a magudiswa	Nyangaredzo ya u livha kha magudiswa	U livha kha magudiswa o lavhelelwaho a Vhuimo ha Fhasi
<p>Phetheni, Fankisheni na Aļidzhebura</p>	<p>Aļidzhebura ndi luambo lwa u ¼disisa na vhudavidzani kha vhumzhi ha Mbalu na hone zwi nga kona u tatamudza u ya kha u guda mishumo na vhuñwe vhushaka vhukati ha zwithu zwo fhambanaho Tshipi¼a tsha ndeme tsha magudiswa a sia iļi ndi uri mugudi a kone u vha na vhuconi ha u shumisa ¼haluso ya phetheni na vhushaka hu tshi shumiswa ¼haluso ya zwi¼a, girafu na thebulu; na zwikili zwa aļidzhebura. I dovha ya livhiswa kha:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ¼haluso ya phetheni na vhushaka hu tshi shumiswa ¼haluso ya zwi¼a, girafu na thebulu; na • U topola na u sengulusa tshifhinga tshiñwe na tshiñwe na u shandukiswa ha phetheni, na vhushaka vhune ha thusa vhagudi u kona u humbulela na u tandulula thaidzo. 	<p>Kha vhuimo uvhu vhagudi vha shuma na vhuvhili ha</p> <ul style="list-style-type: none"> • phetheni ya nomboro (tsumbo, u vhala a tshi pfuka); na • phetheni dza dzhome¼iri (tsumbo, zwifanyiso). <p>Vhagudi vha tea u shumisa zwithu zwi fareaho, nyolo na zwiwhumbeo zwa zwi¼a u kona kopolola, u tatamudza, u ¼alusa na u sika phethteni.</p> <p>U kopolola phetheni zwi thusa vhagudi u vhona ndunzhendunzhe ya kudzudzanyelwe kwa phetheni.</p> <p>U tatamudza phetheni zwi thusa vhagudi u sedzulisa arali vho kona pfesesa mutevhe wa phetheni zwavhu¼i.</p> <p>U ¼alusa phetheni hu thusa vhagudi u bveledza zwikili zwavho zwa luambo.</p> <p>U lavhelesa kha mutevhe wa phetheni zwi fha¼a mutheo wa u bveledza zwikili zwa u humbula nga n¼ila ya tshiaļidzhebura.</p> <p>Phetheni ya nomboro i tshi shumiswa kha mveledziso ya kuñwalelwe kwa nomboro na mashumele a ndeme o fha¼waho kha Nomboro, Tswayo na Vhushaka.</p> <p>Phetheni ya dzhome¼iri yo katela u tevhekana ha mitaladzi, zwiwhumbeo na zwithu na dziñwe phetheni dzine dza wanala kha i¼ifhasi. Kha phetheni dza dzhome¼iri vhagudi vha shumisa ndivho yavho ya Tshikhala na Tshivhumbeo.</p>
<p>Tshikhala na Tshivhumbeo (dzhome¼iri)</p>	<p>Ngudo nga ha Tshikhala na Tshivhumbeo zwi engedzedza u pfesesa na u takalela phetheni, zwonezwone, u swikelela na vhu¼i vhu re kha zwiwhumbeo zwa mupo na mvelele. Ngudo iyi i dovha ya sedza kha</p> <ul style="list-style-type: none"> • mbonalo, vhushaka; • u ¼ivhonadza, vhuimo; na • vhushaka ha zwithu zwa zwiwhumbeo zwa sia vhili na sia raru. 	<p>Kha vhuimo uvhu vhagudi vha lavhelesa kha zwithu zwi re na zwiwhumbeo zwa Mielo ya 2 (2-D) na Mielo ya 3 (3-D) vhuimo na masia/ tsumbafhethu.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vhagudi vha wanulusa mbonalo ya zwithu zwi re na zwiwhumbeo zwa 2-Daimesheni (2-D) na 3-Daimesheni (3-D) nga u vhekenya, u dzudzanya, u ¼alusa na u zwi ñea madzina. • Vhagudi vha ola zwiwhumbeo na u fha¼a vha tshi shumisa zwithu. • Vhagudi vha ¼ivha na u ¼alusa zwiwhumbeo na zwithu zwi re kha vhupo havho zwi fanaho na zwithu zwi re na zwiwhumbeo zwa Mbalu. • Vhagudi vha ¼alusa vhuimo ha zwithu, ha vhone vhañe na ha vhañwe vha tshi shumisa ¼ivhaipfi i re yone. • Vhagudi vha tevhedza na u ñea masia.
<p>Muelo</p>	<p>Muelo u livhiswa kha u nanguludzwa na u shumisa zwa u ela zwi re zwone, zwithu, na fomula u itela u sumbedza tshivhalo tsha zwiwo, zwiwhumbeo, zwithu na vhupo. Zwi elana tsho¼the na kha i¼ifhasi i¼a mugudi i¼a saitsi, thekhiñolodzhi na vhubindudzi, u thusa uri mugudi a;</p> <ul style="list-style-type: none"> • kone u anganya nga n¼ila i pfalaho; na • u vha muthu o vuleaho kha kuhumbulele kwa Muelo na mvelelo. 	<ul style="list-style-type: none"> • Kha vhuimo uvhu, ndivho ya vhagudi nga ha muelo i bveledziswa nga u shuma zwi tshi vhonala nga zwithu zwo fhambanaho zwi fareaho na zwiwhumbeo, u guda mbonalo ya vhu¼apfu, vhungomu, tshileme, u mona na tshifhinga. • Vhagudi vha ela mbonalo ya zwiwhumbeo na zwithu vha tshi shumisa zwa u ela zwo teaho, zwi nga ho sa zwan¼a, maga, mudzio/zwifaredzi na zwiñwe. • Vhagudi vha vhambedza zwithu zwo fhambanaho vha tshi shumisa maipfi a mbambedzo a nga ho sa lapfusa / pfufhisa, lemelesa/ leluwesa na zwiñwe. • Vhagudi vha ¼ivhadzwa nga ha zwa u ela zwa tshitandadi zwi nga ho sa gireme, khi¼ogireme, mi¼i¼i¼itha, i¼itha, senthimithara, mithara na zwiñwe. <p>Nyito dzi elana na tshifhinga dzi tea u dzudzanywa hu na u humbula uri u pfesesa ha vhagudi nga ha tshifhinga hu tea u vha ho no bveledzwa vha sa athu u vhala nga hatsho.</p>

NDIVHO YA MAGUDISWA A MBALO		
Masia a magudiswa	Nyangaredzo ya u livha kha magudiswa	U livha kha magudiswa o lavhelelwaho a Vhuimo ha Fhasi
U shuma na Data (mbalombalo)	<p>Musi mugudi a tshi guda u shuma nga data u bvedza zwikili zwa u</p> <ul style="list-style-type: none"> • kuvhanganya; • dzudzanya; • tana; na • u sengulusa na u talisa data ye a newa. 	<p>Ndavhalelo kha u funza na u guda nga ha u shuma na data kha vhuimo uvhu zwi kha u vhekanya zwithu na data nga ndila dzo fhambanaho, zwo livhanywa na zwi talusi zwo fhambanaho zwa zwithu kana data.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vhagudi vha lavhelelwa u talutshedza na u vhumba girafu ya zwifanyiso na girafu ya lubaba ya tshiwe tsho livhana na tshiwe ya data yo newaho.

2.6 U NEA TSHILEME HA MASIA A MAGUDISWA

U elwa ha Masia a Magudiswa a Mbalo zwi shuma kha ndivho mbili dza ndeme: tsha u thoma, u ela hu nea tsivhudzo kha uri ndi tshifhinga tshi ngafhani tshine tsha nga shumiswa u shuma na magudiswa a sia liwe na liwe nga ndila i fushaho. Tsha vuvhili, zwi nea tsivhudzo nga ha uri magudiswa a nga vhekanywa hani kha u linga. U elwa ha Masia a Magudiswa o fhambana u ya nga gireidi kha Vhuimo ha Fhasi.

Thebulu 2.2 U kalwa ha Masia a Magudiswa kha Vhuimo ha Fhasi

U KALWA HA MASIA A MAGUDISWA			
Sia la Magudiswa	Gireidi 1	Gireidi 2	Gireidi 3
Nomboro, Tswayo na Vhushaka *	65%	60%	58%
Phetheni, Fankisheni na Ajidzheburajidzhebura	10%	10%	10%
Tshikhala na Tshivhumbeo (dzhomejiri)	11%	13%	13%
Muelo	9%	12%	14%
U shuma na data (mbalombalo)	5%	5%	5%
	100%	100%	100%

*Kha Gireidi ya 1 – 3, ndi zwa ndeme uri sia la magudiswa la Nomboro, Tswayo na Vhushaka ndi lone la ndeme kha Mbalo. Vhagudi vha tea u pfuka kha Vhuimo ha Fhasi vhe na ndivho nga ha nomboro na kushumiselwe kwadzo lwo nwelelaho. Ndivho khulwane ndi ya uri vhagudi vha vhe na vhukoni na vhufulufheli kha nomboro na u kona u vhala. Nga mulandu wa izwi, tshifhingatwa tsho randelwaho Nomboro, Tswayo na Vhushaka tsho engedzedzwa. Mushumo munzhi kha phetheni u tea u sedza kha nomboro u itela u tanganya vhukoni ha vhagudi.

2.7 MBALO KHA VHUIMO HA FHASI

Mbalo kha Vhuimo ha Fhasi vhu kombetshedza vhumani vhukati ha vhutshilo ha mugudi musi a tshikolothangeli/khireshe na ha hayani nga iwe ndila, na mbalo dzine dza toda u humbula dza gireidi dza ntha. Kha Gireidi dza u thoma vhagudi vha tea u wana tshenzhemo dza Mbalo dzine dza vha nea zwikhala zwinzhi “zwa u ita, u amba na u rekhoda” kuhumbulele kwavho kwa Mbalo.

Tshifhinga tshine tsha shumiswa kha Mbalo tshi na ndeme kha nyaluwo ya zwitehwa na zwikili zwa Mbalo. Nyito dzine vhagudi vha dzheniswa khadzo dzi so ngo vha dza u swika kha u vha “fareledza”, hone dzi tea u vha dzo livhiswa kha Mbalo sa zwe zwa dzudzanywa kharikhulamu.

2.7.1 Tsumbandila dzo dzinginywaho dza u langa kilasi.

Zwifhinga zwothe zwa duvha zwo avhelwaho Mbalo zwi tea u dzhiwa sa ngudo nthihi. Nga tshifhinga tsha ngudo ya Mbalo zwi tevhelaho zwi tea u itea:

- **U shuma na kilasi yothe**
 - Murekanyo wa Mbalo
 - U tanganya magudiswa
 - U langa kilasi (u avhela mishumo ya u shuma u wothe, na zwiñwe)
- **U shuma na tshigwada tshiṭuku**
 - U vhala
 - Mveledziso ya kuñwalelwe kwa nomboro (nga orala na nyito dza u tou ita)
 - U tandulula thaidzo (nga orala na nga u ita)
 - U rekhoda zwo ñwalwaho
 - U bveledza zwiṭirathedzhi zwa u vhala (nga orala na nyito dza u ita)
 - Phetheni
 - Tshikhala na Tshivhumbeo
 - Muelo
 - U shuma na data

- **Mushumo wa u shuma mugudi e eṭhe**

Vhagudi vha ita ndowendowe na u khwathisedza khontseputi dzo bveledzwaho kha u gudisa kilasi yothe na kha u gudisa zwigwada zwiṭuku.

Nyito ya kilasi yothe: hune mafhungo a ndeme a ḍo vha a Mbalo dza Murekanyo, u tanganywa ha zwiteñwa na u avhela mishumo ya u shuma mugudi e eṭhe lwa minete i si ho fhasi ha 20 nga ḍuvha musi hu tshi thomwa ngudo ya Mbalo. Nga tshifhinga itshi Mudededzi vha ḍo shuma na vhagudi vhothe u sedzulusa rekhodo dzo teahe, dzina ja ḍuvha, datumu, nomboro ya vhagudi vha re hone na vha siho, na nga matshele. Mbalo dza Murekanyo u ḍo katela ndowendowe dza vhuimo dzi nga ho sa 8 i murahu/phanda ha; 2 ndi khulwane/thukhu kha; 4+2; 5+2; 6+2” na dziñwe. Nga tshenetshi tshifhinga mudededzi vha nga kha ḍi tanganya zwiteñwa zwine zwa vha na vhuleme. Kana zwiñwe zwine zwa vha zwa ndeme, ndi uri mudededzi vha nga ḍi ñea kilasi mushumo wa kilasini wo katelaho vhothe khathihi na mushumo wa u shuma e eṭhe musi mudededzi vha tshi khou isa phanda na u shuma na tshigwada tshiṭuku.

U sedza kha ngudo ya tshigwada tshiṭuku ndi zwa ndeme musi mudededzi o dzhia tshigwada tshiṭuku tsha vhagudi (8 u swika kha 12) vthane vha vha na vhukoni vhu yelanaho vho dzula fhasi kana kha zwidulo kana kha madzulo avho, ngeno vhañwe vhagudi vhe kha nyito dza u shuma vhe vhothe. Mudededzi vha shuma na vhagudi nga ḍila ya orala na nga u ita, a tshi khou ita nyito dzi fanaho na u vhala, u anganyela, mveledziso ya kuñwalelwe kwa nomboro na u tandulula thaidzo khathihi na nyito dzi ambaho nga ha Phetheni, Tshikhala na Tshivhumbeo, muelo na u shuma na data, zwine zwa tea u swika kha u pulanwa nga vhuronwane.

Uri hu nweledzwe magudiswa, mishumo ya u swika kha u ñwala, (bugu ya u shumela, tsumbo dza mabambiri a u shumela, khadi dza mushumo na zwiñwe) hezwi zwi tea u vha tshipiḍa tsha tshifhinga tsha u guda nga zwigwada hune zwa konoudzea. Vhagudi vha tea u vha na zwithu zwa u ñwala (bugu dza u ñwalela na zwiñwe) u itela nyito dza u tandulula thaidzo. Tshifhinga tsha u guda nga tshigwada tshi tea u vha na u dzhenel-ela ha vhagudi nga u vha tuṭuwedza “**u ita, u amba, u edzisela na u rekhoda**” mihumbulo yavho ya Mbalo.

Vhadededzi vha tea u zwi dzhiela ñṭha u sa nyadza vhagudi vthane vha lenga u pfesesa, vha tea u vha thusa u

vhona uri na vhone vha a bvelela. Zwi a leluwa u fanyisa mushumo wa vhuimo vhu kondaho kha vhagudi arali vhagudi vhane vha khou shumiswa navho kha zwigwada vha na vhukoni vhune ha fana. Fhedziha zwigwada zwa vhukoni ho tlanganelanaho zwi nga shuma zwavhuḏi kha mushumo wa u fhaṭa, wa muelo, na wa u ita phetheni kana wa u vhekanya, kana wa mitambo.

Nyito dza u shuma muthu e eṭhe: Musi mzzudededzi o sedza kha ngudo ya tshigwada tshiṭuku, vhunzhi ha vhagudi vha tea u vha vha tshi khou shuma nyito dzo fhambanaho dza mbalo dzo lavhelesaho kha u khwaṭhisa na u tlanganya kuṅwalele na zwikili zwo no gudiswaho nga tshifhinga tsha mushumo wa ngundo dzo sedzaho kha zwigwada zwiṭuku. Hedzi nyito dzine mugudi a shuma e eṭhe dzi tea u fhambanyiswa u itela u swikelela vhuimo ha vhukoni ha vhagudi vhoṭhe. *Nyito dza u shuma muthu e eṭhe* dzi nga katela na:

- nyito dza bugu ya u shumela;
- mabambiri a u shumela kana khadi dza mushumo, wa u vhala, wa u tamba nga nomboro, thaidzo dzo leluwao dzine dza wanala kha mbalo dza maipfi na dziṅwe.
- mitambo ya Mbalo i fanaho na Ludo, dominosi, phaziḽi ya dzhigiso; na
- mishumo i katelaho u fhaṭa, u vhekanya, u ita phetheni kana muelo.

Tshifhinga tsha ngudo dza Mbalo tshi tea u vha na mbetshelwa ya u thusa vhagudi vhane vha tlangana na zwithithisi zwa u guda, nyito dza u alusa vhane vha vha na vhukoni ha nṭha, nyito dza u linga na zwiṅwe.

Nyito dzoṭhe dza u shuma muthu e eṭhe na u shuma nga zwigwada zwi tea u lavheleswa (nga u ita na nga orala), u makwa na u sedzuliswa (u rekhoda nga u ṅwala) nga mudededzi sa tshipiḏa tsha nyito dza u linga dzi si dza fomala na dza fomala.

U tevhelela ho khwaṭhaho kha phindulo dza vhagudi (dza u amba, dza orala, dza u ita, u rekhoda ha u ṅwala kha nyimele ya u funza na u guda zwi thusa Mudededzi vha ita ndingo ya tshifhinga tshoṭhe, u lavhelesa mvelaphaḏa ya vhagudi na u ita ndugiselo nga vhuronwane ṅḽila ya u thusa vhagudi vhane vha khou tlangana na zwithithisi zwa u guda.

2.7.2 Vhagudi vha re na zwithithisi zwa u guda Mbalo

Ndi zwa ndeme uri vhagudi vhane vha tlangana na zwithithisi zwa u guda Mbalo vha fhiwe nyito dzo livhanaho na ngudo. Tsumbo dza u swika kha u ita hu tshi shumiswa zwithu zwi fareaho khathihi na nyito dza u swika kha u ita zwi tea u itwa lwa tshifhinga tshilapfu tshi fhiraho tsha vhagudi vha si na thaidzo, vhunga u pfukhela kha mishumo ya ngelekanyo nga u tlanganya zwi tshi nga swikisa kha ṅḏaḏo na u ḑisola. Vhagudi avha vha tea u ṅewa tshifhinga tshinzhi tsha u:

- khunyeledza mishumo; na
- kona u swikelela kana u wana zwikili zwa u hambula (nga ṅḽila dzavho vhone vhaṅe); na

Tshivhalo tsha nyito dzine dza tea u fhedzwa dzi tea u ḑowedzwa mugudi hu si na u siedza zwiṅwe zwa magudiswa na zwikili zwe zwa gudiswa.

2.7.3 Mbalo dza Murekanyo

Mbalo dza Murekanyo ndi wa ndeme kha kharikhujamu. Zwivhumbi zwa nomboro na mbuno dza thebulu ya u an-disa dzine vhagudi vha lavhelelwa u dzi ḑivha na u dzi hambula dzo itwa mutevhe kha gireidi iṅwe na iṅwe. Kha u tlanganya, Mbalo dza Murekanyo u shumiswa nga vhuḏalo u wanulusa zwickhala zwa nomboro dza nṭha nga u vhala

a tshi pfuka na nga u ita nyito dzi nga ho sa “u tsa a tshi gonya kha leri ya nomboro”, tsumbo, mudededzi wa Gireidi ya 3 a nga vhudzisa zwi tevhelaho ”u lunzhedzana ha dzimbudziso”: “Thomani nga 796 Engedzedza ni 7. Ee, i do vha 803 Fhungudzani 5. Ee, i do vha 798. Engedzedza ni 10...engedzedza ni 2 ...engedzedza ni 90 ...fhungudzani 5 ...” na zwiñwe. Nyito idzi dzi thusa vhagudi u fhaṭa murekanyo wa mutalombalo.

Mbalo dza Murekanyo u dzhenelela nga ndila yo khwaṭhaho kha khethekanyo ya mveledziso ya u vhala na kuñwalelwe kwa nomboro zwi tshimbilelanaho na ṭhoho ya Nomboro na Phetheni, dzi nga dovha dza bvelela nga tshifhinga tsha nyito dza muelo na u shuma na data. Musi hu tshi itwa Mbalo dza Murekanyo, mudededzi vha so ngo kombetshedza vhagudi u ita murekanyo wa u rekanya une vha si u kone — zwithu zwa u ñwala kana zwa u vhala zwi tea u vha hone tshifhinga tshoṭhe u itela vhagudi vhane vha do ṭoda u zwi shumisa.

2.8 GIREIDI YA Ṭ

Ngona ya u guda Mbalo i tea u ḍisendeka nga milayo ya ṭhanganelo na u guda nga u tamba. Mudededzi vha tea u vha muthu wa mafulufulu, mupfukiseli/mukonanyi, u fhirisa u vha sumbandila. Mupfukiseli u ita uri vhunzhi ha zwickhala zwa u guda zwi so ngo lavhelelwaho zwine zwa bvelela nga u ṭavhanya nga tshifhinga tsha mutevhe wa nyito dzo ḍisendekaho nga mugudi dzi nga ho sa nyito dza u tamba nga u funa kha khona ya zwa kholekhole kana khona ya u fhaṭa nga mabuloko, u tamba nga muṭavha na maḍi khathihi na nyito dzine mudededzi vha do vha a tshi khou endedza dzine dza sedza kha magudiswa a Mbalo ane a nga vha nyito dza u vhala, mveledziso ya kuñwalele kwa nomboro, Tshikhala na Tshivhumbeo, tshifhinga na dziñwe nyito dzine dza bveledzisa Mbalo. Muvhala nga wone uṅe a si tshiteñwa tsha mbalo, fhedzi u nga kha ḍi shumiswa kha u bveledza ndivho ya zwiteñwa zwa Mbalo kha nyito dzi nga ho kha u vhekanya, u ita zwigwada, na u khethekanya.

Masia oṭhe a Gireidi ya Ṭ, hu tshi katelwa mbonalo ya kilaṣini na ndowedowe dza u gudisa na u guda, zwi tea u bveledza muthu woṭhe. Mveledziso ine ya vha tshipiḍa tsha vhuṭhogwa kha nyito dza Mbalothangeli dza Nyumeresi i katela nyaluwo ya u ḍivha (u tandulula thaidzo, kuhumbulele kwae na u ñea muhumbulo), mveledziso ya luambo (luambo lwa Mbalo) na kuvhonele kwa zwithu khathihi na vhuḍilangi khathihi na nyanyuwo na matshilisano. Masia aya oṭhe a nga bveledzwa nga kha zwiṭori, nyimbo, zwidade, mitambo ya miñwe na mutambo wa maḍi, zwitambiswa zwa u guda ngazwo zwi katelaho mitambo ya tamba kha bodo, nyito dza u fhaṭa na u sedzulusa (tshileme, tshifhinga, vhungomu, muelo, na zwiñwe), mutambo wa u humbulela, mitambo ya nṅa, na” mitambo ya mudavhini”. Tshakha dza mitambo minzhi na matambwa zwi nga anganyela masia a nyumeresi, tsumbo u ela musu hu tshi bikiwa kana u vhala musu vha tshi renga.

Nga mañwe maipfi, ndivho ya Mbalothangeli dza Nyumeresi dza na zwine zwa elana na zwiteñwa zwa Mbalo, zwi tea u fana na u gudisa hoṭhe ha vhuḍi, u sendema kha milayo i tevhelaho hune vhagudi vha tshimbila nga maga mararu a u guda, ane a vha:

- liḡa la u guda nga u ita (u vha na tshenzhemo ya zwiteñwa nga muvhili na zwipfi);
- liḡa la u shumisa zwi fareaho (3-D, hu tshi shumiswa zwithu zwo fhambanaho sa mabuloko, zwithivho zwa mabodelo, zwitanda na zwiñwe zwithu zwine zwa wanala kha vhupo); na
- vhuimeleli ha bambiri na penisela (vhuimeleli ha zwine zwa nga zwi a farea hu tshi shumiswa nyolo, garaṭa dza u fanyisa na zwiñwe).

Kha ñwaha wa Gireidi ya Ṭ mbekanyangudo i vhidzwa u pfi mbekanyamushumo ya ḍuvha liñwe na liñwe na hone yo

Mbekanyamushumo ya dūvha liṅwe na liṅwe ya Gireidi ya T
(U bva ± 7:30 – 13:00)

U SWIKA NA U TAMBA U SA THITHISWI

min ya 36

NDUMELISO MADUVHA A MABEBORIDZHISIṬARA MUTSHO MAFHUNGO TSHATI YA MUTSHO

NYITO YO RANGWAHO PHANḌA NGA MUDEDEDZI
Luambo Mbalo Zwikili zwa Vhutshilo

Luambo
Mathematiki
Zwikili zwa
Vhutshilo

min ya: 50

NYITO YA ZWANḌA (Duvha liṅwe na liṅwe: NYITO KHULWANE 1 + NYITO DZA U TIKEDZA 2/3 U TAMBA U SA THITHISWI KIḌASINI U KUNAKISA KIḌASINI

Mutambo khumbulelwa
U edzisela mutambi
Mutambo wa u fhaṭa-zwibuḷoko
Thoyi dza pfunzo
Mitambo ya muhumbulo - phazili
Khuda ya bugu
Tshifhinga tsha u fhumula

min ya 30

NYITO YO RANGWAHO PHANḌA NGA MUDEDEDZI
Luambo Mbalo Zwikili zwa Vhutshilo

min ya 10

U YA NḌUNI ḌHUKHU LWO ḌOWELEAHO:
Luambo, Mbalo, Zwikili zwa Vhutshilo

min ya 20

ZWILIWA
Luambo, Mbalo, Zwikili zwa Vhutshilo

min ya 60

U TAMBA U SA THITHISWI Na U KUNAKISA

MUTAMBO WA MADI U TAMBA MUTAVHANI
U edzisela mutambi
Bola
Dembetiti / muswinki
Thoyi dza mavhili
Thoyi dza pfunzo
Deu
Nyonyoloso

min ya 10

U YA NḌUNI THUKHU LWO ḌOWELEAHO:
Luambo, Mbalo, Zwikili zwa Vhutshilo

min ya 30

NYITO YO RANGWAHO PHANḌA NGA MUDEDEDZI
Luambo mbalo zwikili zwa vhutshilo

min ya 30

TSHITORI Duvha liṅwe na liṅwe

U AWELA NA U YA MAHAYANI

- LUAMBO**
- Nyito dzine dza bva kha tplki (ncaps) (luambo lwa hayani)
 - Zwitori
 - Litambwa
 - Bugu/zwifanyiso
 - U vhala tshifanyiso
 - Nyambedzano ya tshifanyiso
 - Nyito dza muhumbulo
 - Phosiṭara ya mubebi
 - Lunwalo lwa mubebi
 - Mafhungo
 - Zwirendo/zwidade
 - Nyimbo/zwidade
 - Theiphi
 - Nyambedzano nga ha thero
 - Nyito dza nyonyoloso
 - Zwithu zwo doweleaho
 - U tamba u sa thithiswi

- ZWIKILI ZWA VHUTSHILO**
- Nyito dzine dza bva kha tplki (ncaps) (zwikili zwa vhutshilo)
 - Nyito dza nyonyoloso
 - Nyimbo
 - Zwirendo/zwidade
 - Nyambedzano nga ha thero
 - Maduvha a mabebo
 - Zwithu zwo doweleaho
 - U tamba u sa thithiswi

- MATHEMATIKI**
- Nyito dzine dza bva kha tplki (ncaps) (metse)
 - Nyito dza nyimbo
 - Nyito dza muhumbulo
 - Zwidade zwa u vhalela
 - Nyambedzano nga ha thero
 - Maedza a zwa saints
 - U tamba u sa thithiswi
 - Zwithu zwo doweleaho

khethenkenywa ya bva zwipiḡa zwiraru zwine zwa vha:

- nyito dzi no endedzwa nga mudededzi;
- nyito dza ḡuvha liḡwe na liḡwe; na
- nyito dzi no thomiwa nga mugudi kana u tamba nga u funa.

Nyombedzelo tshifhinga tshoṡhe i tea u vha kha u shumisa masia aya a mbekanya mushumo ya ḡuvha liḡwe na liḡwe u bveledza ḡdivho ya Mbalothangeli dza Nyumeresi nga ḡdila ya u tamba na nga nyimele ine ya sokou bvelela. Tsumbo, zwikhala zwa u guda zwi no endedzwa nga mudededzi zwi gudiswa nga tshifhinga tsha rinngi. Rinngi nanzhi dzi nga livhiswa kha Mbalo. Rinngi ya nga matsheloni musi vhagudi vha tshi lumeliswa na musi hu tshi vhidzwa madzina a vha re hone na vha siho kha hu vhe na tshifhinga tsha u tamba nga nomboro, tsumbo, u vhalo. Dziḡwe rinngi dzi nga ho dza Mbalo, rinngi ya kuvhonele kwa zwithu nga u ita, u tshimbatshimbila, vhuimbeleli na rinngi dza saitsi na zwone zwi nga livhiswa kha Mbalo.

Nyito dza vhutsila dzi u ita dzi nga konouvho u vha na nyombedzelo ya mbalo, tsumbo, u shumisa zwivhumbeo zwa dzhometiri sa zwitendeledzi na zwikwea u ita kholadzhi kana u ola phetheni ya fureme ya tshifanyiso. Tshathi ya mutsho, khalenda na dzirinngi dza ḡuvha la mabebo na zwone zwi ḡea tshikhala tsha u wanulusa zwiteḡwa zwa Mbalo. Ndi ḡdivho ya mudededzi na vhurangaphanḡa hawe zwine zwa nga kona u fheleledza vhukoni ha u guda.

- *Mushumo wo ḡuvha liḡwe na liḡwe*, hune vhagudi vha dzhenelela nga mafulufulu, u fana na tshifhinga tsha zwiliwa, tshifhinga tsha u swika, tsha u ya hayani na tsha uya bungani, zwi nga konouvho u shumiswa u livhiswa kha zwiteḡwa zwa Mbalo. Vhagudi vho ambaraho muvhala mutswuku, tsumbo, thomani u ya bungani (muvhala na nomboro thevhekano), mugudi muḡwe na muḡwe u wana phuleithi na sangwenzhisi (tshithihi tsho livhana na tshithihi) Thabelo u ḡo ṡoḡa sangwenzhisi ya vhuvhili, Dovhani ha tsha i funa na luthihi. Hezwi zwi sumbedza u ḡivha u topola na u shumisa tshifhinga tsha u funza zwa vhuḡi, nga iḡwe ḡdila u vha dzhendedzi la u guda.
- Nga *tshifhinga tsha u tamba nga u funa* mudededzi vha nga ṡuṡuwedza **u bveledzisa Mbalo** nga u fhaṡa sia la u tamba nga u funa zwavhuḡi. U tamba nga u funa hune ha itwa nḡa sa u ḡamela leri dza matanda kana u gidimisa kha mutalo kana ḡdila I monaho zwi nga bveledza u wana ḡdivho ya ḡivhamaipfi ya Mbalo i nga ho sa ḡṡha/ fhasi, fhasi/ḡṡha, ṡavhanya/ongolowa, na zwiḡwe. U tamba nga muṡavha na maḡi zwi khwinisa u pfesesa ha zwiteḡwa zwi nga ho sa tshileme, volumu na vhungomu. Nyito dzoṡhe hedzi dzi a kona u bveledza zwikili zwa ndeme zwa u humbulela nga u ita, zwine zwa fhedza zwa vha tshipiḡa tsha maitete a u wana ḡdivho yoneyone tshikoloni hune ha funzwa vhagudi Litheresi na Nyumeresi. Tsumbo dza zwikili izwi ndi:
 - U bveledza u pfesesa vhuimo kha tshikhala, tsumbo, nga murahu, nga phanḡa, nga fhasi kana tsini na tshithu (hezwi, konasa tsumbo, zwi nga ṡumekanywa na vhuimo ha nomboro kha Mbalo); na
 - Masia a re khagala (zwa masia) (hezwi zwi nga ṡumanywa na nomboro na u vhumbiwa ha maḡedere na u vhalo u bva kha tsha monde u ya kha tsha uḡa).

ḡḡowedzo dzo sumbedzwaho afho ḡṡha ndi tsumbo ya ngona ya Gireidi ya T ine ya bveledza u tandulula thaidzo, u tevhekana ha kuhumbulele na u ḡea mbuno khathihi na pfunzo ya vhadzulapo nga uri ndavhalelo yayo i kha u guda nga nyandano na nyambedzano. Nga u shumisa zwifhinga zwine ha gudea, mudededzi vha nga ṡuṡuwedza vhagudi u sedzulusa kha kuhumbulele kwavho na u humbulela khonadzeo, tsumbo: Arali mudzio we wa shumiswa kha mutambo wa maḡi u tshi nga kona vha na maḡi manzhi u fhirisa miḡwe.

Nga u shumisa tsivhudzo i thusaho na u humbela mugudi u humbula nga ha iḡwe ḡdila kana vhuimo ha u tandulula thaidzo, mudededzi vha nga ṡuṡuwedza vhagudi u humbula nga maandḡa nga ha zwithu zwi bvelelaho na u wana mbuno dza vhuḡi kha zve vha nanga. Hu si nga ḡdila heyi ya Mbalo fhedzi na nga mveledziso ya muthu woṡhe na

zwithu zwa ndeme zwe TSHIPHOKHALI tsha tōka hone midzi u swika kha u tamba.

Nḡowedzo dza u linga kha Gireidi ya T̄ dzi tea u vha dzi si dza fomala nahone vhagudi vha so ngo dzheniswa kha nyimele i fanaho na ya u ṅwala “thesite”. Nga mulandu wa izwo, nyito dza u linga dza Gireidi ya T̄ a dzo ngo dzheniswa kha TSHIPHOKHALI. Nyito iṅwe na iṅwe yo shumiswaho kha u linga i tea u pulaneliwa u itela uri i katele zwikili zwo fhambanaho.

Kha Gireidi ya T̄ vhunzhi ha u linga hu itwa nga u sedza, mudededzi vha tshi khou rekhoda mvelelo dza u linga a tshi shumisa mutevhe wa u sedzulusa. Zwo ralo, musi ṅwaha u khou ḡi ya phanḡa mbonalo ya mugudi muṅwe na muṅwe i fhela i na khaedu na zwine mugudi a kona na hone zwi fhaṡea nga zwiṡukuzwiṡuku. Izwi zwi ṅea tshikhala tsha uri khaedu dzi kone u tandululiwa vhukoni vhu fheleledzwe.

Mbekanyamushumo ya u guda ya kale, yo ḡisendekaho nga kiḡasi ya fomala yo dzudzanywaho nga ṅḡila ine i sa shandukisee ya dovha ya simiwa kha mutheo, i fanela u sa shumiswa, vhunga i tshi ita uri mugudi wa Gireidi ya T̄ a si kone u guda nyumeresi zwavhuḡi. Gireidi ya T̄ i so ngo nga ndi Gireidi ya 1 ya fhasi kana yo leludzwaho. I na mvumbo yayo yo ḡiimisaho nga yoṡhe yo ḡisendekaho nga uri vhagudi vha murole uyu vha wanisa hani ṅḡivho, zwikili, ndeme na madzhiele a zwithu kha ḡifhasi ḡavho, zwine zwa ita uri vha fheleledze tshikhala tshe vha ṅewa tsha miṅwaha ya u guda lwa fomala.

2.9 ZWISHUMISWA ZWO THEMENDELWAHO: KILASI YA MBALO YA VHUIMO HA FHASI

- Zwa u vhalela ngazwo
- Daisi khulwane
- Fureme khulwane ya u vhalela
- Tshati ya vhulapfu
- Phositora ya giridi ya nomboro khulwane 1 – 100 na 101 – 200 (100-tshati)
- Mitalombalo yo fhambanaho (ya u tsitsa na ya u rambalala)
- Sethe ya magaraṭa a Flard (magaraṭa a no tatamudzea)
- Tshelede ya u tamba— mangwende na ya maṭari
- Khalendara ya ṅwaha uno
- Watshi khulwane ya luvhondoni
- Tshikalo tsha tshanduko
- Mabuloko a u fhaṭa
- Vumba ḷa u vhumba
- Mabogisi o fhambanaho a mielo na zwivhumbeo zwo fhambanaho zwine zwa bva hayani
- Maboḍelo na zwifaredzi zwa pulasitiki zwo fhambanahou ṭalusa na vhambedza vhungomu
- Tsumbo yavhuḍi ya sifere (bola), phirizimu ya khuḍaiṅa (bogisi), khyubu, khounu, phiramidi na siḷendere. Mudededzi vha nga kona u zwi ita ene muṅe
- Tshivhalo tsha mapuḷasitiki kana mabogisi a zwikwea, ṭhofundeṅa dzo fhambanaho, zwitendeledzi, ṭhofunderaru dzo fhambanaho dza mielo yo fhambanaho
- Mitambo ya Mbalo, tsumbo, Ludo, dziṅowa na ḷeri, Phazili dza dzhigisou, Dominetosi, Heke (Thangiramu) na zwiṅwe
- Zwa ndeme kha Gireidi ya Ṭ na ya 1:
 - Fhethu ha mutambo wa muṭavha na maḍi
 - Zwithu zwa u gonya, u linganyisa, dembetete na u fhufha
 - Vhengele ḷa u tamba ḷi re na na zwithu zwa u rengwa nga tshelede ya u tambisa
 - Mitambo yavhuḍi yo fhambanaho ine ya nga 'Hu na mini tshikwea'?
 - Mabuloko

KHETHEKANYO YA 3: U BULETSHEDZA NA U BWISELA KHAGALA MAGUDISWA

3.1 MARANGAPHANDA

Kha Pfunzo ya u Anganyela na u Pfumbudzwa hu na Masia mațanu a Magudiswa kha Mbalo:

- Nomboro, Tswayo na Vhushaka
- Phetheni, Fankisheni na Ałidzhebura
- Tshikhala na Tshivhumbeo (Dzhomețiri)
- Muelo
- U shuma na data

Magudiswa mańwe na mańwe o țhukhukanywa kha țhoho dza Mbalo, tsumbo, kha Tshikhala na Tshivhumbeo kha Vhuimo ha Fhasi țhoho nthihi i na zwivhumbeo zwa masia mavhili. Khonseputi na zwikili zwo buledzwa kha țhoho inwe na inwe. Khethekanyo ya 3 ya Mbalo ya Vhuimo ha Fhasi yo buledza na u bvisela khagala magudiswa a Mbalo ane a khou țođiwa.

3.2 U BULETSHEDZA MAGUDISWA HU TSHI ITELWA U SUMBEDZA NYALUWO

Thebulu dza nyangaredzo dza vhuimo dzi sumbedza mbuletshedzo ya khonseputi na tshikili na mvelaphanda u bva kha Gireidi ya 1-3. Thebulu dza nyangaredzo dza gireidi dzi sumbedza mbuletshedzo ya khontseputi na tshikili u buđa na themo nņa dza nřwaha.

Naho zwo ralo, kha dzińwe țhoho khonseputi na zwikili zwi a fana kha gireidi mbili kana tharu dzi no tevhekana. U bviselwa khagala ha magudiswa zwi nęa sumbandıla nga ha nđila ine u bvela phanda zwa tea u itwa nga ho kha tshipiđa hetshi. U buletshedzwa ha magudiswa zwi tea u vhalwa khathihi na u bviselwa khagala ha magudiswa.

Nyangaredzi ya Vhuimo ha Fhasi zwi sumbedza u bvela phanda ya masia a magudiswa; Nomboro, Tswayo na Vhushaka, Phetheni, Fankisheni na Ałidzhebura, Tshikhala na Tshivhumbeo (Dzhomețiri), Muelo na u Shuma na Data zwi tshi buđa kha Gireidi ya 1-3 sa zwo sumbedzwa afha fhasi kha thebulu:

**NYANGAREZDO YA VHUIMO HA FHASI
1. NOMBORO, TSWAYO NA VHUSHAKA**

U bvela phanda kha Nomboro, Tswayo na Vhushaka

- U bvela phanda hu huiwane kha Nomboro, Tswayo na Vhushaka zwi bvelela nga ndila tharu:
 - Tshikhala tsha nomboro tshi a engedzea.
 - Nomboro dzo fhambanaho dzi a chivhadzwa.
 - Maitele a u vhala a a shanduka.
- Musi u vhala ha tshikhala tsha nomboro vhu tshi engedzea u swika kha Gireidi ya 3, vhagudi vha tea u bveledza vhumzhi ha vhukoni ha maitele a u vhala.
- Khaedu dzi livhanaho na fhethu dzi tea u dzhia vhuqifhindleli ha vhumakoni ha nomboro dza gireidi khathini na vhukoni ha u vhala ha vhagudi

THOHO	GIREIDI YA 1	GIREIDI YA 2	GIREIDI YA 3
MVELEDZISO YA KHONTSEPUTI YA NOMBORO: U VHALA NGA NOMBORO DZO FHELELAHO			
1.1 U vhala zwithu	U vhala zwithu zwi fareaho U anganyela na u vhala zwithu zwa quvha jinwe na jinwe zwi si fhasi ha 10 nga u fulufhedzea.	U vhala zwithu zwi fareaho U anganyela na u vhala zwithu zwa quvha jinwe na jinwe zwi si fhasi ha 200 nga u fulufhedzea. U vhala nga zwigwada zwi a tšutwedziwa.	U vhala zwithu zwi fareaho U anganyela na u vhala u zwithu zwa quvha jinwe na jinwe zwi si fhasi ha 1000 nga u fulufhedzea. U vhala nga zwigwada zwi a tšutwedziwa
1.2 U vhala u tshi ya phanda na murahu	U vhala hu tshi i wa phanda na murahu nga nthihi nga nthihi u bva kha nomboro kha 1 u swika kha 10; U shumisa nomboro, zwidade na nyimbo.	U vhala hu tshi i wa phanda na murahu nga: • 1 u bva kha nomboro inwe na inwe vhukati ha 0 na 200 • 10 u bva kha muandiso muñwe na muñwe wa 10 vhukati ha 0 na 200 • 5 u bva kha muandiso muñwe na muñwe wa 5 vhukati ha 0 na 200 • 2 u bva kha muandiso muñwe na muñwe wa 2 vhukati ha 0 na 200 • 3 u bva kha muandiso muñwe na muñwe wa 3 vhukati ha 0 na 200 • 4 u bva kha muandiso muñwe na muñwe wa 4 vhukati ha 0 na 200	U vhala hu tshi i wa phanda na murahu nga: • 1 u bva kha nomboro inwe na inwe vhukati ha 0 na 1000 • 10 u bva kha muandiso muñwe na muñwe wa 10 vhukati ha 0 na 1000 • 5 u bva kha muandiso muñwe na muñwe wa 5 vhukati ha 0 na 1 000 • 2 u bva kha muandiso muñwe na muñwe wa 2 vhukati ha 0 na 200 • 3 u bva kha muandiso muñwe na muñwe wa 3 vhukati ha 0 na 1 000 • 4 u bva kha muandiso muñwe na muñwe wa 4 vhukati ha 0 na 1 000 • 20, 25, 50, 100 u swika kha 1 000

THOHO	GIREIDI YA 1	GIREIDI YA 2	GIREIDI YA 3
<p>1.4</p> <p>U buletshedza, u vhambedza na u tevhhekanya nomboro</p>	<p>U buletshedza, u vhambedza na u tevhhekanya nomboro u swika kha 20</p> <ul style="list-style-type: none"> • U buletshedza na u vhambedza nomboro yo fhelelaho u ya nga ha u swika kha zwiṭuku kha, zwinzhi kha, zwiṭuku kha na zwiṅzhi kha, zwiṭuku kha, zwiṭuku kha, zwiṭuku kha na u swika kha. • U buletsheza na u tevhhekanya nomboro u bva kha zwiṭukusa u ya kha zwiṅhulwanesa na zwiṅhulwanesa u swika kha kha zwiṭukusa. <p>U shumisa nomboro thevhekano u swika kha u sumbedza u tevhhekana, fhethu kana vhuimo</p> <p>U bveledza nḡivho ya u kona u vhona kutevhhekanele kwa nomboro tsumbo: ya u thoma, ya vhuvhili, ya vhuraru u swika kha ya vhurathi na ya u fhedza.</p>	<p>U buletshedza, u vhambedza na u tevhhekanya nomboro u swika kha 99</p> <ul style="list-style-type: none"> • U buletshedza na u vhambedza mbalo yo fhelelaho u swika kha 99 hu tshi shumisiwa zwiṭuku kha zwiṅhulwane kha zwinzhi kha zwiṭuku kha na u lingana na, u swika kha. • U buletshedza na u tevhhekanya mbalo yo fhelelaho u swika kha 99 u bva kha zwiṭukusa, u ya kha zwiṅhulwanesa, na u bva kha zwiṅhulwanesa u swika kha zwiṭukusa <p>U shumisa nomboro thevhekano u swika kha u sumbedza u tevhhekana, fhethu kana vhuimo</p> <p>U tevhhekanya zwithu kha mutalo u bva kha tsha u thoma u swika kha tsha vhuḡumi kana tsha u thoma u swika kha tsha mafhedziseloni, tsumbo ya u thoma, ya vhuvhili, ya vhuraru ... ya vhuḡumbili</p>	<p>U buletshedza, u vhambedza na utevhhekanya nomboro u swika kha 999</p> <ul style="list-style-type: none"> • U buletshedza na u vhambedza mbalo yo fhelelaho u swika kha 999 hu tshi shumisiwa zwiṭuku kha zwiṅhulwane kha zwinzhi kha zwiṭuku kha na u lingana na u swika kha. • U buletshedza na u tevhhekanya mbalo yo fhelelaho u swika kha 999 u bva kha zwiṭukusa, u ya kha zwiṅhulwanesa, na u bva kha zwiṅhulwanesa u swika kha zwiṭukusa <p>U shumisa nomboro thevhekano u swika kha u sumbedza u tevhhekana, fhethu kana vhuimo</p> <p>U shumisa, u vhala na u ṅwala thevhekano ya nomboro, ho katelwa tshivhumbeco tsho ṭukufhadziwaho (1hi (1st), 2li (2nd), 3ru (3rd) u swika kha 31hi (31st).</p>
<p>1.5</p> <p>Vhuimo ha nomboro</p>	<p>U thoma u ḡivha vhuimo ha nomboro dzi si fhasi ha nomboro dza didzhiti-2 u swika kha 20</p> <ul style="list-style-type: none"> • U fhaṭa nomboro dza didzhiti 2 u swika kha muandiso wa 10 na vhuṭhihi. 	<p>U ḡivha vhuimo ha nomboro dzi si fhasi ha nomboro dza didzhiti-2 u swika kha 99</p> <ul style="list-style-type: none"> • U fhaṭa nomboro dza didzhiti 2 u swika kha 99, kha muandiso wa 10 na vhuṭhihi • U topola na u bula vhuimo ha didzhiti ṅwe na ṅwe. 	<p>U ḡivha vhuimo ha nomboro dzi si fhasi ha nomboro dza didzhiti-3 u swika kha 999</p> <ul style="list-style-type: none"> • U fhaṭa nomboro ya didzhiti -3 u swika kha 999, kha muandiso wa 100, kha muandiso wa 10 na vhuṭhihi • U topola na u bula vhuimo ha didzhiti ṅwe na ṅwe

THOHO	GIREIDI YA 1	GIREIDI YA 2	GIREIDI YA 3
U TANDULULA THAIDZO KHA NYIMELE			
<p>1.6</p> <p>Thekiniki dza u tandulula thaidzo</p>	<p>U shumisa thekiniki dzi tevhelaho u swika kha 10:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zwithu zwi fareaho, tsumbo zwa u vhaleta • tshijepisi tsha nomboro 	<p>U shumisa thekiniki dzi tevhelaho musu hu tshi tandululwa thaidzo na u řalutshedza thandululo ya thaidzo</p> <ul style="list-style-type: none"> • zwithu zwi fareaho tsumbo: zwa u vhaleta ngazwo • zwiřanyiso zwa u ola tshijori tsha řhanganya • u fhařa na u pwashekanya nomboro • u davhula (ita kavhili) na u hafula • mutalombalo une tikedzwaho nga zwithu zwi fareaho 	<p>U shumisa thekiniki dzi tevhelaho musu hu tshi tandululwa thaidzo na u řalutshedza thandululo ya thaidzo</p> <ul style="list-style-type: none"> • u fhařa na u pwashekanya nomboro • u davhula na u hafula • mutalombalo • U sendedza tsini na fumi.
<p>1.7</p> <p>u řanganya na u řusa</p>	<p>U tandulula thaidzo dza maipfi kha nyimele na u řalutshedza thandululo dzavho hu tshi katelwa u řanganya na u řusa zwi livhisaho kha phindulo u swika kha 10.</p>	<p>U tandulula thaidzo dza maipfi kha nyimele na u řalutshedza thandululo dzavho hu tshi katelwa u řanganya na u řusa zwi livhisaho kha phindulo u swika kha 99</p>	<p>U tandulula thaidzo dza maipfi kha nyimele na u řalutshedza thandululo dzavho hu tshi katelwa u řanganya na u řusa zwi livhisaho kha phindulo u swika kha 999</p>
<p>1.8</p> <p>U řanganya ha u dovholola kha u andisa</p>	<p>U tandulula thaidzo dza mbalo dza maipfi kha nyimele na u řalutshedza thandululo dzavho dza thaidzo hu tshi katelwa na u řanganya ha u dovholola kha phindulo i swikaho kha 20</p>	<p>U tandulula thaidzo dza mbalo dza maipfi kha nyimele na u řalutshedza thandululo dzavho dza thaidzo hu tshi katelwa na u řanganya ha u dovholola kha phindulo i swikaho kha 50.</p>	<p>U tandulula thaidzo dza mbalo dza maipfi kha nyimele na u řalutshedza thandululo dzavho dza thaidzo hu tshi shumiswa u andisa hu na phindulo u swika kha 100</p>
<p>1.9</p> <p>U vhea nga zwigwada na u kovhekanya zwi livhisaho kha u kovha</p>	<p>U tandulula na u řalutshedza thandululo dzavho dza thaidzo dza mbalo dza maipfi kha nyimele (tshijori tsha mbalo) i tshi katela u kovhelana zwi linganaho, na u vhea nga zwigwada zwa nomboro yo fhelelaho u swika kha 10 na phindulo dzine dza katela na tshijahe</p>	<p>U tandulula na u řalutshedza thandululo dzavho dza thaidzo dza u tou ita dzi katelaho u kovhelana zwi linganaho na u vhea nga zwigwada u swika kha 50 na phindulo dzine dza katela na tshijahe</p>	<p>U tandulula na u řalutshedza thandululo dzavho dza thaidzo dza u tou ita dzi katelaho u kovhelana zwi linganaho na u vhea nga zwigwada u swika kha 100 na phindulo dzine dza katela na tshijahe</p>
<p>1.10</p> <p>U kovha hu livhisaho kha zwiřida</p>		<p>U tandulula na u řalutshedza thandululo dzavho dza u tou ita zwi katelaho u kovha zwi linganaho hu livhisaho kha thandululo ine ya katela furakisheni dza yunithari.</p>	<p>U tandulula na u řalutshedza thandululo dzavho dza u tou ita zwi katelaho u kovha zwi linganaho hu livhisaho kha thandululo ine ya katela furakisheni dza yunithari na dzi si dza unithari.</p>

THOHO	GIREIDI YA 1	GIREIDI YA 2	GIREIDI YA 3
1.11 Tshelede	<p>U bveledzisa u ÷vha tshelede ya mangwende na ya mabambiri ya Afurika Tshipembe.</p> <p>U ÷vha na u topola mangwende a Afurika Tshipembe (5c, 10, 20, 50, R1, R2, R5 na ya mabambiri ya R10, R20).</p> <p>U tandulula thaidzo dza tshelede hu tshi kateiwa na ðhanganyelo na tshintshi u swika kha R20, na ya dzisenthe u swika kha 20c</p>	<p>U ÷vha na u topola mangwende a Afurika Tshipembe (5c, 10, 20, 50, R1, R2, R5 na ya mabambiri ya R10, R20, R50).</p> <p>U tandulula thaidzo dza tshelede hu tshi kateiwa na ðhanganyelo na tshintshi u swika kha R99, na ya dzisenthe u swika kha 90c</p>	<p>U ÷vha na u topola tshelede yothe ya mangwende ya mabambiri ya Afurika Tshipembe</p> <p>U tandulula thaidzo ya tshelede zwi katelaho na ðhanganyelo na tshintshi</p> <p>U shandukisa vhukati ha rannda na dzisenthe</p>
U REKANYA HU SO NGO DI SENDEKAHO KHA NYIMELE			
1.12 Thekiniki (Maitele kana zwiðirathedzhi)	<p>U shumisa thekiniki dzi tevhelaho musi hu tshi rekanywa tsumbo:</p> <ul style="list-style-type: none"> Nyolo kana zwithu zwi fareaho, tsumbo zwa u vhalala u fhaða na u pwashhekanya nomboro u davhula na u hafula Mutalombalo u tshi thuswa nga zwithu zwi fareaho 	<p>U shumisa thekiniki dzi tevhelaho musi hu tshi rekanya, tsumbo,</p> <ul style="list-style-type: none"> Nyolo kana zwithu zwi fareaho, tsumbo: zwa u vhalala u fhaða na u pwashhekanya nomboro u davhula na u hafula mutalombalo 	<p>U shumisa thekiniki dzi tevhelaho musi hu tshi a rekanya, tsumbo,</p> <ul style="list-style-type: none"> u fhaða na u pwashhekanya nomboro u davhula na u hafula mutalombalo U isa kha fumi ða tsini.
1.13 U ðanganya na u ðusa	<ul style="list-style-type: none"> U tandulula thaidzo dza u ðanganya na u ðusa dzo tou ambiwaho hu na thandululo u swika kha 10 	<ul style="list-style-type: none"> U ðanganya u swika kha 99 U ðusa u bva kha 99 U shumisa zwiða zwo teahe (+, -, =, ð) U ita nõdowõdowe ya zwiwhumbi zwa nomboro u swika kha 20 	<ul style="list-style-type: none"> U ðanganya u swika kha 999 U ðusa u bva kha 999 U shumisa zwiða zwo teahe (+, -, =, ð) U ita nõdowõdowe ya zwiwhumbi zwa nomboro u swika kha 30
1.14 U ðanganya ha ndovhololo hu ri livhisaho kha u andisa	<ul style="list-style-type: none"> U ðanganya nomboro nthihi lunzhiunzhi u swika kha 20 U shumisa zwiða zwo teahe (+, -, =, ð) 	<ul style="list-style-type: none"> U andisa nomboros ya 1 u swika kha 10 nga 2, 5, 3 na 4 u swika kha ðhanganyelo ya 50 U shumisa zwiða zwo teahe (+, x, =, ð) 	<ul style="list-style-type: none"> U andisa nomboro inwe na inwe nga 2, 3, 4, 5, 10 u swika kha a u swika kha ðhanganyelo ya 100 U shumisa zwiða zwo teahe (x, =, ð)
1.15 U kovha			<ul style="list-style-type: none"> U kovha nomboro u swika kha 99 nga 2, 3, 4, 5, 10 U shumisa zwiða zwo teahe (+, -, =, ð)

THOHO	GIREIDI YA 1	GIREIDI YA 2	GIREIDI YA 3
<p>1.16 Mballo dza Murekanyo</p>	<p>Khontseputi ya nomboro: U swika kha 10 Nyito inwe na inwe i thoma nga khontseputi ya murekanyo:</p> <ul style="list-style-type: none"> • U vhala zwithu zwoṭhe • U vhala nombo thevhelano • U vhanda zwanḁa lunzhi/zwiṭuku • Ndi u vhanda hufhio hu re hunzhi/zwiṭuku/lunzhi/lu si lunzhi? • Ndi nomboro ifhio i no ḁa nga murahu/nga phanḁa/vhukati? 	<p>Khontseputi ya nomboro: Tshikhala 99</p> <ul style="list-style-type: none"> • U tevhékanya seethe ya nomboro dzo tiwaho • U vhambedza nomboro u swika kha 99 na u amba uri khulwane kana ṭhukhu nga 1, 2, 3, 4, 5, na 10 ndi ifhio. 	<p>Khontseputi ya nomboro: Tshikhala 999</p> <ul style="list-style-type: none"> • U tevhékanya seethe ya nomboro dzo tiwaho • U vhambedza nomboro u swika kha 999 na u amba uri khulwane kana ṭhukhu nga 1, 2, 3, 4, 5, na 10 ndi ifhio
	<p>Khontseputi ya nomboro: U swika kha 20</p> <ul style="list-style-type: none"> • U bula nomboro i re phanḁa na i re murahu ha nomboro yo tiwaho • U tevhékanya seethe ya nomboro dzo tiwaho • U vhambedza nomboro u swika kha 20 na u amba uri ndi ifhio i re khulwane kana ṭhukhu nga 1 kana 2. 	<p>U humbula nga u ṭavhanya:</p> <ul style="list-style-type: none"> • U ṭanganya na u ṭusa mbuno u swika kha 20 • U ṭanganya kana u ṭusa kha muandiso wa 10 u bva kha 0 u swika kha 100 	<p>U humbula nga u ṭavhanya:</p> <ul style="list-style-type: none"> • U humbula u ṭanganya na u ṭusa mbuno u swika kha 20 • U ṭanganya kana u ṭusa kha muandiso wa 10 u bva kha 0 u swika kha 100 • Mbuno ya muandiso ya: <ul style="list-style-type: none"> - thebulu ya muandiso wa 2 hu na phindulo u swika kha 20 - thebulu ya muandiso wa 10 hu na phindulo dzi swikaho kha 100 • Mbuno dza u kovha nomboro: <ul style="list-style-type: none"> - u swika kha 20 ine ya kovhea nga 2 - u swika kha kha 100 ya kovhea nga 10
	<p>Khontseputi ya nomboro: U swika kha 10</p> <p>Zwiṭirathedzhi zwa u rekanya U shumisa zwiṭirathedzhi u ṭanganya na u ṭusa nga vhuronwane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • U thoma nga u vhea nomboro khulwane uri hu konwe u vhalwa hu tshi i wa phanḁa kana murahu • Mutalombalo • U davhula na u hafula • U fhaṭa na u pwashékanya 	<p>Zwiṭirathedzhi zwa u rekanya U shumisa zwiṭirathedzhi u ṭanganya na u ṭusa nga vhuronwane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • U thoma nga u vhea nomboro khulwane uri hu konwe u vhalwa hu tshi i wa phanḁa kana murahu • Mutalombalo • U davhula na u hafula • U fhaṭa na u pwashékanya • U shumisa vhusaka vhukati ha u ṭanganya na u ṭusa 	<p>Zwiṭirathedzhi zwa u rekanya U shumisa zwiṭirathedzhi zwa u rekanya zwi tevhelaho:</p> <ul style="list-style-type: none"> • U thoma nga u vhea nomboro khulwane uri hu konwe u vhalwa hu tshi i wa phanḁa kana murahu • Mutalombalo • U davhula na u hafula • U fhaṭa na u pwashékanya • U shumisa vhusaka vhukati ha u ṭanganya na u ṭusa • U shumisa vhusaka vhukati ha u andisa na u kovha

THOHO	GIREIDI YA 1	GIREIDI YA 2	GIREIDI YA 3
<p>1.17 Furakisheni</p>		<ul style="list-style-type: none"> • U shumisa na u bula zwiipiḁa zwa furakisheni zwa yunithari zwi kha nyimele dzi fanaho hu tshi katelwa hafu, kotara, tshararu na tshaḁhanu • U vhona wa ḁivha furakisheni kha tshivhumbeo tsha nyolo • U ḁwala zwiipiḁa sa hafu ya 1 	<ul style="list-style-type: none"> • U shumisa na u bula zwiipiḁa zwa furakisheni zwa yunithari zwi kha nyimele dzi fanaho hu tshi katelwa hafu, kotara tshamalo, tshararu, tsharath, tshaḁhanu • U vhona wa ḁivha furakisheni kha tshivhumbeo tsha nyolo • U thoma u ḁivha uri hafu mbili kana tshararu zwiraru zwi ita tshithi tsho fhelelaho na uri hafu nthi i na kotara mbili zwi a lingana. • U ḁwala furakisheni sa 1 hafu, 2 ya tshararu,

NYANGAREDZO YA VHUIMO HA FHASI
2. PHETHENI FANKISHENI NA AJIDZHEBURA

U bvela phanda kha Phetheni, Fankisheni na Ajidzhebura

- Kha Phetheni, Fankisheni na Ajidzhebura, vhagudi vha wana tshifhinga tsha u:
 - khunyeledza na u engedzedza phetheni dzo sumbedzwaho nga ngjila dzo fhambanaho; na
 - topola na u buletshedza phetheni.
- U buletshedza phetheni zwi fhaṭa mutheo wa vhagudi kha Vhuimo ha Vhukati ha u buletshedza milayo ya phetheni. Izwi zwi dovha hafhu zwa itwa nga ngjila ya fomaṭa kha mushumo wa ajidzhebura wa Vhuimo ha Niṭha.

THOHO	GIREIDI YA 1	GIREIDI YA 2	GIREIDI YA 3
<p>2.1</p> <p>Phetheni dza dzhomeṭiri</p>	<p>U kopa, u engedzedza na u buletshedza</p> <p>U kopa, u engedzedza na u buletshedza nga maipfi</p> <ul style="list-style-type: none"> • phetheni dzi sa konḡi dzo itwaho nga zwithu zwi fareaho • phetheni dzi sa konḡi dzo itwaho nga nyolo dza mitalo, zwivhumbeo kana zwithu <p>U ḡiitela phetheni dzavho</p> <p>U sika phetheni dzavho dza dzhomeṭiri nga</p> <ul style="list-style-type: none"> • zwithu zwi fareaho • u ola mitalo, zwivhumbeo kana zwithu 	<p>U kopa, u engedzedza na u buletshedza</p> <p>U kopa, u engedzedza na u bula nga maipfi</p> <ul style="list-style-type: none"> • phetheni dzi kondaho dzo itwaho nga zwithu zwi fareaho • Phetheni dzi kondaho vhukuma dzi itwaho nga nyolo dza mitalo, zwivhumbeo kana zwithu <p>U ḡiitela na u buletshedza phetheni dzavho</p> <ul style="list-style-type: none"> • nga zwithu zwi fareaho • nga u ola mitalo, zwivhumbeo kana zwithu 	<p>U kopa, u engedzedza na u buletshedza</p> <p>U kopa, u engedzedza na u bula nga maipfi</p> <ul style="list-style-type: none"> • phetheni dzi kondesaho dzo itwaho nga zwithu zwi fareaho • Phetheni dzi kondesaho vhukuma dzi itwaho nga nyolo dza mitalo, zwivhumbeo kana zwithu <p>U ḡiitela na u buletshedza phetheni dzavho</p> <ul style="list-style-type: none"> • nga zwithu zwi fareaho • nga u ola mitalo, zwivhumbeo kana zwithu <p>Phetheni hoṭhe u mona na riṇe</p> <p>U topola, u buletshedza nga maipfi na u kopa phetheni dza dzhomeṭiri</p> <ul style="list-style-type: none"> • kha mupo, • u bva kha vhutshilo ha musalauno ha ḡuvha ṭinwe na ṭinwe • u bva kha vhufa ha mvelelele yashu
<p>2.2</p> <p>Phetheni dza Nomboro</p>	<p>U kopa, u engedzedza na u buletshedza</p> <p>U kopa, u engedzedza na u buletshedza mutevhe wa nomboro u sa konḡi u swika kha u si fhasi kha 100</p> <p>U ḡiitela na u buletshedza phetheni dzavho</p>	<p>U kopa, u engedzedza na u buletshedza</p> <p>U kopa, u engedzedza na u buletshedza mutevhe wa nomboro u sa konḡi u swika kha u si fhasi kha 999</p> <p>U ḡiitela na u buletshedza phetheni dzavho</p>	<p>U kopa, u engedzedza na u buletshedza</p> <p>U kopa, u engedzedza na u buletshedza mutevhe wa nomboro u sa konḡi u swika kha u si fhasi kha 999</p> <p>U ḡiitela na u buletshedza phetheni dzavho</p>

NYANGAREDZO YA VHUIMO HA FHASI
3. TSHIKHALA NA TSHIVHUMBEO (DZHOMEŦIRI)

U bvela phanḁa kha Tshikhala na Tshivhumbeo

U bvela phanḁa ha ndeme kha Tshikhala na Tshivhumbeo hu swikelelwa nga:

- u sedzesa kha mbonalo na Mbonalo ya zwivhumbeo na zwithu kha gireidi inwe na inwe; na
- u sudzuluwa u bva kha u guda luambo lwa vhuimo na u vhambedza mihumbulo yo fhambanaho nga ha zwithu zwi fanaho u ya kha u vhala na u tevhela masia kha mimapa i si ya fomaḁa.

ŦHOHO	GIREIDI YA 1	GIREIDI YA 1	GIREIDI YA 2	GIREIDI YA 3
<p>3.1 Vhuimo, u ḁivhadza na mihumbulo</p>	<p>Luambo lwa vhuimo U buletsheza vhushaka ha vhuimo ha tshithu tshithihi na tshinwe, tsumbo: nḁha ha, phanḁa ha, murahu, tshamonde, tshauḁa, nḁha, fhasi, tsini na.</p>	<p>Luambo lwa vhuimo U buletsheza vhushaka ha vhuimo ha tshithu tshithihi na tshinwe, tsumbo: nḁha ha, phanḁa ha, murahu, tshamonde, tshauḁa, nḁha, fhasi, tsini na.</p>	<p>Luambo lwa vhuimo U buletsheza vhushaka ha vhuimo ha tshithu tshithihi na tshinwe, tsumbo: nḁha ha, phanḁa ha, murahu, tshamonde, tshauḁa, nḁha, fhasi, tsini na.</p>	<p>Vhuimo na kuhumbulele</p> <ul style="list-style-type: none"> • U ḁivha na u vhambedza kuhumbulele kwo fhambanaho kwa zwithu zwa ḁuvha inwe na inwe • U bula dzina ḁa tshishumiswa tsha ḁuvha inwe na inwe musi ho sumbedzwa sia ḁatsho ḁi mangadzaho • U vhala, u ḁatutshedza na u ola mapa u si wa fomaḁa kana sia ḁa nga nḁha ḁa zwithu zwo kuvhanganywaho • U wana zwithu kha mapa <p>Vhuimo na masia</p> <ul style="list-style-type: none"> • U tevhela masia u tshimbila hu tshi monwa na kijasirumu na tshikolo • U ḁea masia u mona na kijasikijasirumu na tshikolo • U tevhela ndaela ya bva huḁwe fhethu u tshi ya huḁwe fhethu kha mapa u si wa fomaḁa
	<p>Vhuimo na kuhumbulele</p> <ul style="list-style-type: none"> • U ḁivha na u vhambedza kuhumbulele kwo fhambanaho kwa zwithu zwa ḁuvha inwe na inwe <p>Vhuimo na masia</p> <ul style="list-style-type: none"> • U tevhela masia u tshimbila hu tshi monwa na kijasirumu • U tevhela ndaela na vhea tshithu tshi na vhushaka na tshinwe tsumbo: vheani penisela murahu ha bogisi. 	<p>Vhuimo na kuhumbulele</p> <ul style="list-style-type: none"> • U ḁivha na u vhambedza kuhumbulele kwo fhambanaho kwa zwithu zwa ḁuvha inwe na inwe <p>Vhuimo na masia</p> <ul style="list-style-type: none"> • U tevhela masia u tshimbila hu tshi monwa na kijasirumu 	<p>Vhuimo na kuhumbulele</p> <ul style="list-style-type: none"> • U ḁivha na u vhambedza kuhumbulele kwo fhambanaho kwa zwithu zwa ḁuvha inwe na inwe <p>Vhuimo na masia</p> <ul style="list-style-type: none"> • U tevhela masia u tshimbila hu tshi monwa na kijasirumu 	<p>Vhuimo na kuhumbulele</p> <ul style="list-style-type: none"> • U ḁivha na u vhambedza kuhumbulele kwo fhambanaho kwa zwithu zwa ḁuvha inwe na inwe • U bula dzina ḁa tshishumiswa tsha ḁuvha inwe na inwe musi ho sumbedzwa sia ḁatsho ḁi mangadzaho • U vhala, u ḁatutshedza na u ola mapa u si wa fomaḁa kana sia ḁa nga nḁha ḁa zwithu zwo kuvhanganywaho • U wana zwithu kha mapa <p>Vhuimo na masia</p> <ul style="list-style-type: none"> • U tevhela masia u tshimbila hu tshi monwa na kijasirumu na tshikolo • U ḁea masia u mona na kijasikijasirumu na tshikolo • U tevhela ndaela ya bva huḁwe fhethu u tshi ya huḁwe fhethu kha mapa u si wa fomaḁa

THOHO	GIREIDI YA 1	GIREIDI YA 2	GIREIDI YA 3
<p>3.2 Zwithu zwa 3-D</p>	<p>Zwithu zwo fhambanaho U qivha na u bula madzina a zwithu zwa 3-D ngomu kilasirumuni</p> <ul style="list-style-type: none"> • zwivhumbeo zwa bola, • zwivhumbeo zwa bogisi (phirizimu) <p>Mbonalo ya zwithu U buletsheza, u vhekanya na u vhambedza zwithu zwa 3-D ho sedzwa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • saizi • muvhala • zwithu zwine zwa kunguluwa • zwithu zwine zwa suvha <p>Nyito dzine vha tou fombe</p> <ul style="list-style-type: none"> • U shumisa zwithu zwa 3-D sa zwifanaho na mabujoko a u fhaṭa, matheriala a zwa u vusulusa, n.z u fhaṭa tshithu tsho fhelelaho, tsumbo thawara, buroho n.z. 	<p>Zwithu zwo fhambanaho U qivha na u bula madzina a zwithu zwa 3-D ngomu kilasirumuni na kha zwifanyiso.</p> <ul style="list-style-type: none"> • zwivhumbeo zwa bola (zwipulumbu) • zwivhumbeo zwa bogisi (phirizimu) • sijindere <p>Mbonalo ya zwithu U buletsheza, u vhekanya na u vhambedza zwithu zwa 3-D ho sedzwa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • saizi • zwithu zwine zwa kunguluwa • zwithu zwine zwa suvha <p>Nyito dzine vha tou fombe</p> <ul style="list-style-type: none"> • U sedza na u fhaṭa zwithu zwo newaho zwa 3-D hu tshi shumiswa zwithu zwi fareaho zwi nga ho mabujoko a u fhaṭa, matheriala a zwa u vusulusa, khithi ya u fhaṭa 	<p>Zwithu zwo fhambanaho U qivha na u bula madzina a zwithu zwa 3-D ngomu kilasirumuni na kha zwifanyiso.</p> <ul style="list-style-type: none"> • zwivhumbeo zwa bola (zwipulumbu) • zwivhumbeo zwa bogisi (phirizimu) • sijindere • phiramidi • khounu <p>Mbonalo ya zwithu U buletsheza, u vhekanya na u vhambedza zwithu zwa 3-D ho sedzwa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zwivhumbeo zwa 2-D zwine zwa ita masia a zwithu zwa zwivhumbeo zwa 3-D • fhethu ho ndinganelo kana fhethu ha makombikombi <p>Nyito dzine vha tou fombe</p> <ul style="list-style-type: none"> • U sedza na u fhaṭa zwithu zwo newaho zwa 3-D hu tshi shumiswa zwithu zwi fareaho zwi nga ho: zwivhumbeo zwa 2-D, zwo gerwaho, vumba, zwa u somola, zwiṭiroo na zwiṅwe zwithu zwa 3-D zwa dzhomeṭiri

THOHO	GIREIDI YA 1	GIREIDI YA 2	GIREIDI YA 3
<p>3.3 Zwivhumbeo zwa 2-D</p>	<p>Zwivhumbeo zwo fhambanaho U ñivha na u bula zwivhumbeo zwa 2-D</p> <ul style="list-style-type: none"> • zwitendeledzi • ðhofunderaru • zwikwea <p>Mbonalo ya zwivhumbeo U buletsheza, u vhekanya na u vhambedza zwivhumbeo zwa 2-D ho sedzwa</p> <ul style="list-style-type: none"> • saizi • muvhala • masia a tswititi • masia a zwitendeledzi 	<p>Zwivhumbeo zwo fhambanaho U ñivha na u bula zwivhumbeo zwa 2-D</p> <ul style="list-style-type: none"> • zwitendeledzi • ðhofunderaru • tshikwea • ðhofundeina <p>Mbonalo ya zwivhumbeo U buletsheza, u vhekanya na u vhambedza zwivhumbeo zwa 2-D ho sedzwa</p> <ul style="list-style-type: none"> • saizi • muvhala • masia a tswititi • masia a zwitendeledzi 	<p>Zwivhumbeo zwo fhambanaho U ñivha na u bula zwivhumbeo zwa 2-D</p> <ul style="list-style-type: none"> • zwitendeledzi • ðhofunderaru • tshikwea • ðhofundeina <p>Mbonalo ya zwivhumbeo U buletsheza, u vhekanya na u vhambedza zwivhumbeo zwa 2-D ho sedzwa</p> <ul style="list-style-type: none"> • saizi • muvhala • masia a tswititi • masia a zwitendeledzi <p>U ola zwivhumbeo</p> <ul style="list-style-type: none"> • zwitendeledzi • ðhofunderaru • tshikwea • ðhofundeina
<p>3.4 Ndinganyahuvhili (simeñiri)</p>	<p>Ndinganyahuvhili</p> <ul style="list-style-type: none"> • U ñivha ndinganyahuvhili kha muvhili yavho 	<p>Ndinganyahuvhili</p> <ul style="list-style-type: none"> • U ñivha na u ola mutalo wa ndinganyahuvhili kha zwivhumbeo zwa 2-D dzhomeñiri na zwi si dzhomeñiri 	<p>Ndinganyahuvhili</p> <ul style="list-style-type: none"> • U ñivha na u ola mutalo wa ndinganyahuvhili kha zwivhumbeo zwa 2-D zwa dzhomeñiri na zwi si zwa dzhomeñiri • U humbula nga ha mutalo wa ndinganyahuvhili nga u peta bambiri na u sedza kha mvelelo.

NYANGEREDZO YA VHUIMO HA FHASI

4. MUELO

U bvela phanda na Muelo

- U bvela phanda ha ndeme kha muelo kha gireidi dzothe hu a kona swikelewa nga u qivhadzwa ha:
 - maitele maswa a u ela
 - zwithu zwa muelo zwiswa, u thoma nga zwithu zwa u ela zwi si zwa fomala u ya kha zwithu zwa u ela zwa fomala kha Gieridi 2 na 3;
 - yunithi dza u ela ngadzo ntswa, nga maanda kha Gireidi ya 2 na ya 3.
- U rekanya na u tandulula thaidzo nga muelo hu tea u dzhiela ntha mushumo wa nomboro dzo no shumiwaho nadzo.

THOHO	GIREIDI YA R	GIREIDI YA 1	GIREIDI YA 2	GIREIDI YA 3
4.1 Tshifhinga	<p>U fhela ha tshifhinga U amba nga ha u fhela ha tshifhinga</p> <ul style="list-style-type: none"> • U amba nga zwithu zwe zwa itea nga masiari na zwithu zwe zwa itea nga madekwana • Vhagudi vha tevhhekanya zwiwo zwine zwa itea khavho nga masiari • U tevhhekanya zwiwo zwine zwa dzulela u itea matsilioni avho 	<p>U fhela ha tshifhinga U amba nga ha u fhela nga tshifhinga</p> <ul style="list-style-type: none"> • U tevhhekanya zwiwo zwine zwa dzulela u itea matsilioni avho • U vhambedza vhulapfu ha tshifhinga hu tshi shumiswa luambo, tsumbo, tshilapfu, tshipfufhi, u favhanya, u lenga. • U tevhhekanya zwiwo hu tshi shumiswa luambo sa mulovha, namusi, matshelo 		

THOHO	GIREIDI YA R	GIREIDI YA 1	GIREIDI YA 2	GIREIDI YA 3
<p>4.1 Tshifhinga</p>		<p>U amba tshifhinga</p> <ul style="list-style-type: none"> • U buletshedza uri zwo iteaho zwo itea lini hu tshi shumiswa luambo, tsumbo, matsheloni, masiari, vhusiku, hu tshe nga matsheloni, vhusiku nga madekwana • U amba na u tevhekanya maḍuvha a vhege na miṅwedzi ya ṅwaha • U vhea maḍuvha a mabebo kha khaḷenda 	<p>U amba tshifhinga</p> <ul style="list-style-type: none"> • U amba na u tevhekanya maḍuvha a vhege na miṅwedzi ya ṅwaha • U vhea maḍuvha a mabebo, zwa vhurereḷi, • maḍuvha a u awela a nnyi na nnyi, zwiwo zwa vhufa hashu, zwiwo zwa tshikoloni kha khaḷenda • U amba iri dza 12-kha iri, hafu ya iri na kotara ya iri 	<p>U amba tshifhinga</p> <ul style="list-style-type: none"> • U vhala datumu kha khaḷenda • U vhea maḍuvha a mabebo. zwa vhurereḷi, maḍuvha a u awela a nnyi na nnyi, zwiwo zwa vhufa hashu, zwiwo zwa tshikoloni kha khaḷenda • U amba tshifhinga tsha iri dza 12 nga <ul style="list-style-type: none"> - iri - hafu ya iri - kotara iri - minete kha watshi ya vhutanda na ya nomboro na zwinwe zwithu zwa didzithi a nomboro zwine zwa sumbedza tshifhinga, tsumbo, founu ya seḷuḷa <p>U rekanya vhulapfu ha tshifhinga na u fhela ha tshifhinga</p> <ul style="list-style-type: none"> • U shumisa khaḷenda u rekanya na u buletshedza vhulapfu ha tshifhinga kha: <ul style="list-style-type: none"> - maḍuvha - vhege - miṅwedzi • U shandukisa vhukati ha maḍuvha na dzivhege • U shandukisa vhukati ha dzivhege na miṅwedzi • U shumisa watshi u anganyela vhulapfu ha tshifhinga kha: <ul style="list-style-type: none"> - iri - hafu ya iri - kotara ya iri

THOHO	GIREIDI YA R	GIREIDI YA 1	GIREIDI YA 2	GIREIDI YA 3
<p>4.2 Vhulapfu</p>	<p>U ela hu si ha fomala</p> <ul style="list-style-type: none"> U vhambedza na u tevhhekanya vhulapfu, vhunṭha kana vphuphara ha zwithu zwiwihili kana zwinzhi nga u zwi vhea tsini na tsini. U shumisa luambo u amba nga ha mbambedzo, tsumbo, lapfusa, pfufhisa, lapfesa, ṭandavhuwesa 	<p>U ela hu si ha fomala</p> <ul style="list-style-type: none"> U vhambedza na u tevhhekanya vhulapfu, vhunṭha kana vphuphara ha zwithu zwiwihili kana zwinzhi nga u zwi vhea tsini na tsini. U shumisa luambo u amba nga ha mbambedzo, tsumbo, lapfusa, pfufhisa, lapfesa, ṭandavhuwesa U anganyela, u ela, u vhambedza, u tevhhekanya na u rekhoda vhulapfu hu tshi shumiswa muelo u si wa fomala, tsumbo, tshanda, maga, vhulapfu ha penisela, zwa u vhalelela U buletshedza vhulapfu ha zwithu nga u vhala na u ṭalutshedza vhulapfu ha zwa u ela zwi si zwa fomala. 	<p>U ela hu si ha fomala</p> <ul style="list-style-type: none"> U anganyela, u ela, u vhambedza, u tevhhekanya na u rekhoda vhulapfu hu tshi shumiswa zwa u ela zwi si zwa fomala, tsumbo, tshanda, maga, vhulapfu ha penisela, zwa u vhalelela U buletshedza vhulapfu ha zwithu nga u vhala na u ṭalutshedza uri ndi vhulapfu vhungana ha zwa u ela zwi si zwa fomala. <p>U ḡivhadza u ela ha fomala</p> <p>U vhambedza, u ela, u vhambedza, u tevhhekanya na u rekhoda vhulapfu hu tshi shumiswa mithara (i nga vha mithara wa thanda kana vhulapfu ha mithara ha thambo) sa zwa u ela vhulapfu zwa tshitandadi.</p> <p>U anganyela na u ela vhulapfu kha dzi senthimithara hu tshi shumiswa ruḷa (a hu na u shandukisa hune ha tea u itwa vhuḱati ha dzimithara na dzisenthimithara)</p>	

THOHO	GIREIDI YA R	GIREIDI YA 1	GIREIDI YA 2	GIREIDI YA 3
<p>4.3</p> <p>Tshileme</p>	<p>U ela hu si ha fomala</p> <ul style="list-style-type: none"> U vhambedza na u tevhhekanya tshileme tsha zwithu zwiwihili kana zwithu zwinzhi nga u zwi dladza kana nga u shumisa tshikalo tsha u ela U shumisa luambo u amba nga ha u vhambedza, tsumbo, leluwa, lemela, leluwesa, lemelesa 	<p>U ela hu si ha fomala</p> <ul style="list-style-type: none"> U anganyela, u ela, u vhambedza, u tevhhekanya, na u rekhoda tshileme hu tshi shumiswa tshikalo tsha u ela na zwa u ela zwi si zwa tshitandadi, tsumbo, mabuloko, zwidina U buletshedza tshileme tsha zwithu nga u vhala na u talutshedza tshileme tsha zwa u ela zwi si zwa fomala U shumisa luambo u amba nga ha mbambedzo, tsumbo, leluwa, lemela, leluwesa, lemelesa 	<p>U ela hu si ha fomala</p> <ul style="list-style-type: none"> U anganyela, u ela, u vhambedza, tevhhekanya, na u rekhoda tshileme hu tshi shumiswa tshikalo tsha u ela na zwa u ela zwi si zwa tshitandadi, tsumbo, mabuloko, zwidina. U buletshedza tshileme tsha zwithu nga u vhala na u talutshedza tshileme tsha zwa u ela zwi si zwa fomala U shumisa luambo u amba nga ha mbambedzo, tsumbo, leluwa, lemela, leluwesa, lemelesa <p>U dvhadza u ela ha fomala</p> <ul style="list-style-type: none"> U vhambedza, u tevhhekanya na u rekhoda tshileme tsha zwithu zwa u rengisa zwo putelwaho zwine zwa vha na tshileme tsho sumbedzwaho nga dzikhijogireme, tsumbo, khijogireme mbili ya raisi na khijogireme ya 1 ya fujauru 	<p>U ela hu si ha fomala</p> <ul style="list-style-type: none"> U anganyela, u ela, u vhambedza, tevhhekanya, na u rekhoda tshileme hu tshi shumiswa tshikalo tsha u ela na zwa u ela zwi si zwa tshitandadi, tsumbo, mabuloko, zwidina. U buletshedza tshileme tsha zwithu nga u vhala na u talutshedza tshileme tsha zwa u ela zwi si zwa fomala U shumisa luambo u amba nga ha mbambedzo, tsumbo, leluwa, lemela, leluwesa, lemelesa <p>U dvhadza u ela ha fomala</p> <ul style="list-style-type: none"> U vhambedza, u tevhhekanya na u rekhoda tshileme tsha zwithu zwa u rengisa zwo putelwaho zwine zwa vha na tshileme tsho sumbedzwaho nga dzikhijogireme, tsumbo, khijogireme mbili ya raisi na khijogireme ya 1 ya fujauru gireme, tsumbo, muṅo wa gireme dza 500
<p>4.4</p> <p>Khaphasithi/ Ndadzo/ vhungomu</p>	<p>U ela hu si ha fomala</p> <ul style="list-style-type: none"> U vhambedza na u tevhhekanya vhunzhi ha zwiluḡi (vhungomu / voḡumu) kha zwifaredzi zwiwihili zwo vhwahwo tsini na tsini. Vhagudi vha sedzulusa nga u shululela nga ngomu ha tshifaredzi tsha vhuraru arali zwo tea U vhambedza na u tevhhekanya vhunzhi ha zwiluḡi zwine zwa nga dladza zwifaredzi zwiwihili arali zwo shelwa zwa ḡala (khaphasithi) U shumisa luambo u amba nga ha mbambedzo, tsumbo, zwiwihwane kana zwinzhi kha, zwiṭuku kha, ḡala, a hu na tshithu 	<p>U ela hu si ha fomala</p> <ul style="list-style-type: none"> U vhambedza na u tevhhekanya vhunzhi ha zwiluḡi (vhungomu / voḡumu) kha zwifaredzi zwiwihili zwo vhwahwo tsini na tsini. Vhagudi vha sedzulusa nga u shululela nga ngomu ha tshifaredzi tsha vhuraru arali zwo tea U vhambedza na u tevhhekanya vhunzhi ha zwiluḡi zwine zwa nga dladza zwifaredzi zwiwihili arali zwo shelwa zwa ḡala (khaphasithi) U shumisa luambo u amba nga ha mbambedzo, tsumbo, zwiwihwane kana zwinzhi kha, zwiṭuku kha, ḡala, a hu na tshithu 	<p>U ela hu si ha fomala</p> <ul style="list-style-type: none"> U vhambedza, u tevhhekanya na u rekhoda tshileme tsha zwithu zwa u rengisa zwo putelwaho zwine zwa vha na tshileme tsho sumbedzwaho nga dzikhijogireme, tsumbo, khijogireme mbili ya raisi na khijogireme ya 1 ya fujauru U ela tshileme tshavho nga dzi khijogireme hu tshi shumiswa tshikalo tsha u ela tsha bafurumu 	<p>U ela hu si ha fomala</p> <ul style="list-style-type: none"> U vhambedza, u tevhhekanya na u rekhoda tshileme tsha zwithu zwa u rengisa zwo putelwaho zwine zwa vha na tshileme tsho sumbedzwaho nga dzi: <ul style="list-style-type: none"> khijogireme, tsumbo, khijogireme dza 2 dza raisi na khijogireme 1 ya fujauru gireme, tsumbo, muṅo wa gireme dza 500 U ela tshileme tshavho nga dzi khijogireme hu tshi shumiswa tshikalo tsha bafurumu (a hu na u shandukisa hune ha tea u itwa vhuḡati ha dzimithara na dzisenthimithara)

THOHO	GIREIDI YA R	GIREIDI YA 1	GIREIDI YA 2	GIREIDI YA 3
<p>4.4 Khaphasithi/ Ndadzo/ vhungomu</p>		<ul style="list-style-type: none"> U anganyela, u ela, u vhambedza, u tevhekanya na u rekhoda khaphasithi ya zwifaredzi nga u shumisa zwa u ela zwi si zwa tshitandadi, tsumbo, dzilebula na dzikhaphu U buletshedza khaphasithi ya zwifaredzi nga u vhala na u talutshedza uri ndi zwi ngana zwa u ela zwi si zwa fomala zwine zwa nga kona u dadza tshifaredzi, tsumbo, boḡelo ji ḡala nga khaphu nḡa. <p>U ḡivhadza u ela ha fomala</p> <ul style="list-style-type: none"> U anganyela, u ela, u vhambedza, u tevhekanya na u rekhoda khaphasithi ya zwithu nga u ela nga dzijijitha U vhambedza, u tevhekanya na u rekhoda khaphasithu ya zwithu zwa u rengisa zwo putelwaho hu na khaphasithi ya vha yo sumbedzwa nga dzijijitha, tsumbo, jitha 2 dza mafhi, jitha 1 ya kholiḡirinki, jitha 5 dza pennde 	<ul style="list-style-type: none"> U anganyela, u ela, u vhambedza, u tevhekanya na u rekhoda khaphasithi ya zwifaredzi nga u vhala na u talutshedza uri ndi zwi ngana zwa u ela zwi si zwa fomala zwine zwa nga kona u dadza tshifaredzi, tsumbo, boḡelo ji ḡala nga khaphu nḡa. U ḡivhadza u ela ha fomala U anganyela, u ela, u vhambedza, u tevhekanya na u rekhoda khaphasithi ya zwithu nga u ela nga dzijijitha, hafu ya jitha, na kotara ya jitha U vhambedza, u tevhekanya na u rekhoda khaphasithu ya zwithu zwa u rengisa zwo putelwaho hu na khaphasithi ya vha yo sumbedzwa nga dzijijitha, tsumbo, jitha 2 dza mafhi, jitha 1 ya kholiḡirinki, jitha 5 dza penned kana zwo sumbedzwa nga mijijitha, tsumbo, mafhi a mijijitha 500, kholiḡirringi ya mijijitha dza 330 dza kholiḡirringi, mapfura a oiji a mijijitha dza 750. U ḡivha uri khaphu yo ndinganelo (tshitandadi) ndi mijijitha dza 250. U ḡivha uri lebula yo ndinganelo (tshitandadi) ndi mijijitha 5 (A hu na u shandukisa hune ha tea u itwa vhukati ha dzimithara na dzisenthimithara) 	<ul style="list-style-type: none"> U anganyela, u ela, u vhambedza, u tevhekanya na u rekhoda khaphasithi ya tshifaredzi (hezwi zwi amba uri vhumzhi ha tshilugdi tshine tshi nga kona u hwalwa nga tshifaredzi arali tsho shelwa tsha ḡala) nga u shumisa zwa u ela zwi si zwa tshitandadi, tsumbo, dzilebula na dzikhaphu U buletshedza khaphasithi ya zwifaredzi nga u vhala na u talutshedza uri ndi zwi ngana zwa u ela zwi si zwa fomala zwine zwa nga kona u dadza tshifaredzi, tsumbo, boḡelo ji ḡala nga khaphu nḡa. <p>U ḡivhadza u ela ha fomala</p> <ul style="list-style-type: none"> U anganyela, u ela, u vhambedza, u tevhekanya na u rekhoda khaphasithi ya zwithu nga u ela nga dzijijitha U vhambedza, u tevhekanya na u rekhoda khaphasithu ya zwithu zwa u rengisa zwo putelwaho hu na khaphasithi ya vha yo sumbedzwa nga dzijijitha, tsumbo, jitha 2 dza mafhi, jitha 1 ya kholiḡirinki, jitha 5 dza penned kana zwo sumbedzwa nga mijijitha, tsumbo, mafhi a mijijitha 500, kholiḡirringi ya mijijitha dza 330 dza kholiḡirringi, mapfura a oiji a mijijitha dza 750. U ḡivha uri khaphu yo ndinganelo (tshitandadi) ndi mijijitha dza 250. U ḡivha uri lebula yo ndinganelo (tshitandadi) ndi mijijitha 5 (A hu na u shandukisa hune ha tea u itwa vhukati ha dzimithara na dzisenthimithara)
<p>4.5 Pherimithara na Sia</p>				<p>Vhunḡa (pherimithara) U ita thoḡisiso nga ha vhuakule u mona na zwivhumbeo zwa muelo wa 2-D na zwithu zwa muelo wa 3-D hu tshi shumiswa u vhambedza lwa vhuakuma kana hu tshi shumiswa zwi si zwa fomala.</p> <p>Vhupo/Nyalo/Fhethu U sedzulusa vhupo nga u thaila.</p>

NYANGAREZDO YA VHUIMO HA FHASI

5. U SHUMA NA DATA

U bvela phanda nga u Shuma na Data

- U bvela phanda ha undeme ha u shuma na Data kha Gireidi dzothe zwi a kona u swikelelea nga:
 - u bva kha u shuma na zwithu ha yiwa kha u shuma na data; na
 - u shuma na maitele maswa a zwo imelaho data.
- Vhagudi vha tea u shuma na mutevheṅaḡu wo fhelelaho wa u shuma na data lu si fhasi ha luthini zwalo nga ṅwaha – hezwi zwi katela u kuvhanganya na u dzudzanya data, U sumbedza zwo imelaho data, u sengulusa data, u ṅalutshedza na u vhiga data.
- Zwiṅwe zwa zwitehwa zwi re afho ṅṅha zwa u shuma na data zwi nga kona u shumiwa nazwo sa nyito dzo dzi imisaho nga dzothe.

THOHO	GIREIDI YA R	GIREIDI YA 1	GIREIDI YA 2	GIREIDI YA 3
5.1 U kuvhanganya na u vhekanya zwithu	<p>U kuvhanganya na u dzudzanya zwithu</p> <p>U kuvhanganya na u vhekanya zwithu zwi fareaho zwa ḡuvha ṅṅwe na ṅṅwe.</p>	<p>U kuvhanganya na u dzudzanya zwithu</p> <p>U kuvhanganya na u vhekanya zwithu zwi fareaho zwa ḡuvha ṅṅwe na ṅṅwe.</p>		
5.2 Zwo imelaho zwithu zwo kuvhanganywaho zwa vhekanywa	<p>Zwo imelaho zwithu zwo kuvhanganywaho zwa vhekanywa</p> <p>U ola tshifanyiso tsha zwithu zwo kuvhanganywaho.</p>	<p>Zwo imelaho zwithu zwo kuvhanganywaho zwa vhekanywa</p> <p>U ola tshifanyiso tsha zwithu zwo kuvhanganywaho.</p>		
5.3 U ita ny- ambedzano na u vhiga zwithu zwo kuvhanganywaho zwa vhekanywa	<p>U ita nyambedzano na u vhiga zwithu zwo kuvhanganywaho zwa vhekanywa</p> <p>U fhindula mbudziso nga ha</p> <ul style="list-style-type: none"> • uri zwo kuvhanganywaho zwo vhekanywa hani • nyolo ya zwo kuvhanganywaho 	<p>U ita nyambedzano na u vhiga zwithu zwo kuvhanganywaho zwa vhekanywa</p> <ul style="list-style-type: none"> • U ṅea zwi pfallaho uri ndi ngani zwo kuvhanganywaho zwo vhekanywa nga u ralo; • U fhindula mbudziso nga ha: <ul style="list-style-type: none"> - zwo vhekanywaho zwo vhekanywa hani (maga a maitele) - zwo kuvhanganywaho zwa vhekanywa zwi vhoneala hani (mawanwa) • U buletshedza zwo kuvhanganywaho na/ nyolo • U ṅalutshedza uri zwo kuvhanganywaho zwo vhekanywa hani 		

THOHO	GIREIDI YA R	GIREIDI YA 1	GIREIDI YA 2	GIREIDI YA 3
5.4 U kuvhanganya na u dzudzanya data		<p>U kuvhanganya na u dzudzanya data</p> <ul style="list-style-type: none"> • U kuvhanganya data nga ha kilasi kana tshikolo, u fhindula mbudziso dzo vhudziswa nga mudededzi 	<p>U kuvhanganya na u dzudzanya data</p> <ul style="list-style-type: none"> • U kuvhanganya data nga ha kilasi kana tshikolo, u fhindula mbudziso dzo vhudziswa nga mudededzi 	<p>U kuvhanganya na u dzudzanya data</p> <ul style="list-style-type: none"> • U kuvhanganya data nga ha kilasi kana tshikolo, u fhindula mbudziso dzo vhudziswa nga mudededzi • U dzudzanya data yo nekedzwaho nga mudededzi kana bugu ya u shumela /bugupfarwa • U dzudzanya data nga: <ul style="list-style-type: none"> - mitevhe - mbuelo dzo n'walwaho - thebulu
5.5 Zwo imelaho data		<p>Zwo imelaho data</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zwo imelaho data kha girafu ya zwifanyiso • Girafu dzi si nnzhi dzi re na tshinwe tsho livhana na tshinwe 	<p>Zwo imelaho data</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zwo imelaho data kha girafu ya zwifanyiso • Girafu dzi si gathi dzi re na tshinwe tsho livhanaho na tshinwe 	<p>Zwo imelaho data</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zwo imelaho data kha: <ul style="list-style-type: none"> - Girafu ya zwifanyiso (dzi si gathi dzi re na tshinwe tsho livhana na tshinwe) - Girafu ya baa
5.6 U sengulusa na u talutshedza data		<p>U sengulusa na u talutshedza data</p> <p>U fhindula mbudziso nga ha data i re kha girafu ya zwifanyiso</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zwi si gathi ho sedzwa girafu dzi re na tshinwe tsho livhanaho na tshinwe 	<p>U sengulusa na u talutshedza data</p> <p>U fhindula mbudziso nga ha data i re kha girafu ya zwifanyiso</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zwi si gathi ho sedzwa girafu dzi re na tshinwe tsho livhanaho na tshinwe 	<p>U sengulusa na u talutshedza data</p> <p>U fhindula mbudziso nga ha data kha girafu</p> <ul style="list-style-type: none"> • Girafu (girafu dzi si gathi dzi re na tshinwe tsho livhanaho na tshinwe) • Girafu ya baa

3.3 U BWISELA KHAGALA MAGUDWA

Kha iyi khethekanyo ya u bvisela khagala magudwa, vhadededzi vho dzudzanyelwa zwi tevhelaho:

- nyangaredzo ya themo ya Gireidi ya T -3;
 - u dubekanywa ha thoho dzo tsivhudzwaho nga themo: a si zwiteŋwa zwothe zwa thoho dzothe zwine zwa gudiswa kha themo inwe na inwe; zwiŋwe zwa zwiteŋwa zwa dziŋwe thoho zwi tea u gudiswa phanda ha zwiŋwe zwiteŋwa zwa thoho dzenedzo;
- tsivhudzo ya phimo ya kushumele kha thoho dza ŋwaha wothe. Vhunga samusi maŋwe masia a u guda a tshi toda tshifhinga tshilapfu u fhira maŋwe; na
- notsi dza u bvisela khagala na nyeletshedzo dza u gudisa na tsumbo ho teaho.

Sia liŋwe na liŋwe la u guda lo kwashekanywa u ya thoho dzo fhambanaho. Masia othe a u guda a tea u gudiswa themo inwe na inwe. U tevhokana ha dzi thoho nga themo zwi ŋea muhumbulo wa u sumbedza uri thoho dzi nga phadaladzwa hani na u itwa ndovhololo kha ŋwaha wothe. A zwo ngo tea uri hu gudiswe thoho dzothe dzi re kha Tshikhala na Tshivhumbeo, Muelo na u Shuma na Data themo inwe na inwe. Naho zwo ralo, thoho dzothe dzi tea u guduswa vhukati ha ŋwaha.

Kha Khethekanyo ya 2 (pharagirafu ya 2.6), u kalwa ha masia a u gudisa ho netshedzwa. Musi izwi zwo tanganyiswa na iri dzi re hone kha ŋwaha, muthu a nga kona u rekanya iri dzo avhelwaho sia liŋwe na liŋwe la u guda.

Vhadededzi vha nga kha di nanga u tevhokanya (u ita muduba) na u sumbedza phima-mashumele yo fhambanaho na zwe zwa themedelwa kha iyi khethekanyo. Vhadededzi vha nga kona vho na u shandukisa vhulapfu ha tshifhinga tsho dzinginywaho u avhelwa thoho zwi tuku tuku. Naho zwo ralo, hu tea u vha na u pfesesa u dzhiela ntha tshileme na tshifhinga tsho avhelwaho tsha iri kha masia a u guda a Mbalo kha Vhuimo ha Fhasi.

- **Mbalo dza Gireidi T** dzi nga tshivhumbeo tsha u bveledzwa tsha mbalo, ngauralo, a dzi ngo khethekanywa kha zwifhinga zwa ngudo. Mudededzi wa Gireidi ya T u tea u lunzhedzela mbalo kha nyito dza vhagudi dza duvha liŋwe na liŋwe, naho hu tshi tea u vha na tshifhinga tsho vhetshelwaho thungo vhukati ha duvha musi mudededzi vha tshi do vha o sedzana na nyito dza mbalo fhedzi, zwa sa ralo vhagudi a vha koni u diva zwine zwa khou itea, na u bveledzisa lutamo lwa khontseputi na zwikili zwa mbalo.
- Tshifhinga tsha Gireidi ya 1 – 3 tsho avhelwa nga ndila i tevhelaho:
 - **Iri dza sumbe dzi khou do shumiswa kha mbalo nga vhege** (vhege dza 10 x nga themo dza 4 x nga iri dza 7 = Iri dza 280 nga ŋwaha)
 - Ngudo inwe na inwe ya mbalo i tea u vha **iri 1 na minete dza 24 nga duvha kha Gireidi ya 1 u swika kha ya 3.**
 - Hezwi zwi amba uri hu na themo ŋa dzine dza vha na vhege dza 10, hune ha vha na ngudo thanu dza duvha liŋwe na liŋwe (Musumbuluwo u swika kha Lavhutanu).
 - U tendela vhege ya u divhadza na u khwaŋhisedza mathomoni a themo inwe na inwe, vhunga vhana vhatuku vha tshi hangwa zwinzhi zwo gudiswaho nga tshifhinga tsha u awela, vha a dovha hafhu vha bva kha mutevhetsindo wa zwa tshikoloni. U tendela vhege mafheloni a themo inwe na inwe ya u ita nyito dza ndovhololo na u khwaŋhisedza magudiswa. Hezwi zwi ri ŋea 8 x 4 x 5 = ngudo dza 160.

3.4 U TEVHEKANYA NA U PIMA KUSHUMELE KWA MAGUDISWA

Thebulu dzi tevhelaho dzo dzudzanyelwa themo inwe na inwe kha Gireidi ya T -3:

- Phima-kushumele kwa thoho dza nwaha (ku sumbedza u phaḍaladzwa ha dziṭhoho kha dzithemo na uri ho themendelwa vhunzhi ha tshifhinga tshine tsha tea u shumiswa kha thoho inwe na inwe ya masia a u gudiswa)
- U tevhekanywa ha iṭhoho dza nwaha (hu sumbedza zwine thoho dza avheliswa zwone kha themo na u bvela phanda ha magudiswa na zwikili kha themo dzoṭhe)
- Notsi dza u bvisela khagala thoho inwe na inwe - thebulu hedzi dzi dzudzanya ndededzi dza u guda na u bvisela khagala magudwa kha thoho inwe na inwe sa zwe dza tevhekanywa kha themo dzoṭhe.

Ndugiselo ya Ngudo – U avhelwa ha thoho kha Themo inwe na inwe

Ngudo ya Nomboro ndi thoho ya ndeme kha Mbalo dza Vhuimo ha Fhasi. Tshifhinga tshinzhi kha vhege inwe na inwe, kha themo inwe na inwe na kha nwaha hu tou pfi fombe kha ngudo dza Nomboro, Tswayo na Vhushaka. Nga mbalo tshikati, ngudo tharu kana nanzhi dza Mbalo kha vhege inwe na inwe dzi tea u sedza kha Nomboro, Tswayo na Vhushaka. Hetshi tshinwe tshifhinga tsho salaho tshi ḍo kovhekanywa vhukati ha masia maṅwe a magudiswa.

Tshikhala na Tshivhumbeo na Muelo zwi ṭoḍa tshifhinga tshinzhi na u zwi sedzulusa u fhira u Shuma na Data na Phetheni, Mushumo na Aḷidzhebura (Algebra). Thebulu dzi re afho fhasi dzi nea tsivhudzo ya uri ndi ngudo nngana dzo avhelwaho sia ḷa u guda ḷinwe na ḷinwe na thoho dza gireidi inwe na inwe kha Phetheni, Mushumo na Aḷidzhebura, Tshikhala na Tshivhumbeo, Muelo na u Shuma na Data:

- U avhela magudiswa a Gireidi ya T na thoho kha ngudo

Vhunga Mbalo kha **Gireidi ya T** hu tshi vha hu nga tshivhumbeo tsha u bveledza mbalo, tsivhudzo ya tshifhinga tsho netshedzwaho kha u sedza kha luṭa lwa Mbalo khathihi na kha zwo ṭanganelaho zwa nyito dzi si dza fomala zwo dzudzanywa. Hezwi ndi u itela u vha na vhuṭanzi ha uri magudiswa oṭhe o avhelwaho o shumiswa nao nga u angaredzwa zwi tshi pfesesea. Nyito dza u bvelela kha Mbalo dzi nga vha u vhala nomboro ya dziphuleithi na magama zwine zwa tea u bvisiwa nga tshifhinga tsha zwiḷiwa, mitambo ya u tamba ine ya tambwa nḅa, mitambo ine ya tambwa nga ngomu ine ya fana na dominosi na phazili ya dzhigisou na miṅwe. Mudededzi vha tea u dzudzanya nyito dzoṭhe u ya nga ha thohḍea dza vhagudi vhawe na zwithu zwi re hone kiḷasirumuni yawe.

Tshivhumbeo na Tshikhala ndi tshipiḍa tsha vhuṭhogwa tsha u bveledzisa mbalo kha vhana vhaṭuku na uri zwi tea u phaḍaladzwa na vhege yoṭhe, hu na dziṅwe dza dziṅṅha dzine dza tea u vha nga ḍasi ha vhulangwa ha mudededzi, na u vha na tshifhinga tshinzhi tsha u fhaṭa, mutambo wa muṭavha na maḍi, nga vhagudi.

Muelo u tea u ṭanganyiswa na nyito dza u vhala, tsumbo, u anganyela na u vhala musi vha tshi ela vhukule nga zwanda, nḅayo na maga.

Ridzhisiṭara ya u ḍiṅwalisa na tshati ya mutsho zwi nea tshikhala tshihulwane tsha u **Shuma na Data**.

Thebulu 3.1: Tshifhinga tsho avhelwaho sia la magudiswa nga vhege

Masia a magudwa	Thoho	Tshifhinga tsho Gaganywaho
Nomboro, Tswayo na Vhushaka	U vhala Nqivho ya nomboro U topola na u buletshedza nomboro yo fhelelaho U talukanya nomboro U tandulula thaidzo	120 minete
Phetheni, Mushumo na Alidzhebura (Algebra)	U kopa, u engedzedza na u dliitela phetheni dzavho	minete ya 80
Tshikhala na Tshivhumbeo (Dzhometiri)	U divha, u topola na u amba madzina a zwivhumbeo zwa 2-D kana zwifanyiso Zwivhumbeo zwa dzhometiri Zwivhumbeo U fhaṭa zwithu zwa 3-D hu tshi shumiswa matheriala u fareaho Vhushaka ha maimo U vha na masia	minete ya 80
Muelo	Tshifhinga Vhulapfu Tshileme Khaphasithi (vhungomu)	minete ya 80
U Shuma na Data	U kuvhanganya, vhekanya, ola, vhala na u sumbedza zwo imelaho data	minete ya 60
TSHIVHALOGUṬE		minete ya 420 (Iri dza 7 nga vhege)

• **U avhelwa ha masia a u Guda na dzithoho kha ngudo kha Gireidi ya T - 3**

Kha Gireidi ya 1, 2 na 3, ngudo tharu kha vhege dzi tea u vha dza Nomboro, Tswayo na Vhushaka (hezwi zwi amba iri dza vhukati ha 4 na 4½). Ngudo mbili dzo salaho (dzine dza vha vhukati ha iri 2½ na iri dza 3) dzi tea u kovhekanywa vhukati ha dziṅwe thoho dza maṅwe magudwa u fana na ndila yo dzudzanywaho afho fhasi.

Thebulu 3.2: Tshivhalo tsha ngudo dzo gaganywaho nga sia la magudwa nga themo kha Gireidi 1

MASIA A MAGUDUSWA	THOHO	Nomboro ya ddingundo				Thangan-yelo
		Themo ya 1	Themo ya 2	Themo ya 3	Themo ya 4	
Nomboro, Tswayo na Vhushaka	Thoho dzoṭhe dza Nomboro, Tswayo na Vhushaka	22	30	28	25	105
Phetheni, Fankisheni na Alidzhebura (Algebra)	Phetheni dza Nomboro	3	3	3	3	12
	Phetheni dza dzhometiri	1	1	1	1	4
Tshikhala na Tshivhumbeo (Geometry)	Zwivhumbeo zwa 2-D		3		3	6
	Zwithu zwa 3-D	3		2	1	6
	Vhuimo, U pfumbudza na mihumbulo (orientation and views)	2			1	3
	Ndinganyahuvhili (Symmetry)			1	1	2
Muelo	Tshifhinga	2				2
	Vhulapfu	2		2		4
	Tshileme	2			2	4
	Khaphasithi/Vhungomu	1	2		1	4
U shuma na Data	U kuvhanganya, vhekanya, imelaho na u sengulusa zwithu	2	1			3
	Mutevheṭhaḍu wa u shuma na data			3		3
	Zwiteṅwa zwa mutevheṭhaḍu wa data				2	2
Ngudo dzoṭhe dzo fhelela (Thangan-yelo)		40	40	40	40	160

Thebulu 3.3: Tshivhalo tsha ngudo dzo gaganywaho nga sia la magudwa nga themo kha Gireidi 2

Masia a magudiswa	Thoho	Nomboro ya dzingudo				Thangan-yelo
		Themo ya 1	Themo ya 2	Themo ya 3	Themo ya 4	
Nomboro, Tswayo na Vhushaka	Thoho dzothe dza Nomboro, Tswayo na Vhushaka	24	25	24	26	99
Phetheni, Fankisheni na Alidzhebura	Phetheni dza Nomboro	3	3	3	3	12
	Phetheni dza dzhomeṭiri	1	1	1	1	4
Tshikhala, Tshivhumbeo na Dzhomeṭiri	Tshivhumbeo tsha 2-D		3		3	6
	Tshivhumbeo tsha 3-D	3		2	1	6
	Vhuimo, u pfumbudza na mihumbulo		2	1		3
	Ndinganyahuvhili/simeṭiri		1		1	2
Muelo	Tshifhinga	3	1	3	1	8
	Vhulapfu	3			1	4
	Tshileme		3		1	4
	Khaphasithi/Vhungomu			3	1	4
U shuma na Data	Mutevheṭhaḍu wa data	3		3		6
	Zwiteṅwa zwa Mutevheṭhaḍu wa data.		1		1	2
Ngudo dzothe dzo fhelela (Thanganyelo)		40	40	40	40	160

Thebulu 3.4: Tshivhalo tsha ngudo dzo gaganywaho nga sia la magudwa nga themo kha Gireidi 3

Masia a magudiswa	Thoho	Tshivhalo tsha Ngudo				Thangan-yelo
		Themo ya 1	Themo ya 2	Themo ya 3	Themo ya 4	
Nomboro, Tswayo na Vhushaka	Thoho dzothe dza Nomboro, Tswayo na Vhushaka	26	22	19	27	94
Phetheni, Fankisheni na Alidzhebura	Phetheni dza Nomboro	3	3	3	3	12
	Phetheni dza dzhomeṭiri	1	1	1	1	4
Tshikhala na Tshivhumbeo (Dzhomeṭiri)	Tshivhumbeo tsha 2-D	2		2		4
	Tshivhumbeo tsha 3-D		3	3	1	7
	Vhuimo, u pfumbudza na mihumbulo		2	3		5
	Ndinganyahuvhili/ndinganyahuvhili		2		1	3
Muelo	Tshifhinga	3	2	3	2	10
	Vhulapfu		2	2		4
	Tshileme		2		1	3
	Khaphasithi/Vhungomu	2			1	3
	Masia			1		1
	Pherimithara				2	2
U shuma na Data	Sia/vhupo/fhethu				2	2
	Mutevheṭhaḍu wa data	3		3		6
	Zwiteṅwa zwa Mutevheṭhaḍu wa data.		1		1	2
Ngudo dzothe dzo fhelela (Thanganyelo)		40	40	40	40	160

3.4.1 Nyangaredzo ya Gireidi ya 1 nga themo

NYANGAREDZO YA GIREIDI YA 1 1. NOMBORO, TSWAYO NA VHUSHAKA				
THOHO	THEMO YA 1	THEMO YA 2	THEMO YA 3	THEMO YA 4
MVELEDZISO YA KHONTSEPUTI YA NOMBORO: U vhala nga nomboro dzo fhelelaho				
1.1 U vhala zwithu	U vhala zwithu zwi fareaho u swika kha 10 U űnea nyangaredzo i pfalaho ya nomboro ya zwithu zwine zwa nga sedzuluswa nga u tou vhala.	U vhala zwithu nga u fulufhedzea u swika kha 20 U űnea nyangaredzo i pfalaho ya nomboro ya zwithu zwine zwa nga sedzuluswa nga u tou vhala. U vhala nga u ita zwigwada zwi a tuűuwedzwa	U vhala zwithu nga u fulufhedzea u swika kha 40 U űnea nyangaredzo i pfalaho ya nomboro ya zwithu zwine zwa nga sedzuluswa nga u tou vhala. U vhala nga u ita zwigwada zwi a tuűuwedzwa	U vhala zwithu nga u fulufhedzea u swika kha 50 U űnea nyangaredzo i pfalaho ya nomboro ya zwithu zwine zwa nga sedzuluswa nga u tou vhala. U vhala nga u ita zwigwada zwi a tuűuwedzwa
1.2 U vhala hu tshi yiwa phanda na murahu	U vhala hu tshi yiwa phanda na murahu nga: • thihi u bva kha nomboro inwe na inwe vhukati ha 1 na 20	U vhala hu tshi yiwa phanda na murahu nga: • thihi u bva kha nomboro inwe na inwe vhukati ha 0 na 50 U vhala hu tshi yiwa phanda nga • ma 10 (mahumi) u bva kha nomboro inwe na inwe ya muandiso wa 10 vhukati ha 0 na 50 • 5 u bva kha nomboro inwe na inwe ya muandiso wa 5 vhukati ha 0 na 50 • 2 u bva kha nomboro inwe na inwe ya muandiso 2 vhukati ha 0 na 50	U vhala hu tshi yiwa phanda na murahu nga: • thihi u bva kha nomboro inwe na inwe vhukati ha 0 na 80 U vhala hu tshi yiwa phanda nga • ma 10 (mahumi) u bva kha nomboro inwe na inwe ya muandiso wa 10 vhukati ha 0 na 80 • 5 u bva kha nomboro inwe na inwe ya muandiso wa 5 vhukati ha 0 na 80 • 2 u bva kha nomboro inwe na inwe ya muandiso 2 vhukati ha 0 na 80	U vhala hu tshi yiwa phanda na murahu nga: • thihi u bva kha nomboro inwe na inwe vhukati ha 0 na 100 U vhala hu tshi yiwa phanda nga • ma 10 (ma) u bva kha nomboro inwe na inwe ya muandiso wa 10 vhukati ha 0 na 100 • 5 u bva kha nomboro inwe na inwe ya muandiso wa 5 vhukati ha 0 na 100 • 2 u bva kha nomboro inwe na inwe ya muandiso 2 vhukati ha 0 na 100
MVELEDZISO YA KONTSEPUTI YA NOMBORO : Zwo imelaho nomboro dzo fhelelaho				
1.3 Zwiga zwa nomboro na madzina a nomboro	U űdivha, u topola na u vhala zwiga zwa nomboro • U űdivha, u topola na u vhala zwiga zwa nomboro u bva kha 1 u swika kha 20 • U űwala zwiga zwa nomboro u bva kha 1 u swika kha 5 • U űdivha, u topola na u vhala madzina a nomboro u bva kha 1 u swika kha 5 • U űwala madzina a nomboro u bva kha 1 u swika kha 5	U űdivha, u topola na u vhala zwiga zwa nomboro • U űdivha, u topola na u vhala zwiga zwa nomboro u bva kha 1 u swika kha 50 • U űwala zwiga zwa nomboro u bva kha 1 u swika kha 10 • U űdivha, u topola na u vhala madzina a nomboro u bva kha 1 u swika kha 10 • U űwala madzina a nomboro u bva kha 1 u swika kha 10	U űdivha, u topola na u vhala zwiga zwa nomboro • U űdivha, u topola na u vhala zwiga zwa nomboro u bva kha 1 u swika kha 80 • U űwala zwiga zwa nomboro u bva kha 1 u swika kha 20 • U űdivha, u topola na u vhala madzina a nomboro u bva kha 1 u swika kha 10 • U űwala madzina a nomboro u bva kha 1 u swika kha 10	U űdivha, u topola na u vhala zwiga zwa nomboro • U űdivha, u topola na u vhala zwiga zwa nomboro u bva kha 1 u swika kha 100 • U űwala zwiga zwa nomboro u bva kha 1 u swika kha 20 • U űdivha, u topola na u vhala madzina a nomboro u bva kha 1 u swika kha 10 • U űwala madzina a nomboro u bva kha 1 u swika kha 10

THOHO	THEMO YA 1	THEMO YA 2	THEMO YA 3	THEMO YA 4
<p>1.4 U buletshedza, u vhambedza na u tevhekanya zwithu u swika kha 5</p> <p>U buletshedza, u vhambedza na u tevhekanya zwithu u swika kha 10</p> <p>U buletshedza, u vhambedza na u tevhekanya zwithu u swika kha 15</p> <p>U buletshedza, u vhambedza na u tevhekanya zwithu u swika kha 20</p>	<p>U buletshedza, u vhambedza na u tevhekanya zwithu u swika kha 5</p> <ul style="list-style-type: none"> U vhambedza zwithu zwo kuvhanganywaho u ya nga vhunzhi, zwiṭuku, zwinzhisa, zwiṭukusa, zwinzhi kha, zwiṭuku kha, zwi fana na, vhunga zwo ḁala u nga, zwi fhambanaho U vhekanya zwithu zwo kuvhanganywaho u bva kha zwinzhisa u ya kha zwiṭukusa, zwinzhi na u bva kha zwiṭukusa u ya kha zwinzhisa <p>U buletshedza, u vhambedza na u tevhekanya nomboro u swika kha 5</p> <ul style="list-style-type: none"> U buletshedza na u vhambedza nomboro yo fhelelaho u ya nga “ṭhukhu kha, khulwane kha, zwinzhi kha, zwiṭuku kha, zwi eḁana na” Buletshedza na u vhekanya nomboro: <ul style="list-style-type: none"> U bva kha zwiṭukusesa u ya kha zwinzhisesa na u bva kha tshihulwanesa na u ya kha zwiṭukusesa U shumisa mutalombalo u bva 1 – 5 	<p>U buletshedza, u vhambedza na u tevhekanya nomboro u swika kha 10</p> <ul style="list-style-type: none"> U buletshedza na u vhambedza nomboro yo fhelelaho u ya nga “ṭhukhu kha, khulwane kha, zwinzhi kha, zwiṭuku kha, zwi eḁana na” Buletshedza na u vhekanya nomboro: <ul style="list-style-type: none"> U bva kha zwiṭukusesa u ya kha zwinzhisesa na u bva kha tshihulwanesa na u ya kha zwiṭukusesa phanḁa ha, nga murahu, vhuḁati ha/vhuḁati U shumisa mutalombalo u bva 0 – 10 	<p>U buletshedza, u vhambedza na u tevhekanya nomboro u swika kha 15</p> <ul style="list-style-type: none"> U buletshedza na u vhambedza nomboro yo fhelelaho u ya nga “ṭhukhu kha, khulwane kha, zwinzhi kha, zwiṭuku kha, zwi eḁana na” Buletshedza na u vhekanya nomboro: <ul style="list-style-type: none"> U bva kha zwiṭukusesa u ya kha zwinzhisesa na u bva kha tshihulwanesa na u ya kha zwiṭukusesa phanḁa ha, nga murahu, vhuḁati ha/vhuḁati U shumisa mutalombalo u bva 0 – 15 	<p>U buletshedza, u vhambedza na u tevhekanya zwithu u swika kha 20</p> <ul style="list-style-type: none"> U vhambedza zwithu zwo kuvhanganywaho u ya nga vhunzhi, zwiṭuku, zwinzhisa, zwiṭukusa, zwinzhi kha, zwiṭuku kha, zwi fana na, vhunga zwo ḁala u nga, zwi fhambanaho U vhekanya zwithu zwo kuvhanganywaho u bva kha zwinzhisa u ya kha zwiṭukusa, na u bva kha zwiṭukusa u ya kha zwinzhisa <p>U buletshedza, u vhambedza na u tevhekanya nomboro u swika kha 20</p> <ul style="list-style-type: none"> U buletshedza na u vhambedza nomboro yo fhelelaho u ya nga “ṭhukhu kha, khulwane kha, zwinzhi kha, zwiṭuku kha, zwi eḁana na” Buletshedza na u vhekanya nomboro: <ul style="list-style-type: none"> U bva kha zwiṭukusesa u ya kha zwinzhisesa na u bva kha tshihulwanesa na u ya kha zwiṭukusesa phanḁa ha, nga murahu, vhuḁati ha/vhuḁati U shumisa mutalombalo u bva 0 – 20 <p>U shumisa nomboro thevhekanyi u sumbedza tevhekano, fethu kana vhuimo</p> <ul style="list-style-type: none"> U vhea tshithu kha mutalo u bva kha tsha u thoma u swika kha tsha u thoma vhuḁumi kana kha tsha u thoma u swika kha tsha u fhedzisela, tsumbo, tsha u thoma, tsha vhuḁhili, tsha vhuḁaru ... tsha vhuḁumi, tsha u fhedzisela Nomboro thevhekano u bva kha ya u thoma u swika kha ya vhuḁumi

THOHO	THEMO YA 1	THEMO YA 2	THEMO YA 3	THEMO YA 4
MVELEDZISO YA KHONTSEPUTI YA NOMBORO: Vhuimo ha nomboro				
1.5 Vhuimo ha nomboro			U qivha vhuimo ha nomboro ya 11 u swika kha ya 15 <ul style="list-style-type: none"> U thutha nomboro ya didzithi mbili ya iswa kha fumi na dzithihi, tsumbo, 12 ndi 10 na 2 (humi jithihi na mbili) 	U qivha vhuimo ha nomboro ya 11 u swika kha ya 19 <ul style="list-style-type: none"> U thutha nomboro ya dzithi mbili ya iswa kha fumi na dzithihi, tsumbo, 18 ndi 10 na 8 (humi jithihi na malo)
U TANDULULA THAIDZO KHA NYIMELE				
1.6 Thekiniki dza u tandulula thaizo	U shumisa maitele a tevhelaho musi hu tshi tandululiwa thaizo na u talutshedza thandululo ya thaizo: <ul style="list-style-type: none"> Zwithu zwi fareaho, tsumbo, zwa u vhalela U ola zwiifanyiso zwa mbalo dza maipfi Mutalombalo wo thusiwa nga zwithu zwi fareaho, tsumbo, vhulungu ha u vhala 	U shumisa maitele a tevhelaho musi hu tshi tandululiwa thaizo na u talutshedza thandululo ya thaizo: <ul style="list-style-type: none"> Zwithu zwi fareaho, tsumbo, zwa u vhalela U ola zwiifanyiso zwa mbalo dza maipfi U fhaṭa na u thuthekanya nomboro U dabhula na u hafula Mutalombalo u thuswaho nga zwithu zwi fareaho, tsumbo, vhulungu ha u vhala 	U shumisa maitele a tevhelaho musi hu tshi tandululiwa thaizo na u talutshedza thandululo ya thaizo: <ul style="list-style-type: none"> Zwithu zwi fareaho, tsumbo, zwa u vhalela U ola zwiifanyiso zwa mbalo dza maipfi U fhaṭa na u thuthekanya nomboro U dabhula na u hafula Mutalombalo u thuswaho nga zwithu zwi fareaho, tsumbo, vhulungu ha u vhala 	U shumisa maitele a tevhelaho musi hu tshi tandululiwa thaizo na u talutshedza thandululo ya thaizo: <ul style="list-style-type: none"> Zwithu zwi fareaho, tsumbo, zwa u vhalela U ola zwiifanyiso zwa mbalo dza maipfi U fhaṭa na u thuthekanya nomboro U dabhula na u hafula Mutalombalo u thuswaho nga zwithu zwi fareaho, tsumbo, vhulungu ha u vhala
1.7 U tanganya na u ṭusa	U tandulula thaizo dza mbalo dza maipfi nga u tou ita kha nyimele na u talutshedza thandululo ya thaizo dzi katelaho u tanganya, u ṭusa hu na phindulo dzine dza nga swika kha 5.	U tandulula thaizo dza mbalo dza maipfi nga u tou ita kha nyimele na u talutshedza thandululo ya thaizo dzi katelaho u tanganya, u ṭusa hu na phindulo dzine dza nga swika kha 10.	U tandulula thaizo dza mbalo dza maipfi nga u tou ita kha nyimele na u talutshedza thandululo ya thaizo dzi katelaho u tanganya, u ṭusa hu na phindulo dzine dza nga swika kha 15.	U tandulula thaizo dza mbalo dza maipfi nga u tou ita kha nyimele na u talutshedza thandululo ya thaizo dzi katelaho u tanganya, u ṭusa hu na phindulo dzine dza nga swika kha 20.
1.8 U tanganya ha dovhola hu livhisaho kha u andisa	U tandulula thaizo dza mbalo dza maipfi kha nyimele na u talutshedza thandululo ya thaizo dzi katelaho u tanganya ha u dovhola hune phindulo ya nga swika kha 10.	U tandulula thaizo dza mbalo dza maipfi kha nyimele na u talutshedza thandululo ya thaizo dzi katelaho u tanganya ha u dovhola hune phindulo ya nga swika kha 10.	U tandulula thaizo dza mbalo dza maipfi kha nyimele na u talutshedza thandululo ya thaizo dzi katelaho u tanganya ha u dovhola hune phindulo ya nga swika kha 15.	U tandulula thaizo dza mbalo dza maipfi kha nyimele na u talutshedza thandululo ya thaizo dzi katelaho u tanganya ha u dovhola hune phindulo ya nga swika kha 20.
1.9 U vhea nga zwigwada na kovhelana zwi livhisaho kha u kovha	U tandulula thaizo dza mbalo dza maipfi kha nyimela nga u tou ita na u talutshedza thandululo ya thaizo dzi katelaho u kovhelana zwi eḡanaho na u vhea nga zwigwada nga nomboro yo fhelelaho u swika kha 5 na phindulo dzi katelaho zwiṭane.	U tandulula thaizo dza mbalo dza maipfi kha nyimela nga u tou ita na u talutshedza thandululo ya thaizo dzi katelaho u kovhelana zwi eḡanaho na u vhea nga zwigwada nga nomboro yo fhelelaho u swika kha 10 na phindulo dzi katelaho zwiṭane.	U tandulula thaizo dza mbalo dza maipfi kha nyimela nga u tou ita na u talutshedza thandululo ya thaizo dzi katelaho u kovhelana zwi eḡanaho na u vhea nga zwigwada nga nomboro yo fhelelaho u swika kha 15 na phindulo dzi katelaho zwiṭane.	U tandulula thaizo dza mbalo dza maipfi kha nyimela nga u tou ita na u talutshedza thandululo ya thaizo dzi katelaho u kovhelana zwi eḡanaho na u vhea nga zwigwada nga nomboro yo fhelelaho u swika kha 20 na phindulo dzi katelaho zwiṭane.

THOHO	THEMO YA 1	THEMO YA 2	THEMO YA 3	THEMO YA 4
1.11 Tshelede	<p>U divha na u topola tshelede ya khoini dza Afrika Tshipembe 5c, 10c, 20, 50c, R1, R2; R5</p> <p>U tandulula thaidzo dza mbalo dza maipifi dzi katelaho thanganyelo na tshintshi u swika kha R10 na nga dzisenthhe u swika kha 20c</p>	<p>U divha na u topola tshelede ya khoini dza Afrika Tshipembe 5c, 10c, 20, 50c, R1, R2; R5</p> <p>U tandulula thaidzo dza mbalo dza maipifi dzi katelaho thanganyelo na tshintshi u swika kha R20 na nga dzisenthhe u swika kha 20c</p>	<p>U divha na u topola tshelede ya Afrika Tshipembe</p> <p>- coins 5c, 10c, 20, 50c, R1, R2; R5 ya bambiri R10 na R20</p> <p>U tandulula thaidzo ya thanganyelo na tshintshi ya R20 na dzisenthhe u swika kha 20s</p>	
U REKANYA HU SA SHUMISI NYIMELE				
1.12 Thekheniki (ngona kana zwiitirathedzhi)	<p>U shumisa thekheniki dzi tevhelaho musi hu tshi rekanywa:</p> <ul style="list-style-type: none"> Zwithu zwi fareaho, tsumbo, zwa u vhalela U ola zwifanyiso mutalombalo u thuswaho nga zwithu zwi fareaho, tsumbo, vhulungu ha u vhala 	<p>U shumisa thekheniki dzi tevhelaho musi hu tshi rekanywa:</p> <ul style="list-style-type: none"> Zwithu zwi fareaho, tsumbo, zwa u vhalela U ola zwifanyiso U fhaṭa na u pwashhekanya nomboro U dāvuhula na u hafula mutalombalo u thuswaho nga zwithu zwi fareaho, tsumbo, vhulungu ha u vhala 	<p>U shumisa thekheniki dzi tevhelaho musi hu tshi rekanywa:</p> <ul style="list-style-type: none"> Zwithu zwi fareaho, tsumbo, zwa u vhalela U ola zwifanyiso U fhaṭa na u pwashhekanya nomboro U dāvuhula na u hafula mutalombalo u thuswaho nga zwithu zwi fareaho, tsumbo, vhulungu ha u vhala 	<p>U shumisa thekheniki dzitevhelaho musi hu tshi rekanywa:</p> <ul style="list-style-type: none"> Zwithu zwi fareaho, tsumbo, zwa u vhalela U ola zwifanyiso U fhaṭa na u pwashhekanya nomboro U dāvuhula na u hafula mutalombalo u thuswaho nga zwithu zwi fareaho, tsumbo, vhulungu ha u vhala
1.13 U ṭanganya na u ṭusa	<p>Nomboro dzo fhambanaho: 1 – 5</p> <ul style="list-style-type: none"> U ṭanganya u swika kha 5 U ṭusa u bva kha 5 U ita ṅdowenḡowe ya zwiivhumbi zwa nomboro u swika kha 5 	<p>Nomboro dzo fhambanaho: 1 – 10</p> <ul style="list-style-type: none"> U ṭanganya u swika kha 10 U ṭusa u bva kha 10 U shumisa zwiiga zwo teaho (+, -, =, □) U ita ṅdowenḡowe ya zwiivhumbi zwa nomboro u swika kha 7 	<p>Nomboro dzo fhambanaho: 1 – 15</p> <ul style="list-style-type: none"> U ṭanganya u swika kha 15 U ṭusa u bva kha 15 U shumisa zwiiga zwo teaho (+, -, =, □) U ita ṅdowenḡowe ya zwiivhumbi zwa nomboro u swika kha 9 	<p>Nomboro dzo fhambanaho: 1 – 20</p> <ul style="list-style-type: none"> U ṭanganya u swika kha 20 U ṭusa u bva kha 20 U shumisa zwiiga zwo teaho (+, -, =, □) U ita ṅdowenḡowe ya zwiivhumbi zwa nomboro u swika kha 10
1.14 U ṭanganya ha u dovholola hu livhisaho kha u andisa	<p>U ṭanganya ha u dovholola (zwi amba uri, hu ṭanganya nomboro nthihi lunzhi) u swika kha 10</p> <p>U shumisa zwiiga zwo teaho (+, -, =, □)</p>	<p>U ṭanganya ha u dovholola (zwi amba uri, hu ṭanganya nomboro nthihi lunzhi) u swika kha 10</p> <p>U shumisa zwiiga zwo teaho (+, -, =, □)</p>	<p>U ṭanganya ha u dovholola (zwi amba uri, hu ṭanganya nomboro nthihi lunzhi) u swika kha 15</p> <p>U shumisa zwiiga zwo teaho (+, -, =, □)</p>	<p>U ṭanganya ha u dovholola (zwi amba uri, hu ṭanganya nomboro nthihi lunzhi) u swika kha 20</p> <p>U shumisa zwiiga zwo teaho (+, -, =, □)</p>

THOHO	THEMO YA 1	THEMO YA 2	THEMO YA 3	THEMO YA 4
<p>1.16 Mbalo dza Murekanyo</p>	<p>Khontseputi ya nomboro:U swika kha 5</p> <ul style="list-style-type: none"> • U tevhekanya sethe yo newaho ya nomboro dzo nagwaho. • U vhambedza nomboro u swika kha 5 na u amba uri ndi ifhio ine ya vha khulwane kana thukhu nga 1 na 2 	<p>Khontseputi ya nomboro: U swika kha 10</p> <ul style="list-style-type: none"> • U tevhekanya sethe yo newaho ya nomboro dzo nagwaho. • U vhambedza nomboro u swika kha 10 na u amba uri ndi ifhio ine ya vha khulwane kana thukhu nga 1 na 2 	<p>Khontseputi ya nomboro: U swika kha 15</p> <ul style="list-style-type: none"> • U tevhekanya sethe yo newaho ya nomboro dzo nagwaho. • U vhambedza nomboro u swika kha 15 na u amba uri ndi ifhio ine ya vha khulwane kana thukhu nga 1 na 2 <p>U humbula nga u tavhanya:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zwivhumbi zwa nomboro u swika kha 5 • U humbula mbuno dza u tanganya na u tusa u swika kha 5 <p>Zwiitirathedzhi zwa u rekanya</p> <p>U shumisa zwiitirathedzhi zwa u rekanya kha u tanganya na u tusa nga vhuronwane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • U vhea nomboro khulwane u thoma u itela u vhala ri tshi ya phanda na u vhala ri tshi ya murahu • Mutalombalo • U dabhula na u hafula • U fhaṭa na u thutha 	<p>Khontseputi ya nomboro: U swika kha 20</p> <ul style="list-style-type: none"> • U tevhekanya sethe yo newaho ya nomboro dzo nagwaho. • U vhambedza nomboro u swika kha 20 na u amba uri ndi ifhio ine ya vha khulwane kana thukhu nga 1 na 2 <p>U humbula nga u tavhanya:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zwivhumbi zwa nomboro u swika kha 10 • U humbula mbuno dza u tanganya na u tusa u swika kha 10 <p>Zwiitirathedzhi zwa u rekanya</p> <p>U shumisa zwiitirathedzhi zwa u rekanya kha u tanganya na u tusa nga vhuronwane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • U vhea nomboro khulwane u thoma u itela u vhala ri tshi ya phanda na u vhala ri tshi ya murahu • Mutalombalo • U dabhula na u hafula • U fhaṭa na u thutha

Tshakha dza thaidzo dza Gireidi ya 1

Hedzi ndi tsumbo dza tshaka dza thaidzo dza ndeme dzine mudededzi a tea u dzi gudisa a tshi dovholola kijasini yawe.

Musi mudededzi a tshi shuma na tshigwada tshikutu, u tea u vhudzisa mbudziso nga mulomo (orala). Musi mugudi a tshi kona u vhala, a nga kona na u nea vesheni yo tou nwalwaho, fhedzi u tea u kona u vhudzisa-vho na mbudziso nga nga mulomo (orala).

Thaidzo kha nyimele dzi nga kona u dzheniswa kha bambiri ja u shumela, fhedzi i tea u vha pfufhi, i sa kanganyisi vhagudi na hone yo dowealeho, na uri mudededzi u tea u vha na vhuṭanzi uri vhagudi vhoṭhe vho zwi pfesesa.

U vhea nga zwigwada

U vhea nga zwigwada, u bvisela kule tshitahe

Mashudu u rengisa maapula nga zwisagana. Tshisagana tshiṅwe na tshiṅwe tshi na maapula raru. U na maapula a 14. Ndi zwisagana zwi ngana zwine zwa nga panga maapula mararu tshiṅwe na tshiṅwe zwine a fanela u vha nazwo?

U vhea nga zwigwada, u dzhenisa na tshitahe kha phindulo

Phumudzo u toḡa u isa makumba a 15 ha makhulu wawe. Bogisi ja makumba lithihi li fara kana u panga makumba a rathi. U tea u vha na mabogisi mangana?

U kovhelana

U kovhelana, u bvisela kule tshitahe

U kovhelana maḡegere a 14 vhukati ha khonani tharu uri muṅwe na muṅwe a wane maḡegere a no eḡana.

U ṭanganya ha u dovholola

Baisigila nṅa dzi na mavhili mangana?

U ṭanganya na u ṭusa

Hu na tshaka tharu dza mutheo dza thaidzo dza u ṭanganya na u ṭusa. Lushaka luṅwe na luṅwe lu nga vhudziswa nga nḡila dzo fhambanaho. Tshakha dza mutheo ndi hedzi:

U shandukisa

Musiiwa u na maapula maṭanu. Mukhatshelwa o mu fha maapula a malo. U na maapula mangana zwino?

Musiiwa o vha a na maapula a 13. O nea Mukhatshelwa maapula maṭanu. O sala na maapula mangana zwino?

U ṭanganya

Unariṅe u na mavhulu midala miṭanu na ya lutombo ya malo. U na mavhulu mingana zwino?

Unariṅe u na mavhulu ya 13. Miṅanu ndi midala, miṅwe yoṅhe ndi lutombo. Ndi mavhulu mingana ya lutombo ine Unariṅe a vha nayo?

U vhambedza

Ngatshilidzi u na miomva ya 13. Mulalo u na banana t̄hanu. Banana dza Ngatshilidzi ndi nnzhi kha dza Mulalo nga nngana?

U vhudzisa thaidzo iñwe na iñwe nga ndila dzo fhambanaho

Thaidzo dzi tea u vhudziswa nga ndila dzo fhambanaho. Tsumbo, vhuvhili ha hedzi ndi thaidzo dza u shandukisa, fhedzi “zwi sa ñivhei” zwi fhethu ho fhambanaho kha thaidzo.

Musiiwa o vha a na maapula, Mukhatshelwa o mu fha mañwe a malo. Zwa zwino u na maapula a 13. Ndi maapula mangana e Musiiwa a vha a nao mathomoni?

Musiiwa o vha a na maapula mañanu. Mukhatshelwa a mu fha mañwe maapula. Zwa zwino u na maapula a 13, Mukhwatshelwa o mu fha maapula mangana?

Nzulele dza thaidzo na vhushaka ho fhambanaho ha mashumele hune dza vha naho

Dombo u rengisa magwinya. Gwinya l̄ithihi ndi R4. Itani thebulu ya u mu thusa u wana t̄hanganyelo ya tshelede ya tshitoko tshihulwane.

Nomboro ya magwinya	1	2	3	4	5	6	7
Mutengo nga R	4	8					

Kha hu shumiswe thebulu u wana mutengo wa magwinya a sumbe.

Tshaka dza thaidzo hedzi dzo ñetshedzwa u itela u thusa mudededzi. Vhagudi a vha tei u lemedzwa nga u ñivha madzina a tshaka dzo fhambanaho dza thaidzo. Kha vha zwi dzhiele ñt̄ha uri vhagudi tshifhinga tshinzhi vha shumisa ndila dzo fhambanaho u tandulula thaidzo dzo fhambanaho na dze mudededzi a lavhelela.

NYANGAREDZO YA GIREIDI YA 1

2. PHEETHENI, FANKISHENI NA ALJZHEBURA

THOHO	THEMO YA 1	THEMO YA 2	THEMO YA 3	THEMO YA 4
2.1 Phetheni dza dzhometiri	<p>U kopa na u engedzedza U kopa na u engedzedza phetheni dzi sa konqi hu tshi shumiswa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zwithu zwi fareaho; • nyolo (tsumbo, u shumisa mivhala na zwiwumbeo) 	<p>U kopa, u engedzedza na u buletshedza U kopa, u engedzedza na u buletshedza nga maipifi</p> <ul style="list-style-type: none"> • phetheni dzi sa konqi dzi itwaho nga zwithu zwi fareaho. • phetheni dzi sa konqi dzo itwaho nga u ola mitalo, u ola zwiwumbeo kana zwithu <p>U diitela na u buletshedza phetheni dzavho vhone vhaṅe</p> <ul style="list-style-type: none"> • U diitela phetheni dzavho dza dzhometiri - nga zwithu zwi fareaho - nga u ola mitalo, u ola zwiwumbeo kana zwithu • U buletshedza phetheni dzavho 	<p>U kopa, u engedzedza na u buletshedza U kopa, u engedzedza na u buletshedza nga maipifi</p> <ul style="list-style-type: none"> • phetheni dzi sa konqi dzi itwaho nga zwithu zwi fareaho. • phetheni dzi sa konqido itwaho nga u ola mitalo, u ola zwiwumbeo kana zwithu <p>U diitela na u buletshedza phetheni dzavho vhone vhaṅe</p> <ul style="list-style-type: none"> • U diitela phetheni dzavho dza dzhometiri - nga zwithu zwi fareaho - nga u ola mitalo - ola zwiwumbeo kana zwithu - U buletshedza phetheni dzavho 	<p>Phetheni u mona na riṅe U topola, u buletshedza nga maipifi na u kopa phetheni dza dzhometiri</p> <ul style="list-style-type: none"> • kha tsiko • u bva kha vhutshilo ha zwino ha dluvha lijwe na lijwe • kha zwa vhufa <p>U diitela na u buletshedza phetheni dzavho vhone vhaṅe</p> <ul style="list-style-type: none"> • U diitela phetheni dzavho dza dzhometiri - Nga zwithu zwi fareaho - Nga u ola mitalo, u ola zwiwumbeo kana zwithu - U buletshedza phetheni dzavho
	<p>Tsvihudzo ya thevhekanyo ya mushumo U thoma u kopa na u engedzedza phetheni hu tshi shumiswa zwithu zwi fareaho na uri musi vhagudi vho no vha na vhukoni ha u shumisa khirayoni kana penisela, kha vha thome u kopa na u engedzedza phetheni nga u dzi ola</p>			

THOHO	THEMO YA 1	THEMO YA 2	THEMO YA 3	THEMO YA 4
<p>2.2 Phetheni dza nomboro</p>	<p>U kopa, u engagededza na u buletshedza U kopa, u engagededza na buletshedza thevhekano ya nomboro dzi sa konqi dzine dzi si vhe fhasi ha 20. U tevhekanya / dubekanya hu tea u sumbedza u vhala u tshi ya phanqa na u vhala u tshi ya murahu nga: • 1 (thihi) u bva kha nomboro inwe na inwe vhukati ha 1 na 20</p>	<p>U kopa, u engagededza na u buletshedza U kopa, u engagededza na buletshedza thevhekano ya nomboro dzi sa konqi dzine dzi si vhe fhasi ha 50. U tevhekanya / dubekanya hu tea u sumbedza u vhala u tshi ya phanqa na u vhala u tshi ya murahu nga: • 1 (thihi) u bva kha nomboro inwe na inwe vhukati ha 1 na 50 • 10 (mahumi) u bva kha nomboro inwe na inwe ya muandiso wa 10 vhukati ha 0 na 50 • 5 u bva kha nomboro inwe na inwe ya muandiso wa 5 vhukati ha 0 na 50 • 2 u bva kha nomboro inwe na inwe ya muandiso wa 2 vhukati ha 2 na 50</p> <p>U qititela na u buletshedza phetheni dzavho</p> <ul style="list-style-type: none"> • U qititela na u buletshedza phetheni dzavho dza nomboro. 	<p>U kopa, u engagededza na u buletshedza U kopa, u engagededza na buletshedza thevhekano ya nomboro dzi sa konqi dzine dzi si vhe fhasi ha 80. U tevhekanya / dubekanya hu tea u sumbedza u vhala u tshi ya phanqa na u vhala u tshi ya murahu nga: • 1 (thihi) u bva kha nomboro inwe na inwe vhukati ha 1 na 80 • 10 (mahumi) u bva kha nomboro inwe na inwe ya muandiso wa 10 vhukati ha 0 na 80 • 5 u bva kha nomboro inwe na inwe in ya muandiso wa 5 vhukati ha 0 na 80 • 2 u bva kha nomboro inwe na inwe ya muandiso wa 2 vhukati ha 2 na 80</p> <p>U qititela na u buletshedza phetheni dzavho</p> <ul style="list-style-type: none"> • U qititela na u buletshedza phetheni dzavho dza nomboro 	<p>U kopa, u engagededza na u buletshedza U kopa, u engagededza na buletshedza thevhekano ya nomboro dzi sa konqi dzine dzi si vhe fhasi ha 100. U tevhekanya / dubekanya hu tea u sumbedza u vhala u tshi ya phanqa na u vhala u tshi ya murahu nga: • 1 (thihi) u bva kha nomboro inwe na inwe vhukati ha 1 na 100 • 10 u bva kha nomboro inwe na inwe ya muandiso wa 10 vhukati ha 0 na 100 • 5 u bva kha nomboro inwe na inwe in ya muandiso wa 5 vhukati ha 0 na 100 • 2 u bva kha nomboro inwe na inwe ya muandiso wa 2 vhukati ha 2 na 100</p> <p>U qititela na u buletshedza phetheni dzavho</p> <ul style="list-style-type: none"> • U qititela na u buletshedza phetheni dzavho dza nomboro

NYANGAREDZO YA GIREIDI YA 1
3 TSHIKHALA NA TSHIVHUMBEO (DZHOMETIRI)

THOHO	THEMO YA 1	THEMO YA 2	THEMO YA 3	THEMO YA 4
<p>3.1 Vhuimo, u dzhwadza na mihumbulo</p>	<p>Luambo lwa vhuimo U buletshedza vhushaka ha vhuimo ha tshithu tshithini na tshinwe, tsumbo, n̄tha ha, phanga ha, murahu ha, kha tshamonde, kha tshauja, n̄tha, fhasi, tsini na.</p> <p>Vhuimo na Masia</p> <ul style="list-style-type: none"> • U tevhela masia hu tshi tshimbilwa u mona na kijasirumu • U tevhela ndaela u vhea tshithu tshithini tshi na vhushaka na tshinwe, tsumbo, u vhea penisela ngomu ha bogisi <p>Tsivhudzo ya zwine vha tea u tou fombe khazwo na u dubekanya mishumo ya Themo ya 1</p> <ul style="list-style-type: none"> • Luambo lwa vhuimo lu tea u dzhwadza nga nyito dza u tou ita dzine dza katela vhagudi hune vha vha tshi khou tou tshimbila tshimbila • Hezwi zwi nga khwaṭhisedzwa nga zwithu zwo tou n̄walwaho sa nyolo, u khiraya kana u livhanyisa nyolo na maipfi • U shumisa luambo lwa vhuimo lwo gudiwaho musi hu tshi khou tevhelwa masia • Masia a tea u itwa ndowendowe nga nyito dza u tou ita dzine vhagudi vha tou tshimbila vhone vhaṅe kana u tshimbidza zwithu u ya nga ndaela 			<p>Luambo lwa vhuimo U buletshedza vhushaka ha vhuimo ha tshithu tshithini na tshinwe, tsumbo, n̄tha ha, phanga ha, murahu ha, kha tshamonde, kha tshauja, n̄tha, fhasi, tsini na.</p> <p>Vhuimo na Masia</p> <ul style="list-style-type: none"> • U tevhela masia hu tshi tshimbilwa u mona na kijasirumu • U tevhela ndaela u vhea tshithu tshithini tshi na vhushaka na tshinwe, tsumbo, u vhea penisela ngomu ha bogisi <p>Tsivhudzo ya zwine vha tea u tou fombe khazwo na u dubekanya mishumo ya Themo ya 4</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mushumo wa vhuimo na masia zwi nga khwaṭhisedzwa nga zwithu zwo tou n̄walwaho sa nyolo, u khiraya kana u livhanyisa nyolo na maipfi • Luambo luṅwe na luṅwe luswa lwa vhuimo lu tea u dzhwadza nga nyito dza u tou ita dzine dza katela vhagudi kha u tshimbila tshimbila • Masia a tea u itwa ndowendowe yao nga nyito dza u tou ita dzine vhagudi vha tshimbila vhone vhaṅe kana u tshimbidza zwithu u ya nga ndaela. <p>Vhuimo na mihumbulo</p> <ul style="list-style-type: none"> • U livhanyisa mihumbulo yo fhambanaho na zwithu zwithini zwa djuvha iṅwe na iṅwe

THOHO	THEMO YA 1	THEMO YA 2	THEMO YA 3	THEMO YA 4
<p>3.2 Zwithu zwa 3-D</p>	<p>Zwithu zwo fhambanaho U ñivha na u amba madzina a zwithu zwa 3-D ngomu kijasirumini na kha zwifanyiso</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zwivhumbeco zwa bola (tshipulumbu) • Zwivhumbeco zwa bogisi (phurisimu) <p>Mbonalo ya zwithu U buletshedza, u vhekanya na u vhambedza zwithu zwa 3-D zwi tshi ya nga:</p> <ul style="list-style-type: none"> • saizi • muvhala <p>Nyito dzine vha tea u tou fombe khadzo U sedza na u fhaṭa zwithu zwe vha ñewa zwa 3-D hu tshi shumiswa zwithu zwi fareaho sa mabuloko a u fhaṭa, matheriala wa u vusuluswa, khithi ya u fhaṭa</p>		<p>Zwithu zwo fhambanaho U ñivha na u amba madzina a zwithu zwa 3-D ngomu kijasirumini na kha zwifanyiso</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tshivhumbeco tsha bola (tshipulumbu) • Tshivhumbeco tsha bogisi (phurisimu) <p>Mbonalo ya zwithu U buletshedza, u vhekanya na u vhambedza zwithu zwa 3-D zwi tshi ya nga:</p> <ul style="list-style-type: none"> • saizi • muvhala • zwithu zwine zwa kunguluwa • zwithu zwine zwa suvha 	<p>Zwithu zwo fhambanaho U ñivha na u amba madzina a zwithu zwa 3-D ngomu kijasirumini na kha zwifanyiso</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tshivhumbeco tsha bola (tshipulumbu) • Tshivhumbeco tsha bogisi (phurisimu) <p>Mbonalo ya zwithu U buletshedza, u vhekanya na u vhambedza zwithu zwa 3-D zwi tshi ya nga:</p> <ul style="list-style-type: none"> • saizi • muvhala • zwithu zwine zwa kunguluwa • zwithu zwine zwa suvha

THOHO	THEMO YA 1	THEMO YA 2	THEMO YA 3	THEMO YA 4
<p>3.2 Zwithu zwa 3-D</p>	<p>Tsivhudzo ya zwine vha tea u tou fombe khazwo na u dubekanya nyito dza Themo ya 1</p> <ul style="list-style-type: none"> U tamba nga u funa/nanga nga zwithu zwo fhambanaho zwa 3-D . U fhaṭa zwithu zwine vha tou ḍinangela hu tshi shumiswa mabuloko a u fhaṭa, khithi ya u fhaṭa kana u shumisa matheriala wa zwa u vusulusa. Hezwi zwi nga itwa nga tshifhinga tsha musi mugudi a tshi shuma e eṭhe. U kopa nga u edzisela zwithu zwo ṛetshedzwaho nga mudededzi. Hezwi zwi nga itwa nga tshifhinga tsha musi mugudi a tshi shuma e eṭhe U vhambedza saizi ya zwithu zwi fanaho, tsumbo, u amba uri ndi bola ifhio ine ya vha khulwanesa kha inwe U amba nga ha mivhala ya zwithu na u zwi vhekanya nga muvhala mithini U topola na u buletshedza zwithu zwa dzhomeṭiri na zwithu zwa ḍuvha jinwe na jinwe nga u amba uri kana zwi na tshivhumbeo tshi no nga tsha bola kana tshivhumbeo tshine tsha nga tsha bogisi Mushumo u khwaṭhisedzwa nga ṅdowṅdowe dza u ṅwala 		<p>Tsivhudzo ya zwine vha tea u tou fombe khazwo na u dubekanya nyito dza Themo ya 3</p> <ul style="list-style-type: none"> U shuma na bola na zwithu zwa zwiivhumbeo zwine zwa nga zwa bola, na mabogisi o fhambanaho na zwithu zwiṅwe zwine zwa vha na tshivhumbeo tshi no nga tsha phirizimu kana khyubu. U sedzulusa zwithu zwine zwa kona u kunguluwa, u suvha na u pakiwa kana u ṅhophha. U topola na u buletshedza zwithu zwa dzhomeṭiri na zwithu zwa ḍuvha jinwe na jinwe nga u amba uri kana zwi na tshivhumbeo tshi no nga tsha bola kana tshivhumbeo tshine tsha nga tsha bogisi Mushumo u khwaṭhisedzwa nga ṅdowṅdowe dza u ṅwala 	<p>Tsivhudzo ya zwine vha tea u tou fombe khazwo zwa Themo ya 4</p> <ul style="list-style-type: none"> Mushumo u khwaṭhisedzwa nga ṅdowṅdowe dza u ṅwala.

THOHO	THEMO YA 1	THEMO YA 2	THEMO YA 3	THEMO YA 4
<p>3.3 Zwivhumbeo zwa 2-D</p>		<p>Zwivhumbeo zwo fhambanaho U buletschedza na u amba zwivhumbeo zwa 2-D</p> <ul style="list-style-type: none"> • zwitendeledzi • dzijhofunderaru • zwikwea <p>Mbonalo ya zwivhumbeo U buletschedza, u vhekanya na u vhambedza zwivhumbeo zwa 2-D u ya nga o:</p> <ul style="list-style-type: none"> • saizi • muvhala • mutalo tswititi • zwa tshipulumbu 		<p>Zwivhumbeo zwo fhambanaho U buletschedza na u amba zwivhumbeo zwa 2-D</p> <ul style="list-style-type: none"> • zwitendeledzi • dzijhofunderaru • zwikwea <p>Mbonalo ya zwivhumbeo U buletschedza, u vhekanya na u vhambedza zwivhumbeo zwa 2-D u ya nga o:</p> <ul style="list-style-type: none"> • saizi • muvhala • mutalo tswititi • zwa tshipulumbu

THOHO	THEMO YA 1	THEMO YA 2	THEMO YA 3	THEMO YA 4
<p>3.3 Zwivhumbeo zwa 2-D</p>		<p>Tsivhudzo ya zwine vha tea u tou fombe khazwo na u dubekanya nyito dza Themo ya 2</p> <ul style="list-style-type: none"> • U thoma nga u tamba ha u funa/ nanga nga zwivhumbeo zwo fhambanaho zwo tangana na u ita zwifanyiso nga zwivhumbeo zwa dzhomejiri zwo tou gerwaho. Hezwi zwi nga itwa nga tshifhinga tsha mugudi tsha u shuma e eṭhe. Hezwi zwi nga itwa hafhu nga tshifhinga tsha ngudo dza Zwikili zwa Vhutshilo. • U kopa tshifanyiso tsho twaho nga zwivhumbeo zwa dzhomejiri. Hezwi zwi nga itwa nga tshifhinga tsha mugudi tsha u shuma e eṭhe • U vhambedza saizi ya zwithu zwi fanaho, tsumbo, u vhekanya zwikwea u bva kha tshitukusa u ya kha tshihulusa na u shumisa luambo lwa saizi u buletshedza tshivhumbeo • U amba nga muvhala wa tshivhumbeo na u zwi vhekanya u ya nga muvhala. • U shuma na zwitendeledzi na zwikwea zwa saizi dzo fhambanaho na ifofunḁeraru dza zwivhumbeo zwo fhambanaho. U zwi vhekanya nga uri kana zwi na masia a tswititi kana a tshipulumbu. • U vhekanya zwivhumbeo na u zwi vhea nga zwigwada u ya nga uri ndi ifofunḁeraru, tshikwea kana tshitendeledzi • Mushumo u khwaṭhisedzwa nga ndowenḁowe dza u tou ṅwala 		<p>Tsivhudzo ya zwine vha tea u tou fombe kha zwo na u dubekanya nyito dza Themo ya 4</p> <ul style="list-style-type: none"> • U shuma na zwitendeledzi na zwikwea zwa saizi dzo fhambanaho na ifofunḁeraru dzo fhambanaho. U vhekanya zwivhumbeo hu tshi tevhelwa uri zwi na masia a tswititi kana a tshipulumbu. • U vhekanya na u vhea zwivhumbeo u ya nga uri ndi ifofunḁeraru. tshikwea, ifofunḁeṅa kana tshitendeledzi • Mushumo u khwaṭhisedzwa nga ndowenḁowe dza u tou ṅwala

THOHO	THEMO YA 1	THEMO YA 2	THEMO YA 3	THEMO YA 4
<p>3.4 Ndinganyahuvhili (simeṭiri)</p>			<p>Ndinganyahuvhili / Simeṭiri</p> <ul style="list-style-type: none"> • U ḡivha ndinganyahuvhili kha muvhili wawe. • U ḡivha na u ola mutalo wa ndinganyahuvhili/ndinganyahuvhili kha zwivhumbeo zwa dzhomeṭiri na zwi si zwa dzhomeṭiri zwa 2-D. <p>Tsivhudzo ya nyito dzine vha tea u tou fombe khadzo dza Themo ya 3</p> <ul style="list-style-type: none"> • U sedza mutalo wa ndinganyahuvhili kha zwithu zwi fareaho na zwifanyiso. • Nḡowenḡowe dza u ṛwala a dzi tei u vha dza uri “olani hafu inwe” fhedzi, dzi tea na u dzhenisa tsumbo dzine vhagudi vha tea u ola mutalo wa ndinganyahuvhili. 	<p>Ndinganyahuvhili / Simeṭiri</p> <ul style="list-style-type: none"> • U ḡivha na u ola mutalo wa ndinganyahuvhili khazwivhumbeo zwa dzhomeṭiri na zwi si zwa dzhomeṭiri zwa 2-D. <p>Tsivhudzo ya nyito dzine vha tea u tou fombe khadzo dza Themo ya 4</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nḡowenḡowe ya u ṛwala i tea u dzhenisa tsumbo dzine mutalo wa ndinganyahuvhili u sa tou vha wa u tsitsa fhedzi.

NYANGAREDZO YA GIREIDI YA 1

4. MUELO

THOHO	THEMO YA 1	THEMO YA 2	THEMO YA 3	THEMO YA 4
4.1 Tshifhinga	<p>U fhela ha tshifhinga</p> <p>U amba nga ha u fhela ha tshifhinga</p> <ul style="list-style-type: none"> U vhekanya zwiwo zwine zwa dzulela u itea matshiloni avho. U vhambedza vhulapfu ha tshifhinga hu tshi shumiswa luambo, tsumbo, tshilapfusa, tshiptufhisa, nga u țavhanyedzesa, nga u ongolowesa U dubekanya zwiwo hu tshi shumiswa luambo sa mulovha, țamusu, matsshelo <p>U amba tshifhinga</p> <ul style="list-style-type: none"> U buletshedza musi tshiňwe tshithu tsho itea hu tshi shumiswa luambo, tsumbo, matssheloni, masiari, makedwana, nga matsshelonitsheloni, tshikovhelelo. U amba na u tevhekanya mađuvha a vhege na miňwedz ya řwaha U vhea mađuvha a mabebo kha khařenda 	Tshifhinga tshi shumiswa natsho tshifhinga tshoňthe nga tshifhinga tsha musi hu tshi shumiswa na kijasi yoňthe.	Tshifhinga tshi shumiswa natsho tshifhinga tshoňthe nga tshifhinga tsha musi hu tshi shumiswa na kijasi yoňthe.	Tshifhinga tshi shumiswa natsho tshifhinga tshoňthe nga tshifhinga tsha musi hu tshi shumiswa na kijasi yoňthe.
4.2 Vhulapfu	<p>U ela hu si ha fomala</p> <ul style="list-style-type: none"> U vhambedza na u vhekanya vhulapfu, vhuňha kana vhuřhara ha zwithu zwivhili kana zwinzhi nga u zwi vhea tsini na tsini. U shumisa luambo u amba nga ha u vhambedza, tsumbo, tshilapfusa, tshiptufhisa, lapfesaho, țanđavhuwesaho. U anganyela, u ela, u vhambedza, u vhekanya na u rekhoda vhulapfu hu tshi shumiswa zwa u ela zwi si zwa tshitandadi/ fomala, tsumbo, zwanda, maga, vhulapfu ha penisela, zwa u vhalala na zwiňwe. 		<p>U ela hu si ha fomala</p> <ul style="list-style-type: none"> U anganyela, u ela, u vhambedza, u vhekanya na u rekhoda vhulapfu hu tshi shumiswa zwa u ela zwi si zwa tshitandadi/fomala, tsumbo, zwanda, maga, vhulapfu ha penisela, zwa u vhalala na zwiňwe. 	

THOHO	THEMO YA 1	THEMO YA 2	THEMO YA 3	THEMO YA 4
4.3 Tshileme	<p>U ela hu si ha fomala</p> <ul style="list-style-type: none"> • U anganyela, u ela, u vhambedza na u rekhoda tshileme hu tshi shumiswa tshikalo na zwa u ela zwi si zwa tshitandadi/ fomala, tsumbo, mabuloko, zwidina, na zwinwe. • U shumisa luambo u amba nga ha u vhambedza, tsumbo, leluwa, lemela, leluwesa, lemelesa 			<p>U ela hu si ha fomala</p> <ul style="list-style-type: none"> • U anganyela, u ela, u vhambedza na u rekhoda tshileme hu tshi shumiswa tshikalo na zwa u ela zwi si zwa tshitandadi/ fomala, tsumbo, mabuloko, zwidina, na zwinwe. • U shumisa luambo u amba nga ha u vhambedza, tsumbo, leluwa, lemela, leluwesa, lemelesa
4.4 Khaphasithi/ Volumu	<p>U ela hu si ha fomala</p> <ul style="list-style-type: none"> • U vhambedza na u vhekanya vhunzhi ha tshiludi (vhungomu) kha zwifaredzi zwivhili zwo vhwahaho tsini na tsini. Vhagudi vha sedzulusa nga u shela kha tshifaredzi tsha vhuraru arali zwo tea 	<p>U ela hu si ha fomala</p> <ul style="list-style-type: none"> • U vhambedza na u vhekanya vhunzhi ha tshiludi tshine tsha nga hwalwa nga zwifaredzi zwivhili arali zwo shelwa zwa dala (khaphasithi • U shumisa luambo u amba nga ha mbambedzo, tsumbo, zwinzhi kha, zwiṭuku kha, dalaho, hu si na tshithu • U anganyela, u ela, u vhekanya na u rekhoda khaphasithi ya zwifaredzi nga u shumisa zwa u ela zwi si zwa tshitandadi/fomala, tsumbo, dzilebula na dzikhaphu. 		<p>U ela hu si ha fomala</p> <ul style="list-style-type: none"> • U anganyela, u ela, u vhambedza, u vhekanya na u rekhoda khaphasithi ya zwifaredzi nga u shumisa zwa u ela zwi si zwa tshitandadi/ fomala, tsumbo, dzilebula na dzikhaphu.

NYANGAREZDO YA GIREIDI YA 1
5. U SHUMA NA DATA

THOHO	THEMO YA 1	THEMO YA 2	THEMO YA 3	THEMO YA 4
5.1 U kuvhanganya na u vhekanya zwithu	U kuvhanganya na u vhekanya zwithu zwi fareaho zwa q̄uvha j̄in̄we na j̄in̄we. U ola zwifanyiso zwa zwithu zwe zwa vhekanywa.	U kuvhanganya na u vhekanya zwithu zwi fareaho zwa q̄uvha j̄in̄we na j̄in̄we. U ola zwifanyiso zwa zwithu zwe zwa vhekanywa		
5.2 Zwo imelaho zwithu zwo kuvhanganywaho zwa vhekanywa	<ul style="list-style-type: none"> U nea mbuno ya uri zwo kuvhanganywaho zwo vhekanywa hani U ffindula mbudziso nga ha: <ul style="list-style-type: none"> U vhekanywa ho itwa hani (zwe zwa tevhelwa) Zwo kuvhanganywaho zwa vhekanywa zwi vhonala hani (mvelele) U buletshedza zwo kuvhanganywaho zwa vhekanywa 	<ul style="list-style-type: none"> U nea mbuno ya uri zwo kuvhanganywaho zwo vhekanywa hani U ffindula mbudziso nga ha: <ul style="list-style-type: none"> U vhekanywa ho itwa hani (zwe zwa tevhelwa) Zwo kuvhanganywaho zwa vhekanywa zwi vhonala hani (mvelele) U buletshedza zwo kuvhanganywaho zwa vhekanywa 		
5.3 U ita nyambedzano na u vhiga n̄ga ha zwithu zwo kuvhanganywaho zwa vhekanywa	<ul style="list-style-type: none"> U buletshedza zwo kuvhanganywaho zwa vhekanywa 	<ul style="list-style-type: none"> U buletshedza zwo kuvhanganywaho zwa vhekanywa 		
5.4 U kuvhanganya na u dzudzanya data			Zwo themendelwaho: Mutevheñhaḡu wa u shuma na data u ita girafu ya zwifanyiso ya kijasi <ul style="list-style-type: none"> U kuvhanganya na u dzudzanya data <ul style="list-style-type: none"> Nga ha kijasi kana tshikolo U ffindula mbudziso dzi vhudziswaho nga mudededzi U sumbedza zwo imelaho data kha girafu. U ffindula mbudziso nga ha data i re kha girafu ya zwifanyiso. 	
5.5 Zwo imelaho data				U sengulusa data kha zwo netshedzwaho.
5.6 U sengulusa na u talutshedza data				Zwo themendelwaho: Girafu dza zwifanyiso dzi si fhasi ha mbili

3.4.2 Nyangaredzo ya Gireidi ya 2 nga themo

NYANGAREDZO YA GIREIDI YA 2 1. NOMBORO, TSWAYO NA VHUSHAKA				
THOHO	THEMO 1	THEMO 2	THEMO 3	THEMO 4
MVELEDZISO YA KHONTSEPUTI DZA NOMBORO: U vhala nga nomboro yo fhelelaho				
1.1 U vhala zwithu	<ul style="list-style-type: none"> U vhala zwithu zwa dluvha lijwe na lijwe zwi si fhasi ha 100 nga u fulufhedzea U nea nyanganyelo ya nomboro ya zwithu zwine zwa nga sedzuluswa nga u tou vhala. Tshitiirathedzhi tsha u kuvhanganya nga zwigwada tshi a tujuwedzwa 	<ul style="list-style-type: none"> U vhala zwithu zwa dluvha lijwe na lijwe zwi si fhasi ha 150 nga u fulufhedzea U nea nyanganyelo ya nomboro ya zwithu zwine zwa nga sedzuluswa nga u tou vhala. Tshitiirathedzhi tsha u kuvhanganya nga zwigwada tshi a tujuwedzwa 	<ul style="list-style-type: none"> U vhala zwithu zwa dluvha lijwe na lijwe zwi si fhasi ha 180 nga u fulufhedzea U nea nyanganyelo ya nomboro ya zwithu zwine zwa nga sedzuluswa nga u tou vhala. Tshitiirathedzhi tsha u kuvhanganya nga zwigwada tshi a tujuwedzwa 	<ul style="list-style-type: none"> U vhala zwithu zwa dluvha lijwe na lijwe zwi si fhasi ha 200 nga u fulufhedzea U nea nyanganyelo ya nomboro ya zwithu zwine zwa nga sedzuluswa nga u tou vhala. Tshitiirathedzhi tsha u kuvhanganya nga zwigwada tshi a tujuwedzwa
1.2 U vhala ri tshi ya phanda na murahu	U vhala ri tshi ya phanda na murahu nga: <ul style="list-style-type: none"> 1 u bva kha nomboro inwe na inwe vhukati ha 0 na 100 10 u bva kha muandiso muñwe na muñwe wa 10 vhukati ha 0 na 100. 5 u bva kha muandiso muñwe na muñwe wa 5 vhukati ha 0 na 100 2 u bva kha muandiso muñwe na muñwe wa 2 vhukati ha 0 na 100 	U vhala ri tshi ya phanda na murahu nga: <ul style="list-style-type: none"> 1 u bva kha nomboro inwe na inwe vhukati ha 0 na 150. 10 u bva kha muandiso muñwe na muñwe wa 10 vhukati ha 0 na 150 5 u bva kha muandiso muñwe na muñwe wa 5 vhukati ha 0 na 150 2 u bva kha muandiso muñwe na muñwe wa 2 vhukati ha 0 na 150 3 u bva kha muandiso muñwe na muñwe wa 3 vhukati ha 0 na 99 4 u bva kha nyandiso muñwe na muñwe wa 4 vhukati ha 0 na 100 	U vhala ri tshi ya phanda na murahu nga: <ul style="list-style-type: none"> 1 u bva kha nomboro inwe na inwe vhukati ha 0 na 180 10 u bva kha muandiso muñwe na muñwe wa 10 vhukati ha 0 na 180 5 u bva kha muandiso muñwe na muñwe wa 5 vhukati ha 0 na 180 2 u bva kha muandiso muñwe na muñwe wa 2 vhukati ha 0 na 180 3 u bva kha muandiso muñwe na muñwe wa 10 vhukati ha 0 na 180 4 u bva kha muandiso muñwe na muñwe wa 4 vhukati ha 0 na 180 	U vhala ri tshi ya phanda na murahu nga: <ul style="list-style-type: none"> 1 u bva kha nomboro inwe na inwe vhukati ha 0 na 200 mahumi u bva kha nyandiso inwe na inwe vhukati ha 0 na 200 5 u bva kha muandiso muñwe na muñwe wa 5 vhukati ha 0 na 200 2 u bva kha muandiso muñwe na muñwe wa 2 vhukati ha 0 na 200 3 u bva kha muandiso muñwe na muñwe wa 10 vhukati ha 0 na 200 4 u bva kha muandiso muñwe na muñwe wa 4 vhukati ha 0 na 200

THOHO	THEMO 1	THEMO 2	THEMO 3	THEMO 4
MVELEDZISO YA KHONTSEPUTI YA NOMBORO: Yo imelaho nomoro yo fhelelaho				
1.3 Zwiga zwa nomoro na madzina a nomoro	<p>U topola, u qivha na u vhala nomoro</p> <ul style="list-style-type: none"> U topola, u qivha na u vhala zwiga zwa nomoro ya 0 u swika kha 100 U hwala zwiga zwa nomoro ya 0 u swika kha 100 U topola, u qivha na u vhala madzina a nomoro ya 0 u swika kha 25 U hwala madzina a nomoro ya 0 u swika kha 25 	<p>U topola, u qivha na u vhala nomoro</p> <ul style="list-style-type: none"> U topola, u qivha na u vhala zwiga zwa nomoro ya 0 swika kha 150 U hwala zwiga zwa nomoro ya 0 u swika kha 150 U topola, u qivha na u vhala madzina a nomoro ya 0 u swika kha 50 U hwala madzina a nomoro ya 0 u swika kha 50 	<p>U topola, u qivha na u vhala nomoro</p> <ul style="list-style-type: none"> U topola, u qivha na u vhala zwiga zwa nomoro ya 0 swika kha 180 U hwala zwiga zwa nomoro ya 0 u swika kha 80 U topola, u qivha na u vhala madzina a nomoro ya 0 u swika kha 75 U hwala madzina a nomoro ya 0 u swika kha 75 	<p>U topola, u qivha na u vhala nomoro</p> <ul style="list-style-type: none"> U topola, u qivha na u vhala zwiga zwa nomoro ya 0 swika kha 200 U hwala zwiga zwa nomoro ya 0 u swika kha 200 U topola, u qivha na u vhala madzina a nomoro ya 0 u swika kha 100 U hwala madzina a nomoro ya 0 u swika kha 100
MVELEDZISO YA KHONSEPUTI YA NOMBORO: U tbutshetshetza, u vhambedza na u dzudzanya nomoro yo fhelelaho				
1.4 U buletshetshetza, u vhambedza na tevhhekanya u tevhhekanya nomoro	<p>U buletshetshetza, u vhambedza na u tevhhekanya nomoro u swika kha 25</p> <ul style="list-style-type: none"> U vhambedza nomoro yo fhelelaho hu tshi shumiswa thukhu kha, khulwane kha, khulane kha, thukhu kha na u lingana na U vhekanya nomoro yo fhelelaho u bva kha thukhusa u ya kha khulwanesa na u bva kha khulwanesa u ya kha thukhusa 	<p>U buletshetshetza, u vhambedza na u tevhhekanya nomoro u swika kha 50</p> <ul style="list-style-type: none"> U vhambedza nomoro yo fhelelaho hu tshi shumiswa thukhu kha, khulwane kha, thukhu kha na u lingana na U vhekanya nomoro yo fhelelaho u bva kha thukhusa u ya kha khulwanesa na u bva kha khulwanesa u ya kha thukhusa 	<p>U buletshetshetza, u vhambedza na u tevhhekanya nomoro u swika kha 75</p> <ul style="list-style-type: none"> U vhambedza nomoro yo fhelelaho hu tshi shumiswa thukhu kha, khulwane kha, thukhu kha na u lingana na U vhekanya nomoro yo fhelelaho u bva kha thukhusa u ya kha khulwanesa na u bva kha khulwanesa u ya kha thukhusa 	<p>U buletshetshetza, u vhambedza na u tevhhekanya nomoro u swika kha 99</p> <ul style="list-style-type: none"> U vhambedza nomoro yo fhelelaho hu tshi shumiswa thukhu kha, khulwane kha, thukhu kha na u lingana na U vhekanya nomoro yo fhelelaho u bva kha thukhusa u ya kha khulwanesa na u bva kha khulwanesa u ya kha thukhusa <p>U shumisani nomoro thevhekano u itela u sumbedza u tevhhekano, fhethu kana vhuimo</p> <ul style="list-style-type: none"> U vhekanya zwithu nga muduba u bva kha tsha u thoma u swika kha tsha fumbili kana tsha u thoma u swika kha tsha u fhedza, tsumbo: tsha u thoma, tsha vhuvhili, tsha vhuraru...tsha vhuvhumbili

THOHO	THEMO 1	THEMO 2	THEMO 3	THEMO 4
MVELEDZISO YA KHONTSEPUTI DZA NOMBORO: Vhuimo ha nomboro				
1.5 Vhuimo ha nomboro	<p>U divha vhuimo ha nomboro ya 11 u swika kha ya 25</p> <ul style="list-style-type: none"> U pwashhekanya didzhithi ya nomboro mbili i vhe kha muandiso wa fumi na vhuithihi U topola na u bula vhuimo ha didzhithi inwe na inwe 	<p>U divha vhuimo ha nomboro ya 11 u swika kha ya 50</p> <ul style="list-style-type: none"> U pwashhekanya didzhithi ya nomboro mbili i vhe kha muandiso wa fumi na vhuithihi U topola na u bula vhuimo ha didzhithi inwe na inwe 	<p>U divha vhuimo ha nomboro ya 11 u swika kha ya 75</p> <ul style="list-style-type: none"> U pwashhekanya didzhithi ya nomboro mbili i vhe kha muandiso wa fumi na vhuithihi U topola na u bula vhuimo ha didzhithi inwe na inwe 	<p>U divha vhuimo ha nomboro ya 11 u swika kha ya 99</p> <ul style="list-style-type: none"> U pwashhekanya didzhithi ya nomboro mbili i vhe kha muandiso wa fumi na vhuithihi U topola na u bula vhuimo ha didzhithi inwe na inwe
U TANDULULA THAIDZO DZI KHA NYIMELE				
1.6 Thekeniki dza u tandulula thaidzo	<p>U shumisa thekeniki dzi tevhelaho u kona u tandulula thaidzo na u țalutshedza thandululo dza thaidzo</p> <ul style="list-style-type: none"> nyolo kana zwithu zwi fareaho u fhața na u pwashhekanya nomboro u davhula (kavhili) na u hafula mutalombalo u tshi thusiwa nga zwithu zwi fareaho 	<p>U shumisa thekeniki dzi tevhelaho u kona u tandulula thaidzo na u țalutshedza thandululo dza thaidzo</p> <ul style="list-style-type: none"> nyolo kana zwithu zwi fareaho u fhața na u pwashhekanya nomboro u davhula (kavhili) na u hafula mutalombalo u tshi thusiwa nga zwithu zwi fareaho 	<p>U shumisa thekeniki dzi tevhelaho u kona u tandulula thaidzo na u țalutshedza thandululo dza thaidzo</p> <ul style="list-style-type: none"> nyolo kana zwithu zwi fareaho u fhața na u pwashhekanya nomboro u davhula (kavhili) na u hafula mutalombalo 	<p>U shumisa thekeniki dzi tevhelaho u kona u tandulula thaidzo na u țalutshedza thandululo dza thaidzo</p> <ul style="list-style-type: none"> nyolo kana zwithu zwi fareaho u fhața na u pwashhekanya nomboro u davhula (kavhili) na u hafula mutalombalo
1.7 U țanganya na u țusa	<p>U tandulula thaidzo dza mbalo dza maipfi dzi kha nyimele na u țalutshedza thandululo dza thaidzo dza u țanganya na u țusa dzi na phindulo u swika kha 20.</p> <p>U tandulula thaidzo dza mbalo dza maipfi dzi kha nyimele na u țalutshedza thandululo dza thaidzo dza u țanganya na u țusa dzi na phindulo u swika kha 20.</p>	<p>U tandulula thaidzo dza mbalo dza maipfi dzi kha nyimele na u țalutshedza thandululo dza thaidzo dza u țanganya na u țusa dzi na phindulo u swika kha 50.</p> <p>U tandulula thaidzo dza mbalo dza maipfi dzi kha nyimele na u țalutshedza thandululo dza thaidzo dza u țanganya na u țusa dzi na phindulo u swika kha 75</p>	<p>U tandulula thaidzo dza mbalo dza maipfi dzi kha nyimele na u țalutshedza thandululo dza thaidzo dza u țanganya na u țusa dzi na phindulo u swika kha 99</p> <p>U tandulula thaidzo dza mbalo dza maipfi dzi kha nyimele na u țalutshedza thandululo dza thaidzo dza u țanganya na u țusa dzi na phindulo u swika kha 99</p>	<p>U tandulula thaidzo dza mbalo dza maipfi dzi kha nyimele na u țalutshedza thandululo dza thaidzo dza u țanganya na u țusa dzi na phindulo u swika kha 99</p> <p>U tandulula thaidzo dza mbalo dza maipfi dzi kha nyimele na u țalutshedza thandululo dza thaidzo dza u țanganya na u țusa dzi na phindulo u swika kha 99</p>
1.8 U țanganya ha ndovhololo hu livhisaho kha u andisa	<p>U tandulula thaidzo dza mbalo dza maipfi dzi kha nyimele na u țalutshedza thandululo dza thaidzo dza u țanganya zwi livhisaho kha u andisa dzi na phindulo u swika kha 20.</p> <p>U tandulula thaidzo dza mbalo dza maipfi dzi kha nyimele na u țalutshedza thandululo dza thaidzo dza u țanganya zwi livhisaho kha u andisa dzi na phindulo u swika kha 30.</p>	<p>U tandulula thaidzo dza mbalo dza maipfi dzi kha nyimele na u țalutshedza thandululo dza thaidzo dza u țanganya zwi livhisaho kha u andisa dzi na phindulo u swika kha 40.</p> <p>U tandulula thaidzo dza mbalo dza maipfi dzi kha nyimele na u țalutshedza thandululo dza thaidzo dza u țanganya zwi livhisaho kha u andisa dzi na phindulo u swika kha 40.</p>	<p>U tandulula thaidzo dza mbalo dza maipfi dzi kha nyimele na u țalutshedza thandululo dza thaidzo dza u țanganya zwi livhisaho kha u andisa dzi na phindulo u swika kha 50.</p> <p>U tandulula thaidzo dza mbalo dza maipfi dzi kha nyimele na u țalutshedza thandululo dza thaidzo dza u țanganya zwi livhisaho kha u andisa dzi na phindulo u swika kha 50.</p>	<p>U tandulula thaidzo dza mbalo dza maipfi dzi kha nyimele na u țalutshedza thandululo dza thaidzo dza u țanganya zwi livhisaho kha u andisa dzi na phindulo u swika kha 50.</p> <p>U tandulula thaidzo dza mbalo dza maipfi dzi kha nyimele na u țalutshedza thandululo dza thaidzo dza u țanganya zwi livhisaho kha u andisa dzi na phindulo u swika kha 50.</p>
1.9 U vhea nga zwigwada zwi livhisaho kha u kovha	<p>U tandulula thaidzo dza mbalo dza maipfi dzi kha nyimele na u țalutshedza thandululo dza thaidzo dza u țanganya zwi livhisaho kha u andisa zwi linganaho na u vhea nga zwigwada u swika kha 20 hune phindulo ya katela na zwițahe.</p> <p>U tandulula thaidzo dza mbalo dza maipfi dzi kha nyimele na u țalutshedza thandululo dza thaidzo dza u țanganya zwi livhisaho kha u andisa zwi linganaho na u vhea nga zwigwada u swika kha 20 hune phindulo ya katela na zwițahe.</p>	<p>U tandulula thaidzo dza mbalo dza maipfi dzi kha nyimele na u țalutshedza thandululo dza thaidzo dza u țanganya zwi livhisaho kha u andisa zwi linganaho na u vhea nga zwigwada u swika kha 40 hune phindulo ya katela na zwițahe.</p> <p>U tandulula thaidzo dza mbalo dza maipfi dzi kha nyimele na u țalutshedza thandululo dza thaidzo dza u țanganya zwi livhisaho kha u andisa zwi linganaho na u vhea nga zwigwada u swika kha 40 hune phindulo ya katela na zwițahe.</p>	<p>U tandulula thaidzo dza mbalo dza maipfi dzi kha nyimele na u țalutshedza thandululo dza thaidzo dza u țanganya zwi livhisaho kha u andisa zwi linganaho na u vhea nga zwigwada u swika kha 100 hu na phindulo ya katela na zwițahe.</p> <p>U tandulula thaidzo dza mbalo dza maipfi dzi kha nyimele na u țalutshedza thandululo dza thaidzo dza u țanganya zwi livhisaho kha u andisa zwi linganaho na u vhea nga zwigwada u swika kha 100 hu na phindulo ya katela na zwițahe.</p>	<p>U tandulula thaidzo dza mbalo dza maipfi dzi kha nyimele na u țalutshedza thandululo dza thaidzo dza u țanganya zwi livhisaho kha u andisa zwi linganaho na u vhea nga zwigwada u swika kha 100 hu na phindulo ya katela na zwițahe.</p> <p>U tandulula thaidzo dza mbalo dza maipfi dzi kha nyimele na u țalutshedza thandululo dza thaidzo dza u țanganya zwi livhisaho kha u andisa zwi linganaho na u vhea nga zwigwada u swika kha 100 hu na phindulo ya katela na zwițahe.</p>

THOHO	THEMO 1	THEMO 2	THEMO 3	THEMO 4
1.10 U kovha zwi livhisaho kha furakisheni	U tandulula thaidzo dza mbalo dza maipfi dzi kha nyimele na u talutshedza thandululo dzaṅu dza thaidzo dzi katelaho u kovhelana zwi linganaho hu u isaho kha thandululo i kwamaho furakisheni dza zwa tshathini/yunithari, tsumbo. $\frac{1}{2}, \frac{1}{4}, \frac{1}{3}, \frac{1}{5}$ n.z.	U tandulula thaidzo dza mbalo dza maipfi dzi kha nyimele na u talutshedza thandululo dzaṅu dza thaidzo dzi katelaho u kovhelana zwi linganaho hu u isaho kha thandululo i kwamaho furakisheni dza zwa tshathini/yunithari, tsumbo. $\frac{1}{2}, \frac{1}{4}, \frac{1}{3}, \frac{1}{5}$ n.z.	U tandulula thaidzo dza mbalo dza maipfi dzi kha nyimele na u talutshedza thandululo dzaṅu dza thaidzo dzi katelaho u kovhelana zwi linganaho hu u isaho kha thandululo i kwamaho furakisheni dza zwa tshathini/yunithari, tsumbo. $\frac{1}{2}, \frac{1}{4}, \frac{1}{3}, \frac{1}{5}$ n.z.	U tandulula thaidzo dza mbalo dza maipfi dzi kha nyimele na u talutshedza thandululo dzaṅu dza thaidzo dzi katelaho u kovhelana zwi linganaho hu u isaho kha thandululo i kwamaho furakisheni dza zwa tshathini/yunithari, tsumbo. $\frac{1}{2}, \frac{1}{4}, \frac{1}{3}, \frac{1}{5}$ n.z.
1.11 Tshelede	<ul style="list-style-type: none"> U divha na u topola tshelede ya mangwande ya Afurika Tshipembe 5c, 10c, 20c, 50c, R1, R2, R5, na tshelede ya mabambiri R10, R20, R50 U tandulula thaidzo dza tshelede hu tshi katelwa thanganyelo na tshintshi nga dzisenthe u swika kha 50c na dziranda u swika kha R20. 	<ul style="list-style-type: none"> U divha na u topola tshelede ya mangwande ya Afurika Tshipembe 5c, 10c, 20c, 50c, R1, R2, R5, na tshelede ya mabambiri R10, R20, R50 U tandulula thaidzo dza tshelede hu tshi katelwa thanganyelo na tshintshi nga dzisenthe u swika kha 50c na dziranda u swika kha R50 	<ul style="list-style-type: none"> U divha na u topola mangwende ya Afurika Tshipembe 5c, 10c, 20c, 50c, R1, R2, R5, na tshelede ya mabambiri R10, R20, R50 U tandulula thaidzo dza tshelede hu tshi katelwa thanganyelo na tshintshi nga dzisenthe u swika kha 50c na dziranda u swika kha R75 	<ul style="list-style-type: none"> U divha na u topola mangwende ya Afurika Tshipembe 5c, 10c, 20c, 50c, R1, R2, R5, na tshelede ya mabambiri R10, R20, R50 U tandulula thaidzo dza tshelede hu tshi katelwa thanganyelo na tshintshi nga dzisenthe u swika kha 50c na dziranda u swika kha R99
U REKANYA HU SO NGO DI SENDEKAHO NGA NYIMELE				
1.12 Tekheniki (ngona kana zwiṅirathedzhi)	<p>U shumisa thekeniki dzi tevhelaho musi hu tshi rekanyiwa:</p> <ul style="list-style-type: none"> Nyolo kana zwithu zwi fareaho: sa zwa u vhalela. U fhaṅa na u pwashekanya nomboro U davhula na u hafula Mutalombalo u tshi thusiwa nga zwithu zwi fareaho 	<p>U shumisa thekeniki dzi tevhelaho musi hu tshi rekanyiwa:</p> <ul style="list-style-type: none"> Nyolo kana zwithu zwi fareaho: sa zwa u vhalela. U fhaṅa na u pwashekanya nomboro U davhula na u hafula Mutalombalo u tshi thusiwa nga zwithu zwi fareaho 	<p>U shumisa thekeniki dzi tevhelaho musi hu tshi rekanyiwa:</p> <ul style="list-style-type: none"> Nyolo kana zwithu zwi fareaho: sa zwa u vhalela. U fhaṅa na u pwashekanya nomboro U davhula na u hafula Mutalombalo 	<p>U shumisa thekeniki dzi tevhelaho musi hu tshi rekanyiwa:</p> <ul style="list-style-type: none"> Nyolo kana zwithu zwi fareaho: sa zwa u vhalela. U fhaṅa na u pwashekanya nomboro U davhula na u hafula Mutalombalo
1.13 U ṅanganya na u ṅusa	<ul style="list-style-type: none"> U ṅanganya u swika kha 20 U ṅusa u bva kha 20 U shumisa zwiṅa zwo teaho (+, -, =, □) U ita ṅowenḱowe ya mbofho dza nomboro u swika kha 10 	<ul style="list-style-type: none"> U ṅanganya u swika kha 50 U ṅusa u bva kha 50 U shumisa zwiṅa zwo teaho (+, -, =, □) U ita ṅowenḱowe ya mbofho dza nomboro u swika kha 15 	<ul style="list-style-type: none"> U ṅanganya u swika kha 75 U ṅusa u bva kha 75 U shumisa zwiṅa zwo teaho (+, -, =, □) U ita ṅowenḱowe ya mbofho dza nomboro u swika kha 20 	<ul style="list-style-type: none"> U ṅanganya u swika kha 99 U ṅusa u bva kha 99 U shumisa zwiṅa zwo teaho (+, -, =, □) U ita ṅowenḱowe ya mbofho dza nomboro u swika kha 20
1.14 U ṅanganya ha u dovhola hu swikisaho kha muandiso	<ul style="list-style-type: none"> U ṅanganya nomboro u tshi dovhola u swika kha 20 U andisa nomboro ya 1 u swika kha 10 nga 2 U shumisa zwiṅa zwo teaho (+, -, =, □) 	<ul style="list-style-type: none"> U andisa nomboro ya 1 u swika kha 10 nga 2 na 5 U shumisa zwiṅa zwo teaho (+, -, =, □) 	<ul style="list-style-type: none"> U andisa nomboro ya 1 u swika kha 10 nga 2, 5 na 4 U shumisa zwiṅa zwo teaho (+, -, =, □) 	<ul style="list-style-type: none"> U andisa nomboro ya 1 u swika kha 10 nga 2, 5, 3 na 4 U shumisa zwiṅa zwo teaho (+, -, =, □)

THOHO	THEMO 1	THEMO 2	THEMO 3	THEMO 4
1.16 Mballo dza murekanyo	<p>Khonseputi ya nomboro: U swika kha 25</p> <ul style="list-style-type: none"> • U tevhekanya sethe ye ya newa ya nomboro dzo nangiawaho • U vhambedza nomboro u swika kha 25 na u amba uri ndi ifhio ine ya vha: <ul style="list-style-type: none"> - khulwane nga 1 kana thukhu nga 1 - khulwane nga 2 kana thukhu nga 2 - khulwane nga 10 kana thukhu nga 10 <p>U hambula nga u tavhanya:</p> <ul style="list-style-type: none"> • U hambula mbuno dza u tanganya na u tusa u swika kha 10 <p>Zwiitirathedzhi zwa u rekanya</p> <p>U shumisa zwiitirathedzhi zwa u rekanya kha u tanganya na u tusa nga vhuronwane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • U thoma nga vhea nomboro khulwanesa u itela u vhala vha tshi ya panqa kana u vhala vha tshi ya murahu • Murekanyo wa Mutalombalo • U davhula na u hafula • U fhaṭa na u pwashhekanya • U shumisa vhusshaka vhukati ha u tanganya na u tusa 	<p>Khonseputi ya nomboro: U swika kha 50</p> <ul style="list-style-type: none"> • U tevhekanya sethe ye ya newa ya nomboro dzo nangiawaho • U vhambedza nomboro u swika kha 50 na u amba uri ndi ifhio ine ya vha: <ul style="list-style-type: none"> - khulwane nga 1 kana thukhu nga 1 - khulwane nga 2 kana thukhu nga 2 - khulwane nga 3 kana thukhu nga 3 - khulwane nga 4 kana thukhu nga 4 - khulwane nga 5 kana thukhu nga 5 - khulwane nga 10 kana thukhu nga 10 <p>U hambula nga u tavhanya:</p> <ul style="list-style-type: none"> • U hambula mbuno dza u tanganya na u tusa u swika kha 10 <p>Zwiitirathedzhi zwa u rekanya</p> <p>U shumisa zwiitirathedzhi zwa u rekanya kha u tanganya na u tusa nga vhuronwane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • U thoma nga vhea nomboro khulwanesa u itela u vhala vha tshi ya phanqa kana u vhala vha tshi ya murahu • Murekanyo wa mutalombalo • U davhula na u hafula • U fhaṭa na u pwashhekanya • U shumisa vhusshaka vhukati ha u tanganya na u tusa 	<p>Khonseputi ya nomboro: U swika kha 75</p> <ul style="list-style-type: none"> • U tevhekanya sethe ye ya newa ya nomboro dzo nangiawaho • U vhambedza nomboro u swika kha 75 na u amba uri ndi ifhio ine ya vha: <ul style="list-style-type: none"> - khulwane nga 1 kana thukhu nga 1 - khulwane nga 2 kana thukhu nga 2 - khulwane nga 3 kana thukhu nga 3 - khulwane nga 4 kana thukhu nga 4 - khulwane nga 5 kana thukhu nga 5 - khulwane nga 10 kana thukhu nga 10 <p>U hambula nga u tavhanya:</p> <ul style="list-style-type: none"> • U hambula mbuno dza u tanganya na u tusa u swika kha 15 • U tanganya kana u tusa muandiso wa 10 u bva kha 0 u swika kha 50 <p>Zwiitirathedzhi zwa u rekanya</p> <p>U shumisa zwiitirathedzhi zwa u rekanya kha u tanganya na u tusa nga vhuronwane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • U thoma nga vhea nomboro khulwanesa u itela u vhala vha tshi ya phanqa kana u vhala vha tshi ya murahu • Murekanyo wa mutalombalo • U davhula na u hafula • U fhaṭa na u pwashhekanya • U shumisa vhusshaka vhukati ha u tanganya na u tusa 	<p>Khonseputi ya nomboro: U swika kha 99</p> <ul style="list-style-type: none"> • U tevhekanya sethe ye ya newa ya nomboro dzo nangiawaho • U vhambedza nomboro u swika kha 75 na u amba uri ndi ifhio ine ya: <ul style="list-style-type: none"> - Vha khulwane nga 1 kana thukhu nga 1 - Vha khulwane nga 2 kana thukhu nga 2 - Vha khulwane nga 3 kana thukhu nga 3 - Vha khulwane nga 4 kana thukhu nga 4 - Vha khulwane nga 5 kana thukhu nga 5 - Vha khulwane nga 10 kana thukhu nga 10 <p>U hambula nga u tavhanya:</p> <ul style="list-style-type: none"> • U hambula mbuno dza u tanganya na u tusa u swika kha 20 • U tanganya kana u tusa muandiso wa 10 u bva kha 0 u swika kha 100 <p>Zwiitirathedzhi zwa u rekanya</p> <p>U shumisa zwiitirathedzhi zwa u rekanya kha u tanganya na u tusa nga vhuronwane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • U thoma nga vhea nomboro khulwanesa u itela u vhala vha tshi ya phanqa kana u vhala vha tshi ya murahu • Murekanyo wa mutalombalo • U davhula na u hafula • U fhaṭa na u pwashhekanya • U shumisa vhusshaka vhukati ha u tanganya na u tusa

THOHO	THEMO 1	THEMO 2	THEMO 3	THEMO 4
<p>1.17 Furakisheni</p>		<ul style="list-style-type: none"> • U shumisa na u amba furakisheni kha nyimele yo dowealeho hu tshi katelwa hafu, kotara, tshararu na tshaṭhanu • U ḍivha furakisheni kha zwivhumbeo zwa muolo. • U ḥwala furakisheni sa 1 tsha mbili, 2 tsha raru 	<ul style="list-style-type: none"> • U shumisa na u amba furakisheni kha nyimele yo dowealeho hu tshi katelwa hafu, kotara, tshararu na tshaṭhanu • U ḍivha furakisheni kha zwivhumbeo zwa muolo. • U ḥwala furakisheni sa 1 tsha mbili, 2 tsha raru 	<ul style="list-style-type: none"> • U shumisa na u amba furakisheni kha nyimele yo dowealeho hu tshi katelwa hafu, kotara, tshararu na tshaṭhanu • U ḍivha furakisheni kha zwivhumbeo zwa muolo. • U ḥwala furakisheni sa 1 tsha mbili, 2 tsha raru

Tshaka dza thaidzo kha Gireidi ya 2

Hedzi ndi tsumbo dza vhuṭhogwa dza tshaka dza thaidzo dzine mudededzi a fanela u dzi ṅekedza a tshi dovholola kha kiḷasi. Musi mudededzi a tshi shuma na tshigwada tshiṭuku, u fanela u posa thaidzo nga mulomo (orala). A rali vhagudi vha tshi kona u vhalo, vha nga kha ḡi tou dzudzanyelwa uri vha tou ṅwala, fhedzi u fanela u ḡi fhindula-vho thaidzo idzo nga ṅila ya u tou amba (orala).

Thaidzo kha nyimele dzi fanela u katelwa kha mabambiri a u shumela, fhedzi dzi fanela u vha pfufhi, u vha khagala na u vha dzo ḡowealeho, khathihi na uri mudededzi u fanela u vha na vhuṭanzi ha u ri vhagudi vhoṭhe vha a dzi pfesesa.

Zwigwada

Zwigwada, u ṭutshela tshiṭahe

Mueletshedzi u rengisa maapula nga pilasitiki. Pulasitiki ḷithihi ḷi fara maapula a 10. U na mapula a 80. U tea u vha na ma pulasitiki mangana?

Zwigwada, u dzhenisa tshiṭahe kha phindulo

Mufuwi u na makumba a 47. Makumba a pakiwa kha mabogisi a makumba. Bogisi ḷithihi ḷi kona u paka makumba a 6. U ri a kone u paka makumba oṭhe, u tea u vha a na mabogisi a makumba mangana.

U kovha

U kovha, u bvisela kule tshiṭahe.

U kovha maḷegere a 54 vhukati ha khonani dza sumbe u itela uri vhoṭhe vha wane maḷegere a u lingana.

U kovhekana hu livhisaho kha furakisheni.

U kovha mbaba dza tshokoleithi dza 11 vhukati ha khonani ṅa u itela uri vhoṭhe vha wane mbaba dza u lingana hu sa sale hu si na tshithu.

U kuvhangana ha furakisheni.

Makhulu vha ṅea Phophi maswiri a 12. Phophi a ita dzhusi nga 1/3 ya maswiri. O shumisa maswiri mangana ?

Lushaka lwa thaidzo iyi lu fanela u vhudziswa musi vhagudi vho no kona u tandulula thaidzo ṅa kana ṭhanu dza u kovha, dzine dza livhisa kha tshaka dza furakisheni na u ḡivha madzina a zwipiḡa zwa furakisheni.

U vhea furakisheni khathihi

Mugudisi wa mutambo wa Nethobolo u ṅea hafu ya swiri kha mutambi muṅwe na muṅwe. Hu na vhatambi vha 14. U tea u vha a na maswiri mangana uri muṅwe na muṅwe a konou wana mukovhe wawe?

Lushaka lwa thaidzo iyi lu fanela u vhudziswa musi vhagudi vho no kona u tandulula thaidzo ṅa kana ṭhanu dza u kovhekana, dzi livhisaho kha tshaka dza furakisheni na u ḡivha madzina a zwipiḡa zwa furakisheni.

U ṭanganya ha u dovholola

Baisigira dza 20 dzi na malinga mangana musi o fhelela?

Luvhilo / Reithi

Mupfumedzanyi u tshimbila buloko dza rathi nga ḑuvha. Nga vhege u vha o tshimbila buloko nngana?

Giridi

Vho-Siaga vho gwa miduba ya sumbe u itela u ţavha khavhishi . Hu na khavhishi dza malo kha muduba muñwe na muñwe. Vho-Siaga vho ţavha khavhishi nngana musi dzo Hu naṭangana?

U ţanganya na u ţusa

Hu na tshaka dza mutheo tharu dza thaidzo dza u ţanganya na u ţusa. Lushaka luñwe na luñwe lu nga vhudziswa nga nḡila yo fhambanaho. Tshaka dza hone khedzi:

Tshanduko

Tendani o vha e na maḡegere a 25. Mutondi a mu fha maḡegere a 18. U na maḡegere mangana zwino?

Tendani o vha e na maḡegere a 53. A ṅea Mutondi maḡegere a 32. Zwino o no sala a na maḡegere mangana?

U ţanganyisa

Kilasi ya Gireidi ya 2 i na ţhofunderaru dala dza 37 na dza 19 dza muvhala wa lutombo. Vha na ţhofundetharu nngana dzo fhelela?

Vha na zwitendeledzi zwa 63; zwa 27 ndi zwidala, hezwi zwiñwe zwoṭhe ndi zwa muvhala wa lutombo. Vha na zwitendeledzi zwa muvhala wa lutombo zwingana?

U vhambedza

Mbudzeni u na miomva ya 13. Azwindini u na miomva miṭanu. Mbudzeni u fhira Azwinndini nga miomva mingana?

U vhudzisa thaidzo inwe na inwe nga nḡila dzo fhambanaho

Thaidzo dzo fanela u vhudziswa nga nḡila dzo fhambanaho. Tsumbo, vhuvhili ha hezwi ndi thaidzo dza tshanduko, fhedzi “zwi sa ḑivheho” zwi kha zwikhala zwo fhambanaho kha thaidzo.

Tendani o vha e na maḡegere. Mutondi a mu fha maḡegere mañwe a 18. Zwino u na maḡegere a 43. Izwi zwi sia Tendani o vha e na maḡegere mangana mathomoni?

Tendani o vha e na maapula a 25. Mutondi a mu fha mañwe maapula. Zwino o no vha na maapula a 43. Izwi zwi amba uri Mutondi o mu fha maapula mangana?

Thaidzo dza nzulele dzi na kushumele na vhushaka ho fhambanaho

Nthambeleni u rengisa magwinya nga R4 liṭhihi. Olani thebulu u mu thusa u wana mutengo wa muhodo muhulwane.

Nomboro dza magwinya	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Mutengo nga dzi R	4	8								

Shumisani thebulu u wana mutengo wa magwinya a sumbe na a magwinya.

MBALO GIREIDI YA 1-3

Maṭodzi u sala na ṅwana. U badelisa R20 ya lwendo, na R5 ya nga awara ya u lela. Mu fhedziseleni thebulu heyi :

Nomboro nga dzi awara	1	2	3	4	5	10
Mutengo nga dzi R	25	30				

Kha hu dzhielwe nzhele u ri thaidzo ya Nthambeleni na Maṭodzi dzi shuma u fhambana.

Tshaka dza thaidzo dzi re afho ṅṅha dzo ṅekedzwa u itela u thusa mudededzi. Vhagudi vha so ngo lemedzwa nga u kombetshedzwa u ḡivha madzina a tshaka Kha hu dzhielwe nzhele uri vhagudi vha dzulela u shumisa ṅḡila dzo fhambanaho dza u tandulula thaidzo dzi ne mudededzi a vha a so ngo dzi lavhelela. Tsumbo, thaidzo dza u kovha dzi nga tandululwa nga u dovholola u ṭusa, u ṭanganya kana u andisa. Magudele a vhagudi a nga shanduka vhukati ha ṅwaha musi kupfesesele na u ḡowela tshaka dza thaidzo ku tshi khou ḡi aluwa, na musi khontseputhi ya nomboro i tshi khou bveledzea

NYANGAREZDO YA GIREIDI YA 2

2. PHETHENI, FANKISHENI NA AJDZHEBURA

THOHO	THEMO YA 1	THEMO YA 2	THEMO YA 3	THEMO YA 4
2.1 Phetheni dza dzhometiri	<p>U kopa, u engagedzda na u buletshedza</p> <p>U kopa, u engagedzda na u buletshedza nga maipifi</p> <ul style="list-style-type: none"> • Phetheni dzi sa konđi dzo itwaho nga zwithu zwi fareaho • Phetheni dzi sa konđi dzo itwaho nga u tou ola mitalo, zwivhumbeo kana zwithu <p>Phetheni dzo fhambanaho :</p> <p>Phetheni dzi sa konđiho dzine zwivhumbeo, kana zwigwada zwa zwivhumbeo zwa dovhola nga nđila i fanaho.</p> <p>Phetheni dzine nomboro kana saizi ya zwivhumbeo kha tshiimo tshinwe na tshinwe tsha shaduka nga nđila ine ya humbulelea, tsumbo, u dzulela u engagedzda phetheni tshifhinga tshoŋthe.</p> <p>U ɗitela na u buletshedza phetheni dzavho</p> <ul style="list-style-type: none"> • U ɗitela phetheni dzavho dza dzhometiri - Nga zwithu zwi fareaho - Nga u ola mitalo, zwivhumbeo kana zwithu • U buletshedza phetheni dza vhone vhaŋe. 	<p>U kopa, u engagedzda na u buletshedza</p> <p>U kopa, u engagedzda na u buletshedza nga maipifi</p> <ul style="list-style-type: none"> • Phetheni dzi sa konđi dzo itwaho nga zwithu zwi fareaho • Phetheni dzi sa konđi dzo itwaho nga u tou ola mitalo, zwivhumbeo kana zwithu <p>Phetheni dzo fhambanaho :</p> <p>Phetheni dzine nomboro kana saizi ya zwivhumbeo kha tshiimo tshinwe na tshinwe tsha shaduka nga nđila ine ya humbulelea, tsumbo, u dzulela u engagedzda phetheni tshifhinga tshoŋthe.</p> <p>U ɗitela na u buletshedza phetheni dzavho</p> <ul style="list-style-type: none"> • U ɗitela phetheni dzavho dza dzhometiri - Nga zwithu zwi fareaho - Nga u ola mitalo, zwivhumbeo kana zwithu • U buletshedza phetheni dza vhone vhaŋe. 	<p>U kopa, u engagedzda na u buletshedza</p> <p>U kopa, u engagedzda na u buletshedza nga maipifi</p> <ul style="list-style-type: none"> • Phetheni dzi sa konđi dzo itwaho nga zwithu zwi fareaho • Phetheni dzi sa konđi dzo itwaho nga u tou ola mitalo, zwivhumbeo kana zwithu <p>Phetheni dzo fhambanaho :</p> <p>Phetheni dzine nomboro kana saizi ya zwivhumbeo kha tshiimo tshinwe na tshinwe tsha shaduka nga nđila ine ya humbulelea, tsumbo, u dzulela u engagedzda phetheni tshifhinga tshoŋthe.</p> <p>U ɗitela na u buletshedza phetheni dzavho</p> <ul style="list-style-type: none"> • U ɗitela phetheni dzavho dza dzhometiri - Nga zwithu zwi fareaho - Nga u ola mitalo, zwivhumbeo kana zwithu • U buletshedza phetheni dza vhone vhaŋe. 	<p>Phetheni u mona na rine</p> <p>U topola, u buletshedza nga maipifi na u kopa phetheni dza dzhometiri</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kha mupo • U bva kha vhutshilo ha musalauno ha ɗuvha jinwe na jinwe • U bva kha vhufa

THOHO	THEMO YA 1	THEMO YA 2	THEMO YA 3	THEMO YA 4
<p>2.2 Phetheni dza nomboro</p>	<p>U kopa, u engedzedza na u buletshedza U kopa, u engedzedza na u buletshedza mutevhe wa nomboro u sa konqi u si fhasi ha 100. U tevhokana hu tea u sumbedza u vhala ri tshi ya phanga na u vhala ri tshi ya murahu nga: • 1 u bva kha nomboro inwe na inwe vhukati ha 1 na 100. • 10 u bva kha muandiso muñwe na muñwe wa 10 vhukati ha 100. • 5 u bva kha muandiso muñwe na muñwe wa 5 vhukati ha 1 na 100. • 2 u bva kha muandiso muñwe na muñwe wa 2 vhukati ha 1 na 100.</p>	<p>U kopa, u engedzedza na u buletshedza U kopa, u engedzedza na u buletshedza mutevhe wa nomboro u sa konqi u si fhasi ha 150. U tevhokana hu tea u sumbedza u vhala ri tshi ya phanga na u vhala ri tshi ya murahu nga: • 1 u bva kha nomboro inwe na inwe vhukati ha 1 na 150 • 10 u bva kha muandiso muñwe na muñwe wa 10 vhukati ha 150. • 5 u bva kha muandiso muñwe na muñwe wa 5 vhukati ha 1 na 150. • 2 u bva kha muandiso muñwe na muñwe na wa 2 vhukati ha 1 na 150 • 3 u bva kha muandiso muñwe na muñwe wa 3 vhukati ha 150. • 4 u bva kha muandiso muñwe na muñwe wa 4 vhukati ha 1 na 150.</p>	<p>U kopa, u engedzedza na u buletshedza U kopa, u engedzedza na u buletshedza mutevhe wa nomboro u sa konqi u si fhasi ha 180. U tevhokana hu tea u sumbedza u vhala ri tshi ya phanga na u vhala ri tshi ya murahu nga: • 1 u bva kha nomboro inwe na inwe vhukati ha 1 na 180 • 10 u bva kha muandiso muñwe na muñwe wa 10 vhukati ha 180. • 5 u bva kha muandiso muñwe na muñwe wa 5 vhukati ha 1 na 180. • 2 u bva kha muandiso muñwe na muñwe muñwe na muñwe wa 2 vhukati ha 1 na 180 • 3 u bva kha muandiso muñwe na muñwe wa 3 vhukati ha 180. • 4 u bva kha muandiso muñwe na muñwe wa 4 vhukati ha 1 na 180</p>	<p>U kopa, u engedzedza na u buletshedza U kopa, u engedzedza na u buletshedza mutevhe wa nomboro u sa konqi u si fhasi ha 200. U tevhokana hu tea u sumbedza u vhala ri tshi ya phanga na u vhala ri tshi ya murahu nga: • 1 u bva kha nomboro inwe na inwe vhukati ha 1 na 200 • 10 u bva kha muandiso muñwe na muñwe muñ wa 10 vhukati ha 200. • 5 u bva kha muandiso muñwe na muñwe wa 5 vhukati ha 1 na 200. • 2 u bva kha muandiso muñwe na muñwe wa 2 vhukati ha 1 na 200 • 3 u bva kha muandiso muñwe na muñwe wa 3 vhukati ha 200. • 4 u bva kha muandiso muñwe na muñwe wa 4 vhukati ha 1 na 200</p>

NYANGAREZDO YA GIREIDI YA 2 3. TSHIKHALA NA TSHIVHUMBEO (DZHOMEŦIRI)				
THOHO	THEMO YA 1	THEMO YA 2	THEMO YA 3	THEMO YA 4
3.1 Vhuimo, u đivhadza na mihumbulo	<p>THEMO YA 1</p> <p>Zwithu zwo fhambanaho</p> <p>U đivha na u amba madzina a zwithu zwa 3-D ngomu kijasirumuni na kha zwifanyiso.</p> <ul style="list-style-type: none"> Zwivhumbeo zwa bola (Tshipulumbu) Zwivhumbeo zwa bogisi (Phirizimu) <p>Mbonalo ya zwithu</p> <p>U buletshedza, u vhekanya na u vhambedza zwithu zwa 3-D zwi tshi ya nga:</p> <ul style="list-style-type: none"> saizi zwithu zwi kunguluwaho zwithu zwi suvhaho <p>Nyito dzine vha tea u tou fombe khadzo</p> <ul style="list-style-type: none"> U sedza na u fhađa zwithu zwa 3-D zwa vha newa hu tshi shumiswa matheriala wa zwithu zwi fareaho, zwi no nga sa zwivhumbeo zwo tou geriwaho zwa 2-D, mabuloko a u fhađa, zwa mvusuludzohafhu, khati ya u fhađa, zwinwe zwithu zwa dzhomeŦiri zwa 3-D. 	<p>THEMO YA 2</p> <p>Luambo lwa vhuimo</p> <ul style="list-style-type: none"> U buletshedza vhuishaka ha vhuimo ha tshithu tshithi na tshinwe, tsumbo, ntha ha, phanđa ha, murahu ha, tshamonde, tshauja, ntha, fhasi, tsini na <p>Vhuimo na masia</p> <ul style="list-style-type: none"> U tevhela masia hu tshi tshimbiwa hu tshi monwa na kijasirumu. 	<p>THEMO YA 3</p> <p>Vhuimo na mihumbulo</p> <ul style="list-style-type: none"> Vhambedzani mihumbulo yo fhambanaho ya zwithu zwi fanaho zwa đuvha jinwe na jinwe. <p>Vhuimo na masia</p> <ul style="list-style-type: none"> U tevhela masia hu tshi tshimbiwa hu tshi monwa na kijasirumu. 	<p>THEMO YA 4</p> <p>Zwithu zwo fhambanaho</p> <p>U đivha na u amba madzina a zwithu zwa 3-D ngomu kijasirumuni na kha zwifanyiso.</p> <ul style="list-style-type: none"> Zwivhumbeo zwa bola (Tshipulumbu) Zwivhumbeo zwa bogisi (Phirizimu) Silingara <p>Mbonalo ya zwithu</p> <p>U buletshedza, u vhekanya na u vhambedza zwithu zwa 3-D zwi tshi ya nga:</p> <ul style="list-style-type: none"> saizi zwithu zwi kunguluwaho zwithu zwi suvhaho
3.2 Zwithu zwa 3-D	<p>THEMO YA 1</p> <p>Zwithu zwo fhambanaho</p> <p>U đivha na u amba madzina a zwithu zwa 3-D ngomu kijasirumuni na kha zwifanyiso.</p> <ul style="list-style-type: none"> Zwivhumbeo zwa bola (Tshipulumbu) Zwivhumbeo zwa bogisi (Phirizimu) <p>Mbonalo ya zwithu</p> <p>U buletshedza, u vhekanya na u vhambedza zwithu zwa 3-D zwi tshi ya nga:</p> <ul style="list-style-type: none"> saizi zwithu zwi kunguluwaho zwithu zwi suvhaho <p>Nyito dzine vha tea u tou fombe khadzo</p> <ul style="list-style-type: none"> U sedza na u fhađa zwithu zwa 3-D zwa vha newa hu tshi shumiswa matheriala wa zwithu zwi fareaho, zwi no nga sa zwivhumbeo zwo tou geriwaho zwa 2-D, mabuloko a u fhađa, zwa mvusuludzohafhu, khati ya u fhađa, zwinwe zwithu zwa dzhomeŦiri zwa 3-D. 	<p>THEMO YA 2</p> <p>Zwithu zwo fhambanaho</p> <p>U đivha na u amba madzina a zwithu zwa 3-D ngomu kijasirumuni na kha zwifanyiso.</p> <ul style="list-style-type: none"> Zwivhumbeo zwa bola (Tshipulumbu) Zwivhumbeo zwa bogisi (Phirizimu) Silingara <p>Mbonalo ya zwithu</p> <p>U buletshedza, u vhekanya na u vhambedza zwithu zwa 3-D zwi tshi ya nga:</p> <ul style="list-style-type: none"> saizi zwithu zwi kunguluwaho zwithu zwi suvhaho 	<p>THEMO YA 3</p> <p>Zwithu zwo fhambanaho</p> <p>U đivha na u amba madzina a zwithu zwa 3-D ngomu kijasirumuni na kha zwifanyiso.</p> <ul style="list-style-type: none"> Zwivhumbeo zwa bola (Tshipulumbu) Zwivhumbeo zwa bogisi (Phirizimu) Silingara <p>Mbonalo ya zwithu</p> <p>U buletshedza, u vhekanya na u vhambedza zwithu zwa 3-D zwi tshi ya nga:</p> <ul style="list-style-type: none"> saizi zwithu zwi kunguluwaho zwithu zwi suvhaho 	<p>THEMO YA 4</p> <p>Zwithu zwo fhambanaho</p> <p>U đivha na u amba madzina a zwithu zwa 3-D ngomu kijasirumuni na kha zwifanyiso.</p> <ul style="list-style-type: none"> Zwivhumbeo zwa bola (Tshipulumbu) Zwivhumbeo zwa bogisi (Phirizimu) Silingara <p>Mbonalo ya zwithu</p> <p>U buletshedza, u vhekanya na u vhambedza zwithu zwa 3-D zwi tshi ya nga:</p> <ul style="list-style-type: none"> saizi zwithu zwi kunguluwaho zwithu zwi suvhaho

THOHO	THEMO YA 1	THEMO YA 2	THEMO YA 3	THEMO YA 4
	<p>Tsivhudzo dza zwine vha tea u tou fombe khazwo na thevhekanyo ya nyito dza Themo ya 1</p> <ul style="list-style-type: none"> • U kopa modele wa tshithu tshe mudedzedzi a ni nea. U modela kana u fhaṭa hu nga itwa nga mabuloko a u fhaṭa, zwa mvusuludzohafhu, khithi ya u fhaṭa, na zwinwe zwithu zwa dzhomeṭiri zwa 3-D, zwo gerwaho zwa tshivhumbeo tsha .2-D . Hezwi zwi nga i twa nga tshifninga tsha mugudi tsha u shuma e eṭhe. • U vhambedza na u buletshedza saizi ya zwithu zwi fanaho, tsumbo, mabogisi o ṭhophiwaho u bva kha mahulwanesa u ya kha maṭukusa. <p>U shuma na :</p> <ul style="list-style-type: none"> • bola na zwithu zwa zwiivhumbeo zwi no nga zwa bola. • mabogisi o fhambanaho na zwinwe zwithu zwa zwiivhumbeo zwa phirizimu zwa ṭhofundeina kana khyubu <p>U ṭodisisa uri ndi zwiifnio zwa zwithu zwine zwa nga kunguluwa, zwine zwa nga suvha na zwine zwa nga kona u ṭhophiwa.</p> <p>U topola na u buletshedza zwithu zwa dzhomeṭiri zwa ḡuvha iṛwe na iṛwe nga u amba uri zwi na tshivhumbeo tshi no nga tsha bola, tshivhumbeo tshi no nga tsha bogisi, tshivhumbeo tshi no nga tsha silindere.</p>		<p>Tsivhudzo dza zwine vha tea u tou fombe khazwo na thevhekanyo ya nyito dza Themo ya 3</p> <p>U shuma na :</p> <ul style="list-style-type: none"> • bola na zwithu zwa zwiivhumbeo zwi no nga zwa bola. • Sijindere na zwithu zwa zwiivhumbeo zwa sijindere • mabogisi o fhambanaho na zwinwe zwithu zwa zwiivhumbeo zwa phirizimu zwa ṭhofundeina kana khyubu <p>U ṭodisisa uri ndi zwiifnio zwa zwithu zwine zwa nga kunguluwa, zwine zwa nga suvha na zwine zwa nga kona u ṭhophiwa.</p> <p>U topola na u buletshedza zwithu zwa dzhomeṭiri zwa ḡuvha iṛwe na iṛwe nga u amba uri zwi na tshivhumbeo tshi no nga tsha bola, tshivhumbeo tshi no nga tsha bogisi, tshivhumbeo tshi no nga tsha silindere.</p>	<p>Zwine vha tea u tou fombe khazwo kha Themo ya 4</p> <p>Mushumo u a khwaṭhisedzwa nga ndowendowe dza u ṛwala.</p>

THOHO	THEMO YA 1	THEMO YA 2	THEMO YA 3	THEMO YA 4
<p>3.3 Zwivhumbeo zwa 2-D</p>	<p>Zwivhumbeo zwo fhambanaho U dīvha na u bula zwivhumbeo zwa 2-D</p> <ul style="list-style-type: none"> • zwitendeledzi • Ṭhofunḡeraru • zwikwea • Ṭhofunḡeiṇa <p>Mbonalo ya zwivhumbeo U buletshedza, u dzudzanya na u vhambedza zwivhumbeo zwa 2-D u ya nga :</p> <ul style="list-style-type: none"> • saizi • muvhala • tshivhumbeo • masia o tou tswifiti • masia a tshipulumbu 	<p>Zwivhumbeo zwo fhambanaho U dīvha na u bula zwivhumbeo zwa 2-D</p> <ul style="list-style-type: none"> • zwitendeledzi • Ṭhofunḡeraru • zwikwea • Ṭhofunḡeiṇa <p>Mbonalo ya zwivhumbeo U buletshedza, u dzudzanya na u vhambedza zwivhumbeo zwa 2-D u ya nga :</p> <ul style="list-style-type: none"> • saizi • muvhala • tshivhumbeo • masia o tou tswifiti • masia a tshipulumbu 		<p>Zwivhumbeo zwo fhambanaho U dīvha na u bula zwivhumbeo zwa 2-D</p> <ul style="list-style-type: none"> • zwitendeledzi • Ṭhofunḡeraru • zwikwea • Ṭhofunḡeiṇa <p>Mbonalo ya zwivhumbeo U buletshedza, u dzudzanya na u vhambedza zwivhumbeo zwa 2-D u ya nga :</p> <ul style="list-style-type: none"> • saizi • muvhala • tshivhumbeo • masia o tou tswifiti • masia ḷ tshipulumbu

THOHO	THEMO YA 1	THEMO YA 2	THEMO YA 3	THEMO YA 4
<p>3.3 Zwivhumbeo zwa 2-D</p>		<p>Tsivhudzo dza zwine vha tea u tou fombe khazwo na u thevhekanyo ya nyito dza Themo ya 1</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tshifhinga tsha u tamba tshi so ngo khakhisiwaho na zwivhumbeo hu tshi katelwa u ita zwifanyiso nga zwivhumbeo zwo gerwaho zwa dzhomejiri. Hezwi zwi nga itwa nga tshifhinga tsha mugudi tsha u shuma e eñhe • U kopa zwifanyiso zwo itwaho nga zwivhumbeo zwa dzhomejiri. Hezwi zwi nga itwa nga tshifhinga tsha mugudi tsha u shuma e eñhe • U vhambedza saizi ya zwithu zwa tshivhumbeo zwi fanaho, tsumbo, u tevhekanya ifofungeina u bva kha thukhusa u ya kha khulwanesa na u shumisa luambo lwa saizi u buletshedza zwivhumbeo. • A mbani nga ha mivhala ya zwivhumbeo zwa kona dzudzanywa u ya nga muvhala. • U dzudzanya zwivhumbeo u ya nga ha uri zwi na masia a tswititi naa kana masia a tshipulumbu. U shuma na zwitendeledzi na zwikwea zwa saizi dzo fhambanaho, na ifofunderaru na ifofungeina dza zwivhumbeo zwa saizi dzo fhambanaho. • U dzudzanya na u kuvhanganya zwivhumbeo u ya nga uri ndi ifofunderaru, zwikwea, ifofungeina kana zwitendeledzi. • Mushumo u khwañisedzwa nga ndowendowe dza u tou nwala. 		<p>Tsivhudzo dza zwine vha tea u tou fombe khazwo na u thevhekanyo ya nyito dza Themo ya 4</p> <ul style="list-style-type: none"> • U dzudzanya zwivhumbeo u ya nga ha uri zwi na masia a tswititi naa kana masia a tshipulumbu. U shuma na zwitendeledzi na zwikwea zwa saizi dzo fhambanaho na ifofunderaru na ifofungeina dza zwivhumbeo zwa saizi dzo fhambanaho. • Vhagudi vha dzudzanya na u kuvhanganya zwivhumbeo nga ndila ya uri ndi ifofunderaru, zwikwea, ifofungeina kana tshitendeledzi naa. • Mushumo u khwañisedzwa nga ndowendowe dza u tou nwala.

THOHO	THEMO YA 1	THEMO YA 2	THEMO YA 3	THEMO YA 4
<p>3.4 Ndinganahuvhili</p>		<p>Ndinganyahuvhili U dīvha na u ola mutalo wa ndinganyahuvhili kha zwivhumbeo zwa 2-D zwa dzhomeṭiri na zwi si zwa dzhomeṭiri.</p> <p>Tsivhudzo dza zwine vha tea u tou fombe khazwo na u thevhekanyo ya nyito dza Themo ya 2</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mutalo wa ndinganyahuvhuli kha zwithu zwi fareaho na kha zwifanyiso • Mushumo wa u ṛwala u tea u katela tsumbo hune mutalo wa ndinganyahuvhili u si vhe wa u tsitsa tshifhinga tshoṭhe. 		<p>Ndinganyahuvhili U dīvha na u ola mutalo wa ndinganyahuvhili kha zwivhumbeo zwa 2-D zwa dzhomeṭiri na zwi si zwa zwivhumbeo zwa dzhomeṭiri.</p> <p>Tsivhudzo dza zwine vha tea u tou fombe khazwo na u thevhekanyo ya nyito dza Themo ya 4</p> <p>Mutalo wa ndinganyahuvhuli kha zwithu zwi fareaho na kha zwifanyiso.</p> <p>Mushumo wa u ṛwala u tea u katela tsumbo hune mutalo wa ndinganyahuvhili u si vhe wa u tsitsa tshifhinga tshoṭhe.</p>

NYANGAREZDO YA GIREIDI 2

4. MUELO

THOHO	THEMO YA 1	THEMO YA 2	THEMO YA 3	THOMO YA 4
<p>4.1 Tshifhinga</p>	<p>U amba tshifhinga</p> <ul style="list-style-type: none"> • U amba na u tevhekanya maḡuvha a vhege. • U amba na u tevhekanya miṛwēdzi ya ṛwaha • U vhea maḡuvha a mabebo, a vhuṭambo ha vhurereleli, maḡuvha a vhuawelo a nnyi na nnyi, zwiwo zwa ḡivhazwakale, mitambo ya zwikoloni kha khaḡenda. • U amba tshifhinga tsha awara dza 12 nga awara na hafu ya awara kha watshi ya lutanda <p>U rekanya vhulapfu ha tshifhinga na tshifhinga tsho fhelaho</p> <ul style="list-style-type: none"> • U shumisa watshi u rekanya vhulapfu ha tshifhinga nga awara kana hafu ya awara 	<p>U amba tshifhinga</p> <ul style="list-style-type: none"> • U amba tshifhinga tsha awara dza 12 nga awara na hafu ya awara kha watshi ya lutanda <p>U rekanya vhulapfu ha tshifhinga na tshifhinga tsho fhelaho</p> <ul style="list-style-type: none"> • U shumisa watshi u rekanya vhulapfu ha tshifhinga nga awara kana hafu ya awara 	<p>U amba tshifhinga</p> <ul style="list-style-type: none"> • U amba na u tevhekanya maḡuvha a vhege. • U amba na tevhekanya miṛwēdzi ya ṛwaha • U vhea maḡuvha a mabebo, a vhuṭambo ha vhurereleli, maḡuvha a vhuawelo a nnyi na nnyi, zwiwo zwa ḡivhazwakale, mitambo ya zwikoloni kha khaḡenda. • Ambani tshifhinga tsha awara dza 12 nga awara na hafu ya awara kha watshi lutanda. <p>U rekanya vhulapfu ha tshifhinga na tshifhinga tsho fhelaho</p> <ul style="list-style-type: none"> • U shumisa khaḡendaro u rekanya na u buletshedza vhulapfu ha tshifhinga nga maḡuvha kana dzivhege. • U shumisa watshi u rekanya vhulapfu ha tshifhinga nga awara kana hafu ya awara 	<p>U amba tshifhinga</p> <ul style="list-style-type: none"> • U amba tshifhinga tsha awara dza 12 nga awara na hafu ya awara kha watshi ya lutanda <p>U rekanya vhulapfu ha tshifhinga na tshifhinga tsho fhelaho</p> <ul style="list-style-type: none"> • U shumisa watshi u rekanya vhulapfu ha tshifhinga nga awara kana hafu ya awara

THOHO	THEMO YA 1	THEMO YA 2	THEMO YA 3	THEMO YA 4
<p>4.2 Vhulapfu</p>	<p>U ela hu si ha fomaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • U anganya, u ela, u vhambedza, u tevhekanya na u rekhoda vhulapfu hu tshi shumiswa muelo u si wa tshitandadi, tsumbo, u ela nga tshanda, maga, vhulapfu ha penisela, zwa u vhailela na n.z • U buletshedza vhulapfu ha zwithu nga u vhalana u amba vhulapfu ha zwithu zwa u ela zwi si zwa fomaja. • U shumisa luambo u amba nga ha mbambedzo, tsumbo, u lapfesa, u pfufihalesa, u lapfesa, u tanga vhuwesa. <p>U qivhadza u ela ha fomaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • U anganyela, u ela, u vhambedza, u tevhekanya na u rekhoda vhulapfu hu tshi khou shumiswa dzimithara (hu nga di shumiswa lutanda lwa mithara kana thambo yo lapfaho mithara), sa vhulapfu ha zwa u ela (zwa u ela) ha tshitandadi. 			<p>U divhadza u ela ha fomaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • U anganyela, u ela, u vhambedza, u tevhekanya na u rekhoda vhulapfu hu tshi khou shumiswa dzimithara (hu nga di shumiswa lutanda lwa mithara kana thambo yo lapfaho mithara), sa vhulapfu ha zwa u ela (zwa u ela) ha tshitandadi.

THOHO	THEMO YA 1	THEMO YA 2	THEMO YA 3	THOMO YA 4
<p>4.3 Tshileme</p>		<p>U ela hu si ha fomaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • U anganya, u ela, u vhambedza, u dzudzanya na u rekhoda tshileme hu tshi shumiswa tshikalo tsha u ela tsha u eganyisa na mielo i si ya tshitandadi, tsumbo, mabuloko, zwidina, nz. • U buletshedza tshileme tsha zwithu nga u vhala na u amba zwa u ela zwi si zwa fomaja • U shumisa luambo u amba nga ha u vhambedza .tsumbo; u leluwa, u lemela, u leluwesa, u lemelesa. <p>U divhadza u ela ha fomaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • U vhambedza, u tevhekanya na rekhoda tshileme tsha zithu zwo tou pakwaho zwine zwa vha na tshileme tshazwo tsho sumbedzwaho nga dzi khijogireme. Tsumbo: khijogireme dza 2 dza raisi, khijogireme ya 1 ya fujauru • Hune ha vha na tshikalo tsha 'bafurumu', vhagudi vha nga kona u ela vhuleme havho nga khijogireme nga u shumisa tshikalo tsha 'bathoom'. Nдавhelelo ndi ya uri vhagudi vha vhala fhedzi u swika kha tsini ha nomboro dza mutalo wa u shandukisa.. Vha buletshedza zwileme zwavho sa zwine zwa vha zwo swikaho/u vha tsini/ tsininyana/u fhelanyana kha/ kana tshukhu kha kana nomboro yone (ya dzi khijogireme) ye vha vhala khaa tshikalo. 		<p>U divhadza u ela ha fomaja</p> <p>Vhagudi vha n'wala mishumo ya u khwathisedza zwi tevhelaho ho katelwa na u vhala zwifanyiso zwa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zwibveledzwa zwe tshileme tshahone tsha n'walwa kha zwo • Tshikalo tsha bafurumu hune nelete ya vha yo sumba kha nomboro ya mutalo wa tshanduko.

THOHO	THEMO YA 1	THEMO YA 2	THEMO YA 3	THEMO YA 4
<p>4.4 Khaphasithi/ Volumu</p>			<p>U ela hu si ha fomala</p> <ul style="list-style-type: none"> • U anganya, u ela,, u vhambedza, u tevhekanya na u rekhoda khaphasithi ya zwifaredzi (zwi amba uri; zwine tshifaredzi tsha kona u hwala arali tsho shelwa tsha qadzwa) nga u shumisa muelo u si wa tshitandadi tsumbo: lebula na khaphu • U buletshedza khaphasithi ya tshifaredzi nga u vhalala na u bula u ri ndi yunitsi ngana dzi si dza fomala dzine dza nga kona u qadza tshifaredzi, tsumbo. boqelo li qala nga khaphu nga <p>U divhadza u ela ha fomala</p> <ul style="list-style-type: none"> • U anganyela, u ela, u vhambedza, u tevhekanya na u rekhoda khaphasithi ya zwithu nga u ela nga dzi jithara hu tshi shumiswa: <ul style="list-style-type: none"> - Boqelo line ja vha na khaphasithi ya 1 jithara - Dzhege ya u ela ine ya vha na nomboro dzine dza vha na mutalo wa khaiberesheni nga dzi jithara • U vhambedza, u tevhekanya na u rekhoda khaphasithi ya zwivhambadzawo zwa zwithu zwo pakiwaho zwine khaphasithi ya vha yo bulwaho nga dzi jithara, tsumbo: jithara ya 1 ya khologiringi, jithara dza 5 j dza pennde . 	<p>Uqivhadza u ela ha fomala.</p> <p>Mushumo wa u riwala u khwathisedza zwi tevhelaho, hu tshi katelwa u vhalala zwifanyiso zwa :</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zwibveledzwa zwine khaphasithi ya hone yo riwalwa khazwo hu itela u zwi tevhekanya nga mutevhe wone. • Zwifanyiso zwa dzhege hune volumu ya hone i tsini na 1 jithara kana 2 -jithara ya mutalo wa giradiesheni .(tshanduko) • U vhalala u swika kha tsini na nomboro ya mutalo wa giradiesheni, u buletshedza volumu sa ine ya vha foqou/ tsini/tsini nyana/ u fhelanyana/khulwane kha kana thukhu kha kana kokotolo nomboro yeneyo (ya dzi jithara)

NYANGAREZYO YA GIREIDI 2

5. U SHUMA NA DATA

THOHO	THEMO YA 1	THEMO YA 2	THEMO YA 3	THEMO YA 4
5.4 U kuvhanganya na u dzudzanya data	<p>Zwo themendelwaho:</p> <ul style="list-style-type: none"> Mutevhe ita qadu wa u shuma na data ya u ita girafu ya zwifanyiso ya kilasi nga u livhanya tshithu nga tshithu. U kuvhanganya data nga ha kilasi kana tshikolo u fhindula mbudziso dzi vhudziswaho nga mudededzi. U imela data kha girafu ya zwifanyiso nga u livhanyisa tshithu na tshinwe tshithu. 	<p>U sengulusa data u bva kha uimela he na qewa.</p> <p>Ho themendelwa: Zwi sifhasi ha girafu nthihi nga u livhanya tshithu nga tshithu</p>	<p>Zwo themendelwaho:</p> <p>Munwe na munwe u ita girafu yawe ya zwifanyiso nga u livhanya tshithu nga tshithu u bva kha data ye vha qewa l kha tshivhumbeo tsha zwifanyiso kana thebulu.</p> <ul style="list-style-type: none"> U kuvhanganya data nga ha kilasi kana tshikolo u fhindula mbudziso dzi vhudziswaho nga mudededzi. U imela data nga girafu ya zwifanyiso nga u livhanyiswa ha 1-1 . U fhindula mbudziso nga ha data ya girafu ya zwifanyiso nga u livhanya tshithu na tshinwe tshithu. 	
5.5 U imela data	<ul style="list-style-type: none"> U fhidula mbudziso nga ha data kha girafu ya zwifanyiso hune ha livhanyiswa tshithu na tshinwe tshithu. 			
5.6 U sengulusa na u talutshedza data				<p>U sengulusa data u bva kha zwo imelaho data ye ya qewa.</p> <p>Zwo themendelwaho: Zwi si fhasi ha girafu nthihi nga u livhanya tshithu na tshinwe tshithu.</p>

3.4.3 Nyangaredzo ya Themo ya Gireidi ya 3

NYANGAREDZO YA GIREIDI 3			
1.NOMBORO, KUSHUMELE NA VHUSHAKA			
THOHO	THEMO YA 1	THEMO YA 2	THEMO YA 3
MVELEDZISO YA KHONTSEPUTI YA NOMBORO: U vhala nga nomboro dzo fhelelaho			
1.1 U vhala zwithu	<p>U vhea nga zwigwada zwithu zwi si fhasi ha 200 ha anganywa na u vhala nga u fulufhedzea.</p> <p>U ŋea u anganya hu pfallaho ha nomboro ya zwithu ine ya nga sedzuluswa nga u vhala</p> <p>Tshijirathedzhi tsha u vhea nga zwigwada tshi a ŋuŋuwedzwa.</p>	<p>U vhea nga zwigwada zwithu zwi si fhasi ha 500 ha anganywa na u vhala nga u fulufhedzea.</p> <p>U ŋea u anganya hu pfallaho ha nomboro ya zwithu ine ya nga sedzuluswa nga u vhala</p> <p>Tshijirathedzhi tsha u vhea nga zwigwada tshi a ŋuŋuwedzwa.</p>	<p>U vhea nga zwigwada zwithu zwi si fhasi ha 1000 ha anganywa na u vhala nga u fulufhedzea.</p> <p>U ŋea u anganya hu pfallaho ha nomboro ya zwithu ine ya nga sedzuluswa nga u vhala</p> <p>Tshijirathedzhi tsha u vhea nga zwigwada tshi a ŋuŋuwedzwa.</p>
1.2 U vhala hu tshi yiwa phanda na murahu	<p>U vhala hu tshi yiwa phanda na murahu nga:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 1s u bva kha nomboro inwe na inwe vhukati ha 0 na 200 . • 10s u bva kha murekanyo muŋwe na muŋwe wa 10 vhukati ha 0 na 200 • 5s u bva kha murekanyo muŋwe na muŋwe wa 5 vhukati ha 0 na 200 • 2 u bva kha murekanyo muŋwe na muŋwe wa 2 vhukati ha 0 na 200 • 3 u bva kha murekanyo muŋwe na muŋwe wa 3 vhukati ha 0 na 200. • 4 u bva kha murekanyo muŋwe na muŋwe wa 4 vhukati ha 0 na 200. • 100 u swika kha dzi si fhasi ha 500. 	<p>U vhala hu tshi yiwa phanda na murahu nga:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 1 u bva kha nomboro inwe na inwe vhukati ha 0 na 200 . • 10 u bva kha murekanyo muŋwe na muŋwe wa 10 vhukati ha 0 na 500 • 5s u bva kha murekanyo muŋwe na muŋwe wa 5 vhukati ha 0 na 500 • 2 u bva kha murekanyo muŋwe na muŋwe wa 2 vhukati ha 0 na 500 • 3 u bva kha murekanyo muŋwe na muŋwe wa 3 vhukati ha 0 na 500. • 4 u bva kha murekanyo muŋwe na muŋwe wa 4 • wa 4 vhukati ha 0 na 500. • 50,100, u swika kha dzi si fhasi ha 1000. 	<p>U vhala hu tshi yiwa phanda na murahu nga:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 1 u bva kha nomboro inwe na inwe vhukati ha 0 na 1000 . • 10 u bva kha murekanyo muŋwe na muŋwe wa 10 vhukati ha 0 na 1000 • 5s u bva kha murekanyo muŋwe na muŋwe wa 5 vhukati ha 0 na 1000 • 2 u bva kha murekanyo muŋwe na muŋwe wa 2 vhukati ha 0 na 1000 • 3 u bva kha murekanyo muŋwe na muŋwe wa 3 vhukati ha 0 na 1000 • 4 u bva kha murekanyo muŋwe na muŋwe wa 4 vhukati ha 0 na 1000. • 20, 25, 50, 100 u swika kha dzi si fhasi ha 1000.

THOHO	THEMO YA 1	THEMO YA 2	THEMO YA 3	THEMO YA 4
<p>MVELEDZISO YA KHONTSEPUTI DZA NOMBORO : U imela nomboro yo fhelelaho</p> <p>1.3 Zwiga zwa nomboro na madzina a nomboro</p>	<p>U topola, u ñvha na u vhala nomboro.</p> <ul style="list-style-type: none"> • U topola, u ñvha na u vhala zwiga zwa nomboro ya 0 u swika kha ya 500. • U ñwala zwiga zwa nomboro u bva kha ya 0 u swika kha ya 500 • U topola, u ñvha na u vhala madzina a nomboro ya 0 u swika kha ya 250 • Ñwalani madzina a nomboro ya 0 u swika kha ya 100 	<p>U topola, u ñvha na u vhala nomboro.</p> <ul style="list-style-type: none"> • U topola, u ñvha na u vhala zwiga zwa nomboro 0 u swika kha ya 1000. • U ñwala zwiga zwa nomboro u bva kha 0 u swika kha ya 1000 • U topola, u ñvha na u vhala madzina a nomboro 0 u swika kha ya 250 • Ñwalani madzina a nomboro ya 0 u swika kha ya 250 	<p>U topola, u ñvha na u vhala nomboro.</p> <ul style="list-style-type: none"> - U topola, u ñvha na u vhala zwiga zwa nomboro 0 u swika kha ya 1000. - U ñwala zwiga zwa nomboro u bva kha 0 u swika kha ya 1000 - U topola, u ñvha na u vhala madzina a nomboro ya 0 u swika kha ya 500 - Ñwalani madzina a nomboro u bva kha ya 0 u swika kha ya 500 	<p>U topola, u ñvha na u vhala nomboro.</p> <ul style="list-style-type: none"> • U topola, u ñvha na u vhala zwiga zwa nomboro ya 0 u swika kha ya 1000. • U ñwala zwiga zwa nomboro u bva kha 0 u swika kha ya 1000 • U topola, u ñvha na u vhala madzina a nomboro ya 0 u swika kha ya 1000 • Ñwalani madzina a nomboro u bva kha ya 0 u swika kha ya 1000
<p>1.4 U buletshedza, u vhambedza na tevhhekanya u tevhhekanya nomboro</p>	<p>U buletshedza, u vhambedza na u tevhhekanya nomboro u swika kha 99.</p> <ul style="list-style-type: none"> • U vhambedza nomboro yo fhelelaho u swika kha 99 hu tshi shumiswa ñhukhu kha, khulwane kha, khulwane kha, ñhukhu kha na zwilingana na. • Mutevhe wa nomboro yo fhelelaho u swika kha 99 u bva kha ñhukhusa u ya kha khulwanesa, na u bva kha khulwanesa u ya kha ñhukusa . 	<p>U buletshedza, u vhambedza na u tevhhekanya nomboro u swika kha 500.</p> <ul style="list-style-type: none"> • U vhambedza nomboro yo fhelelaho u swika kha 500 hu tshi shumiswa ñhukhu kha, khulwane kha, khulwane kha, ñhukhu kha na zwilingana na. • Mutevhe wa nomboro yo fhelelaho u swika kha 500 u bva kha ñhukhusa u ya kha khulwanesa, na u bva kha khulwanesa u ya kha ñhukusa 	<p>U buletshedza, u vhambedza na u tevhhekanya nomboro u swika kha 700.</p> <ul style="list-style-type: none"> • U vhambedza nomboro yo fhelelaho u swika kha 700 hu tshi shumiswa ñhukhu kha, khulwane kha, khulwane kha, ñhukhu kha na zwilingana na. • Mutevhe wa nomboro yo fhelelaho u swika kha 700 u bva kha ñhukhusa u ya kha khulwanesa, na u bva kha khulwanesa u ya kha ñhukusa <p>U shumisa nomboro thevhekano u sumbedza mutevhe wa nomboro, fhethu kana vhuimo.</p> <ul style="list-style-type: none"> • U shumisa, u vhala na u ñwala nomboro thevhekano, hu angaredzwaho na tshivhumbero tsha u ñhukufhadza u swika kha 31. 	<p>U buletshedza, u vhambedza na u tevhhekanya nomboro u swika kha 999.</p> <ul style="list-style-type: none"> • U vhambedza nomboro yo fhelelaho u swika kha 999 hu tshi shumiswa ñhukhu kha, khulwane kha, khulwane kha, ñhukhu kha na zwilingana na. • Mutevhe wa nomboro yo fhelelaho u swika 999 u bva kha ñhukhusa u ya kha khulwanesa, na u bva kha khulwanesa u ya kha ñhukusa

THOHO	THEMO YA 1	THEMO YA 2	THEMO YA 3	THEMO YA 4
MVELEDZISO YA KHONTSEPUTI DZA NOMBORO: vhuimo ha nomboro.				
1.5 Vhuimo ha nomboro	<p>U qivha vhuimo ha nomboro u swika kha 99</p> <ul style="list-style-type: none"> U qivha uri didzhithi inwe na inwe yo imela mini. U pwashhekanya nomboro ya didzhithi mbili u swika kha 99 kha murekanyo wa mahumi na vthuthihi. U topola na u amba vhuimo ha didzhithi inwe na inwe. 	<p>U qivha vhuimo ha nomboro u swika kha 500</p> <ul style="list-style-type: none"> U qivha uri didzhithi inwe na inwe yo imela mini. U pwashhekanya nomboro ya didzhithi tharu u swika kha 500 kha kha muandiso wa mađana, mahumi na vthuthihi. U topola na u amba vhuimo ha didzhithi inwe na inwe. 	<p>U qivha vhuimo ha nomboro u swika kha 700</p> <ul style="list-style-type: none"> U qivha uri didzhithi inwe na inwe yo imela mini. U pwashhekanya nomboro ya didzhithi tharu u swika kha 700 kha kha muandiso wa mađana, mahumi na vthuthihi. U topola na u amba vhuimo ha didzhithi inwe na inwe. 	<p>U talusa vhuimo ha nomboro u swika 999</p> <ul style="list-style-type: none"> U qivha uri didzhithi inwe na inwe yo imela mini. U pwashhekanya nomboro ya didzhithi tharu u swika kha 999 kha muandiso wa mađana, mahumi na vthuthihi. U topola na u amba vhuimo ha didzhithi inwe na inwe.
U TANDULULA THAIDZO KHA NYIMELE				
1.6 Thekeniki dza u tandulula thaidzo	<p>U shumisa thekeniki dzi tevhelaho musi ni tshi tshitandulula thaidzo:</p> <ul style="list-style-type: none"> U fhađa na u pwashhekanya nomboro U davhula na u hafula. Mutalombalo 	<p>U shumisa thekeniki dzi tevhelaho musi ni tshi tshitandulula thaidzo:</p> <ul style="list-style-type: none"> U fhađa na u pwashhekanya nomboro U davhula na u hafula. Mutalombalo U isa kha tshifumi tsha tsini. 	<p>U shumisa thekeniki dzi tevhelaho musi ni tshi tshitandulula thaidzo na u talutshedza thandululo ya thaidzo:</p> <ul style="list-style-type: none"> U fhađa na u pwashhekanya nomboro U davhula na u hafula. Mutalombalo U isa kha tshifumi tsha tsini. 	<p>U shumisa thekeniki dzi tevhelaho musi ni tshi tshitandulula thaidzo na u talutshedza thandululo ya thaidzo:</p> <ul style="list-style-type: none"> U fhađa na u pwashhekanya nomboro U davhula na u hafula. Mutalombalo U isa kha tshifumi tsha tsini.
1.7 U țanganya na u țusa	<p>U tandulula thaidzo dza mbalo dza maipfi kha nyimele na u țalutshedza thandululo yađu ya thaidzo zwo katela u țanganya na u țusa na phindulo dzine dza swika kha 99.</p>	<p>U tandulula thaidzo dza mbalo dza maipfi kha nyimele na u țalutshedza thandululo yađu ya thaidzo zwo katela u țanganya na u țusa na phindulo dzine dza swika kha 400.</p>	<p>U tandulula thaidzo dza mbalo dza maipfi kha nyimele na u țalutshedza thandululo yađu ya thaidzo zwo katela u țanganya na u țusa na phindulo dzina dza swika kha 800.</p>	<p>U tandulula thaidzo dza mbalo dza maipfi kha nyimele na u țalutshedza thandululo yađu ya thaidzo zwo katela u țanganya na u țusa na phindulo dzine dza swika kha 999.</p>
1.8 U țanganya ha u dovholola hu livhisaho kha u andisa	<p>U tandulula thaidzo dza nomboro kha nyimele na u țalutshedza thandululo yađu ya thaidzo hu tshi katelwa u andisa na phindulo dzine dza swika kha 50.</p>	<p>U tandulula thaidzo dza nomboro kha nyimele na u țalutshedza thandululo yađu ya thaidzo hu tshi katelwa u andisa na phindulo dzine dza swika kha 75.</p>	<p>U tandulula thaidzo dza nomboro kha nyimele na u țalutshedza thandululo yađu ya thaidzo hu tshi katelwa u andisa na phindulo dzine dza swika kha 75.</p>	<p>U tandulula thaidzo dza nomboro kha nyimele na u țalutshedza thandululo yađu ya thaidzo hu tshi katelwa u andisa na phindulo dzine dza swika kha 100.</p>
1.9 U vhea nga zwigwada na kovhelana zwi livhisaho kha u kovha	<p>U tandulula thaidzo dza nomboro kha nyimele na u țalutshedza thandululo ya thaidzo yađu ine ya katela u kovhekana hu linganaho na u vhea nga zwigwada u swika kha 50 na phindulo dzine dza nga dzhenisa na zwițahe.</p>	<p>U tandulula thaidzo dza nomboro kha nyimele na u țalutshedza thandululo ya thaidzo yađu ine ya katela u kovhekana hu linganaho na u vhea nga zwigwada u swika kha 75 na phindulo dzine dza nga dzhenisa na zwițahe.</p>	<p>U tandulula thaidzo dza nomboro kha nyimele na u țalutshedza thandululo ya thaidzo yađu ine ya katela u kovhekana hu linganaho na u vhea nga zwigwada u swika kha 100 na phindulo dzine dza nga dzhenisa na zwițahe.</p>	<p>U tandulula thaidzo dza nomboro kha nyimele na u țalutshedza thandululo ya thaidzo yađu ine ya katela u kovhekana hu linganaho na u vhea nga zwigwada u swika kha 100 na phindulo dzine dza nga dzhenisa na zwițahe.</p>

THOHO	THEMO YA 1	THEMO YA 2	THEMO YA 3	THEMO YA 4
1.10 U kovhelana hu livhisaho kha zwipida	U tandulula thaidzo na u țalutshedza thandululo dza thaidzo dzanu dza u tou ita dzine dza katela u kovhelana hu linganaho hu livhisaho kha thasululo ine ya katela furakisheni ya nthini nga nřha na furakisheni i si ya nthini nga nřha. Tsumbo: 1, 2, 3, 4, 5, n.z.	U tandulula thaidzo na u țalutshedza thandululo dza thaidzo dzanu dza u tou ita dzine dza katela u kovhelana hu linganaho hu livhisaho kha thasululo ine ya katela furakisheni ya nthini nga nřha na furakisheni i si ya nthini nga nřha. Tsumbo: 1, 2, 3, 4, 5, n.z.	U tandulula thaidzo na u țalutshedza thandululo dza thaidzo dzanu dza u tou ita dzine dza katela u kovhelana hu linganaho hu livhisaho kha thasululo ine ya katela furakisheni ya nthini nga nřha na furakisheni i si ya nthini nga nřha. Tsumbo: 1, 2, 3, 4, 5, n.z.	U tandulula thaidzo na u țalutshedza thandululo dza thaidzo dzanu dza u tou ita dzine dza katela u kovhelana hu linganaho hu livhisaho kha thasululo ine ya katela furakisheni ya nthini nga nřha na furakisheni i si ya nthini nga nřha. Tsumbo: 1, 2, 3, 4, 5, n.z.
1.11 Tshelede	U đivha na u topola mangwende a Afrika Tshipembe na tshelede ya mařari	U đivha na u topola mangwende a Afrika Tshipembe na tshelede ya mařari	U đivha na u topola mangwende a Afrika Tshipembe na tshelede ya mařari	U đivha na u topola mangwende a Afrika Tshipembe na tshelede ya mařari
	U tandulula thaidzo dza tshelede hu tshi katelwa țhanganyelo na tshintshi nga dzirandanda kana dzisenthhe.	U tandulula thaidzo dza tshelede hu tshi katelwa țhanganyelo na tshintshi nga dzirandanda kana dzisenthhe.	U tandulula thaidzo dza tshelede hu tshi katelwa țhanganyelo na tshintshi nga dzirandanda kana dzisenthhe.	U tandulula thaidzo dza tshelede hu tshi katelwa țhanganyelo na tshintshi nga dzirandanda kana dzisente.
	U shundukisa vhukati ha dzirandanda na dzisenthhe	U shundukisa vhukati ha dzirandanda na dzisenthhe	U shundukisa vhukati ha dzirandanda na dzisenthhe	U shundukisa vhukati ha dzirandanda na dzisenthhe
U REKANYA HU SI HO KHA NYIMELE				
1.12 Thekeniki (ngona kana zwitirathedzhi)	U shumisa thekeniki dzi tevhelaho musi hu tshi rekanywa:	U shumisa thekeniki dzi tevhelaho musi hu tshi rekanywa:	U shumisa thekeniki dzi tevhelaho musi hu tshi rekanywa:	U shumisa thekeniki dzi tevhelaho musi hu tshi rekanywa:
	U fnařa na u pwashhekanya nomboro.	U fnařa na u pwashhekanya nomboro.	U fnařa na u pwashhekanya nomboro.	U fnařa na u pwashhekanya nomboro.
	U dabhula na u hafula	U dabhula na u hafula	U dabhula na u hafula	U dabhula na u hafula
	Mutalombalo.	Mutalombalo.	Mutalombalo.	Mutalombalo.
	U isa kha tshifumi tsha tsini	U isa kha tshifumi tsha tsini	U isa kha tshifumi tsha tsini U mbalo.	U isa kha tshifumi tsha tsini
1.13 U țanganyisa na u țusa	U țanganya u swika kha 99	U țanganya u swika kha 400	U țanganya u swika kha 800	U țanganya u swika kha 999
	U țusa u bva kha 99	U țusa u bva kha 400	U țusa u bva kha 800	U țusa u bva kha 999
	U shumisa zwiga zwo teaho (+, -, =, □)	U shumisa zwiga zwo teaho (+, -, =, □)	U shumisa zwiga zwo teaho (+, -, =, □)	U shumisa zwiga zwo teaho (+, -, =, □)
	U ita ndowendowe ya zwivhumbi zwa nomboro u swika 20	U ita ndowendowe ya zwivhumbi zwa nomboro u swika 30	U ita ndowendowe ya zwivhumbi zwa nomboro u swika 30	U ita ndowendowe ya zwivhumbi zwa nomboro u swika 30
1.14 U țanganya ha u dovhohola hu livhisaho kha muandiho	U andisa nomboro ya 1 u swika kha 10 nga 2, 5, 3, 4	U andisa nomboro ya 1 u swika kha 50 nga 2, 3, 10, 4	U andisa nomboro ya 1 u swika kha 99 nga 2, 4, 5, 10, 4	U andisa nomboro ya 1 u swika kha 100 nga 2, 5, 3, 4, 10
	U shumisa zwiga zwo teaho (x, =, □)	U shumisa zwiga zwo teaho (x, =, □)	U shumisa zwiga zwo teaho (x, =, □)	U shumisa zwiga zwo teaho (x, =, □)

THOHO	THEMO YA 1	THEMO YA 2	THEMO YA 3	THEMO YA 4
<p>1.16 Mbalo dza murekanyo</p>	<p>Khontseputi dza nomboro: Tshikhala tsha 200</p> <ul style="list-style-type: none"> • U tevhekanya sethe dzo neiwaho dza nomboro dzo nanguludzwaho. U swika kha 200. • U vhambedza nomboro u swika kha 200 na u amba uri ndi ifhio ine ya vha: <ul style="list-style-type: none"> - nnzhi nga 1 kana thukhu nga 1 - nnzhi nga 2 kana thukhu nga 2 - nnzhi nga 3 kana thukhu nga 3 - nnzhi nga 4 kana thukhu nga 4 - nnzhi nga 5 kana thukhu nga 5 - nnzhi nga 10 kana thukhu nga 10 <p>U humbula nga u tsvhanya:</p> <ul style="list-style-type: none"> • U humbula mbuno dza u tsvhanya na u tsva u swika kha 20 • U tsvhanya kana u tsva muandiso wa 10 u bva kha 0 u swika kha 100 	<p>Khontseputi dza nomboro: U swika kha 500</p> <ul style="list-style-type: none"> • U tevhekanya sethe dzo neiwaho dza nomboro dzo nanguludzwaho. U swika kha 500 • U vhambedza nomboro u swika kha 500 na u amba uri ndi ifhio ine ya vha: <ul style="list-style-type: none"> - nnzhi nga 1 kana thukhu nga 1 - nnzhi nga 2 kana thukhu nga 2 - nnzhi nga 3 kana thukhu nga 3 - nnzhi nga 4 kana thukhu nga 4 - nnzhi nga 5 kana thukhu nga 5 - nnzhi nga 10 kana thukhu nga 10 <p>U humbula nga u tsvhanya:</p> <ul style="list-style-type: none"> • U humbula mbuno dza u tsvhanya na u tsva u swika kha 20 • U tsvhanya kana u tsva muandiso wa 10 u bva kha 0 u swika kha 100 	<p>Khontseputi dza nomboro: U swika kha 750</p> <ul style="list-style-type: none"> • U tevhekanya sethe dzo neiwaho dza nomboro dzo nanguludzwaho • U vhambedza nomboro u swika kha 200 na u amba uri ndi ifhio ine ya vha: <ul style="list-style-type: none"> - nnzhi nga 1 kana thukhu nga 1 - nnzhi nga 2 kana thukhu nga 2 - nnzhi nga 3 kana thukhu nga 3 - nnzhi nga 4 kana thukhu nga 4 - nnzhi nga 5 kana thukhu nga 5 - nnzhi nga 10 kana thukhu nga 10 <p>U humbula nga u tsvhanya:</p> <ul style="list-style-type: none"> • U humbula mbuno dza u tsvhanya na u tsva u swika kha 20 • U tsvhanya kana u tsva muandiso wa 10 u bva kha 0 u swika kha 100 	<p>Khontseputi dza nomboro: U swika kha 999</p> <ul style="list-style-type: none"> • U tevhekanya sethe dzo neiwaho dza nomboro dzo nanguludzwaho • U vhambedza nomboro u swika kha 1000 na u amba uri ndi ifhio ine ya vha: <ul style="list-style-type: none"> - nnzhi nga 1 kana thukhu nga 1 - nnzhi nga 2 kana thukhu nga 2 - nnzhi nga 3 kana thukhu nga 3 - nnzhi nga 4 kana thukhu nga 4 - nnzhi nga 5 kana thukhu nga 5 - nnzhi nga 10 kana thukhu nga 10 <p>U humbula nga u tsvhanya:</p> <ul style="list-style-type: none"> • U humbula mbuno dza u tsvhanya na u tsva u swika kha 20 • U tsvhanya kana u tsva muandiso wa 10 u bva kha 0 u swika kha 100 - Mbuno dza muandiso na dza mukovho wa : <ul style="list-style-type: none"> - thebulu ya muandiso ya mbili u swika kha 2 x 10 - thebulu ya muandiso wa fumi u swika kha 10 x 10

THOHO	THEMO YA 1	THEMO YA 2	THEMO YA 3	THEMO YA 4
1.16 Mbalo dza murekanyo	<p>Zwiṭirathedzhi zwa murekanyo</p> <p>U shumisa zwiṭirathedzhi zwa u rekanya:</p> <ul style="list-style-type: none"> • U thoma nga u vhea nomboro khulwane u itela u vhala hu tshi yiwa phanda kana u vhala hu tshi yiwa murahu • Mutalombalo • U davhula na u hafula • U fhaṭa na u pwashhekanya • U shumisa vhushaka vhukati ha muṭanganyo na muṭuso 	<p>Zwiṭirathedzhi zwa murekanyo</p> <p>U shumisa zwiṭirathedzhi zwa u rekanya:</p> <ul style="list-style-type: none"> • U thoma nga u vhea nomboro khulwane u itela u vhala hu tshi yiwa phanda kana u vhala hu tshi yiwa murahu • Mutalombalo • U davhula na u hafula • U fhaṭa na u pwashhekanya • U shumisa vhushaka vhukati ha muṭanganyo na muṭuso • U shumisa vhushaka vhukati ha u andisa na u kovh 	<p>Zwiṭirathedzhi zwa murekanyo</p> <p>U shumisa zwiṭirathedzhi zwa u rekanya zwi tevhelaho:</p> <ul style="list-style-type: none"> • U thoma nga u vhea nomboro khulwane u itela u vhala hu tshi yiwa phanda kana u vhala hu tshi yiwa murahu • Mutalombalo • U davhula na u hafula • U fhaṭa na u pwashhekanya • U shumisa vhushaka vhukati ha muṭanganyo na muṭuso. • U shumisa vhushaka vhukati ha u andisa na u kovha 	<p>Zwiṭirathedzhi zwa murekanyo</p> <p>U shumisa zwiṭirathedzhi zwa u rekanya zwi tevhelaho:</p> <ul style="list-style-type: none"> • U thoma nga u vhea nomboro khulwane u itela u vhala hu tshi yiwa phanda kana u vhala hu tshi yiwa murahu • Mutalombalo • U davhula na u hafula • U fhaṭa na u pwashhekanya • U shumisa vhushaka vhukati ha muṭanganyo na muṭuso. • U shumisa vhushaka vhukati ha u andisa na u kovha
1.17 Furakisheni	<ul style="list-style-type: none"> • U shumisa na u ṛea dzina furakisheni ya nthihi nga ṛha na i si ya nthihi nga ṛha kha nyimele yo ḍoweleyaho zwi tshi katela hafu, kotara, tshararu, tshaṭhanu. • U ḍivha furakisheni nga tshivhumbeo tsha muolo • U ṛwala furakisheni sa hafu ya 1, 1 tshararu 	<ul style="list-style-type: none"> • U shumisa na u ṛea dzina furakisheni ya nthihi nga ṛha na i si ya nthihi nga ṛha kha nyimele yo ḍoweleyaho zwi tshi katela hafu, kotara, tshamalo, tshararu, tshaṭhani, tshaṭhanu. • U ḍivha furakisheni nga tshivhumbeo tsha muolo • U ṛwala furakisheni sa hafu ya1, 1 tshararu 	<ul style="list-style-type: none"> • U shumisa na u ṛea dzina furakisheni ya nthihi nga ṛha na i si ya nthihi nga ṛha kha nyimele yo ḍoweleyaho zwi tshi katela hafu, kotara, tshararu, tshaṭhanu. • U ḍivha furakisheni nga tshivhumbeo tsha muolo • U thoma u ḍivha uri hafu mbili kana 1 tsha raru vha raru vha ita tshithu tsha 1 na uri hafu na kotara mbili zwi a eḍana. • U ṛwala furakisheni sa hafu ya1, 2 tshararu 	<ul style="list-style-type: none"> • U shumisa na u ṛea dzina furakisheni ya nthihi nga ṛha na i si ya nthihi nga ṛha kha nyimele yo ḍoweleyaho zwi tshi katela hafu, kotara, tshararu, tshaṭhanu. • U ḍivha furakisheni nga tshivhumbeo tsha muolo • U thoma u ḍivha uri hafu mbili kana 1 tsha raru vha raru vha ita tshithu tsha 1 na uri hafu na kotara mbili zwi a eḍana. • U ṛwala furakisheni sa hafu ya1, 2 tshararu

Tshakha dza Thaidzo dza Gireidi ya 3

Hedzi ndi tsumbo dza tshaka dza thaidzo dza ndeme dzine mudededzi a tea u dzi dovhola kijasini. Musi mudededzi a tshi shuma na tshigwada tshukuku, u tea u vhudzisa thaidzo zwi tshi pfala. Musi vhagudi vha tshi vho kona u vhala, mudededzi a nga kona u vha neavho na thaidzo yo tou nwalwaho, fhedzi naho zwo ralo u tea u vhudzisa mbudziso nga orala (u tou amba zwi tshi pfala.)

Thaidzo dzi re kha nyimelo dzi katelwe kha bambiri ja u shumela, fhedzi dzi tea u vha pfufhi, dzi vhe khagala na u vha dzo dowealeho, na uri mudededzi u tea u vhona uri vhagudi vhothe vha a dzi pfesesa.

U vhea nga zwigwada

U vhea nga zwigwada, na u tutshela tshitahe.

Bekhara i rengisa dzirolo dza vhurotho nga zwiputeli zwi no dzhenisa 12. Vha na dzirolo dza vhurotho dza 118. Vha nga ita zwiputeli zwingana zwine tshiwe na tshiwe tshazwo tsha vha na dzirolo dza 12?

U vhea nga zwigwada, hu dzhenisaho tshitahe kha phindulo

Rabulasi u na makumba a 227. Ndi mabogisi mangana a makumba ane iwe na iwe lao ja fara makumba a rathi ane a tea u dzhenisa makumba othe ane a tode.

U kovhekana

U kovhekana, hu sa katelwi tshitahe

Khonani thanu dzi kovhekana bogisi ja malegere a 84 uri muwe na muwe a wane nomboro ya malegere a no lingana.

U kovha, hu livhisaho kha furakisheni

Kovhekanyani mbaba dza 15 dza tshokoleithi vhukati ha khonani dza rathi u ri muwe na muwe a wane mbaba dza tshokoleithi dzi linganaho na uri hu si vhe na tshi no sala.

Furakisheni ya zwithu zwo kuvhanganyiwaho

Makhulu vha nea Nkhumeleni R12. Nkhumeleni u tama u vhulunga tshararu tsha tshelede iyo. U do vhulunga vhugai kha tshelede iyo?

Lushaka ulwu lwa thaidzo lu tea u vhudziswa fhedzi musi vhagudi vho no tandulula thaidzo na kana thanu dza u kovhekana, dzi livhisaho kha tshaka dza furakisheni na u divha madzina a zwipida zwa furakisheni.

U vhea furakisheni fethu huthihi

Khoutshara wa nethebolo u nea hafu ya swiri mutambi muwe na muwe. Hu na vhatambi vha 14. U tea u vha na maswiri mangana?

Lushaka ulwu lwa thaidzo lu tea u vhudziswa fhedzi musi vhagudi vho no tandulula thaidzo na kana thanu dza u kovhekana dzi livhisaho kha lushaka lwa furakisheni na u divha madzina a zwipida zwa furakisheni.

U kovhekana nga u lingana

Maḱodzi ndi muḱuku kha Rudzani. Musi Maḱodzi a tshi ḱa tshilḱai tshithihi tsha vhurotho, Rudzani u tea u wana zwiḱai zwiwihili zwa vhurotho. Musi Maḱodzi a tshi ḱa zwiḱai zwiwihili zwa vhurotho, Rudzani u tea u wana zwiḱai zwiḱa. Nga murahu ha maḱuvha a si mangana, vha vha vho no ḱa zwiḱai zwa 12 zwa vhurotho. Maḱodzi o ḱa zwiḱai zwingana na Rudzani o ḱa zwiḱai zwingana?

Phumudzo na Rendani vha shuma tshipiḱa tsha mushumo vhoḱhe. Phumudzo u shuma awara tharu, ngeno Rendani a tshi shuma awara nthihi. Vha badelwa R60. Vha tea u kovhekana hani tshelede?

Ndovhololo ya u ḱanganyisa

Goloi dza 36 dzi na malinga mangana?

Luvhilo

Mukhatshelwa u vhulunga 35 c vhege inwe na inwe. U vhulunga vhugai nga vhege dza 8 ?

Giridi

Vho-Siaga vho ḱavha miduba ya 20 ya miri ya maswiri. Hu na miri ya 12 kha muduba. Hu na miri mingana yo ḱangana yoḱhe?

U ḱanganyisa na u ḱusa

Hu na tshaka dzi si fhasi ha tharu dza ndeme dza thaidzo dza u ḱanganya na u ḱusa, na uri lushaka luḱwe na luḱwe lu nga vhudziswa nga ḱila dzo fhambanaho. Tshaka dza ndeme khedzi:

U shandukisa

Marubini o kuvhanganya zwitikara zwa 234. Tshililo o mu ḱea zwiḱwe zwitikara zwa 80. U na zwitikara zwingana zwino ?

Ho vha hu na vhaḱameli vha 500 ngomu tshidimelani, vhaḱameli vha 176 vha tsa tshidimelani. Ho sala vhaḱameli vhangana nga ngomu tshidimelani?

U ḱanganyisa

Thizwilondi o kuvhanganyela zwithu zwa thandela ya tshikolo ya u vusuludza. O kuvhanganya maboḱelo a pulasitiki a 124 na zwiḱoḱikoḱi zwa 268. O kuvhanganya zwithu zwingana? Vhengele ḱi na phakhethe dza matshipisi dza 368; dza 82 ndi dzi chippos na uri dziḱwe dzoḱhe ndi dzi Ziksnacks. Hu na phakhethe nngana kana Ziksnacks dzine dza vha hone afho?

U vhambedza

Gireidi ya 2 yo kuvhanganya R446. Gireidi ya 3 yo kuvhanganya R729. Vha gireidi 3 vho kuvhanganya tshelede nnzhi nga vhudai?

U vhudzisa thaidzo inwe na inwe nga ḱila dzo fhambanaho

Thaidzo dzi tea u vhudziswa nga ḱila dzo fhambanaho. Sa tsumbo: Dzoḱhe hedzi ndi thaidzo dza u shandukisa, fhedzi “dzi sa ḱivhei” dzi kha fhethu ho fhambanaho kha thaidzo.

Vhengele ji na phakhethe dza mugayo ha dovha ha hodiwa dziŋwe dza 55. Zwino ho no vha na phakhethe dza 170 dza mugayo. Ho vha hu na phakhethe nngana mathomoni ?

Vhengele jo vha ji na phakhethe dza swigiri dza 500. Nga murahu ha musi vho no rengisa dziŋwe phakhethe, vho do sala na phakhethe dza 324 dza swigiri. Vho rengisa phakhethe nngana ?

Thaidzo dza nzulele dzine dza vha na vhushaka ha kushumele kwo fhambanaho

Alugumi u rengisa magwinya nga R4 jithihi. Kha hu fhaŋwe thebulu ine ya do mu thusa u wana mutengo wa muhodo muhulwane.

Nomboro ya magwinya	1	2	3	4	5	10	20
Mutengo nga R	4	8					

U shumisa thebulu u wana mutengo wa magwinya a sumbe na magwinya a 23.

Matevhutevhu u sala na vhana. U badelisa R20 ya lwendo, na R5 nga awara ya u sala na ŋwana. Mufhedziseleni thebulu heyi:

Nomboro dza awara	1	2	3	4	5	10
Mutengo nga R	25	30				

Kha zwi divhee uri thaidzo ya Alugumi na thaidzo ya Matevhutevhu dzi shumwa u fhambana.

Tshaka dza thaidzo dzi re afho nŋha dzo ŋewa u endedza mudededzi. Vhagudi a vho ngo tea u lemedzwa nga tshaka dza madzina a thaidzo. Kha zwi divhee uri vhagudi tshifhinga tshinzi vha shumisa nŋila dzo fhambanaho dza u tandulula thaidzo dzine mudededzi a vha a so ngo dzi lavhelela. Sa tsumbo, thaidzo dza u kovha dzi nga tandululwa nga u ŋusa ha u dovholola, u ŋanganya kana u andisa. Ngona dza vhagudi dzi a shanduka vhukati ha ŋwaha musi kupfesesele na u dowela tshaka dza thaidzo hu tshi khou dialuwa, na musi khontseputi dza nomboro dzavho dzi tshi khou qi bveledzea.

NYANGAREDZO YA GIREIDI YA 3

2. PHETHENI, FANKISHENI NA AJDZHEBURA

THOHO	THEMO YA 1	THEMO YA 2	THEMO YA 3	THEMO YA 4
<p>2.1 Phetheni dza dzhometiri</p>	<p>U kopa, u engagedza na u buletshedza U kopa, u engagedza na u buletshedza nga maipifi</p> <ul style="list-style-type: none"> • phetheni dzi sa konqi dzo itwaho nga zwithu zwi fareaho • phetheni dzi sa konqi dzo itwaho nga u ola mitalo, zwivhumbeo kana zwithu <p>Phetheni dzo fhambanaho: Phetheni dzi sa konqi dzine zwivhumbeo kana zwigwada zwa zwivhumbeo zwa dovhooliwa nga nqila i no tou fana kokotolo</p> <p>U qitela na u buletshedza phetheni dzavho</p> <ul style="list-style-type: none"> • U ita phetheni dzavho dza dzhometiri - nga zwithu zwi fareaho nga u ola mitalo, zwivhumbeo kana zwithu • U buletshedza phetheni dzavho 	<p>U kopa, u engagedza na u buletshedza U kopa, u engagedza na u buletshedza nga maipifi</p> <ul style="list-style-type: none"> • phetheni dzi sa konqi dzo itwaho nga zwithu zwi fareaho • phetheni dzi sa konqi dzo itwaho nga u ola mitalo, zwivhumbeo kana zwithu <p>Phetheni dzo fhambanaho: Phetheni dzi sa konqi dzine zwivhumbeo kana zwigwada zwa zwivhumbeo zwa dovhooliwa nga nqila i no tou fana kokotolo</p> <ul style="list-style-type: none"> • Phetheni dzine nomboro kana saizi ya zwivhumbeo kha jiga jinwe na jinwe ya shanduka nga nqila i humbuleleaho, tsumbo, phetheni dzine dza dzulela u engagedzede <p>U qitela na u buletshedza phetheni dzavho</p> <ul style="list-style-type: none"> • U ita phetheni dzavho dza dzhometiri - nga zwithu zwi fareaho - nga u ola mitalo, zwivhumbeo kana zwithu • U buletshedza phetheni dzavho 	<p>U kopa, u engagedza na u buletshedza U kopa, u engagedza na u buletshedza nga maipifi</p> <ul style="list-style-type: none"> • phetheni dzi sa konqi dzo itwaho nga zwithu zwi fareaho • phetheni dzi sa konqi dzo itwaho nga u ola mitalo, zwivhumbeo kana zwithu <p>Phetheni dzo fhambanaho: Phetheni dzine nomboro kana saizi ya zwivhumbeo kha jiga jinwe na jinwe ya shanduka nga nqila i humbuleleaho, tsumbo, phetheni dzine dza dzulela u engagedzede</p> <p>U qitela na u buletshedza phetheni dzavho</p> <ul style="list-style-type: none"> • U ita phetheni dzavho dza dzhometiri - nga zwithu zwi fareaho - nga u ola mitalo, zwivhumbeo kana zwithu • U buletshedza phetheni dzavho 	<p>Phetheni u mona na rine U topola, u buletshedza nga maipifi na u kopa phetheni dza dzhometiri:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kha mupo • u bva kha vnutshilo ha zwino ha quvha jinwe na jinwe • u bva kha vhufa ha mvelele yashu

THOHO	THEMO YA 1	THEMO YA 2	THEMO YA 3	THEMO YA 4
<p>2.2 Phetheni dza nomboro</p>	<p>U kopa, u engedzedza na u buletshedza U kopa, u engedzedza na u buletshedza thevhekano ya nomboro dzi sa konḡi dzi si fhasi ha 200 Thevhekanyo i tea u sumbedza u vhala u tshi ya phanḡa na murahu nga: • zwickhala zwo tiwaho kha Gireidi ya 2 zwine zwa vha na zwickhala zwa nomboro yo engedzedzwaho • 100 u swika kha dzi si fhasi ha 500</p>	<p>U kopa, u engedzedza na u buletshedza U kopa, u engedzedza na u buletshedza thevhekano ya nomboro dzi sa konḡi dzi si fhasi ha 500 Thevhekanyo i tea u sumbedza u vhala u tshi ya phanḡa na murahu nga: • zwickhala zwo tiwaho kha Gireidi ya 2 zwine zwa vha na zwickhala zwa nomboro yo engedzedzwaho • 50, dzi 100 u swika kha dzi si fhasi ha 1000</p>	<p>U kopa, u engedzedza na u buletshedza U kopa, u engedzedza na u buletshedza thevhekano ya nomboro dzi sa konḡi dzi si fhasi ha 750 Thevhekanyo i tea u sumbedza u vhala u tshi ya phanḡa na murahu nga: • zwickhala zwo tiwaho kha Gireidi ya 2 zwine zwa vha na zwickhala zwa nomboro yo engedzedzwaho • 20, dzi 25, dzi 50, ma100 u swika kha dzi si fhasi ha 1 000</p> <p>U ḡi itela na u buletshedza phetheni dzavho dza nomboro</p>	<p>U kopa, u engedzedza na u buletshedza U kopa, u engedzedza na u buletshedza thevhekano ya nomboro dzi sa konḡi dzi si fhasi ha 1000 Thevhekanyo i tea u sumbedza u vhala u tshi ya phanḡa na murahu nga: • zwickhala zwo tiwaho kha Gireidi ya 2 zwine zwa vha na zwickhala zwa nomboro yo engedzedzwaho • 20,25, 50,100 u swika kha dzi si fhasi ha 1 000</p> <p>U ḡi itela na u buletshedza phetheni dzavho dza nomboro</p>

NYANGAREZDO YA GIREIDI YA 3 3. TSHIKHALA NA TSHIVHUMBEO (DZHOMETIRI)				
THOHO	THEMO YA 1	THEMO YA 2	THEMO YA 3	
3.1 Vhuimo, u dvhadza na mihumbulo	THEMO YA 1	Vhuimo na mihumbulo <ul style="list-style-type: none"> • U livhanya mihumbulo yo fhambanaho ya zwithu zwi no fana zwa duvha jinwe na jinwe • U amba zwithu zwa duvha jinwe na jinwe musi ho netshedzwa mihumbulo i so ngo doweleyatho Vhuimo na masia <ul style="list-style-type: none"> • U tevhela masia nga u tshimbila u mona na kijasirumu na u mona na tshikolo 	THEMO YA 3 Vhuimo na mihumbulo <ul style="list-style-type: none"> • U vhala, u talutshedza na u alo mapa i si ya fomaļa kana mbonalo ya nga ntha ya zwithu zwo kuvhanganyiwaho. • U wana zwithu kha mapa. Vhuimo na masia <ul style="list-style-type: none"> • U tevhela masia a u bva huḽwe fhethu u tshi ya huḽwe kha mapa u si wa fomaļa. 	THEMO YA 4

THOHO	THEMO YA 1	THEMO YA 2	THEMO YA 3	THEMO YA 4
<p>3.2 Zwithu zwa 3-D</p>	<p>Zwithu zwo fhambanaho U dīvha na u amba zwithu zwa 3-D kilasikīlasini na kha zwiifanyiso</p> <ul style="list-style-type: none"> • tshivhumbeo tsha bola, (tshipulumbu) • zwivhumbeo zwa bogisi (phirizimu) • Sijindere <p>Mbonalo ya zwithu U buletshedza, u tevhekanya na u vhambedza zwithu zwa 3-D u ya nga:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zwivhumbeo zwa 2-D zwine zwa ita masia a zwivhumbeo zwa 3-D • fhasi ho navhaho kana ha magombikwa <p>Nyito dzine vha tea u tou fombe khadzo U sedzulusa na u fhaṭa zwithu zwa 3-D hu tshi shumiswa zwithu zwi fareaho sa zwivhumbeo zwo geriwaho zwa 2-D, vumba, vhtanda ha u somola maṇo, zwiṭiroo na zwiṭwe zwithu zwa 3-D zwa dzhomeṭjiri</p>	<p>Zwithu zwo fhambanaho U dīvha na u amba zwithu zwa 3-D kilasikīlasini na kha zwiifanyiso</p> <ul style="list-style-type: none"> • tshivhumbeo tsha bola, (tshipulumbu) • zwivhumbeo zwa bogisi (phirizimu) • Sijindere • phiramidi • khokho <p>Mbonalo ya zwithu U buletshedza, u tevhekanya na u vhambedza zwithu zwa 3-D u ya nga:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zwivhumbeo zwa 2-D zwine zwa ita masia a zwivhumbeo zwa 3-D • fhasi ho navhaho kana ha magombikwa <p>Nyito dzine vha tea u tou fombe khadzo U sedzulusa na u fhaṭa zwithu zwa 3-D hu tshi shumiswa zwithu zwi fareaho sa zwivhumbeo zwo geriwaho zwa 2-D, vumba, vhtanda ha u somola maṇo, zwiṭiroo na zwiṭwe zwithu zwa 3-D zwa dzhomeṭjiri</p>	<p>Zwithu zwo fhambanaho U dīvha na u amba zwithu zwa 3-D kilasikīlasini na kha zwiifanyiso</p> <ul style="list-style-type: none"> • tshivhumbeo tsha bola, (tshipulumbu) • zwivhumbeo zwa bogisi (phirizimu) • Sijindere • phiramidi • khokho <p>Mbonalo ya zwithu U buletshedza, u tevhekanya na u vhambedza zwithu zwa 3-D u ya nga:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zwivhumbeo zwa 2-D zwine zwa ita masia a zwivhumbeo zwa 3-D • fhasi ho navhaho kana ha magombikwa 	<p>Zwithu zwo fhambanaho U dīvha na u amba zwithu zwa 3-D kilasikīlasini na kha zwiifanyiso</p> <ul style="list-style-type: none"> • tshivhumbeo tsha bola, (tshipulumbu) • zwivhumbeo zwa bogisi (phirizimu) • Sijindere • phiramidi • khokho <p>Mbonalo ya zwithu U buletshedza, u tevhekanya na u vhambedza zwithu zwa 3-D u ya nga:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zwivhumbeo zwa 2-D zwine zwa ita masia a zwivhumbeo zwa 3-D • fhasi ho navhaho kana ha magombikwa

THOHO	THEMO YA 1	THEMO YA 2	THEMO YA 3	THEMO YA 4
<p>3.2 Zwithu zwa 3-D</p>	<p>Tsivhudzo ya zwine vha tea u tou fombe khazwo na thevhekanyo ya nyito dza Themo ya 2</p> <p>U shuma nga tshipulumbu, phirizimu na sijindere sa zwe vha vhuya vha ita kha Gireidi ya 2; u amba dzina na u zwi vhea nga zwigwada.</p> <p>U tou fombe kha lushaka lwa tshivhumbeo lwa tshithu tshinwe na tshinwe. U fhambanya zwivhumbeo hu tshi ya nga uri zwo kombamakombama kana zwo navha.</p> <p>U shumisa zwikwea zwo geriwaho kha khadibodo u ita bogisi. U amba nga tshivhumbeo tsho navhaho kha phirizimu na Sijindere na u zwi buletshedza u ya nga ha uri ndi zwa tshitendeledzi, zwikwea, kana thofundeina.</p> <p>Mushumo u khwaithisedzelwa nga ndowendowe dza u riwala</p>	<p>Tsivhudzo ya zwine vha tea u tou fombe khazwo na thevhekanyo ya nyito dza Themo ya 2</p> <p>U shuma nga tshipulumbu, phirizimu na sijindere sa zwe vha vhuya vha ita kha Gireidi ya 2; u amba dzina na u zwi vhea nga zwigwada.</p> <p>U tou fombe kha lushaka lwa tshivhumbeo lwa tshithu tshinwe na tshinwe. U fhambanya zwivhumbeo hu tshi ya nga uri zwo kombamakombama kana zwo navha.</p> <p>U shumisa zwikwea zwo geriwaho kha khadibodo u ita bogisi. U amba nga tshivhumbeo tsho navhaho kha phirizimu na Sijindere na u zwi buletshedza u ya nga ha uri ndi zwa tshitendeledzi, zwikwea, kana thofundeina.</p> <p>Mushumo u khwaithisedzelwa nga ndowendowe dza u riwala</p>	<p>Tsivhudzo ya zwine vha tea u tou fombe khazwo na thevhekanyo ya nyito dza Themo ya 3</p> <p>U tou fombe kha lushaka lwa tshivhumbeo lwa tshithu tshinwe na tshinwe. U fhambanyisa zwivhumbeo zwi tshi bva kha uri zwo kombamakombama kana zwo navha.</p> <p>U fhambanya zwivhumbeo hu tshi ya nga uri zwo kombamakombama kana zwo navha. U amba nga tshivhumbeo tsho navhaho kha phirizimu na sijindere na u zwi buletshedza u ya nga ha uri ndi zwa tshitendeledzi, zwikwea, thofundeina kana thofunderaru. U amba madzina na u vhea nga zwigwada zwithu zwa dzhomejiri zwi re afho ntha.</p> <p>U shumisa vhutanda ha u somola, zwiitiroo kana bambiri jo pombiwaho (roliwaho) u ita phiramidi.</p> <p>U fhambanya zwivhumbeo hu tshi ya nga uri zwo kombamakombama kana zwo navha.</p> <p>Mushumo u khwaithisedzelwa nga ndowendowe dza u riwala</p>	<p>Tsivhudzo ya zwine vha tea u tou fombe khazwo na thevhekanyo ya nyito dza Themo ya 4</p> <p>Mushumo u khwaithisedzelwa nga ndowendowe dza u riwala</p>

THOHO	THEMO YA 1	THEMO YA 2	THEMO YA 3	THEMO YA 4
<p>3.3 Zwivhumbeo zwa 2-D</p>	<p>Zwivhumbeo zwo fhambanaho</p> <ul style="list-style-type: none"> • zwitendeledzi • ̣hofunderaru • zwikwea • ̣hofundeina <p>Mbonalo ya zwivhumbeo</p> <p>U buletshedza, u vhekanya, na u vhambedza zwivhumbeo zwa 2-D nga:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tshivhumbeo • Masia a tswititi • Masia a tshitendeledzi <p>Tsivhudzo dza nyito dzine vha tea u tou fombe khadzo dza Themo ya 1</p> <p>U bula na u vhea zwivhumbeo nga zwigwada.</p> <p>U isa mihumbulo kha lushaka lwa masia ane tshivhumbeo tshinwe na tshinwe tsha vha nao.</p> <p>U ̣alusa zwivhumbeo nga u arali masia azwo a tshipulumbu kana a tswititi</p> <p>U ola zwitendeledzi, zwikwea, ̣hofundeina na ̣hofunderaru.</p> <p>Mushumo u khwạhisedzelwa nga ndowendowe ya u nwala</p>	<p>Zwivhumbeo zwo fhambanaho</p> <ul style="list-style-type: none"> • zwitendeledzi • ̣hofunderaru • zwikwea • ̣hofundeina <p>Mbonalo ya zwivhumbeo</p> <p>U buletshedza, u vhekanya, na u vhambedza zwivhumbeo zwa 2-D nga:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tshivhumbeo • Masia a tswititi • Masia a tshitendeledzi <p>Tsivhudzo dza nyito dzine vha tea u tou fombe khadzo dza Themo ya 1</p> <p>U bula na u vhea zwivhumbeo nga zwigwada.</p> <p>U isa mihumbulo kha lushaka lwa masia ane tshivhumbeo tshinwe na tshinwe tsha vha nao.</p> <p>U ̣alusa zwivhumbeo nga u amba arali masia azwo a tshipulumbu kana a tswititi</p> <p>U ola zwitendeledzi, zwikwea, ̣hofundeina na ̣hofunderaru.</p> <p>Mushumo u khwạhisedzelwa nga ndowendowe ya u nwala</p>	<p>Zwivhumbeo zwo fhambanaho</p> <ul style="list-style-type: none"> • zwitendeledzi • ̣hofunderaru • zwikwea • ̣hofundeina <p>Mbonalo ya zwivhumbeo</p> <p>U buletshedza, u vhekanya, na u vhambedza zwivhumbeo zwa 2-D nga:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tshivhumbeo • Masia a tswititi • Masia a tshitendeledzi <p>Tsivhudzo dza nyito dzine vha tea u tou fombe khadzo dza Themo ya 1</p> <p>U bula na u vhea zwivhumbeo nga zwigwada.</p> <p>U isa mihumbulo kha lushaka lwa masia ane tshivhumbeo tshinwe na tshinwe tsha vha nao.</p> <p>U ̣alusa zwivhumbeo nga u amba arali masia azwo a tshipulumbu kana a tswititi</p> <p>U ola zwitendeledzi, zwikwea, ̣hofundeina na ̣hofunderaru.</p> <p>Mushumo u khwạhisedzelwa nga ndowendowe ya u nwala</p>	<p>Zwivhumbeo zwo fhambanaho</p> <ul style="list-style-type: none"> • zwitendeledzi • ̣hofunderaru • zwikwea • ̣hofundeina <p>Mbonalo ya zwivhumbeo</p> <p>U buletshedza, u vhekanya, na u vhambedza zwivhumbeo zwa 2-D nga:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tshivhumbeo • Masia a tswititi • Masia a tshitendeledzi <p>Tsivhudzo dza nyito dzine vha tea u tou fombe khadzo dza Themo ya 1</p> <p>U bula na u vhea zwivhumbeo nga zwigwada.</p> <p>U isa mihumbulo kha lushaka lwa masia ane tshivhumbeo tshinwe na tshinwe tsha vha nao.</p> <p>U ̣alusa zwivhumbeo nga u amba arali masia azwo a tshipulumbu kana a tswititi</p> <p>U ola zwitendeledzi, zwikwea, ̣hofundeina na ̣hofunderaru.</p> <p>Mushumo u khwạhisedzelwa nga ndowendowe ya u nwala</p>

THOHO	THEMO YA 1	THEMO YA 2	THEMO YA 3	THEMO YA 4
<p>3.4 Ndinganyahuvhili</p>		<p>Ndinganyahuvhili U ũḡḡa mutalo wa ndinganyahuvhili nga u peta bambiri na nga u lavhelesa kha mvelele.</p> <p>Zwo tsivhudzwaho zwine vha tea u tou fombe khazwo kha themo ya 2 Nyito ya u peta bambiri i no bveledzisa u pfesesa ndinganyahuvhili i katela:</p> <ul style="list-style-type: none"> nyito dzine pennde nḡu ya vhewa nḡha ha mabambiri musi a sa athu u petiwa. nyito dzine mabambiri a geriwa kana a kherulwa kha mutalo he a petwa hone 		<p>Ndinganyahuvhili U ḡvha na u ola mutalo wa ndinganyahuvhili kha zwivhumbeo zwa dzhomeḡiri na zwi si zwa dzhomeḡiri.</p> <p>Zwo tsivhudzwaho zwine vha tea u tou fombe khazwo kha themo ya 4 Ndowendḡowe dza u ḡwala dzi tea u katela tsumbo hune</p> <ul style="list-style-type: none"> mutalo wa ndinganyahuvhili a u tei u vha wa u tsitsa fhedzi tshifhinga tshoḡhe hu na mitalo i fhelaho muthihi ya ndinganyahuvhili kha tshivhumbeo kana tshithu

NYANGAREZDO YA GIREIDI YA 3
4. MUELO

THOHO	THEMO YA 1	THEMO YA 2	THEMO YA 3	THEMO YA 4
<p>4.1 Tshifhinga</p>	<p>U amba tshifhinga</p> <ul style="list-style-type: none"> • U vhala datumu kha khalenda • U vheya maḍuvha a mabebo, vhuṭambo ha zwa vhurerele, maḍuvha a u awela a nnyi na nnyi, zwiwo zwa ḡivha-zwa kale, mitambo ya zwiwoko kha khalenda • U amba tshifhinga tsha awara dza 12- nga <ul style="list-style-type: none"> - awara - hafu dza awara - kotara dza awara - mithethe <p>kha watshi ya lutanda na watshi ya nomboro na zwiwwe zwine zwa sumbedza tshifhinga nga nomboro tsumbo, luṭingo thendeleki</p>	<p>U amba tshifhinga</p> <ul style="list-style-type: none"> • U vhala datumu kha khalenda • U vheya maḍuvha a mabebo vhuṭambo ha zwa vhurerele, maḍuvha a u awela a nnyi na nnyi, zwiwo zwa ḡivha-zwa kale, mitambo ya zwiwoko kha khalenda • U amba tshifhinga tsha awara dza 12- nga <ul style="list-style-type: none"> - awara - hafu dza awara - kotara dza awara - mithethe <p>kha watshi ya lutanda na watshi ya nomboro na zwiwwe zwine zwa sumbedza tshifhinga nga nomboro tsumbo, luṭingo thendeleki</p>	<p>U amba tshifhinga</p> <ul style="list-style-type: none"> • U vhala datumu kha khalenda • U vheya maḍuvha a mabebo vhuṭambo ha zwa vhurerele, maḍuvha a u awela a nnyi na nnyi, zwiwo zwa ḡivha-zwa kale, mitambo ya zwiwoko kha khalenda • U amba tshifhinga tsha awara dza 12- nga <ul style="list-style-type: none"> - awara - hafu dza awara - kotara dza awara - mithethe <p>kha watshi ya lutanda na watshi ya nomboro na zwiwwe zwine zwa sumbedza tshifhinga nga nomboro tsumbo, luṭingo thendeleki</p>	<p>U amba tshifhinga</p> <ul style="list-style-type: none"> • U vhala datumu kha khalenda • U vheya maḍuvha a mabebo vhuṭambo ha zwa vhurerele, maḍuvha a u awela a nnyi na nnyi, zwiwo zwa ḡivha-zwa kale, mitambo ya zwiwoko kha khalenda • U amba tshifhinga tsha awara dza 12- nga <ul style="list-style-type: none"> - awara - hafu dza awara - kotara dza awara - mithethe <p>kha watshi ya lutanda na watshi ya nomboro na zwiwwe zwine zwa sumbedza tshifhinga nga nomboro tsumbo, luṭingo thendeleki</p> <p>U rekanya vhulapfu ha tshifhinga na u fhela ha tshifhinga</p> <p>U shumisa khalenda u rekanya na u buletshedza vhulapfu ha tshifhinga nga maḍuvha kana minwedzi</p> <ul style="list-style-type: none"> • U shumisa watshi u rekanya vhulapfu ha tshifhinga nga awara kana hafu ya awara

THOHO	THEMO YA 1	THEMO YA 2	THEMO YA 3	THEMO YA 4
<p>4.2 Vhulapfu</p>		<p>U ela hu si ha fomaļa</p> <ul style="list-style-type: none"> • U anganya, u ela, u vhambedza, u tevhekanya na u rekhoda vhulapfu hu tshi shumiswa tshikalo tshi si tsha tshitandadi, tsumbo, vhulapfu ha tshaṅa, maga, vhulapfu ha penisele, zwa u vhaleta na zwiinwe- vho • U buletshedza vhulapfu ha zwithu nga u vhalo na u bula zwa u ela zwi si zwa fomaļa • U shumisa luambo u amba nga ha mbambedzo, tsumbo, ndapfusa, pfufhisa, u ṅandavhuwesa <p>U ḡivhadza u ela ha fomaļa</p> <ul style="list-style-type: none"> • U anganyela, u ela, u tevhekanya na u rekhoda vhulapfu hu tshi shumiswa mitharara(i nga vha lutanda lwa mitharara kana thambo i linganaḡo na mitharara) sa tsha u ela tsha tshitandadi tsha vhulapfu • U anganyela na u ela vhulapfu nga dzisenthimithara hu tshi shumiswa ruļa <p>(a hu toḡei u shandukisa mithara u ya kha senthimithara)</p>	<p>U ḡivhadza u ela ha fomaļa</p> <ul style="list-style-type: none"> • U anganya, u ela, u vhambedza, u tevhekanya na u rekhoda vhulapfu nga u shumisa mitharara (nga thanda ya mitharara kana thambo i linganaḡo na mithara) sa tsha u ela tsha tshitandadi tsha vhulapfu • U anganyela, u ela na u rekhoda vhulapfu nga senthimithara hu tshi shumiswa ruļa 	

THOHO	THEMO YA 1	THEMO YA 2	THEMO YA 3	THEMO YA 4
<p>4.3 Tshileme</p>		<p>U ela hu si ha fomaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • U anganyela, u ela, u vhambedza, u tevhekanya na rekhoda tshileme nga u shumisa tshikalo tsha u ela na zwa u ela zwi si zwa tshijandadi, tsumbo, mabuloko, zwidina na zwiñwe-vho • U shumisa luambo u amba nga ha mbambedzo tsumbo, u leluwa, u lemela, u leluwesa, u lemelesa <p>U divhadza u ela ha fomaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • U vhambedza, u tevhekanya na u rekhoda tshileme tsha zwirengiwa zwo pakiwaho zwine tshileme tshazwo tsha vha tsho tiwa nga khijogiram, tsumbo, khijogiramu dza 2 dza raisi na khijogiramu ya 1 ya fujauru kana nga dzigireme, tsumbo gireme dza 500 dza muṛo. • Hune ha vha na tshikalo tsha bafurumu vhagudi vha a kona u ela tshileme tshavho nga khijogiramu vha tshi shumisa tshikalo tsha bafurumu. Zwi lavhelelwaho ndi uri vhagudi vha vhale fhedzi nomboro ya tsimisa kha mutalo wa ndinganyiso. Vha buletshedza tshileme tshavho sa henefho/ tsini na/ u fhela nyana/ zwinzhi kana zwiṭuku/ kana nomboro (ya khijogiramu) yo tou kwa na ye vha i vhala kha tshikalo. • Arali zwikalo zwa tshanduko zwine zwa vha na zwileme zwo khajibureithiwaho zwi hone, vhagudi vha nga ela tshileme kana zwithu zwo fhambanaho nga tshikalo. (A hu ṭoḽei u shandulwa ha vhukati ha dzigireme na dzikhilogireme). 		<p>U divhadza u ela ha fomaja</p> <p>Vhagudi vha ita mushumo wa u ṛwala u ṭanganyisa zwi tevheleaho zwi tshi katela u vhala zwiṭanyiso zwa</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zwiṭveledzwa zwo ṛwalwaho tshileme khazwo. • Tshikalo tshi re na lutanda lune lwa sumba kha mutalo wa giradesheni.

THEMO YA 4	THEMO YA 3	THEMO YA 2	THEMO YA 1	THOHO
<p>U qivhadza u ela ha fomaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mishumo ya u hwala u khwaṭhisedza zwi tevhelaho, zwi tshi katela na u vhala zwifanyiso zwa • Zwibveledzwa zwine vhungomu hazwo ha vha ho ṅwalwaho khazwo u itela u zwi vhekanya nga u tevhekana hazwo • Dzhege dzine vhungomu hadzo ha vha tsini na mutalo wa ndinganyiso u re na nomboro dzi sumbedzaho nga jitha ya 1 kana jitha dza 2 kana hafu ya jitha kana kotara ya jitha. • Dzi dzhege dzine vhungomu hadzo ha vha tsini na mutalo wa giradlesheni u re na nomboro dzo sumbedzawho nga dzimijitha. Zwo livhalelwaho ndi zwa uri vhagudi vha vhala fhedzi u swika kha nomboro ya tsinisa kha mutalo wa ndinganyiso. Vha buletshedza vhungomu sa henefho/ tsini na/ u fhela nyana/ zwinzhi kana zwiṭuku/ kana nomboro (ya dzijitha) yo tou kwakwa na ye vha i vhala kha dzhege. • A zwo ngo fanela hu tshi vha na u shanduliwa vhuakati ha dzimijitha na jitha. 			<p>U ela hu si ha fomaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • U anganyela, u ela, u vhambedza na u tevhekanya khaphasithi (vhungomu) ya zwifaredzi (zwi amba uri vhunzhi ha zwine tshifaredzi tsha nga hwala) nga u shumisa mielo i si ya ndinganelo, tsumbo, lebula na khaphu • U buletshedza khaphasithi (vhungomu) ya tshifaredzi nga u vhala na u bula uri ndi zwi ngana zwa u ela zwine zwa nga ḍadza tshifaredzi, tsumbo, boḑelo li ḍala nga khaphu ṅa <p>U qivhadza u ela ha fomaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • u anganyela, u ela, u vhambedza, u tevhekanya na u rekhoda khaphasithi (vhungomu) ya zwithu nga u ela nga dzijitha na kotara ya jitha. - nga u shumisa maboḑelo a vhungomu ha jitha ya 1 kana zwifaredzi zwine vhungomu hazwo ha vha ho sumbedzwa nga dzimijitha tsumbo zwikoṭikoṭi zwa khoḷiḍiringi - dzhege dza u ela dzine mutalo wadzo wa khaliburesheni wa vha na nomboro dzine dza sumbedzwa nga dzijitha, hafu ya jitha na kotara ya jitha. - dzhege dza u ela dzine dza vha na mutalo wa khaliburesheni u re na nomboro dzo sumbedzawho nga dzimijitha - khaphu dza u ela na lebula dza tie dzi no sumbedza vhungomu hadzo • U vhambedza, u tevhekanya na u rekhoda vhungomu ha zwirengiswa zwo pakiwaho zwine vhungomu hazwo ha vha ho tiwa nga dzijitha, tsumbo jitha dza 2 dza mafhi, jitha ya 1 ya khoḷiḍiringi, jitha dza 5 dza pennde kana nga mijimithara, tsumbo, 500 mijimithara ya mafhi, 340 mijimithara ya khoḷiḍiringi, 750 mijimithara y oḷi. • U qivha uri khaphu ya tshitandadi i na mijitha dza 250 • U qivha uri lebula ya tiye ndi 5 mijitha <p>A zwo ngo fanela hu tshi vha na u shanduliwa vhuakati ha dzimijitha na jitha</p>	<p>4.4 Khaphasithi/ Vhungomu</p>

THOHO	THEMO YA 1	THEMO YA 2	THEMO YA 3	THEMO YA 4
4.5 Pherimithara			<p>Pherimithara U sedzulusa tshikhala tsha u mona na zwiwumbo zwa 2-D na zwithu zwa 3-D hu tshi shumiswa mbambedzo tswititi kana zwa u ela zwi si zwa fomaḽa.</p>	
4.6 Masia				<p>Masia U sedzulusa fhethu nga u shumisa dzithaila dza fhasi.</p>

NYANGAREZYO YA GIREIDI YA 3
5. U SHUMA NGA DATA

THOHO	THEMO YA 1	THEMO YA 2	THEMO YA 3	THEMO YA 4
5.1 U kuvhanganya na u dzudzanya data	<p>Zwo themendelwaho: Mutevheṭhaḁu wo fhelelaho wa data wa u ita girafu ya lubaba. U kuvhanganya data ya kijasi kana tshikolo u itela u fhindula mbudziso dzi vhudziswaḁo nga mudededzi</p> <p>U shumisa luswayo lwa thaji (tallymark) u rekhoda data kha khethekanyo yo ṅetshedzwaho.</p> <p>U imela data kha:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dzithebulu • girafu ya lubaba <p>U amba na u fhindula mbudziso nga ha data kha dzithebulu na girafu ya lubaba.</p>		<p>Zwo themendelwaho: U dzudzanya data yo ṅetshedzwaho kha mutevhe kana thaji kana thebulu kha girafu ya lubaba U imela data kha girafu ya lubaba. U fhindula mbudziso nga ha data ire kha girafu ya lubaba.</p>	
5.2 U imela data				
5.3 U sengulusa na u talutshedza data		<p>U sengulusa data u bva kha zwiimeleli zwo ṅetshedzwaho</p> <p>Zwo themendelwaho</p> <ul style="list-style-type: none"> • girafu ya zwifanyiso i si fhasi ha nthihi ine ya vha na u livhanyisa 1-1 (tshithu tsho livhanya na tshinwe) • girafu ya lubaba i si fhasi ha nthihi 	<p>U sengulusa data u bva kha zwiimeleli zwo ṅetshedzwaho</p> <p>Zwo themendelwaho</p> <ul style="list-style-type: none"> • girafu ya zwifanyiso i si fhasi ha nthihi ine ya vha na u livhanyisa 1-1 (tshithu tsho livhanywa na tshinwe) • girafu ya lubaba i si fhasi ha nthihi 	

3.5 NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA NDENDEDEZI YA U FUNZA

Thebuḽu dzi re afho fhasi dzi ḡea mudededzi zwi tevhelaho:

- mabuḡo a zwi re ngomu na ṡhoho zwi tshi ya nga gireidi nga themo;
- khontseputi na zwikili zwo anganyelwaho ho iswa mihumbulo kha themo iṅwe na iṅwe;
- Notsi dza u bwisele zwithu khagala kha dzhendedzi ḽa kufunzele; na
- tshifhinga tsho avhelwaho ṡhoho iṅwe na iṅwe kha ngudo dzo avhelwaho awara ya 1 na miniti dza 24.

3.5.1 U BWISELA KHAGALA MAGUDWA A GIREIDI YA 1

GIREIDI YA 1 THEMO YA 1

1. NOMBORO, TSWAYO NA VHUSHAKA

Nga themo ya u thoma tshifhinga tshi shumiswa kha u bveledzisa khontseputi dza nomboro thangeli. Zwikili zwa u thoma zwi bveledzwa ho sedzwa phetheni, tshivhumbeo na tshikhala, muelo kata na u shuma nga data zwi vhumba mutheo wa zwikili zwa tshikolo nga u angaredza ho sedzwavho na zwikili zwa nomboro.

U livhanyisa

U livhanyisa zwi bveledza u pfesesa khontseputi ya u livhanyisa tshithu tshinwe na tshinwe, zwine nga murahu zwa do vha mutheo wa u vhambedza nomboro ya zwithu kha tshigwada. Musi mugudi a tshi kona u topola “zwi fanaho”zwi a konadzea u fanyisa sethe mbili. U fana ha zwithu ndi ndugiselo ya ndondolo. Ndi tshikili tsha vhuhogwa kha u muelo, nomboro na tshikhala khathini na tshivhumbeo.

U vhekanya

Musi hu tshi vhekanywa, vhagudi vha sedza u fana ha zwithu na u fhambana hazwo. Vhagudi vha bveledzavho vhukoni ha u talutshedza na u topola. U talutshedza zwi amba uri vhagudi vha kona u givha na u amba madzina a zwithu zwine vha zwi vhona. U topola zwi amba uri vhagudi vha a kona u wana tshithu musi vho nwa fhaltshedzo. Vhagudi vha kona u topola zwi tshi ya nga fhodea. Vhagudi vha vhekanya zwithu u ya nga saizi, muvhala, tshivhumbeo, vhulapfu, tshileme, khaphasithi na volumu. U vhekanya zwi itwa nga:

- zwithu zwa duvha jinwe na jinwe kha u shuma na data;
- zwiivhumbeo zwa dzhomejiri na zwiivhumbeo na zwithu kha zwiivhumbeo na zwikhala; na
- Vhuvha ha zwithu kha u ela.

U vhambedza

Musi vhagudi vha tshi vhambedza zwithu vha isa mihumbulo kha phambano vhukati ha zwithu. Vhagudi vha nga sedza kha:

- tshinuwane kana tshifuku;
- tshi lemela kana tshi leluwaho;
- shilapfu kana tshipifufhi;
- u fhisana kana u rothola;
- tshi si na tshithu kana tsho galaho;
- zwinzhi kana zwiifuku; na
- tsha mathomo, tsha u fhedzisela kana tsha vhukati.

U guda u vhambedza zwi isa mihumbulo kha sia ja:

- nyito dza u thoma dza u ela;
- nyito dza u rangela tshivhumbeo na tshikhala (zwo katela mushumo wa vhuimo); na
- nyito dza u rangela phetheni.

Kha nyito dza nomboro, vhagudi vha livhanya zwithu kha zwigwada zwo fhambanaho. Vha guda u topola zwigwada zwi re na nomboro dzi linganaho dza zwithu khazwo, na u sumbedza zwigwada zwi re na zwithu zwinzhi kana zwiifuku u fhira zwiinwe zwigwada.

U tevhekanya

U tevhekanya ndi zwa ndeme kha thevhekano ya nomboro. U vhekanya na u vhala zwithu nga u tevhekana zwi thusa vhagudi vhaifuku u vha na vhujanzi ha uri vho vhala tshithu tshinwe na tshinwe luthini fhedzi. U vhekanya zwithu nga u tevhekana musi muthu a tshi vhala zwi fhafa mutheo wa u pfesesa uri nomboro dzi tevhekana hani.

U shuma ha u thoma nga phetheni ho katelwa na zwiivhumbeo kana zwithu, zwi thusa vhagudi u isa mafo kha u vhekanya nga u tevhelelana ha zwithu. Nga murahu vhagudi vha shumisa zwikili izwi musi vha tshi shuma na phetheni dza nomboro.

U anganyela nga tshihadu (Mavhala a nngwe)

U anganyela nga tshihadu ndi musi muthu o thoma a vhona nomboro ya zwithu zwo kuvhanganywaho fhedzi a so ngo thoma a zwi vhala.

U anganyela zwi thusa vhagudi u vhona zwithu zwiifuku zwo kuvhanganywaho sa tshithu tshithini. Hezwi zwi nwa fhafa mutheo wa u rangela u fhafa kuvhonele kwa u shuma nga nomboro. Zwiifuku zwikili zwa u kona u anganyela uri zwithu ndi zwi ngana, ngeno hu so ngo rangwa ha vhalwa zwithu izwo.

<p>THOHO</p>	<p>THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWA NWAHA U TSHI FHELA</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHIWAHO KHAZWO KHA THEMO YA 1</p>	<p>DZINWE NOTSI DZA U BUISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p>	<p>Vhulapfu ha Tshifhinga (kha ngudo ya awara 1 na miniti dza24)</p>
<p>1.1 U vhala zwithu</p>	<p>U vhala zwithu nga u fulufhedzea hu sina u kundelwa u swika kha 50. U nea nyangaredzo i pfalaho ya nomboro ya zwithu zwine zwa nga kona u sedzuluswa nga u tou vhala</p>	<p>U vhala zwithu nga u fulufhea hu sin a u kundelwa u swika kha 10. U nea nyangaredzo i pfalaho ya nomboro ya zwithu zwine zwa nga kona u sedzuluswa nga u tou vhala</p>	<p>U vhala hu thusa vhagudi u bveledza dzhiela ntha saizii ya nomboro na u ita mutheo wa u rekanya na nomboro yo fhelelaho. Nga themo ya u thoma vhagudi vha bveledza zwickii zwi tevhelaho:</p> <ul style="list-style-type: none"> • U vhala zwothe • U vhala u tshi ya phanḁa • Maitale a nomboro dza khadinala • U shuma na zwiibveledzwa zwo tou riwalwaho <p>U vhala kha Themo ya 1 ho sedzwa kha u bveledza zwickii zwa vhagudi zwa u vhala. U bveledzwa ha zwickii zwa u vhala zwi vha tendela u:</p> <ul style="list-style-type: none"> • u vhala zwithu zwi re kha tshigwada na zwi si kha tshigwada; • u vhala u tshi ya phanḁa na murahu; • zwiito zwa u vhala; • u vhala nga u tevhekanokha mutalombalo; • u bveledza u limuwa saizi ya nomboro nga u zwai tevhekanya na vhambedza; na • u anganyela na u humbulelela. <p>U vhala zwithu</p> <p>Musi vhagudi vha sa athu u vhala zwithu vha tea u nea tshifhinga tsha u ita ndowendowe ya u vhala lwa orala. Vhagudi vha tea u vha na mutevhe wa orala wa madzina a mutevhe wa nomboro nga u tevhekana, nthihi, mbili na raru, u swika kha 20. Kha vha tuḁwedze vhagudi u amba zwidade zwa nomboro na u tamba mitambo ine ya ombedzela u vhala lwa orala. Vhukoni hovhu ha u vhala lwa orala kana nga ḁoho ndi ha ndeme kha u bveledza ngivho ya madzina a nomboro na u pfesesa pheitheni / ya zwi fanaho kha nomboro.</p> <p>Vhagudi vha ḁo mbo ḁi vhala tshithu tshinwe na tshinwe na u livhanya madzina a nomboro kha sete ya zwithu. Hezwi zwi angaredza u kwama na u sudzulusa zwithu na u bula dzina ḁa nomboro.</p> <p>Ndi zwa ndeme uri vhagudi vha pfesese uri nomboro ya u fhedzisela u ambiwa yo imela tshithu tsha u fhedzisela u vhalwa kha tshigwada. Vha tea u ḁivha na u pfesesa uri nomboro yo ambiwaho lwa u fhedzisela i ri vhudza tshivhalo tshazwithu kha sethe. A si vhagudi vhoḁhe vhane vha kona u vhala lwa orala na u amba madzina a nomboro nga u tevhekana vhane vha nga kona u ḁalutshedza uri zwe vha vhala zwone zwi amba mini. Vha nga kha ḁi pfukha nomboro na u amba uri vha na zwa u vhalwa zwiḁa ngeno hu na zwa u vhalwa zwiḁanu. Ndi zwa ndeme uri vhagudi vha vhale nomboro nthihi ya zwithu zwo fhambanaho.</p>	<p>Ngudo 2</p>

<p>THOHO</p>	<p>THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWA NWAHA U TSHI FHELA</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHIWAHO KHAZWO KHA THEMO YA 1</p>	<p>DZINWE NOTSI DZA U BUISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p>	<p>Vhulapfu ha Tshifhinga (kha ngudo ya awara 1 na miniti dza24)</p>
<p>1.1 U vhala zwithu</p>	<p>U vhala zwithu nga u fulufhedzea hu sina u kundelwa u swika kha 50. U nea nyangaredzo i pfalaho ya nomboro ya zwithu zwine zwa nga kona u sedzuluswa nga u tou vhala</p>	<p>U vhala zwithu nga u fulufhea hu sin a u kundelwa u swika kha 10. U nea nyangaredzo i pfalaho ya nomboro ya zwithu zwine zwa nga kona u sedzuluswa nga u tou vhala</p>	<p>Tsumbo:</p> <ul style="list-style-type: none"> • U vhala zwa u vhala zwa rathi • U disa penisela dza rathi • U vhala gunubu dza rathi <p>U vhulunga</p> <p>Vhagudi vha do thoma u zwi elelwa musi vha tshi khou vhala nomboro ya zwithu, uri nomboro a i kwamei nga saizi kana nga vhuimo kwa zwithu. Muñwe a nga di vhudzisa uri hu na ñaledzi nngana kha garaña inwe na inwe?</p> <div style="display: flex; justify-content: space-around; align-items: center;"> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; display: flex; gap: 5px;"> ★★★★ </div> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; display: flex; gap: 5px;"> ★★★★★★ </div> </div> <p>Vhuimo kana kudzudzanyele kwa ñaledzi kwo fhambana fhedzi tshivhalo tsha ñeledzi kha garaña inwe na inwe tshi dzula tsho ralo.</p> <p>Nci zwa ndeme uri musi vha tshi vhala zwithu zwi fareaho, vhagudi vha a kona u ñivha nomboro ñukhu ya zwithu vha so ngo zwi vhala.</p> <p>Tsumbo, u ñivha uri</p> <ul style="list-style-type: none"> • ñhanu, sa nomboro ya minwe ya tshanda tshithihi • zwa u vhalela zwiraru, zwo vhekanywa nga nñila inwe na inwe • thihi u swika kha rathi, zwi bvaho kha mbekanyo ya zwithoma zwa daisi <p>Hezwi zwi ñivhea sa u anganyela ha mavhala a nngwe.</p> <p>Ngauralo:</p> <p>Khontseputi dza u thoma dza nomboro dzo bveledzwa nga u vhala zwithu zwa vhukuma. Vhagudi vha guda:</p> <ul style="list-style-type: none"> • u fanyisa nomboro ya maipfi na zwithu zwo kuvhanganywaho; • u fhaña tshifanyiso tsha muandiso wa uri nomboro i amba mini, hezwi zwi amba uri tsho hula zwi ngafhani; na • uri dzina ja nomboro ja tshithu tsha u fhedzisa u vhalwa lo imela tshivhalo tsha zwithu zwojhe tshigwadani. 	

<p>THOHO</p>	<p>THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWA NWAHA U TSHI FHELA</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHIWAHO KHAZWO KHA THEMO YA 1</p>	<p>DZINWE NOTSI DZA U BUISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p>	<p>Vhulapfu ha Tshifhinga (kha ngudo ya awara 1 na miniti dza24)</p>
<p>1.1 U vhala zwithu</p>	<p>U vhala zwithu nga u fulufhedzea hu sina u kundelwa u swika kha 50. U nea nyangaredzo i pfalaho ya nomboro ya zwithu zwine zwa nga kona u sedzuluswa nga u tou vhala</p>	<p>U vhala zwithu nga u fulufhea hu sin a u kundelwa u swika kha 10. U nea nyangaredzo i pfalaho ya nomboro ya zwithu zwine zwa nga kona u sedzuluswa nga u tou vhala</p>	<p>Ndaela na mbudziso dzi thusaho u vhala zwithu</p> <ul style="list-style-type: none"> U vhala zwithanda zwa u vhala zwa 10. U zwi vhekanya nga muduba. U vhekanyulula zwithanda na u zwi vhala hafhu. Naa nomboro i kha di fana? U vhala zwithivho izwi zwa maboḡelo vha sa zwi fari. Hu na nomboro i no fana kha iḡwe na iḡwe? Vha humbula uri hu na khirayoni nngana fhaḡa? Hu na nḡzhi kana ḡukhu kha dze vha vha no humbula? Vha zwi ḡivha hani uri vha na iyo nomboro? Vha zwi ḡivha hani uri vho vhala khirayoni inwe na inwe? Vha nga zwi wana hani phundulo yavho? <p>U ya kha zwi bveledzwa zwo tou ḡwalwaho</p> <p>Vhagudi vha tea u nea tshifhinga tsha u vhala nyolo dza zwithu. Tsumbo: Ndi zwi ngana?</p>	
			<p style="text-align: center;"></p> <p>U vhala u tshi ya phanḡa Musi vhagudi vha tshi kona u vhala zwithu zwoḡhe nga mafulufulu u thoma kha nthihi, vha tea u vhala vha tshi ya phanḡa u bva kha zwo kuvhanganywaho zwine vha vha nazwo. Tsumbo: U humbela vhagudi u vhala zwithu zwa sumbe, u thoma kha zwithu zwa sumbe kha vha vhale zwiraru hafhu u swika vha tshi vha na zwithu zwa 10 . U vhala vha tshi ya phanḡa ndi tshirathedzhi tsha vhuḡi tsha u vhala u fhira u vhala zwoḡhe nga khatihhi na uri vhagudi vha ḡo shumisa u vhala nga u engedzedza musi vha tshi rekanya.</p> <p>Zwithu: Zwi a thusa u kuvhanganya zwithu zwo fhambanaho zwine vhagudi vha nga kona u zwi shumisasa zwa u vhala ngazwo.</p> <p>Tsumbo:</p> <ul style="list-style-type: none"> Thanda dza metshisi Zwitanda zwa aisikhirimu Thambo dza maberegisi Nawa Zwithivho zwa maboḡelo 	

<p>THOHO</p> <p>THOĐEA DZA KHONTSEPUTI NA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWA NWAHA U ZWIKILI ZWA NWAHA U TSHI FHELA</p> <th data-bbox="310 148 546 2131"> <p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHIWAHO KHAZWO KHA THEMO YA 1</p> <th data-bbox="546 148 1486 2131"> <p>DZINWE NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p> <th data-bbox="150 148 310 436"> <p>Vhulapfu ha Tshifhinga (kha ngudo ya awara 1 na miniti dza24)</p> </th></th></th>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHIWAHO KHAZWO KHA THEMO YA 1</p> <th data-bbox="546 148 1486 2131"> <p>DZINWE NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p> <th data-bbox="150 148 310 436"> <p>Vhulapfu ha Tshifhinga (kha ngudo ya awara 1 na miniti dza24)</p> </th></th>	<p>DZINWE NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p> <th data-bbox="150 148 310 436"> <p>Vhulapfu ha Tshifhinga (kha ngudo ya awara 1 na miniti dza24)</p> </th>	<p>Vhulapfu ha Tshifhinga (kha ngudo ya awara 1 na miniti dza24)</p>
<p>1.2</p> <p>U vhala u tshi ya phanđa na murahu</p>	<p>U vhala u tshi ya phanđa na murahu nga nthihi u thoma kha nomboro inwe na inwe vhukati ha 0 na 100</p> <p>U vhala u tshi ya phanđa nga:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 10 u bva kha muandiso muñwe na muñwe wa 10 vhukati ha 0 na 100 • 5 u bva kha muandiso muñwe na muñwe wa 5 vhukati ha 0 na 100 • 2 u bva kha muandiso muñwe na muñwe wa 2 vhukati ha 0 na 100 	<p>U vhala u tshi ya phanđa nga nthihi</p> <p>U vhala nga orala kana zwi tshi pfala (u vhala nga thoho) ndi liga ja ndeme kha u renda madzina a nomboro nga u tevhekana. Arali vhagudi vha kona u ita izwi, a zwi ambi uri vho pfesesa saizi ya nomboro dzine vha khou amba. A hu na vhusaka vhukati ha nomboro na vhunzhi kana saizi ya nomboro.</p> <p>Kha Themo ya 1 hu lavhelelwa uri vhagudi vha vhala vha tshi ya phanđa na murahu nga nthihi u swika kha 20.</p> <p>U vhala u tshi ya phanđa na murahu zwi kona u itwa na kilasi yothe. Kha vha vhe na vhuñzhi uri vhagudi a vha khou sokou tavha mikosi i sa ambi tshithu. Kha tshigwada tshi no khou shumiswa natsho na mushumo wa u shuma e eithe nyito dzi tevhelaho dzi nga itwa u engedzedza u pfesesa u vhala:</p> <ul style="list-style-type: none"> • U thoma kha mbili na u vhala u swika kha malo • U vhala u thoma kha inja u swika kha 10 • U vhala u thoma kha mbili u swika kha malo. No vhala nomboro nngana? <p>U vhala u swika kha fumi</p> <p>Vha tshi thoma vha do thoma u vhala u swika kha fumi na u ita ndowendowe ya madzina a nomboro nga u tevhekana.</p> <p>Vhagudi vha nga swika hune vha vha na vhuludu nga u vhala zwi tshi pfala na u tođa u zwi ita nga inwe nğlia, zwa sa ralo vha do vha vha khou sokou tavha mikosi. U vhala nga thoho zwi tea u thusiwa nga u vhala zwi ga zwa nomboro na u vhala zwithu.</p> <p>Vhagudi vha tea u newa zwi vhumbeo zwi vhoneleho zwa nomboro nga u tevhekana. Zwi vhumbeo zwi vhoneleho zwi tevhelaho zwi nga shumiswa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • malungu a u vhala • abakhasi • mutalombalo <p>U thoma nga u vha nea mutalombalo u na nomboro dzothe (1-10), na mutalombalo u na dzinwe dza nomboro dzi si ho, u nga shumiswa. Hezwi zwi amba uri vhagudi vha tea u divha nomboro nga u tevhekana uri vha kone u gada afho hu re na zwickhala.</p> <p>U vhala u tshi ya murahu</p> <p>U vhala u tshi ya murahu ndi tshikili tshi kongelaho vhagudi, ngauralo, ndowendowe nanzhi i a tođa. Kha vha thome u vhala u ya murahu u bva kha nomboro musi vhagudi vh no dowela 2, vha fhaje kha zwenezwi vha tshi isa mihumbulo kha nomboro inwe na inwe khulwane.</p>	

<p>THOHO</p>	<p>THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWA NWAHA U TSHI FHELA</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHIWAHO KHAZWO KHA THEMO YA 1</p>	<p>DZINWE NOTSI DZA U BUISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p>	<p>Vhulapfu ha Tshifhinga (kha ngudo ya awara 1 na miniti dza24)</p>																				
<p>1.2 U vhala u tshi ya phanda na murahu</p>	<p>U vhala u tshi ya phanda na murahu nga nthihi u thoma kha nomboro inwe na inwe vhukati ha 0 na 100</p> <p>U vhala u tshi ya phanda nga:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 10 u bva kha muandiso muñwe na muñwe wa 10 vhukati ha 0 na 100 • 5 u bva kha muandiso muñwe na muñwe wa 5 vhukati ha 0 na 100 • 2 u bva kha muandiso muñwe na muñwe wa 2 vhukati ha 0 na 100 	<p>U vhala u tshi ya phanda na murahu nga nthihi u thoma kha nomboro inwe na inwe vhukati ha 0 na 20</p>	<p>U vhala u swika kha 20</p> <p>U vhala u fhira fumi zwi nga toḡa uri vhagudi vha vhale nga u amba nga murahu ha mudededzi. Zwi dovha hafhu zwa vha zwa ndeme u ḡuḡuwedza vhagudi u thoma u vhala u bva kha nomboro inwe na inwe. U thoma kha 8 zwi a konḡa u fhirisa u thoma kha 1. Vhagudi vha ḡo shumisa tshikili itshi musi vha tshi vhala vha tshi ya phanda kha u ḡanganya.</p> <p>Zwithu</p> <ul style="list-style-type: none"> • U vhala vhulungu u swika kha 20 • Abakhasi • Girdi ya nomboro i thusa u bveledza vhukoni ha vhagudi ha u vhala zwo ḡwalwaho kha thebulu. Ngauri vhagudi vha khou vhala u swika kha fumi, girdi i tea u sumbedza hezwi zwi tevhelaho: <table border="1" data-bbox="759 1273 897 1533"> <tr> <td>1</td> <td>2</td> <td>3</td> <td>4</td> <td>5</td> <td>6</td> <td>7</td> <td>8</td> <td>9</td> <td>10</td> </tr> <tr> <td>11</td> <td>12</td> <td>13</td> <td>14</td> <td>15</td> <td>16</td> <td>17</td> <td>18</td> <td>19</td> <td>20</td> </tr> </table> <p>• Mutalombalo u sumbedzaho nomboro u swika kha 20</p>	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10															
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20															

<p>THOHO</p> <p>1.3. Zwiga zwa nomboro na madzina a nomboro</p>	<p>THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO ZWIKILI ZWA NWAHA U TSHI FHELA</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHIWAHO KHAZWO KHA THEMO YA 1</p>	<p>DZINWE NOTSI DZA U BUISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p>	<p>Vhulapfu ha Tshifhinga (kha ngudo ya awara 1na miniti dza24)</p>
<p>U topola, u ñivha na u vhala nomboro</p> <ul style="list-style-type: none"> • U topola, u ñivha na u vhala zwiiga zwa nomboro 1 u swika kha 100 • U ñwala zwiiga zwa nomboro 1 u swika kha 20 • U topola, u ñivha na u vhala madzina a nomboro 1 u swika kha 10 • U ñwala madzina a nomboro 1 u swika kha 10 	<p>U topola, u ñivha na u vhala nomboro</p> <ul style="list-style-type: none"> • U topola, u ñivha na u vhala zwiiga zwa nomboro 1 u swika kha 20 • U ñwala zwiiga zwa nomboro 1 u swika kha 5 • U topola, u ñivha na u vhala madzina a nomboro 1 u swika kha 5 • U ñwala madzina a nomboro 1 u swika kha 5 	<p>U vhala na u ñwala zwiiga zwa nomboro na madzina a nomboro. Vhagudi vha tea u guda:</p> <ul style="list-style-type: none"> • U ñwala zwiiga zwa nomboro na madzina • U vhala zwiiga zwa nomboro • U amba nomboro <p>U vhala na u ñwala zwiiga zwa nomboro na madzina zwi tea u vha na vhuqwamani na nyito dza u vhala. Vhagudi vha tea u ñwala zwiiga zwa u fanyisa tshiga tsha nomboro na dzina la nomboro kha zwo kuvhanganywaho zwiine vha vhala ngazwo. Nga heyi nqila vhagudi vha kona u ñanganya zwiiga zwa nomboro, dzina la nomboro, zwo imelaho nomboro na zwiine nomboro ya amba.</p> <p>Nyito dziñwe</p> <p>Ndowendowe dza u ñwala</p> <p>Vhagudi vha nga kona u ita ndowendowe ya u ñwala zwiiga zwa nomboro nga nqila dzo fhambanaho:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nga u tevhezela nga nqha ha nomboro • Nga u ita nyito ya u ñanganya zwithoma zwi re na nyolo ya tshiga tsha nomboro • Nga u ñwala mutavhani • Nga u ñwala kha bodo ya u ñwalela kana kha semende • Nga u pennda • Nga u runga nomboro nga wulu. Nyito hedzi dzi a thusa u ombedzela mathomele a u ñwala nomboro. • Nga u tovhezela nomboro khulwane dzo geriwaho kha bambiri la u tevhezela kana labi. 	<p>U vhala na u ñwala zwiiga zwa nomboro na madzina a nomboro. Vhagudi vha tea u guda:</p> <ul style="list-style-type: none"> • U ñwala zwiiga zwa nomboro na madzina • U vhala zwiiga zwa nomboro • U amba nomboro <p>U vhala na u ñwala zwiiga zwa nomboro na madzina zwi tea u vha na vhuqwamani na nyito dza u vhala. Vhagudi vha tea u ñwala zwiiga zwa u fanyisa tshiga tsha nomboro na dzina la nomboro kha zwo kuvhanganywaho zwiine vha vhala ngazwo. Nga heyi nqila vhagudi vha kona u ñanganya zwiiga zwa nomboro, dzina la nomboro, zwo imelaho nomboro na zwiine nomboro ya amba.</p> <p>Nyito dziñwe</p> <p>Ndowendowe dza u ñwala</p> <p>Vhagudi vha nga kona u ita ndowendowe ya u ñwala zwiiga zwa nomboro nga nqila dzo fhambanaho:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nga u tevhezela nga nqha ha nomboro • Nga u ita nyito ya u ñanganya zwithoma zwi re na nyolo ya tshiga tsha nomboro • Nga u ñwala mutavhani • Nga u ñwala kha bodo ya u ñwalela kana kha semende • Nga u pennda • Nga u runga nomboro nga wulu. Nyito hedzi dzi a thusa u ombedzela mathomele a u ñwala nomboro. • Nga u tovhezela nomboro khulwane dzo geriwaho kha bambiri la u tevhezela kana labi. 	<p>U vhala na u ñwala zwiiga zwa nomboro na madzina a nomboro. Vhagudi vha tea u guda:</p> <ul style="list-style-type: none"> • U ñwala zwiiga zwa nomboro na madzina • U vhala zwiiga zwa nomboro • U amba nomboro <p>U vhala na u ñwala zwiiga zwa nomboro na madzina zwi tea u vha na vhuqwamani na nyito dza u vhala. Vhagudi vha tea u ñwala zwiiga zwa u fanyisa tshiga tsha nomboro na dzina la nomboro kha zwo kuvhanganywaho zwiine vha vhala ngazwo. Nga heyi nqila vhagudi vha kona u ñanganya zwiiga zwa nomboro, dzina la nomboro, zwo imelaho nomboro na zwiine nomboro ya amba.</p> <p>Nyito dziñwe</p> <p>Ndowendowe dza u ñwala</p> <p>Vhagudi vha nga kona u ita ndowendowe ya u ñwala zwiiga zwa nomboro nga nqila dzo fhambanaho:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nga u tevhezela nga nqha ha nomboro • Nga u ita nyito ya u ñanganya zwithoma zwi re na nyolo ya tshiga tsha nomboro • Nga u ñwala mutavhani • Nga u ñwala kha bodo ya u ñwalela kana kha semende • Nga u pennda • Nga u runga nomboro nga wulu. Nyito hedzi dzi a thusa u ombedzela mathomele a u ñwala nomboro. • Nga u tovhezela nomboro khulwane dzo geriwaho kha bambiri la u tevhezela kana labi.

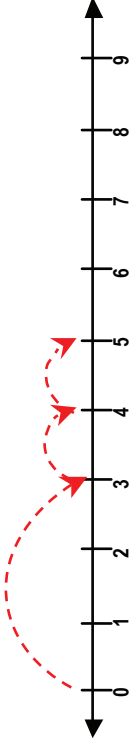
<p>THOHO</p>	<p>THOĐEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWA NWAHA U ZWIKILI ZWA NWAHA U TSHI FHELA</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHIWAHO KHAZWO KHA THEMO YA 1</p>	<p>DZINWE NOTSI DZA U BUISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p>	<p>Vhulapfu ha Tshifhinga (kha ngudo ya awara 1na miniti dza24)</p>
<p>1.3. Zwiga zwa nomboro na madzina a nomboro</p>	<p>U topola, u ðivha na u vhala nomboro</p> <ul style="list-style-type: none"> • U topola, u ðivha na u vhala zwiġa zwa nomboro 1 u swika kha 100 • U ñwala zwiġa zwa nomboro 1 u swika kha 20 • U topola, u ðivha na u vhala madzina a nomboro 1 u swika kha 10 • U ñwala madzina a nomboro 1 u swika kha 10 	<p>U topola, u ðivha na u vhala nomboro</p> <ul style="list-style-type: none"> • U topola, u ðivha na u vhala zwiġa zwa nomboro 1 u swika kha 20 • U ñwala zwiġa zwa nomboro 1 u swika kha 5 • U topola, u ðivha na u vhala madzina a nomboro 1 u swika kha 5 • U ñwala madzina a nomboro 1 u swika kha 5 	<p>U vhala nomboro Hezwi zwi nga itwa nga:</p> <ul style="list-style-type: none"> • U sumba kha nomboro kha mutalombalo kana kha giridi ya nomboro • U vhala garaġa ya nomboro <p>U livhanyisa zwiġa zwa nomboro na zwiġu zwo kuvhanganywaho</p> <p>Hezwi zwi nga itwa nga:</p> <ul style="list-style-type: none"> • U livhanyisa nomboro ya zwiġu na nomboro • U vhala zwiġwada zwa zwiġu na u nanguludza garaġa ya nomboro ya zwiġu zwo teaho • U vhala zwiġu kha zwiġanyiso na u ñwala tshiga tsha nomboro. 	

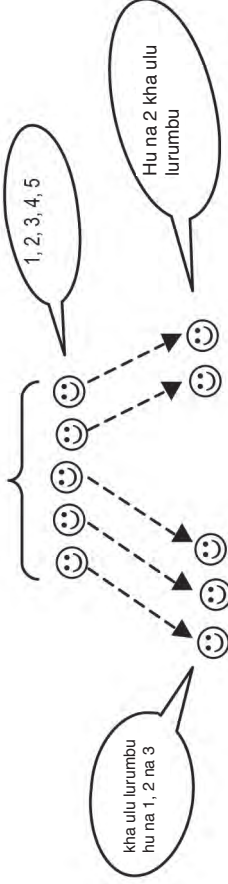
<p>THOHO</p>	<p>THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWA NWAHA U TSHI FHELA</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHIWAHO KHAZWO KHA THEMO YA 1</p>	<p>DZINWE NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p> <p>Vhulapfu ha Tshifhinga (kha ngudo ya awara 1 na miniti dza24)</p>
<p>1.4 U buletshedza, u vhambedza na u tevhekanya nomboro u tevhekanya</p>	<p>U buletshedza, u vhambedza na u tevhekanya nomboro u swika kha zwithu zwa 20</p> <ul style="list-style-type: none"> • U buletshedza, u vhambedza zwithu zwo kuvhanganyiwaho u ya nga zwinzhi, zwiṭuku na u fana na • U buletshedza na u vhekanya zwithu zwo kuvhanganyiwaho u bva kha zwinzhi u ya kha zwiṭuku na u bva kha zwiṭuku u ya kha zwinzhi • U buletshedza, u vhambedza nomboro yo fhelelaho u ya nga ṭhukhu kha, khulwane kha, kana zwinzhi kha na zwiṭuku kha, eḡana na • U buletshedza na u tevhekanya nomboro u bva kha ṭhukhusa u swika kha khulwanesa na kha khulwanesa u ya kha ṭhukhusa 	<p>U buletshedza, u vhambedza na u tevhekanya zwithu u swika kha zwithu 5</p> <ul style="list-style-type: none"> • U buletshedza, u vhambedza zwithu zwo kuvhanganyiwaho u ya nga zwinzhi, zwiṭuku, zwinzhisa, zwiṭukusa, zwinzhi kha, zwiṭuku kha, u fana na, zwinzhi kha, na phambano • U buletshedza na u tevhekanya zwithu zwo kuvhanganyiwaho u bva nga zwinzhisa u ya kha zwiṭukusa, na u bva kha zwiṭukusa u ya kha zwinzhisa • U vhekanya zwithu u swika kha zwiṭanu • U buletshedza na u tevhekanya nomboro u swika kha 5 hu tshi shumiswa luambo ṭsumbo, u ya nga, ṭhukhusa kha, khulusa kha, zwinzhi kha, zwiṭuku kha, • U buletshedza na u tevhekanya: <ul style="list-style-type: none"> - Nomboro u bva kha ṭhukhusa u ya kha khulwanesa na u bva kha khulwanesa u ya kha ṭhukhusa. - U buletshedza na u vhambedza nomboro yo 	<p>U vhambedza na u tevhekanya nomboro zwi thusa vhagudi u khwinisa zwiṭufi zwa u kona u ṭalukanya saizi ya nomboro. Zwi a vha farisa u bveledza ngivho ya u ḡivha uri ndi khulwane nga nngana kana ndi ṭhukhu nga nngana kha dziṅwe nomboro. Arali vhagudi vha vha na u pfesesa ha saizi ya nomboro, u shuma na tswayo zwi ḡo vha lelutshela. Kha Vhuimo ha Fhasi hezwi zwi vhidzwa u pfu u vhumba nomboro (nyumerosithi).</p> <p>Zwikili zwa u vhalo ndi zwa ndeme kha u vhambedza na u tevhekanya nomboro. U tevhekanywa ha nomboro hu katela:</p> <ul style="list-style-type: none"> • U guda nga ha vhubvo ha nomboro dza khadinala zwine zwa ri vhudza ndeme ya nomboro • U shumisa, u vhalo na u ṅwala madzina a nomboro na zwiḡa. • Luambo lwa u vhambedza nomboro <p>U vhambedza nomboro ya zwithu</p> <p>Hezwi zwi anzela u itea nga u shumisa u livhanyisa tshinwe kha tshinwe. Vhagudi vha vhalo zwithu zwo kuvhanganyiwaho na u livhanyisa madzina a nomboro na tshithu tshinwe kha tshinwe. U vhambedza zwithu zwo kuvhanganyiwaho u ya nga tshenzhemo ya mugudi ya u vhalo.</p> <p>Ndi zwa ndeme u tou fombe kha khontseptu ya 'zwinzhi na zwiṭuku' musi vha tshi vhambedza tshivhalo.</p> <p>Musi hu tshi vhambedzwa zwithu luambo lwa u vhambedza lu a bveledzwa.</p> <p>Tsumbo: Zwinzhi u fana na, nomboro dzi fanaho sa, u eḡana na, khulwane kha, ṭhukhu kha, zwiṭukusa kha</p> <p>U tevhekanya zwiḡwada zwa zwithu</p> <p>U bva kha u vhalo na u vhambedza sethe mbili dza zwithu, vhagudi vha wanulusa na u guda vhusaka vhuvhili ha ndeme:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zwithu zwo kuvhanganyiwaho zwiṅhili zwi a eḡana musi zwi tshi kovhelana dzina ḡa nomboro i fanaho naho mavhekanye a sa fani • U vhalo nomboro zwi imela u tevhekana ha mutevhe wa nomboro ine ya engedzwa nga nthihi tshifhinga tshoṭhe, tsumbo, ṭhanu i ḡa phanda ha iḡa, ndi ngazwo zwithu zwiṭanu zwo kuvhanganyiwaho zwi zwinzhi nga tshithihi kha zwithu zwiṅa zwo kuvhanganyiwaho kana zwithu zwiṅa zwo kuvhanganyiwaho ndi zwiṭuku nga tshithihi kha zwithu zwiṭanu zwo kuvhanganyiwaho.

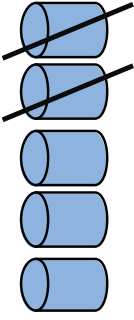
<p>THOHO</p>	<p>THOĎEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWA NWAHA U ZWIKILI ZWA NWAHA U TSHI FHELA</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHIWAHO KHAZWO KHA THEMO YA 1</p>	<p>DZINWE NOTSI DZA U BUISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p>
<p>1.4 U buletshedza, u vhambedza na u tevhekanya nomboro</p>	<ul style="list-style-type: none"> U shumisa luambo, Tsumbo, phanda, murahu, vhukati, vhukati ha zwithu zwiivhili. 	<p>U vhekanya na u vhambedza nomboro</p> <p>Musi vhagudi vha tshi vhambedza nomboro, vha nga kha ġi shumisa vhukule vhukati ha nomboro mbili u ġivha uri ndi nomboro ifhio ine ya vha khulwane. Tsumbo, vha ġo ri 5 ndi khulwane kha 2 ngauri 5 i ġa phanda ha 2. Vhagudi vha tea u tumanyisa u vhalwa ha zwithu na u vhambedza tshigwada tsha zwithu zwa ġahe u ya kha tshigwada tsha zwithu zwiivhili. Kha Gireidi ya 2 na ya 3 vhagudi vha ġo vha vha tshi khou vhekanya na u vhambedza nomboro nga u ġalutshedza ndeme ya didzhithi. Vhagudi vha tea u tevhekanya nomboro nga u shumisa zwiifanyiso zwa tshakhatshakha.</p> <p>Vhagudi vha nga kha ġi tevhekanya nomboro vha tshi shumisa mutalombalo.</p> <p>Tsumbo:</p> <ul style="list-style-type: none"> U dzhia nomboro 3 vha i rwala kha mutalombalo U nanga nomboro i ġaho phanda ha 4 i vheiwe fhethu ho teaho kha mutalombalo U nanga nomboro i re vhukati ha 3 na 5 i vheiwe fhethu ho teaho kha mutalombalo. U nanga nomboro i ġaho murahu ha 2 i vheiwe fhethu ho teaho kha mutalombalo U nanga nomboro i ġaho murahu ha 3 i vheiwe fhethu ho teaho kha mutalombalo <p>Magaraġa a nomboro</p> <p>Tsumbo: Vhagudi vha nga kha ġi paka magaraġa nga u tevhekana.</p>	<p>U ya kha zwiibvedzwa zwa u tou ġwalwa</p> <p>Vhagudi vha nga kona u khwaġisedza ngivho yavho nga u fhedzisa nyito dzi re kha bugu dza u shumela. Hezwi zwi nga itwa nga tshifhinga tsha mugudi tsha u shuma e eiġhe.</p> <p>Khadinala na nomboro dza u tevhekana</p> <p>Khadinala zwi amba tshivhalo tsha nomboro kha sethe kana kha zwo kuvhanganywaho. U tevhekana ha nomboro zwi amba vhuimo ha tshithu nga ngomu ha sethe ya zwithu. Vhuġurmani vhukati ha khadinala na nomboro dzi tevhekanaho vhu tea u itwa. Vhagudi vha ġo zwi vhone musi vha tshi vhalwa tshigwada tsha zwithu, hune vha ġo zwi ġivha uri musi vha tshi kwama tshithu tsha vhuġanu vho vhalwa zwithu zwiġanu. U tevhekana ha nomboro hui shumiswa nadzo kha Themo ya 4.</p>

THOHO	THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWA NWAHA U TSHI FHELA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHIWAHO KHAZWO KHA THEMO YA 1	DZINWE NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA	Vhulapfu ha Tshifhinga (kha ngudo ya awara 1na miniti dza24)
U TANDULULA THAIDZO YA KHA NYIMELE				
<p>1.6 Thekiniki dza u tandulula thaidzo</p>	<p>U shumisa thekiniki dza u tandululwa thaidzo na u țalutshedza thandululo ya thaidzo:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zwithu zwi fareaho, tsumbo zwa u vhalela • zwifanyiso zwa u ola tshifori tsha țhanganyelo • u fhața na u pwashhekanya nomboro • u dāvhula na u hafula • mutalombalo 	<p>U shumisa thekiniki dza u tandululwa thaidzo na u țalutshedza thandululo ya thaidzo:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zwithu zwi fareaho, tsumbo zwa u vhalela • zwifanyiso zwa u ola tshifori tsha țhanganyelo • mutalombalo wo thusedzwaho nga zwithu zwi fareaho, tsumbo, malungu a u vhala 	<p>Kha themo heyi vhagudi vha ȑo thoma u tandulula thaidzo dza a maipfi vha tshi shumisa thekiniki dza tevhelaho u tandulula thaidzo:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zwithu zwi fareaho • nyolo • mutalombalo <p>U ola zwithu zwi fareaho</p> <p>Vhagudi vha ola zwifanyiso na u shumisa zwithu zwi fareaho u tandulula thaidzo. Musi themo i tshi fhela vhagudi vha ȑo kona u ola zwifanyiso zwine zwa vha na nomboro u țalutshedza mashumele na thandululo. Ndi zwa ndeme uri zwifanyiso kana nyolo zwi tea u vha na nomboro u itela u țalutshedza mashumele na thandululo nga:</p> <ul style="list-style-type: none"> • unitary mark • nomboro <p>Mutalombalo</p> <p>U shumisa mutalombalo u itela u vha thusa u rekanya zwi ȑo ņea vhagudi ngila ya u rekhoda mihumbulo.yavho na u i tevhelela. Zwi dovha hafhu zwa tendela vhagudi u vha na tshifanyiso tsha marekhodele ane vha nga kona u a shumisa u țalutshedza uri vho tandulula hani thaidzo.</p> <p>Nga heyi themo vhagudi vha ȑo ȑivhadzwa mutalombalo na u thoma u u shumisa sa tshifirathedzhi tsha u rekanya.</p> <p>Mathomoni musu hu tshi shumiswa na mutalombalo, luța lwa vhulungu lu nga kona u vhwewa nga nța kana nga fhasi ha mutalombalo u thusa vhagudi u vhala.</p> <p>Musi vhagudi vha sa athu u kona u shumisa mutalombalo sa tshifirathedzhi tsha u rekanya vha a țoȑa u u shumisa kha u:</p> <ul style="list-style-type: none"> • U vhala u tshi ya phanȑa na murahu • U vhala zwiȑa zwa nomboro • U hwala zwiȑa zwa nomboro • U vhea nomboro vhuimoni hayo kha mutalombalo • U vhea nga u tevhekana na u vhambedza 	

<p>THOHO</p>	<p>THOĐEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWA NWAHA U TSHI FHELA</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHIWAHO KHAZWO KHA THEMO YA 1</p>	<p>DZINWE NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p>	<p>Vhulapfu ha Tshifhinga (kha ngudo ya awara 1na miniti dza24)</p>
<p>1.6 Thekiniki dza u tandulula thaidzo</p>	<p>U shumisa thekiniki dza u tandululwa thaidzo na u falutshedza thandululo ya thaidzo:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zwithu zwi fareaho, tsumbo zwa u vhalela • zwifanyiso zwa u ola tshifhinga tsha fhanganeyelo • u fhaġa na u pwashekanya nomboro • u dabhula na u hafula • mutalombalo 	<p>U shumisa thekiniki dza u tandululwa thaidzo na u falutshedza thandululo ya thaidzo:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zwithu zwi fareaho, tsumbo zwa u vhalela • zwifanyiso zwa u ola tshifhinga tsha fhanganeyelo • mutalombalo wo thusedzwaho nga zwithu zwi fareaho, tsumbo, malungu a u vhala 	<p>Musi vha tshi shumisa mutalombalo sa tsha u tshihumbeo tsha u rekanya, khontseputi ya 'u fhufha' i a kona u gudwa nga u shumisa minwe kana nga u tala mutalo nġa vha kona u tou zwi ita vha tshi fhufha vha tshi bva kha iġwe nomboro vha tshi ya kha iġwe. Hedzi tshaka dza nyito dzi thusa vhagudi u vhona hune nomboro dza vha hone u bva kha iġwe. Vha tea u kona uri: "U bva kha 3 u ya kha 5 zwi vha dziela u fhufha 2". Vhagudi vha tea u ġewa tshifhinga tsha u humbulela nomboro ya muifhufho, u fana na musiri tshi ri u bva kha 2 u ya kha 5.</p> <p>Tsumbo ya uri vhagudi vha nga kona hani u shumisa mutalombalo nga tshifhinga tsha themo:</p> <p>Hu na vhatukana vhararu na vhasidzana vhavhili vhane vha khou ita ngudo dza vhuitsila dza u inga tshikoloni. Hu na vhagudi vhangana vhane vha vha hone kijasini?</p> <p>Vhagudi vha nga shumisa mutalombalo nga nġila i tevheleho u swikelela phindulo.</p> <p>Kha hu ġolwe notsi dzi re nga fhasi ha 'ngona kana zwiġirathedzhi' dza u ġivhadza mutalombalo.</p> <p>Kha hu dzihelwe nzhele uri vhagudi tshifhinga tshinzhi vha nga tandulula thaidzo nga nġila ine mudededzi a vha a so ngo i lavhelela.</p> <p>Tsumbo, u tandulula thaidzo i re afho nġha, vhagudi vha nga kha ġi nanga u thoma u vhala nga nomboro ya vhasidzana, 2, vha kona u tanganya na 3. Maitela a vhagudi i ġo tshintsha musiri nwaaha u tshi khou ġi ya vhunga u pfesesa havho ha u tandulula thaidzo nga iyi nġila, hu tshi ġo vha hu tshi khou aluwa, na uri khontseputi dza nomboro i ġo vha i khou bveledzea.</p>	

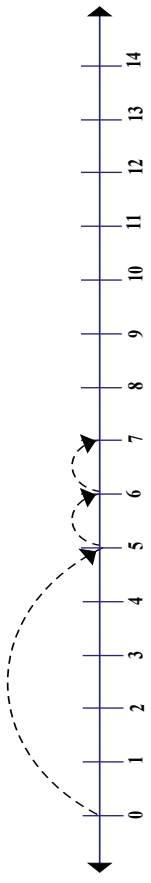
<p>THOHO</p>	<p>THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWA NWAHA U TSHI FHELA</p> <p>U tandulula thaidzo dza maipfi dzi kha nyimele na u țalutshedza thandululo dzavho dza thaidzo i katelaho u țanganya na u țusa hu ne phindulo ya vha u swika kha 20.</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHIWAHO KHAZWO KHA THEMO YA 1</p> <p>U tandulula thaidzo dza maipfi nga u tou ita kha nyimele na u țalutshedza thandululo dzavho dza thaidzo dzi katelaho u țanganya na u țusa hune phindulo ya vha u swika kha țhanu.</p>	<p>DZINWE NOTSI DZA U BVISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p> <p>Mbalo dza maipfi dzi anzela u shumiswa sa munango wa u dzhena kha tswayo. Vhagudi vha thoma nga u tandulula thaidzo vha tshi shumisa zwithu zwi fareaho, zwine nga murahu zwa bveledza:</p> <ul style="list-style-type: none"> • u ola zwifanyiso: • u ola zwifanyiso na u riwala nomboro, u buletshedza tswayo; na • u shumisa nomboro fhedzi. <p>Tsumbo:</p> <p>Hu na vhana vhațanu kha see- saw. Vhararu vhavho vha nga thungo nthini. Ndi vhangana vbane vha vha kha luńwe lurumbu?</p> <p>Nga themo ya u thoma vhagudi vha a kona u rekhoda thaidzo heyi nga nqila i tevhelaho.</p> <p>Zwițirathedzhi zwa u rekanya</p> <p>U shumisa u vhala vhoțhe u tandulula thaidzo ya see -saw</p> <p>Hafha vhagudi vha kona u vhala kha tshigwada tshinwe na tshinwe na zwo kuvhanganywaho zwoțhe, nga u ralo vha fhedza vho vhala lu no swika luraru.</p> <p>U shumisa u vhala u tshi ya phanța u tandulula thaidzo ya see -saw</p> <p>Vhagudi vha vhala vha tshi ya phanța u bva kha rar u swika vha tshi swika kha țhanu. Hetshi ndi tshitřathedzhi tsha vhuđi vhukuma u tshi shumisa.</p> <p>“Ndi a đivha uri hu na vhana vhararu na uri riwana muthi u đo ita uri vha vhe vhaņa, muńwe hafhu a ita uri vha vhe vhana vhațanu. Hu na vhana vhavhili kha luńwe lurumbu”.</p> <p><i>U shuma u țanganya na u țusa hu tshi shumiswa zwithu</i></p> <p>Vhagudi vha shumisa zwithu zwi fareaho nga maitele avho u swikelela phindulo. Vhagudi vha shumisa zwithu zwavho u țalutshedza u țanganya na u țusa nga u shumisa zwithu zwine vha kona u zwi fara kana u kwama na u zwi sudzulusa. Uri vhagudi vha shumisa hani zwithu zwi anzela u dzumbululwa nga mbonalo ya mbalo dza maipfi.</p>	<p>Vhulapfu ha Tshifhinga (kha ngudo ya awara 1na miniti dza24)</p>
---------------------	---	---	--	--

<p>THOHO</p> <p>1.7</p> <p>U țanganya na u țusa</p>	<p>THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWA NWAHA U TSHI FHELA</p> <p>U tandulula thaidzo dza maipfi dzi kha nyimele na u țalutshedza thandululo dzavho dza thaidzo i katelaho u țanganya na u țusa hu ne phindulo ya vha u swika kha 20.</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHIWAHO KHAZWO KHA THEMO YA 1</p> <p>U tandulula thaidzo dza maipfi nga u tou ita kha nyimele na u țalutshedza thandululo dzavho dza thaidzo dzi katelaho u țanganya na u țusa hune phindulo ya vha u swika kha țhanu.</p>	<p>DZINWE NOTSI DZA U BUISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p> <p>Tshifanyiso tsha u rekhoda u țanganya na u țusa</p> <ul style="list-style-type: none"> • U rekhoda hu tshi shumiswa zwithu zwi fareaho Vhagudi vha nga kona u shumisa zwithu zwi fareaho u vhala zwoțhe na u vhala vha tshi ya phanđa. Naho zwo ralo vhagudi vha nga kona u shumisa hezwi zwițirathedzhi musi vha tshi ola zwifanyiso u sumbedza mihumbulo yavho, zwițirathedzhi zwavho zwa u rekanya na thandululo. • U rekhoda nga zwifanyiso fhedzi <p>Tsumbo:</p> <p>Rekhoda nga zwifanyiso na nomboro</p> <p>Uri vhagudi vha kone u shumisa nomboro na zwifanyiso u buletshedzaa mihumbulo yavho vha tea :</p> <ul style="list-style-type: none"> • U kona u țivha nomboro 1-5 • U vhala zwithu zwițanu na u țivha uri 5 yo imela zwithu zwoțhe zwe zwa vhaletwa. • U ĩwala nomboro • U tevhekanya na u vhambedza nomboro <p>Tshaka dza thaidzo dza u țanganya na u țusa.</p> <p>Hu na tshaka tharu dza ndeme dza thaidzo dza u țanganya na u țusa na uri lushaka luřwe na luřwe na lu nga tandululwa nga nđila yalwo. Tshakha dza ndeme ndi hedzi;</p> <p><i>Tshanduko</i></p> <p>Mațodzi u na maapula mavhili. Unariņe a mu fha mararu. U na maapula mangana zwino? Rabe o vha a na maapula mațanu. A fha Ndivhu maapula maņa. U na maapula mangana zwino?</p> <p><i>U țanganyisa</i></p> <p>Lusani o vha a na mi mavhuju midala mivhili na ya lutombo mimivhili. U na mimavhuju mingana?</p> <p>Ndivhu u na mimavhuju miņa. Miraru ndi midala, iyi miņwe ndi lutombo. Ndivhu u na mimavhuju ya lutombo mingana?</p> <p><i>U vhambedza</i></p> <p>Zwođangani u na miomva mițanu. țalu u na muomva muthihi. Miomva ya Zwođangani i fhiira ya țalu nga mingana?</p>	<p>Vhulapfu ha Tshifininga (kha ngudo ya awara 1na miniti dza24)</p>
--	---	---	---	---

<p>THOHO</p> <p>1.7</p> <p>U țanganya na u țusa</p>	<p>U tandulula thaidzo dza maipfi dzi kha nyimele na u țalutshedza thandululo dzavho dza thaidzo i katelaho u țanganya na u țusa hu ne phindulo ya vha u swika kha 20.</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHIWAHO KHAZWO KHA THEMO YA 1</p> <p>U tandulula thaidzo dza maipfi nga u tou ita kha nyimele na u țalutshedza thandululo dzavho dza thaidzo dzi katelaho u țanganya na u țusa hune phindulo ya vha u swika kha țhanu.</p>	<p>DZINWE NOTSI DZA U BIVSELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p>	<p>Vhulapfu ha Tshifhinga (kha ngudo ya awara 1na miniti dza24)</p>
<p>Zwithu:</p> <p>Vhagudi vha nga shumisa zwa u vhalela zwo țiimisaho nga zwoțhe, uri zwi vha thuse u vhona uri hu itea mini musi ho dzhiwa zwithu zwa vheva fhethu huthihi kana u zwi fhandekanya.</p> <p>Zwa u vhalela zwa mufhalala zwi thusa vhagudi u vhona uri hu itea mini musi vha tshi vhala zwoțhe.</p> <p>Tsumbo ya zwa u vhalela zwo țiimisaho nga zwoțhe ndi heyi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zwa u vhalela • Zwitanda zwa u vhala • Zwithivho zwa maboțelo • Thambo dza maberegisi • Matombo • Khyubu dza unifikisi • U shuma nga tshikhala tsha nomboro u bva kha 1 u swika kha 5, vhagudi vha nga shumisa minwe yavho sa zwa u vhalela zwoțiimisaho nga zwoțhe. 				

<p>THOHO</p> <p>1.9</p> <p>U vhea nga zwigwada na u kovhekanya zwi livhisaho kha u kovha</p>	<p>THOĐEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWA NWAHA U TSHI FHELA</p> <p>U tandulula na u talutshedza thandululo dza thaidzo dza u tou ita dzi katelaho u kovhelana zwi eđanaho na u vhea nga zwigwada kha nomboro yo fhelelaho u swika kha 20 na phindulo ine ya vha yo katela na tshitahe.</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHIWAHO KHAZWO KHA THEMO YA 1</p> <p>U tandulula na u talutshedza thandululo dza mbalo dza u tou ita dzi katelaho u kovhelana zwi eđanaho na u vhea zwithu nga zwigwada kha nomboro yo fhelelaho u swika kha 5 na phindulo i re na tshitahe.</p>	<p>DZINWE NOTSI DZA U BVISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p> <p>Kha GIREIDI YA 1 khontseputi ya u kovha i a divhadzwa nga u űea vhagudithaidzo dza u tou ita dzine dza katela u kovhelana na u vhea nga zwigwada. Ndi kha Gireidi ya 3 fhedzi hune tshiga tsha u kovha tsha divhadzwa vhagudi.</p> <p>Afha fhasi ndi tsumbo dza tshakha dza thaidzo dza maipfi dzine dza nga itwa.</p> <p>U vhea nga zwigwada</p> <p><i>U vhea nga zwigwada, u bvisela thungo tshitahe</i></p> <p>Talu u rengisa zwifhuri nga masaga a na zwifhuri zwivhilizwihili kha linwe na linwe. U na zwifhuri zwa zwiwakwalala zwiřanu zwo salaho. U űo vha na zwisaga zwingana zwa zwifhuri zwa zwi kwakwalala zwivhilizwivhili zwine a fanela u zwi ita?</p> <p><i>U ita zwigwada, u dzhenisa na tshitahe kha phindulo</i></p> <p>Hu na maupula mařanu. Ndi zwisagana zwingana zwa maapula mavhili mavhili zwine zwa űođea?</p> <p>U kovhekana</p> <p><i>U kovhekana, u bvisela kule tshitahe</i></p> <p>Kovhekanyani mařegere mařanu kha khonani dzanu tharu uri vhořhe vha wane nomboro i fanaho ya mařegere.</p> <p>U rekhoda zwifanyiso zwa tshigwada na u kovhekanya</p> <p>Musi vha tshi sumbedza u kovhekana kha thaidzo dza maipfi, vhagudi vha “kovhelana” tshithu tshithini nga tshifhinga tshithini.</p> <p>Vhagudi vha Gireidi ya 1 vha anzela u kovhekana tshithu tshithini nga tshifhinga tshithini, hezwi zwi űo vhonala he ha rekhodwa hone.</p>	<p>Vhulapfu ha Tshifhinga (kha ngudo ya awara 1na miniti dza24)</p>
				<p>Musi nřwaha u tshi ya phanđa vhagudi vha űo kona u rekhoda vha tshi shumisa zwifanyiso na nomboro u sumbedza nomboro yo kovhiwaho.</p>

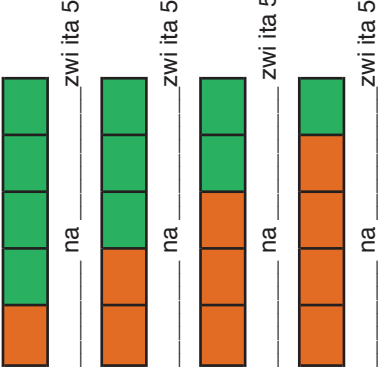
THOHO	THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWA NWAHA U TSHI FHELA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHIWAHO KHAZWO KHA THEMO YA 1	DZINWE NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA	Vhulapfu ha Tshifhinga (kha ngudo ya awara 1 na miniti dza24)
<p>U REKANYA HU SIHO KHA NYIMELE</p> <p>Hu na ndjila nnzhi ya u humbula nga ha u dzudzanya u gudisa na u guda u vhalala. Inwe ndjila ndi ya u humbula nga ha nomboro dzo fhambanaho. Zwikhala zwa nomboro dzo fhambanaho dzine vhagudi vha shuma ngadzo dzi do sumba zwithu zwine vha tea u zwi shumisa na uri vha rekhoda hani thandululo dzavho.</p> <p>Ngauralo ndjila inwe ya u humbula nga ha u rekanya kha Vhuimo ha Fhasi ndi u shumisa zwithu zwo imelaho u rekanywa. Hezwi zwi itwa nga :</p> <ul style="list-style-type: none"> • U shumisa zwithu zwi fareaho; • U ola zwifanyiso; • U shumisa zwifanyiso na zwiga; • U shumisa nomboro na misevhe; kana • U shumisa dza fhungo ja nomboro. <p>Vhagudi vha a bva kha u shumisa zwithu vha shumisa mihumbulo na zwiga zwa nomboro u shuma na zwiiga na fhungo ja nomboro. U rekanya zwi wela kha nyimele ya u tandulula thaidzo. Vhagudi vha tea u bveledza tshikili tsha u tandulula thaidzo uri vha kone u shuma na nomboro. Vhagudi vha tea u rekanya hu na sin a u djitika nga nyimele.</p>				

<p>THOHO</p>	<p>THOĐEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWA NWAHA U ZWIKILI ZWA NWAHA U TSHI FHELA</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHIWAHO KHAZWO KHA THEMO YA 1</p>	<p>DZINWE NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p>	<p>Vhulapfu ha Tshifhinga (kha ngudo ya awara 1 na miniti dza24)</p>
<p>1.12 Thekiniki (Ngoni kana zwiřirathedzhi)</p>	<p>U shumisa thekiniki dzi tevhelaho musi hu tshi rekanywa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zwithu zwi fareaho zwa u vhala, tsumbo, zwa u vhalela • u ola zwiřanyiso • u fhařa na u pwashekanya nomboro • u davhula na u hafula • mutalombalo 	<p>U shumisa thekiniki dzi tevhelaho musi hu tshi tandululwa thaidzo na u řalutshedza thandululo ya thaidzo:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zwithu zwi fareaho tsumbo zwa u vhalela • U ola zwiřanyiso zwa tshiřori zwořhe • Mutalombalo u thusedzwaho nga zwithu zwi fareaho, tsumbo, malungu a u vhala 	<p>Kha themo ya u thoma vhagudi vha řo tandulula thaidzo dza maipfi nga u shumisa zwithu zwi fareaho. Ndi zwa ndeme uri vhagudi vha shumise zwithu zwo fhambanaho zwe zwa tou nangwa hu na vhusedzi u thusa mvelaphanda ya khontseputi ine ya khou gudiswa.</p> <p>Musi vhagudi vha tshi khou aluwa kha u vha na vhuřifulufheli kha u shumisa zwithu zwi fareaho, u sumbedza kuhumbulele kwavho, vha a kona u rekhoda u rekanya havho nga u tou ola. Kha vha lavhelele uri nyolo dzavho dzi řo vha dzi tshi khou sumbedza zwithu zwi fareaho. Hu nga ři vha na vhagudi vmane vha nga kona u sumbedza rekanya havho nga u ola na u sa shumisa zwithu zwi fareaho.</p> <p>Mutalombalo i tshi thusedzwaho nga zwithu zwi fareaho</p> <p>Musi vha tshi shumisa mutalombalo sa thekeniki u itela u rekanya, vhagudi vha tea u thoma u shumisa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zwiřwe 'zwithu zwa mutalo zwi fareaho', tsumbo, vhumungu ha u vhala, řhireke dza nomboro; • mutalombalo wa u vhala u ya phanda na murahu, na • mutalombalo u itela u vhea nomboro vhudzuloni hayo na u vhekanya nomboro. <p>Mutalombalo wo lugiselwaho u tea u shumiswa (na hone wo tea kha) musi vhagudi vha tshi khou řanganya na u řusa. Mutalombalo wo lugiselwaho u tea u sumbedza nomboro dzořhe khawo.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kha vha ite marangaphanda a u řanganya nga u shumisa mutalombalo <p>a) Mudededzi u vhea mutalombalo u bvaho kha 0 u swika kha 10 kha bodo ya u řwalela. U sumbedza vhagudi kutandululele kwa thaidzo $5 + 25 + 2$ hu tshi shumiswa mutalombalo. U vhea tshiřanyiso tsha muvhuda kha 0.</p> <p>Tsumbo: Muvhuda u thamuwa u bva kha 0 u swika kha 5 wa dovha wa thamuwa luvhili. Wo thamuwa lungana?</p> <p>b) Vhagudi vha shumisa minwe yavho u thamuwa kha mutalombalo wa desike dzavho, ngeno mudededzi a tshi vha fha nomboro dza maipfi na phindulo u swika kha 10, tsumbo: $1 + 2 = 3$.</p>	

<p>T̄HOHO</p> <p>1.13</p> <p>U țanganyisa na u țusa</p> <th data-bbox="150 1652 327 1954"> <p>THOĐEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWA NWAHA U TSHI FHELA</p> <th data-bbox="150 1350 327 1652"> <p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHIWAHO KHAZWO KHA THEMO YA 1</p> <th data-bbox="150 357 327 1350"> <p>DZINWE NOTSI DZA U BVISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p> <th data-bbox="150 153 327 357"> <p>Vhulapfu ha Tshifhinga (kha ngudo ya awara 1na miniti dza24)</p> </th></th></th></th>	<p>THOĐEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWA NWAHA U TSHI FHELA</p> <th data-bbox="150 1350 327 1652"> <p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHIWAHO KHAZWO KHA THEMO YA 1</p> <th data-bbox="150 357 327 1350"> <p>DZINWE NOTSI DZA U BVISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p> <th data-bbox="150 153 327 357"> <p>Vhulapfu ha Tshifhinga (kha ngudo ya awara 1na miniti dza24)</p> </th></th></th>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHIWAHO KHAZWO KHA THEMO YA 1</p> <th data-bbox="150 357 327 1350"> <p>DZINWE NOTSI DZA U BVISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p> <th data-bbox="150 153 327 357"> <p>Vhulapfu ha Tshifhinga (kha ngudo ya awara 1na miniti dza24)</p> </th></th>	<p>DZINWE NOTSI DZA U BVISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p> <th data-bbox="150 153 327 357"> <p>Vhulapfu ha Tshifhinga (kha ngudo ya awara 1na miniti dza24)</p> </th>	<p>Vhulapfu ha Tshifhinga (kha ngudo ya awara 1na miniti dza24)</p>
	<p>Nomboro dzo fhambanaho: 1 -20</p> <ul style="list-style-type: none"> • U țanganya u swika kha 20 • U țusa u bva kha 20 • U shumisa zwiiga zwo teaho (+, -, =, □) • U ita ndowendowe ya zwiivhumbi zwa nomboro u swika kha 10 	<p>Nomboro dzo fhambanaho: 1 -5</p> <ul style="list-style-type: none"> • U țanganya u swika kha 5 • U țusa u bva kha 5 • U ita ndowendowe ya zwiivhumbi zwa nomboro u swika kha 5 	<p>Kha Themo ya 1 vhagudi vha pfesesa u țanganya sa zwiigwada zwi țanganyiswaho kana sa u vhala u tshi ya phanđa. Vha shumisa u pfesesa havho uri u țanganya hu nga kona u itwa nga nđila dzo fhambanaho u nanga uri u nga rekanya hani. Vha shumisa luța lwa malungu, u ola zwiifanyiso kana mutalombalo u shuma u rekanya havho sa 33 + 2 kana 1 + 4 nga u vhala vha tshi ya phanđa. Vha dovha hafnu vha pwashhekanya nomboro u itela u țanganya.</p> <p>Kha Themo ya 1 vhagudi vha țalutshedza u țusa sa zwi imelaho 'u bvisela kule' nga u shumisa zwithu na u ola zwiifanyiso na nga mafhungo a nomboro. Vha țalusa uri nomboro dza zwithu zwo salaho ndi yone phindulo kha u rekanya.</p> <p>Vha rekhoda hafnu u țanganya na u țusa vha tshi shumisa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zwithu zwi fareaho; • zwiifanyiso kana nyolo; kana • zwiifanyiso na nomboro. <p>U shuma na Nomboro dzo fhambanaho 1 – 5</p> <p>Musi vhagudi vha tshi rekanya nga mutevhe wa nomboro idzi vha a kona u fhața u pfesesa havho kha u țanganya na u țusa nga nđila i tevhelaho:</p> <ul style="list-style-type: none"> • U shumisa zwithu zwi fareaho u sumbedza nomboro na u rekanya • U rekhoda u rekanya havho nga u shumisa zwiifanyiso kana zwo tou itwaho • U rekhoda u rekanya havho nga u shumisa țhanganyelo ya zwiifanyiso na nomboro <p>U fhața na u pwashhekanya nomboro</p> <p>U țanganya na u țusa kha Gireidi ya 1 hu sedza kha u vhona vhagudi vha tshi humbula nga ha nomboro sa dzo vhumwaho nga nomboro dzinwe. Tshifhinga tshinzi vhagudi vha đidzhenisa kha zwiipiđa zwiipiđa zwa nyito yo fhelelaho. Nyito hedzi dzi sedza kha nomboro nthihi. Tsumbo, musi vha tshi shuma nga nomboro 4 vhagudi vha:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pwashhekanya 4 nga nđila dzo fhambanaho; • amba kana u vhala nřha zwiipiđa, kana • ola kana u zwi iwala fhasi. 	
			<p>Example 1</p>	

<p>T̩HOHO</p>	<p>THOPEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWA NWAHA U TSHI FHELA</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHIWAHO KHAZWO KHA THEMO YA 1</p>	<p>DZIÑWE NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p>	<p>Vhulapfu ha Tshifhinga (kha ngudo ya awara 1na miniti dza24)</p>
<p>1.13 U țanganyisa na u țusa</p>	<p>Nomboro dzo fhambanaho: 1 -20</p> <ul style="list-style-type: none"> • U țanganya u swika kha 20 • U țusa u bva kha 20 • U shumisa zwiiga zwo teaho (+, -, =, □) • U ita ndowenđowe ya zwiivhumbi zwa nomboro u swika kha 10 	<p>Nomboro dzo fhambanaho: 1 -5</p> <ul style="list-style-type: none"> • U țanganya u swika kha 5 • U țusa u bva kha 5 • U ita ndowenđowe ya zwiivhumbi zwa nomboro u swika kha 5 	<p>Vhagudi vha nga kona u shumisa magarața a nomboro u sumbedza zwiipiđa zwa nomboro. Ngauralo u sumbedza 4, mañwe a magarața a tevhelaho a nga kona u shumiswa:</p> <div style="display: flex; justify-content: space-around; align-items: center;"> <div style="border: 1px solid black; width: 40px; height: 40px; display: flex; align-items: center; justify-content: center; margin: 5px;">1</div> <div style="border: 1px solid black; width: 40px; height: 40px; display: flex; align-items: center; justify-content: center; margin: 5px;">3</div> </div> <div style="display: flex; justify-content: space-around; align-items: center; margin-top: 10px;"> <div style="border: 1px solid black; width: 40px; height: 40px; display: flex; align-items: center; justify-content: center; margin: 5px;">2</div> <div style="border: 1px solid black; width: 40px; height: 40px; display: flex; align-items: center; justify-content: center; margin: 5px;">2</div> </div> <p style="text-align: center; margin-top: 20px;"> </p> <p>Khontseputi hedzi dzi nga kona u tikedziwa nga u rekhodiwa kha bugu dza ndowenđowe dza mushumo wa kijasini nga tshifhinga tsha mugudi tsha u shuma muthu e eņhe.</p> <p>Musi hu tshi itwa mbalo dza u țusa vhadedzi vha anzela u dzhenisa mbalo dza zwițori zwine zwa bveledza u pfesesa ha mbalo dza u țusa 'u dzhia' kana 'u vhalela nņđa'. Vhagudi vha tea u itavho na nyito dza u dzhenisa zwo țahelaho. Nyito idzi dzi tikedzwa nga u pfesesa u țusa na u vha na tshipiđa tshine tsha tea u dzumbiwa kana u sa țivhiwa.</p> <p>Tsumbo:</p> <div style="display: flex; justify-content: space-around; align-items: center;"> Ndi na </div> <div style="display: flex; justify-content: space-around; align-items: center; margin-top: 5px;"> Ndi tama arali ndo vha ndi na 5 </div> <p>Tshiga itshi a tshi gudiswi nga themo iyi. Vhagudi vha tea u sumbedzwa nđila nnzhi dza u řwala maifungo ane a đo thusa musi tshiga tshi tshi đivhadzwa nga themo ya 2.</p> <p>Tsumbo:</p> <div style="display: flex; justify-content: space-around; align-items: center;"> <div style="text-align: center;"> <p>Tsumbo 1</p> <div style="display: flex; justify-content: space-between; width: 100%;"> na <input style="width: 30px;" type="text"/> ndi <input style="width: 30px; border: 2px solid orange;" type="text" value="2"/> </div> </div> <div style="text-align: center;"> <p>Tsumbo 2</p> <div style="display: flex; justify-content: space-between; width: 100%;"> na <input style="width: 30px;" type="text"/> ndi <input style="width: 30px; border: 2px solid orange;" type="text" value="3"/> </div> </div> </div>	

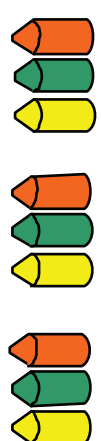
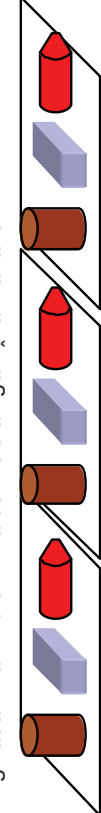
<p>T̩HOHO</p>	<p>THOPEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWA NWAHA U TSHI FHELA</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHIWAHO KHAZWO KHA THEMO YA 1</p>	<p>DZIÑWE NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p>	<p>Vhulapfu ha Tshifhinga (kha ngudo ya awara 1na miniti dza24)</p>
<p>1.13 U țanganyisa na u țusa</p>	<p>Nomboro dzo fhambanaho: 1 -20</p> <ul style="list-style-type: none"> • U țanganya u swika kha 20 • U țusa u bva kha 20 • U shumisa zwiiga zwo teaho (+, -, =, □) • U ita ndowendowe ya zwiivhumbi zwa nomboro u swika kha 10 	<p>Nomboro dzo fhambanaho: 1 -5</p> <ul style="list-style-type: none"> • U țanganya u swika kha 5 • U țusa u bva kha 5 • U ita ndowendowe ya zwiivhumbi zwa nomboro u swika kha 5 	<p>Zwiivhumbi zwa Nomboro Kha themo iyi vhagudi vha ita ndowendowe ya nomboro dza zwiivhumbi u swika kha 5. Hezwi zwi nga vha zwifanyiso na mafhungo a nomboro hu tshi shumiswa zwiivhumbi zwo fhambanaho.</p> <p>U țanganya</p> <p>Tsumbo: <i>U ita kana u vhumba 5 kana u wana khonani dza 5 nga u shumisa zwifanyiso na nomboro</i> U khiraya zwiikwea u ita kana u vhumba 5</p> <p>Tsumbo:</p> <p>na _____ zwi ita 5</p> <p>na _____ zwi ita 5</p> <p>na _____ zwi ita 5</p> <p>na _____ zwi ita 5</p> <p>Luambo lwa u țanganya na u țusa Vhagudi vha tea u itavho na ndowendowe ya luambo lwa u țanganya na u țusa.</p> <p>U țanganya: U țanganya, u engedzedza, u dadzisa nga, u vhea fhethu huthihi, u vha na zwothe, zwi ita, zwo țangana.</p>	

<p>T̄HOHO</p>	<p>THOPEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWA NWAHA U TSHI FHELA</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHIWAHO KHAZWO KHA THEMO YA 1</p>	<p>DZIÑWE NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p>	<p>Vhulapfu ha Tshifhinga (kha ngudo ya awara 1na miniti dza24)</p>
<p>1.13 U țanganyisa na u țusa</p>	<p>Nomboro dzo fhambanaho: 1 -20</p> <ul style="list-style-type: none"> • U țanganya u swika kha 20 • U țusa u bva kha 20 • U shumisa zwiiga zwo teaho (+, -, =, □) • U ita ndowendowe ya zwiivhumbi zwa nomboro u swika kha 10 	<p>Nomboro dzo fhambanaho: 1 -5</p> <ul style="list-style-type: none"> • U țanganya u swika kha 5 • U țusa u bva kha 5 • U ita ndowendowe ya zwiivhumbi zwa nomboro u swika kha 5 	<p>U țusa: U țusa, u bvisa, u țusa, phambano, vhukati, țhukhu, fhungudza nga Kha Themo ya 2 vhagudi vha do țalutshedza luambo lwa u țanganya na u țusa nga u shumisa zwiiga. Vhagudi vha tea u tevhedza tshakha dza ndaela dzo fhambanaho dzi tevhelaho:</p> <ul style="list-style-type: none"> • U engedzedza zwiivhe zwinzhi nga 3 • U engedzedza zwi vhe zwinzhi nga 1 • U fhungudza nga 3 • U fhungudza nga 1 • U engedzedza zwi vhe zwinzhi nga 3 na nga 2 • 4 ra fhungudza nga 2 • 3 ra engedzedza nga 1 	

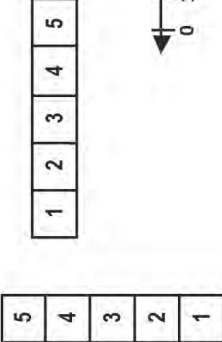
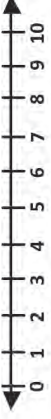
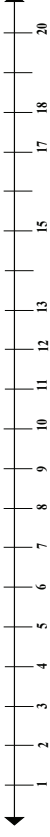
<p>T̩HOHO</p>	<p>THOPEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWA NWAHA U TSHI FHELA</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHIWAHO KHAZWO KHA THEMO YA 1</p>	<p>DZINWE NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p>	<p>Vhulapfu ha Tshifhinga (kha ngudo ya awara 1na miniti dza24)</p>
<p>1.16 Murekanyo wa Mathematiki</p>	<p>Khontseputi ya nomboro: Tshikhala 20</p> <ul style="list-style-type: none"> • U tevhekanya sethe ya nomboro dzo nangwaho ya nekodzwa. • U vhambedza nomboro u swika kha 100 na u amba uri ndi ifhio ine ya vha khulwane kana thukhu • U qivha uri ndi nomboro ifhio ine ya vha khulwane nga 1 kana thukhu nga 1 kha nomboro yo netshedzwaho • U qivha uri ndi nomboro ifhio ine ya vha khulwane nga 2 kana thuku nga 2 kha nomboro yo netshedzwaho • U qivha uri ndi nomboro ifhio ine ya vha khulwane nga 10 kana thukhu nga 10 kha nomboro yo netshedzwaho <p>U humbula nga u t̩avhanya:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zwivhumbi zwa nomboro u swika kha 10 • U humbula mbuno dza u t̩anganya na u t̩usa u swika kha 10 	<p>Khontseputi ya nomboro: Tshikhala 5</p> <ul style="list-style-type: none"> • U tevhekanya sethe ya nomboro dzo nangwaho ya nekodzwa. • U vhambedza nomboro u swika kha 100 na u amba uri ndi ifhio ine ya vha khulwane kana thukhu • U qivha uri ndi nomboro ifhio ine ya vha khulwane nga 1 kana thukhu nga 1 kha nomboro yo netshedzwaho • U qivha uri ndi nomboro ifhio ine ya vha khulwane nga 2 kana thuku nga 2 kha nomboro yo netshedzwaho 	<p>Tshifhinga tsha murekanyo wa Mathematiki u bvedza zwi tevhelaho kha vhagudi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ngivho ya nomboro; • luambo lwa Mathematiki; • zwikili zwa u humbula; na • zwikili zwa u thetshesesa. <p>Nga tshifhinga tsha ngudo dza murekanyo wa Mathematiki vhagudi vha tea u newa tshifhinga tsha u t̩lutshedza ngona dze vha dzi shumisa. Nga tshifhinga tsha murekanyo wa Mathematiki u fhata u dzhiele nzehele ha nomboro (u zwi pfa malofhani avho) na u thoma u gudisa vhagudi kushumele nga nomboro inwe na inwe hu si na u haniswa. Nomboro 5 a si nomboro zwayo.</p> <p>Tsumbo, kha nomboro ya 4, vhagudi vha tea u qivha hezwi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • I da nga phanda ha 5; • I da phanda ha 6; • Zwi nga kona u fanyiswa na zwithu 5; • Vha nga kona u iwala tshiga; na • Vha nga kona u iwala madzina a nomboro. <p>Khontseputi ya nomboro</p> <p>Tsumbo ya mbudziso na nyito zwine zwa nga itwa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vhagudi vha ita muduba. Kha vha vhudzise: Ndi nnyi wa mathomo, wa vhuvhili, wa vhuraru kana wa u fhedzisela? • Ndi ifhio ine ya vha thukhu, 3 kana 5? • Ndi ifhio ine ya vha khulwane, 2 kana 4? • Mpheni nomboro dzi re vhukati ha 1 na 3, • Mpheni nomboro dzi re vhukati ha 2 na 5. Hu na nomboro nthini fhedzi? • Vhekanyani haya magarata a nomboro nga ndila yo teaho u bva kha thukhusa u ya kha nomboro khulwanesa. <p>Mbudziso nga ha u vhala na dzone dzi nga vhudziswa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Thomani nga 3 ni vhale ni tshi ya phanda nga nthini nga nthini u swika kha 10. 	

<p>THOHO</p>	<p>THOPEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWA NWAHA U TSHI FHELA</p> <p>Zwiṭirathedzhi zwa Murekanyo U shumisa zwiṭirathedzhi zwa u shuma nga nomboro kana u vhalela u ṭanganya na u ṭusa zwavhuḽi: • U thoma nga u vhea nomboro khulwanesa uri vha ḽo kona u vhala vha tshi ya phanḽa na u vhalavha tshi ya murahu • Mutalombalo • U davhula na u hafula • U fhaṭa na u pwashekanya</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHIWAHO KHAZWO KHA THEMO YA 1</p>	<p>DZIṆWE NOTSI DZA U BUISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p>	<p>Vhulapfu ha Tshifhinga (kha ngudo ya awara 1na miniti dza24)</p>
---------------------	--	--	---	---

GIREIDI YA 1 THEMO YA 1
2. PHETHENI, MUSHUMO NA ALIDZHEBURA

THOHO	THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWA NWAHA U TSHI FHELA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHIWAHO KHAZWO KHA THEMO YA 1	Vhulapfu ha Tshifhinga (kha ngudo ya awara 1 na miniti dza24)
<p>2.1 Phetheni dza dzhometiri</p>	<p>U kopa, u engagedzda na u buletshedza U kopa, u engagedzda na u buletshedza nga maipfi</p> <ul style="list-style-type: none"> Phetheni dzi sa konqi dzo itwaho nga zwithu zwi fareaho Phetheni dzi sa konqi dzo itwaho nga u ola mutalo, zwivhumbeo na zwithu <p>U diitela phetheni dzavho vhone vhaṅe U diitela phetheni dzavho dza dzhometiri</p> <ul style="list-style-type: none"> Nga zwithu zwi fareaho Nga u ola mutalo, tshivhumbeo kana zwithu <p>Phetheni hoṅhe u mona na riṅe U topola, u buletshedza nga maipfi na u kopa phetheni dza dzhometiri</p> <ul style="list-style-type: none"> Kha mupo U bva vhutshilo ha musalauno ha ḡuvha lirwe na lirwe U bva kha vhufa ha mvelele yashu 	<p>U kopa na u engagedzda U kopa na u engagedzda phetheni dzi sa konqi hu tshi shumiswa</p> <ul style="list-style-type: none"> zwithu zwi re na zwivhumbeo nyolo (tsumbo,u shumisa mivhala na zwivhumbeo) 	<p>U kopa phetheni zwi thusa vhagudi u vhona uri phetheni dzo itwa dzi tshi tevhkana hani.</p> <p>U engagedzda phetheni zwi thusa vhagudi u sedzulusa arali nangoho vha tshi pfelesa vhuvha ha phetheni.</p> <p>Vhagudi vha nga kona u kopa na u engagedzda phetheni nga zwithu zwi fareaho na musi vha sa athu u tou kona u shumisa khirayoni kana penisela u kopa na u engagedzda phetheni nga u tou ola.</p> <p>Phetheni dzi nga itwa nga zwithu zwa ḡuvha lirwe na lirwe zwine zwa wanala kilasini, sa zwa u vhala, bogisi ja mulilo, thanda dza mulilo, zwivhumbeo zwa dzhometiri, malungu, thambo, wulu, muḡali, mabogisi, bola, khirayoni, penisela, na zwiṅwe. Vhagudi vha nga ita zwithu nga vumba kana suko ja u tamba zwine zwa nga shumiswa u ita phetheni.</p> <p>Kha Gireidi ya 1 vhagudi vha nga isa mihumbulo kha phetheni dzine tshivhumbeo tshazwo kana tshithu (kana zwigwada zwa zwivhumbeo kana zwithu) zwa dovholola nga nḡila i fanaho.</p> <p>Tsumbo ya 1: Kha phetheni dziṅwe saizi dza zwithu kha tshigwada zwi a tshintshana, fhedzi zwigwada zwi a dovholola nga nḡila i fanaho</p> <p>Tsumbo ya 2: Phetheni i nga itwa nga u shumisa tshithu tshithini fhedzi tshi na mivhala ine ya tshintshana i tshi dovholola tshifhinga tshoṅhe.</p> <p>Tsumbo ya 3: Kha phetheni dziṅwe zwithu zwo fhambanaho zwi a shumiswa u ita tshigwada, fhedzi zwigwada zwa zwithu zwi a dovholola nga nḡila i fanaho</p>

<p>THOHO</p>	<p>THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWA NWAHA U TSHI FHELA</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHIWAHO KHAZWO KHA THEMO YA 1</p>	<p>DZINWE NOTSI DZA U BUISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p>	<p>Vhulapfu ha Tshifhinga(kha ngudo ya awara 1 na miniti dza24)</p>
<p>2.1 Phetheni dza dzhomejiri</p>	<p>U kopa, u engagedzda na u buletshedza U kopa, u engagedzda na u buletshedza nga maipfi</p> <ul style="list-style-type: none"> • Phetheni dzi sa konqi dzo itwaho nga zwithu zwi fareaho • Phetheni dzi sa konqi dzo itwaho nga u ola mutalo, zwivhumbeo na zwithu <p>U qitela phetheni dzavho vhone vhane U qitela phetheni dzavho dza dzhomejiri</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nga zwithu zwi fareaho • Nga u ola mutalo, tshivhumbeo kana zwithu <p>Phetheni hothe u mona na rine U topola, u buletshedza nga maipfi na u kopa phetheni dza dzhomejiri</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kha mupo • U bva vhutshilo ha musalauno ha quvha jinwe na jinwe • U bva kha vhufa ha mvelele yashu 	<p>U kopa na u engagedzda U kopa na u engagedzda phetheni dzi sa konqi hu tshi shumiswa</p> <ul style="list-style-type: none"> • zwithu zwi re na zwivhumbeo • nyolo (tsumbo, u shumisa mivhala na zwivhumbeo) 	<p>U thusa vhagudi vha Gireidi ya 1 u vhona uri ndi zwigwada zwithio zwine zwa khou dovholola, zwi a farisa u vhea tshigwada tshinwe na tshinwe kha mabambiri o fhambanaho, kana u sumbedza zwi kha tshibogisi kha siafaria.</p> <p>Tsumbo 4: Phetheni i nga itwa nga u dovholola zwigwada zwa zwithu . Tshigwada tshi nga itwa nga zwithu zwi fanaho zwo tou vhwewa nga njila dzo fhambanaho</p> <p>Phetheni ndi tshipida tsha vhuhogwa kha u guda ha u ranga, zwi ita nga uralo na kha Luambo, Zwikili zwa vhutshilo na kha Mbalu.</p> <p>Tsumbo, phetheni ndi tshipida tsha u imba na minwe mimuzika, mutsindo, u tshina na zwinwe zwinzhi zwa vhuksila ha u vhona. Hu na tshifhinga tsha vhagudi tsha u ita ndowendowe dza zwikili zwa zwine vha zwi shumisa kha Mbalu musi vha tshi ita Zwikili zwa Vhutshilo – nga maanda musi vha tshi lunzhedza vhuungu kana u ola phetheni.</p>	

<p>THOHO</p>	<p>THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWA NWAHA U TSHI FHELA</p> <p>U kopa, u engagedzedza na u buletshedza U kopa, u engagedzedza na u buletshedza thevhekano ya nomboro dzi sa konḡiho dzi siho fhasi ha 100</p> <p>U ḡititela phetheni dzavho vhone vhone U ḡititela phetheni dzavho dza nomboro</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHIWAHO KHAZWO KHA THEMO YA 1</p> <p>U kopa, u engagedzedza na u buletshedza U kopa, u engagedzedza na u buletshedza thevhekano ya nomboro dzi sa konḡiho dzi siho fhasi ha 20.</p> <p>Mutevhe u tea u sumbedza u vhala u tshi ya phanḡa na u vhala u tshi ya murahu nga:</p> <ul style="list-style-type: none"> • nthihi nga nthihi u bva kha nomboro inwe na inwe vhukati ha 1 na 20 	<p>DZINWE NOTSI DZA U BUISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p> <p>Kha Vhuimo ha Fhasi, phetheni dza nomboro dzi bveledza u fhaḡa khontseputi dza nomboro kha vhagudi. Phetheni dza nomboro dzi na vhuikwamani na Nomboro, Tswayo na Vhushakau.</p> <p>Mutevhe wa nomboro u nga vha na vhuikwamani na u vhala. Mitevhe ya nomboro u khwaḡisedza na u bveledzisa zwikili zwa vhagudi zwa u vhala. Musi zwikili zwa vhagudi zwa u vhala zwi tshi tshintsha na u bvelela, na mitevhe ya nomboro i a tshintsha.</p> <p>Musi vhagudi vha tshi vhala nga u tou amba vha nga kha ḡi kona u sumbedzwa mutevhe wa nomboro wo ḡwalwaho afho fhasi nga u ḡila dzo fhambanaho, tsumbo,</p>	<p>Vhulapfu ha Tshifhinga(kha ngudo ya awara 1 na miniti dza24)</p> <p>Ngundo 3</p>									
				<p>Vhagudi vha nga kona u ḡadza nomboro dzo ḡahelaho dzo ḡewaho nga zwivhumbeo zwo fhambanaho nga tshivhumbeo tsha mutevhe sa zwe zwa ḡewa afho ḡiḡa.</p> <p>Vha humbule, naho zwo rato, uri vhagudi vha ḡwala nomboro u swika kha 5. Vhagudi vha nga dzi tou amba “ḡadzisa” nomboro dzo ḡahelaho na u shumisa magaraḡa a nomboro u fhedzisa mutevhe wa nomboro. Kha vha sedze notsi dza u buletshedza, vhambedza na u tevhekanya.</p> <p>Tsumbo 1: u tevhelela nomboro/giridi ya nomboro</p> <table border="1" data-bbox="1103 978 1158 1320"> <tr> <td>1</td> <td>2</td> <td>3</td> <td>4</td> <td>5</td> <td>6</td> <td>7</td> <td>8</td> </tr> </table> <p>Tsumbo 2: mutevhe wa nomboro</p> <p>Maḡheleloni a themo, mutevhe wa nomboro u a tshintsha u swika kha 20. Vhagudi vha nga shuma na mutevhe woḡhe wa 1 – 20 kana tshipiḡa tsha mutevhe.</p> <p>Tsumbo 3: mutalombalo</p> 		1	2	3	4	5	6	7	8
1	2	3	4	5	6	7	8						

GIREIDI YA 1 THEMO YA 1			
3. TSHIKHALA NA TSHIVHUMBEO (DZHOMEṬIRI)			
THOHO	THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWA NWAHA U TSHI FHELA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHIWAHO KHAZWO KHA THEMO YA 1	DZINWE NOTSI DZA U BVISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA
3.1. Vhuimo, u divhadza na u talela	<p>Luambo lwa vhuimo</p> <p>U buletshedza vhusaka ha vhuimo ha tshithu tshithini na tshinwe, tsumbo, nṱha ha, phanḁa ha, murahu ha, kha tshamonde, kha tshauja, nṱha, fhasi, tsini na.</p> <p>Vhuimo na u talela</p> <p>U livhanyisa mihumbulo yo thambanaho nga ha zwithu zwi no fana zwine vha zwi vhone divvha linwe na linwe.</p> <p>Vhuimo na masia</p> <ul style="list-style-type: none"> • U tevhela masia u mona na kilasi. • U tevhela ndaela ya u vhea tshithu tshithini tshi na vhusaka na tshinwe, tsumbo, u vhea penisela nga ngomu bogisini 	<p>Luambo lwa vhuimo</p> <p>U buletshedza vhusaka ha vhuimo ha tshithu tshithini na tshinwe, tsumbo, nṱha ha, phanḁa ha, murahu ha, kha tshamonde, kha tshauja, nṱha, fhasi, tsini na.</p> <p>Vhuimo na masia</p> <ul style="list-style-type: none"> • U shumisa luambo lwa vhuimo lwo gudwaho musi vha tshi tevhela masia • U tevhela masia u mona na kilasi. • U tevhela ndaela ya u vhea tshithu tshithini tshi na vhusaka na tshinwe, tsumbo, u vhea penisela nga ngomu bogisini 	<p>Luambo lwa vhuimo</p> <p>Luambo lwa vhuimo lu tea u divhadzwa nga nyito dza u tou ita dzine dza ita uri vhagudi vha dzhenelele kha musudzuluwo zwi katelaho na nyimbo na zwidade zwi re na nyito na mitambo i re na maipfi a re na nyito. Hezwi zwi nga itwa nga tshifhinga tsha u shuma na kilasi yoṱhe kana nga tshifhinga tsha u shuma na vhagudi. Hu eletshedzwa uri vha tea u gudisa ngudo mbili dza nyito dza vhuimo nga tshifhinga tsha Themo ya 1, fhedzi kha vha ise phanḁa na u divhadza na u ita ndowendowe ya maipfi a vhuimo na tshipiḁa tsha kilasi yoṱhe, tshigwada tshine tsha khou shuma na mudededzi na nga tshifhinga tsha mugudi tsha u shuma e eṱhe. Luambo lwa vhuimo lu nga ḁi itwa nga tshifhinga tsha ngudo dza Luambo na Zwikili zwa Vhutshilo</p> <p>Ndi zwa ndeme u divhadza maipfi a phere a vhuimo nga tshifhinga tshithini, tsumbo, nṱha na fhasi, nga ngomu na nga nṱa.</p> <p>Maipfi a vhuimo a shumiseaho a katela:</p> <ul style="list-style-type: none"> • monde, uja; • phanḁa / murahu; • nga murahu, nga phanḁa; • nga nṱha /nga fhasi; • ngomu/ nṱa; • nga fhasi/ nga nṱha; • tsini / kule; • vhukati <p>Luambo lwa vhuimo lu nga khwaṱhisedzwa nga u tou nṱwala u fana na u ola, u khiraya kana u livhanyisa nyolo na maipfi.</p> <p>Vhuimo na masia</p> <p>Vhagudi vha nga thoma nga u guda luambo lwa vhuimo vha kona u shumisa ndivho iyo kha zwi tevhelaho:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ndaela dza u bvisa kana u vhea zwithu zwi na vhusaka na zwinwe, tsumbo, "vheani khirayoni tsini na zwa u vhaela"; "vheani magaraṱa a nomboro nṱha ha khabodo". • Masia ane vhagudi vha nga tshimbilela hone kilasini, tsumbo "u ḁa phanḁa ha kilasi"; "imani tsini na tshidulo tshaṱu"; "fnufhani nga nṱha ha bini la mashika" na zwinwe <p>U gudisa vhagudi u tevhela masia zwi tea u itwa nga nyito dza u tou ita dzine vhagudi vhone vhaṅe vha tshimbila tshimbila kana u tshimbidza zwithu zwi tshi ya nga ndaela.</p>
			<p>TSHIFHINGA (kha ngudo ya awara 1 na miniti dza24)</p> <p>Ngudo 2</p>

THOHO	THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWA NWAHA U TSHI FHELA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHIWAHO KHAZWO KHA THEMO YA 1	DZINWE NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA	TSHIFHINGA (kha ngudo ya awara 1 na miniti dza24)
<p>3.2 Zwithu zwa 3-D</p>	<p>Zwikhala zwa zwithu U ñivha na u amba madzina a zwithu zwa 3-D kijasini na kha zwifanyiso</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zwivhumbeo zwa bola (tshipulumbu) • Zwivhumbeo zwa bogisi (phurisirimu) <p>Mbonalo dza zwithu U buletshedza, u tevhekanya na u vhambedza zwithu zwa 3-D zwi tshi ya nga:</p> <ul style="list-style-type: none"> • saizi • muvhala • zwithu zwine zwa kunguluwa • zwithu zwine zwa suvha <p>Nyito dzine vha tea u tou fombe khadzo U sedza na u fhaṭa zwithu zwa 3-D zwe vha ñewa vha tshi shumisa zwithu zwi fareaho, sa mabuloko a u fhaṭa, zwithu zwa u vusulusa, khithi ya u fhaṭa.</p>	<p>Zwikhala zwa zwithu U ñivha na u amba madzina a zwithu zwa 3-D kijasini na kha zwifanyiso</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zwivhumbeo zwa bola (tshipulumbu) • Zwivhumbeo zwa bogisi (phurisirimu) <p>Mbonalo dza zwithu U buletshedza, u tevhekanya na u vhambedza zwithu zwa 3-D zwi tshi ya nga:</p> <ul style="list-style-type: none"> • saizi • muvhala <p>Nyito dzine vha tea u tou fombe khadzo U sedza na u fhaṭa zwithu zwa 3-D zwe vha ñewa vha tshi shumisa zwithu zwi fareaho, sa mabuloko a u fhaṭa, zwithu zwa u vusulusa, khithi ya u fhaṭa.</p>	<p>Mushumo munzhi kha zwithu zwa daimesheni tharu kha Gireidi ya 1 u tea u itwa hu tshi shumiswa zwithu zwi fareaho. Fi tshenzhema ijfhasi ja zwa daimesheni tharu, ngaauralo u thoma nga zwithu zwi fareaho zwi thusa vhagudi u fhaṭa tshenzhemo yavho ye vha ña nayo tshikoloni.</p> <p>Vhagudi vhanzhi vha balelwa u ṭalutshedza zwithu zwa dzhomejiri zwa daimesheni tharu kha zwifanyiso. U shuma na zwithu zwi vhonala kana zwi fareaho zwi a thusa vhagudi u ṭalutshedza nyimele ya tshithu tsha dzhomejiri nga murahu. Musi vha tshi shumisa tshithu tshi fareaho, vha a kona u tshi rembulusa vha sedza matungo oṭhe. Vha a kona u vhona uri tsho tou ita hani nga murahu na nga fhasi.</p> <p>Musi vha na zwifanyiso fhedzi, vha nga humbula nga zwipiḁa zwi sa vhonali kha zwo olwaho. Hezwi a zwi leluwi kha vhagudi vhaṭuku. Arali vhagudi vha tou fhiwa ṭalutshedzo ya tshithu fhedzi a si tshi vhone kana u tshi fara, zwi a konḁa nga maanḁa u pfesesa vhuvha ha tshithu tsho fhelela</p> <p>U fhaṭa zwithu zwa 3-D Vhagudi vha thoma nga u tamba ha u ḁinangela, vha tshi shumisa zwithu zwo fhambanaho zwa 3-D na u fhaṭa zwithu zwe vha ḁinangela vhone vhaṅe vha tshi shumisa mabuloko a u fhaṭa kana khithi ya u fhaṭa kana zwa u vusulusa. Hezwi zwi nga itwa nga tshifhinga tsha mugudi tsha u shuma e eṭhe.</p> <p>Vha nga kona zwino u shumisa zwithu zwo no shumiswaho (sa bogisi ja mantshesi) kana mabuloko a u fhaṭa kana khithi ya u fhaṭa u ita modele kana tshifhaṭo, tsumbo, thawara, robotho, tshidimela, thekhisi, khasele, na zwiinwe. Vhagudi vha nga kopa modele. Hezwi zwi nga itwa nga tshifhinga tsha mugudi tsha u shuma e eṭhe, fhedzi zwi dovha zwa vha zwa ndeme u ita nyambedzano na vhagudi uri ndi ngani itshi tshithu tshi kha uyu modele. Hezwi zwi thusa u isa mihumbulo ya vhagudi kha dzhomejiri na vhuvha ha tshithu, tsumbo, arali thawara yo fhaṭa nga mabogisi kana mabuloko, vha nga kona u vhudzisa vhagudi uri “ni nga kona u fhaṭa thawara nga bola fhedzi?” Vha tea u ṭalutshedza phindulo dzavho.</p>	<p>Ngudo 3</p>

THOHO	THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWA NWAHA U TSHI FHELA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHIWAHO KHAZWO KHA THEMO YA 1	DZIÑWE NOTSI DZA U BVISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA	TSHIFHINGA (kha ngudo ya awara 1 na miniti dza24)
<p>3.2 Zwithu zwa 3-D</p>	<p>Zwikhala zwa zwithu U ñivha na u amba madzina a zwithu zwa 3-D kijasini na kha zwifanyiso</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zwivhumbeo zwa bola (tshipulumbu) • Zwivhumbeo zwa bogisi (phurisimu) <p>Mbonalo dza zwithu U buletshedza, u tevhekanya na u vhambedza zwithu zwa 3-D zwi tshi ya nga:</p> <ul style="list-style-type: none"> • saizi • muvhala • zwithu zwine zwa kunguluwa • zwithu zwine zwa suvha <p>Nyito dzine vha tea u tou fombe khadzo U sedza na u fhaṭa zwithu zwa 3-D zwe vha ñewa vha tshi shumisa zwithu zwi fareaho, sa mabuloko a u fhaṭa, zwithu zwa u vusulusa, khithi ya u fhaṭa.</p>	<p>Zwikhala zwa zwithu U ñivha na u amba madzina a zwithu zwa 3-D kijasini na kha zwifanyiso</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zwivhumbeo zwa bola (tshipulumbu) • Zwivhumbeo zwa bogisi (phurisimu) <p>Mbonalo dza zwithu U buletshedza, u tevhekanya na u vhambedza zwithu zwa 3-D zwi tshi ya nga:</p> <ul style="list-style-type: none"> • saizi • muvhala <p>Nyito dzine vha tea u tou fombe khadzo U sedza na u fhaṭa zwithu zwa 3-D zwe vha ñewa vha tshi shumisa zwithu zwi fareaho, sa mabuloko a u fhaṭa, zwithu zwa u vusulusa, khithi ya u fhaṭa.</p>	<p>U ñivha na u amba madzina a bola (tshipulumbu) na bogisi (phurisimu) Vhagudi vha a topola na u buletshedza zwivhumbeo zwa bola (tshipulumbu) na tshivhumbeo tsha bogisi (phurisimu) Vhagudi vha tea u buletshedza zwithu zwa ñuvha ñivwe na ñivwe nga u amba uri kana tshivhumbeo tsha tsho fana na tsha bola kana tsha bogisi, tsumbo, tshidina tshi na tshivhumbeo tshi no fana na tsha bogisi kana heji swiri ji na tshivhumbeo tshi no nga tsha bola. Ndi zwa vhuṭhogwa uri vhagudi vha kone u vhona na u shuma na tsumbo dzi fhiraho nthihi dza zwithu zwa zwivhumbeo zwo fhambanaho zwi no nga bola na zwivhumbeo zwine zwa nga bogisi. Vhagudi vha tea u ñewa mutevhe wa zwithu zwa tshipulumbu zwa u shuma ngazwo tsumbo. Bola dza saizi dzo fhambanaho, mimavhulu, maswiri, na zwiñwe. Vhagudi vha tea u ñewavho na zwithu zwa zwivhumbeo zwa phurisimu zwa u shuma ngazwo, tsumbo, mabuloko, zwidina, na mabogisi a saizi dzo fhambanaho Vhagudi vha nga kona u wana na u vhekanya zwithu zwa zwivhumbeo zwi no nga bola (tshipulumbu) na zwiñwe, kana zwine zwa vha na tshivhumbeo tshi no nga tsha bogisi (phurisimu) musi vha tshi ñewa zwithu zwo kuvhanganywaho. Vhagudi vha nga wana, u sumbedza na u amba dzina ña tshithu tshi re na tshivhumbeo tsha bogisi (phurisimu) kijasini. Vhagudi vha nga ñewa ndaele ya u ita zwithu zwa zwivhumbeo zwa bola kana bogisi nga vumba na suko ña u tambisa. U vhambedza na u buletshedza zwithu zwa 3-D : nga saizi Vhagudi vha vhambedza saizi ya zwithu zwivhili zwi fanaho Tsumbo:</p> <ul style="list-style-type: none"> • u vhekanya bola u ya nga saizi • u shumisa luambo lwa saizi u vhambedza zwithu sa “bogisi ndi jhulwane kha bola, nga uri ndi a kona u vhea bola nga ngomu ha bogisi. <p>U ñatutshedza zwithu zwa 3-D nga: muvhala Vhagudi vha amba nga muvhala wa tshithu vha kona u vhekanya zwithu nga muvhala. U topola na u amba madzina a zwithu na muvhala yazwo khathithi na u vhambedza saizi ya zwithu, hezwi hu nga itwa ñowendowe nga tshifhinga tsha u shuma na phetheni. Ñowendowe dza u ñwala Naho mushumo munzhi wa u shuma na zwithu zwa 3-D u tshi itwa nga u tou ita, mushumo u tea u khwaṭhisedzwa nga u ita mushumo wa u ñwala.</p>	

THOHO	THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWA NWAHA U TSHI FHELA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHIWAHO KHAZWO KHA THEMO YA 1	DZINWE NOTSI DZA U BVISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA	TSHIFHINGA (kha ngudo ya awara 1 na miniti dza24)
<p>3.2 Zwithu zwa 3-D</p>	<p>Zwikhala zwa zwithu U ñvha na u amba madzina a zwithu zwa 3-D kijasini na kha zwifanyiso</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zwivhumbeo zwa bola (tshipulumbu) • Zwivhumbeo zwa bogisi (phurisirimu) <p>Mbonalo dza zwithu U buletshedza, u tevhekanya na u vhambedza zwithu zwa 3-D zwi tshi ya nga:</p> <ul style="list-style-type: none"> • saizi • muvhala • zwithu zwine zwa kunguluwa • zwithu zwine zwa suvha <p>Nyito dzine vha tea u tou fombe khadzo U sedza na u fhaña zwithu zwa 3-D zwe vha ñewa vha tshi shumisa zwithu zwi fareaho, sa mabuloko a u fhaña, zwithu zwa u vusulusa, khithi ya u fhaña.</p>	<p>Zwikhala zwa zwithu U ñvha na u amba madzina a zwithu zwa 3-D kijasini na kha zwifanyiso</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zwivhumbeo zwa bola (tshipulumbu) • Zwivhumbeo zwa bogisi (phurisirimu) <p>Mbonalo dza zwithu U buletshedza, u tevhekanya na u vhambedza zwithu zwa 3-D zwi tshi ya nga:</p> <ul style="list-style-type: none"> • saizi • muvhala <p>Nyito dzine vha tea u tou fombe khadzo U sedza na u fhaña zwithu zwa 3-D zwe vha ñewa vha tshi shumisa zwithu zwi fareaho, sa mabuloko a u fhaña, zwithu zwa u vusulusa, khithi ya u fhaña.</p>	<p>Luambo Ndi zwa ndeme u bveledze vhukoni ha vhagudi ha u amba nga zwithu zwa 3-D .</p> <ul style="list-style-type: none"> • Luambo lwa saizi: khulu, khulwane, khulwanesa, ñhukhu, ñhukhusa, ñhukhuñhukhusa • Muvhala • Luambo lwa zwithu zwone zwine: Mabogisi, dzibola (vhagudi a vha lavhelelwi u ñvha maipfi a nga ho tshipulumbu na phurisirimu) • Luambo lwa vhuimo u buletshedza u fhaña <p>Tsumbo:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ñha ha, fhasi ha • murahu, phanda ha • tsini na, matungo a • nga fhasi, nga ñha • tsini, vhukati, • nga ngomu, nga nña <p>Luambo lwa saizi na muvhala zwi nga kona u bveledzwa nga tshifhinga tsha ngudo dza Luambo kana nga tshifhinga tsha ngudo dza Zwikili zwa Vhutshilo na u shumiswa kana u ita ñdowendowe yazwo nga tshifhinga tsha ngudo dza Mbalo. Luambo lwa vhuimo lu nga bveledzwa nga tshifhinga tsha ngudo dza luambo na nga tshifhinga tsha ngudo dza Zwikili zwa Vhutshilo na nga tshifhinga tsha musivhagudi vho tou fombe kha vhuimo. Zwi nga shumiswa na u itwa ñdowendowe musivhagudi vha tshi shuma nga zwithu zwa 3-D .</p>	

GIREIDI YA 1 THEMO YA 1
4. MUELO

THOHO	THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWA NWAHA U TSHI FHELA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHIWAHO KHAZWO KHA THEMO YA 1	DZINWE NOTSI DZA U BVISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA	Vhulapfu ha Tshifhinga (kha ngudo dza awara 1 na miniti dza 24)
4.1 Tshifhinga	<p>U fhela ha tshifhinga</p> <p>U amba nga ha u fhela ha tshifhinga</p> <ul style="list-style-type: none"> • U tevhhekanya zwiwo zwine zwa dzulela u itea matshiloni avho. • U vhambedza vhulapfu ha zwiifhinga nga u shumisa luambo, tsumbo, ndaptusa, pfufhisa, fahanyesa, u lenga • U tevhhekanya zwiwo hu tshi shumiswa luambo sa mulovha, namusi, matshele <p>U amba tshifhinga</p> <ul style="list-style-type: none"> • U buletshedza musi ho itea zwiifhinga zwithu nga u shumisa luambo, tsumbo, matshele, masiari, vhusiku, matshelelonitsheloni, nga madekwana • U amba na u tevhhekanya madzina a maquvha a vhege • U tevhhekanya madzina a mirwedzi ya riwaha • U sumbedza maquvha a mabebo kha khajenda 	<p>U fhela ha tshifhinga</p> <p>U amba nga ha u fhela ha tshifhinga</p> <ul style="list-style-type: none"> • U tevhhekanya zwiwo zwine zwa dzulela u itea matshiloni avho • U vhambedza vhulapfu ha zwiifhinga nga u shumisa luambo, tsumbo, ndaptusa, pfufhisa, fahanyesa, u lenga • U tevhhekanya zwiwo hu tshi shumiswa luambo sa mulovha, namusi, matshele <p>U amba tshifhinga</p> <ul style="list-style-type: none"> • U buletshedza musi ho itea zwiifhinga zwithu nga u shumisa luambo, tsumbo, matshele, masiari, vhusiku, matshelelonitsheloni, nga madekwana • U topola na tevhhekanya maquvha a vhege • U amba na u tevhhekanya mirwedzi ya riwaha • U vhea maquvha a mabebo kha khajenda 	<p>Vhagudi vha tea u guda uri vha amba hani nga ha</p> <ul style="list-style-type: none"> • tevhhekanyo ya zwiwo • vhulapfu ha tshifhinga <p>Vhunzhi ha mushumo hoyu u itwa quvha riwwe na riwwe nga tshifhinga tsha u shuma na kilasi yothe kana tshifhinga tsha u shuma na tshigwada.</p> <p>Vhagudi vha amba na u fhindula mbudziso nga ha tshifhinga tshine zwiwo zwa itea ngatsho, u shumisa luambo sa, matsheleloni, madekwana, u fahanyesa, u lenga.</p> <p>U fhela ha tshifhinga</p> <p>Vhagudi vha tevhhekanya zwiwo vha tshi shumisa luambo sa, mulovha, namusi, matshele. Vhagudi vha vhambedza vhulapfu ha zwiifhinga vha tshi shumisa luambo sa, tshilapfusa, kana tshilapfusa, u fahanyesa kana u lenga.</p> <p>Vhagudi vha amba nga ha u tevhhekana ha zwiwo zwa vhutshiloni avho vhone vhaane. Vha a itavho na u tevhhekanya zwiifhinga sa.</p> <ul style="list-style-type: none"> • maga a u ita dzisangwenzhi kana khaphu ya tie; • tshinepe tshi sumbedzaho riwaha a tshi khou aluwa u ya kha muthu muhulwane; • mutevhephadu wa vhutshilo ha tshipuka. Tsumbo u bva kha gumba u ya kha khuhu, kana u bva kha gumba u ya kha qula, kana gumba u ya kha tshisusu; na • zwiwo zwine zwa itea tshifhinga tshothe kha quvha (u vuwa, u vha tshikoloni, u tamba, u la tshilalelo, u eqela). <p>U amba tshifhinga</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vhagudi vha guda madzina a vhege nga dzinyimbo na zwidade. Hezwi zwi itwa ndowendowe quvha riwwe na riwwe • Maquvha a mabebo a vheva kha khajendara kha quvha jo teaho • Vhagudi vha guda mirwedzi ya riwaha nga dzinyimbo na zwidade. 	Ngudo 2

<p>THOHO</p>	<p>T̩HOĐEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWA NWAHA U TSHI FHELA</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHIWAHO KHAZWO KHA THEMO YA 1</p>	<p>DZIÑWE NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p>	<p>Vhulapfu ha Tshifhinga (kha ngudo dza awara 1 na miniti dza 24)</p>
<p>4.2 Vhulapfu</p>	<p>U eia hu si ha</p> <ul style="list-style-type: none"> • U vhambedza na u tevhekanya vhulapfu, vhunṭha kana vphuphara ha zwithu zwiwihili kana zwinzhi nga u zwi vhea tsini na tsini • U shumisa luambo u amba nga mbambedzo tsumbo, lapfusa, pfufhisa, lapfusa, ṭandavhuwesa. • U anganyela, u eia, u vhambedza, u tevhekanya na u rekhoda vhulapfu hu tshu shumiswa zwa u eia zwi si zwa ndinganelo tsumbo, vhulapfu ha tshangḁa, maga, vhulapfu ha penisela, zwa u vhailela nz. • U buletshedza vhulapfu ha zwithu nga u vhalala na u amba vhulapfu nga zwa u eia zwi sa zwa ndinganelo 	<p>U eia hu si ha</p> <ul style="list-style-type: none"> • U vhambedza na u tevhekanya vhulapfu, vhunṭha kana vphuphara ha zwithu zwiwihili kana zwinzhi nga u zwi vhea tsini na tsini • U shumisa luambo u amba nga mbambedzo tsumbo, lapfusa, pfufhisa, lapfusa, ṭandavhuwesa. 	<p>Naho u eia kha Gireidi ya 1 hu si ha fomaḁa, a huna u eia ha vhulapfu ha fomaḁa hu tshi shumiswa zwa u eia zwa ndinganelo hune ha itwa.</p> <p>Zwo themendelwa uri ngudo dza mathematiki dzi sedza kha vhulapfu kha themo mbili dza ṅwaha (Themo ya 1 na Themo ya 3). Zwine vha tea u tou fombe khazwo kha Themo ya 1 zwi nga kona u vha kha mbambedze ngeno kha Themo ya 3 vhagudi vha tshi nga kona u shumisa na zwa u eia zwi si zwa ndinganelo. Vhagudi vha nga kona u ita ṅdowenḁowe na u khwaṭhisedza khontseputi hedzi nga tshifhinga tsha mugudi tsha u shumisa e eṭhe ṅwaha woṭhe.</p> <p>U vhambedza ho livhanaho na vhulapfu fhedzi ha zwithu zwi fareaho</p> <p>U bveledza u pfesesa ha vhulapfu na luambo lwa u amba nga ha vhulapfu. Vhagudi vha thoma u humbula na u amba nga ha vhulapfu nga u vhambedza zwithu zwiwihili (kana u ola zwithu zwiwihili) hu na phambano i no tou vhoneḁaya vhulapfu.</p> <p>Tsumbo:</p> <ul style="list-style-type: none"> • tshipiḁa tshilapfu tsha thambo na tshipiḁa tshipufufhi tsha thambo • muri mulapfu na muri mupufufhi, • mulambo wo aṭamaho na mulambo musekene <p>Vhagudi vha nga kona u ita kana u ola tsumbo dzine dza nga sa</p> <ul style="list-style-type: none"> • u shumisa vumba kana suko u ita ṅowa ndapfu na ṅowa pfufhi • u shumisa maboḁo u ita thawara ndapfu na thawara pfufhi • u ola mudrdrdzi mulapfu na mudededzi mupufufhi <p>Musi vhagudi vha tshi vho kona u amba nga ha vhulapfu nga ṅdila ya mafhambanyi, vha nga kona u divhadzwa kha luambo luswa lwa u vhambedza, sa tsumbo, “Ndi ita tshidimela tshi lapfu fhedzi Lutendo o ita tshidimela tshi lapfusa.”</p> <p>U vhambedza vhulapfu nga u vhea tshithu tsini na tshihwe</p> <p>Musi vha gudi vha tshi vho kona u amba zwinzhi nga ha vhulapfu (tshilapfu, tshi pfufhi nz), na u vhambedza vhulapfu ha zwithu zwine zwa tou vhoneḁa uri zwo fhambana musi muthu a tshi tou thoma u zwi lavhelesa, vha nga kona u bvele phanḁa na tsumbo dzine dza vha na phambano ya hone ya vha ṭhukhu musi muthu a tshi tou sedza na uri zwi a tea u vheva tsini na tsini u zwi vhambedzwa. Sa tsumbo,</p> <ul style="list-style-type: none"> • u wana uri ndi u fhio kha vhana vha vhiili ane a vha mupapfusa nga u ima tsini na tsini • u vhea khirayoni mbili nga u tou ḁzi vhambedza na u livhanyisa zwiraho zwa khirayoni u wana uri ndi ifhio ine ya vha pfufhisa 	

<p>THOHO</p>	<p>T̩HOĐEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWA NWAHA U TSHI FHELA</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHIWAHO KHAZWO KHA THEMO YA 1</p>	<p>DZIÑWE NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p>	<p>Vhulapfu ha Tshifhinga (kha ngudo dza awara 1 na miniti dza 24)</p>
<p>4.2 Vhulapfu</p>	<p>U ela hu si ha</p> <ul style="list-style-type: none"> • U vhambedza na u tevhekanya vhulapfu, vhunṭha kana vphaphara ha zwithu zwiṽhili kana zwinzhi nga u zwi vhea tsini na tsini • U shumisa luambo u amba nga mbambedzo tsumbo, lapfusa, pfufhisa, lapfusa, ṭaṅṅavhuwesa. • U anganyela, u ela, u vhambedza, u tevhekanya na u rekhoda vhulapfu hu tshu shumiswa zwa u ela zwi si zwa ndinganelo tsumbo, vhulapfu ha tshangṅa, maga, vhulapfu ha penisela, zwa u vhaṽlela nz. • U buletshedza vhulapfu ha zwithu nga u vhaṽla na u amba vhulapfu nga zwa u ela zwi sa zwa ndinganelo 	<p>U ela hu si ha</p> <ul style="list-style-type: none"> • U vhambedza na u tevhekanya vhulapfu, vhunṭha kana vphaphara ha zwithu zwiṽhili kana zwinzhi nga u zwi vhea tsini na tsini • U shumisa luambo u amba nga mbambedzo tsumbo, lapfusa, pfufhisa, lapfusa, ṭaṅṅavhuwesa. 	<p>Vhagudi vha tea u ṅewa tshifhinga tsha u vhambedza tsumbo mbili dza zwithu zwinzhi zwi fhambanaho sa zwiṽtanda, penisela, zwiṽiroa, zwiṽpapfu ha ṭhambo, riboni, zwiṽbambiri, nz. U ola zwithu zwiṽhili na hona hu tea u kona u vhambedzwa arali zwo vheṽwa tsini na tsini na u vhambedzwa nga ṅṭha na nga fhasi.</p> <p>Vhagudi vha nga kona u bvela phanṅa na u vhambedza na tevhekanya zwithi zwi rarur kana zwinzhi. Hezwi zwi ḡivhea sa thevhekano.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tshigwada tsha vhagudi vho imaho nga u furalalana nga vha vṽhili nga vha vṽhili uri vha kone u ḡidzudzanya zwaṽvhuḡi kga muduba u bva kha mupfufhisa u yak ha mulapfusa; na • U vhea zwithu zwiṽrarur kana zwinzhi nga muduba u bva kha lapfusa u ya kha tshi pfufhisa kana tsho ṭaṅṅavhuwesa u swika kha tsho sekenesaho. Zwithu zwo teaho ho katelwa na penisela, khirayono, maboḡelo, zwiṽtanda, vhulapfu ha ṭhambo kana ribono; zwiṽbambiri zwi lapfu kana matheriala, zwiṽtenda nz. <p>Vhagudi vha bveledza ṅḡivho ya nga ha vhulapfu nga tshifhinga tshi thihi musi vha tshi khou bveledza luambo lwa u buletshedza vhulapfu.</p> <p>Vhunga izwi zwi sa ṭoḡi nomboro na nthini, zwi nga kona u itwa nga u ṭavhanya nga Themo ya 1 musi vhagudi vha sa athu u kṽwaṭhisedza ṅḡivho yavho ya nomboro na tswayo u swika kha 5.</p> <p>Naho u ela hu tshikili tsha u tou ita, vhagudi vha tea u itavho na mushumo wa u ṽwala, une u nga katela u ola na u khiraya, zwoṭhe uri vha kona u ita ṅḡowenḡowe ya u shumisa khirayoni kana penisela na uri vha ita ṅḡowenḡowe ya u rekhoda musi vha tshi ela.</p>	<p>Ngudo 2</p>

<p>T̩HOHO</p>	<p>T̩HOĐEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWA NWAHA U TSHI FHELA</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHIWAHO KHAZWO KHA THEMO YA 1</p>	<p>DZIÑWE NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p>	<p>Vhulapfu ha Tshifhinga (kha ngudo dza awara 1 na miniti dza 24)</p>
<p>4.3 Tshileme</p>	<p>U ela hu si ha fomaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • U anganyela, u ela, u vhambedza, u dzudzanya na u rekhoda tshileme hu tshi shumiswa zwikalo zwi si zwa tshitandadi, tsumbo, mabuloko, zwidina na zwinwe. • U shumisa luambo u amba nga ha u vhambedza, tsumbo,tshi leluwaho, tshi lemela, tshi leluwesaho, tshi lemelesaho • U ũalutshedza vhuleme ha zwithu nga u tou vhalala vha kona u amba vhuleme nga uniti/nyonga i si ya fomaja 	<p>U ela hu si ha fomaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • U anganyela, u ela, u vhambedza, u dzudzanya na u rekhoda tshileme hu tshi shumiswa zwikalo zwi si zwa tshitandadi, tsumbo, mabuloko, zwidina na zwinwe. • U shumisa luambo u amba nga ha u vhambedza, tsumbo,tshi leluwaho, tshi lemela, tshi leluwesaho, tshi lemelesaho 	<p>U ela hoũhe ha Gireidi ya 1 a si ha fomaja.A hu na u ela ha fomaja ha tshileme hume ha itwa nga zwa u ela zwa ndinganelo.</p> <p>Zwo themedelwa uri ngudo dza mathematiki dzi sedza kha tshileme kha themo mbili dza ñwaha (Themo ya 1 na Themo ya 4). Zwine vha tea u tou fombe khazwo kha Themo ya 1 hu vha ho sedzwa kha mbambedeze fhedzi ngeno kha Themo ya 4 vhaugudi vha nga kona u shuma na zwa u ele zwi si zwa ndinganelo. Vhaugudi vha nga kona u ita ñdowendowe na u khaũhisedza khontseputi hedzi nga tshifhinga tsha mugudi tsha u shuma e eũhe ñwaha woũhe.</p> <p>U vhambedza ho livhanaho kha tshileme tsha zwithu zwi fareaho</p> <ul style="list-style-type: none"> • U bvedza u pũesesa ha tshileme na luambo lwa u amba nga ha tshileme. <p>Vhaugudi vha thoma u humbula na u amba nga ha tshileme nga u vhambedza zwithu zwithu zwi no lemela na zwi sa lemeli. Vha imisela ñha tshithu tshine tshi leluwesaho vha dovha vha edzisa u takula tshithu tshi lemelesaho. Hezwi zwi nga kona u khaũhisedzwa nga u sumbedza nyolo hume tshithu tshi lemelesaho na tshithu tshi leluwesaho zwa vhambedzwa.</p> <p>Musi vhaugudi vha tshi vho kona u amba nga ha tshileme nga ñdila ya mathambanyi, tshi lemelesaho na tshi leluwesaho vhaugudi vha nga kona u vhambedza zwithu zwivhili vha amba uri ñdi tshifhio tshine tsha vha lemelesa na uri ñdi tshifhio tshine tsha leluwesa, Hezwi zwi nga itwa nga u nembenedza zwithu nga zwanũa zwoũhe na u vhambedza uri ñdi tshi fhio tshine tsha lemelesa na uri ñdi tshi fhio tshine tsha leluwesa</p> <p>Vhaugudi vha tea u rekhoda mishumo yoũhe hu nga vha nga u ola kana ñdowedzo dza u livhanyisa.</p> <ul style="list-style-type: none"> • U vhambedza vhuleme hu tshi shumiswa tshikalo tsha u eđanyisa <p>Tshikalo tsha tshileme tsha u eđanyisa tsho tou rengwaho tshi nga kona u shumiswa. Arali hu si na tshikalo tsha u eđanyisa tsho tou rengwaho, ni nga ũi itela tshinwe nga u nambatedza phere ya tshithi tsha zwi tevhelaho kha hañara: khaphu ya yogathi, tshiraho tsha bođelo ña ñithara 2 kana tshiraho tsha ñithara 1 ya mafhi, kana bogisi ñithara tsha nyamunaithi (zwifaredzi zwa u fana zwi tea u nambatedzwa matungo oũhe a hañara).</p>	<p>Ngudo 2</p>

<p>THOHO</p>	<p>T̩HOĐEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWA NWAHA U TSHI FHELA</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHIWAHO KHAZWO KHA THEMO YA 1</p>	<p>DZIÑWE NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p>	<p>Vhulapfu ha Tshifhinga (kha ngudo dza awara 1 na miniti dza 24)</p>
<p>4.3 Tshileme</p>	<p>U eia hu si ha fomaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • U anganyela, u ela, u vhambedza, u dzudzanya na u rekhoda tshileme hu tshi shumiswa zwikalo zwi si zwa tshitandadi, tsumbo, mabuloko, zwidina na zwinwe. • U shumisa luambo u amba nga ha u vhambedza, tsumbo,tshi leluwaho, tshi lemela, tshi leluwesaho, tshi lemelesaho • U talutshedza vhuleme ha zwithu nga u tou vhalala vha kona u amba vhuleme nga uniti/nyonga i si ya fomaja 	<p>U eia hu si ha fomaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • U anganyela, u ela, u vhambedza, u dzudzanya na u rekhoda tshileme hu tshi shumiswa zwikalo zwi si zwa tshitandadi, tsumbo, mabuloko, zwidina na zwinwe. • U shumisa luambo u amba nga ha u vhambedza, tsumbo,tshi leluwaho, tshi lemela, tshi leluwesaho, tshi lemelesaho 	<ul style="list-style-type: none"> • Vhagudi vha nga thoma nga u vhea zwithu zwi fanaho matungo othe a tshikalo tsha u eđanyisa, “u itela u nga fhsi ha hanara ho eđanela” kana tshiraho tsha hanara tsho linganela matungo othe musi zwithu zwi vhi zwi na tshileme tshi fanaho zwo longelwa thungo dzothe. • Vhagudi vha a vhambedza zwithu nga u vhea tshirwe nga thungo inwe na inwe ya tshikalo tsha u eđanyisa, u vhona uri ndi tshi fhio tshine tsha lemelesa kana tshine tsha leluwesa. • Vhagudi vha nga konaha u vhambedza zwithu nga u vhea tshithu tshi fhiraho tshithini nga thungo nthini kana thungo dzothe dza tshikalo tsha u eđanyisa u vhona uri ndi zwingana zwa tshithu tshi fanaho zwine zwa vha na tshileme tshi eđanaho na tsha tshirwe tshithu tsumbo. khirayoni 5 dzi na tshileme tshi linganaho na tsha tshigero tshi thini. • Hezwi zwi nga engedzwa kha thevhekano, hune vhagudi vha linga vhushaka ha zwileme ha phere ya zwithu u swikela vha tshi nga kona u ita mutevhe wa zwithu zwiraru kana zwinzhi zwa u bva kha tshi leluwesaho u ya kha tshi lemelesaho kana u bva kha tshi lemelesaho u ya kha tshi leluwesaho. <p>Zwithu zwi tea u nanguludzwa ho katelwa na zwithu zwi hulwane zwi leluwaho na zwithu zwi tuku zwi lemela, tsumbo phakethe ya 250g ya muṅo i tshi vhambedzwa na bogisi la khonifulekisi la 400g. Hezwi zwi thusa vhagudi u pfesesa u bva mathomoni uri tshileme tshi na vhushaka fhedzi saizi arali zwithu zwi fanaho zwi tshi elwa.</p> <p>Vhagudi vha bveledze ṅivho ya tshileme nga tshifhinga tshithini na musi vha tshi khou bveledza luambo lwa u buletshedza tshileme.</p> <p>Vhunga izwi zwi sa ṅoḍi nomboro na nthini, zwi nga kona u itwa mathomoni a Themo ya 1 musi vhagudi vha sa athu u khwaṅisedza ṅivho yavho ya nomboro na tswayo u swika kha 5.</p> <p>U rekhoda</p> <p>Naho u ela tshi tshikili tsha u tou ita. Vhagudi vha teavho na u ita mushumo wa u ṅwala, une wa katela nyolo na u khiraya, zwothe uri vha kone u ita ṅdowṅowe ya u shumisa khirayoni kana penisela na uri vha ite ṅdowṅowe ya u rekhodza musi vha tshi ela.</p>	

<p>T̩HOHO</p>	<p>T̩HOĐEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWA NWAHA U TSHI FHELA</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHIWAHO KHAZWO KHA THEMO YA 1</p>	<p>DZIÑWE NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p>	<p>Vhulapfu ha Tshifhinga (kha ngudo dza awara 1 na miniti dza 24)</p>
<p>4.4 Khaphasithi/Vhungomu</p>	<p>U ela hu si ha fomala</p> <ul style="list-style-type: none"> • U vhambedza na u tevhekanya vhunzhi ha tshiluđi ngomu (volumu)ha zwifaredzi zwivhili zwo vhwahwa tsini na tsini. Vhagudi vha do sedzulusa nga u shululela kha tshifaredzi tsha vhuraru arali zwo tea. • U vhambedza na u tevhekanya vhunzhi ha tshiluđi zwine zwifaredzi zwivhili zwa nga kona u fara arali zwo shelwa zwa dala (vhungomu) • U shumisa luambo u amba nga ha u vhambedza, tsumbo, zwinzhi kha, zwiřuku kha, tsho dala, tshi si na tshithu • U anganyela, u ela, u vhambedza, u tevhekanya na u rekhoda khaphasithi ya tshifaredzi nga u shumisa zwiwalo zwi si zwa ndinganelo, tsumbo, lebulu na komiki/khaphu • U buletshedza khaphasithi ya tshifaredzi nga u vhalu kana u amba uri ndi zwingana zwa u ela zwi si zwa ndinganelo zwine zwa nga dala tshifaredzi, tsumbo, bođelo ji na khaphasithi ya khaphu n̩a 	<p>U ela hu si ha fomala</p> <ul style="list-style-type: none"> • U vhambedza na u tevhekanya vhunzhi ha tshiluđi ngomu (volumu)ha zwifaredzi zwivhili zwo vhwahwa tsini na tsini. Vhagudi vha do sedzulusa nga u shululela kha tshifaredzi tsha vhuraru arali zwo tea. • U shumisa luambo u amba nga ha u mbambedzo, tsumbo, zwinzhi kha, zwiřuku kha, tsho dala, tshi si na tshithu 	<p>Khaphasithi ndi mini? Volumu ndi mini? Khaphasithi ndi vhunzhi ha zwithu zwine hetsho tshithu tsha kona u zwi hwala (zwoře zwine zwa vha nga ngomu ha tshithu). Volumu ndi vhunzhi ha tshikhala tsho daldzawho nga tshithu tsho hwahwa. Bođelo ji nga kona u vha khaphasithi ya khaphu n̩a dzo dala, fhedzi nga tshirwe tshifhinga ji nga vha na khaphu nthi ya tshiluđi nga ngomu. Vhagudi vha Gireidi ya 1 a vha lavhelewi u d̩vha phambano vhuakati ha khaphasithi na volumu. U ela hoře hune ha itwa kha Gireidi ya 1 a si ha fomala. A huna u ela ha fomala ha khaphasithi/vhungomu hu tshi shumiswa zwa u ela zwa ndinganelo</p> <p>Hu themendelwa uri ngudo dza mathematiki dzi tea u tou fombe kha khaphasithi na volumu kha theo tharu dza řwaha (Themo ya 1, Themo ya 2 na Themo ya 4), zwine vhagudi vha tea u tou fombe khazwo kha Themo ya 1 hu nga kona u vha u bveledza luambo lwa u amba nga ha zwinzhisa nga khaphasithi na u vhambedza kha volumu, kha Themo ya 2 vha nga kona u ita vho livhana na mbambedzo fhedzi na uri kha Themo ya 3 vhagudi vha i nga shuma na zwa u ela zwi si zwa fomala zwa muelo. Vhagudi vha nga ita vho na ndowendowe khathini na u khwařisedza hedzi khontseputi nga tshifhinga tsha mugudi tsha u shuma e eře řwaha woře.</p> <p>U livha kha u vhambedza volumu fhedzi dzi re kha zwifaredzi</p> <p>U bveledza u pfesesa volumu na luambo lwa u amba nga hayo.</p> <p>Vhagudi vha thoma u humbula na u amba nga ha volumu nga u vhambedza vhungomu ha zwithu zwivhili zwine zwa fana (kana nyolo ya zwifaredzi zwivhili zwine zwa fana), hu tshi khou sedzwa kha.</p> <ul style="list-style-type: none"> • dala na pumu • zwinzhi kha/ zwiřuku kha • zwi fana na <p>Vhagudi vha nga dala kana vha tevhuza zwifaredzi vha tshi shumisa mađi kana muřavha na zwirwe. Vhunga izwi zwi sa řođi nomboro na nthi, zwi nga itwa mathomani a Themo ya 1 musi vhagudi vha sa athu u khwařisedza ndivho nomboro na tswayo u swika kha 5.</p> <p>U rekhoda</p> <p>Naho u ela hu zwikili zwa u tou ita, vhagudi vha tea u ita ndowendowe dza u řwala, zwi katelaho u ola na u khiraya, u itela uri vha ite ndowendowe ya u:</p> <ul style="list-style-type: none"> • shumisa khirayoni na penisela, na • rekhoda musi vha tshi ela. 	

GIREIDI YA 1 THEMO YA 1 5. U SHUMA NA DATA				
THOHO	THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWA NWAHA U TSHI FHELA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHIWAHO KHAZWO KHA THEMO YA 1	DZINWE NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA	Vhulapfu ha tshifhinga (ngudo dza 1 iri 24 miniti)
U shuma nga zwithu zwo kuvhanganywaho				
5.1 U kuvhanganya na u vhekanya zwithu	U kuvhanganya na u vhekanya zwithu U kuvhanganya na u vhekanya zwithu zwi fareaho zwa quvha jirwe na jirwe.	U kuvhanganya na u vhekanya zwithu U kuvhanganya na u vhekanya zwithu zwi fareaho zwa quvha jirwe na jirwe.	U vhekanya, u sumbedza na u buletshedza zwithu zwo kuvhanganywaho zwa vhekanywa ndi zwikili zwa ndeme u itela uri vhagudi vha zwi bveledze vha tshe vhaṭuku tshikoloni (kha hu ṭolwe notsi dza zwikili zwa thangeli zwa nomboro mathomoni a notsi dza ṭalutshedzo). Maitele haya a dovha a bveledza zwikili zwine vhagudi vha ḡo zwi shumisa musi vha tshi shuma na mutevheṭhaḡu wa shuma na data yoṭhe.	Ngudo 2
5.2 Zwo imelaho zwithu zwo kuvhanganywaho zwa vhekanywa	Zwo imelaho zwithu zwo kuvhanganywaho zwa vhekanywa U ola tshifanyiso tsha zwithu zwo kuvhanganywaho.	Zwo imelaho zwithu zwo kuvhanganywaho zwa vhekanywa U kuvhanganya na u vhekanya zwithu zwi fareaho zwa quvha jirwe na jirwe.	Vhagudi vha nga ṛewa zwithu zwo kuvhanganywaho vha kona u humbelwa uri vha zwi vhekanye. U vhekanya, u imela na u buletshedza zwithu zwo kuvhanganywaho zwa vhekanywa ndi zwikili zwi shumeho ngazwo kha u bveledza vhagudi nga u ṭavhanya musi vha thoma tshikolo (U ṭola notsi dzi no amba nga ha zwikili zwa u rengela mathomoni a notsi dza u bwisele khagala) Maitele a bveledzavho zwikili zwine vhagusi vha ḡo zwishumisa musi vha tshi ita mutevheṭhaḡu wa u shuma na data.	
5.3 U ita nyambedzano na u ṛea muvhigo nga ha zwithu zwo kuvhanganywaho zwa vhekanywa	U ita nyambedzano na u ṛea muvhigo nga ha zwithu zwo kuvhanganywaho zwa vhekanywa • U ṛea vhuṭanzi ha uri zwo kuvhanganywaho zwo vhekanya hani. • U fhindula mbudziso nga ha - nḡila ye zwithu zwa vhekanywa ngayo (maitele) - nḡila ine zwithu zwo vhekanywaho zwa vhonala ngayo (zwi bveledzwa) • U buletshedza zwo kuvhanganywaho na zwiolwa. • U ṭalutshedza nḡila ye zwithu zwo kuvhanganywaho zwa vhekanywa ngayo			

3.5.2 U bvisela khagala magudwa a Gireidi ya 2

GIREIDI YA 1 THEMO YA 2			
1. NOMBORO, TSWAYO NA VHUSHAKA			
THOHO	T̩HOĐEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWA NWAHA U TSHI FHELA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHIWAHO KHAZWO KHA THEMO YA 2	DZIÑWE NOTSI DZA U BVISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA
			Vhulapfu ha Tshifhinga (nga awara 1 na miniti dza 24)
U BVELEDZA KHONTSEPUTU YA NOMBORO: u vhala nga nomboro yo fhelelaho			
1.1 U vhala zwithu	<p>U vhala zwithu nga u fulufhedzea u swika kha 50.</p> <ul style="list-style-type: none"> U ñea nyangaredzo i pfadzaho ya nomboro ya zwithu zwine zwa nga sedzuluswa nga u tou vhala. 	<p>U vhala zwithu nga u fulufhedzea u swika kha 20</p> <ul style="list-style-type: none"> U ñea nyangaredzo i pfalaho ya nomboro ya zwithu zwine zwa nga kona u sedzuluswa nga u tou vhala. U vhea nga zwigwada zwi a țuțuwedzwa 	<p>Ndi phambano ifhio u bva kha Themo ya 1?</p> <p>Kha Themo ya 2, tshikhala tsha nomboro dza u vhala tsho engedzedzwa. Hu kha ði tewa u tou fombe kha u pfesesa uri dzina la nomboro ya u ifhedzisela i surbedza nomboro ya zwithu kha sethe. Vhagudi vha vhala zwithu zwinzhi na uri kha Themo ya 2 vha tea u guda guda u vhea zwithu vhudzuloni musi vha tshi khou vhala, uri musi vha tshi sedzulusa zwe vha vhala nzudzanyo i a vha thusa u vhala zwi tshi leluwa.</p> <p>Tsumbo:</p> <p>zwa u vhalela zwi so ngo kuvhangwanyaho zwa u vhalela zwo kuvhangwanyaho</p> <p>Nga themo ino vhagudi vha isa phanđa na u engedzedza zwikili zwavho zwa u vhala na u ita ñdowendowe ya:</p> <ul style="list-style-type: none"> u vhala zwoțhe; u vhala vha tshi isa phanđa.; mulayo wa khadinala wa; na u shuma na zwibveledzwa zwo tou ñwalwaho. <p>Nga tshifhinga tsha themo ya vhuvhili vhagudi vha thoma u:</p> <ul style="list-style-type: none"> Vhala zwithu zwine vha si kone u zwi kwama kana u zwi fara. <p>Tsumbo:</p> <p>Ri vhudzisa vhagudi uri:</p> <p>Hu na khethekanyo nngana kha fasitere?</p> <ul style="list-style-type: none"> Nyito dza u vhalela

THOHO	THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWA NWAHA U TSHI FHELA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHIWAHO KHAZWO KHA THEMO YA 2	DZINWE NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA	Vhulapfu ha Tshifhinga (nga awara 1 na miniti dza 24)
<p>1.1 U vhala zwithu</p>	<p>U vhala zwithu nga u fulufhedzea u swika kha 50.</p> <ul style="list-style-type: none"> U nea nyangaredzo i pfadzaho ya nomboro ya zwithu zwine zwa nga sedzuluswa nga u tou vhala. 	<p>U vhala zwithu nga u fulufhedzea u swika kha 20</p> <ul style="list-style-type: none"> U nea nyangaredzo i pfalaho ya nomboro ya zwithu zwine zwa nga kona u sedzuluswa nga u tou vhala. U vhea nga zwigwada zwi a tujuwedzwa 	<p>Tsumbo: U vhanda lwa 15. U imisela minwe ya 8 ntha</p> <p>U anganyela U anganyela nomboro ya zwithu kha zwigwada zwi bvedza zwikili zwa ndeme zwa u humbulela. Zwi thusa vhagudi uri vha vhone arali u humbulela havho hu ha vhukuma. Hezwi ndi ndeme musi vha tshi khou shuma nga tswayo: vha nga kona u di jola u vhona arali phindulo yavho i ya vhukuma.</p> <p>Ndi zwa ndeme uri vhagudi vha vhaale nyolo dza zwithu zwe zwa vheva nga zwigwada na zwi so ngo vhwahwa nga zwigwada. Kha vha lingedze u fhambanya zwithu zwo dzudzanywaho nga zwigwada na zwi so ngo dzudzanywaho nga zwigwada, vha tshi vhudzisa vhagudi uri vha anganyela uri ndi tshigwada tshifhio tshi re na zwithu zwinzhi. Vha nga anganyela nomboro ya zwithu zwi re kha tshifanyiso tshinwe na tshinwe. Vha nga hwaala iji nomboro. Vha kona u vhala. Vha nga vhambedza zwe vha anganyela na zwe vha vhala. Kha vha humbele vhagudi vha ambe nga ndila ye vha shumisa vha tshi vhala. Kha vha lingedze u wanulusa arali vhanwe hu na vhanwe vhagudi vho vhalaho nga zwigwada.</p> <p>U anganyela nga ntha (Subitising) Vhagudi vha engedzedza zwikili zwavho zwa u divha nomboro tshukhu ya zwithu zwo kuvhanganywaho.</p> <p>U vhala nga zwigwada U itela u thusa vhagudi u vhala nga 2, 5, na 10, vha tea u vhea zwithu nga zwigwada nga 2, nga 5 na nga 10.</p> <p>Magaraja a nomboro a tea u janiwa kha tshigwada tshinwe na tshinwe u sumbedza tshivhalo tsha nomboro ya zwithu zwo vhalihaho. U vhala nga zwigwada zwi do lugisela vhagudi uri vha ptesese muandiso musi vha tshi ya kha Vhuimo ha Vhukati.</p> <p>Zwithu Zwishumiwa zwine zwa nga shumiswa zwi tea u sedzuluswa nga vhuronwane</p> <ul style="list-style-type: none"> Zwithu zwo dzudzanywaho, sa malungu a u vhala a re kha luta. Abakhasi dzi a shumiswa kha u vhala nga zwigwada zwa mahumi. U vhumba nanda ya 2, nanda ya 5 na humi ha kona vhaliwa zwojhe. 	

<p>THOHO</p>	<p>THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWA NWAHA U TSHI FHELA</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHIWAHO KHAZWO KHA THEMO YA 2</p>	<p>DZINWE NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p>	<p>Vhulapfu ha Tshifhinga (nga awara 1 na miniti dza 24)</p>
<p>1.2 U vhala u tshi ya phanda na murahu</p>	<p>U vhala u tshi ya phanda na murahu nga</p> <ul style="list-style-type: none"> • nthihi u bva kha nomboro inwe na inwe na inwe vhukati ha <p>U vhala u tshi ya phanda nga</p> <ul style="list-style-type: none"> • 10 u bva kha muandiso muñwe na muñwe wa 10 vhukati ha 1 na 100 • 5 u bva kha muandiso muñwe na muñwe wa 5 vhukati ha 1 na 100 • 2 u bva kha muandiso muñwe na muñwe wa 2 vhukati ha 1 na 100 	<p>U vhala u tshi ya phanda na murahu nga</p> <p>nthihi u bva kha nomboro inwe na inwe vhukati ha</p> <p>U vhala u tshi ya phanda nga</p> <ul style="list-style-type: none"> • 10 u bva kha muandiso muñwe na muñwe wa 10 vhukati ha 1 na 50 • 5 u bva kha muandiso muñwe na muñwe wa 5 vhukati ha 1 na 50 • 2 u bva kha muandiso muñwe na muñwe wa 2 vhukati ha 1 na 50 	<p>Ndi phambano i fhio u bva kha Themo ya 1?</p> <p>Kha Themo ya 2, vhagudi zwino vha vho kona u vhala u swika kha 50 nga nthini.</p> <p>U vhala nga zwikhala zwa nga10, nga 5 na nga 2.</p> <p>U vhala nga u pfuka zwi tshi pfala</p> <p>U vhala nga u pfuka zwi tshi pfalandi jinwe dzina ja u vhala nga zwigwada. Zwi thusa bveledza u dzhiela n̄ha phetheni dza nomboro. U vhala nga u pfuka zwi ijuwewedza vhagudi u vhala na u humbula kha zwigwada, zwi ita uri vha shume nga vhukoni. Hezwi zwi dovha zwa thusa u bveledza zwikili zwavho zwa u anganyela.</p> <p>U vhala nga zwigwada zwi ita uri vha dzhieie n̄ha vhusaka vhukati ha nomboro dzi sa tevhekani. Zwi faṭa mutheo wa phetheni dza nomboro na u andisa.</p> <p>Dziñwe nyito</p> <p>Hezdi ndi dziñwe tsivhudzo dzo fhambanaho dza u vhala u tshi pfukha:</p> <p>Vha nga thoma nga u vhala nomboro dzi tshi tevhekana, fhedzi ni tshi tsikeledza ya vhuvhili inwe na inwe. Tsumbo, vhagudi vha nga vhandi zwanḁa, na u amba nomboro ya vhuvhili vha tshi i ambela n̄ha. Kha vha humbele vhagudi u vhala, fhedzi nomboro ya vhuvhili vha tshi i vhaleta mbilluni. Hezwi zwi nga engededzwa kha vhagudi musi vha tshi amba nomboro ya vhuraru, ya vhuṅa kana ya vhuṭanu.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vha nga khethekanya kijasi ya bva zwigwada, zwigwada zwoṭhe zwi ḁo sielisana u amba nomboro i tevheleaho. Tsumbo, arali vha nga khethekanya kijasi nga zwigwada zwiṭanu, tshigwada tshinwe na tshinwe tshi tea u vhala nomboro ya vhuṭanu. • Kha vha humbele vhagudi u shumisa phetheni dzi fareaho sa u farana ṭhoho musi hu tshi vhaliwa lwa u thoma, u fhambanya zwanḁa zwavho vha kwama mahada nga zwanḁa musi hu tshi vhaliwa nga lwa vhuvhili, na u vhandi zwirumbi musi vha tshi vhaleta n̄ha nomboro ya vhuraru inwe na inwe. • U rwa kana u vhandi nga tshifhinga tsha u imba kha muzili zwi nga kona u shumiswa zwo ṭanganana na u vhala u tshi pfuka. <p>U vhala zwithu zwi nga bveledza zwikili zwa u vhala zwi tshi pfala</p> <p>Ngomu kilasini, nyito dza u vhala tshifhinga tshinzi dzi bveledza zwikili zwinzhi zwo fhambanaho. U vhala u tshi pfuka ndi zwa vhuḁi u zwi ḁivhadza musi hu tshi itwa zwa u vhea zwithu nga zwigwada.</p>	

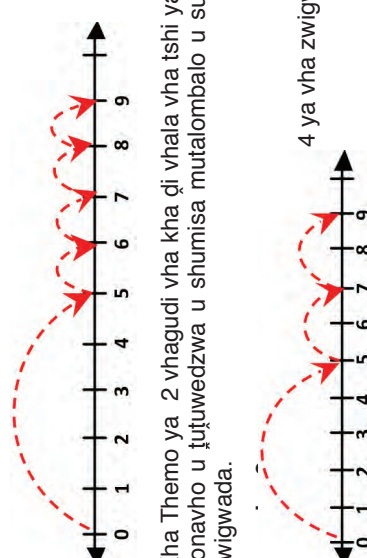
THOHO	THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWA NWAHA U TSHI FHELA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHIWAHO KHAZWO KHA THEMO YA 2	DZINWE NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA	Vhulapfu ha Tshifhinga (nga awara 1 na miniti dza 24)
<p>1.2</p> <p>U vhala u tshi ya phanḁa na murahu</p>	<p>U vhala u tshi ya phanḁa na murahu nga</p> <ul style="list-style-type: none"> nthihi u bva kha nomboro inwe na inwe vhukati ha <p>U vhala u tshi ya phanḁa nga</p> <ul style="list-style-type: none"> 10 u bva kha muandiso muḁwe na muḁwe wa 10 vhukati ha 1 na 100 5 u bva kha muandiso muḁwe na muḁwe wa 5 vhukati ha 1 na 100 2 u bva kha muandiso muḁwe na muḁwe wa 2 vhukati ha 1 na 100 	<p>U vhala u tshi ya phanḁa na murahu nga</p> <p>nthihi u bva kha nomboro inwe na inwe vhukati ha</p> <p>U vhala u tshi ya phanḁa nga</p> <ul style="list-style-type: none"> 10 u bva kha muandiso muḁwe na muḁwe wa 10 vhukati ha 1 na 50 5 u bva kha muandiso muḁwe na muḁwe wa 5 vhukati ha 1 na 50 2 u bva kha muandiso muḁwe na muḁwe wa 2 vhukati ha 1 na 50 	<p>Dzinwe nyito</p> <p>Giridi dza nomboro</p> <p>Kha vha humbele vhagudi u swaya nomboro dze vha dzi topola musi vha tshi khou vhala nga 2, nga 5, nga 10. Kha vha vhudzise zwine vha khou vhone nga ha nomboro. Kha vha shandukise nomboro dzine vha thoma khadzo.</p> <p>U rathele kha zwibveledzwa zwa u tou ḁwala</p> <ul style="list-style-type: none"> Mutalombalo - vhagudi vha ḁo sumbedza u vhala vha tshi pfuka vha tshi shumisa mutalombalo. U tevhkana ha nomboro – zwi tshi ya mafheloni a themo, vhagudi vha ḁo vha vha tshi vho kona u fhedzisa mutevhe wa nomboro dzi sa konḁi (kha vha sedze notsi dza phetheni dza nomboro) <p>Tsumbo:</p> <p>2, 4, 6, 8, –</p> <p>5, 10, 15, 20, –</p> <p>10, 20, 30, 40, –</p>	
<p>1.3</p> <p>Zwiga zwa nomboro na madzina a nomboro</p>	<p>U ḁivha, u topola na u vhala nomboro</p> <ul style="list-style-type: none"> U ḁivha, u topola na u vhala zwiga zwa nomboro 1 u swika kha 100. U ḁivha, u topol na u vhala madzina a nomboro 1 u swika kha 10. U ḁivha, u topol na u vhala madzina a nomboro 1 u swika kha 10. 	<p>U ḁivha, u topola na u vhala nomboro</p> <ul style="list-style-type: none"> U ḁivha, u topola na u vhala zwiga zwa nomboro 1 u swika kha 50. U ḁivha, u topol na u vhala madzina a nomboro 1 u swika kha 10. U ḁivha, u topol na u vhala madzina a nomboro 1 u swika kha 10. 	<p>Ndi phambano i fhio u bva khaThemo ya 1?</p> <p>Kha Themo ya 2, nomboro dzo fhambanaho dzine vha tea u dzi ḁivha, u vhala na ḁwala zwiga na madzina a nomboro zwi a engedzedzea.</p> <p>U vhala u tshi ya phanḁa kha mutalombalo na giridi dza nomboro zwi ita uri vhagudi vha ite ḁowenḁowe ya u topola. u ḁivha, u amba na u vhala zwiga zwa nomboro.</p> <p>Kha vha ḁee vhagudi dziḁwe ḁowenḁowe nga u sedza kha zwiga zwa nomboro kha vhuḁo havho na kha zwo ḁwaliwaho.</p> <p>Tsumbo:</p> <ul style="list-style-type: none"> U sedza kha masiatari a bugu na kha bugu. U topola maḁuvha a mabebo kha khajenda. <p>Dzinwe nyito</p> <ul style="list-style-type: none"> Mudededzi vha ḁea dzinwe ḁdaela dza u wana nomboro, na urivhagudi vha shumisa magaraḁa a fuḁadi u sumbedza phindulo. <ul style="list-style-type: none"> wanani nomboro ya murahu ha 12 wanani nomboro ya phanḁa ha 12 nomboro ine ya vha khulwane nga 3 u fhira 11 nomboro ine ya vha ḁhukhu nga 1 kha 14 	

THOHO	THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWA NWAHA U TSHI FHELA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHIWAHO KHAZWO KHA THEMO YA 2	DZINWE NOTSI DZA U BVISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA	Vhulapfu ha Tshifhinga (nga awara 1 na miniti dza 24)
<p>1.4 U buletshedzata, u vhambedza na u tevhekanya nomboro</p>	<p>U buletshedza, u vhambedza na u tevhekanya zwifhu zwine zwa nga swika 20</p> <ul style="list-style-type: none"> U buletshedza na u vhambedza zwifhu zwo kuvhanganywaho u ya nga zwinzhi, zwiṭuku, zwinzhisa, zwiṭukusa, zwinzhi kha, zwiṭuku kha, zwi fana na, zwo ṭodou vha zwinzhi sa, zwo fhambana na. U buletshedza na u tevhekanya zwifhu zwo kuvhanganywaho u ya nga zwinzhisa u ya kha zwiṭukusa na u bva kha zwiṭukusa u ya kha zwinzhisa. <p>U buletshedza, u vhambedza na u tevhekanya nomboro u swika kha 20</p> <ul style="list-style-type: none"> U buletshedza na u tevhekanya nomboro dzo fhelelaho u ya nga ṭhukhu kha, khulwane kha, zwinzhi kha zwiṭuku kha, zwi lingana na. <p>U buletshedza na u tevhekanya nomboro:</p> <ul style="list-style-type: none"> U bva kha ṭhukusesa u ya kha khulwanesesesa, na u bva kha khulwanesesesa u ya kha ṭhukhusesa. phanda ha, murahu ha vhuṭati ha u shumisa mutalombalo wa nomboro u bva kha 0 u swika kha 20 U buletshedza na tevhekanya hu tshi shumiswa luambo, tsumbo, phanda ha, murahu ha, vhuṭati ha			
	<p>U buletshedza, u vhambedza na u tevhekanya zwifhu zwine zwa nga swika 10</p> <ul style="list-style-type: none"> U buletshedza na u vhambedza zwifhu zwo kuvhanganywaho u ya nga zwinzhi, zwiṭuku, zwinzhisa, zwiṭukusa, zwinzhi kha, zwiṭuku kha, zwi fana na, zwo ṭodou vha zwinzhi sa, zwo fhambana na. U buletshedza na u tevhekanya zwifhu zwo kuvhanganywaho u bva kha zwinzhisa u ya kha zwiṭukusa na u bva kha zwiṭukusa u ya kha zwinzhisa. <p>U buletshedza, u vhambedza na u tevhekanya nomboro u swika kha 10</p> <ul style="list-style-type: none"> U buletshedza na u tevhekanya nomboro dzo fhelelaho u ya nga ṭhukhu kha, khulwane kha, zwinzhi kha zwiṭuku kha, zwi lingana na. <p>U buletshedza na u tevhekanya nomboro:</p> <ul style="list-style-type: none"> U bva kha ṭhukusesa u ya kha khulwanesesesa, na u bva kha khulwanesesesa u ya kha ṭhukhusesa. phanda ha, murahu ha vhuṭati ha u shumisa mutalombalo wa nomboro u bva kha 0 u swika kha 10 U buletshedza na tevhekanya hu tshi shumiswa luambo, tsumbo, phanda ha, murahu ha, vhuṭati ha			
			<p>Ndi phambano i fhio u bva kha Themo ya 1? Kha Themo ya 2, vhagudi vha isa phanda na u:</p> <ul style="list-style-type: none"> tevhekanya na u vhambedza zwifhu; tevhekanya na u vhambedza nomboro; na u shumisa luambo lwa u tevhekanya na u vhambedza. <p>Kha hei themo vhagudi vha bvela phanda na u tevhekanya na u vhambedza zwifhu. Kha hei themo vhagudi vha ḡo thoma na u vhumba vhusnaka vhuṭati ha nomboro nga u sedza kha ine ya vha khulwane nga nthi kana mbili, kana nthi kana mbili ṭhukhu.</p> <ul style="list-style-type: none"> Musi vha tshi vhambedza sethe vha tea u kona u buletshedza hezwi nga u amba uri, “ndi na zwa u vhala zwinzhi nga zwiwihili kha zwawe” kana, “U na zwiṭuku nga tshi thithi kha zwanga.” Musi vha tshi vhambedza nomboro vha tea u kona u amba vha ri: khulwane nga nthi kha ina ndi ṭhanu.” kana “sumbe ndi khulwane nga mbili kha ṭhanu U fhaṭa u dzhiela nzehe nṭha ya nḡivho ya khontsephuti ya “nthi khulwane kha” Khontsephuti ya zwinzhi kha kana zwiṭuku kha ndi mathomo/marangaphanda a u guda u ṭanganya na u ṭsa hu si ha fomaṭa. Zwi ṅea khonadzeo vhagudi ya u pfesesa saizi dza nomboro na u tevhekanya nomboro. U ṅee vhagudi ndaela ya u vhea tsha u vhalela tshithini hu re na tshikhala tsha u thoma tshi si na tshithu tsha “garaṭa ya fureme 5”. Kha vha vhudze vhagudi uri vha vhee tshihwe tsha zwa u vhalela tsini na tsho vhwewaho u thoma. <p>U vhudzisa:</p> <p>Ni na zwingana zwino?</p> <p>Ndi i fhoi ine ya vha khulwane nga nthi u fhira nthi?</p> <ul style="list-style-type: none"> Kha vha nee vhagudi ndaela ya u engedzedza tsha u vhalela tshithini kha “garaṭa ya fureme 5” (zwidanga zwiṭanu) <p>U vhudzisa:</p> <ul style="list-style-type: none"> Ni na zwingana zwino? Ndi i fhio ine ya vha khulwane nga nthi u fhira mbili? 	

THOHO	THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWA NWAHA U TSHI FHELA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHIWAHO KHAZWO KHA THEMO YA 2	Vhulapfu ha Tshifhinga (nga awara 1 na miniti dza 24)
<p>1.4</p> <p>U buletshedzata, u vhambedza na u tevhekanya nomboro</p>	<p>U buletshedza, u vhambedza na u tevhekanya zwithu zwine zwa nga swika 20</p> <ul style="list-style-type: none"> U buletshedza na u vhambedza zwithu zwo kuvhanganyawaho u ya nga zwinzhi, zwiŋuku, zwinzhisa, zwiŋukusa, zwinzhi kha, zwiŋuku kha, zwi fana na, zwo ŋodou vha zwinzhi sa, zwo fhambana na. U buletshedza na u tevhekanya zwithu zwo kuvhanganyawaho u bva kha zwinzhisa u ya kha zwiŋukusa na u bva zwinzhisa. U buletshedza, u vhambedza na u tevhekanya nomboro u swika kha 20 U buletshedza na u tevhekanya nomboro dzo fhelelaho u ya nga ŋukhu kha, khulwane kha, zwinzhi kha zwiŋuku kha, zwi lingana na. U buletshedza na u tevhekanya nomboro: <ul style="list-style-type: none"> U bva kha ŋukusesa u ya kha khulwanesesa, na u bva kha khulwanesesa u ya kha ŋukhusesa. phanda ha, murahu ha vhuwati ha u shumisa mutalombalo wa nomboro u bva kha 0 u swika kha 20 U buletshedza na tevhekanya hu tshi shumiswa luambo, tsumbo, phanda ha, murahu ha, vhuwati ha 	<p>U buletshedza, u vhambedza na u tevhekanya zwithu zwine zwa nga swika 10</p> <ul style="list-style-type: none"> U buletshedza na u vhambedza zwithu zwo kuvhanganyawaho u ya nga zwinzhi, zwiŋuku, zwinzhisa, zwiŋukusa, zwinzhi kha, zwiŋuku kha, zwi fana na, zwo ŋodou vha zwinzhi sa, zwo fhambana na. U buletshedza na u tevhekanya zwithu zwo kuvhanganyawaho u bva kha zwinzhisa u ya kha zwiŋukusa na u bva kha zwiŋukusa u ya kha zwinzhisa. U buletshedza, u vhambedza na u tevhekanya nomboro u swika kha 10 U buletshedza na u tevhekanya nomboro dzo fhelelaho u ya nga ŋukhu kha, khulwane kha, zwinzhi kha zwiŋuku kha, zwi lingana na. U buletshedza na u tevhekanya nomboro: <ul style="list-style-type: none"> U bva kha ŋukusesa u ya kha khulwanesesa, na u bva kha khulwanesesa u ya kha ŋukhusesa. phanda ha, murahu ha vhuwati ha u shumisa mutalombalo wa nomboro u bva kha 0 u swika kha 10 U buletshedza na tevhekanya hu tshi shumiswa luambo, tsumbo, phanda ha, murahu ha, vhuwati ha 	<p>DZINWE NOTSI DZA U BUISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p> <p>Kha vha ŋee vhagudi ndaela ya u engedzedza tsha u vhalela tshithihi kha "garaŋa ja fureme 5" (zwidanga zwiŋanu)</p> <p>U vhudzisa mbudziso:</p> <p>Ni na zwingana zwino?</p> <p>Ndi i fhio ine ya vha khulwane nga nthihi u fhira raru?</p> <p>Hu ŋodea zwa u vhalela zwingana uri zwi vhumbe ŋanu?</p> <p>U vhudzisa, "Ni nga mmbudza mini nga nomboro 4?" (Ndi ŋukhu kha 5 nga thihi.)</p> <p>"Ni nga mmbudza mini nga nomboro 2?" (Ndi ŋukhu nga 3 u swika kha 5.)</p> <p>U tevhekanya nomboro</p> <p>Vhagudi vha tea u tevhekanya nomboro vha tshi shumisa zwi vhumbeo zwo fhambanaho.</p> <ul style="list-style-type: none"> U vhea zwi vhumbeo nga zwi gwada <p>Vhagudi vha vhambedza tshigwada tsha zwithu zwa 9 kha tshigwada tsha zwithu 2.</p> <ul style="list-style-type: none"> U dubekanya zwi vhumbeo kha mutalo. <p>Musi vhagudi vha tshi tevhekanya nomboro vha nga shumisa zwi khala vhuwati ha nomboro u itela u ŋvha uri ndi nomboro i fhio ine ya vha khulwane. Tsumbo, vha go amba uri 9 ndi khulwane kha 2 nga uri 9 i da phanda ha 2.</p> <p>U tevhekanya ha nomboro hu anzela u itwa nga tshifhinga tsha mugudi tsha u shuma e eŋhe.</p> <p>Dzinwe nyito</p> <p><i>U tevhekanya nomboro</i></p> <p>Vhagudi vha tevhekanya magaraŋa a nomboro u bva kha 1 u swika kha 13, u bva kha ŋukhusa u ya kha khulwanesa.</p> <p>Vhagudi vha tsa magaraŋa. Vha nanga magaraŋa 4 marwe na marwe, vha a tevhekanya u bva kha iŋukusa u swika kha iŋulwanesa vha fhedza vha humbela khonani uri a sedze arali zwi zwone. Arali vho nwele ngomani magaraŋa 4, vha nga kha ŋinanga magaraŋa 5. Vha tea u a vhea nga u tevhekanya na u kopa nomboro u bva kha ŋukhusa u swika kha khulwanesa.</p> <p>Mishumo ya u nwala</p> <p>Vhagudi vha tea u khwaŋhisedza u pfesesa havho nga u ita mushumo kana u nwala.</p> <p>Tsumbo:</p> <p>Maifhloni a themo vha tea u kona u khunyeledza lushaka lwa maifhongo a fanaho:</p> <p>khulwane nga 1 u fhira 3 ndi _____</p> <p>khulwane nga 1 u fhira 4 ndi _____</p> <p>ŋukhu nga 1 kha 2 ndi _____</p> <p>_____ ndi khulwane nga 1 u fhira 4</p> <p>_____ ndi ŋukhu nga 1 kha 3</p>

THOHO	THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWA NWAHA U TSHI FHELA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHIWAHO KHAZWO KHA THEMO YA 2	DZINWE NOTSI DZA U BVISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA	Vhulapfu ha Tshifhinga (nga awara 1 na miniti dza 24)
<p>1.6 Thekiniki dza u tandulula thaidzo</p>	<p>U shumisa thekeniki dzi tevhelaho musi hu tshi tandulula thaidzo na u talutshedza thandululo dza thaidzo:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zwithu zwi fareaho, tsumbo, zwa u vhalela • zwifanyiso zwa u ola phindulo tshiṭori tsha mbalo • u fhaṭa na u pwashhekanya nomboro • u dāvuhula na u hafula • mutalombalo 	<p>U shumisa thekeniki dzi tevhelaho musi hu tshi tandulula thaidzo na u talutshedza thandululo dza thaidzo:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zwithu zwi fareaho, tsumbo, zwa u vhalela • zwifanyiso zwa u ola phindulo tshiṭori tsha mbalo • u fhaṭa na u pwashhekanya nomboro • u dāvuhula na u hafula • mutalombalo 	<p>Ndi phambano i fhio u bva khaThemo ya 1? Kha iyi themo vhagudi vha divhadzwa kha u dāvuhula na u hafula lwa u tou thoma. Kha hu ṭolwe notsi dzi re kha khethekanyo ya u rekanya. Magumoni a iyi themo vhagudi vha thoma u tandulula thaidzo dza maipfi vha tshi shumisa thekeniki dzi tevhelaho:</p> <ul style="list-style-type: none"> • nyolo kana zwithu zwi fareaho • u fhaṭa na u pwashhekanya nomboro • u dāvuhula na u hafula • mutalombalo <p>Nyolo ya zwithu zwi fareaho Vhagudi vha ḡo bvela phanḡa na u ola zwifanyiso na u shumisa zwithu zwi fareaho u tandulula thaidzo. Ndi zwa ndeme uri zwifanyiso kana nyolo dzi vhe na nomboro khathini na mafhungo ḡa nomboro.</p> <p>U fhaṭa na u pwashhekanya Hezwi ndi irwe ya thekeniki ya ndeme kha Vhuimo ha Fhasi. U shumisa hei thekeniki zwi thusa vhagudi u fhandekanya na u ṭanganyisa hafu nomboro zwine zwa vha thusa u leludza u rekanya.</p> <p>Tsumbo $6 + 4 \rightarrow 5 + 1 + 4$ $4 + 1 \rightarrow 5 + 5 \rightarrow 10$</p> <p>Thekeniki heyi i shumiseswa nga maanḡa kha Vhuimo ha Vhukati.</p> <p>U dāvuhula na U hafula Hei thekeniki i a kongḡa, i ṭoḡa nḡivho yo khwaṭhaho ya nomboro. Vhagudi vhane vha kona u nanga u shumisa hei thekiniki ndi avho vhane vha lelutshelwa nga u shandukisa maitele ane vha a shumisa.</p> <p>Kha heyi themo vhagudi vha thoma u dāvuhula nomboro ngauri vha a rekanya u swika kha 10. Murah u musi u dāvuhula na u hafula zwi sa a thu kona u shumiswa sa tshiṭirathedzhi tsha u rekanya, khontsephuti iyi i tea u gudiswa.</p> <p>Kha Gireidi ya 2 vhagudi vha a ṇetshedzwa fhungo ḡa nomboro na u vhudziswa : “Ri nga shumisa hani u dāvuhula ha tsini ri tshi ṭoḡa u wana phindulo kha $5 + 6 = 11$?” Vhagudi vha divha uri 5 na 6 dzi tsini na tsini. Zwithu zwi fareaho zwi a shumiswa u sumbedza uri: “Ndi khou ya u dāvuhula 5, zwine zwa vha zwigwada zwiṭhili zwa 5. Ndi ṭanganya ṭhanu mbili nda wana 10, nda dovha nda vha na nthini yo salaho ine na yone nda tea u i ṭanganya. Phindulo i ḡo vha 11. Vha tshi shumisa luambo lwavho kana nyolo, vhagudi vha nga kha ḡi kona u shumisa thekeniki iyi. Mafheloni a Gireidi ya 3, vhagudi vha ḡo kona u shumisa thekiniki iyi musi vha tshi rekanya nga nomboro dza dizhithi thaaru.</p> <p>Kha iyi themo vhagudi vha ḡo shumisa u dāvuhula na u hafula nga nḡila i tevhelaho:</p>	

THOHO	THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWA NWAHA U TSHI FHELA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHIWAHO KHAZWO KHA THEMO YA 2	DZINWE NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA	Vhulapfu ha Tshifhinga (nga awara 1 na miniti dza 24)
<p>1.6 Thekiniki dza u tandulula thaidzo</p>	<p>U shumisa thekeniki dzi tevhelaho musi hu tshi tandulula thaidzo na u talutshedza thandululo dza thaidzo:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zwithu zwi fareaho, tsumbo, zwa u vhalela • zwiifanyiso zwa u ola phindulo tshiitori tsha mbalo • u fhaṭa na u pwashekanya nomboro • u dabhula na u hafula • mutalombalo 	<p>U shumisa thekeniki dzi tevhelaho musi hu tshi tandulula thaidzo na u talutshedza thandululo dza thaidzo:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zwithu zwi fareaho, tsumbo, zwa u vhalela • zwiifanyiso zwa u ola phindulo tshiitori tsha mbalo • u fhaṭa na u pwashekanya nomboro • u dabhula na u hafula • mutalombalo une wa tikedzwa nga zwithu zwine zwa farea, tsumbo, vhulungu ha u vhalela 	<p>U dabhula:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Baisigira mbili dza malinga mararu, hu na malinga mangana? • Munzhedzi na Mulamuleli vha mimavhulu 4 muṅwe na muṅwe wavho. Ndi mimavhulu mingana yo ṭangana yoṭhe? <p>Vhagudi vha nga ola zwiifanyiso na u shumisa zwithu zwi fareaho u sumbedza nomboro i no khou dabhulwa.</p> <p>U hafula:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kha Themo ya 2 vhagudi vha ita ṅdowṅowe dza u hafula uri vha kone u i shumisa sa thekiniki/ m ha Themo aitele k ya 3. • U dabhula na u hafula zwi tea u itwa ṅdowṅowe yazwo nyimele i so ngo ḍitikaho nga tshithu . <p>Mutalombalo</p> <p>U shumisa mutalombalo u thusa u rekanya zwi tendela vhagudi u:</p> <ul style="list-style-type: none"> • rekhoda mihumbulo yavho; • u sala murahu mihumbulo yavho; na. • vha na tshivhumbeo tsha u rekhodo tshine vha ḍo kona u tshi shumisa u talutshedza ṅjila ye vha tandululisa zwone thaidzo. <p>Vhagudi vho vha vha khou ḍi shumisa mutalombalo, u bva kha Themo ya 1.</p> <p>Musi vhagudi vha tshi khou bvela phanḍa kha Vhujimo ha Fhasi vha tea u ṭutuwedzwa u shumisa mutalombalo nga ṅdila i yo engedzedzeaho i sa leluwi.</p> <p>Kha themo ya 1, vhagudi vha vhala vha tshi ya phanḍa nga nthihi nga nthihi. Hezwi zwi sumbedziwa kha mutalombalo hune ha na fhufwa u bva kha iṅwe u ya kha iṅwe.</p>	

THOHO	THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWA NWAHA U TSHI FHELA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHIWAHO KHAZWO KHA THEMO YA 2	DZINWE NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA	Vhulapfu ha Tshifhinga (nga awara 1 na miniti dza 24)
<p>1.6</p> <p>Thekiniki dza u tandulula thaidzo</p>	<p>U shumisa thekeniki dzi tevhelaho musi hu tshi tandulula thaidzo na u țalutshedza thandululo dza thaidzo:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zwithu zwi fareaho, tsumbo, zwa u vhalela • zwiřanyiso zwa u ola phindulo tshiřori tsha mbalo • u fhařa na u pwashekanya nomboro • u dāvhula na u hafula • mutalombalo 	<p>U shumisa thekeniki dzi tevhelaho musi hu tshi tandulula thaidzo na u țalutshedza thandululo dza thaidzo:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zwithu zwi fareaho, tsumbo, zwa u vhalela • zwiřanyiso zwa u ola phindulo tshiřori tsha mbalo • u fhařa na u pwashekanya nomboro • u dāvhula na u hafula • mutalombalo une wa tikedzwa nga zwithu zwine zwa farea, tsumbo, vhuřungu ha u vhalela 	<p>Tsumbo 1:</p> <p>Hu na vhatukana 5 na vhasidzana 4 vhane vha khou dzhenela ngudo dza nyengedzedzo dza vhuřsila tshikoloni. Hu na vhagudi vhangana kijasini ya vhuřsila?</p> <p>Kha Themo ya 2 vhagudi vha kha ři vhala vha tshi ya phanřa nga nthini, fhedzi vha nga konavho u řuřuwedzwa u shumisa mutalombalo u sumbedza u vhala u ya phanřa nga zwiřwada.</p>	
<p>1.7</p> <p>U řanganya na u řusa</p>	<p>U tandulula thaidzo dza maipfi kha nyimele na u țalutshedza phindulo dza thaidzo dzavho dzi katelaho u řanganya na u řusa, hu na phindulo u swika kha 20.</p>	<p>U tandulula thaidzo dza maipfi kha nyimele na u țalutshedza phindulo dza thaidzo dzavho dzi katelaho u řanganya na u řusa, hu na phindulo u swika kha 10.</p>	<p>Ndi phambano i fhio u bva kha Themo ya 1?</p> <p>Nga themo ino vhagudi vha ita nřowendowe ya u ita thaidzo dza maipfi na u shuma vha tshi ya phanřa vhe na vhuřifulufheli kha u shumisa dziřwe dza thekiniki musi vha tshi tandulula thaidzo. Zwinevha tea u tou fombe khazwo themo ino ndi hu tea u vha u ekhoda. Vhagudi vha tea u řo řwala fhasi mafhungo a nomboro sa rekhodo yo řwalwaho ya thaidzo u swika kha 5. Vhagudi vha řo bvela phanřa na u shumisa zwithu zwi fareaho na nyolo u imela u rekanya u bva kha 5 u swika kha 10.</p> <p>Kha hu řolwe notsi dza Themo ya 1 u itela u vhona lushaka lwa thaidzo dzine dza nga itwa kha themo ino. Kha hu engedzwe nomboro dzo fhambanaho u swika kha 10.</p>	

THOHO	THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWA NWAHA U TSHI FHELA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHIWAHO KHAZWO KHA THEMO YA 2	DZINWE NOTSI DZA U BVISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA	Vhulapfu ha Tshifinga (nga awara 1 na miniti dza 24)
<p>1.8</p> <p>U țanganya ha u dovhola hu livhisaho kha u andisa</p>	<p>U tandulula thaidzo dza maipfi kha nyimele na u țalutshedza phindulo dza thaidzo dzavho dzi katelaho u țanganya ha u dovhola hu na phindulo u swika kha 20.</p>	<p>U tandulula thaidzo dza maipfi kha nyimele na u țalutshedza phindulo dza thaidzo dzavho dzi katelaho u țanganya ha u dovhola hu na phindulo u swika kha 10.</p>	<p>Nomboro dzo fhambanaho dza u rekanya nga themo ino dzi tendela vhagudi u thoma u țanganya ha u dovhola. U rekanya u swika kha 10 dzi tendela u rekhodwa.</p> <p>Tsumbo:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 1 + 1 + 1 • 2 + 2 + 2 + 2 • 3 + 3 + 3 <p>Themo ya 1 i fhața khontseputi na u pfesesa u țanganya na uri vhagudi tea u kona u țanganya zwigwada zwi linganaho.</p> <p>Kha iyi themo vhagudi vha ȝo shuma na thaidzo dza maipfi dzine dza tendela u țanganya ha u dovhola.</p> <p>U țanganya ha u dovhola hu anzela u ȝivhadzwa kha vhagudi sa zwigwada zwi re na nomboro dzi linganaho. Mathomoni vhagudi vha nga kona u ȝivhadziwa kha zwigwada zwi linganaho zwa ȝuvha jinwe na jinwe.</p> <p>Thaidzo dzi katelaho u țanganya ha u dovhola dzoȝhe ndi dza tshivhumbeo</p> <p>Zwigwada zwa nga 2: zwanȝa, milenzhe, maswogisi, magjlafu, zwienda, maȝo, nȝevhe, mavhili a baisigira.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zwigwada zwa nga 3: baisigara ya malinga mararu, țhofunderaru. • Zwigwada zwa nga 4: mavhili a goloi, milenzhe ya zwidulo. • Zwigwada zwa nga 5: minwe, zwikunwe. <p>Luambo lwa u țanganya ha u dovhola ndi lwa ndeme. Vhagudi vha tea u ȝewa tshifinga tsha u buletshedza zwi tshi pfala zwe vha vhona.</p> <p>U rekhoda zwi vhumbeo u itela u țanganya ha u dovhola</p> <ul style="list-style-type: none"> • U shumisa zwithu zwi fareaho • Vhagudi vha ȝo sumbedza u rekanya havho vha tshi shumisa zwo zwithu zwine zwa ȝovha zwo vhewa nga zwigwada • Kha zwi fanyiso fhedzi • Vhagudi vha ȝo ola zwi fanyiso u sumbedza nȝila uri vho zwi vhea hani nga vha tshi țanganya. • U rekhoda nga zwi fanyiso na nomboro • Zwi fanyiso zwi ȝo sumbedza nyolo dzi tikedzwa nga nomboro. • U rathela kha zwi vbedzwa zwo tou nwalwaho. 	

THOHO	THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWA NWAHA U TSHI FHELA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHIWAHO KHAZWO KHA THEMO YA 2	DZINWE NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA	Vhulapfu ha Tshifhinga (nga awara 1 na miniti dza 24)
<p>1.11 Tshelede</p>	<ul style="list-style-type: none"> U ñivha na u topola tshelede dza Afrika Tshipembe Mangwende 5c, 10c, 20c, 50c, R1, R5 mabambiri R10 na R20 Utandululula thaidzo dza tshelede dzi katelaho ñhanganyelo na tshintshi nga dzisenthe u swika 20c kana dziranda u swika R20. 	<ul style="list-style-type: none"> U ñivha na u topola tshelede dza Afrika Tshipembe U tandululula thaidzo dza tshelede dzi katelaho ñhanganyelo na tshintshi u swika 	<p>U funza vhagudi nga ha tshelede, hu tshi ñatutshedzwa zwiñwã zwi tevhelaho:</p> <ul style="list-style-type: none"> Zwine tshelede ya vha zwone Ndi ngani tshelede i ya ndeme Zwine tshelede ya shumisiswa zwone kha vhutshilo ha ñuvha ñiñwe na ñiñwe. Ññila ine vhagudi vha vhalisa zwone tshelede. <p>Vhagudi vha guda nga ha tshelede vha sa athu a u dzhena tshikolo. Vhañwe vhagudi vha nga vha vho no vha na ñivho ya ndeme ya tshelede khathihini na u ñivha madzina a tshelede dza mangwende na mabambiri na uri ndi vhuagai.</p> <p>Nga themo ino vhagudi vha tea u guda khontseputi dza mutheo wa u shumisa tshelede kha nyimele dza u tou ita. Izwi zwi nga itwa kha nyimele ya ndowendwe sa nga u tamba mutambo wa vhengele. Vha</p> <ul style="list-style-type: none"> U ña tshikoloni na tshelede ya mangwende ya Afurika Tshipembe na R20 na R10 ya mabambiri. Vhagudi vha phuphuedza mipendelo ya tshelede ya mangwaende vha ita nyambedzãno nga ha phambano yao. Vha haseledza nga zwiaga zwi re kha ngwende ñiñwe na ñiñwe na kha tshelede ya mbabambiri. Vhagudi vha vhea ngwende nga fhasi a bambiri ñi sekene vha kona u shumisa tsha u ñwala u raba nga ñña tsumbo, khirayoni dza penisela na pesitili. Vha gere zwiñanyiso zwa tshelede, vha zwi nambatedza kha bugu dzavho dza ñowedzo vha amba madzina adzo. Vha thireisela vha dovha vha gera zwiñhumbeo zwiñzhi zwa mangwende a 5c, 10c na 20c. Vha nambetedza ñhanganyelo ya mangwende ane a ño ita 20c na 10c tsumbo, 20c = 10c 5c 5c 20c = 5c 5c 5c 5c Ñhanganyelo u swika kha 20c – mangwede fhedzi <ul style="list-style-type: none"> Vhagudi vha vho ñivha u vhala nga dzi 5c na dzi 10c, vha ño shumisa ñivho iyi u wana ñhanganyeloge; <ul style="list-style-type: none"> Mudededi u ñea mugudi muñwe na muñwe mabambiri a re na zwiñanyiso zwa mangwende a 5c, 10c na 20c Mugudisi vha ño vha vhudza ngwende ñi ne vha tea u ñi bvisa, tsumbo 5 senthe tharu. Vha vhala nga 5 kana vha ita u ñanganya ha u dovholola, 5c+5c+5c. Mudededi u humbela vhagudi u bvisa 20c vha tshi shumisa mangwende o fhambanaho. Vha tea u zwi vhona uri vho bvisa mangwende a dzi 5c mbili na 10c. Vhagudi vha fhedzisa mabambiri a u shumela hune vha sumbedza uri ndi mangwende mangana ane vha a ñoña u ita ñhanganyelo ya 20c. <p>Tsumbo: 20c = 10c + 10c or 5c+ 5c + 5c + 5c= 20c or 5c+5c + 10c =20c</p>	

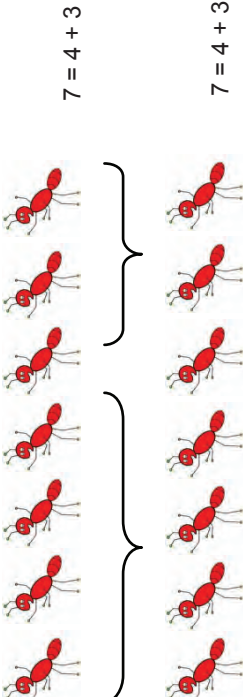
THOHO	THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWA NWAHA U TSHI FHELA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHIWAHO KHAZWO KHA THEMO YA 2	DZINWE NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA	Vhulapfu ha Tshifhinga (nga awara 1 na miniti dza 24)
<p>1.11 Tshelede</p>	<ul style="list-style-type: none"> U divha na u topola tshelede dza Afrika Tshipembe <ul style="list-style-type: none"> Mangwende 5c, 10c, 20c, 50c, R1, R5 mabambiri R10 na R20 Utandululula thaidzo dza tshelede dzi katelaho thanganyelo na tshintshi nga dzisenthe u swika 20c kana dziranda u swika R20. 	<ul style="list-style-type: none"> U divha na u topola tshelede dza Afrika Tshipembe U tandululula thaidzo dza tshelede dzi katelaho thanganyelo na tshintshi u swika 	<ul style="list-style-type: none"> U nea tshintshi hu tshi shumisa mangwende fhedzi. <ul style="list-style-type: none"> Mudededzi u ita ndowenḡowe ya u tusa nga mangwende na vhagudi tsumbo, vha dzhia mangwende a dzi 5c a no ita 20c. Mudededzi vha a vhudzisa : “arali na nea mubadelisi 15c, hu ḡovha ho sala vhugai?” Vhagudi vha re na vhuleme kha u shumisa mangwede fhedzi kha vha shumise na zwa u vhaleta u vha thusedza. Vhagudi vha fhedzisa mabambiri a u shumela hune vha shumela tshintshi ya zwithu zwe vha renga nga 20c kana thukhu. <p>Tsumbo:</p> <ul style="list-style-type: none"> 10c - 5c = 5c 20c - 10c = 10c – mahumi o fhelelaho 20 -5c – 5c - 5c = 5c - u tusa ha u dovholola 	

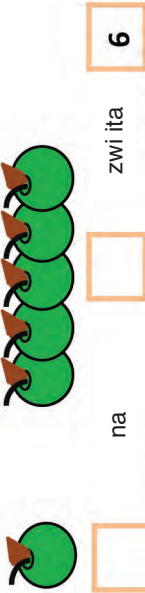
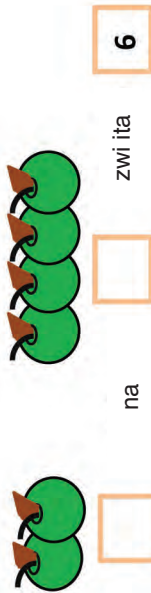
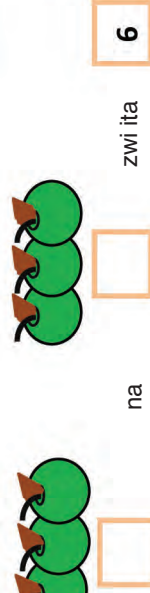
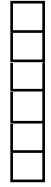
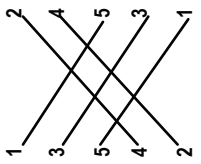
THOHO	THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWA NWAHA U TSHI FHELA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHIWAHO KHAZWO KHA THEMO YA 2	DZINWE NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA	Vhulapfu ha Tshifinga (nga awara 1 na miniti dza 24)
U REKANYA NGA THOHO				
<p>1.12 Thekiniki (maitele/ ngona kana zwiṭirathedzhi)</p>	<p>U shumisa thekiniki dzi tevhelaho musi hu tshi rekanywa</p> <ul style="list-style-type: none"> • zwithu zwi fareaho, tsumbo, zwa u vhalela • u ola zwiifanyiso • u fhaṭa na u pwashekanya nomboro • u dāvuhula na u hafula • mutalombalo 	<p>U shumisa thekiniki dzi tevhelaho musi hu tshi rekanywa</p> <ul style="list-style-type: none"> • zwithu zwi fareaho, tsumbo, zwa u vhalela • u ola zwiifanyiso • u fhaṭa na u pwashekanya nomboro • u dāvuhula na u hafula • mutalombalo une wa tikedzwa nga zwithu zwine zwa farea, tsumbo, malungu a u vhala 	<p>Ndi phambano i fhio u bva kha Themo ya 1 ?</p> <p>Kha themo ya 2, Vhagudi vha thoma u rekanya u swika kha 10. U shuma kha nomboro dzo fhambanaho idzi zwi amba uri thekiniki dza u rekanya dzi nga bveledzwa na u itwa ngowendowe.</p> <p>Zwiṭirathedzhi hezwi zwi a itwavo ngowendowe kha khethekanyo ya thaidzo ya nomboro.</p> <p>U fhaṭa na u pwashekanya nomboro</p> <p>Nyito dza u fhaṭa na u pwashekanya dzi bveledza u ya phanḁa u dzhiela nzhele ha vhagudi ha vhusaka ha saizi dza nomboro. Nyito idzi dzi fhaṭa mutheo wa tswayo dza ndeme. U fhandekanya na u dovha u ṭanganyisa nomboro zwi a kona u thusa uri vhagudi vha lelutshelwe nga u rekanao. Ngowendowe dza tshifinga tshoṭhe kha lushaka lwa nyito idzi zwi ṭutuwedza vhagudi u zwi shumisa shumisa sa maitele a Mathematiki.</p> <p>U dāvuhula na U hafula</p> <p>Phanḁa ha musi hu sa athu u shumiswa u dāvuhula na u hafula sa tshijirathedzhi tsha u rekanya zwi tea u thoma u pfeseswa na i itwa ngowendowe</p> <ul style="list-style-type: none"> • U shumisa zwithu zwi fareaho • Hezwi zwi nga itwa nga u nea ndaela. Kha vha vhudze na u sumbedza vhagudi uri hu na zwiṭanda zwiṭanu zwa u vhalela na uri vha ḁo kona u zwi dāvuhula, nga u vhea zwiṭwe zwiṭanda zwiṭanu zwa u vhalela. • U ya kha zwiṭveledzwa zwo tou ṛwalwaho hu tshi shumiswa zwiifanyiso. • Vhagudi vha nga ḁi kona u fhiwa zwiṭhumbeco zwa u dāvuhula, na uri kana vha nga kha ḁi kona hafu u sumbedza zwiṭhumbeco kha zwiifanyiso. • U shumisa nomboro <p>Vhagudi vha nga kona u thoma nga u fhedzisa mafhungo a ngaho:</p> <ul style="list-style-type: none"> - U dāvuhula 1 ndi..... - U dāvuhula 2 ndi..... - U dāvuhula 3 ndi - U dāvuhula 4 ndi..... - U dāvuhula 5 ndi..... 	

THOHO	THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWA NWAHA U TSHI FHELA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHIWAHO KHAZWO KHA THEMO YA 2	DZINWE NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA	Vhulapfu ha Tshifhinga (nga awara 1 na miniti dza 24)
<p>1.12 Thekiniki (maitele/ngona kana zwiṭirathedzhi)</p>	<p>U shumisa thekiniki dzi tevhelaho musi hu tshi rekanywa</p> <ul style="list-style-type: none"> • zwithu zwi fareaho, tsumbo, zwa u vhalela • u ola zwifanyiso • u fhaṭa na u pwashekanya nomboro • u dāvḥula na u hafula • mutalombalo 	<p>U shumisa thekiniki dzi tevhelaho musi hu tshi rekanywa</p> <ul style="list-style-type: none"> • zwithu zwi fareaho, tsumbo, zwa u vhalela • u ola zwifanyiso • u fhaṭa na u pwashekanya nomboro • u dāvḥula na u hafula • mutalombalo une wa tikedzwa nga zwithu zwine zwa farea, tsumbo, malungu a u vhala 	<p>Mutalombalo u tshi tikedzwa nga zwithu zwi fareaho</p> <p>Musi ni tshi shumisa mutalombalo sa maitele u itela u rekanya, vhagudi vha tea u thoma nga u zwi shumisa;</p> <p>zwiṅwe zwithu kana mitalo, U vhala nga vhulungu, u tevhelela nomboro;</p> <ul style="list-style-type: none"> • zwiṅwe ‘ zwithu zwa mitalo tsumbo, malungu a u vhalela, ṭhitekhe ya nomboro; • mutalombalo wa u vhala phanḁa na u ya murahu; na • mutalombalo hu tshi itelwa vhuimo na u theevhekanyo ya nomboro. <p>Mutalombalo wo dzudzanywaho u tea u shumiswa (zwi khwiṅe na uri zwo fanela) musi vhagudi vha tshi ṭanganya na u ṭusa. Mutalombalo wo dzudzanywaho u tea u sumbedza nomboro dzoṭhe khawo.</p>	

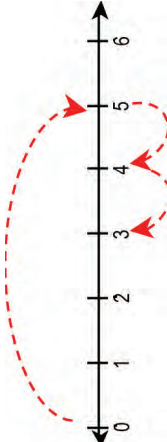
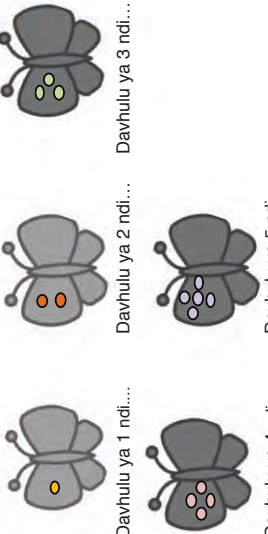
<p>THOHO</p>	<p>THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWA NWAHA U TSHI FHELA</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHIWAHO KHAZWO KHA THEMO YA 2</p>	<p>DZINWE NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p>	<p>Vhulapfu ha Tshifhinga (nga awara 1 na miniti dza 24)</p>
<p>1.13 U țanganya na u țusa</p>	<p>Nomboro dzo fhambanaho: 1 -20</p> <ul style="list-style-type: none"> • u țanganya u swika kha 20 • u țusa u bva kha 20 • Kha hu shumiswe zwo teaho (+, -, =, □) • Kha hu itwe ndowenđowe ya zwivhumbi zwa nomboro u swika kha 10 	<p>Nomboro dzo fhambanaho: 1 -20</p> <ul style="list-style-type: none"> • u țanganya u swika kha 20 • u țusa u bva kha 20 • Kha hu shumiswe zwiga zwo teaho (+, -, =, □) • Kha hu itwe ndowenđowe ya zwivhumbi zwa nomboro u swika kha 7 	<p>Ndi phambano ifhio i bvaho kha Themo ya 1</p> <p>Nga Themo ya 2, tshikhala tsha nomboro tshi a aluwa u bva kha 5 u swika kha 10. Vhukati ha themo hei vhagudi vha do thoma u pfesesa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mulayo wa khomuthethivi wa u țanganya; na • vhushaka vhukati ha u țanganya na u țusa <p>Phanđa ha musi vhagudi vha sa athu u đivhadzwa zwiga zwa u țanganya na u țusa, vhagudi vha tea u vha vho no wana tshenzhemo nnzhi kha:</p> <ul style="list-style-type: none"> • u vhala zwoithe; • u vhala vha tshi ya phanđa u bva kha nomboro khulwanesa; • u shumisa na u pfesesa luambo lwa u țanganya na u țusa; na • u tevhekanya na u vhambedza nomboro. <p>Nga themo ino vhagudi vha bvela phanđa na u fhața u pfesesa havho ha u țanganya na u țusa.</p> <p>U țanganya na u țusa hu kha đi vha na vhushaka ho khatshaho na u vhala. Khontseputi ya khulwane nga 1 kana ihukhu nga 2 i kha đi shumiswa nga uri i kha đi vha na vhushaka na nomboro i tevhelaho kha mutevhe wa u vhala.</p> <p>Nga themo ino vhagudi vha do shumisa zwiga u hwala mafhungo a nomboro tshifhinga tshinzi na hone nga vhuđifulufheli. U bvela phanđa kha u ya u shumisa zwiga zwi tea u itwa nga vhuronwane. Ndi zwa ndeme uri vhagudi vha pfesese ihlutshedzo dzo fhambanho dzi re na vhushaka na zwiga. Vhagudi vha tea u pfesesa na u shumisa maipfi a nga ho: țanganya, țanganyisa, zwoithe țangana, zwo țangana zwi ita, țusa, phambano vhukati ha na u țusa phanđa ha musi zwiga zwi sa athu đivhadzwa.</p> <p>Vhagudi vha tea u thoma u kona u fhindula mbudziso dzi nga ho: 3 na 2; 5 ra țusa 3; phanđa ha musi zwiga zwi tshi shumiswa.</p> <p>Zwivhumbeo zwa u rekhoda.</p> <p>U rekanya u ya kha 10 zwiamba uri vhagudi vha kha đi rekhoda u rekanya havho vha tshi shumisa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • nyolo kana zwithu zwi fareaho; • zwifanyiso na nomboro; kana • nomboro fhedzi. <p>U ya mafheloni a themo, vhukati ha tshikhala tsha nomboro ya 1 u swika kha 5, vhagudi vha tea u vha na vhuđifulufheli kha u shumisa nomboro fhedzi hu si u ola zwifanyiso zwi sumbedzaho u rekanya havho..</p>	

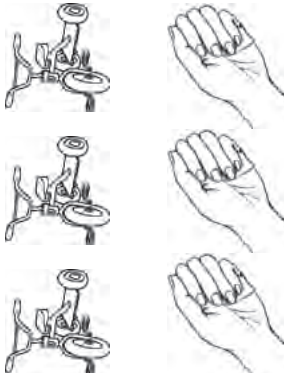
THOHO	THOĎEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWA NWAHA U TSHI FHELA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHIWAHO KHAZWO KHA THEMO YA 2	DZINWE NOTSI DZA U BVISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA	Vhulapfu ha Tshifinga (nga awara 1 na miniti dza 24)
<p>1.13</p> <p>U țanganya na u țusa</p>	<p>Nomboro dzo fhambanaho: 1 -20</p> <ul style="list-style-type: none"> • u țanganya u swika kha 20 • u țusa u bva kha 20 • Kha hu shumiswe zwo teaho (+, -, =, □) • Kha hu itwe nđowenđowe ya zwivhumbi zwa nomboro u swika kha 10 	<p>Nomboro dzo fhambanaho: 1 -20</p> <ul style="list-style-type: none"> • u țanganya u swika kha 20 • u țusa u bva kha 20 • Kha hu shumiswe zwiga zwo teaho (+, -, =, □) • Kha hu itwe nđowenđowe ya zwivhumbi zwa nomboro u swika kha 7 	<p>Tshithathedzhi tsha u rekanya u țanganya na u țusa</p> <p><i>U țanganya nga u vhala zwoifhe.</i></p> <p>Vhagudi vha do thoma u vhala kha1 u swika kha 5 vha kona u bvela phanđa na u vhala u swika kha 7.</p> <p></p> <p><i>U țanganya nga u vhala vha tshi ya phanđa.</i></p> <p>Vhagudi vha do vhala vha tshi ya phanđa u bva kha 5 u swika kha 7</p> <p>5</p> <p>Thekhiniki heyi ndi ya khwine vhukuma kha u konisa u fhira u vhala u tshi ya phanđa nga nfhifi. Vhagudi vha do shumisa thekhiniki heyi lunzhisa nga maanđa musi tshikhala tsha nomboro tsha u rekanya tshi tshi engedzedzea.</p> <p>6</p> <p></p> <p>u vhala u tshi ya phanđa u bva kha nomboro khulwane.</p> <p>Vhagudi vha vhala vha tshi ya phanđa u thoma kha nomboro khulwane, ine ya vha 6, vha vhala vha tshi ya phanđa kha 8</p> <p><i>U țusa nga u bvisela thungo.</i></p> <p>7 - 3 = 4</p> <p></p> <p>7 - 3 = 4</p> <p>Musi vha hu tshi rekhoda u țusa vhagudi vha nga tala mutalo u buđaho kha zwivhumbeo u sumbedza u bvisela thungo.</p> <p><i>U țusa nga u vhala u tshi ya phanđa</i></p> <p></p> <p>6 - 2 = 4</p> <p>Vhagudi vha nga vhala u bva kha 2 u swika kha 6. Vha tea u dzhiela nřha tshivhale tsha nomboro dze vha dzi vhala u bva kha 2 u swika kha 6</p>	

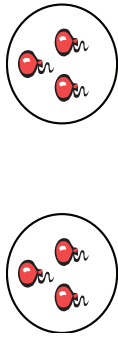
<p>THOHO</p>	<p>THOĐEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWA NWAHA U TSHI FHELA</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHIWAHO KHAZWO KHA THEMO YA 2</p>	<p>DZINWE NOTSI DZA U BVISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p>	<p>Vhulapfu ha Tshifhinga (nga awara 1 na miniti dza 24)</p>
<p>1.13 U țanganya na u țusa</p>	<p>Nomboro dzo fhambanaho: 1 -20</p> <ul style="list-style-type: none"> • u țanganya u swika kha 20 • u țusa u bva kha 20 • Kha hu shumiswe zwo teaho (+, -, =, □) • Kha hu itwe nđowenđowe ya zwivhumbi zwa nomboro u swika kha 10 	<p>Nomboro dzo fhambanaho: 1 -20</p> <ul style="list-style-type: none"> • u țanganya u swika kha 20 • u țusa u bva kha 20 • Kha hu shumiswe zwiga zwo teaho (+, -, =, □) • Kha hu itwe nđowenđowe ya zwivhumbi zwa nomboro u swika kha 7 	<p><i>U țusa nga u vhala vha tshi ya murahu.</i></p> <p>$8 - 2 =$</p> <p>Vhagudi vha thoma u bva kha nomboro khulwane, ine ya vha 8, na u vhala maga 2 vha tshi ya kha 6</p> <p>U fhața na u pwashekanya nomboro</p> <p>Hezwi zwi nga itwa nga nđila dzo fhambanaho.</p> <p>$7 = 4 + 3$</p> <p>Zwivhumbi zwa nomboro</p> <p>Nga themo ino, vhagudi vha ita nđowenđowe ya zwivhumbi u swika kha 7. Hezwi zwi nga sumbedzwa nga zwifanyiso na mathungo a nomboro hu tshi shumiswa zwivhumbi zwo fhambanaho.</p>	

<p>THOHO</p>	<p>THOĎEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWA NWAHA U TSHI FHELA</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHIWAHO KHAZWO KHA THEMO YA 2</p>	<p>DZINWE NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p>	<p>Vhulapfu ha Tshifhinga (nga awara 1 na miniti dza 24)</p>
<p>1.13 U țanganya na u țusa</p>	<p>Nomboro dzo fhambanaho: 1 -20</p> <ul style="list-style-type: none"> • u țanganya u swika kha 20 • u țusa u bva kha 20 • Kha hu shumiswe zwo teaho (+, -, =, □) • Kha hu itwe nđowenđowe ya zwiivhumbi zwa nomboro u swika kha 10 	<p>Nomboro dzo fhambanaho: 1 -20</p> <ul style="list-style-type: none"> • u țanganya u swika kha 20 • u țusa u bva kha 20 • Kha hu shumiswe zwiiga zwo teaho (+, -, =, □) • Kha hu itwe nđowenđowe ya zwiivhumbi zwa nomboro u swika kha 7 	<p>U țanganya Tsumbo: U fhața 6 kana u wana khonani dza 6 hu tshi shumiswa zwiifanyiso na nomboro</p> <p>Tsumbo ya 1</p> <p>Tsumbo ya 2</p> <p>Tsumbo ya 3</p> <p><i>U fhața 6 nga u shumisa zwiifanyiso na nomboro</i> <i>U khiraya u sumbedza 6 nga nđila dzofhambanaho.</i></p> <p>_____ na _____ zwi ita 6</p> <p><i>U shumisa nomboro fhedzi</i> <i>U livhanyisa phere dza nomboro u fhața 6:</i></p> 	

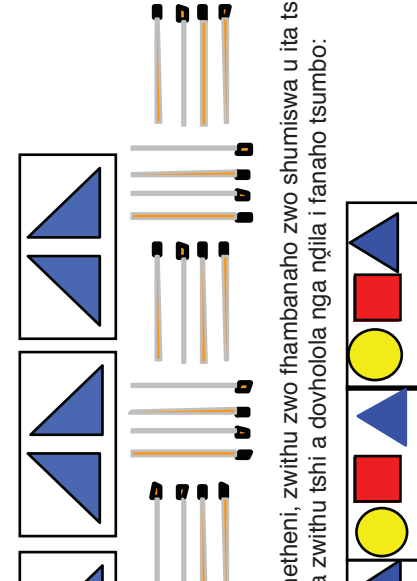
<p>THOHO</p>	<p>THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWA NWAHA U TSHI FHELA</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHIWAHO KHAZWO KHA THEMO YA 2</p>	<p>DZINWE NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p>	<p>Vhulapfu ha Tshifhinga (nga awara 1 na miniti dza 24)</p>
<p>1.13 U țanganya na u țusa</p>	<p>Nomboro dzo fhambanaho: 1 -20</p> <ul style="list-style-type: none"> • u țanganya u swika kha 20 • u țusa u bva kha 20 • Kha hu shumiswe zwo teaho (+, -, =, □) • Kha hu itwe nđowenđowe ya zwiwhumbi zwa nomboro u swika kha 10 	<p>Nomboro dzo fhambanaho: 1 -20</p> <ul style="list-style-type: none"> • u țanganya u swika kha 20 • u țusa u bva kha 20 • Kha hu shumiswe zwiga zwo teaho (+, -, =, □) • Kha hu itwe nđowenđowe ya zwiwhumbi zwa nomboro u swika kha 7 	<p>Khomuthethivi Nga tshifhinga itshi vhagudi vha thoma u dzhiela nzhela mulayo wa khomuthethivi.</p> <p>Tsumbo: Vhalani țhofunđetharu</p> <p>$6 + 2 = \square$</p> <p>$2 + 6 = \square$</p> <p>U řwala hu re na vhushaka na u țanganya na u țusa mafhungo a nomboro – u pfesesa vhushaka <i>vhukati ha u țanganya na u țusa</i></p> <p>Nga ino themo vhagudi vha guda uri vha a kona uri vha nga kona u řwala mafhungo a nomboro dza u țusa na mafhungo a nomboro dza u țanganya.</p> <p>Tsumbo:</p> <p>$4 + 2 = 6$ na $6 - 2 = 4$</p> <p>$2 + 4 = 6$ na $6 - 4 = 2$</p> <p>Tshiga tsha u sumbedza u lingana na Tshiga tsha u amba u linga na a tshi tei u țavhanya u đuvhadzwa.</p> <p>Zwi nga kha ři vha zwa ndeme u shumisa zwiga nga nđila ya u sa konđelwa u shandukisa maitele na u ņea vhagudi tshifhinga tsha u shumisa misevhe vhudzuloni ha u shumisa eđana na(=).</p> <p>Tsumbo: zwořhe zwi ita</p> <p>4 and 2 → 6</p>	

<p>THOHO</p>	<p>THOĀEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWA NWAHA U TSHI FHELA</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHIWAHO KHAZWO KHA THEMO YA 2</p>	<p>DZINWE NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p>	<p>Vhulapfu ha Tshifhinga (nga awara 1 na miniti dza 24)</p>
<p>1.13 U țanganya na u țusa</p>	<p>Nomboro dzo fhambanaho: 1 -20</p> <ul style="list-style-type: none"> • u țanganya u swika kha 20 • u țusa u bva kha 20 • Kha hu shumiswe zwo teaho (+, -, =, □) • Kha hu itwe ngowenđowe ya zwiwhumbi zwa nomboro u swika kha 10 	<p>Nomboro dzo fhambanaho: 1 -20</p> <ul style="list-style-type: none"> • u țanganya u swika kha 20 • u țusa u bva kha 20 • Kha hu shumiswe zwiiga zwo teaho (+, -, =, □) • Kha hu itwe ngowenđowe ya zwiwhumbi zwa nomboro u swika kha 7 	<p>Shumisani mutalombalo U ðivhadza u țusa u swika kha 10 kha mutalombalo. Mudededzi vha shumisa mutalombalo u bvisa u swika kha 10 tsumbo 5 – 2 Tsumbo: Iuvhuđa lwo fhufhela kha 5, lwa fhufha nomboro 2 u ya murahu 2 lwa ima kha 3. Zwi amba uri $5 - 2 = 3$</p> <p>Mushumo wa u űwala. Vhagudi vha tea u ñetshedzwa zwiwhumbeo zwinzhi zwo fhambanaho zwi tshi tikedza kupfeselele kwa u țanganya na u țusa. Vha ñođavho na mushumo wa űwala une wa vhudzisa mbudziso dzi re khagala:</p> <ul style="list-style-type: none"> • u vhala u tshi ya phanđa; • u țanganya nga u vhala u bva kha nomboro khulwane; kana • u țusa nga u tala mutalo u rambalala na zwifanyiso zwi tshi sumbedza u bwisele thongo. <p>Khontseputi ya u davhula Tshikhala tsha nomboro tshine vhagudi vha shuma ngatsho tshi vha tendela u thoma u thoma u davhula. Hezwi zwi nga ði ðivhadzwa nga nđila dzo fhambanaho, zwi nga kha ði itwa musi vhagudi vha tshi vhala zwithu.</p> <p>Tsumbo: Vhagudi vha nga ita zwi gwada zwa zwa u vhalela 2, zwa u vhalela 4, zwa u vhalela 6, zwa u vhalela 8 na zwa u vhalela 10. Matfungo a nomboro a fhelekedze zwifanyiso.</p> <p>Davhulu ya 1 ndi... Davhulu ya 2 ndi... Davhulu ya 3 ndi... Davhulu ya 4 ndi... Davhulu ya 5 ndi...</p>	

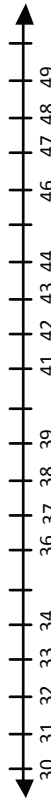
<p>T̩HOHO</p>	<p>T̩HOĐEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWA NWAHA U TSHI FHELA</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHIWAHO KHAZWO KHA THEMO YA 1</p>	<p>DZINWE NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p>	<p>Vhulapfu ha Tshifhinga (kha ngudo dza awara 1 na miniti dza 24)</p>
<p>1.14 U țanganya ha u dovhohola hu livhisaho kha u andisa</p>	<ul style="list-style-type: none"> • U țanganya ha u dovhohola (zwi amba nomboro yeneyo) u swika kha 20 • U shumisa zwiga zwo teaho (+, =, □) 	<ul style="list-style-type: none"> • U țanganya ha u dovhohola (zwi amba nomboro yeneyo) U swika 10 • U humisa zwiga zwo teaho (+, =, □) 	<p>Ndi phambano i fhio u bva kha Themo ya 1 ? Kha themo ya 2, Vhagudi vha thoma u țanganya ha u dovhohola u swika kha 10. Musi vhagudi vho no vha na khontseputi yavhuqi ya nomboro ya 1 u swika kha 5, u țanganya ha u dovhohola hu ɔo vha nu pfallaho khavho. U țanganya ha u dovhohola hu ɔivhadzwe vhagudi sa zwigwada zwa nomboro dzi linganaho. U shuma na zwithu zwo vhwewaho nga zwigwada ndi zwa ndeme kha u pfesesa u andisa.</p> <p>Vhagudi vha tea:</p> <ul style="list-style-type: none"> • u ita zwigwada zwa zwithu zwi linganaho; • u buletshedza, nzudzanyo; na • u vhala țhanganyelo ya nomboro ya zwithu. <p>Mathomoni vhagudi vha ɔo vhala nga nthini, fhedzi musi vha tshi vho tou vhala nga u elela kha u vhala vha tshi pfuka vha tea u vhala zwithu zwo vhwewaho nga zwi vhili, nga zwi țanu, kana nga mahumi.</p> <p>Vhagudi vha tea u bwiselewa khagala kha zwi vhumbeo zwinzhi zwo fhambanaho zwine zwa ɔo tikedza kupfesele kwavho kwa u țanganya ha u dovhohola.</p> <p>Zwi nga kha ɔi zwa ndeme u ɔivhadza vhagudi zwi fanyiso zwa zwigwada zwi linganaho zwa zwithu zwa ɔuvha jinwe na jinwe, Tsumbo:</p> <p>Zwigwada zwa 2 – zwanɔa, khando, maswogisi, magijafu, zwienda, nɔevhe, mavhili a baisigira</p> <p>Tsumbo: Zwigwada zwa 3 –mavhili mararu, țhofunɔeraru. Ndi mavhili mangana o țangana?</p> <p>Hu na minwe mingana? Fhedzisani mathungo a nomboro a re afho fhasi. $\square + \square + \square = 15$</p> <p>Zwi vhumbeo zwa rekhoda u țanganya ha u dovhohola. Zwine vha tea u tou fombe khazwo ndi u bveledza luambo lwa u thusedza kha u pfesesa u andisa. Vhagudi vha ɔo rekhoda u pfesesa havho nga u shumisa zwi fanyiso. Vhagudi vha tea u newa zwi fanyiso zwa zwithu zwo vhwewaho nga zwigwada na uri vha tea u ola tshitendeledza u mona nazwo u sumbedza zwigwada zwa zwithu.</p>	

<p>T̩HOHO</p>	<p>T̩HOĐEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWA NWAHA U TSHI FHELA</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHIWAHO KHAZWO KHA THEMO YA 1</p>	<p>DZINWE NOTSI DZA U BVISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p>	<p>Vhulapfu ha Tshifhinga (kha ngudo dza awara 1 na miniti dza 24)</p>
<p>1.14 U tanganya ha u dovholola hu livhisaho kha u andisa</p>	<ul style="list-style-type: none"> • U tanganya ha u dovholola (zwi amba nomboro yeneyo) u swika kha 20 • U shumisa zwiaga zwo teaho (+, =, □) 	<ul style="list-style-type: none"> • U tanganya ha u dovholola (zwi amba nomboro yeneyo) U swika 10 • U humisa zwiaga zwo teaho (+, =, □) 	 <p>Luambo lune lwa nga shumiswa ndi zwiagada 2 zwa 3 kana zwiagada 3 zwa 2. Musi vhagudi vho no vha na vhuḁifufheli kha u buletshedza zwo imelaho zwifanyiso vha tshi shumisa luambo vha nga kona u buletshedza hezwi kha mafhungo a nomboro. Fhungo ja nomboro: $3 + 3 = 6$</p>	
<p>1.16 Murekanyo wa Mathematiki</p>	<p>Khontseptuti ya nomboro: Tshikhala 20</p> <ul style="list-style-type: none"> • U tevhekanya sethe ya nomboro dzo tou nangwaho dza nekedzwa • U vhambedza nomboro u swika kha 20 na u amba uri ndi ifhio ine ya vha 1, 2 na 10 khulwane kana thukhu <p>U humbula nga u tavhanya:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zwivhumbi zwa nomboro u swika kha 10 • U humbula mbuno dza u tanganya na u tusa u swika kha 10 <p>Zwitirathedzhi zwa murekanyo</p> <p>U shumisa zwitirathedzhi zwa u rekanya u tanganya na u tusa nga vhukoni:</p> <ul style="list-style-type: none"> • U vhea nomboro khulwane u thoma u itela u vhalu u tshi ya phanda kana murahu. • Mutalombalo • U davhula na u hafula • U fhaḁa na u pwashekanya 	<p>Khontseptuti ya nomboro: Tshikhala 10</p> <ul style="list-style-type: none"> • U tevhekanya sethe ya nomboro dzo tou nangwaho dza nekedzwa • U vhambedza nomboro u swika kha 10 na u amba uri ndi ifhio ine ya vha 1, 2 na 10 khulwane kana thukhu 	<p>Ndi phambano i fhio u bva kha ya 1?</p> <p>Kha themo ya 2, tshikhala tsha nomboro tshi a engedzedzea u bva kha 5 u swika kha 10.</p> <p>Tsumbo dzaa mbudziso na nyito dzine dza nga vhudziswa kana u itwa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • U thoma nga 3 vha vhalu vha tshi ya phanda nga nthihi u swika kha 10. • Ndi ifhio i re thukhu 8 kana 5? • Ndi ifhio i re khulwane 8 kana 4? • Ndi ifhio i re thukhu nga 2 kha 9? • Ndi ifhio i re khulwane nga 2 u fiira 3 • U nea nomboro i re vhukati ha 1 na 3. • U nea nomboro i re vhukati ha 6 na 10. Hu na nomboro nthihi fhedzi? • U vhea magaraḁa a nomboro nga u tevhekana u bva kha litukhusesa u swika kha litulwanesa. 	

GIREIDI YA 1 THEMO YA 2 2. PHETHENI, KUSHUMELE NA ALIDZHEBRA		Vhulapfu haTshifhinga (nga awara 1 na miniti dza 24)
THOHO	THOĐEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWA NWAHA U TSHI FHELA	DZINWE NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA
2.1 Phetheni ya geometiri	<p>U kopa, U engagedzda na u buletshedza</p> <p>U kopa, u engagedzda na u buletshedza nga maipfi</p> <ul style="list-style-type: none"> • phetheni dzi sa konđi dzo itwaho nga zwithu zwi fareaho • phetheni dzi sa konđi dzo itwaho nga nyolo ya mitalo, zwivhumbeo kana zwithu <p>U ðiitela phetheni dza vhone vhaņe</p> <p>U ðiitela phetheni dzavho geometiri</p> <ul style="list-style-type: none"> • na zwithu zwi fareaho • nga u ola mitalo zwivhumbeo kana zwithu <p>Phetheni hoņhe u mona na riņe</p> <p>U topola, u buletshedza nga maipfi phetheni dza dzhomeņiri</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kha mupo • U bva vhutshilo ha musalauno ha ðuvha jinwe na jinwe • U bva kha vhufo ha mvelele yashu 	<p>Ngudo 1</p> <p>U kopa phetheni zwi thusa vhagudi u vhona ndunzhendunzhe ya uri phetheni yo itwa hani. U engagedzda phetheni zwi thusa vhagudi u ðola uri vho pfesesa zwavhuđi ndunzhendunzhe ya phetheni.</p> <p>U buletshedza phetheni zwi thusa vhagudi u bveledza luambo lwavho na tshikili tsha u amba. Zwi dovha zwa vha thusa u vhona nđila i ne vhagudi vha ðalutshedza ngayo phetheni.</p> <p>Kha Gireidi ya1 vhagudi vha nga u tou fombe kha phetheni hune zwithu kana zwigwada zwa zwithu zwa dovholola nga nga nđila i fanaho.</p> <p>Nga themo ya 2 vhagudi vhanzhi vha vho ðigeđa vha tshi shumisa khirayoni na penisela u ola. Vhagudi vha nga ya phanđa na u kopa na u engagedzda phetheni dzo itwaho nga zwifanyiso madzuloni a zwithu. Vha ðo tea na u sedza kha u buletshedza phetheni. A si tshifhinga tshoņhe zwine zwa lelutshela vhagudi u buletshedza phetheni. Vha ngakona u vha thusa u guda zwine vha lavhelelwa u amba ngazwo nga u vhudzisa mbudziso dzi nga ho sa:</p> <p>“Ndi zwivhumbeo zwifhio zwine na khou zwi vhona kha phetheni?”</p> <p>“Dzi na mivhala i fanaho dzoņhe?”</p> <p>“Ni khou vhona tshivhumbeo tshithini kana zwinzhi kha phetheni?”</p> <p>“Naa zwithu zwoņhe zwo lavhelesa thungo i no fana?”</p> <p>“Hu na nomboro ya zwithu zwi no fana kha tshigwada tshiņwe na tshinwe?”</p> <p>“Hu na zwithu zwi ngana kha tshigwada tshiņwe na tshinwe?” ð</p> <p>“Naa zwivhumbeo zwoņhe zwi na saizi i fanaho?” n.z.</p> <p>Kha themo ya 2 zwiņwe zwine vha nga kona u tou fombe khazwo ndi zwivhumbeo zwa 2-D zwa dzhomeņiri na zwithu 3-D zwa dzhomeņiri zwe vhagudi vha guda nga hazwo kha Themo ya 1. Vhagudi vha nga kona u ita zwivhumbeo zwa 2- D nga u gera mabambiri kana magaraņa kana vha nga kona u tou zwi ola. Vha nga kona ita phetheni u bva kha zwivhumbeo zwa bogisi na zwivhumbeo zwa bola zwe vha itau bva kha vumba kana suko ða u tamba.</p> <p>Phetheni dzi nga itwa nga u shumisa tshivhumbeo tshithini fhedzi mivhala ya tshithu i tshi khou shandukisa o fhambanaho i tshi khou shandukisa misi yoņhe, tsumbo:</p>
	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHIWAHO KHAZWO KHA THEMO YA 1</p> <p>U kopa, U engagedzda na u buletshedza</p> <p>U kopa, U engagedzda na u buletshedzani, nga maipfi</p> <ul style="list-style-type: none"> • phetheni dzi sa konđi dzo itwaho nga zwithu zwi fareaho • phetheni dzi sa konđi dzo itwaho nga nyolo ya mitalo, zwivhumbeo kana zwithu <p>U ðiitela phetheni dza vhone vhaņe</p> <p>U ðiitela phetheni dzavho geometiri</p> <ul style="list-style-type: none"> • na zwithu zwi fareaho • nga u ola mitalo zwivhumbeo kana zwithu 	
		<p>Ndi zwa ndeme kha Gireidi ya1 u thusa vhagudi u vhona uri ndi tshigwada tshifhio tsho dovhololaho, nga u vhea tshigwada tshiņwe na tshinwe kha tshipiđa tsha bambbiri kana u tshi sumbedza nga ngomu tshibuloko tsha siatari.</p>

<p>THOHO</p> <p>2.1 Phetheni ya geometjiri</p>	<p>THOPEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWA NWAHA U TSHI FHELA</p> <p>U kopa, U engedzedza na u buletshedza U kopa, u engedzedza na u buletshedza nga maipfi</p> <ul style="list-style-type: none"> • phetheni dzi sa konqi dzo itwaho nga zwithu zwi fareaho • phetheni dzi sa konqi dzo itwaho nga nyolo ya mitalo, zwivhumbeo kana zwithu <p>U dijitela phetheni dza vhone vhaṅe U dijitela phetheni dzavho geometjiri</p> <ul style="list-style-type: none"> • na zwithu zwi fareaho • nga u ola mitalo zwivhumbeo kana zwithu <p>Phetheni hothe u mona na riṅe U topola, u buletshedza nga maipfi phetheni dza dzhomejiri</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kha mupo • U bva vhutshilo ha musalauno ha quvha jinwe na jinwe • U bva kha vhuṅa ha mvelele yashu 	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHIWAHO KHAZWO KHA THEMO YA 1</p> <p>U kopa, U engedzedza na u buletshedza U kopa, U engedzedza na u buletshedzani, nga maipfi</p> <ul style="list-style-type: none"> • phetheni dzi sa konqi dzo itwaho nga zwithu zwi fareaho • phetheni dzi sa konqi dzo itwaho nga nyolo ya mitalo, zwivhumbeo kana zwithu <p>U dijitela phetheni dza vhone vhaṅe U dijitela phetheni dzavho geometjiri</p> <ul style="list-style-type: none"> • na zwithu zwi fareaho • nga u ola mitalo zwivhumbeo kana zwithu 	<p>DZINWE NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p> <p>Phetheni i nga itwa nga zwi zwigwada zwi fanaho zwine zwa dovhololaho hune tshigwada tshinwe na tshinwe tsha vha lushaka luthihi iwa zwithu fhedzi vhuimo ha tshithu kha tshigwada vhu tshi shanduka. Zwigwada zwifanaho zwi a dovholoswa tsumbo.</p> <p>Kha dzinwe phetheni, zwithu zwo fhambanaho zwo shumiswa u ita tshigwada fhedzi tshigwada tsha zwithu tshi a dovholola nga nḡila i fanaho tsumbo:</p> <p>Kha dzinwe phetheni saizi dza zwithu kha tshigwada dzi a tshintshana fhedzi tshigwada tsha zwithu tshi a dovholola nga nḡila i fanaho vhuḡuma.</p> <p>Vhagudi vha nga ita phetheni nga u lunzhedza vhulungu. Phetheni dzi nga itwa kha ngudo dza Tshikili tsha Vhutshilo.</p>	<p>Vhulapfu haTshifhinga (nga awara 1 na miniti dza 24)</p> <p>Ngudo 1</p>
--	--	---	--	---

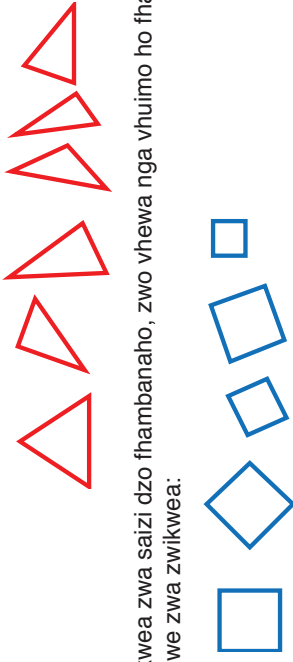
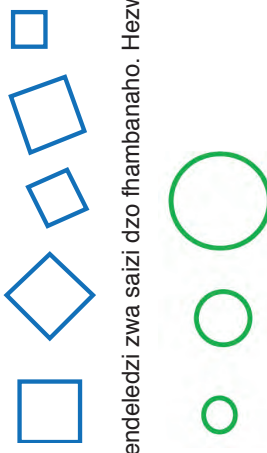
THOHO	THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWA NWAHA U TSHI FHELA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHIWAHO KHAZWO KHA THEMO YA 1	DZIÑWE NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA	Vhulapfu haTshifhinga (nga awara 1 na miniti dza 24)																				
<p>2.2 Phetheni dza nomboro</p>	<p>U kopa, u engagedza na u buletshedza U kopa, u engagedza na u buletshedza mutevhe wa nomboro dzi sa konqi dzi si fhasi ha 100 U qitela phetheni dzavho vhone vhaṅe.</p>	<p>Mutevhe u tea u sumbedza u vhala u tshi ya phanda na murahu nga:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 1 u bva kha nomboro inwe na inwe vhukati ha 1 na 50 <p>U ya phanda nga</p> <ul style="list-style-type: none"> • 10 u bva kha muandiso muṅwe na muṅwe wa 10 vhukati ha 0 na 50 • 5 u bva kha muandiso muṅwe na muṅwe wa 5 vhukati ha 0 na 50 • 2 u bva kha muandiso muṅwe na muṅwe wa 2 vhukati ha 0 na 20 <p>U qitela phetheni dzavho vhone vhaṅe</p> <ul style="list-style-type: none"> • U qitela phetheni dzavho dza nomboro. 	<p>U tevhekana ha nomboro zwi nga tuminywa nga u vhala. Musi zwikili zwa u vhala zwa vhagudi zwi tshi khou shunduka na u bveledzwa, tshaka dza thevhekano dza nomboro dzine vhagudi vha shuma ngadzo dzi nga kona u bveledzwa</p> <p>U tevhekana hu tea u sumbedza u vhala u tshi ya phanda na murahu nga:</p> <ul style="list-style-type: none"> • nthihi u bva kha nomboro inwe na inwe vhukati ha 1 na 50; • mahumi u bva kha muandiso muṅwe na muṅwe wa 10 vhukati ha 0 na 50; • Nga ihanu u bva kha muandiso muṅwe na muṅwe wa 5 vhukati ha 0 na 50; na • Nga mbili u bva kha muandiso muṅwe na muṅwe wa 2 vhukati ha 0 na 20. <p>Musi vhagudi vha tshi khou vhala zwi tshi pfala vha nga kona u sumbedzwa mitevhe ya nomboro dzo nwalwaho nga njila dzo fhambanaho. Vha nga kona u sumba kha nomboro dzine dza khou vhaliwa, tsumbo:</p> <table border="1" data-bbox="707 699 797 1320"> <tr> <td>1</td> <td>2</td> <td>3</td> <td>4</td> <td>5</td> <td>6</td> <td>7</td> <td>8</td> <td>9</td> <td>10</td> </tr> <tr> <td>11</td> <td>12</td> <td>13</td> <td>14</td> <td>15</td> <td>16</td> <td>17</td> <td>18</td> <td>19</td> <td>20</td> </tr> </table> <p>Vhagudi vha nga konaha u qadzisa nomboro dzo tshelaho dzo ntshedzwa nga tshivhumbeo tshinwe na tshinwe tsha mitevhe dzi re afho nṅha.</p> <p>Kha hu elele u ri vhagudi vha nṅwala fhedzi zwiṅga zwa nomboro u swika kha 10. Vhagudi vha nga kona u qadzisa nomboro kha mutevhe i fhirisa 10 arali:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zwi tshi itwa nga u tou ambiwa; • garaṅa dza nomboro dzi nekedzwa u itela u vheiva kha tshikhala tshi si na tshithu. • Mutevhe wa zwiṅga zwa nomboro u ntshedzwa. Vhagudi vha kona ola mutalo u bva kha nomboro yo khethiwa u ya kha vhuimo hune ya tea u dzula khayoy. <p>Dzinwe dza tsumbo dzo ntshedzwa afho fhasi.</p> <p>Mutalombalo u na nomboro dzo pfukwaho.</p> <p>Mutevhe u sumbedzaho u vhala u tshi ya phanda na murahu nga nthihi hu na nomboro dzo siedzwaho.</p> <p>Vhagudi vha livhanyisa nomboro u bva kha mutevhe wo ntshedzwa. Vha ola mutalo wa u sumbedza hune nomoro yo nangwaho ya qo longelwa hone.</p> <p>40, 41, 42, ____, 44; ____, 47, ____, 49, 50. 50, 49, 48, ____, 45, 44, ____, 41, 40 U nṅwala nga mutevhe u ya phanda kha muandiso wo buliwa afho nṅha hu na nomboro dzo pfukiwaho.</p>	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	<p>Ngudo 3</p>
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10															
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20															

THOHO	THOPEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWA NWAHA U TSHI FHELA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHIWAHO KHAZWO KHA THEMO YA 1	DZIÑWE NOTSI DZA U BUISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA	Vhulapfu haTshifhinga (nga awara 1 na miniti dza 24)										
<p>2.2 Phetheni dza nomboro</p>	<p>U kopa, u engagedza na u buletshedza U kopa, u engagedza na u buletshedza mutevhe wa nomboro dzi sa konqi dzi si fhasi ha 100 U qitela phetheni dzavho vhone vhañe.</p>	<p>Mutevhe u tea u sumbedza u vhala u tshi ya phanda na murahu nga:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 1 u bva kha nomboro inwe na inwe vhukati ha 1 na 50 <p>U ya phanda nga</p> <ul style="list-style-type: none"> • 10 u bva kha muandiso muñwe na muñwe wa 10 vhukati ha 0 na 50 • 5 u bva kha muandiso muñwe na muñwe wa 5 vhukati ha 0 na 50 • 2 u bva kha muandiso muñwe na muñwe wa 2 vhukati ha 0 na 20 <p>U qitela phetheni dzavho vhone vhane</p> <ul style="list-style-type: none"> • U qitela phetheni dzavho dza nomboro. 	<p>Mutalomabalo une wa sumbedza zwikhala zwo pfukiwaho vhagudi vha dadza dzinwe nomboro.</p> <p>Giridi ya nomboro i re na mutevhe wa nomboro dza u vhala dzo thivhiwaho kana u pfukiwa.</p> <table border="1" data-bbox="520 697 611 1313"> <tr> <td>1</td> <td>3</td> <td>5</td> <td>7</td> <td>9</td> </tr> <tr> <td>11</td> <td>13</td> <td>15</td> <td>17</td> <td>19</td> </tr> </table> <p>Vhagudi vha nga khiraya kana u thivha musi vha tshi khou vhala vha tshi pfuka. Mafheloni a themo, tshikhala tsha nomboro tshi a ya ntha u swika kha 50. Vhagudi vha nga kona u shuma na mutevhe woñhe wa 1-50 kana zwipiða zwa mutevhe.</p>	1	3	5	7	9	11	13	15	17	19	<p>Ngudo 3</p>
1	3	5	7	9										
11	13	15	17	19										

GIREIDI YA 1 THEMO 2 3. TSHIKHALA NA ZWIVHUMBEO				
THOHO	THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWA NWAHA U TSHI FHELA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHIWAHO KHAZWO KHA THEMO YA 2	DZINWE NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA	Vhulapfu ha tshifhinga (kha ngudo YA awara 1 na minetse ya 24)
3.1. Vhuimo, divhadza na mbonalo	<p>Luambo lwa Vhuimo U buletshedzani, vhuimo ha tshithu tshihini tshi na vhuushaka na tshinwe tsumbo n̄ha ha, phan̄a ha, murahu ha,, monde, tshuaḷa. n̄ha thasi tsini na.</p> <p>Vhuimo na mbonalo Livhanyani masia o fhambanaho dza dza zwthu zwi fanaho zwa duvha ḷinwe na ḷinwe.</p> <p>Vhuimo na masia Tevhelani masia u mona na kilasikijasi Tevhelani ndaela u vhea tshithu tshithihini tshi na vhuushaka na tshinwe tsumbo vheani penisela ngangomu ha bogisi.</p>		<p>Vhuimo ha Luambo ho aluswaho nga themo ya 1 lu tea u itelwa ḅowenḅowetsshifhinga tshoḅhe nga tshifhinga tsha u funza kijasi yoḅhe na u funza nga zwigwada themo yoḅhe: kha vha shumise tshifhinganana vha tshi ita ḅowenḅowe misi yoḅhe. Mushumo wa luambo law vhimo lu nga khwaḅhisedzwa nga u rekhoda ho ḅwalwaho, sa nyolo, khalara, u livhanya nyolo na maipfi. Hezwi zwi nga itwa nga tshifhinga tsha u shuma u woḅhe.</p> <p>ḷinwe lwa Luambo lwa vhuimo lu nga itelwa ḅowenḅowe musi vhagudi vha tshi shuma nga zwivhumbeo zwa 2-D.</p>	

<p>THOHO</p>	<p>THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWA NWAHA U TSHI FHELA</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHIWAHO KHAZWO KHA THEMO YA 2</p>	<p>DZINWE NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p>	<p>Vhulapfu ha tshifhinga (kha ngudo YA awara 1 na minetse ya 24)</p>
<p>3.2 3-D tshithus</p>	<p>U dzhiela nzhele na amba madzina a zwithu zwa 3-D nga ngomu kilasini kha zwifanyiso.</p> <ul style="list-style-type: none"> • zwiwhumbeo zwa bola (zwapulumbu) • zwiwhumbeo wa bogisi (phirizimu) <p>Mbonalo ya zwithu Tlutshedzani, khethekanyani na vhambedzani zwithu zwa 3-D zwi tshi ya nga:</p> <ul style="list-style-type: none"> • saizi • muvhala khalara • zwithu zwi kunguluwaho • zwithu zwi suvha. <p>NyiU swika dzo liviwaho khadzo Sedzani ni fhaṭe zwithu zwa 3-D ni tshi sumisa zwithu/matheriala a fareaho, sa mabujoko a u fhaṭa fhaṭa, matheriala a dovhooluwaho u shumiswa, khithi ya u fhaṭa.</p>		<p>Vhagudi vha isa phanda na u fhaṭa zwithu nga matheriala o no shumiswaho (recycling) kana buloko dza u fhaṭa/ mabogisi a metslisi kana khithi ya u fhaṭa nga tshifhinga tsha iwe muṅe.</p>	

<p>THOHO</p>	<p>THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWA NWAHA U TSHI FHELA</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHIWAHO KHAZWO KHA THEMO YA 2</p>	<p>DZINWE NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p>	<p>Vhulapfu ha tshifhinga (kha ngudo YA awara 1 na minetse ya 24)</p>
<p>3.3 2-D zwivhumbeo</p>	<p>Tshikhala tsha of zwivhumbeo U dzhiela nzhele na u nea a zwivhumbeo zwa 2-D madzina</p> <ul style="list-style-type: none"> • zwitendeledzi • thofunđeraru • tshikwea <p>Zwiṭalusi zwa zwivhumbeo</p> <p>Talutshedzani, khethekanyani na u vhambedza zwivhumbeo zwa 2-D zwi tshi ya nga:</p> <ul style="list-style-type: none"> • khethekanyani • khalara • zwivhumbeo • masia tswititi • masia a tshitendeledzi 	<p>Tshikhala tsha of zwivhumbeo U dzhiela nzhele na u nea a zwivhumbeo zwa 2-D madzina zwivhumbeo</p> <ul style="list-style-type: none"> • zwitendeledzi • thofunđeraru • tshikwea <p>zwiṭalusi zwa zwivhumbeo</p> <p>Talutshedzani, khethekanyani na u vhambedza zwivhumbeo zwa 2-D zwi tshi ya nga :</p> <ul style="list-style-type: none"> • khethekanyani • khalara • zwivhumbeo • masia tswititi • masia a tshitendeledzi 	<p>Mushumo munzhi nga zwivhumbeo kha Gireidi ya1 u u swika u itwa nga zwithu zwi fareaho. Mushumo woṭhe khaṭhisedzwe nga u U swika u ṅwala.</p> <p>Vhagudi vha thoma u tamba mitambo ya u ḍinangela nga zwivhumbeo zwo fhambanaho zwi katelaho, u ita zwifanyiso nga u gera zwivhumbeo zwa dzhomeṭiri. Hezwi zwi zwi nga be done in independent Tshifhinga . Hezwi zwi zwi nga itwa during Life Skills ngudo.</p> <p>Vhagudi U kopa zwifanyiso made up of geometric zwivhumbeo. These zwifanyiso can be provided by the textbook or the Mugudisi. This enables Vhagudi U swika u U swika polazwitendeledzi na tshikwea of dzo fhambanaho khethekanyanis, tshikwea na thofunđeraru in dzo fhambanaho Vhuimos na thofunđeraru with dzo fhambanaho zwivhumbeo . Hezwi zwi be done in independent Tshifhinga . Hezwi zwi nga itwa nga tshifhinga tsha ngudo ya Tshikili tsha Vhutshilo.</p> <p>U vhambedza na u buletshedza zwivhumbeo 2-D : saizi</p> <p>Vhagudi vha vhambedza saizi ya zwivhumbeo zwifanaho, tsumbo:</p> <ul style="list-style-type: none"> • tevhekanya zwitendeledzi u bva kha zwiṭukusa u ya kha zwi hulwanesa;na • Vheani zwikwea zwoṭhe kana zwa saizi i fanaho zwoṭhe. <p>Shumisani Luambo lwa saizi u vhambedzani zwivhumbeo zwo fhambanaho, tsumbo, “ Ndo ola thofunđeraru nga ngomu ha tshikwea, zwi amba uri thofunđeraru ndi ṭhukhu kha tshikwea.”</p> <p>U buletshedza zwivhumbeo zwa 2-D: khalara</p> <p>Vhagudi vha amba nga mivhala ya zwivhumbeo, vha kona u khethekanya zwivhumbeo u ya nga mivhala.</p> <p>U swika polani nau nea zwithu madzina na mivhala yazwo. Khatihini na u vhambedza saizi ya zwivhumbeo, zwi nga zwi nga itwa ṅowenḍowe tshifhinga tsha u shuma na phetheni</p>	<p>Ngudo 3</p>

<p>THOHO</p>	<p>THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWA NWAHA U TSHI FHELA</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHIWAHO KHAZWO KHA THEMO YA 2</p>	<p>DZINWE NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p>	<p>Vhulapfu ha tshifhinga (Kha ngudo YA awara 1 na minetse ya 24)</p>
<p>3.3 2-D zwivhumbeo</p>	<p>Tshikhala tsha of zwivhumbeo U dzhiela nzihela na u űea a zwivhumbeo zwa 2-D madzina</p> <ul style="list-style-type: none"> • zwitendeledzi • thofunđeraru • tshikwea <p>Zwiřalusi zwa zwivhumbeo Talutshedzani, khethekanyani na u vhambedza zwivhumbeo zwa 2-D zwi tshi ya nga:</p> <ul style="list-style-type: none"> • khethekanyani • khalara • zwivhumbeo • masia tswititi • masia a tshitendeledzi 	<p>Tshikhala tsha of zwivhumbeo U dzhiela nzihela na u űea a zwivhumbeo zwa 2-D madzina zwivhumbeo</p> <ul style="list-style-type: none"> • zwitendeledzi • thofunđeraru • tshikwea <p>Zwiřalusi zwa zwivhumbeo Talutshedzani, khethekanyani na u vhambedza zwivhumbeo zwa 2-D zwi tshi ya nga :</p> <ul style="list-style-type: none"> • khethekanyani • khalara • zwivhumbeo • masia tswititi • masia a tshitendeledzi 	<p>U ġivha na u űea zwitendeledzi a zwikwea madzina Vhagudi vha ġo shuma nga zwitendeledzi na tshikwea zwa zwivhumbeo zwo fhambanaho, na thofunđeraru dza zwivhumbeo zwo fhambanaho</p> <p>Ndi zwa ndeme vhagudi uri vhagudi vha si vhone tsumbo nthihi ya tshivhumbeo tshiűwe na tshinwe. Vhurnzhi ha dzisete dza zwivhumbeo zwo U swika u rengwaho dzi sumbedza tsumbo nthihi ya thofunđeraru. Vhagudi vha tea u ġivha :</p> <ul style="list-style-type: none"> • Thofunđeraru dzi re na zwivhumbeo zwo fhambanaho, hedzi ndi dziűwe dza thofunđeraru <ul style="list-style-type: none"> • Zwikwea zwa saizi dzo fhambanaho, zwo vhwana nga vhuimo ho fhambanaho. Hezwi ndi zwiűwe zwa zwikwea: <ul style="list-style-type: none"> • Zwitendeledzi zwa saizi dzo fhambanaho. Hezwi ndi zwiűwe zwa zwitendeledzi: <p>Ndi zwa ndeme vhagudi vha tshi shuma nga zwivhumbeo zwo vha gera kha makhadibogisi. Hezwi zwi tendela vhagudi u u vhona thofunđeraru na zwikwea zwofhambanaho zwo vhwana kha vhuimo ho fhambanaho</p> <p>Vhagudi vha khethekanya zwivhumbeo ho sedzwa uri zwi na masia o U swika u tswititho, kana masia a zwitendeledzi.</p> <p>Vhagudi vha khethekanya na u vhea zwivhumbeo nga zwigwada zwi tshi ya ngauri ndi , thofunđeraru tshikwea, or zwitendeledzi.</p> <p>Mushumo u khwařisedzwa nga ngowendowe ya u U swika u űwala. Ngowendowe idzi dzi kateka u khalara, u livhanya madzina na zwivhumbeo.</p>	<p>Ngudo 3</p>

GIREIDI YA 1 THEMO 2 4. MIELO				
THOHO	THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWA NWAHA U TSHI FHELA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHIWAHO KHAZWO KHA THEMO YA 2	DZIWE NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA	
4.1 Tshifhinga	<p>U fhela ha tshifhinga U amba nga ha u fhela ha tshifhinga</p> <ul style="list-style-type: none"> • U tevhekanya zwiwo zwi iteaho tshifhinga tshothe matshiloni avho a dluvha jinwe na jinwe. • U vhambedza vhulapfu ha tshifhinga hu tshi shumiswa luambo tsumbo: tshilapfusa, tshipufhisa, tshinzhisa, tsvhanyedza. o ngolowesa. • Thevhekano ya zwiwo hu tshi shumiswa luambo sa mulovha, namusi, matshelo <p>U amba tshifhinga</p> <ul style="list-style-type: none"> • U buletshedza uri zwo iteaho zwo itea lini hu tshi shumiswa luambo tsumbo. nga matsheloni, nga masiari, vhusiku, nga matsheloni, nga matsheloni, nga madekwana • U divha maduvha a vhege. • U divha mirwedzi ya nwaaha 		<p>Vhagudi vha tea u guda u amba nga ha</p> <ul style="list-style-type: none"> • u tevhekana ha zwiwo • vhulapfu ha tshifhinga <p>Vhagudi vha isa phanda na khwatshedza njila dza u amba nga tshifhinga dluvha jinwe na jinwe nga tshifhinga tsha u funza kilasi yothe kana nga tshifhinga tsha u shuma na tshigwada. .</p> <p>Vhagudi u amba nga ha na u fhindula mbudziso dza uri zwithu zwo itea lini, Ushumisani luambo lu ngaho sa : matsheloni, masiari, vhusiku, u tsvhanya, u lenga.</p> <p>Vhagudi vhattevhekanya zwiwo vha tshi shumisa luambo lwo no nga :mulovha, namusi, matshelo, maduvha a vhege na mirwedzi ya nwaaha</p> <p>Vhagudi vha vhambedza vhulapfu ha tshifhinga sa u lapfesa kana u pfufhifesa na u tsvhanyedza kana u ongolowesa.</p> <p>Vhagudi vha amba nga u tevhekanya zwiwo zwi tshi bva kha vhutshilo havho. Vha dovha hafu vha tevhekanya zwiifanyiso sa</p> <ul style="list-style-type: none"> • maga a u ita sendewitshi kana khaphu ya tie; • zwifanyiso zwi sumbedzaho nwaaha a tshi khou sumbedza u aluwa a tshi khou vha mualuwa; • mutevhetshadu wa vhutshilo ha phukha tsumbo, u bva kha kumba u swika kha khuhu, kumba u swika kha tshigula, kumba u swika kha tshisusu; na • zwiwo zwa misi yothe kha dluvha (u vuwa, u vha tshikoloni, u tamba, uja tshilalelo, u edela). <p>Vha isa phanda na u vhea maduvha a mabebo khajenda nwaaha wothe.</p>	Vhulapfu ha tshifhinga (kha ngudo YA awara 1 na minitise ya 24)

<p>THOHO</p>	<p>THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWA NWAHA U TSHI FHELA</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHIWAHO KHAZWO KHA THEMO YA 2</p>	<p>DZINWE NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p>	<p>Vhulapfu ha tshifhinga (Kha ngudo YA awara 1 na minetse ya 24)</p>
<p>4.2 Vhulapfu</p>	<p>U ela hu si ha fomaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • U vhambedza na u tevhekanya vhu lapfu, vhunṭha, kana vphaphara ha zwithu zwivhili kana zwi nzhi nga u zwi vhea tsini na tsini • Shumisani luambo u amba nga mbambedzo tsumbo, tshilapfusa, tshiptufhisa. ndapfusa, aṭemesaho.,, • U anganyela, u ela, u vhambedza, tevhekanya na u rekhoda vhulapfu hu tshi shumiswa zwa u ela zwi si zwa ndinganelo tsumbo, vhulapfu ha tshandṭa, vhulapfu ha penisela, zwa u vhalela nz 		<p>Mielo yoṭhe kha Gireidi ya1 ndi a si ya fomaja. A hu na mielo ya fomaja ya vhulapfu nga zwa u ela zwa ndinganelo hune ha tea u itwa.</p> <p>Kha Themo ya 1 ho vha ho themendelwa uri vhaṭhaga vha tou fombe kha</p> <ul style="list-style-type: none"> • mbambedzo yo livhiwaho khayo ya vhulapfu ha zwithu nga u zwi vhea tsini na tsini. • u tevhekanya na u vhambedza vhulapfu kana vhunṭha kana vphaphara ha zwithu zwiraru kana zwinzhi, nga u vhea phere ya zwithu tsini na tsini, u swika zwithu zwoṭhe zwi tshi vha kha mutevhe • u bveledza luambo lwa u amba nga phambano ya vhulapfu • Nga tshifhinga tsha mugudi tsha u shuma e eṭhe themo yoṭhe vhaṭhaga vha nga ita nṭowengṭowe na u khwaṭhisedza u tevhekanya na u vhambedza vhulapfu kana vhunṭha kana vphaphara ha zwithu zwiraru kana zwinzhi nga u vhea phere dza zwithu tsini na tsini, u swika zwithu zwoṭhe zwi tshi vha kha mutevhe. <p>Mushumo woṭhe u tea u rekhodiwa.</p>	

<p>THOHO</p>	<p>THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWA NWAHA U TSHI FHELA</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHIWAHO KHAZWO KHA THEMO YA 2</p>	<p>DZIRWE NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p>	<p>Vhulapfu ha tshifhinga (kha ngudo YA awara 1 na minetse ya 24)</p>
<p>4.3 Tshileme</p>	<p>U ela hu si ha fomaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • U anganya, u ela, u vhambedza, u tevhekanya na u rekhoda tshileme hu shumiswa zwa u ela zwi si zwa ndinganelo na tshikalo tsha u eḁanyisa tsumbo mabuḁoko, zwidina, n.z. • Shumisani luambo u amba nga u vhambedza, tsumbo leluwa lemela leluwesa,lemelesa 		<p>Mielo yoḁhe kha Gireidi ya 1 ndi i si fomaja. A hu na mielo ya fomaja ya tshileme ine ya itwa nga zwa u ela zwi si zwa ndinganelo.</p> <p>Kha themo ya 1 ho vha ho themendelwa uri vhagudi vha tea u tou fombe kha</p> <ul style="list-style-type: none"> • u vhambedza tshileme fhedzi tsha zwithu; na • u tevhekanya na u vhambedza zwileme zwa zwithu zwiraru kana zwinzhi, nga u vhea zwithu nga phere ya zwithu kha tshikalo tsha u eḁanyisa, u swika zwithu zwoḁhe zwi tshi vha kha tevhekana; na • u bveledza luambo lwa u amba nga phambano ya tshileme • Nga tshifhinga tsha mugudi tsha u shuma e eḁhe themo yoḁhe vhagudi vha nga ita nḁowendowe na u khwaḁisedza u tevhekana na u vhambedza tshileme tsha zwithu zwiraru kana zwinzhi nga u vhea phere dza zwithu kha tshikalo tsha u eḁanyisa, u swika zwithu zwoḁhe zwi tshi vha kha mutevhe. <p>Mushumo woḁhe u tea u rekhodiwa.</p>	

<p>THOHO</p>	<p>THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWA NWAHA U TSHI FHELA</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHIWAHO KHAZWO KHA THEMO YA 2</p>	<p>DZINWE NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p>	<p>Vhulapfu ha tshifhinga (kha ngudo YA awara 1 na minetse ya 24)</p>
<p>4.4 Khaphasithi/ Volumu</p>	<p>U ela hu si ha fomaļa</p> <ul style="list-style-type: none"> U vhambedza na u tevhekanya vhezhi ha tshilufi (volume) kha zwi faredzi zwi vhwahwa tsini na tsini. Vhagudi vha sedzulusa nga u shela maqi kha tshifaredzi tsha vhuraru arali zwo fanela. U vhambedza na u tevhekanya vhezhi ha zwi lufi zwi ne zwifaredzi zwi vhwahwa tsini na tsini. Vhagudi vha sedzulusa nga u shela maqi kha tshifaredzi tsha vhuraru arali zwo fanela. U shumisa luambo u amba nga ha mbambedzo tsumbo zwi nchi kha, zwi tuku kha, u dala, hu si na tshithu U anganyela na u ela, vambedza, tevhekanya na u rekoda khaphasithi ya zwifaredzi nga u shumisa zwa u ela zwi si zwa ndinganelo tsumbo. lebula na khaphu 	<p>U ela hu si ha fomaļa</p> <ul style="list-style-type: none"> U vhambedza na u tevhekanya vhezhi ha tshilufi (volume) kha zwi faredzi zwi vhwahwa tsini na tsini. Vhagudi vha sedzulusa nga u shela maqi kha tshifaredzi tsha vhuraru arali zwo fanela. Vhambedzani na u tevhekanya vhezhi ha zwi lufi zwi re kha zwifaredzi zwi vhwahwa tsini na tsini. Vhagudi vha sedzulusa nga u shela maqi kha tshifaredzi tsha vhuraru arali zwo fanela. Vhambedzani na u tevhekanya vhezhi ha zwi lufi zwi re kha zwifaredzi zwi vhwahwa tsini na tsini. Vhagudi vha sedzulusa nga u shela maqi kha tshifaredzi tsha vhuraru arali zwo fanela. U shumisa luambo u amba nga ha mbambedzo tsumbo zwi nchi kha, zwi tuku kha, u dala, hu si na tshithu U anganyela na u ela, vambedza, tevhekanya na u rekoda khaphasithi ya zwifaredzi nga u shumisa zwa u ela zwi si zwa ndinganelo tsumbo. lebula na khaphu 	<p>Mielo yothe kha Gireidi ya 1 ndi i si ya fomaļa. A hu na mielo ya fomaļa ya khaphasithi na volumu nga zwa u ela zwa ndinganelo hume ha tea u itwa.</p> <p>Zwo themedelwaho kha themo ya 1 zwo vha zwa u alusa luambo u amba nga zwo kalulaho na mbambedzo kha volumu.</p> <p>Kha themo ya 2 vha tea u tou fombe kha u vhambedza fhedzi.</p> <p>Kha themo ya 4 vhagudi vha nga shuma nga mielo ya ya zwa u ela zwi si zwa ndinganelo zwa muelo, Vhagudi vha nga ita ngowendowe na u khwatshisedza hei khontseputi nga tshifhinga tsha mugudi tsha u shuma e eithe nwaaha yothe.</p> <p>U livha kha vhambedza ya volumu ya zwifaredzi</p> <ul style="list-style-type: none"> U bveledza u pfesesa ha volumu na luambo lwa amba nga hazwo. Vhagudi vha nga thoma u humbula na u amba nga ha volumu nga u vhambedza uri ndi zwingafhani zwi re kha zwifaredzi zwi vhwahwa tsini na tsini (kana nyolo ya zwifaredzi zwi vhwahwa tsini na tsini). dala na si na tshithu zwinzhi kha/zwi tuku kha; na fana na <p>Vhagudi vha dadda na u shulula zwifaredzi</p> <ul style="list-style-type: none"> U vhambadza volumu ya zwithu zwi vhwahwa tsini na tsini kana zwinzhi, zwa zwifaredzi zwo fhambanaho nga u shela kha tshifaredzi tsha vhuraru. <p>Arali vhagudi vha tshi nga kona u amba zwo kalulaho zwa volumu (u sa vha na tshithu na u dala ha zwithu.) na u vhambadza volumu (zwi ne zwa tou sumbedza phambano i sa hanezwi nga u zwi sedza lwa u tou thoma) kha zwifaredzi zwi vhwahwa tsini na tsini, vha nga isa phanqa kha u vhambadza volumu dzi re kha zwifaredzi zwi vhwahwa tsini na tsini zwo fhambanaho. Vha tou fombe nga maanqa kha zwifaredzi zwo aтамaho na zwo sekenaho, tsumbo:</p> <ul style="list-style-type: none"> dadda mabođelo mavhili ane a fana la iјtha 2 na mabođelo la 500 ml; u vhudzisa vhagudi uri ndi bođelo iјthio lo hwalaho zwizhi.? Vhagudi vha nga ita tse dzuluso nga u shululela tshilufi kha tshifaredzi tsha vhuraru na u swaya vhu ntha hafho he tshilufi tsha guma hone. Vhagudi vha tuku vha anzela u sa londa uri tshifaredzi tsho tanđavhuwa hani musi vha tshi amba nga ha volumu, vhone vha sedza fhedzi he tshifaredzi tsha dala u guma hone. Vhagudi vha tea u newa tshenzhemo nchi ya u vhambadza volumu kha zwifaredzi zwo tanđavhuwaho u fhambana. <p>U rekoda Vhagudi vha tea u rekoda mishumo yothe</p>	<p>Ngudo 2</p>

GIREIDI YA 1 THEMO YA 2 5. U SHUMA NA DATA				Vhulapfu ha Tshifhinga (kha ngudo YA awara 1 na minitse ya 24)
THOHO	THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWA NWAHA U TSHI FHELA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHIWAHO KHAZWO KHA THEMO YA 1	DZINWE NOTSI DZA U BUISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA	Ngudo1
U shuma na zwithu zwo kuvhanganywaho				
5.1 U kuvhanganya na u vhekanya zwithu	U kuvhanganya na dzudzanya zwithu. U kuvhanganya na vhekanya zwithu zwi vhonealaho zwa ðuvha jinwe na jinwe.	U kuvhanganya na dzudzanya zwithu. U kuvhanganya na vhekanya zwithu zwi vhonealaho zwa ðuvha jinwe na jinwe.	U kuvhanganya na u dzudzanya zwithu. U kuvhanganya na vhekanya zwithu zwi vhonealaho zwa ðuvha jinwe na jinwe.	U sedza notsi dza Themo ya 1. Kha themo ya 2 vhagudi vha isa phanda na u shuma na zwithu zwo kuvha nga nywaho nga nqila yeneija fhedzi hu na u thusa zwiçuku. Musi vhagudi vho no sumbedzwa maitele othe a u vhekanya na u vhea zwo imelaho zwo kuvhanganywaho nga tshifhinga tsha u shuma na tshigwada, vha nga kona u zwi ita nga tshifhinga tsha u shuma e ethe.
5.2 Zwo imeleho zwithu zwo kuvhanganywaho zwa vhekanya	U nekedza zwithu zwo kuvhanganywaho zwa vhekanya U ola zwiifanyiso zwa zwithu zwo kuvhanganywaho.	Zwo imeleho zwithu zwo kuvhanganywaho zwa vhekanya U ola zwiifanyiso zwa zwithu zwo kuvhanganywaho.	Musi vhagudi vho no ita ndowengowe dza u fhindula mbudziso nga ha zwo kuvhanganywaho, vha nga di thoma u vha humbela u buletshedza zwe vha kuvhanganya, hu si na u vha thusa nga mbudziso dza u vha rangela kha phundulu.	
5.3 U ha seledza na uña muvhigo kha zwithu zwo kuvhanganywaho	U amba na u vhiga zwithu zwo kuvhanganywaho zwa vhekanya <ul style="list-style-type: none"> U amba zwi pfalaho uri zwo kuvhanganywaho zwo vhekanya hani U fhindula mbudziso nga ha; <ul style="list-style-type: none"> Zwo vhekanywaho zwo vhekanya hani (zwe zwa tevhelwa) Zwo vhekanywaho zwo tou ita hani (zwi bveledzwa) U buletshedza zwo kuvhanganywaho ni ole tshifanyiso U buletshedza uri zwo kuvhanganywaho zwo kuvhanganywaho hani 	U amba na u vhiga zwithu zwo kuvhanganywaho zwa vhekanya <ul style="list-style-type: none"> U amba zwi pfalaho uri zwo kuvhanganywaho zwo vhekanya hani U fhindula mbudziso nga ha; <ul style="list-style-type: none"> U ñea zwi pfalaho uri zwo kuvhanganywaho zwo vhekanya hani. U fhindula mbudziso nga ha <ul style="list-style-type: none"> Ho vhekanya hani (zwo tevhelwaho) Zwo kuvhanganywaho zwa vhekanya zwi vhoneala hani U buletshedza zwo kuvhanganywaho na nyolo U buletshedza uri zwo kuvhanganywaho zwo vhekanya hani 		
Zwo ombedelwa kha Themo ya 3 na Themo ya 4 ndi uri vha tea u isa mihumbulo kha u shuma na mutevheñhaçu wa u shuma na data 4.				

3.5.3 U bvisela khagala magudwa a Gireidi ya 3

GIREIDI YA 1 THEMO YA 3 1. NOMBORO, TSWAYO NA VHUSHAKA				Vhulapfu ha tshifhinga (Nga awara 1 na mine the dza 24)
THOHO	THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWA NWAHA U TSHI FHELA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHIWAHO KHAZWO KHA THEMO YA 3	DZINWE NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA	
U BVELEDZA KHONTSEPUTI YA NOMBORO: U nga nomboro dzo fhelelaho				
1.1 U vhala zwithu	U vhala zwithu nga u fulufhedzea u swika kha 50. U űea u angaredza hu pfalaho ha nomboro ya zwithu zwine zwa nga kona u sedzuluswa nga u tou vhala.	U vhala zwithu nga fulufhedzea vhukoni u swika kha 40 reliable U űea u angaredza hu pfalaho ha nomboro ya zwithu zwine zwa nga kona u sedzuluswa nga u tou vhala	<p>Ndi phambano ifhio u bva kha Themo ya 2?</p> <p>Kha Themo ya 3, vhagudi vha engedzedza tshikhala tsha u vhala. Hu kha űi vha na u isa mihumbulo kha u pfesesa nomboro dza khadinala. Nga tshifhinga tsha heyi themo vhagudi vha tea u guda u vhea tshithu vhudzuloni hatsho nga u tevhekana musi vha tshi vhala uri musi vha tshi sedzulusa u vhala havho, nzudzanyo dzi vha thusa u vhala zwi tshi leluwa. Tsumbo, zwa u vhalela zwi nga vhwewa nga miduba.</p> <p>Nga themo heyi vhagudi vha isa phanda na u engedzedza zwickii zwavho zwa u vhala na u ita űowenᱠowe ya u:</p> <ul style="list-style-type: none"> • u vhala zwoűhe; • u vhala vha tshi ya phanda.; • milayo ya nomboro dza khadinala; na • u shuma na zwiবেলেদেদে zwo tou űwalwaho. <p>U anganyela ha vhukuma</p> <p>Vhagudi vha isa phanda na u ita űowenᱠowe dza u ᱁ivha zwithu zwiűuku zwo kuvhanganywaho.</p> <p>U vhala nga zwigwada</p> <p>Uri hu konwe u thuswa vhagudi u vhala nga zwickhala zwa mbili, thanu na fumi, vha tea u vhea zwithu nga zwigwada zwa zwiwhili, zwiűhanu na matumi u itela uri vha kona u vhala zwithu zwo kuvhanganywaho. Magaraűa a nomboro a tea u űaniwa kha tshigwada tshinwe na tshinwe u sumbedza nomboro ya zwithu zwo vhaliwaho. U vhala nga zwigwada zwi ᱁o lugisela vhagudi u pfesesa u andisa.</p> <p>Zwithu:</p> <p>U űhogomela nga vhuronwane hu tea u itwa kha tshakha dza zwithu zwo shumiswaho.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zwithu zwo lugiselwaho, sa luűa lwa vhulungu ha u vhala, vhu nga shumiswa. • Abakhasi i nga kona u shumiswa u ita űowenᱠowe ya u vhala nga zwigwada zwa dzifumi. • Vha nga ita madzanda a nga 2, dzanda a nga 5 na nga mahumi nga zwitanda zwa mantshesi kana zwitanda zwa u vhala vha kona u vhala zwoűhe. 	

THOHO	THOĎEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWA NWAHA U TSHI FHELA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHIWAHO KHAZWO KHA THEMO YA 3	DZINWE NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA	Vhulapfu ha tshifhinga (Nga awara 1 na minethe dza 24)
<p>1.2 U vhala u tshi ya phanda na murahu</p>	<p>U vhala u ya phanda na u ya murahu nga</p> <ul style="list-style-type: none"> • 1 u thoma kha nomboro inwe na inwe vhukati ha 0-100 <p>U vhala u ya phanda nga</p> <ul style="list-style-type: none"> • 10 u bva kha muandiso wa 10 vhukati ha 0 na 100 • 5 u bva kha muandiso wa 5 vhukati ha 0 na 100 • 2 u bva kha muandiso wa 2 vhukati ha 0 na 100 	<p>U vhala phanda na murahu nga</p> <ul style="list-style-type: none"> • 1 u thoma kha nomboro inwe na inwe vhukati ha 0 – 80 <p>U vhala u ya phanda nga</p> <ul style="list-style-type: none"> • 10 u bva kha muandiso wa 10 vhukati ha 0 na 80 • 5 u bva kha muandiso wa 5 vhukati ha 0 na 80 • 2 u bva kha muandiso wa 2 vhukati ha 0 na 80 	<p>Ndi phambano ifhio u bva kha Themo ya 1? Kha Themo ya 3, vhagudi zwino vha vhala u swika kha 80 Vha isa phanda na u vhala nga muandiso wa 2, 5 na 10. Nyito dza u ya phanda na mishumo: U shuma na kilasi yothe U vhala u ya phanda na murahu u swika kha 80</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vhagudi vha vhala u ya phanda na murahu. • Mudededzi u sumba kha giridi ya musi vhagudi vha tshi khou vhala u swika kha 70. • Vhagudi vha vhala nga thanu u bva kha 25 u swika kha 60. • Vhagudi vha vhala u ya phanda nga mahumi u bva kha 0 u swika kha 80. <p>U vhala vha tshi pfuka hu tshi shumiswa nga 5 na nga 10 u swika kha nomboro ya 80</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vhagudi vha vhala nga 10 u swika kha 50 musi mudededzi vha tshi khou sumba kha tshati ya nomboro. • Mudededzi u sumba muandiso wa 5 kha tshathi ya 100 vhagudi vha vhala. • Vhagudi vha vhala vha tshi ya phanda na murahu nga 10. <p>U shumisa tshati ya 100, vha tea u fhindula lushaka lu fanaho lwa ndaela:</p> <ul style="list-style-type: none"> • U vhala u tshi ya phanda nga mahumi u bva kha 20. • U vhala u tshi ya murahu nga nthihi u bva kha 56. • 80, 70, 60: u amba nomboro tharu dzi tevhelaho hu tshi shumiswa tshati ya 100. <p>U shuma e ethe Zwikili zwa u vhala vha tshi pfuka hu tea u shumiswa kha nyito dza u nwala. Tsumbo: Vhagudi vha nga ita tsedzuluso:</p> <ul style="list-style-type: none"> • U fhedzisa mutevhe wa nomboro dzi sa kongi; na • U dadza nomboro dzo tshelaho kha mutevhe wa nomboro na kha mutalombalo • U nwala nomboro mbili dzi tevhelaho 66, 64, 62, 60, 58, 56, 54, 52, 50, 48, 46, 44, 42, 40, 38, 36, 34, 32, 30, 28, 26, 24, 22, 20, 18, 16, 14, 12, 10, 8, 6, 4, 2, 0 	

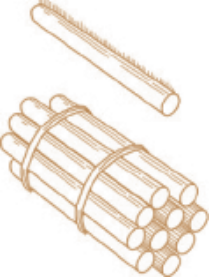

<p>THOHO</p>	<p>THOŬEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWA NWAHA U TSHI FHELA</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHIWAHO KHAZWO KHA THEMO YA 3</p>	<p>DZINWE NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p>	<p>Vhulapfu ha tshifhinga (Nga awara 1 na minethe dza 24)</p>																		
<p>1.3 Zwiga zwa nomboro na madzina a nomboro</p>	<p>U ḡivha; u topola na u vhala nomboro</p> <ul style="list-style-type: none"> • U ḡivha; u topola na u vhala zwiga zwa nomboro 0 - 100 • U ḡivha; u topola na u vhala madzina a nomboro 1 – 10 • U ḡivha; u topola na u vhala madzina a nomboro 1 -1 0 	<p>U ḡivha na u vhala nomboro</p> <ul style="list-style-type: none"> • U ḡivha; u topola na u vhala zwiga zwa nomboro 0 - 100 • U ḡivha; u topola na u vhala madzina a nomboro 1 – 10 • U ḡivha; u topola na u vhala madzina a nomboro 1 -1 0 	<p>Ndi phambano ifhio u bva kha Themo ya 2?</p> <p>Kha Themo ya 3, zwickhala zwa nomboro zwo engedzedzea u ya kha 80. Zwino hu livhalelwa uri vhagudi vha ḡivha zwiga zwa nomboro u swika kha 20. Vha tea u vha vha tshi zwi kona ngauri vha khou rekanya u swika kha 20 na u ḡivha mafhungo a nomboro. Vhagudi vha isa phanda na u ita ḡowenḡowe dza u vhala na u ḡivha madzina a nomboro dzavho. Vha tea u kona u fanyisa zwiga na madzina a nomboro. Bugu ya u shumela nyito na bugu ya u ḡivha mushumo wa kijasini zwi nga kona u itwa nga tshifhinga tsha mugudi tsha u shuma e eḡhe.</p> <p>Tsumbo ya mushumo wa u ḡivha:</p> <p>U livhanyisa maipfi na zwithu</p> <table border="1" data-bbox="645 664 1001 1241"> <tbody> <tr> <td>Thihi</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Mbili</td> <td>* * * *</td> </tr> <tr> <td>Tharu</td> <td>** ** *</td> </tr> <tr> <td>Nḡa</td> <td>* * * * *</td> </tr> <tr> <td>Ṱhanu</td> <td>*** ** ** ** **</td> </tr> <tr> <td>Rathi</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Sumbe</td> <td>* * * * *</td> </tr> <tr> <td>Malo</td> <td>* * * * *</td> </tr> <tr> <td>Fumi</td> <td>♦ ♦ ♦ ♦ ♦ ♦ ♦ ♦</td> </tr> </tbody> </table> <p>Ndi zwiifhio zwo livhalelwaho kha vhagudi?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Uri vha kona u vhala zwiga zwa nomboro u swika kha 50 • Uri vha kona u ḡivha zwiga zwa nomboro u swika kha 20 • Uri vha kona u vhala madzina a nomboro u swika kha 10 • Na uri vha a kona u ḡivha madzina a nomboro u swika kha 10 	Thihi		Mbili	* * * *	Tharu	** ** *	Nḡa	* * * * *	Ṱhanu	*** ** ** ** **	Rathi		Sumbe	* * * * *	Malo	* * * * *	Fumi	♦ ♦ ♦ ♦ ♦ ♦ ♦ ♦	
Thihi																						
Mbili	* * * *																					
Tharu	** ** *																					
Nḡa	* * * * *																					
Ṱhanu	*** ** ** ** **																					
Rathi																						
Sumbe	* * * * *																					
Malo	* * * * *																					
Fumi	♦ ♦ ♦ ♦ ♦ ♦ ♦ ♦																					

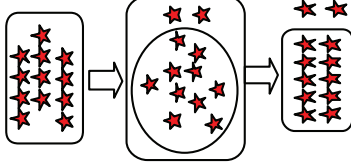
THOHO	THOĎEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWA NWAHA U TSHI FHELA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHIWAHO KHAZWO KHA THEMO YA 3	DZINWE NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA	Vhulapfu ha tshifhinga (Nga awara 1 na minethe dza 24)
<p>1.4 U buletshedza, u vhambedza, u tevhhekanya nomboro</p>	<p>U vhekanya na u vhambedza nomboro.</p> <ul style="list-style-type: none"> U vhambedza zwithu zwo kuvhanganywaho zwi tshi ya nga zwinzhi, zwiŭtuku, zwinzhisa, zwiŭkujuku, zwiŭtuku kha, zwi fana na, ndi zwinzhi sa, phambano U tevhhekanya zwithu zwo kuvhanganywaho u bva kha zwinzhisa u ya kha zwiŭtuku na u bva kha zwiŭtuku u ya kha zwinzhisa Zwithu zwo fhambanaho u swika kha 100 <p>U tevhhekanya na u vhambedza nomboro</p> <p>U vhekanya na u vhambedza na nomboro</p> <ul style="list-style-type: none"> U tevhhekanya nomboro <ul style="list-style-type: none"> U bva kha ŭhukhusesa u ya kha khulwanesesa na u bva kha khulwanesesa u ya kha ŭhukhusesa phanda, murahu, vhukati U shumisa mutalombalo 0 - 100 U vhambedza nomboro yo fhelelaho u ya nga ŭhukhu kha, khulwane kha, zwinzhi kha, zwiŭtuku kha, zwi eĝana na. U luvhanyisa tshithu tshinwe na tshinwe Tshikhala tsha nomboro u swika u swika kha 100 <p>U shumisa nomboro thevhekano u tevhhekana, fhethu kana vhuimo</p> <ul style="list-style-type: none"> U vhea zwithu kha mutalo u bva kha tsha u thoma u swika kha tsha u fhedzisela. tsumbo. tsha u thoma, tsha vhuvhili, tsha vhuraru,.....tshavhufumi, tsha u fhedzisela. (thevhekano ya nomboro) <p>Zwipiĝa zwa nomboro thevhekano kha zwickhala zwa nomboro ya u thoma u swika kha ya vhuufumi</p>	<p>U vhekanya na u vhambedza zwithu zwa 15.</p> <ul style="list-style-type: none"> U vhambedza zwithu zwo kuvhanganywaho zwi tshi ya nga zwinzhi, zwiŭtuku, zwinzhisa, zwiŭkujuku, zwiŭtuku kha, fana na, ndi zwinzhi sa, phambano U tevhhekanya zwithu zwo kuvhanganywaho u bva kha zwinzhisa u ya kha zwiŭtuku na u bva kha zwiŭtuku u ya kha zwinzhisa Zwithu zwo fhambanaho u swika kha 15 <p>U tevhhekanya na u vhambedza nomboro</p> <ul style="list-style-type: none"> U tevhhekanya nomboro u swika kha 15 <ul style="list-style-type: none"> U bva kha ŭhukhusesa u ya kha khulwanesesa na u bva kha khulwanesesa u ya kha ŭhukhusesa phanda, murahu, vhukati U shumisa mutalombalo 0 - 80 U vhambedza nomboro yo fhelelaho u ya nga ŭhukhu kha, khulwane kha, zwinzhi kha, zwiŭtuku kha, zwi eĝana na. U luvhanyisa tshithu tshinwe na tshinwe Tshikhala tsha nomboro u swika u swika kha 15 <p>U shumisa nomboro thevhekano u tevhhekana, fhethu kana vhuimo</p> <ul style="list-style-type: none"> U vhea zwithu kha mutalo u bva kha tsha u thoma u swika kha tsha u fhedzisela. tsumbo. tsha u thoma, tsha vhuvhili, tsha vhuraru,.....tsha vhuufumi, tsha u fhedzisela (thevhekano ya nomboro) 	<p>Ndi phambano ifhio u bva kha Themo ya 2?</p> <p>Kha Themo ya 3, vhagudi vha isa phanda na u:</p> <ul style="list-style-type: none"> U tevhhekanya na u vhambedza zwiĝwada zwa zwithu; U tevhhekanya na u vhambedza nomboro; na U shumisa luambo lwa u tevhhekanya . <p>Dzinwe nyito:</p> <p>Mudededzi u amba nomboro tsumbo,12.</p> <p>Mudededzi u vhudzisa mbaudziso: Nomboro i gai kha mutalombalo?</p> <p>Ndi nomboro i fhio i ĝaho phanda ha nomboro ya 12?</p> <p>Ndi nomboro ifhio i ĝaho murahu ha nomboro ya 12?</p> <p>12 ndi khulwane nga 1 kha _____</p> <p>12 ndi ŭhukhu nga 1 kha _____</p>	

<p>THOHO</p> <p>1.5 Vhuimo ha nomboro</p>	<p>THOPEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWA NWAHA U TSHI FHELA</p> <p>U qivha vhuimo ha nobmoro dzi siho fhasi ha didzhithi mbili u swika kha 20</p> <ul style="list-style-type: none"> U khethekanya nomboro ya didzhithi mbili kha mahumi na vhuthihi u swika kha 20 tsmbo. 12 ndi 10 na 2 	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHIWAHO KHAZWO KHA THEMO YA 3</p> <p>U qivha vhuimo ha nobmoro dzi siho fhasi ha didzhithi mbili u swika kha 15</p> <ul style="list-style-type: none"> U qivha vhuimo ha nobmoro dzi siho fhasi ha didzhithi mbili u swika kha 20 15 tsumbo. 12 ndi 10 na 2 	<p>DZINWE NOTSI DZA U BUISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p> <p>Ndi phambano ifhio u bva kha Themo ya 2?</p> <p>Nga heyi themo vhagudi vha thoma u pwashhekanya nomboro u ya kha mahumi na vhuthihi hu tshi shumiswa:</p> <ul style="list-style-type: none"> zwithu zwo kuvhanganywaho nga mahumi, na nga u tou nwala $14 = 10$ na 4. <p>U pfesesa ho fhelelaho ha vhuimo ha nomboro hu a bveladzea kha Vhuimo ha Fhasi na kha Vhuimo ha Vhukati. Kha Gireidi ya 1 vhagudi vha thoma u humbula nga zwigwada zwa zwithu zwa fumi kana nga zwithu zwi kha vhuthihi. Vha thoma u kona u vhona u pfukekanya kha u vhanu fumi sa fumi ja muhalala u ya kha u vhona 10 sa tshithi tshithihi kana sa humi 1</p> <p>U thoma u pfesesa vhuimo ha nomboro kha tshifhinga, hune mugudi a tea u:</p> <ul style="list-style-type: none"> u qivha madzina a nomboro na u vhala nga u tevhekana nga mafulufulu zwine zwi si vhe fhasi ha 20; u nwala na u vhala zwiga zwa nomboro; U tanganya na u tusa hu sa konqi; U vhala zwithu zwi fareaho nga zwigwada, na U kona u sumbedza zwo imelaho zwigwada. <p>U pwashhekanya nomboro u ya kha mahumi na vhuthihi</p> <p>Kha Gireidi ya 1 ho sedzwa kha u vhea nga zwigwada zwa mahumi na nthihi dza muhalala.</p> <p>Hu sa a thu u pwashhekanywa nomboro u ya kha mahumi na vhuthihi, vhagudi vha tea u vha vho no ita ndowendowe i fushaho ya u pwashhekanya nomboro nga nqila dzo fhambanaho kha Themo ya 1 na Themo ya 2. Hezwi zwi tea u vha zwo itwa nga u tou ita na nga nqila ya u tou nwala.</p>	<p>Vhulapfu ha tshifhinga (Nga awara 1 na minethe dza 24)</p>
--	---	---	--	--

<p>T̩HOHO</p> <p>1.5 Vhuiimo ha nomboro</p>	<p>T̩HOĐEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWA NWAHA U TSHI FHELA</p> <p>U ðivha vhuiimo ha nobmoro dzi siho fhasi ha didzhithi mbili u swika kha 20</p> <ul style="list-style-type: none"> • U khethekanya nomboro ya didzhithi mbili kha mahumi na vhuthihi u swika kha 20 tsmbo. 12 ndi 10 na 2 	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHIWAHO KHAZWO KHA THEMO YA 3</p> <p>U ðivha vhuiimo ha nobmoro dzi siho fhasi ha didzhithi mbili u swika kha 15</p> <ul style="list-style-type: none"> • U ðivha vhuiimo ha nobmoro dzi siho fhasi ha didzhithi mbili u swika kha 20 15 tsumbo. 12 ndi 10 na 2 	<p>DZINWE NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p> <p>U shumisa zwithu zwi fareaho</p> <p>Zwithu zwi fareaho ndi zwa ndeme kha u fhaṭa ndivho ya vhagudi ya nomboro, zwo imelaho nomboro na vhuiimo ha nomboro na milayo ya vhuiimo ha nomboro. Musi vha tshi vhala nga mahumi na u vhea nga zwigwada zwa mahumi, vhagudi vha ḑo thoma u pfesesa uri muandiso wa 10 uri űea buroho musiri tshi vhala, tsumbo, 26, 27, 28, 29, 30, 31. Vha tea u thoma na u zwi dzhiela nṭha uri ipfi na tshiga 10 yo imela nthihi dza fumi.</p> <p>U shuma nga zwithu zwi fareaho nga u vhea zwithu nga zwigwada u vhumba fumi, vhuthihi na u pfesesa uri 10 ndi tshigwada tsha fumi iṭhihi ḑa muḑhalala. U leludza u sumbedza vhagudi tshigwada tsha fumi na u vha vhudza uri 14 ndi fumi iṭhihi 1 na nthih 4 dza muḑhalala zwine zwi kona u fhaṭa muḑbululo wa uri 14 ndi humi 1 na nthihi 4. U vhea nga zwigwada zwithu zwo dzulaho nga 1 uri zwi vhe zwigwada zwa mahumi zwi a pfesesea.</p>	<p>Vhulapfu ha tshifhinga (Nga awara 1 na minethe dza 24)</p>
--	---	---	--	--

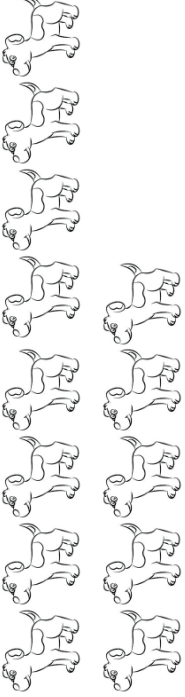
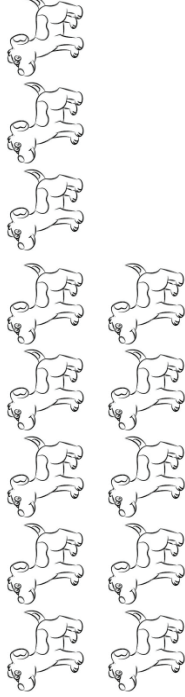
<p>THOHO</p>	<p>THOĎEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWA NWAHA U TSHI FHELA</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHIWAHO KHAZWO KHA THEMO YA 3</p>	<p>DZINWE NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p>	<p>Vhulapfu ha tshifhinga (Nga awara 1 na minethe dza 24)</p>
<p>1.5 Vhuiimo ha nomboro</p>	<p>U ġivha vhuiimo ha nomboro dzi siho fhasi ha didzhithi mbili u swika kha 20</p> <ul style="list-style-type: none"> • U khethekanya nomboro ya didzhithi mbili kha mahumi na vhuthihi u swika kha 20 tsmbo. 12 ndi 10 na 2 	<p>U ġivha vhuiimo ha nomboro dzi siho fhasi ha didzhithi mbili u swika kha 15</p> <ul style="list-style-type: none"> • U ġivha vhuiimo ha nomboro dzi siho fhasi ha didzhithi mbili u swika kha 20 15 tsumbo. 12 ndi 10 na 2 	<p>U shumisa abakhasi, vhagudi vha tea u sumbedza: Mahumi na vhuthihi; Humi ġithihi na nthihi 2; Humi ġithihi na nthihi 3; na Humi ġithihi na nthihi 4.</p> <p>U lavhalela vhagudi u vhala nga nthihi, u vhea nga zwigwada zwa mahumi. Kha vhanzhi i ġo vha yone nġila i yoġthe ine ya amba dzina ġa nomboro kana u amba uri ndi zwingana.</p> <p>Vhagudi vha nga ita zwidzanda zwa mahumi na vhuthihi u sumbedza uri 11 i nga kona u pwashekanywa ya vha dzanda ġithihi ġa fumi na thithi.</p> <p>Khubu dzi dzhenelanaho dzi nga kona u ġumekanywa u vhumba thawara kana dzikholumu dza 10.</p> <p>Magaraġa a vhuiimo ha nomboro a nga kona u shumiswa u sumbedza mahumi na vhuthihi.</p> <p>U ya kha tshibveledzwa tsho tou nwalwaho</p> <p>Nyoto dzi imelaho zwigwada zwa mahumi na vhuthihi</p> <p>Vhagudi vha nga kona u sumbedzela nga zwifanyiso zwine zwa tenda u vhewa nga zwigwada zwa mahumi na vhuthihi kha dzo salaho.</p>	

THOHO	THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWA NWAHA U TSHI FHELA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHIWAHO KHAZWO KHA THEMO YA 3	DZINWE NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA	Vhulapfu ha tshifhinga (Nga awara 1 na minethe dza 24)
<p>1.5</p> <p>Vhuimo ha nomboro</p>	<p>U d̥ivha vhuimo ha nobmoro dzi siho fhasi ha didzhithi mbili u swika kha 20</p> <ul style="list-style-type: none"> • U khethekanya nomboro ya didzhithi mbili kha mahumi na vhuithi u swika kha 20 tsmbo. 12 ndi 10 na 2 	<p>U d̥ivha vhuimo ha nobmoro dzi siho fhasi ha didzhithi mbili u swika kha 15</p> <ul style="list-style-type: none"> • U d̥ivha vhuimo ha nobmoro dzi siho fhasi ha didzhithi mbili u swika kha 20 15 tsumbo. 12 ndi 10 na 2 	<p>Tsumbo:</p> <p>Musi themo i tshi fhela vhagudi vha tea u vha tshi kona u rwala:</p> <p>13 = humi 1 na 3 dza mufhalala</p> <p>13 = 10 na 3</p> <p>Zwithu zwo themedelwaho</p> <p>Zwithu zwine zwa nga kona u vhekanywa nga zwigwada:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zwitanda zwa u vhala • Zwa u vhalela zwine zwa nga kona u lunzhedzwa • Thanda dza matshesi • Zwitanda zwa aisi khirimu • Khubu dzine dza dzhenana • Vhulungu ha u vhala • Abakhasi 	
<p>1.6</p> <p>Maitele a u tandulula thaidzo</p>	<p>U shumisa maitele a tevhelaho musii vha tsh tandulula thaidzo na u buletschedza thandululo dza thaidzo:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zwithu zwi fareaho. • Tsumbo. zwa u vhalela • Zwifanyiso u ola tshitori tsha thanganeyelo • U fhaṭa na u pwashhekanya nomboro • U davhula na u hafula • mutalombalo 	<p>U shumisa maitele a tevhelaho musii vha tsh tandulula thaidzo na u buletschedza thandululo ya thaidzo:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zwithu zwi fareaho. • Tsumbo. zwa u vhalela • Zwifanyiso u ola tshitori tsha thanganeyelo • U fhaṭa na u pwashhekanya nomboro • U davhula na u hafula • Mutalombalo u tshi thuswa nga zwithu zwi fareaho 	<p>Ndi phambano ifhio u bva kha Themo ya 2?</p> <p>Maitele a u rekanya a bvela phanda na u itwa ngowendowe.</p> <p>U davhula na u hafula zwi nga shumiswa sa maitele a u rekanya nga themo ino.</p> <p>Naho zwo ralo, vhagudi vha tea u bvela phanda na u ita ngowendowe ya u davhula na u hafula kha thaidzo dza maipfi na kha nyimele i so ngo d̥itikaho nga tshithu.</p> <p>Musi themo iyi i tshi fhela vhagudi vha thoma u tandulula thaidzo dza maipfi nga u shumisa maitele a tevhelaho:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nyolo kana zwithu zwi fareaho • U fhaṭa na u pwashhekanya nomboro • U davhula na u hafula • Mutalombalo <p>U ṭola notsi dza themo ya 2</p>	

THOHO	THOĎEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWA NWAHA U TSHI FHELA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHIWAHO KHAZWO KHA THEMO YA 3	DZINWE NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA	Vhulapfu ha tshifhinga (Nga awara 1 na minethe dza 24)
1.7 U țanganya; u țusa	U tandulula thaidzo dza maipfi kha nyimele na u țalutshedza thandululo dza thaidzo dzi katelaho u țanganya na u țusa hu na phindulo i swikakha 20.	U tandulula thaidzo dza maipfi kha nyimele na u țalutshedza thandululo dza thaidzo dzi katelaho u țanganya na u țusa hu na phindulo i swikakha 15	Ndi phambano ifhio u bva kha Themo ya 2? U țola notsi dza Themo ya 2 fhedzi hu shumiwe nga nomboro u swika kha 15.	
1.8 U țanganya ha u dovholola hu livhisaho kha u andisa	U tandulula thaidzo dza maipfi kha nyimele na u țalutshedza thandululo dzavho dza thaidzo dzi katelaho u țanganya ha u dovholola hu na phindulo i swikaho kha 20.	U tandulula thaidzo dza maipfi kha nyimele na u țalutshedza thandululo dzavho dza thaidzo dzi katelaho u țanganya ha u dovholola hu na phindulo i swikaho kha 15.	U țola notsi dza Themo ya 2 fhedzi hu shumiwe nga nomboro u swika kha 15.	
1.9 U vhea nga zwigwada na u kovhelana zwi isa kha u kovha	U tandulula na u țalutshedza thandululo dzavho dza thaidzo dza u tou ita dzi katelaho u kevhekana hu linganaho na u vhea nga zwigwada na nomboro dzo fhelelaho u swika kha 20 na phundulo i katelaho na tshițahe.	U tandulula na u țalutshedza thandululo dzavho dza thaidzo dza u tou ita dzi katelaho u kevhekana hu linganaho na u vhea nga zwigwada na nomboro dzo fhelelaho u swika kha 15 na phundulo i katelaho na tshițahe.	U țola notsi dza Themo ya 1 fhedzi hu shumiwe nga nomboro u swika kha 15.	

THOHO	THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWA NWAHA U TSHI FHELA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHIWAHO KHAZWO KHA THEMO YA 3	DZINWE NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA	Vhulapfu ha tshifhinga (Nga awara 1 na minethe dza 24)
<p>1.11 Tshelede</p>	<ul style="list-style-type: none"> U dīvha na u topola tshelede ya Afrika Tshipembe - mangwende 5c, 10c, 20, 50c, R1, R2; R5 - ya mabambiri R10 na R20 U tandulula thaidzo ya tshelede ho dzheniswa na thanganyelo na tshintshi kha dzisenthe u swika kha 20c kana randa u swika kha R20 	<ul style="list-style-type: none"> U dīvha na u topola tshelede ya Afrika Tshipembe - Mangwende a 5c, 10c, 20, 50c, R1, R2; R5 U tandulula thaidzo ya tshelede ho dzheniswa na thanganyelo na tshintshi u swika kha R20 na dzi senthe u swika kha 20c 	<p>Thanganyelo – randa fhedzi Vhagudi vha shuma nga R1, R2, R5, R10 na R20 ya mabambiri. Vha a tanganya tshelede yothe u swika kha R20 vha tshi tou zwi ita nga tshelede ya u tambisa.</p> <p>Tsumbo: R5 + R10 = R15 R10 + R10 + R10 = R30 – ndovhololo ya u tanganya R5 + R2 + R8 = R15 – u dadza u swika kha 10</p> <p>Tshintshi – randa fhedzi Vhagudi vha shuma nga R1, R2, R5, R10 na R20 ya mabambiri. Vha a tusa nga u tou ita vha tshi shumisa tshelede ya mabambiri.</p> <p>Vhagudi vha fhedzisa saṭari ja u shumela huna vha vha tshi khou shumela tshintshi ya zwithu zwe vha renga nga R20 kana thukhu khayoy</p> <p>Tsumbo: R10 – R8 = R2 R15 – R5 = R10 R10 – R5 – R2 = R5 – R2 = R3 R20 – R2 – R2 = R18 – R2 = R16</p>	
<p>MUREKANYO</p> <p>1.12 Thekiniki (ngona kana zwiṭirathedzhi)</p>	<p>U shumisa thekiniki dzi tevhelaho musi hu tshi rekanywa:</p> <ul style="list-style-type: none"> Zwithu zwi fareaho U fhaṭa na u pwashhekanya nomboro U davhula na u hafula mutalombalo 	<p>U shumisa maitele a tevhelaho musi hu tshi rekanywa:</p> <ul style="list-style-type: none"> Zwithu zwi fareaho U fhaṭa na u pwashhekanya nomboro U davhula na u hafula Mutalombalo u tshi thuswa nga zwithu zwi fareaho 	<p>Vhagudi vha lavhelelewa u tandulula thaidzo dza u rekanya dzi siho kha nyimelee vha tshi shumisa maitele a tevhelaho:</p> <ul style="list-style-type: none"> U fhaṭa na u pwashhekanya nomboro U davhula na u hafula mutalombalo <p>U ṭola notsi dza Themo ya 2.</p>	

<p>THOHO</p>	<p>THOŨEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWA NWAHA U TSHI FHELA</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHIWAHO KHAZWO KHA THEMO YA 3</p>	<p>DZINWE NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p>	<p>Vhulapfu ha tshifhinga (Nga awara 1 na minethe dza 24)</p>
<p>1.13 U țanganya na u țusa</p>	<p>Nomboro dzo fhambanaho : 0 - 20</p> <ul style="list-style-type: none"> • U țanganya u swika kha 20 • U țusa u bva kha 20 • U shumisa zwiga zwo teaho (+, -, =, □) • U ita ndowenđowe ya zwivhumbi zwa nomboro u swika kha 10 	<p>Mutevhe wa nomboro : 0 -15</p> <ul style="list-style-type: none"> • U țanganya u swika kha 15 • U țusa u bva kha 15 • U shumisa zwiga zwo teaho (+, -, =, □) • U ita ndowenđowe ya zwivhumbi zwa nomboro u swika kha 9 	<p>Ndi phambano ifhio u bva kha Themo ya 3? Kha Themo ya 2, u rekanya Nomboro dzo fhambanaho ho engedzea u bva kha 10 u swika kha 15</p> <p>Uri hu kone u shumwa na zwiga zwa u țanganya na u țusa vhagudi vha tea u vha vha na tshenzhemo yo ndinganelo u:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Shumisa na u pfesesa luambo lwa u țanganya na u țusa • U vhala zwoțhe • U vhala u tshi ya phanđa u bva kha nomboro khulwane. • U tevhekanya na u vhambedza nomboro <p>Zwițirathedzhi zwa u rekanya musi hu tshi țanganywa na u țuswa Nga heyi themo vhagudi vha đo isa phanđa na u shumisa zwițirathedzhi zwi tevhelaho:</p> <ul style="list-style-type: none"> • U țanganya nga u vhala dzoțhe. • U țanganya nga u vhala vha tshi ya phanđa • U vhala vha tshi ya phanđa u bva kha nomboro khulwane • U țusa nga u bvisela thungo • U țusa nga u vhala vha tshi ya murahu <p>Nga themo heyi vhagudi vha đo:</p> <p>Shandukisa nomboro u ya kha fumi ha kona u țuswa kana u țanganya na nthihi. Tshițirathedzhi hetshi tshi nga kona u gudiswa nga zwickhala tsha nomboro dza fhasisa tsha kona u shumiswa kha nomboro dza nřha.</p> <p>Tsumbo: 9 + 6 = □ Vhagudi vha nga ri kha vhone vhaņe: "Ndi đo țusa 6 nda țanganya na 9 u ita 10." Ya vha 9 + 6 ine ya nga nřwala sa 10 + 5 = 15 Tsumbo: Vhagudi vha nga kona uri kha vhone vhaņe: "Ndi đo bvisa 2 kha 5 nda dovha nda țanganya na 8 u ita 10." "Ya vha 8 + 5 ine i nga nřwalwa sa 10 + 3 = 13</p>	

<p>T̩HOHO</p>	<p>T̩HOĐEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWA NWAHA U TSHI FHELA</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHIWAHO KHAZWO KHA THEMO YA 3</p>	<p>DZINWE NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p>	<p>Vhulapfu ha tshifhinga (Nga awara 1 na minethe dza 24)</p>
<p>1.13 U țanganya na u țusa</p>	<p>Nomboro dzo fhambanaho : 0 - 20</p> <ul style="list-style-type: none"> • U țanganya u swika kha 20 • U țusa u bva kha 20 • U shumisa zwiġa zwo teaho (+, -, =, □) • U ita nõwenđowe ya zwiwumbi zwa nomboro u swika kha 10 	<p>Mutevhe wa nomboro : 0 -15</p> <ul style="list-style-type: none"> • U țanganya u swika kha 15 • U țusa u bva kha 15 • U shumisa zwiġa zwo teaho (+, -, =, □) • U ita nõwenđowe ya zwiwumbi zwa nomboro u swika kha 9 	<p>Musi vha tshi guda tshijirathedzhi itshi, vhagudi vha ġo shumisa zwithu zwi fareaho u pfesesa tshijirathedzhi. Tsumbo: U vhea mmbwa dza 10 u ita tshigwada</p> <p style="text-align: center;">9 + 4</p> <p style="text-align: center;">10 + 3</p> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; width: fit-content; margin: 10px auto;"> <p>9 + 4 = 10 + 3 = 13</p> </div> <p>U pwashhekanya nomboro ya vha zwiġa zwițuku u leludza u rekanya Vhagudi vha ġo pwashhekanya nomboro ya bva zwiġa zwo fhambanaho. Vha ġo pwashhekanya nomboro ya bva zwiġa zwine vha kona u zwi langa.</p> <ul style="list-style-type: none"> • U shumisa misevhe na nomboro u sumbedza kuhumbulele <p>8 + 6 = □ 8 + 2 + 4 8 + 2 → 10 + 4 = 14 8 + 7 = □ 8 + 2 + 5 8 + 2 → 10 + 5 = 15 15 - 9 = 6 15 - (5+4) 15 - 5 → 10 - 4 = 6</p>	

<p>T̩HOHO</p>	<p>T̩HOĐEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWA NWAHA U TSHI FHELA</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHIWAHO KHAZWO KHA THEMO YA 3</p>	<p>DZINWE NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p>	<p>Vhulapfu ha tshifhinga (Nga awara 1 na minethe dza 24)</p>
<p>1.13 U țanganya na u țusa</p>	<p>Nomboro dzo fhambanaho: 0 - 20</p> <ul style="list-style-type: none"> • U țanganya u swika kha 20 • U țusa u bva kha 20 • U shumisa zwiġa zwo teaho (+, -, =, □) • U ita ngowendowe ya zwiwhumbi zwa nomboro u swika kha 10 	<p>Mutevhe wa nomboro: 0 -15</p> <ul style="list-style-type: none"> • U țanganya u swika kha 15 • U țusa u bva kha 15 • U shumisa zwiġa zwo teaho (+, -, =, □) • U ita ngowendowe ya zwiwhumbi zwa nomboro u swika kha 9 	<p>U shumisa na u shuma na ndivho ya murahu sa thekheniki</p> <p>Thekheniki ine ya khou sumbedzwa afho fhasi i tendela vhagudi u vhala na divhaipfi yavho ya nomboro zwi vhe zwa fomala. Ngowe ngowe dza thekheniki dzi re afho fhasi dzi do țuțuwedza u sedza kha vhushaka vhuakati ha nomboro na u gudisa vhagudi uri vha nga kone u shumisa ngivho yavho ya rekanya.</p> <p>U thoma nga nomboro khulwane uri vha kone u vhalavha tshi ya phanđa kana murahu</p> <p>$4 + 12 = \square$</p> <p>U dzudzanyulula $4 + 12$ sa $12 + 2$ u vhala vha tshi ya phanđ nga dzi 4 f u bva kha 12.</p> <p>Topolani madavhulu a tsini</p> <p>$7 + 6$</p> <p>Vhagudi vha kona u țalutshedza uri țhanganyelo i nga nwalwa sa $6 + 6 - 1$ (davhu na) kana $7 + 7 - 1$ (davhulu 7 țusani 1).</p> <p>Vhagudi vha nga kha đi rekhoda zwițirathedzhi zwavho nga u shumisa misevhe</p> <p>$6 + 6 \rightarrow 12 + 1 = 13$</p> <p>U shumisa ndivho ya vhushaka ha mashumele a khanedza vhuakati ha u țanganya na u țusa</p> <p>$15 - 9 = \square$</p> <p>Vhagudi vha đivha uri țhanganyelo i nga kona u nwalwa sa mbalo dza u țanganya: "Ndi a đivha uri $t 9 + \square = 15$."</p> <p>Vhagudi vha nga kha đi shumisa u vhala vha tshi ya phanđa uri vha kone u rekanya.</p> <p>Zwiwhumbi zwa nomboro</p> <p>Uri hu itwe ngowendowe ya zwiwhumbi zwa nomboro, vhagudi vha tea u newa nyito dzo fhambanaho u dzi shuma. Hezwi zwi anzelwa u itwa nga tshifhinga tsha mugudi tsha u shuma e ețhe.</p> <p>Mutalimbalo na wone u nga đishumiswa u ita ngowendowe ya zwiwhumbi zwa nomboro. u swika kha 9.</p> <p>Khontseputi ya u davhula</p> <p>Vhagudi vha tea u vha vha tshi vho nwalwa mafhungo nomboro kha heino themo.</p>	

THOHO	THOŦEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWA NWAHA U TSHI FHELA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHIWAHO KHAZWO KHA THEMO YA 3	DZINWE NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA	Vhulapfu ha tshifhinga (Nga awara 1 na minethe dza 24)
<p>1.13</p> <p>U țanganya na u țusa</p>	<p>Nomboro dzo țhambanaho : 0 - 20</p> <ul style="list-style-type: none"> • U țanganya u swika kha 20 • U țusa u bva kha 20 • U shumisa zwiġa zwo teaho (+, -, =, □) • U ita nđowenđowe ya zwiwhumbi zwa nomboro u swika kha 10 	<p>Mutevhe wa nomboro : 0 -15</p> <ul style="list-style-type: none"> • U țanganya u swika kha 15 • U țusa u bva kha 15 • U shumisa zwiġa zwo teaho (+, -, =, □) • U ita nđowenđowe ya zwiwhumbi zwa nomboro u swika kha 9 	<p>1 + 1 = □ 2 - 1 = □</p> <p>2 + 2 = □ 4 - 2 = □</p> <p>3 + 3 = □ 6 - 3 = □</p> <p>4 + 4 = □ 8 - 4 = □</p> <p>5 + 5 = □ 10 - 5 = □</p> <p>6 + 6 = □ 12 - 6 = □</p> <p>7 + 7 = □ 14 - 7 = □</p> <p>Vhagudi vha tea u kona u fhundula mbudziso dzi tevhelaho:</p> <ul style="list-style-type: none"> • U dāvhula 3. • 3 mbili ndi vhugai? • Ndo roġa rathi kavhili. Ndi na zwikoro zwingana ? • Hu na maswogisi mangana kha phere dza 5 dza maswogisi? 	
<p>1.14</p> <p>U țanganya ha u dovholola hu livhisaho kha u andisa</p>	<ul style="list-style-type: none"> • U țanganya ha u dovholola (tsumbo. nga nomboro fana nthihi) u swika kha 20 • U shumisa zwiġa zwo teaho (+, -, =, □) 	<ul style="list-style-type: none"> • U țanganya ha u dovholola (tsumbo. nga nomboro fana nthihi) u swika kha 20 • U shumisa zwiġa zwo teaho (+, -, =, □) 	<p>Ndi phambano ifhio u bva kha Themo ya 2?</p> <p>Kha Themo ya 3, vhagudi vha isa phanđa na u bveledza luambo lwa u țanganya ha u dovholola. Tsumbo:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zwiġwada 2 zwa 3 • Zwiġwada 4 zwa 2 lots <p>Vhagudi vha dovhaha vha bvela phanđa na u nđwala mbalo dza maipfi u itela u sumbedza girafu ya zwiřanyiso U vhala vha tshi pfuka na hone hu tea u bvelaphanđa u itela u thusa vhagudi u vhala zwiřhu zwe zwa vhwewa nga zwiġwada kha zwiřanyiso Arali zwiřhu kana zwiřanyiso zwo vhwewa nga zwiġwadazwa zwiřhili zwiřhili, ngauralo vhagudi vha tea u vhala nga mbili hu si u vhala nga nthihi u itela u wana țhanganyelo ya nomboro ya zwiřhu.</p>	

THOHO	THOĎEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWA NWAHA U TSHI FHELA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHIWAHO KHAZWO KHA THEMO YA 3	DZINWE NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA	Vhulapfu ha tshifhinga (Nga awara 1 na minethe dza 24)
1.16 Muandiso	<p>Khontseputi ya nomboro; tshikhala 20</p> <ul style="list-style-type: none"> • U tevhékanya seethe ya nomboro dzo tou topolwaho dza ñekedzwa • U vhambedza nomboro u swika kha 20 na u amba uri ndi ifhio ine ya vha khulwane kana ñhukhu. • U ñvha uri ndi nomboro ifhio ine ya vha khulwane nga 1 kana ñhukhu nga 1 • U ñvha uri ndi nomboro ifhio ine ya vha khulwane nga 2 kana i ne ya vha ñhukhu nga 2 • U ñvha uri ndi nomboro ifhio ine ya vha khulwane nga 10 kana ñhukhu nga 10. <p>U humbula nga u ñavhanya:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zwivhumbi zwa nomboro u swika kha 10 • U humbula nga mbuno nga u ñavhanya dza u ñanganya na u ñusa u swika kha 10 <p>Zwiñirathedzhi zwa u rekanya</p> <p>U shumisa zwiñirathedzhi zwa u rekanya kha u ñanganya na u ñusa nga vhukoni:</p> <ul style="list-style-type: none"> • U vhea nomboro khulwane u thoma u itela u vhata u ya phanña na murahu • Mutalombalo • U davhulu na u hafula • U fhaña na u pwashekanya 	<p>Khontseputi ya nomboro; tshikhala 15</p> <ul style="list-style-type: none"> • U tevhékanya seethe ya nomboro dzo tou topolwaho dza ñekedzwa • U vhambedza nomboro u swika kha 15 na u amba uri ndi ifhio ine ya vha khulwane kana ñhukhu. • U ñvha uri ndi nomboro ifhio ine ya vha khulwane nga 1 kana ñhukhu nga 1 • U ñvha uri ndi nomboro ifhio ine ya vha khulwane nga 2 kana i ne ya vha ñhukhu nga 2 <p>U humbula nga u ñavhanya:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zwivhumbi zwa nomboro u swika kha 5 • U humbula nga mbuno nga u ñavhanya dza u ñanganya na u ñusa u swika kha 5 <p>Zwiñirathedzhi zwa u rekanya</p> <p>U shumisa zwiñirathedzhi zwa u rekanya kha u ñanganya na u ñusa nga vhukoni:</p> <ul style="list-style-type: none"> • U vhea nomboro khulwane u thoma u itela u vhata u ya phanña na murahu • Mutalombalo • U davhulu na u hafula • U fhaña na u pwashekanya 	<p>Ndi phambano ifhio u bva kha Themo ya 2?</p> <p>Kha Themo ya 2, tshikhala tsha nomboro tsho engedzea u bva kha 10 u swika kha 15.</p> <p>Tsumbo ya mbudziso na nyito dzine dza nga vhudziswa na u itwa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Thomani nga 3 ni vhale ni tshi ya phaña nga dzithihi u swika kha 10. • Vhagudi vha ita muduba vha vhudziswa: Ndi nnyi wa u thoma, wa vhuvhili, wa vhuraru kana wa u fhedzisela? • Ñhukhu ndi fhio 14 kana 8? • Khulwane ndi i fhoi 8 kana 4? • Ndi ifhio ine ya vha ñhukhu kha 13 nga 2? • Ndi ifhio ine ya vha khulwanekha 8 nga 2? • Nñeeni nomboro vhukati ha 1 na 3. • Nñeeni nomboro vhukati ha 10 na 14. Ndi nomboro nthihi fhedzi? • Vheani haya magaraa nga u tevhékana u bva kha nomboro ñhukhu uya kha nomboro khulwane. <p>U humbula nga u ñavhanya</p> <p>U sumbedza nomboro ine ya tea u ñanganywa nayo i fhaña 5 (u ñwala kana u shumisa vhuimo ha nomboro kana u shumisa magaraña a fuladi)</p> <ul style="list-style-type: none"> • 1 • 2 • 3 • 4 <p>U sumbedza nomboro yo salaho musi-----yo bviswa 5 (u ñwala kana ui shumisa vhuimo ha nomboro kana kanama garaña ya fuladi)</p> <ul style="list-style-type: none"> • 1 • 2 • 3 • 4 <p>1 + 2 = 3 Hone 2 + 1 ndi mini ? Na phindulo dzi a fana?</p> <p>3 + 1 = 4 Hone 1 + 3 Ndi mini? Na phindulo dzi a fana?</p>	

THOHO	THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWA NWAHA U TSHI FHELA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHIWAHO KHAZWO KHA THEMO YA 3	DZINWE NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA	Vhulapfu ha tshifhinga (Nga awara 1 na minethe dza 24)
<p>1.16 Muandiso</p>	<p>Khontseputi ya nomboro; tshikhala 20</p> <ul style="list-style-type: none"> • U tevhekanya seethe ya nomboro dzo tou topolwaho dza ñekedzwa • U vhambedza nomboro u swika kha 20 na u amba uri ndi ifhio ine ya vha khulwane kana ñukhu. • U ñivha uri ndi nomboro ifhio ine ya vha khulwane nga 1 kana ñukhu nga 1 • U ñivha uri ndi nomboro ifhio ine ya vha khulwane nga 2 kana i ne ya vha ñukhu nga 2 • U ñivha uri ndi nomboro ifhio ine ya vha khulwane nga 10 kana ñukhu nga 10. <p>U hambula nga u ñavhany:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zwivhumbi zwa nomboro u swika kha 10 • U hambula nga mbuno nga u ñavhanya dza u ñanganya na u ñusa u swika kha 10 <p>Zwiñirathedzhi zwa u rekanya</p> <p>U shumisa zwiñirathedzhi zwa u rekanya kha u ñanganya na u ñusa nga vhukoni:</p> <ul style="list-style-type: none"> • U vhea nomboro khulwane u thoma u itela u vhata u ya phanḁa na murahu • Mutalombalo • U davhulu na u hafula • U fhaḁa na u pwashhekanya 	<p>Khontseputi ya nomboro; tshikhala 15</p> <ul style="list-style-type: none"> • U tevhekanya seethe ya nomboro dzo tou topolwaho dza ñekedzwa • U vhambedza nomboro u swika kha 15 na u amba uri ndi ifhio ine ya vha khulwane kana ñukhu. • U ñivha uri ndi nomboro ifhio ine ya vha khulwane nga 1 kana ñukhu nga 1 • U ñivha uri ndi nomboro ifhio ine ya vha khulwane nga 2 kana i ne ya vha ñukhu nga 2 <p>U hambula nga u ñavhanya:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zwivhumbi zwa nomboro u swika kha 5 • U hambula nga mbuno nga u ñavhanya dza u ñanganya na u ñusa u swika kha 5 <p>Zwiñirathedzhi zwa u rekanya</p> <p>U shumisa zwiñirathedzhi zwa u rekanya kha u ñanganya na u ñusa nga vhukoni:</p> <ul style="list-style-type: none"> • U vhea nomboro khulwane u thoma u itela u vhata u ya phanḁa na murahu • Mutalombalo • U davhulu na u hafula • U fhaḁa na u pwashhekanya 	<p>U shumisa tshiiñirathenzhi tsha u rekanya:</p> <p>U shumisa zwiñirathenzhi zwa u rekanya kha u ñanganya na u ñusa nga vhukoni.</p> <p>U ñanganya zwi tevhelaho nga u vhea nomboro khulwane u thoma ha konwa u vhata hu tshi yiwa phanḁa:</p> <p>1 + 2 2 + 3 1 + 4</p> <p>U davhula 1. 2 kavhili ndi mini? Hafu ya 4 ndi? U shumisa mutalombalo</p> <p>Hu fhufhiwa lungana u bva kha 3 u ya kha 5? Hu fhufhiwa lungana u bva kha 5 u ya kha 2?</p>	

GIREIDI YA 2 THEMO YA 3

2. PHETHENI, FANKISHENI NA ALIDZHEBURA

THOHO	THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWA NWAHA U TSHI FHELA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHIWAHO KHAZWO KHA THEMO YA 1	DZINWE NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA	Vhulapfu ha tshifhinga (Kha ngudo dzaawara 1 na miniti dza 24)
<p>2.1 Phetheni dza dzhometiri</p>	<p>U kopa, u engagedza na u buletshedza U kopa, u engagedza na u buletshedza nga maipfi</p> <ul style="list-style-type: none"> • phetheni dzi sa konqho dzo itwaho nga zwithu zwi fareaho • phetheni dzi sa konqho dzo itwaho nga u ola mitalo, zwivhumbeo kana zwithu. <p>U qitela phetheni dza vhone vhaṅe U qitela phetheni dzavho vhone vhaṅe dza dzhometiri</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nga zwithu zwi fareaho • Nga u ola mitalo, zwivhumbeo kana zwithu <p>Phetheni hoṅhe u mona na roṅe U topola, u buletshedza nga maipfi na u kopa phetheni dza dzhometiri,</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kha mupo • U bva vhutshilo ha musatauno ha quvha jinwe na jinwe • U bva kha vhufa ha mvelele yashu 	<p>U kopa, u engagedza na u buletshedza U kopa, u engagedza na u buletshedza nga maipfi</p> <ul style="list-style-type: none"> • phetheni dzi sa konqho dzo itwaho nga zwithu zwi fareaho • phetheni dzi sa konqho dzo itwaho nga u ola mitalo, zwivhumbeo kana zwithu. <p>U qitela phetheni dza vhone vhaṅe Dziiteleni phetheni dzavho vhone vhaṅe dza dzhometiri</p> <ul style="list-style-type: none"> • phetheni dzi sa konqho dzo itwaho nga zwithu zwi fareaho • phetheni dzi sa konqho dzo itwaho nga u ola mitalo, zwivhumbeo kana zwithu. 	<p>Kha Gireidi ya 1 vhagudi vha nga tou fombe kha phetheni dzine elementhe dza dovholola nga nqila yo dowealeaho. U ṅola kha Themo ya 2.</p>	<p>1 ngudo</p>

<p>TTHOHO</p>	<p>TTHODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWA NWAHA U TSHI FHELA</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHIWAHO KHAZWO KHA THEMO YA 1</p>	<p>DZINWE NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p>	<p>Vhulapfu ha tshifhinga (kha ngudo dzaawara 1 na miniti dza 24)</p>																																																																															
<p>2.2 Phetheni dza nomboro</p>	<p>U kopa, u Ƨiiteleni phetheni yaŋu ya nomboro. engedzedza na u buletshedza U kopa, u engedzedza na u buletshedza mutevhe wa nomboro dzi sa konɖho dzi si fhasi ha 100. U Ƨiitela phetheni dzavho vhone vhaŋe</p>	<p>U kopa, u engedzedza na u buletshedza U kopolola, u engedzedza na u buletshedza muduba wa nomboro dzi sa konɖho dzi si fhasi ha 80. Mutevhe wa nomboro u tea u sumbedza u vhala u ya phanɖa na u ya murahu nga: • 1 u bva kha nomboro inwe na inwe vhukati ha 1 na 80 u vhala u tshi ya phanɖa: • 10 u bva kha muandiso muŋwe na muŋwe wa 10 vhukati ha 0 na 80 • 5 u bva kha muandiso muŋwe na muŋwe wa 5 vhukati ha 0 na 80 • 2 u bva kha muandiso muŋwe na muŋwe wa 2 vhukati ha 0 na 80 Musi vhagudi vha tshi vhala zwi tshi pfala vha nga kha Ƨi sumbedzwa mutevhe wa nomboro dzo nwalwaho fhasi nga nɖila dzo fhambanaho. Vha nga kha Ƨi sumba nomboro dzine dza khou vhalwa. Tumbo ya 1: U shumisa tshati ya nomboro</p> <table border="1" data-bbox="844 646 1020 1261"> <tr> <td>1</td><td>2</td><td>3</td><td>4</td><td>5</td><td>6</td><td>7</td><td>8</td><td>9</td><td>10</td> </tr> <tr> <td>11</td><td>12</td><td>13</td><td>14</td><td>15</td><td>16</td><td>17</td><td>18</td><td>19</td><td>20</td> </tr> <tr> <td>21</td><td>22</td><td>23</td><td>24</td><td>25</td><td>26</td><td>27</td><td>28</td><td>29</td><td>30</td> </tr> <tr> <td>31</td><td>32</td><td>33</td><td>34</td><td>35</td><td>36</td><td>37</td><td>38</td><td>39</td><td>40</td> </tr> </table> <p>Tumbo ya 2: U shumisa mutalombalo u topola phetheni U vhala nga 10 u bva kha 50 u swika kha 80 Vhagudi vha vhala nomboro u swika kha 80, fhedzi ndi nomboro dzi nwalwaho dzine dza bva kha 1 u swika kha 15. Phetheni dza nomboro dzine dza vha khulwane kha 15 dzi nga kona u itwa nga u: • U khiraya nomboro kha phetheni, kha giridi ya nomboro; • U tingeledza nomboro kha phetheni, kha giridi ya nomboro kana kha mutalombalo; • U shumisa magaraŋa a nomboro u paka thevhekano ya nomboro; • U shumisa magaraŋa a nomboro u sumbedza nomboro yo ŋahelaho kha u tevhkana ho nwalwaho he vha nwa, kana • U shumisa mutevhe wa zwiiga zwa nomboro we vha nwa u ola mutalo u bva kha nomboro ya vhukuma ye ya nangiwa u ya kha vhuimo hune ya tea u vhuima.</p>	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	<p>U tevhkana ha nomboro hu nga kona u ŋumekanywa na u vhala. Musi zwikili zwa vhagudi zwa u vhala zwi tshi tshanduka na u bveledzwa nga u ralo na tshakha dza mitevhe ya nomboro dzine vhagudi vha shuma ngadzo na dzine dzi ngakona u. Mutevhe u tea u sumbrdza u vhala u ya phanɖa na u ya murahu nga: • 1 u bva kha nomboro inwe na inwe vhukati ha 1 na 80 u vhala u tshi ya phanɖa: • 10 u bva kha muandiso muŋwe na muŋwe wa 10 vhukati ha 0 na 80 • 5 u bva kha muandiso muŋwe na muŋwe wa 5 vhukati ha 0 na 80 • 2 u bva kha muandiso muŋwe na muŋwe wa 2 vhukati ha 0 na 80 Musi vhagudi vha tshi vhala zwi tshi pfala vha nga kha Ƨi sumbedzwa mutevhe wa nomboro dzo nwalwaho fhasi nga nɖila dzo fhambanaho. Vha nga kha Ƨi sumba nomboro dzine dza khou vhalwa. Tumbo ya 1: U shumisa tshati ya nomboro</p> <table border="1" data-bbox="844 646 1020 1261"> <tr> <td>1</td><td>2</td><td>3</td><td>4</td><td>5</td><td>6</td><td>7</td><td>8</td><td>9</td><td>10</td> </tr> <tr> <td>11</td><td>12</td><td>13</td><td>14</td><td>15</td><td>16</td><td>17</td><td>18</td><td>19</td><td>20</td> </tr> <tr> <td>21</td><td>22</td><td>23</td><td>24</td><td>25</td><td>26</td><td>27</td><td>28</td><td>29</td><td>30</td> </tr> <tr> <td>31</td><td>32</td><td>33</td><td>34</td><td>35</td><td>36</td><td>37</td><td>38</td><td>39</td><td>40</td> </tr> </table> <p>Tumbo ya 2: U shumisa mutalombalo u topola phetheni U vhala nga 10 u bva kha 50 u swika kha 80 Vhagudi vha vhala nomboro u swika kha 80, fhedzi ndi nomboro dzi nwalwaho dzine dza bva kha 1 u swika kha 15. Phetheni dza nomboro dzine dza vha khulwane kha 15 dzi nga kona u itwa nga u: • U khiraya nomboro kha phetheni, kha giridi ya nomboro; • U tingeledza nomboro kha phetheni, kha giridi ya nomboro kana kha mutalombalo; • U shumisa magaraŋa a nomboro u paka thevhekano ya nomboro; • U shumisa magaraŋa a nomboro u sumbedza nomboro yo ŋahelaho kha u tevhkana ho nwalwaho he vha nwa, kana • U shumisa mutevhe wa zwiiga zwa nomboro we vha nwa u ola mutalo u bva kha nomboro ya vhukuma ye ya nangiwa u ya kha vhuimo hune ya tea u vhuima.</p>	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10																																																																										
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20																																																																										
21	22	23	24	25	26	27	28	29	30																																																																										
31	32	33	34	35	36	37	38	39	40																																																																										
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10																																																																										
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20																																																																										
21	22	23	24	25	26	27	28	29	30																																																																										
31	32	33	34	35	36	37	38	39	40																																																																										

<p>THOHO</p> <p>2.2</p> <p>Phetheni dza nomboro</p>	<p>THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWA NWAHA U TSHI FHELA</p> <p>U kopa, u ǀiiteleni phetheni yaṅu ya nomboro. engedzedza na u buletshedza</p> <p>U kopa, u engedzedza na u buletshedza mutevhe wa nomboro dzi sa konḡho dzi si fhasi ha 100.</p> <p>U ǀiitela phetheni dzavho vhone vhaṅe</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHIWAHO KHAZWO KHA THEMO YA 1</p> <p>U kopa, u engedzedza na u buletshedza</p> <p>U kopolola, u engedzedza na u buletshedza muduba wa nomboro dzi sa konḡho dzi si fhasi ha 80.</p> <p>Mutevhe wa nomboro u tea u sumbedza u vhala u ya phanḡa na u ya murahu nga:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 1 u bva kha nomboro inwe na inwe vhukati ha 1 na 80 u vhala u tshi ya phanḡa: • 10 u bva kha muandiso muṅwe na muṅwe wa 10 vhukati ha 0 na 80 • 5 u bva kha muandiso muṅwe na muṅwe wa 5 vhukati ha 0 na 80 • 2 u bva kha muandiso muṅwe na muṅwe wa 2 vhukati ha 0 na 80 <p>U ǀiitela phetheni dzavho vhone vhaṅe</p> <p>U ǀiitela phetheni dzavho dza dza nomboro</p>	<p>DZINWE NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p> <p>Vhagudi vha nga kha ǀi kona u ṅewavho tevhékana wa nomboro wo tou ṅwalwaho hu na nomboro dzo ṅaheleho. Vha ǀo kona u ṅewa mutevhe wa nomboro dzine dza vha dzone, hune u bva khadzo vha ǀo kona u nanga phindulo i re yone.</p> <p>Vhagudi vha nga konaha u ǀadza nomboro dzo ṅaheleho dze vha ṅewa kha u tevhékana huṅwe na huṅwe hu re afho ṅṅha khatihni na u ǀadza nomboro kha u tevhékana ha nomboro ho tou ṅwalwaho, tsumbo. 2, 12, 22, —, 42, 52, 62.</p>	<p>Vhulapfu ha tshifhinga (kha ngudo dzaawara 1 na miniti dza 24)</p>
--	--	--	---	--

GIREIDI YA 1 THEMO YA 3 3. TSHIKHALA, TSHIVHUMBEO (DZHOMEṬIRI)			
THOHO	THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWA ṆWAHA U TSHI FHELA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHIWAHO KHAZWO KHA THEMO YA 3	Vhulapfu ha tshifhinga (Kha awara 1 na minethe dza 24)
3.1 Vhuimo, u sumbedza na u talela	<p>Luambo lwa vhuimo Buletshedza vhusaka ha vhuimo ha tshithu tshi thini na tshinwe, tsumbo, ṅha ha, phanda ha, murahu ha, kha tsha monde, kha tsha uja, ṅha, fhasi, tsini na,.</p> <p>Vhuimo na u talela U livhanyisa mbonalo ya tshithu tshi fanaho tsha duvha ṅhwe na ṅhwe tshi fanaho tsha duvha ṅhwe na ṅhwe.</p> <p>vhuimo na masia U tevhela masia u tshimbila u mona na kilasirumu. U tevhela ndaela u vhea tshithu tshi na vhusaka na tshinwe tsumbo. u vhe penisela nga ngomu ha bogisi.</p>	<p>Zwithu zwo fhambanaho</p>	<p>DZINWE NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p> <p>Luambo lwa vhuimo lune lwa bveledzwa nga tshifhinga tsha themo ya 1, lu tea u itwa ṅdowṅdowe tshifhinga tshoṅhe nga tshifhinga tsha u shuma na kijasi yoṅhe na tshifhinga tsha u shuma na tshigwada kha themo yoṅhe: kha vha fhedze tshifhinga tshi pfufhi vha tshi khou ita ṅdowṅdowe ya luambo tshifhinga tshoṅhe.</p> <p>Luhwe lwa luambo lwa vhuimo lu nga konavho u itwa ṅdowṅdowe musi vhagudi vha tshi shuma nga zwithu zwa 3-D.</p> <p>U shuma nga vhuimo na masia zwi nga kona u khwathisedzwa nga u ṅwala rekhodo sa nyolo, u khiraya kana u livhanyisa nyolo na maipfi..Hezwi zwi nga itwa nga tshifhinga tsha musi mugudi a tshi shuma e eṅhe.</p>

THOHO	THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWA NWAHA U TSHI FHELA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHIWAHO KHAZWO KHA THEMO YA 3	DZINWE NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA	Vhulapfu ha tshifhinga (Kha awara 1 na minethe dza 24)
<p>3.2 Zwithu zwa 3-D</p>	<p>Tshikhala tsha zwithu U ñivha na u amba madzina a zwithu zwa 3-D ngomu kilasini na kha zwifanyiso.</p> <ul style="list-style-type: none"> • zwivhumbeo zwa bola (tshipulumbu) • zwivhumbeo zwa bogisi (phurizimu) <p>Mbonalo ya zwithu U buletshedza, u vhekanya na u vhambedza zwithu zwa 3-D zwi tshi ya nga:</p> <ul style="list-style-type: none"> • saizi • muvhala • zwithu zwine zwa kunguluwa • zwithu zwine zwa suvha <p>Nyito dzine vha tea u tou fombe khazwo U sedzulusa na u fhaṭa zwithu zwa 3-D zwe vha newa nga u shumisa zwithu zwi fareaho sa mabujoko a u fhaṭa, u vusulusa zwithu, khithi ya u fhaṭa.</p>	<p>U ñivha na u amba madzina a zwithu zwa 3-D ngomu kilasini na kha zwifanyiso.</p> <ul style="list-style-type: none"> • zwivhumbeo zwa bola (tshipulumbu) • zwivhumbeo zwa bogisi (phurizimu) <p>Mbonalo ya zwithu U buletshedza, u vhekanya na u vhambedza zwithu zwa 3-D zwi tshi ya nga:</p> <ul style="list-style-type: none"> • saizi • muvhala • zwithu zwine zwa kunguluwa • zwithu zwine zwa suvha 	<p>U tou fombe na mbonalo dza zwithu zwa 3-D. Vhagudi vha shuma nga bola na zwithu zwi re na zwivhumbeo zwine zwa nga bola, na mabogisi o fhambanaho na zwiñwe zwithu zwa zwivhumbeo zwine zwa nga phurizimu ya ñhofunḑeina kana khubu. Vhagudi vha nga kona u ita tsha u suvhisa kana u ita tshithu tsho ṭuluwaho nga u vhea mafheledzoni a lurumbu luthihi lwa bogisi nga fhasi ha bugu khulwane. Vhagudi vha ita ñhoḑisiso ya u vhona uri ndi zwifhio zwa zwithu zwine zwa kunguluwa kana suvha.</p> <p>Vhagudi vha nga kona u ita u ñhoḑisiso u vhona arali vha tshi nga kona u ita tshitake kana thawara nga u shumisa khamusi bola fhedzi kana mabogisi fhedzi.</p> <p>Nga tshifhinga tsha mugudi tsha u shuma e eṭhe vhagudi vha nga kona u bvela phanḑa na</p> <ul style="list-style-type: none"> • u vhekanya zwithu nga saizi; • u vhekanya zwithu nga muvhala; • u fhaṭa nga zwithu, na • u ita bola kana mabogisi u bva kha vumba kana soku ja u tambisa. <p>U ñivha na u amba madzina a bola (tshipulumbu) na mabogisi (phurizimu) Vhagudi vha isa phanḑa na u topola na u buletshedza zwithu zwa zwa ḑuvha jinwe na jinwe zwa dzhomeṭeri nga u amba uri zwi re na zwivhumbeo zwine zwa nga zwa bola kana bogisi. Tsumbo, tshidina itshi tshi na tshivhumbeo tshi fanaho na tsha bogisi kana swiri ji re na tshivhumbeo tshi no fana na tsha bola.</p> <p>Mushumo wa u ñwala Mushumo wa ndowenḑowe kha zwithu zwa 3-D u tea u kwhaṭhedzwa ngamushumo wa u ita mushumo wa u ñwala.</p>	<p>Ngudo 2</p>

THOHO	THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWA NWAHA U TSHI FHELA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHIWAHO KHAZWO KHA THEMO YA 3	DZINWE NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA	Vhulapfu ha tshifhinga (Kha awara 1 na minethe dza 24)
<p>3.3 Zwivhumbeo zwa 2-D</p>	<p>Tshikhala tsha zwivhumbeo U ðivha na u amba madzina a zwivhumbeo zwa 2-D</p> <ul style="list-style-type: none"> • zwithendeledzi • ðhofunderaru • zwiikwea <p>Mbonalo ya zwivhumbeo U buletshedza, u vhekanya na u vhambedza zwivhumbeo zwa 2-D zwi u ya nga :</p> <ul style="list-style-type: none"> • saizi • muvhala • tshivhumbeo • masia a tswititi • masia a tshitendeledzi 	<p>A hu tou vha na ndivho yo tiwaho kha zwivhumbeo zwa 2-D zwo ombedelwaho kha Themo ya 3. Naho zwo ralo, vhagudi vha nga kona u bvela phanḁa na u ita zwifanyiso nga u gera zwivhumbeo zwa 2-D kana u ita nḁowenḁowe ya u ita muhumo wa u nḁwala nga tshifhinga tsha mugudi a tshi shuma e eḁhe, i nga vha kha Mathemathiki kana kha Tshikili tsha Vhutshilo.</p>		
<p>3.4 Ndinganya huvhili</p>	<p>Ndinganyahuvhili</p> <ul style="list-style-type: none"> • U ðivha ndinganyahuvhili kha mivhili yavho • U ðivha na u ola mutalo wa ndinganya huvhili kha zwivhumbeo zwa 2-D zwa dzhomeḁiri na zwi si zwa dzhomeḁiri 	<p>Mutalowa ndinganyahuvhili</p> <ul style="list-style-type: none"> • U ðivha ndinganyahuvhili kha mivhili yavho • U ðivha na u ola mutalo wa ndinganya huvhili kha zwivhumbeo zwa 2-D zwa dzhomeḁiri na zwi si zwa dzhomeḁiri 	<p>Vhagudi vha tea u lavhelesa mutalo wa ndinganyahuvhili kha zwithu zwi fareaho na kha zwifanyiso. Mushumo wa u nḁwala a u tei u vha wa u “ u ola kha hafu yo salaho fhedzi”, fhedzi vha dzhenise na tsumbo hune vhagudi vha tea u ola mutalo wa ndinganyahuvhili kha zwivhumbeo zwoḁhe zwa dzhomeḁiri, Tsumbo, ðhofunderaru na na zwivhumbeo zwi si zwa dzhomeḁiri, tsumbo. u ola muthu.</p>	<p>Ngudo 1</p>

GIREIDI YA 1 THEMO YA 3 4. MUELO			
THOHO	THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWA NWAHA U TSHI FHELA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHIWAHO KHAZWO KHA THEMO YA 3	DZINWE NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA
4.1 Tshifhinga	<p>U fhira ha tshifhinga U amba nga u fhira ha tshifhinga</p> <ul style="list-style-type: none"> • U vhekanya zwiwo zwi iteaho tshifhinga tshoŋhe kha matshilo avho • U vhambedza vhulapfu ha tshifhinga hu tshi shumiswa luambo, tsumbo. tshilapfusa, tshiptufhisa,, u ŋavhanya, u ongolowa • U tevhekanya zwiwo hu tshi shumiswa luambo u fana na mulovha, ŋamusi, matsshelo. <p>U amba tshifhinga</p> <ul style="list-style-type: none"> • U buletshedza nga ha uri zwiwo zwo itea lini hu tshi shumiswa luambo, tsumbo, matsheloninga masiari, madekwana, u ŋavhanya, u ongolowa • U ŋivha maŋuvha a vhege • U ŋivha mirwedzi ya ŋwaha • U vhea maŋuvha a mabebo kha kha ŋenda 		<p>Vhagudi vha tea u guda u amba nga ha</p> <ul style="list-style-type: none"> • U vhekanya zwiwo • Vhulapfu ha tshifhinga <p>Vha gudi vha isa phanŋa na u kwhaŋisedza nŋilla dza u amba nga ha tshifhinga tsha ŋuvha ŋinwe na ŋinwe nga tshifhinga tsha u shuma na ŋilasi yoŋthe kana tshifhinga tsha u shuma na tshigwada.</p> <p>Vhagudi vha amba na u fhindula mbudziso nga ha tshifhinga tshine zwiwo zwa itea ngatsho, u shumisa luambo sa, matssheloni, madekwana, u ŋavhanya, u ongolowa.</p> <p>Vhagudi vha tevhekanya zwiwo vha tshi shumisa luambo sa, mulovha, ŋamusi, matsshelo, maŋuvha a vhege na mirwedzi ya ŋwaha.</p> <p>Vhagudi vha vhambedza vhulapfu ha zwiifhinga vha tshi shumisa luambo sa.tshi lapfusa,kana tshi pfufhisa, u ŋavhanya kana u lenga.</p> <p>Vhagudi vha amba nga ha u vhekanya zwiwo zwa vhuŋshiloni havho. Vha a itavho na u vhekanya zwiwo nga zwi fanyiso sa.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Maga a u ita sangwenzhiŋisi kana khaphu ya tie; • Tshinepe tshi sumbedzaho ŋwana a tshi khou aluwa kha muthu muhulwane; • Mutevheŋaŋu wa vhuŋshilo ha phukha, tsumbo, kumba ha ŋa tshikukwana kana kumba ha ŋa tshidula, kana kumba ha ŋa tshisuse, na • Zwiwo zwi iteaho nga ŋuvha (u vuwa,u ŋa tshikoloni, u tamba, u ŋa tshilalelo, u eŋela). <p>U isa phanŋa na u vhea maŋuvha a mabebo ŋwaha woŋthe kha ŋenda</p>
			<p>Vhulapfu ha tshifhinga (Kha Ngudo ya awara 1 na minethe dza 24)</p> <p>Ngudo 2</p>

<p>THOHO</p>	<p>THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWA NWAHA U TSHI FHELA</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHIWAHO KHAZWO KHA THEMO YA 3</p>	<p>DZINWE NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p>	<p>Vhulapfu ha tshifhinga (Kha Ngudo ya awara 1 na minethe dza 24)</p>
<p>4.2 Vhulapfu</p>	<p>U kala hu siha fomaļa</p> <ul style="list-style-type: none"> • U vhambedza na u vhekanya vhulapfu, vhurhtha kana u rambalala zwa zwithu zwivhili kana zwinzhi, nga u zwi vhea tsini na tsini. • U shumisa luambo lwa u amba nga ha u vhambedza tsumbo, tshilapfusa, tshiptufhisa. ҫa nḡavhuwesaho, • Anganyela, kala, vhambedza na u vhekanya na u rekhoda vhulapfu vha tshi shumisa zwa u kala zwi si zwa fomaļa tsumbo, tshanda, maga, vhulapfu ha penisela, zwa u vhalala na zwiinwe. 	<p>U kala hu sia ha fomaļa</p> <ul style="list-style-type: none"> • U anganyela, u kala u vhambedza, u vhekanya na u rekhoda vhulapfu hu tshi shumiswa zwa u kala zwi si zwa fomaļa. Tsumbo, tshanda, maga, vhulapfu ha penisela, zwa u vhalala na zwiinwe. 	<p>Ndi zwifhio zwo fhambanaho kha Themo ya 3?</p> <p>U kala hothe hu itwaho kha Gireidi 1 ndi hu siha fomaļa. A hu na u kala ha fomaļa ha vhulapfu hu itwaho nga zwa u kala zwa fomaļa.</p> <p>Kha Themo ya 1 ho themendeiwa uri vha gudi vha ise mihumbulo kha u vhambedza tswititi ha vhulapfu ha zwithu nga u zwi vhea zwo tou vhambela tsini na tsini</p> <ul style="list-style-type: none"> • U vhambedza tswititi ha vhulapfu ha zwithu nga u zwi vhea zwo vhambela tsini na tsini; • U vhekanya na u vhambedza vhulapfu kana u ya nḡha kana vphuphara ha zwithu zwiraru kana zwinzhi nga u zwi vhea nga zwivhili nga zwivhili zwo vhambela, u swikela zwothe zwi tshi itwa nga u tevhekana; na • U vbedza luambo lwa u amba ha vhulapfu hunḡha, vphuphara na zwiinwe. <p>Nga tshifhinga tsha musi mugudi a tshi shuma e eḡhe nḡwaha wothe, vha gudi vha nga kona u ita nḡowendowe na u khwaḡisedza u vhekanya na u vhambedza vhulapfu kana vhurhtha kana vphuphara ha zwithu zwiraru kana zwinzhi, nga u zwi vhambedza nga zwivhili nga zwivhili zwo vhambela tsini na tsini u swikela zwothe zwi tshi itwaa nga u tevhekana.</p> <p>Mushumo wothe u ta u rekhodiwa.</p> <p>Kha Themo ya 3 vha gudi vha nga isa isa mihumbulo kha u kala ha inifomaļa ha vhulapfu vha tshi shumisa zwa u kala zwa inifomaļa.</p> <p>Zwa u kala zwi sizwa fomaļa zwa vhulapfu hu tshi shumiswa zwa u kala vhulapfu zwi sizwa fomaļa</p> <p>Vha gudi vha nga guda maitele oḡha na u ita nḡowendowe ya u kala vha tshi shumisa zwa u kala zwi si zwa fomaļa. U kala nga zwi sizwa fomaļa zwi so ngo dzhiwa sa zwa fhasi kha u kala nga zwa u kala zwa fomaļa.</p> <p>U kala vhulapfu nga zwa u kala zwisizwa fomaļa zwi patekanya na u vhalala uri ndi zwi ngana zwo nangwaho zwine zwa vha na vhulapfu vhulinganaho na tshithu tshine tsha khou kaliwa. Tsumbo, vhulapfu ha desike vhulingana na zwanḡa zwa 8.</p> <p>Vha gudi vha tea u kala zwithu zwo vhalaho vha tshi shumisa zwithu zwo vhalaho sa zwa inifoamala.</p> <p>Hu na nḡilia tharu dza u shumisa zwa kala zwisizwa fomaļa</p> <ul style="list-style-type: none"> • U paka miduba ya zwithu zwi linganaho nga vhulapfu u rambalala na tshithu tshine tsha khou kaliwa, u fana na mabogisi a mulilo, zwivhio zwa maboḡelo zwi eḡanaho nga tshivhumbeko kana zwa u vhalala, penisela ntswa na zwiinwe. Tsumbo, u kala vphuphara ha desika, penisela dzi nga kona u pakiwa nga u tevhekana u lapfa na desike. Hafha ndi zwa ndeme uri 	

<p>THOHO</p>	<p>THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWA NWAHA U TSHI FHELA</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHIWAHO KHAZWO KHA THEMO YA 3</p>	<p>DZINWE NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p>	<p>Vhulapfu ha tshifhinga (Kha Ngudo ya awara 1 na minethe dza 24)</p>
<p>4.2 Vhulapfu</p>	<p>U kala hu siha fomaļa</p> <ul style="list-style-type: none"> • U vhambedza na u vhekanya vhulapfu, vhurṅha kana u rambalala zwa zwithu zwivhili kana zwinzhi, nga u zwi vhea tsini na tsini. • U shumisa luambo lwa u amba nga ha u vhambedza tsumbo, tshilapfusa, tshipufhisa, ṅa ṅavhuwesaho, • Anganyela, kala, vhambedza na u vhekanya na u rekhoda vhulapfu vha tshi shumisa zwa u kala zwi si zwa fomaļa tsumbo, tshandṅa, maga, vhulapfu ha penisela, zwa u vhaleta na zwirwe. 	<p>U kala hu sia ha fomaļa</p> <ul style="list-style-type: none"> • U anganyela, u kala u vhambedza, u vhekanya na u rekhoda vhulapfu hu tshi shumiswa zwa u kala zwi si zwa fomaļa. Tsumbo, tshandṅa, maga, vhulapfu ha penisela, zwa u vhaleta na zwirwe. 	<p>Ngudo 2</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zwithu zwoṅhe zwi tea u vha zwi zwa vhulapfu vhu eḡanaho. Ni nga si kone u amba uri bugu yaṅu in a vhuphara vhu eḡanaho na zwithivo zwa maboḡelo zwa 12 arali zwithivo zwa maboḡelo zwi zwa saizi dzo ṅhambanaho, tsumbo, zwithivo zwa maboḡelo a mafhi a ṅha 2, zwithivo zwa puṅasitiki zwa maboḡelo a kholiḡirink, zwithivo zwa tsimbi na zwirwe; na • A hu tei u vha na zwikhala vhukati ha zwithu, zwi tea u pakiwa nga ṅḡila ine zwa sala zwo kwamana. • U shumisa zwithu zwivhili zwi eḡanaho sa zwa u kala hu siaha fomaļa. U vhea tshirwe tsini na tshirwe, ha kona u takuswa tsha u thoma tsha ya nga phanḡa ha tsha vhuvhili. Hezwi zwi itwa musi hu tshi kaliwa nga zwanḡa, nga vhulapfu ha milenzhe kana maga. • U shumisa tshithu tshithi sa tsha u kala husiha fomaļa nga u tshi takusa tsha dovhā tsha ladzwa nga luṅwe luṅa kana u ita uri ṅhodzi yatsho i swaye he ya guma tshi sia sthu u takuswa. <p>Vhagudi vha tea u gudiswa u amba zwo shumiswa shifhinga tshoṅhe, tsumbo. bugu ndi zwithivo zwa maboḡelo zwa 12 vhuphara, kiḡasi ndi maga a 38 u lapfa.</p> <p>Musi vhagudi vho no kala nga tshirwe na tshirwe lwo vhalaho, vha tea u anganyela uri ndi zwa u kala zwingana zwi eḡanaho na tshithu tshine tsha khou kaliwa nga vhulapfu. U thoma nga u anganyela musi vha sa athu u kala ndi zwa ndeme, fhedzi zwi nga itwa musi vhagudi vho ita zwa u kala vha tshi shumisa tshenetsho tshithu.</p> <p>Vhagudi vha tea u gudiswa uri arali vha tshi ṅoḡa u vhambedza zwithu uri zwo lapfa, u ya ṅha kana vhuphara hu tea u shumiswa zwithu zwi fanaho kana eḡanaho. Tsumbo, arali vhuphara ha muṅango hu tshi eḡana na 20 na vhuphara ha desike vhu eḡanaho vhulapfu ha oenisela dza 8, muthu a nga si kone u amba uri kana muṅango wo ṅandṅhuwa u fhira desike.</p> <p>Vhagudi vha tea u kala nga zwithu zwinzhi zwisi zwa fomaļa, uri vha ḡo kona u</p> <ul style="list-style-type: none"> • thoma u pfesesa uri vhuṅuku ha tshithu tsha u kala, hu ita uri tshi shumiswa lunzhi lunzhi, tsumbo vhuphara ha kiḡasi vhu nga nga kha ḡi ita maga a 20 fhedzi vhu vhuapfu ha milenzhe ya 48; na • thoma u shumisa zwa u kala zwo teaho zwine zwa khou kaliwa, tsumbo. u kala vhuphara ha kiḡasi nga zwithivo zwa maboḡelo ndi u fhedza tshifhinga. 	

THOHO	THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWA NWAHA U TSHI FHELA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHIWAHO KHAZWO KHA THEMO YA 3	DZINWE NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA	Vhulapfu ha tshifhinga (Kha Ngudo ya awara 1 na minethe dza 24)
<p>4.2 Vhulapfu</p>	<p>U kala hu siha fomaļa</p> <ul style="list-style-type: none"> • U vhambedza na u vhekanya vhulapfu, vhurhtha kana u rambalala zwa zwithu zwivhili kana zwinzhi, nga u zwi vhea tsini na tsini. • U shumisa luambo lwa u amba nga ha u vhambedza tsumbo, tshilapfusa, tshipufhisa. ґa nґavhuwesaho, • Anganyela, kala, vhambedza na u vhekanya na u rekhoda vhulapfu vha tshi shumisa zwa u kala zwi si zwa fomaļa tsumbo, tshanda, maga, vhulapfu ha penisela, zwa u vhaleta na zwirwe. 	<p>U kala hu sia ha fomaļa</p> <ul style="list-style-type: none"> • U anganyela, u kala u vhambedza, u vhekanya na u rekhoda vhulapfu hu tshi shumiswa zwa u kala zwi si zwa fomaļa. Tsumbo, tshanda, maga, vhulapfu ha penisela, zwa u vhaleta na zwirwe. 	<p>U rekhoda muelo</p> <p>Naho u kela kana u ele tshi shikili tsha u tou ita, vhagudi vha tea u rekhoda zwe vha kala tshifhinga tshoґhe.</p> <p>U kala vhulapfu sa nyimele ya u tandulula thaidzo dza mbalo na u rekanya</p> <p>Nga tshifhinga tsho avhelwaho Nomboro, Kushumele na Vhushaka vhagudi vha nga kona u tandulula thaidzo dza mbalo dzine dza shumisa nyimele ya zwa u kala vhulapfu zwa inifomaļa, tsumbo. Bogisi ґa tshisibe tsha u kuvha tsha vkhokhophu tshi na vhulapfu ha mabogisi a mulilo a 8.. Bogisi ґa siriele ґi na vhulapfu ha mabogisi a mulilo a 13. Bogisi ґa siriele ґo lapfa u fhira bogisi ґa tshisibe tsha u kuvha tsha vkhokhophu nga mabogisi mangana a mulilo?</p> <p>U dziela nґha mutevhe wa nomboro wo teaho Themo yeneyo, khatini na mutevhe wa tshaka dza thaidzo dzo vha teaho.</p>	<p>Ngudo 2</p>
<p>4.3 Vhuleme</p>	<p>U kala husiha fomaļa</p> <ul style="list-style-type: none"> • U anganyela, u kala, u vhambedza, u vhekanya na u rekhoda vhuleme hu tshi shumiswa zwa u kala zwi sizwa fomaļa tsumbo mabuloko, zwidina na zwirwe. • U shumisa luambo lwa u amba nga ha u vhambedza tsumbo, ulemele, u leluwesa, u lemelesa 		<p>U kala hoґhe hu itwaho kha Gireidi 1 ndi ha inifomaļa. A hu na u kala ha fomaļa ha vhulapfu hu itwaho nga zwa u kala zwa fomaļa.</p> <p>Kha Themo ya 1 ho themendelwa uri vhagudi vha sedze ise mihumbulo kha</p> <ul style="list-style-type: none"> • U vhambedza tswitti ha tshileme tsha zwithu; • U vhekanya na u vhambedza vhuleme ha zwithu zwiraru kana zwinzhi, nga u zwi vhea nga zwivhili nga zwivhili kha tshikalo, u swikela zwoґhe swi tshi ya nga u tevhekana • U bvedza luambo lwa u amba nga vhuleme ho fhambanaho. <p>Nga tshifhinga tsha mugudi tsha u shuma e eґhe nґwaha woґhe, vhagudi vha nga kona u ita nґowengowe na u khatshidza u vhekanya na u vhambedza vhuleme ha zwithu 3 kana zwinahi, nga u zwi vhea nga zwivhili nga zwivhili kha tshikalo, u swikela zwi tshi fhelela nga u tevhekana hazwo</p> <p>Mishumo yoґhe i tea u rekhodwa.</p>	

<p>THOHO</p>	<p>THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWA NWAHA U TSHI FHELA</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHIWAHO KHAZWO KHA THEMO YA 3</p>	<p>DZINWE NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p>	<p>Vhulapfu ha tshifhinga (Kha Ngudo ya awara 1 na minethe dza 24)</p>
<p>4.4 Khaphasithi /Volume</p>	<p>U kala husiha fomaļa</p> <ul style="list-style-type: none"> U vhambedzani na u vhekanya tshivhalo tsha tshiluđi (volumu) kha zwifaredzi zwivhili zwo vhwahho tsini na tsini . Vhagudi vha sedzulusa nga u shela kha tshifaredzi tsha vhuraru arali zwi tshi konea. U vhambedza na u vhekanya tshivhalo tsha tshiluđi tshine tsha đadza zwifaredzi zwivhi(khaphasithi) U shumisa luambo lwa u amba nga ha u vhambedza tsumbo, zwinzhi kha, zwiđuku kha, tsho đalaho, tshi si na tshithu U anganyela na u kala, u vhambedza na u vhekanya khaphasithi dza zwifareledi nga u shumisa zwa u kala zwa inifomaļa tsumbo lebula, na khaphu 		<p>U kala hojhe hu itwaho kha Gireidi 1 ndi hu siha fomaļa. A hu na u kala ha fomaļa ha vhulapfu hu itwaho nga zwa u kala zwa fomaļa.</p> <p>U swika zwino kha nwaaha uno kha phasithi / volume ho vha ho iswa mihumbulo kha</p> <ul style="list-style-type: none"> U bveledzisa luambo lwa u amba khaphasithi / volume. U vhambedza volume ya zwifaredzi zwivhili zwi eđanaho; na U vhambedza volume ya zwifaredzi zwa vhuulwane ho fhambanaho nga u shululela kha tshifarezi tsha vhuraru.. <p>U notsi dza Themo ya 2.</p> <p>Vhagudi vha nga kona u ita ngowendowe na u khwařisedza khontseputi hedzi nga tshifhinga tsha mugudi tsha u shuma e ethe.</p>	

GIREIDI YA 1 THEMO YA 3 5. U SHUMA NA DATA				Vhulapfu ha tshifhinga (Kha Ngudo yaawara 1 na minethe dza 24)
THOHO	THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWA NWAHA U TSHI FHELA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHIWAHO KHAZWO KHA THEMO YA 3	DZINWE NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA	
U shuma na zwithu zwo kuvhanganywaho				
5.1 U kuvhanganya na u vhekanya zwithu	U kuvhanganya na u vhekanya zwithu U kuvhanganya na u vhekanya zwithu zwi fareaho zwa kuvha jirwe na jirwe	U vhekanya zwithu zwo kuvhanganywaho a zwi tsha vha zwone zwo sedzwaho khazwo kha tshipiḁa tsha vhuvhili tsha iwaha. Naho zwo ralo, i nga ḁi kona u newa sa inwe ya dzinyito dza musi mugudi a tshi shuma e efhe. Zwo ombedelwaho kha Themo ya 3 ndi u shuma na mutevheḁaḁu wa u shuma na data: u sedza zwi tevhelaho.		
5.2 Zwo imeleho zwithu zwe zwa kuvhanganywa zwa vhekanywa	U sembedza zwo imeleho zwithu zwo kuvhanganywaho zwa vhekanywa U ola zwifanyiso zwa zwithu zwo kuvhanganywaho			
5.3 U haseledza na u vhiga nga hazwithu zwo kuvhanganywaho zwa vhekanywa	U haseledza na u vhiga nga hazwithu zwo kuvhanganywaho zwa vhekanywa • U amba zwi pfallaho uri zwo kuvhanganywaho zwo vhekanywa hani U fhindula mbudziso nga ha - Uri zwo vhekanyiswa hani (zwo tevhelwaho) - Zwo kuvhanganywaho zwa vhekanywa zwi vhonala hani (zwibveledzwa) • Buletshedzani zwo kuvhanganywaho na nyolo. • Talusthedzani uri zwo kuvhanganywaho zwo vhekanywa hani			

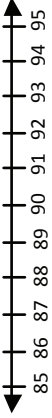
THOHO	THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWA NWAHA U TSHI FHELA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHIWAHO KHAZWO KHA THEMO YA 3	Vhulapfu ha tshifinga (Kha Ngudo yaawara 1 na minethe dza 24)
<p>5.4 U kuvhanganya na u dzudzanya data</p>	<p>U kuvhanganya na u dzudzanya data</p> <ul style="list-style-type: none"> U kuvhanganya data nga ha kilasi kana tshikolo nga u fhindula mbudziso dzi vhudziswaho nga mudededzi 	<p>U kuvhanganya na u dzudzanya data</p> <ul style="list-style-type: none"> U kuvhanganya data nga ha kilasi kana tshikolo nga u fhindula mbudziso dzi vhudziswaho nga mudededzi 	<p>Ngudo 3</p>
<p>5.5 Zwo imelaho data</p>	<p>Zwo imelaho data</p> <p>Zwo imelaho data kha girafu ya zwifanyiso</p>	<p>Zwo imelaho data</p> <ul style="list-style-type: none"> Zwo imelaho data kha girafu ya zwifanyiso 	<p>Ho iswa mihumbulo kha u ombedzela: Mutevheṭaṭu wa u shuma na data</p> <p>Kha mutevheṭaṭu wa u shuma na data</p> <ul style="list-style-type: none"> Vhagudi vha kuvhanganya mafhungo u fhindula mbudziso. Kha Vhuimo ha Fhasi na ha Vhukatia mbudziso hedzi dzi enzela u ḡa na mudededzi kana kha bugupfarwa. Vhagudi vha a vhekanya vha na u sumbedza zwo imelaho mafhungo nga ndila i a konezea u sengulusa. Maitele ane vhagudi vha Gireidi ya 1 vha sumbedza nga ho zwo imelaho mafhungo ndi a girafu ya zwifanyiso; na Vhagudi vha sengulusa mafhungo kha girafu ya zwifanyiso nga u fhindula mbudziso dzi vhudziswaho nga mudededzi. <p>Girafu ya zwifanyiso ya kilasi</p> <p>Kha Gireidiya 1 ndi zwa ndeme u thoma u shuma nga data nga u ita girafu ya tshifanyiso tsha kilasi. U shuma vhoṭhe sa kilasi zwi thusa vhagudi u kha u dzhenelela kha maga o ṭhe a zwine zwa tevhelelwa hu si na u xelelwa nga zwo tevhelwaho kha ḡiga ḡinwe na ḡinwe.</p> <p>U ita na u tendela mudededzi u isa mihumbulo ya vhagudi kha zwa ndeme zwa u shuma na data na kha zwine vha tea u zwi ḡivha nga ha vhuvha ha girafu ya zwifanyiso</p> <ul style="list-style-type: none"> Ndi ngafhi na hone hu lebulwa hani girafu (ṭhoho ya girafu) Ndi ngafhi na hone zwiṭheṭhe/ khathagori dzi lebulwa hani Girafu ya zwifanyiso i tea u vha na khii ine ya buletshedza uri tshifanyiso tshinwe na tshinwe tshi amba mini Zwifanyiso kana zwikhala vhukati ha zwifanyiso zwi tea u eqana U vhea zwifanyiso nga u eqanyisa kha miduba Mavhatele a girafu <p>U shuma na mutevheṭaṭu woṭhe wa data zwi nga dzhiya ngudo dzo vhalah.</p> <p>U kuvhanganya, u dzudzanya na u sumbedza zwo imelaho data</p> <p>Mudededzi kha vhuimo u tea u vhona uri ṭhoho dzo fhambanaho dzo nangwa u kuvhanganya na u sengulusa data kha gireidi inwe na inwe. Tsumbo dzo teaho zwo katela na u dzudzanyulula tshati ya mutsho wa ḡuvha ḡinwe na ḡinwe ya ṅwedzi wo fhiraho u vhumbo girafu ya zwifanyiso ya kana girafu ya zwifanyiso zwa maḡuvha a mabebo a vhagudi</p> <p>U sengulusa data</p> <p>Vhagudi vha fhindula mbudziso dzine dza nga:</p> <p>“Ndi mutsho u fhio une ra khou vṭanganesa nawoa ṅwedzi uno?”</p> <p>Ndi mutsho u fhio une ri si ṭanganese nawo ṅwedzi uno?”</p> <p>“Ndi maḡuvha manganae ra ṭangana nao ane ḡa vha ḡi tshi khou fhisa u fhirisa u rothola?”</p> <p>U shuma na mutevheṭaṭu wa data woṭhe zwi nga dzhiya ngudo dzo vhalaho.</p>
<p>5.6 U sengulusa na u buletshedza data</p>	<p>U sengulusa na u buletshedza data</p> <p>U fhindula mbudziso nga ha data kha girafu ya zwifanyiso</p>	<p>U sengulusa na u buletshedza data</p> <ul style="list-style-type: none"> U fhindula mbudziso nga ha data kha girafu ya zwifanyiso 	<p>U shuma na mutevheṭaṭu woṭhe wa data zwi nga dzhiya ngudo dzo vhalah.</p> <p>U kuvhanganya, u dzudzanya na u sumbedza zwo imelaho data</p> <p>Mudededzi kha vhuimo u tea u vhona uri ṭhoho dzo fhambanaho dzo nangwa u kuvhanganya na u sengulusa data kha gireidi inwe na inwe. Tsumbo dzo teaho zwo katela na u dzudzanyulula tshati ya mutsho wa ḡuvha ḡinwe na ḡinwe ya ṅwedzi wo fhiraho u vhumbo girafu ya zwifanyiso ya kana girafu ya zwifanyiso zwa maḡuvha a mabebo a vhagudi</p> <p>U sengulusa data</p> <p>Vhagudi vha fhindula mbudziso dzine dza nga:</p> <p>“Ndi mutsho u fhio une ra khou vṭanganesa nawoa ṅwedzi uno?”</p> <p>Ndi mutsho u fhio une ri si ṭanganese nawo ṅwedzi uno?”</p> <p>“Ndi maḡuvha manganae ra ṭangana nao ane ḡa vha ḡi tshi khou fhisa u fhirisa u rothola?”</p> <p>U shuma na mutevheṭaṭu wa data woṭhe zwi nga dzhiya ngudo dzo vhalaho.</p>

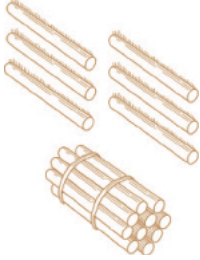

GIREIDI YA 1 THEMO YA 4 NOMBORO, KUSHUMELE NA VHUSHAKA 1.			
THOHO	KHOTSEPUTI NA ZWIKILI ZWI TODEAHO MUSI NWAHA U TSHI FHELA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO TIELELWAHO ZWA THEMO YA 1	DZINWE DZA NOTSI DZI BVISELAHO KHAGALA KANA NDEDEDZI YA U FUNZA
<p>U bveledza khontseputi ya nomboro: U vhala nga mbalo dzo fhelelaho</p>			
<p>1.1 U vhala zwithu</p>	<p>U vhala zwithu nga u fulufhedzea u swika kha 50. U nea nyangarsdzo i pfallaho ya nomboro ya zwithu zwine zwa nga sedzuluswa nga u tou u vhala.</p>	<p>U vhala zwithu nga u fulufhedzea u swika kha 50. U nea nyangarsdzo i pfallaho ya nomboro ya zwithu zwine zwa nga sedzuluswa nga u tou u vhala.</p>	<p>Ndi phambano i fnio u bva kha Themo ya 3?</p> <p>Kha Themo ya 4, vhagudi vha engagedzwa mutevhe wa u vhala. Hu kha di vha na u dzhiela ntha u pfesesa maitele a khadinala. Nga tshifhinga tsha themo iyi vhagudi vha tea u divha u vhea zwithu nga u tevhakana hazwo musi vha tshi vhala u itela uri vha kone u sedzulusa zwe vha vhala, nzudzanyo hey i a vha thusa u vhala zwi sa vha kongeli. Tsumbo.zwa u vhala zwi nga vhewa nga miduba.</p> <p>Nga tshifhinga tsha themo yeneyi, vhagudi vha isa phanḁa na u engagedzwa zwikili zwavho zwa u vhala na u ita ndowendowe dza:</p> <ul style="list-style-type: none"> • U vhala zwoḁthe; • U vhala vha tshi ya phanḁa; • Maitela a nomboro dza khadinala • U shuma na zwibveledzwa zwo touḁwalwaho. <p>Vhagudi vha tea u ita vhuḁamani vhuḁati ha nomboro thevhakano na khadinala kha u vhala. Hezwi vha nga zwi kona nga tshifhinga tsha musi vha tshi vho zwi elelwa uri u ima u vhala nomboro kha tshifhu tsha vhu 50 zwi amba uri vho vhala zwithu zwa 50. Nga tshifhinga tshenetshi vha vho zwi divha vho uri ndila ine munwe a vhalisa zwone zwithu a zwi khakhisi kuvhalele.</p> <p>U vhala nga zwigwada</p> <p>Uri vha kone u thusa vhagudi u vhala nga zwigwada zwa mbili, thanu na fumi, vha tea u vhea zwithu nga zwigwada zwa nga 2, nga 5, na nga10. Magaraḁa a Nomboro a tea u janiwa kha zwuthu zwihwe na zwihwe zwo kuvhanganywaho u sumbedza tshivhalo tsha zwithu zwo vhalwaho. U vhala nga zwigwada zwi ḁo lugisela vhagudi u pfesee muandiso na u rekanya. Maḁheleloni a themo vhagudi vha gudi vha tea u vha vha tshi divha zwo kuvhanganywaho nga u khethekanya nomboro. Tsumbo: "Ndi a divha uri 10 ngauri arali nda vhea 4 kha sia jinhwe na 6 nga jinhwe saia, ."</p> <p>Zwithu:</p> <p>Zwishumizwa zwine zwa shumiswa zwi tea u dzhielwa ntha.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zwithu zwo lugiselwaho, sa luḁa lwa vhulungu ha u vhala, vhu nga kona u shumiswa. • Abakhasi na yone i nga kona u shumiswa u ita ndowendowe ya u vhala nga zwigwada zwa mahumi. • Vhagudi vha nga ita madzanda a nga 2, nga 5 na nga fumi vha kona u vhala zwoḁthe
<p>TVhulapfu ha tshifhinga (kha Ngudo ya awara 1 na miniti dza 24)</p>			

THOHO	KHOTSEPUTI NA ZWIKILI ZWI TODEAHO MUSI NWAHA U TSHI FHELA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO TIELELWAHO ZWA THEMO YA 1	DZINWE DZA NOTSI DZI BWISELAHO KHAGALA KANA NDEDEDZI YA U FUNZA	TVhulapfu ha tshifhinga (kha Ngudo ya awara 1 na miniti dza 24)
<p>1.2 U vhalau ya phanda na murahu</p>	<p>U vhalu u ya phanda na murahu nga</p> <ul style="list-style-type: none"> • 1 u bva kha nomboro inwe na inwe vhukati ha 0 na 100 u vhalu u tshi ya phanda nga • 10 u bva kha muandiso wa 10 vhukati ha 0 na 100 • 5-u bva kha muandiso wa 5 vhukati ha 0 na 100 • 2- u bva kha muandiso wa 2 vhukati ha 0 na 100 	<p>U vhalu phanda na murahu nga</p> <ul style="list-style-type: none"> • 1 u bva kha nomboro inwe na inwe vhukati ha 0 na 100 • u vhalu u tshi ya phanda nga • 10 u bva kha muandiso wa 10 vhukati ha 0 na 100 • 5-u bva kha muandiso wa 5 vhukati ha 0 na 100 • 2- u bva kha muandiso wa 2 vhukati ha 0 na 100 	<p>Ndi phambano i fhio u bva kha Themo ya 1?</p> <p>Nga Themo ya 4, Vhagudi vha vhalu nga zwigwada zwa nga 10, nga 5 na nga 2 u swika kha 100. U vhalu nga zwigwada ndi tshikili tsha vhuithogwa tshine vhagudi vha nga tshi shumisa kha Gireidi ya 2 na 3 tshi dovha hafhu u vha thusa musi vha tshi ita zwa u rekanya.</p> <p>Mafheleloni a themo vhagudi vha tea u vha vha tshi kona u :</p> <p>U vhalu nga u tou amba na u fhindula mbudziso dzi ngaho:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Thomani kha 52, vhalani nga nthihi u swika kha 72. • Thomani kha 88 ni vhalele u ya murahu nga nthihi u swika kha 70. • Thomani kha 38 ni vhalele nga mbili u swika kha 50. • Thomani kha 45 ni vhalele nga thanu u swika kha 100. • Thomani kha 10 ni vhalele nga fumi u swika kha 100. <p>Vhagudi vha tea u kona u shumisa zwikili zwavho zwa u vhalu kha nyito dza u iwala. Tsumbo:</p> <p>U topolola na u engagedzwa u tevhakana ha nomboro dzi sa kondi u swika kha 100. U sedza tshipidza tsha phetheni dza nomboro</p>	

THOHO	KHOTSEPUTI NA ZWIKILI ZWI TODEAHO MUSI NWAHA U TSHI FHELA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO TIELELWAHO ZWA THEMO YA 1	DZINWE DZA NOTSI DZI BWISELAHO KHAGALA KANA NDEDEDZI YA U FUNZA	TVhulapfu ha tshifhinga (kha Ngudo ya awara 1 na miniti dza 24)																		
<p>1.3 Zwiga zwa nomboro na madzina a nomboro</p>	<p>U ðivha; u topola na u vhala nomboro</p> <ul style="list-style-type: none"> U ðivha, u topola na u vhala zwiga zwa nomboro 0 u swika kha 100 U ñwala zwiga zwa nomboro u bva kha 0 u swika kha 20 U ðivha na u vhala madzina a nomboro 1 u swika kha 10 U ñwala madzina a nomboro 1 u swika kha 10 	<p>U ðivha, u topola na u vhala nomboro</p> <ul style="list-style-type: none"> U ðivha na u vhala zwiga zwa nomboro 0 u swika kha 100 U ñwala zwiga zwa nomboro u bva kha 0 u swika kha 20 U ðivha na u vhala madzina a nomboro 1 u swika kha 10 U ñwala madzina a nomboro 1 u swika kha 10 	<p>Ndi phambano i fhio u bva kha Themo ya 3?</p> <p>Kha Themo ya 4, tshikhala tsha nomboro tsho engedzedzea u swiks kha 100. U ñwala zwiga zwa nomboro na madzina a nomboro zwi a khwañisedzwa nga themo iyi. A huna ngivho ntswa ine ya ðo gudiswa. Ndi zwa ndeme u ðivha uri u a nganyela ha vhukuma na u vhala zwo ði tika ngamaaᅇa nga u shumisa madzina a dzinomboro hu na vhuronwane. Arali zwi tshi konadzea vhagudi vha tea u vha vha tshi khou shumisa, u amba, na u ñwala madzina a nomboro nga ᅇᅇjila nnzhi dzo fhambanaho.</p> <p>Matfeloni a themo vha tea u vha vha tshi vho kona u ita nyito dzi tevhelaho:</p> <p><i>U livhanyisa zwiga, kana zwifanyiso zwa zwithu</i></p> <p>Garaᅇa heyi iri 6 garaᅇa iyi i khou amba mini?</p> <div style="display: flex; justify-content: space-around; align-items: center;"> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; width: 40px; text-align: center;">6</div> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; width: 40px; text-align: center;">11</div> </div> <p>Livhanyisani maipfi na na zwifanyiso zwa zwithu</p> <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tbody> <tr> <td>Thihi</td> <td style="text-align: center;">✂</td> </tr> <tr> <td>Mbili</td> <td style="text-align: center;">* * *</td> </tr> <tr> <td>Raru</td> <td style="text-align: center;">* *</td> </tr> <tr> <td>Iᅇa</td> <td style="text-align: center;">* * * * *</td> </tr> <tr> <td>ᅇhanu</td> <td style="text-align: center;">* * * * * * * * * * * * * * * * * *</td> </tr> <tr> <td>Rathi</td> <td style="text-align: center;">* * * * *</td> </tr> <tr> <td>Sumbe</td> <td style="text-align: center;">* * * * * * * * * * * * * * * * * *</td> </tr> <tr> <td>Malo</td> <td style="text-align: center;">* * * * * * * * * * * * * * * * * *</td> </tr> <tr> <td>ᅇahe</td> <td style="text-align: center;">* * * * * * * * * * * * * * * * * *</td> </tr> </tbody> </table>	Thihi	✂	Mbili	* * *	Raru	* *	Iᅇa	* * * * *	ᅇhanu	* * * * * * * * * * * * * * * * * *	Rathi	* * * * *	Sumbe	* * * * * * * * * * * * * * * * * *	Malo	* * * * * * * * * * * * * * * * * *	ᅇahe	* * * * * * * * * * * * * * * * * *	
Thihi	✂																					
Mbili	* * *																					
Raru	* *																					
Iᅇa	* * * * *																					
ᅇhanu	* * * * * * * * * * * * * * * * * *																					
Rathi	* * * * *																					
Sumbe	* * * * * * * * * * * * * * * * * *																					
Malo	* * * * * * * * * * * * * * * * * *																					
ᅇahe	* * * * * * * * * * * * * * * * * *																					

THOHO	KHOTSEPUTI NA ZWIKILI ZWI TODEAHO MUSI NWAHA U TSHI FHELA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO TIELELWAHO ZWA THEMO YA 1	DZINWE DZA NOTSI DZI BWISELAHO KHAGALA KANA NDEDEDZI YA U FUNZA	TVhulapfu ha tshifhinga (kha Ngudo ya awara 1 na miniti dza 24)
<p>1.4 U buletshedza, u vhambedza, u vhekanya nomboro</p>	<p>U vhekanya na u vhambedza zwithu u swika kha 20</p> <ul style="list-style-type: none"> • U vhambedza zwithu zwo kuvhanganywaho u ya nga zwinzhi, zwiṭuku, zwimzhisa, zwiṭukusa, zwinzhi kha, zwiṭuku kha, zwi fana na, zwine zwa ṭoḡou lingana na, phambano • U tevhekanya zwithu zwo kuvhanganywaho u bva kha zwinzhisa u ya kha zwiṭukusa na u bva kha zwiṭukusa u ya kha zwinzhisa • U vhekanya zwithu u swika kha 20 <p>U tevhekanya na u vhambedza nomboro</p> <ul style="list-style-type: none"> • U tevhekanya nomboro <ul style="list-style-type: none"> - U bva kha ṭhukhusa u ya kha khulwanesa na u bva kha khulwanesa u ya kha ṭhukhusa - Phanda, murahu, vhukati, - U shumisa mutalombalou bva kha 0 u swika kha 20 • U vhambedza nomboro yo fhelelaho u ya nga ṭhukhu kha, khulwane kha, zwinzhi kha, zwiṭuku kha, eḡanana <ul style="list-style-type: none"> • U livhanyisa tshithu na tshinwe • Nomboro dzo fhambanaho u swika kha 20 		<p>Nga u tevhekanya na u vhambedza zwithu na nomboro, vhagudi vha guda uri:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zwiṭhumbi zwa nomboro dza khadinala dzi a shumiswa u buletshedza nomboro kha sete. <p>Ndi phambano i fho u bva kha Themo ya ya 3?</p> <p>Vhagudi vha divhadzwa nomboro thevhekano.</p> <p>Matheloni a themo na ṛwaha vhagudi vha tea u vha vha tshi vho kona u shumisa luambo lwa u tevhekanya na u vhambedza nga tshaka ya ṅdila tevhelaho:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tsha u thoma, tsha vuvhili, tsha vhuraru, tsha vhuṅa, tsha vhuṅanu, tsha vhurathi...ndi zwingana...ndi zwinzhi sa...nomboro ya u fana sa... • Eḡana na, zwinzhi kha, ṭhukhu kha, zwiṭukhusa kha, khulwanesa kha, ṭhukhusesa kha, khulukhulusa u fhira..... • U tevhekanya, tsha u thoma, tsha u fhedzisela, tsha phanda, tsha murahu, tsini na, vhukati ha, • nomboro • Tsha u thoma, tsha vuvhili, tsha vhuraru, tsha vhuṅa, tsha vhuṅanu, tsha vhurathi...ndi zwingana...ndi zwinzhi sa...nomboro ya u fana sa... • Eḡana na, zwinzhi kha, ṭhukhu kha, zwiṭukhusa kha, khulwanesa kha, ṭhukhusesa kha, khulukhulusa u fhira..... • U tevhekanya, tsha u thoma, tsha u fhedzisela, tsha phanda, tsha murahu, tsha tsini na, vhukati ha, <ul style="list-style-type: none"> • U khiraya tshitendeledi tsha vhuṅanu nga muvhala wa dzivhajaṭaḡa. • U khiraya tshitendeledi tsha u thoma nga muvhala mutswuku. • U khiraya tshitendeledi tsha vhu malo nga muvhala wa lutombo. <p>Vhagudi vha tea u fhindula mbudziso dzingaho sa</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ndi nnyi wa u thoma kha muduba? • Ndi nnyi wa vuvhili kha muduba? • Khatshi u na khirayoni dza penisela 5. Musiwa u na khirayoni dza penisela dza 8. • Ndi nnyi a re na khirayoni dza penisela ṭhukhu? • U ṅea nomboro i re vhukati ha 15 na 17? • U ṛwala nomboro dzi re vhukati ha 4 na 10 • 1, 2, 3, 4, → → → → → → → → → → 10 • Dadzani nomboro dzo ṭahelaho 	

THOHO	KHOTSEPUTI NA ZWIKILI ZWI TODEAHO MUSI NWAHA U TSHI FHELA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO TIELELWAHO ZWA THEMO YA 1	DZINWE DZA NOTSI DZI BWISELAHO KHAGALA KANA NDEDEDZI YA U FUNZA	TVhulapfu ha tshifhinga (kha Ngudo ya awara 1 na miniti dza 24)																		
<p>1.4 U buletshedza, vhambedza, u vhekanya nomboro</p>	<p>U shumisa nomboro tevhokano (ordinal) u sumbedza u tevhokano fhethu kana vhuimo</p> <ul style="list-style-type: none"> U vhea zwithu nga muduba u bva kha tsha u thoma u swika kha tsha vhufumi kana u bva kha tsha u thoma u swika kha tsha u fhedzisela, tsumbo. tsha u thoma, tsha vhuvhili, tsha vhuraru... tsha vhufumi tsha u fhedzisela. (nomboro u thevhokano) <p>Mbonalo dza thevhokano dza nomboro kha mutevhe u bva kha tsha u thoma u swika kha tsha vhufumi</p>		<table border="1" data-bbox="327 715 558 1213"> <thead> <tr> <th>Before</th> <th>Numbers</th> <th>After</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td></td> <td>17</td> <td></td> </tr> <tr> <td></td> <td>12</td> <td></td> </tr> <tr> <td></td> <td>14</td> <td></td> </tr> <tr> <td></td> <td>9</td> <td></td> </tr> <tr> <td></td> <td>6</td> <td></td> </tr> </tbody> </table> <p>U hwala nomboro hedzi nga u tevhokano u bva kha khulwanesa u yak ha fhukusa.</p> <p>U hwala nomboro hedzi ngu bva kha fhukhusesa u ya kha khulwanesa.</p> <p>U kopolola na u fhedzisa hu tshi shumiswa maipifi fhukhu na khulwane.</p> <ul style="list-style-type: none"> 35 ndi _____ kha 38 79 ndi _____ 65 <p>U ghvha uri nomboro ya phangha ndi fhukhu kha nomboro i no da nga murahu na uri nomboro ya murahu ndi khulwane nga nthini</p> <p>Vhagudi vha tea u fhindula mbudziso dzi nga ho sa hedzi:</p> <ul style="list-style-type: none"> Ndi nomboro i fhio ine ya da phangha ha 17? Ndi nomboro i fhio ine ya da murahu ha 82? U dadza nomboro dzo tahelaho kha mutalombalo <p>85 86 87 88 89 90 91 92 93 94 95</p> <p>U vhekanya magarafa a nomboro nga u tevhokano:</p> <ul style="list-style-type: none"> Ndi nomboro ifhio i re vhukati ha 25 na 30? U nea nomboro i re khulwane nga 1 u fhira 76? U nea nomboro ine ya vha khulwane nga 2 u fhira 76? Ndi nomboro ifhio ine ya vha fhukhu nga 1 kha 45? Ndi nomboro ifhio ine ya vha fhukhu nga 2 kha 39? 	Before	Numbers	After		17			12			14			9			6		
Before	Numbers	After																				
	17																					
	12																					
	14																					
	9																					
	6																					

THOHO	KHOTSEPUTI NA ZWIKILI ZWI TODEAHO MUSI NWAHA U TSHI FHELA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO TIELELWAHO ZWA THEMO YA 1	DZINWE DZA NOTSI DZI BWISELAHO KHAGALA KANA NDEDEDZI YA U FUNZA	TVhulapfu ha tshifhinga (kha Ngudo ya awara 1 na miniti dza 24)
<p>1.5 Vhuimo ha nomboro</p>	<p>U qivha vhuimo ha nomboro dzine dzi si vhe fhasi ha didzhithi mbili u swika kha 20</p> <ul style="list-style-type: none"> U fhandekanya nomboro ya didzhithi mbili kha mahumi na vhuthini tsumbo, 12 ndi 10 na 2 		<p>Ndi phambano ifhio u bva kha Themo ya 3? Nga tshifhinga tsha themo ino vhagudi vha do isa phanda na u fhaṭa na u bvedza dzi khontseputi dza vhuimo ha nomboro. Kha Themo ya 4, vhagudi vha shuma nga mutevhe wa nomboro dza nṭha na u isa phanda u:</p> <ul style="list-style-type: none"> u vhala na u vhea nga zwigwada u ita zwigwada zwa mahumi na zwa mufhalala; nwalani 18 = humi 1 na nthini dza 8 dza mufhalala; na zwino kha hu rekhodwe 14 = 10 na 4. <p>Vhagudi vha tea u isa phanda na u tambisa zwithu zwi fareaho nga u zwi vhea nga zwigwada na u fhaṭa mahumi na vthuthi u bveddzazwa u pfesesa uri 10 ndi tshigwada tshithini tsha fumi ya mufhalala.</p> <p>U shumisa abakhasi, vhagudi vha tea u sumbedza:</p> <ul style="list-style-type: none"> Fumi iṭhithi; Fumi iṭhithi na 5 dza mufhalala; Fumi iṭhithi na 6 dza mufhalala; <p>U lavhalela vhagudi u vha vha kha ḡi vhala nga nthini u ita zwigwada zwa mahumi. Nga uri kha vhanzhi i ḡovha yone nḡila i yoṭhe ya u amba nomboro kana u amba uri ndi ngana dzi re hone.</p> <p>Magaraṭa a vhuimo ha nomboro/magaraṭa a fuladi Magaraṭa a vhuimo ha nomboro a tea u shumiswa nga themo ino u sumbedza uri nomboro dzi fhaṭwa hani. Magaraṭa a vhuimo ha nomboro a nga sumbedza khathini na madzanda kana zwigwada zwa zwithu.</p> 	

THOHO	KHOTSEPUTI NA ZWIKILI ZWI TODEAHO MUSI NWAHA U TSHI FHELA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO TIELELWAHO ZWA THEMO YA 1	DZINWE DZA NOTSI DZI BWISELAHO KHAGALA KANA NDEDEDZI YA U FUNZA	TVhulapfu ha tshifhinga (kha Ngudo ya awara 1 na miniti dza 24)
<p>1.5</p> <p>Vhuimo ha nomboro</p>	<p>U qivha vhuimo ha nomboro dzine dzi si vhe fhasi ha didzhithi mbili u swika kha 20</p> <ul style="list-style-type: none"> • U fhandekanya nomboro ya didzhithi mbili kha mahumi na vhutithi tsumbo, 12 ndi 10 na 2 		<p>Zwithu</p> <p>Zwithu zwine zwa nga vhewa nga zwigwada:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zwitanda zwa u vhala • Zwauvhalela zwine zwa nga kona u lunzhedzwa • Thanda a mulilo • Zwitanda zwa aisikhirimu • Khubu dza u tumana • Magarafa a vhuimo ha nomboro • Tshelede ya u tambisa <p>Zwi a farisa u vha na zwigwada zwo dzulaho zwo itwa zwa mahumi zwe vhagudi vha vha vho zwi vhea nga zwigwada vha zwi vhulunga kha tshifaredzi.</p>	
<p>1.6</p> <p>Thekhiniki dza u u tandulula thaidzo</p>	<p>U shumisa thekhiniki dzi tevhelaho musi hu tshi tandulula thaidzo na u țatutshedza thandululo dza thaidzo:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zwithu zwi fareaho, tsumbo, zwa u vhalela • U ola zwifanyiso zwa tshițori tsha mbalo • U fhața na u pwashekanya nomboro • U davhulu na hafula • mutalombalo 		<p>Ndi phambano ifhio u bva kha Themo ya ya 3?</p> <p>Maifeloni a Themo ino vhagudi vha do thoma u tandulula thaidzo dza maipfi vha tshi shumisa thekhiniki dzi tevhelaho:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nyolo kana zwithu zwi fareaho • U fhața na u pwashekanya nomboro • U davhula na u hafula • Mutalombalo <p>U țola notsi dza Themo ya 2.</p>	

THOHO	KHOTSEPUTI NA ZWIKILI ZWI TODEAHO MUSI NWAHA U TSHI FHELA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO TIELELWAHO ZWA THEMO YA 1	DZINWE DZA NOTSI DZI BWISELAHO KHAGALA KANA NDEDEDZI YA U FUNZA	TVhulapfu ha tshifhinga (kha Ngudo ya awara 1 na miniti dza 24)
<p>1.7</p> <p>U țanganya, u țusa</p>	<p>U tandulula thaidzo dza maipfi kha nyimele na u țalutshedza thandululo dza thaidzo dzavho dzi kwamaho kwama u țanganya na u țusa hu na phundulo u swika kha 20.</p>		<p>Matfeloni a themo ino vhagudi vha tea u vha vha tshi kona u shuma thaidzo dzo ambiwaho afho fhasi.</p> <p>U shandukisa</p> <p>Lufuno o vha a na maapula 5. Livhuwani a mu fha a 8. U na maapula mangana zwino?</p> <p>Mulalo o vha a na maapula a 13. A fha Nduvho maapula a 5 .O sala na maapula mangana zwino?</p> <p>U țanganyisa</p> <p>Unariņe u na mimavhulu midala 5 na ya 8 ya lutombo. U na mimavhulu mingana yo țangana?</p> <p>Ngatshilidzi u na mavhulu ya 13. 5 ndi midala heyi miņwe ndi ya lutombo. U na mavhulu minga ya lutombo?</p> <p>U vhambedza</p> <p>Phumudzo u na banana dza 13 . Thendo u na banana dza 5. Banana dza Phumudzo dzi fhira dza Themba nga nngana?</p>	
<p>1.8</p> <p>U țanganya ha u dovholola hu livhisaho kha u andisa</p>	<p>U tandulula thaidzo dza maipfi dzi kha nyimele na u țalutshedza thandululo dzavho dza thaidzo dzi katelaho u țanganya ha u dovholola na phindulo i swikaho 20.</p>		<p>Matfeloni a themo vhagudi vha do vha vha tshi kona u ita mbalo dza maipfi vhunga hedzi dzo sumbedzwaho afho fhasi.</p> <p>U țanganya ha u dovholola</p> <p>Baiasigila 4 dzi na malinga mangana?</p> <p>U pima</p> <p>Tshedza u nwa khaphu 2 dza mafni dıuvha iņwe na iņwe. U nwa khaphu nngana nga vhege?</p> <p>Giridi</p> <p>Vho Mathivha vho țavha zwimela zwa khavhishi kha foro 3. Hu na zwimela zwa 5 kha foro iņwe na iņwe. Hu na zwimela zwingana zwa khavhishi zwo țangana?</p>	

THOHO	KHOTSEPUTI NA ZWIKILI ZWI TODEAHO MUSI NWAHA U TSHI FHELA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO TIELELWAHO ZWA THEMO YA 1	DZINWE DZA NOTSI DZI BWISELAHO KHAGALA KANA NDEDEDZI YA U FUNZA	TVhulapfu ha tshifhinga (kha Ngudo ya awara 1 na miniti dza 24)
<p>1.9</p> <p>U vhea nga zwigwada na u kovhekana zwi livhisaho kha u kovha</p>	<p>U tandulula na u jalutshedza thandululo dza thaidzo dza u tou ita dzi katelaho u kovhekana hu linganaho na u vhea nga zwigwada nga nomboro yo fhelelaho u swika kha 20 hu na phindulo dzine dza nga katela zwiṭaṭe.</p>		<p>Matheloni a themo ino vhagudi vha tea u vha vha tshi kona u shuma thaidzo dzo ambiwaho afho fhasi.</p> <p>U vhea nga zwigwada</p> <p>U vhea nga zwigwada, u sia tshitaṭe</p> <ul style="list-style-type: none"> • Divhani u rengisa maapula kha saga ya maapula 3 kha inwe na inwe. U na maapula a 14. O vhoṭha masaga mangana are na maapula 3 kha inwe na inwe? <p>U vhea nga zwigwada, ho katelwa na tshitaṭe kha phindulo</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rendani u ṭoda u dzhia makumba a 15 ha makhulu wawe. U ḑo ṭoda mabogisi mangana ane a paka makumba a 6 kha inwe na inwe? <p>U kovhekana</p> <p>U kovhekana, ha sala tshitaṭe</p> <ul style="list-style-type: none"> • U kovhelana maḑegere a 14 vhuḑati ha khonani 3 uri vhoṭhe vha wane nomboro i fanaho ya maḑegere. <p>U kovhelana hu isa kha mbalo dza zwiṭaṭe</p> <ul style="list-style-type: none"> • U kovhekana tshokhoḑeithi 4 vhuḑati ha khonani 3 uri vhoṭhe vha wane tshokhoḑeithi dza u lingana hu si sale na nthini. (Vhagudi a vha tei u amba tshipiḑa tsha furakisheni sa nthini tshararu. Vha nga buletshedza tshipiḑa tsha sa 'kupiḑa' zwi amba uri tsha zwo kuvhanganywaho) 	
<p>1.11</p> <p>Tshelede</p>	<ul style="list-style-type: none"> • U divha na u topola tshelede ya Afurika Tshipembe ya mangwende, 5c, 10c, 20c, 50c, R1, R2, R5, na ya mabambiri, R10 na R20. • U tandulula thaidzo ya tshelede ine ya dzhenisa ṭanganyelo na tshintshi u swika kha R20 nga dzi senthe u swika 20c 		<p>Matheloni a themo vhagudi vha tea u vha vha tshi vho kona u shuma na thaidzo sa idzo dzo ambiwaho afho fhasi.</p> <p>Sarah o renga vhuṭhoṭho ha R8. A vhu badela nga R10 ya bambiri. O wana tshintshi ya vhuḑai?</p> <p>Mime a Hangwi vho renga tshikhafu tsha R17. Vho badela nga rannda dza fumi 2 dza mabambiri. Vho wana tshintshi ya vhuḑai?</p> <p>Duvha ḑa Tshidzi ḑa mabebo ḑo vha nga Swondaha. O ṭanganedza R5 i bvaho ha mukomana wawe, R2 i bvaho ha khaladzi awe na R10 i bvaho ha muzwala wawe. U na vhuḑai yo ṭangana yoṭhe?</p>	

THOHO	KHOTSEPUTI NA ZWIKILI ZWI TODEAHO MUSI NWAHA U TSHI FHELA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO TIELELWAHO ZWA THEMO YA 1	DZINWE DZA NOTSI DZI BWISELAHO KHAGALA KANA NDEDEDZI YA U FUNZA	TVhulapfu ha tshifhinga (kha Ngudo ya awara 1 na miniti dza 24)
U REKANYA				
<p>1.12 Thekhniki, (Maitele / ngona kana zwiṭirathedzhi)</p>	<p>U shumisa thekhniki i tevhelaho musi hu tshi rekanywa</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nyolo kana zwithu zwi fareaho, tsumbo. zwa u vhalela • U fhaṭa na u pwashekanya nomboro • U dāvḥula na u hafula • mutalombalo 		<p>Ndi phambano ifhio u bva kha Themo ya 3?</p> <p>Vhagudi vha lavhalelwa u tandulula u rekanya hu so ngo ḍitikaho nyimele vha tshi shumisa maitele a tevhelaho:</p> <ul style="list-style-type: none"> • nyolo kana zwithu zwi fareaho - zwine vhagudi vha ola zwi tea u thoma u vhoneka zwi na u tevhkana na uri vha fanela u kona u buletshedza u rekanya havho zwo livhana na zwe vha ola • u fhaṭa na u pwashekanya nomboro • u dāvḥula na u hafula • mutalombalo • U ṭola kha notsi dza Themo ya 2. 	

THOHO	KHOTSEPUTI NA ZWIKILI ZWI TODEAHO MUSI NWAHA U TSHI FHELA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO TIELELWAHO ZWA THEMO YA 1	DZINWE DZA NOTSI DZI BWISELAHO KHAGALA KANA NDEDEDZI YA U FUNZA	TVhulapfu ha tshifhinga (kha Ngudo ya awara 1 na miniti dza 24)
<p>1.13 U țanganya na u țusa</p>	<ul style="list-style-type: none"> • U țanganya u swika kha 20 • țusa u bva kha 20 • U shumisa zwiga zwo teaho • (+, -, =, □) • U ita ndowengowe ya zwivhumbi zwa nomboro u swika kha 10 		<p>U țanganya na u țusa kha tshikhala nomboro 0 - 20 zwi amba uri vhagudi vha ȑo:</p> <ul style="list-style-type: none"> • thoma u bevelela khontseputi ya vhuimo ha nomboro ha mahumi na vhuthihi • bvela phanda na u vhala nga zwigwada,na • dzhiela nřha uri u vhala nga nthihi a si tshijirathedzi tshavhuȑi. <p>Vhagudi vha ȑo bvela phanda na u:</p> <ul style="list-style-type: none"> • vhala zwithu; • ȑivha, vhala na u řwala nomboro; na • vhambedza na u tevhekanya nomboro. <p>U itela u shuma na zwiga zwa u țanganya na u țusa, vhagudi vha tea u vha vho no vha na tshenzhemo yo ndinganelo:</p> <ul style="list-style-type: none"> • u vhala zwořhe; • u vhala vha tshi ya phanda u bva kha nomboro khulwane; • u shumisa na pfesesa luambo lwa u țanganya na u țusa • u tevhekanya na u vha mbedza nomboro. <p>Vhagudi vha bvela phandana u fhařa u pfesesehavho u țanganya na u țusa.</p> <p>Musi řwaha u tshi fhela vhagudi vha tea u vha vha tshi kona u:</p> <ul style="list-style-type: none"> • shumisa ȑivhaipfi ine ya elanaho na u țanganya na u țusa na zwiga u buletshedza na u rekhoda mafungo a nomboro a u țanganya na u țusa; • shumisa ndowengowe na maitele a si a fomařa a u řwala u țanganya na u țusa; • tandulula thaidzo dza u rekanya kha u țanganya na u țusa na u kona u rekhoda phindulo dzavho kha mbalo dza maipfi; na • pfesesa uri u țusa ndi u humela murahu ha u țanganya na uri zwi a hanedzana na zwi shumisa sa maitele a u swikelela u rekhoda zwo rekanywaho. 	

THOHO	KHOTSEPUTI NA ZWIKILI ZWI TODEAHO MUSI NWAHA U TSHI FHELA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO TIELELWAHO ZWA THEMO YA 1	DZINWE DZA NOTSI DZI BWISELAHO KHAGALA KANA NDEDEDZI YA U FUNZA	TVhulapfu ha tshifhinga (kha Ngudo ya awara 1 na miniti dza 24)
<p>1.13 U țanganya na u țusa</p>	<ul style="list-style-type: none"> • U țanganya u swika kha 20 • țusa u bva kha 20 • U shumisa zwiġa zwo teaġo • (+, -, =, □) • U ita ndowengowe ya zwiwumbi zwa nomboro u swika kha 10 		<p>U pfesesa u țanganya na u țusa vhagudi vha tea u ġivha u:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ġivha na u shumisa mbuno ya uri u tevhekana ha u țanganya hu so ngo ri dina. • U shumisa zwiġa + a, - na =; • ġivha uri □ yo imela nomboro i sa ġivheiġo; • pfesea u țusa sa 'u dzhia ra vhetshela thungo' na 'u wana phambano vhukati ha; na • amba na u řwala mbuno dza nomboro dzo livhanaho kha mbuno dza u țanganya dze vha řewa na khandzano <p>tsumbo.</p> <p>$8 + 6 = 14$ zwi amba uri $14 - 6 = 8$.</p> <p>Zwiwumbi zwa u rekhoda u țanganya na u țusa:</p> <p>Musi vhařwe vhagudi vha tshi ġo vha vha tshi khou řoġa u rekhoda na u vhala nga 1, vha tea u thusiwa u thoma u rekhoda na u vhala nga zwiġwada.</p> <p>Vha tea u kona u:</p> <p>Ola zwiřanyiso na u shumisa nomboro, nga maanġa dzine dza sumbedza zwiġwada.</p> <p>U pwashekanya nomboro ya bva zwiġiġa zwiřuku uri u leludza u rekanya</p> <p>Vhagudi vha ġo pwashekanya nomboro ya bva zwiġiġa zwo fhambanaho. Vha ġo pwashekanya</p> <p>nomboro ya bva zwiġiġa zwiře vha kona u zwi langa. Mathomoni vhagudi vha ġo thoma nga u pwashekanya</p> <p>sumbe ya vha nthihinihi. Naho zwo ralo, arali mbuno dza nomboro u swika kha 10 dzo no nwelela na vhagudi vha tshi vho kona u shuma nomboro nga řhoho, vha tea u kona u pwashekanya sumbe kha zwiġiġa zwo fhambanaho.</p> <p>U shumisa misevhe na nomboro u sumbedza kuhumbulele.</p> <p>$11 + 7 = \square$</p> <p>$11 + 4 + 3$</p> <p>$11 + 4 \rightarrow 15 + 3 = 18$</p>	

THOHO	KHOTSEPUTI NA ZWIKILI ZWI TODEAHO MUSI NWAHA U TSHI FHELA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO TIELELWAHO ZWA THEMO YA 1	DZINWE DZA NOTSI DZI BWISELAHO KHAGALA KANA NDEDEDZI YA U FUNZA	TVhulapfu ha tshifhinga (kha Ngudo ya awara 1 na miniti dza 24)
<p>1.13</p> <p>U țanganya na u țusa</p>	<ul style="list-style-type: none"> • U țanganya u swika kha 20 • țusa u bva kha 20 • U shumisa zwiga zwo teaho • (+, -, =, □) • U ita ndowengowe ya zwiwhumbi zwa nomboro u swika kha 10 		<p> $11 + 7 = \square$ $11 + 5 + 2$ $11 + 5 \rightarrow 16 + 2 = 18$ $17 - 9 = \square$ $17 - (7 + 2)$ $17 - 7 \rightarrow 10 - 2 = 8$ </p> <p>Zwiwhumbi zwa nomboro</p> <p>Uri vha kone u ita ndowengowe ya zwiwhumbi zwa nomboro, vhagudi vha tea u fhiwa nyito dzo fhambanaho uri vha dzi shume. Hezwi arali zwi tshi konadzea, zwi tea u itwa nga tshifhinga tsha musi mugudi a tshi shuma e eņhe.</p> <p>Mutalombalo u nga kona u shumiswa u ita ndowengowe ya zwiwhumbi zwa nomboro u swika kha 10.</p> <p>U shumisa na u shuma nga ndivho ine na vha nayo sa maitele</p> <p>Maitele o sumbedzwaho afho fhasi a tendela vhagudi u vhala na ndivho yavho ya nomboro lwa fomaļa. U ita ndowengowe ya maitele a re afho fhasi a țuțuwedza vhagudi u elekanya vhusaka vhukati ha nomboro na u gudisa vhagudi uri vha nga kona u shumisa na u shuma nga ndivho yavho u thusa u rekanya/ u shuma nga nomboro.</p> <p>U thoma nga u vhea nomboro khulwanesa u ri vha kone u vhala vha tshi ya phanđa kana murahu.</p> <p>$4 + 12 = \square$</p> <p>U vhekanyulula $4 + 12$ sa $12 + 4$ na u vhala u ya phanđa u bva kha 12.</p> <p>U vhala vha tshi ya phanđa u bva kha nomboro khulwane</p> <p>Vhagudi vha tea u kona u vhala vha tshi ya phanđa u thoma nga nomboro khulwane. Hetshi ndi tshithathedzhi tsha ndeme u fhirisa u vhala nga nthihi u swika kha 14 na u dovha wa vhala țharu hafhu.</p> <p>$14 + 5 = \square$</p> <p>Vhagudi vha vha u bva kha 14, ha đa 15, 16, 17, 18, 19.</p>	

THOHO	KHOTSEPUTI NA ZWIKILI ZWI TODEAHO MUSI NWAHA U TSHI FHELA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO TIELELWAHO ZWA THEMO YA 1	DZINWE DZA NOTSI DZI BWISELAHO KHAGALA KANA NDEDEDZI YA U FUNZA	TVhulapfu ha tshifhinga (kha Ngudo ya awara 1 na miniti dza 24)
<p>1.13</p> <p>U țanganya na u țusa</p>	<ul style="list-style-type: none"> • U țanganya u swika kha 20 • țusa u bva kha 20 • U shumisa zwiga zwo teaho • (+, -, =, □) • U ita ndowengowe ya zwivhumbi zwa nomboro u swika kha 10 		<p>U topola zwa madavhulu a tsini</p> <p>8 + 7</p> <p>Vhagudi vha tea u țalutshedza u ri mbalo i nga kona u nwalwa sa 8 + 8 -1 (u davhula 8 țusa 1) kana 7 + 7 + 1 (u davhula 7 țanganya na 1).</p> <p>Vhagudi vha nga kha ȓi rekhodo zwițirathedzhi zwavho vha tshi shumisa misevhe:</p> <p>8 + 8 → 16 - 1 = 15</p> <p>U shandukisa nomboro ya vha fumi na konou țusa kana u țanganya na nthihi.</p> <p>Hetshi tshitiřathedzhi tshi nga kona u gudiswa nga Nomboro dzo fhambanaho dza fhasisa tsha kona u shumiswa kha nomboro dza nițhesa.</p> <p>9 + 6 = □</p> <p>Vhagudi vha nga ri kha vhone vhaȓe: "Ndi ȓo țusa nthihi kha 6 nda dovha nda i țanganya na 9 uri i ite 10."</p> <p>Hafha 9 + 6 i nga nwalwa nga heyi nȓila 10 + 5 = 15</p> <p>8 + 5 = □</p> <p>Vhagudi vha kona u amba vha ri : "Ndi ȓo bvisa mbili kha 5 nda dovha nda i țanganya na 8 uri i ite 10."</p> <p>Hafha ndi 8 + 5 i nay a nga nwalwa sa 10 + 3 = 13</p> <p>U shumisa ndivho ya vhusaka ha khandezano vhukati ha u țanganya na u țusa</p> <p>15 - 9 = □</p> <p>Vhagudi vha ȓivha uri mbalo i nga kha ȓi nwalulwiwa sa mbalo ya u țanganya: "Ndi a ȓivha uri 9 + □ = 15."</p> <p>Vhagudi vha nga ȓi shumisa u vhala phanȓa uri vha itela u rekanya.</p> <p>Mutalombalo</p> <p>Vha tea u shumisa mutalombalo u itela u tikedza u rekanya havho.</p> <p>Tsumbo:</p> <p>13 + 6 = □</p>	

THOHO	KHOTSEPUTI NA ZWIKILI ZWI TODEAHO MUSI NWAHA U TSHI FHELA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO TIELELWAHO ZWA THEMO YA 1	DZINWE DZA NOTSI DZI BWISELAHO KHAGALA KANA NDEDEDZI YA U FUNZA	TVhulapfu ha tshifhinga (kha Ngudo ya awara 1 na miniti dza 24)
<p>1.14 U țanganya ha u dovhola hu livhisaho kha u andisa</p>	<ul style="list-style-type: none"> U țanganya nombo i fanaho kha 20ni tshi dovhola U shumisa zwiga zwo teaho (+, =, □) 		<p>Ndi phambano i fhio u bva kha Themo ya 3?</p> <p>Kha Themo ya 4, vhagudi vha bvela phanđa na u bveledza luambo lwa u țanganya ha u dovhola. Tsumbo:</p> <ul style="list-style-type: none"> Zwigwada 2 zwa 3 Zwigwada 4 zwa 2 <p>Vhagudi vha dovhva vha bvela phanđa na u riwala mafhungo a nomboro u sumbedza girafu ya zwifanyiso. U vhala vha tshi pfuka hu tea bvela phanđa u thusa vhagudi u vhala zwithu zwa vhewa nga zwigwada kha zwifanyiso. Arali zwifanyiso kana zwithu zwa vhewa nga zwigwada zwa mbili mbili zwenezwo vhagudi vha tea u vhala nga mbili, vha si tsha vhala nga nthihi u wana phindulo ya nomboro ya zwithu.</p> <p>Musi themo i tshi fhela vhagudi vha do vha vha tshi kona u:</p> <ul style="list-style-type: none"> pfesesa u țanganya ha u dovhola na u ita zwigwada zwi eđanaho; sumbedza u țanganya ha u dovhola nga u shumisa zwithu zwa u tou ita kana nyolo; rekhoda mafhungo a nomboro dziaho na mushumo wo tou itwa kana nyolo; na shumisa mutalombalo u swika kha phindulo. 	

THOHO	KHOTSEPUTI NA ZWIKILI ZWI TODEAHO MUSI NWAHA U TSHI FHELA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO TIELELWAHO ZWA THEMO YA 1	DZINWE DZA NOTSI DZI BWISELAHO KHAGALA KANA NDEDEDZI YA U FUNZA	TVhulapfu ha tshifhinga (kha Ngudo ya awara 1 na miniti dza 24)
<p>1.16 Murakanyo wa Mathematiki</p>	<p>Khontseputi ya nomboro: Tshikhala 20</p> <ul style="list-style-type: none"> • U amba nomboro i no da phanda na murahu ha nomboro ye na nawa. U tevhékanya seethe ya ya nomboro dzo topolwaho ya nkedzwa. • Vhambedzani nomboro u swika kha 20 na u amba uri ndi ifhio ine ya vha khulwane kana thukhu. • U divha uri ndi nomboro i fhio ine ya vha khulwane nga 1 kana thukhu nga 1. • U divha uri ndi nomboro ifhio ine ya vha khulwane nga 2 kana thukhu nga 2. <p>U humbula nga u tshifhinga:</p> <ul style="list-style-type: none"> • U humbula mbuno dza dza u tshifhinga na u tusa u swika kha 10 <p>Zwiitirathedzhi zwa u rekanya</p> <p>U shumisa zwiitirathedzhi zwa u rekanya u tshifhinga na u tusa nga vhuronwane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vheani nomboro khulwane u thoma u itela u vhalu u tshi ya phanda na u vhalu u tshi ya murahu • Mutalimbalo • U davhula na u hafula • U fhaṭa na u pwashekanya 		<p>Ndi phambano ifhio u bva kha Themo ya 3?</p> <p>Kha Themo ya 4, tshikhala tsha nomboro tshi a engedzedzea u bva kha 15 u swika kha 20.</p> <p>Tsumbo dza mbudziso na nyito dzine dza nga vhudziswa na u itwa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Thomani nga 3 ni vhale ni tshi ya phanda nga nthini u swika kha 10. • Vhagudi vha ita muduba vha vhudziswa: Ndi nnyi wa u thoma, vhuvhili, wa vhuraru kana wa u fhedzisela? • Ndi ifhio ine ya vha thukhusa: 14 kana 8? • Ndi ifhio ine ya vha khulwane 8 kana 4?: • Ndi ifhio ine ya vha thukhu nga 2 kha 13? • Ndi nomboro ifhio ine ya vha khulwane nga 2 u fhira 8? • U nea nomboro i re vhekati ha 1 na 3. • U nea nomboro i re vhekati ha 10 na 14. Ndi nomboro nthini fhedzi? • U vhea haya magarata a nomboro nga u tevhékanya u bva kha nomboro thukhusesa u ya kha nomboro khulwanesa. <p>U humbula nga u tshifhinga</p> <p>U sumbedza nomboro ine ya tea u tshifhinga nayo u ita 10 (hwalani fhasi kana ni shumise vhuimo ha nomboro kana garaṭa ya fuladi)</p> <ul style="list-style-type: none"> • 1 • 2 • 3 • 4 <p>Sumbedzani nomboro yo salaho musi i tshi tshifhinga kha 10 (u hwalani fhasi kana u shumisa vhuimo ha nomboro kana garaṭa ya fuladi)</p> <ul style="list-style-type: none"> • 1 • 2 • 3 • 4 <ul style="list-style-type: none"> • $6 + 4 = 10$ ndi vhuigai $4 + 6$? Phundulo dzi a fana? • $5 + 2 = 4$ Ndi vhuigai $2 + 5$? Phindulo dzi a fana? 	

THOHO	KHOTSEPUTI NA ZWIKILI ZWI TODEAHO MUSI NWAHA U TSHI FHELA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO TIELELWAHO ZWA THEMO YA 1	DZINWE DZA NOTSI DZI BWISELAHO KHAGALA KANA NDEDEDZI YA U FUNZA	TVhulapfu ha tshifhinga (kha Ngudo ya awara 1 na miniti dza 24)
<p>1.16 Murakanyo wa Mathematiki</p>	<p>Khontseputi ya nomboro: Tshikhala 20</p> <ul style="list-style-type: none"> • U amba nomboro i no da phanda na murahu ha nomboro ye na newa. U tevhékanya seethe ya ya nomboro dzo topolwaho ya ñekedzwa. • Vhambedzani nomboro u swika kha 20 na u amba uri ndi ifhio ine ya vha khulwane kana ñhukhu. • U ñvha uri ndi nomboro i fhio ine ya vha khulwane nga 1 kana ñhukhu nga 1. • U ñvha uri ndi nomboro ifhio ine ya vha khulwane nga 2 kana ñhukhu nga 2. <p>U humbula nga u ñavhanya:</p> <ul style="list-style-type: none"> • U humbula mbuno dza dza u ñanganya na u ñusa u swika kha 10 <p>Zwiñirathedzhi zwa u rekanya</p> <p>U shumisa zwiñirathedzhi zwa u rekanya u ñanganya na u ñusa nga vhuronwane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vheani nomboro khulwane u thoma u itela u vhala u tshi ya phanda na u vhala u tshi ya murahu • Mutalimbalo • U davhula na u hafula • U fhaña na u pwashekanya 		<p>Zwiñirathedzhi zwa u rekanya :</p> <p>U shumisa tshijirathedzhi tsha u vhala u ñanganya na u ñusa nga vhu-koni.</p> <ul style="list-style-type: none"> • U ñanganya zwi tevhelaho nga u vhea nomboro khulwane u thoma na u vhala ni tshi ya phanda: • 1 + 9 • 2 + 6 • 1 + 4 • U davhula 1 • Vho 2 vhavhili ndi min? • Hafu ya 4 ndi mini? • U shumisa mutalimbalo • Hu fhufhiwa lungana u bva kha 3 u swika kha 5? • Hu fhufhiwa lungana u bva kha 5 ri tshi ya murahu u swika kha 2? 	

GIREDI YA 1 THEMO YA 4

2. PHETHENI, M1SHUMO NA AJDZHEBURA

THOHO	THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWA NWAHA U TSHI FHELA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHIWAHO KHAZWO KHA THEMO YA 1	DZINWE NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA	Vhulapfu ha Tshifhinga (kha Ngudo dza awara 1 na minithi dza 24)
<p>2.1 Phetheni dza dzhomejiri</p>	<p>U kopa, u engagededza na u buletshedza U kopani, u engagededza ni na u buletshedza nga maipfi</p> <ul style="list-style-type: none"> Phetheni dzi sa kondiho dzo itwaho nga zwithu zwi farea Phetheni dzi sa kondiho dzo itwaho nga u tou ola mitalo, zwivhumbeo kana zwithu <p>U ita phetheni dza vhone vhaṅe U ita phetheni dzavho dza dzhomejiri</p> <ul style="list-style-type: none"> Nga zwithu zwi fareaho Nga u ola mitalo, zwivhumbeo kana zwithu <p>Phetheni hoṅhe u mona na riṅe U topola, u buletshedza nga maipfi na u kopolola phetheni dza dzhomejiri</p> <ul style="list-style-type: none"> kha zwa mupo U bva kha vhutshilo ha ḡuvha jirwe na jirwe ha musalauno. kha zwa vhufa ha mvelele yashu 	<p>Phetheni hoṅhe u mona na riṅe U topola, u buletshedzani nga maipfi na u kopolola phetheni dza dzhomejiri</p> <ul style="list-style-type: none"> kha zwa mupo U bva kha vhutshilo ha ḡuvha jirwe na jirwe ha musalauno. kha zwa vhufa ha mvelele yashu <p>U ita phetheni dza vhone vhaṅe U ita phetheni dzavho dza dzhomejiri</p> <ul style="list-style-type: none"> Nga zwithu zwi fareaho Nga u ola mitalo, zwivhumbeo kana zwithu 	<p>Vhagudi vha ḡo shuma nga phetheni dzi wanalaho kha vhuṗo, kha zwine ra ṅangana nazwo matshiloni ashu a ḡuvha na ḡuvha na kha vhufa ha mvelele u bva Gireidi ya 1 u swika kha Gireidi ya 6. Hezwi zwi amba uri a vha tei u fhedza tshifhinga tshinzi kha ḡoho iyi. Vha teavho na u nanguludza nyito na phetheni dzo teaho kha Gireidi inwe na inwe.</p> <p>Kha Gireidi ya 1 vhagudi vha a kona u ita phetheni dza u tou raba. Tsumbo dza vhuḡi ndi dza phetheni dza maṅari, makwati a muri, phetheni kha tshirethe tsha tshienda, phetheni kha mathaila, kha zwitibo zwa jireini, kha pheivi na nz.</p> <p>Lushaka luṅwe lwa phetheni lune vhagudi vha nga sedza khalwo ndi mutalo wa ndinganyahuvhili.</p> <p>Vhagudi vha nga konavho u sedza phetheni kha khura (ḡaraṅa); mushumo wa zwidina na thaili dza fhasi; zwiambaro na zwithu; phuleithi, khaphu na sosara; bola ya milenzhe; zwipuka sa kholomo, vhukovhe na zwisuse, mbiḡi, ṅhḡdwa, nngwe, zwiṅoni, zwikhokhonono maluvha na maṅari; mushumo wa vhulungu ha sialala kana ha musalauno; na dzikhali dza sialala dza vumba; kana zwithath zwo lukwaho.</p> <p>Hu na ṅdila dzo fhambanaho dza u buletshedza phetheni dzine ra dzi vhona u mona na riṅe. Phetheni nzihi u mona na riṅe dzo itwa nga mitalo, zwivhumbeo kana zwithu. Zwivhumbeo na zwithu a zwi tei u vha na vhuṅamani na zwivhumbeo zwa dzhomejiri zwa 2-D na zwa 3-D zwo shumiwaho nazwo kha Gireidi 1. Vhagudi vha nga kona u sedza na u buletshedza</p> <ul style="list-style-type: none"> ho dovhooliwa mini, tsumbo. zwithoma, mitalo, lushaka luṅwe na luṅwe lwa zwivhumbeo; na uri zwo dovhooliwa hani. Tsumbo, mitalo yo buḡekana ṅtha ha miṅwe, (u nga labi ja i ṅanzwa), zwithoma zwoṅhe ndi zwa saizi nthihi, zwo thalangana u lingana, zwivhumbeo zwoṅhe ndi zwa saizi nthihi, zwi na muvhala muthihi, zwo lavhelesa thungo nthihi zwoṅhe, tsumbo, arali ha tshewa swiri nga vhukati mbavhi dzi sumbedza u sekena vhukati na u aṅama u ḡela ṅtha. 	<p>Ngudo 1</p>

<p>T̩HOHO</p>	<p>T̩HODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWA NWAHA U TSHI FHELA</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHIWAHO KHAZWO KHA THEMO YA 1</p>	<p>DZINWE NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p>	<p>Vhulapfu ha Tshifhinga (kha Ngudo dza awara 1 na minithi dza 24)</p> <p>Ngudo 3</p>
<p>2.2 Phetheni dza nomboro</p>	<p>U topolola, u engagedzedza na u buletshedza U kopa, u engagedzedza na u buletshedza mutevhe wa nomboro dzi sa konq̄iho dzi siho fhasi ha 100. U ita phetheni dzavho vhona vhaṅe U ita phetheni dzavho dza a nomboro.</p>	<p>U topolola, u engagedzedza na u talutshedza U kopa, u engagedzedza na u buletshedza mutevhe wa nomboro dzi sa konq̄iho dzi siho fhasi ha 100. U tevhokana ha nomboro hu tea u sumbedza • u vhala u tshi ya phanḁa na u vhala u tshi ya murahu nga 1 u bva kha nomboro inwe na inwe vhekati ha 1-100 • U vhala u tshi ya phanḁa nga: - 10 u bva kha nomboro inwe na inwe ya muandiso wa 10 vhekati ha 0 na 100 - 5 u bva kha nomboro inwe na inwe ya muandiso wa 5 vhekati ha 0 na 100 - 2 u bva kha nomboro inwe na inwe ya muandiso wa 2 vhekati ha 0 na 100 U ita phetheni dzavho U ita phetheni dzavho dza nomboro . .</p>	<p>Thevhekano ya nomboro i nga kona u tumanywa na u vhala. Vhunga zwikili zwa vhagudi zwa u vhala zwi tshi shanduka na u bvedzwa, lushaka lwa thevhekano ya nomboro ine vhagudi vha shuma ngayo i a kona u bvedzwa..</p> <p>U tevhokana ha nomboro hu tea u sumbedza u vhala u ya phanḁa na u ya murahu nga:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 1 u bva kha nomboro inwe na inwe vhekati ha 1 na 100 • 10 u bva kha muandiso muṅwe na muṅwe wa 10 vhekati ha 1 na 100 • 5 u bva kha muandiso muṅwe na muṅwe wa 5 vhekati ha 1 na 100 • 2 u bva muandiso muṅwe na muṅwe wa 2 vhekati ha 1 na 100 <p>Vhagudi vha nga sumba kha nomboro kha mutalombalo, giridi ya nomboro kana kha mutevhe wo ṅwalwaho musi vha tshi vhala.</p> <p>Vhagudi vha nga kona u i thivha, (nga zwa u vhalela) kana vha khiraya kana vha tingeledza nomboro kha mutalombalo, giridi ya nomboro kana mutevhe wa nomboro dzo ṅwalwaho.</p> <p>Vhagudi vha nga kona u dzhenisa nomboro dzo ṅhalaho kha mutevhe wo ṅwalwaho, kha mutalombalo kana kha giridi ya nomboro u ita ngowendowe ya u vhala. U humbula uri vhagudi vha khou ṅwala u swika kha 20. U sedza notsi dza Themo ya 3 dzi sumbedzaho uri vhagudi vha nga kona u shuma hani na thevhekano ya nomboro dzine dza fhira 20.</p>	

GIREIDI YA 1 THEMO YA 4 3. TSHIKHALA NA ZWIVHUMBEO			
THOHO	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWI TODEAHO MAFHELONI A NWAHA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO AVHELWAHO THEMO YA 1	DZINWE DZA NOTSI DZI BWISELAHO KHAGALA KANA NDEDEDZI YA U FUNZA
3.1 Vhuimo, u divhadza na u talelamihumbulo	Luambo lwa maimo U buletshedza vhushaka ha tshithu tshithihi na tshinwe, tsumbo, n̄ha ha, phanda ha, murahu ha, kha monde, kha tshauja, n̄ha, fhasi, tsini na.	Luambo lwa maimo U buletshedza vhushaka ha tshithu tshithihi na tshinwe, tsumbo, n̄ha ha, phanda ha, murahu ha, kha monde, kha tshauja, n̄ha, fhasi, tsini na.	Maimo na masia U lavhelesa notsi dza Themo ya 1. Luambo lunwe na lunwe luswa lwa maimo lu tea u divhadzwa nga nyito dza u tou ita dzine dza ita uri vhagudi vha dzhenelele kha nyito dza musudzuluwo. Hezwi zwi nga konadzea nga tshifinga tsha u shuma na kijasi yothe kana u shuma na tshigwada. Masia a tea u gudwa nga nyito dza u tou ita hune vhagudi vha do kona u ditshimbidza tshimbidza na masia o ambwatho kana u tshimbidza tshithu zwi tshi ya nga ndaela. Hezwi zwi nga kona u itea nga tshifinga tsha u shuma na kijasi yothe kana tsha u shuma na zwigwada. U shuma na maimo na masia zwi nga khwaṭhisedzwa nga rekhoḏo ya u riwala sa u ola, u khiraya kana u livhanya nyolo na maipfi. Hezwi zwi nga kona u itwa nga tshifinga u shuma mugudi e eṭhe.
	Maimo na masia • U tevhela masia u tshimbila vha tshi mona na kilasirumu • U tevhela ndaela u vhae tshithu tshithihi tshi na vhushaka na tshinwe, tsumbo, vheani penisela nga ngomu ha bogisi.	Maimo na masia • U tevhela masia u tshimbila vha tshi mona na kilasirumu • U tevhela ndaela u vhea tshithu tshithihi tshi na vhushaka na tshinwe, tsumbo, vheani penisela nga ngomu ha bogisi.	Maimo na u talela Vhagudi kha Vhuimo ha Fhasi vha tea u pfelesa uri zwithu zwo fhambana musi muthu a tshi zwi lavhelesa a kha maimo o fhambanaho. Vhagudu a vha zwi londi uri tshithu tshi fanaho na goli tshi vhoneala tshi tshiṭuku musi tshi kule. Vhunga vhagudi vha tshi shuma na dziḓubug khathihi na zwifanyiso, vha tea u zwi pfelesa uri ndi ngani tshithu tshi re kule tshi tshi vhoneala tshi tshi hulwane ngeno tshi re kule tshi tshi vhoneala tshi tshi ṭuku, tshigwada tshine tsha khou shumwiwa natsho vha nga zwi tshenzhema nga u vhea tshanḓa nga phanḓa havho, u thivha mbonalo ya zwithu zwiḥulwane zwi re kule.. Kha Gireidi ya 1 vhagudi vha tea u newa ndowendowe dzine vha do kona u fanyisa mbonalo ya zwithu zwi re vhukule ho fhambanaho (zwi talelwa u bva n̄ha, u zwi talela u bva bva matungo, u zwiṭalela u bva nga phanḓa) zwine vha zwi vhone ḓuvha na ḓuvha. Hezwi zwi do kona u thusa vhagudi u ṭalutshedzela tshifanyiso, nyolo dzo fhambanaho dza zwivhumbeo zwa dzhomeṭiri zwo itwaho kha masia a u talela o fhambanaho.

Vhulapfu ha Tshifinga (kha ngudo dza iri 1 na Minitshi dza 24

Ngudo 1

<p>THOHO</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWI TODEAHO MAFHELONI A NWAHA</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO AVHELWAHO THEMO YA 1</p>	<p>DZINWE DZA NOTSI DZI BWISELAHO KHAGALA KANA NDEDEDZI YA U FUNZA</p>	<p>Vhulapfu ha Tshifhinga (kha ngudo dza iri 1 na Minithi dza 24</p>
<p>3.2 Zwithu zwa zwivhumbeo zwa3-D</p>	<p>Tshikhala tsha zwithu U divha na u amba madzina a zwithu zwa 3-D zwine zwa wanala kijasini na kha zwifanyiso.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tshivhumbeo tsha bola (tshipulumbu) • Tshivhumbeo tsha bogisibogisi (phurisimu) <p>Mbonalo dza zwithu U buletshedza, u vhekanya na u vhambedza zwithu zwa 3-D zwi tshi ya nga;:</p> <ul style="list-style-type: none"> • saizi • muvhala • zwithu zwine zwa kunguluwa • zwithu zwine zwa suvha <p>Nyito dzine vha tea u tou fombe khadzo U lavhelesa na u fhaṭa zwithu zwa 3-D hu tshi shumiswa zwithu zwi fareaho sa mabuloko a u fhaṭa, matheriala a zwa u vusulusa, kithi ya u fhaṭa.</p>	<p>Mutevhe wa zwithu U divha na u amba madzina a zwithu zwa 3-D zwine zwa wanala kijasini na kha zwifanyiso.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tshivhumbeo tsha bola (tshipulumbu) • Tshivhumbeo tsha bogisibogisi (phurisimu) <p>Mbonalo dza zwithu U buletshedza, u vhekanya na u vhambedza zwithu zwa 3-D zwi tshi ya nga;:</p> <ul style="list-style-type: none"> • saizi • muvhala • zwithu zwine zwa kunguluwa • zwithu zwine zwa suvha 	<p>U shuma nga zwithu zwa zwivhumbeo zwa 3-D zwi nga khwaṭhisedzwa nga mushumo wa u ṅwala.</p>	<p>Ngudo 1</p>

<p>THOHO</p> <p>3.3 Zwivhumbeo zwa 2-D</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWI TODEAHO MAFHELONI A NWAHA</p> <p>Tshikhala tsha zwivhumbeo U ðivha na u amba madzina a zwivhumbeo zwa 2-D</p> <ul style="list-style-type: none"> • zwiitendeledzi • ðhofundeina • zwikwea <p>Mbonalo ya zwivhumbeo U buletshedza, u vhekanya na u vhambedza zwithu zwa zwivhumbeo zwa 2-D zwi tshi ya nga:</p> <ul style="list-style-type: none"> • saizi • muvhala • matungo tswititi • matungo a tshitendeledzi 	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO AVHELWAHO THEMO YA 1</p> <p>Tshikhala tsha zwivhumbeo U ðivha na u amba madzina a zwivhumbeo zwa 2-D</p> <ul style="list-style-type: none"> • zwiitendeledzi • ðhofundeina • zwikwea <p>Mbonalo ya zwivhumbeo U buletshedza, u vhekanya na u vhambedza zwithu zwa zwivhumbeo zwa 2-D zwi tshi ya nga:</p> <ul style="list-style-type: none"> • saizi • muvhala • matungo tswititi • matungo a tshitendeledzi 	<p>DZINWE DZA NOTSI DZI BWISELAHO KHAGALA KANA NDEDEDEZI YA U FUNZA</p> <p>U jola notsi dza Themo ya 2</p> <p>Vhagudi vha shuma nga zwiitendeledzi na zwikwea zwa saizi dzo fhambanaho na ðhofunderaru dza zwivhumbeo zwo fhambanaho. Vha a zwi vhekanya uya nga uri zwi na masia a tswititi kana masia a tshitendeledzi.</p> <p>Vhagudi vha vhekanya na u vhea zwivhumbeo nga zwiigwada zwi tshi ya nga zwiitalusi hune zwi nga vha ðhofunderaru, tshikwe na tshitendeledzi.</p> <p>Mushumo u a khatshisedzwa nga u mushumo wa u ñwala .</p>	<p>Vhulapfu ha Tshifhinga (kha ngudo dza iri 1 na Minitshi dza 24</p> <p>Ngudo 3</p>
<p>3.4 Mutalokati</p>	<p>Ndinganyahuvhili U ðivha na u ola ndinganyahuvhili kha zwivhumbeo zwa 2-D zwa dzhomeñiri na zwi si zwa dzhomeñiri</p>	<p>Ndinganyahuvhili U ðivha na u ola ndinganyahuvhili kha zwivhumbeo zwa 2-D zwa dzhomeñiri na zwi si zwa dzhomeñiri</p>	<p>Vhagudi vha tea u lavhelesa mutalo wa ndinganyahuvhili kha zwithu zwi fareaho na kha zwiifanyiso.</p> <p>Nyito dza u ñwala</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hu so ngo vha u “u ola tshinwe tshipiða tsha hafu”; fhedzi vha tea u dzhenisa tsumbo dzine vhagudi vha ola mutalo. wa mdinganyahuvhili. Ndinganyahuvhili i tea u katela tsumbo hune vhagudi vha ola mutalo wa ndinganyahuvhili. • Mutalo wa ndinganyahuvhili u so ngo tou vha wa u tsitsa tshifhinga tshoñthe. 	<p>Ngudo 1</p>

GIREIDI YA 1 THEMO YA 4 4. MUELO			
THOHO	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWI TODEAHO MAFHELONI A NWAHA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO AVHELWAHO THEMO YA 1	Vhulapfu ha Tshifhinga (kha Ngudo dza awara 1 na miniti dza 14)
4.1 Tshifhinga	<p>U fhela ha tshifhinga</p> <p>U amba nga ha u fhela ha tshifhinga</p> <ul style="list-style-type: none"> • U vhekanya zwiwo zwine zwa dzulela u itea matshiloni avho • U vhambedza vhulapfu ha tshifhinga nga nga u shumisa luambo, tsumbo, tshilapfu, tshipfufhi, nga u fahanyedza, u ongolowesa • U dubekanya zwiwo hu tshu shumiswa luambo lu fanaho na mulovha, namusi, matsheho. <p>U amba tshifhinga</p> <ul style="list-style-type: none"> • Buletshedzani uri izwo zwo iteaho zwo itea lini ni tshi shumisa luambo, tsumbo, nga matsheloni, nga masiari, nga madekwana, nga matshelonitsheloni, morning, afternoon, night, early, late • U divha maḍuvha a vhege • U divha miñwedzi ya riwaha • U sumbedza maḍuvha a mabebo kha jenda 	<p>U fhela ha tshifhinga</p> <p>U amba nga ha u fhela ha tshifhinga</p> <ul style="list-style-type: none"> • U vhekanya zwiwo zwine zwa dzulela u itea matshiloni avho • U vhambedza vhulapfu ha tshifhinga nga nga u shumisa luambo, tsumbo, tshilapfu, tshipfufhi, nga u fahanyedza, u ongolowesa • U dubekanya zwiwo hu tshu shumiswa luambo lu fanaho na mulovha, namusi, matsheho. <p>U amba tshifhinga</p> <ul style="list-style-type: none"> • Buletshedzani uri izwo zwo iteaho zwo itea lini ni tshi shumisa luambo, tsumbo, nga matsheloni, nga masiari, nga madekwana, nga matshelonitsheloni, morning, afternoon, night, early, late • U divha maḍuvha a vhege • U divha miñwedzi ya riwaha • U sumbedza maḍuvha a mabebo kha jenda 	<p>DZINWE DZA NOTSI DZI BWISELAHO KHAGALA KANA NDEDEDZI YA U FUNZA</p> <p>Vhagudi vha tea u guda u amba nga ha</p> <ul style="list-style-type: none"> • U vhekanya zwiwo • Vhulapfu ha tshifhinga <p>Vha gudi vha isa phanda na u khwaḥisedza ndila dza u amba nga ha tshifhinga tsha ḍuvha jinwe na jinwe nga tshifhinga tsha u shuma na kilasi yoṭhe kana tshifhinga tsha u shuma na tshigwada.</p> <p>Vhagudi vha amba na u fhindula mbudziso nga ha tshifhinga tshine zwiwo zwa itea ngatsho, u shumisa luambo sa, matsheloni, madekwana, u fahanya, u lenga.</p> <p>Vhagudi vha tevhekanya zwiwo vha tshi shumisa luambo sa, mulovha, namusi, matsheho, maḍuvha a vhege na miñwedzi ya nwaha.</p> <p>Vhagudi vha vhambedza vhulapfu ha zwiifhinga vha tshi shumisa luambo sa. tshi lapfusa, kana tshi pfufhisa, u fahanya kana u lenga.</p> <p>Vhagudi vha amba nga ha u vhekanya zwiwo zwa vhutshiloni havho. Vha a itavho na u vhekanya zwiwo nga zwi fanyiso sa.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Maga a u ita sangwenzhisi kana khaphu ya tie; • Tshinepe tshi sumbedzaho riwana a tshi khou aluwa kha muthu muhulwane; • Mutevheṭhaḍu wa vhutshilo ha phukha, tsumbo, gumba ha ḍa tshikukwana kana gumba ha ḍa tshigula, kana gumba ha ḍa tshisuse, na • Zwiwo zwi iteaho nga ḍuvha (u vuwa, u ḍa tshikoloni, u tamba, u ja tshilalelo, u eḍela). <p>U isa phanda na u vhea maḍuvha a mabebo riwaha woṭhe kha jenda</p>

<p>THOHO</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWI TODEAHO MAFHELONI A NWAHA</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO AVHELWAHO THEMO YA 1</p>	<p>DZINWE DZA NOTSI DZI BWISELAHO KHAGALA KANA NDEDEDZI YA U FUNZA</p>	<p>Vhulapfu ha Tshifhinga (kha Ngudo dza awara 1 na miniti dza 14)</p>
<p>4.2 Vhulapfu</p>	<p>U kala hu sia ha fomaļa</p> <ul style="list-style-type: none"> • U vhambedza na u vhekanya nga u tevhekana vhulapfu kana matungo, vhuṅṅha kana matungo a zwithu zwiṅṅhili kana zwinzhi. Nga u tou zwi vhea tsini na tsini • U shumisa luambo u amba nga ha u vhambedza tsumbo, tsumbo, tshilapfusa, tshiptufhisa, lapfusa, aṅamesaho. • U anganyela, ukala, u vhambedza, u vhea nga u tevhekanya, na u rekhoda vhulapfu hu tshu shumiswa zwa u KALA zwi so ngo themedelwaho tsumbo. U shumisa tshangḁa, tshikhala, vhulapfu ha penisela, zwa u vhaleta na zwiṅṅwe 	<p>U kala hoṅṅhe kha hoṅṅhe kha Gireidi ya u thoma ndi ha inifomaļa. A hu na u kala ha u shumisa zwa u kala zwo teaḁo hune ha itwa.</p> <p>Nga tshifhinga tsha mugudu a tshi shuma e eiḁha kha Themo ya 1, vhagudi vha nga kona u ita ṅḁowenḁowe na u khwaṅṅhisedza u kala vhulapfu, vhuḁhara na vhuṅṅha nga zwa u kala zwa inifomaļa. Mushumo woṅṅhe u tea u rekhodiwa. Lavhelesani notsi dza Themo ya 3</p>		

<p>THOHO</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWI TODEAHO MAFHELO NI A NWAHA</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO AVHELWAHO THEMO YA 1</p>	<p>DZINWE DZA NOTSI DZI BWISELAHO KHAGALA KANA NDEDEDZI YA U FUNZA</p>	<p>Vhulapfu ha Tshifhinga (kha Ngudo dza awara 1 na miniti dza 14)</p>
<p>4.3 Tshileme</p>	<p>U kala husiha fomaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • U nganyela, u kala,, u vhambedza, u tevhekanya na u rekhoda tshime hu tshi shumiswa yuniti isi ya tshitandadi tsumbo mabuloko, zwidina nz • U shumisa luambo u amba nga ha u vhambedza tsumbo, u lluwa, u lemela, uleluwesa, u lemelesa 	<p>U kala husiha fomaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • U nganyela, u kala,, u vhambedza, u tevhekanya na u rekhoda tshime hu tshi shumiswa yuniti isi ya tshitandadi tsumbo mabuloko, zwidina nz • U shumisa luambo u amba nga ha u vhambedza tsumbo, u lluwa, u lemela, uleluwesa, u lemelesa 	<p>U kala hothe kha Gireidi ya 1 ndi hu si ha fomaja. A hu na u kala ha fomaja ha vhuleme hu no itwa.</p> <p>Ndi zwifhio zwo fhambanaho kha Themo ya 4?</p> <p>Kha Themo ya 1 ho ombedelwa uri vhagudi vha ise mihumbulo kha;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vhambedza vhuleme ha zwithu • U vhekanya na u vhambedza vhuleme ha zwithu zwiraru kana zwinzhi, nga u vhea zwithu zwivhili zwivhili kha balantsi u swikela zwithu zwothe zwi tshi ya nga u tevhekana • U bveledza luambo lwa u amba nga vhuleme ho fhambanaho <p>Kha Themo ya 4 vhagudi vha nga kona u isa mihumbulo kha u kala ha inifomaja nga zwa u kala zwa inifomaja.</p> <p>Zwa u kala zwi si zwa fomaja zwa vhuleme hu tshi shumiswa zwa u kala zwi si zwa fomaja.</p> <p>Vhagudi vha nga guda maitele othe na ndowendowe ya u kala hu tshu shumiswa zwa u kala zwa inifomaja. U kala nga zwa u kala zwa inifomaja zwi so ngo dzhiwa zwi zwa fhasi kha u kala zwa fomaja.</p> <p>U kala vhuleme nga zwa u kala zwa inifomaja zwi dzhenisa na u vhala uri ndi zwingana zwo nangiwoho zwine zwa vha na vhuleme hu efanaho u fana na zwithu zwine zwa khou kaliwa. Tsumbo ruja i lemela u fana na mabuloko a 9.</p> <p>Vhagudi vha tea u kala zwithu zwinzhi zwo fhambanaho vha tshi shumisa zwa u kala zwo fhambanaho zwa inifomaja.</p> <p>Vhagudi vha tea u gudiswa u u amba zwo shumiswa musi vha tshi amba vhuleme., tsumbo, bugu in a tshileme tshi liganaho na mavhulu dza 34 .</p> <p>Musi vhagudi vho kala nga tshinwe na tshinwe tshifhinga tsho vhalaho, vha tea u anganyela uri ndi zwifhio zwine zwa nga vha na vhuleme vhu no ešana na zwithu zwo kalwaho. U enganyela vha sa athu u kala ndi zwa ndeme, fhedzi zwi nga itwa musi vhagudi vho no ita zwa u kala nga zwenezwo zwithu.</p> <p>Vhagudi vha tea u gudiswa uri, uri vha kone u vhambedza vhuleme ha zwithu zwo fhambanaho, vha tea u divha uri vha tea u shumisa zwithu zwa u kala zwi fanaho. Tsumbo, arali ruja i na vhuleme ha mabuloko a 20 ngeno tshigero tshi na vhuleme ha mavhulu dza 20 mmuthu a nga si kone u amba uri zwi lemela u liganaha kana a zwi lingani kana ndi tshi fhio tshine tsha lemelesa.</p>	<p>Ngudo 2</p>

<p>THOHO</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWI TODEAHO MAFHELONI A NWAHA</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO AVHELWAHO THEMO YA 1</p>	<p>DZINWE DZA NOTSI DZI BWISELAHO KHAGALA KANA NDEDEDEZI YA U FUNZA</p>	<p>Vhulapfu ha Tshifhinga (kha Ngudo dza awara 1 na miniti dza 14)</p>
<p>4.3 Tshileme</p>	<p>U kala husiha fomala</p> <ul style="list-style-type: none"> • U nganyela, u kala,, u vhambedza, u tevhekanya na u rekhoda tshime hu tshi shumiswa yuniti isi ya tshitandadi tsumbo mabuloko, zwidina nz • U shumisa luambo u amba nga ha u vhambedza tsumbo, u lluwa, u lemela, ulemelesa 	<p>U kala husiha fomala</p> <ul style="list-style-type: none"> • U nganyela, u kala,, u vhambedza, u tevhekanya na u rekhoda tshime hu tshi shumiswa yuniti isi ya tshitandadi tsumbo mabuloko, zwidina nz • U shumisa luambo u amba nga ha u vhambedza tsumbo, u lluwa, u lemela, ulemelesa 	<p>U rekhoda muelo Naho u kala hu tshikili tsha u tou ita, vhagudi vha tea u rekhoda mielo tshifhinga tshoŋhe. U kala tshileme sa nyimele ya u tandulula thaidzo na muandiso Nga tshifhinga tsho randelwaho Nomboro, Kushumele na Vhushaka vhagudi vha nga kona u tandulula thaidzo dzine dza shumisa nyimele ya u kala ha inifamala ha vhuleme. Tsumbo, dasitara in a vhuleme ha mavhulu dza 11 . Bogisi ja kharayoni ji na vhuleme ha mavhulu dza 8. Zwo ŋangana zwi do vha na vhuleme ha mavhulu nngana? Kha vha dzhieie nŋha mutevhe wa nomboro dzine dzo randelwaho themo yeneyo, khathihi mutevhe wa lushaka lwa thaidzo dzo teaŋo.</p>	

<p>THOHO</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWI ŨOĐEAHO MAFHELONI A NWAHA</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO AVHELWAHO THEMO YA 1</p>	<p>DZINŨWE DZA NOTSI DZI BWISELAHO KHAGALA KANA NĐENDEDEZI YA U FUNZA</p>	<p>Vhulapfu ha Tshifhinga (kha Ngudo dza awara 1 na miniti dza 14)</p>
<p>4.4 Khaphasithi/Vhungomu</p>	<p>U kala zwi si zwa fomaja</p> <ul style="list-style-type: none"> U vhambedza na u vhea ho teaho mađi/ tshiluđi (vhungomu) kha tshifaredzi mbili dzo vhwahho tsin na tsini. Vhagudi vha do sedzulusa nga u shela kha tshifaredzi ya vhuraru arali zwi tshi konadzea Vhambredza na u vhea ho teaho mađi/ tshiluđi ane a ngakona u hwawa nga tshifaredzi mbili arali dzo đadzwa (khaphasithi) U shumisa luambo u amba nga ha u vhambedza, tsumbo, zwinzhi kha, zwiŭtuku kha, tsho đalaho, tshi si na tshithu Anganyelani, kalani, vhambedzani, u vhea ho teaho na u rekhoda khaphasithi ya tshifaredzi nga u shumisa zwa u kala zwi si zwa fomaja, tsumbo, lebula na komiki 	<p>U kala hu siha fomaja</p> <ul style="list-style-type: none"> U anganyela na u kala, u vhambedza, vhekanya na u rekhoda vhungomo/khaphasithi ya zwiifaredzi nga u shumisa u kala ha inifomaja tsumbo, lebula na khaphu 	<p>U kala hoŭhe kha Gireidi ya 1 ndi ha inifomaja. A hu na u kalwa ha khaphasithi/vhungomu hu no itwa hu tshi shumiswa zwau kala zwo teaho.</p> <p>Ndi zwi fnio zwo fhambanaho kha Themo ya 4?</p> <p>IKha Themo ya 1 ho themendelwa uri vhagudi vha ise mihumbulo kha</p> <ul style="list-style-type: none"> U vbeledza luambo lwa u lwa u amba nga ha volume dzo fhambanaho; U vhambedza volume dza zwiifaredzi zwiivhili zwi fanaho; na U vhambedza volume ya zwiifaredzi zwiivhili zwine zwi si fane, nga maanda tshifaredzi tsho řandavhuwaho na tshisekene. <p>Kha Themo ya 4 Vhagudi vha nga isa mihumbulo kha u ita zwa u kala zwa inifomaja nga zwa u kala zwa inifomaja hu na volume i si ya vhlukuma.</p> <p>Khaphasithi ndi mini? Volumu ndi mini?</p> <p>Bođelo ĩ nga vha na khaphasithi ya khaphu nna, fhedzi ĩ nga si đale u guma nga mulomo, tsumbo, ĩ nga đi vha ĩo vha ĩ tshi đala nga khaphu nthi ya mađi nga tshinwe tshifhinga.</p> <p>Khaphasithi ndi vhezhi ha zwithu zwine tshithu tshenetsho tsha kona u zwi hwala kana (kana vhumfomu ha tshikhala ha tshithu tshenetsho).</p> <p>Voluu ndi vhungomu ho đadzwa ho đadzwa nga tshinwe.</p> <p>Tshinwe tshifhinga vhagudi vha do vha vha tshi khou ela uri ndi tshiluđi tshingathani (kana muřavha kana tshinwe tshithu) nga tshifaredzi. Hezwi zwi amba u kala volume ya tshithu tshi re kha tshifaredzi.</p> <p>Nga tshinwe tshifhinga vhagudi vha nga vha vha khou kala uri ndi tshifaredzi tshi fara zwithu zwi ngafhani arali tsho đala nga mulomo.</p> <p>U ela vhulapfu ha tshithu hu tshi shumisa muelo u si wa fomaja wa u ela vhulapfu.</p> <p>Vhagudi vha nga kona u guda maitela otha na nđowendowe ya u kala vha tshi shumisa U ela hu si ha fomaja. U ela hu tshi shumiswa U ela hu si ha fomaja, zwi so ngo dzhiwa zwi zwa fhasi kha u shumisa muelo ya fomaja.</p> <p>Vhagudi vha tea u fhiwa tshifhinga tsha u kala volume/ khaphasithi vha tshi shumisa zwithu zwo fhambanaho zwa u kala zwa inifomaja, tsumbo, khaphu/fhedzi hu si khaphu ya u kala), lebula (hu si lebula dza u kala) zwithivo zwa mabođelo sa ĩitha 2 dza mafhi, zwiřimbibi zwiŭtuku, mabođelo mařuku na zwiřinwe.</p> <p>U kala volume/ khaphasithi nga zwa u kala zwa inifomaja zwi dzhenisa u vhala na u đivha uri hu khou đadzwa tshithu lungana hu tshu shululewa kha tshithu tsho nangiwaho u swika kha tshi tshi đala kana volume kana khaphasithi ine ya khou řođea.</p>	<p>Ngudo 1</p>

<p>THOHO</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWI ŦODEAHO MAFHELONI A NWAHA</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO AVHELWAHO THEMO YA 1</p>	<p>DZINWE DZA NOTSI DZI BWISELAHO KHAGALA KANA NDEDEDEZI YA U FUNZA</p>	<p>Vhulapfu ha Tshifhinga (kha Ngudo dza awara 1 na miniti dza 14)</p>
<p>4.4 Khaphasithi/Vhungomu</p>	<p>U kala zwi si zwa fomaļa</p> <ul style="list-style-type: none"> U vhambedza na u vhea ho teaho mađi/ tshiluđi (vhungomu) kha tshifaredzi mbili dzo vhwaho tsin na tsini .Vhagudi vha do sedzulusa nga u shela kha tshifaredzi ya vhuraru arali zwi tshi konadzea Vhambedza na u vhea ho teaho mađi/ tshiluđi ane a ngakona u hwalwa nga tshifaredzi mbili arali dzo đadzwa (khaphasithi) U shumisa luambo u amba nga ha u vhambedza, tsumbo, zwinzhi kha, zwiŦuku kha, tsho đalaho, tshi si na tshithu Anganyelani, kalani, vhambedzani, u vhea ho teaho na u rekhoda khaphasithi ya tshifaredzi nga u shumisa zwa u kala zwi si zwa fomaļa, tsumbo, lebula na komiki 	<p>U kala hu siha fomaļa</p> <ul style="list-style-type: none"> U anganyela na u kala, u vhambedza, vhekanya na u rekhoda vhungomo/khaphasithi ya zwiŦaredzi nga u shumisa u kala ha inifomaļa tsumbo, lebula na khaphu 	<p>Vhagudi vha tea u gudiswa uri tshifhinga tshoŦhe vha ambe tsho shumiswaho, tsumbo, hu na lebula dza 48 dzo đalaho nga mađi kha bođelokana Ŧhamusi mađi a sa đadzi khaphu kha bođelo.</p> <p>Musi vhagudi vho no shumisa zwa u kala zwo fhambanaho tshifhinga tshi lapfu, vha tea u anganyela khaphasithi/ volume vha tshi shumisa zwi fanano, U anganya muelo hu sa athu u kaliwa ndi zwa ndeme, fhedzi zwi tea u itwa musi vhagudi vho no shumisa zwenezwo zwithu zwa u kala.</p> <p>Vhagudi vha tea u gudiswa uri, uri arali vha tshi Ŧođa u vhambedza volume kana khaphasithi, vha tea u shumisa zwithu zwi no fana. Tsumbo, arali ngilasi i tshi fara lebule dza mađi dza 20 ngeno khaphu i tshi fara lebula dza mađi dza 10 muthu a nga si kone u amba uri ngilasi i fara mađi manzhi.</p> <p>Vhagudi vha tea u kala nga zwithu zwinzhi zwo fhambanaho zwa inifomaļa, uri vha kone u;</p> <ul style="list-style-type: none"> u thoma u pŦesesa uri vhuŦuku ha tshithu hu ita uri muthu a tshi đadze lunzhi lunzhi uri a kone u đadza tsho topolwaho, tsumbo, vhungomu ha bođelo vhu nga vha vhu lebula dza 20 fhedzi na khaphu ya 1; na thoma u shumisa zwa u kala zwo teahokha zwine zwa khou kaliwa, tsumbo, u ela mabođelo mavhili a ļitha nga lebula ndi u fhedza tshifhinga. <p>U rekhoda miuelo</p> <p>Naho u ela hu zwikili zwa u ita, vhagudi vha tea u rekhoda zwine vha kala tshifhinga tshoŦhe.</p> <p>U kala khaphasithi kha nymele sa u tandulula thaidzo na u rekanya.</p> <p>Nga tshifhinga tsho rendelwaho Nomboro, Kushumele na Vhushaka vhagudi vha nga kona u tandulula thaidzo dzine dza shumisa nyirimele ya u kala ha inifamala ha khaphasithi/vhuleme. Tsumbo, makhulu vha shumisa khaphu 2 dza mafhi u ita phudini. Arali vha davhula risipi, vha do Ŧođa mafhi mangafhani?</p> <p>Dzhielani nŦha mutevhe wa nomboro dzo teaho themo yeneyo, khathini na mutevhe wa thaidzo dzo eđanaho.</p>	

GIREIDI YA 1 THEMO YA 4 5.U SHUMA NA DATA			
THOHO	THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWA NWAHA U TSHI FHELA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHIWAHO KHAZWO KHA THEMO YA 1	DZINWE NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGAA U GUDISA
VHULAPFU ha Tshifhinga (kha ngudo ya iri 1 na miniti dza 24)			
U shuma na zwithu zwo kuvhanganywaho			
5.1 U kuvhanganya na u vhekanya zwithu	U kuvhanganya na u vhekanya zwithu zwi fareaho		U vhekanya zwithu zwo kuvhanganywaho a zwi tsha vha zwone zwo sedzwaho khazwo kha tshipida tsha vhuvhili tsha nwaaha. Naho zwo ralo, nyito dzi i tea u nawa nga murahu ha tshifhinga hune mugudi a vha a tshi khou shuma e ethe.
5.2 U imela zwithu zwo kuvhanganywaho zwa vhekanya	U imela zwithu zwo kuvhanganywaho zwa vhekanya U ola tshifanyiso tsha zwithu zwo kuvhanganywaho.		Zwo themedelwaho kha Themo ya 4 ndi kha u vhala na u sengulusa girafu ya zwiwanyiso; u sedza afho fhasi.
5.3 U amba na u vhiga nga ha zwithu zwo kuvhanganywaho zwa vhekanya	U amba na u vhiga nga ha zwithu zwo kuvhanganywaho zwa vhekanya • Neani zwi pifalaho uri no vhekanya hani zwo kuvhanganywaho • U ffindula mbudziso nga ha; - U vhekanya ho itwa hani (zwo tevhelwaho) - Izwi zwo zwo kuvhanganywaho zwa vhekanya zwi vhoneala hani (mbonalot) Buletshedzani zwo kuvhanganywaho na nyolo Talutshedzani uri zwo kuvhanganywaho zwo kuvhanganywa hani		

THOHO	THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWA NWAHA U TSHI FHELA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHIWAHO KHAZWO KHA THEMO YA 1	DZINWE NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA	VHULAPFU ha Tshifhinga (kha ngudo ya iri 1 na miniti dza 24)
5.4 Ukuvhanganya na u vhekanya data	U kovhanganya na vhekanya data U kuvhanganya data nga ha kilasi kana tshikolo u fhindula mbudziso dzo vhudziswa nga mudededzi			
5.5 Zwo imelaho data	Zwo imelaho data Zwo imelaho data kha girafu ya zwifanyiso			
5.6 Usengulusa na u talutshedza data	U sengulusa zwo imelaho data U fhindula mbudziso nga ha data ya zwifanyiso.	U sengulusa data u bva kha zwo imelwaho zwe vha newa.	Musi vhagudi vho no vha na tshenzhemo ya data yothe ye ya themedelwa kha Themo ya 3 vha nga isa mihumbulo yavho kha u sengulusa zwo imelaho zwe vha newa. Zwo themedelwa kha Themo ya 4 ndi uri vhagudi vha senguluse (u fhindula mbudziso) kha girafu dza zwifanyiso dzi siho fhasi ha 2.	Ngudo 2

GIREIDI YA 2 THEMO 1 1. NOMBORO, TSWAYO NA VHUSHAKA			
THOHO	THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI DZA NWAHA U TSHI FHELA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWINE ZWA LIVHIWA KHAZWO KHA THEMO YA 1	NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA
			VHULAPFU ha Tshifhinga (kha ngudo ya iri 1 na miniti dza 24)
TSHITENWA TSHA MVELEDZISO YA NOMBORO: U vhala nga nomboro dzo fhelelaho			
<p>1.1 U vhala zwithu</p>	<p>U vhala zwithu zwi fareaho U anganyela na u vhala zwithu zwa kuvha lijwe na lijwe nga u fulufhedzea zwi si fhasi ha 200. Tshijirathedzhi tsha u vhea nga zwigwada tshi a tujuwedzwa</p>	<p>U vhala zwithu zwa kuvha lijwe na lijwe nga u fulufhedzea zwi si fhasi ha 100 U nea u angaredza hu pfalaho ha nomboro ya zwithu zwine zwa nga kona u sedzuluswa nga u tou vhala.</p>	<p>U lavhelesa kha notsi dza Gireidi ya 1, Themo ya ya 3 na Themo ya ya 4 Themo ya 1 kha Gireidi ya 2 ndi khwaḥisedzo ya mushumo wo itiwaho kha themo 4 ya Gireidi ya 1. U vhala nga zwigwada Zwo livhiwaho khazwo kha ino themo ndi u vhala vha tshi ya phanda na u vhala nga zwigwada. U thusa vhagudi u vhala nomboro khulwane ya zwithu, nga u vha tujuwedza u kuvhanganye zwithu nga zwigwada zwa zwiivhili zwiivhili, zwiitanu zwiitanu na nga mahumi. Magaraja a nomboro a tea u fanwa kha zwiivhili na zwiivhili zwo kuvhanganyo u sumbedza nomboro ya zwithu zwo vhalwaho. U vhala nga zwigwada zwi do lugisela vhagudi uri vha kone u pfesesa muandiso. Vhagudi vha tea u fhiwa tshifhinga tsha u kona u vhona uri tshigwada tsha 100 tshi a kona u pwashekanywa nga njila dzo fhambanaho, tsumbo:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zwigwada zwa 10 zwa fumi; • 100 nga nthini nthini; kana • Zwigwada 2 zwa 50. <p>U vhala vha tshi ya phanda Vhagudi vha kha di toda tshenzhemo ya u newa zwithu zwo kuvhanganyiwaho vha konouha u vhala vha tshi ya phanda u bva hanefho. Zwithu: U dzhiela nzhele havhugi hu tea u newa kha lushaka lwa zwithu zwine zwa khou shumiswaho u tujuwedza vhagudi u vhala nga zwigwada. Zwithu zwo teaho zwi katela:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zwithu zwo itiwaho, sa thambo ya malungu a u vhala • Abakasi ya u ita ndowendowe ya u vhala nga zwigwada zwa fumi • U ita zwiiphopho zwa nga 2, zwiiphopho zwa nga 5 na fumi wa kona u vhala zwojthe nga zwiitanda zwa u vhala kana mentshisi • Tshelede ya u tambisa

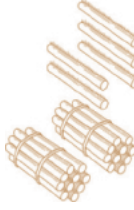
THOHO	THOĎEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI DZA NWAHA U TSHI FHELA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWINE ZWA LIVHIWA KHAZWO KHA THEMO YA 1	NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA	VHULAPFU ha Tshifhinga (kha ngudo ya iri 1 na miniti dza 24)
<p>1.1 U vhala zwithu</p>	<p>U vhala zwithu zwi fareaho U anganyela na u vhala zwithu zwa ðuvha lijwe na jinwe nga u fulufhedzea zwi si fhasi ha 200. Tshijirathedzhi tsha u vhea nga zwigwada tshi a ðuðuwedzwa</p>	<p>U vhala zwithu zwa ðuvha jinwe na jinwe nga u fulufhedzea zwi si fhasi ha 100 U ñea u angaredza hu pfalaho ha nomboro ya zwithu zwine zwa nga kona u sedzuluswa nga u tou vhala.</p>	<p>Musi vhagudi vho no vhona zwithu zwo itiwaho kana zwigwada zwa zwithu zwa u vhala u thoma, kha vha vha ðuzuwedze u vhea zwithu nga zwigwada musi vha tshi khou vhala. Vhagudi vha tea u ita ðhumanyo vhukati ha u vhala nomboro thevhekano na nomboro dza khadinaka. Hezwi zwi a kona u bveledza musi vha tshi kona u zwi vhona uri u ima u vhala musi vha tshi swika kha tshithu tsha vhu 50 zwi amba uri vho vhala zwithu zwa 50. Magumoni a themo vhagudi vha tea u vha vha tshi kona u:</p> <ul style="list-style-type: none"> • vhala zwithu zwine vha kona u zwi kwama kana u fara; • vhala zwa u vhalela nga zwigwada zwa nga ðhanu na nga fumi, na • u zwi vhekanyulula vha zwi vhala hafhu. Vhagudi vha tea u kona u fhindula mbudziso: “Ni tshe na nomboro ya zwa u vhalela zwi fanaho?” <p>Nyito dza u engedzedza: Vhagudi vha tea u kona u fhindula budzisi dza lushaka lu tevhelaho khathihi na u tevhedza ndaele dzi tevhelaho:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hafha hu na zwa u vhalela zwa 100 khezwi. Zwi vhaleni nga u zwi vhea nga zwigwada zwa mahumi. Zwino zwi sedzuluseni nga u zwi vhala nga tshithi nga tshithini. Ni sa athu u thoma, ni humbula uri ðhanganyelo i ðo fana? • U vhala zwa u vhalela zwoñhe zwa 100, ni nga takalela u zwi vhala nga zwigwada zwa 20 kana zwa 25? Ndi ngani? • Dziani tsheo uri ndi ifhio ndila ine ya ðo vha ya vhuçi u vhala penisela dzo kuvhanganyiwaho. • Hafha hu na zwa u vhalela zwa 80 khezwi. Arali ra nga vhala nga mbili kana nga mahumi, ðhanganyelo ya nomboro ya zwa u vhalela i ðo dzula i tshi fana? • Vhalani zwa u vhalela zwa 46 nga u zwi vhea nga zwigwada zwa nga mbili mbili. 	

THOHO	THOĎEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI DZA NWAHA U TSHI FHELA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWINE ZWA LIVHIWA KHAZWO KHA THEMO YA 1	VHULAPFU ha Tshifhinga (kha ngudo ya iri 1 na miniti dza 24)																																																		
<p>1.2 U vhala vha tshi ya phanda na murahu</p>	<p>U vhala vha tshi ya phanda na murahu nga:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 1, u bva kha nomboro inwe na inwe vhukati ha 0 na 200 • 10 u bva kha muandiso muinwe na muinwe vhukati ha 0 na 200 • 5 u bva kha muandiso muinwe na muinwe ya 5 vhukati ha 0 na 200 • 2 u bva kha muandiso muinwe na muinwe ya 2 vhukati ha 0 na 200 • 3 u bva kha muandiso muinwe na muinwe ya 3 vhukati ha 0 na 200 • 4 u bva kha muandiso muinwe na muinwe wa 4 vhukati ha 0 na 200 	<p>U vhala vha tshi ya phanda na murahu nga:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nga dzi1 u bva kha nomboro inwe na inwe vhukati ha 0 na 100 • Nga dzi 10 u bva kha muandiso muinwe na muinwe wa 10 vhukati ha 0 na 100. • Nga dzi 5 u bva kha muandiso muinwe na muinwe wa 5 vhukati ha 0 na 100 • Nga dzi 2 u bva kha muandiso muinwe na muinwe wa 2 vhukati ha 0 na 100 	<p>Themo ya 1 ya Gireidi ya 2 ndi khwaṭhisedzo dza muhumo wo itwaho kha themo 4 ya Gireidi ya 1.</p> <p>U vhala u tshi pfuka hu dzula hu tshikili tsha ndeme tshine tsha ḍo thusa vhagudi musi vha tshi rekanya. U amba thehekano ya nomboro zwi dzula zwi tshikili tsha ndeme tshine tsha ḍoḍea kha u vhala. U vhala hu fanela u bvela phanḍa sa tshipiḍa tsha vhutshilo ha mugudi ha ḍuvha inwe na inwe, khathini na zwidade, nyimbo na zwiṭori zwi fanela u vha tshipiḍa tsha tshenzhemo ya u vhala.</p> <p>Kha Gireidi ya 1 vhagudi vho bveledza kontseputi dzi tevhelaho zwi tshimbilelanaho na u vhala:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Khontseputi ya u vhulunga • Mulayo wa khadinala –u bula khuvhanganyo • U sabithaiza • U metshisa tshithu na tshinwe zwi fanaho <p>U vhala u tshi pfuka</p> <p>U vhala u tshi pfuka ndi inwe dzina la u vhala nga zwigwada. Zwi a thusa kha u bveledza nḍivho ya phetheni dza nomboro. U vhala u tshi pfuka zwi ṭutuwedza vhagudi u vhala na u humbula nga tshigwada, zwine zwa vha thusa u vha na vhukoni. Hezwi zwi dovha hafhu zwa vha thusa kha u bveledza zwikili zwa u anganyela.</p> <p>U vhala nga tshigwada zwi ita uri vha ḍivhe vhusaka vhukati ha nomboro dzi sa tevhekani. Zwi fhaṭa mutheo wa phetheni dza nomboro na kha u andisa.</p> <p>Vhagudi vha tea u bvela phanḍa na u thusiwa nga zwiwumbeo u vha thusa u vhala vha tshi pfuka.</p> <p>Tsumbo:</p> <table border="1" data-bbox="1163 734 1488 1320"> <tbody> <tr> <td>2</td> <td>4</td> <td>6</td> <td>8</td> <td>10</td> </tr> <tr> <td>12</td> <td>14</td> <td>16</td> <td>18</td> <td>20</td> </tr> <tr> <td>22</td> <td>24</td> <td>26</td> <td>28</td> <td>30</td> </tr> <tr> <td>32</td> <td>34</td> <td>36</td> <td>38</td> <td>40</td> </tr> <tr> <td>42</td> <td>44</td> <td>46</td> <td>48</td> <td>50</td> </tr> <tr> <td>52</td> <td>54</td> <td>56</td> <td>58</td> <td>60</td> </tr> <tr> <td>62</td> <td>64</td> <td>66</td> <td>68</td> <td>70</td> </tr> <tr> <td>72</td> <td>74</td> <td>76</td> <td>78</td> <td>80</td> </tr> <tr> <td>82</td> <td>84</td> <td>86</td> <td>88</td> <td>90</td> </tr> <tr> <td>92</td> <td>94</td> <td>96</td> <td>98</td> <td>100</td> </tr> </tbody> </table>	2	4	6	8	10	12	14	16	18	20	22	24	26	28	30	32	34	36	38	40	42	44	46	48	50	52	54	56	58	60	62	64	66	68	70	72	74	76	78	80	82	84	86	88	90	92	94	96	98	100
2	4	6	8	10																																																	
12	14	16	18	20																																																	
22	24	26	28	30																																																	
32	34	36	38	40																																																	
42	44	46	48	50																																																	
52	54	56	58	60																																																	
62	64	66	68	70																																																	
72	74	76	78	80																																																	
82	84	86	88	90																																																	
92	94	96	98	100																																																	

<p>THOHO</p> <p>1.2 U vhala vha tshi ya phanḁa na murahu</p>	<p>THOḂEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI DZA NWAHA U TSHI FHELA</p> <p>U vhala vha tshi ya phanḁa na murahu nga:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 1, u bva kha nomboro inwe na inwe vhukati ha 0 na 200 • 10 u bva kha muandiso muḁwe na muḁwe vhukati ha 0 na 200 • 5 u bva kha muandiso muḁwe na muḁwe ya 5 vhukati ha 0 na 200 • 2 u bva kha muandiso muḁwe na muḁwe ya 2 vhukati ha 0 na 200 • 3 u bva kha muandiso muḁwe na muḁwe ya 3 vhukati ha 0 na 200 • 4 u bva kha muandiso muḁwe na muḁwe wa 4 vhukati ha 0 na 200 	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWINE ZWA LIVHIWA KHAZWO KHA THEMO YA 1</p> <p>U vhala vha tshi ya phanḁa na murahu nga:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nga dzi 1 u bva kha nomboro inwe na inwe vhukati ha 0 na 100 • Nga dzi 10 u bva kha muandiso muḁwe na muḁwe wa 10 vhukati ha 0 na 100. • Nga dzi 5 u bva kha muandiso muḁwe na muḁwe wa 5 vhukati ha 0 na 100 • Nga dzi 2 u bva kha muandiso muḁwe na muḁwe wa 2 vhukati ha 0 na 100 	<p>NOTSI DZA U BVEISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p> <p>Nyito dza u engedzedza:</p> <p>U vhala vha tshi ya phanḁa na murahu u swika kha 100 hu tshi khou shumisa tshati khulwane ya 100: (minete dza 5-7 nga dḁvha) U thoma u vhala na KILASI YOḂHE khathithi, ha imiwa kha inwe nomboro, tsumbo. 24. Vhagudi vha a sielisana u vhala vha tshi ya phanḁa u bva kha nomboro yeneyo nga zwigwada/nga vhavhili / nga muthihi sa zwine zwa ḁo vha zwo laedzwa nga mudededzisa, hu tshi nḁwaliwa nomboro huḁwe na huḁwe hune ha imiwa.</p> <p>Kha vha vhudzise mbudziso dzine dza nga sa uri ni khou vhona phetheni yo tou itisaho hani? Phetheni ya u thoma yo ima ngathi? (Tsumbo: Phetheni ya u vhala nga 2: 2; 4; 6; 8; 10)</p> <p>Magumoni a themo vhagudi vha tea u vha vha tshi vho kona u:</p> <p>U vhala vha tshi khou tou amba na u fhindula mbudziso dzine dza nga sa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Thomani kha 52, vhalani nga nthihi u swika kha 72. • Thomani kha 88 ni vhale ni tshi ya murahu nga nthihi u swika kha 70. • Thomani kha 38 ni vhale nga mbili u swika kha 50. • Thomani kha 45 ni vhale nga ḁhanu u swika kha 100. • Thomani kha 10 ni vhale nga fumi u swika kha 100. <p>Vhagudi vha tea u kona u shumisa zwikili zwavho zwa u vhala kha nyito dza u nḁwala. Sa tsumbo, kha mushumo wa mugudi e eḁhe vha nga kona u fhedzisa thevhekano ya nomboro:</p> <p>Vhagudi vha a kopa vha engedzedza thevhekano ya nomboro dzo fhambanaho, tsumbo.</p> <p>76; 75; 74; __; 72; __; __; 68 (vha tshi ya murahu)</p> <p>27; 28; 29; __; __; 32; __ (nga nthihi vha tshi ya phanḁa)</p> <p>8; 10; __; 14, __ (nga mbili kana nga nomboro dzine dza kovhiwa nga mbili)</p> <p>5; 10, 15 20; 25; ____ (nga ḁhanu)</p> <p>90; __; 70 60; ____ (u vhala vha tshi ya murahu nga mahumi)</p> <p>10, 20, 30, 40, __, 60, 70, ____ (u vhala vha tshi ya phanḁa nga mahumi).</p>	<p>VHULAPFU ha Tshifhinga (kha ngudo ya iri 1 na miniti dza 24)</p>
---	---	---	---	--

<p>THOHO</p> <p>1.3 Zwiga zwa nomboro na madzina a nomboro</p>	<p>THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI DZA NWAHA U TSHI FHELA</p> <p>U ñvha na u vhala nomboro.</p> <ul style="list-style-type: none"> • U ñvha na u vhala zwiga zwa nomboro 0 - 200 • U ñwala zwiga zwa nomboro 0 - 200 • U ñvha na u vhala madzina anomboro 0 - 100 • U ñwala madzina anomboro 0 - 100 	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWINE ZWA LIVHIWA KHAZWO KHA THEMO YA 1</p> <p>U ñvha na u vhala nomboro</p> <ul style="list-style-type: none"> • U ñvha na u vhala zwiga zwa nomboro 0 - 100 • U ñwala zwiga zwa nomboro 0-100 • U ñvha na u vhala madzina a nomboro 0-25 • U ñwala madzina a nomboro 0-25 	<p>NOTSI DZA U BUISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p> <p>Kha hei themo vhagudi vha isa phanda na u</p> <ul style="list-style-type: none"> • vhala na u ñwala zwiga zwa nomboro u swika kha 100; na • vhala na u ñwala madzina a nomboro u swika kha 25. <p>Magumoni a themo vhagudi vha tea u vha vha tshi vho kona u:</p> <p>U ñwala tshiga tsha nomboro tsha dzina ña nomboro ño ñekedzwaho:</p> <ul style="list-style-type: none"> • fumisumbe • fumbili-raru <p>Metshisani zwiga na madzina a nomboro</p> <table border="1" data-bbox="636 553 944 1329"> <tr> <td>66</td> <td>Fu□ahe-thihi</td> </tr> <tr> <td>8</td> <td>Fu□hanu-raru</td> </tr> <tr> <td>172</td> <td>Fui□a</td> </tr> <tr> <td>109</td> <td>Furaru-malo</td> </tr> <tr> <td>91</td> <td>□ana na fusumbe-mbili</td> </tr> <tr> <td>40</td> <td>Furathi-rathi</td> </tr> <tr> <td>53</td> <td>Malo</td> </tr> <tr> <td>38</td> <td>□ana na □ahe</td> </tr> </table> <p>U vhala zwi tshi pfala nomboro dzine dza vha kha garaña inwe na inwe:</p> <div style="display: flex; justify-content: space-around; align-items: center;"> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; width: 40px; text-align: center;">83</div> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; width: 40px; text-align: center;">47</div> </div>	66	Fu□ahe-thihi	8	Fu□hanu-raru	172	Fui□a	109	Furaru-malo	91	□ana na fusumbe-mbili	40	Furathi-rathi	53	Malo	38	□ana na □ahe	<p>VHULAPFU ha Tshifhinga (kha ngudo ya iri 1 na miniti dza 24)</p>
66	Fu□ahe-thihi																			
8	Fu□hanu-raru																			
172	Fui□a																			
109	Furaru-malo																			
91	□ana na fusumbe-mbili																			
40	Furathi-rathi																			
53	Malo																			
38	□ana na □ahe																			

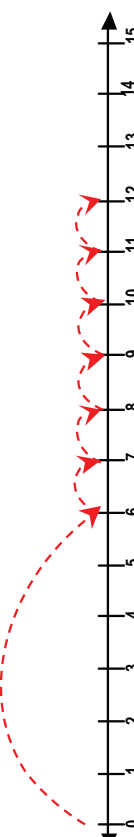

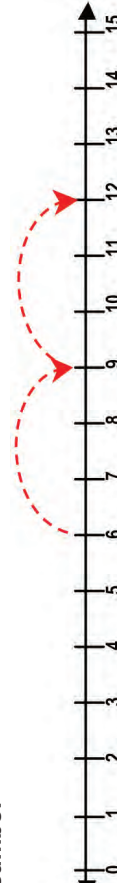
<p>VHULAPFU ha Tshifhinga (kha ngudo ya iri 1 na miniti dza 24)</p>	<p>NOTSI DZA U BUISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWINE ZWA LIVHIWA KHAZWO KHA THEMO YA 1</p>	<p>THOĎEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI DZA NWAHA U TSHI FHELA</p>	<p>THOHO</p> <p>1.4 U buletshedza, u vhambedza, u tevhhekanya nomboro</p>
	<p>Tshikhala tsha nomboro thevhekhan na u vhambedza tshi a fana na tshikhala tsha nomboro dza urekanya. Hezwi zwi amba uri, uri hu rekanywe u swika kha 99, vhuikoni ha vhagudi ha nomboro hutea u itela u swikelela kha thandululo. Arali vhagudi vha kona u tevhhekanya na u vhambedza nga vhuċifulufhelel na hone vha tshi kona u fhirisa zwine zwa toċea, zwi kona fhedzi u engedzedza vhuikoni havho ha nomboro khathifi na tswayo.</p> <p>Vhagudi vha tea u bvela phanċa na u shumisa luambo lwa u vhekanya na u vhambedza:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tsha u thoma, tsha vhuvhili, tsha vhururu, tshavhuċa, tshavhuċatanu, tshavhurathi..... • Ndi zwi ngana..... • Zwizhi sa, nomboro i fanaho na.... • Lingana na, khulwane kha, ťhukhu kha, zwiċuku kha, khulwane kha, zwiċuku kha, khulu sa kha..... • , tsha u thoma, tsha u fhedza, phanċa ha, murahu ha, tsini na, vhuikati ha <p>Nga u tevhhekanya na u vhambedza zwithu na nomboro vhagudi vha guda uri:</p> <ul style="list-style-type: none"> • tshiteŋwa tsha khadinale tsha nomboro tshi shumiswaho u ťalusa nomboro kha sethe; • tshiteŋwa tsha nomboro thevhekano tshi sumba kha vhuishaka ha nomboro na vhuimo hayo kha sethe. Tsumbo: Khahtarani tshitendeledzi tsha vhururu nga dzivhahlamuċaċa. <p>Nyito dza u engedzedza</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nomboro thevhekano: U ita nyambedzano nga ha phambano vhuikati ha maipfi 'thihi' na 'tsha u thoma'; 'mbili' na 'tsha vhuvhili'; nz. U vhudzisa mbudziso dzine dza nga sa: Ndi lini hune na ċo shumisa ipfi 'raru' nahone lini 'tsha vhururu'? Fi nga kona u ŋwala tsha u thoma, tsha vhuvhili, tshavhururu nga nċila ya u pfufhifhadza? • U khethekanya kijasi ya bva zwigwada zwi linganaho zwiruru kana zwiċa. Mugudi muŋwe na muŋwe a wane garaċa ine khayoy a ŋwala dzina lawe. Tshigwada tshi vhee magaraċa atsho a madzina nga u tevhhekana ha aċifabethe. Mudededzi na vhagudi vha nga vhudzisa mbudziso, tsumbo. Wa vhuċa ndi nnyi kha tshigwada tsha vhoiwe? 	<p>U tevhhekanya na u vhambedza nomboro u swika kha 25</p> <ul style="list-style-type: none"> • U vhekanya nomboro dzo fhelelaho u bva kha ťhukhusa u swika kha khulwanesa na u bva kha khulwanesa u swika kha ťhukhusesa. • U vhambedza nomboro dzo fhelelaho hu tshi khou shumiswa ťhukhu kha, khulwane khana lingana na. <p>U shumisa nomboro thevhekano u sumbedza u tevhhekana, fhehu kana vhuimo</p> <p>U vhae zwithu nga muduba u bva kha tsha u thoma u swika kha vhuifumi kana tsha u thoma u swika tsha u fhedzisela, tsumbo; tsha u thoma, tsha vhuvhili, tsha vhururu, ... tsha vhuifumbili.</p> <p>thoma, tsha vhuvhili, tsha vhururu... tsha vhuifumi.</p>	<p>U tevhhekanya na u vhambedza nomboro u swika kha 99</p> <ul style="list-style-type: none"> • U tevhhekanya nomboro dzo fhelelaho u swika kha 99 u bva kha ťhukhusa u swika kha khulwanesa na u bva kha khulwanesa u swika kha khulwanesa na lingana na. <p>U shumisa nomboro thevhekano u sumbedza u tevhhekana, fhehu kana vhuimo</p> <p>U vhae zwithu nga muduba u bva kha tsha u thoma u swika kha vhuifumi kana tsha u thoma u swika tsha u fhedzisela, tsumbo; tsha u thoma, tsha vhuvhili, tsha vhururu, ... tsha vhuifumbili.</p>	

<p>THOHO</p>	<p>THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI DZA NWAHA U TSHI FHELA</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWINE ZWA LIVHIWA KHAZWO KHA THEMO YA 1</p>	<p>NOTSI DZA U BUISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p>	<p>VHULAPFU ha Tshifhinga (kha ngudo ya iri 1 na miniti dza 24)</p>
<p>1.5 Vhuimo ha nomboro</p>	<p>U ñivha vhuimo ha nomboro dza didzhithidzi si fhasi ha mbili u swika kha 99</p> <ul style="list-style-type: none"> • U ñivha zwine didzhithi inwe na inwe ya imela zwone • U pwashhekanya nomboro dza didzhithi mbili u swika kha 99 kha muandiso wa fumi na vhutithi • U topola na u bula ndeme ya didzhithi inwe na inwe. 	<p>U ñivha vhuimo ha nomboro dza didzhithidzi si fhasi ha mbili u swika kha 25</p> <ul style="list-style-type: none"> • U ñivha zwine didzhithi inwe na inwe ya imela zwone • U pwashhekanya nomboro dza didzhithi mbili u swika kha 99 kha muandiso wa fumi na vhutithi • U topola na u bula ndeme ya didzhithi inwe na inwe 	<p>Phambano ndi ifhio u bva kha Gireidi ya 1? Kha Themo ya 1, vhagudi vha shuma na tshikhala tsha nomboro khulwane vha bvela phanḁa na u:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vhala na u ita zwigwada uri vha ite zwigwada zwa mahumi na nthihi nthihi; na • ñwala 18 = fumi 1 na nthihi dza 8 • 13 = 10 na 3. <p>Kha hei themo vhagudi vha tea u bvela phanḁa na u dzi dzhenisa kha tshenzhemo nnzhi u tumbula fumi sa ita fumi sa muelo na vhutithi.. Fumi ndi fumi jine ja vha na nthihi dza 10. 'fumi na ipfi jithihi' zwo ñoweleaho (24 ndi zwigwada 2 kana manumi 2 na nthihi dza 4) zwi tea u shumiswa tshifhinga tshoḁe u itela u bveledza luambo lu sumbedzaho u pwashhekanya na u fhaḁa.</p> <p>U shuma na zwithu zwi no farea</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zwitanda/ metsishi zwa u vhala <p>Zwitanda zwa u vhala kana mentshisi zwi nga vhekanywa nga zwigwada u sumbedza zwiḁhopho zwa mahumi na tshithihi nga tshithihi.</p> <p>Tsumbo:</p> <p>U sumbedza 12 U sumbedza 18 U sumbedza 25 </p> <ul style="list-style-type: none"> • Abakasi <p>Vhagudi vha tea u bvela phanḁa na u shuma nga zwithu zwi fareaho nga u ita zwigwada vha vhumba fumi jithihi na u pfesesa uri 10 ndi tshigwada tshithihi tsha nthihi. dza fumi</p> <p>U shumisa abakasi, vhagudi vha tea u kona u sumbedza:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Humi jithihi; • Humi jithihi na nthihi 5 • Humi jithihi na nthihi dza 6 • Humi jithihi na nthihi dza 7 • Humi jithihi na nthihi dza 8 • Humi jithihi i na nthihi. dza 9 	

THOHO	THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI DZA NWAHA U TSHI FHELA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWINE ZWA LIVHIWA KHAZWO KHA THEMO YA 1	NOTSI DZA U BVEISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA	VHULAPFU ha Tshifhinga (kha ngudo ya iri 1 na miniti dza 24)
1.5 Vhuimo ha nomboro			<p>• Mabuḵoko a Dienes Kha hei themo zwithu zwa u gudisa vhuimo ha nomboro zwi nga engedzwa. Mutheo wa zwibujoko zwa fumi (tshipiḡa tsha zwibujoko a Dienes) zwi nga ḡivhadzwa sa nḡila ya u bveledza muhumbulo wa fumi sa tshipiḡa tshithihi nahone:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 10 ḡithihi ḡi ita humi 1; • nthihi dza 20 dzi ita mahumi 2 • nthihi dza 16 dzii ita humi 1 na nthihi. dza 6 <p>Naho vhagudi vha teavho u vhea nga zwigwada u sumbedza 20.</p> <p>U imela hu linganaho Ndivho ya hei themo ndi u sumbedza u imela hu linganaho ha nomboro dzi fanaho. Fumbili i fanela u ḡaluswa sa mahumi 2 (hu tshi khou shumiswa zwifhopho kana zwigwada zwa zwithu) kana zwigwada 2 zwa mahumi. Ndi zwa ndeme u sumbedza vhagudi uri 20 i nga vhonala nga nḡila dzo fhambanaho. U sumbrdza 20 sa zwithu zwa muḡhalala, tshigwada tshithihi tsha fumi na zwa 10 zwa muḡhalala na zwigwada 2 zwa fumi. Vhagudi vha tea u newa tshifhinga tsha u buletshedza nzudzanyo, vha ambe uri phambano ndi mini na hone zwi fanaho ndi zwifhio.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Magaraḡa a vhuimo ha nomboro Garaḡa dza vhuimo ha nomboro dzi nga ḡivhadzwa na u shumisiwa kha henei themo u sumbedza uri nomboro dzi fhaḡwa hani. Garaḡa dza vhuimo ha nomboro dzi nga sumbedza dzi tsini na zwifhopho kana zwigwada zwa zwithu. • Ndeme ya diczhithi Vhagudi vha tea u thoma u amba uri didzhithi inwe na inwe i imela mini. U vhudzisa vhagudi: <ul style="list-style-type: none"> - Nomboro ya 7 i imela mini kha 27? - Nomboro ya 2 i imela mini kha 29? <p>Vhagudi vha tea u shumisa magaraḡa a vhuimo ha nomboro sa thikhedzo ya zwitatamennde zwavho.</p> <ul style="list-style-type: none"> • U sudzuluwela kha zwibveledzwa zwo tou ḡwaliwaho Nga tshifhinga tsha mugudi tsha u shuma e eḡhe vhagudi vha tea u dzi dzhenisa kha nyito dza u ḡwala dzi fhaḡaho na u khwaḡhisedza. <ul style="list-style-type: none"> - Khontseputi ya zwigwada zwa fumi na zwo balanganaho nga tshithihi/vhuthihi;na - Ndeme ya diczhithi. 	

THOHO	THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI DZA NWAHA U TSHI FHELA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWINE ZWA LIVHIWA KHAZWO KHA THEMO YA 1	NOTSI DZA U BUISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA	VHULAPFU ha Tshifhinga (kha ngudo ya iri 1 na miniti dza 24)
1.5 Vhuimo ha nomboro			<p>Tsumbo: Khirayani malungu a 12 Kharayani malungu a 16 Dzhenisani nomboro yo ʔahelaho (hezwi zwi nga kha q̄i itiwa kana u ʔalutshedzwa hu tshi khou shumiswa zwithu zwi kwameaho) 18 = fumi ji 1 na nthihi dza ____ 23=mahumi__ na nthihi dza 3 Zwithu zwo themendelwaho Zwithu zwine zwa nga vhewa nga zwigwada: • Zwitanda zwa u vhala • Zwa u vhalela • Thanda dza mentshisi • Zwitanda aisikhirimu • Khubu dza u ʔumanya</p>	

<p>THOHO</p> <p>1.6</p> <p>Thekhiniki dza u tandulula thaidzo</p>	<p>THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI DZA NWAHA U TSHI FHELA</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWINE ZWA LIVHIWA KHAZWO KHA THEMO YA 1</p>	<p>NOTSI DZA U BUISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p>	<p>VHULAPFU ha Tshifhinga (kha ngudo ya iri 1 na miniti dza 24)</p>
	<p>U shumisa thekhiniki dzi tevhelaho musi vha tshi tandulula thaidzo na u țalutshedza thandululo ya thaidzo:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nyolo kana zwithu zwi fareaho, tsumbo. zwa u vhalela • U fhața na pwashhekanya nomboro • U dabhula na u hafula • mutalombalo 	<p>U shumisa thekhiniki dzi tevhelaho musi vha tshi tandulula thaidzo na u țalutshedza thandululo ya thaidzo:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nyolo kana zwithu zwi fareaho, tsumbo. zwa u vhalela • U fhața na pwashhekanya nomboro • U dabhula na u hafula • mutalombalo 	<p>Vhagudi vha lavhelelwa u tandulula thaidzo dza maipfi vha tshi shumisa thekhiniki dzi tevhelaho:</p> <ul style="list-style-type: none"> • U fhața na u pwashhekanya nomboro • U dabhula na u hafula • Mutalombalo <p>Nyolo kana zwithu zwi fareaho</p> <p>Vhagudi vha ȑo bvela phanȑa na u ola zwiřanyiso na u shumisa zwithu zwi fareaho u tandulula thaidzo. Ndi zwi ndeme ndeme uri zwiřanyiso kana nyolo zwi vhe na nomboro khathihi na mathungo a nomboro.</p> <p>U fhața na u pwashhekanya</p> <p>Hei ndi inwe ya dzithekhiniki dza ndeme kha Vhuimo ha Fhasi. U shumisa dzithekhiniki idzi zwi tendela vhagudi u fhandekanya (u vhumbulula) na u țanganyisa hafhu nomboro zwi itaho uri u rekanya hu leluwe. Vha ȑo shumisa thekhiniki iyi nga hafhu tshifhinga tshinzhi kha Vhuimo ha Vhukati.</p> <p>U dabhula na u hafula</p> <p>Thekhiniki heyi l a konda na hone a țoȑa nȑivho yo khwařahaho ya nomboro. Vhagudi viane vha kona u ketha thekhiniki iyi sa yoneyone vha a kona vha a kona u shumisa zwițirathedzhi zwo fhambanaho. Sa tsumbo:</p> <p>Mbalo dza maipfi: Nga ȑuvha iřihini vhana vha 17 vho haelwa tshigiseni ya phigela ngei kihiniki. Nga ȑuvha i tevhelaho vhana vha 16 vho haelwa. Ho haelwa vhana vha ngana vhoțhe vho fhelela?</p> <p>Mbalo i nga shumwa nga u shumisa u dabhula. Mugudi a nga kha ȑi ri 16 kavhili ya țangana na 1 kana 17 kavhili ra țusa 1</p> <p>Mutalombalo</p> <p>U shumisa mutalombalo u itela u thusa kha u rekanya zwi ȑea vhagudi nȑila ya u rekhoda zwine vha humbula khathihi na u zwi sala murahu. Zwi ȑovha hafhu zwa ȑea vhagudi tshifanyiso tsha u rekhoda tshine vha nga tshi shumisa u țalutshedza uri vho tandulula hani thaidzo.</p> <p>Vhagudi vho vha vha tshi khou shumisa mutalombalo u bva kga Gireidi ya 1. Zwa zwino vha tea u vha vha tshi vho kona u fhața mutalombalo i so ngo řwaliwaho tshithu ine khayo vha nga kona u dzhenisa nomboro ya u thoma na hone vha swika hune vha vhone uri vha nga dzhenisa hani inwe u ya kha inwe.</p> <p>Henefha vhukati ha themo hu ȑo vha na mvelaphanȑa ya u fhața mutalombalo.</p>	

<p>THOHO</p> <p>1.6</p> <p>Thekhiniki dza u tandulula thaidzo</p>	<p>THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI DZA NWAHA U TSHI FHELA</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWINE ZWA LIVHIWA KHAZWO KHA THEMO YA 1</p>	<p>NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p> <p>VHULAPFU ha Tshifhinga (kha ngudo ya iri 1 na miniti dza 24)</p>
	<p>U shumisa thekhiniki dzi tevhelaho musi vha tshi tandulula thaidzo na u țalutshedza thandululo ya thaidzo:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nyolo kana zwithu zwi fareaho, tsumbo. zwa u vhalela • U fhața na pwashhekanya nomboro • U davhula na u hafula • mutalombalo 	<p>U shumisa thekhiniki dzi tevhelaho musi vha tshi tandulula thaidzo na u țalutshedza thandululo ya thaidzo:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nyolo kana zwithu zwi fareaho, tsumbo. zwa u vhalela • U fhața na pwashhekanya nomboro • U davhula na u hafula • mutalombalo 	<p>Tsumbo ya uri vhagudi vha nga shumisa hani mutalombalo musi vha tshi rekhoda maitele a u rekanya:</p> <p>Zwanga u na zwiambiswa zwa vphuvhuvhuvhe zwa 6. Zwi vhuuya u na zwinzhi kha zwa Zwanga nga 6. Zwi amba uri Zwi vhuuya u na zwiambiswa zwa vphuvhuvhuvhe zwiingana?</p> <p>Vhagudi vha ęo fhața mutalombalo l tevhelaho u vha thusa u swika kha phindulo.</p> <p>Vhagudi vha a kona u pwashhekanya 6 ya bva zwigada zwa nga 2. Mutalombalo u ęo sumbedza u fhufha nga 2 u bva kha 6.</p> <p>Tsumbo:</p> <p>Musi vhagudi vho no vha na vhuřifulufheli ha u vhala vha tshi ya phanęa nga nomboro yo newaho, mutalombalo u fanela u thoma kha 6. Nga nđila ye hoyu mutalombalo wa fhața ngayo, u fannyanyiswa na khontseputi ya u vhala vha tshi ya phanęa. Ndi zwa ndeme uri vhagudi vha vhone mutalombalo u thomaho kha nomboro dzo fhambanaho musi vha tshi khou u shumisa kha u vhala kana u tevhekanya nomboro. Muthini a nga fhandekanya 6 ya bva zwigwada zwa nga 2 na u țanganya vha tshi ya phanęa u bva kha 6.</p> <p>Tsumbo:</p> <p>6 i nga hafuliwa ha vha na u fhufha hu 2 ha nga 3 zwa rekhodiwa.</p> <p>Tsumbo:</p>

THOHO	THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI DZA NWAHA U TSHI FHELA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWINE ZWA LIVHIWA KHAZWO KHA THEMO YA 1	NOTSI DZA U BUISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA	VHULAPFU ha Tshifhinga (kha ngudo ya iri 1 na miniti dza 24)
<p>1.6 Thekhiniki dza u tandulula thaidzo</p>	<p>U shumisa thekhiniki dzi tevhelaho musi vha tshi tandulula thaidzo na u talutshedza thandululo ya thaidzo:</p> <ul style="list-style-type: none"> Nyolo kana zwithu zwi fareaho, tsumbo. zwa u vhalela U fhaṭa na pwashekanya nomboro U dāvuhula na u hafula mutalombalo 	<p>U shumisa thekhiniki dzi tevhelaho musi vha tshi tandulula thaidzo na u talutshedza thandululo ya thaidzo:</p> <ul style="list-style-type: none"> Nyolo kana zwithu zwi fareaho, tsumbo. zwa u vhalela U fhaṭa na pwashekanya nomboro U dāvuhula na u hafula mutalombalo 	<p>Vhagudi vha tea u newa tshifhinga tshinzhi uri vha ambe uri nomboro dzi nga swikelwa hani hu tshi khou shumiswa mutalombalo.</p> <p>Muṅwe a nga vhudzisa: Hu nga fhufhwa zwi fhambanaho zwingana uri hu konwe u swikelwa 15? U itela u fhufhela u ya kha nomboro, vhagudi vha tea u qivha zwiwhumbi u swika kha 15 kana u vha tshi kona u shumisa mutalombalo uri vha kone u swika kha phindulo. Ndi zwa ndeme uri vhagudi vha ambe nga ha hani. 'hula' ho fhufhw hani. U ita ndowendowe ya nyito ya ulu lushaka zwi lugisela vhagudi u shuma kha mitaladzi i si na tshithu.</p> <p>Musi hu tshi khou shumiswa nga mutalombalo, vhanwe vhagudi vha nga tama u fara thambo ya vhulungu ha u vhala nṭha kana u farela thasi u vha thusa u vhala.</p> <p>U tendela vhagudi u kheṭha thekhiniki ine vha pfa vho dzudzanyea ngayoo. Naho zwo ralo, arali vhagudi vha tshi khou shumisa maitele a si avhudi, vha tea u endedzwa uri vha shumise maitele a vhuedzaho. Vhagudi vha khou ita ndowendowe ya izwi zwiṭirathedzhi. A vha tei u tou kona tshoṭhe musi vha tshi khou shumisa .</p> <p>Vha dzhieie nzhele uri vhagudi kanzhi vha shumisa nḡila dzo fhambanaho dza u tandulula thaidzo dzine mudededzi a vha a so ngo dzi lavhelela. Sa tsumbo, mbalo ya u kovha i nga shumwa nga u ṭusa ha u ndovholola, u tanganya kana u andisa. Ngona dza vhagudi dzi nga shanduka heneṭha vhuḱati ha ṅwaha saizwi u pfeṣesa havho na u dzi dowedza na tshakha dza thaidzo hu tshi khou aluwa, saizwi na khontseputi ya nomboro i tshi khou bvelela.</p>	

<p>THOHO</p>	<p>THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI DZA NWAHA U TSHI FHELA</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWINE ZWA LIVHIWA KHAZWO KHA THEMO YA 1</p>	<p>VHULAPFU ha Tshifhinga (kha ngudo ya iri 1 na miniti dza 24)</p>																				
<p>1.7 U țanganya na u țusa</p>	<p>U tandulula thaidzo dza maipfi kha nyimele na u țalutshedza thandululo dzavho dza thaidzo dzi kwamaho u țanganya, u țusa hune ha vha na phindulo u swika kha 99.</p>	<p>U tandulula thaidzo dza maipfi kha nyimele na u țalutshedza thandululo dzavho dza thaidzo dzi kwamaho u țanganya, u țusa hune ha vha na phindulo u swika kha 20.</p>	<p>NOTSI DZA U BVISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p> <p>Phambano ndi ifhio u bva kha Gireidi ya 1?</p> <p>Kha hei themo vhagudi vha ita ndowenğowe ya u tandulula thaidzo dza maipfi vha shuma vha tshi sumbedza vhuđifulufheli kha u shumisa thekhiniki dzi tevhelaho musi vha tshi tandulula thaidzo:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nyolo kana zwithu zwi fareaho • U vfața na u pwashhekanya • U davhula na u hafula • Mutalombalo <p>Kha hei themo, kha vha ñee thikhedzo nnzhi vhagudi kha u linedza havho u rekhoda na u imela u rekanya havho. Vhagudi Vhagudi vha tea u vha vha tshi khou ñwala mafhungo a nomboro sa rekhodo yo tou ñwaliwaho ya u tandulula thaidzo. Ndi zwa ndeme u topola uri ndi vhagudi vhaifhio vhane vha kundelwa u ñwala fhungo ña nomboro u itela u topola thaidzo nkene.</p>																				
<table border="1"> <thead> <tr> <th colspan="2" data-bbox="799 357 839 1327">Lushaka lwa thaidzo1 : U shandukisa</th> </tr> <tr> <th data-bbox="839 357 878 1327"></th> <th data-bbox="839 357 878 1327">U țuma</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td data-bbox="878 357 997 1327">Mvelelo dzi sa đivhei</td> <td data-bbox="878 357 997 1327">Murendeni u na maļegere a 6. Mađodzi a mu ñea mañwe a 9. Murendeni u na maļegere mangana oťhe o fhelela?</td> </tr> <tr> <td data-bbox="997 357 1090 1327">Tshanduko i sa đivhei</td> <td data-bbox="997 357 1090 1327">Murendeni u na maļegere a 6. U kha đi țođa mañwe mangana uri a vhe na 15?</td> </tr> <tr> <td data-bbox="1090 357 1210 1327">U thoma hu sa đivhei</td> <td data-bbox="1090 357 1210 1327">Murendeni u na maļegere. Mađodzi a mu ñea mañwe a 9. Zwa zwino u na a 15. Murendeni o thoma e na mangana?</td> </tr> </tbody> </table> <table border="1"> <thead> <tr> <th colspan="2" data-bbox="799 357 839 1327">Lushaka lwa thaidzo1 : U shandukisa</th> </tr> <tr> <th data-bbox="839 357 878 1327"></th> <th data-bbox="839 357 878 1327">U fhandekanya</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td data-bbox="878 357 997 1327">Hu na maļegere a 15. Murendeni a ña a 6. O sala na maļegere mangana?</td> <td data-bbox="878 357 997 1327">Hu na maļegere a 15. Murendeni a ña a 6. O sala na maļegere mangana?</td> </tr> <tr> <td data-bbox="997 357 1090 1327">Murendeni u na maļegere a 15. Mađodzi a ña mañwe. Ho sala a 9. Mađodzi o ña mangana?</td> <td data-bbox="997 357 1090 1327">Murendeni u na maļegere a 15. Mađodzi a ña mañwe. Ho sala a 9. Mađodzi o ña mangana?</td> </tr> <tr> <td data-bbox="1090 357 1210 1327">Murendeni o ña mañwe maļegere. A ñea Mađodzi a 6. Zwa zwino o sala nga maļegere a 8. O thoma a na mangana?</td> <td data-bbox="1090 357 1210 1327">Murendeni o ña mañwe maļegere. A ñea Mađodzi a 6. Zwa zwino o sala nga maļegere a 8. O thoma a na mangana?</td> </tr> </tbody> </table>				Lushaka lwa thaidzo1 : U shandukisa			U țuma	Mvelelo dzi sa đivhei	Murendeni u na maļegere a 6. Mađodzi a mu ñea mañwe a 9. Murendeni u na maļegere mangana oťhe o fhelela?	Tshanduko i sa đivhei	Murendeni u na maļegere a 6. U kha đi țođa mañwe mangana uri a vhe na 15?	U thoma hu sa đivhei	Murendeni u na maļegere. Mađodzi a mu ñea mañwe a 9. Zwa zwino u na a 15. Murendeni o thoma e na mangana?	Lushaka lwa thaidzo1 : U shandukisa			U fhandekanya	Hu na maļegere a 15. Murendeni a ña a 6. O sala na maļegere mangana?	Hu na maļegere a 15. Murendeni a ña a 6. O sala na maļegere mangana?	Murendeni u na maļegere a 15. Mađodzi a ña mañwe. Ho sala a 9. Mađodzi o ña mangana?	Murendeni u na maļegere a 15. Mađodzi a ña mañwe. Ho sala a 9. Mađodzi o ña mangana?	Murendeni o ña mañwe maļegere. A ñea Mađodzi a 6. Zwa zwino o sala nga maļegere a 8. O thoma a na mangana?	Murendeni o ña mañwe maļegere. A ñea Mađodzi a 6. Zwa zwino o sala nga maļegere a 8. O thoma a na mangana?
Lushaka lwa thaidzo1 : U shandukisa																							
	U țuma																						
Mvelelo dzi sa đivhei	Murendeni u na maļegere a 6. Mađodzi a mu ñea mañwe a 9. Murendeni u na maļegere mangana oťhe o fhelela?																						
Tshanduko i sa đivhei	Murendeni u na maļegere a 6. U kha đi țođa mañwe mangana uri a vhe na 15?																						
U thoma hu sa đivhei	Murendeni u na maļegere. Mađodzi a mu ñea mañwe a 9. Zwa zwino u na a 15. Murendeni o thoma e na mangana?																						
Lushaka lwa thaidzo1 : U shandukisa																							
	U fhandekanya																						
Hu na maļegere a 15. Murendeni a ña a 6. O sala na maļegere mangana?	Hu na maļegere a 15. Murendeni a ña a 6. O sala na maļegere mangana?																						
Murendeni u na maļegere a 15. Mađodzi a ña mañwe. Ho sala a 9. Mađodzi o ña mangana?	Murendeni u na maļegere a 15. Mađodzi a ña mañwe. Ho sala a 9. Mađodzi o ña mangana?																						
Murendeni o ña mañwe maļegere. A ñea Mađodzi a 6. Zwa zwino o sala nga maļegere a 8. O thoma a na mangana?	Murendeni o ña mañwe maļegere. A ñea Mađodzi a 6. Zwa zwino o sala nga maļegere a 8. O thoma a na mangana?																						

<p>THOHO</p> <p>1.7</p> <p>U țanganya na u țusa</p>	<p>THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI DZA NWAHA U TSHI FHELA</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWINE ZWA LIVHIWA KHAZWO KHA THEMO YA 1</p>	<p>NOTSI DZA U BUISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p>	<p>VHULAPFU ha Tshifhinga (kha ngudo ya iri 1 na miniti dza 24)</p>										
	<p>U tandulula thaidzo dza maipfi kha nyimele na u țalutshedza thandululo dzavho dza thaidzo dzi kwamaho u țanganya, u țusa hune ha vha na phindulo u swika kha 99.</p>	<p>U tandulula thaidzo dza maipfi kha nyimele na u țalutshedza thandululo dzavho dza thaidzo dzi kwamaho u țanganya, u țusa hune ha vha na phindulo u swika kha 20.</p>	<table border="1"> <thead> <tr> <th colspan="2">Lushaka lwa thaidzo lwa: U vhambedza</th> </tr> <tr> <th>U țuma</th> <th>U fhandekanya</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Murendeni u na majegere a 6.</td> <td>Mațodzi u na majegere a 15.</td> </tr> <tr> <td>Mațodzi u na 9. Mațodzi u na majegere manzhi mangana u fhira a Murendeni?</td> <td>Mațodzi u na majegere a 6. U na majegere mațuku nga 9 kha a Murendeni. Murendeni u na majegere mangana?</td> </tr> <tr> <td>Mațodzi u na majegere a 15. U na majegere manzhi nga 9 kha a Murendeni. Murendeni u na majegere mangana?</td> <td>Mațodzi u na majegere a 16. Murendeni u na majegere mațuku nga a 9 kha a Mațodzi. Murendeni u na majegere mangana?</td> </tr> </tbody> </table>	Lushaka lwa thaidzo lwa: U vhambedza		U țuma	U fhandekanya	Murendeni u na majegere a 6.	Mațodzi u na majegere a 15.	Mațodzi u na 9. Mațodzi u na majegere manzhi mangana u fhira a Murendeni?	Mațodzi u na majegere a 6. U na majegere mațuku nga 9 kha a Murendeni. Murendeni u na majegere mangana?	Mațodzi u na majegere a 15. U na majegere manzhi nga 9 kha a Murendeni. Murendeni u na majegere mangana?	Mațodzi u na majegere a 16. Murendeni u na majegere mațuku nga a 9 kha a Mațodzi. Murendeni u na majegere mangana?	
Lushaka lwa thaidzo lwa: U vhambedza														
U țuma	U fhandekanya													
Murendeni u na majegere a 6.	Mațodzi u na majegere a 15.													
Mațodzi u na 9. Mațodzi u na majegere manzhi mangana u fhira a Murendeni?	Mațodzi u na majegere a 6. U na majegere mațuku nga 9 kha a Murendeni. Murendeni u na majegere mangana?													
Mațodzi u na majegere a 15. U na majegere manzhi nga 9 kha a Murendeni. Murendeni u na majegere mangana?	Mațodzi u na majegere a 16. Murendeni u na majegere mațuku nga a 9 kha a Mațodzi. Murendeni u na majegere mangana?													
			<table border="1"> <thead> <tr> <th colspan="2">Lushaka lwa thaidzo lwa 3: U linganyisa</th> </tr> <tr> <th>U țuma</th> <th>U fhandekanya</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Mațodzi u na majegere a 15. Murendeni u na 6. Murendeni u fanela u vha na mañwe majegere mangana uri a vhe na ane a lingana na a Mațodzi?</td> <td>Mațodzi u na majegere a 16. Murendeni u na majegere a 6. Mațodzi u fanela u ȳa majegere mangana uri a sale a na ane a lingana na a Murendeni?</td> </tr> <tr> <td>Murendeni u na majegere a 6. Arali a nga renga majegere a 9 u ȳo vha na ane a lingana na a Mațodzi. Mațodzi u na mangana?</td> <td>Murendeni has 6 sweets. If Mațodzi eats 9 sweets she will have the same number of sweets as Murendeni. How many sweets does Murendeni have?</td> </tr> <tr> <td>Mațodzi u na majegere a 15. Arali Murendeni a renga majegere a 9 u ȳo vha na nomboro ya majegere a lingana na a Mațodzi. Murendeni u na majegere mangana?</td> <td>Mațodzi u na majegere a 16. Arali a ȳa majegere a 9 u ȳo vha na nomboro ya majegere I fanaho na ya Murendeni. Murendeni u na majegere mangana?</td> </tr> </tbody> </table>	Lushaka lwa thaidzo lwa 3: U linganyisa		U țuma	U fhandekanya	Mațodzi u na majegere a 15. Murendeni u na 6. Murendeni u fanela u vha na mañwe majegere mangana uri a vhe na ane a lingana na a Mațodzi?	Mațodzi u na majegere a 16. Murendeni u na majegere a 6. Mațodzi u fanela u ȳa majegere mangana uri a sale a na ane a lingana na a Murendeni?	Murendeni u na majegere a 6. Arali a nga renga majegere a 9 u ȳo vha na ane a lingana na a Mațodzi. Mațodzi u na mangana?	Murendeni has 6 sweets. If Mațodzi eats 9 sweets she will have the same number of sweets as Murendeni. How many sweets does Murendeni have?	Mațodzi u na majegere a 15. Arali Murendeni a renga majegere a 9 u ȳo vha na nomboro ya majegere a lingana na a Mațodzi. Murendeni u na majegere mangana?	Mațodzi u na majegere a 16. Arali a ȳa majegere a 9 u ȳo vha na nomboro ya majegere I fanaho na ya Murendeni. Murendeni u na majegere mangana?	
Lushaka lwa thaidzo lwa 3: U linganyisa														
U țuma	U fhandekanya													
Mațodzi u na majegere a 15. Murendeni u na 6. Murendeni u fanela u vha na mañwe majegere mangana uri a vhe na ane a lingana na a Mațodzi?	Mațodzi u na majegere a 16. Murendeni u na majegere a 6. Mațodzi u fanela u ȳa majegere mangana uri a sale a na ane a lingana na a Murendeni?													
Murendeni u na majegere a 6. Arali a nga renga majegere a 9 u ȳo vha na ane a lingana na a Mațodzi. Mațodzi u na mangana?	Murendeni has 6 sweets. If Mațodzi eats 9 sweets she will have the same number of sweets as Murendeni. How many sweets does Murendeni have?													
Mațodzi u na majegere a 15. Arali Murendeni a renga majegere a 9 u ȳo vha na nomboro ya majegere a lingana na a Mațodzi. Murendeni u na majegere mangana?	Mațodzi u na majegere a 16. Arali a ȳa majegere a 9 u ȳo vha na nomboro ya majegere I fanaho na ya Murendeni. Murendeni u na majegere mangana?													

<p>THOHO</p> <p>1.8</p> <p>Ndovhololo ya u țanganyisa zwi livhisaho kha u andisa</p>	<p>THOĐEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI DZA NWAHA U TSHI FHELA</p> <p>U tandulula thaidzo dza maipfi kha nyimele na u țalutshedza thandululo dzavho dza thaidzo nga u shumisa u țanganya ha u dovholola kana u andisa hu na phindulo u swika kha 50.</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWINE ZWA LIVHIWA KHAZWO KHA THEMO YA 1</p> <p>U tandulula thaidzo dza maipfi kha nyimele na u țalutshedza thandululo dzavho dza thaidzo nga u shumisa u țanganya ha u dovholola kana u andisa hu na phindulo u swika kha 20.</p>	<p>NOTSI DZA U BVISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p> <p>U andisa</p> <p>U pfesesa ha muthéo wa u andisa kha hei gireidi ndi u vhea nga zwigwada zwi nga kona u thusa mugudi kha u imela nyimele dza u andisa. Hu na khethekanyo tharu dza nyimele dza thaidzo dzi kwamaho u andisa nomboro dzo fhelelaho:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zwigwada zwi linganaho (tsumbo. țafula tharu, inwe na inwe i na vhana vhaņa): zwo sumbedzwaho sa sethe dza u ndovholola • Mbambedzo ya u andisa (tsumbo. u andisa vhatukana kararu u fhira vha vhasidzana): yo sumbedzwaho sa zwinzhi zwo livhanyiswa na tshithihi • Mbekanyo ya țhofunđeina (tsumbo. Miduba miraru ya vhana vhaņa kha muduba): dzo sumbedzwaho sa miduba na kholomu <p>Nyimele inwe na inwe hei l nga kona u anđanywa na nđila nkene dza u vhudzisa mbudziso (kha vha sedze lushaka lwa u tandulula thaidzo kha Gireidi ya 2 ya Ndimba ya 2).</p> <p>Nyimele dza thaidzo dza u andisa dzi katela nomboro tharu dzi tevhelaho kha vhushaka ha mathematiki:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nomboro ya zwithu kha sethe inwe na inwe • Nomboro ya sethe • țhanganyelo ya nomboro <p>Tsumbo dza thaidzo dzine dza nga itiwa kha themo iyi</p> <p>Hu lavhelelewa uri musi vha tshi khou tandulula thaidzo afho fhasi, vhagudi vha ęo shumisa zwifanyiso, nyolo kana zwithu zwi fareaho kha u thusa u rekanya sa thusedzi dza u vhalo. Arai vhagudi vha tshi khou ola zwifanyiso zwine zwa vha thusa u rekanya, nyolo dzi tea u sumbedza nyimele u vhea nga zwigwada. Vhagudi vha tea u țuțuwedzwa u iwala mafhungo a nomboro kha thaidzo dzoțhe dza maipfi. U lavhelela vhagudi u shumisa mafhungo a nomboro a u țanganya ha dovholola u sumbedza thandululo.</p>	<p>VHULAPFU ha Tshifhinga (kha ngudo ya iri 1 na miniti dza 24)</p>
---	--	--	--	--

<p>THOHO</p> <p>1.8</p> <p>Ndovhololo ya u țanganyisa zwi livhisaho kha u andisa</p>	<p>THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI DZA NWAHA U TSHI FHELA</p> <p>U tandulula thaidzo dza maipfi kha nyimele na u țalutshedza thandululo dzavho dza thaidzo nga u shumisa u țanganya ha u dovholola kana u andisa hu na phindulo u swika kha 50.</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWINE ZWA LIVHIWA KHAZWO KHA THEMO YA 1</p> <p>U tandulula thaidzo dza maipfi kha nyimele na u țalutshedza thandululo dzavho dza thaidzo nga u shumisa u țanganya ha u dovholola kana u andisa hu na phindulo u swika kha 20.</p>	<p>NOTSI DZA U BUISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p> <p>Tsumbo dza thaidzo dzine dza nga kona u itiwa:</p> <p>Ndovhololo ya u țanganya</p> <ul style="list-style-type: none"> • Baisigira 4 dzi na malinga mangana? • Vhana vha 7 vha na mațo mangana? Vhagudi vha nga tandulula thaidzo nga nđila i tevhelaho: • Zwifanyiso kana nyolo zwi tea u sumbedza u vhea nga zwigwada. <p>Vhagudi vha tea u țuțuwedzwa u vhala nga 2 u wana phindulo. Vha tea hafhu u țuțuwedzwa u sumbedza u vhala havho kha thungo ja nomboro.</p> <p>$2 + 2 + 2 + 2 + 2 + 2 = 14$</p> <p>U pima</p> <p>Thomani u nwa khaphu 3 dza mafhi țuvha jirwe na jirwe. Nga vhege u nwa khaphu nngana dza mafhi?</p> <p>Giridi na mbekanyo</p> <p>Vho Sadiki vho țavha miduba ya 3 ya zwimela zwa khavhishi. Hu na zwimela zwa 5 kha muduba. Hu na wimele zwa khavhishi zwi ngana zwoțhe zwo țangana?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ngade ya miroho i na miduba 5 ya zwimela. Muduba muńwe na muńwe u na nomboro ya miroho i linganaho. Arali hu na țhanganyelo ya zwimela ya 15, zwi amba uri hu na zwimela zwingana kha muduba muńwe na muńwe? • Ngade ya miroho i na zwimela zwa 18 zwo țavhiwaho nga miduba. Hu na zwimela zwa 6 kha muduba muńwe na muńwe. Hu na miduba mingana? 	<p>VHULAPFU ha Tshifhinga (kha ngudo ya iri 1 na miniti dza 24)</p>
---	--	--	--	--

<p>THOHO</p> <p>1.9</p> <p>U vhea nga zwigwada na kovhekana zwi livhisaho kha u kovha</p>	<p>THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI DZA NWAHA U TSHI FHELA</p> <p>U tandulula na u talutshedza thandululo dza thaidzo dza u tou ita dzi kwamaho u kovhekana hu linganaho na u vhea nga zwigwada u swika kha 99 hu na phindulo dzine dza nga katela na zwiṭahe.</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWINE ZWA LIVHIWA KHAZWO KHA THEMO YA 1</p> <p>U tandulula na u talutshedza thandululo dza thaidzo dza u tou ita dzi kwamaho u kovhekana hu linganaho na u vhea nga zwigwada u swika kha 20 hu na phindulo dzine dza nga katela na zwiṭahe.</p>	<p>NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p> <p>Vhu nga kha u andisa, mutho wa u pfesesa u kovha kha hei gireidi, ndi u kovhekana hu linganaho na u vhea nga zwigwada.</p> <ul style="list-style-type: none"> • U vhea nga zwigwada (tsumbo. vhana vha fumimbili kha maṭafula a no dzula vhana vhaṅa nthihi, hu na maṭafula mangana) • U kovhekana (tsumbo. Vhana vha fumimbili kha maṭafula vhaṅa, hu na vhangana kha inwe na inwe) <p>Vhaṅwe vhagudi vha swika tshikoloni vha tshi vho kona u edzisela thaidzo dza u kovha nga zwoṭhe u vhea nga zwigwada na u kovhekana nga u shumisa zwithu zwiṭareaho. Nyimele ya thaidzo dza u andisa na u kovha dzi kwama nomboro tharu dzi tevhelaho kha vhusaka ha mathematiki:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nomboro ya zwithu kha sethe inwe na inwe • Nomboro ya sethe • ṭhanganyelo ya nomboro <p>Tsumbo dza thaidzo dzine dza nga itiwa kha themo iyi</p> <p>U kovha</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ndi na penisela dza 12 dzine nda tea u dzi kovhekanya u lingana vhuṭati ha vhuraru vha vhoiwi; muṅwe na muṅwe wavho u ḡo wana nngana? • Hu na goloi dza u tambisa dza 18; ni nga dzi kovhekanaya u lingana vhuṭati ha vhoiwi vhavhili? • Hu na mapulamusi a 16 vhana vha 8 vha kovhekana u lingana. Nwana muṅwe na muṅwe u ḡo wana mapulamusi mangana? • Navhani u na maluvha a 20. A dzhenisa kha veisi 2. Hu na maluvha mangana kha veisi inwe na inwe.? • Ambani o бага khekhe dza 8. U na zwimathisi zwa 40. U ḡo vhea zwimathisi zwingana kha khekhe inwe na inwe? <p>U vhea nga zwigwada</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ni nga kona u ita goloi nngana arali ni na mavhili a 8? Thuthuthu nngana? • Hu na maapula a 18 bogisini. Hu nga ḡadzwa zwisagana zwa maapula zwingana zwine zwa fara maapulu 3? • Mubagi o бага mabantsi a 30. A dzhenisa mabantsi a 6 kha bogisi iḡiwe na iḡiwe. U ḡo ḡadza mabogisi mangana? • Hafha ṅamusi hu na vhana vha 16. Hu nga itwa thimu nngana dza vhana 4? <p>Mbekanyo</p> <p>Seani u paka zwa u vhalela zwa 20 nga miduba ya 10. Hu na zwa u vhalela zwi nngana kha muduba?</p>	<p>VHULAPFU ha Tshifhinga (kha ngudo ya iri 1 na miniti dza 24)</p>
--	--	--	--	--

<p>THOHO</p>	<p>THOĎEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI DZA NWAHA U TSHI FHELA</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWINE ZWA LIVHIWA KHAZWO KHA THEMO YA 1</p>	<p>NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p>	<p>VHULAPFU ha Tshifhinga (kha ngudo ya iri 1 na miniti dza 24)</p>
<p>1.11 Tshelede</p>	<ul style="list-style-type: none"> • U ġivha na u topola mangwende a Afrika Tshipembe, c, 10c, 20c, 50c, R1, R2, R5, na tshelede dza mabambiri R10, R20, R50 • U tandulula thaidzo dza tshelede dzi kwamaho thanganyelo na tshintshi i swikaho R99 na nga dzisenthe u swika kha 90c. 	<ul style="list-style-type: none"> • U ġivha na u topola mangwende a Afrika Tshipembe, c, 10c, 20c, 50c, R1, R2, R5, na tshelede dza mabambiri R10, R20, R50 • U tandulula thaidzo dza tshelede dzi kwamaho thanganyelo na tshintshi kha dzisenthe u swikha 50c kana dzirannanda u swika kha R20 	<p>Phambano ndi ifhio u bva kha Gireidi ya 1? Kha hei themo vhagudi vha ita ngowendowe ya u ġivha tshelede na u pwashekanya tshelede ya vha zwipiġa zwituku.</p> <p>Tsumbo dza thaidzo dzine dza nga itwa kha iyi themo</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ni nga kona u kovhekanya 50c u lingana vhukati ha vhana vhaġa? Talutshedzani uri hani. • Maġere a tshepisi a ita 10c iġithi. Busi o shumisa 50c. O renga maġere a tshepisi mangana? • Tshedza u badela R5 ya u ya tshikoloni nga thekhisi nga matsheloni. U badela nga tshelede ya bambiri ya R20. U wana tshintshi ya vhugai? A tshi humela hayani u ġo vha o sala nga vhugai? • Fizzpop l ġura R2, 50. Palesa u khou ġoġa u renga fizza 4. U na R8,00. U na tshelede yo linganaho? arali zwi so ngo ralo, u kha ġi ġoġa tshelede iġwe i linganaho vhugai? 	

<p>THOHO</p> <p>1.12 Thekiniki (Maitele kana zwiṭirathedzhi)</p>	<p>THOḌEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI DZA ṆWAHA U TSHI FHELA</p> <p>U shumisa thekiniki dzi tevhelaho musi vha tshi rekanya:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nyolo kana zwithu zwi fareaho tsumbo. zwa u vhalela • U fhaṭa na u pwashhekanya nomboro • U davhula na u hafula • mutalombalo 	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWINE ZWA LIVHIWA KHAZWO KHA THEMO YA 1</p> <p>U shumisa thekiniki dzi tevhelaho musi vha tshi rekanya:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nyolo kana zwithu zwi fareaho tsumbo. zwa u vhalela • U fhaṭa na u pwashhekanya nomboro • U davhula na u hafula • mutalombalo 	<p>NOTSI DZA U BVISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p> <p>Phambano ndi ifhio u bva kha Gireidi ya 1? Vhagudi vha lavhelelwa u tandulula u rekanya hu siho kha nyimele vha tshi shumisa thekiniki dzi tevhelaho:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nyolo kana zwithu zwi fareaho. • U fhaṭa na u pwashhekanya nomboro • U davhulai na u hafula • Mutalombalo <p>Nyolo kana zwithu zwi fareaho Vhagudi vha ḑo bvela phanḑa na u ola zwiṭanyiso na u shumisa zwithu zwi fareaho u tandulula thaidzo. Ndi zwa ndeme uri zwiṭanyiso kana nyolo zwi vhe zwi na nomboro khathihi na mafhungo a nomboro.</p> <p>U fhaṭa na u pwashhekanya Hei ndi inwe ya thekiniki dza ndeme vhukuma kha Vhuimo ha Fhasi (vhagudi vha ḑo dovha vha shumisa u pwashhekanya kanzhi kha Vhuimo ha Vhukati). U shumisa thekiniki iyi zwi ita uri vhagudi vha kone u fhaṭulula(u pwashhekanya)na u ṭanganya hafu nomboro u vha thusa u leludza u rekanya.</p> <p>Nga themo iyi vhagudi vha ḑo:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pwashhekanya nomboro vha tshi shumisa vhuimo ha nomboro • pwashhekanya nomboro vha tshi khou shumisa muandiso wa 10; na • pwashhekanya nomboro ya vha kha phere dza nomboro, tsumbo. Phere dzine dza ita 20. <p>Udavhula na u hafula Vhagudi vha isa phanḑa na u shumisa u davhula na u hafula sa tshiṭirathedzhi tsha u rekanya.</p> <p>Mutalombalo U ṭola kha notsi u itela u wana dzirinwe tsumbo dza u shuma na mutalombalo kha khethekanyo ya u tandulula thaidzo.</p> <ul style="list-style-type: none"> • U ṭanganya na u ṭusa Vhagudi vha tea u vha vha tshi vho ḑifhaṭela mutalombalo yavho na u pwashhekanya nomboro ya vha kha zwiṭa zwine zwa langea. 	<p>VHULAPFU ha Tshifhinga (kha ngudo ya iri 1 na miniti dza 24)</p>
---	---	--	--	---

<p>THOHO</p> <p>1.12 Thekiniki (Maitele kana zwiṭirathedzhi)</p>	<p>THOḌEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI DZA ṆWAHA U TSHI FHELA</p> <p>U shumisa thekiniki dzi tevhelaho musi vha tshi rekanya:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nyolo kana zwithu zwi fareaho tsumbo. zwa u vhalela • U fhaṭa na u pwashekanya nomboro • U dāvhuḷa na u hafuḷa • mutalombalo 	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWINE ZWA LIVHIWA KHAZWO KHA THEMO YA 1</p> <p>U shumisa thekiniki dzi tevhelaho musi vha tshi rekanya:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nyolo kana zwithu zwi fareaho tsumbo. zwa u vhalela • U fhaṭa na u pwashekanya nomboro • U dāvhuḷa na u hafuḷa • mutalombalo 	<p>NOTSI DZA U BVISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p> <p>Tsumbo: 8 + 12</p> <p>Mutalombalo u tea u thoma kha 8 na hone vhagudi vha nga kona u ḍisikela :</p> <ul style="list-style-type: none"> • U fhufha hu 2 nga 6 • U fhufha hu 4 nga 3 • U fhufha hu 3 nga 4 • U fhufha luthihi nga 10 ha kona u ḡa u fhufha nga 2 • U andisa <p>Mutalombalo u tea u bvela phanḡa na u shumiswa sa thikhedzo ya u ṭanganya ha u dovholola. U fhufha hu liinganaho ho rekhodiwa kha mutalombalo na mafhungo a thikhedzo a nga rekhodiwavho na one.</p> <p>Tsumbo: 5 + 5 + 5 + 5 = 25 U thamuwa ha 5 nga 5 hu ita 25 Zwiḡwada 5 zwa zwa 5 = 25 5 x 5 = 25</p> <p>Kha u andisa ho ṛekedzwaho, vhagudi vha tea u kona u ṭalutshedza uri u fhufha hu nga itwa hani kha mutalombalo.</p> <p>U tendela vhagudi u ḡikhethela thekiniki ine vha kona u l shumisa vho vhoḡholowa. Naho zwo ralo, arali vhagudi vha tshi khou shumisa thekiniki dzi sa shumiseiho vha tea u wana nyeletshedzo ya u shumisa thekiniki dzi vhuedzaho. Vha dzhieḷe nzhele uri vhagudi kanzhi vha nga tandulula thaidzo nga nḡila dzine mudededzi vha nga vha vha sa dzi lavheleli. Sa tsumbo, thaidzi ya u kovha l nga kha ḡi tandululwa nga u ṭusa ha u dovholola, u ṭanganya kana u andisa. Ngona dza vhagudi dzi ḡo shanduka zwenezwi ṛwaha u tshi khou ya phanḡa vhunga u pfelesa havho na u ḡivha tshaka dza thaidzo hu tshi vha hu tshi khou aluwa, na nḡivho yavho ya nomboro l tshi khou bveledzea.</p>	<p>VHULAPFU ha Tshifhinga (kha ngudo ya iri 1 na miniti dza 24)</p>
--	--	--	---	--

<p>THOHO</p> <p>1.13</p> <p>U țanganya na u țusa</p>	<p>THOĐEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI DZA NWAHA U TSHI FHELA</p> <ul style="list-style-type: none"> • U țanganya u swika kha 99 • U țusa u bva kha 99 • U shumisa zwiġa zwo teaho (+, -, =, □) 	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWINE ZWA LIVHIWA KHAZWO KHA THEMO YA 1</p> <ul style="list-style-type: none"> • U țanganya u swika kha 20 • U țusa u bva kha 20 • Shumisani zwiġa zwo teaho(+, -, =, □) • U ita ndowendowe ya zwiwhumbi zwa nomboro u swika kha 10 	<p>NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p> <p>Phambano ndi ifhio u bva kha Gireidi ya 1?</p> <p>Hu na u tou fombe tshoțhe kha u bveledza zwițirathedzhi zwa u rekanya kana thekhiniki kha hei themo. U pwashhekanya nomboro u itela uri u rekanya zwi vhe thekhiniki ya ndeme ine vhagudi vha đo tea u ita ndowendowe.</p> <p>Themo ino yo sedza kha:</p> <p>U shumisa nyito dza u fhața na u pwashhekanya nomboro dzine dza đo thusa kha u bveledza u pfesesa u țanganya na u țusa</p> <p>Vhagudi vha ita ndowendowe ya u țanganya na u țusa u swika kha 20. Ndi kha tshikhala tsha nomboro dzenedzi hune vhagudi vha thoma u bveledza khontseputi ya vhuimo ha nomboro dza mahumi na vhuithi. U vhala nga zwiġwada zwi dzula zwi zwa ndeme na hone vhagudi vha tea u thoma u zwi vhone uri u vhala u tshi ya phanđa nga nthini a si tshițirathedzhi tshine tsha tou vha tshone tshone. Ndi kha tshikhala tshenetshi hune vhagudi vha tea u humbula vhumuma nga ha tshițirathedzhi tshine vha đo tshi shumisa. U đikhethela tshițirathedzhi tsha u rekanya tsho teaho zwi thusa vhagudi uri vha vhe vho makone vha u rekanya.</p> <p>U itela u rekanya kha Nomboro dzo fhambanaho 0-20 tshenzhemo ya vhagudi i tea u katela:</p> <ul style="list-style-type: none"> • u vhala zwithu; • u đivha, u vhala na u iwala nomboro; • u vhambedza na u tevhekanya nomboro; • u fhața na u pwashhekanya nomboro; • u ita ndowendowe ya u țanganya na u țusa u swika kha 20; • davhula na u hafula; na • u rwela ngomani dziıwe mbuno dza nomboro. <p>Thekhiniki dzi konadzeaho kha u rekanya u țanganya na u țusa</p> <p>Thekhiniki dzo sumbedzwoho afho fhasi dzi tendela vhagudi vha tshi vhala lwa fomaja na u pfesesa nomboro. U ita ndowendowe ya thekhiniki dzi re afho fhasi zwi țuzuwedza vhagudi u kona u sedza murahu kha vhuushaka vhuukati ha nomboro na u gudisa vhagudi uri vha nga kona u shumisa na u shuma nga ndivho yavho u itela u rekanya.</p> <p>U thoma nga nomboro khulwane u itela u vhala vha tshi ya phanđa kana murahu.</p> <p>4 + 12 = □</p> <p>U vhekanyulula 4 + 12 sa 12 + 2 na u vhala vha tshi ya phanđa u bva kha 12.</p>	<p>VHULAPFU ha Tshifhinga (kha ngudo ya iri 1 na miniti dza 24)</p>
---	---	--	--	--

<p>THOHO</p>	<p>THOĎEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI DZA NWAHA U TSHI FHELA</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWINE ZWA LIVHIWA KHAZWO KHA THEMO YA 1</p>	<p>NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p>	<p>VHULAPFU ha Tshifhinga (kha ngudo ya iri 1 na miniti dza 24)</p>
<p>1.13 U țanganya na u țusa</p>	<ul style="list-style-type: none"> • U țanganya u swika kha 99 • U țusa u bva kha 99 • U shumisa zwiġa zwo teaho (+, -, =, □) 	<ul style="list-style-type: none"> • U țanganya u swika kha 20 • U țusa u bva kha 20 • Shumisani zwiġa zwo teaho(+, -, =, □) • U ita ndowendowe ya zwiġhumbi zwa nomboro u swika kha 10 	<p>U topola madavhulu a re tsini 8 + 7 Vhagudi vha nga țalutshedza uri mbalo i nga nwalwa sa 8 + 8 -1 (8 yo davhuliwa ra țusa 1) kana 7 + 7 + 1 (u davhula 7 ra țanganya na 1). Vhagudi vha nga kha ġi rekhoda zwițirathedzhi zwavho vha tshi khou shumisa misevhe 8 + 8 16 + 1 = 15</p> <p>U shandukisa nomboro u ya kha fumi vha kona u țusa kana u țanganya na nthini Tshijirathedzhi itshi tshi nga gudiswa nga tshikhala tsha nomboro dza fhasi vhukuma tsha kona u shumiswa kha Nomboro dzo fhambanaho khulwane. 9 + 6 = □ Vhagudi vha nga amba nga vhone vhaņe vha ri: "Ndi ġo bvisa nthini kha 6 nda i țanganyisa na 9 uri l ite 10." Zwi amba uri 9 + 6 i nga nwalwa sa 10 + 5 = 15. 8 + 5 = □ Vhagudi vha nga amba nga vhone vhaņe vha ri: "Ndi ġo bvisa mbili u bva kha 5 nda i țanganya na 8 uri l ite 10." Zwi amba uri 8 + 5 i nga nwalwa sa 10 + 3 = 13.</p> <p>U pwashekanya nomboro nga zwiġiġa zwițuku u itela u leludza u rekanya Vhagudi vha ġo pwashekanya nomboro ya bva zwiġiġa zwo fhambanaho zwine vha kona u zwi langa vhone vhaņe. U vhalo vha tshi ya phanġa nga u pwashekanya nomboro nthini</p> <p>11 + 7 = □ 11 + 4 + 3 11 + 4 15 + 3 = 18</p> <p>11 + 7 = £ 11 + 5 + 2 11 + 5 16 + 2 = 18</p> <p>17 - 9 = □ 17 - (7 + 2) 17 - 7 10 - 2 = 8</p> <p>12 + 7 = □ 10 + 2 + 7 7 + 2 9 + 10 = 19</p>	

<p>THOHO</p> <p>1.13 U țanganya na u țusa</p>	<p>THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI DZA NWAHA U TSHI FHELA</p> <ul style="list-style-type: none"> • U țanganya u swika kha 99 • U țusa u bva kha 99 • U shumisa zwiġa zwo teaho (+, -, =, □) 	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWINE ZWA LIVHIWA KHAZWO KHA THEMO YA 1</p> <ul style="list-style-type: none"> • U țanganya u swika kha 20 • U țusa u bva kha 20 • Shumisani zwiġa zwo teaho(+, -, =, □) • U ita nđowendowe ya zwiwhumbi zwa nomboro u swika kha 10 	<p>NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p> <p>U shumisa nđivho ya vhushaka ha khanedza vhukati ha u țanganya na u țusa. $15 - 9 = \square$ Vhagudi vha đivha uri phambano l nga kona u nwalululwa sa mbalo ya u țanganya: "Ndi đivha uri $9 + \square = 15$." Mugudi a nga shumisa u vhala a tshi ya phanđa u itela u rekanya. Zwiwhumbi zwa nomboro U itela nđowendowe ya zwiwhumbi zwa nomboro, nyito dzo fhambanaho dzi tea u nwa vhagudii. Hezwi kanzhi zwi itwa nga tshifhinga tshine mugudi a vha a tshi khou shuma e eřha. Mutalombalo na wone u nga kona u shumiswa u ita nđowendowe ya zwiwhumbi u swika kha 10.</p>	<p>VHULAPFU ha Tshifhinga (kha ngudo ya iri 1 na miniti dza 24)</p>
--	---	--	---	--

<p>ṪHOHO</p> <p>1.14 U țanganya ha u dovholola hu livhisaho kha u andisa</p>	<p>ṪHOĐEA DZA ṪHONTSEPUTI NA ZWIKILI DZA ṪWAHA U ṪSHI FHELA</p>	<p>ṪHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWINE ZWA LIVHIWA KHAZWO KHA ṪHEMO YA 1</p>	<p>NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p>	<p>VHULAPFU ha Tshifhinga (kha ngudo ya iri 1 na miniti dza 24)</p>
	<ul style="list-style-type: none"> • U țanganyisa nomboro nthihi vha tshi 1 dovholola lunzhi u swika kha 50 • U andisa nomboro 1 u swika kha 10 nga 1, 2, 5, 3 na 4 • U shumisa zwiiga zwo teaho (+, x, =, □) 	<ul style="list-style-type: none"> • U țanganyisa nomboro nthihi vha tshi 1 • dovholola lunzhi u swika kha 20 • U andisa nomboro 1 u swika kha 10 nga, 2, • U shumisa zwiiga zwo teaho (+, x, =, □) 	<p>Ndi phambano ifhio u bva kha Gireidi ya ya 1</p> <p>Vhagudi vha ɔo pŭukekanya u bva kha u țanganya ha u dovholola u ya kha u andisa. Vha ɔo thoma u pŭesesa khontseputi ya u andisa. Vha ɔo ɔidzhenisa kha nyito dzine dza ɔo vha tendela u vhona vhushaka vhukati ha nomboro:</p> <ul style="list-style-type: none"> • nomboro ya zwithu kha sethe/tshigwada • nomboro ya sethe kana zwigwada • țhanganyelo ya nomboro <p>Vhagudi vha swika kha Gireidi ya 2 vha tshi vho pŭesesa u țanganya ha u dovholola. Mafheloni a Themo vha tea u kona u:</p> <ul style="list-style-type: none"> • vhona uri u vhala vha tshi pfuka na u țanganya ha u dovholola zwi na vhushaka na kupŭesesele kwa u andisa; • shumisa, u vhala na u řwala tshiga tsha u andisa; • řwala mafhungo a nomboro dza u andisa, na • andisa nomboro 1 u swika kha 10 nga 2. <p>Musi vha tshi tandulula thaidzo dza maipfi vhagudi tshifhinga tshinzhi vha ɔo shumisa u țanganya ha u dovholola, nga nřđani ha thaidzo dza maipfi dzine dza vha na tshivhumbeo tsha mbekanyo. Ndi nyimele 1 so ngo ɔitikaho nga tshithu hune zwiivhumbeo zwiřwe zwa u andisa zwi nga kona u shumiswa.</p> <p>Mbekanyo</p> <p>Musi vhagudi vha tshi khou wana tshenzhemo ya mbalo dza maipfi dza u andisa dzo vhalaho, vha fanela u dzudzanya zwigwada u ya nga mbekanyo dzine dza nga sumbedza tshivhumbeo tshi sumbedzaho nyimele ya khomuthethivi ya u andisa tsumbo. 2 x 4 i fana na 4 x 2.</p> <p> $4 + 4 = 8$ $2 + 2 + 2 + 2 = 8$ </p>	

<p>ṬHOHO</p> <p>1.14 U ṭanganya ha u dovholola hu livhisaho kha u andisa</p>	<p>ṬHOḌEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI DZA ṆWAHA U ṬSHI FHELA</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWINE ZWA LIVHIWA KHAZWO KHA THEMO YA 1</p>	<p>NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p>	<p>VHULAPFU ha Tshifhinga (kha ngudo ya iri 1 na miniti dza 24)</p>
	<ul style="list-style-type: none"> U ṭanganyisa nomboro nthini vha tshi l dovholola lunzhi u swika kha 50 U andisa nomboro 1 u swika kha 10 nga 1, 2, 5, 3 na 4 U shumisa zwiḡa zwo teaho (+, x, =, □) 	<ul style="list-style-type: none"> U ṭanganyisa nomboro nthini vha tshi i dovholola lunzhi u swika kha 20 U andisa nomboro 1 u swika kha 10 nga, 2, U shumisa zwiḡa zwo teaho (+, x, =, □) 	<p>U shumisa mbekanyo zwitendela u:</p> <ul style="list-style-type: none"> Fhaṭa na u pwashhekanya nomboro; ṭumanya u andisa na u ṭanganya ha u dovholola; humbula nga ha u andisa sa mbekanyo; na fhaṭa mutheo wa mulayo wa khomuthethivi. <p>U isa mihumbulo ya vhagudi kha nomboro ya miduba na nomboro ya kholumu kha miduba.</p> <p>⊙ ⊙ ⊙ ⊙</p> <p>4 + 4 = 8</p> <p>Hu na miduba 4 ya nga 2 ine ya vha 8 zwo ṭangana. Vhagudi vha tea u rekhoda nga ngila i tevhelaho:</p> <p>⊙ ⊙ ⊙ ⊙</p> <p>⊙ ⊙ ⊙ ⊙</p> <p>2 + 2 + 2 + 2 = 8</p> <p>Hu na miduba 2 ya nga 4 ine ya ita 8 zwo ṭangana.</p> <p>Ipfi “u andisa” ji nga kona u ḡivhadzwa sa: 4 andisa nga 2 ndi 8.</p> <p>Musi vhagudi vho no vha na tshenzhemo yo eḡanaho, tshiga tsha u andisa tshi nga ḡivhadzwa khathihi na luambo lu tevhelaho lwe lwa bveledzwa:</p> <ul style="list-style-type: none"> zwiḡwada 4 zwa nga 2 Mbili dza 4 2 + 2 + 2 + 2 = 8 zwiḡwada 4 zwa nga mbili mbili kana 4 andisa nga 2 ndi 8 <p>Naho tshiga tsho ḡivhadzwa, maipfi, zwiḡanyiso na zwiḡhumbeco zwa muandiso u tikedza u pfesesa tswayo zwi dzula zwi zwa ndeme.</p>	

<p>ṰHOHO</p>	<p>ṰHODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI DZA ṰWAHA U ṰSHI FHELA</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWINE ZWA LIVHIWA KHAZWO KHA ṰHEMO YA 1</p>	<p>NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p>	<p>VHULAPFU ha Ṱshifhinga (kha ngudo ya iri 1 na miniti dza 24)</p>															
<p>1.14 U Ṱanganya ha u dovholola hu livhisaho kha u andisa</p>	<ul style="list-style-type: none"> • U Ṱanganyisa nomboro nthihi vha tshi 1 dovholola lunzhi u swika kha 50 • U andisa nomboro 1 u swika kha 10 nga 1, 2, 5, 3 na 4 • U shumisa zwiiga zwo teaho (+, x, =, □) 	<ul style="list-style-type: none"> • U Ṱanganyisa nomboro nthihi vha tshi 1 • dovholola lunzhi u swika kha 20 • U andisa nomboro 1 u swika kha 10 nga, 2, • U shumisa zwiiga zwo teaho (+, x, =, □) 	<p>Zwivhumbeo zwa u pfesesa u andisa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Khubu dza <i>Unifix</i> dzi nga kona u shumiswa na hone vha nga kona u vhekanya kholumu 4 dza khubu na uri kha kholomu inwe na inwe hu nga kha ḡi vha na khubu 2. Hezwi zwi tendela mugudi u amba uri: Hu na kholumu 4 na khubu 2 kha kholumu. Zwi vha tendela u rekhode 2 +2 + 2 + 2 na zwigwada 4 zwa nga 2 ndi 4 x 2. • Mutalombalo u nga shumiswa u sumbedza u Ṱanganya ha u dovholola kana zwigwada zwa nomboro. Hezwi zwo Ṱumana vhukuma na u vhala u tshi pfuka. <p>Vhagudi vha tea u kona u rekhoda zwi tevhelaho:</p> <table border="0"> <tr> <td>tshigwada 1 tsha 2 ndi 2</td> <td>kana</td> <td>1 andisa nga 2 ndi 2</td> <td>kana</td> <td>1 x 2 = 2</td> </tr> <tr> <td>zwigwada 2 tsha 2 ndi 4</td> <td>kana</td> <td>2 andisa nga 2 ndi 4</td> <td>kana</td> <td>2 x 2 = 4</td> </tr> <tr> <td>zwigwada 3 tsha 2 ndi 6</td> <td>kana</td> <td>3 andisa nga 2 ndi 6</td> <td>kana</td> <td>3 x 2 = 6</td> </tr> </table>	tshigwada 1 tsha 2 ndi 2	kana	1 andisa nga 2 ndi 2	kana	1 x 2 = 2	zwigwada 2 tsha 2 ndi 4	kana	2 andisa nga 2 ndi 4	kana	2 x 2 = 4	zwigwada 3 tsha 2 ndi 6	kana	3 andisa nga 2 ndi 6	kana	3 x 2 = 6	
tshigwada 1 tsha 2 ndi 2	kana	1 andisa nga 2 ndi 2	kana	1 x 2 = 2															
zwigwada 2 tsha 2 ndi 4	kana	2 andisa nga 2 ndi 4	kana	2 x 2 = 4															
zwigwada 3 tsha 2 ndi 6	kana	3 andisa nga 2 ndi 6	kana	3 x 2 = 6															

<p>T̩HOHO</p>	<p>T̩HOĐEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI DZA N̩WAHA U TSHI FHELA</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWINE ZWA LIVHIWA KHAZWO KHA THEMO YA 1</p>	<p>NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p>	<p>VHULAPFU ha Tshifhinga (kha ngudo ya iri 1 na miniti dza 24)</p>
<p>1.16 Murekanyo wa Mathematiki</p>	<p>Khontseputi ya nomboro: Tshikhala 99:</p> <ul style="list-style-type: none"> • U vhekanya sethe ya nomboro dzo nanguludzwaho. • U tevhekanya sethe ya nomboro dzo tou nangiwaho ya nekedzwa • U vhambedza nomboro u swika kha 99 na u amba uri khulwane kana thukhu ndi i fhiio • U ðivha uri ndi ifhio nomboro i re khulwane nga 1 kana i re thukhu nga 1 • U ðivha uri ndi ifhio nomboro i re khulwane nga 2 kana thukhu nga 2 • U ðivha uri ndi ifhio nomboro i re khulwane nga 3 kana thukhu nga 3 • U ðivha uri ndi ifhio nomboro i re khulwane nga 4 kana thukhu nga 4 • U ðivha uri ndi ifhio nomboro i re khulwane nga 5 kana thukhu nga 5 • U ðivha uri ndi ifhio nomboro i re khulwane nga 10 kana thukhu nga 10 	<p>Khontseputi ya nomboro: Tshikhala 25</p> <ul style="list-style-type: none"> • U tevhekanya sethe ya nomboro dzo tou nangiwaho ya nekedzwa • U vhambedza nomboro u swika kha 99 na u amba uri khulwane kana thukhu ndi i fhiio • U Divha uri ndi ifhio nomboro i re khulwane nga 1 kana i re thukhu nga 1 • U ðivha uri ndi ifhio nomboro i re khulwane nga 2 kana thukhu nga 2 • U ðivha uri ndi ifhio nomboro i re khulwane nga 10 kana thukhu nga 10 <p>U humbula nga u tavhanya:</p> <ul style="list-style-type: none"> • U humbula mbuno dza u tanganya na u tusa u swika kha 10 	<p>Ndi phambano ifhio u bva kha Gireidi ya 1</p> <p>Themo iyi yo sedza kha:</p> <p>Mbekanyamushumo dza murekanyo wa Mathematiki dzi tea u bveledzwa lwa u tevhekana kha n̩waha wothe. Vhagudi vha so ngo vhudziswa u rekanya ha u sokou ðinangela ðuvha jinwe na jinwe. Musi vhagudi vho shuma vha fhedza na thoho u na bveledza zwiñirathedzhi zwa u rekanya kha tshipiða tshihulwane tsha ngudo, zwiñerwa zwa izwi zwi nga kona u katelwa kha mbekanyamushumo dza murekanyo wa Mathematiki: khontseputi na zwikili zwi bveledzwa nga kha ngudo khulwane, zwa kona u itwa nõwendõwe, tshiñwe tshifhinga nga thevhekano ya nomboro thukhu, kha mbekanyamushumo dza murekanyo wa Mathematiki.</p> <p>Vha nga kha ði ita uri tshikhala tsha nomboro tshi vhe fhasi kha Themo ya 1 na u dzi engedzedza vhukati ha n̩waha. Mathomoni a n̩waha, tshikhala tsha nomboro na zwiñirathedzhi zwa u rekanya zwi nga kona u ðisendeka nga zwo bveledzwaho kha Gireidi ya 1.</p> <p>Khontseputi ya nomboro:</p> <p>Tsumbo dza mbudziso dzine dza nga vhudziswa:</p> <p>Madzina a nomboro na zwiaga</p> <p>U imisela garaða n̩tha kana u n̩wala dzina la nomboro. Kha vha nange mugudi u n̩wala nomboro i fanaho na l re kha garaða.</p> <p>Khulwane kana thukhu</p> <p>Ndi ifhio</p> <ul style="list-style-type: none"> • thukhu nga 1 kha 15 • khulwane nga 1 u fhiira 9 • khulwane nga 10 u fhiira 15 • thukhu nga 10 kha 16 <p>Ndi ifhio leðere la 5 la alifabethe?</p> <p>Ndi ifhio nõwedzi wa 9 wa n̩waha?</p> <p>U tevhekanya na u vhambedza</p> <p>Ndi ifhio ine ya vha khulwane: 12 kana 21?</p> <p>Neani nomboro i re vhukati ha 17 na 19.</p>	

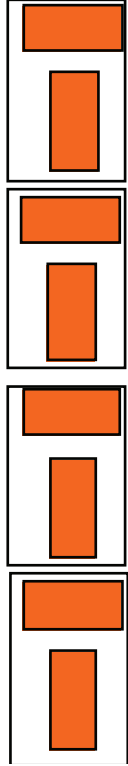
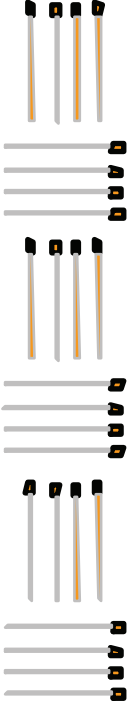
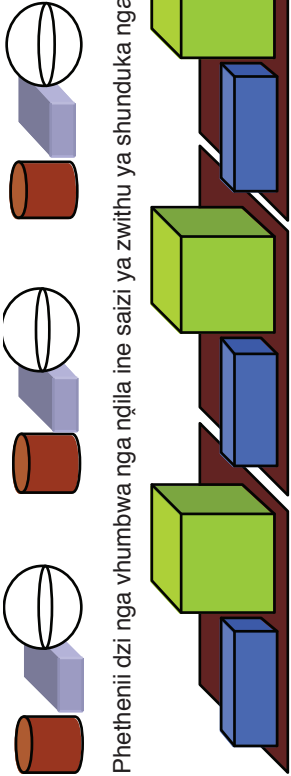
<p>THOHO</p>	<p>THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI DZA NWAHA U TSHI FHELA</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWINE ZWA LIVHIWA KHAZWO KHA THEMO YA 1</p>	<p>NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p>	<p>VHULAPFU ha Tshifhinga (kha ngudo ya iri 1 na miniti dza 24)</p>
<p>1.16 Murekanyo Wa Mathematiki</p>	<p>U humbula nga u țavhanya:</p> <ul style="list-style-type: none"> Mbuno dza u țanganya na u țusa u swika kha 20 U țanganya na u țusa muandiso wa 10 u bva kha 0 u swika kha 100 <p>Zwițirathedzhi zwa u rekanya</p> <p>U shumisa zwițirathedzhi zwa u țanganya na u țusa nga nğila ya vhuđi:</p> <ul style="list-style-type: none"> U vhea nomboro khulwane u thoma u itela u vhala vha tshi ya phanđa kana vha tshi ya murahu Mutalombalo U dāvhula na u hafula U fhața na u pwashekanya U shumisa vhusaka vhukati ha u țanganya na u țusa 	<p>Zwițirathedzhi zwa u rekanya</p> <p>U shumisa zwițirathedzhi zwa u țanganya na u țusa nga nğila ya vhuđi:</p> <ul style="list-style-type: none"> U vhea nomboro khulwane u thoma u itela u vhala vha tshi ya phanđa kana vha tshi ya murahu Mutalombalo U dāvhula na u hafula 	<p>Mbuno dza u țanganya na u țusa:</p> <ul style="list-style-type: none"> U đivha nga țhoho zwiwhumbi zwoțhe zwa nomboro dza u țanganya na u țusa u swika kha 10 $\square + r = 10$ $\square + r = 8$ <p>U țanganya na u țusa mbuno dza nomboro dzoțhe u swika kha na u katela na 10</p> <p>$1 + 9 = 10$ $9 + 1 = 10$</p> <p>$2 + 8 = 10$ $8 + 2 = 10$</p> <p>$3 + 7 = 10$ $7 + 3 = 10$</p> <p>$8 - 4 = 4$ $18 - 4 = 4$</p> <p>$8 - 5 = 3$ $18 - 3 = 5$</p> <p>$8 - 6 = 2$ $18 - 2 = 6$</p> <p>U humbula nga u țavhanya madāvhulu u swika kha 10. Hezwi zwi tea u katela mbalo dzi tshimbilelanaho dza u țusa.</p> <ul style="list-style-type: none"> $1 + 1 = 2$ $2 + 2 = 4$ $3 + 3 = 6$ $4 + 4 = 8$ $5 + 5 = 10$ <p>U sumbedze nomboro ine ya tea u țanganyiswa na uri dzi ite 10 (u riwala kana u shumisa vhuimo ha nomboro kana magarața a <i>Fuladi</i>)</p> <ul style="list-style-type: none"> 8 2 9 5 3 	

<p>ṬHOHO</p>	<p>ṬHOḌEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI DZA ṆWAHA U TSHI FHELA</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWINE ZWA LIVHIWA KHAZWO KHA THEMO YA 1</p>	<p>NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p>	<p>VHULAPFU ha Tshifhinga (kha ngudo ya iri 1 na miniti dza 24)</p>
<p>1.16 Murekanyo Wa Mathematiki</p>			<p>U sumbedze nomboro yo salaho musi i tshi bviswa kha 10(u Ṇwala kana u shumisa vhuimo ha nomboro kana magaraṭa a <i>Fuladi</i>)</p> <ul style="list-style-type: none"> • 5 • 3 • 6 • 1 • 7 <p>MiṆwe ya mirekanyo wa Mathematiki i nga itiwa hu si na zwithu, hone tshirhwe tshifhinga ndi zwa ndeme u ita Murekanyo wa Mathematiki hu tshi khou shumiswa zwithu khathihi na u rekhoda zwine zwa khou itwa.</p> <p>Zwithu zwo themendelwaho</p> <ul style="list-style-type: none"> • mutalombalo (une wa vha na tshithu na u si na tshithu) • giridi ya nomboro • magaraṭa a vhuimo ha nomboro (Mgaraṭa a <i>Fuladi</i>) • vhulungu ha u vhala 	

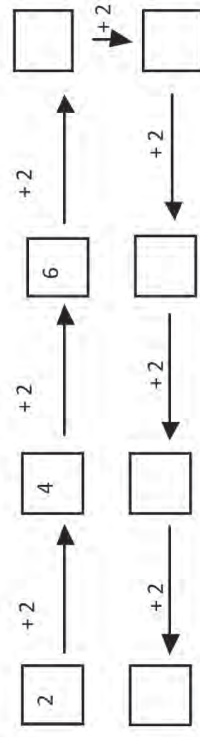
GIREIDI YA 2 THEMO 1

2. PHETHENI, FANKISHENI NA ALIDZHEBURA

<p>T̩HOHO</p>	<p>T̩HOĐEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI DZA NWAHA U TSHI FHELA</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWINE ZWA LIVHIWA KHAZWO KHA THEMO YA 1</p>	<p>NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p>	<p>Vhulapfu ha Tshifhinga (kha ngudo dza awara 1 na miniti dza 24)</p>
<p>2.1 Phethenii dza dzhomejiri</p>	<p>U kopa, u ngedza na buletshedza U kopa, u engagedza na buletshedza nga maipfi</p> <ul style="list-style-type: none"> • phetheni dzi sa kongjho dzo itwaho nga zwithu zwi fareaho • phetheni dzi sa kongjho dzo itwaho nga nyolo dza mitaladzi, tshivhumbeo kana zwithu. <p>U sika na u buletshedza phetheni dza vhone vhaņe. U sika phetheni dza dzhomejiri dza vhone vhaņe</p> <ul style="list-style-type: none"> • nga zwithu zwi fareaho • nga u ola mitaladzi, tshivhumbeo kana zwithu <p>Phethenii hoņhe u mona na riņe U topala, u buletshedza nga maipfi na u kopa phetheni dza dzhomejiri</p> <ul style="list-style-type: none"> • kha mupo • u bva kha vhutshilo ha musalauno ha đuvha jinwe na jinwe • U bva kha vhufa ha mvelele ya shu 	<p>U kopa, u ngedza na buletshedza U kopa, u engagedza na u buletshedza nga maipfi</p> <ul style="list-style-type: none"> • phetheni dzi sa kongjho dzo • itwaho nga zwithu zwi fareaho • phetheni dzi sa kongjho dzo itwaho nga nyolo dza mitaladzi, tshivhumbeo kana zwithu. <p>U sika na u buletshedza phetheni dza vhone vhaņe. U sika phetheni dza dzhomejiri dza vhone vhaņe</p> <ul style="list-style-type: none"> • nga zwithu zwi fareaho • nga u ola mitaladzi, tshivhumbeo kana zwithu 	<p>U kopa phetheni zwi thusa vhagudi u kona u vhona nduzhenduzhe ya uri phetheni i itwa hani.</p> <p>U ngedza phetheni zwi thusa vhagudi u sedzulusa arali vho pfesesa nduzhenduzhe ya phetheni nga ngona.</p> <p>U buletshedza phetheni zwi thusa vhagudi u bveledza luambo iwavho na zwikili zwa u amba. Zwi dovha zwa thusa mudededzi u vhona uri vhagudi vha talutshedza hani phetheni</p> <p>Zwi anzela u lelutshela vhagudi u amba nga ha phetheni musi yo no itwa. Vhagudi vha tea u pfumbudziwa kha zwine vha tea u zwi sedza na uri vha buletshedza hani phetheni. Vha nga kona u sumbedza vhagudi nga u vha vhudzisa mbudziso dzi no nga sa hedzi:</p> <p>“Ndi tshivhumbeo tshifhio tshine na khou tshi vhona kha phetheni iyi?”</p> <p>“Ndi zwa mivhala i fanaho zwoņhe?”</p> <p>“Ni khou vhona tshivhumbeo tshithini kana zwinzhi kha phetheni?”</p> <p>“Zwithu zwoņhe zwo lavhelesa thungo nthini naa?”</p> <p>“Hu na zwithu zwi linganaho nga nomboro kha tshigwada tshinwe na tshinwe?”</p> <p>Hu na zwithu zwigana kha tshigwada tshinwe na tshinwe?”</p> <p>“Zwivhumbeo zwoņhe zwi na saizi dzi no fana?” na dzwiņwe.</p> <p>Kha hu dzheniswe na zwivhumbeo zwa 2-D zwa dzheomejiri na zwithu zwa 3 –D zwa dzheomejiri zwe vhagudi vha guda nga hazwo. Vhagudi vha nga ita zwivhumbeo zwa 2-D nga u gera mabambiri kana garaņa kana vha nga kona u tou zwi ola. Vha nga ita phetheni u bva kha mabogi, zwivhumbeo zwa bola na dzisiņdara dze vha dzi vhumbeo nga vumba kana suko ja u tambisa..</p> <p>Phethenii dzi nga vhumbeo nga u shumisa tshithu tshithini fhedzi muvhala wa tshithu u tshi shanduka tshifhinga tshoņhe.</p> <p>Tsumbo:</p> <p>Phethenii dzi nga vhumbeo u bva kha zwigwada zwi fanaho zwine zwa dovholola., hune tshigwada tshinwe na tshinwe tsha vha na lushaka lwa tshithu tshithini fhedzi vhuimo ha tshithu kha tshigwada vhu a shanduka. Zwigwada zwi fanaho zwi a dovhololwa.</p>	

<p>T̩HOHO</p> <p>2.1</p> <p>Phethenii dza dzhomej̩eri</p>	<p>THOĐEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI DZA NWAHA U TSHI FHELA</p> <p>U kopa, u ngedza na buletshedza</p> <p>U kopa, u engagedza na buletshedza nga maipfi</p> <ul style="list-style-type: none"> • phetheni dzi sa kongiho dzo itwaho nga zwithu zwi fareaho • phetheni dzi sa kongiho dzo itwaho nga nyolo dza mitaladzi, tshivhumbeo kana zwithu. <p>U sika na u buletshedza phetheni dza vhone vhaṅe.</p> <p>U sika phetheni dza dzhomej̩eri dza vhone vhaṅe</p> <ul style="list-style-type: none"> • nga zwithu zwi fareaho • nga u ola mitaladzi, tshivhumbeo kana zwithu <p>Phethenii hoj̩e u mona na riṅe</p> <p>U topala, u buletshedza nga maipfi na u kopa phetheni dza dzhomej̩eri</p> <ul style="list-style-type: none"> • kha mupo • u bva kha vhutshilo ha musalauno ha ḡuvha liṅwe na liṅwe • U bva kha vhufa ha mvelele ya shu 	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWINE ZWA LIVHIWA KHAZWO KHA THEMO YA 1</p> <p>U kopa, u ngedza na buletshedza</p> <p>U kopa, u engagedza na u buletshedza nga maipfi</p> <ul style="list-style-type: none"> • phetheni dzi sa kongiho dzo • itwaho nga zwithu zwi fareaho • phetheni dzi sa kongiho dzo itwaho nga nyolo dza mitaladzi, tshivhumbeo kana zwithu. <p>U sika na u buletshedza phetheni dza vhone vhaṅe.</p> <p>U sika phetheni dza dzhomej̩eri dza vhone vhaṅe</p> <ul style="list-style-type: none"> • nga zwithu zwi fareaho • nga u ola mitaladzi, tshivhumbeo kana zwithu 	<p>NOTSI DZA U BVISELA KHAGALA KANA MAGAA U GUDISA</p> <p>Tsumbo:</p> <p>Kha phetheni dziṅwe zwithu zwo fhambanaho zwi a shumiswa u ita tshigwada, fhedzi zwigwada zwa zwithu zwi a dovhoolwa nga nḡila i fanaho tshoṅthe.</p> <p>Tsumbo:</p> <p>Phethenii dzi nga vhumbeo nga nḡila ine saizi ya zwithu ya shunduka nga nḡila i no tou fana.</p> <p>Vhagudi vha nga kona u ita phetheni nga u lunzhedza malungu. Phetheni dzi nga kona u itwa hafu kha ngudo dza Zwikii zwa Vhutshilo .</p>	<p>Vhulapfu ha Tshifhinga</p> <p>(kha ngudo dza awara 1 na miniti dza 24)</p>
--	---	--	---	--

<p>T̄HOHO</p>	<p>THOPEA DZA KHONTSEPUTI NA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI DZA NWAHA U TSHI FHELA</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWINE ZWA LIVHIWA KHAZWO KHA THEMO YA 1</p>	<p>NOTSI DZA U BIVISELA KHAGALA KANA MAGA U GUDISA</p>	<p>Vhulapfu ha Tshifhinga (kha ngudo dza awara 1 na miniti dza 24)</p>
<p>2.2 Phetheni dza nomboro</p>	<p>U kopa, u engedzedza na u buletshedza. U kopa, u engedzedza na u buletshedza mutevhe wa nomboro dzi sa konqi dzi si ifhasi ha 200 U qitela na u buletshedza phetheni dzavho vhone vhanqe. U qitela phetheni dzavho dza nomboro.</p>	<p>U kopa, u engedzedza na u buletshedza. U kopa, u engedzedza na u buletshedza mutevhe wa nomboro dzi sa konqi dzi si ifhasi ha 100 U tevhokana hu fanela u sumbedza u vhala vha tshi ya phanda na Murahuru nga: • 1 u bva kha nomboro inwe na inwe ya vhuakati ha 1 na 100 • 10 u bva kha muandiso muinwe na muinwe wa 10 vhuakati ha 1 na 100 • 5 u bva kha muandiso muinwe na muinwe wa 5 vhuakati ha 1 na 100 • 2 u bva kha muandiso muinwe na muinwe wa 2 vhuakati ha 1 na 100 Kha Gireidi ya 2 vhuagudi vha vhala u ya murahu kha muandiso wa 10, 5, na 2 lwa u tou thoma. Vhuagudi vha kona u sumba nomboro musi vha tshi khou vhala. Ndi zwa ndeme u nea vhuagudi thevhokana ya nomboro nga nqila dzo fhambanaho. Tsumbo: • Mutevhe wo nwalwaho wa nomboro 100; 99; 98; 97; 96, • Mutalombalo • Gireidi ya nomboro • Ngeqane ya nomboro. Vhuagudi vha a kona u tiba, u khiraya, kana u ita tshitendeledi u mona na nomboro musi vha tshi khou vhala vha tshi ya phanda kha mutalombalo na kha gireidi ya nomboro. Vhuagudi vha nga kona u dadza nomboro dzo tahelaho kha mutalombalo, kha gireidi ya nomboro, kha mutevhe wa nomboro dzo tou nwalwaho na kha ngeqane ya nomboro tsumbo:</p>	<p>U tevhokana ha nomboro hu nga tumanywa na u thusa u vhala. Musi zwikili zwa vhuagudi zwa u vhala zwi tshi shanduka na u bveledzwa, lushaka lwa thevhokano ya nomboro ine vhuagudi vha shuma nayo i nga bveledzwa. U tevhokana ha nomboro hu tea u sumbedza u vhala vha tshi ya phanda na murahu nga: . . . • 1 u bva kha nomboro inwe na inwe ya vhuakati ha 1 na 100 • 10 u bva kha muandiso muinwe na muinwe wa 10 vhuakati ha 1 na 100 • 5 u bva kha muandiso muinwe na muinwe wa 5 vhuakati ha 1 na 100 • 2 u bva kha muandiso muinwe na muinwe wa 2 vhuakati ha 1 na 100 Kha Gireidi ya 2 vhuagudi vha vhala u ya murahu kha muandiso wa 10, 5, na 2 lwa u tou thoma. Vhuagudi vha kona u sumba nomboro musi vha tshi khou vhala. Ndi zwa ndeme u nea vhuagudi thevhokana ya nomboro nga nqila dzo fhambanaho. Tsumbo: • Mutevhe wo nwalwaho wa nomboro 100; 99; 98; 97; 96, • Mutalombalo • Gireidi ya nomboro • Ngeqane ya nomboro. Vhuagudi vha a kona u tiba, u khiraya, kana u ita tshitendeledi u mona na nomboro musi vha tshi khou vhala vha tshi ya phanda kha mutalombalo na kha gireidi ya nomboro. Vhuagudi vha nga kona u dadza nomboro dzo tahelaho kha mutalombalo, kha gireidi ya nomboro, kha mutevhe wa nomboro dzo tou nwalwaho na kha ngeqane ya nomboro tsumbo:</p>	<p>Ngudo 3</p>

Musi tthemo i tshi fhela vhuagudi vha vhala mushumo nga u tevhokana u tshi ya na u bva kha 100.

GIREIDI YA 2 THEMO YA 1 3. TSHIKHALA NA TSHIVHUMBEO		Vhulapfu ha Tshifhinga (kha Ngudo dza awara 1 na miniti dza 24)	
THOHO	<p>THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI DZA NWAHA U TSHI FHELA</p> <p>Mutevhe zwa zwithu U givha na u amba madzina a zwithu zwa 3-D nga ngomu kilasrumuni na kha tshifanyiso.</p> <ul style="list-style-type: none"> tshivhumbeo tsha bola, (tshipulumbu) tshivhumbeo tsha bogisi (phirizimu) silindara <p>Mbonalo dza zwithu U buletshedza, u dzudzanya na u vhambedza zwithu zwa 3-D u ya nga ha:</p> <ul style="list-style-type: none"> saizi zithu zwine zwa kunguluwa zwithu zwine zwa suvha <p>Nyito dzine vha tea u tou fombe khadzo U sedza na U vhaṭa zwithu zwa 3-D zwe vha nekudzwa hu tshi shumiswa zwithu zwi fareaho sa zwiivhumbeo zwa 2-D zwo tou gerwaho, mabujoko a u fhaṭa, zwa u vusuluswa, khithi ya u fhaṭa, na zwinwe zwithu zwa 3-D zwa dzhomeṭiri.</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWINE ZWA LIVHIWA KHAZWO KHA THEMO YA 1</p> <p>Mutevhe wa zwithu U givha na u amba madzina a zwithu zwa 3-D nga ngomu kilasrumuni na kha tshifanyiso.</p> <ul style="list-style-type: none"> tshivhumbeo tsha bola, (tshipulumbu) tshivhumbeo tsha bogisi (phirizimu) silindara <p>Mbonalo dza zwithu U buletshedza, u dzudzanya na u vhambedza zwithu zwa 3-D u ya nga ha:</p> <ul style="list-style-type: none"> saizi zithu zwine zwa kunguluwa zwithu zwine zwa suvha <p>Nyito dzine vha tea u tou fombe khadzo U sedza na U vhaṭa zwithu zwa 3-D zwe vha nekudzwa hu tshi shumiswa zwithu zwi fareaho sa zwiivhumbeo zwa 2-D zwo tou gerwaho, mabujoko a u fhaṭa, zwa u vusuluswa, khithi ya u fhaṭa, na zwinwe zwithu zwa 3-D zwa dzhomeṭiri.</p>	<p>NOTSI DZA U BVISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p> <p>Ndi phambano ifhio u bva kha Gireidi ya 1 ?</p> <ul style="list-style-type: none"> Silindara ndi zwithu zwi swa kha Gireidi ya 2 fhedzi 1 nga kona u givhadzwa kha Themo ya 3 <p>Kha Themo ya 1, vhagudi vha nga kona u vusulusa na u khwaṭhisedza zwe vha ita kha Gairidi 1. Vhagudi vha nga kona u tou fombe kha silindara kha Themo ya 3.</p> <p>Mushumo munzhi kha zwithu zwa 3-D kha Gireidi ya 2 u tea u itwa nga zwithu zwi fareaho. Ri vha na tshenzhemo ya shango kha masia mararu, zwino ui thoma nga zwithu zwi fareaho zwi thusa vhagudi u fhaṭa tshenzhemo ine vha ḡa vhe nayo tshikoloni.</p> <p>Vhunzhi ha vhagudi vhaṭuku vha a kongelwa u ṭalutshedza zwithu zwa 3-D zwa dzhomeṭiri u bva kha zwifanyiso. U shuma na zwithu zwi fareaho zwi thusa vhagudi u ṭalutshedza zwi fanyiso zwa zwithu zwa dzhomeṭiri nga vhuuya. Musi ho farwa tshithu tshi fareaho tshi a kona u rembuluswa tsha levheleswa u bva kha masia oṭhe. Ni a kona u vhona uri tshi lavhelesea hani u bva nga murahu na nga fhasi.</p> <p>Musi hu na tshifanyiso fhedzi, hu ḡo tou humbulelwa zwipiḡa zwi sa vhonealiho kha nyolo. Hezwi a zwi dzuleli u leluwa kha vhagudi vhaṭuku. Arali vhagudi vho thiwa ṭalutshedzo fhedzi ya tshithu vha so ngo thoma vha tshi vhone kana u tshi fara, zwi a kongḡa vhuukuma u pfesesa mbonalo ya tshithu tshoṭhe tsho fhelela.</p> <p>U fhaṭa nga zwithu zwa 3-D Vhagudi vha kopa tshifanyiso tsha tshinwe tshithu tshine vhone sa mudededzi vha vha ṅea, tsumbo, thawara, robotho, tshidimela, thekhisi, khasele na zwinwevho. Zwifanyiso kana zwifhaṭo zwi nga itwa nga u shumisa mabujoko a u fhaṭa, zwithu zwa u vusulusa, khithi ya u fhaṭa, zwinwe, zwithu zwa dzhomeṭiri zwa 3-D, zwiivhumbeo zwa 2-D zwe zwa gerwa. Hezwi zwi nga itwa nga tshifhinga tsha mugudi tsha u shuma e eṭhe . Ndi zwa ndeme uri vhagudi vha ambe nga ha tshifanyiso tshe vha fhaṭa. Tsumbo, arali thawara yo fhaṭiwa nga mabogisi kana nga maboloko, hu nga vhudziswa vhagudi, “ Ni nga kona u fhaṭa thawara nga bola fhedzi?” Vha fanela u ṭalutshedza phindulo dzavho.</p> <p>U vhambedza na u buletshedza zwithu zwa 3-D : saizi Vhagudi vha vhambedza saizi dza zwithu zwi elanaho. tsumbo</p> <ul style="list-style-type: none"> U tevhekanya bola u ya nga ha saizi. na; U shumisa luambo lwa saizi u vhambedza zwithu: “ Bogisi ndi ji hulwane kha bola, nga uri ndi nga kona, u vhea bola nga ngomu ha bogisi.”
3.2 Zwithu3-D	<p>Mutevhe zwa zwithu U givha na u amba madzina a zwithu zwa 3-D nga ngomu kilasrumuni na kha tshifanyiso.</p> <ul style="list-style-type: none"> tshivhumbeo tsha bola, (tshipulumbu) tshivhumbeo tsha bogisi (phirizimu) silindara <p>Mbonalo dza zwithu U buletshedza, u dzudzanya na u vhambedza zwithu zwa 3-D u ya nga ha:</p> <ul style="list-style-type: none"> saizi zithu zwine zwa kunguluwa zwithu zwine zwa suvha <p>Nyito dzine vha tea u tou fombe khadzo U sedza na U vhaṭa zwithu zwa 3-D zwe vha nekudzwa hu tshi shumiswa zwithu zwi fareaho sa zwiivhumbeo zwa 2-D zwo tou gerwaho, mabujoko a u fhaṭa, zwa u vusuluswa, khithi ya u fhaṭa, na zwinwe zwithu zwa 3-D zwa dzhomeṭiri.</p>	<p>Ndi phambano ifhio u bva kha Gireidi ya 1 ?</p> <ul style="list-style-type: none"> Silindara ndi zwithu zwi swa kha Gireidi ya 2 fhedzi 1 nga kona u givhadzwa kha Themo ya 3 <p>Kha Themo ya 1, vhagudi vha nga kona u vusulusa na u khwaṭhisedza zwe vha ita kha Gairidi 1. Vhagudi vha nga kona u tou fombe kha silindara kha Themo ya 3.</p> <p>Mushumo munzhi kha zwithu zwa 3-D kha Gireidi ya 2 u tea u itwa nga zwithu zwi fareaho. Ri vha na tshenzhemo ya shango kha masia mararu, zwino ui thoma nga zwithu zwi fareaho zwi thusa vhagudi u fhaṭa tshenzhemo ine vha ḡa vhe nayo tshikoloni.</p> <p>Vhunzhi ha vhagudi vhaṭuku vha a kongelwa u ṭalutshedza zwithu zwa 3-D zwa dzhomeṭiri u bva kha zwifanyiso. U shuma na zwithu zwi fareaho zwi thusa vhagudi u ṭalutshedza zwi fanyiso zwa zwithu zwa dzhomeṭiri nga vhuuya. Musi ho farwa tshithu tshi fareaho tshi a kona u rembuluswa tsha levheleswa u bva kha masia oṭhe. Ni a kona u vhona uri tshi lavhelesea hani u bva nga murahu na nga fhasi.</p> <p>Musi hu na tshifanyiso fhedzi, hu ḡo tou humbulelwa zwipiḡa zwi sa vhonealiho kha nyolo. Hezwi a zwi dzuleli u leluwa kha vhagudi vhaṭuku. Arali vhagudi vho thiwa ṭalutshedzo fhedzi ya tshithu vha so ngo thoma vha tshi vhone kana u tshi fara, zwi a kongḡa vhuukuma u pfesesa mbonalo ya tshithu tshoṭhe tsho fhelela.</p> <p>U fhaṭa nga zwithu zwa 3-D Vhagudi vha kopa tshifanyiso tsha tshinwe tshithu tshine vhone sa mudededzi vha vha ṅea, tsumbo, thawara, robotho, tshidimela, thekhisi, khasele na zwinwevho. Zwifanyiso kana zwifhaṭo zwi nga itwa nga u shumisa mabujoko a u fhaṭa, zwithu zwa u vusulusa, khithi ya u fhaṭa, zwinwe, zwithu zwa dzhomeṭiri zwa 3-D, zwiivhumbeo zwa 2-D zwe zwa gerwa. Hezwi zwi nga itwa nga tshifhinga tsha mugudi tsha u shuma e eṭhe . Ndi zwa ndeme uri vhagudi vha ambe nga ha tshifanyiso tshe vha fhaṭa. Tsumbo, arali thawara yo fhaṭiwa nga mabogisi kana nga maboloko, hu nga vhudziswa vhagudi, “ Ni nga kona u fhaṭa thawara nga bola fhedzi?” Vha fanela u ṭalutshedza phindulo dzavho.</p> <p>U vhambedza na u buletshedza zwithu zwa 3-D : saizi Vhagudi vha vhambedza saizi dza zwithu zwi elanaho. tsumbo</p> <ul style="list-style-type: none"> U tevhekanya bola u ya nga ha saizi. na; U shumisa luambo lwa saizi u vhambedza zwithu: “ Bogisi ndi ji hulwane kha bola, nga uri ndi nga kona, u vhea bola nga ngomu ha bogisi.” 	

<p>THOHO</p>	<p>THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI DZA NWAHA U TSHI FHELA</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWINE ZWA LIVHIWA KHAZWO KHA THEMO YA 1</p>	<p>NOTSI DZA U BUISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p>	<p>Vhulapfu ha Tshifhinga (kha Ngudo dza awara 1 na miniti dza 24)</p>
<p>3.2 Zwithu3-D</p>	<p>Mutevhe zwa zwithu U qivha na u amba madzina a zwithu zwa 3-D nga ngomu kijasrumuni na kha tshifanyiso.</p> <ul style="list-style-type: none"> tshivhumbeo tsha bola, (tshipulumbu) tshivhumbeo tsha bogisi (phirizimu) silindara <p>Mbonalo dza zwithu U buletshedza, u dzudzanya na u vhambedza zwithu zwa 3-D u ya nga ha:</p> <ul style="list-style-type: none"> saizi zithu zwine zwa kunguluwa zwithu zwine zwa suvha <p>Nyito dzine vha tea u tou fombe khadzo U sedza na U vhaṭa zwithu zwa 3-D zwe vha nekedzwa hu tshi shumiswa zwithu zwi fareaho sa zwiwumbeo zwa 2-D zwo tou gerwaho, mabujoko a u fhaṭa, zwa u vusuluswa, khitshi ya u fhaṭa, na zwiwne zwithu zwa 3-D zwa dzhomeṭiri.</p>	<p>Mutevhe wa zwithu U qivha na u amba madzina a zwithu zwa 3-D nga ngomu kijasrumuni na kha tshifanyiso.</p> <ul style="list-style-type: none"> tshivhumbeo tsha bola, (tshipulumbu) tshivhumbeo tsha bogisi (phirizimu) silindara <p>Mbonalo dza zwithu</p> <p>U buletshedza, u dzudzanya na u vhambedza zwithu zwa 3-D u ya nga ha:</p> <ul style="list-style-type: none"> saizi zithu zwine zwa kunguluwa zwithu zwine zwa suvha <p>Nyito dzine vha tea u tou fombe khadzo U sedza na U vhaṭa zwithu zwa 3-D zwe vha nekedzwa hu tshi shumiswa zwithu zwi fareaho sa zwiwumbeo zwa 2-D zwo tou gerwaho, mabujoko a u fhaṭa, zwa u vusuluswa, khitshi ya u fhaṭa, na zwiwne zwithu zwa 3-D zwa dzhomeṭiri.</p>	<p>U buletshedza zwithu zwa 3-D : Muvhala. Vhagudi vha amba nga ha muvhala wa zwithu na vha kona u vhekanya zwithu u ya nga muvhala.</p> <p>U topola na u amba madzina a zwithu na muvhala yazwo, khathini na u vhambedza saizi ya zwithu, zwi nga itwa ndowenḡwe nga tshifhinga tsha u shuma na phetheni.</p> <p>Zwithu zwa 3-D kha Gireidi ya 2 Vhagudi vha shuma nga:</p> <ul style="list-style-type: none"> bola na zwithu zwa zwiwumbeo zwi no fana na bola: na mabogisi o fhambanaho na zwiwne zwithu zwi zwiwumbeo zwi no nga zwa ṭhofundeina tsha phirizimu kana khubu. Vhagudi vha ita ṭhogisiso u wana uri ndi zwithu zwi fhio zwine zwa kona u kunguluwa, n zwine zwa nga suvha. <p>U tou fombe kha mbonalo ya zwithu zwa 3-D Vhagudi vha nga kona u ita tsha u suvhisa kana vha kunamisa bogisi ja gogoḡela bugu khulwane nga thungo nthini. Ndi hone vha tshi ḡo kona u ita ṭiedza u vhona arali tshithu tshi tshi kunguluwa kana u suvha .</p> <p>Hezwi ndi u bvela phanḡa na zwe vha ita nga Gireidi ya 1, fhedzi zwino silindara dzo katelwa.</p> <p>Vhagudi vha akonavho u ita ṭogisiso vhona arali vha tshi nga kona u fhaṭa zwiṭaki kana thawara nga u shumiswa bola, kana mabogisi fhedzi.</p>	

<p>THOHO</p>	<p>THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI DZA NWAHA U TSHI FHELA</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWINE ZWA LIVHIWA KHAZWO KHA THEMO YA 1</p>	<p>Vhulapfu ha Tshifhinga (kha Ngudo dza awara 1 na miniti dza 24)</p>
<p>3.2 Zwithu3-D</p>	<p>Mutevhe zwa zwithu U ñiva na u amba madzina a zwithu zwa 3-D nga ngomu kijasrumuni na kha tshifanyiso.</p> <ul style="list-style-type: none"> tshivhumbeo tsha bola, (tshipulumbu) tshivhumbeo tsha bogisi (phirizimu) silindara <p>Mbonalo dza zwithu U buletshedza, u dzudzanya na u vhambedza zwithu zwa 3-D u ya nga ha:</p> <ul style="list-style-type: none"> saizi zithu zwine zwa kunguluwa zwithu zwine zwa suvha <p>Nyito dzine vha tea u tou fombe khadzo U sedza na U vhaña zwithu zwa 3-D zwa vha ñekedzwa hu tshi shumiswa zwithu zwi fareaho sa zwithumbeo zwa 2-D zwo tou gerwaho, mabujoko a u fhaña, zwa u vusuluswa, khithi ya u fhaña, na zwinwe zwithu zwa 3-D zwa dzhomejiri.</p>	<p>Mutevhe wa zwithu U ñiva na u amba madzina a zwithu zwa 3-D nga ngomu kijasrumuni na kha tshifanyiso.</p> <ul style="list-style-type: none"> tshivhumbeo tsha bola, (tshipulumbu) tshivhumbeo tsha bogisi (phirizimu) silindara <p>Mbonalo dza zwithu U buletshedza, u dzudzanya na u vhambedza zwithu zwa 3-D u ya nga ha:</p> <ul style="list-style-type: none"> saizi zithu zwine zwa kunguluwa zwithu zwine zwa suvha <p>Nyito dzine vha tea u tou fombe khadzo U sedza na U vhaña zwithu zwa 3-D zwa vha ñekedzwa hu tshi shumiswa zwithu zwi fareaho sa zwithumbeo zwa 2-D zwo tou gerwaho, mabujoko a u fhaña, zwa u vusuluswa, khithi ya u fhaña, na zwinwe zwithu zwa 3-D zwa dzhomejiri.</p>	<p>NOTSI DZA U BUISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p> <p>U ñiva na u amba madzina a bola (tshipulumbu) na mabogisi (phirizimu) Vhagudi vha tea u ñewa mutevhe wa zwithu zwa u shuma nga zwo:</p> <ul style="list-style-type: none"> zwa zwithumbeo zwi ngaho tshipulumbu, tsumbo: bola dza saizi dzo fhambana., mavhulu, maswiri na zwinwe vho, na; zwa zwithumbeo zwi ngaho phirizimu, sa mabuloko, zwidina, mabogisi a saizi dzo fhambanaho, tsumbo: bogisi ña mantshesi, bogisi ña sirili, bogisi ña tie, bogisi ña tshisibe tshamaña. <p>Vhagudi vha nga kona u wana zwithu zwa tshivhumbeo tshi fanaho na tsha bola (tshipulumbu), kana tshivhumbeo tshi fanaho na (phirizimu) musi vho ñewa zwithu zwo kuvhanganyiwaho. Vhagudi vha kona u wana kana u sumbedza zwithu zwa tshivhumbeo tsha bogisi (phirizima) nga ngomu kijasrumuni . tsumbo : tshidina hetshi tsho vhumbeo sa bogisi kana swiri heji jo vhumbeo sa bola.</p> <ul style="list-style-type: none"> Nga tshifhinga tsha mugudi tsha u shuma e the vhagudi vha bvela phanña na u; dzudzanya zwithu u ya nga saizi; dzudzanya zwithu u ya nga mivhala; fhaña nga zwithu; na vhumbeo zwithumbeo zwa dzibola na zwithumbeo zwa bogisi (phirizima) u bva kha vumba kana ñou ya u tamba. <p>Ngowe ndowe ya u ñwala. Naho mushumo munzhi wa zwithu zwa 3-D u tshi tou itwa zwi tshi vhonala, mushumo u tea u khwañisedzwa nga mushumo wa u ñwala.</p> <p>Luambo Ndi zwa ndeme u bveledza vhagudi vhuconi havho ha u amba nga ha zwithu zwa 3-D.</p> <ul style="list-style-type: none"> Luambo lwa saizi : Tshihulwane, tshihulunesa, tshihulwanesesa, tshijuku, tshijukusa, tshijukutuku Mivhala Luambo lwa zwithu: mabodisi, dzibola, (vhagudi a vha lavhelewi u ñiva themo tshipulumbu) Luambo lwa vhuimo lwa u talutshedza vhuishaka ha zwithumba: tsumbo; ñha ha, fhasi, murahu, phanña tsini ha, tsini na tsini fhasi, ñha Tsini, vhuikati, nga ngomu, nga nñña <p>Luambo lwa saizi na muvhala lu nga bveledzwa kha luambo kana nga tshifhinga tsha ngudo ya Zwikili zwa Vhutshilo na u lu shumisa kana u ita ñgowendowe nga tshifhinga tsha ngudo ya Mathematiki. Luambo lwa vhuimo lu nga bveledzwa kha luambo kana nga tshifhinga tsha ngudo dza Zwikili zwa Vhutshilo na musi vhagudi vho sedza kha vhuimo fhezi . Lu nga kona u shumiswa kana u itwa ñgowendowe musi vhagudi vha tshi khou shuma na zwithu zwa 3-D</p>

GIREIDI YA 2 THEMO YA 1
4. MIELO

THOHO	THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI DZA NWAHA U TSHI FHELA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWINE ZWA LIVHIWA KHAZWO KHA THEMO YA 1	NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA	Vhulapfu ha Tshifhinga (kha Ngudo dza awara 1 na miniti dza 24)
<p>4.1 Tshifhinga</p>	<p>U amba tshifhinga.</p> <ul style="list-style-type: none"> • U ñivha mañuvha a vhege. • U ñivha minwedzi ya ñwaha. • U vhea mañuvha a mabebo, vhuñambo ha vhurereleli, mañuvha a u awela a nnyi na nnyi, vhuñambo ha ñivhazwakale, vhuñambo ha tshikoloni kha khañenda. • U amba tshifhinga tsha awara dza 12 nga dziawara, hafu ya awara na kotara ya awara. <p>U rekanya vhulapfu ha tshifhinga na u fhela ha tshifhinga</p> <p>U shumisa khañenda u rekanya na u buletshedza vhulapfu ha tshifhinga kha mañuvha kana kha vhege. U shumisa watshi u rekanya vhulapfu ha tshifhinga nga dzi awara, hafu ya awara, kana kotara ya awaras.</p>	<p>U amba tshifhinga.</p> <ul style="list-style-type: none"> • U ñivha mañuvha a vhege. • U ñivha minwedzi ya ñwaha. • U vhea mañuvha a mabebo, vhuñambo ha vhurereleli, mañuvha a u awela a nnyi na nnyi, vhuñambo ha ñivhazwakale, vhuñambo ha tshikoloni kha khañenda. • U amba tshifhinga tsha awara dza 12 nga dziawara, kha watshi ya lutanda. 	<p>Kha Gireidi ya 1 vhagudi vho amba nga :</p> <ul style="list-style-type: none"> • mutevhe wa zwiwo; na • vhulapfu ha tshifhinga. <p>Who guda mañuvha a vhege na minwedzi ya ñwaha na u zwi shumisa hezwi khathihini na ñiwwe luambo lwa u amba nga ha thevhekano ya zwiwo u bva kha matshilo avho a ñuvha ñiwwe na ñiwwe. Vho amba nga ha uri zwithu zwi dzhia tshifhinga tshi ngafhani, vha tshi shumisa luambo lungaho sa u lapfesa kana pfufhisa, na u ñavhanyesa kana u ongolowesa.</p> <p>Vhagudi vha tevhekanya mutevhe wa zwifanyiso zwi no nga sa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Maga a u ita sangwedzhi kana khaphu ya tie; • Zwinepe zwi sumbedzaho ñwana o no vhaho muthu wa mualuwa; • Mutevheñhañu wa zwipuka tsumbo: u bva kha makumba u ya kha khuhu, u bva kha makumba u ya kha tshiqula kana u bva kha makumba u ya kha tshisusu; na • Zwiwo zwi dzuleleho u itea kha ñuvha (u vuwa, u vha tshikoloni, u tamba, u ña tshilalelo, u e ñela). <p>Vha vhea mañuvha a mabebo kha khañenda ñwaha woñhe.</p> <p>Kha Gireidi ya 2 vhagudi vha bvela phanda na u ita ñdowengowe ya u amba nga ha vhulapfu ha tshifhinga na mutevhe wa tshifhinga. Nga tshifhinga tsha u funza kijasi yoñhe na u shuma ho tou livhiwa kha tshigwada, vhagudi vha bvela phanda na a mba nga ha mañuvha a vhege, minwedzi ya ñwaha na datumu ya ñuvha ñeneño, na mañuvha o no fhelaho na mañuvha a kha ñi ñaho. Vhagudi vha a ñiñowedza khañenda nga u dzulela u vhea:</p> <ul style="list-style-type: none"> • mañuvha a mabebo; • vhuñambo ha zwa vhurereleli; • zwiwo zwa ñivhazwakale; • zwiwo zwa tshikoloni; na <p>mañuvha a u awela a nnyi na nnyi kha khañendara</p> <p>Nga tshifhinga tsha mugudi tsha u shuma e eñhe vhagudi vha bvela phanda na u tevhekanya zwiwo u bva kha matshilo avho a ñuvha ñiwwe na ñiwwe na u tevhekanya zwifanyiso zwa zwiwo nga u tevhelelana</p>	<p>2 ngudo</p>

<p>THOHO</p>	<p>THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI DZA NWAHA U TSHI FHELA</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWINE ZWA LIVHIWA KHAZWO KHA THEMO YA 1</p>	<p>NOTSI DZA U BIVSELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p>	<p>Vhulapfu ha Tshifhinga (kha Ngudo dza awara 1 na miniti dza 24)</p>
<p>4.1 Tshifhinga</p>	<p>U amba tshifhinga.</p> <ul style="list-style-type: none"> • U qivha maquvha a vhege. • U qivha minwedzi ya nwaaha. • U vhea maquvha a mabebo, vhuṭambo ha vhureleleli, maquvha a u awela a nnyi na nnyi, vhuṭambo ha qivhazwakale, vhuṭambo ha tshikoloni kha khaḽenda. • U amba tshifhinga tsha awara dza 12 nga dziawara, hafu ya awara na kotara ya awara. <p>U rekanya vhulapfu ha tshifhinga na u fhele ha tshifhinga</p> <p>U shumisa khaḽenda u rekanya na u buletshedza vhulapfu ha tshifhinga kha maquvha kana kha vhege. U shumisa watshi u rekanya vhulapfu ha tshifhinga nga dzi awara, hafu ya awara, kana kotara ya awaras.</p>	<p>U amba tshifhinga.</p> <ul style="list-style-type: none"> • U qivha maquvha a vhege. • U qivha minwedzi ya nwaaha. • U vhea maquvha a mabebo, vhuṭambo ha vhureleleli, maquvha a u awela a nnyi na nnyi, vhuṭambo ha qivhazwakale, vhuṭambo ha tshikoloni kha khaḽenda. • U amba tshifhinga tsha awara dza 12 nga dziawara, kha watshi ya lutanda. 	<p>Ndi phambano ifhio u bva kha Gieridi ya 1?</p> <p>Ndivho kha Gireidi ya 2 ndi ya u amba tshifhinga, zwiuhuluhulu u vhalwa watshi. Kha Themo ya 1 vhagudi vha tou tombe kha u mba tshifhinga nga dziawara, vha tshi khou shumisa watshi ya vhutanda. Naho zwo ralo, vhagudi vha tea u amba tshifhinga tsha zwiwo zwine zwa dzulela u itea nga qivha tshifhinga tshoṭhe. Tsumbo, vhagudi vha nga kha q̄i kona u vhudziswa uri vha ambe nga tshifhinga musi tshikolo tshi dzhena, tshifhinga tsha u awela, na tshifhinga tsha u ya hayani, kana musi vha tshi bva kha inwe ngudo vha tshi yak ha inwe ngudo. Kha hu nangwe tshifhinga tshine watshi ya vha i tshi khou sumbedza awara kha thoho. Zwi a shuma u vha na watshi khulwane ya u shuma ngayo yo tanwaho nga ngomu kijasirumuni, uri vhagudi vha kone u sedza khayo. Vhagudi vha nga ita modele wa watshi ya vhutanda. Vha nga vha vhudzisa uri vha sumbedze zwifhinga zwo fhambanaho na u katela u rekanya huṛwe, tsumbo. U sumbedza awara ya 10. U sumbedza uri hu q̄o vha hu tshifhingaḽe awara 2 murahu ha 10.</p>	

THOHO	THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI DZA NWAHA U TSHI FHELA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWINE ZWA LIVHIWA KHAZWO KHA THEMO YA 1	NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA	Vhulapfu ha Tshifhinga (kha Ngudo dza awara 1 na miniti dza 24)
<p>4.2 Vhulapfu</p>	<p>U ela hu si ha fomaļa</p> <ul style="list-style-type: none"> • U anganya, u ela, u vhambedza, u tevhekanya na u rekhoda vhulapfu hu tshi shumiswa zwa u ela zwi si zwa ndinganelo, tsumbo, vhulapfu ha tshanda, maga, • ,vhulapfu ha penisela, zwa u vhaleta na zwiinwe. • U buletshedza vhulapfu ha zwithu nga u vhalala na u amba uri ndi vhulapfu vhungana ha tshithu tsha u ela tshi si tsha ndinganelo hu linganaho na • ndinganelo. vhulapfu ha tshi no elwa. • U shumisa luambo u amba nga ha u vhambadze. Tsumbo: u vhambadze. Tsumbo: u lapfesa, pfufhisa, lapfesa, țanğvhuwesa. <p>U ðivhadza muelo wa fomaļa</p> <p>U anganya, u ela, u vhambedza, u tevhekanya na u rekhoda hu tshi shumiswa dzimithara. (hu nga vha vhutanda ha mithara kana vhulapfu ha muđali ha mithara)sa zwa u ela vhulapfu zwa elia vhulapfu zwa</p>	<p>U ela hu si ha fomaļa</p> <ul style="list-style-type: none"> • U anganya, u ela, u vhambedza, u tevhekanya na u rekhoda vhulapfu hu tshi shumiswa zwa u ela zwi si zwa ndinganelo, tsumbo, vhulapfu ha tshanda, maga, • ,vhulapfu ha penisela, zwa u vhaleta na zwiinwe. • U buletshedza vhulapfu ha zwithu nga u vhalala na u amba uri ndi vhulapfu vhungana ha tshithu tsha u ela tshi si tsha ndinganelo hu linganaho na vhulapfu ha tshi no elwa • U shumisa luambo u amba nga ha u vhambadze. Tsumbo: u lapfesa, pfufhisa, lapfesa, țanğvhuwesa. <p>U ðivhadza muelo wa fomaļa</p> <p>U anganya, u ela, u vhambedza, u tevhekanya na u rekhoda hu tshi shumiswa dzimithara. (hu nga vha vhutanda ha mithara kana vhulapfu ha muđali ha mithara)sa zwa u ela vhulapfu zwa ndinganelo.</p>	<p>Ndi phambano ifhio u bva kha Gieridi ya 1?</p> <p>Kha Gireidi ya 1 vhagudi vho vha vho tou fombe kha:</p> <ul style="list-style-type: none"> • u vhea zwithu tsini na tsini vhekuma u vhambedza vhulapfu; vhuintha; na vphuphara, na • mielo i si ya fomaļa ine ya elwa nga zwa u ela zwi si zwa ndinganelo. <p>Kha Themo ya 1 kha Gireidi ya 2 vhagudi vha tea u bvela phanđa na u tou fombe kha u ela hu si ha fomaļa hu tshi shumiswa zwa u ela zwi si zwa ndinganelo, fhedzi vha nga kona u ðivhadzwa kha mithara sa tsha u ela tsha ndinganelo.</p> <p>Mielo i si ya fomaļa ya vhulapfu hu tshi shumiswa zwa u ela zwi si zwa ndinganelo zwa vhulapfu.</p> <p>Vhagudi vha nga guda milayo yothe na maitele a u mielo vha tshi shumisa zwa u ela zwi si zwa ndinganelo. U ela nga zwa u ela zwi si zwa ndinganelo zwi so ngo dzhiwa sa zwithu zwa fhasi kha u shumisa zwa u ela zwa ndinganelo.</p> <p>U ela vhulapfu nga zwa u ela zwi si zwa ndinganelo zwi katela u vhalala uri ndi vhulapfu vhungana ha tsha u ela tshi si tsha ndinganelo tsha tsha khethwa hune ha eđana na vhulapfu ha tshine tsha khou elwa. Tsumbo: vhulapfu ha desike ndi vhulapfu ha zwanđa zwa 8.</p> <p>Vhagudi vha tea u ela zwithu zwo fhambanaho hu tshi khou shumiswa zwithu zwinzhi zwa u ela zwi si zwa fomaļa.</p> <p>Hu na nđila tharu dza u shumisa zwa u ela zwi si zwa fomaļa: vhulapfu, tshikhala, na vhuintha.</p> <ul style="list-style-type: none"> • U paka nga miduba nga u tou buđa na tshithu tshine tsha khou elwa, nomboro ya zwithu zwa vhulapfu vhu no fana sa bogisi ja mantshesi, zwithivo zwi re na tshivhumbeco tshi fanaho, kana zwa u vhaleta, penisela ntswa na zwiinwe vho. tsumbo, u ela vphuphara ha desike, penisela ntswa dzi nga pakwa nga u tou țumana mafhedziseloni u buđa na desike. <p>Hafha zwa vhuinğwaga ndi uri</p> <ul style="list-style-type: none"> - Zwithu zwothe zwi na vhulapfu vhu no lingana. Ni nga si zwi bule uri bugu yaņu yo țanđavhuwa u lingana na zwithivo zwa 12 arali zwithivo zwi zwa saizi dzo fhambanaho, tsumbo: zwithivo zwa mabođelo a mafni a ijarah 2, zwithivo zwa mabođelo a pulasifiki a nyamunaithi, zwithivo zwa tsimbi.nz. - A huna zwikhala zwo siwaho vhuakati ha zwithu: Zwi tea u pakwa lune tshinwe tsha kwama tshinwe. 	<p>Ngudo 3</p>

<p>THOHO</p>	<p>THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI DZA NWAHA U TSHI FHELA</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWINE ZWA LIVHIWA KHAZWO KHA THEMO YA 1</p>	<p>NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p>	<p>Vhulapfu ha Tshifhinga (kha Ngudo dza awara 1 na miniti dza 24)</p>
<p>4.2 Vhulapfu</p>	<p>U ela hu si ha fomaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • U anganya, u ela, u vhambedza, u tevhekanya na u rekhoda vhulapfu hu tshi shumiswa zwa u ela zwi si zwa ndinganelo, tsumbo, vhulapfu ha tshanda, maga, • ,vhulapfu ha penisela, zwa u vhalala na zwiinwe. • U buletshedza vhulapfu ha zwithu nga u vhalala na u amba uri ndi vhulapfu vhungana ha tshithu tsha u ela tshi si tsha ndinganelo hu linganaho na • ndinganelo. vhulapfu ha tshi no elwa. • U shumisa luambo u amba nga ha u vhambadze. Tsumbo: u lapfesa, pfufhisa, lapfesa, tshandvhuwesa. <p>U divhadza muelo wa fomaja</p> <p>U anganya, u ela, u vhambedza, u tevhekanya na u rekhoda hu tshi shumiswa dzimithara. (hu nga vha vhutanda ha mithara kana vhulapfu ha muḁali ha mithara)sa zwa u ela vhulapfu zwa</p>	<p>U ela hu si ha fomaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • U anganya, u ela, u vhambedza, u tevhekanya na u rekhoda vhulapfu hu tshi shumiswa zwa u ela zwi si zwa ndinganelo, tsumbo, vhulapfu ha tshanda, maga, • ,vhulapfu ha penisela, zwa u vhalala na zwiinwe. • U buletshedza vhulapfu ha zwithu nga u vhalala na u amba uri ndi vhulapfu vhungana ha tshithu tsha u ela tshi si tsha ndinganelo hu linganaho na vhulapfu ha tshi no elwa • U shumisa luambo u amba nga ha u vhambadze. Tsumbo: u lapfesa, pfufhisa, lapfesa, tshandvhuwesa. <p>U divhadza muelo wa fomaja</p> <p>U anganya, u ela, u vhambedza, u tevhekanya na u rekhoda hu tshi shumiswa dzimithara. (hu nga vha vhutanda ha mithara kana vhulapfu ha muḁali ha mithara)sa zwa u ela vhulapfu zwa</p>	<ul style="list-style-type: none"> • U shumisa zwithu zwiivhili zwi fanaho sa zwa u ela zwi si zwa ndinganelo. U vhea tshinwe tsini na tshinwe, ha konaha u sudzuluswa tsha u thoma tsha vhwewa kha inwe thungo ya tsha vhuvhili. Hezwi zwi itwa musi hu tshi khou elwa nga vhulapfu ha tshanda, vhulapfu ha mulenzhe kana maga. • U shumisa tshithu tshithihi fhedzi sa tsha u ela tshi si tsha ndinganelo, hu nga vha nga u tou tshi tiba vha tshi timbula kana u vhea luswayo ihodzini phanda ha musi vha sa athu sudzulusa. <p>Vhagudi vha tea u dzulela u gudiswa u bula zwa u ela; tsumbo: bugu yo tshandvhuwa vphuphara zwithivho zwa 12, kijasirumu i na vhulapfu ha maga a 38.</p> <p>Musi vhagudi vho ela nga zwa u ela zwiinwe na zwiinwe tshifhinga tshinzhi, vha fanela u anganya uri hu na vhulapfu vhungana ha tsha u ela vhone ha edana na vhulapfu ha tshithu tshine tsha tea u elwa. U nganya musi hu sa athu u elwa ndi zwa vhuḁhogwa, fhedzi zwi nga itwa fhedzi arali vhagudi vho no shumisa zwa u ela zwiinwe zwo lunzhi.</p> <p>Vhagudi vha tea u gudiswa uri, uri vha kone mbambedo ya vhulapfu, vhuḁḁha kana vphuphara vha tea u shumisa zwa u ela zwi fanaho. Tsumbo, arali vphuphara ha muḁango wa vothi ho elwa ha vha vhulapfu ha zwaḁḁa zwa 20 na vphuphara ha desike ha linganaho vhulapfu ha penisela dza 8, hu nga si kone u ambwa uri muḁango wo aḁama u fhira desike..</p> <p>Vhagudi vha tea u ela vha tshi shumisa mutevhe wa zwa u ela zwi si zwa fomaja, uri vha kone u:</p> <ul style="list-style-type: none"> • U thoma u pfesesa uri vhuḁḁu ha tsha u ela hu ita uri tshi shumiswe lunzhi. Tsumbo: vphuphara ha kijasirumu vhu nga vha maga a 20 fhedzi fhedzi hu vhulapfu ha milenzhe ya 48, na • U thoma u shumisa zwa u ela zwo teaho tshine tsha khou elwa. Tsumbo: u ela muelo wa vphuphara ha kijasirumu nga zwithivho zwa maboḁelo ndi u fhedza tshifhinga. <p>U divhadza u mielo ya fomaja.</p> <p>Tshifhinga tshinzhi tshine tsha fhedzwa kha u ela kha Gireidi ya 2, tshi tea u vha tsha mielo i si ya fomaja. Na ho zworato vha nga kona u űea vhagudi tshifhinga tsha u thoma u bveledza ḁḁivho ya uri mithara ndi vhulapfu vhuḁḁafhani. Hezwi zwi itea zwavhuḁi arali vhagudi vha tshi ela nga vhulapfu ha mithara 1” Tshishumiswa” (sa ruja ya mithara, thanda yo thokhulwaho ya vha vhulapfu ha mithara, vhulapfu kana zwipiḁa zwa thambo zwine zwa vha vhulapfu ha mithara 1). U vhona vhulapfu ha mithara 1 zwi thusa vhagudi u vhumba tshifanyiso tsha muhumbulo tsha uri mithara 1 ndi vhulapfu vhuḁḁafhani. Zwi a konedzea u ela nga mithara hu tshi shumiswa vhiili ja thirandala, fhedzi vhulapfu ha mithara a zwi leluwi u vhu vhona.</p>	

<p>THOHO</p>	<p>THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI DZA NWAHA U TSHI FHELA</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWINE ZWA LIVHIWA KHAZWO KHA THEMO YA 1</p>	<p>NOTSI DZA U BUISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p>	<p>Vhulapfu ha Tshifhinga (kha Ngudo dza awara 1 na miniti dza 24)</p>
<p>4.2 Vhulapfu</p>	<p>U ela hu si ha fomaļa</p> <ul style="list-style-type: none"> • U anganya, u ela, u vhambedza, u tevhekanya na u rekhoda vhulapfu hu tshi shumiswa zwa u ela zwi si zwa ndinganelo, tsumbo, vhulapfu ha tshanda, maga, • ,vhulapfu ha penisela, zwa u vhaleta na zwiinwe. • U buletshedza vhulapfu u zwithu nga u vhalala na u amba uri ndi vhulapfu vhungana ha tshithu tsha u ela tshi si tsha ndinganelo hu linganaho na • ndinganelo. vhulapfu ha tshi no elwa. • U shumisa luambo u amba nga ha u vhambedze. Tsumbo: u lapfesa, pfufhisa, lapfesa, țanđvhuwesa. <p>U divhadza muelo wa fomaļa</p> <p>U anganya, u ela, u vhambedza, u tevhekanya na u rekhoda hu tshi shumiswa dzimithara. (hu nga vha vhutanda ha mithara kana vhulapfu ha muđali ha mithara)sa zwa u ela vhulapfu zwa</p>	<p>U ela hu si ha fomaļa</p> <ul style="list-style-type: none"> • U anganya, u ela, u vhambedza, u tevhekanya na u rekhoda vhulapfu hu tshi shumiswa zwa u ela zwi si zwa ndinganelo, tsumbo, vhulapfu ha tshanda, maga, • ,vhulapfu ha penisela, zwa u vhaleta na zwiinwe. • U buletshedza vhulapfu ha zwithu nga u vhalala na u amba uri ndi vhulapfu vhungana ha tshithu tsha u ela tshi si tsha ndinganelo hu linganaho na vhulapfu ha tshi no elwa • U shumisa luambo u amba nga ha u vhambedze. Tsumbo: u lapfesa, pfufhisa, lapfesa, țanđvhuwesa. <p>U divhadza muelo wa fomaļa</p> <p>U anganya, u ela, u vhambedza, u tevhekanya na u rekhoda hu tshi shumiswa dzimithara. (hu nga vha vhutanda ha mithara kana vhulapfu ha muđali ha mithara)sa zwa u ela vhulapfu zwa ndinganelo.</p>	<p>Vhagudi vha nga thoma nga u wana zwithu zwine zwa vha na vhulapfu ha mithara ha vhukuma. Zwi a shuma u vha na zwithu zwine đuvha jiriwe na jiriwe ha sedzwa khazwo sa nđila ya u vhambedza. Tsumbo : Vhuphara ha muņango na vhulapfu ha fasitere tshifhinga tshinzi ndi mithara 1. Hezwi zwi thusa vhagudi u shumisa vhulapfu, kana vhuphara vhune vha kona u vhu vhona u anganya vhulapfu ha zwiinwe zwithu zwine vha ela.</p> <p>Musi vhagudi vho no vha na tshenzhemo ya u ela nga mithara, vha tea u anganya musi vha sa athu u ela muelo na muthihi.</p> <p>Vhagudi vha nga kona u wana zwithu zwine zwa nga vha zwilapfusa kana zwipfufhisa kha mithara. Mafhedziseloni vha nga kona u ela vhulapfu ho fhambanaho kana tshikhala nga dzi mithara.</p> <p>U rekhoda mielo.</p> <p>Naho u ela hu tshikili tsha u tou ita, vhagudi vha tea u rekhoda mielo yavho (yojthe I si mielo ya fomaļa na mithara) zwiifhinga zwojthe.</p> <p>U ela vhulapfu sa nyimele ya u tandulula thaidzo na u rekanya</p> <p>Nga tshifhinga tsho a vhelwaho Nomboro, Tswayo na Vhushaka vhagudi vha nga tandulula thaidzo dzine dza shumisa nyimele dza :</p> <ul style="list-style-type: none"> • mielo ya vhulapfu i si ya fomaļa, tsumbo. Desike ya Ndivho yo lapfa vhulapfu ha zwanđa zwa 11, desike ya Mudededzi yo lapfa vhulapfu ha zwanđa zwa 19. Desike ya mudededzi yo lapfa u fhira ya Ndivho nga zwi ngana? • u ela vhulapfu nga mithara. <p>U dzhiela nzhele tshikhala tsha nomboro dzo teaho kha Themo, khathini na tshikhala tsha tshaka dza thaidzo dzo teaho kha Themo.</p>	

<p>THOHO</p>	<p>THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI DZA NWAHA U TSHI FHELA</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWINE ZWA LIVHIWA KHAZWO KHA THEMO YA 1</p>	<p>NOTSI DZA U BUISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p>	<p>Vhulapfu ha Tshifhinga (kha Ngudo dza awara 1 na miniti dza 24)</p>
<p>4.3 Tshileme</p>	<p>U ela hu si ha fomaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • U anganya, u ela, u vhambedza, u tevhekanya na u rekhoda tshileme hu tshi shumiswa zwa u ela zwi si zwa ndinganelo na tshikalo tsha u eđanyisa tsumbo, mabuloko, zwidina nazwiwhe vho • U shumisa luambo u amba nga ha mbambedzo, tsumbo: leluwa, lemela, leluwesa, lemelesa. <p>U divhadza u ela ha fomaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • U vhambedza, u tevhekanya na u rekhoda tshileme tsha zwithu zwa makwevho zwo putelwahozwine tshileme tshazwo tsha vha tsho sumbedzwa nga dzikhijogireme .tsumbo 2 Khijogireme 2 dza raisi na khijogireme 1 ya fuļauru • U ela tshileme tshavho nga khijogireme hu tshi shumiswa tshikalo tsha bafurumu. 		<p>Kha Gireidi ya 1 zwo vha zwo themendelwa uri vhagudi vha tou fombe kha shumisa tshikalo tsha eđanyisa kha:</p> <ul style="list-style-type: none"> • u vhambedza tshileme tsha zwithu; • u tevhekanya na u vhambedza tshileme tsha zwithu zwiraru na u fiira, nga u vhea zwithu nga zwiwihili zwiwihili kha tshikalo tsha u eđanyisa, u swikela zwithu zwothhe zwi tshi nga kona u vha kha mutevhe; na • u wana tshileme tsha zwithu hu tshi shumiswa zwa u ela zwi si zwa fomaja. <p>Vhagudi vha a dovhavho u sedzesa kha u bveledza luambo lwa u amba nga ha tshileme.</p> <p>Nga tshifhinga tsha mugudi tsha u shuma e efhe, vha nga ita ndowendowe ya u anganyela, u ela, u vhambedza, u tevhekanya na u rekhoda tshileme vha tshi shumisa tshikalo tsha u eđanyisa na zwa u ela zwi si zwa ndinganela zwa tshileme.</p> <p>U ela tshileme sa nyimele ya u tandulula thaidzo na u rekanya.</p> <ul style="list-style-type: none"> • U tandulula thaidzo na u rekanya zwi nga kona u bvela phanđa nga u shumisa tshifhinga tsho avhelwaho Nomboro Tswayo na vhusaka vhagudi vha a kona u tandulula thaidzo dzine dza shumisa nyimele ya zwa u ela zwi si zwa fomaja zwa tshileme. Tsumbo: dasitara I na tshileme tsha mimavhulu dza 11. Bogjisi ja khirayoni ji lemela tshileme tsha mimavhulu dza 8. Zwo țangana zwothhe zwi do vha na tshileme tsha mimavhulu mingana.? <p>U dzhiela nzhele tshikhala tsha nomboro dzo teaho kha Themo, khatihhi na tshikhala tsha tshaka dza thaidzo dzo teaho kha Themo.</p>	

THOHO	THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI DZA NWAHA U TSHI FHELA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWINE ZWA LIVHIWA KHAZWO KHA THEMO YA 1	NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA	Vhulapfu ha Tshifhinga (kha Ngudo dza awara 1 na miniti dza 24)
<p>4.4 Khaphasithi/ Volumu</p>	<p>U ela hu si ha fomaļa</p> <ul style="list-style-type: none"> • U a nganya na u ela, u vhambedza na u tevhekanya khaphasithi ya zwifaredzi(Vhunzhi ha khaphasithi ine tshifaredzi tsha nga fara arali tsho dadziwa) nga u shumisa zwau ela zwi si zwa ndinganelo, tsumbo, lebulu na khaphu. • U buletshedza khaphasithi ya tshifaredzi nga u rekanya na u amba uri ndi tsha u ela zwingana zwi si zwa fomaļa zwine zwa nga shumiswa u dadza tshifaredzi. Tsumbo: bođelo ji na khaphasithi ya khaphu nga . <p>U đivhadza u ela ha fomaļa</p> <ul style="list-style-type: none"> • Unganya, u ela, u vhambedza, u tevhekanya na u rekhoda khapasithi ya zwithu nga u ela nga dzi jithara. • U vhambedzani, u tevhekanya na u rekhoda khaphasithi ya zwithu zwa makwevho zwo putelwaho zwine khaphasithi yazwo ya sumbedzwa nga dzi jithara. Tsumbo: jithara 2 dza mafni, jithara 1 ya nyamunaiti, jithara 5 dza pennde. 		<p>Kha Gireidi ya 1 zwo vha zwo themedelwa uri vhagudi vha ise mihumbulo kha:</p> <ul style="list-style-type: none"> • u bveledza luambo lwa u amba nga ha phambano kha volumu; • u vhambedza volumu vhuakati ha zwifaredzi zwivhili zwi fanaho; • u vhambedza volumu kha zwifaredzi zwivhili zwi sa faniho, nga maandesa tsho fanđavhuwesaho na tsho sekenesaho • u ela volumu na khaphasithi nga tshishumiswa zwi si zwa ndinganelo. <p>Khaphasithi ndi mini ? Volumu ndi mini</p> <p>Bođelo jinga vha na khaphasithi ya khaphu nga dzo đalaho, fhedzi ji nga đivha ji so ngo đala tshođe u swika kha khaphasithi yaļo;</p> <p>Li nga đivha sa tsumbo, ji na volume ya khaphu nthini nga tshinwe tshifhinga. Khaphasithi ndi vhunzhi ha zwithu zwine tshithu tsha kona u hwala zwone kana vhunzhi ha tshikhala nga ngomu ha tshithu.</p> <p>Volumu ndi vhunzhi ha zwine tshithu tshi nga dzhia .</p> <p>Tshinwe tshifhinga vhagudi vha nga ela uri ndi tshilugji tshi ngafhani tshine tsha vha hone(kana mutavha kana zwinwe zwithu) kha tshifaredzi.</p> <p>Hezwi ndi u ela volume ya zwithu zwi re kha tshifaredzi</p> <p>Nga tshinwe tshifhinga vhagudi vha đo vha vha tshi khou ela uri ndi zwithu zwingafhani zwine tshifaredzi musi tsho shelwa tsha đala tsha fara.</p> <p>Nga tshifhinga tsha mugudi tsha u shuma e efhe vhagudi vha nga ita ndowendowe ya u anganya, u ela, u vhambedza, u tevhekanya na u rekhodza volume na khaphasithi hu tshi shumiswa zwa u ela zwi si zwa ndinganelo na zwi si zwa fomaļa zwa u ela khaphasithi. U bika na u бага ndi nyimele l shumeaho ine vhagudi vha nga ita ndowendowe ya u ela khaphasithi. U nanga risipi ine mielo ya vha yo newaho nga dzikhaphu, zwilebula na zwinwe zwa u ela zwi si zwa fomaļa</p> <p>U ela khaphasithi sa nyimele ya u tandulula thaidzo na u rekanya</p> <p>Nga tshifhinga tsho a vhelwaho Nomboro, Tswayo na Vhushaka vhagudi vha nga kona u tandulula thaidzo dzine dza shumisa nyimele ya muelo u si wa fomaļa wa khaphasithi kana volume, tsumbo: Gugu vha shumisa khaphu dza 2 dza mafni u ita phudini. Arali vha davhula resipi, vha đo tođa mafni mangafhani ?</p> <p>U dzhiela nzhele tshikhala tsha nomboro dzo teaho kha Themo, khathini na tshikhala tsha tshaka dza thaidzo dzo teaho kha Themo.</p>	

GIREIDI YA 2 THEMO 1 5. U SHUMA DATA				Vhulapfu ha Tshifhinga (Kha Ngudo dza awara 1 na miniti dza 24)
THOHO	THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI DZA NWAHA U TSHI FHELA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWINE ZWA LIVHIWA KHAZWO KHA THEMO YA 1	NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA	Ngudo 3
5.4 U kuvhanganya na u dzudzanya	<p>U kuvhanganya na u dzudzanya data</p> <ul style="list-style-type: none"> U kuvhanganya data nga ha kijasi kana tshikolo u fhindula mbudziso dzo vhudziswa nga mudededzi. 	<p>U kuvhanganya na u dzudzanya data</p> <p>U kuvhanganya data nga ha kijasi kana tshikolo u fhindula mbudziso dzo vhudziswa nga mudededzi.</p>	<p>Phambano ndi ifhio u bva kha Gireidi ya 1 ?</p> <ul style="list-style-type: none"> Vhugudi a vha tsha shuma na u kuvhanganya zwithu. Vhagudi vha bvela phanda na u shuma na girafu ya zwifanyiso. - zwothe u zwi fhaṭa sa tshipiḡa tsha mutevheṭhaḡu wa data na u sengulusa girafu ya zwifanyiso ye vha ṅewa. 	
5.5 U imela data	<p>U imela data</p> <p>U imela data kha girafu ya zwifanyiso</p>	<p>U imela data</p> <p>U imela data kha girafu ya zwifanyiso</p>	<p>Mutevheṭhaḡu wa u shuma na data wo fhelelaho.</p> <p>Kha u shuma na mutevheṭhaḡu wa data</p> <ul style="list-style-type: none"> vhagudi vha kuvhanganya mafhungo u itela u fhindula mbudziso. Kha Vhuimo ha Fhasi na kha Vuiimo ha Vhukati mbudziso idzi dzi anzelwa u ṅewa nga vhadededzi kana bugupfarwa.; vhagudi vha dzudzanya na u sumbedza mafhungo nga ṅḡila ine zwa vha lelutshela u sengulusa. tshivhumbeo tsha u imela tshine vhagudi vha kha Gireidi ya 2 vha ita ṅowenḡowe ndi girafu ya zwifanyiso; na vhagudi vha sengulusa mafhungo kha girafu ya zwifanyiso nga u fhindula mbudziso dzo vhudziswa nga mudededzi . 	
5.5 U sengulusa na u ṭalutshedza data	<p>U sengulusa na u ṭalutshedza data</p> <p>U fhindula mbudziso nga ha data kha girafu ya zwifanyiso</p>	<p>U sengulusa na u ṭalutshedza data</p> <p>U fhindula mbudziso nga ha data kha girafu ya zwifanyiso.</p>	<p>Girafu ya zwifanyiso zwa kijasi</p> <p>Zwo themedelwa uri kha Gireidi ya 2 vhagudi vha shuma na mutevheṭhaḡu wa data wo fhelelaho u ita girafu ya zwifanyiso lune lu nga swika luvhili nga ṅwaha(luthihi nga Themo ya 1 na luthihi nga Thmoya 3) U shuma vhothe sa kijasi zwi thusa vhagudi u dzhenelela kha zwiteidzhi zwothe zwa maitete hu si na u xela kha zwidodombedzwa zwa zwiteidzhi, tsumbo: U ola zwifanyiso zwothe. U ita girafu ya kijasi zwi a vha tendela u isa mihumbulo ya vhagudi u kona u sedzesa kha zwiteṅwa zwa vhuṭhogwa zwa u shuma na data na kha zwine vha tea u zwi ḡivha nga ha mbonalo ya girafu ya zwifanyiso ya vhuṭhogwa.</p> <p>Mbonalo dza girafu ya zwifanyiso dzine vhagudi vha tea u gudiswa:</p> <ul style="list-style-type: none"> Ndi ngafni na uri girafu i lebujiwa hani ? (ṭhoho ya girafu) Ndi ngafni na uri zwipiḡa zwi lebujiwa hani Girafu ya zwifanyiso i tea u vha na khii ine ya ṭalutshedza zwine tshifanyiso tshinwe na tshinwe tsha imela zwone. Zwifanyiso kana tshikhala vhukati ha zwifanyiso zwi tea u vha zwa saizi nthihi. Zwifanyiso zwi vhwewa hani nga u lingana nga miduba. ṅḡila ya u vhala girafu 	

<p>THOHO</p>	<p>THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI DZA NWAHA U TSHI FHELA</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWINE ZWA LIVHIWA KHAZWO KHA THEMO YA 1</p>	<p>NOTSI DZA U BUISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p>	<p>Vhulapfu ha Tshifhinga (kha Ngudo dza awara 1 na miniti dza 24)</p>
<p>Vhagudi vha tea u qivha uri ndi zwa ndeme u thoma nga u vhala thoho ya girafu, uri vha qivhe uri data i khou amba nga ha mini. Vha teavho na u vhala thoho ya zwine zwa khou sumbedzwa zwi tshi ya ntha na zwine zwa khou sumbedzwa zwi tshi rambalala. Vhagudi a vha kombetschedzei u qivha mathemo a thekhniki o shumiswa u talutshedza zwipiqa zwa girafu. Vha nga tou tea u vhala fhedzi, vha tshi rambalala nga fhasi na nga matungo u vhona uri girafu I amba nga ha mini.</p> <p>Ri nzela u vhala u bva kha tsha monde u ya kha tsha uja, fhedzi musi vhagudi vha tshi vhala girafu vha tea u vhala vha tshi bva kha tsha monde u ya kha tsha uja na u bva fhasi vha tshi ya ntha. Hezwi zwi tea talutshedzwa vhagudi. Vha teavho na u ita ndowendowe ya zwikili izwi.</p> <p>U nanga thoho na u vhudzisa mbudziso dza u kuvhanganya data.</p> <p>Kha Gireidi ya 2 vha tea u vhudzisa mbudziso, tsumbo: “Ndi ifhio mbekanya mushumo ya TV ine kijasi yashu ya I takalela?” Vhadededzi kha vhuimo vha tea u vha na vhujanzi uri thoho dzo fhambanaho dzo nangwa u itela u kuvhanganya data na u sengulusa kha gireidi inwe na inwe.</p> <p>Thoho dzo teaho dzi katela mitambo i takalelwaho, nyamunaihi i takalelwaho, mivhala i takalelwaho, zwifhinga zwo fhelaho zwi takalelwaho, zwijiwa zwi takalelwaho, Mbekanyamushumo dza TV dzi takalelwaho. nz.</p> <p>U vhea zwitenwa u itela u kuvhanganya mafungo.</p> <p>U nea vhagudi mutevhe wa zwitenwa zwine vha tea u nanga khazwo.</p> <p>U imela data.</p> <p>Vhagudi muñwe na muñwe a nga kona u wana tshipiqa tsha bambiri tshine tsha vha na saizi ya u fana u ola phindulo dzavho.</p> <p>Nyolo dzi a vhekanywa nga miduba uri dzi ite girafu ya zwifanyiso. Thoho dzi a longelwa kha akisisi na kha girafu.</p> <p>U sengulusa na u talutshedza data</p> <p>Vhagudi vha fhiindula mbudziso dzine vha vhudziswa nga ha girafu ya zwifanyiso. Tsumbo: “Ndi mbekanyamushumo ifhio ya TV ine ya qivheswa kha kijasi yashu ?” “Ndi ifhio mbekanyamushumo ine ya funeswa nga vhagudi vha si gathi kijasini yashu?”</p> <p>“Vhagudi vhanzhi vha funa.... kana?”</p> <p>“Ndi vha ngana vhagudi vhanwe vhane vha takalela Kha.?”</p>				

GIREIDI YA 2 THEMO YA 2 1. NOMBORO, TSWAYO NA VHUSHAKA				
THOHO	THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI DZA NWAHA U TSHI FHELA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWINE ZWA LIVHIWA KHAZWO KHA THEMO YA 1	NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA	Vhulapfu ha Tshifhinga (kha Ngudo dza awara 1 na miniti dza 24)
1.1 U vhala zwithu	U vhala zwithu zwi fareaho U anganyela na u vhala zwithu zwine zwi si vhe fhasi ha 200 duvha lijwe na lijwe nga u fulufhedzea. Tshirathedzhi tsha u vhea nga zwigwada tshi a tšutuwedzwa.	U vhala zwithu zwine zwi si vhe fhasi ha 150 duvh lijwe na lijwe nga u fulufhedzea. U ņea u anganyela hu pfalaho ha nomboro ya zwithu zwine zwa nga kona u sedzuluswa nga u vhala.	Ndi phambano l fhiu u bva kha Themo ya 1? Kha themo 2 tshikhala tsha nomboro tsho engrdzrdeza na uri vhagudi zwino vha vho vhala zwithu zwa150 . Ngauri iyi ndi nomboro khulwane ya zwithu, vha tea u tou ri fombe kha u vhala nga zwigwada.. Hetsi ndi tshikili tsho vhagudi vha vha vha tshi khou ita ndowengowe ubva kha grade ya 1 na uri zwino tshi vho shumiswa kha tshikhala tsha nomboro khulwane. Ndi zwa ndeme uri magumoni a themo vhagudi vha vhe vho no vhona zwithu zwo kuvhanganyiwaho zwa 150 na u dovha vha kona u ņhisa muhumbulo wa nqila ya khwinesa ya u zwii vhala . U vhala zwithu nga ino themo zwi tikedza: • Zwikili zwa u vhala zwo teaho kha u pfesesa vhuimo ha nomboro; • U vhala nga ņhoho; • U amba madzina a nomboro; • U dzhiela nzhele zwiiga zwa nomboro • U divha zwiiga zwa nomboro, na • Zwikili zwo teaho zwa u rekanya, Zwithu: U ņhogomela yo teaho l tea u vha kha lushaka lwa zwithu zwine zwa khou shumiswa. • Zwithu zwo dzulaho zwo itwa, sa luņa lwa vhulungu ha u vhalela • Abakhasi ya u ita ndowengwe ya u vhala nga zwigwada zwa fumi • Zwi dzanda zwa nga 2, zwidzanda zwanga 5, na tshanga fumi zwine zwoņhe zwa fhedza zwo vhalwa. • Mabulukko a Dienes, nga maanda mabuloko a mutheo wa fumi. • Tshelede ya u tambisa	

<p>THOHO</p>	<p>THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI DZA NWAHA U TSHI FHELA</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWINE ZWA LIVHIWA KHAZWO KHA THEMO YA 1</p>	<p>NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p>	<p>Vhulapfu ha Tshifhinga (kha Ngudo dza awara 1 na miniti dza 24)</p>
<p>1.2 U vhala vha tshi ya phanda na u vhala vha tshi ya murahu.</p>	<p>U vhala vha tshi ya phanda na u vhala vha tshi ya murahu nga:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 1 u bva kha nomboro inwe na inwe vhukati ha 0 na 200 • 10 u bva kha muandiso muñwe na muñwe vhukati ha 0 na 200 • 5 u bva kha muandiso muñwe na muñwe wa 5 vhukati ha 0 na 200 • 2 u bva kha muandiso muñwe na muñwe wa 2 vhukati ha 0 na 200 • 3 u bva kha muandiso muñwe na muñwe wa 3 vhukati ha 0 na 200 • 4 u bva kha muandiso muñwe na muñwe wa 4 vhukati ha 0 na 200 	<p>U vhala vha tshi ya phanda na u vhala vha tshi ya murahu nga:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 1 u bva kha nomboro inwe na inwe vhukati ha 0 na 150 • 10 u bva kha muandiso muñwe na muñwe vhukati ha 0 na 150 • 5 u bva kha 2 u bva kha muandiso muñwe na muñwe wa 2 vhukati ha 0 na 150 • 3 u bva kha muandiso muñwe na muñwe wa 3 vhukati ha 0 na 99 • 4 u bva kha muandiso muñwe na muñwe wa 4 vhukati ha 0 na 100 	<p>Ndi phambano l fhiu u bva kha Themo ya 1</p> <p>Kha themo ya 2 tshikhala tsha nomboro dza u vhala tsho no ya ntha na vhagudi vha vho thoma u vhala nga 3 na nga 4 lwa u tou thoma. Hezwi zwi nga divhadzwa musi hu tshi vhalwa zwifhu zwi fareaho, hu tshi vhalwa kha mudali u re na nomboro ya vhulungu, u shumisa gjirdi ya dana na kha mutalombalo</p> <p>Mafheloni a themo vhagudi vha ya kona u neya phindulo kha mbudziso dzi fanaho na hedzi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • thomani kha 132, ni vhale u ya phanda nga nthihi u swika kha 150. • thomani kha 120 ni vhale uya murahu nga nthihi u swika kha 98. • thomani kha 60 ni vhale uya phanda nga mbili u swika kha 100. • thomani kha 100 ni vhale uya phanda nga mbili u swika kha 138. • thomani kha 3 ni vhale uya phanda nga tharu u swika kha 30. • thomani kha 60, ni vhale ni tshi ya murahu nga tharu u swika kha 42. • thomani kha 4 ni vhale nga nna u swika kha 40. • thomani kha 84 ni vhale uya murahu nga nna u swika kha 68. • thomani kha 45 ni vhale nga thanu u swika kha 100. • thomani kha 100 ni vhale uya murahu nga fumi u swika kha 10. <p>Vhagudi vha tea u ita vha tshi vhalavho vha tshi ya murahu u bva kha muandiso inwe na inwe wo netshdzwaho.</p>	

<p>T̩HOHO</p>	<p>T̩HODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI DZA N̩WAHA U TSHI FHELA</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWINE ZWA LIVHIWA KHAZWO KHA THEMO YA 1</p>	<p>NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p>	<p>Vhulapfu ha Tshifhinga (kha Ngudo dza awara 1 na miniti dza 24)</p>				
<p>1.3 Zwiga zwa nomboro na madzina a nomboro</p>	<p>U d̩ivha, u topola na u vhala nomboro</p> <ul style="list-style-type: none"> • u d̩ivha, u topola na u vhala zwiga zwa nomboro 0 - 200. • U n̩wala zwiga zwa nomboro • 0 -2.00. • U d̩ivha, u topola na u vhala madzina a nomboro 0.- 100. • U n̩wala madzina a nomboro 0 – 100. 	<p>U d̩ivha, u topola na u vhala nomboro</p> <ul style="list-style-type: none"> • u d̩ivha, u topola na u vhala zwiga zwa nomboro 0 - 150. • U n̩wala zwiga zwa nomboro • 0 -150. • U d̩ivha, u topola na u vhala madzina a nomboro • 0.- 50 • U n̩wala madzina a nomboro 0 –50. 	<p>Ndi phambano l fhiu u bva kha Themo ya 1?</p> <p>Vhagudi vha bvela phanḁa na u vhala na u n̩wala zwiga zwa nomboro na madzina a nomboro u ya kha zwikhala zwa nomboro dzo engedzedzawaho. Vhagudi vha do d̩ivha, u vhala na u n̩wala zwiga zwa phanḁa ha ḁana na u n̩wala madzina a nomboro u swika kha 50.</p> <p>Hu tea t̩hogomelo musi hu tshi ambwa nga nomboro dza didzhithi tharu, tsumbo muthu u a nga amba ari “maḁana mararu na fumbili raru” n̩thani ha uri “n̩thihi, mbili, tharu.”</p> <p>Musi hu tshi n̩walwa nomboro dza didzhithi tharu vhuḁati ha 100 na 110, digithi ine ya vha kha vhuimo ha vhuḁati vha zero. Vhaḁwe vhagudi zwi a vha konḁela u n̩wala hedzi nomboro nga zwiga musi vho n̩wala zwiga nga maipfi. Sa tsumbo, u n̩wala 102 zwi nga ḁi konḁela vhaḁwe vhagudi. Vha nga ḁi n̩wala 1002. Magaraḁa a vhuimo ha nomboro ndi a ndeme kha u thusa vhagudi u pfesesa uri nomboro idzi dzi imelelwa hani nga nḁila yone. Vhagudi vha teavho u n̩wala ndowenḁowe n̩zhi kha u n̩wala hedzi nomboro.</p> <p>Tsumbo ya rekhodo ya zwo n̩walwaho:</p> <ul style="list-style-type: none"> • U n̩wala zwiga zwa nomboro. <table border="1" data-bbox="839 350 943 1327"> <tr> <td data-bbox="839 850 893 1327">ḁana furaru n̩thihi</td> <td data-bbox="839 350 893 850"></td> </tr> <tr> <td data-bbox="893 850 943 1327">ḁana fuiḁa sumbe</td> <td data-bbox="893 350 943 850"></td> </tr> </table> <ul style="list-style-type: none"> • U fanyanyisa madzina a nomboro na zwiga zwa nomboro • U fhwedzisa mutevhe wa nomboro • U fhedzisa mutalombalo na u tevhekana ha nomboro 	ḁana furaru n̩thihi		ḁana fuiḁa sumbe		
ḁana furaru n̩thihi								
ḁana fuiḁa sumbe								

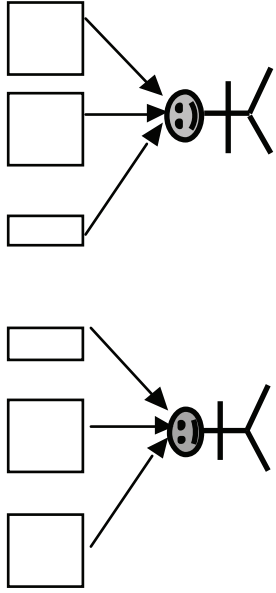
<p>THOHO</p>	<p>THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI DZA NWAHA U TSHI FHELA</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWINE ZWA LIVHIWA KHAZWO KHA THEMO YA 1</p>	<p>NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p>	<p>Vhulapfu ha Tshifhinga (kha Ngudo dza awara 1 na miniti dza 24)</p>
<p>1.4 U buletshedza, u vhambedza na u tevhhekanya nomboro</p>	<p>U buletshedza, u vhambedza na u tevhhekanya nomboro u swika kha 99</p> <ul style="list-style-type: none"> U buletshedza na vhambedza nomboro yo fhelelaho u swika kha 99 hu tshi shumiswa thukhusa kha, khulwanesa kha, zwinzhisa kha, thukhu kha na lingana na U buletshedza na u tevhhekanya nomboro yo fhelelaho u swika kha 99 u bva kha thukhusa u yak ha khulwanesa, na u bva kha khulwanesa u ya kha thukhusesa <p>U shumisa nomboro thevhhekano u sumbedza u tevhhekana, fhethu kana vhuimo</p> <p>U vhea zwithu nga muduba u bva kha tsha u thoma u swika kha tsha thoma u swika kha tsha u fhedzisela sa tsha u thoma, tsha vhuraru... tsha vhumfumbili</p>	<p>U buletshedza, u vhambedza na u tevhhekanya nomboro u swika kha 50</p> <ul style="list-style-type: none"> U buletshedza na vhambedza nomboro yo fhelelaho u hu tshi shumiswa thukhusa kha, khulwanesa kha, zwinzhisa kha, thukhu kha na u lingana na U buletshedza na u tevhhekanya nomboro yo fhelelaho u bva kha thukhusa u ya kha khulwanesa, na u bva kha khulwanesa u ya kha thukhusesa <p>U shumisa nomboro thevhhekano u sumbedza u tevhhekana, fhethu kana vhuimo</p> <p>U vhea zwithu nga muduba u bva kha tsha u thoma u swika kha tsha vhumfumi na vhuṭanu kana kha tsha u fhedzisela sa tsha u thoma, tsha vhuvhili, tsha vhuraru... tsha vhumfumi.</p>	<p>Ndi phambano l fthio u bva kha Themo ya 1 Nga themo ino vhagudi vha bvela phanḁa na u tevhhekanya na u vhambedza dzinomboro. Mutalombalo u dzula u tshivhumbeco tsha ndeme tshine tsha dzulela u thusedza vhagudi kha u wana vhusaka ha vhuimo ha nomboro na inwe. Tshivhumbeco tsha mutalombalo tshi ḁo dovha hathu tsha tikedza vhagudi kha zwiṭirathedzhi zwa u rekanya murekanyo.</p> <p>Nyito dziṅwe dza u shuma mugudi e eṭhe U ita ṅdowṅowe ya u ṅwala u bva kha tsha u thoma u swika kha tsha fumi. U ṅwalai zwi tovhelaho kha bugu ya kijasini ya u shumela:</p> <ul style="list-style-type: none"> Ndi nomboro i fthio i no ḁa nga murahu ha 46? Ndi nomboro i fthio i no ḁa nga phanḁa ha 48? Ndi nomboro i fthio i no da vhukati ha 45 na 47? U shumisa mutalombalo wo ṅewaho u ḁadzisa nomboro dzo ṭahelaho U ṅwala ine ya vha khulwane nga 1 kha nomboro inwe na inwe ya idzo dzi re afho fhasi. <ul style="list-style-type: none"> Ine ya vha khulwane nga 1 kha 23 ndi _____ Ine ya vha khulwane nga 1 kha 29 ndi _____ Ine ya vha khulwane nga 1 kha 42 ndi _____ U ṅwala ine ya vha thukhu nga 1 kha inwe na inwe ya nomboro idzi. <ul style="list-style-type: none"> Ine ya vha thukhu nga 1 kha 20 ndi _____ Ine ya vha thukhu nga 1 kha 31 ndi _____ Ine ya vha thukhu nga 1 kha 42 ndi _____ U ṅwala ine ya vha khulwane nga 10 kha inwe na inwe ya nonboro idzi: <ul style="list-style-type: none"> Ine ya vha khulwane nga 10 u fhira 20 ndi _____ Ine ya vha khulwane nga 10 u fhira 30 ndi _____ U ṅwala ine ya vha thukhu nga 10 kha inwe na inwe ya nomboro idzi: <ul style="list-style-type: none"> Ine ya vha thukhu nga 10 kha 50 ndi _____ Ine ya vha thukhu nga 10 kha 40 ndi _____ U ṅwala nomboro nga u tevhhekana u bva kha khulwanesa u yak ha thukhusesa (130, 133, 123, 143, 103, 113) U fhedzisa fhungo. U ḁadza khulwane na thukhu: <ul style="list-style-type: none"> 24 ndi _____ kha 24 36 ndi _____ kha 19 	

<p>THOHO</p>	<p>THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI DZA NWAHA U TSHI FHELA</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWINE ZWA LIVHIWA KHAZWO KHA THEMO YA 1</p>	<p>NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p>	<p>Vhulapfu ha Tshifhinga (kha Ngudo dza awara 1 na miniti dza 24)</p>
<p>1.5 Vhuimo ha nomboro</p>	<p>U qivha vhuimo ha nomboro dzi si fhasi ha nomboro dza didzhidi mbili u swika kha 99</p> <ul style="list-style-type: none"> • U qivha uri didzhithi inwe na inwe yo imela mini • U pwashekanya nomboro ya didzhithi mbili i tshi ya kha muandiso wa fumi na vhuithihi • U topola na u amba ndeme didzhidi inwe na inwe 	<p>U qivha vhuimo ha nomboro dzi si fhasi ha nomboro dza didzhidi mbili u swika kha 50</p> <ul style="list-style-type: none"> • U qivha uri didzhithi inwe na inwe yo imela mini • U pwashekanya nomboro ya didzhithi mbili i tshi ya kha muandiso wa fumi na vhuithihi • U topola na u amba ndeme didzhidi inwe na inwe 	<p>Ndi phambano l fhiio u bva kha Themo ya ya 1</p> <p>Nga ino themo tshikhala tsha nomboro tsho engedzedzea u bva kha 25 u swika kha 20, Vhagudi zwino vha shumisa ngivho yavho ya khontseputi ya vhuimo ha nomboro u swika kha tshikhala tsha nfhase tsha nomboro .</p> <p>Nga themo ino vhagudi vha bevele phanqana u:</p> <ul style="list-style-type: none"> • u vhala na u vheya nga zwi gwada u sumbedzamahumi na vhuithihi nga ngila dzo fhambanaho; • U vhala zwi gwada na zwithu zwo dzulaho zwo itwa. • U shumisa magarata a vhuimo ha nomboro u sumbedza nomboro dza zwi gwada zwo vhalwaho; • U sumbedza nzudzanyo dzo fhambanaho dza nomboro. sa tsumbo, 35 i nga sumbedzwa sa 35 dza mu fhala, mahumi 3 na 5 dza mu fhala na zwada 2 zwa mahumi na 15 dza mu fhala; na • U amba ndeme ya dudzhidi inwe na inwe. <p>Mushumo u re afho rtha u anzela u itwa musi hu tshi shumwa na zwi gwada na kha tshifhinga tsha mugudi tsha u shuma e efhe. Vhagudi vha nga nfwala zwi tovhelaho:</p> <p>48 = zwi gwada zwa 4 zwa mahumi na nthihi dza 8 dza mu fhala</p> <p>48 = 40 na 8</p> <p>Hezwi zwi tikedzwa nga u shumisa magarata a fujadi kana magarata a vhuimo ha nomboro.</p> <p>Ndeme ya dzidzhithi</p> <p>Vhagudi vha tea u thoma u amba zwine didzhithi inwe na inwe ya imela zwone. U vhudzisa vhagudi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ndi zwifhio zwine nomboro ya 7 ya imela kha 27? • Ndi zwifhio zwine nomboro ya 4 ya imela kha 49? <p>Vhagudi vha shumisa magarata a vhuimo ha nomboro u khwañisedza zwitatamende zwavho.</p>	

THOHO	THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI DZA NWAHA U TSHI FHELA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWINE ZWA LIVHIWA KHAZWO KHA THEMO YA 1	NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA	Vhulapfu ha Tshifhinga (kha Ngudo dza awara 1 na miniti dza 24)
U TANDULULA THAIDZO KHA NYIMELO				
<p>1.6 Thekhiniki dza u tandulula thaidzo</p>	<p>U shumisa thekhiniki dzi tevhelaho musi hu tshi tandulula thaidzo na u țalutshedza thandululo dza thaidzophindulo kha thaidzo:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nyolo kana zwithu zwi fareaho. Tsumbo zwa u vhalela • U fhața na u pwashékanya nomboro. • U davhula na u hafula • mutalombalo 	<p>U shumisa thekhiniki dzi tevhelaho musi hu tshi tandulula thaidzo na u țalutshedza thandululo dza thaidzophindulo kha thaidzo:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nyolo kana zwithu zwi fareaho. Tsumbo zwa u vhalela • U fhața na u pwashékanya nomboro. • U davhula na u hafula • mutalombalo 	<p>Vhagudi vha lavhelelwa u shumisa thekhiniki dzi tovhelaho u tandulula thaidzo dza maipfi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nyolo kana zwithu zwi fareaho tsumbo. zwa u vhalela • U fhața na u pwashékanya nomboro. • U davhula na u hafula • Mutalombalo <p>Nyolo kana zwithu zwi fareaho</p> <p>Vhagudi vha ȑo bvela phanȑa na u ola zwiřanyiso na u shumisa zwiřhumiswa zwi fareaho u tandulula thaidzo. U ola zwithu zwine zwa swika 30 kana 50 nga vhothe a zwi farisi tshithu na uri hu tea u sa țuțuwedzwa. Vha tea u țuțuwedzwa u dzhenisa zwiřa zwa nomboro kha u rekhoda havho, zwo katela na u shumisa zwiřanyiso. Vhagudi vha nga kona u țuțuwedzwa u řwala mafhungo a nomboro.</p> <p>U țola notsi dza Themo ya 1.</p>	
<p>1.7 U tanganyisa na u tusa.</p>	<p>U tandulula thaidzo dza maipfi kha nyimelo na u țalutshedza thandululo dzavho dza thaidzo dzi kwamaho u țanganya, u țusa hu na phindulo u swika kha 99.</p>	<p>U tandulula thaidzo dza maipfi kha nyimelo na u țalutshedza thandululo dzavho dza thaidzo dzi kwamaho u țanganya, u țusa hu na phindulo u swika kha 50.</p>	<p>Ndi phambano l fhiio u bva kha Themo ya 1</p> <p>Nga themo ino vhagudi vha bvela phanȑa na u ita nȑowenȑowe dza u tandulula thaidzo dza maipfi na u shuma vha tshi shumisa thekhiniki dza tandulula thaidzo dzi tevhelaho.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nyolo kana zwithu zwi fareaho tsumbo. zwa u vhalela • U fhața na u pwashékanya nomboro. • U davhula na u hafula • Mutalombalo <p>Nga themo ino hu tea u tou pfi fombe kha u rekhoda. Vhagudi vha tea u řwala fhasi mafhungo a nomboro sa rekhodo yo tou řwalwaho ya thaidzo dzo tandululwaho. Ndi zwa ndeme u sedza uri ndi vhagudi vha fhiio vhane vha khou kundelwa u řwala mafhungo a nomboro u itela u shuma na thaidzo. Arali vhagudi vha humbela u thuswa nga u sumbedzwa u řwala thaidzo dza mafhungo a nomboro nga murahu ha musi vho nu tandulula thaidzo, ndi tshone tshifhinga tsha vhuȑi tsha u vha sumbedza.</p> <p>Tsumbo dza thaidzo dzine dza nga itwa kha themo ino, u țola notsi dza Themo ya 2</p>	

<p>T̩HOHO</p> <p>1.8 U țanganya ha u dovhholola hu livhisaho kha u andisa.</p>	<p>T̩HODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI DZA NWAHA U TSHI FHELA</p> <p>U tandulula thaidzo dza maipfi kha nyimelo na u țalutshedza thandululo dzavho dza thaidzo hu tshi shumiswa u țanganya ha u dovhholola kana u andisa hu na phindulo u swika kha 50.</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWINE ZWA LIVHIWA KHAZWO KHA THEMO YA 1</p> <p>U tandulula thaidzo dza maipfi kha nyimelo na u țalutshedza thandululo dzavho dza thaidzo dzi kwamaho u andisa hu na phindilo u swika kha 30.</p>	<p>NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p> <p>Ndi phambano l fhiu u bva kha Themo ya 1 Tshikhala tsha nomboro tsho engedzedzwa u swika kha 30. Vhagudi vha tea u țuțuwedziwa u n̄wala mafhungo a nomboro a thaidzo dzoit̩he dza maipfi. Muthu a nga lavhelela vhagudi u shumisa mafhungo a nomboro a u țanganya ha u dovhholola u sumbedza thandululo. Kha ino themo vhagudi vha tea u vha vha tshi vho n̄wala mafhungo a nomboro dza u andisa kha thandululo dzavho. Vho țivhadzwa nga ha luswayo lwa u andisa kha Gireidi ya 1 na uri vha tea u shumisa tshenzhemo iyi kha u tandulula thaidzo dza u andisa Lushaka lwa thaidzo dza u țanganya ha u dovhholola na giridi /mbekanyo hu tea u sumbedza mafhungo a nomboro dza u andisa. Hu țo ȓi vha na vhagudi vmane vha vha na vhuȓifulufheil ha n̄tha kha u rekhoda thandululo vha tshi khou shumisa u țanganya ha u dovhholola hu si u andisa.</p> <p>Tsumbo dza thazwo dzine dza nga itwa nga themo ino U țanganya ha u dovhholola</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hu na malinga mangana kha basigira dza 8? • Vhana vha 9 vha na mato mangana? <p>Phimo Masindi u nwa ngilasi dza 6 dza maȓi ȓuvha j̄n̄we na j̄n̄we. Ndi ngilasi nngana dza maȓi dzine a nwa nga vhege?</p> <p>Giridi / Mbekanyo Vho Mashau vha țavha miduba ya 6 ya zwimela zwa khavhishi. Hu na zwimela 5 kha muduba muñwe na muñwe. Hu na zwimela zwa khavhishi zwi ngana zwo țangana?</p>	<p>Vhulapfu ha Tshifhinga (kha Ngudo dza awara 1 na miniti dza 24)</p>
--	---	---	--	---

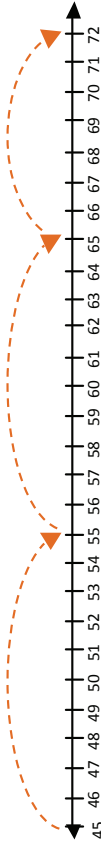
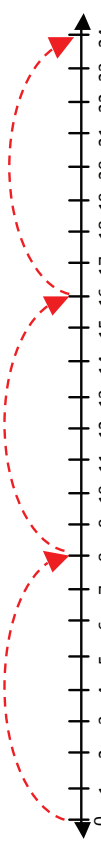
<p>THOHO</p>	<p>THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI DZA NWAHA U TSHI FHELA</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWINE ZWA LIVHIWA KHAZWO KHA THEMO YA 1</p>	<p>NOTSI DZA U BUISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p>	<p>Vhulapfu ha Tshifhinga (kha Ngudo dza awara 1 na miniti dza 24)</p>
<p>1.9 U vhea nga zwigwada na u kovhekanya zwi liivhisaho kha u kovha</p>	<p>U tandulula na u talutshedza thandululo dza thaidzo dza u tou ita dzine dza kwama u kovhekana zwilinganaho na u vheya nga zwigwada u swika kha 99 hu na phindulo dzi katelaho na zwiitahе.</p>	<p>U tandulula na u talutshedza thandululo dza thaidzo dza u tou ita dzine dza kwama u kovhekana zwilinganaho na u vheya nga zwigwada u swika kha 50 hu na phindulo dzi katelaho na zwiitahе.</p>	<p>Tsumbo dza thaizwo dzine dza nga itwa nga themo ino Kha ino themo kha hu tendelwe vhagudi u shumisa nyolo na zwithu zwi fareaho u sumbedza thandululo .shumise nyolo na zwithu zwi vnonalaho kha u sumbedza thandululo dzavho. Mafhungo a nomboro a teya u shumiswa.vhana vha nga shumisa mutuso wa dovhololiwaho u subedza uri vho swikisa hani kha phindulo. Mafhungo a nomboro a tea u shumiswa. Vhagudi vha kha di shumisa u tusa ha u dovholola u sumbedza uri vho swikelela hani kha phindulo. Mbekanyo / Girdi Muvhulawa o paka zwa u vholela zwa 20 kha miduba ya 10. Mududa muthihi u do vha u na zwa u vholela zwingana? U vhea nga zwigwada <i>U vhea nga zwigwada ho lajwa zwiitahе.</i> Ndivhuwo u rengisa maapula nga zwikedzi zwi re na maapula a 6 kha tshinwe na tshinwe. U na maapula a 40. A nga paka zwikedzi zwingana zwi re na maapula a 6 tshinwe na tshinwe? <i>U vhea nga zwigwada ho katelwa na zwiitahе..</i> Nakisani u itoda u isa makumba a 35 ha makulu wawe.Ndi mabogisi mangana ane jinwe na jinwe ja kona u paka makumba a 6 ane a nga a itoda u paka makumba othe.tea u vha nao do a itoda u paka makumba othe? U kovhekana <i>U kovhekana, u laja tshitahе.</i> <ul style="list-style-type: none"> • U kovhekanya majere a 45 vhukati ha khonani 4 u itela uri vhothe vha wane a no lingana. • Shandukani na Rabelani vha shuma vhothe tshipida tsha mushumo. Shandukani u shuma awara tharu ngeno Rabelani a this shuma awara nthihi.Vha badelwa R40. Vha tea u kovhana hani tshede? </p>	

<p>ṬHOHO</p> <p>1.10</p> <p>U kovhekana zwine zwa isa kha frakisheni.</p>	<p>ṬHODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI DZA N̄WAHA U TSHI FHELA</p> <p>U tandulula na u talutshedza thandululo dza thaidzo dza u tou ita dzine dza kwama u kovhekana zwilinganaho zwi livhisaho kha thandululo dzine dza katela furakisheni dza nthini nga n̄ha tsumbo. 1, 2, 3, 4, 5, na zwinwe.</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWINE ZWA LIVHIWA KHAZWO KHA THEMO YA 1</p> <p>U tandulula na u talutshedza thandululo dza thaidzo dza u tou ita dzine dza kwama u kovhekana zwilinganaho zwi livhisaho kha thandululo dzine dza katela furakisheni dza nthini nga n̄ha tsumbo. 1, 2, 3, 4, 5, na zwinwe.</p>	<p>NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p> <p>Ndi phambano l fhiu u bva kha Gireidi ya 1</p> <p>Inwe ya ndivho dza u thoma kha u bveledza furakisheni i fanela u vha u thusa vhagudi u fnaṭa muhumbulo wa zwiṭiṭa zwa furakisheni ya tshithu tsho fhelelaho- zwiṭiṭa zwine zwa bvelela musu tshithu tsho fhelelaho kana tshithini tshi tshi pwashekanywa tsha vha zwiṭiṭa zwa saizi nthini kana u kovhekana hu fushaho.</p> <p>Vhagudi vha sumba u pfesesa muhumbulo wa u fhandekanya nomboro u ya kha zwiṭiṭa zwiṭiṭa kana zwinzhi zwine zwa tea u kovhekanywa lu fushaho vhukati ha dzikhonani. Vha fhedza vha na vhuṭumanyi ha muhumbulo wa u kovhekana hu fushaho na zwiṭiṭa zwa furakisheni. Nga uralo nyito dza u kovhekana dzi vha fhethu ha vhuṭi ha u thoma muhumbulo wa furakisheni. Kharikhulamu yashu na yone i ḡivhadza khonishiphuthi ya u kovhekana ine ya bveledza zwiṭiṭa zwa furakisheni.</p> <p>Nyito dza u kovhekana nga u angaredza dzi vhudziswa nga tshivhumbeco tsha thaidzo dza maipfi dzi sa konḡi. Nga nzulele musu vhagudi vha tshi ita nyito dza u kovhekana (kovha) vha ḡiwana vha tshi khou kovhekana kana u kovha zwiṭiṭa zwa maṭari o salaho. Vha kovhana hafhu zwiṭiṭa zwa masalela. Luambo lwa furakisheni lu nga ḡivhadzwa nga u tou amba. Nga murahu muthu anga kona u ṅwala maipfi a furakisheni, sa tsumbo hafu nthini, kotara nthini lingana na nthini tshararu. Musi hu tshi ṅwalwa nga ha zwiṭiṭa zwinzhi zwa furakisheni tsumbo hafu 3, kotara 3, kha zwi ṅwalwe sa zwiṭiṭa kana maipfi. U amba uri 3 ṅha ha 2 kana 3 ṅha ha 4 a zwi ambi tshithu, ndi khwine u ṭutshela kushumisele kwa izwo zwiṭiṭa Vhuimo ha vhukati.</p>	<p>Vhulapfu ha Tshifhinga (kha Ngudo dza awara 1 na miniti dza 24)</p>
			 <p>U kovhekanya</p> <p>Kha tsumbo dzi re afho fhasi nyimele ya u kovhekana hu linganaho hu na tshitahe tshine tsha tea u kovha l ya shumiswa. Vhana vhavhiji vha kovhekana tshokojithi 5 u itela uri munwe na munwe a wane zwi no lingana. Nwana munwe na munwe u ḡo wana nngana? Vhagudi vha ḡo ṅea ṅwana munwe na munwe 2 na hafu ya tshokhojeithi yo salaho.</p>	

<p>ṬHOHO</p> <p>1.10</p> <p>U kovhekana zwine zwa isa kha frakisheni.</p>	<p>U tandulula na u ṭalutshedza thandululo dza thaidzo dza u tou ita dzine dza kwama u kovhekana zwilinganaho zwi livhisaho kha thandululo dzine dza katela furakisheni dza nithini nga nṭha tsumbo. $\frac{1}{2}$, $\frac{1}{3}$, $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{5}$, na zwinwe.</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWINE ZWA LIVHIWA KHAZWO KHA THEMO YA 1</p> <p>U tandulula na u ṭalutshedza thandululo dza thaidzo dza u tou ita dzine dza kwama u kovhekana zwilinganaho zwi livhisaho kha thandululo dzine dza katela furakisheni dza nithini nga nṭha tsumbo. $\frac{1}{2}$, $\frac{1}{3}$, $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{5}$, na zwinwe.</p>	<p>NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p> <p>Zwiṭahe</p> <p>Ndi zwa ndeme uri vhagudi vha ole phindulo dzavho. Nga nzulele vhagudi kha vha tendelwe u buletshedza nga maipfi avho 'tshipiḡa' zwiṭiḡa zwe vha pwashhekanya. Lavhelelani izwo musi vha tshi tumula zwiṭiḡa tshipiḡa tshe vha fhandekanya nga vhukati. Kha hu lavhelelwa uri musi vhagudi vha tshi khou fhandekanya tshipiḡa tsho salaho, zwiṭiḡa zwi nga vha zwa saizi dzi sa lingani. Hezwi zwi so ngo vha ṭuṭuwedza zwe vha buletshedzisa zwone kukovhekanye... Musi vhagudi vho no kona u kovhekana nga nḡila ya vhuḡivha, madzini a furakisheni a tea u ṇewa zwiṭiḡa.</p> <p>U bva kha thaidzo dza u kovhekana dzine dza vha na thandululo dzine dza vha na zwiṭahe u swika kha thandululo ya nomboro yo fhelelaho na zwiṭiḡa zwa furakisheni, zwi amba uri vhagudi vha bwiselelwa khagala kha furakisheni dzi so ngo fhelelaho na nomboro dzo ṭanganelaho. Vhagudi a vho ngo tea u divha na u shumisa mathemo aya. Sa tsumbo: zwiṭiḡa 2 na hafu zwi nga ṇwalwa lwa fomaḡa sa $2\frac{1}{2}$ i ne ya vha nomboro yo ṭanganelaho</p> <p>Mushumo wa u kovhekanya na luambo lwa furakisheni</p> <p>Nyambedzano ya thandulula dza vhagudi ndi tshifhinga tsha vhuḡi tsha u ḡivhadza ḡivhaipfi ya zwiṭiḡa zwa furakisheni. Musi tshokoleithi yo tumukanywa ya bva zwiṭiḡa zwi linganaho, ri nga ri, 'zwi vhidzwa tsha-ina': Bisikiti loṭhe lo tumukanywa la bva zwiṭiḡa zwiṭiḡa zwi linganaho. Zwiṭiḡa zwoṭhe ndi zwa saizi 1 no fana. Vhagudi vha tea u dzhiela nzhele zwithu zwiṭhili zwa zwiṭiḡa zwa furakisheni.</p> <ul style="list-style-type: none"> • nomboro ya zwiṭiḡa; na • U lingana ha zwiṭiḡa. <p>Nyito dza u kovhekanadzi thusa vhagudi u bveledza khonisephuti dzi tevhelaho.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Musi ri tshi kovha tshithu u ya kha zwiṭiḡa 2 zwi linganaho zwiṭiḡa izwi ri zwi vhidza dzihafu. • Musi ri tshi kovha tshithu u ya kha zwiṭiḡa 3 zwi linganaho, zwiṭiḡa izwi ri zwi vhidza tshararu • Musi ri tshi kovha tshithu u ya kha zwiṭiḡa 4 zwi linganaho zwiṭiḡa izwi ri zwi vhidza tshaiḡa. • Musi ri tshi kovha tshithu u ya kha zwiṭiḡa 5 zwi linganaho zwiṭiḡa izwi ri zwi vhidza tshaṭhanu. 	<p>Vhulapfu ha Tshifhinga (kha Ngudo dza awara 1 na miniti dza 24)</p>
--	---	--	--	---

<p>THOHO</p>	<p>THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI DZA NWAHA U TSHI FHELA</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWINE ZWA LIVHIWA KHAZWO KHA THEMO YA 1</p>	<p>NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p>	<p>Vhulapfu ha Tshifhinga (kha Ngudo dza awara 1 na miniti dza 24)</p>
<p>1.10 U kovhekana zwine zwa isa kha frakisheni.</p>	<p>U tandulula na u talutshedza thandululo dza thaidzo dza u tou ita dzine dza kwama u kovhekana zwilinganaho zwi liivhisaho kha thandululo dzine dza katela furakisheni dza nthihi nga njha tsumbo. 1, 4, 1, 1, 1, na zwiinwe.</p>	<p>U tandulula na u talutshedza thandululo dza thaidzo dza u tou ita dzine dza kwama u kovhekana zwilinganaho zwi liivhisaho kha thandululo dzine dza katela furakisheni dza nthihi nga njha tsumbo. 1, 4, 1, 1, 1, na zwiinwe.</p>	<p>Ndivho ya thaidzo dza maipifi dza furakisheni kha themo ino zwi tendela vhagudi u: Kovhana na vheya zwithu nga zwi gwada zwi jinganaho,</p> <ul style="list-style-type: none"> • U kovhekana na u vhea zwithu nga zwi gwada zwi jinganaho, • U amba madzina a zwipiḁa zwa furakisheni, • U wana furakisheni dza zwithu zwo fhelelaho; na • U ḁivha uri furakisheni ndi tshipida tsha yo fhelelaho. <p>Tsumbo dza thaidzo dzo teaho Themo ya 2</p> <ul style="list-style-type: none"> • Shandukani, Talukanyani na Rabelani vha tea u kovhekana tshokoleithi 4 nga u lingana.. Nwana muḁwe na muḁwe u ḁo wana tshokoleithi ngafhani? Olani tshifanyiso u sumbedza phindulo yaḁu. • Ndivhudza, Mpho, Mutondwa na Sandani vha kovhana mitshelo 5. Vha nga kovhana hani u jingana? Olani tshifanyiso u sumbedza phindulo yaḁu. • Vhukhudo na Ndivhudza vha kovhana legere jithihi la jikhwiraiza. Ndivhudza uri muḁwe na muḁwe u tea u wana hafu. U khou amba zwone? Olani tshifanyiso u sumbedza phindulo yaḁu. <p>Ndi zwa ndeme uri musi vhagudi vha tshi ola thandululo vha a kona u buletshedza uri vho kovhekana hani.. Mathomoni shumisani luambo lwa vha gudi lu si lwa fomaḁa u buletshdza zwipiḁa zwa furakisheni. Musi vho no vha na vhuḁifulufheli na u pfesesa khontseputi ya ' zwo fhelelaho na zwipiḁa' dzina la furakisheni ji a ḁivhadzwa. Nga murahu hu nga ḁwalwa mapfi a furakisheni, sa tsumbo hafu nthihi, kotara nthihi, nthihi tshataru. Tshiga tsha furakisheni a tshi ḁivhadzwi. Sa zwe zwa ambiwa, 1 njha ha 2 a zwi ambi tshithu, ndi khwine u Tutshela zwiga izwizwi jitshelela gireidi dzi daho</p>	
<p>1.11 Tshelede</p>	<ul style="list-style-type: none"> • U ḁivha na topola mangwende a Afrika tshipembe (5c, 10c, 20c, 50c, R1, R2, R5) na tshelede ya mabambiri (R10, R20, R50) • U tandulula thaidzo ya tshelade l kwamaho thanganyelo na tshintshi u swika R99 na nga dzisenthe u swika 90c 	<ul style="list-style-type: none"> • U ḁivha na topola mangwende a Afrika tshipembe (5c, 10c, 20c, 50c, R1, R2, R5) na tshelede ya mabambiri (R10, R20, R50) • U tandulula thaidzo ya tshelade l kwamaho thanganyelo na tshintshi nga dzisenthe u swika 50c kana dziranda u swika R50 	<p>Ndi phambano ifhio u bva kha Themo ya ya 1 Nga ino themo vhagudi vha ita ḁowenḁowe ya u ḁivha na u pwashelanya tshelede uya kha zwipiḁa zwituku.</p> <p>Tsumbo dza thaidzo dzine dza nga itwa themo ino.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ni nga kovhekanyela vhana vhaḁa 50c u lingana? Talutshedzani uri ni nga zwi ita hani. • Shandukani o shumisa 50s u renga tshepesi dzine nthihi ya vha10c. U ḁo vha o renga tshepesi ngana? • Ndivhudza u badela R5 kha thekhisi ya uya tshikoloni nga matsheloni. U badela nga R20 ya bambbiri. U fanela u wana tshintshi ya vhugai? U ḁo vha o sala nga vhugai musi a tshi vhuya hayani? • Lufuno u badela R5.50 kha thekhisi. U ḁo sala na tshintshi ya vhugai arali o badela nga R10 Zwondangana o shumisa R38. O vha a na R50. O sala na vhugai? 	

THOHO	THOŬEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI DZA NWAHA U TSHI FHELA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWINE ZWA LIVHIWA KHAZWO KHA THEMO YA 1	NOTSI DZA U BVISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA	Vhulapfu ha Tshifhinga (kha Ngudo dza awara 1 na miniti dza 24)
NYIMELO MIREKANYO YA MAHALA CONTEXT-FREE CALCULATIONS				
<p>1.12 Thekhiniki (ngona kana zwiűirathedzhi)</p>	<p>U shumisa thekiniki i tevhelaho musi ni tshirekanya:</p> <ul style="list-style-type: none"> Nyolo kana zwithu zwi fareaho sa tsumbo, zwa u vholela U fhaűa na u pwashekanya nomboro U dabhula na u hafula mutalombalo 	<p>U shumisa thekiniki dzi tevhelaho musi ni tshi tandulula thaidzo na u űatutshedza thandululo ya thaidzo.</p> <ul style="list-style-type: none"> Nyolo kana zwithu zwi fareaho sa tsumbo, zwa u vholela U fhaűa na u pwashekanya nomboro U dabhula na u hafula mutalombalo 	<p>Ndi phambano l fhoio u bva kha Themo ya ya 1</p> <p>Vhagudi vha lavhelelwa u tandulula u rekanya hu siho kha nyimele vha tshi shumisa thekiniki dzi tevhelaho:</p> <ul style="list-style-type: none"> U fhaűa na u pwashekanya nomboro U dabhula na u hafula Mutalombalo <p>Nyolo kana zwithu zwi fareaho.</p> <p>Vhagudi vha űo bvela phanűa na u ola zwiűanyiso na u shumisa zwithu zwi fareaho kha u tandulula thaidzo Ndi zwa ndeme uri zwiűanyiso na nyolo zwi vhe na nomboro khathihi na maűhungo a nomboro.</p> <p>U fhaűa na u pwashekanya.</p> <p>Heyi ndi thekiniki ya ndeme kha Vhuimo ha Fhasi .(l dovha hafu ya shumisa tshifhinga tshoűhe kha Vhuimo ha Vhukati). U shumisa iyi thekiniki zwi tendele vhagudi u fhandekanya (u pwashekanya) na u űanganyisa hafu nomboro u thusa kha u leludza u rekanya. Ndi zwa ndeme uri vhagudi vha shumise ndivho ine vha i űivha musi vha tshi pwashekanya nombor tsumbo:</p> <ul style="list-style-type: none"> U pwashekanya nga u shumisa vhuimo ha nomboro U pwashekanya nga u shumisa muandiso wa 10; na U pwashekanya nga u isa kha phere dza nomboro sumo. <p>U dabhula na u hafula</p> <p>Vhagudi vha anzela u wana uri u dabhula ho leluwa; fhedziba, ndi zwa ndeme u gudisa vhagudi u shumisa nűivho yavho ya u dabhula</p> <ul style="list-style-type: none"> U shumisa u űivha madabhulu u vhona madabhulu a tsini <p>Madabhula Madabhulu a tsini</p> <p>12 + 12 12 + 13</p> <p>25 + 25 25 + 24</p> <ul style="list-style-type: none"> U shumisa tshirathedzhi tshau dabhula ni dovhe ni swikisedze phambano tsumbo dabhulo ya . 13 + 14 =na dabhulu űa 13 +1 <p>Heyi thekiniki iya konda ya dovha ya űoűa ndivho yo nomboro yo khwaűhaho. Vhagudi vhane vha i nanga sa thekiniki vha a u vha a kona u shumisa thekiniki dzoűhe.</p>	

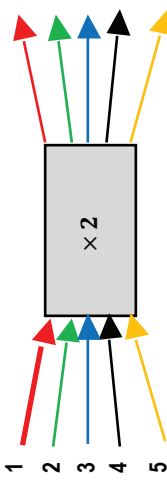
<p>THOHO</p> <p>1.12</p> <p>Thekhiniki (ngona kana zwiṭirathedzhi)</p>	<p>THOḐEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI DZA NWAHA U TSHI FHELA</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWINE ZWA LIVHIWA KHAZWO KHA THEMO YA 1</p>	<p>NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p>	<p>Vhulapfu ha Tshifhinga (kha Ngudo dza awara 1 na miniti dza 24)</p>
	<p>U shumisa thekiniki i tevhelaho musi ni tshirekanya:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nyolo kana zwithu zwi fareaho sa tsumbo, zwa u vhalela • U fhaṭa na u pwashhekanya nomboro • U dabhula na u hafula • mutalombalo 	<p>U shumisa thekiniki dzi tevhelaho musi ni tshi tandulula thaidzo na u ṭalutshedza thandululo ya thaidzo.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nyolo kana zwithu zwi fareaho sa tsumbo, zwa u vhalela • U fhaṭa na u pwashhekanya nomboro • U dabhula na u hafula • mutalombalo 	<p>Tsumbo: Nga ḑuvha jithihi kijiniki vhana vha 24 vha haelwa mphugela. Nga ḑuvha ji tevhelaho ha hayelwa vhana vha 25. Ho hayelwa vhana vhangana vho tangana vhoṭhe ?Thaidzo iyi inga tandulwa ngau u shumisa u dabhula. Mugudi a nga ḑi ri u dabhula u 24 ha ṭanganywa na 1 ; kana dabhulo 25 ha ṭuswa 1.</p> <p>Mutalombalo U shumisa mutalombalo u itela u vha thusa u rekanya zwi nea vhagudi ndila ya u rekhoda mihumbulo yavho na u zwi tevhelaha. Zwi dovha hafu zwa tendela vhagudi u vha na tshifanyiso tsha u rekhoda tshine vha nga kona u tshi shumisa u ṭalutshedza uri vho tandulula hani thaidzo. Vhagudi vho vha vha vha khou ḑishumisa mutalombalo u bva kha Gireidi ya 1. Nga tshino tshifhinga vha tea u vha vha tshi vho kona u ḑifhaṭela mutalombalo u sin a tshithu une khawo vha ḑo kona u ṛwala nomboro ya u thoma na u humbulla uri vha bva hani kha inwe vha tshi yak ha inwe.</p> <p>Tsumbo dza u sumbedza uri vhagudi vha nga shumisa hani mutalombalo:</p> <ul style="list-style-type: none"> • U ṭanganya na u ṭusa. <p>Vhagudi vha tea u fhaṭa mutalombalo yavho na u pwashhekanya nomboro nga zwiiphida zwi no langea.</p> <p>Tsumbo: 45 + 27</p> <p>• Muandiso Mutalombalo u tea u bvela phanda na u shumiswa u tikedza u tanganya ha u dovholola. U fhufha hu liganaho hu u rekhodwa kha mutalombalo na mafungo a u tikedza a nga rekhodwawho na one.</p> <p>Tsumbo:</p> <p>$8 + 8 + 8 + 8 = 40$ U thamuwa 3 nga zwa 8 hu ita 24 zwiḡwada 3 nga zwa 8 = 24 $3 \times 8 = 24$</p> <p>Kha muandiso wo ṛetshedzwaho vhagudi vha tea u ṭalutshedza uri u thamuwa hu nga itwa hani kha mutalombalo</p>	

<p>THOHO</p>	<p>THOĐEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI DZA NWAHA U TSHI FHELA</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWINE ZWA LIVHIWA KHAZWO KHA THEMO YA 1</p>	<p>NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p>	<p>Vhulapfu ha Tshifhinga (kha Ngudo dza awara 1 na miniti dza 24)</p>
<p>1.13 U tanganyisa na u tusa</p>	<ul style="list-style-type: none"> • U tanganyisa u swika kha 99 • U tusa u bva kha 99 • U shumisa zwiaga zwo teaho (+, -, =, □) • Nđowendowe ya zwiwumbi u swika kha 20 	<ul style="list-style-type: none"> • U tanganyisa u swika kha 50 • U tusa u bva kha 50 • U shumisa zwiaga zwo teaho (+, -, =, □) • Nđowendowe ya zwiwumbi u swika kha 15 	<p>Ndi phambano l fho u bva kha Themo ya 1</p> <p>Vhagudi kha Gireidi ya 2 vha do bvela phanđa na u shumisa zwithu zwi farea na zwiñwe zwiwumbeo u vha tusa u wana nđivho ya nomboro na u rekanya. U shumisa izwi zwiwumbeo hu do mbo gi thoma u konđa na u konđa musi tshifhinga tshi tshi khou gi ya phanđa. Mafheloni a nwaaha kha Gireidi ya 3 vhagudi vha tea u vhala u swika kha didzithi tharu vha sa shumisi zwithu zwi fareaho. Vhagudi kha Gireidi ya 2 vha bvela phanđa na u shumisa na u řutula zwiřirathedzhi zwavho zwa u rekanya. Vha tea u tikedza kha u vha na vhuřadzi uri u rekhoda havho hu na ndunzhendunzhe, uri zwi kone u vhiwa nga vhone vhaře na vhanwe. Vha Gireidi ya 2 vha do shumisa u rekhoda ho fhambanaho na uri vha do vha na vhuřifulufheli ha u shumisa nomboro na zwiaga sa maitele a u rekhoda. Vhagudi vha tea u humbula nga ha mbudziso dze vha vhudziswa na u sedza kha tshikhala tsha thaidzo u itela u humbula nga ha tshirathedzhi tsha khwine.. Nga kha u tandulula thaidzo vhagudi vho thoma u bveledza zwiřirathedzhi zwavho zwa u rekanya na maetele avho a u rekhoda.vhane. Kha gireidi ya 2 vha do kwiniisa izwi. kha ino themo vha do thoma u vha na vhuřifulufheli kha u vhala zwiřirathedzhi zwavho zwa u rekhoda na u řutshedza uri vho swika hani kha phindulo dzavho.</p> <p>Vhagudi vha do kona u ita zwi tevhelaho nga u řanganya na u řusa:</p> <p>Naho vhagudi vha tshi khou shumisa zwithu zwi fareaho na zwiřanyiso u tikedza u rekanya havho musi hu tshi řa kha u shuma na nomboro, vha tea u kona u rekanya nga u shumisa mihumbulohu.</p> <p>Vhukati ha themo vhagudi vha tea u bvela phanđa na u rekanya mbudziso dza u davhula nga nřila dzo fhambanaho u itela u kona u shumisa madavhulu a tsini sa tshirathedzhi tsha u rekanya.</p> <p>Tsumbo:</p> <p>U davhula 20. U řiwala izwi sa nyengedzedzo dza mafhungo a nomboro</p> <p>Kopani ni fhedzise.</p> <ul style="list-style-type: none"> • $12 + 12 = \square$ • $14 + 14 = \square$ • $15 + \square = 30$ • $16 + \square = 32$ • $17 + 17 = \square$ • $36 = 18 + \square$ • $38 = \square + 19$ <p>Zwiñwe zwiřirathedzhi zwiñe zwa konadzea u sumbedza u rekanya u řanganya na u řusa.</p>	

<p>THOHO</p>	<p>THOĐEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI DZA NWAHA U TSHI FHELA</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWINE ZWA LIVHIWA KHAZWO KHA THEMO YA 1</p>	<p>NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p>	<p>Vhulapfu ha Tshifhinga (kha Ngudo dza awara 1 na miniti dza 24)</p>
<p>1.13 U tanganyisa na u tusa</p>	<ul style="list-style-type: none"> • U tanganyisa u swika kha 99 • U tusa u bva kha 99 • U shumisa zwiga zwo teaho (+, -, =, □) • Nđowendowe ya zwivhumbi u swika kha 20 	<ul style="list-style-type: none"> • U tanganyisa u swika kha 50 • U tusa u bva kha 50 • U shumisa zwiga zwo teaho (+, -, =, □) • Nđowendowe ya zwivhumbi u swika kha 15 	<p>U pwashhekanya nomboro ya vha zwiipiđa zwiŋuku u leludza u rekanya. U shumisa nđivho ya vhuimo ha nomboro kha u pwashhekanya nomboro u ya kha mahumi na vthuthini <i>U tanganya nomboro dza didzhidi mbili nga u pwashhekanya nomboro dzoŋthe</i></p> $23 + 36 = \square$ $23 + 36 = (20 + 3) + (30 + 6)$ $= (20 + 30) + (3 + 6)$ $= 50 + 9$ $= 59$ <p>U tanganya nga u pwashhekanya nomboro mbili. <i>U tanganya nomboro ya didzhidi mbili nga u pwashhekanya nomboro nthihi</i></p> $23 + 36 = \square$ $23 + (30 + 6)$ $23 + 30 \quad 53 + 6 = 59$ <p>Vhagudi vha nga ɗi pwashhekanya nomboro nga nđila ine ya langea khavho. Hezwi zwi amba uri vha nga ɗi zwi ita nga nđila dzo fhambanaho:</p> $23 + 36 = \square$ $23 + (10 + 10 + 10 + 6)$ $23 + 10 \quad 33 + 10 \quad 43 + 10 \quad 53 + 6 = 59$ <p>U tusa</p> <ul style="list-style-type: none"> • U pwashhekanya nomboro dzoŋthe $47 - 26 = \square$ $47 - 26 = (40 + 7) - (20 + 6)$ $= (40 - 20) + (7 - 6)$ $= 20 + 1$ $= 21$ $42 - 26 = \square$ $42 - 26 = (30 + 12) - (20 + 6)$ $30 - 20 = 10$ $12 - 6 = 6$ $10 + 6 = 16$	

<p>THOHO</p>	<p>THOĐEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI DZA NWAHA U TSHI FHELA</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWINE ZWA LIVHIWA KHAZWO KHA THEMO YA 1</p>	<p>NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p>	<p>Vhulapfu ha Tshifhinga (kha Ngudo dza awara 1 na miniti dza 24)</p>
<p>1.13 U tanganyisa na u tusa</p>	<ul style="list-style-type: none"> • U tanganyisa u swika kha 99 • U tusa u bva kha 99 • U shumisa zwiġa zwo teaho (+, -, =, □) • Nđowendowe ya zwiwumbi u swika kha 20 	<ul style="list-style-type: none"> • U tanganyisa u swika kha 50 • U tusa u bva kha 50 • U shumisa zwiġa zwo teaho (+, -, =, □) • Nđowendowe ya zwiwumbi u swika kha 15 	<ul style="list-style-type: none"> • U tusa nga u pwashhekanya nomboro nthini. $47 - 26 = \square$ $47 - (20 + 6)$ $47 - 20 = 27$ $27 - 6 = 21$ $42 - 26 = \square$ $(30 + 12) - 26$ $30 - 26 = 4$ $12 + 4 = 16$ • Kha vha lavhele uri vhañwe vhagudi vha nga pwashhekanya nomboro nga nđila dzo fhafhambanaho u ġileludzela kha u rekanya . $47 - 26 = \pounds$ $47 - (10 + 10 + 6)$ $47 - 10$ $37 - 10$ $27 - 6 = 21$ U shumisa nđivho ya zwo fhelaho sa dzithekhiniki. Thekhiniki dzo sumbedzwoho afho fhasi dzi tendela vhagudi u vhala na u kushumisele kwa nomboro lwa fomala. U ita nđoweđowe ya thekhiniki ire afho fhasi zwii țuțuwedza vhagudi u sedza murahu kha vhusaka ha nomboro, na u funza vhagudi uri vha nga kona u shumisa na u shuma nga nđivho yavho u vha thusa u rekanya U vhala vha tshi ya phanda na u vhala vha tshi ya murahu. $48 - 39 = \square$ u vhala u tshi ya phanda nga nthini u bva kha 39 ndi tshitirathedzhi tsho teaho ngauri nomboro dzi tsini na tsini U topola madavhulu a tsini $24 + 25$ u țalutshedza uri ndi u davhula 24 ra țanganya na 1kana u davhula 25 ra tusa 1 $24 + 24 + 1$ Vhagudi vha nga kha ġi rekhoda zwițurathedzhi zwavho nga u shumisa misevhe $24 + (20 + 4) + 1$ $24 + 20$ $44 + 4$ $48 + 1 = 49$ 	

<p>THOHO</p>	<p>THOĐEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI DZA NWAHA U TSHI FHELA</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWINE ZWA LIVHIWA KHAZWO KHA THEMO YA 1</p>	<p>NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p>	<p>Vhulapfu ha Tshifhinga (kha Ngudo dza awara 1 na miniti dza 24)</p>
<p>1.13 U tanganyisa na u tusa</p>	<ul style="list-style-type: none"> • U tanganyisa u swika kha 99 • U tusa u bva kha 99 • U shumisa zwiaga zwo teahe (+, -, =, □) • Nđowendowe ya zwivhumbi u swika kha 20 	<ul style="list-style-type: none"> • U tanganyisa u swika kha 50 • U tusa u bva kha 50 • U shumisa zwiaga zwo teahe (+, -, =, □) • Nđowendowe ya zwivhumbi u swika kha 15 	<p>U shumiswa u hafula u pwashekanya nomboro. $29 + 12$ $29 + (6 + 6)$ $29 + 6 \rightarrow 35 + 6 = 41$</p> <p>U shandukisa nomboro ya yak ha muandiso wa fumi ni kone u tusa kana u tanganyisa na1 U vha uya n̄tha kana thasi kha 10 ja tsini. $28 + 19 = \square$</p> <p>Hafha vhagudi vha tea u ɗi vhudza uri vha na n̄dila mbili. U shandukisa 28 kana 19 u yak ha muandiso wa tsini wa 10. Vha tea u nanga. Mbalo i nga n̄walwa sa : $28 + 19 = 28 + 20 - 1$ $28 + 20 \rightarrow 48 - 1 = 47$</p> <p>Vhanwe vhagudi vha nga kha ɗi pwashekanya 20 u ya kha zwi gwada 2 zwa 10 u rekanya nga n̄dila yone.</p> <p>Zwi a thusa vhagudi uri vha ɗifulufhela kha na u vha vhaɗiliangi kha matematiki araji vha na zwiɗiratedzhi.</p> <ul style="list-style-type: none"> • U sedzulusa thandululo dzavho; na • U t̄haɗuvha u pfalesa ha thandululo dzavho 	

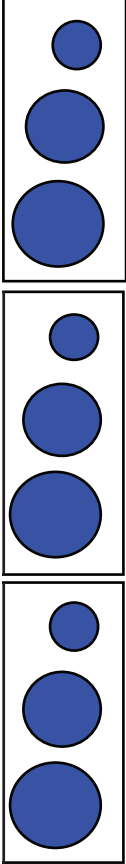

<p>THOHO</p>	<p>THOĎEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI DZA NWAHA U TSHI FHELA</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWINE ZWA LIVHIWA KHAZWO KHA THEMO YA 1</p>	<p>NOTSI DZA U BVISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p>	<p>Vhulapfu ha Tshifhinga (kha Ngudo dza awara 1 na miniti dza 24)</p>																				
<p>1.14 U tanganya ha u dovholola hu livhisaho kha u andisa</p>	<ul style="list-style-type: none"> • U andisa nomboro ya 1 u swika kha 10 nga 1, 2, 5, 3 na 4 • Shumisani zwiga zwo teyaho (+, -, =, □) 	<ul style="list-style-type: none"> • U andisa nomboro ya 1 u swika 10 nga 2, 5 • Shumisani zwiga zwo teyaho (+, -, =, □) 	<p>Ndi phambano ifhio u bva kha Themo ya 2? Nga themo ya 2 vhagudi vha bevele phanda na ndowendowe ya u pfesesa u andisa. U andisa 1 u swika kha 10 nga 5 hu a ñivhadzwa. U itela u ñivhadza muandiso wa 5, sedzani notsi dza u andisa nga 2 kha Themo ya 1. Magumoni a themo vhagudi vha tea u kona u rekhoda zwi tevhelaho.: tshigwada 1 tsha nga 5 ndi 5 kana 1 andisa nga 5 ndi 5 kana $1 \times 5 = 5$ zwigwada 2 zwa nga 2 ndi 4 kana 2 andisa nga 2 ndi 4 kana $2 \times 2 = 4$ zwigwada 3 zwa nga 2 ndi 6 kana 3 andisa nga 2 ndi 6 kana $3 \times 2 = 6$ Ndivho a si u rwela ngomani thebulu fhedzi ndi u fhaña khonseputi ya u andusa. Vhagudi vha khou gudavho u vhala na u pfesesa u andisa u mathungo a nomboro dza u andisa. Zwivhumbeo zwa muandiso kha u andisa zwi tea u ñetschedzwa na uri mushumo munzhi wa u rekhodwa u tea u itwa kha bugu dza kijasini dza u shumela. Tsumbo ya mushumo wa u ñwala U rekhodela kha thebulu:</p> <table border="1" data-bbox="900 350 982 1313"> <tr> <td>Nomboro ya vhana</td> <td>1</td> <td>2</td> <td>3</td> <td>4</td> <td>5</td> <td>6</td> <td>7</td> <td>8</td> <td>9</td> </tr> <tr> <td>Nomboroya milenzhe</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </table> <p>Diagiram u Flow</p> <p>Musi hu tshi shumwiwa na phetheni ya nomboro, u andisa hu nga kona u tumanywa na u vhala u tshi pfukha, nga u ita tzedzuloso ya ya phetheni ya muandiso kha kha giridi ya nomboro, muandiso u nga.</p> <p>Tsumbo: Vhagudi vha nga kona u ñwala nga 2 na nga 5 kha giridi ya nomboro. Vha nga kona u u amba uri ndi nomboro ifhio ine ya vhonata hoñhe kha thebulu ya u andisa nga 2 na kha thebulu ya u andisa ya 5.</p>	Nomboro ya vhana	1	2	3	4	5	6	7	8	9	Nomboroya milenzhe										
Nomboro ya vhana	1	2	3	4	5	6	7	8	9															
Nomboroya milenzhe																								

<p>THOHO</p> <p>1.16</p> <p>Murekanyo wa Mathematiki</p>	<p>THOŌEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI DZA NWAHA U TSHI FHELA</p> <p>Kontseputi ya nomboro: Tshikhala 99</p> <ul style="list-style-type: none"> • U tevhekanya seethe ya nomboro dzo tou nanguludzwa ya űekedzwa • U vhambedza nomboro u swika kha 99 na u amba uri ndi l fhio ine ya vha khulwane kana thukhu nga 1, 2, 3, 4, 5, na 10 <p>U humbula nga u űavhanya:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mbuno dza u űanganya na u űusa u swika kha 20 • U űanganya kana u tusa nga muandiso wa 10 ubva kha 0 u swika kha 100 <p>Tshiiűirathedzhi tsha u rekanya.</p> <p>U shumisa tshiiűirathedzhi tsha u rekanya u űandanya na u űusa nga vhukoni:</p> <ul style="list-style-type: none"> • U dzhenisa nomboro khulwane u thoma u itela u vhala vha tshi ya phanűa kana murahu. • U davhula na u hafula. • U fhaűa na u pwashhekanya. • U shumisa vhusshaka vhukati ha u tanganya na u űusa 	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWINE ZWA LIVHIWA KHAZWO KHA THEMO YA 1</p> <p>Kontseputi ya nomboro: Tshikhala 50</p> <ul style="list-style-type: none"> • U tevhekanya seethe ya nomboro dzo tou nanguludzwa ya űekedzwa • U vhambedza nomboro u swika kha 100 na u amba uri ndi l fhio ine ya vha khulwane kana thukhu nga 1, 2, 3, 4, 5 na 10 <p>U humbula nga u űavhanya:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mbuno dza u űanganya na u űusa u swika kha kha 10 <p>Tshiiűirathedzhi tsha u rekanya.</p> <p>U shumisa tshiiűirathedzhi tsha u rekanya u űandanya na u űusa nga vhukoni:</p> <ul style="list-style-type: none"> • U dzhenisa nomboro khulwane u thoma u itela u vhala vha tshi ya phanűa kana murahu. • Mutalombalo • U davhula na u hafula • U fhaűa na u pwashhekanya • U shumisa vhusshaka vhukati ha u űanganya na u űusa 	<p>NOTSI DZA U BUISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p> <p>Khontseputi dza dza nomboro:</p> <p>Tshiiűirathedzhi tsha u rekanya, khontseputi ya nomboro, űivho na mbuno dza nomboro dzine dza űivhea zwi bveledzwa nga u tandulula thaidzo na na u rekanya . Hezwi zwi itwa űdowendowe nga tshifhinga tsha murelanyo wa athematiki. t Hezwi zwi thusa vhagudi u dzi űowedza nazwo na u kona u zwi shumisa zwi tshi leluwa musi vha tshi rekanya na u tandulula thaidzo kha nyimele..</p> <p>Tsumbo dza mbudziso dzi ne dza nga vhudziswa:</p> <p>Madzina a nomboro na zwiaga</p> <p>U imisela garaűa űha kana u űwala dzina ja nomboro fhasi. U nanga mugudi u űwala nomboro ine ya fanyanyiswa nayo.</p> <p>Zwinzhi kana zwiűuku</p> <p>Ndi ifhio?</p> <ul style="list-style-type: none"> • űhuku nga 1 kha 50 • khulwane kha nga 1 u fhira 39 • thukhu nga 3 kha 27 • khulwane nga 10 u fhira 20 <p>Ndi leűere ji iűfhio ja 5 ja aűifabethi?</p> <p>Ndi űwedzi u fhio wa 9 kha űwaha?</p> <p>Nga phanűa na murahu</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ndi nomboro l fhio ine ya űa nga murahu ha 37? • Ndi nomboro ifhio ine ya űa nga phanűa ha 39? <p>U tevhekanya na u vhambedza</p> <p>Ndi ifhio ire khulwane: 21 kana 41?</p> <p>U űea nomboro vhukati ha 37 na 39.</p> <p>Mbuno dza u tanganya na u űusa:</p> <p>U űola notsi dza Themo ya 1.</p>	<p>Vhulapfu ha Tshifhinga (kha Ngudo dza awara 1 na miniti dza 24)</p>
---	--	---	---	---

<p>THOHO</p>	<p>THOŦEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI DZA NWAHA U TSHI FHELA</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWINE ZWA LIVHIWA KHAZWO KHA THEMO YA 1</p>	<p>NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p>	<p>Vhulapfu ha Tshifhinga (kha Ngudo dza awara 1 na miniti dza 24)</p>
<p>1.16 Murekanyo wa Mathematiki</p>	<p>Kontseputi ya nomboro: Tshikhala 99</p> <ul style="list-style-type: none"> • U tevhhekanya seethe ya nomboro dzo tou nanguludzwao ya ñekedzwa • U vhambedza nomboro u swika kha 99 na u amba uri ndi l fhio ine ya vha khulwane kana thukhu nga 1, 2, 3, 4, 5, na 10 <p>U humbula nga u ðavhanya:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mbuno dza u ðanganya na u ðusa u swika kha 20 • U ðanganya kana u tusa nga muandiso wa 10 ubva kha 0 u swika kha 100 <p>Tshiðirathedzhi tsha u rekanya.</p> <p>U shumisa tshiðirathedzhi tsha u rekanya u ðandanya na u ðusa nga vhukoni:</p> <ul style="list-style-type: none"> • U dzhenisa nomboro khulwane u thoma u itela u vhala vha tshi ya phanða kana murahu. • U davhula na u hafula. • U fhaða na u pwashhekanya. • U shumisa vhusshaka vhukati ha u tanganya na u ðusa 	<p>Kontseputi ya nomboro: Tshikhala 50</p> <ul style="list-style-type: none"> • U tevhhekanya seethe ya nomboro dzo tou nanguludzwao ya ñekedzwa • U vhambedza nomboro u swika kha 100 na u amba uri ndi l fhio ine ya vha khulwane kana thukhu nga 1, 2, 3, 4, 5 na 10 <p>U humbula nga u ðavhanya:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mbuno dza u ðanganya na u ðusa u swika kha 10 <p>Tshiðirathedzhi tsha u rekanya.</p> <p>U shumisa tshiðirathedzhi tsha u rekanya u ðandanya na u ðusa nga vhukoni:</p> <ul style="list-style-type: none"> • U dzhenisa nomboro khulwane u thoma u itela u vhala vha tshi ya phanða kana murahu. • Mutalombalo • U davhula na u hafula • U fhaða na u pwashhekanya • U shumisa vhusshaka vhukati ha u ðanganya na u ðusa 	<p>Zwiðirathedzhi zwa u rekanya</p> <p>U shumisa zwiðirathedzhi zwa u rekanya u ðanganya na u ðusa nga vhukoni.</p> <p>U ðanganya nomboro dzo vhalaho nga u shumisa zwiðirathedzhi sa:</p> <p>U posa maðo kha phere dza nomboro dzine dza ita 10 hu thomwe u shuma dzone.</p> <p>$2 + 7 + 8$</p> <p>$2 + 8$ i ita 10 na dovha na ðanganyisa na 7</p> <p>U thoma u ñwala nga nomboro khulwane u thoma u itela uvhala vha tshi ya phanða na u vhala vha tshi ya murahu</p> <ul style="list-style-type: none"> • U thoma nga nomboro khulwanesa <p>$3 + 6$</p> <p>U vhuvedzedza fhuongo ða nomboro: $6 + 3$ na u vhala vha tshi ya phanða u swika kha 9.</p> <ul style="list-style-type: none"> • U shumisa u davhula sa tshiðirathedzhi tsha murekanyo wa Mathamaki <p>U topola madavhulu a tsini</p> <p>Tsumbo:</p> <p>$5 + 4 = 9$ u ðalutshedza uri u davhula 4 ya ðanganywa na 1 kana ha davhulwa 5 ha ðuswa 1</p> <p>U ðivha uri musi nomboro mbili dzi tsini na tsini zwi a leluwa u wana phambano nga u vhala uya ñhtha u fhirisa u vhala u tshi ya murahu.</p> <p>$8 - 6 = 2$ u ðalutshedza uri u vhalela ñhtha 6u swika kha 8 zwi ri ñea 2</p> <p>Dziñwe mbalo dza muhumbulo dzi a konadzea u shuma nadzo hu sina thikhedzo ya zwithu, fhedzi kanzhi ndi zwa ndeme u shumisa zwithu u tshi shuma mbalo dza muhumbulo.</p> <p>Zwithu zwo themendelwaho.</p> <ul style="list-style-type: none"> • A mutalombalo (structured na empty) • Giridi ya nomboro • Magaraða a vhuimo ha nomboro (magarata ya Flard) • Vhulungu ha u vhala . 	

<p>THOHO</p> <p>1.17</p> <p>Furakisheni</p>	<p>THOĎEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI DZA NWAHA U TSHI FHELA</p> <ul style="list-style-type: none"> • U shumisa na u amba madzina a furakisheni kha nyimele yo ġoweleaho ine ya angaredza dzihafu, kotara, tshararu tshaġhanu. • u ġivha furakisheni kha tshivhumbeo tsha diagiramu • U nwala furakisheni sa hafu nthihi, mbili tsha raru 	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWINE ZWA LIVHIWA KHAZWO KHA THEMO YA 1</p> <ul style="list-style-type: none"> • U shumisa na u amba madzina a furakisheni kha nyimele yo ġoweleaho ine ya angaredza dzihafu, kotara, tshararu tshaġhanu. • u ġivha furakisheni kha tshivhumbeo tsha diagiramu • Nwalani mirekanyo sa hafu nthihi, tshararu zwiwhiji • U nwala furakisheni sa hafu nthihi, mbili tsha raru 	<p>NOTSI DZA U BVISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p> <p>Vhulapfu ha Tshifhinga (kha Ngudo dza awara 1 na miniti dza 24)</p>
<p>Themo ino yo sedza kha:</p> <p>Nga themo ino vhagudi vha ġivhadzwa furakisheni. Vhagudi vha ġo ġivhadzwa furakisheni nga kha thaġdzo dza u kovhekana na nga nyito.</p> <p>Naho zworalo, khontseputi ya zwiġiġa zwa furakisheni ndi ya ndene lune ya tea u bveledzwa u ya phanġa hu tshi shumiswa dzinwe nyito.</p> <ul style="list-style-type: none"> • U ita zwiwhumbeo zwa hafu na kotarare nga u peta ha grwa. <p>Vhagudi vha kona u peta bambiri ġa vha hafu, tshipiġa tshinwe na tshinwe tsha ambwa nga dzina.Ndi zwa vhuġhogwa uri vha pfesese uri musi hu tshi itwa zwiġiġa zwiwhiji zwi no ġingana u bva kha tshifhu tshifhini, tshipiġa tshinwe na tshinwe tshi vhidzwa hafu.Vha nga ġi dovha hafu vha peta tshipiġa tsha bambiri hafu. Zwa ndeme hafu ndi u peta bambiri nga nġilia dzo fhambanaho u itela u wana hafu.</p> <div data-bbox="674 755 1004 1313" style="text-align: center;"> <p>kana</p> </div> <p>Tshifhinga tshoġhe kha hu vhudzizwe vhagudi uri vha humbulele uri vha ġo wana zwiġiġa zwingana vha kone u tendelwa u petulula siaġari vha sedzuluse. U vhambedza zwiwhumbeo zwiwhili zwa hafu dzo fhambanaho kana zwiwhumbeo zwiwhili zwo fhambanaho zwa kotarare zwi nga livhisa kha nyambedzno i takadzaho ya nga ha zwiwhumbeo na saizi.</p>			

<p>THOHO</p>	<p>THOĎEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI DZA NWAHA U TSHI FHELA</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWINE ZWA LIVHIWA KHAZWO KHA THEMO YA 1</p>	<p>NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p>	<p>Vhulapfu ha Tshifhinga (kha Ngudo dza awara 1 na miniti dza 24)</p>
<p>1.17 Furakisheni</p>	<ul style="list-style-type: none"> • U shumisa na u amba madzina a furakisheni kha nyimele yo doweleaho ine ya angaredza dzihafu, kotara, tshararu tshaŋhanu. • u dīvha furakisheni kha tshivhumbeo tsha diagiramu • U n̄wala furakisheni sa hafu nthihi, mbili tsha raru 	<ul style="list-style-type: none"> • U shumisa na u amba madzina a furakisheni kha nyimele yo doweleaho ine ya angaredza dzihafu, kotara, tshararu tshaŋhanu. • u dīvha furakisheni kha tshivhumbeo tsha diagiramu • N̄walani mirekanyo sa hafu nthihi, tshararu zwiwiji • U n̄wala furakisheni sa hafu nthihi, mbili tsha raru 	<p>Vhagudi vha nga vhudziswa:</p> <p>Ndi nga vhidza izwi zwiwumbeo zwiwihili nga dzina ja nomboro ji fanaho: hafu nthini?</p> <p>N̄neeni vhuŋtanzi ha uri ndi nga kona u vhidza zwiwumbeo izwi zwiwihili nga dzina ja nomboro kotara nthini.</p> <p>Vhagudi vha nga dī amba madzina a tshipiḁa tshin̄we na tshin̄we na uri hezwi zwi nga itwa nga u tou n̄wala furakisheni. Sa tsumbo:</p> <ul style="list-style-type: none"> • U tanganyisa u ita tshithini tsho fhelelaho. <p>Kha hu tendelwe vhagudi vha shumise tshitendeledzi tsha furakisheni kana vha gere zwiitendeledzi kha bambiri u sedza uri zwiwumbeo zwa hafu na kotara dzi nga kona u dovha zwa tanganyiswa zwa ita tshithini tshoifelelaho hafu.</p> <ul style="list-style-type: none"> • U khiraya kana u swifhadza furakisheni <p>Kushaka ulwu lwa nyito lu tuŋuwedza:</p> <ul style="list-style-type: none"> • U dīvha uri furakisheni ndi zwiḁiḁa zwi eḁanaho, • topolani zwiḁiḁa zwa furakisheni na u amba madzina a furakisheni. <p>U n̄wala madzina a furakisheni.</p> <p>A hu dīvhadzi vhagudi u n̄wala tshiga tsha furakisheni. Vhagudi vha guda u n̄wala madzina azwiḁiḁa zwa nga u n̄wala hafu nthihi na kotarare nthini.</p>	

GIREIDI TA 2 THEMO YA 2 PHETHEI, FANKISHENI AND ALIDZHEBURA		Vhulapfu ha Tshifhinga (kha Ngudo dza awara 1 na miniti dza 24)
<p>THOHO</p> <p>2.1 Phetheni dza dzhomejiri</p>	<p>THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI DZA NWAHA U TSHI FHELA</p> <p>U kopa, u engedzedza na u buletshedza U kopa, u engedzedza na u buletshedza nga maipfi i</p> <ul style="list-style-type: none"> • phetheni dzi sa kondiho dzo itwaho nga zwithu zwi fareaho • phetheni dzi sa kondiho dzo itwaho nga nyolo dza mitaladzi, zwiwumbeo na zwithu <p>U ita na u buletshedza phetheni dzaŋu U ita na u buletshedza phetheni dzavho dza dzhomejiri</p> <ul style="list-style-type: none"> • nga zwithu zwi fareaho • nga u ola mitaladzi, zwiwumbeo na zwithu <p>Phetheni hothe u mona na rine U topola, u buletshedza nga maipfi na u kopa phetheni dza dzhomejiri</p> <ul style="list-style-type: none"> • kha mupo • kha vnutshilo ha quvha jinwe na jinwe ha ano maquvha. • Kha zwa vhufa ha mvelele yashu 	<p>NOTSI DZA U BVISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p> <p>Kha gireidi ya 1 na themo ya 1 gireidi ya 2 zwo vha zwo themenedjiwa uri vhagudi vha shume na dziphetheni hune zwine zwa shumiswa (zwiwumbeo, mitalo kana zwithu)zwa dovholola nga ndila l fanaho. Kha themo 2 ya gireidi ya 2 vhagudi vha nga kona u thoma na phetheni dzine saizi dza zwiwumbeo kana nomboro dza zwiwumbeo zwa tshintsha nga ndila ine ya humbulelea.</p> <p>Dzinwe dziphetheni dzi na zwigwada zwi elanaho kana zwithu zwo dovhololwaho, hune saizi ya tshivumbeo kha tshigwada tshinwe na tshinwe ya shanduka nga ndila yo doweleyaho ine ya humbuleleya. Tsumbo: tshivumbeo tshi tshi vha tshiŋuku.</p> <p>Dzinwe dziphetheni dzi itwa u bva kha zwiwumbeo zwi no fana, fhedzi tsumbo inwe na inwe i ya zwiwumbeo zwi a hula kana ya ŋukufhala nga saizi.</p> <p>Tsumbo.</p> <p>Dzinwe dziphetheni dzi itwa nga zwigwada zwine zwa vha na zwiwumbeo zwi fanaho fhedzi nomboro ya mufuda wa tshivumbeo kana tshi tshinwe na tshinwe ya aluwa kana ya tukuŋhala nga ndila yo doweleyaho. Tsumbo.</p> <p>U kopa phetheni zwi thusa vhagudi u vhona ndunzhendunzhe ya uri phetheni i itwa hani. U engedzedza pheyneni zwi thusa vhagudi u sezulusa uri vhone araji vho kona u pfesesa ndunzhendunzhe ya phetheni. U buletshedza pheyneni zwi thusa vhagudi u bveledza zwikili zwa luambo na u amba. Zwi dovha hafu zwa vha thusa u vhona uri vhana vho ŋalutshedzisa hani phetheni. Zwi anzela u lelutshela vhagudi u amba nga ha phetheni nga murahu ha musi vho no dzi ita. Nga tshino tshifhinga vhagudi vha tea u vha vha tshi vho kona u buletshedza phetheni hu si na u thuswa nga mbudziso dza u vha endedza. U bvele phanda na u tou fombe kha u bveledza luambo lune vha lu ŋoda kha u buletshedza phetheni.</p>
<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWINE ZWA LIVHIWA KHAZWO KHA THEMO YA 1</p> <p>U kopa, u engedzedza na u buletshedza U kopa, u engedzedza na u buletshedza nga maipfi i</p> <ul style="list-style-type: none"> • phetheni dzi sa kondiho dzo itwaho nga zwithu zwi fareaho • phetheni dzi sa kondiho dzo itwaho nga nyolo dza mitaladzi, zwiwumbeo na zwithu <p>U ita na u buletshedza phetheni dzaŋu U ita na u buletshedza phetheni dzavho dza dzhomejiri</p> <ul style="list-style-type: none"> • nga zwithu zwi fareaho • nga u ola mitaladzi, zwiwumbeo na zwithu 	<p>Ngudo1</p>	

<p>ṪHOHO</p>	<p>ṪHODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI DZA ṪWAHA U ṪSHI FHELA</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWINE ZWA LIVHIWA KHAZWO KHA ṪHEMO YA 1</p>	<p>NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p>	<p>Vhulapfu ha Ṫshifhinga (kha Ngudo dza awara 1 na miniti dza 24)</p>
<p>2.2 Phetheni dza nomboro</p>	<p>U kopa, u engagedza na u buletshedza U kopa, u engagedza na u buletshedza thevhekano ya nomboro dzi sa konglho dzi si ifhasi ha 200 U sikana u buletshedza phetheni dzavho U sika phetheni dzavho dza nomboro</p>	<p>U kopa, u engagedza na u buletshedza U kopa, u engagedza na u buletshedza thevhekano ya nomboro dzi sa konglho dzi si ifhasi ha 150 Thevhekanyo i tea u sumbedza u vhala vha tshi ya phanḡa na murahu nga:: • 1 u bva kha nboro inwe na inwe vhukati 0 na 50. • 10 u bva kha muandiso wa 10 vhukati ha 0 na 150 • 5 u bva kha muandiso muṅwe na muṅwe wa 5 vhukati ha 0 na 150 • 2 u bva kha muandiso muṅwe na muṅwe wa 2 vhukati ha 0 na 150 • 3 na 14 u bva kha muandiso muṅwe na muṅwe wa 3 na 4 vhukati ha 0 na 150</p>	<p>U ṫola notsi dza Ṫhemo y a1 fhedzi hu engagedzwe tshikhala tsha nomboro u swika kha 150.</p>	<p>Ngudo 3</p>

THOHO	THOĐEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI DZA NWAHA U TSHI FHELA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWINE ZWA LIVHIWA KHAZWO KHA THEMO YA 2	NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA	Vhulapfu ha Tshifhinga (kha Ngudo dza awara 1 na miniti dza24)
<p>3.1 Vhuimo, U dīvhadza na u talela</p>	<p>Luambo lwa vhuimo U buletshedza vhushaka ha vhuimo ha tshithu tshinwe na tshinwe sa n̄ha ha, phanda ha, murahu, tshamonde, tshaula, n̄ha, fhasi, tsini na.</p> <p>Vhuimo na u talela U vhambedza mbonalo dzo fhambanaho dza tshithu tshithini dūvha l̄inwe na l̄inwe.</p> <p>Vhuimo na masia U tevhela masia musi hu tshi monwa na kilasirumu</p>	<p>Luambo lwa vhuimo U buletshedza vhushaka ha vhuimo ha tshithu tshinwe na tshinwe sa n̄ha ha, phanda ha, murahu, tshamonde, tshaula, n̄ha, fhasi, tsini na.</p> <p>Vhuimo na masia U tevhela masia musi hu tshi monwa na kilasirumu</p>	<p>Zwo themandelwaho zwine vha tea u tou fombe khazwo kha Themo ya 2: luambo lwa vhuimo, u tevhela masia Kha themo ya 2 hu do sedzwa kha vhuimo na u dīvhadza. Kha Themo ya 3 vhagudi vha nga kona u shuma na u talela. Kha hu thomwe u lingwa u vhona zwine vhagudi vha zwi dīvha na u zwi humbula nga ha vhuimo na zwe vha dīvhadza.</p> <p>Ndi phambano ifhio u bva kha Themo ya1 Kha Gireidi ya 2,vhagudi vha khwaṭhisedza mushumo we vha u ita nga ha vhuimo, u dīvhadza na mbonalo Kha Gireidi ya 1.</p> <p>Luambo lwa vhuimo Luambo lwa vhuimo lu tea u dīvhadzwa na u itwa ṅdowendwe nga kha nyito dza u tou ita dzine dza katela u tshimbidza muvhili, zwo katela na nyimbo na zwidade zwi re na u sudzulusa mirado na mitambo ire na maipfi musudzuluwo</p> <p>Hezwi zwi nga itwa nga tshifhinga tsha u funza kijasi yoṭhe kana nga tshifhinga tsha u funza ho jivhiwaho kha tshigwada. Hu khou tsivhudzwa uri hu gudiswe ngudo mbili dzine dza funza nyito dza vhuimo nga tshifhinga tsha Themo ya 2, fhedzina Kha hu iswe phanda na u dīvhadza na u ita ṅdowendwe nga maipfi ane a sumbedza vhuimo zwi tshi itwa kha tshipiḡa tshifiku tsha kijasi yoṭhe, tshigwada tsho jivhiwaho, tshifhinga tsha mugudi tsha u shuma e eṭhe.Luambo lwa vhuimo lu nga kona u itelwa ṅdowendwe nga tshifhinga tsha ngudo dza Luambo na dza Tshikili tsha Vhutshilo.</p> <p>Luambo lwa u amba vhuimo lu nga kona u khwaṭhisedzwa nga mushumo wa u ṅwala sa u khiraya kana u livhanyisa nyolo na maipfi, u ola tshithukana tshivhumbeo musi no vhudzwa vhushaka ha vhuimo hatsho na tshinwe tshithu kana tshivhumbeo, u khiraya kana u livhanyisa nyolo na maipfi.</p> <p>Vhuimo na masia U gudisa vhagudi u tevhela masia zwi tea u itwa nga nyito dza ṅdowendwe dzine vhagudi vha ita musudzuluwo u ya nga ndaela. Kha Gireidi ya 2 vhagudi vha nga kona u newa masia nga u tou amba kana zwo tou ṅwalwa Imasia u ri vha tshimbele vha tshi mona na kijasi tsumbo. sa, “ ḡelani ngeno phanda ha kijasi ”; “imani tsini na tshidulo tshaṅu”; “ṅufhani nga n̄ha ha bini ja mashika”.</p>	<p>Ngudo 2</p>

<p>THOHO</p>	<p>THOPEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI DZA NWAHA U TSHI FHELA</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWINE ZWA LIVHIWA KHAZWO KHA THEMO YA 2</p>	<p>NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p>	<p>Vhulapfu ha Tshifhinga (kha Ngudo dza awara 1 na miniti dza24)</p>
<p>3.2 Zwithu zwa 3-D</p>	<p>Zwithu zwo fhambanaho U qivha na u amba madzina a zwithu zwa 3-D ngomu kijasini na kha zwiifanyiso</p> <ul style="list-style-type: none"> • zwiwhumbeo zwa bola, (zwiipulumbu) • zwiwhumbeo zwa bogisi (phirizimu) • sijindara <p>Mbonalo ya zwithu U buletshedza, u dzudzanya na u vhambedza zwithu zwa 3-D zwi tshi elana na:</p> <ul style="list-style-type: none"> • saizi • zwithu zwine zwa kunguluwa • zwithu zwine zwa suvha <p>Nyito dzine vha tea u tou fombe khadzo U lavhelesa na u fhaṭa zwithu zwo newaho zwa 3-D hu tshi shumiswa zwithu zwiwhumbeo zwo gerwaho zwa 2-D zwiwhumbeo, mabuloko a u fhaṭa, zwa u vusulusa khithi ya zwa u fhaṭa, na zwiwe zwiwhumbeo zwa 3-D zwa geometjiri.</p>		<p>A hu tou vha na ndivho yo livhiswaho kha mushumo wa zwithu zwa 3-D, wo themendelwa kha Themo ya 2. Naho zwo ralo, mushumo wa 3-D u nga kona u khatshisedzwa nga ndowedzo dza u n'wala. Vhagudi vha nga kona u bvela phanda na u fhaṭa zwiwhumbeo zwa 3-D zwi tshi bva matheriala o vusuludzwaho kana kha khithi ya u fhaṭa nga tshifhinga tsha mugudi tsha u guda e efhe.</p>	

<p>THOHO</p>	<p>THOĐEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI DZA NWAHA U TSHI FHELA</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWINE ZWA LIVHIWA KHAZWO KHA THEMO YA 2</p>	<p>NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p>	<p>Vhulapfu ha Tshifhinga (kha Ngudo dza awara 1 na miniti dza24)</p>
<p>3.3 Zwivhumbeo zwo 2-D</p>	<p>Zwivhumbeo zwo fhambanaho U ġivha na u bula zwivhumbeo zwa 2-D</p> <ul style="list-style-type: none"> • zwitendeledzi • ifhofunderaru • zwikwea • ifhofundeina <p>Mbonalo ya zwivhumbeo U buletshedza, u dzudzanya na u vhambedza zwivhumbeo zwa 2 D zwi tshi ya nga:</p> <ul style="list-style-type: none"> • saizi • muvhala • zwivhumbeo • masia tswititi • masia a tshitendeledzi 	<p>Zwivhumbeo zwo fhambanaho U ġivha na u bula zwivhumbeo zwa 2-D</p> <ul style="list-style-type: none"> • zwitendeledzi • ifhofunderaru • zwikwea • ifhofundeina <p>Mbonalo ya zwivhumbeo U buletshedza, u dzudzanya na u vhambedza zwivhumbeo zwa 2 D zwi tshi ya nga:</p> <ul style="list-style-type: none"> • saizi • muvhala • zwivhumbeo • masia tswititi • masia a tshitendeledzi 	<p>Ndi zwiifhio zwiswa kha Gireidi ya 2</p> <ul style="list-style-type: none"> • ifhofundeina <p>Mushumo munzhi wa zwivhumbeo kha Gireidi ya 2 u itwa zwi tshi vhonala hu tshi shumiswa zwithu zwi fareaho. Mushumo woifhe u tea u khaifhisedzwa nga ndwedzo dza u iwala.</p> <p>Vhagudi vha thoma nga u tamba mitambo ya u ġi nangela hu tshi shumiswa zwivhumbeo zwo fhambanaho zwo katela na u ita zwiifanyiso nga zwivhumbeo zwo tou geriwaho zwa geometiri . Hezwi zwi nga kona u itwa nga tshifhinga tsha mugudi tsha u shuma e eifhe. Zwi nga ġi kona u itwa hafu nga tshifhinga tsha ngudo dza Tshikili tsha Vhutshilo.</p> <p>Vhagudi vha kopa zwiifanyiso zwo itwaho zwi tshi bva zwivhumbeo zwa geometiri. Zwiifanyiso hezwi zwi nga kona u wanala u bva kha bugu pfarwa kana kha mudedezi .Hezwi zwi thusa vhgudi uri vha kone u topola.</p> <ul style="list-style-type: none"> • zwitendeledzi na zwikwe zwa saizi dzo fhambanaho; • zwikwea, ifhofundeina na ifhofunderaru kha vhuimo ho fhambanaho; na, • ifhofunderaru na ifhofundeina dzi re na zwivhumbeo zwo fhambanaho. Hezwi zwi nga kona u itwa nga tshifhinga tsha mugudi tsha u shuma e eifhe. Zwi nga ġi kona u itwa hafu nga tshifhinga tsha ngudo dza Tshikili tsha Vhutshilo. <p>U vhambedza na u buletshedza zwivhumbeo zwa 2-D: saizi Vhagudi vha vhambedza saizi dza zwivhumbeo zwi no fana sa,</p> <ul style="list-style-type: none"> • u tevhekanya nzudzanyo ya zwitendeledzi u bva kha zwiifuku u ya kha zwiifuku, • u vhea zwikwea zwoifhe kana zwa saizi dza u ifngana fnethu huthihi, <p>Kha hu shumiswa luambo lwa saizi u vhambedza zwivhumbeo zwo fhambanaho tsumbo. “Ndo ola ifhofunde raru nga ngomu ha tshikwea, zwi amba uri ifhofunderaru ndi ifhukhu kha tshikwea.”</p> <p>U buletshedza zwivhumbeo zwa 2- D: muvhala Vhagudi vha amba nga ha muvhala wa zwivhumbeovha kona u vhekanya zwivhumbeo u ya nga muvhala.</p> <p>U topola na u bula madzina a zwithu na muvhala yazwo, khatihini na u vhambedza saizi dza zwithu, zwi nga kona u itwa ndowendowe nga tshifhinga tsha u shuma na dziphetheni.</p>	<p>Ngudo 3</p>

<p>THOHO</p>	<p>THOĎEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI DZA NWAHA U TSHI FHELA</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWINE ZWA LIVHIWA KHAZWO KHA THEMO YA 2</p>	<p>NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p>	<p>Vhulapfu ha Tshifhinga (kha Ngudo dza awara 1 na miniti dza24)</p>
<p>3.3 Zwivhumbeo 2-D</p>	<p>Zwivhumbeo zwo fhambanaho U ġivha na u bula zwivhumbeo zwa 2-D</p> <ul style="list-style-type: none"> • zwitendeledzi • ifhofunđeraru • zwikwea • ifhofunđeina <p>Mbonalo ya zwivhumbeo U buletshedza, u dzudzanya na u vhambedza zwivhumbeo zwa 2 D zwi tshi ya nga:</p> <ul style="list-style-type: none"> • saizi • muvhala • zwivhumbeo • masia tswititi • masia a tshitendeledzi 	<p>Zwivhumbeo zwo fhambanaho U ġivha na u bula zwivhumbeo zwa 2-D</p> <ul style="list-style-type: none"> • zwitendeledzi • ifhofunđeraru • zwikwea • ifhofunđeina <p>Mbonalo ya zwivhumbeo U buletshedza, u dzudzanya na u vhambedza zwivhumbeo zwa 2 D zwi tshi ya nga:</p> <ul style="list-style-type: none"> • saizi • muvhala • zwivhumbeo • masia tswititi • masia a tshitendeledzi 	<p>U ġivha na u amba madzina a : zwitendeledzi, ifhofunđeraru, zwikwea na ifhofunđeina Vhagudi vha tea u shuma na zwitendeledzi na zwikwea zwa saizi dzo fhambanaho na ifhofunđeraru dza zwivhumbeo zwo fhambanaho.</p> <p>Ndi zwa ndeme u ri vhagudi vha si shumise tsumbo nthihi ya zwivhumbeo fhedzi . Sete mzwi dza zwivhumbeo zwe zwa tou rengwa zwi nea tsumbo nthihi ya ifhofunđeraru.</p> <p>Vhagudi vha tea u ġivha</p> <ul style="list-style-type: none"> • ifhofunđeraru dza zwivhumbeo zwo fhambanaho dzo vhwewa kha vhuimo ho fhambanaho. Hedzi ndi dziñwe dza tsumbo dza ifhofunđeraru <ul style="list-style-type: none"> • Zwikwea zwa saizi dzo fhambanaho dzo vhwewa kha vhuimo ho fhambanaho. Hedzi ndi dziñwe dza tsumbo dza zwikwea: <ul style="list-style-type: none"> • Ifhofunđeina dza zwivhumbeo zwo fhambanaho, dzo vhwewa kha vhuimo ho fhambanaho. Hedzi ndi dziñwe dza tsumbo dza ifhofunđeina: <p>Zwitendeledzi zwa saizi dzo fhambanaho. Hezwi ndi zwiñwe zwa tsumbo dza zwitendeledzi:</p> <p>Ndi zwa ndeme u ri vhagudi vha shumise zwivhumbeo zwa mimodeje ya makhadibogisi o gerekanywaho. Hezwi zwi ita uri vhagudi vha kone u vhona phambano kha ifhofunđeraru, zwikwea ifhofunđeina dzo vhwewa kha vhuimo ho fhambanaho.</p> <p>Vhagudi vha khethekanya zwivhumbeo zwi tshi bva kha uri zwo ita tswititi kana tshitendeledzi.</p> <p>Vhagudi vha khethekanya na u vhea zwivhumbeo nga zwi gwada zwi tshi ya nga uri ndi ifhofunđeraru, zwikwea, kana zwitendeledzi .</p> <p>Mushumo u khwathisedzwa nga u ita nyito dza u riwala. Nyito hedzi dzi nga kona u katela u kharaya, u livhanyisa madzina na zwivhumbeo n.z</p>	

<p>THOHO</p> <p>3.4 Ndinganyahuvhili</p>	<p>THOĐEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI DZA NWAHA U TSHI FHELA</p> <p>Ndinganyahuvhili u dīvha na ola mutalo wa ndinganyahuvhili kha zwa dzhomeṭiri na zwi si zwa dzhomeṭiri.</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWINE ZWA LIVHIWA KHAZWO KHA THEMO YA 2</p> <p>Ndinganyahuvhili u dīvha na ola mutalo wa ndinganyahuvhili kha zwi vhumbeo zwa 2-D. dzhomeṭiri na zwi si zwa dzhomeṭiri.</p>	<p>NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p> <p>Vhagudi vha tea u sedza mutalo wa ndinganyahuvhili kha zwithu zwi fareaho na kha zwiifanyiso. Nḏowedzo dza u ḥwala</p> <ul style="list-style-type: none"> • A dzo ngo tea u tou vha dza u “olani hafu yo salaho ”; • dzi fanela u katela na tsumbo dzine vhagudi vha tea u ola mutalo wa ndinganyahuvhili. mutalo wa ndinganyahuvhili a u ngo tea u vha wa tsitsa fhedzi; tsumbo kha tshifanyiso tsha ḥowa mutalo wa ndinganyahuvhili u nga vha wa u buḑa; na • dzi nga kha ḑi katela tsumbo dzi re na mitalo ya ndinganyahuvhili i no fhira muthihi. <p>Arali vhagudi vha si na vhuṭanzi uri zwiifanyiso kana zwi vhumbeo zwi na mutalo wa ndinganyahuvhili, vha nga kona u ḵingedza nga u peta tshipiḑa tsha bammhiri vha sedza uri hafu mbili dza zwi piḑa dzi a lingana vhu kuma. Arali zwi tshi lingana, hafno ho petwaho hu pfi ndi mutalo wa ndinganyahuvhili .</p>	<p>Vhulapfu ha Tshifhinga (kha Ngudo dza awara 1 na miniti dza24)</p> <p>Ngudo 1</p>
--	--	---	---	---

GIREIDI YA 2 THEMO YA 2
4. MUELO

THOHO	THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI DZA NWAHA U TSHI FHELA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWINE ZWA LIVHIWA KHAZWO KHA THEMO YA 2	TSHIFHINGA (KHA NGUDO DZA IRI YA 1 NA MINETHE DZA 24)
<p>4.1 Tshifhinga</p>	<p>U amba tshifhinga</p> <ul style="list-style-type: none"> • U ñvha mañuvha a vhege • U ñvha minwedi ya ñwaha • U vhea mañuvha a mabebo, vhuñambo ha zwa vhurereli, mañuvha a u awela a nnyi na nnyi, zwiwo zwa ñvhaswakale, zwiwo zwa tshikoloni kha khañenda. • U bula tshifhinga tsha awara dza 12 nga dzi awara, hafu ya awara na kotara ya awara <p>U rekanya vhuñapfu ha tshifhinga na u fhela ha tshifhinga.</p> <p>U shumisa khañenda u rekanya na u buletshedza vhuñapfu ha tshifhinga nga mañuvha kana nga dzivhege.</p> <p>U shumisa watshi u rekanya vhuñapfu ha tshifhinga nga awara, hafu ya awara kana kotarare ya awara.</p>	<p>U amba tshifhinga</p> <ul style="list-style-type: none"> • U ñvha mañuvha a vhege • U ñvha minwedi ya ñwaha • U vhea mañuvha a mabebo, vhuñambo ha zwa vhurereli, mañuvha a u awela a nnyi na nnyi, zwiwo zwa ñvhaswakale, zwiwo zwa tshikoloni kha khañenda • U bula tshifhinga tsha awara dza 12 nga dzi awara, hafu ya awara na kha watshi ya vhuñanda <p>U rekanya vhuñapfu ha tshifhinga na u fhela ha tshifhinga.</p> <p>U shumisa watshi u rekanya vhuñapfu ha tshifhinga nga dziawara kana hafu ya awara</p>	<p>Ngudo1</p> <p>Vhagudi vha bevele phanña na u ita ñowenñowe u amba nga ha vhuñapfu ha tshifhinga na u ita mutevhe wa tshifhinga.</p> <p>Nga tshifhinga tsha u funza kijasi yoñhe na nga tshifhinga tsha u shuma na tshigwada tsho tou livhiwaho khatsho, vhagudi vha bevele phanña na u amba nga ha mañuvha a vhege na minwedi ya ñwaha na datumu ya ñuvha jenelo, khatshini na mañuvha o fhelaho, na mañuvha a kha ñi ñaho. Vhagudi vha thoma u ñiñowedza na khañenda nga u bevele phanña na u vhea</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mañuvha a mabebo; • vhuñambo ha zwa vhurereli; • Zwiwo zwa ñvhaswakale; • Zwiwo zwa tshikoloni; na • mañuvha a u awela a nnyi na nnyi • kha khañenda. <p>Nga tshifhinga tsha mugudi tsha u shuma e eñhe vhagudi vha bevele phanña na u tevhekanya zwiwo zwi bvaho kha matshilo avho a ñuvha ñiñwe na ñiñwe. Na u tevhekanya zwiñanyiso zwa zwiwo . Vhagudi vha dovha vha shumavho na ñowenñowe dzine dza elana na u amba tshifhinga nga dzi awara</p> <p>Ndi phambano ifhio u bva kha Themo ya 1?</p> <p>Ndivho kha Themo ya 2 ndi u vha vhuñda tshifhinga nga dzi awara na hafu ya awara hu tshi shumiswa watshi ya vhuñanda. Hezwi zwi nga vha yone ndivho ya ngudo. Zwi tea u katela na u amba nga ha u shumisa a.m na p.m kha tshifhinga tsha awara dza 12. U amba tshifhinga, hu tea u itwa ñowenñowe nga vhuñati ha themo lwa tshifhinga tshoñhe. Sa tsumbo, vhagudi vha nga vhuñziswa uri vha ambe nga ha tshifhinga musi tshikolo tshi tshi thoma, nga tshifhinga tsha u awela na nga tshifhinga tsha u ya hayani kana vha tshi bva kha ñwhe ngudo vha tshi ya kha ñwhe. Khethani tshifhinga hune watshi ya sumbedza awara ñha ha tshithoma kana hafu ya awara. Ndi zwa ndeme u vha na watshi khulwane yo ñaniwaho nga ngumu kijasinirumuni, uri vhagudi vha ño ita vha tshi sedza khayoy. Vhagudi vha nga kona u ñitela mimodele ya watshi. Vha nga konaha u vha vhuñzisa u sumbedza zwiñhinga zwo fhambanaho na u katela u rekanya tsumbo, “Ntsumbedzeni awara ya10 “Ntsumbedzeni uri nga murahu ha hafu ya awara hu ño vha hu tshifhinga ñe?”</p>

THOHO	THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI DZA NWAHA U TSHI FHELA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWINE ZWA LIVHIWA KHAZWO KHA THEMO YA 2	NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA	TSHIFHINGA (KHA NGUDO DZA IRI YA 1 NA MINETHE DZA 24)
<p>4.2 Vhulapfu</p>	<p>U ela hu si hu si ha fomaļa</p> <ul style="list-style-type: none"> • U anganyela, u ela, u vhambedza, u tevhekanya na u rekhoda vhulapfu hu tshi shumiswa zwa u ele zwi si zwa ndinganelo sa tsumbo. vhulapfu ha tshanda, maga, vhulapfu ha penisela, zwa u vhaleta na zwiŵwe • U buletshedza vhulapfu ha zwithu nga u vhalala na u amba uri ndi vhalapfu vhungana ha zwa u ela zwi si zwa ndinganelo • U shumisa luambo u amba nga ha mbambedzo. Tsumbo ndapfusa, pfufhisa, tshilapfusa. ŵanḡavhuwesa <p>U ḡivhadza u ela ha fomaļa.</p> <p>U anganyela, u ela, u vhambedza, u tevhekanya na u rekhoda vhulapfu nga u shumisa mithara (hu nga vha lutanda iwa vhulapfu ha mithara kana thambo ya u ela ya vhulapfu ha mithara) sa zwa u ela zwa ndinganelo zwa vhulapfu.</p>	<p>Nga tshifhinga i tsha Themo ya 1 ho vha themedelwa uri vhagudi vhatou fombe kha u anganya, u ela, u vhambedza na u rekhoda vhulapfu, vphuphara na vhuŵha nga zwa u ela zwi si zwa ndinganelo fhedzi vha dovhe vha ite zwa u anganya, u ela, u vhambedza na u rekhoda mielo nga mithara.</p> <p>Maitete haya oṽhe a u ela vhulapfu a nga kona u itwa ḡdowengwe nga tshifhinga tsha mugudi tsha u shuma e eṽhe themo yoṽhe. Mishumo yoṽhe i tea u rekhodwa.</p> <p>Nga tshifhinga tsho avhelwaho Mbalo, Tswayo na Vhushaka, vhagudi vha nga kona u tandulula thaidzo dzine dza shumisa nyimele ya:</p> <ul style="list-style-type: none"> • mielo i si ya fomaļa ya u ela vhulapfu; na • u ela vhulapfu hu tshi shumiswa mithara <p>U dzhiela nzhele tshikhala tsha nomboro dzo tea kha themo, khathihi na tshikhala tsha tshakha dza thaidzo dzo teaho themo.</p>		

THOHO	THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI DZA NWAHA U TSHI FHELA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWINE ZWA LIVHIWA KHAZWO KHA THEMO YA 2	NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA	TSHIFHINGA (KHA NGUDO DZA IRI YA 1 NA MINETHE DZA 24)
<p>4.3 Tshileme</p>	<p>U ela hu si ha fomaļa</p> <ul style="list-style-type: none"> • U anganya, u ela u vhambedza, u tevhekanya na u rekhoda tshileme hu tshi shumiswa zwa u ela zwi si zwa ndinganelo na tshikalo tsha u edanyisa sa, tsumbo, zwi buloko, zwidina na zwinwevho. • U shumisa luambo u amba nga ha mbambedzo tsumbo: leluwa, lemela, u leluwesa, lemelesa <p>U divhadza u ela ha fomaļa</p> <ul style="list-style-type: none"> • U vhambedza, u tevhekanya na u rekhoda tshileme tsha makwevho a zwithu zwo pakiwaho zwine zwa vha na tshileme tsho bulwaho nga dzikhilogireme, tsumbo. khilogireme 2 dza raisi na khilogireme 1 ya fuļauru • U diela tshileme tshavho nga khilogireme vha tshi shumisa tshikalo tsha bafurumu 	<p>U ela hu si ha fomaļa</p> <ul style="list-style-type: none"> • U anganya, u ela u vhambedza, tevhekanya na u rekhoda hu tshi shumiswa tshikalo tsha u edanyisa na tsumbo, zwi buloko, zwidina na zwinwevho • U shumisa luambo u amba nga ha mbambedzo tsumbo: leluwa, lemela, u leluwesa, lemelesa <p>U divhadza u ela ha fomaļa</p> <ul style="list-style-type: none"> • U vhambedza, u tevhekanya na u rekhoda tshileme tsha makwevho a zwithu zwo pakiwaho zwine zwa vha na tshileme tsho bulwaho nga dzikhilogireme, tsumbo. khilogireme 2 dza raisi na khilogireme 1 ya fuļauru • Hune tshikalo tsha bafurumu tsha vha hone. vha gudi vha nga ela tshileme tshavho nga dzikhilogireme hu tshi shumiswa tshikalo tsha bafurumu. Ndavhelele ndi ya uri, vha gudi vha vha u swika tsini na khilogirama yothe yo fhelelaho. 	<p>Ndi phambano i fhio u bva kha Gireidi ya 2?</p> <p>Kha gireidi 1 zwo vha zwo themendelwa uri vha gudi vha tou fombe na u shuma na tshikalo tsha u edanyisa u:</p> <ul style="list-style-type: none"> • vhambedza tshileme tsha zwithu; • u tevhekanya na u vhambedza tshileme tsha zwithu zwi 3 kana zwinzhi, nga u vhea phere dza zwithu kha tshikalo tsha u edanyisa, u swika zwithu zwothe zwi tshi nga kona u vha kha thevhekano. • wana tshileme tsha zwithu hu tshi shumiswa zwa u ele zwi si zwa fomaļa zwa tshileme. Vha gudi vha dovha vha tou fombe kha u bveledza luambo lwa u amba nga ha tshileme' Vha gudi vha tea u thoma nga u khwathisedza zwine vha zwi divha nga ha u shumisa tshikalo tsha u edanyisa na zwa u ela zwi si zwa fomaļa u ela tshileme. <p>Vha do konaha u bwiselela khagala nga ha tshileme kha khilogireme</p> <p>Muelo wa tshileme u si wa fomaļa hu tshi shumiswa tshikalo tsha u edanyisa na zwa u ela zwi si zwa ndinganelo.</p> <p>Vha gudi vha nga kona u guda milayo na u ita ndowendowe ya mielo hu tshi shumiswa zwa u ela zwi si zwa ndinganelo. U ela nga zwa u ela zwi si zwa ndinganelo zwi so ngo dzhiwa sa zwa fhasi kha u ela nga zwa ndinganelo.</p> <p>Tshikalo tsha u edanyisa tsha tshileme tsho tou rengwaho tshi nga kona u shumiswa. Arali hu si na tshikalo tsho tou rengwaho tsha u edanyisa, hu nga itwa tshinwe nga u nambatedza phere ya zwinwe zwi tevhelaho kha nahara: khaphu ya yogathi, khaphu ya tshiraho tsha bođelo ja lithara 2, tshiraho tsha bogisi ja litha ya mafhi kana bogisi ja nyamunaiti. (zwifaredzi zwivhili zwi edanaho zwi a nembledzwa matungo othe a nahara ya zwiambaro)</p> <p>U ela tshileme nga zwa u ela zwi si zwa ndinganelo zwi kateka u vha u uri ndi tsho nangiwaho zwingana zwine zwa vha na tshileme tshi edanaho na tshine tsha khou elwa. Tsumbo, rula i na tshileme tshi no lingana na tsha mabuloko a 9. Vha gudi vha tea u ela zwithu zwo zwhambanaho vha tshi shumisa zwa u ela zwo fhambanaho zwine zwi si vhe zwa fomaļa.</p> <p>Vha gudi vha tea u gudiswa uri tshifhinga tshojhe vha bule zwe vha ela ngazwo musi vha tshi itetshedza tshileme. Tsumbo, bugu l na tshileme tshi edanaho na tsha mimavhulu ya 34.</p> <p>Musi vha gudi vho no ela nga zwa u ela zwinwe na zwinwe lwa tshifhinga nyana, vha tea u anganyela uri ndi zwinzhi zwi ngathani zwine zwa lingana na tshileme tsha tshine tsha khou elwa. Ndi zwa ndeme u anganyela hu sa athu u elwa, fhedzi zwi nga kona u itwa musi vha gudi vho no ela nga tshenetsho tsha u ela lwo vhalaho.</p>	<p>Ngudo 3</p>

THOHO	THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI DZA NWAHA U TSHI FHELA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWINE ZWA LIVHIWA KHAZWO KHA THEMO YA 2	NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA	TSHIFHINGA (KHA NGUDO DZA IRI YA 1 NA MINETHE DZA 24)
<p>4.3 Tshileme</p>	<p>U ela hu si ha fomaļa</p> <ul style="list-style-type: none"> • U anganya, u ela u vhambedza, u tevhekanya na u rekhoda tshileme hu tshi shumiswa zwa u ela zwi si zwa ndinganelo na tshikalo tsha u eđanyisa sa, tsumbo, zwi buloko, zwidina na zwi rwevho. • U shumisa luambo u amba nga ha mbambedzo tsumbo: .leluwa, lemela, u leluwesa, lemelesa <p>U dıvhadza u ela ha fomaļa</p> <ul style="list-style-type: none"> • U vhambedza, u tevhekanya na u rekhoda tshileme tsha makwevho a zwi thu zwo pakiwaho zvine zwa vha na tshileme tsho bulwaho nga dzikhilogireme, tsumbo. khilogireme 2 dza raisi na khilogireme 1 ya fuļauru • U dıela tshileme tshavho nga khilogireme vha tshi shumisa tshikalo tsha bafurumu 	<p>U ela hu si ha fomaļa</p> <ul style="list-style-type: none"> • U anganya, u ela u vhambedza, tevhekanya na u rekhoda hu tshi shumiswa tshikalo tsha u eđanyisa na tsumbo, • zwi buloko, zwidina na zwi rwevho • U shumisa luambo u amba nga ha mbambedzo tsumbo: .leluwa, lemela, u leluwesa, lemelesa <p>U dıvhadza u ela ha fomaļa</p> <ul style="list-style-type: none"> • U vhambedza, u tevhekanya na u rekhoda tshileme tsha makwevho a zwi thu zwo pakiwaho zvine zwa vha na tshileme tsho bulwaho nga dzikhilogireme, tsumbo. khilogireme 2 dza raisi na khilogireme 1 ya fuļauru • Hune tshikalo tsha bafurumu tsha vha hone. vha gudi vha nga ela tshileme tshavho hu tshi shumiswa tshikalo tsha bafurumu. Ndavhelelo ndi ya uri, vha gudi vha vha u swika tsini na khilogirama yo the yo fhelelaho. 	<p>Vhagudi vha tea u gudiswa uri u vhambedza tshileme tsha zwi thu zwi sa fani hu tea u shumiswa tsha u ela tshenetsho tshithini. Tsumbo, arali ruļa I na tshileme tshi liinganaho mabuloko a 20 ngeno tshigero tshi na tshileme tsha mavhulu dza 20, hu nga si kone u ambwa uri zwi na tshileme tshi fanaho kana hai, kana uri ndi tshiffio tshine tsha lemelesa.</p> <p>U rekhoda mielo</p> <p>Naho u ela tshi tshikii tsha u tou ita vha gudi vha tea u rekhoda mielo yavho tshifhinga tsho the.</p> <p>U shuma nga khilogireme</p> <p>Vhagudi vha nga thoma u dıvhadzwa nga ha khilogireme nga u shuma na girosari dzine dza rengiswa nga khilogireme, hune nomboro dza khilogireme dza vha dzo sumbedzwa kha zwi puteli. Sa tsumbo, vha gudi vha nga kona u vhambedza tshileme tsha zwi thu zwo fhambanaho zwe zwa tou pakwa. (sa raisi, swigiri, mugayo, fulauru kana tshisibe tsha vhuukhoptu) zvine zwa rengiswa nga mutengo wa khilogireme 1. Vha nga kona u vhea izwi kha tshikalo tsha u eđanyisa u vhona uri naho saizi ya zwo putelwaho i tshi nga dı vha yo fhambana, zwi na tshileme tshine tsha tođou liigana.</p> <p>Vhagudi zwino vha nga kona u newa mtevve vha zwi thu zwo fhambanaho zwo putelwaho lwa u rengisa u zwi vhekanya nga u bva kha tshine tsha lemelesa u swika kha tshine tsha leluwesa, hune vha zwi tevhekanya u ya nga tshileme tsha sumbedzwa kha tshiputeli tsumbo: 2kg ya raisi, 1kg ya swigiri 5kg ya mugayo 10kg ya tshidamba</p> <p>U vhalo tshikalo tsha bafurumu</p> <p>Hune tshikalo tsha bafurumu tsha vha tshi hone vha gudi vha nga kona u vhalo tshileme tshavho.</p> <p>Hu na tshakha mbili dza zwi kalo zwa u eđanyisa: tsha nomboro na tsha vhutanda</p> <p>Tshikalo tsha nomboro tshi a leluwa u vhalo ngauri tshileme tshi vha tsho nwalwa nga dzinomboro. Arali hu na tshikalo tsha bafurumu tsha nomboro kha hu sedzwe uri tshi sumbedza tshileme nga khilogireme yo fhelelaho fhedzi. Zwi rwe zwi kalo muthu a nga kona u tshi seta u sumbedza fhedzi khilogireme yo fhelelaho. Arali vha sa koni u tshi seta u sumbedza khilogireme yo fhelelaho, kha vha gudise vha gudi u sa londa itsho tshipiđa nga tshenetsho tshifhinga.</p> <p>Zwi kalo zwi nzhi zwa vhutanda zwa bafurumu zwo nomborwa kha 10 kg inwe na inwe, nga mutaladzi mulapfusa une wa sumbedza vhuimo ha 5 kg . Mitaladzi ya 1kg tshifhinga tshinzhi ivha i so ngo nomboriwa Hezwi zwi tou fana na nđila ye mitaladzi na nomboro zwa shumiswa zwone kha ruļa</p>	

THOHO	THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI DZA NWAHA U TSHI FHELA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWINE ZWA LIVHIWA KHAZWO KHA THEMO YA 2	TSHIFHINGA (KHA NGUDO DZA IRI YA 1 NA MINETHE DZA 24)
<p>4.3 Tshileme</p>	<p>U ela hu si ha fomaļa</p> <ul style="list-style-type: none"> • U anganya, u ela u vhambedza, u tevhekanya na u rekhoda tshileme hu tshi shumiswa zwa u ela zwi si zwa ndinganelo na tshikalo tsha u eđanyisa sa, tsumbo, zwi buloko, zwidina na zwi rwevho. • U shumisa luambo u amba nga ha mbandzo tsumbo: leluwa, lemela, u leluwesa, lemelesa <p>U divhadza u ela ha fomaļa</p> <ul style="list-style-type: none"> • U vhambedza, u tevhekanya na u rekhoda tshileme tsha makwevho a zwi thu zwo pakiwaho zwine zwa vha na tshileme tsho bulwaho nga dzikhilogireme, tsumbo. khilogireme 2 dza raisi na khilogireme 1 ya fuļauru • U diela tshileme tshavho nga khilogireme vha tshi shumisa tshikalo tsha bafurumu 	<p>U ela hu si ha fomaļa</p> <ul style="list-style-type: none"> • U anganya, u ela u vhambedza, u tevhekanya na u rekhoda hu tshi shumiswa tshikalo tsha u eđanyisa na tsumbo, • zwi buloko, zwidina na zwi rwevho • U shumisa luambo u amba nga ha mbandzo tsumbo: leluwa, lemela, u leluwesa, lemelesa <p>U divhadza u ela ha fomaļa</p> <ul style="list-style-type: none"> • U vhambedza, u tevhekanya na u rekhoda tshileme tsha makwevho a zwi thu zwo pakiwaho zwine zwa vha na tshileme tsho bulwaho nga dzikhilogireme, tsumbo. khilogireme 2 dza raisi na khilogireme 1 ya fuļauru • Hune tshikalo tsha bafurumu tsha vhone. vha gudi vha nga ela tshileme tshavho nga dzikhilogireme hu tshi shumiswa tshikalo tsha bafurumu. Nda vhelelo ndi ya uri, vha gudi vha vha la u swika tsini na khilogirama yo the yo fhelelaho. 	<p>Kha hu tendelwe vha gudi u thoma nga u vhone uri hu na zwi khala zwa 10 phanđa ha luswayo lwa 10 kg, hune tshikhala tshi nwe na tshi nwe tsha vha tsho imela khilogireme nthini, na uri mutaladzi muhulwanesa u imela 5kg.</p> <p>Vha gudi vha nga kona u vha la muelo wa tshikalo tsha bafurumu tsha vhu kuma na kha tshifanyiso tsha tshikalo tsha batirumu. Zwi a leluwa u vha la tshileme tsha tshifanyiso tsha tshikalo tsha bafurumu u fhirisa kha tshikalo tsha vhu kuma.</p> <p>U rekhoda mielo</p> <p>Naho u ela tshi tshikali tsha u tou ita vha gudi vha tea u rekhoda mielo yavho tshifinga tsho the.</p> <p>U ela tshileme sa nyimele ya u tandulula tha idzo na u rekanya.</p> <p>Nga tshifinga tsho avhelwaho Nomboro, Tswayo na Vhushaka vha gudi vha nga tandulula tha idzo dzine dza shumisa nyimele ya:</p> <ul style="list-style-type: none"> • u ela tshileme lu si lwa fomaļa • Tsumbo: Dasitara i na tshileme tsha mavhuju dza 11 .Bogisi la khirayoni ji na tshileme tsha mavhuju dza 8. Zwo the zwo tangana zwi do vha na tshileme tsha mavhuju nngana? • u ela tshileme nga khilogireme • Tsumbo: Shandukani o renga 12kg ya mugayo, 5kg ya swigiri na 2kg ya raisi. Zwi thu zwo the zwe a renga zwo tangana zwo lemela vhu gai? <p>Dzhielani nzhele tshikhala tsha nomboro dzo teaho kha themo, khathihi na tshikhala tsha tshakha dza tha idzo dzo teaho kha themo.</p>

THOHO	THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI DZA NWAHA U TSHI FHELA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWINE ZWA LIVHIWA KHAZWO KHA THEMO YA 2	NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA	TSHIFHINGA (KHA NGUDO DZA IRI YA 1 NA MINETHE DZA 24)
<p>4.4 Khaphasithi/volumu</p>	<p>U ela hu si ha fomala</p> <ul style="list-style-type: none"> • U anganya na u ela, u vhambedza na tevhekanya khaphasithi ya zwifaredzi (vhunzhi ha zwine tshifaredzi tsha nga fara aralii tsho dadziwa) nga u shumisa zwa u ela zwi si zwa ndinganelo. Tsumbo, lebula na khaphu. • U buletshedza khaphasithi ya tshifaredzi nga u vhala na u amba uri ndi zwinzhi zwingana zwa u ela zwi si zwa fomala zwine zwa gadza tshifaredzi. Tsumbo bodelo ji na khaphasithi ya khaphu nga. <p>U divhadza u ela ha fomala</p> <ul style="list-style-type: none"> • U anganyela, u ela, u vhambedza, u tevhekanya, na u rekhoda khaphasithi ya zwithu nga u ela nga dzijithara. • U vhambedza, u tevhekanya na u rekhoda khaphasithi ya zwithu zwa makweho o pakiwaho zwine khaphasithi yazwo ya vha yo bulwa nga dzijithara Tsumbo: jithara 2 dza mafhi, jithara 1 ya nyamunaiti, jithara 5 dza pennde 	<p>U tevhela dzirasipi, zwo katela na u baka, ndi nyimele ya ndeme ya uri vhagudi vha kone u ita ndowendowe ya u ela. Nangani risipi ine thimbwanywa dza kaliwa nga dzikhaphu, kulebula kana zwa u kala zwi si zwa fomala</p> <p>U swika zwino kha nwaaha hoyu zwo vha zwo themendeliwa uri vhagudi vha tou fombe kha:</p> <ul style="list-style-type: none"> • U bveledza luambo lwa u amba nga ha volume dzo fhambanaho. • U vhambedza volumu kha zwifaredzi zwivhili zwi fanaho. • U vhambedza volumu kha zwifaredzi zwivhili zwi fanaho nga maanda zwo aтамaho na u zwo sekenesa • U ela volumu na khaphasithi nga tshikalo tshi si tsha ndinganelo na zwa u ela zwi si zwa fomala. <p>Nga tshifhingana tsha mugudi tsha u shuma a efhe vhagudi vha kona u anganyela, u ela, u vhambedza, u tevhekanya na u rekhoda volumu na vhungomu nga zwishumisa zwi si zwa ndinganelo na zwa u ela zwi si zwa fomala zwa khaphasithi. U bika na u бага zwi vha nyimele ya ndeme ine vhagudi vha ita ndowendowe ya u ela khaphasithi/volumu. Nangani risipi dzine dza shumisa mielo ya khaphu, kulebula na zwivwe zwa e ela zwi si zwa fomala,</p> <p>U ela khaphasithi sa nyimele ya u tandulula thaidzo na rekanya.</p> <p>Nga tshifhingana tsho avhelwaho Nomboro, Tswayo na Vhushaka vhagudi vha nga kona u tandulula thaidzo dzi no shumisa nyimele ya mielo i si ya fomala ya khaphasithi / vhungomu hu tshi shumiswa. Tsumbo, Gugu vha shumisa khaphu 2 dza mafhi u ita phudini. Araji vha davhula risipi vha nga fođa mafhi mangafhani?</p> <p>U dziela nzhele tshikhala tsha nomboro tsho teaho themo na tshikhala tsha tshakha dza thaidzo dzo fhambanaho.</p>		

GIREIDI YA 2 THEMO YA 2 5 U SHUMA NA DATA				
THOHO	THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI DZA NWAHA U TSHI FHELA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWINE ZWA LIVHIWA KHAZWO KHA THEMO YA 2	NOTSI DZA U BUISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA	Vhulapfu ha Tshifhinga (kha Ngudo dza awara 1 na minti dza 24)
5.4 U kuvhanganya na u dzudzanya data	<p>U kuvhanganya na u dzudzanya data</p> <ul style="list-style-type: none"> • U kuvhanganya data nga ha kijasi kana tshikolo u itela u fhindula mbudziso dzo vhudziswa nga mudededzi. • U dzudzanya data nga u thajisa 			
5.5 U imela data	<p>U imela data</p> <ul style="list-style-type: none"> • U imela data kha girafu ya zwifanyiso 			
5.6 U sengulusa na u talutshedza data	<p>U sengulusa na u talutshedza data</p> <ul style="list-style-type: none"> • U fhindula mbudziso nga ha data kha girafu dza zwifanyiso 	U sengulusa data zwi tshi bva kha nyolo dzo nekedzwaho.	<p>Vhagudi vha tea u vha vho no wana tshenzhema nga ha mutevheithaḡu woṡhe wa data kha Themo ya 1, vha nga kona u tou fombe kha u sengulusa nyolo dzo nekedzwaho.</p> <p>Zwo themedelwaho ndi zwa uri kha Themo ya 2 vhagudi vha sengulusa (u fhindula mbudziso nga ha) girafu ya zwifanyiso i si fhasi ha nthihi.</p> <p>Vhagudi vha fhindula mbudziso dzine mudededzi a vhudzisa nga ha girafu ya zwifanyiso sa:</p> <p>ndi ifhio nzudzanyo ya “ Tsumbo .“?”</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ndi mbekanyamushumo ifhio ya TV ine ya qivheswa kha kijasi yashu? • Ndi mbekanyamushumo ifhio ine ya takalelwa nga vhagudi vha si gathi kijasini yashu? • “Vhagudi vhanzhi vha funakana.....?” • “ Ndi vha ngana vhagudi vhaṡwe vhaṡe vha takalela Kha.?” 	Ngudo 1

GIREIDI YA 2 THEMO YA 3 1. NOMBORO, TSWAYO NA VHUSHAKA				
THOHO	THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI DZA N'WAHA U TSHI FHELA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWINE ZWA LIVHIWA KHAZWO KHA THEMO YA 3	NOTSI DZA U BVISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA	Vhulapfu ha Tshifhinga (kha Ngudo dza awara ¹ na miniti dza 24)
1.1 U vhala zwithu	<p>U vhala zwithu zwi fareaho</p> <p>U anganyela na u vhala zwithu zwa dluvha jirwe na jirwe zwi si fhasi ha 200 nga u fulufhedzea. Tshirathedzhi tsha u vhea nga zwigwada tshi a tujuwedzwa.</p>	<p>U vhala zwithu zwa dluvha jirwe na jirwe zwi si ho fhasi ha 180 nga u fulufhedzea</p> <p>U nea u anganyela hu pfalaho ha nomboro ya zwithu zwine zwa nga sedzuluswa nga u tou vhala .</p>	<p>Ndi phambano i fhio u bva kha Themo ya 2?</p> <p>Kha Themo ya 2 tshikhala tsha nomboro tsho engedzea na vhagudi zwino vha vho vhala zwithu zwa 180.</p> <p>U vhala kha themo ino hu bvela phanda na u tikedza:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zwikili zwa u vhala zwo fanelaho kha u pfesesa vhuimo ha nomboro; • u vhala nga thoho; • u amba madzina a nomboro; • u dživha zwiiga zwa nomboro; na • zwikili zwa u vhala zwo fanelaho kha u vhala. <p>Muhumbulo muhulwane u kha di vha kha u vhala nga zwigwada hu tshi shumiswa zwithu zwo fhatwaho na zwo dzulaho zwo vheva nga zwigwada zwo fhambanaho. Ndi zwa ndeme u shumisa zwinwe zwa zwithu zwi fanaho musi hu tshi sumbedzwa vhuimo ha nomboro. Tsumbo: Vhagudi vha nga shumisa zwi buloko zwa mutheo wa 10 u vhala nga fumi na u sumbedza zwigwada zwa 10.</p> <p>Mbudziso dza ndeme dzine dza nga vhudziswa vhagudi musi vha tshi vhala zwithu ndi dzi tevhelaho:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ni zwi dživha hani uri no vhala ija nomboro? - Ni nga sedzulusa hani phindulo yaŋu? 	

THOHO	THOPEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI DZA NWAHA U TSHI FHELA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWINE ZWA LIVHIWA KHAZWO KHA THEMO YA 3	NOTSI DZA U BUISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA	Vhulapfu ha Tshifhinga (kha Ngudo dza awara1 na miniti dza 24)					
<p>1.2</p> <p>U vhala u ya phanḁa na murahu</p> <ul style="list-style-type: none"> • 1 u bva kha nomboro inwe na inwevhukati ha 0-200 • 10 u bva kha muandiso muḁwe na muḁwe vhukati ha 0-200 • 5 u bva kha muandiso muḁwe na muḁwe wa 5 vhukati ha 0-200 • 2 u bva kha muandiso muḁwe na muḁwe wa 2 vhukati ha 0-200 • 0-200 • 3 u bva kha muandiso muḁwe na muḁwe wa 3 vhukati ha 0 -200 • 4 ubva kha muandiso muḁwe na muḁwe wa 4 vhukati ha 0 -200. 	<p>U vhala u ya phanḁa na murahu nga:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 1 u bva kha nomboro inwe na inwevhukati ha 0-180 • 10 u bva kha muandiso muḁwe na muḁwe vhukati ha 0-180 • 5 u bva kha muandiso muḁwe na muḁwe wa 5 vhukati ha 0-180 • 2 u bva kha muandiso muḁwe na muḁwe wa 2 vhukati ha 0-180 • 3 u bva kha muandiso muḁwe na muḁwe wa 3 vhukati ha 0-180 • 4 ubva kha muandiso muḁwe na muḁwe wa 4 vhukati ha 0-180. 	<p>Ndi phambano i fhio u bva kha Themo ya 2?</p> <p>Zwikhala zwa nomboro kha Themo ya 3 zwo engedzedzea u bva kha 150 u swika kha 180.</p> <p>Musi hu tshi vhalelwa nga ḁhoho kana u vhala ha orala, ndi zwa ndeme u livhisa mihumbulo ya vhagudi kha nomboro dzine vha khou dzi vhala . Sa tsumbo, kha vha vhudzise: Musi ri tshi vhala nga mbilimbili u bva kha 120 u swika kha 140, ri nga vhala na nomboro 121? Ndi ngani zwi so ngo rato?</p> <p>Zwi kha ḁi vha zwa ndeme uri mutalombalo na giridi ya 100 zwi shumiswe u itela u vhona uri maipfi ane vha khou a amba a ḁumana hani na tshivhumbeco tsha sisiteme ya nomboro. Vhagudi vha tea u vha giridi ya nomboro dza u bva kha 100 u swika kha 200 uri vha dzi shumise kha u topola na u vhala .</p> <p>U ḁola notsi dza Themo ya 2.</p>							
<p>U IMELA NOMBORO YO FHELELAHO</p>									
<p>1.3</p> <p>Zwiga zwa nomboro na madzina ḁa nomboro</p>	<p>U ḁivha na u vhala nomboro</p> <ul style="list-style-type: none"> • U ḁivha na u vhala zwiga zwa nomboro 0 - 200 • U ḁivha na u vhala nomboro 0 - 200 • U ḁivha na u vhala madzina a nomboro 0 -100 • U ḁivha na u vhala madzina a nomboro 0 -100 	<p>U ḁivha na u vhala nomboro</p> <ul style="list-style-type: none"> • U ḁivha na u vhala zwiga zwa nomboro 0 - 180 • U ḁivha na u vhala nomboro 0-180 • U ḁivha na u vhala madzina ḁa nomboro 0 -75 • U ḁivha na u vhala madzina a nomboro 0-75 	<p>Ndi phambano ifhio u bva kha Themo ya 2?</p> <p>Mutevhe wa nomboro dza:</p> <ul style="list-style-type: none"> • u ḁivha, u vhala na u ḁivha zwiga zwa nomboro ho engedzwa u swika kha 180; na • u ḁivha, u vhala na u ḁivha na u ḁivha u swika kha 75. <p>Vhagudi vha tea u topola nomboro vha thoma u ḁalutshedza phambano nga maipfi avho.</p> <p>Tsumbo: Vha tea u sedza kha magaraḁa a nomboro dzi tevhelaho vha kona u amba phambano vhukati ha nomboro mbili dzinwe na dzinwe:</p> <table border="1" data-bbox="1354 697 1437 1278"> <tr> <td>16</td> <td>11</td> <td>16</td> <td>13</td> <td>16</td> </tr> </table> <p>U dovha u ḁola notsi dza Themo ya ya 2</p>	16	11	16	13	16	
16	11	16	13	16					

<p>ṪHOHO</p> <p>1.4</p> <p>U buletshedza, u vhambedza na u tevhekanya nomboro</p>	<p>ṪHOḶEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI</p> <p>DZA NWAHA U ṪSHI FHELA</p> <p>U tevhekanya na u vhambedza nomboro u swika kha 99</p> <ul style="list-style-type: none"> • U tevhekanya nomboro yo fhelelaho u swika kha 99 u bva kha ṫhukhusesa u ya kha khulwanesesa, na khulwanesesa u ya kha ṫhukhusesa. • U vhambedza nomboro yo fhelelaho u swika kha 99 hu tshi shumiswa ṫhukhusa kha, khulwanesa, khulwane kha, ṫhukhu kha, na u lingana na. • U shumisa nomboro thevhekano u sumbedza u tevhekana, fhethu kana vhuimo <p>U vhea tshithu kha muduba u bva kha tsha u thoma u swika kha tsha vhuifumi kana u bva kha tsha thoma u swika kha tsha u thoma u swika kha tsha u fhedzisela</p> <p>Tsumbo: tsha u thoma, tsha vhuvhili, tshavhuraru,...tshavhu fumbili.</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWINE ZWA LIVHIWA KHAZWO KHA THEMO YA 3</p> <p>U vhekanya na u vhambedza nomboro u swika kha 75</p> <ul style="list-style-type: none"> • U vhekanya nomboro yo fhelelaho u bva kha ṫhukhusesa u ya kha khulwanesesa, na khulwanesesa u ya kha ṫhukhusesa. • U vhambedza nomboro yo fhelelaho hu tshi shumisa ṫhukhu kha, khulwane kha na lingana na. • U shumisa nomboro thevhekano u sumbedza u tevhekana, fhethu kana vhuimo <p>U vhea tshithu kha muduba u bva kha tsha u thoma u swika kha tsha vhuifumi kana u bva kha tsha thoma u swika kha tsha vhu fumbili kana tsha u thoma u swika kha tsha u fhedzisela.</p> <p>Tsumbo: Tsha u thoma, tsha vhuvhili, tsha vhuraru,...tsha vhuifumi.</p>	<p>NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p> <p>Ndi phambano ifhio u bva kha Themo ya 2?</p> <p>Kha themo ino vhagudi vha tevhekanya na u vhambedza nomboro u swika kha 75</p> <p>U swika zwino vhagudi vho vha vha tshi khou vhambedza na u tevhekanya nomboro u itela u bveledza vhuḡipifi havho ha vhusaka ha saizi ya nomboro na inwe.</p> <p>Mbudziso nga ha nomboro dzi tea u nangiwa nga vhuronwane u itela u thusa vhagudi u bveledza zwikili zwa u humbula zwa nḡhesa nga ha ndeme ya nomboro. Vhagudi vha tea u nḡewa khaedu nga lushaka lwa mbudziso dzine dza vhudziswa.</p> <p>Kha vha dovhe vha thusa vhagudi u bveledza luambo u ri vha kone u ṫalutshedza kuhumbulele kwavho.</p> <p>Tsumbo dza mbudziso dzi nga katela:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mpheni nomboro i re vhuḡkati ha 50 na 60. Iyo nomboro i tsini na 50 kana 60? Ṫalutshedzani phindulo yaḡu nga u shumisa mutalombalo. • Vhagudi vha tea u gudiswa uri vha nga humbula hani nga ha u tevhekanya nomboro. Vhagudi vha tea u ṫalutshedza uri ndi ngani 15 i ṫhukhu kha 50. Ṫalutshedzo i tea u tikedzwa nga u shumisa zwithu zwi fareaho. <p>Matheloni a themo vhagudi vha fanela u, tsumbo:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ḡivha uri ndi nomboro dzifhio dzi re ṫhukhu kha 50, khulwane kha 50; na • kona sumbedza vhuimo ha nomboro dzoṫhe dzi re kha zwiḡwada zwa nomboro zwa 30; 40 na zwinwe, a tshi shumisa giridi ya nomboro. <p>Vhudzuloni ha u dzulela u nḡea vhagudi mafungo a nomboro uri vha fhedzise, tshinwe tshifhinga kha vha vha humbele uri vha vhumbe mafungo avho vhone vhone, u itela u sumbedza nomboro dzi re na vhusaka. Tsumbo:</p> <p>Kha vha ite u ri mafungo a tevhelaho a pfale:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ☐ ndi khulwane nga 1 u fhira ☐ • ☐ ndi ṫhukhu nga 1 kha ☐ • ☐ ndi khulwane nga 10 u fhira ☐ • ☐ ndi ṫhukhu nga 10 kha ☐ <p>U dovha u ṫola notsi dza Themo ya ya 2</p>	<p>Vhulapfu ha Ṫshifhinga</p> <p>(kha Ngudo dza awara1 na miniti dza 24)</p>
---	--	--	---	---

<p>THOHO</p>	<p>THOPEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI DZA NWAHA U TSHI FHELA</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWINE ZWA LIVHIWA KHAZWO KHA THEMO YA 3</p>	<p>NOTSI DZA U BUISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p>	<p>Vhulapfu ha Tshifhinga (kha Ngudo dza awara1 na miniti dza 24)</p>
<p>1.5 Vhuimo ha nomboro</p>	<p>U qivha vhuimo ha nomboro dzi si ho fhasi ha nomboro ya didzhithi mbili u swika kha 99</p> <ul style="list-style-type: none"> • U qivha uri didzhithi inwe yo imela mini • U kwashekanya nomboro ya didzhithi mbili i swika kha 99 u ya kha muandiso wa mahumi na vthuthi • U topola na aamba vhuimo ha didzhithi inwe na inwe. 	<p>U qivha vhuimo ha nomboro dzi si ho fhasi ha nomboro ya didzhithi mbili u swika kha 75</p> <ul style="list-style-type: none"> • U qivha uri didzhithi inwe yo imela mini • U kwashekanya nomboro ya didzhithi mbili i tshi ya kha muandiso wa mahumi na vthuthi • U topola na aamba ndeme ya didzhithi inwe na inwe. 	<p>Ndi phambano i fhio u bva kha Themo ya 2?</p> <p>Nga themo ino vhagudi vha bvela phanda na u bveledza u pfesesa khontseputi ya vhuimo ha nomboro u swika kha 75.</p> <p>Kha themo ino vhagudi vha ibvela phanda na:</p> <ul style="list-style-type: none"> • u vhalana u vhea nga zwigwada u sumbedza mahumi na vthuthi nga nqila dzo fhambanaho; • u vhalana zwithu zwo dzulaho zwo vhekanywa nga zwigwada/zwo dzulaho zwo fhafwa; • u shumisa magarata a vhuimo ha nomboro u sumbedza tshivalo tsha zwo itwaho zwigwada na zwo vhalwaho; na • u sumbedza kuvhekanyele kwo fhambanaho kwa nomboro. Tsumbo: 35 i nga sumbedzwa sa 35 dza muhalala, 3 ya mahumi na 5 ya muhalalaini na zwigwada 2 zwa mahumi na 15 dza muhalala. <p>Mushumo u re afho niha u anzela u itwa wo livhiswa kha zwigwada, nga tshifhinga tsha mugudi tsha u shuma e efhe, vh a nga rekhoda zwi tevhelaho:</p> <p>68 = zwigwada zwa 6 zwa mahumi na zwa 8 zwa muhalala.</p> <p>68 = 60 na 8</p> <p>Izwi zwi tikedzwa nga u shumisa magarata dza fujadi or magarata ya vhuimo ha nomboro.</p> <p>Vhagudi vha tea u fhindula mbudziso na u tevhedza ndaela dzi nga ho sa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ndi ifhio nomboro ine ya fana na 50 na 7? • Ntsumbedzeni 75 ni tshi shumisa magarata a vhuimo ha nomboro. • Ntsumbedzeni 75 kha abakhasi. • Ntsumbedzeni 75 ni tshi shumisa zwibuloko zwa mutheo wa fumi. • Ntsumbedzeni 75 ni tshi shumisa khubu dza yunifikisi. • Ntsumbedzeni 75 ni tshi shumisa kha muḁali wa malungu. • Vhalani thanda dza metshisi dza 70 nga u shumisa zwidzanda zwa 10. Ndi zwidzanda zwingana zwa 10 zwe na zwi wana? <p>U rekhoda kha bugu dza kijasini na kha bugu dza u shumela hu bvela phanda nga tshifhinga tsha mugudi tsha u shuma e efhe.</p>	

THOHO	THOŦEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI DZA NWAHA U TSHI FHELA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWINE ZWA LIVHIWA KHAZWO KHA THEMO YA 3	NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA	Vhulapfu ha Tshifhinga (kha Ngudo dza awara ¹ na miniti dza 24)
U THANDULULA THAIDZO KHA NYIMELE				
<p>1.6 Thekhiniki dza u tandulula thaidzo</p>	<p>U shumisa thekhiniki dzi tevhelaho musi kha tandulula mbalo na u řalutshedza thandululo dzaa thaidzo:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nyolo kana zwithu zwi fareaho, tsumbo, zwa u vhalela • U fhařa na u pwashhekanya nomboro • U davhula na u hafula • Mutalombalo 	<p>U shumisa thekhiniki dzi tevhelaho musi tshi tandululwa mbalo na u řalutshedza thandululo ya mbalo:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nyolo kana zwithu zwi fareaho, tsumbo, zwa u vhalela • U fhařa na u washekanya nomboro • U davhula na u hafula • Mutalombalo 	<p>Vhagudi vha lavhelelwa u tandulula thaidzo dza maipfi vha tshi shumisa thekhiniki dzi tevhelaho:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nyolo kana zwithu zwi fareaho, tsumbo, zwa u vhalela • U fhařa na u pwashhekanya nomboro • U davhula na u hafula • Mutalombalo <p>U řola notsi dza Themo ya 2</p>	
<p>1.7 U řanganya na u řusa</p>	<p>U tandulula thaidzo dza maipfi kha nyimele na u řalutshedza thandululo dzavho dza thaidzo dzi katelaho u řanganya, u řusa na phindulo u swika kha 99.</p>	<p>U tandulula thaidzo dza maipfi kha nyimele na u řalutshedza thandululo dzavho dza thaidzo dzi katelaho u řanganya, u řusa na phindulo u swika kha 75.</p>	<p>Ndi phambano i fhio u bva kha Themo ya 2 Vhagudi vha bvela phanřa na u shuma na lushaka lwa thaidzo dza maipfi dzi tevhelaho dzo sumbedzwaho kha Khethekanyo ya 2, fhedzi tshikhala tsha nomboro tsho engedzedzwa u swika kha 75.</p> <p>U řola notsi dza Themo ya 2</p>	
<p>1.8 U řanganya ha u dovholola hu livhisaho kha u andisa</p>	<p>U tandulula thaidzo dza maipfi kha nyimele na u řalutshedza thandululo dzavho dza thaidzo vha tshi shumisa u řanganya ha u dovholola kana u andisa na phindulo u swika kha 50.</p>	<p>U tandulula thaidzo dza maipfi kha nyimele na u řalutshedza thandululo dzavho dza thaidzo vha tshi shumisa u řanganya ha u dovholola hu livhisaho kha u andisa na phindulo u swika kha 40.</p>	<p>Ndi phambano i fhio u bva kha Themo ya 1 Vhagudi vha bvela phanřa na u shuma na lushaka lwa thaidzo dza maipfi dzi tevhelaho dzo sumbedzwaho kha Khethekanyo ya 2, fhedzi tshikhala tsha nomboro tsho engedzedzwa u swika kha 40.</p> <p>U řola notsi dza Themo ya 2</p>	
<p>1.9 U vhea nga zwigwada na u kovhekana hu livhisaho kha u kovha.</p>	<p>U tandulula na u řalutshedza thandululo dza thaidzo dza u tou ita dzi katelaho u kovhekanya hu linganaho na u vhea nga zwigwada u swika kha 99 na phindulo dzi re na zwiřahe.</p>	<p>U tandulula na u řalutshedza thandululo dza thaidzo dza u tou ita dzi katelaho u kovhekanya hu linganaho na u vhea nga zwigwada u swika kha 75 na phindulo dzi re na zwiřahe.</p>	<p>Nga themo ino vhagudi vha bvela phanřa na u shumisa nyolo na zwithu zwi fareaho u sumbedza thandululo dzavho. Mathungo a nomboro a tea u shumiswa. Vhagudi vha řo shumisa u řusa ha u dovholola u sumbedza u ri vho swika hani kha phindulo.</p> <p>U řola notsi dza Themo ya 2</p>	

<p>ṪHOHO</p> <p>1.10</p> <p>U kovhekana hu livhisaho kha mbalo dza zwipiḡa</p>	<p>U tandulula na u ṫalutshedza thandululo dza thaidzo dza u tou ita dzi katelaho u kovhekana hu livhisaho kha thandululo dzine dza katela mbalo dza zwipiḡa zwa nthini nga nṫha tsumbo: $\frac{1}{2}$, $\frac{1}{4}$, $1\frac{1}{3}$ $1\frac{1}{5}$ na zwiṫwe.</p>	<p>ṪHOḡEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI DZA NṫWAHA U ṪSHI FHELA</p> <p>U tandulula na u ṫalutshedza thandululo dza thaidzo dza u tou ita dzi katelaho u kovhekana hu livhisaho kha thandululo dzine dza katela mbalo dza zwipiḡa zwa nthini nga nṫha tsumbo: $\frac{1}{2}$, $\frac{1}{4}$, $1\frac{1}{3}$ $1\frac{1}{5}$ na zwiṫwe.</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWINE ZWA LIVHIWA KHAZWO KHA ṪHEMO YA 3</p> <p>U tandulula na u ṫalutshedza thandululo dza thaidzo dza u tou ita dzi katelaho u kovhekana hu livhisaho kha thandululo dzine dza katela mbalo dza zwipiḡa zwa nthini nga nṫha tsumbo: $\frac{1}{2}$, $\frac{1}{4}$, $1\frac{1}{3}$ $1\frac{1}{5}$ na zwiṫwe.</p>	<p>NOTSI DZA U BVISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p> <p>Zwa u tou fombe kha thaidzo dza maipfi dza furakisheni kha themo ino hu bvela phanḡa na u tendela vhagudi u:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kovhekana na u vhea zwithu nga zwiḡwada zwi i linganaho; • amba madzina a zwipiḡa zwa furakisheni; • wana furekisheni ya zwithu zwo fhelelaho; • ḡivha uri furakisheni ndi tshipiḡa tsha tsho fhelelaho; na • u ṫwala furakisheni sa thini tshararu. <p>Kha themo ino vhagudi vha amba madzina a tshararu na tshatṫhanu. Ndi zwa ndeme uri vhagudi vha bviselwae khagala kha furakisheni nga nṫhani ha hafu na kotara.</p> <p>Tsumbo dza thaidzo dzine dza nga kona u itwa kha themo iyi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Khonani dza rathi dzi kovhekana zwiṫanda zwa ḡikhoraisi dza 7 u lingana. Olani tshifanyiso tsha u sumbedza phindulo yaṫu. Vhambedzani phindulo yaṫu na ya khonani yaṫu. • Khonani dza malo dzi kovhekana zwiṫanda zwa maḡegere a ḡikhoraisi a 9 u lingana. Olani tshifanyiso tsha u sumbedza phindulo yaṫu. Vhambedzani phindulo yaṫu na ya khonani yaṫu. • kotara 1 <p>U ṫola notsi dza Themo ya 2</p>	<p>Vhulapfu ha Ṫshifhinga (kha Ngudo dza awara1 na miniti dza 24)</p>
---	---	---	--	--	--

THOHO	THOŌEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI DZA NWAHA U TSHI FHELA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWINE ZWA LIVHIWA KHAZWO KHA THEMO YA 3	NOTSI DZA U BIVSELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA	Vhulapfu ha Tshifhinga (kha Ngudo dza awara1 na miniti dza 24)
<p>1.11 Tshelede</p>	<ul style="list-style-type: none"> U qivha na u topola mangwende a Afurika Tshipembe (5c, 10c, 20c, 50c, R1, R2, R5, na tshelede dza mabambiri. R10, R20, R50 U tandulula thaidzo dza tshelede dzi katelaho thanganyelo na tshintshi ya R99 na nga dzisenthe u swika kha 90c 	<ul style="list-style-type: none"> U qivha na u topola mangwende a Afurika Tshipembe (5c, 10c, 20c, 50c, R1, R2, R5, na tshelede dza mabambiri. R10, R20, R50 U tandulula thaidzo dza tshelede dzi katelaho thanganyelo na tshintshi nga dzisenthe u swika kha 75c kana dzirannya u swika kha R75 	<p>Tsumbo dza thaidzo dzine dza nga itwa:</p> <ul style="list-style-type: none"> Vhagudi vha 35 na 1 mudededzi muthihi vho fara lwendo lwa tshikolo lwa u ya vhusireledzamupo. Tshikolo tshi badelela rwana muthihi R1.20 u dzhena vhusireledzamupo.. Tshelede ine ya tea u badelelwa vhana vhothe ndi vhugai? Mashudu u renga lofo 2 dza vhurotho ha muṭa wawe duvha jhwe na jhwe. Lofonhithi i ḡura R4, 99. Mashudu o shumisa vhugai u renga vhurotho kha maḡuvha maṭanu <p>U ṭola notsi dza Themo ya ya 2</p>	
<p>U REKANYA HU SI HO KHA NYIMELE</p>				
<p>1.12 Thekhiniki (ngona kana zwiṭirathedzhi)</p>	<p>Shumisani thekhiniki dzi tevhelaho musi hu tshi rekanywa:</p> <ul style="list-style-type: none"> Nyolo kana zwithu zwi fareaho, tsumbo, zwa u vhalela U fhaṭa na u pwashekanya nomboro U davhula na u hafula Mutalombalo 	<p>Shumisani thekhiniki dzi tevhelaho musi hu tshi rekanywa:</p> <ul style="list-style-type: none"> Nyolo kana zwithu zwi fareaho, tsumbo, zwa u vhalela U fhaṭa na u pwashekanya nomboro U davhula na u hafula Mutalombalo 	<p>Vhagudi vha lavhelelwa u tandulula u rekanya hu siho kha nyimele vha tshi shumisa thekhiniki dzi tevhelaho:</p> <p>U fhaṭa na u pwashekanya nomboro</p> <ul style="list-style-type: none"> U davhula na u hafula Mutalombalo <p>Kha hu ṭolwe notsi dza Themo ya 2</p>	

<p>ṪHOHO</p>	<p>ṪHOḐEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI DZA N'WAHA U TSHI FHELA</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWINE ZWA LIVHIWA KHAZWO KHA THEMO YA 3</p>	<p>NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p>	<p>Vhulapfu ha Tshifhinga (kha Ngudo dza awara1 na miniti dza 24)</p>
<p>1.13 U ṫanganya na u ṫusa</p>	<ul style="list-style-type: none"> • U ṫanganya u swika kha 99 • U ṫusa u bva kha 99 • U shumisa zwiḡa zwo teaḡo • (+, -, =, □) • U guda zwivhumbi zwa nomboro u swika kha 20 	<ul style="list-style-type: none"> • U ṫanganya u swika kha 75 • U ṫusa u bva kha 75 • U shumisa zwiḡa zwo teaḡo • (+, -, =, □) • U guda zwivhumbi zwa nomboro u swika kha 20 	<p>Kha hu ṫolwe notsi dza Themo ya 2 Vhagudi vha bvela phanḡa na u pwashhekanya nomboro na u wana vhuḡifulufheli kha zwiṫirathedzhi zwavho zwa u rekhoda. Ngona dzi konadzeaho u sumbedza u rekanya u ṫanganya na u ṫusa: U pwashhekanya nomboro ya vha zwiṫiḡa zwiṫuku u itela u leludza u rekanya. U shumisa nḡivho ya vhuimo ha nomboro u pwashhekanya nomboro ya kha dzihumi na vhuithihi. U ṫanganya nomboro dza didzhithi mbili nga u dzi pwashhekanya dzoṫhe: $33 + 36 = \square$ $33 + 36 = (30 + 3) + (30 + 6)$ $= (30 + 30) + (3 + 6)$ $= 60 + 9$ $= 69$ U ṫanganya nga u pwashhekanya nomboro nthihi $33 + 36 = \square$ $33 + (30 + 6)$ $33 + 30 \rightarrow 63 + 6 = 69$ Vhagudi vha nga pwashhekanya nomboro nga nḡila ine vha nga kona ui dzi linga. Hezwi zwi amba uri vha ḡo zwi ita nga nḡila dzo fhambanaho. $33 + 36 = \square$ $33 + (10 + 10 + 10 + 6)$ $33 + 10 \rightarrow 43 + 10 \rightarrow 53 + 10 \rightarrow 63 + 6 = 69$</p>	

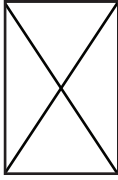

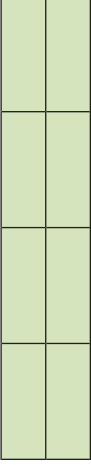
<p>ṪHOHO</p>	<p>ṪHOḶEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI DZA N'WAHA U TSHI FHELA</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWINE ZWA LIVHIWA KHAZWO KHA THEMO YA 3</p>	<p>NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p>	<p>Vhulapfu ha Tshifhinga (kha Ngudo dza awara¹ na miniti dza 24)</p>
<p>1.13 U ṫanganya na u ṫusa</p>	<ul style="list-style-type: none"> • U ṫanganya u swika kha 99 • U ṫusa u bva kha 99 • U shumisa zwiḡa zwo teaḡo • (+, -, =, □) • U guda zwivhumbi zwa nomboro u swika kha 20 	<ul style="list-style-type: none"> • U ṫanganya u swika kha 75 • U ṫusa u bva kha 75 • U shumisa zwiḡa zwo teaḡo • (+, -, =, □) • U guda zwivhumbi zwa nomboro u swika kha 20 	<p>U ṫusa</p> <ul style="list-style-type: none"> • U pwashhekanya nomboro dzoṫthe $75 - 54 = \square$ $75 - 54 = (70 + 7) - (50 + 4)$ $= (70 - 50) + (7 - 4)$ $= 20 + 3$ $= 23$ <ul style="list-style-type: none"> • U ṫusa nga pwashhekanya nomboro nthihi $75 - 54 = \square$ $75 - (50 + 4)$ $75 - 50 \rightarrow 27 - 4 = 23$ <p>Kha vha lavhelele uri vhaḡwe vhagudi vha nga pwashhekanya nomboro nga nḡila dzo fhambanaho u itela uri zwi vha lelutshela u rekanya:</p> $75 - 54 = \square$ $75 - (20 + 20 + 10 + 6)$ $75 - 20 \rightarrow 57 - 20 \rightarrow 37 - 10 = 27 - 4 = 23$ <p>U shumisa u hafula u pwashhekanya nomboro</p> $59 + 12$ $59 + (6 + 6)$ $59 + 6 \rightarrow 65 + 6 = 71$	

<p>THOHO</p>	<p>THOPEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI DZA NWAHA U TSHI FHELA</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWINE ZWA LIVHIWA KHAZWO KHA THEMO YA 3</p>	<p>NOTSI DZA U BUISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p>	<p>Vhulapfu ha Tshifhinga (kha Ngudo dza awara1 na miniti dza 24)</p>
<p>1.13 U țanganya na u țusa</p>	<ul style="list-style-type: none"> • U țanganya u swika kha 99 • U țusa u bva kha 99 • U shumisa zwiġa zwo teaġo • (+, -, =, □) • U guda zwiġhumbi zwa nomboro u swika kha 20 	<ul style="list-style-type: none"> • U țanganya u swika kha 75 • U țusa u bva kha 75 • U shumisa zwiġa zwo teaġo • (+, -, =, □) • U guda zwiġhumbi zwa nomboro u swika kha 20 	<p>U shumisa na u shuma nga nđivho ine vha vha nayo sa thekhiniki Thekhiniki dzo sumbedzwaho afho fhasi dzi tendela vhagudi vhala na u shumisa nđivho ya nomboro lwa fomaġa. U shumisa thekhiniki dzi re afho fhasi zwi țuțuwedza vhagudi u sedzulusa vhusaka vhukati ha nomboro na u funza vhagudi uri vha nga shumisa nđivho yavho u vha thusa kha u rekanya.</p> <p>U vhala u tshi ya phanda na u vhala u tshi ya murahu $68 - 59 = \square$</p> <p>U vhala u tshi gonya nga vhutini u bva nga 59 ndi tshijirathedzhi tsha vhuġi nga uri nomboro dzi vha dzi tsini na tsini.</p> <p>U topola madavhulu a tsini $34 + 35$ u țalutshedza uri ndi davhulu ya 34 ra țanganya na 1 kana davhulu ya 35 ra bvisa 1 $34 + 34 + 1$</p> <p>Vhagudi vha nga rekhoda zwiġirathedzhi zwavho vha tshi shumisa misevhe: $34 + (30 + 4) + 1$ $34 + 30 \rightarrow 64 + 4 \rightarrow 68 + 1 = 69$</p> <p>U shandukisa nomboro u vha kha muandiso wa fumi ha konwa u țusa kana u țanganya nthihi. U vhala u ya nġha kana kha 10 ġa tsini. $58 + 19 = \square$</p> <p>Hafha vhagudi vha tea u ġivhudza uri vha na u nanga hu vhili. U shandukisa 58 kana 19 u ya kha muandiso wa 10 wa tsini. Vhone vhane vha tou nanga. Tġanganyelo i nga nwalwa sa: $58 + 19 = 58 + 20 - 1$ $58 + 20 \rightarrow 78 - 1 = 77$</p> <p>Vhanwe vhagudi vha nga pwashekanya 20 ya vha zwiġwada 2 zwa 10 u itela u rekanya nga nġila yone.</p>	

<p>ṪHOHO</p> <p>1.14</p> <p>U ṫanganya ha u dovhola hu livhisaho kha u andisa</p>	<p>ṪHOḐEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI DZA ṆWAHA U ṪSHI FHELA</p> <ul style="list-style-type: none"> • U andisa nomboro ya 1 u swika kha 10 nga 1, 2, 5, 3 na nga 4 • U shumisani zwiḡa zwo teaḡo (+, x, =, □) 	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWINE ZWA LIVHIWA KHAZWO KHA THEMO YA 3</p> <ul style="list-style-type: none"> • U andisa nomboro ya 1 u swika kha 10 nga 1, 2, 5, 3 na nga 4 • U shumisani zwiḡa zwo teaḡo (+, x, =, □) 	<p>NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p> <p>Ndi phambano i fhio u bva kha Themo ya 2?</p> <p>Nga tshifhinga tsha themo ya vhuratu vhagudi vha dzulela u ita ṅḡowenḡowe dza kupfesele kwavho kwa u andisa na u shumisa giridi ya u andisa lwa u thoma.</p> <p>Vha isa phanḡa na u:</p> <ul style="list-style-type: none"> • rekhoda nga ṅḡila i tevheleaho: <p>tshigwada 1 tsha 2 ndi 2 kana 1 andisa nga 2 ndi 2 kana $1 \times 2 = 2$</p> <p>zwigwada 2 zwa 2 ndi 4 kana 2 andisa nga 2 ndi 4 kana $2 \times 2 = 4$</p> <p>zwigwada 3 zwa 2 ndi 6 kana 3 andisa nga 2 ndi 6 kana $3 \times 2 = 6$</p> <p>Nga themo ino vhagudi vha thoma u andisa nga 4. U andisa nga 2 na nga 5 hu khou isa phanḡa na u itwa ṅḡowenḡowe.</p> <p>Zwifanyiso zwinzhi zwa u andisa zwi tea u bvela phanḡa na u ṅetshedzwa na u rekhodwa hunzhi hu tea u itwa kha mushumo wa kḡasini. U pfesesa hu nga kona u khaṫhisedzwa kha bugu dza u shumele khayoy. Mutalombalo, nyolo dza daigiramu na thebulu zwi nga shumiswa u ifhaṫa u pfesesa kushumelekwa tswayo. Vhagudi vha tea u ṅewa mathungo a nomboro uri vha fhedzise: dzi ngaho sa:</p> <p>$6 \times 2 = \square$</p> <p>$5 \times 7 = \square$</p> <p>$4 \times 6 = \square$</p> <p>Vhagudi vha tea u shumisa giridi ya u andisa u wana phindulo. Hezwi zwi ḡo vha thusa u vhala na u pfesesa thebulu na u ḡvha mbuno dza u andisa.</p> <table border="1" data-bbox="1087 590 1275 1273"> <tr> <td>x</td> <td>1</td> <td>2</td> <td>3</td> <td>4</td> <td>5</td> <td>6</td> <td>7</td> <td>8</td> <td>9</td> <td>10</td> </tr> <tr> <td>2</td> <td>2</td> <td>4</td> <td>6</td> <td>8</td> <td>10</td> <td>12</td> <td>14</td> <td>16</td> <td>18</td> <td>20</td> </tr> <tr> <td>4</td> <td>4</td> <td>8</td> <td>12</td> <td>14</td> <td>20</td> <td>24</td> <td>28</td> <td>32</td> <td>26</td> <td>40</td> </tr> <tr> <td>5</td> <td>5</td> <td>10</td> <td>15</td> <td>20</td> <td>25</td> <td>30</td> <td>35</td> <td>40</td> <td>45</td> <td>50</td> </tr> </table>	x	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	2	2	4	6	8	10	12	14	16	18	20	4	4	8	12	14	20	24	28	32	26	40	5	5	10	15	20	25	30	35	40	45	50	<p>Vhulapfu ha Tshifhinga (kha Ngudo dza awara 1 na miniti dza 24)</p>
x	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10																																						
2	2	4	6	8	10	12	14	16	18	20																																						
4	4	8	12	14	20	24	28	32	26	40																																						
5	5	10	15	20	25	30	35	40	45	50																																						

<p>THOHO</p>	<p>THOPEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI DZA NWAHA U TSHI FHELA</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWINE ZWA LIVHIWA KHAZWO KHA THEMO YA 3</p>	<p>NOTSI DZA U BUISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p>	<p>Vhulapfu ha Tshifhinga (kha Ngudo dza awara¹ na miniti dza 24)</p>
<p>1.16 Murekanyo wa Mathematiki</p>	<p>Khontseputi ya nomboro: Tshikhala 99</p> <ul style="list-style-type: none"> • U tevhékanya seethe ya nomboro dzo tou nangwaho ya nekedzwa. • U vhambedza nomboro u swika kha 99 na u amba uri ndi i fhio ine ya vha 1, 2, 3, 4, 5 na 10 khulwane kana thukhu <p>U humbula nga u tshanyanya:</p> <ul style="list-style-type: none"> • U tšanganya na u tšusa mbumo u swika kha 20 • U tšanganya kana u tšusa muandiso wa 10 u bva kha 0 u swika kha 100 <p>Zwiitirathedzhi zwa u rekanya</p> <p>U shumisa zwiitirathedzhi zwa u rekanya u tšusa na tšanganya nga ndila yone:</p> <ul style="list-style-type: none"> • U vhea nomboro khulwane u thoma u itela u vhala u ya phanḁa na u ya murahu • U dāvuhula na u hafula • U fhata na pwahekanya nomboro • U shumisa vhušhaka vhukati ha u tšusa na u tšanganya 	<p>Khontseputi ya nomboro: Mutevhe wa 75</p> <ul style="list-style-type: none"> • U vhekanya sethe ya nomboro dzo newaho. • U vhambedza nomboro u swika kha 75 na u amba uri ndi i fhio ine ya vha 1, 2, 3, 4, 5 na 10 khulwane kana thukhu <p>U humbula nga u tshanyanya:</p> <ul style="list-style-type: none"> • U humbula mbuno dza u tšanganya na u tšusa u swika kha 15 • U tšusa kana u tšanganya muandiso wa 10 u bva kha 0 u swika kha 50 <p>Zwiitirathedzhi zwa u rekanya</p> <p>U shumisa zwiitirathedzhi zwa u rekanya u tšusa na tšanganya nga ndila yone:</p> <ul style="list-style-type: none"> • U vhea nomboro khulwane u thoma u itela u vhala u ya phanḁa na u ya murahu • U dāvuhula na u hafula • U fhata na pwahekanya nomboro • U shumisa vhušhaka vhukati ha u tšusa na u tšanganya 	<p>Tsumbo dza mbudziso dzine dza nga vhudziswa: Khontseputi ya nomboro:</p> <p>Madzina a nomboro na zwiaga</p> <p>U imisela garaḁa nḁha kana u ḁwala dzina la nomboro. U nanga mugudi u ḁwala nomboro ine livhana nayo.</p> <p>Khulwane kana thukhu</p> <p>Ndi ifhio ine ya</p> <ul style="list-style-type: none"> • thukhu nga 1 kha 45 • khulwane nga 1 u fhira 69 • thukhu nga 4 kha 61 • thukhu nga 5 kha 36 • khulwane nga 10 u fhira 30 <p>Ndi leḁere iifhio la 5 la aifabethe?</p> <p>Ndi ḁwedzi ufhio wa 9 kha ḁwaha?</p> <p>U tevhékanya na u vhambedza</p> <p>Ndi ifhio khulwane: 21 kana 171?</p> <p>Neani nomboro ya vhukati ha 154 na 159.</p> <p>Mbuno dza tšanganya na u tšusa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • U rwela ngomani zwiivhumbi zwa nomboro zwoḁhe zwa u tšanganya na u tšusa u swika kha 20 <p>$\square + \triangle = 20$</p> <p>$\square + \triangle = 16$</p> <p>$18 = \square - \triangle$</p> <p>U tšusa na u tšanganya mbuno dza nomboro dzoḁhe u swika kha 15.</p> <p>Tsumbo:</p> <p>$1 + 14 = 15$ $14 + 1 = 15$ $2 + 13 = 12$ $13 + 2 = 15$ $15 - 4 = 11$ $15 - 11 = 4$ $15 - 5 = 10$ $15 - 10 = 5$</p>	

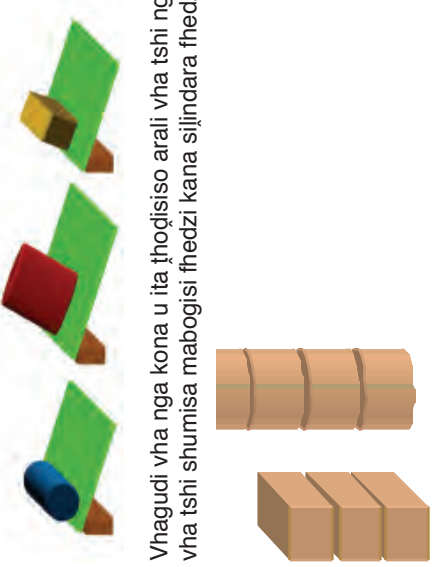
<p>THOHO</p>	<p>THOPEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI DZA NWAHA U TSHI FHELA</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWINE ZWA LIVHIWA KHAZWO KHA THEMO YA 3</p>	<p>NOTSI DZA U BISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p>	<p>Vhulapfu ha Tshifhinga (kha Ngudo dza awara1 na miniti dza 24)</p>
<p>1.16 Murekanyo wa Mathematiki</p>	<p>Khontseputi ya nomboro: Tshikhala 99</p> <ul style="list-style-type: none"> • U tevhékanya seethe ya nomboro dzo tou nangwaho ya nekedzwa. • U vhambedza nomboro u swika kha 99 na u amba uri ndi i fhio ine ya vha 1, 2, 3, 4, 5 na 10 khulwane kana thukhu <p>U humbula nga u tshifhinga:</p> <ul style="list-style-type: none"> • U tshifhinga na u jusa mbumo u swika kha 20 • U tshifhinga kana u jusa muandiso wa 10 u bva kha 0 u swika kha 100 <p>Zwiitirathedzhi zwa u rekanya</p> <p>U shumisa zwiitirathedzhi zwa u rekanya u jusa na tshifhinga nga ndila yone:</p> <ul style="list-style-type: none"> • U vhea nomboro khulwane u thoma u itela u vhala u ya phanda na u ya murahu • U davhula na u hafula • U fhata na pwahekanya nomboro • U shumisa vhusaka vhukati ha u jusa na u tshifhinga 	<p>Khontseputi ya nomboro: Mutevhe wa 75</p> <ul style="list-style-type: none"> • U vhekanya sethe ya nomboro dzo newaho. • U vhambedza nomboro u swika kha 75 na u amba uri ndi i fhio ine ya vha 1, 2, 3, 4, 5 na 10 khulwane kana thukhu <p>U humbula nga u tshifhinga:</p> <ul style="list-style-type: none"> • U humbula mbumo dza u tshifhinga na u jusa u swika kha 15 • U jusa kana u tshifhinga muandiso wa 10 u bva kha 0 u swika kha 50 <p>Zwiitirathedzhi zwa u rekanya</p> <p>U shumisa zwiitirathedzhi zwa u rekanya u jusa na tshifhinga nga ndila yone:</p> <ul style="list-style-type: none"> • U vhea nomboro khulwane u thoma u itela u vhala u ya phanda na u ya murahu • U davhula na u hafula • U fhata na pwahekanya nomboro • U shumisa vhusaka vhukati ha u jusa na u tshifhinga 	<p>U humbula nga u tshifhinga madavhulu u swika kha 15. Hezwi zwi nga katela mbuno dza u jusa dzine dza elana.</p> <ul style="list-style-type: none"> • $1 + 1 = 2$ • $2 + 2 = 4$ • $3 + 3 = 6$ • $4 + 4 = 8$ • $5 + 5 = 10$ • $6 + 6 = 12$ • $7 + 7 = 14$ <p>U sumbedza mudededzi nomboro ine ya nga tshifhinga nayo u ita 15 (u nkwale kana u shumisa vhuimo ha nomboro kana magarafa ya fujadi).</p> <ul style="list-style-type: none"> • 11 • 3 <p>U sumbedza mudededzi nomboro yo salaho musi i tsha bviswa kha 15 (u nkwale kana u shumisa vhuimo ha nomboro kana magarafa ya fujadi)</p> <ul style="list-style-type: none"> • 5 • 13 • 0 • 14 • 7 <p>Zwiitirathedzhi zwa rekanya</p> <p>U jola notsi dza Themo ya ya 2.</p>	

<p>THOHO</p>	<p>THOPEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI DZA NWAHA U TSHI FHELA</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWINE ZWA LIVHIWA KHAZWO KHA THEMO YA 3</p>	<p>NOTSI DZA U BUISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p>	<p>Vhulapfu ha Tshifhinga (kha Ngudo dza awara1 na miniti dza 24)</p>
<p>1.17 Furakisheni</p>	<ul style="list-style-type: none"> U shumisa na u amba madzina a furakisheni kha nyimele yo doweleahoi ine ya katela hafu, kotara,,tshararu na tshaṭhanu U divha furakisheni kha tshuvhumbeo tsha dayagiramu. Urwala furakisheni sa hafu 1, 2 tshararu. 	<ul style="list-style-type: none"> U shumisa na u amba madzina a furakisheni kha nyimele yo doweleahoi ine ya katela hafu, kotara,,tshararu na tshaṭhanu U divha furakisheni kha tshuvhumbeo tsha dayagiramu. Urwala furakisheni sa hafu 1, 2 tshararu. 	<p>Ndi phambano i fhio kha Themo ya 2?</p> <p>Nga ino Themo Vhagudi' vha sedzesa kha uri dzina ja furakisheni ji tumana hani na nomboro ya zwipiḁa zwi linganaho he tshithu tsho fhelelaho tsha kovhekantwa khazwo. Dzi diagiramu dzo fhambanaho dzi nga shumiswa u alusa u pfesesa.</p> <p>Tsumbo:</p> <p>Mbudziso dzi tevhelaho dzi nga vhudziswa :</p> <p>Hu na zwipiḁa zwingana zwi linganaho afho ?</p> <p>Tshipiḁa tshinwe na tshinwe tshi vhidzwa u pfi mini ?</p> <p>Hu na zwipiḁa zwingana zwilinganaho afho ?</p> <p>Tshipiḁa tshinwe na tshinwe tshi vhidzwa u pfi mini ?</p> <p>Hu na zwipiḁa zwi ngana zwi linganaho afho ?</p> <p>Tshipiḁa tshinwe na tshinwe tshi pfi mini?</p> <p>Ndi tshivhumbeo tshifhio tshine tsha sumbedza zwipiḁa zwi tevhelaho:</p> <p>Lushaka ulwu lwa nyito lu tutuwedza :</p> <ul style="list-style-type: none"> u divha uri furakisheni ndi zwipiḁa zwilinganaho; u topola zwipiḁa zwa furakisheni; u űea zwipiḁa zwa furakisheni. <p>U űwala</p> <p>A hu divhadzi Vhagudi u űwala zwiḁa zwa furakisheni. Vhagudi vha guda u lebula zwi piḁa zwa furakisheni sa kotara ra 1, 1tshaṭhanu</p>	

GIREIDI YA 2 THEMO YA 3 2. PHETHENI, FANKISHENI NA ALIDZHEBURA			
THOHO	THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI DZA NWAHA U TSHI FHELA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWINE ZWA LIVHIWA KHAZWO KHA THEMO YA 3	NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA
2.1 Phetheni dza dzhomejiri.	<p>U kopa, u engagedzda na u buletshedza</p> <p>U kopa, u engagedzda na u buletshedza nga maipfi</p> <ul style="list-style-type: none"> • phetheni dzi sa kongiho dzo itwaho nga zwithu zwi fareaho • phetheni dzi sa kongiho dzo itwaho nga u ola mitalo, zwivhumbeo kana zwithu <p>U sika phetheni dzavho vhone vhaṅe</p> <p>U sika phetheni dzavho dza dzhomejiri</p> <ul style="list-style-type: none"> • nga zwithu zwi no farea • nga u ola mitalo, zwivhumbeo kana zwithu <p>Phetheni hojhe u nona na riṅe</p> <p>U topola, u buletshdza nga maipfi na u kopa phetheni dza dzhomejiri</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kha mupo • Kha vhutshili ha zwino ha ḍuvha jirwe na jirwe • U bva kha vhuḍa ha mvelele yashu 	<p>U kopa, u engagedzda na u buletshedza</p> <ul style="list-style-type: none"> • U kopa, u engagedzda na u buletshedza nga maipfi • Phetheni dzi sa kongiho dzo itwaho nga zwithu zwi fareaho • Phetheni dzi sa kongiho dzo itwaho nga u ola mitalo, zwivhumbeo kana zwithu <p>U sika phetheni dzavho vhone vhaṅe</p> <p>U sika phetheni dzavho dza dzhomejiri</p> <ul style="list-style-type: none"> • nga zwithu zwi no farea • nga u ola mitalo, zwivhumbeo kana zwithu 	<p>U bvela phanḍa na u nea vhagudi tshikhala tsha nomboro dzi fanaho dza phetheni u swika kha Themo ya 2. U ḵola notsi dza Themo ya 2</p> <p>U tendela vhagudi u kopa u thoma, vha kona u engagedzda vha fhedzisela nga u buletshedza phetheni. Zwino vha tea u vha vha tshi vho kona u buletshedza phetheni hu si na u thusedzwa nga mbudziso dza u endedza. U bvela phanḍa na u tou fombe kha u bveledza luambo lune vha lu ḵoda u buletshedza phetheni.</p>
			Vhulapfu ha Tshifhinga (kha Ngudo dza awara 1 na miniti dza 24)
			Ngudo 1

<p>TŪHOHO</p> <p>2.2 Phetheni dza nomboro</p>	<p>TŪHOŌEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI DZA NWAHA U TSHI FHELA</p> <p>U kopa, u engagedza na u buletshedza</p> <p>U kopa, u engagedza na u buletshedza thevhokano ya phetheni ya nomboro dzi sa kongi dzi si fhasi ha 200</p> <p>U sika phetheni dza vhone vhaṅe</p> <p>U sika phetheni dzavho dza nomboro</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWINE ZWA LIVHIWA KHAZWO KHA THEMO YA 3</p> <p>U kopa, u engagedza na u buletshedza</p> <p>U kopa, u engagedza na u buletshedza thevhokano ya phetheni dza nomboro dzi sa kongi dzi si fhasi ha 180</p> <p>Thevhokano l tea u sumbedza u vhala vha tshi ya phanḡa na murahu nga:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 1 u bva kha nomboro inwe na inwe vhukati ha 0 na 180 • 10 u bva kha muandiso muṅwe wa na muṅwe wa 10 vhukati ha 0 na 180 • 5 u bva kha muandiso muṅwe na muṅwe wa 5 vhukati ha 0 na 180 • 2 u bva kha muandiso muṅwe na muṅwe wa 2 vhukati ha 0 na 180 • 3 na 4 u bva kha muandiso muṅwe na muṅwe wa 3 na 4 vhukati ha 0 na 180 <p>U ḡisikela phetheni dzavho</p>	<p>NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p> <p>U ḡola notsi dza Themo ya 1, fhedzi kha hu engagedzedzwe tshikhala tsha nomboro u swika kha 180.</p>	<p>Vhulapfu ha Tshifhinga (kha Ngudo dza awara1 na miniti dza 24)</p> <p>Ngudo 3</p>
--	---	---	--	---

GIREIDI YA 2 THEMO YA 3 3. TSHIKHALA NA TSHIVHUMBEO			
<p>THOHO</p>	<p>THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI DZA NWAHA U TSHI FHELA</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWINE ZWA LIVHIWA KHAZWO KHA THEMO YA 3</p>	<p>Vhulapfu ha Tshifhinga (kha Ngudo dza awara 1 na miniti dza 24)</p>
<p>3.1 Vhuimo, u qivhadza na talela</p>	<p>Luambo lwa vhuimo Lu buletshedza vhusaka ha vhuimo ha tshithu tshithi na tshinwe tsumbo: n̄ha ha, phan̄a ha, murahu ha, tshamo nde, tshauja, n̄ha, fhasi, t sini na. Vhuimo na u talela U livhanyisa mbonalo ya zwithu zwi fanaho zwa q̄uvha j̄inwe na j̄inwe. Vhuimo na masia U tevhela masia u mona na kijasirumu.</p>	<p>Vhuimo na u talela U livhanyisa mbonalo ya zwithu zwi fanaho zwa q̄uvha j̄inwe na j̄inwe. Vhuimo na masia U tevhela masia u mona na kijasirumu.</p>	<p>Zwo themendelwaho zwine vha tea u tou fombe khazwo nga Themo ya 3: Vhuimo na u talela Ndi phambano ifnio u bva kha Themo ya 3: Kha Gireidi ya 2 vhagudi vha ita n̄dowendowe na khwaṭhisedza zwe vha guda nga ha u vhambedza mbonalo dzo fhambanaho dza zwithu zwi fanaho zwa q̄uvha j̄inwe na j̄inwe. Vhuimo na u talela Vhagudi kha VHUIMO HA FHASI vha teau pfelesa uri zwithu zwi lavhelesea nga n̄dila i fanaho musi zwo sedzwa u bva kha masia o fhambanaho. Vhagudi vha nga zwi dzhia sa mahodze uri zwithu zwine zwa nga sa golo zwi vhonala zwi zwi tuku musi zwi kule. Musi vhagudi vha tshi khou bevele phan̄a na u shuma na bugu na zwifanyiso zwa bugu, vha tea u pfelesa uri ndi ngani zwiṛṛwe zwithu zwi tshi vhonala zwi zwihulu musi zwi tsini u fhira musi zwi kule. Nga tshifhinga tsha u shuma na zwigwada, vhagudi vha nga ita maedza nga u vhea zwanda zwavho phan̄a havho u vha thivhela u vhona tshithu tshihulwane tshi ne tsha vha kule. Kha Gireidi ya 2 Vhagudi vha tea u n̄ewa n̄dowedzo dzine khadzo vha vhambedza mbonalo dzo fhambanaho dza. (Mbonalo u bva n̄ha, mbonalo u bva matungo, mbonalo u bva nga phan̄a) kha zwithu zwo fhambanaho zwa q̄uvha j̄inwe na j̄inwe . Hezwi zwi fhela zwo thusa vhagudi u talutshedza nyolo dza zwithu zwa dzhomeṭiri yo itwaho kha masia o fhambanaho .</p>

<p>THOHO</p> <p>3.2 Zwithu zwa 3-D</p>	<p>THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI DZA NWAHA U TSHI FHELA</p> <p>Tshikhala tsha zwithu U givha na u amba madzina a zwithu zwa 3-D nga ngomu kijasirumuni na kha zwi fanyiso</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tshivhumbeo tsha bola, (Tshipulumbu) • Tshivhumbeo tsha bogi (Phirisimu) • Silindara <p>Mbonalo ya zwithu U buletshedza, dzudzanya na u vhambedza zwithu zwa 3-D u ya nga:</p> <ul style="list-style-type: none"> • saizi • zwithu zwine zwa kunguluwa • zwithu zwine zwa suvha <p>Nyito dzine vha tea u tou fombe khadzo U lavhelesa na u fhaṭa zwithu zwa 3-D zwe zwa ṅetshedzwa hu tshi shumiswa matheriaja a fareaho sa zwiivhumbeo zwa 2-D zwe zwa tou gerwa, mabuloko a u fhaṭa, zwa u vusuludza, khithi ya u fhaṭa, zwiinwe zwithu zwa3-D zwa dzhomeṭiri.</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWINE ZWA LIVHIWA KHAZWO KHA THEMO YA 3</p> <p>Tshikhala tsha zwithu U givha na u amba madzina a zwithu zwa 3-D nga ngomu kijasirumuni na kha zwi fanyiso</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tshivhumbeo tsha bola, (Tshipulumbu) • Tshivhumbeo tsha bogi (Phirisimu) • Silindara <p>Mbonalo ya zwithu U buletshedza, dzudzanya na u vhambedza zwithu zwa 3-D u ya nga:</p> <ul style="list-style-type: none"> • saizi • zwithu zwine zwa kunguluwa • zwithu zwine zwa suvha 	<p>NOTSI DZA U BUISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p> <p>Ndi phambano ifhio u bva kha Themo ya 3: Silindara dzo engedzedzwa kha zwithu.</p> <p>Zwithu zwa 3-D kha Gireidi ya 2 Vhagudi vha shuma na</p> <ul style="list-style-type: none"> • bola na zwithu zwine zwa vha na zwiivhumbeo zwi no nga bola; • silindara na zwithu zwi ne zwa vha na zwiivhumbeo zwi fanaho na zwa silindara; na • Mabogisi o fhambanaho na zwiinwe zwithu zwa tshivhumbeo tshi no nga tsha khuḍandeina kana khyubu.. <p>U sedza kha mbonalo ya zwithu zwa 3-D zwine zwa kunguluwa na zwi no suvha. Hezwi ndi u isa phanḍa na zwe vha ita kha Gireidi ya1 kha Themo ya 1, fhedzi zwino ha silindara dzo dzheniswa.</p> <p>Vhagudi vha nga kona u ita ṭhoḍisiso arali vha tshi nga kona u ita zwiitake kana thawara vha tshi shumisa mabogisi fhedzi kana silindara fhedzi.</p>	<p>Vhulapfu ha Tshifhinga (kha Ngudo dza awara1 na miniti dza 24)</p> <p>Ngudo 2</p>
--	---	---	--	---

<p>T HOHO</p>	<p>T HOĐEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI DZA NWAHA U TSHI FHELA</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWINE ZWA LIVHIWA KHAZWO KHA THEMO YA 3</p>	<p>NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p>	<p>Vhulapfu ha Tshifhinga (kha Ngudo dza awara 1 na miniti dza 24)</p>
<p>3.2 Zwithu zwa 3-D</p>	<p>Tshikhala tsha zwithu U ðivha na u amba madzina a zwithu zwa 3-D nga ngomu kijasirumuni na kha zwi fanyiso</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tshivhumbeo tsha bola, (Tshipulumbu) • Tshivhumbeo tsha bogi (Phirisimu) • Silindara <p>Mbonalo ya zwithu U buletshedza, dzudzanya na u vhambedza zwithu zwa 3-D u ya nga:</p> <ul style="list-style-type: none"> • saizi • zwithu zwine zwa kunguluwa • zwithu zwine zwa suvha <p>Nyito dzine vha tea u tou fombe khadzo U lavhelesa na u fhaṭa zwithu zwa 3-D zwe zwa ñetshedzwa hu tshi shumiswa matheriaja a fareaho sa zwithumbeo zwa 2-D zwe zwa tou gerwa, mabuloko a u fhaṭa, zwa u vusuludza, khithi ya u fhaṭa, zwinwe zwithu zwa 3-D zwa dzhomeṭiri.</p>	<p>Tshikhala tsha zwithu U ðivha na u amba madzina a zwithu zwa 3-D nga ngomu kijasirumuni na kha zwi fanyiso</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tshivhumbeo tsha bola, (Tshipulumbu) • Tshivhumbeo tsha bogi (Phirisimu) • Silindara <p>Mbonalo ya zwithu U buletshedza, dzudzanya na u vhambedza zwithu zwa 3-D u ya nga:</p> <ul style="list-style-type: none"> • saizi • zwithu zwine zwa kunguluwa • zwithu zwine zwa suvha 	<p>U ðivha na u amba madzina a bola (tshipulumbu) na bogisi (phurisimu) na silindara Vhagudi vha bvela phanda na u amba madzina, u dzudzanya na u vhea zwithu nga zwigwada, fhedzi zwino silindara dzo dzheniswa. Vhagudi vha tea u ñewa mtevhe wa zwithu zwine vha shuma ngazwo zwi nonga sa :</p> <ul style="list-style-type: none"> • tshipulumbu tsumbo: bola dza saizi yo fhambanaho, mavhulu, maswiri na nz.; • phirizimu tsumbo, mabuloko,tshidina, mabogisi a saizi dzo fhambanaho tsumbo: bogisi ja mentshesi,bogisi ja siriji, bogisi ji tie, bogisi ja mushonga wa mano; na • silindara dzo katela ndapfu na tsekene tsumbo: zwiṭiḡa zwa phaiphi zwa tshivhumbeo tsha silindara, ñdevhe dza khadibodo dza nga ngomu dza u putela thaulo kana bambiri ja thoiṭhe; na pfufhi, na silindara dzo aṭamaho tsumbo : thini ya pholishi, thini ya tshinefu na zwinwe zwi nzhi: <p>Vhagudi vha nga kona u wana zwithu zwa tshivhumbeo tsha bolatshipulumbu), kana tshivhumbeo tsha bogisi (phirizimu) kana tshivhumbeo tsha silindara musi vho ñewa zwithu zwo kuvhanganyiwaho. Vhagudi vha a kona u wana kana u sumbedza tshivhumbeo tsha bogisi (phirizimu) kijasirumuni tsumbo : “Thini heyi ya kofi i na tshivhumbeo tshi no fana na tsha silindara” .</p> <p>Nga tshifhinga tsha mugudi tsha u shuma e vhagudi vha nga bvela phanda na u:</p> <ul style="list-style-type: none"> • U fhaṭa nga zwithu; na • U ita bola, silindara na zwithumbeo zwa bogisi (phirizimu) u bva kha vumba kana suko ja u tamba. <p>Ñdowedzo dza u ñwala Naho mushumo munzhi wa zwithu zwa 3- D zwi tshi tou itwa; mushumo u tea u khaṭhisedzwa nga ñdowedzo dza u ñwala.</p> <p>Luambo U bvela phanda na u bveledza vhukoni ha vhagudi ha u amba nga zwithu zwa 3-D : U ṭola notsi dza Themo ya 1.</p>	

<p>T̩HOHO</p>	<p>T̩HODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI DZA NWAHA U TSHI FHELA</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWINE ZWA LIVHIWA KHAZWO KHA THEMO YA 3</p>	<p>NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p>	<p>Vhulapfu ha Tshifhinga (kha Ngudo dza awara 1 na miniti dza 24)</p>
<p>3.3 Tshivhu Mbeo zwa 2-D</p>	<p>Mutevhe wa zwivhumbeo U qivha na u amba madzina a zwivhumbeo zwa 2-D</p> <ul style="list-style-type: none"> • tshitendeledzi • ꞑhohofunderaru • tshikwere • ꞑhohofundeina <p>Mbonalo ya zwivhumbeo U buletshedza, u dzudzanya na u vhambedza zwivhumbeo zwa 2-D u ya nga :</p> <ul style="list-style-type: none"> • saizi • mivhala • tshivhumbeo • masia tswititi • masia a tshitendeledzi 	<p>A huna zwine vha tea u tou fombe khazwo zwe zwa ombedelwaho zwa zwivhumbeo zwa 2-D kha Themo ya2. Naho zworalo, mushumo wa zwivhumbeo zwa 2-D u nga kona u khwaꞑisedzwa nga kha ndowedzo dza u riwala nga tshifhinga tsha mugudi tsha u shuma e eꞑhe. Vhagudi vha nga kona u bvela phanda nga u ita zwifanyiso nga zwivhumbeo zwa 2-D zwa dzhomeꞑiri nga tshifhinga tsha mugudi tsha u shuma e eꞑhe kana nga tshifhinga tsha Vhutsila na Mvelele</p>	<p>NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p>	<p>Vhulapfu ha Tshifhinga (kha Ngudo dza awara 1 na miniti dza 24)</p>

GIREIDI YA 2 THEMO YA 3 4. MUELO		NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA		Vhulapfu ha tshifhinga (kha awara dza 1 na miniti dza 24)
THOHO	THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI DZA NWAHA U TSHI FHELA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWINE ZWA LIVHIWA KHAZWO KHA THEMO YA 3		
4.1 Tshifhinga	<p>U amba tshifhinga</p> <ul style="list-style-type: none"> U amba na u tevhekanya maḍuvha a vhege U amba na u tevhekanya miḥwedzi ya ḥwaha U vhea maḍuvha a mabebo, vhuṭambo ha zwa vhurereleli, maḍuvha a u awela a nnyi na nnyi, zwiwo zwa ḍivha zwa kale, zwiwo zwa tshikoloni kha khaḗenda. U amba tshifhinga tsha awara dza 12 nga awara; hafu ya awara na kotara ya awara <p>U rekanya vhulapfu ha tshifhinga na u fhela ha tshifhinga.</p> <p>U shumisa khalenda u rekanya na u buletshedza vhulapfu ha tshifhinga kha maḍuvha kana kha dzivhege.</p> <p>U shumisa watshi ya lutanda u rekanya vhulapfu ha tshifhinga kha awara, hafu ya awara kana kotara ya awara.</p>	<p>U amba tshifhinga</p> <ul style="list-style-type: none"> U amba na u tevhekanya maḍuvha a vhege U amba na u tevhekanya miḥwedzi ya ḥwaha U vhea maḍuvha a mabebo, vhuṭambo ha zwa vhurereleli, maḍuvha a u awela a nnyi na nnyi, zwiwo zwa ḍivha zwa kale, zwiwo zwa tshikoloni kha khaḗenda. U amba tshifhinga tsha awara dza 12 nga awara; hafu ya awara na kotara ya awara kha watshi ya vhutanda. <p>U rekanya vhulapfu ha tshifhinga na u fhela ha tshifhinga.</p> <ul style="list-style-type: none"> U shumisa khalenda u rekanya na u buletshedza vhulapfu ha tshifhinga kha maḍuvha kana kha dzivhege. U shumisa watshi ya lutanda u rekanya vhulapfu ha tshifhinga nga awara kana hafu ya awara. 	<p>Vhagudi vha bvela phanḍa na u ita ḥḍowenḍowe ya u amba nga ha tshifhinga na thevhekano ya tshifhinga.</p> <p>Nga tshifhinga tsha u shuma na kilasi yoṭhe na nga tshifhinga tsha u shuma na tshigwada, Vhagudi vha isa phanḍa na u amba nga ha maḍuvha kha vhege, na miḥwedzi ya ḥwaha na datumu ḍuvha lenelo, khathini na maḍuvha a murahu na maḍuvha a kha ḍiḗaho. Vhagudi vha kona u vha na ḥḍivho ya khaḗenda nga u dzulela u vhea :</p> <ul style="list-style-type: none"> Maḍuvha a mabebo; Vhuṭambo ha zwa vhurereleli; Vhuṭambo ha zwa ḍivhazwakale; Zwiwo zwa ṭshikoloni; na Maḍuvha a u awela a nnyi na nnyi. <p>Nga tshifhinga tsha mugudi tsha u shuma e eṭhe; vhagudi vha bvela phanḍa na u tevhekanya zwiwo zwa u bva kha vhutshilo havho ha ḍuvha ḥḥwe na ḥḥwe na thevhekanyo ya zwifanyiso zwa zwiwo nga u tevhekanya. Vhagudi vha ḍovha vha shuma na ḥḍowenḍowe i eianaho na u amba tshifhinga nga dziawara na hafu ya awara</p> <p>Ndi phambano ifhio u bva kha Themo ya 2?</p> <ul style="list-style-type: none"> U amba tshifhinga nga dziawara, hafu ya awara na kotara ya awara <p>Ndivho kha Themo ya 3 ndi u amba tshifhinga nga dziawara na hafu ya awara na kotara ya awara nga u shumisa watshi ya vhutanda. Heyi i nga vha ḥḍivho ya ngudo mbili.</p> <p>U amba nga tshifhinga, nga ḥḥwe ḥḍilla zwi tea u itwa ḥḍowenḍowe tshifhinga tshoṭhe tsha themo. Sa Tsumbo, Vhagudi vha nga kona u vhudziswa u amba tshifhinga musi tshikolo tshi tshi thoma, na nga tshifhinga tsha u awela na tshifhinga tsha u ya hayani, kana musi vha tshi bva kha ḥḥwe ngudo vha tshi yak ha ḥḥwe. Khethani tshifhinga tshine watshi ya sumbedza awaravhukama kha ṭhoho kana hafu ya awara kana kotara ya awara. Zwi a shuma u vhana watshi khulwane ine ya shuma yo ṭaniwaho kilasirumuni, uri vhagudi vha kone u sedza khayoy. Vhagudi vha nga kona u ita modele wa watshi. Vha nga konaha u vha humbela uri vha sumbedze zwifhinga zwo fhambanaho tsumbo: “ Nisumbedeni awara ya 10. Nisumbedeni uri ho vha hu tshi fhing a kha kotara ya awara yo fhelaho”</p>	Ngudo 3

<p>THOHO</p>	<p>THOPEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI DZA NWAHA U TSHI FHELA</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWINE ZWA LIVHIWA KHAZWO KHA THEMO YA 3</p>	<p>NOTSI DZA U BVISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p>	<p>Vhulapfu ha tshifhinga (kha awara dza 1 na miniti dza 24)</p>
<p>4.1 Tshifhinga</p>	<p>U amba tshifhinga</p> <ul style="list-style-type: none"> • U amba na u tevhekanya maḍuvha a vhege • U amba na u tevhekanya miḥwedzi ya ḥwaha • U vhea maḍuvha a mabebo, vhuḵambo ha zwa vhurereḽi, maḍuvha a u awela a nnyi na nnyi, zwiwo zwa ḡivha zwa kale, zwiwo zwa tshikoloni kha khaḷenda. • U amba tshifhinga tsha awara dza 12 nga awara; hafu ya awara na kotara ya awara <p>U rekanya vhulapfu ha tshifhinga na u fhela ha tshifhinga.</p> <p>U shumisa khalenda u rekanya na u buletshedza vhulapfu ha tshifhinga kha maḍuvha kana kha dzivhege.</p> <p>U shumisa watshi ya lutanda u rekanya vhulapfu ha tshifhinga kha awara, hafu ya awara kana kotara ya awara.</p>	<p>U amba tshifhinga</p> <ul style="list-style-type: none"> • U amba na u tevhekanya maḍuvha a vhege • U amba na u tevhekanya miḥwedzi ya ḥwaha • U vhea maḍuvha a mabebo, vhuḵambo ha zwa vhurereḽi, maḍuvha a u awela a nnyi na nnyi, zwiwo zwa ḡivha zwa kale, zwiwo zwa tshikoloni kha khaḷenda. • U amba tshifhinga tsha awara dza 12 nga awara; hafu ya awara na kotara ya awara kha watshi ya vhutanda. <p>U rekanya vhulapfu ha tshifhinga na u fhela ha tshifhinga.</p> <ul style="list-style-type: none"> • U shumisa khalenda u rekanya na u buletshedza vhulapfu ha tshifhinga kha maḍuvha kana kha dzivhege. • U shumisa watshi ya lutanda u rekanya vhulapfu ha tshifhinga nga awara kana hafu ya awara. 	<p>Vhagudi vha fanela u rekanya vha tshi shumisa watshi tsumbo: Vha sumbedza uri tshifhinga ndi awa ya 12 masiari; kha vha vhudziswe uri hu ḡo vha hu tshi fhingade awara 3 dzi ḡaho. Vha tshimbidza lutanda lwa watshi dzavho dza modele (kana vha lavhelesa kha watshi ire kilasini kana tshifanyiso tsha watshi) u rekanya phindulo. Vhagudi a vho ngo lavhelelwa u rekanya vhulapfu ha tshifhinga nga awara kana nga hafu ya awara vha sa swikeleli tshifhinguwo tsha watshi.</p> <ul style="list-style-type: none"> • U shumisa dzikhalaḽenda u rekanya na u buletshedza vhulapfu ha tshifhinga nga maḍuvha kana dzivhege <p>Vhagudi vha tou fombe kha u vhala dzikhalaḽenda. Vha guda u wana na u ḡea maḍuvha o tou tiwaho.</p> <p>Vhagudi vha rekanya vhulapfu ha tshifhinga kha maḍuvha kana dzivhege musi vho sedza kha khalenda.</p> <p>Vhagudi a vho ngo lavhelwa u shandukisa vhuḵati ha dzivhege na maḍuvha</p> <p>Vhagudi a vho ngo lavhelelwa u rekanya hune ha dzhenisa u rekanya tshifhinga vhuḵati ha datumu arali vha si na khaḷenda.</p>	<p>Ngudo 3</p>

THOHO	THOPEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI DZA NIWAHA U TSHI FHELA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWINE ZWA LIVHIWA KHAZWO KHA THEMO YA 3	Vhulapfu ha tshifhinga (kha awara dza 1 na miniti dza 24)
<p>4.2 Vhulapfu</p>	<p>U ela hu si ha fomaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • U nganya, u ela, u vhambedza, u tevhékanya na u rekhoda vhulapfu hu tshi shumiswa zwa u ela zwi si zwa ndinganelo, tsumbo: vhulapfu ha tshanda, maga, vhulapfu ha penisela, zwa u vhatela nz. • U buletshedza vhulapfu ha zwithu nga u vhalala na u amba uri ndi vhulapfu ha tsha u ela tshi si tsha ndinganelo vhungana. • U shumisa luambo u amba nga ha mbambedzo tsumbo: tshilapfusa, tshipfufhisa, tshilapfusa, tsho țandavhuesaho. <p>U divhadza u ela ha fomaja</p> <p>U anganya, u ela, u vhambedza, u tevhékanya na u rekhoda vhulapfu hu tshi shumiswa mithara (Thanda ya mithara kana thambo ya vhulapfu ha mithara) sa zwa u ela zwa ndinganelo zwa vhulapfu</p>	<p>Nga tshifhinga tsha Themo ya 1 ho vha ho themedelwa uri vhagudi vha tou fombe kha u unganya, u ela, u vhambedza na u rekhoda vhulapfu, vhuphara na vhunțha nga zwa u ela zwi si zwa fomaja fhedzi vha itevho na u anganya, u ela, u vhambedza na u rekhoda mielo nga mithara.</p> <p>Dzoțhe hedzi tshakha dza u ela vhulapfu dzi nga kona u itwa nõowendõwe nga tshifhinga tsha mugudi tsha u shuma e ețhe. Mushumo woțhe u tea u rekhodiwa.</p> <p>U ela vhulapfu sa nyimele ya u tandulula thaidzo na u rekanya.</p> <p>Nga tshifhinga tsho avhelwaho <i>Nomboro</i>, <i>Tswayo na Vhushaka</i>, vhagudi vha nga tandulula thaidzo dzi shumisaho nyimele dza:</p> <ul style="list-style-type: none"> • u ela hu si ha fomaja ha vhulapfu tsumbo: Ndi maga a 27u ya kha Ofisi ya u shumela. Ndi maga a 36 u ya kha gethe ȳa tshikolo. Ndi vhukule vhungathani u swika getheni ȳa tshikolo u bva ofisini ya u shumela? • U ela vhulapfu nga mithara. <p>U dzhielani nțha tshikhala tsha nomboro dzo teaho themo; khathihi na tshikhala tsha tshakha dza thaidzo dzo teaho kha themo.</p>	<p>NOTSI DZA U BUISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p>

THOHO	THOPEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI DZA NIWAHA U TSHI FHELA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWINE ZWA LIVHIWA KHAZWO KHA THEMO YA 3	NOTSI DZA U BUISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA	Vhulapfu ha tshifhinga (kha awara dza 1 na miniti dza 24)
<p>4.3 Tshileme</p>	<p>Muelo u si wa fomala</p> <ul style="list-style-type: none"> • U anganya, u ela, u vhambedza, u tevhekanya na u rekhoda tshileme hu tshi shumiswa zwa u ela zwi si zwa ndinganelo na tshikalo tsha u edanyisa tsumbo, mabuloko, zwidina na zwiŋwevho • U shumisani luambo u amba nga ha u vhambedza tsumbo: u leluwa, u lemela, leluwesa, lemelesa. <p>U qivhadza u ela ha fomala</p> <ul style="list-style-type: none"> • U vhambedza, u tevhekanya na u rekhoda tshileme tsha zwithu zwa u rengisa zwo pakwaho zwine tshileme tshazwo tsha vha tsho sumbedzwa nga khijogireme • tsumboo: Khilogirama 2 dza raisi na khilogirama 1 ya fujauru • U ela tshileme tshavho nga dzi khilogirama hu tshi shumiswa tshikalo tsha bafurumu. 	<p>Vhagudi vha nga kona u bvela phanda na u ita ndowengowe ya u anganya, u ela, u vhambedza nau rekhoda tshileme hu tshi shumiswa zwa u ela zwi si zwa ndinganelo na tshikalo tsha u edanyisa nga tshifhinga tsha mushumi tsha u shuma e ethe.</p> <p>U ela tshileme sa nyimele ya u tandulula thaidzo na u rekanya.</p> <p>Nga tshifhinga tsho avhelwaho Nomboro, Tswayo na Vhushaka vhagudi vha nga kona u tandulula thaidzo dzine dza shumisa nyimele dza:</p> <ul style="list-style-type: none"> • u ela hu si ha fomala ha tshileme; na • u ela tshileme nga khijogireme. <p>U dzhiela nzhele tshikala tsha nomboro dzo teaho kha themo, khathihi na tshikhala tsha tshaka dza thaidzo dzo teaho kha themo.</p>		

THOHO	THOĐEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI DZA NIWAHA U TSHI FHELA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWINE ZWA LIVHIWA KHAZWO KHA THEMO YA 3	Vhulapfu ha tshifhinga (kha awara dza 1 na miniti dza 24)
<p>4.4</p> <p>Khaphasithi/Vhungomu</p>	<p>U ela hu si ha fomala</p> <ul style="list-style-type: none"> U anganya na u ela, u vhambedza na u tevhekanya khaphasithi ya zwifaredzi (i.e. tshileme tshine zwifaredzi zwi nga fara arali zwo đadzwa nga u shumisa zwa u ela zwi si zwa ndinganelo tsumbo: lebula na khaphu U buletshedza khaphasithi ya tshifaredzi nga u vhala na u amba uri ndi zwa u ela zwi ngana zwi si zwa ndinganelo zwine zwa đadza tshifaredzi tsumbo, bođelo ji na khaphasithi ya khaphu nga . <p>U đivhadza u ela ha fomala</p> <ul style="list-style-type: none"> U anganya, u ela, u vhambedza, u tevhekanya na u rekhoda khaphasithi ya zwifaredzi nga ela nga ijarahara U vhambedza, u tevhekanya na u rekhoda khaphasithi ya zwifaredzi zwo putelwaho zwine khaphasithi ya vha yo sumbedzwa nga ijarahara. Tsumbo ijarahara 2 dza mafhi, ijarahara 1 ya nyamunaithi, ijarahara 5 dza pennde 	<p>U ela hu si ha fomala</p> <ul style="list-style-type: none"> U anganya, u ela, u vhambedza, u tevhekanya na u rekhoda khaphasithi ya zwifaredzi (zwine zwa amba vhuunzhi ha zwine tshifaredzi tsha nga hwala musi tsho đadzwa)hu tshi shumiswa zwa u ela zwi si zwa ndinganelo tsumbo: lebula na khaphu U buletshedza khaphasithi ya tshifaredzi nga u vhala na u amba uri ndi zwa u ela zwi ngana zwi si zwa ndinganelo zwine zwa đadza tshifaredzi tsumbo, bođelo ji na khaphasithi ya khaphu 4 <p>U đivhadza u ela ha fomala</p> <p>U anganya, u ela, u vhambedza, u tevhekanya na u rekhoda khaphasithi ya zwifaredzi nga ela nga ijarahara hu tshi shumiswa</p> <ul style="list-style-type: none"> bođelo ji na khaphasithi ya vha ijarahara 1 dzhege dza u ela dzine dza vha na mitalo ya tshanduko yo nomboriwaho nga ijarahara U vhambedza, u tevhekanya na u rekhoda khaphasithi ya zwifaredzi zwo putelwaho zwine khaphasithi ya vha yo sumbedzwa nga ijarahara. Tsumbo ijarahara 2 dza mafhi, ijarahara 1 ya nyamunaithi, ijarahara 5 dza pennde 	<p>NOTSI DZA U BUISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p> <p>Ndi phambano ifhio u bva kha Gireidi ya 1?</p> <p>Kha Gireidi ya1 ho themenndelwa uri vhagudi vha sedzese kha:</p> <ul style="list-style-type: none"> U bveledza luambo lwa u amba nga ha phambano kha volomu; U vhambedza volomu kha zwifaredzi zwi vhili zwi fanaho; U vhambedza volomu kha zwifaredzi zwi vhili zwi sa fanaho zwi hululusa zwo fanahuwesaho na tsho sekenesaho; na U ela hu si ha fomala nga u shumisa zwa u ela zwi si zwa ndinganelo. <p>Kha Gireidi ya 2 Vhagudi vha bvelaphanda na u tou fombe kha u ela hu si ha fomala nga zwa u ela zwi si zwa ndinganelo zwa volomu.</p> <p>Vhagudi vha dovha vha bveledza ndivho ya uri vhuulwane ha ijarahara ndi vhu ngafhani. ?</p> <p>Khaphasithi ndi mini ? Volumu ndi mini ?</p> <p>Khaphasithi ndi vhuunzhi ha zwine tshithu tsha kona u fara (kana vhuunzhi ha tshikhala nga ngomu ha tshithu).</p> <p>Volumu ndi vhuunzhi ha tshikhala tshine tshithu tsha dzhia.</p> <p>Nga uralo bođelo ji nga vha na khaphasithi ya ijarahara 1, fhedzi nga tshinwe tshifhinga ji nga gi vha ji so ngo đala u swika kha khaphasithi ya; ji nga gi vha sa tsumbo, jo fara volume ya khaphu nithi ya tshiludji.</p> <p>Muelo u si wa fomala wa khaphasithi hu tshi shumiswa zwa u ela zwi si zwa ndinganelo.</p> <p>Vhagudi vha guda milayo yothe na maitele a muelo hu tshi shumiswa zwa u ela zwi si zwa ndinganelo. U ela nga zwa u ela zwi si zwa ndinganelo hu so ngo dzhiwa sa zwa fhasi kha u ela nga zwa u ela zwa ndinganelo.</p> <p>Vhagudi vha tea u newa tshifhinga tsha u ela volume/khaphasithi vha tshi shumisa mutevhe wa zwifuro zwo fhambanaho zwa u ela zwi si zwa fomala tsumbo : khaphu (fhedzi zwi sa ambi khaphu ya u ela), Lebula (fhedzi zwi sa ambi kulebula kwa u ela) Tshitibo tsha bođelo sa bođelo ja ijarahara 2 dza mafhi, Zwikođi zwi zwiđuku, bođelo ijarahara 1 na zwiinwe vho.</p> <p>U ela volume/ khaphasithi nga zwa u ela zwi si zwa ndinganelo zwi katela u rekanya uri ndi lungana hune na đadza na u shela nga tsha u ela tsho nangwaho u swikela zwi tshi swikelela khaphasithi/volumu i jođeaho.</p>

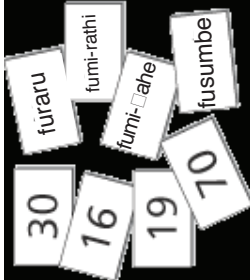
<p>THOHO</p>	<p>THOĐEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI DZA NIWAHA U TSHI FHELA</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWINE ZWA LIVHIWA KHAZWO KHA THEMO YA 3</p>	<p>NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p>	<p>Vhulapfu ha tshifhinga (kha awara dza 1 na miniti dza 24)</p>
<p>4.4 Khaphasithi/ Vhungomu</p>	<p>U ela hu si ha fomala</p> <ul style="list-style-type: none"> • U anganya na u ela, u vhambedza na u tevhekanya khaphasithi ya zwifaredzi (i.e. tshileme tshine zwifaredzi zwi nga fara arali zwo đadzwa jnga u shumisa zwa u ela zwi si zwa ndinganelo tsumbo: lebulu na khaphu • U buletshedza khaphasithi ya tshifaredzi nga u vhala na u amba uri ndi zwa u ela zwi ngana zwi si zwa ndinganelo zwine zwa đadza tshifaredzi tsumbo, bođelo ji na khaphasithi ya khaphu nna . <p>U đivhadza u ela ha fomala</p> <ul style="list-style-type: none"> • U anganya, u ela, u vhambedza, u tevhekanya na u rekhoda khaphasithi ya zwithu nga ela nga jithara • U vhambedza, u tevhekanya na u rekhoda khaphasithi ya zwithu zwo putelwaho zwine khaphasithi ya vha yo sumbedzwa nga jithara. Tsumbo jithara 2 dza mafhi, jithara 1 ya nyamunaiti, jithara 5 dza pennde 	<p>U ela hu si ha fomala</p> <ul style="list-style-type: none"> • U anganya, u ela, u vhambedza, u tevhekanya na u rekhoda khaphasithi ya zwifaredzi (zwine zwa amba vhungu ha zwine tshifaredzi tsha nga hwala musi tsho đadzwa)hu tshi shumiswa zwa u ela zwi si zwa ndinganelo tsumbo: lebulu na khaphu • U buletshedza khaphasithi ya tshifaredzi nga u vhala na u amba uri ndi zwa u ela zwi ngana zwi si zwa ndinganelo zwine zwa đadza tshifaredzi tsumbo, bođelo ji na khaphasithi ya khaphu 4 <p>U đivhadza u ela ha fomala</p> <p>U anganya, u ela, u vhambedza, u tevhekanya na u rekhoda khaphasithi ya zwithu nga ela nga jithara hu tshi shumiswa</p> <ul style="list-style-type: none"> • bođelo jine khaphasithi ya vha jithara 1 • dzhege dza u ela dzine dza vha na mitalo ya tshanduko yo nomboriwaho nga jithara • U vhambedza, u tevhekanya na u rekhoda khaphasithi ya zwithu zwo putelwaho zwine khaphasithi ya vha yo sumbedzwa nga jithara. Tsumbo jithara 2 dza mafhi, jithara 1 ya nyamunaiti, jithara 5 dza pennde 	<p>Vhagudi vha tea u gudiswa u amba zwa u ela tsumbo, hu na zwilebula zwa 48 zwa mađi nga ngomu kha bođelo kana hu ane a vha mađuku kha khaphu nga ngomu bođeloni .</p> <p>Musi vhagudi vho no ela nga zwa u ela zwinwe na zwinwe tshifhinga nyana, vha tea u anganya nga ha khaphasithi /volomu vha tshi shumisa zwa u ela zwenewo.U anganyela hu sa athu u elwa ndi zwa ndeme, fhedzi zwi nga itwa nga murahu ha musi vhagudi vho no ela nga tsha u ela tshenetsho lwa tshifhingananyana.</p> <p>Vhagudi vha tea u gudiswa uri uri vha kone u vhambedza volomu kana khaphasithi, zwa u ela zwi fanaho zwi tea u shumiswa. Tsumbo,arali ngilasi i tshi fara zwilebula zwa 20 dza mađi na khaphu yo faraho lebulu dza 10 dza mađi, hu nga si kone u ambwa uri ngilasi yo fara mađi manzhi.</p> <p>Vhagudi vha tea u ela nga zwithu zwinzhi zwo fhambanaho zwi si zwa fomala, u ri vha kone u:</p> <ul style="list-style-type: none"> • thoma u pfesesa uri musi zwa u ela zwi zwifhukhu, hu đo đodwa u shumiswa zwinzhi u đadza tshithu, tsumbo: Volumu nga ngomu ha bođelo i nga vha i lebulu dza 20 fhedzi ja dovha ja vha khaphu 1 . • thoma u shumisa zwa u ela zwo teaho zwine zwa khou ela: tsumbo, u ela bođelo ja jithara 2 nga zwilebula ndi u fhedza tshifhinga. <p>U đivhadza u ela ha fomala</p> <ul style="list-style-type: none"> • U thoma u vha na ndowelo ya u shumisa jithara <p>Vhagudi vha vhudzwa uri jithara ndi zwa u ela zwa ndinganelo zwo đowealeho kha u ela khaphasithi na volomu. Vha tea u guda ipfi na pfuhifhadzo, ngauri kha zwifaredzi zwinzhi zwa makwevho, dzhege nanzhi dza u ela ho shumiswa nđila ya u pfufhifhadza ipfi.</p> <p>Vhagudi vha bveledza muhumbulo wa uri jithara ndi nngafhani, nga u đadza na u shululela u bva kha:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zwifaredzi zwa jithara 1, zwo fhambanaho tsumbo: bođelo ja nyamunaiti la jithara 1, mabođelo a mafhi, makhathuni a mafhi, khathuni ya dzhusi; na • dzhege ya u ela i sumbedzaho mutalo wa tshanduko wa jithara 1. <p>Vhagudi vha ela nga dzi jithara vha tshi shumisa tshifaredzi tshirwe na tshirwe tsha zwo ambwaho afho nđha. Vha a anganya vha kona u ela khaphasithi ya mutevhe wa zwifaredzi zwi no nga sa :tshifaredzi tsha yogathi, tshifaredzi tsha aisikirimu,bogisi ja tshiswiđulo, dzhege khulwane, mabođelo mahulwane, thini ja pennde ji si na tshithu, bakethe nz. Zwithu zwa khaphasithi dzo fhambanaho zwi tea u nangwa. Vhagudi vha buletshedza khaphasithi sa jhukhu kha jithara 1, jithara 2, vhuakati ha 1 na jithara 2, jithara 5 “ na zwinwevho.</p>	

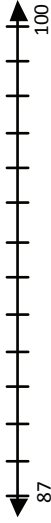
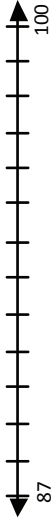
<p>THOHO</p>	<p>THOĎEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI DZA NIWAHA U TSHI FHELA</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWINE ZWA LIVHIWA KHAZWO KHA THEMO YA 3</p>	<p>Vhulapfu ha tshifhinga (kha awara dza 1 na miniti dza 24)</p>
<p>4.4 Khaphasithi/Vhungomu</p>	<p>U ela hu si ha fomala</p> <ul style="list-style-type: none"> • U anganya na u ela, u vhambedza na u tevhekanya khaphasithi ya zwifaredzi (i.e. tshileme tshine zwifaredzi zwi nga fara arali zwo ġadzwa)nga u shumisa zwa u ela zwi si zwa ndinganelo tsumbo: lebula na khaphu • U buletshedza khaphasithi ya tshifaredzi nga u vhalala na u amba uri ndi zwa u ela zwi ngana zwi si zwa ndinganelo zwine zwa ġadza tshifaredzi tsumbo, boġelo ġi na khaphasithi ya khaphu nġa . 	<p>U ela hu si ha fomala</p> <ul style="list-style-type: none"> • U anganya, u ela, u vhambedza, u tevhekanya na u rekhoda khaphasithi ya zwifaredzi (zwine zwa amba vhnunzhi ha zwine tshifaredzi tsha nga hwala musi tsho ġadzwa)hu tshi shumiswa zwa u ela zwi si zwa ndinganelo tsumbo: lebula na khaphu • U buletshedza khaphasithi ya tshifaredzi nga u vhalala na u amba uri ndi zwa u ela zwi ngana zwi si zwa ndinganelo zwine zwa ġadza tshifaredzi tsumbo, boġelo ġi na khaphasithi ya khaphu 4 	<p>NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p> <p>U vhambedza, tevhekanya na u rekhoda khaphasithi ya zwa makwevho zwa zwithu zwo putelwaho hune khaphasithi ya vha yo buliwa nga dzi ġithara, tsumbo. ġithara 2 dza mafhi, ġithara 1 ya nyamunaithi, ġithara 5 dza pennde .</p> <p>U rekhoda mielo</p> <p>Naho u ela hu tshikili tsha u tou ita, vhagudi vha tea u rekhoda mielo yavho tshifhinga tshoġhe, hu tshi katekwa mielo yoġhe i si ya fomaġa na ya fomaġa .</p> <p>U ela khaphasithi sa nyimele ya u tandulula thaidzo na u rekanya.</p> <p>Nga tshifhinga tsho avhelwaho Nomboro, Tswayo na Vhushaka vhagudi vha nga kona u tandulula thaidzo dza shumisa nyimele dza</p> <ul style="list-style-type: none"> • muelo u si wa fomaġa wa khaphasithi/volume, tsumbo:Gugu vha shumisa khaphu 2 dza mafhi u ita phudini. Arali vha davhula risipi, vha ġo ġoġa mafhi mangafhani? • ġithara <p>U dzhiela nzhele tshikhala tsha nomboro dzo teaho kha themo, khathini na tshikhala tsha tshaka dza thaidzo.</p>
<p>U ġivhadza u ela ha fomala</p> <ul style="list-style-type: none"> • U anganya, u ela, u vhambedza, u tevhekanya na u rekhoda khaphasithi ya zwithu nga ela nga ġithara hu tshi shumiswa • boġelo ġine khaphasithi ya vha ġithara 1 • dzhege dza u ela dzine dza vha na mitalo ya tshanduko yo nomboriwaho nga ġithara • U vhambedza, u tevhekanya na u rekhoda khaphasithi ya zwithu zwo putelwaho zwine khaphasithi ya vha yo sumbedzwa nga ġithara. Tsumbo ġithara 2 dza mafhi, ġithara 1 ya nyamunaithi, ġithara 5 dza pennde 	<p>U ġivhadza u ela ha fomala</p> <p>U anganya, u ela, u vhambedza, u tevhekanya na u rekhoda khaphasithi ya zwithu nga ela nga ġithara hu tshi shumiswa</p> <ul style="list-style-type: none"> • boġelo ġine khaphasithi ya vha ġithara 1 • dzhege dza u ela dzine dza vha na mitalo ya tshanduko yo nomboriwaho nga ġithara • U vhambedza, u tevhekanya na u rekhoda khaphasithi ya zwithu zwo putelwaho zwine khaphasithi ya vha yo sumbedzwa nga ġithara. Tsumbo ġithara 2 dza mafhi, ġithara 1 ya nyamunaithi, ġithara 5 dza pennde 	<p>U vhambedza, u tevhekanya na u rekhoda khaphasithi ya zwithu nga ela nga ġithara hu tshi shumiswa</p> <ul style="list-style-type: none"> • boġelo ġine khaphasithi ya vha ġithara 1 • dzhege dza u ela dzine dza vha na mitalo ya tshanduko yo nomboriwaho nga ġithara • U vhambedza, u tevhekanya na u rekhoda khaphasithi ya zwithu zwo putelwaho zwine khaphasithi ya vha yo sumbedzwa nga ġithara. Tsumbo ġithara 2 dza mafhi, ġithara 1 ya nyamunaithi, ġithara 5 dza pennde 	

GIREIDI YA 2 YA THEMO YA 3 5. U SHUMA NA DATA		NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA		Vhulapfu ha Tshifhinga (kha 1 awara 1 na miniti dza 24)
THOHO	THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI DZA NWAHA U TSHI FHELA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWINE ZWA LIVHIWA KHAZWO KHA THEMO YA 3		
5.4 U kuvhanganya na u dzudzanya data	<p>U kuvhanganya na u dzudzanya data</p> <ul style="list-style-type: none"> U kuvhanganya data nga ha kijasi kana tshikolo u fhindula mbudziso dzo vhudziswa nga mudededzi U dzudzanyani data kha thaji 	<p>U kuvhanganya na u dzudzanya data</p> <ul style="list-style-type: none"> U kuvhanganya data nga ha kijasi kana Tshikolo u fhindula mbudziso dzo vhudziswa nga mudededzi <p>U imela data</p> <p>U imelani data kha girafu ya zwifanyiso</p> <p>U sengulusa na u talutshedza</p> <ul style="list-style-type: none"> U fhidulani mbudziso nga ha data kha girafu ya zwifanyiso 	<p>U dzudzanya data</p> <p>Ho vha ho themedelwa uri vhagudi vha shume vha fhedze mutevheṭhaḡu wa data yoṭhe kha Themo ya 1. Zwo themedelwaho ndi zwa uri kha Themo ya 3 vhagudi vha ite girafu ya zwifanyiso a eṭhe u bva kha data yo nekadzwaḡo nga tshivhumbeo tsha zwifanyiso kana thebulu..</p> <p>U imela data</p> <p>Nga uri vhagudi vha ḡo vha vha tshi khou ola zwifanyiso zwoṭhe zwine zwa ita girafu ya zwifanyiso, ndi zwa vhuṭhogwa u nanga ṭhoho dzine dza vha na zwiteḡwa zwine zwa leluwa kha vhagudi u ola; tsumbo, nyamunaithi ine ya takaleswa sa izwi zwi sa konḡi u ola zwikoṭikoṭi zwi imelaho nyamunaithi muḡwe na muḡwe, na mitshelo na yone a i konḡi u ola, ngauralo mitshelo i takalelwaḡo i a konadzea. U ola zwifanyiso u sumbedza mitambo i takalelwaḡo, tsumbamushumo dza TV dzine dza funeswa na zwiḡwe zwi nga ḡi kongela vhaḡwe vhagudi vha Gireidi ya 2.</p> <p>Zwi a lelutshela vhagudi u ola dzigirafu arali vho ḡewa mabambiri a zwikwea. Kha hu humbudzwe vhagudi nga ha mbonalo dza ndeme dza girafu ya zwifanyiso (u sedza kha Themo ya 1).</p> <p>U sengulusa na u talutshedza data</p> <p>Vhagudi vha tea u fhindula mbudziso dzine mudededzi vha vhudzisa nga ha girafu ya zwifanyiso : u sedza (Themo ya 1).kha tshakha dza mbudziso dzo teaḡo.</p>	Ngudo3
5.5 U imela data	<p>U imela data</p> <ul style="list-style-type: none"> U imelani data kha girafu ya zwifanyiso 			
5.6 U sengulusa na talutshedza data	<p>U sengulusa na u talutshedza</p> <ul style="list-style-type: none"> U fhidulani mbudziso nga ha data kha girafu ya zwifanyiso 			

GIREIDI YA 2 THEMO YA 4 1. NOMBORO, TSWAYO NA VHUSHAKA			
THOHO	THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI DZA NWAHA U TSHI FHELA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWINE ZWA LIVHIWA KHAZWO KHA THEMO YA 4	NOTSI DZA U BUISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA
1.1 U vhala zwithu	U vhala zwithu zwine zwa kwamea U anganyela na zwithu zwa dluvha lijwe na lijwe zwi si fhasi ha 200. Tshirathedzhi tsha u vhea nga zwigwada tshi a tšutuwedzwa.	U vhala zwithu zwine zwa kwamea U anganyela na zwithu zwa dluvha lijwe na lijwe zwi si fhasi ha 200. Tshirathedzhi tsha u vhea nga zwigwada tshi a tšutuwedzwa.	Ndi phambano ifhio u bva kha Them ya 3? Nga ino themo vhagudi vha vhala zwithu zwa 200 . Mafheloni a ino themo vhagudi vha tea u vha vho vhona, u fara na u tshimbidza zwithu zwa 200. Vha tea u vha vho no vha na ngivho' v' hanzhi ' ha 200. U bvela phanda nga u sedzesa kha u vhea zwithu nga zwigwada. Mafheloni a themo vha fanela u kona u fihindulua lushaka lwa mbudziso na ndaela dzi tevhelaho: • U v hala zwa u vhalela nga zwigwada zwa nga ihanu, nga mahumi. U dzudzanyulula zwithu vha dovhd vha zwi vhala. Ni kha di vha na nomboro i fanaho ya zwa u vhalela? • Hafha hu na zwa u vhalela zwa 200 . Zwi vhaleni nga u zwi vhea nga zwigwada zwa mahumi. U vhala zwa u vhalela zwojthe zwa 200,ni nga takalela u zwi vha nga zwigwada zwa 20 kana zwa 25? Ndi ngani? • Nangani ndila ya khwine ya u vhala penisela dzo kuvhanganywaho. • Hafha hu na zwa u vhalela zwa 80, arali ra vhala nga 2 kana nga 10, thanganyelo ya zwa u vhalela i do di fana ? • Vhalani zwa u vhalela zwa 46 nga u zwi vhea nga zwigwada zwa nga 2. Zwi a tsvhanya u vhala nga mbili u fhirisa u vhala nga nthihi ? • Ndi zwigwada zwi ngana zwa 10 zwe na vhala kha zwa u vhalela zwa 120 ?

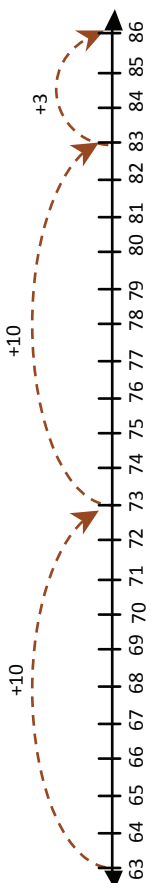
<p>THOHO</p>	<p>THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI DZA NWAHA U TSHI FHELA</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWINE ZWA LIVHIWA KHAZWO KHA THEMO YA 4</p>	<p>NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p>	<p>Vhulapfu ha Tshifhinga (kha awara dza 1 na miniti dza 24)</p>
<p>1.2 U vhala u tshi ya phanda na murahu</p>	<p>U vhala u tshi ya phanda na murahu nga:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 1 u bva kha nomboro inwe na inwe vhukati ha 0 na 200 • 10 u bva kha muandiso muñwe na muñwe vhukati ha 0 na 200 • 5 u bva kha dza muandiso muñwe na muñwe wa 5 vhukati ha 0 na 200 • 2 u bva kha muandiso muñwe na muñwe wa 2 vhukati ha 0 na 200 • 3 u bva kha muandiso muñwe na muñwe wa 3 vhukati ha 0 na 200 • 4 u bva kha muandiso muñwe na muñwe wa 4 vhukati ha 0 na 200 	<p>Vhalani ni tshi ya phanda na murahu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 1 u bva kha nomboro inwe na inwe vhukati ha 0 na 200 • 10 u bva kha muandiso muñwe na muñwe vhukati ha 0 na 200 • 5 u bva kha dza muandiso muñwe na muñwe wa 5 vhukati ha 0 na 200 • 2 u bva kha muandiso muñwe na muñwe wa 2 vhukati ha 0 na 200 • 3 u bva kha muandiso muñwe na muñwe wa 3 vhukati ha 0 na 200 • 4 u bva kha muandiso muñwe na muñwe wa 4 vhukati ha 0 na 200 	<p>Ndi phambano i fhio u bva kha Themo ya 3?</p> <p>Nga ino themo vhagudi vha vhala vha tshi ya phanda na murahu u swika kha 200. U ya mafheloni a themo vhagud vha tea u khwañisedza u vhala havho nga u tumanya u vhala vha tshi pfuka na thebulu ya murekanyo. Vhagudi vha tea u buletshedza zwine vha vhona kha thebulu ya murekanyo na u kona u givha hezwi musi vha tshi vhala vha tshi pfuka. Vha tea u thoma u shumisa tshikili itshi musi vha tshi humbulela uri ndi dzifhio nomboro dzi no do vhaliwa. .Tsumbo:</p> <p>U vhudzisa vhagudi: musi ri tshi vhala nga mbili,ri do shumisa nomboro 20? Iyi nomboro ya 20 i kha thebulu ya murekanyo wa 2 ?</p> <p>Matfeloni a themo vha tea u vha vha vha tshi vho kona u fhiindula mbudziso dzi ngoho sa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • vhalani nga fumi u bva kha 170 u swika 200. • Vhalani ni tshi ya murahu nga fumi u bva kha 180 u swika 140. • Vhalani nga thanu u bva kha 115 u swika 145. • Vhalani ni tshi ya murahu nga thanu u bva kha 135 u swika kha 110. • Vhalani nga tharu u bva kha 66 u swika 81. • Vhalani ni tshi ya murahu nga tharu u bva kha 190 u swika 169. • Vhalani nga nga u bva kha 120 u swika 140. • Vhalani ni tshi ya murahu nga nga u bva kha 180 u swika 160. <p>Vhagudi vha nga shumisa giridi ya nomboro, mutalombalo, vhuñila ha nomboro.abakhasi na malungu a u vhalela.</p>	

<p>THOHO</p>	<p>THOĎEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI DZA NWAHA U TSHI FHELA</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWINE ZWA LIVHIWA KHAZWO KHA THEMO YA 4</p>	<p>NOTSI DZA U BUISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p>	<p>Vhulapfu ha Tshifhinga (kha awara dza 1 na miniti dza 24)</p>																
<p>1.3 Zwiga zwa nomboro na madzina a nomboro</p>	<p>U ġivha na u vhala nomboro</p> <ul style="list-style-type: none"> • U ġivha na u vhala zwiga zwa nomboro 0 - 200 • U ĳwala zwiga zwa nomboro 0 - 200 • U ġivha na u vhala madzina a nomboro 0-100 • U ĳwala madzina a nomboro 0-100 	<p>Ndi phambano ifhio u bva kha Themo ya 3?</p> <p>Nga ino themo vhagudi zwino vha vho ġivha, u vhala na u ĳwala zwiga zwa nomborou swika 200. Nġivho ya zwiga zwa nomboro i ya ombedelzwa musi hu tshi vhaliwa zwithu na musi vha tshi vhala vha tshi ya phanġa na murahu.</p> <p>Musi themo i tshi fhela vhagudi vha tea u vha vha tshi kona u fhindula tshakha dza mbudziso kana ndaela dzi tevhelaho:</p> <p>U ĳwala zwiga zwa nomboro:</p> <p>Fumbili-raru Fuĳhanu-sumbe fuĳahe-mbili Ċana ĳahe Ċana na fumithihi Ċana na fumbili-sumbe</p> <p>Livhanyisani zwiga na madzina a nomboro. Metshisani zwiga na madzina a nomboro</p> <table border="1" data-bbox="751 546 1065 1313"> <tr> <td>66</td> <td>Fu□ahe-tihi</td> </tr> <tr> <td>8</td> <td>Fu□hanu-raru</td> </tr> <tr> <td>172</td> <td>Fui□a</td> </tr> <tr> <td>109</td> <td>Furaru-malo</td> </tr> <tr> <td>91</td> <td>□ana na fusumbe-mbili</td> </tr> <tr> <td>40</td> <td>Furathi-rathi</td> </tr> <tr> <td>53</td> <td>Malo</td> </tr> <tr> <td>38</td> <td>□ana na □ahe</td> </tr> </table> 	66	Fu□ahe-tihi	8	Fu□hanu-raru	172	Fui□a	109	Furaru-malo	91	□ana na fusumbe-mbili	40	Furathi-rathi	53	Malo	38	□ana na □ahe	<p>NOTSI DZA U BUISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p>	
66	Fu□ahe-tihi																			
8	Fu□hanu-raru																			
172	Fui□a																			
109	Furaru-malo																			
91	□ana na fusumbe-mbili																			
40	Furathi-rathi																			
53	Malo																			
38	□ana na □ahe																			
			<p>U vhala nomboro dzi re kha garāĳa ĳirwe na ĳirwe zwi tshi pfala:</p>																	
			<p>198</p>	<p>67</p>																

<p>THOHO</p> <p>1.4 U buletsheadza, u vhambedza, u tevhekanya nomboro</p>	<p>THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI</p> <p>DZA NWAHA U TSHI FHELA</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWINE ZWA LIVHIWA KHAZWO KHA THEMO YA 4</p>	<p>Vhulapfu ha Tshifinga (kha awara dza 1 na miniti dza 24)</p>																																																												
<p>U tevhekanya na u vhambedza nomboro u swika kha 99</p> <ul style="list-style-type: none"> • U tevhekanya nomboro dzo fhelelaho u swika kha 99 u bva kha thukhusesa u swika kha khulwanesesa, na u bva kha khulwanesesa u swika kha thukhusesa • U vhambedza nomboro dzo fhelelaho u swika kha 99 a tshi shumisa thukhusa kha, khulwanesa kha, khulwana kha, thukhu kha na u lingana na. <p>U shumisa nomboro thevhekano u sumbedza u tevhekana, fhethu kana vhuimo</p> <p>U vhekanya zwithu nga muduba u bva kha tsha u thoma u swika tsha vhuifumi kana tsha thoma u swika kha tsha u fhedzisela, tsumbo tsha u thoma, tsha vhuvhili, tsha vhuraru ... tsha vhuifumbili.</p>	<p>U tevhekanya na u vhambedza nomboro u swika kha 99</p> <ul style="list-style-type: none"> • U shumisa, u vhalala na u iwala • U lingana na, khulwane kha, thukhu kha, zwiituku kha, zwinzhi kha, zwiituku kha, zwiitukusesa, tshihuhulusa • U shumisa tshiga =u imela ndinganyiso <p>Vhagudi vha tea kona u fhindula mbudziso sa:</p> <p>Ndi nnyi wa vhuvhili o imaho kha muduba?</p> <p>Ndi penisela ifhio ine ya vha pfufhisa?</p> <p>U tevhekanya nomboro u swika kha dzi si fhasi ha 100 na u dzi vhea nga vhuimo kha mutalombalo kana u shumisa giridi dza zwiikwea..</p> <p>U dzhenisa nomboro dzo tahelaho kha zwiipida zwa giridi ya 100</p> <p>U iwala hune nomboro idzi dza nga vhwewa hone: 88, 90, 92...</p> <p>U dzhenisa nomboro dzo tahelaho:</p> <table border="1" style="width: 100%;"> <tr> <td style="width: 10%; text-align: center;">115</td> <td style="width: 10%;"></td> <td style="width: 10%;"></td> <td style="width: 10%;"></td> <td style="width: 10%;"></td> <td style="width: 10%;"></td> <td style="width: 10%;"></td> <td style="width: 10%;"></td> <td style="width: 10%;"></td> <td style="width: 10%; text-align: center;">117</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">139</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td style="text-align: center;">141</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">187</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td style="text-align: center;">185</td> </tr> </table>	115									117	139									141	187									185	<p>NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p> <p>Ndi phambano ifhio u bva kha Themo ya 3?</p> <p>Tshikhala tsha nomboro tsho engedzea u swika 99.</p> <p>Mafheloni a themo vhaugudi vha tea u kona u:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ndi nngana..... • Zwinzhi sa sa, nomboro dzi no fana sa ... • U lingana na, khulwane kha, thukhu kha, zwiituku kha, zwinzhi kha, zwiituku kha, zwiitukusesa, tshihuhulusa • vhekanya, tsha u thoma, tsha u fhedza, tsha phanda ha, tsha murahu, tshi tevhelaho, tsha vhuikati, tsini na tsha vhuikati . <p>U shumisa tshiga =u imela ndinganyiso</p> <p>Vhagudi vha tea kona u fhindula mbudziso sa:</p> <p>Ndi nnyi wa vhuvhili o imaho kha muduba?</p> <p>Ndi penisela ifhio ine ya vha pfufhisa?</p> <p>U tevhekanya nomboro u swika kha dzi si fhasi ha 100 na u dzi vhea nga vhuimo kha mutalombalo kana u shumisa giridi dza zwiikwea..</p> <p>U dzhenisa nomboro dzo tahelaho kha zwiipida zwa giridi ya 100</p> <p>U iwala hune nomboro idzi dza nga vhwewa hone: 88, 90, 92...</p> <p>U dzhenisa nomboro dzo tahelaho:</p> <table border="1" style="width: 100%;"> <tr> <td style="width: 10%; text-align: center;">115</td> <td style="width: 10%;"></td> <td style="width: 10%;"></td> <td style="width: 10%;"></td> <td style="width: 10%;"></td> <td style="width: 10%;"></td> <td style="width: 10%;"></td> <td style="width: 10%;"></td> <td style="width: 10%;"></td> <td style="width: 10%; text-align: center;">117</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">139</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td style="text-align: center;">141</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">187</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td style="text-align: center;">185</td> </tr> </table>	115									117	139									141	187									185	<p>NOTSISA DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p>
115									117																																																						
139									141																																																						
187									185																																																						
115									117																																																						
139									141																																																						
187									185																																																						

<p>THOHO</p>	<p>THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI DZA NWAHA U TSHI FHELA</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWINE ZWA LIVHIWA KHAZWO KHA THEMO YA 4</p>	<p>NOTSI DZA U BUISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p>	<p>Vhulapfu ha Tshifhinga (kha awara dza 1 na miniti dza 24)</p>
<p>1.4 U buletshedza, u vhambedza, u tevhekanya nomboro</p>	<p>U tevhekanya na u vhambedza nomboro u swika kha 99</p> <ul style="list-style-type: none"> • U tevhekanya nomboro dzo fhelelaho u swika kha 99 u bva kha ðhukhusesa u swika kha khulwanesesa, na u bva kha khulwanesesa u swika kha ðhukhusesa • U vhambedza nomboro dzo fhelelaho u swika kha 99 a tshi shumisa ðhukhusa kha, khulwanesa kha, khulwana kha, ðhukhu kha na u lingana na. <p>U shumisa nomboro thevhekano u sumbedza u tevhekana, fhethu kana vhuimo</p> <p>U vhekanya zwithu nga muduba u bva kha tsha u thoma u swika tsha vhuifumi kana tsha thoma u swika kha tsha u fhedzisela, tsumbo tsha u thoma, tsha vhuvhili, tsha vhuraru ... tsha vhuifumbili.</p>		<p>U fhindula nga u orala mbudziso dzi tevhelaho: Ndi ifhio nomboro i wanalaho vhukati ha 82 na 87? Ndi ifhio nomboro i wanalaho vhukati ha 45 na 50? Ndi ifhio nomboro i wanalaho vhukati ha 69 na 75? U ñwala nomboro nga u tevhekana u bva kha khulwanesa u swika kha ðhukhusa: 127, 132, 165, 111, 189, 173, 156 U ñwala nomboro nga u tevhekana u bva kha khulwane u swika kha ðhukhusa: 89, 62, 56, 72, 45, 39, 17 U sumbedza, u vhalani na u ñwala nomboro thevhekano.</p>	

THOHO	THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI DZA NWAHA U TSHI FHELA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWINE ZWA LIVHIWA KHAZWO KHA THEMO YA 4	NOTSI DZA U BUISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA	Vhulapfu ha Tshifhinga (kha awara dza 1 na miniti dza 24)
VHUIMO HA NOMBORO				
1.5 Vhuimo ha nomboro	<p>U qivha vhuimo ha nomboro dzi si fhasi ha didzhidi mbili u swika kha 99</p> <ul style="list-style-type: none"> • U qivha zwine digithi inwe na inwe ya imela zwone • U pwashekanya nomboro dza digithi mbili u swika kha 99 u yak ha muandiso wa fumi na vhuthihi (TU) • U topola na u amba ndeme ya digithi inwe na inwe. 		<p>Matheloni a themo vhagudi vha tea u vha tshi vho kona:</p> <ul style="list-style-type: none"> • U pfesesa na u shumisa qivhaipfi ya vhuimo ha nomboro.: • U shumisa, u vhala na u thoma u iwala: • Vhuthihi/yunithi, mahumi, digithi, nomboro ya digithi-ntihi, nomboro ya digithi mbili, vhuimo ha nomboro... • U khethekanya nomboro dza digithi mbili kha muandiso wa fumi na vhuthihi • U iwalani nomboro: • mahumi a 6 na nthihi 3 _____ • mahumi 2 na nthihi 5 _____ • mahumi 12 na nthihi dza 8 _____ • mahumi a 18 na nthihi 4 _____ • U shumisa zwithu: • U sumbedzani mahumi 4 na nthihi 5 hu tshi shumiswa abakhasi. • Sumbedzani mahumi a 7 na nthihi dza 6 ni tshi shumisa abakhasi. • U amba u ri digithi ya 8 kha 28 yo imela mini. 2 yone? • U amba uri ndi nomboro ifhio ine ya joqou nga kana u fana sa: • mahumi 6 • mahumi a tshhe nthihi tharu • mahumi matapu na nthihi dza tshhe <p>Ndi nomboro ifhio no tea u dzhena kha bogisi jinwe na jinwe?</p> <p>a) $34 = \square + 4$</p> <p>b) $78 = 70 + \square$</p> <p>Zwithu</p> <p>Zwithu zwine zwa kona u vhewa nga zwigwada:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zwitanda zwa u vhala • Zwa u vhalela zwine zwa nga kona u lunzhedzwa • Thanda dza metshisi • Zwitanda zwa aisikhirimu • Khubu dza u dzhenelana 	

THOHO	THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI MAFHELONI A NWAHA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHISAHO KHA THEMO YA 3	DZINWE NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA	Vhulapfu ha tshifhinga (kha ngudo dza awara 1 24 miniti)
<p>1.6</p> <p>Thekhniki ya u tandulula thaidzo</p>	<p>U shumisa thekhniki dzi tevhelaho musi ni tshi tandulula thaidzo na tšhutshedza thandululo dza thaidzo:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nyolo kana kana zwithu zwi fareaho tsumbo. Zwa u vhalela • U fhaṭa napwashekanya nomboro • U dāvuhula na u hafula • Mitalombalo 	<p>U shumisa thekhniki dzi tevhelaho musu ni tshi tandulula thaidzo na tšhutshedza thandululo dza thaidzo:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nyolo kana kana zwithu zwi fareaho • u fhaṭa na u pwashhekanya nomboro • u dāvuhula na u hafula • Mitalombalo <p>U shumisa mutalo mbalo kha u itela u vha thusa u rekanya zwi do tendela vhagudi nḡila ya u rekhoda mihumbulo yavho na u zwi tevhelela. U dovha wa tendela vhagudi u vha na tshifanyiso tsha u rekhoda tshine vha kona u tshi shumisa u tšhutshedza u ri vho tandulula hani thaidzo.</p> <p>Vhagudi vho vha vha tshi khou ḡi shumisa mutalo mbalo u bva kha Gireidi 1. Nga Themo ya 4 vha tea u vha vha tshi vho kona u fhaṭa mutalo u si na tshithu une khawo vha ḡo kona u vhea nomboro ya u thoma na u kona u humbula uri vha bva hani kha inwe nomboro vha tshi ya kha inwe.</p> <p>Tsumbo ya uri vhagudi vha nga kona hani u shumisa mutalombalo .</p> <p>Vhana vha 28 vho bva lwendo ḡamusi. Hu kha ḡi vha na vhana vha 63 tshikoloni. Ho vha hu vhana vhangana mathomoni?</p>	<p>Vhagudi vha lavhelelwa u tandulula thaidzo dza maipfi vha tshi shumisa thekhniki dzi tevhelaho:</p> <ul style="list-style-type: none"> • U fhaṭa kana u pwashhekanya nomboro. • U dāvuhula na u hafula • mutalombalo <p>U tšola notsi dza Themo ya 1 na 2 dza:</p> <ul style="list-style-type: none"> • nyolo kana zwithu zwi fareaho • u fhaṭa na u pwashhekanya nomboro • u dāvuhula na u hafula • Mitalombalo <p>U shumisa mutalo mbalo kha u itela u vha thusa u rekanya zwi do tendela vhagudi nḡila ya u rekhoda mihumbulo yavho na u zwi tevhelela. U dovha wa tendela vhagudi u vha na tshifanyiso tsha u rekhoda tshine vha kona u tshi shumisa u tšhutshedza u ri vho tandulula hani thaidzo.</p> <p>Vhagudi vho vha vha tshi khou ḡi shumisa mutalo mbalo u bva kha Gireidi 1. Nga Themo ya 4 vha tea u vha vha tshi vho kona u fhaṭa mutalo u si na tshithu une khawo vha ḡo kona u vhea nomboro ya u thoma na u kona u humbula uri vha bva hani kha inwe nomboro vha tshi ya kha inwe.</p> <p>Tsumbo ya uri vhagudi vha nga kona hani u shumisa mutalombalo .</p> <p>Vhana vha 28 vho bva lwendo ḡamusi. Hu kha ḡi vha na vhana vha 63 tshikoloni. Ho vha hu vhana vhangana mathomoni?</p>	 <p>The diagram shows a horizontal number line starting at 63 and ending at 86. Tick marks are placed at every integer. A dashed arrow starts at 63 and points to 73, labeled '+10'. Another dashed arrow starts at 73 and points to 76, labeled '+3'. A final dashed arrow starts at 76 and points to 86, labeled '+10'.</p>

THOHO	THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI MAFHELONI A NWAHA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHISAHO KHA THEMO YA 3	DZINWE NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA	Vhulapfu ha tshifhinga (kha ngudo dza awata 1 24 miniti)
<p>1.7 U țanganya na u țusa</p>	<p>U tandulula thaidzo dza maipfi kha nyirimele na u țalutshedza thandululo dzavho dza thaidzo dzi katelaho u țanganya, u țusa na phiindulo u swika kha 99.</p>		<p>U tendela vhagudi u nanga thekhiniki ine vha i takalela. Naho zwo ralo arali vhagudi vha tshi khou shumisa thekhiniki i sa shumi vha tea u thusiwa u nanga yo teaho. Kha zwi dzhiewe nzhele uri vhagudi tshifhinga tshinzhi vha shumisa nğila dzo fhambanaho u tandulula thaidzo dzine dza nga vhadzi dze mudededzi a vha a songo dzi lavhelela. Sa tsumbo thaidzo ya u kovha i nga kha țitandululiwa nga u țusa ha u dovholoia, u țanganya,kana u andisa.Maitele a vhagudi a do shanduka musi n̄waha u tshi khou ċi ya sa izwi u pfesesa havho na u đigowedza havho na tshaka dza thaidzo hu tshi khou aluwa na khonsephuthi yavho ya nomboro i tshi khou bvededzea.</p> <p>Tsumbo dza thaidzo dzine vhagudi vha tea u kona u dzi tandulula mafheloni a themo</p> <p>U țanganya na u țusa.</p> <p>Huna nğila tharu dza tshaka dza mutheo wa u țanganya na u țusa, lushaka luñwe na luñwe lu nga vhudziswa nga nğila dzo fhambanaho.</p> <p>Lushaka lwa mutheo ndi;</p> <p>Tshanduko</p> <p>Muelelwa u na majegere a 25. Mutandanyi a mu fha majegere a 18. U na majegere mangana zwino?</p> <p>Kanakana o vha a na majegere a 53. A fha Seani majegere a 32 .U na majegere mangana zwino?</p> <p>U țanganyisa</p> <p>Kijasi ya gireidi ya 2 i na 37 țhofunderaru dala na 19 țhofunderaru dza lutombo . Vha na țhofunderaru nngana. ?</p> <p>Vha na zwitendeledzi zwa 63; zwa 27 ndi zwidala, zwo salaho ndi zwa lutombo.Vha na zwitendeledzi zwingana zwa lutombo ?</p> <p>U vhambedza</p> <p>Matevhu u na miomva ya 13. Themba u na miomva ya 5. Matevhu u na miomva minzhi mingana u fhira ya Themba?</p> <p>U vhudzisa thaidzo in̄we na in̄we nga nğila dzo fhambanaho.</p> <p>Thaidzo dzi tea u vhudziswa nga nğila dzo fhambanaho. Sa tsumbo, dzoțhe hedzi ndi thaidzo dza u shandukisa, fhedzi “zwi sa ċivhei” zwi fhethu ho fhambanaho kha thaidzo. Noluthando o vha e na majegere. Silo a mu fha mañwe a 18. Zwino o no vha na majegere a 43. Noluthando o vha a na majegere mangana mathomoni?</p> <p>Noluthando o vha e na maapula a 25. Silo o mu engedzedza mañwe maapula. O no vha na maapula a 43 zwino. Silo o mu fha maapula mangana ?</p>	

THOHO	THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI MAFHELONI A NWAHA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHISAHO KHA THEMO YA 3	DZINWE NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA	Vhulapfu ha tshifhinga (kha ngudo dza awara 1 24 miniti)
<p>1.8</p> <p>U țanganya ha u dovholola hu livhisaho kha u andisa</p>	<p>U tandulula thaidzo dza maipfi kha nyimele na u țalutshedza thandululo dza vho dza thaidzo hu tshi shumiswa u țanganya ha u dovholola hu livhisaho kha u andisa na phindulo u swika kha kha 50.</p>		<p>Tsumbo dza thaidzo dzine vhagudi vha tea u kona u dzi tandulula mafheloni a themo</p> <p>U țanganya ha u dovholola</p> <p>Huna malinga mangana kha baisigira dza 20?</p> <p>Phimo</p> <p>Thami u tshimbila buloko dza 6 nga țuvha. U tshimbila buloko nngana nga vhege ?</p> <p>Giridi</p> <p>Vho Mbaya vha țavha foro dza 7 dza khavhishi. Huna khavhishi dza 8 kha foro. Hu na khavhishi nngana dzo țangana?</p>	
<p>1.9</p> <p>U vhea nga zwigwada na u kovhekana hu livhisaho kha u kovha.</p>	<p>U tandulula na u țalutshedza thaidzo dzi no tou itwa dzi kwamaho u kovhekana hu linganaho na uvhea nga zwigwada u swika kha 99 na phindulo dzi ne dza katela zwițahe.</p>		<p>Tsumbo dza thaidzo dzine vhagudi vha tea u kona u dzi tandulula mafheloni a themo</p> <p>Zwigwada</p> <p>Zwigwada, u lața tshițahe</p> <p>Tshililo u rengisa maapula nga zwisagana zwa maapula 10 kha tshi sagana tshinwe na tshinwe. U na maapulu a 81. Ndi zwisagana zwi ngana zwa maapulu a10 kha tshisagana ane a nga zwi ita?.</p> <p>Zwigwada, hu tshi katelwa na tshițahe kha phindulo</p> <p>Mufuwi u na makumba a 47. Ndi zwi bogisi zwingana zwine zwa fara makumba a 6 tshinwe na tshinwe zwine a nga zwi țođa u kona u paka makumba oțhe?</p> <p>U kovha</p> <p>U kovha, u lața tshițahe.</p> <p>Kovhekanyani majegere a 54 kha khonani dza 7 uri vhoțhe vha wane majegere anomboro i linganaho.</p>	

<p>THOHO</p> <p>1.10</p> <p>U kovhekana hu livhisaho kha furakisheni</p>	<p>THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI DZA NWAHA U TSHI FHELA</p> <p>U tandulula na u talutshedza thandululo dza thaidzo dza u tou ita dzine dza katela u kovhekana hu lunganaho hu livhisaho kha thandululo i kwamaho furakisheni dzine dza vha na nthini nga nthi tsumbo. $\frac{1}{2}, \frac{1}{4}, \frac{1}{3}, \frac{1}{5}$ n.z.</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWINE ZWA LIVHIWA KHAZWO KHA THEMO YA 4</p>	<p>NOTSI DZA U BVISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p> <p>Ndivho ya thaidzo ya furakishini ya maipfi kha hei themo ibvela phanda u tendela vhagudi u:</p> <ul style="list-style-type: none"> • u kovhekana na vhea zwithu kha zwigwada zwi lingana; • u amba madzina zwipiḁa zwa furakishini; • u wana furakishini dza zwithu zwo fhelelaho; • u ḁivha uri furakishini ndi tshipida tsha zwo fhelelaho; • u ḁwala furakishini sa 1 tshararu. <p>Nga ino themo vhagudi vha amba madzina a furakisheni nanzhi..ndi zwa ndeme u bvisele vhagudi khagala kha furakisheni nthani ha hafu nthini na kotara.</p> <p>Tsumbo dza thaidzo dzine dza nga itwa:</p> <p>U kovhekana, hu livhisaho kha furakishini</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kovhani tshokolethe dza 7 kha khonani 3 uri muḁwe na muḁwe a wane tshokolethe dzi linganaho hu si vhe na tshitahe. • Magwinya mararu a kovhekanywa vhukati ha khonani 4. Muḁwe na muḁwe u ḁo wana mangana? <p>Matheioni a themo vhagudi vha tea u ḁivha khotseputi dzi tevhelaho:</p> <p>Musi ni tshi kovha zwithu kha:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zwipiḁa zwivhili zwi linganaho zwi vhidzwa u hafula. Tshipiḁa tshinḁwe na tshinḁwe tshi vhidzwa hafu; • zwipiḁa zwiraru zwi linganaho. Tshipiḁa tshinḁwe na tshinḁwe tshi vhidzwa Tshipiḁa tsh zwi vhidzwa tshararu; • zwipiḁa zwiḁa zwi linganaho. Tshipiḁa tshinḁwe na tshinḁwe tshi vhidzwa kotara; • zwipiḁa zwiḁanu zwi linganaho. Tshipiḁa tshinḁwe na tshinḁwe tshi vhidzwa tshatḁhanu; • zwipiḁa zwarathi zwi linganaho. Tshipiḁa tshinḁwe na tshinḁwe tshi vhidzwa tsharathi. <p>Tsumbo dza thidzo dzine vhagudi vha tea u dza uri muḁwe a wane tshinḁwe tshi vhidzwa tsharathi.</p> <p>Kovhekanyani i tshokoleithi dza 11 kha khonani 4 uri muḁwe na muḁwe a wane tshokolethe dzi linganaho hu si vhe na tshitahe.</p>	<p>Vhulapfu ha Tshifhinga (kha awara dza 1 na miniti dza 24)</p>
---	---	--	--	---

THOHO	THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI DZA NWAHA U TSHI FHELA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWINE ZWA LIVHIWA KHAZWO KHA THEMO YA 4	NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA	Vhulapfu ha Tshifinga (kha awara dza 1 na miniti dza 24)																																				
<p>1.10</p> <p>U kovhekana hu livhisaho kha furakisheni</p>	<p>U tandulula na u talutshedza thandululo dza thaidzo dza u tou ita dzine dza katela u kovhekana hu lunganaho hu livhisaho kha thandululo i kwamaho furakisheni dzine dza vha na nthini nga ntha tsumbo. $\frac{1}{2}, \frac{1}{4}, \frac{1}{3}, \frac{1}{5}$ n.z.</p>		<p>Furakishini ya zwo kuvhanganyiwaho</p> <p>Makhulu vha fha Khatshi maswiri a12 . Khatshi a ita dzhusi nga nga nthini tshataru tsha maswiri. O shumisa maswiri mangana?</p> <p>Holu lushaka lwa thaidzo lu tea u vhudziswa nga murahu ha musi vhagudi vho no tandulula thaidzo nga kana thanu dza u “kovhekana”,dzi isaho kha lushaka lwa furakishini na u divha madzina a zwipiḡa zwa furakishini.</p> <p>U vheya furakishini fhethu huthihi</p> <p>Khoutshara wa netball u nea mutambi muḡwe na muḡwe hafu ya swiri. Huna vhatambi vha 14 .U tea u vha e na maswiri ngana?</p> <p>Holu lushaka lwa thaidzo lu tea u vhudziswa nga murahu ha musi vhagudi vho no tandulula thaidzo nga kana thanu dza u “kovhekana” dzi saho kha lushaka lwa furakishini na u divha madzina a zwipiḡa zwa furakishini.</p>																																					
<p>1.11</p> <p>Tshelede</p>	<ul style="list-style-type: none"> • U divha tsheledede ya mangwende ya Afurika Tshipembe (5c, 10c, 20c, 50c, R1, R2, R5, na ya mabambiri. R10, R20, R50 • u tandulula thaidzo ya tsheleded ikatelaho thanganyelo na tshintshi nga dzisenthe u swika 99c kana rannda u swika R99 		<p>Tsumbo dza thaidzo dzine vhagudi vha tea u kona u dzi tandulula mafheloni a theme</p> <p>Nzulele dza thaidzo dzine dza vha na mashumele a vhusaka ho fhambanaho.</p> <p>Hulisani u rengisa magwinya nga R4 jithini.Itani thebulu i no ḡo mu thusa u wana mutengo wa oda khulwane.</p> <table border="1" data-bbox="949 390 1045 1296"> <tr> <td>Tshivhalo tsha magwinya</td> <td>1</td> <td>2</td> <td>3</td> <td>4</td> <td>5</td> <td>6</td> <td>7</td> <td>8</td> <td>9</td> <td>10</td> </tr> <tr> <td>Mutengo nga R</td> <td>4</td> <td>8</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </table> <p>Shumisani thebulu u wana mutengo wa magwinya a 7 na a 15 .</p> <p>Sandani u badelisa R20 ya u ḡamela, na R5 ya u lela ḡwana nga awara. Mu fhedziseleni iyi thebulu.</p> <table border="1" data-bbox="1177 634 1273 1296"> <tr> <td>Tshivhalo tsha awara</td> <td>1</td> <td>2</td> <td>3</td> <td>4</td> <td>5</td> <td>10</td> </tr> <tr> <td>Mutengo R</td> <td>25</td> <td>30</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </table> <p>U dzhiela nzhele uri thaidzo ya Hulisani na thaidzo ya Sandani dzi shumwa nga ḡjila dzo fhambanaho .</p>	Tshivhalo tsha magwinya	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Mutengo nga R	4	8									Tshivhalo tsha awara	1	2	3	4	5	10	Mutengo R	25	30					
Tshivhalo tsha magwinya	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10																														
Mutengo nga R	4	8																																						
Tshivhalo tsha awara	1	2	3	4	5	10																																		
Mutengo R	25	30																																						

<p>HOHO</p>	<p>HOEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI DZA WAHA U TSHI FHELA</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWINE ZWA LIVHIWA KHAZWO KHA THEMO YA 4</p>	<p>NOTSI DZA U BISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p>	<p>Vhulapfu ha Tshifhinga (kha awara dza 1 na miniti dza 24)</p>
<p>U REKANYA HU SONGO TTIKAHO NGA NYIMELE</p>				
<p>1.12 Thekhiniki (method kana zwiirathedzhi)</p>	<p>U shumisa thekhiniki dzi tevhelaho musi ni hu tshi rekanywa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nyolo kana zwithu zwi fareaho: tsumbo. • Zwa u vhaleta • U fhaṭa na u pwashekanya nomboro • U dāvuhula na u hafula • mutalombalo 		<p>Vhagudi vha lavhelelwa u tandulula thaidzo dza u rekanya dzi siho kha nyimele vha tshi shumisa thekhiniki dzi tevhelaho:</p> <ul style="list-style-type: none"> • u fhaṭa kana pwashekanya nomboro • u dāvuhula na u hafula • mutalombalo <p>U olo notsi dza Themo ya 1 na 2.</p>	

<p>☒HOHO</p> <p>1.13 Ukhanganya na uṭusa</p>	<p>☒HOŪEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI DZA ☒WAHA U TSHI FHELA</p> <ul style="list-style-type: none"> • U ṭanganya u swika kha 99 • U ṭusa u bva kha 99 • U shumisa zwiḡa zwo teaho(+, -, =, □) • U lta ndowenḡowe ya zwiṭhumbi zwa 20 	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWINE ZWA LIVHIWA KHAZWO KHA THEMO YA 4</p>	<p>NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p> <p>Nga ino therno vhagudi vha bvela phanḡa na u pwashhekanya nomboro u itela rekanya. Maitete ane a konadzea u sumbedza u rekanya ha u ṭanganya na u ṭusa. . U pwashhekanya nomboro u ya kha zwiṭiḡa zwiṭuku u ḡifeludzela u rekanya. U shumisa nḡivho ya vhuimo ha nomboro u pwashhekanya nomboro u ya kha mahumi na vthuthihu.. U ṭanganya nomboro ya didzhidi mbili nga u pwashhekanya nomboro dzoṭhe</p> $43 + 36 = \square$ $43 + 36 = (40 + 3) + (30 + 6)$ $= (40 + 30) + (3 + 6)$ $= 70 + 9$ $= 79$ <p>U ṭanganya nga u pwashhekanya nomboro nthihi</p> $43 + 36 = \square$ $43 + (30 + 6)$ $43 + 30 \rightarrow 73 + 6 = 79$ <p>Vhagudi vha nga ḡi pwashhekanya nomboro nga nḡila ine dza ḡo vha lelutshela u dzi langa. Hezwi zwi amba uri vha ḡo zwi ita nga nḡila dzo fhambanaho</p> $43 + 36 = \pounds$ $43 + (10 + 10 + 10 + 6)$ $43 + 10 \rightarrow 53 + 10 \rightarrow 63 + 10 \rightarrow 73 + 6 = 79$ <p>U ṭusa</p> <ul style="list-style-type: none"> • U pwashhekanya nomboro mbili dzoṭhe $87 - 56 = \square$ $87 - 56 = (80 + 7) - (50 + 6)$ $= (80 - 50) + (7 - 6)$ $= 30 + 1$ $= 31$	<p>Vhulapfu ha Tshifhinga (kha awara dza 1 na miniti dza 24)</p>
--	---	---	--	--

<p>HOHO</p>	<p>HOEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI DZA WAHA U TSHI FHELA</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWINE ZWA LIVHIWA KHAZWO KHA THEMO YA 4</p>	<p>NOTSI DZA U BISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p>	<p>Vhulapfu ha Tshifhinga (kha awara dza 1 na miniti dza 24)</p>
<p>1.13 Uhanganya na uusa</p>	<ul style="list-style-type: none"> • U tanganya u swika kha 99 • U tusa u bva kha 99 • U shumisa zwiga zwo teaho(+, -, =, □) • U lta ndowendowe ya zwivhumbi zwa 20 		<p>• U tusa nga u pwashhekanya nomboro nthihi</p> $87 - 56 = \square$ $87 - (50 + 6)$ $87 - 50 \rightarrow 37 - 6 = 31$ <p>Hu lavhelelwe uri vhañwe vhagudi vha nga pwashhekanya nomboro nga nqila dzo fhambanaho u di leludzela kha u rekanya.</p> $87 - 56 = \square$ $87 - (20 + 20 + 10 + 6)$ $87 - 20 \rightarrow 67 - 20 \rightarrow 47 - 10 = 37 - 6 = 31$ <p>U shumisa u hafula u itela u pwashhekanya nomboro</p> $69 + 12$ $69 + (6 + 6)$ $69 + 6 \rightarrow 75 + 6 = 81$ <p>U vhala vha tshi ya phanla na u vhala vha tshi ya murahu</p> $78 - 69 = \square$ <p>U vhala nga nthini u bva kha 69 ndi tshirathedzhi tsha vhuqi ngauri nomboro dzi tsini na tsini.</p> <p>U topola madavhulu a tsini</p> $34 + 35 \text{ u talutsheda uri ndi davhul ya } 34 \text{ ha tanganywa na } 1 \text{ kana davhulu ya } 35 \text{ ha tuswa } 1.$ $34 + 34 + 1$ <p>Vhagudi vha nga di rekhoda zwiirathedzhi zwavho nga u shumisa misevhe</p> $34 + (30 + 4) + 1$ $34 + 30 \rightarrow 64 + 4 \rightarrow 68 + 1 = 69$	

<p>HOHO</p> <p>1.13 Uanganya na uusa</p>	<p>HOEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI DZA WAHA U TSHI FHELA</p> <ul style="list-style-type: none"> • U tanganya u swika kha 99 • U usa u bva kha 99 • U shumisa zwiiga zwo teaho(+, -, =, □) • U lta ndowendowe ya zwiivumbi zwa 20 	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWINE ZWA LIVHIWA KHAZWO KHA THEMO YA 4</p>	<p>NOTSI DZA U BISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p> <p>U shundukisa nomboro ya vha kha muandiso wa fumi ha konwa u tuswa kana u tanganywa na nthihi. U vhala vha tshi ya ntha kana fhasi kha tsha 10 tsha tsini $58 + 19 = \square$ Hafha vhagudi vha tea u divhudza uri vha na nqila mbili . U shundukisa 58 kana 19 u ya kha muandiso wa tsini wa 10 Vha nga nanga vhone vhae. Thanganyelo i nga nwalwa sa : $58 + 19 = 58 + 20 - 1$ $58 + 20 \rightarrow 78 - 1 = 77$ Vhaive vhagudi vha nga pwashhekanya fumbili ya vha zwigwada 2 zwa 10 uri vha rekanye zwone.</p> <p>Mafheloni a nwaaha vhagudi vha tea u kona u : U shumisa na u pfesesa luambo lwa u tanganya U pfesesa uri u tanganya 0 zwi sia nomboro i so ngo shundukiswa. $75 + 0 = 75$ $0 + 75 = 75$ $75 = 75 + 0$ $75 = 0 + 75$ U fhindula mbudziso dzo nwalwaho nga mafurase fhambanaho sa : • tanganyani 43 na 9 • tanganyani fumi kha 67 • 11 tanganya na 83 • tanganyani 20 kha 50 • $80 = 62 + 8 + \square$ • Ndi ifhio ine ya vha khulwane nga 30 u fhira 60 • Wanani thanganyelo ya 56 na 14 • Engedzedza ni fumimbili kha fusumbeithanu • Ndi ifhio ine ya vha khulwane nga fumi u fhira 83 • Ndi nomboro ifhio ine na tea u i engedzedza kha 45 u wana 78? • Mahumi maqa tanganya na mahumi 3 • Mahumi a 12 tanganya nthihi dza 8 • $45 + 10 = \square$ $45 + 20 = \square$ $45 + 30 = \square$</p>	<p>Vhulapfu ha Tshifhinga (kha awara dza 1 na miniti dza 24)</p>
--	--	---	--	--

<p>☒HOHO</p>	<p>☒HOŪEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI DZA ☒WAHA U TSHI FHELA</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWINE ZWA LIVHIWA KHAZWO KHA THEMO YA 4</p>	<p>NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p>	<p>Vhulapfu ha Tshifhinga (kha awara dza 1 na miniti dza 24)</p>
<p>1.13 U☒anganya na u☒usa</p>	<ul style="list-style-type: none"> • U țanganya u swika kha 99 • U țusa u bva kha 99 • U shumisa zwiiga zwo teaho(+, -, =, □) • U lta ndowendowe ya zwiwumbi zwa 20 		<p>U fhindula mbudziso dzo tou řwalwaho nga mafurase o fhambanaho sa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 37 țusa 3 • țusani 40 kha 80 • 62 țusa 42 • țusani 45 kha 90 • ndi ifhio phambano vhukati ha 38 na 57? • 17 ndi țhukhu kha 49 nga nngana • Ndi nomboro ifhio ine na tea u i țusa u bva kha 56 u wana 22? • Ndi nomboro ifhio ine na tea u i țusa u bva kha 56 u wana 32 • Ndi nomboro ifhio ine na tea u i țusa u bva kha 56 u wana 42 • Wanani phere dza nomboro dzi re na phambano ya 10 <p>Divhani uri " " yo imela nomboro isa divhiwiho.</p> <p>57 - 34 = □ 80 - 30 = □ 62 - □ = 48 98 - 42 = □ 87 - □ = 75 13 - 6 = 15 - □ □ - 18 = 24</p> <p>U thoma u pfesesa uri: 25 - 10 yo fhambana na 10 - 25</p> <p>U shumisani vhushaka vhukati ha u țanganya na u țusa.</p> <p>U amba na u řwala mbuno dzi livhanaho dza u țusa na mbuno dza u țanganya dze na řewa. U hanedzana. Tsumbo:</p> <p>73 + 17 = 90 zwi amba uri 90 - 17 = 73 17 + 73 = 90 zwi amba uri 90 - 73 = 17 42 - 18 = 24 zwi amba uri 24 + 18 = 42 42 - 24 = 18 zwi amba uri 18 + 24 = 42</p>	

<p>☑HOHO</p>	<p>☑HOEĀ DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI DZA ☑WAHA U TSHI FHEĀ</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWINE ZWA LIVHIWA KHAZWO KHA THEMO YA 4</p>	<p>NOTSI DZA U BISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p>	<p>Vhulapfu ha Tshifhinga (kha awara dza 1 na miniti dza 24)</p>
<p>1.13 U☑anganya na u☑usa</p>	<ul style="list-style-type: none"> • U ☑anganya u swika kha 99 • U ☑usa u bva kha 99 • U shumisa zwiaga zwo teaho(+, -, =, ☐) • U lta ndowendowe ya zwiwumbi zwa 20 		<p>Ni sa shumisi zwithu fhindulani zwi tevhelaho: Arali ni tshi divha uri $62 + 29 = 91$. Izwi ndi mini: $29 + 62$ $91 - 29$ $91 - 62$ Arali zwi tshi divheya uri $66 - 50 = 16$ Izwi ndi: $66 - 16$ $50 + 16$ $16 + 50$ U hwala na u fhindulo zwi tovhelaho: $57 - 34 = 23$ $\square + 23 = 57$ $\square - 23 = 34$ $34 + 23 = \square$ $12 + 46 = 58$ $12 + \square = 58$ $58 - \square = 12$ $\square - 46 = 12$ U hwala mafhungo a nomboro maṅa o fhambanaho hu tshi shumiswa nomboro 3. Tsumbo: 20, 30 na 50 $20 + 30 = 50$ $30 + 20 = 50$ $50 - 30 = 20$ $50 - 20 = 30$</p>	

<p>☑HOHO</p> <p>1.14</p> <p>Uhanganya ha u dovhholola hu livhisaho kha u andisa</p>	<p>☑HOEFA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI DZA WAHA U TSHI FHELA</p> <ul style="list-style-type: none"> • U andisa nomboro ya 1 u swika kha 10 nga 1, 2, 5, 3 na 4 u swika kha 50 • U shumisa zwiaga zwo teyaho(+, x, =, □) 	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWINE ZWA LIVHIWA KHAZWO KHA THEMO YA 4</p>	<p>NOTSI DZA U BISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p> <p>Ndi phambano ifhio u bva kha Themo ya 4?</p> <p>Nga themo ino vhagudi vha do vha vha tshi vho ndisa nga tharu lwa u tou thoma.</p> <p>U jola notsi dza Themo ya 1 itela u divhadza khonusephuthi ntswa.</p> <p>Mafheloni a themo vhagudi vha tea u vha vha tshi vho kona u:</p> <p>shumisa luambo lwa u andisa kha nzulele dza u tou ita;</p> <p>U davhula, u andisa, u andisa nga, u andiswa nga, muandiso wa...,zwinzhi zwa, zwigwada zwa..., u andisa sa (u hulu, u lapfu, aṭama....)kavhili, zwinzhi kararu, na u n'wala tshiga tsha u andiso (x)</p> <p>U shumisa ulwu luambo u rekanya u andisa</p> <p>U pfesesa u andisa sa u țanganya ha u dovhholola</p> <p>Tsumbo:</p> <p>6 ya țanganyiswa ka3 i lingana na:</p> <p>$6 + 6 + 6 = 18$</p> <p>Zwigwada 3 zwa nga $6 = 18$</p> <p>3 andisa nga $6 = 18$</p> <p>$6 \times 3 = 18$</p> <p>$3 \times 5 = 18$</p> <p>U pfesesa u andisa sa zwi buletshedzaho mbekanywa</p> <p>☐ ☐ ☐ ☐ ☐</p> <p>☐ ☐ ☐ ☐ ☐ $5 \times 3 = 15$</p> <p>☐ ☐ ☐ ☐ ☐</p> <p>$3 \times 5 = 15$</p> <p>U fhindula mbudziso sa dzine dzanga:</p> <p>nṅa thanu</p> <p>u davhula 6</p> <p>u andisa 6 nga 5</p>	<p>Vhulapfu ha Tshifhinga (kha awara dza 1 na miniti dza 24)</p>
---	---	---	---	--

<p>☑HOHO</p> <p>1.14</p> <p>Ukhanganya ha u dovhholola hu livhisaho kha u andisa</p>	<p>☑HOEFA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI DZA KHAWAHA U TSHI FHELA</p> <p>• U andisa nomboro ya 1 u swika kha 10 nga 1, 2, 5, 3 na 4 u swika kha 50</p> <p>• U shumisa zwiiga zwo teyaho(+, x, =, □)</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWINE ZWA LIVHIWA KHAZWO KHA THEMO YA 4</p>	<p>NOTSI DZA U BISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p>	<p>Vhulapfu ha Tshifhinga (kha awara dza 1 na miniti dza 24)</p>
			<p>Zwa u vhalela zwiraru kha mutevhe. Hu na mitevhe 4. Hu na zwa u vhalela zwi ngana zwothe zwo tangana?</p> <p>andisa 2 nga 4</p> <p>8 andisa nga 2</p> <p>U qivha kushumisele kwa kwa zwiimeli zwo imelaho nomboro l sa qivhei.</p> <p>Zwigwada zwi 3 zwa 2 ndi 6 kana 3 andisa nga 2 ndi 6 kana $3 \times 2 = \square$</p> <p>Zwigwada zwi 4 zwa 3 ndi 12 kana 4 andisa nga 3 ndi 12 kana</p> <p>$4 \times 3 = \square$</p> <p>Zwigwada zwa 6 zwa 3 ndi 18 kana 6 andisa nga 3 ndi 18 kana</p> <p>$6 \times \square = 18$</p> <p>$7 + \square = 14$</p> <p>Zwigwada 7 zwa 2 = \square</p> <p>$2 + \square + \square + \square + \square + \square + \square = 14$</p> <p>$\square \times 7 = 14$</p> <p>$1 \times 2 = \square$</p> <p>$2 \times 2 = \square$</p> <p>$3 \times 2 = \square$</p> <p>$1 \times 5 = \square$</p> <p>$2 \times 5 = \square$</p> <p>$3 \times 5 = \square$</p>	

<p>☑HOHO</p> <p>1.16 Murekanyo wa Mathematiki</p>	<p>☑HOE A DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI DZA ☑WAHA U TSHI FHELA</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWINE ZWA LIVHIWA KHAZWO KHA THEMO YA 4</p>	<p>NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA (kha awara dza 1 na miniti dza 24)</p>
<p>Khonuseputi ya nomboro: Tshikhala 99</p> <ul style="list-style-type: none"> • U tevhekanya seethe ya nomboro dzo nangwaho dza nekedzwa • U vhambedza nomboro u swika kha 99 na u amba uri ndi ifhiyo ine ya vha 1, 2, 3, 4, 5 na 10 khulwane kha kha kana thukhu kha. <p>U humbula nga u tsvhanya:</p> <ul style="list-style-type: none"> • U humbula mbuno nga ha u tanganya na u tusa u swika kha 20. • U tanganya kana u tusa kha muandiso wa 10 u bva kha 0 u swika kha 100 <p>Zwijirathedzhi zwa murekanyo</p> <p>u shumisa zwijirathedzhi zwa u rekanya kha u tanganyisa na u tusa nga vhukoni:</p> <ul style="list-style-type: none"> • U vheya nomboro khulwane u thoma u itela u vhala u tshi ya phanda na murahu. • U shumisa vhushaka vhukati ha u tanganya na u tusa. • Mutalombalo • U davhula na u hafula • U fhata na u pwashekanya <p>Tsumbo dza nbudziso dzine dza nga vhudziswa:</p> <p>Khonusephuthi dza nomboro:</p> <p>Madzina na nomboro na zwiga</p> <p>U imisa garaṭa kana u ṅwala dzina ṅa nomboro. U nanga mugudi a ṅwala nomboro i livhanaho nayo.</p> <p>Zwizhi kana zwiṭuku</p> <p>Ndi ifhiyo ine ya vha</p> <ul style="list-style-type: none"> • thukhu nga 1 kha 70 • khulwane nga 1 u fhira 80 • khulwane kha 72 • thukhu kha 95 • khulwane kha 77 • thukhu nga 3 kha 51 • khulwane kha 68 • thukhu nga 4 kha 67 • khulwane kha 29 • thukhu nga 5 kha 85 • khulwane nga 10 u fhira 90 • thukhu nga 10 kha 80 <p>Leḡere ṅa 5 ṅa aḷifabethe ndi ṅi fhio?</p> <p>Nwedzi wa 9 wa ṅwaha ndi u fhio?</p> <p>U tevhekanya na u vhambedza</p> <p>Ndi ifhiyo ine ya vha khulwane? 21 kana 171?</p> <p>U ṅea omboro ire vhukati ha 154 na 159.</p>			

<p>☑HOHO</p> <p>1.16 Murekanyo wa Mathematiki</p>	<p>☑HOE A DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI DZA ☑WAHA U TSHI FHELA</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWINE ZWA LIVHIWA KHAZWO KHA THEMO YA 4</p>	<p>NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p>	<p>Vhulapfu ha Tshifhinga (kha awara dza 1 na miniti dza 24)</p>
<p>1.16 Murekanyo wa Mathematiki</p>	<p>Khonuseputi ya nomboro: Tshikhala 99</p> <ul style="list-style-type: none"> • U tevhékanya seethe ya nomboro dzo nangwaho dza nekédzwa • U vhambedza nomboro u swika kha 99 na u amba uri ndi ifhiyo ine ya vha 1, 2, 3, 4, 5 na 10 khulwane kha kha kana thukhu kha. <p>U humbula nga u tshanyanya:</p> <ul style="list-style-type: none"> • U humbula mbuno nga ha u tanganya na u tusa u swika kha 20. • U tanganya kana u tusa kha muandiso wa 10 u bva kha 0 u swika kha 100 <p>Zwijirathédzhi zwa murekanyo</p> <p>u shumisa zwiwirathédzhi zwa u rekanya kha u tanganyisa na u tusa nga vhukoni:</p> <ul style="list-style-type: none"> • U vheya nomboro khulwane u thoma u itela u vhala u tshi ya phanda na murahu. • U shumisa vhushaka vhukati ha u tanganya na u tusa. • Mutalombalo • U davhula na u hafula • U fhata na u pwashekanya 	<p>Mbuno dza u tanganya na u tusa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • U divha nga thoho zwiwhumbi zwa nomboro zwa u tanganya na u tusa u swika kha 20. <p>$\square + \triangle = 20$</p> <p>$\square + \triangle = 16$</p> <p>$19 = \square - \triangle$</p> <p>U tanganya na u tusa mbuno dza nomboro dzoithe u swika na u katela 20.</p> <p>$1 + 11 = 12$ $11 + 1 = 12$</p> <p>$2 + 10 = 12$ $10 + 2 = 12$</p> <p>$3 + 9 = 12$ $9 + 3 = 12$</p> <p>$18 - 4 = 14$ $18 - 14 = 4$</p> <p>$18 - 5 = 13$ $18 - 13 = 5$</p> <p>$18 - 6 = 12$ $18 - 12 = 6$</p> <p>U humbula nga u tshanyanya madavhulu a u tanganya u swika kha 20. Hezwi zwi tea u katela mbuno dzi elanaho dza u tusa.</p> <ul style="list-style-type: none"> • $1 + 1 = 2$ • $2 + 2 = 4$ • $3 + 3 = 6$ • $4 + 4 = 8$ • $5 + 5 = 10$ • $6 + 6 = 12$ • $7 + 7 = 14$ • $8 + 8 = 16$ • $9 + 9 = 18$ • $10 + 10 = 20$ 	<p>Mbuno dza u tanganya na u tusa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • U divha nga thoho zwiwhumbi zwa nomboro zwa u tanganya na u tusa u swika kha 20. <p>$\square + \triangle = 20$</p> <p>$\square + \triangle = 16$</p> <p>$19 = \square - \triangle$</p> <p>U tanganya na u tusa mbuno dza nomboro dzoithe u swika na u katela 20.</p> <p>$1 + 11 = 12$ $11 + 1 = 12$</p> <p>$2 + 10 = 12$ $10 + 2 = 12$</p> <p>$3 + 9 = 12$ $9 + 3 = 12$</p> <p>$18 - 4 = 14$ $18 - 14 = 4$</p> <p>$18 - 5 = 13$ $18 - 13 = 5$</p> <p>$18 - 6 = 12$ $18 - 12 = 6$</p> <p>U humbula nga u tshanyanya madavhulu a u tanganya u swika kha 20. Hezwi zwi tea u katela mbuno dzi elanaho dza u tusa.</p> <ul style="list-style-type: none"> • $1 + 1 = 2$ • $2 + 2 = 4$ • $3 + 3 = 6$ • $4 + 4 = 8$ • $5 + 5 = 10$ • $6 + 6 = 12$ • $7 + 7 = 14$ • $8 + 8 = 16$ • $9 + 9 = 18$ • $10 + 10 = 20$ 	<p>Vhulapfu ha Tshifhinga (kha awara dza 1 na miniti dza 24)</p>

<p>☒HOHO</p> <p>1.16 Murekanyo wa Mathematiki</p>	<p>☒HOE A DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI DZA ☒WAHA U TSHI FHELA</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWINE ZWA LIVHIWA KHAZWO KHA THEMO YA 4</p>	<p>Vhulapfu ha Tshifhinga (kha awara dza 1 na miniti dza 24)</p>
<p style="text-align: center;">NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p> <p>U sumbedza mudededzi nomboro dzine dza nga țanganywa u vhumba 20 (u n̄wala fhasi kana u shumisa vhuimo ha nomboro kana magarața a fuladi).</p> <ul style="list-style-type: none"> • 8 • 2 • 9 • 15 • 3 <p>U sumbedza mudededzi nomboro ine ya ȑo sala musi I tshi bviswa kha 20 (u n̄wala fhasi kana u shumisa vhuimo ha nomboro kana magarața a fuladi).</p> <ul style="list-style-type: none"> • 5 • 18 • 0 • 14 • 7 <p>Zwițirathedzhi zwa u rekanya: U țola notsi dza Themo ya 2.</p>			
<p>Khonuseputi ya nomboro: Tshikhala 99</p> <ul style="list-style-type: none"> • U tevhekanya seethe ya nomboro dzo nangwaho dza n̄ekedzwa • U vhambedza nomboro u swika kha 99 na u amba uri ndi ifhiyo ine ya vha 1, 2, 3, 4, 5 na 10 khulwane kha kha kana țhukhu kha. <p>U humbula nga u țavhanya:</p> <ul style="list-style-type: none"> • U humbula mbuno nga ha u țanganya na u țusa u swika kha 20. • U țanganya kana u țusa kha muandiso wa 10 u bva kha 0 u swika kha 100 <p>Zwițirathedzhi zwa murekanyo</p> <p>u shumisa zwițirathedzhi zwa u rekanya kha u țanganyisa na u țusa nga vhukoni:</p> <ul style="list-style-type: none"> • U vheya nomboro khulwane u thoma u itela u vhala u tshi ya phanda na murahu. • U shumisa vhusaka vhukati ha u țanganya na u țusa. • Mutalombalo • U davhula na u hafula • U fhata na u pwasnekanya 			

<p>☒HOHO</p>	<p>☒HOE A DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI DZA ☒WAHA U TSHI FHELA</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWINE ZWA LIVHIWA KHAZWO KHA THEMO YA 4</p>	<p>NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p>	<p>Vhulapfu ha Tshifhinga (kha awara dza 1 na miniti dza 24)</p>
<p>1.17 Furakishini</p>	<ul style="list-style-type: none"> • U shumisa na u amba madzina a furakisheni kha nyimelo dzo goweleyaho zwi tshi katela dzihafu, dzikotara, tshararu tshaṭhanu. • U topola furakisheni kha tshivhumbeo tsha diagiramu. • U iwala furakisheni sa hafu 1, 2 tshararu 	<ul style="list-style-type: none"> • U shumisa na u amba madzina a furakisheni kha nyimelo dzo goweleyaho zwi tshi katela dzihafu, dzikotara, tshararu tshaṭhanu. • U topola furakisheni kha tshivhumbeo tsha diagiramu. • U iwala furakisheni sa hafu 1, 2 tshararu 	<p>Ndi phambano ifhio u bva kha Themo ya 4?</p> <p>Nga Themo ya 3 vhagudi vho vha vho tou fombe na uri madzina a furakisheni a na vhukwamaniṅe na nomboro ya zwiṗiḡa zwi linganaḡozwe zwa bva kha tsho fhelelaho musi tsho khethekanywa. Diagiramu dzo fhambanaho dzo shumiswa kha u fhaṭa u engedzedza u pfesesa.</p> <p>Vhagudi vha bvela phanḡa na u amba madzina a furakisheni kha diagiramu nga tshifhinga tsha themo ino. Vha ambavho na madzina a zwiṗiḡa zwa furakisheni musi vha tshi shuma na mbalo dza maṗfi. Zwiṗiḡa zwa furakisheni zwe zwa topolwa zwi a nwalwa sa hafu 1, 1 tshararu, kotara 1.</p> <p>Ndivho ya ino themo i tea u vha kha nomboro yo fhelelaho. Vhagudi vha tea u:</p> <p>Fhedzisa mafhungo</p> <p>Hafu mbili dzi lingana na ____ yo fhelelaho</p> <p>Tshararu zwiraru zwi lingana na ____ yo fhelelaho</p> <p>Kotara nḡa dzi lingana na ____ yo fhelelaho</p> <p>Kha ino themo vhagudi vha ☒o wana dzifurakisheni dza zwiḡwada zwa zwithu. Tsumbo:</p> <p>U shumisa zwa u vhaleta vhekanywaho nga miduba vhagudi vha ḡo wana:</p> <p>Hafu 1 ya zwa u vhaleta zwa 8.</p> <p>☉☉</p> <p>☉☉</p> <p>☉☉</p> <p>☉☉</p> <p>Vhagudi vha kovha zwa u vhaleta zwa 8 nga zwiḡwada 2 zwa 4.</p> <p>☉☉</p> <p>☉☉</p> <p>☉☉</p> <p>☉☉</p> <p>U tendela vhagudi u shumisa zwithu zwi fareaho ita izwi na u vhekanya zwa u vhaleta kha miduba.</p> <p>Magumoni a themo vhagudi vha tea u kona u wana:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hafu 1 ya zwithu zwo kuvhanganyiwaho; • Kotara 1 ya zwithu zwo kuvhanganyiwaho; • 1 tshararu tsha zwithu zwo kuvhanganyiwaho; na • 1 tshaṭhanu tsha zwithu zwo kuvhanganyiwaho . 	

GIREIDI YA 2 THEMO YA 4 2.PHETHENI, FANKISHENI NA ALIDZHEBURA			
THOHO	THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI DZA NWAHA U TSHI FHELA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWINE ZWA LIVHIWA KHAZWO KHA THEMO YA 4	NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA
2.1 Phetheni dza dzhomejiri	<p>U kopa, u engedzedza na u buletshedza</p> <p>U kopa, u engedzedza na u buletshedza nga maipfi</p> <ul style="list-style-type: none"> • phetheni dzi sa kondiho dzo itwaho nga zwithu zwi fareaho; na • phetheni dzi sa kondiho dzo olwaho nga mitalo, zwivhumbeco kana zwithu. <p>U sika na u buletshedza phetheni dzavho vhaņe</p> <p>U sika phetheni dzavho dza dzhomejiri</p> <ul style="list-style-type: none"> • nga zwithu zwine zwa farea • ngau ola mitalo, zwivhumbeco kana zwithu <p>Phetheni hojhe u mona na rine</p> <p>U topola, u buletshedza nga maipfi na u kopa phetheni dza dzhomejiri</p> <ul style="list-style-type: none"> • kha mupo • u bva kha vhutshilo ha đuvha jinwe na jinwe ha musalauno • u bva kha vhufa ha mvelele yashu 	<p>Phetheni hojhe u mona na rine</p> <p>U topola, u buletshedza nga maipfi na u kopa phetheni dza dzhomejiri</p> <ul style="list-style-type: none"> • kha mupo • u bva kha vhutshilo ha đuvha jinwe na jinwe ha musalauno • u bva kha vhufa ha mvelele yashu 	<p>Vhagudi vha đo shuma na phetheni u bva kha mupo, vhutshilo ha đuvha jinwe na jinwe ha musalauno na vhufa ha mvelele yashu u bva kha Gireidi ya 1 u swika kha Gireidi ya 6. Hezwi zwi amba uri a hu tei u fhedzwa tshifinga tshilapfu kha heyo thoho. Hu teavho u khetwa nyito na phetheni dzo teaho gireidi inwe na inwe.</p> <p>Lunwe lwa lushaka lwa phetheni lune vhagudi vha nga lu lavhelesa ndi ndinganyahuvhili, tsumbo, vhumzhi ha mařari na zwiřhařuwo zwa zwipuka zwi na mutalo wa ndinganyahuvhili. Hu đi nga na vhumzhi ha zwikhokhonono musi u tshi zwi lavhelesa u nřha na phetheni dza vhumzhi ha zwiņoni musi u tshi zwi lavhelesa u fhasi.</p> <p>Vhagudi vha nga konavho na u lavhelesa phetheni kha:</p> <ul style="list-style-type: none"> • luhura (dzharajā, mpfunda); • tshifhajo na thajji dza fhasi; • řhanga; • zwiambaro na zwithu; • phulethi, khaphu na sosara • bola dza mutambo wa bořa ya milenzhe; • zwipuka zwi no nga sa kholomo, zwisusu, mbiđi, řhuđwa, didingwe, zwiņoni, zwikhokhonono; • maluvha na mařari; • mabambiri a luvhondoni ane a wanalesa mikhukhuni; • malungu a sialala kana a musalauno; na • bodo dza vumba dza sialala kana zwithatha zwe zwa tou lukwa.
			Vhulapfu ha Tshifinga (kha awara dza 1 na miniti dza 24)

<p>T̩HOHO</p>	<p>T̩HODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI DZA N̩WAHA U TSHI FHELA</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWINE ZWA LIVHIWA KHAZWO KHA THEMO YA 4</p>	<p>NOTSI DZA U BVISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p>	<p>Vhulapfu ha Tshifhinga (kha awara dza 1 na miniti dza 24)</p>
<p>2.1 Phetheni dza dzhomejiri</p>	<p>U kopa, u engagedzda na u buletshedza U kopa, u engagedzda na u buletshedza nga maipfi u phetheni dza dzhomejiri dzo itwaho nga zwithu zwi fareaho; na</p> <ul style="list-style-type: none"> • phetheni dza dzhomejiri dzo olwaho nga mitalo, zwivhumbeo kana zwithu. <p>U sika na u buletshedza phetheni dzavho vhanε U sika phetheni dzavho dza dzhomejiri</p> <ul style="list-style-type: none"> • nga zwithu zwine zwa farea • ngau ola mitalo, zwivhumbeo kana zwithu <p>Phetheni hojhe u mona na rine U topola, u buletshedza nga maipfi na u kopa phetheni dza dzhomejiri</p> <ul style="list-style-type: none"> • kha mupo • u bva kha vhutshilo ha dzuva jirwe na jirwe ha musalauno • u bva kha vhufa ha mvelele yashu 	<p>Phetheni hojhe u mona na rine Utopola, u buletshedza nga maipfi na u kopa phetheni dza dzhomejiri</p> <ul style="list-style-type: none"> • kha mupo • u bva kha vhutshilo ha dzuva jirwe na jirwe ha musalauno • u bva kha vhufa ha mvelele yashu 	<p>Vhagudi vha nga kona hani u buletshedza phetheni dzine vha dzi vhona hojhe u mona navho? Hu na ndila mntzhi dzo fhambanaho dza u buletshedza phetheni dzine ra dzi vhona u mona na rine. Vhonzhi ha phetheni u mona na rine dzo itwa nga mitalo, zwivhumbeo kana zwithu. Zwivhumbeo kana zwithu a zwi tei u vha na vhukwamani na zwivhumbeo zwa 2-D zwa dzhomejiri na zwithu zwa 3-D zwa shumwa nazwo kha Gireidi ya 2. Zwine vhagudi vha lavhelesa zwone ndi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zwifhio zwo dovhoololwaho, tsumbo, zwithoma, mitalo, na lushaka luŋwe na luŋwe lwa zwivhumbeo; na • zwo dovhoololwa nga ndliade. <p>Tsumbo:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mitalo tswititi ine ya budekana (u fana na kha malabi a u janzwa phulethi), mitalo ine ya gidima nga fhasi ha tshishumiswa kana u buḁa na hemmbe, mitalo ine ya wanala kha marukhu, • Mitalo yo khonaho ine ya nga ine ya wanala musi muthu a tshi tshea nyala • Mitalo i so ngo dowealeaho, u fana na mitalo ya kha minwe na mbiḁi na u hwetekana kana u honyana kha ndou, tshigulu na vhathu vho aluwaho • Mitalo ya magabelo ine ya wanala musi muthu o tshea zwi khavhishi, kana ine ya wanala fhethu ha ndunduma dza mujavha • Zwithoma zwine zwa fana nga saizi, zwithoma zwo thalanganano zwine zwa vha zwo vhewa u fana • Zwivhumbeo zwa saizi nthihi, tsumbo, phetheni dza zwidina kha luvhondo kana kha pheivi • Zwivhumbeo zwine zwa fana nga muvhala • Phetheni dzo itwaho nga tshivhumbeo tshine tsha fana zwo sedzaho masia o fhambanaho, tsumbo, ifofunderaru dzo sedzaho ntha kana fhasi kha mushumo wa malungu a sialata, kana zwidina zwa u pheiva zwo sedzaho masia o fhambanaho • Phetheni dzo itwaho nga zwivhumbeo zwo fhambanaho zwojhe, sa zwa mbiḁi 	

<p>T̩HOHO</p>	<p>T̩HODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI DZA N̩WAHA U TSHI FHELA</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWINE ZWA LIVHIWA KHAZWO KHA THEMO YA 4</p>	<p>NOTSI DZA U BVISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p>	<p>Vhulapfu ha Tshifhinga (kha awara dza 1 na miniti dza 24)</p>
<p>2.2 Phetheni dza nomboro</p>	<p>U kopa, u engedzedza na u buletshedza U kopa, u engedzedza na u buletshedza thevhekano ya nomboro dzi sa kongiho dzi si fhasi ha 200 U sika phetheni dza vhone vhaṅe U dzi sikela phetheni dzavho dza nomboro</p>	<p>U kopa, u engedzedza na u buletshedza U kopa, u engedzedza na u buletshedza thevhekano ya nomboro dzi sa kongiho dzi si fhasi ha 200 Thevhekano i tea u sumbedza u vhala vha tshi ya phanḡa na murahu nga: • 1 u bva kha nomboro iṅwe na iṅwe vhukati ha 0 na 200 • 10 u bva kha muandiso muṅwe vhukati ha 0-200 • 5 u bva kha muandiso muṅwe na muṅwe wa 5 vhukati ha 0-200 • 2 u bva kha muandiso muṅwe na muṅwe wa 2 vhukati ha 0-200 • 3 u bva kha muandiso muṅwe na muṅwe wa 3 vhukati ha 0-200 • 4 u bva kha muandiso muṅwe na muṅwe wa 4 vhukati ha 0-200 U sika phetheni dzavho dza nomboro</p>	<p>U ṭola notsi dza Themo ya 1, fhedzi hu engedzwe tshikhala tsha nomboro u swika kha 200</p>	<p>Ngudo 3</p>

GIREIDI YA 2 THEMO YA 4
3. TSHIKHALA NA TSHIVHUMBEO

<p>THOHO</p>	<p>THOPEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI DZA NWAHA U TSHI FHELA</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWINE ZWA LIVHIWA KHAZWO KHA THEMO YA 4</p>	<p>NOTSI DZA U BVISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p>	<p>Vhulapfu ha Tshifhinga (kha awara dza 1 na miniti dza 24)</p>
<p>3.2 Zwithu zwa 3-D</p>	<p>Mutevhe wa zwithu U qivha na u bula madzina a zwithu zwa 3-D zwine zwa wanala kijasini na kha zwiifanyiso</p> <ul style="list-style-type: none"> • zwiwhumbeo zwa bola (tshipulumbu) • zwiwhumbeo zwa bogisi (phirizimu) • silindara <p>Mbonalo ya zwithu U buletshedza, u dzudzanya na u vhambedza zwithu zwa 3-D u ya nga:</p> <ul style="list-style-type: none"> • saizi • zwithu zwine zwa kunguluwa • Zwithu zwine zwa suvha <p>Nyito dzine vha tea u tou fombe khadzo</p> <ul style="list-style-type: none"> • U lavhelesa na u fhaṭa zwithu zwa 3-D zwo nekedzwaho hu tshi khou shumiswa zwithu zwi fareaho sa zwiwhumbeo zwo gerwaho zwa 2-D, zwiḅuloko zwa u fhaṭa, zwa u mvusulusa, khithi ya u fhaṭa, zwiirwe zwithu zwa dzhomeṭjiri zwa 3-D. 	<p>Mutevhe wa zwithu U qivha na u bula madzina a zwithu zwa 3-D zwine zwa wanala kijasini na kha zwiifanyiso</p> <ul style="list-style-type: none"> • zwiwhumbeo zwa bola (tshipulumbu) • zwiwhumbeo zwa bogisi (phirizimu) • silindara <p>Mbonalo ya zwithu U buletshedza, u dzudzanya na u vhambedza zwithu zwa 3-D u ya nga:</p> <ul style="list-style-type: none"> • saizi • zwithu zwine zwa kunguluwa • Zwithu zwine zwa suvha 	<p>Zwo anganyelwaho zwine vhagudi vha tea u tou fombe khazwo kha Themo ya 4 Mushumo u a khwaṭhisedzwa nga mushumo wa u ṅwala.</p>	<p>Ngudo 1</p>

<p>T̩HOHO</p> <p>3.3 Zwivhumbeo zwa 2-D</p>	<p>T̩HOĐEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI DZA NWAHA U TSHI FHELA</p> <p>Mutevhe wa zwivhumbeo U ñivha na u bula madzina a zwivhumbeo zwa 2-D</p> <ul style="list-style-type: none"> • zwiwendeledzi • ðhofunđeraru • zwiwwea • ðhofunđeina <p>Mbonalo dza zwivhumbeo U buletshedza, u vhekanya na u vhambedza zwivhumbeo zwa 2-D u ya nga:</p> <ul style="list-style-type: none"> • saizi • muvhala • tshivhumbeo • masia tswititi • masia a tshitendeledzi 	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWINE ZWA LIVHIWA KHAZWO KHA THEMO YA 4</p> <p>Mutevhe wa zwivhumbeo U ñivha na u bula madzina a zwivhumbeo zwa 2-D</p> <ul style="list-style-type: none"> • zwiwendeledzi • ðhofunđeraru • zwiwwea • ðhofunđeina <p>Mbonalo dza zwivhumbeo U buletshedza, u vhekanya na u vhambedza zwivhumbeo zwa 2-D u ya nga:</p> <ul style="list-style-type: none"> • saizi • muvhala • tshivhumbeo • masia tswititi • masia a tshitendeledzi 	<p>NOTSI DZA U BVISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p> <p>U ðola notsi dza Themo ya 2 Nga themo ino, hu nga tea u itwa nõwenõdowe, nõdõhololo na u khañhisedza mushumo kana nyito dza zwivhumbeo zwa 2-D. Kha hu tou pfi fombe kha u ñivha na u bula madzina a zwiwendeledzi, zwiwwea, ðhofunđeraru na ðhofunđeina khatihhi na u amba uri masia azwo o ita tswititi naa kana o ita tshipulumbu. Kha hu itwe nyito dzo fhambanaho kha idzo dzo itwaho kha Themo ya 2. fhedzi hu tou pfi fombe kha mbonalo ya zwivhumbeo na madzina a zwivhumbeo.</p>	<p>Vhulapfu ha Tshifinga (kha awara dza 1 na miniti dza 24)</p> <p>Ngudo 3</p>
<p>3.4 Ndi nganyahuvhili (Symmetry)</p>	<p>Ndinganyahuvhili U ñivha na u ola mutalo wa ndinganyahuvhili kha zwivhumbeo zwa 2-D zwa dzhomeñiri na zwi si zwa dzhomeñiri</p>	<p>Ndinganyahuvhili U ñivha na u ola mutalo wa ndinganyahuvhili kha zwivhumbeo zwa 2-D zwa dzhomeñiri na zwi si zwa dzhomeñiri</p>	<p>U ðola notsi dza Themo ya 2.</p>	<p>Ngodo ya I</p>

GIREIDI YA 2 THEMO YA 4 4. MUELO		NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA		Vhulapfu ha Tshifhinga (kha awara 1 Na miniti dza 24)
THOHO	THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI DZA NWAHA U TSHI FHELA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWINE ZWA LIVHIWA KHAZWO KHA THEMO YA 4		
4.1 Tshifhinga	<p>U amba tshifhinga</p> <ul style="list-style-type: none"> • U amba na u tevhekanya maḍuvha a vhege • U amba na u tevhekanya miinwedzi ya nwaaha • U vhea maḍuvha a mabebo, vhuḵambo ha zwa vhurereli, maḍuvha a u awela a nnyi na nnyi, zwiwo zwa ḍivha zwakale, zwiwo zwa tshikoloni kha khalenda • U amba tshifhinga tsha awara dza 12 nga awara, hafu ya awara na kwotara ya awara. <p>U rekanya vhulapfu ha tshifhinga na fhela ha tshifhinga</p> <ul style="list-style-type: none"> • U shumisa watshi u rekanya vhulapfu ha tshifhinga nga awara, hafu ya awara kana kotara ya awara. 	<p>U amba tshifhinga</p> <ul style="list-style-type: none"> • U amba tshifhinga tsha awara dza 12 nga awara, hafu ya awara na watshi dza vhutanda. <p>U rekanya vhulapfu ha tshifhinga na u fhela ha tshifhinga</p> <ul style="list-style-type: none"> • U shumisa watshi u rekanya vhulapfu ha tshifhinga nga awara, hafu ya awara kana kotara ya awara. 	<p>Vhagudi vha bvela phanḁa na u ita nḁowenḁowe dza u amba nga ha vhulapfu ha tshifhinga na thevhakano ya tshifhinga.</p> <p>Nga tshifhinga tsha u gudisa kijasi yoṱhe na tshifhinga tsha u tou fombe kha tshigwada, vhagudi vha bvela phanḁa na u amba nga ha maḍuvha a vhege, miinwedzi ya nwaaha na datumu ya ḍuvha lenḁo, hu tshi katelwa na maḍuvha a murahu na a phanḁa ha ḍuvha ilo. Vhagudi vha vha na nḁivho ya khalenda nga u dzulela u vhea</p> <ul style="list-style-type: none"> • Maḍuvha a mabebo; • Vhuḵambo ha zwa vhurereli; • Zwiwo zwa ḍivhazwakale; • Zwiwo zwa tshikoloni; na • Maḍuvha a u awela a nnyi na nnyi kha khalenda <p>U amba tshifhinga nga awara, hafu ya awara na kotara ya awara</p> <p>U ṱola notsi dza Themo ya 3.</p>	Ngudo 1

<p>T̩HOHO</p> <p>4.2 Vhulapfu</p>	<p>T̩HOĐEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI DZA N̩WAHA U TSHI FHELA</p> <p>U ela hu si ha fomala</p> <ul style="list-style-type: none"> • U anganyela, u ela, u vhambedza, u tevhekanya na u rekhoda vhulapfu hu tshi shumiswa zwa u ela zwi si zwa ndinganelo, tsumbo, vhulapfu ha tshaᅇa, maga, vhulapfu ha penisela, zwa u vhalela, nz. • U buletshedza vhulapfu ha zwithu nga u vhala na u amba uri ndi vhulapfu chungana ha tsha u ela tshi si tsha ndinganelo vhu re hone. • U shumisa luambo u amba nga ha mbamedzo, tsumbo, tshilapfusa, tshipufhisa, mulapfusa, ᅇaᅇavhuwesaho. <p>U ᅇivhadza u ela ha fomala</p> <ul style="list-style-type: none"> • U anganyela, u ela, u vhambedza, u tevhekanya, na u rekhoda vhulapfu nga u shumisa mithara (hu nga vha zwiᅇanda zwa mithara kana thambo ya vhulapfu ha mithara) sa zwa u ela zwa ndinganelo zwa vhulapfu. 	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWINE ZWA LIVHIWA KHAZWO KHA THEMO YA 4</p> <p>U ᅇivhadza u ela ha fomala</p> <ul style="list-style-type: none"> • U anganyela, u ela, u vhambedza, u tevhekanya, na u rekhoda vhulapfu nga u shumisa mithara (hu nga vha zwiᅇanda zwa mithara kana thambo ya vhulapfu ha mithara) sa zwa u ela zwa ndinganelo zwa vhulapfu. 	<p>NOTSI DZA U BVISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p> <p>Ndi phambano i fhio u bva kha Themo ya 1?</p> <p>Kha Themo ya 1 ho themendelwa uri vhagudi vha tou fombe kha u anganyela, u ela, u vhambedza na u rekhoda vhulapfu, vhuphara na vhuᅇᅇha nga zwa u ela zwi si zwa fomala, fhedzi vhagudi vha tea u thoma u ela vha tshi shumisa mithara.</p> <p>Kha Themo ya 4, hu nga sedzwa nga maanᅇa kha u anganya, u ela, u vhambedza na u rekhoda vhulapfu, vhuᅇᅇha na vhuᅇᅇha nga u shumisa mithara: U ᅇola notsi dza Themo ya 1.</p> <p>U khwaᅇhisedza hohu hu nga itwa nga u shumisa ᅇᅇowedzo dza u ᅇwala.</p>	<p>Vhulapfu ha Tshifhinga (kha awara 1 Na miniti dza 24)</p> <p>Ngudo 1</p>
--	---	--	--	---

<p>THOHO</p>	<p>THOĎEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI DZA NWAHA U TSHI FHELA</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWINE ZWA LIVHIWA KHAZWO KHA THEMO YA 4</p>	<p>NOTSI DZA U BUISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p>	<p>Vhulapfu ha Tshifhinga (kha awara 1 Na miniti dza 24)</p>
<p>4.3 Tshileme</p>	<p>U ela hu si ha fomala</p> <ul style="list-style-type: none"> • U anganya, u ela, u vhambedza, u tevhekanya na u rekhoda tshileme hu tshi shumiswa zwa u ela zwi si zwa ndinganelo, tsumbo, zwibuloku, zwidina, nz. • U shumisa luambo u amba nga ha mbambedzo, tsumbo, leluwa, lemela, leluwesa, lemelesa <p>U dvhadza u ela ha fomala</p> <ul style="list-style-type: none"> • U vhambedza, u tevhekanya na u rekhoda tshileme tsha zwithu zwo pakiwaho zwa u rengisa zwine tshileme tshazwo tsha vha tsho nwaliwa nga dzikhijogireme, tsumbo, khijogireme 2 dza raisi, na khijogireme 1ya fuḽauru • U ela tshileme tshavho nga khijogireme hu tshi khou shumiswa tshikalo tsha bafurumu 	<p>U dvhadza u ela ha fomala</p> <p>Vhagudi vha ita mishumo ya u tou nḽwala u itela u kwhaḽisedza zwi tevhelaho, hu tshi katelwa u vhala zwifanyiso zwa</p> <ul style="list-style-type: none"> • zwibveledzwa zwo nḽwalwaho tshileme khazwo, • zwifanyiso zwa tshileme kha zwikalo zwa bafurumu hune musevhe wa vha wo sumba kha khijogireme yoḽthe. 	<p>Kha Themo ya 2 vhagudi vho</p> <ul style="list-style-type: none"> • ela tshileme nga nḽila i si ya fomala vha tshi shumisa tshikalo tsha u eḽanyisa; • tevhekanya zwibveledzwa u ya nga tshileme tsho nḽwalwaho kha tshiputeli kana phakhethe; na • vhala zwikalo zwa bafurumu (zwikalo zwa vhukuma na zwifanyiso zwa zwikalo) <p>U ḽola notsi u itela Themo ya 2</p> <p>Kha Themo ya 4 vhagudi vha tea u kwhaḽisedza zwikili zwavho kha u vhala zwikalo zwa bafurumu na zwifanyiso zwa zwikalo zwa bafurumu u swika kha khijogireme yoḽthe ya tsinisa. U kwhaḽisedza hohu hu nga itwa nga u shumisa nḽowedzo dza u nḽwala.</p>	<p>Ngudo 1</p>

<p>THOHO</p>	<p>THOĐEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI DZA NWAHA U TSHI FHELA</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWINE ZWA LIVHIWA KHAZWO KHA THEMO YA 4</p>	<p>NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p>	<p>Vhulapfu ha Tshifhinga (kha awara 1 Na miniti dza 24)</p>
<p>4.4 Khaphasithi/volume</p>	<p>U ela hu si ha fomala</p> <ul style="list-style-type: none"> • U anganyela na u ela, u vhambedza na u tevhekanya khaphasithi ya zwifaredzi (zwi amba uri zwine tshifaredzi tshi nga kona u hwala musi tsho ġadzwa) kana volume kha zwifaredzi ho shumiswaho zwa ela zwi si zwa fomala, tsumbo, zwilebula na khaphu • U buletshedza khaphasithi ya tshifaredzi nga u vhalana u amba uri ndi zwingana zwa u ela zwi si zwa fomala zwine zwa ġadza tshifaredzi, tsumbo, boġelo ji na vhungomu ha khaphu 4 <p>U ġivhadza u ela ha fomala</p> <ul style="list-style-type: none"> • U anganya, u ela, u vhambedza, u tevhekanya na u rekhoda khaphasithi ya zwithu nga u ela nga dziġithara • U vhambedza, u tevhekanya na u rekhoda khaphasithi ya zwithu zwo putelwaho lwa u rengisa hune khaphasithi ya zwo sumbedzwa nga dziġithara tsumbo, ġitha 2 dza mafni, ġithara 1 ya nyamunaitni, ġithara 5 dza pennde 	<p>U ġivhadza u ela ha fomala</p> <p>Vhagudi vha ita mushumo wa u ĳwala u khwaġhisedza zwi tevhelaho ho katelwa u vhalana zwifanyiso zwa</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zwibveledzwa zwine zwa vha na khaphasithi yo ĳwalwaho khazwo u itela thevhakanyo kha u tevhekanya • Zwifanyiso zwa dzhege hune vojumu ya vha i tsini na nomboro yo sumbedzaho ġitha 1 kana ġitha 2 kha mutalo wa ndinganelo <p>Zwine zwa lavhelelwa ndi zwa uri vhagudi vha vhale fhedzi nomboro ya tsini na mutalo wa ndinganelo. Vha buletshedza vojumu dzavho sa tsini na/ tsininnyana/u fhira zwiġuku/kana zwinzhi kana zwiġuku/kana nomboro vhukuma/ya ġithara ye vha vhalana kha dzhege)</p>	<p>Nga tshifhinga tsha mugudi tsha u shuma e eġhe vhagudi vha bvela phanġa na u</p> <ul style="list-style-type: none"> • anganya na u ela, u vhambedza, u tevhekanya na u rekhoda vhungomu kana kana vojumu ya zwifaredzi hu tshi khou shumiswa zwikalo zwi si zwa ndinganelo kana zwi si zwa fomala. Hu tshi tevhelwa risipi, hu tshi katelwa u baka, ndi nyimele ya vhuġi hune vhagudi vha nga ita ndowendowe ya u ela. Khethani risipi hune thimbwanywa dza vha dzo nekedzwa nga khaphu, kulebula kana zwa u ela zwi si dza fomala; • vhambedza na u tevhekanya vhungomu ha vhunzhi ha maboġelo na zwiteĳwa zwa ġirozari hune volume ya vha yo ĳwalwa kha tshiputeli; na • shumiswa maboġelo a ġitha 1 kana dzhege ya ġitha 1 kha u anganya na u ela, u vhambedza, u tevhekanya na u rekhoda vhungomu ha zwifaredzi kana vojumu ya zwifaredzi nga ġithara. <p>U ųolani notsi dza Themo ya 3.</p> <p>Vhagudi vha tea u ĳewa mishumo ya u ĳwala u itela u khwaġhisedza zwi tevhelaho, hu tshi katelwa u vhalana</p> <ul style="list-style-type: none"> • zwifanyiso zwa zwibveledzwa na vhungomu hazwo ho ĳwalwaho khazwo hu u itela thevhakanyo ya u tevhekanya, na • zwifanyiso zwa dzhege hune vojumu ya vha tsini na nomboro yo sumbedzwa ho ġithara 1 kana ġithara 2 kha mutalo wa ndinganelo. • Zwine zwa lavhelelwa ndi zwa uri vhagudi vha vhale fhedzi nomboro ya tsini na mutalo wa ndinganelo. Vha buletshedza vojumu dzavho sa tsini na/ tsininnyana/u fhira zwiġuku/zwinzhi kana zwiġuku/kana nomboro vhukuma/ya ġithara ye vha vhalana kha dzhege) <p>U ela vhungomu sa nyimele ya u tandulula thaidzo na u rekanya</p> <p>Nga tshifhinga tsho avhelwaho Nomboro, Tswayo na Vhushaka, vhagudi vha tea u tandulula thaidzo dzine dza shumisa nyimele kana vhuvha ha</p> <ul style="list-style-type: none"> • tshikalo tshi si tsha fomala tsha vhungomu / vojumu, tsumbo, Gugu vho shumisa khaphu 2 dza mafni u ita phudini. Arali vha nga davhula risipi, vha nga tea u shumisa khaphu dza mafni nngana? • ġithara <p>U dzhela nzhele tshikhala tsha nomboro dzo teaho themo, khathini na tshikhala tsha tshaka dza thaidzo.</p>	

GIREIDI YA 2 THEMO YA 4 5. U SHUMA NA DATA			
THOHO	THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI DZA NWAHA U TSHI FHELA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWINE ZWA LIVHIWA KHAZWO KHA THEMO YA 4	NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA
5.4 U kuvhanganya na u dzudzanya data	<p>U kuvhanganya na u dzudzanya data</p> <ul style="list-style-type: none"> • U kuvhanganya data nga ha kilasi kana tshikolo u fhindula mbudziso dzo vhudziswa nga mudededzi. • U dzudzanya data kha thajisi 		Vhulapfu ha Tshifhinga (kha awara 1 Na miniti dza 24)
5.5 U imela data	<p>U imela data</p> <p>U imela data kha girafu ya zwifanyiso</p>		
5.6 U sengulusa na u talutshedza data	<p>U sengulusa na u talutshedza data</p> <p>U fhindula mbudziso nga ha girafu ya zwifanyiso.</p>	<p>U sengulusa na u talutshedza data</p> <p>U sengulusa data kha zwo imelaho data yo nekedzwaho</p>	<p>U sengulusa na u talutshedza data yo nekedzwaho</p> <p>Nga hetshi tshifhinga tsha nwaha, vhagudi vha tea u vha vha tshi vho qivha nga ha girafu ya zwifanyiso. Zwo themdelwa uri kha Themo ya 4 vhagudi vha tou fombe kha u sengulusa data. Vhagudi kha vha newe data uri vha sengulusa kha girafu ya zwifanyiso i siho fhasi ha nthihi.</p> <p>Vhagudi vha tea u fhindula mbudziso dzine dza vhudziswa malugana na girafu na thebulu: U tola Themo ya 1 u wana tshaka dza mbudziso dzo tea ho.</p>
			Ngudo 1

3.5.2 U BWISELA KHAGALA ZWI RE NGOMU GIREIDI YA 3

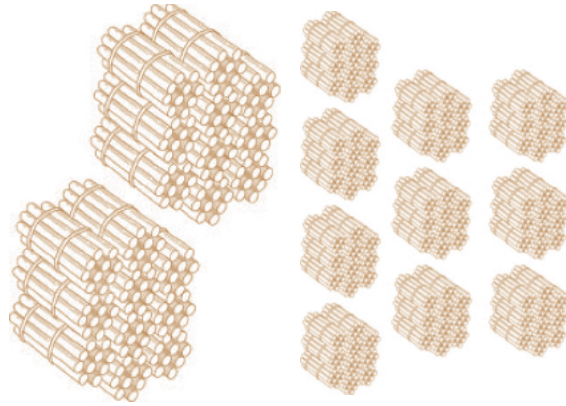
GIREIDI YA 3 THEMO YA 1
1. NOMBORO, NYITO NA VHUSHAKA

Vhagudi vha Gireidi ya 3 vha ḡo khwaḡhisedza zwe vha guda kha Gireidi ya 2, vha ḡo shumisa izwi zwikili u shuma na nomboro vhukati ha 0 na

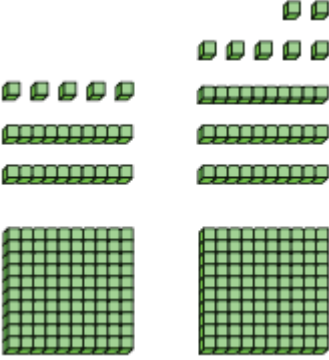
Vhagudi vha gireidi ya 3 vha ḡo:

- vhala na u ḡwala nomboro nga zwiga na nga maipfi u swika kha
- bvela phanḡa u topola na u vhea nomboro kha vhuimo hadzo;
- shumisa ḡdivho yavho ya vhuimo ha nomboro u wana maḡana, mahumi na vhutithi na u ḡalutshedza vhusaka hadzo;
- khethekanya nomboro ya didzhithi tharu. vha ḡo shumisa ḡdivho dzavho dza vhuimo ha nomboro u vhambedza na u tevhekanya nomboro na u ḡee mbuno kha zwe vha nanga;
- bvela phanḡa u vhala vha tshi ya phanḡa na murahu, zwino kha tshikhala tsha na vha ḡo thoma u ḡivha vhusaka vhukati ha u vhala nga mbilimbili na nga ḡnanḡa;
- ḡivha u vhala zwithu zwinzhi zwo kuvhanganywaho nga u zwi vhea nga zwigwada. Vha kona u vhala nga u tevhekanya nga ḡḡila yoneyone na u kona u ḡea maitele a u sedzulusa mvelelo;
- ḡanganya na u ḡusa nomboro nga ḡnoho u swika kha.
- tandulula tshaka dzo fhambanaho dza thaidzo na uri vha ḡo guda u kona u dzudzanya phindulo dzo tou ḡwalwaho nga ḡḡila ya u tevhekana;
- nanga nyito yo teaho musi hu tshi itwa thandululo ya thaidzo kha nyimele;
- kona u rekhoda ḡhanganyelo dzavho hu tshi shumiswa tsha u ḡanganyisa (+), tsha u ḡusa (-) na tshilinganyisi (=). Vha kona u ḡalutshedza phindulo dzavho na u buletshedza maitele avho;
- shuma na ḡḡila dza fomala u rekhoda u ḡanganya na u ḡusa, sa tsumbo vha ḡo pwashekanya nomboro nthihi kana mbili u ḡanganya kana u ḡusa; na
- vha ḡo kona u nanga kha zwitirathedzhi zwinzhi u kona u tandalula thaidzo. Sa tsumbo u ḡusa: mugudi u ḡo ḡivha u ḡusa nga u vhala a tshi ya phanḡa kana murahu.
- Kharikhulamu i lavhelela uri vhagudi vha Gireidi ya 3 vha shume vha tshi shumisa zwithu zwi no farea zwituku zwi no imela u ḡanganya na u ḡusa. Matfeloni a ḡwaha vhagudi vha tea u kona u ḡanganyisa na u ḡusa nga u shumisa penisela na maitele a mabambiri.
- Mugudi a thomaho Gireidi ya u tea u kona u pfesesa ndeme ya nomboro na u pwashekanya nomboro u kona u rekanya. Mugudi u thoma u pfesesa sa nthihi na 7 sa mahumi na 8 sa vhutithi. Mugudi ha ḡoḡi zwithu zwi no farea u thusa u pfesesa uhu. Kha Gireidi ya 3 vhagudi vha ḡo bvela phanḡa na u ḡoḡa zwikhala u ita ḡoḡewḡowe dza u pwashekanya nomboro u itela u pfesesa ndeme ya nomboro na u shumisa ḡdivho iyi u itela u pwashekanya nomboro kha u ḡanganya na u ḡusa.

<p>THOHO</p> <p>1.1</p> <p>U vhala zwishumiswa</p>	<p>THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI DZA NWAHA U TSHI FHELA</p> <p>U vhala zwishumiswa zwi fareaho</p> <p>U anganyela na u vhala nga u fulufhedzea u swika kha zwithu zwi si fhasi ha . Tshijirathenzhi tsha u vhea nga zwigwada tshi a futuwedza.</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWINE ZWA LIVHIWA KHAZWO KHA THEMO YA 4</p> <ul style="list-style-type: none"> • U vhea nga zwigwada zwithu zwi si fhasi ha u zwi anganyela na u vhala nga u fulufhedzea • U nea u angaredza hu o pfallaho ya nomboro ya zwishumiswa zwine zwa nga sedzuluswa nga u vhala 	<p>NOTSIDZA U BVISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p> <p>Kha Gireidi ya 3 vhagudi vha bvela phanga na u vhala zwishumiswa zwa dluvha jinwe na jinwe. Tshikhala tsha nomboro tshi a aluwa u swika kha matheloni a riwaha. Izwi zwi amba uri hu tea u dzhielwe nzhele lushaka lwa zwishumiswa zwi shumiswaho:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zwi buloko zwa Dienes • Magarata dza vhuimo ha nomboro <p>Kha themo ya u thoma vhagudi vha ita ndowengwe na u khwaṭhisedza u vhala zwishumiswa u swika kha</p> <p>Hu tea u livhiwa kha u vhekanya zwishumiswa nga zwigwada. Vhagudi vha tea u vha na vhu vha ha khwine, ho khwiniseaho ha u pfesesa uri zwi khwine zwa dovha zwa javhanya u vhala nga zwigwada zwa nga mahumi, nga fumbili, nga fuṭhanu na nga maḡana u fhirisa u vhala nga nthihi. Vha thoma u vhala nga maḡana, vha tshi ya phanga na murahu kha thoma ya u thoma. U tikedza u vhala nga thoho, vhagudi vha kona u dzudzanya zwishumiswa zwi nga zwigwada zwa 100</p> <p>Tsumbo:</p> <p>Tshigwada tshinwe na tshinwe tshi sumbedza maḡana.</p>	<p>Vhulapfu ha Tshifhinga</p> <p>(kha awara 1 na miniti dza 24)</p>
---	--	--	---	---

<p>THOHO</p> <p>1.1</p> <p>U vhala zwishumiswa</p>	<p>THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI DZA NWAHA U TSHI FHELA</p> <p>U vhala zwishumiswa zwi fareaho</p> <p>U anganyela na u vhala nga u fulufhedzea u swika kha zwithu zwi si fhasi ha . Tshitrathenzhi tsha u vhea nga zwigwada tshi a tšutuwedza.</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWINE ZWA LIVHIWA KHAZWO KHA THEMO YA 4</p> <ul style="list-style-type: none"> • U vhea nga zwigwada zwithu zwi si fhasi ha u zwi anganyela na u vhala nga u fulufhedzea • U ŋea u angaredza hu o pfallaho ya nomboro ya zwishumiswa zwine zwa nga sedzuluswa nga u vhala 	<p>NOTSIDZA U BUISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p> <p>Nga tshifhinga itshi tsha themo na ŋwaha wothe vhagudi vha tea u ġivha uri u vhala zwishumiswa zwi thusa hani kha u rekanya.</p> <p>Tsumbo: U vhala zwishumiswa nga u pwashékanya zwishumiswa u ya nga zwigwada zwa fumi, mahumi, 20, 50, kana mađana a ġo tendela vhagudi u pwashékanya nomboro musi vha tshi tanganya na u tusa. U tanganya 362 + 527, vhagudi vha kona u pwashékanya nomboro u ya nga zwipida zwa vhuimo ha nomboro. sa.</p> <p>$362 + 527 = (300 + 60 + 2) + (500 + 20 + 7)$.</p> <p>Vhagudi vha kona u vhala mađana khathini nga uri vho zwi ita musi zwishumiswa zwa u vhala zwo itwa zwigwada zwa mađana. Vhagudi vha konaha u vhala nga mahumi (vho zwi ita u bva Gireidi ya 1) na u ya nga nthihi nga nthihi. Vhagudi vha tea u pfelesa uri ndi ngani vha tshi fhedza tshifhinga kha zwishumiswa zwa u vhala. Thumekanyo i tea u tou ambiwa nga hayo.</p> <p>Nga tshifhinga tsha themo ino vhagudi vha tea u kona u shumisa mabuloko a Dienes kha u imelela nomboro kana mabuloko a mutheo wa fumi. Vhagudi vho shumisa zwishumiswa izwi kha Gireidi ya 2.</p>	<p>Vhulapfu ha Tshifhinga</p> <p>(kha awara 1 na miniti dza 24)</p>
---	--	--	---	---

Vhagudi vha tea u kona u fhedzisa tshitatamennde tshi tevhelaho:

Ndeme ya mabuloko a mutheo wa ndi _____

Vhagudi vha kona u shumisa magarađa a vhuimo ha nomboro u sumbedza ndeme ya didzhithi inwe na inwe.

Ndivho ya lushaka ulwu lwa mishumo a si lwa u vhala zwishumiswa fhedzi.

Nga tshifhinga tshenetshi vhagudi vha :

- pfelesa ndeme ya didzhithii;
- u pwashékanya na u fhađa nomboro; na
- u vhala zwiga zwa nomboro.

THOHO	THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI DZA NWAHA U TSHI FHELA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWINE ZWA LIVHIWA KHAZWO KHA THEMO YA 4	NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA	Vhulapfu ha Tshifhinga (kha awara 1 na miniti dza 24)
<p>1.2 U vhala u tshi ya phanda na murahu</p>	<p>U vhala u ya phanda na murahu:</p> <ul style="list-style-type: none"> Tshikhala tsho teiwaho kha gireidi ya 2 hu na tshikhala tsha nomboro tsho engedzeaho u bva kha nomboro inwe na inwe yo tiwaho nga 20, nga 25, nga 50, nga 100 u swika kha dzi si fhasi ha 1000 	<p>U vhala u ya phanda na murahu nga:</p> <ul style="list-style-type: none"> Tshikhala tsho teiwaho kha gireidi ya 2 hu na tshikhala tsha nomboro tsho engedzwano nga 100 u swika kha dzi si fhasi ha 500 	<p>Ndi phambano ifhio u bva kha Gireidi ya 2? Vhagudi vha vhala nga 100 lwa u thoma. Vha ita izwi u swika kha 500. Vhagudi vha ɔɔɔa zwishumiswa zwa mutheo wa fumi u vha tikedza sa:</p> <ul style="list-style-type: none"> Malungu ha u vhala Mabuloko dza Dienes Mutalombalo Giridi ya nomboro <p>U vhala u tshi pfuka zwi ɔɔɔou u ɔumekanywa na thebuɔu ya u andisa. U vhala nga 4 zwi ɔɔ thusa vhagudi musi vha tshi ri:</p> <ul style="list-style-type: none"> Nɔa 1 ndi 4 Nɔa 2 ndi 8 Nɔa 3 ndi 12 <p>U vhala vha tshi pfuka zwi tikedza u pfesesa ha u andisa na uri zwi ɔɔ thusa vhagudi musi vha tshi fhedzisa thevhekano ya nomboro.</p>	

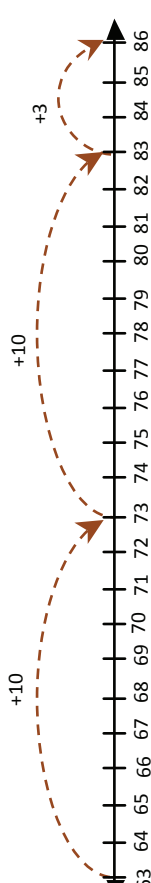
<p>THOHO</p>	<p>THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI DZA NWAHA U TSHI FHELA</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWINE ZWA LIVHIWA KHAZWO KHA THEMO YA 4</p>	<p>NOTSIDZA U BVISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p>	<p>Vhulapfu ha Tshifhinga (kha awara 1 na miniti dza 24)</p>
<p>1.3 Zwiga zwa nomboro na madzina a nomboro</p>	<p>U topola, u divha na u vhala nomboro</p> <ul style="list-style-type: none"> • U topola, u divha na u vhala zwiga zwa nomboro • 0 - 1000 • U nwala zwiga zwa nomboro • U topola, u divha na u vhala madzina a nomboro 0 - 1 000 • U nwala madzina a nomboro u swika 	<p>U topola, u divha na u vhala nomboro</p> <ul style="list-style-type: none"> • U topola, u divha na u vhala zwiga zwa nomboro • U nwala zwiga zwa nomboro • U topola, u divha na u vhalas madzina a nomboro • U nwala madzina a nomboro 	<p>Ndi phambano ifhio u bva kha Gireidi ya 2?</p> <p>Nga tshifhinga itshi vhagudi vha divha, u vhala na u nwala zwiga zwa nomboro u swika kha. Vha vhala madzina a nomboro u swika kha na u nwala madzina a nomboro u swika kha</p> <p>U vhala na u nwala zwiga zwa nomboro zwi itwa ndowendowe musi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • vha tshi vhala zwishumiswa; • u vhala vha tshi ya phanḁa na murahu; • u fhedzisa thevhekano ya nomboro; na • u tevhekanya na uvhambedza nomboro. <p>Hu dzhiewe nzhele u bula nomboro nga ngona; hu tea uri muthu ari sa 323 “madzana mataru na mahumi mavhili na ntharu”, HU SI sa “323”.</p> <p>Musi hu tshi nwala nomboro dza didzhithi tharu, nomboro vhukati ha 100 na 110; 200 na 210; 300 na 310, 400 na 410, didzhithi i re kha vhuimo ha vhufumi ndi zero. Vhanwe vhagudi vha wana zwi tshi vha kongela u nwala idzi nomboro nga zwiga musi vho neiwa nomboro nga maipfi. Sa tsumbo, zwi a kongela vhanwe vhagudi u nwala ‘madzana mataru na nga’ nga zwiga. Vha nga nwala 3004. Magarata a vhuimo ha nomboro ndr a ndeme kha u thusa vhagudi u pfesesa u sumbedza u imela ha idzi nomboro nga zwavhuḁi. Vhagudi vha tea u newa ndowendowe yo ḁalaho ya u nwala idzi nomboro.</p>	

THOHO	THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI DZA NWAHA U TSHI FHELA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWINE ZWA LIVHIWA KHAZWO KHA THEMO YA 4	NOTSIDZA U BUISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA	Vhulapfu ha Tshifhinga (kha awara 1 na miniti dza 24)
<p>1.4 U buletshedza,u vhambedzana u tevhhekanya nomboro</p>	<p>U buletshedza, u vhambedza na u tevhhekanya nomboro u swika kha 999</p> <ul style="list-style-type: none"> • U buletshedza na u vhambedza nomboro yo fhelelaho u swika kha 999 hu tshi shumiswa thukhusa kha, khulwanesa kha, zwinzhi kha,zwijuku kha na u lingana na • U buletshedza na u tevhhekanya nomboro yo fhelelaho u swika kha 999 u bva kha thukhusesa u ya kha khulusesa na khulusesa u swika kha thukhusesa U shumisa nomboro dza thevhekano u sumbedza u tevhhekana, fhethu kana vhuimo <p>U shumisa, u vhala na u nwala nomboro tevhhekano ho katelwa na, zwivhumbeo zwo pfunhifhadzwa ho u swika kha 31.</p>	<p>U buletshedza, u vhambedza na u tevhhekanya nomboro u swika kha 99</p> <ul style="list-style-type: none"> • U buletshedza na u vhambedza nomboro yo fhelelaho u swika kha 99 nga u shumisa thukhu kha, khulwane kha, zwinzhi kha,zwijuku kha na u lingana na • U buletshedza na u tevhhekanya nomboro yo fhelelaho u swika kha 99 u bva kha thukhusesa u ya kha khulusesa, na u bva kha khulusesa u swika kha thukhusesa U shumisa nomboro dza thevhekano u sumbedza u tevhhekana, fhethu kana vhuimo <p>U shumisa, u vhala na u nwala nomboro tevhhekano ho katelwa na, zwivhumbeo zwo pfunhifhadzwa ho u swika kha 31.</p>	<p>Ndi Ndi phambano ifhio u bva kha Gireidi ya 2?</p> <p>Nga tshifhinga itshi vhagudi vha khwaṭhisedza u tevhhekanya na u vhambedza nomboro u swika kha na u tea u kona u nea mbuno uri ndi ngani nomboro inwe i khulwane kha inwe. U tendela vhagudi u shumisa mutalombalo, vhuṭala ha nomboro, giridi dza nomboro kana ngivho dzavho dza u pwashhekanya nomboro kha mahumi na vhuṭhihi u sumbedza u pfesesa havho. Musi vha tshi tevhhekanya nomboro vhagudi vha tea u kona u amba uri ndi ngani nomboro i khulwane kha inwe nga u shumisa ndeme ya didzhihi u ṭalutshedza vhone vhaṭe.</p> <p>Tsumbo:</p> <p>ndi thukhu kha ngauri:</p> <p>U divha uri na, na uri na 9, na uri i ndi zwidzanda mararu zwa fumi na uri ndi zwidzanda zwi ṭanu zwa fumi. Hu na zwidzanda zwinzhi zwa mahumi kha 50 u fhira kha 30.</p> <p>Kha u shuma na nomboro dza thevhekano khalendara yo tea ngauri i tendela mugudi u amba nga divha ja 23 kana ja 31 ja ṅwedzi. Vhagudi vha tea u ita ngowengowe ya u vhala na u ṅwala tshivhumbeo tsho pfunhifhadzwa.</p>	

<p>THOHO</p>	<p>THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI DZA NWAHA U TSHI FHELA</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWINE ZWA LIVHIWA KHAZWO KHA THEMO YA 4</p>	<p>NOTSIDZA U BUISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p>	<p>Vhulapfu ha Tshifhinga (kha awara 1 na miniti dza 24)</p>
<p>1.5 Vhuimo ha nomboro</p>	<p>U givha vhuimo ha nomboro dza didzhithii tharu u swika kha 999</p> <ul style="list-style-type: none"> • U givha zwine didzhithii inwe na inwe ya imela • U pwashhekanya nomboro dza didzhithii tharu u swika kha 999 u ya kha muandiso wa 100, muandiso wa fumi na nthihi • U topola na u amba ndeme ya didzhithii inwe na inwe 	<p>U givha vhuimo ha nomboro ha u swika kha 99</p> <ul style="list-style-type: none"> • U givha zwine didzhithii inwe na inwe ya imela • U pwashhekanya nomboro ya didzhithii mbili u swika kha 99 u ya kha muandiso wa mahumi na nthihi • U topola na u amba ndeme ya didzhithii inwe na inwe 	<p>Ndi phambano i fhio u bva kha Gireidi ya 2? Iyi themo ndi ya u khwañisedza u pfesesa ha vhuimo ha nomboro u bva kha Gireidi ya 2. Vhagudi vha bvela phanḁa u ita nyito dza lushaka dzi no fana sa kha Gireidi ya 2, Themo ya 4:</p> <p>U pfesesa na shumisa givhaipti ya vhuimo ha nomboro: U shumisa, u vhala na u thoma u nḁwala:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vhuthihi, mahumi, didzhithii, nomboro ya didzhithii, nthihii, nomboro ya didzhithii mbili ... vhuimo ha nomboro ... <p>U pwashhekanya nomboro ya didzhithii mbili u ya kha muandiso wa fumi na nthihi Vhagudi vha kona u pwashhekanya nomboro u ya kha:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ndeme ya mahumi na ndeme ya vhuthihi sa $73 = 70 + 3$ (magaraḁa a vhuimo ha nomboro ndi a ndeme kha u ita izwi) <p>U fhaḁa nomboro ya didzhithii mbili u bva kha zwipida zwa vhuimo Tsumbo</p> <p>U nḁwala nomboro:</p> <p>a) mahumi a 6 na nthihi 3 _____</p> <p>b) mahumi 2 na nthihi 5 _____</p> <p>c) mahumi a 12 na nthihi dza 8 _____</p> <p>d) mahumi a 18 na nthihi 4 _____</p> <p>U shumisa zwishumiswa u sumbedza u khethekanywa ha nomboro:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Abacus a) U sumbedza mahumi 4 na nthihi 5 nga u shumisa abakhasi. b) U sumbedza mahumi a 7 na thihii dza 6 nga u shumisa abakhasi. 	

<p>THOHO</p> <p>1.5</p> <p>Vhuimo ha nomboro</p>	<p>THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI DZA NWAHA U TSHI FHELA</p> <p>U qivha vhuimo ha nomboro dza didzhithii tharu u swika kha 999</p> <ul style="list-style-type: none"> • U qivha zwine didzhithii inwe na inwe ya imela • U pwashekanya nomboro dza didzhithii tharu u swika kha 999 u ya kha muandiso wa 100, muandiso wa tumi na nthihi • U topola na u amba ndeme ya didzhithii inwe na inwe 	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWINE ZWA LIVHIWA KHAZWO KHA THEMO YA 4</p> <p>U qivha vhuimo ha nomboro ha u swika kha 99</p> <ul style="list-style-type: none"> • U qivha zwine didzhithii inwe na inwe ya imela • U pwashekanya nomboro ya didzhithii mbili u swika kha 99 u ya kha muandiso wa mahumi na nthihi • U topola na u amba ndeme ya didzhithii inwe na inwe 	<p>NOTSI DZA U BUISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p> <ul style="list-style-type: none"> • Magaraṭa a vhuimo <p>Vhagudi vha shumisa magaraṭa a vhuimo ha nomboro u sumbedza zwiṭiṭa zwa nomboro.</p> <p>Tsumbo:</p> <p>Mbudziso dza lushaka lu tevhelaho dzi nga vhudziswa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • U amba zwine didzhithii ya 8 ya imela zwone kha 28? Na uri 2 yo imelani 2? • U amba nomboro ine ya lingana kana u fana sa: <ul style="list-style-type: none"> a) Mahumi a 6 b) Mahumi a 9 na nthihi 3 c) Mahumi 5 na nthihi dza 9 	<p>Vhulapfu ha Tshifhinga</p> <p>(kha awara 1 na miniti dza 24)</p>
---	--	--	---	---

THOHO	THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI DZA NWAHA U TSHI FHELA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWINE ZWA LIVHIWA KHAZWO KHA THEMO YA 4	NOTSIDZA U BUISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA	Vhulapfu ha Tshifhinga (kha awara 1 na miniti dza 24)
U TANDAULULA THAIDZO KHA NYIMELE				
<p>1.6 Thekhiniki dza u tandulula thaidzo</p>	<p>U shumisa thekhiniki dzi tevhelaho musi hu tshi tandulula thaidzo na u talutshedza thandululo dza thaidzo:</p> <ul style="list-style-type: none"> • u fhaṭa na u pwashhekanya nomboro • u dāvuhula na u hafula • mutalombalo • u isa kha tsha fumi 	<p>U shumisa thekhiniki dzi tevhelaho musi hu tshi tandululwa thaidzo:</p> <ul style="list-style-type: none"> • u fhaṭa na u pwashhekanya nomboro • u dāvuhula na u hafula • mutalombalo 	<p>Ndi phambano ifhio u bva kha Gireidi ya 2? Vhagudi vha lavhelelwa u tandulula thaidzo dza maipfi nga u shumisa thekhiniki dzi tevhelaho:</p> <ul style="list-style-type: none"> • U fhaṭa kana u pwashhekanya nomboro • U dāvuhula na u hafula • Mutalombalo <p>U ola u swika kha zwithu zwa 99 nga eṭhe a zwi muthusi tshithu na hone zwi tea u sa ṭuṭuwedzwa. Kha hu ṭuṭuwedze u dzheniswa ha zwiḡa zwa nomboro kha rikhodo dzavho, hu tshi katela na u sumbedza zwifanyisona. Vhagudi vha tea u ṭuṭuwedzwa u ṛwala mathungo a nomboro.</p> <p>U tendela vhagudi u nanga tekeniki ine vha i pfesesa. Tshikhala tsha nomboro na lushaka lwa thaidzo lu a sumbedza thekhiniki ine ya nga shumiswa. Fhedzi ha, arali vhagudi vha nga u shumisa thekhiniki dzi sa shumu vha tea u thusiwa u shumisa maitele a shumaho vhukuma.</p> <p>U fhaṭa na u pwashhekanya Ndi iṛwe ya thekhiniki dza ndeme kha Vhuimo ha Fhasi. U shumisa thekhiniki iyi zwi tendela vhagudi u khethekanya (vha pwashhekanya) na u dovha u ṭanganya nomboro u thusa u leludza u rekanya. Vha ḡo shumisa thekhiniki iyi nga u ḡala kha Vhuimo ha Vhukati.</p> <p>U dāvuhula na u hafula Thekhiniki iyi i a konda na uri i ṭoḡa u pfesesa kushumisele kwa nomboro. Vhagudi vhaṇe vha kona u nanga u shumisa thekhiniki iyi ndi avho vhaṇe vha lelutshelwa nga u shandukisa maitele ane vha a shumisa. U ḡivha uri hu dāvuhuliswa hani zwi ḡo tendela vhagudi u shumisa zwiṭrathedzhi zwa madāvuhulu a tsini.</p> <p>Tsumbo: Thaidzo dza maipfi: Duvha iṛwe kiliniki vhana vha 45 vho ṭhavhelwa mukhushwane. Duvha iṭ tevhelaho vhana vha 46 vho ḡo ṭhavhelwa. Ndi vhana vhangana vhoṭhe vhe vha ḡo ṭhavhelwa vho ṭangana?</p> <p>Thaidzo i nga tandululwa nga u shumisa u dāvuhula. Mugudi a nga ri u dāvuhula 45 a ṭanganya na 1 kana a dāvuhula 46 a ṭusa 1.</p>	

THOHO	THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI DZA NWAHA U TSHI FHELA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWINE ZWA LIVHIWA KHAZWO KHA THEMO YA 4	NOTSIDZA U BUISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA	Vhulapfu ha Tshifhinga (kha awara 1 na miniti dza 24)
<p>1.6</p> <p>Thekhiniki dza u tandulula thaidzo</p>	<p>U shumisa thekhiniki dzi tevhelaho musi hu tshi tandulula thaidzo na u talutshedza thandululo dza thaidzo:</p> <ul style="list-style-type: none"> • u fhaṭa na u pwashhekanya nomboro • u davhula na u hafula • mutalombalo • u isa kha tsha fumi 	<p>U shumisa thekhiniki dzi tevhelaho musi hu tshi tandululwa thaidzo:</p> <ul style="list-style-type: none"> • u fhaṭa na u pwashhekanya nomboro • u davhula na u hafula • mutalombalo 	<p>Mitalombalo</p> <p>U shumisa mutalombalo u itela u vha thusa u rekanya zwi ḑo ṅea vhagudi ṅdila ya u rekhoda kuhumbulele kwavho na u ku londa. Zwi tendela vhagudi u vha na rikhodo ya tshivhumbeo tshine vha nga kona u tshi shumisa u ṭalutshedza uri vha nga tandulula hani thaidzo.</p> <p>Vhagudi vho vha vha tshi shumisa mutalombalo u bva Gireidi ya 1. Vhagudi vha tea u kona u fhaṭa mutalombalo u si na tshithu hune vha nga vhea nomboro dza u thoma na u vhona uri vha bva hani kha iṅwe vha tshi ya kha iṅwe.</p> <p>Tsumbo ya uri vhagudi vha nga kona u shumisa hani mutalombalo:</p> <p>Vhana vha 28 vho ya lwendoni lwa u guda namusi. Hu kha ḑi vha na vhana vha 70 tshikoloni. Ho vha hu na vhana vhangana tshikoloni?</p> 	
<p>1.7</p> <p>U ṭanganya na u ṭusa</p>	<p>U tandulula thaidzo dza maipfi kha nyimele na u ṭalutshedza thandululo dzavho dza thaidzo dzi kwamaho u ṭanganya na u ṭusa zwi liivhisaho kha phindulo dzi swikaho kha 999.</p>	<p>U tandulula thaidzo dza maipfi kha nyimele na u ṭalutshedza thandululo dzavho dza thaidzo dzi kwamaho u ṭanganya na u ṭusa zwi liivhisaho kha phindulo dzi swikaho kha 99.</p>	<p>Tsumbo dza thaidzo dzine dza nga itwa nga themo ino</p> <p>Kha themo ino, vhagudi vha khwaṭhisedza mushumo wo itwaho kha Gireidi ya 2. U sedza kha notsi dza nga ha tshakha dza u tandulula thaidzo kha Gireidi ya 2, Tshipida2.</p>	

<p>THOHO</p> <p>1.8</p> <p>U tanganya ha u dovhololahu livhisaho kha u andisa</p>	<p>THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI DZA NWAHA U TSHI FHELA</p> <p>U tandulula thaidzo dza maipfi kha nyimele na u talutshedza thandululo dzavho dza thaidzo hu tshi shumiswa u andisa hu na phindulo u swika kha 99.</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWINE ZWA LIVHIWA KHAZWO KHA THEMO YA 4</p> <p>U tandulula thaidzo dza maipfi kha nyimele na u talutshedza thandululo dzavho dzi kwamaho u andisa hu re na phindulo u swika kha 50.</p>	<p>NOTSIDZA U BVISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p> <p>Tsumbo dza thaidzo dzine dza nga itwa themo ino</p> <ul style="list-style-type: none"> • Muřhaři u řođa u adza miduba ya zwidina zwa u pheiva zwa 6, hu na zwidina zwa 8 kha muduba muřwe na muřwe. Ndi zwidina zwingana zwine vha řo zwi řođa ? • Mařane u na bege řna dza mařegere. Bege iřwe na iřwe i na mařegere a 6. Hu na mařegere mangana oře o řangana? • Mma vha řođa u бага khekhe dza 12. Ařali khekhe iřwe na iřwe i tshi řođa makumba 2, Ndi makumba mangana ane mma vha řo a renga? • Ařali mugudi muřwe na muřwe a tshi vhalala bugu 3 nga Fulwana, ndi bugu nngana dzine dza nga vhalwa nga kilasi ya vhana vha 20? <p>Lushaka lwa thaidzo lwa 9: Kuvhekanye</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ngade ya miroho i na miduba ya 12 ya zwimela. Muduba muřwe na muřwe u na zwimela zwa 7. Hu na zwimela zwingana ngadeni? • Ngade ya miroho i na miduba ya 12 ya zwimela. Muduba muřwe na muřwe u na zwimela zwi no lingana. Ařali hu na řanganyelo ya zwimela zwa 48, hu na zwimela zwingana kha muduba muthihi? • Ngade ya miroho i na zwimela zwa 48 zwo řavhiwaho kha miduba. Hu na zwimela zwa 7 kha muduba muřwe na muřwe. Hu na miduba mingana? <p>U shumisa u dāvhula kha u tandulula thaidzo</p> <ul style="list-style-type: none"> • Elekanyani u na minwaha ya 8. • Mukomana wawe muhulwane u řhira Elekanyani kavhili. • Khotsi awe vha řhira Elekanyani kařa. • Makhulu wawe vha řhira khotsi awe kavhili. • Muřwe na muřwe wavho u na minwaha mingana? • Bugu ya Nduvho i na masiařari a 48. U kha siatari řa 26; O no vhalala manzhi u řhira hafu ya bugu? <p>Kha Gireidi ya 3 vhagudi vha lavhelelwa u řivha u andisa mbalo dza maipfi. Vhagudi vha řa u řuřuwedzwe u shumisa nomboro na zwifanyiso, u řhira u shumisa zwishumiswa kana zwifanyiso nga vhone vhaře.</p>	<p>Vhulapfu ha Tshifhinga</p> <p>(kha awara 1 na miniti dza 24)</p>
--	--	--	---	---

<p>THOHO</p> <p>1.9</p> <p>U vhea nga zwigwada na u kovhekana zwi livhisaho kha u kovha</p>	<p>THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI DZA NWAHA U TSHI FHELA</p> <p>U tandulula na u talutshedza thandululo dza thaidzo dza u ita dzine dza katela u kovhekana hu lingana hona na u vhea nga zwigwada u swika kha 200 hu na phindulo dzine dza dzhenisa zwiṭahe</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWINE ZWA LIVHIWA KHAZWO KHA THEMO YA 4</p> <p>U tandulula na u talutshedza thandululo dza thaidzo dza u ita dzine dza katela u kovhekana hu lingana hona na u vhea nga zwigwada u swika kha 50 hu na phindulo dzine dza dzhenisa zwiṭahe</p>	<p>NOTSIDZA U BVISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p> <p>Nga tshifhinga tsha themo ino tshiga tsha u kovha tshi a divhadzwa. Ndi zwa ndeme uri vhagudi vha pfesese khontseputi dza u kovha hu sa athu u shumiswa tshiga:</p> <p>Thaidzo dzine dza katela u kovhekana ndi dza nga ha:</p> <ul style="list-style-type: none"> • u kovhekana nga u lingana; na • uri muṅwe na muṅwe u wana vhuḡai. <p>Thaidzo dzine dza katela u kovhekana dzi anzela u vha dza nga ha:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hu nga itwa zwigwada zwingana? <p>Tsumbo dza thaidzo dzine dza nga itwa themo ino</p> <ul style="list-style-type: none"> • Arali vhagudi vha na vhadzedzi vha 3 vha tshi khou ya khontsatini na uri vhatthu vha vha a kona u fhelela kha tshibisana, tshibisana tshi ḡo tsa tshi gonya lungana phanḡa ha musi vhagudi vhoṭhe vha tshi swika khontsatini? • Munzhedzi u paka zwa u vha lela zwa 47 kha miduba ya 9. Hu na zwa u vha lela zwingana zwi ngana kha muduba muthini ? • Vhasidzana vha 35 vha ṭḡḡou tamba netibola. Hu ḡo vha na thimu nngana dza vhasidzana vha 7 kha thimu? • U thoma u anganyela : • Dzi ḡo vha nanzhi kana ṭhukhu kha 10? • Dzi ḡo vha nanzhi kana ṭhukhu kha 20? • Nduvho u renga malegere a 44. U a kovhekanya u lingana kha phakhethe 4 dza u rengisa. Hu na malegere mangana kha phakhethe nthini? • Nduvho u renga malegere a 48. U ṭḡḡa u a kovhekanyela kha beḡe dzine inṅwe na inṅwe i ḡo fara malegere a rathi. Ndi beḡe nngana dzine a tea u dzi wana? 	<p>Vhulapfu ha Tshifhinga</p> <p>(kha awara 1 na miniti dza 24)</p>
--	---	--	--	---

<p>THOHO</p>	<p>THOĒA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI DZA NWAHA U TSHI FHELA</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWINE ZWA LIVHIWA KHAZWO KHA THEMO YA 4</p>	<p>NOTSIDZA U BUISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p>	<p>Vhulapfu ha Tshifhinga (kha awara 1 na miniti dza 24)</p>
<p>1.10 Fractions</p>	<p>U tandulula na u talutshedza thandululo dza thaidzo dzine dza tou itwa dzo katela u kovhekana hu linganaho hu livhisaho kha thandululo dzine dza dzhenisa tshipida tsha nthi nga tsha nthi. $\frac{1}{2}, \frac{1}{4}, \frac{3}{4}, \frac{2}{5}, \dots$ nZ..</p>	<p>U tandulula na u talutshedza thandululo dza thaidzo dzine dza tou itwa dzo katela u kovhekana hu linganaho hu isaho kha thandululo dzine dza dzhenisa tshipida tsha nthi nga nthana tshipida tshi si tsha nthi. $\frac{2}{3}, \frac{1}{4}, \frac{3}{4}, \dots$ nZ..</p>	<p>Kha Gireidi ya 2 vhagudi vho qivhadzwa nga furakisheni:</p> <ul style="list-style-type: none"> • U kovhekanya na u vhea zwithu nga zwigwada nga u lingana; • U amba madzina a zwiipiqa zwa furakisheni; • U topola furakisheni kha nyimele dzo fhambanaho; • u hwala madzina a furakisheni sa 1 tshararu, 1 tshaṭanu; • u wana furakisheni ya zwishumiswa zwoṭhe; na • u wana furakisheni kha zwishumiswa.zwo zwikuvhanganywaho <p>Ndi phambano ifnio u bva kha Gireidi ya 2?</p> <p>Nga tshifhinga itshi, vhagudi vha bvela phanḁa na u shuma na furakisheni ya nthi sa hafu 1, 1 tshararu, 1 kotara, 1 tshaṭanu.</p> <p>Vhagudi vha a qivhadzwa furakisheni i si ya nthi tsumbo 3 tsha iṅa (3kotara) kana 2 tshararu.</p> <p>Vhagudi a vha tea u shumisa themo dza furakisheni ya nthi na dzi si dza nthi.(unitary and non unitary fraction)</p> <p>Tsumbo dza thaidzo dzine dza nga itwa themo ino</p> <ul style="list-style-type: none"> • U kovhekana, hu livhisaho kha furakisheni • U kovhekana tshokhoṭeithi dza 8 kha khonani 3 uri vhoṭhe vha wane lingana a tshokhoṭeithi dzi eḁanaho hu si vhe na zwo salaho. • Furakisheni ya zwo khuvhanganywaho <ol style="list-style-type: none"> U wana kotara ya majegere a 16. majegere a 8 ndi furakisheni ifnio ya majegere a 24? Makhulu vha ṅea Kiki R12. Kiki u ṭoḁa u vhulunga tshararu tsha tshelede.U tea u vhulunga tshelede nngathani? Lushaka lwa thaidzo iyi lu tea u imiswa nga murahu ha musi vhagudi vho no tandulula ṅṅa kana ṭhanu dza thaidzo dza “u kovhekana, dzi u livhisaho kha lushaka lwa furakisheni” na u qivha madzina a zwiipida zwa furakisheni. 	

<p>THOHO</p>	<p>THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI DZA NWAHA U TSHI FHELA</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWINE ZWA LIVHIWA KHAZWO KHA THEMO YA 4</p>	<p>NOTSI DZA U BUISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p>	<p>Vhulapfu ha Tshifhinga (kha awara 1 na miniti dza 24)</p>
<p>1.10 Furakisheni</p>	<p>U tandulula na u talutshedza thandululo dza thaidzo dzine dza tou itwa dzo katela u kovhekana hu linganaho hu lvhisaho kha thandululo dzine dza dzhenisa tshipiḡa tsha nthihi nga nḡha na tshipiḡa tshi si tsha nthihi. $\frac{1}{2}, \frac{1}{4}, \frac{3}{4}, \frac{2}{5}, \dots$. n.z..</p>	<p>U tandulula na u talutshedza thandululo dza thaidzo dzine dza tou itwa dzo katela u kovhekana hu linganaho hu isaho kha thandululo dzine dza dzhenisa tshipiḡa tsha nthihi nga nḡhana tshipiḡa tshi si tsha nthihi. $\frac{1}{2}, \frac{1}{4}, \frac{3}{4}, \dots$. n.z..</p>	<p>U ḡwala furakisheni Vhagudi a vha tei u ḡwala zwiḡa zwa furakisheni. Vhagudi vho guda ḡḡila ya u lebula zwiḡiḡa zwa furakisheni sa 1 tshaḡhanu, kotarare 3 kana 3 tsha rathi. Izwi zwi a vha thusa u pfesesa uri madzina a furakisheni a buletshedza vhuḡzhi ha zwiḡiḡa zwo no lingana zwo itwaho nga tshipiḡa tsho fhelelaho, sa tsumbo, hafu, tshataru, kotara, nḡ na uri tsha vhuvhili. ḡḡi zwiḡiḡa zwiḡana zwa izwo zwiḡe zwa dzhielwa nḡhele, sa 2 tshataru.</p> <p>U sumbedza furakisheni dza thaidzo dza maipfi</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vhagudi vha tea u ola phindulo u tikedza uri vha a pfesesa thaidzo. • U lavhelela uri vhagudi vha nga ola furakisheni nga ḡḡila yone fhedzi vha si ire tshipiḡa tsha furakisheni. U thusa avha vhagudi u ira zwiḡiḡa zwa furakisheni nga ḡḡona (u vhoḡa notsi dzi yelanaho na u ḡea dzina furakisheni kha nyimele ya u rekanya yo vhoḡholowaho) • Vhagudi vha tea u ḡea dzina zwiḡiḡa zwe zwa kovhekanywa nga u zwi ḡwala sa 2 tshataru. 	

THOHO	THOĒA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI DZA NWAHA U TSHI FHELA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWINE ZWA LIVHIWA KHAZWO KHA THEMO YA 4	NOTSI DZA U BUISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA	Vhulapfu ha Tshifhinga (kha awara 1 na miniti dza 24)
<p>1.11 Tshelede</p>	<ul style="list-style-type: none"> • U ðivha na u topola mangwende a Afrika Tshipembe na tshelede ya mabambiri • U tandulula thaidzo dza tshelede dzi dzhenisaho ðhanganyelo na tshintshi nga dzirannya kana dzisenthe. • U shandukisa rannya na dzisenthe 	<ul style="list-style-type: none"> • U ðivha na u topola mangwende a Afrika Tshipembe na tshelede ya mabambiri • U tandulula thaidzo dza tshelede dzi dzhenisaho ðhanganyelo na tshintshi nga dzirannya kana dzisenthe. 	<p>Nga tshifhinga itshi vhagudi vha bvela phanda na u tandulula thaidzo dza tshelede</p> <p>Tsumbo:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vhagireidi ya 3 vha ðoda R759 ya u ya gammabani ya kilasi. Vho kuvhanganya R250. Ndi vhugai inwe tshelede ine vha ðo i ðoda? • U ñwala 325c sa dzirannya na dzisenthe. • Ndi ñjila ngana dzo fhambanaho dza u ita R400 nga u shumisa tshelede ya mabambiri? Ni zwi ðivha hani uri ni na thandululo dzo ðhe? • Rabelani u na tshipiða tsha senthe dza 50c tshithi na zwi piða zwa 20c zwiña. Maļegere a Tofi a ðura R1.20 . U ðo wana tshentshi ya vhugai? • Arali ðirekisutu ya tshikolo i tshi ita R150, ðirekisutu 2 dzi ðo ita vhugai ? <p>Thaidzo dza u renga na u rengisa</p> <p>Tsumbo</p> <ul style="list-style-type: none"> • Makhulu vha Thendo vho mu ñea R5. Ndi maļegere 3 mangana ane a ðo a renga? Choc chuckle dzi ita R2,70; gums ndi R1,80; sour worms ndi R1,40; peach treats ndi R1,60; magic minthi ndi R2,20; toffee ndi R1,20. • Demana o renga bugu tharu nga R80 inwe na inwe yayo, u ðo wana tshentshi ya vhugai kha R300? • Phakhethe 5 dza minthi dzi ðura 44c inwe na inwe yadzo. Vho Kingi vha ðoda minthi ya 88. Vha ðo renga phakhethe ngana ? Vha ðo badela vhugai? 	

THOHO	THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI DZA NWAHA U TSHI FHELA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWINE ZWA LIVHIWA KHAZWO KHA THEMO YA 4	NOTSIDZA U BVISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA	Vhulapfu ha Tshifhinga (kha awara 1 na miniti dza 24)
MUREKANYO U SO NGO DITIKAKHO NGA NYIMELE				
<p>1.12 Thekhiniki (maitele kana zwiṭirathedzhi)</p>	<p>U shumisa thekhiniki dzi tevhelaho musi hu tshi hu tshi rekanywa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • u fhaṭa na u pwashhekanya nomboro • u dāvuhula na u hafula • mutalombalo • u isa kha fumi ḷa tsini 	<p>U shumisa thekhiniki dzi tevhelaho musi hu tshi itwa mirekanyo:</p> <ul style="list-style-type: none"> • u fhaṭa na u pwashhekanya nomboro • u dāvuhula na u hafula • mutalombalo 	<p>Idzi thekhiniki dzi a tenda u shumiswa kha u tandulula thaidzo na kha u rekanya hu so ngo ḡitikaḡo nga nyimele.</p> <p>U fhaṭa na u pwashhekanya</p> <p>Heyi ndi iṛwe ya thekhiniki dza ndeme kha Vhuimo ha Fhasi. U shumisa thekhiniki iyi zwi tendela vhagudi u khethekanya (vha pwashhekanya) na u dovha u ṭanganya nomboro u thusa u leludza u rekanya. Hu ḡo shumiswa thekhiniki iyi nga vhuḡalo kha a Vhuimo ha Vhukati. Ndi zwa ndeme uri vhagudi vha shumise ṅdivho i ḡivheaho musi vha tshi pwashhekanya nomboro, tsumbo</p> <ul style="list-style-type: none"> • u pwashhekanya nga u shumisa vhuimo ha nomboro; • u pwashhekanya nga u shumisa muandiso wa10; na • pwashhekanyelwa kha phere dza nomboro. <p>Mutalombalo</p> <p>Vhagudi vha ḡo bvela phanda na u shumisa na u fhaṭa mutalombalo wavho u itela u rekanya. Zwi tou pfala uri mutalombalo u ḡo shumiseswa kha u rekanya u ṭanganya kana u ṭusa.</p> <p>U ṭanganya na u ṭusa.</p> <p>Vhagudi vha tea u fhaṭa mutalombalo na u pwashhekanya nomboro kha zwipida zwi no langea.</p> <p>Tsumbo: 45 + 27</p> <p>Mutalombalo u tea u thoma kha 45 vhagudi vha kona u ḡitela u fhufha hu 2 ha nga 10 na u fhufha luthini u sumbedza 7.</p> <p>U andisa</p> <p>Mitalombalo u tea u bvela phanda na u shumiswa u thusa kha u ṭanganya ha u dovholola U fhufha hu lingana hu a rikhodiwa kha mutalombalo na mathungo a u tikedza a nga rikhodiwavho.</p>	

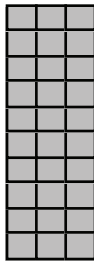
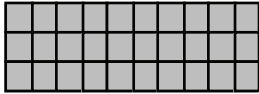
<p>THOHO</p> <p>1.13</p> <p>U țanganya na u țusa</p> <th data-bbox="150 1645 299 1947"> <p>THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI DZA NWAHA U TSHI FHELA</p> <ul style="list-style-type: none"> • U țanganya u swika kha 999 • U țusa u bva kha 999 • U shumisa zwiġa zwo teaġo (+, -, =, □) • U ita ngowendowe nga zwiřati zwa nomboro u swika kha 30 <th data-bbox="150 1343 299 1645"> <p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWINE ZWA LIVHIWA KHAZWO KHA THEMO YA 4</p> <ul style="list-style-type: none"> • U țanganya u swika kha 99 • U țusa u bva kha 99 • U shumisa zwiġa zwo teaġo (+, -, =, □) • U ita ngowendowe. • nga zwiřumbi zwa nomboro u swika kha 20 <th data-bbox="150 343 299 1343"> <p>NOTSIDZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p> <p>Nga tshifhinga itshi tsha themi iyi, vhagudi vha ita ngowendowe na u khwařisedza mushumo wo itwaho kha Gireidi ya 2.</p> <p>Arali vhagudi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • vha tshi shuma na zwa u vhalela zwa mufhalala fhedzi; • vha tshi ola zwiřumbeo zwa nga 1 fhedzi • vha tshi vhala zwoře nga 1 <p>Musi hu tshi shumisa na țhanganyelo dzi re nřha ha 30, zwi a vha netisa na u ita uri hu đalese vhukhaxhi ha u rekanya.</p> <p>Izw zwi ita uri vhe zwa ndeme khavho u bveledze zwiřrathedzhi zwi no shuma. U fhařa na u pwashhekanya nomboro zwi vha zwiřwe zwa zwiřrathedzhi zwa ndeme zwi ne vhagudi vha đo zwi shumisa themo ino.</p> <p>Maita ane a nga tevhelelwa u sumbedza u rekanya u țanganya na u țusa .</p> <p>U pwashhekanya nomboro u ya nga zwiřiđa u leludza u rekanya</p> <p>Vhagudi vha nga đipwashhekanya nomboro nga nđila dzine vha kona u dzi langula vhone vhaņe. Izwi zwi amba uri vha nga zwi ita nga nđila dzo fhambanaho.</p> <p>U shumisa ndivho ya vhuimo ha nomboro u pwashhekanya nomboro kha fumi na nthihi</p> <ul style="list-style-type: none"> • U țanganya nomboro ya didzhithii mbili nga u pwashhekanya nomboro dzoře $43 + 36 = \square$ $43 + 36 = (40 + 3) + (30 + 6)$ $= (40 + 30) + (3 + 6)$ $= 70 + 9$ $= 79$ <ul style="list-style-type: none"> • U țanganya nga u pwashhekanya nomboro nthihi $43 + 36 = \square$ $43 + (30 + 6)$ $43 + 30 \rightarrow 73 + 6 = 79$ <th data-bbox="150 148 299 343"> <p>Vhulapfu ha Tshifhinga</p> <p>(kha awara 1 na miniti dza 24)</p> </th></th></th></th>	<p>THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI DZA NWAHA U TSHI FHELA</p> <ul style="list-style-type: none"> • U țanganya u swika kha 999 • U țusa u bva kha 999 • U shumisa zwiġa zwo teaġo (+, -, =, □) • U ita ngowendowe nga zwiřati zwa nomboro u swika kha 30 <th data-bbox="150 1343 299 1645"> <p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWINE ZWA LIVHIWA KHAZWO KHA THEMO YA 4</p> <ul style="list-style-type: none"> • U țanganya u swika kha 99 • U țusa u bva kha 99 • U shumisa zwiġa zwo teaġo (+, -, =, □) • U ita ngowendowe. • nga zwiřumbi zwa nomboro u swika kha 20 <th data-bbox="150 343 299 1343"> <p>NOTSIDZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p> <p>Nga tshifhinga itshi tsha themi iyi, vhagudi vha ita ngowendowe na u khwařisedza mushumo wo itwaho kha Gireidi ya 2.</p> <p>Arali vhagudi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • vha tshi shuma na zwa u vhalela zwa mufhalala fhedzi; • vha tshi ola zwiřumbeo zwa nga 1 fhedzi • vha tshi vhala zwoře nga 1 <p>Musi hu tshi shumisa na țhanganyelo dzi re nřha ha 30, zwi a vha netisa na u ita uri hu đalese vhukhaxhi ha u rekanya.</p> <p>Izw zwi ita uri vhe zwa ndeme khavho u bveledze zwiřrathedzhi zwi no shuma. U fhařa na u pwashhekanya nomboro zwi vha zwiřwe zwa zwiřrathedzhi zwa ndeme zwi ne vhagudi vha đo zwi shumisa themo ino.</p> <p>Maita ane a nga tevhelelwa u sumbedza u rekanya u țanganya na u țusa .</p> <p>U pwashhekanya nomboro u ya nga zwiřiđa u leludza u rekanya</p> <p>Vhagudi vha nga đipwashhekanya nomboro nga nđila dzine vha kona u dzi langula vhone vhaņe. Izwi zwi amba uri vha nga zwi ita nga nđila dzo fhambanaho.</p> <p>U shumisa ndivho ya vhuimo ha nomboro u pwashhekanya nomboro kha fumi na nthihi</p> <ul style="list-style-type: none"> • U țanganya nomboro ya didzhithii mbili nga u pwashhekanya nomboro dzoře $43 + 36 = \square$ $43 + 36 = (40 + 3) + (30 + 6)$ $= (40 + 30) + (3 + 6)$ $= 70 + 9$ $= 79$ <ul style="list-style-type: none"> • U țanganya nga u pwashhekanya nomboro nthihi $43 + 36 = \square$ $43 + (30 + 6)$ $43 + 30 \rightarrow 73 + 6 = 79$ <th data-bbox="150 148 299 343"> <p>Vhulapfu ha Tshifhinga</p> <p>(kha awara 1 na miniti dza 24)</p> </th></th></th>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWINE ZWA LIVHIWA KHAZWO KHA THEMO YA 4</p> <ul style="list-style-type: none"> • U țanganya u swika kha 99 • U țusa u bva kha 99 • U shumisa zwiġa zwo teaġo (+, -, =, □) • U ita ngowendowe. • nga zwiřumbi zwa nomboro u swika kha 20 <th data-bbox="150 343 299 1343"> <p>NOTSIDZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p> <p>Nga tshifhinga itshi tsha themi iyi, vhagudi vha ita ngowendowe na u khwařisedza mushumo wo itwaho kha Gireidi ya 2.</p> <p>Arali vhagudi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • vha tshi shuma na zwa u vhalela zwa mufhalala fhedzi; • vha tshi ola zwiřumbeo zwa nga 1 fhedzi • vha tshi vhala zwoře nga 1 <p>Musi hu tshi shumisa na țhanganyelo dzi re nřha ha 30, zwi a vha netisa na u ita uri hu đalese vhukhaxhi ha u rekanya.</p> <p>Izw zwi ita uri vhe zwa ndeme khavho u bveledze zwiřrathedzhi zwi no shuma. U fhařa na u pwashhekanya nomboro zwi vha zwiřwe zwa zwiřrathedzhi zwa ndeme zwi ne vhagudi vha đo zwi shumisa themo ino.</p> <p>Maita ane a nga tevhelelwa u sumbedza u rekanya u țanganya na u țusa .</p> <p>U pwashhekanya nomboro u ya nga zwiřiđa u leludza u rekanya</p> <p>Vhagudi vha nga đipwashhekanya nomboro nga nđila dzine vha kona u dzi langula vhone vhaņe. Izwi zwi amba uri vha nga zwi ita nga nđila dzo fhambanaho.</p> <p>U shumisa ndivho ya vhuimo ha nomboro u pwashhekanya nomboro kha fumi na nthihi</p> <ul style="list-style-type: none"> • U țanganya nomboro ya didzhithii mbili nga u pwashhekanya nomboro dzoře $43 + 36 = \square$ $43 + 36 = (40 + 3) + (30 + 6)$ $= (40 + 30) + (3 + 6)$ $= 70 + 9$ $= 79$ <ul style="list-style-type: none"> • U țanganya nga u pwashhekanya nomboro nthihi $43 + 36 = \square$ $43 + (30 + 6)$ $43 + 30 \rightarrow 73 + 6 = 79$ <th data-bbox="150 148 299 343"> <p>Vhulapfu ha Tshifhinga</p> <p>(kha awara 1 na miniti dza 24)</p> </th></th>	<p>NOTSIDZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p> <p>Nga tshifhinga itshi tsha themi iyi, vhagudi vha ita ngowendowe na u khwařisedza mushumo wo itwaho kha Gireidi ya 2.</p> <p>Arali vhagudi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • vha tshi shuma na zwa u vhalela zwa mufhalala fhedzi; • vha tshi ola zwiřumbeo zwa nga 1 fhedzi • vha tshi vhala zwoře nga 1 <p>Musi hu tshi shumisa na țhanganyelo dzi re nřha ha 30, zwi a vha netisa na u ita uri hu đalese vhukhaxhi ha u rekanya.</p> <p>Izw zwi ita uri vhe zwa ndeme khavho u bveledze zwiřrathedzhi zwi no shuma. U fhařa na u pwashhekanya nomboro zwi vha zwiřwe zwa zwiřrathedzhi zwa ndeme zwi ne vhagudi vha đo zwi shumisa themo ino.</p> <p>Maita ane a nga tevhelelwa u sumbedza u rekanya u țanganya na u țusa .</p> <p>U pwashhekanya nomboro u ya nga zwiřiđa u leludza u rekanya</p> <p>Vhagudi vha nga đipwashhekanya nomboro nga nđila dzine vha kona u dzi langula vhone vhaņe. Izwi zwi amba uri vha nga zwi ita nga nđila dzo fhambanaho.</p> <p>U shumisa ndivho ya vhuimo ha nomboro u pwashhekanya nomboro kha fumi na nthihi</p> <ul style="list-style-type: none"> • U țanganya nomboro ya didzhithii mbili nga u pwashhekanya nomboro dzoře $43 + 36 = \square$ $43 + 36 = (40 + 3) + (30 + 6)$ $= (40 + 30) + (3 + 6)$ $= 70 + 9$ $= 79$ <ul style="list-style-type: none"> • U țanganya nga u pwashhekanya nomboro nthihi $43 + 36 = \square$ $43 + (30 + 6)$ $43 + 30 \rightarrow 73 + 6 = 79$ <th data-bbox="150 148 299 343"> <p>Vhulapfu ha Tshifhinga</p> <p>(kha awara 1 na miniti dza 24)</p> </th>	<p>Vhulapfu ha Tshifhinga</p> <p>(kha awara 1 na miniti dza 24)</p>
---	---	--	---	---

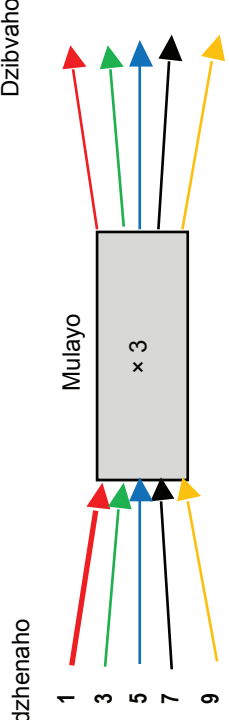
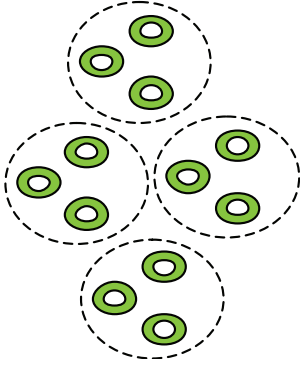
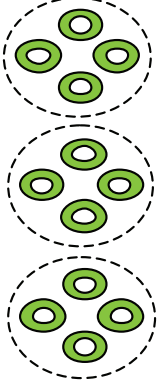
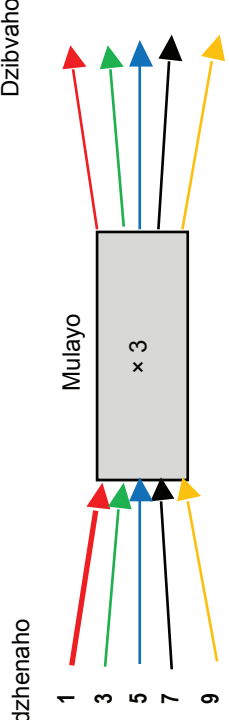
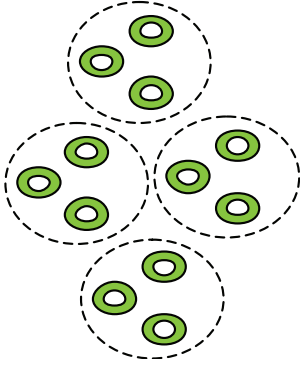
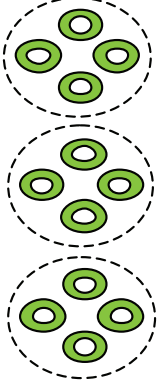
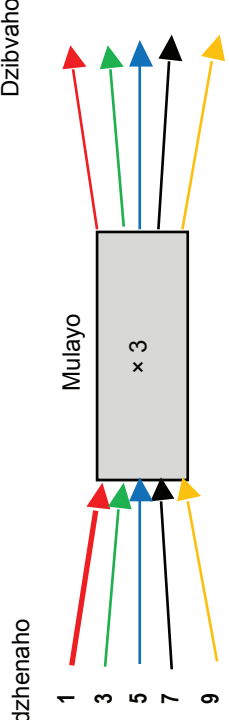
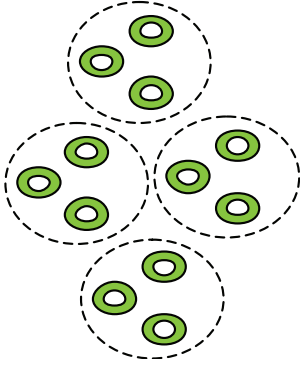
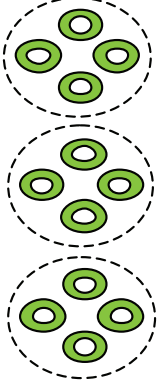
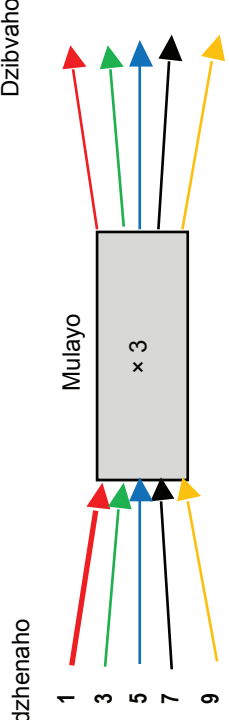
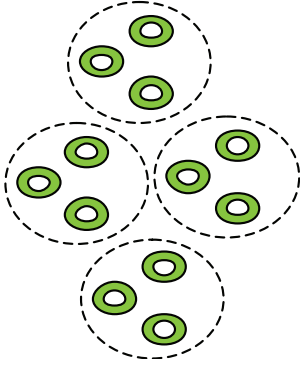
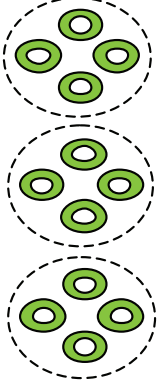
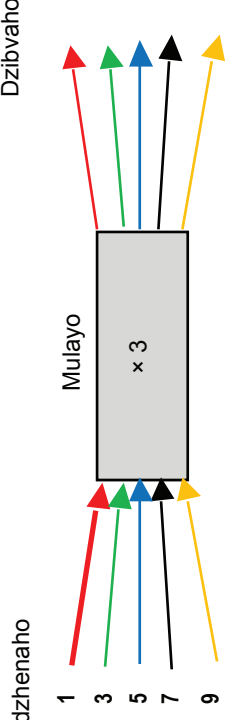
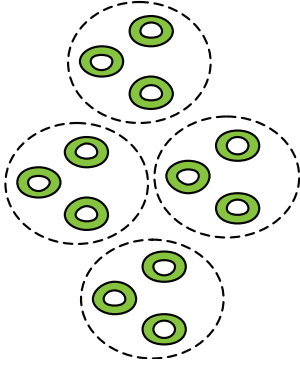
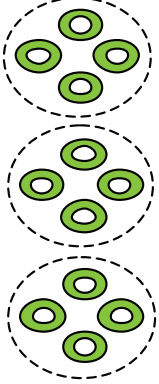
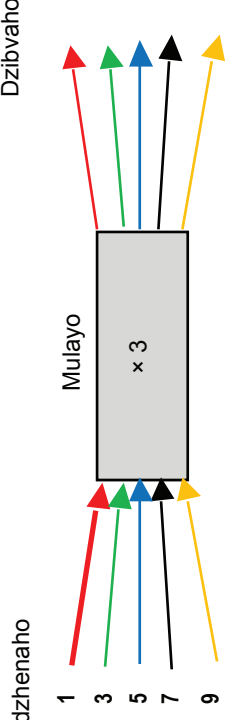
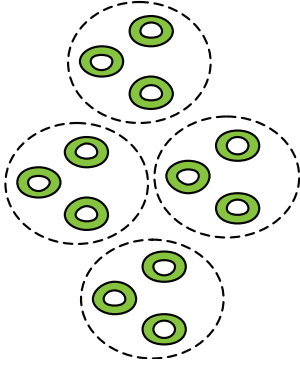
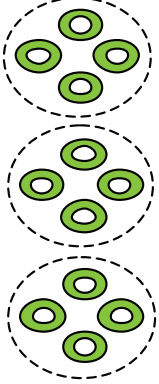
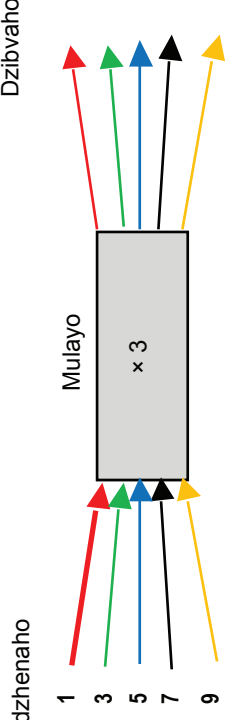
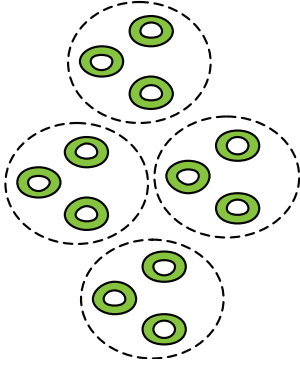
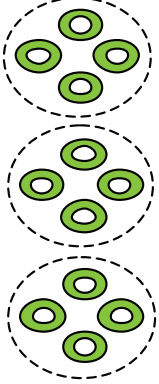
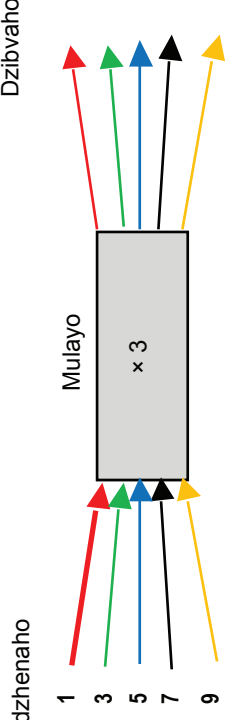
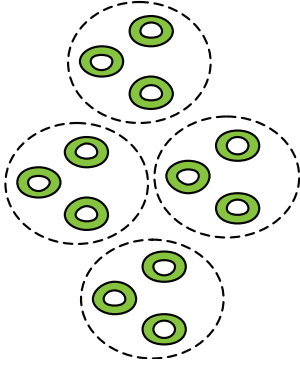
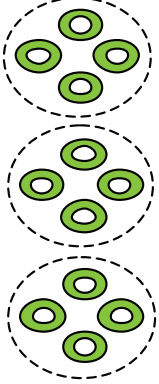
<p>THOHO</p>	<p>THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI DZA NWAHA U TSHI FHELA</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWINE ZWA LIVHIWA KHAZWO KHA THEMO YA 4</p>	<p>NOTSIDZA U BUISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p>	<p>Vhulapfu ha Tshifhinga (kha awara 1 na miniti dza 24)</p>
<p>1.13 U țanganya na u țusa</p>	<ul style="list-style-type: none"> • U țanganya u swika kha 999 • U țusa u bva kha 999 • U shumisa zwiġa zwo teaho (+, -, =, □) • U ita ngowendowe nga zwiřhati zwa nomboro u swika kha 30 	<ul style="list-style-type: none"> • U țanganya u swika kha 99 • U țusa u bva kha 99 • U shumisa zwiġa zwo teaho (+, -, =, □) • U ita ngowendowe. • nga zwiřhumbi zwa nomboro u swika kha 20 	<ul style="list-style-type: none"> • U pwashekanya u ya kha zwiġwada zwa fumi $43 + 36 = \square$ $43 + (10 + 10 + 10 + 6)$ $43 + 10 \rightarrow 53 + 10 \rightarrow 63 + 10 \rightarrow 73 + 6 = 79$ <p>U țusa</p> <ul style="list-style-type: none"> • U țusa nga u pwashekanya nomboro dzoțhe $87 - 56 = \square$ $87 - 56 = (80 + 7) - (50 + 6)$ $= (80 - 50) + (7 - 6)$ $= 30 + 1$ $= 31$ • U țusa nga u pwashekanya nomboro nthihi $87 - 56 = \square$ $87 - (50 + 6)$ $87 - 50 \rightarrow 37 - 6 = 1$ <p>U lavhela uri vhańwe vřagudi vha nga pwashekanya nomboro nga nġila dzo fhambanaho u leludza u rekanya:</p> <ul style="list-style-type: none"> • U pwashekanya u ya kha muandiso wa 10 $87 - 56 = \square$ $87 - (20 + 20 + 10 + 6)$ $87 - 20 \rightarrow 67 - 20 \rightarrow 47 - 10 \rightarrow 37 - 6 \rightarrow 31$ <p>U shuma na u shumisa nġivho ine vha vha nayo sa thekhniki</p> <ul style="list-style-type: none"> • U shumisa u hafula u pwashekanya nomboro $69 + 12$ $69 + (6 + 6)$ $69 + 6 \rightarrow 75 + 6 = 81$ • U vhala u tshi ya phanda na u vhala u tshi ya murahu $78 - 69 = \square$ 	

<p>THOHO</p>	<p>THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI DZA NWAHA U TSHI FHELA</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWINE ZWA LIVHIWA KHAZWO KHA THEMO YA 4</p>	<p>NOTSIDZA U BUISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p>	<p>Vhulapfu ha Tshifhinga (kha awara 1 na miniti dza 24)</p>
<p>1.13 U țanganya na u țusa</p>	<ul style="list-style-type: none"> • U țanganya u swika kha 999 • U țusa u bva kha 999 • U shumisa zwiġa zwo teaho (+, -, =, □) • U ita nđowendowe nga zwiřhati zwa nomboro u swika kha 30 	<ul style="list-style-type: none"> • U țanganya u swika kha 99 • U țusa u bva kha 99 • U shumisa zwiġa zwo teaho (+, -, =, □) • U ita nđowendowe. • nga zwiřhumbi zwa nomboro u swika kha 20 	<p>U vhala nga nthihi u bva kha 69 ndi tshitiřathedzhi tsha ndeme ngauri nomboro dzi tsini na dziřhwe.</p> <ul style="list-style-type: none"> • U topola madavhulu a re tsini <p>$34 + 35$ u țalutshedza uri ndi u davhula ha țanganywa na kana u davhula ha țuswa</p> <p>$34 + 34 + 1$</p> <p>Vhagudi vha a rekhoda zwiřitiřathedzhi nga u shumisa u řiwala musevhe u tevhelela țhanganyelo dzavho</p> <p>$34 + (30 + 4) + 1$</p> <p>$34 + 30 \rightarrow 64 + 4 \rightarrow 68 + 1 \rightarrow 69$</p> <ul style="list-style-type: none"> • U shandukisa nomboro u ya kha muandiso wa fumi na u țusa kana u țanganya nthihi <p>U vhala u tshi ya nřha kana fhasi u ya kha 10 řa tsini.</p> <p>$58 + 19 = \square$</p> <p>Hafha vhagudi vha tea u amba vhone vhaņe uri vha na nđila mbili. U shandukisa 58 kana 19 wo anganyela kha muandiso wa 10. Hu nanga vhone vhaņe.</p> <p>řhanganyelo i nga řiwalwa sa: $58 + 19 = 58 + 20 - 1$</p> <p>$58 + 20 \rightarrow 78 - 1 = 77$</p> <p>Vhaņwe vhagudi vha nga pwashhekanya 20 kha zwiġwada 2 zwa 10 u rekanya nga ngona.</p> <p>Uita nđowendowe ya zwiřhumbi zwa nomboro u swika kha 20</p> <p>U fhața u swika kha 20 zwi tea u itwa nga u shumisa zwiřhumbi zwa u tikedza zwo fhambanaho.</p> <p>U bveledza na u ita nđowendowe ya zwiřhumbi zwa u țanganya na u țusa</p> <p>Vhagudi vha tea u ita nđowendowe dza luņwe lushaka lu shaka lwa zwiřhumbi zwa u țanganya na u țusa .</p> <ul style="list-style-type: none"> • U țanganya kana u țusa nomboro dza didzhiřhi nthihi u bva kha nomboro inwe na inwe ya didzhiřhi mbili hu si na u řfukela kha mahumi: <p>Tsumbo:</p> <p>a) $65 + 4$</p> <p>b) $89 - 3$</p>	

<p>THOHO</p>	<p>THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI DZA NWAHA U TSHI FHELA</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWINE ZWA LIVHIWA KHAZWO KHA THEMO YA 4</p>	<p>NOTSI DZA U BUISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p>	<p>Vhulapfu ha Tshifhinga (kha awara 1 na miniti dza 24)</p>
<p>1.13 U țanganya na u țusa</p>	<ul style="list-style-type: none"> • U țanganya u swika kha 999 • U țusa u bva kha 999 • U shumisa zwiiga zwo teaho (+, -, =, □) • U ita ngowendowe nga zwifhati zwa nomboro u swika kha 30 	<ul style="list-style-type: none"> • U țanganya u swika kha 99 • U țusa u bva kha 99 • U shumisa zwiiga zwo teaho (+, -, =, □) • U ita ngowendowe. • nga zwivhumbi zwa nomboro u swika kha 20 	<ul style="list-style-type: none"> • U țanganya didzhithi nthihi kha a muandiso wa 10 <p>Tsumbo:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) 70 + 5 b) 90 + 3 <ul style="list-style-type: none"> • U țusa didzhidi nthihi u bva kha a muandiso wa 10 <p>Tsumbo:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) 80 - 6 b) 50 - 3 <ul style="list-style-type: none"> • U țanganya kana u țusa 10 kha kana u bva kha nomboro inwe na inwe ya didzhidi mbili <p>Tsumbo:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) 56 + 10 b) 68 + 10 c) 79 - 10 d) 57 - 10 <ul style="list-style-type: none"> • U țanganya kana u țusa phere ya muandiso wa hu si na u pfukela kha <p>a) 40 + 30</p> <p>b) 80 – 50</p>	

<p>THOHO</p>	<p>THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI DZA NWAHA U TSHI FHELA</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWINE ZWA LIVHIWA KHAZWO KHA THEMO YA 4</p>	<p>NOTSIDZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p>	<p>Vhulapfu ha Tshifhinga (kha awara 1 na miniti dza 24)</p>
<p>1.13 U țanganya na u țusa</p>	<ul style="list-style-type: none"> • U țanganya u swika kha 999 • U țusa u bva kha 999 • U shumisa zwiiga zwo teaho (+, -, =, □) • U ita ngowendowe nga zwifhati zwa nomboro u swika kha 30 	<ul style="list-style-type: none"> • U țanganya u swika kha 99 • U țusa u bva kha 99 • U shumisa zwiiga zwo teaho (+, -, =, □) • U ita ngowendowe. nga zwivhumbi zwa nomboro u swika kha 20 	<p>U sedzulusa mvelelo dza u rekanya</p> <p>U sedzulusa u pfesesea ha thandululo</p> <p>Vhagudi vha tea u gudiswa uri vha kona u sedzulusa u pfesesea ha thandululo.</p> <p>Inwe nđila ya u ita izwi ndi u anganyela phindulo hu sa athu rekanyiwa. Musi hu tshi țanganywa nomboro dzine dza vha tsini na tsini, tsumbo 45 na 46, vhagudi vha nga kona u shumisa hani u davhula sa nđila ya u anganyela phindulo.</p> <p>U sedzulusa thandululo</p> <p>Vhagudi vha tea u qivha uri vha nga kona u</p> <ul style="list-style-type: none"> • U sedzulusa u rekanya u țanganya nga u țusa. Tsumbo: Arali; zwenezwo $36 + 18 = 54$; zwino $54 - 18 = 36$ • U sedzulusa u rekanya ha u țusa nga u țanganya Tsumbo , zwenezwo $84 - 48 = 36$, then $36 + 48 = 84$ <p>U shumisa khanedzano u sedzulusa thandululo ndi inwe nđila ya u gudisa u țanganya na u țusa kathihi</p>	

<p>THOHO</p>	<p>THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI DZA NWAHA U TSHI FHELA</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWINE ZWA LIVHIWA KHAZWO KHA THEMO YA 4</p>	<p>NOTSIDZA U BUISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p>	<p>Vhulapfu ha Tshifhinga (kha awara 1 na miniti dza 24)</p>
<p>1.14 Utanganya ha u dovholola hu livhisaho kha u andisa</p>	<ul style="list-style-type: none"> • U andisa nomboro 1 u swika kha 10 nga na thanganyelo 99 • U shumisa zwiaga zwo teaho 	<ul style="list-style-type: none"> • U andisa nomboro 1 u swika kha 10 nga • U shumisa zwiaga zwo teaho 	<p>Kha Gireidi ya 2 vhagudi vha andisa nomboro u 1 swika kha 10 nga 1,2,5,3 na 4 u swika kha 50. Vho divhadzwa zwiaga zwiine vha zwi shumisa kha mathungo a nomboro.</p> <p>Vhagudi kha Gireidi ya 3 vha tea u bvela phanḁa na u ita ndowendḁowe na u shumisa luambo lwa u andisa kha nzulele yo no shumea; u davhulu, kavhili, andisa, andisa nga, zwiagwada nga, zwiagwada zwa, andisa, 3 andisa karatu.</p> <p>Luambo lu tea u shumiswa musi hu tshi itwa u rekanya ha u andisa. Nga tshifhinga tsha themo iyi vhagudi vha ḁo andisa nga 3 lwa u tou thoma.</p> <p>Vhagudi vha ḁaho kha Gireidi ya 3 vha tea u kona u u sumbedza u janganya ha u dovholola nga u shumisa tshiga tsha u andisa. Vhagudi vha kona u buletshedza u andisa nga nḁilia dzo fhambanaho. Vha pfesesa uri 3 ka 6 kana zwiagwada 3 zwa 6 i nga nwalwa sa $6 + 6 + 6$. Hu tea u pfesesa uri 3 i tshi andiswa nga 6 i nga nwalwa sa 3×6. Ndivho iyi i bvela phanḁa na u bveledzwa kha Gireidi ya 3. Vhagudi vha ḁo bvela phanḁa u shumisa zwi shumiswa zwi fareaho, kuvhetshele na mutalombalo u pfesesa na u sumbedza u andisa</p> <p>U bva kha Gireidi ya 3 Vhagudi vha tea u dzhiela nzhele uri u andisa hu nga itwa nga u tevhekanya huḁwe na huḁwe.</p> <p>Tsumbo:</p> <p>Vhagudi vha tea u kona u pfesesa na u nḁwala zwi tevhelaho:</p> $3 \times 10 = \square \quad 10 \times 3 = \square$ $30 = 10 \times \square \quad 30 = 3 \times \square$ <p>Tshitatamennde tshi re afho nḁha tshi tea u tikedzwa nga u shumisa zwiwumbeo zwi shumiseswaho zwiine zwa tendela vhagudi u vhona uri 3×10 na 10×3 zwi nḁea phindulo nthini..</p> <p>Tsumbo:</p> <div style="display: flex; justify-content: space-around; align-items: center;"> <p>na</p> </div>	

<p>THOHO</p> <p>1.14</p> <p>Utanganya ha u dovholola hu livhisaho kha u andisa</p> <th data-bbox="150 1645 299 1947"> <p>THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI DZA NWAHA U TSHI FHELA</p> <p>• U andisa nomboro 1 u swika kha 10 nga na thanganyelo 99</p> <p>• U shumisa zwiaga zwo teaho</p> <th data-bbox="150 1343 299 1645"> <p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWINE ZWA LIVHIWA KHAZWO KHA THEMO YA 4</p> <p>• U andisa nomboro 1 u swika kha 10 nga</p> <p>• U shumisa zwiaga zwo teaho</p> <th data-bbox="150 350 299 1343"> <p>NOTSIDZA U BVISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p> <p>Matheloni a themo vhagudi vha tea u kona u thoma u pfesesa uri u andisa u nga itwa nga u tevhekanya. Khontseputi idzi dzi tea u bvela phanda na u shumiswa n'waha wothe. Vhagudi vha kona u shumisa nyolo dza dayagiramu ya fulou u rekhoda mbuno dza u andisa.</p> <p>Tsumbo</p> <p>Dzidzhenaho</p> <p>Dzibvaho</p> <p>Tshiga tsha u kovha tshi a qivhadzwa kha Gireidi ya 3. Kha minwaha mivhili khontseputi ya u kovhekana na u vhea nga zwigwada zwo itwa ndowenqowe zwa zwino ndi tshiffinga tsha u tumanya khontseputi idzi mbili. Tshiga tsha u kovha tshi nga qivhadzwa vhagudi musi vha tshi shuma na thaidzo dza maipfi. U qivhadzwa ha tshiga hu nga kona u tikedzwa nga zwiwhumbeo zwi re afho fhasi. Ndi zwa ndeme u shumisa zwiwhumbeo zwo doweleaho.</p> <p>Tsumbo:</p> <p>12 ha itwa zwigwada zwa nga 3 zwi ri fha zwigwada 4</p> <p>12 ha itwa zwigwada zwa nga 4 zwi ri fha zwigwada 3</p> <p>$3 \times 4 = 12$</p> <p>12 ya kovhekanywa nga 3 zwi sia munwe na munwe a na 4</p> <p>$4 \times 3 = 12$</p> <p>12 ya kovhekanywa nga 4 zwi sia munwe na munwe a na 3</p> <p>zwi aamba uri: 12 yo vhewa nga zwigwada 3 zwi ita zwigwada 4, na 12 u kovhekana vhukati ha 3 zwi nea 4 tshinwe na tshinwe.</p> <th data-bbox="150 148 299 350"> <p>Vhulapfu ha Tshiffinga</p> <p>(kha awara 1 na miniti dza 24)</p> </th></th></th></th>	<p>THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI DZA NWAHA U TSHI FHELA</p> <p>• U andisa nomboro 1 u swika kha 10 nga na thanganyelo 99</p> <p>• U shumisa zwiaga zwo teaho</p> <th data-bbox="150 1343 299 1645"> <p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWINE ZWA LIVHIWA KHAZWO KHA THEMO YA 4</p> <p>• U andisa nomboro 1 u swika kha 10 nga</p> <p>• U shumisa zwiaga zwo teaho</p> <th data-bbox="150 350 299 1343"> <p>NOTSIDZA U BVISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p> <p>Matheloni a themo vhagudi vha tea u kona u thoma u pfesesa uri u andisa u nga itwa nga u tevhekanya. Khontseputi idzi dzi tea u bvela phanda na u shumiswa n'waha wothe. Vhagudi vha kona u shumisa nyolo dza dayagiramu ya fulou u rekhoda mbuno dza u andisa.</p> <p>Tsumbo</p> <p>Dzidzhenaho</p> <p>Dzibvaho</p> <p>Tshiga tsha u kovha tshi a qivhadzwa kha Gireidi ya 3. Kha minwaha mivhili khontseputi ya u kovhekana na u vhea nga zwigwada zwo itwa ndowenqowe zwa zwino ndi tshiffinga tsha u tumanya khontseputi idzi mbili. Tshiga tsha u kovha tshi nga qivhadzwa vhagudi musi vha tshi shuma na thaidzo dza maipfi. U qivhadzwa ha tshiga hu nga kona u tikedzwa nga zwiwhumbeo zwi re afho fhasi. Ndi zwa ndeme u shumisa zwiwhumbeo zwo doweleaho.</p> <p>Tsumbo:</p> <p>12 ha itwa zwigwada zwa nga 3 zwi ri fha zwigwada 4</p> <p>12 ha itwa zwigwada zwa nga 4 zwi ri fha zwigwada 3</p> <p>$3 \times 4 = 12$</p> <p>12 ya kovhekanywa nga 3 zwi sia munwe na munwe a na 4</p> <p>$4 \times 3 = 12$</p> <p>12 ya kovhekanywa nga 4 zwi sia munwe na munwe a na 3</p> <p>zwi aamba uri: 12 yo vhewa nga zwigwada 3 zwi ita zwigwada 4, na 12 u kovhekana vhukati ha 3 zwi nea 4 tshinwe na tshinwe.</p> <th data-bbox="150 148 299 350"> <p>Vhulapfu ha Tshiffinga</p> <p>(kha awara 1 na miniti dza 24)</p> </th></th></th>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWINE ZWA LIVHIWA KHAZWO KHA THEMO YA 4</p> <p>• U andisa nomboro 1 u swika kha 10 nga</p> <p>• U shumisa zwiaga zwo teaho</p> <th data-bbox="150 350 299 1343"> <p>NOTSIDZA U BVISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p> <p>Matheloni a themo vhagudi vha tea u kona u thoma u pfesesa uri u andisa u nga itwa nga u tevhekanya. Khontseputi idzi dzi tea u bvela phanda na u shumiswa n'waha wothe. Vhagudi vha kona u shumisa nyolo dza dayagiramu ya fulou u rekhoda mbuno dza u andisa.</p> <p>Tsumbo</p> <p>Dzidzhenaho</p> <p>Dzibvaho</p> <p>Tshiga tsha u kovha tshi a qivhadzwa kha Gireidi ya 3. Kha minwaha mivhili khontseputi ya u kovhekana na u vhea nga zwigwada zwo itwa ndowenqowe zwa zwino ndi tshiffinga tsha u tumanya khontseputi idzi mbili. Tshiga tsha u kovha tshi nga qivhadzwa vhagudi musi vha tshi shuma na thaidzo dza maipfi. U qivhadzwa ha tshiga hu nga kona u tikedzwa nga zwiwhumbeo zwi re afho fhasi. Ndi zwa ndeme u shumisa zwiwhumbeo zwo doweleaho.</p> <p>Tsumbo:</p> <p>12 ha itwa zwigwada zwa nga 3 zwi ri fha zwigwada 4</p> <p>12 ha itwa zwigwada zwa nga 4 zwi ri fha zwigwada 3</p> <p>$3 \times 4 = 12$</p> <p>12 ya kovhekanywa nga 3 zwi sia munwe na munwe a na 4</p> <p>$4 \times 3 = 12$</p> <p>12 ya kovhekanywa nga 4 zwi sia munwe na munwe a na 3</p> <p>zwi aamba uri: 12 yo vhewa nga zwigwada 3 zwi ita zwigwada 4, na 12 u kovhekana vhukati ha 3 zwi nea 4 tshinwe na tshinwe.</p> <th data-bbox="150 148 299 350"> <p>Vhulapfu ha Tshiffinga</p> <p>(kha awara 1 na miniti dza 24)</p> </th></th>	<p>NOTSIDZA U BVISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p> <p>Matheloni a themo vhagudi vha tea u kona u thoma u pfesesa uri u andisa u nga itwa nga u tevhekanya. Khontseputi idzi dzi tea u bvela phanda na u shumiswa n'waha wothe. Vhagudi vha kona u shumisa nyolo dza dayagiramu ya fulou u rekhoda mbuno dza u andisa.</p> <p>Tsumbo</p> <p>Dzidzhenaho</p> <p>Dzibvaho</p> <p>Tshiga tsha u kovha tshi a qivhadzwa kha Gireidi ya 3. Kha minwaha mivhili khontseputi ya u kovhekana na u vhea nga zwigwada zwo itwa ndowenqowe zwa zwino ndi tshiffinga tsha u tumanya khontseputi idzi mbili. Tshiga tsha u kovha tshi nga qivhadzwa vhagudi musi vha tshi shuma na thaidzo dza maipfi. U qivhadzwa ha tshiga hu nga kona u tikedzwa nga zwiwhumbeo zwi re afho fhasi. Ndi zwa ndeme u shumisa zwiwhumbeo zwo doweleaho.</p> <p>Tsumbo:</p> <p>12 ha itwa zwigwada zwa nga 3 zwi ri fha zwigwada 4</p> <p>12 ha itwa zwigwada zwa nga 4 zwi ri fha zwigwada 3</p> <p>$3 \times 4 = 12$</p> <p>12 ya kovhekanywa nga 3 zwi sia munwe na munwe a na 4</p> <p>$4 \times 3 = 12$</p> <p>12 ya kovhekanywa nga 4 zwi sia munwe na munwe a na 3</p> <p>zwi aamba uri: 12 yo vhewa nga zwigwada 3 zwi ita zwigwada 4, na 12 u kovhekana vhukati ha 3 zwi nea 4 tshinwe na tshinwe.</p> <th data-bbox="150 148 299 350"> <p>Vhulapfu ha Tshiffinga</p> <p>(kha awara 1 na miniti dza 24)</p> </th>	<p>Vhulapfu ha Tshiffinga</p> <p>(kha awara 1 na miniti dza 24)</p>
<p>1.15</p> <p>U kovha</p> <th data-bbox="150 1645 299 1947"> <p>• U kovha nomboro u swika kha nga</p> <p>• U shumisa zwiaga zwo teaho</p> <th data-bbox="150 1343 299 1645"> <p>• U kovha nomboro u swika kha nga</p> <p>• U shumisa zwiaga zwo teaho</p> <th data-bbox="150 350 299 1343"> <p>Matheloni a themo vhagudi vha tea u kona u thoma u pfesesa uri u andisa u nga itwa nga u tevhekanya. Khontseputi idzi dzi tea u bvela phanda na u shumiswa n'waha wothe. Vhagudi vha kona u shumisa nyolo dza dayagiramu ya fulou u rekhoda mbuno dza u andisa.</p> <p>Tsumbo</p> <p>Dzidzhenaho</p> <p>Dzibvaho</p> <p>Tshiga tsha u kovha tshi a qivhadzwa kha Gireidi ya 3. Kha minwaha mivhili khontseputi ya u kovhekana na u vhea nga zwigwada zwo itwa ndowenqowe zwa zwino ndi tshiffinga tsha u tumanya khontseputi idzi mbili. Tshiga tsha u kovha tshi nga qivhadzwa vhagudi musi vha tshi shuma na thaidzo dza maipfi. U qivhadzwa ha tshiga hu nga kona u tikedzwa nga zwiwhumbeo zwi re afho fhasi. Ndi zwa ndeme u shumisa zwiwhumbeo zwo doweleaho.</p> <p>Tsumbo:</p> <p>12 ha itwa zwigwada zwa nga 3 zwi ri fha zwigwada 4</p> <p>12 ha itwa zwigwada zwa nga 4 zwi ri fha zwigwada 3</p> <p>$3 \times 4 = 12$</p> <p>12 ya kovhekanywa nga 3 zwi sia munwe na munwe a na 4</p> <p>$4 \times 3 = 12$</p> <p>12 ya kovhekanywa nga 4 zwi sia munwe na munwe a na 3</p> <p>zwi aamba uri: 12 yo vhewa nga zwigwada 3 zwi ita zwigwada 4, na 12 u kovhekana vhukati ha 3 zwi nea 4 tshinwe na tshinwe.</p> <th data-bbox="150 148 299 350"> <p>Vhulapfu ha Tshiffinga</p> <p>(kha awara 1 na miniti dza 24)</p> </th></th></th></th>	<p>• U kovha nomboro u swika kha nga</p> <p>• U shumisa zwiaga zwo teaho</p> <th data-bbox="150 1343 299 1645"> <p>• U kovha nomboro u swika kha nga</p> <p>• U shumisa zwiaga zwo teaho</p> <th data-bbox="150 350 299 1343"> <p>Matheloni a themo vhagudi vha tea u kona u thoma u pfesesa uri u andisa u nga itwa nga u tevhekanya. Khontseputi idzi dzi tea u bvela phanda na u shumiswa n'waha wothe. Vhagudi vha kona u shumisa nyolo dza dayagiramu ya fulou u rekhoda mbuno dza u andisa.</p> <p>Tsumbo</p> <p>Dzidzhenaho</p> <p>Dzibvaho</p> <p>Tshiga tsha u kovha tshi a qivhadzwa kha Gireidi ya 3. Kha minwaha mivhili khontseputi ya u kovhekana na u vhea nga zwigwada zwo itwa ndowenqowe zwa zwino ndi tshiffinga tsha u tumanya khontseputi idzi mbili. Tshiga tsha u kovha tshi nga qivhadzwa vhagudi musi vha tshi shuma na thaidzo dza maipfi. U qivhadzwa ha tshiga hu nga kona u tikedzwa nga zwiwhumbeo zwi re afho fhasi. Ndi zwa ndeme u shumisa zwiwhumbeo zwo doweleaho.</p> <p>Tsumbo:</p> <p>12 ha itwa zwigwada zwa nga 3 zwi ri fha zwigwada 4</p> <p>12 ha itwa zwigwada zwa nga 4 zwi ri fha zwigwada 3</p> <p>$3 \times 4 = 12$</p> <p>12 ya kovhekanywa nga 3 zwi sia munwe na munwe a na 4</p> <p>$4 \times 3 = 12$</p> <p>12 ya kovhekanywa nga 4 zwi sia munwe na munwe a na 3</p> <p>zwi aamba uri: 12 yo vhewa nga zwigwada 3 zwi ita zwigwada 4, na 12 u kovhekana vhukati ha 3 zwi nea 4 tshinwe na tshinwe.</p> <th data-bbox="150 148 299 350"> <p>Vhulapfu ha Tshiffinga</p> <p>(kha awara 1 na miniti dza 24)</p> </th></th></th>	<p>• U kovha nomboro u swika kha nga</p> <p>• U shumisa zwiaga zwo teaho</p> <th data-bbox="150 350 299 1343"> <p>Matheloni a themo vhagudi vha tea u kona u thoma u pfesesa uri u andisa u nga itwa nga u tevhekanya. Khontseputi idzi dzi tea u bvela phanda na u shumiswa n'waha wothe. Vhagudi vha kona u shumisa nyolo dza dayagiramu ya fulou u rekhoda mbuno dza u andisa.</p> <p>Tsumbo</p> <p>Dzidzhenaho</p> <p>Dzibvaho</p> <p>Tshiga tsha u kovha tshi a qivhadzwa kha Gireidi ya 3. Kha minwaha mivhili khontseputi ya u kovhekana na u vhea nga zwigwada zwo itwa ndowenqowe zwa zwino ndi tshiffinga tsha u tumanya khontseputi idzi mbili. Tshiga tsha u kovha tshi nga qivhadzwa vhagudi musi vha tshi shuma na thaidzo dza maipfi. U qivhadzwa ha tshiga hu nga kona u tikedzwa nga zwiwhumbeo zwi re afho fhasi. Ndi zwa ndeme u shumisa zwiwhumbeo zwo doweleaho.</p> <p>Tsumbo:</p> <p>12 ha itwa zwigwada zwa nga 3 zwi ri fha zwigwada 4</p> <p>12 ha itwa zwigwada zwa nga 4 zwi ri fha zwigwada 3</p> <p>$3 \times 4 = 12$</p> <p>12 ya kovhekanywa nga 3 zwi sia munwe na munwe a na 4</p> <p>$4 \times 3 = 12$</p> <p>12 ya kovhekanywa nga 4 zwi sia munwe na munwe a na 3</p> <p>zwi aamba uri: 12 yo vhewa nga zwigwada 3 zwi ita zwigwada 4, na 12 u kovhekana vhukati ha 3 zwi nea 4 tshinwe na tshinwe.</p> <th data-bbox="150 148 299 350"> <p>Vhulapfu ha Tshiffinga</p> <p>(kha awara 1 na miniti dza 24)</p> </th></th>	<p>Matheloni a themo vhagudi vha tea u kona u thoma u pfesesa uri u andisa u nga itwa nga u tevhekanya. Khontseputi idzi dzi tea u bvela phanda na u shumiswa n'waha wothe. Vhagudi vha kona u shumisa nyolo dza dayagiramu ya fulou u rekhoda mbuno dza u andisa.</p> <p>Tsumbo</p> <p>Dzidzhenaho</p> <p>Dzibvaho</p> <p>Tshiga tsha u kovha tshi a qivhadzwa kha Gireidi ya 3. Kha minwaha mivhili khontseputi ya u kovhekana na u vhea nga zwigwada zwo itwa ndowenqowe zwa zwino ndi tshiffinga tsha u tumanya khontseputi idzi mbili. Tshiga tsha u kovha tshi nga qivhadzwa vhagudi musi vha tshi shuma na thaidzo dza maipfi. U qivhadzwa ha tshiga hu nga kona u tikedzwa nga zwiwhumbeo zwi re afho fhasi. Ndi zwa ndeme u shumisa zwiwhumbeo zwo doweleaho.</p> <p>Tsumbo:</p> <p>12 ha itwa zwigwada zwa nga 3 zwi ri fha zwigwada 4</p> <p>12 ha itwa zwigwada zwa nga 4 zwi ri fha zwigwada 3</p> <p>$3 \times 4 = 12$</p> <p>12 ya kovhekanywa nga 3 zwi sia munwe na munwe a na 4</p> <p>$4 \times 3 = 12$</p> <p>12 ya kovhekanywa nga 4 zwi sia munwe na munwe a na 3</p> <p>zwi aamba uri: 12 yo vhewa nga zwigwada 3 zwi ita zwigwada 4, na 12 u kovhekana vhukati ha 3 zwi nea 4 tshinwe na tshinwe.</p> <th data-bbox="150 148 299 350"> <p>Vhulapfu ha Tshiffinga</p> <p>(kha awara 1 na miniti dza 24)</p> </th>	<p>Vhulapfu ha Tshiffinga</p> <p>(kha awara 1 na miniti dza 24)</p>

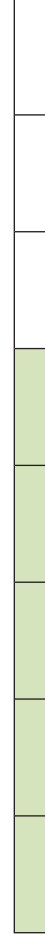
THOHO	THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI DZA NWAHA U TSHI FHELA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWINE ZWA LIVHIWA KHAZWO KHA THEMO YA 4	NOTSIDZA U BUISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA	Vhulapfu ha Tshifhinga (kha awara 1 na miniti dza 24)
<p>1.16 Murekanyo wa Mathematiki</p>	<p>Khontseputi ya Nomboro: Tshikhala 999</p> <ul style="list-style-type: none"> • U tvehekanya sethe ya nomboro dzo khethiwahwo ya tvekedzwahwo • U vhambedza nomboro u swika kha 999 na uri ndi ifhio ine ya vha khulwane kana thukhu nga 1,2,3,4,5 na 10 <p>U humbula nga u tsvhanya</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mbuno dza u tanganya na u tusa u swika kha 20 • U tanganya kana u tusa muandiso wa u bva kha 0 u swika kha • Mbuno dza u andisa na u kovha dza : • thebulu ya u andisa nga mbili u swika kha • thebulu ya u andisa nga fumi u swika kha <p>Zwiitirathedzhi zwa u rekanya</p> <p>U shumisa zwiitirathedzhi zwi tsvhelahozwa u rekanya:</p> <ul style="list-style-type: none"> • U dzhenisa nomboro khulwane u thoma kha u itela u vhala u tshi ya phanga kana u vhala u tshi ya murahu • Mutalombalo • U dabhula na u hafula • U fhaṭa na u pwashakanya • U shumisa vhusshaka vhuṭati ha u tanganya na u tusa • U shumisa vhusshaka vhuṭati ha u andisa na m u kovha 	<p>Khontseputi ya Nomboro: Tshikhala 200</p> <ul style="list-style-type: none"> • U tvehekanya sethe ya nomboro dzo khethiwahwo Tshikhala 200 • U vhambedza nomboro u swika kha 200 na uri ndi ifhio ine ya vha khulwane kana thukhu nga 1,2,3,4,5 na 10 <p>U humbula nga u tsvhanya</p> <ul style="list-style-type: none"> • U muhumbula nga u tsvhanya mbuno dza u tanganya na u tusa u swika kha 20 • U tanganya kana u tusa muandiso wa u bva kha u swika kha <p>Zwiitirathedzhi zwa murekanyo</p> <p>U shumisa zwiitirathedzhi zwa u rekanya:</p> <ul style="list-style-type: none"> • U dzhenisa nomboro khulwane u thoma u itela u vhala u tshi ya phanga kana u vhala u tshi ya murahu • Mutalombalo • U dabhula na u hafula • U fhaṭa na u pwashakanya • U shumisa vhusshaka vhuṭati ha u tanganya na u tusa 	<p>Zwiitirathedzhi zwa u rekanya, khontseputi dza nomboro, ndivho na mbuno dza nomboro dzi no divhea dzi bveledzwa nga u tandulula thaidzo na u rekanya. Izwi zwi itwa ngodwendowe nga tshifhinga tsha murekanyo wa Mathematiki. Izwi zwi thusa vhaṭadi uri vha ḡowele na u kona u zwi shumisa hu na u leluwa musi vha tshi rekanya na u tandulula thaidzo kha nyimele.</p> <p>Nga tshifhinga tsha themo iyi, vhaṭadi vha bvela phanga na u bveledza vhuṭakoni havho ha u shuma na nomboro dza lushaka luṅwe na luṅwe. Zwiitirathedzhi zwa murekanyo zwine vhaṭadi vha bveledza zwi vha thusa kha u rekanya ha u tou ṅwala na u ita anganyela.</p> <p>Tsumbo ya mbudziso dzine dza nga vhudziswa:</p> <p>Khontseputi ya nomboro:</p> <p>Madzina a nomboro na zwiaga</p> <p>Imiselani ṅha kana u ṅwala fhasi dzina la nomboro. U nanga mugudi u ṅwala nomboro dzi no fanana.</p> <p>Khulwane kana thukhu</p> <p>Ndi ifhio</p> <ul style="list-style-type: none"> • thukhu nga 1 kha 200 • khulwane nga 1 u fhira 199 • khulwane nga 2 u fhira 102 • thukhu nga 2 kha 105 • khulwane nga 3 u fhira 77 • thukhu nga 3 kha 51 • khulwane nga 4 u fhira 68 • thukhu nga 4 kha 167 • khulwane nga 5 u fhira 129 • thukhu nga 5 kha 185 • khulwane nga 10 u fhira 90 • thukhu nga 10 kha 160 <p>Ndi ifhio leḡere la 5 la alifabethe?</p> <p>Ndi ufhio ṅwedzi wa 9 kha ṅwaha?</p>	

<p>THOHO</p>	<p>THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI DZA NWAHA U TSHI FHELA</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWINE ZWA LIVHIWA KHAZWO KHA THEMO YA 4</p>	<p>NOTSIDZA U BVISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p>	<p>Vhulapfu ha Tshifhinga (kha awara 1 na miniti dza 24)</p>
<p>1.16 Murekanyo wa Mathematiki</p>	<p>Khontseputi ya Nomboro: Tshikhala 999</p> <ul style="list-style-type: none"> • U tevhékanya sethe ya nomboro dzo khetihwaho ya ñekedzwaho • U vhambedza nomboro u swika kha 999 na uri ndi ifhio ine ya vha khulwane kana ñhukhu nga 1,2,3,4,5 na 10 <p>U humbula nga u ñavhanya</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mbuno dza u tanganyanya na u ñusa u swika kha 20 • U ñanganyanya kana u ñusa muandiso wa u bva kha 0 u swika kha • Mbuno dza u andisa na u kovha dza : • thebulu ya u andisa nga mbili u swika kha • thebulu ya u andisa nga fumi u swika kha <p>Zwiñirathedzhi zwa u rekanya</p> <p>U shumisa zwiñirathedzhi zwi tevhelahozwa u rekanya:</p> <ul style="list-style-type: none"> • U dzhenisa nomboro khulwane u thoma kha u itela u vhala u tshi ya phangà kana u vhala u tshi ya murahu • Mutalombalo • U dāvuhula na u hafula • U fhañà na u pwashékanya • U shumisa vhusshaka vhu-kati ha u ñanganyanya na u ñusa • U shumisa vhusshaka vhu-kati ha u andisa na m u kovha 	<p>Khontseputi ya Nomboro: Tshikhala 200</p> <ul style="list-style-type: none"> • U tevhékanya sethe ya nomboro dzo khetihwaho Tshikhala 200 • U vhambedza nomboro u swika kha 200 na uri ndi ifhio ine ya vha khulwane kana ñhukhu nga 1,2,3,4,5 na 10 <p>U humbula nga u ñavhanya</p> <ul style="list-style-type: none"> • U muhumbula nga u ñavhanya mbuno dza u ñanganyanya na u ñusa u swika kha 20 • U ñanganyanya kana u ñusa muandiso wa u bva kha u swika kha <p>Zwiñirathedzhi zwa murekanyo</p> <p>U shumisa zwiñirathedzhi zwa u rekanya:</p> <ul style="list-style-type: none"> • U dzhenisa nomboro khulwane u thoma u itela u vhala u tshi ya phangà kana u vhala u tshi ya murahu • Mutalombalo • U dāvuhula na u hafula • U fhañà na u pwashékanya • U shumisa vhusshaka vhu-kati ha u ñanganyanya na u ñusa 	<p>U tevhékanya na U vhambedza</p> <p>Ndi ifhio khulwane: kana ?</p> <p>U ñea nomboro i re vhu-kati ha 1 na</p> <p>U humbula nga u ñavhanya</p> <p>Mbuno dza u ñanganyanya na u ñusa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • U rwela ngomani zwiñifhañi zwa nomboro dzoñthe dza u ñanganyanya na u ñusa u swika kha 20 <p>Tsumbo</p> <p>a) _____ + \triangle = 20</p> <p>b) _____ + \triangle = 16</p> <p>U ñanganyanya na u ñusa mbuno dza nomboro dzoñthe u swika kha na u dzhenisa 20</p> <p>Tsumbo</p> <p>a) 1 + 11 = 12 b) 18 - 4 = 14</p> <p>c) 11 + 1 = 12 d) 18 - 14 = 4</p> <p>e) 2 + 10 = 12 f) 18 - 5 = 13</p> <p>g) 10 + 2 = 12 h) 18 - 13 = 5</p> <p>i) 3 + 9 = 12 j) 18 - 6 = 12</p> <p>k) 9 + 3 = 12 l) 18 - 12 = 6</p> <p>U humbula nga u ñavhanya u ñanganyanya ha madāvuhulu u swika kha . Izwi zwi tea u dzhenisa mbuno dzi yelanaho dza u ñusa .</p> <p>Tsumbo:</p> <p>a) 1 + 1 = 2 b) 6 + 6 = 12</p> <p>c) 2 + 2 = 4 d) 7 + 7 = 14</p> <p>e) 3 + 3 = 6 f) 8 + 8 = 16</p> <p>g) 4 + 4 = 8 h) 9 + 9 = 18</p> <p>i) 5 + 5 = 10 j) 10 + 10 = 20</p> <p>k) 9 + 3 = 12 l) 18 - 12 = 6</p>	

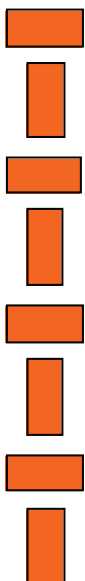

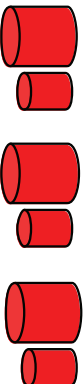
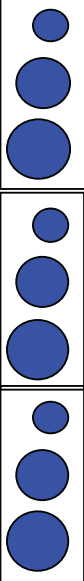
<p>THOHO</p>	<p>THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI DZA NWAHA U TSHI FHELA</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWINE ZWA LIVHIWA KHAZWO KHA THEMO YA 4</p>	<p>NOTSIDZA U BUISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p>	<p>Vhulapfu ha Tshifhinga (kha awara 1 na miniti dza 24)</p>
<p>1.16 Murekanyo wa Mathematiki</p>	<p>Khontseputi ya Nomboro: Tshikhala 999</p> <ul style="list-style-type: none"> • U tevhekanya sethe ya nomboro dzo khetihwaho ya tsekedzwaho • U vhambedza nomboro u swika kha 999 na uri ndi ifhio ine ya vha khulwane kana ihukhu nga 1,2,3,4,5 na 10 <p>U humbula nga u tsvhanya</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mbuno dza u tanganya na u tusa u swika kha 20 • U tanganya kana u tusa muandiso wa u bva kha 0 u swika kha • Mbuno dza u andisa na u kovha dza : • thebulu ya u andisa nga mbili u swika kha • thebulu ya u andisa nga fumi u swika kha <p>Zwiitirathedzhi zwa u rekanya</p> <p>U shumisa zwiitirathedzhi zwi tevhelohozwa u rekanya:</p> <ul style="list-style-type: none"> • U dzhenisa nomboro khulwane u thoma kha u itela u vhala u tshi ya phanga kana u vhala u tshi ya murahu • Mutalombalo • U davhula na u hafula • U fhaṭa na u pwashekanya • U shumisa vhusshaka vhuṭati ha u tanganya na u tusa • U shumisa vhusshaka vhuṭati ha u andisa na m u kovha 	<p>Khontseputi ya Nomboro: Tshikhala 200</p> <ul style="list-style-type: none"> • U tevhekanya sethe ya nomboro dzo khetihwaho Tshikhala 200 • U vhambedza nomboro u swika kha 200 na uri ndi ifhio ine ya vha khulwane kana ihukhu nga 1,2,3,4,5 na 10 <p>U humbula nga u tsvhanya</p> <ul style="list-style-type: none"> • U muhumbula nga u tsvhanya mbuno dza u tanganya na u tusa u swika kha 20 • U tanganya kana u tusa muandiso wa u bva kha u swika kha <p>Zwiitirathedzhi zwa murekanyo</p> <p>U shumisa zwiitirathedzhi zwa u rekanya:</p> <ul style="list-style-type: none"> • U dzhenisa nomboro khulwane u thoma u itela u vhala u tshi ya phanga kana u vhala u tshi ya murahu • Mutalombalo • U davhula na u hafula • U fhaṭa na u pwashekanya • U shumisa vhusshaka vhuṭati ha u tanganya na u tusa 	<p>Tsumbo:</p> <p>U sumbedza nomboro u tanganya na ... u ita (u ṅwala fhasi kana nga u shumisa vhuimo ha nomboro kana magaraṭa dza Flard).</p> <p>a) 8 b) 2 c) 9 d) 15 e) 3</p> <p>Tsumbo:</p> <p>U sumbedza nomboro yo salaho musi ... yo tswa u bva kha (u ṅwala fhasi kana nga u shumisa vhuimo ha nomboro kana magaraṭa dza Flard).</p> <p>a) 5 b) 18 c) 0 d) 14 e) 7</p> <p>U tanganya kana u tusa muandiso wa u bva 10 kha 100</p> <p>Tsumbo:</p> <p>a) Ambani uri hu ḍo dzhiwa maga mangana kha mutalombalo u bva kha u swika kha kana u bva kha 100 u swika kha 50.</p> <p>b) U wana phere dza magaraṭa u ita 100.</p> <p>c) U vhea nomboro kha bogisi u ita 100.</p> <p>$\square + 70 = 100$ $20 + \square = 100$ $100 - \square = 90$ $100 - 40 = \square$</p>	

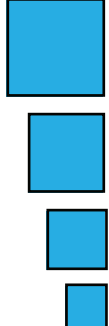
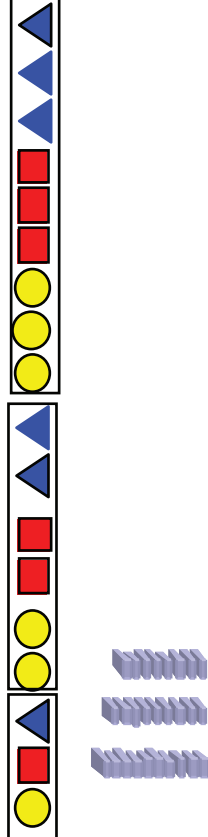
<p>THOHO</p>	<p>THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI DZA NWAHA U TSHI FHELA</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWINE ZWA LIVHIWA KHAZWO KHA THEMO YA 4</p>	<p>NOTSI DZA U BUISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p>	<p>Vhulapfu ha Tshifhinga (kha awara 1 na miniti dza 24)</p>
<p>1.16 Murekanyo wa Mathematiki</p>	<p>Khontseputi ya Nomboro: Tshikhala 999</p> <ul style="list-style-type: none"> • U tevhekanya sethe ya nomboro dzo khethiwahwo ya tsekedzwahwo • U vhambedza nomboro u swika kha 999 na uri ndi ifhio ine ya vha khulwane kana ihukhu nga 1,2,3,4,5 na 10 <p>U humbula nga u tsvhanya</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mbuno dza u tsvhanya na u tsvha u swika kha 20 • U tsvhanya kana u tsvha muandiso wa u bva kha 0 u swika kha • Mbuno dza u andisa na u kovha dza : • thebulu ya u andisa nga mbili u swika kha • thebulu ya u andisa nga fumi u swika kha <p>Zwitirathedzhi zwa u rekanya</p> <p>U shumisa zwitirathedzhi zwi tevhelahozwa u rekanya:</p> <ul style="list-style-type: none"> • U dzhenisa nomboro khulwane u thoma kha u itela u vhala u tshi ya phanga kana u vhala u tshi ya murahu • Mutalombalo • U davhula na u hafula • U fhaṭa na u pwashhekanya • U shumisa vhushaka vhukati ha u tsvhanya na u tsvha • U shumisa vhushaka vhukati ha u andisa na m u kovha 	<p>Khontseputi ya Nomboro: Tshikhala 200</p> <ul style="list-style-type: none"> • U tevhekanya sethe ya nomboro dzo khethiwahwo Tshikhala 200 • U vhambedza nomboro u swika kha 200 na uri ndi ifhio ine ya vha khulwane kana ihukhu nga 1,2,3,4,5 na 10 <p>U humbula nga u tsvhanya</p> <ul style="list-style-type: none"> • U muhumbula nga u tsvhanya mbuno dza u tsvhanya na u tsvha u swika kha 20 • U tsvhanya kana u tsvha muandiso wa u bva kha u swika kha <p>Zwitirathedzhi zwa murekanyo</p> <p>U shumisa zwitirathedzhi zwa u rekanya:</p> <ul style="list-style-type: none"> • U dzhenisa nomboro khulwane u thoma u itela u vhala u tshi ya phanga kana u vhala u tshi ya murahu • Mutalombalo • U davhula na u hafula • U fhaṭa na u pwashhekanya • U shumisa vhushaka vhukati ha u tsvhanya na u tsvha 	<p>Zwitirathedzhi zwa u rekanya:</p> <p>U shumisa zwitirathedzhi u tsvhanya na u tsvha nga vhukoni.</p> <p>U tsvhanya nomboro nanzhi nga u shumisa zwitirathedzhi sa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • U lavhelesa phere dza nomboro dzine dza ita 10 vha shumise idzi u thoma $2 + 7 + 8$ $2 + 8 + 10$ <p>U dzhenisa nomboro khulwane u thoma u itela u vhala u tshi ya phanga kana u vhala u tshi ya murahu</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ni thome nga nomboro khulwane $5 + 15$ <p>Ambani hafhu mafhungo a nomboro : 15 + 5 na u vhala u swika kha 20</p> <ul style="list-style-type: none"> • U shandukisa nomboro u swika kha 10 ha kona u tsvha kana u tsvhanya na 1 <p>Tsumbo:</p> $8 + 9 = 17$ <p>na u tsvhshedza uri u nga ita $8 + 9 = 8 + 10 - 1$</p> $6 + 11 = 17$ <p>na u tsvhshedza uri u nga ita $6 + 10 + 1$</p> $17 - 9 = 8$ <p>na u tsvhshedza uri u nga ita $17 - 10 + 1$</p> <ul style="list-style-type: none"> • U pwashhekanya nomboro u ya nga zwipida zwayo ha kona u tsvhanya <p>U fhaṭa na u pwashhekanya nomboro:</p> <p>u bvela phanga u pwashhekanya nomboro kha zwipida zwituku</p> $8 + 12 = 8 + (10 + 2)$ $= 8 + 2 + 10$ $= 10 + 10$ $= 20$	

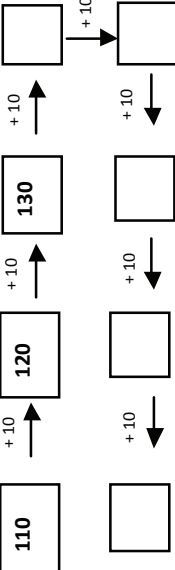
<p>THOHO</p>	<p>THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI DZA NWAHA U TSHI FHELA</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWINE ZWA LIVHIWA KHAZWO KHA THEMO YA 4</p>	<p>Vhulapfu ha Tshifhinga (kha awara 1 na miniti dza 24)</p>
<p>1.16 Murekanyo wa Mathematiki</p>	<p>Khontseputi ya Nomboro: Tshikhala 999</p> <ul style="list-style-type: none"> • U tvehekanya sethe ya nomboro dzo khetihwaho ya tvekedzwaho • U vhambedza nomboro u swika kha 999 na uri ndi ifhio ine ya vha khulwane kana ihukhu nga 1,2,3,4,5 na 10 <p>U humbula nga u tsvhanya</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mbuno dza u tsvhanya na u tsvha u swika kha 20 • U tsvhanya kana u tsvha muandiso wa u bva kha 0 u swika kha • Mbuno dza u andisa na u kovha dza : • thebulu ya u andisa nga mbili u swika kha • thebulu ya u andisa nga fumi u swika kha <p>Zwiitirathedzhi zwa u rekanya</p> <p>U shumisa zwiitirathedzhi zwi tsvhelahozwa u rekanya:</p> <ul style="list-style-type: none"> • U dzhenisa nomboro khulwane u thoma kha u itela u vhalu u tshi ya phanga kana u vhalu u tshi ya murahu • Mutalombalo • U davhula na u hafula • U fhaṭa na u pwashekanya • U shumisa vhusshaka vhuṭati ha u tsvhanya na u tsvha • U shumisa vhusshaka vhuṭati ha u andisa na m u kovha 	<p>Khontseputi ya Nomboro: Tshikhala 200</p> <ul style="list-style-type: none"> • U tvehekanya sethe ya nomboro dzo khetihwaho Tshikhala 200 • U vhambedza nomboro u swika kha 200 na uri ndi ifhio ine ya vha khulwane kana ihukhu nga 1,2,3,4,5 na 10 <p>U humbula nga u tsvhanya</p> <ul style="list-style-type: none"> • U muhumbula nga u tsvhanya mbuno dza u tsvhanya na u tsvha u swika kha 20 • U tsvhanya kana u tsvha muandiso wa u bva kha u swika kha <p>Zwiitirathedzhi zwa murekanyo</p> <p>U shumisa zwiitirathedzhi zwa u rekanya:</p> <ul style="list-style-type: none"> • U dzhenisa nomboro khulwane u thoma u itela u vhalu u tshi ya phanga kana u vhalu u tshi ya murahu • Mutalombalo • U davhula na u hafula • U fhaṭa na u pwashekanya • U shumisa vhusshaka vhuṭati ha u tsvhanya na u tsvha 	<p>NOTSIDZA U BVISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p> <ul style="list-style-type: none"> • U shumisa u davhula sa tshitirathedzi tsha u rekanya murekanyo U topola madavhula a re tsini <p>Tsumbo:</p> <p>$5 + 6 = 11$ u tlatshedza uri hu davhulwa ha tsvhanya na 1 kana u davhula 6 ha tsvhiwa</p> <p>U tsvhanya uri musi nomboro mbili dzi tsini kha saizi zwi a leluwa u wana phambano nga u vhalu u tshi ya phanga, hu si u vhalu u tshi ya murahu.</p> <p>$5 - 11 = 4$ na u tlatshedza uri u vhalu u bva kha u swika kha zwi tsvhiwa</p> <p>Dzihwe mbalo dza murekanyo dzi nga itwa hu si na zwishumiswa, fhedzi ndi zwa ndeme u ita mbalo dza murekanyo nga zwishumiswa,</p> <p>Zwishumiswa zwo themendelwaho</p> <ul style="list-style-type: none"> • mutalombalo (wa zwiivhumbeco na u si na tshithu) • giridi ya nomboro • vhuimo ha magaraṭa (mzgarara dza Flard) • malungu ha u vhalu

<p>THOHO</p>	<p>THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI DZA NWAHA U TSHI FHELA</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWINE ZWA LIVHIWA KHAZWO KHA THEMO YA 4</p>	<p>NOTSIDZA U BUISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p>	<p>Vhulapfu ha Tshifhinga (kha awara 1 na miniti dza 24)</p>
<p>1.17 Furakisheni dzo dowe leaho</p>	<ul style="list-style-type: none"> • U shumisa na u amba madzina a furakisheni kha nyimele yo doweleaho zwo katela, hafu, kotara tshamalo, tshararu, tsharathi, tshaṭhanu, • U ḡivha furakisheni kha tshivhumbeo tsha dayagiramu • U thoma u ḡivha uri hafu mbili kana tshararu tharu dzi ita nthihi yo fhelelaho na uri hafu nthihi na kotara mbili zwi a lingana • U ṅwala furakisheni sa hafu 1, 2 tshararu, 	<ul style="list-style-type: none"> • U shumisa na u amba madzina a furakisheni kha nyimele yo doweleaho zwo katela, hafu, kotara, tshamalo tshararu, tsharathi, tshaṭhanu, • U ḡivha furakisheni kha tshivhumbeo tsha dayagiramu • U thoma u ḡivha uri hafu mbili kana tshararu tharu dzi ita nthihi yo fhelelaho na uri hafu nthihi na kotara mbili zwi a lingana • U ṅwala furakisheni sa hafu 1, 1 tshararu 	<p>Kha Gireidi ya 2 vhagudi vho ḡivhadzwa furakisheni. Vho:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kovhekana na u vhea zwithu nga zwigwada zwa u lingana; • amba madzina a zwipida zwa furakisheni dza nthihi nga ṅha; • u topola furakisheni kha nyimele dzo fhambanaho; • u ṅwala madzina a furakisheni sa 1 tshararu, 1 tshaṭhanu; • u wana furakisheni ya zwithu tsho fhelelaho; na • u wana furakisheni ya zwithu zwo kuvhanganywaho. <p>Nga ino themo vhagudi vha ḡivhadzwa furakisheni dzi si dza nthihi nga ṅha, tsumbo 3 tsha iṅa kana 2 tshararu. Vha bvela phanḡa u shuma na furakisheni dza nthihi nga ṅha. Vha dovha hafu vha shuma na tshamalo na tsharathi.</p> <p>Tsumbo dza mbudziso:</p> <p>Ndi zwipiḡa zwingana zwi no lingana he tshivhumbeo tsha kovhekanywa khazwo?</p> <p>Ndi zwipiḡa zwingana zwa tshivhumbeo tshinwe na tshinwe tsho swifhadzwo?</p> <p>Ndi furakisheniḡe ya tshivhumbeo tsho swifhadzwo?</p> <p>Ndi tshipiḡaḡe tsha tshivhumbeo tshinwe na tshinwe tshi so ngo swifhadzwo</p> <p>A. </p> <p>B. </p> <p>C. </p> <p>D. </p> <p>Vhagudi vha tea u ṅewa tshifhinga tsha u khiraya zwivhumbeo vhone vhane.</p>	

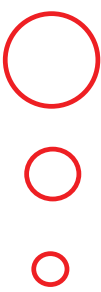

<p>THOHO</p>	<p>THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI DZA NWAHA U TSHI FHELA</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWINE ZWA LIVHIWA KHAZWO KHA THEMO YA 4</p>	<p>NOTSIDZA U BUISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p>	<p>Vhulapfu ha Tshifhinga (kha awara 1 na miniti dza 24)</p>																				
<p>1.17 Furakisheni dzo dowe leaho</p>	<ul style="list-style-type: none"> U shumisa na u amba madzina a furakisheni kha nyimele yo doweleaho zwo katela, hafu, kotara tshamalo, tshararu, tsharathi, tshaṭhanu, U ḡivha furakisheni kha tshivhumbeo tsha dayagiramu U thoma u ḡivha uri hafu mbili kana tshararu tharu dzi ita nthihi yo fhelelaho na uri hafu nthihi na kotara mbili zwi a lingana U nwala furakisheni sa hafu 1, 2 tshararu, 	<ul style="list-style-type: none"> U shumisa na u amba madzina a furakisheni kha nyimele yo doweleaho zwo katela, hafu, kotara, tshamalo tshararu, tsharathi, tshaṭhanu, U ḡivha furakisheni kha tshivhumbeo tsha dayagiramu U thoma u ḡivha uri hafu mbili kana tshararu tharu dzi ita nthihi yo fhelelaho na uri hafu nthihi na kotara mbili zwi a lingana U nwala furakisheni sa hafu 1, 1 tshararu 	<p>Tsumbo:</p> <p>U khiraya 2 tshararu tsha tshivhumbeo itshi</p> <p>A.</p> <table border="1" data-bbox="442 390 488 1327"> <tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr> </table> <p>U khiraya 2 tsha iṅa tsha tshivhumbeo itshi</p> <p>B</p> <table border="1" data-bbox="584 390 631 1327"> <tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr> </table> <p>U khiraya 4 tshaṭhanu tsha tshivhumbeo itshi</p> <p>C</p> <table border="1" data-bbox="723 390 769 1327"> <tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr> </table> <p>U khiraya 6 tshamalo tsha tshivhumbeo itshi</p> <p>D</p> <table border="1" data-bbox="865 390 911 1327"> <tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr> </table>																					

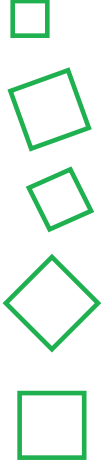

GIREIDI YA 3 THEMO YA 1 2. PHETHENI, MISHUMO NA ALIGEBURA				
THOHO	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWI TODEAHO MAFHELONI A NWAHA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHISAHO KHA THEMO YA 1	DZINWE NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA	
2.1 Phetheni ya dzhometri	<p>U kopa, u engedzedza na u buletshedza</p> <p>U kopa, u engedzedza na u buletshedza kha maipfi</p> <ul style="list-style-type: none"> Phetheni dzo leluwaho dzo itwaho nga zwithu zwi no farea Phetheni yo leluwaho yo itwaho nga nyolo dza mitalo, zwivhumbeo kana zwithu <p>U d̥isikela phetheni dzavho</p> <ul style="list-style-type: none"> U d̥isikela phetheni dzavho dza Dzhomeṭiri nga zwithu zwi no farea nga u ola mitalo, zwivhumbeo kana zwithu <p>Phetheni u mona na riṇe</p> <p>U topola, u buletshedza nga maipfi na u kopa zwivhumbeo zwa dzhomeṭiri</p> <ul style="list-style-type: none"> kha mupo u bva kha vhutshilo ha ḡuvha ḡiṇwe na ḡiṇwe ha ano maḡuvha u bva kha zwa vhufa hashu 	<p>U kopa, u engedzedza na u buletshedza</p> <p>U kopa, u engedzedza na u buletshedza kha maipfi</p> <ul style="list-style-type: none"> Phetheni dzo leluwaho dzo itwaho nga zwithu zwi no farea Phetheni yo leluwaho yo itwaho nga nyolo dza mitalo, zwivhumbeo kana zwithu <p>Tshikhala tsha phetheni:</p> <p>phetheni dzi sa konḡi dzine zwivhumbeo, kana tshigwada zwa zwivhumbeo zwi dovholoswa nga ṇḡila i fanaho</p> <p>U d̥isikela phetheni dzavho</p> <p>U d̥isikela phetheni dzavho dza Dzhomeṭiri</p> <ul style="list-style-type: none"> nga zwithu zwi no farea nga u ola mitalo, zwivhumbeo kana zwithu 	<p>Kha Vhagudi vha gireidi ya 3 vha kona u shuma na phetheni kha</p> <ul style="list-style-type: none"> elemennde dzi dovhololwa nga ṇḡila ya u fana muelo wa zwivhumbeo u nga shanduka nga ṇḡila ye ya humbulelwa na nomboro ya zwivhumbeo kana zwithu nga ṇḡila ye ya humbulelwa. <p>Phetheni dzi nga itwa nga u shumisa nthini zwithu fhedzi having the colours ya zwithu change kha nga ṇḡila yo dowealeho, tsumbo</p> <p>Phetheni dzi nga itwa nga u shumisa tshivhumbeo tshithini kana tshithu fhedzi having the vhuimo ha tshivhumbeo kana u shandukisa tshithu nga ṇḡila yo dowealeho</p> <p>Tsumbo:</p> <p>a)</p> <p>b)</p> <p>Dzinwe phetheni dzi na zwigwada zwi fanaho zwa zwivhumbeo kana zwithu zwo dovholola, hune muelo wa tshivhumbeo kha tshigwada tshinwe na tshinwe wa shanduka nga ṇḡila yo dowealeho, yo no humbulelea, tsumbo muelo wa tshivhumbeo u a hula kana wa vha muṭuku.</p> <p>Tsumbo: Muelo wa zwivhumbeo u a hula</p> <p>Tsumbo: Muelo wa zwivhumbeo u vha muṭuku</p> 	<p>Vhulapfu ha tshifhinga (kha Ngudo dza awara 1 na miniti dza 24)</p> <p>Ngudo</p>

<p>THOHO</p> <p>2.1</p> <p>Phetheni ya dzhometri</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWI TODEAHO MAFHELONI A NWAHA</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHISAHO KHA THEMO YA 1</p>	<p>DZINWE NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p> <p>Vhulapfu ha tshifhinga (kha Ngudo dza awara 1 na miniti dza 24)</p> <p>Ngudo</p>
<p>U kopa, u engedzedza na u buletshedza</p> <p>U kopa, u engedzedza na u buletshedza kha maipfi</p> <ul style="list-style-type: none"> • Phetheni dzo leluwaho dzo itwaho nga zwithu zwi no farea • Phetheni yo leluwaho yo itwaho nga nyolo dza mitalo, zwivhumbeo kana zwithu <p>U qisikela phetheni dzavho</p> <ul style="list-style-type: none"> • U qisikela phetheni dzavho dza Dzhomejiri • nga zwithu zwi no farea • nga u ola mitalo, zwivhumbeo kana zwithu <p>Phetheni u mona na rine</p> <p>U topola, u buletshedza nga maipfi na u kopa zwivhumbeo zwa dzhomejiri</p> <ul style="list-style-type: none"> • kha mupo • u bva kha vhutshilo ha quvha jirwe na jirwe ha ano maquvha • u bva kha zwa vhufo hashu 	<p>U kopa, u engedzedza na u buletshedza</p> <p>U kopa, u engedzedza na u buletshedza kha maipfi</p> <ul style="list-style-type: none"> • Phetheni dzo leluwaho dzo itwaho nga zwithu zwi no farea • Phetheni yo leluwaho yo itwaho nga nyolo dza mitalo, zwivhumbeo kana zwithu <p>Tshikhala tsha phetheni:</p> <p>phetheni dzi sa konqi dzine zwivhumbeo, kana tshigwada zwa zwivhumbeo zwi dovholoswa nga nqila i fanaho</p> <p>U qisikela phetheni dzavho</p> <p>U qisikela phetheni dzavho dza Dzhomejiri</p> <ul style="list-style-type: none"> • nga zwithu zwi no farea • nga u ola mitalo, zwivhumbeo kana zwithu 	<p>Phetheni dzi nga itwa nga u ita zwigwada zwi no fana, hune tshigwada tshinwe na tshinwe tsha vha na lushaka luthihi lwa zwithu fhedzi vhuimo ha zwithu kha tshigwada zwi a shanduka. Zwigwada zwi no fana zwi a dovholoswa.</p> <p>Tsumbo:</p> <p>Dzinwe phetheni dzi itwa u bva kha tshivhumbeo tsha lushaka luthihi, fhedzi tsumbo inwe na inwe ya tshivhumbeo i a hudza kana u fhungudza muelo.</p> <p>Tsumbo:</p> <p>Dzinwe phetheni dzi itwa u bva kha zwigwada hune zwivhumbeo zwi no fana zwa zwithu zwa bvelela, fhedzi nomboro ya tshivhumbeo tsha lushaka luñwe na luñwe kana zwithu zwi a hudzwa kana u fhungudzwa nga nqila yo qowealeaho.</p> <p>Tsumbo:</p> <ul style="list-style-type: none"> • U kopa phetheni zwi thusa vhagudi u vhona vhungoho ha uri phetheni i itiswa hani. • U engedzedza phetheni zwi thusa vhagudi u sedzulusa uri vho pfelesa zwavhuqi vhungoho ha phetheni. • U buletshedza phetheni zwi thusa vhagudi u bveledza luambo lwavho na zwikili zwa u amba. Zwi a thusa u vhona uri vhagudi vha talutshedza hani phetheni. Zwi a leluwa kha vhagudi u amba nga ha phetheni vho no dzi ita. <p>Zwino vhagudi vha tea u kona u buletshedza phetheni hu si na thuso ya mbudziso dza u gaida. U bvela phanda na u livha kha u bveledza luambo lune vha lu joqa u buletshedza phetheni</p>	

<p>THOHO</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWI TODEAHO MAFHELONI A NWAHA</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHISAHO KHA THEMO YA 1</p>	<p>DZINWE NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p>	<p>Vhulapfu ha tshifhinga (kha Ngudo dza awara 1 na miniti dza 24)</p>
<p>2.2 Phetheni dza nomboro</p>	<p>U kopa, u engedzedza na u buletshedza U kopa, u engedzedza na u buletshedza u tevhhekana ho leluwaho ha nomboro u swika kha dzi si fhasi ha</p> <p>U sika na u buletshedza phetheni dzavho U sika phetheni dza nomboro dzavho.</p>	<p>U kopa, u engedzedza na u buletshedza U kopa, u engedzedza na u buletshedza u tevhhekana ho leluwaho ha nomboro u swika kha dzi si fhasi ha 100.</p> <ul style="list-style-type: none"> • U tevhhekana hu tea u sumbedza u vhala vha tshi ya phanḁa na murahu nga: <ul style="list-style-type: none"> - 1 u bva kha nomboro inwe na inwe vhukati ha 0 na 200 - 10 u bva kha muandiso muinwe na muinwe wa 5 vhukati ha 0 na 200 - 2 u bva kha muandiso muinwe na muinwe wa 2 vhukati ha 0 na 200 - 3 u bva kha muandiso muinwe na muinwe wa 3 vhukati ha 0 na 200 - 4 u bva kha muandiso muinwe na muinwe wa 4 vhukati ha 0 na 200 • ma100 u bva kha muandiso muinwe na muinwe wa 100 u swika kha dzi si fhasi ha 500 	<p>U tevhhekano ya nomboro i nga tumekanywa na u tikedza u vhala. Musi zwikili zwa u vhala zwa vhagudi zwi tshi shanduka na u bvelela, lushaka lwa thevhekano ya nomboro dzine vhagudi vha shuma nadzo dzi nga kona u bveledzea.</p> <p>U tevhhekana hu tea u sumbedza u vhala vha tshi ya phanḁa na murahu nga:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 1 u bva kha nomboro inwe na inwe vhukati ha 0 na 200 • 10 u bva kha muandiso muinwe na muinwe vhukati ha 0 na 200 • 5 u bva kha muandiso muinwe na muinwe wa 5 vhukati ha 0 na 200 • 2 u bva kha muandiso muinwe na muinwe wa 2 vhukati ha 0 na 200 • 3 u bva kha muandiso muinwe na muinwe wa 3 vhukati ha 0 na 200 • 4 u bva kha muandiso muinwe na muinwe wa 4 vhukati ha 0 na 200 • ma100 u bva kha muandiso muinwe na muinwe wa 100 u swika kha dzi si fhasi ha 500 <p>Vhagudi vha kona u sumba nomboro musu vha tshi vhala. Ndi zwa ndeme u nea vhagudi thevhekano ya nomboro kha u sumbedza zwo fhambanaho</p> <p>Tsumbo</p> <ul style="list-style-type: none"> • Thevhekano yo inwaliwaho ya nomboro • Mitalombalo <ul style="list-style-type: none"> - Hu na nomboro dzine dza tea u vhaliwa dzo sumbedzwaho - Tshipiḁa tsha mitalombalo tsumbo • Giridi ya nomboro • Tsheini ya nomboro <p>Vhagudi vha kona u khavara, u khiraya, kana u talela u mona na nomboro musu vha tshi vhala kha mitalombalo na giridi dza nomboro.</p> <p>Vhagudi vha nga kona u ḁadza nomboro dzo jahelaho kha mitalombalo, giridi dza nomboro, kha thevhekano ya nomboro yo inwaliwaho na kha tsheini ya nomboro</p> <p>Tsumbo</p> 	<p>ngudo 3</p>

THOHO	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWI TODEAHO MAFHELONI A NWAHA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHISAHO KHA THEMO YA 1	Vhulapfu ha tshifhinga (kha Ngudo dza awara 1 na miniti dza 24)																				
<p>2.2 Phetheni dza nomboro</p>	<p>U kopa, u engedzedza na u buletshedza U kopa, u engedzedza na u buletshedza u tevhhekana ho leluwaho ha nomboro u swika kha dzi si fhasi ha</p> <p>U sika na u buletshedza phetheni dzavho U sika phetheni dza nomboro dzavho.</p>	<p>U kopa, u engedzedza na u buletshedza U kopa, u engedzedza na u buletshedza u tevhhekana ho leluwaho ha nomboro u swika kha dzi si fhasi ha 100.</p> <ul style="list-style-type: none"> U tevhhekana hu tea u sumbedza u vhala vha tshi ya phanda na murahu nga: <ul style="list-style-type: none"> 1 u bva kha nomboro inwe na inwe vhukati ha 0 na 200 10 u bva kha muandiso muinwe na muinwe na muinwe vhukati ha 0 na 200 5 u bva kha muandiso muinwe na muinwe wa 5 vhukati ha 0 na 200 2 u bva kha muandiso muinwe na muinwe wa 2 vhukati ha 0 na 200 3 u bva kha muandiso muinwe na muinwe wa 3 vhukati ha 0 na 200 4 u bva kha muandiso muinwe na muinwe wa 4 vhukati ha 0 na 200 ma100 u swika kha dzi si fhasi ha 500 	<p>DZINWE NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p> <p>Vhunga thevhhekano ya nomboro i tshi kona u tikedza u vhala, vhagudi vha kona u vhala nga zwigwada, zwithu kana zwifanyiso, na u nwalulula idzi nomboro kha thebulu na fulowu dayagiramu sa nḽila ya u bvededza na u tikedza muandiso.</p> <p>Kha Themo ya 1 hu sedzeswe kha u vhala nga 2, nga 5 na nga 10 tsumbo Vhalani nga 5</p> <table border="1" data-bbox="508 367 584 1315"> <tr> <td>Mangwende a R5</td> <td>1</td> <td>2</td> <td>3</td> <td>4</td> <td>5</td> <td>6</td> <td>7</td> <td>8</td> <td>9</td> </tr> <tr> <td>Tshelede yoṽthe</td> <td>R5</td> <td>R10</td> <td>R15</td> <td>R20</td> <td>R25</td> <td>R30</td> <td>R35</td> <td>R40</td> <td>R45</td> </tr> </table> <p>Dzidzhenaho</p> <p>Mafheloni a themo vhagudi vha shuma na thevhhekano ya u vhala u swika kha na u bva kha 100.</p>	Mangwende a R5	1	2	3	4	5	6	7	8	9	Tshelede yoṽthe	R5	R10	R15	R20	R25	R30	R35	R40	R45
Mangwende a R5	1	2	3	4	5	6	7	8	9														
Tshelede yoṽthe	R5	R10	R15	R20	R25	R30	R35	R40	R45														

GIREIDI YA 3 THEMO YA 1 3. TSHIKHALA NA TSHIVHUMBEO				
THOHO	THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI DZA NWAHA U TSHI FHELA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWINE ZWA LIVHIWA KHAZWO KHA THEMO YA 4	NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA	
3.3 Zwivhumbeo zwa 2-D	<p>Tshikhala tsha zwivhumbeo</p> <ul style="list-style-type: none"> tshitendeledzi thofunderaru zwikwea thofundeina <p>Mbonalo zwa zwivhumbeo</p> <p>U buletshedza, u tevhekanya na u vhambedza zwivhumbeo zwa 2-D zwi tshi ya nga:</p> <ul style="list-style-type: none"> tshivhumbeo masia a tswititi tshipulumbu <p>U ola zwivhumbeo</p> <ul style="list-style-type: none"> tshitendeledzi thiraiengele tshikwea rekithengele 	<p>Tshikhala tsha zwivhumbeo</p> <ul style="list-style-type: none"> tshitendeledzi thofunderaru zwikwea thofundeina <p>Mbonalo zwa zwivhumbeo</p> <p>U buletshedza, u tevhekanya na u vhambedza zwivhumbeo zwa 2-D zwi tshi ya nga:</p> <ul style="list-style-type: none"> tshivhumbeo masia a tswititi tshipulumbu 	<p>Ndi zwi fhio zwi fhambanaho na zwa Gireidi ya 2?</p> <p>Kha Vhagudi vha gireidi ya 3 vha kwhaṭhisa mushumo wo itwaho wa Zwivhumbeo zwa 2-D kha Gireidi ya 2. fhedzi hu sa livhi kha saizi kana muvhala musi vha tshi shuma na zwivhumbeo.</p> <p>Izwi zwi nea vhagudi tshifhinga tshinzhi tsha u livha kha mushumo muswa wa zwithu zwa 3-D, vhuimo, u ḡowedza na mbonalo na ndinganyahuvhili.</p> <p>Mushumo munzhi wa zwivhumbeo kha Gireidi ya 3 u itwa hu na zwithu zwi no farea. Mishumo yoṭhe i tea u kwhaṭhisedzwa nga ṅowendḡowe ya u ṅwala.</p> <p>U ḡivha na u amba madzina a tshitendeledzi, thofunderaru, zwikwea, na thofundeina.</p> <p>Vhagudi vha tea u shuma na tshitendeledzi na zwikwea zwa saizi dzo fhambanaho na thofunderaru dzo vhumwaho nga ṅjila ya u fhambana.</p> <p>Ndi zwa ndeme uri vhagudi vha si vhone tsumbo nthihi ya tshivhumbeo tshinwe na tshinwe. Vhonzhi ha sethe ya zwivhumbeo zwa makweho zwi nea tsumbo nthihi ya thofunderaru. Vhagudi vha tea u vha na ṅdivho</p> <ul style="list-style-type: none"> Tshitendeledzi tshi re nasaizi dzo fhambanaho <p>Tsumbo:</p> <ul style="list-style-type: none"> Thofunderaru dzi re na zwivhumbeo zwo fhambanaho na u vheiwa kha maimo o fhambanaho <p>Tsumbo:</p> 	<p>Vhulapfu ha tshifhinga (kha ṅgudo dza awara 1 na miniti ya 24)</p> <p>Ngudo 2</p>

<p>THOHO</p>	<p>THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI DZA NWAHA U TSHI FHELA</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWINE ZWA LIVHIWA KHAZWO KHA THEMO YA 4</p>	<p>NOTSI DZA U BUISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p>	<p>Vhulapfu ha tshifhinga (kha ngudo dza awara 1 na miniti ya 24)</p>
<p>3.3 Zwivhumbeo zwa 2-D</p>	<p>Tshikhala tsha zwivhumbeo</p> <ul style="list-style-type: none"> • tshitendeledzi • thofunderaru • zwikwea • thofundeina <p>Mbonalo zwa zwivhumbeo</p> <p>U buletshedza, u tevhekanya na u vhambedza zwivhumbeo zwa 2-D zwi tshi ya nga:</p> <ul style="list-style-type: none"> • tshivhumbeo • masia a tswitti • tshipulumbu <p>U ola zwivhumbeo</p> <ul style="list-style-type: none"> • tshitendeledzi • thiratengele • tshikwea • rekithengele 	<p>Tshikhala tsha zwivhumbeo</p> <ul style="list-style-type: none"> • tshitendeledzi • thofunderaru • zwikwea • thofundeina <p>Mbonalo zwa zwivhumbeo</p> <p>U buletshedza, u tevhekanya na u vhambedza zwivhumbeo zwa 2-D zwi tshi ya nga:</p> <ul style="list-style-type: none"> • tshivhumbeo • masia a tswitti • tshipulumbu 	<p>• Zwikwea zwa saizi dzo fhambanaho kha Vhuimo ho fhambanaho</p> <p>Tsumbo:</p> <p>Thofundeina dza saizi dzo vhumwaho u fhambana, na u vhwewa kha Vhuimo ho fhambanaho</p> <p>Tsumbo:</p> <p>Ndi zwa ndeme kha vhagudi u shuma na modele wa zwivhumbeo zwo itwaho nga khadibodo. Izwi zwi tendela vhagudi u vhona thofunderaru dzo fhambanaho, zwikwea na thofundeina zwo vhwaho kha Vhuimo ho fhambanaho.</p> <p>Vhagudi vha vhekanya zwivhumbeo u ya ngauri ndi zwa masia tswitti kana kana tshipulumbu.</p> <p>Vhagudi vha vhekanya nga zwigwada zwivhumbeo u ya ngauri ndi thofunderaru, thofundeina, zwikwea kana tshitendeledzi.</p> <p>Mushumo u khwatshisedzwa nga ndowendowe ya u nwala.</p>	<p>Ngudo 2</p>

GIREIDI YA 3 THEMO YA 1 4. MIELO (NOT DONE)			
THOHO	THOPEA DZA KHONTSEPUTI NA ZIKILI DZA NWAHA U TSHI FHELA	KHONTSEPUTI NA ZIKILI ZWINE ZWA LIVHIWA KHAZWO KHA THEMO YA 4	NOTSI DZA U BIVSELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA
4.1 Tshifhinga	<p>U amba tshifhinga</p> <ul style="list-style-type: none"> U vhala datumu kha khaḽenda U vhea maḽuvha a mabebo, vhuṭambo ha vhurereli, maḽuvha a u awela a nnyi na nnyi, zwiwo zwa divhazwakale, zwiwo zwa tshikolo kha khaḽenda U amba tshifhinga tsha awara dza 12 <ul style="list-style-type: none"> awara hafu ya awara kotara ya awara miniti <p>kha watshi dza lutanda na watshi dza nomboro na zwiṅwe zwi shumiswa zwa nomboro zwine zwa sumbedza tshifhinga tsumbo luṅgothendeleki</p> <p>U rekanya vhuḽapfu ha tshifhinga na u fhela ha tshifhinga</p> <p>U shumisa khalenda kha u rekanya na u buletshedza vhuḽapfu ha tshifhinga kha maḽuvha kana vhege kana miṅwedzi na</p> <ul style="list-style-type: none"> na u shundukisa maḽuvha na vhege na u shundukisa vhege na miṅwedzi <p>U shumisa watshi ya lutanda u rekanya vhuḽapfu ha tshifhinga nga awara kana hafu ya awara.</p>	<p>U amba tshifhinga</p> <ul style="list-style-type: none"> U vhala datumu kha khaḽenda U vhea maḽuvha a mabebo, vhuṭambo ha vhurereli, maḽuvha a u awela a nnyi na nnyi, zwiwo zwa divhazwakale, zwiwo zwa tshikolo kha khaḽenda U amba tshifhinga tsha awara dza 12 <ul style="list-style-type: none"> awara hafu ya awara kotara ya awara miniti <p>kha watshi dza lutanda na watshi dza nomboro na zwiṅwe zwi shumiswa zwa nomboro zwine zwa sumbedza tshifhinga. tsumbo luṅgothendeleki</p>	<p>Ndi phambano ifhio u bva kha Gireidi ya 2?</p> <p>Zwithu zwa nomboro zwi a ḽivhadzwa.</p> <p>Kha Gireidi ya 2 vhagudi vha vhala tshifhinga nga awara, hafu ya awara na kotara ya awara kha watshi dza lutanda.</p> <p>Kha Vhagudi vha gireidi ya 3 vhagudi vha shuma na zwithu zwa didzhithala lwa u thoma. Vha kha ḽi vha kha fomethe ya awara dza 12 vha ḽo shumisa a.m.na p.m. hune vha vhona zwo fanela.</p> <p>Vhagudi vha bvela phanḽa na u ita nḽowendowe vha tshi amba nga ha vhuḽapfu ha tshifhinga na u tevhekana ha tshifhinga.</p> <p>Nga tshifhinga tsha u funza kilasi yoṅhe na tshifhinga tsha u livhana na tshigwada, vhagudi vha bvela phanḽa na u amba nga ha ḽuvha ḽa vhege, nḽwedzi wa nḽwaha na datumu ya ḽuvhaḽa namusi, na maḽuvha o rangelaho na maḽuvha a daho. Vhagudi vha bvela phanḽa u vhea zwi tevhelaho kha lenda sa zwiwo zwi tshi bevelela</p> <ul style="list-style-type: none"> maḽuvha a mabebo vhuṭambo ha vhurereli zwiwo zwa ḽivhazwakale zwiwo zwa tshikoloni maḽuvha a u awela a nnyi na nnyi <p>U bvela phanḽa na u humbela vhagudi u amba tshifhinga nga awara, hafu ya awara na kotara ya awara nga u shumisa watshi dza lutanda nga zwifhinga zwa u awela zwo vhwahwo zwa ḽuvha ḽiṅwe na ḽiṅwe. Sa tsumbo, vhagudi vha nga humbelwa u amba tshifhinga musi tshikolo tshi tshi thoma, nga bureki na nga tshifhinga tsha musi vha hayani, kana musi vha tshi shundukisa u bva kha ngudo inḽwe vha tshi ya kha inḽwe. U nanga zwifhinga hune watshi ya sumbedza uri i kha awara nḽha ha ṅhoḽo kana hafu ya awara kana kotara ya awara. Ndi zwa ndeme u vha na watshi khulu, yo no shuma yo anḽadziwaho kijasirumuni, uri vhagudi vha sedze khayoy. Vhagudi vha kona u ita modele wa watshi. Ni nga kona u humbela vhagudi u sumbedza zwifhinga zwo fhambanaho na u dzhenisa murekanyo tsumbo “U sumbedza nḽe awara ya 10. Ndi tshifhinga ḽe kotara ya awara hu sa athu rwa 10?”</p>
			<p>Vhuḽapfu ha tshifhinga (kha ngudo dza awara 1 24 miniti)</p> <p>Ngudo 3</p>

<p>THOHO</p>	<p>THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI DZA NWAHA U TSHI FHELA</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWINE ZWA LIVHIWA KHAZWO KHA THEMO YA 4</p>	<p>NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p>	<p>Vhulapfu ha tshifhinga (kha ngudo dza awara 1 24 miniti)</p>
<p>4.1 Tshifhinga</p>	<p>U amba tshifhinga</p> <ul style="list-style-type: none"> • U vhala datumu kha khajenda • U vhea maɖuvha a mabebo, vhuɗambo ha vhurereli, maɖuvha a u awela a nnyi na nnyi, zwiwo zwa divhazwakale, zwiwo zwa tshikolo kha khajenda • U amba tshifhinga tsha awara dza 12 <ul style="list-style-type: none"> - awara - hafu ya awara - kotara ya awara - miniti <p>kha watshi dza lutanda na watshi dza nomboro zwa nomboro zwine zwa sumbedza tshifhinga tsumbo luɗingothendeleki</p> <p>U rekanya vhulapfu ha tshifhinga na u fhela ha tshifhinga</p> <p>U shumisa khalenda kha u rekanya na u buletsheza vhulapfu ha tshifhinga kha maɖuvha kana vhege kana minwedzi na</p> <ul style="list-style-type: none"> • na u shundukisa maɖuvha na vhege • na u shundukisa vhege na minwedzi <p>U shumisa watshi ya lutanda u rekanya vhulapfu ha tshifhinga nga awara kana hafu ya awara.</p>	<p>U amba tshifhinga</p> <ul style="list-style-type: none"> • U vhala datumu kha khajenda • U vhea maɖuvha a mabebo, vhuɗambo ha vhurereli, maɖuvha a u awela a nnyi na nnyi, zwiwo zwa divhazwakale, zwiwo zwa tshikolo kha khajenda • U amba tshifhinga tsha awara dza 12 <ul style="list-style-type: none"> - awara - hafu ya awara - kotara ya awara - miniti <p>kha watshi dza lutanda na watshi dza nomboro na zwinwe zwi shumiswa zwa nomboro zwine zwa sumbedza tshifhinga. tsumbo luɗingothendeleki</p>	<p>Nga tshifhinga tsha u shuma u wothe vhagudi vha bvela phanḁa na u ita ngowedzo i no elana na tshifhinga tsha u amba nga awara, hafu ya awara na kotara ya awara kha watshi dza lutanda. Vhagudi vha kona u ita murekanyo nga vhege kana maɖuvha arali zwo nekedzwa na khajenda kana tshipiḁa tsha khajenda, tsumbo u wana datumu na u rekanya phambano dza tshifhinga vhuwati havho.</p> <p>Tshifhinga tsha nomboro</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tshifhinga tshi sumbedzwa kha fomethe ya awara dza nomboro dza 12 kha zwithu zwa hayani, tsumbo luɗingothendeleki • microwaves, CD na DVD-players n.z.. Vhagudi vha nga ḁwela tshivhumbeo itshi tsha tshifhinga u fhirisa watshi dza lutanda. U fhezda ngudo 3 hu tshi khou ḁowedzwa vhagudi nga fomethe ya tshifhinga tsha nomboro tsha awara dza 12. • U humbudza vhagudi nga ha ḁhalutshedzo ya a.m. na p.m. • U sumbedza vhagudi uri ndi didzhiti dzifhio dzi no amba nga awara na uri ndi didzhiti dzifhio dzi no amba nga miniti kha tshifhinga tsha didzhithala. • U ḁalutshedza uri hu na miniti dza 60 kha awara; nga uralo hu na miniti dza 30 kha a hafu ya awara na miniti dza 15 kha kotara ya awara. Izwi zwi thusa uru vhagudi u ḁanganya miniti na u i vhala nga awara, hafu ya awara na kotara ya awara kha watshi dza lutanda, ndi zwe vha ita kha Gireidi ya 2. • U ḁea vhagudi vhuunzhi ha ḁowendowe kha u vhala tshifhinga tsha didzhithala tsha fomethe ya awara dza 12. • U vha na watshi ya nomboro yo no shuma yo vheiwaho kɗlasirumuni. U humbela vhagudi u ḁea tshifhinga nga ḁuvha lwa ḁwaha wothe. U temdela vhagudi u ita modele wa watshi, zwine vha nga kona u zwi shumisa u amba tshifhinga na u rekanya phambano ya tshifhinga. 	<p>Ngudo 3</p>

<p>THOHO</p>	<p>T̄HODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI DZA N̄WAHA U TSHI FHELA</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWINE ZWA LIVHIWA KHAZWO KHA THEMO YA 4</p>	<p>NOTSI DZA U BVISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p>	<p>Vhulapfu ha tshifhinga (kha ngudo dza awara 1 24 miniti)</p>
<p>4.2 Vhulapfu</p>	<p>U ela hu si ha fomala</p> <ul style="list-style-type: none"> • U anganyela, u ela, u vhambedza, u tevhekanya na u rekhoda vhulapfu nga u shumisa mielo i si ya ndinganelo tsumbo vhulapfu ha zwanḡa, maga, vhulapfu ha penisela, zwivhali nz. • U buletshedza vhulapfu ha zwithu nga u vhala na u amba uri hu na zwa u ela zwi nngana zwi si zwa fomala zwine zwa vha zwi lapfu. • U shumisa luambo u amba nga ha mbambedzo, tsumbo tshilapfusa, tshiptifhisa, mulapfusa, na ḡandavhuwesa <p>U ḡivhadza u ela ha fomala</p> <ul style="list-style-type: none"> • U anganyela, u ela, u vhambedza, u tevhekanya na u rekhoda vhulapfu nga u shumisa mithara (na thanda ya mithara kana vhulapfu ha thambo ha mithara) sa zwa u ela zwa ndinganelo ya vhulapfu • U anganyela na u ela vhulapfu nga dzisenthimitha nga u shumisa rula <p>Hu si na u shandukisa vhukati ha dzisenthimitha na mithara hune ha ḡoḡea</p>		<p>Nga Gireidi ya 2 zwo themedelwaho uri vhagudi vho livha kha u anganyela, u ela, u vhambedza na u rikhodiwa vhulapfu, vhuphara na vhuḡḡa</p> <ul style="list-style-type: none"> • nga zwa u ela zwi si zwa fomala; na • u ela nga dzimithara nga u shumisa thanda ya mithara kana vhulapfu ha thambo 1 mithara. <p>Nga tshifhinga tsha u shuma u woḡhe vhagudi vha kona u ita ḡdowendowe ya izwi zwikili zwa u ela.</p> <p>U ela vhulapfu sa nyimele ya u tandulula thaidzo na murekanyo</p> <p>Nga tshifhinga tsho kovhelwaho Nomboro, Tswayo na Vhushaka vhagudi vha kona u tandulula thaidzo dzi no shumisa nyimele dza</p> <ul style="list-style-type: none"> • mielo i si ya fomala ya vhulapfu; na • u ela vhulapfu kha mithara. <p>U dzhiela nzhele tshikhala tsha nomboro dzo teaho themo, na tshikhala tsha tshaka dza thaidzo dzo vha teaho.</p> <p>Ngudo dzo livhisaho kha u ela vhulapfu dzi ḡo thoma kha Themo ya 2.</p>	

THOHO	THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI DZA NWAHA U TSHI FHELA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWINE ZWA LIVHIWA KHAZWO KHA THEMO YA 4	NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA	Vhulapfu ha tshifhinga (kha ngudo dza awara 1 24 miniti)
<p>4.3 Tshileme</p>	<p>U kala hu si ha fomala</p> <ul style="list-style-type: none"> • U anganyela, u ela, u vhambedza, u tevhhekanya na u rekhoda tshileme nga u shumisa mielo i si ya ndinganelo na tshikalo tsha u eḡanyisa tsumbo. mabuloko, zwidina nz.. • U shumisa luambo u amba nga ha mbambedzo tsumbo. leluwa, u lemela, leluwesa, u lemelesa <p>U dīvhadza u ela ha fomala</p> <ul style="list-style-type: none"> • U vhambedza, u tevhhekanya na u rikhoda tshileme tsha zwithu zwo putelwaho lwa u rengisa zwine tshileme tshazwo tsha vha tsho sumbedzwa nga khijogireme tsumbo. khijogireme 2 dza rai na khijogireme 1 ya fulauru kana kha gireme tsumbo. gireme dza 500 dza muḡo • U ela tshileme tshavho nga khijogireme nga u shumisa tshikalo tsha bafurumu <p>Hu si na u shandukisa vhukati ha khijogireme na gireme</p>	<p>Kha Gireidi ya 2 vhagudi</p> <ul style="list-style-type: none"> • vha ela tshileme lu si lwa fomala nga u shumisa tshikalo tsha eḡanyisa; • vha tevhhekanya zwibveledzwa u ya nga tshileme tsho ambiwaho kha tshiputeli; na • u vhala tshikalo tsha bafurumu (zwikalo zwa vhukuma na zwifanyiso zwa zwikalo). <p>Nga tshifhinga tsha mugudi tsha u shuma e eḡhe vhagudi vha a kona u ita ḡdowḡdowe ya zwikili hezwi zwa u ela.</p> <p>U ela tshileme sa nyimele ya u tandulula thaidzo na rekanya</p> <p>Nga tshifhinga tsho avhelwaho Nomboro, Tswayo na Vhushaka vhagudi vha kona u tandulula thaidzo dzine dza shumisa nyimele dza</p> <ul style="list-style-type: none"> • mielo i si ya fomala ya tshileme; na • u ela tshileme nga khijogireme. <p>U dzhiela nzhele tshikhala tsha nomboro tsho teaho themo, na tshikhala tsha tshaka dza thaidzo dzo teaho themo. Ngudo dzne vha ḡo tou fombe kha ela ela tshileme dzi ḡo thoma nga Themo ya 2.</p>	<p>NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p>	<p>Vhulapfu ha tshifhinga (kha ngudo dza awara 1 24 miniti)</p>

<p>T̩HOHO</p>	<p>T̩HODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI DZA N̩WAHA U TSHI FHELA</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWINE ZWA LIVHIWA KHAZWO KHA THEMO YA 4</p>	<p>NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p>	<p>Vhulapfu ha tshifhinga (kha ngudo dza awara 1 24 miniti)</p>
<p>4.4 Khaphasithi/ Volumu</p>	<p>U ela hu si ha fomala</p> <ul style="list-style-type: none"> • U anganyela na u ela, u vhambedza na u tevhekanya khaphasithi ya zwifaredzi (vhunzhi ha zwine tshifaredzi tsha kona u hwala arali tsho dadzwa) nga u shumisa mielo i si ya ndinganelo tsumbo. zwipuni na khaphu • U buletshedza khaphasithi ya tshifaredzi nga u vhala na u amba uri ndi zwa u ela zwingana zwi si zwa fomala zwine zwa dadza tshifaredzi tsumbo. boḡelo ji na khaphasithi ya khaphu n̩a • U vhambedza, u tevhekanya na u rekhoda khaphasithi ya zwithu nga u ela nga iithara, hafu ya iithara na kotara ya iithara • U vhambedza, u tevhekanya na u rekhoda zwo puteiwaho lwa u rengisa hune khaphasithi/ ndadzo yazwo ya vha yo sumbedzwa nga iithara tsumbo. iithara 2 dza mafhi, iithara 1 ya nyamunaiti, iithara iithara 5 dza pennde kana kha mijijitha. tsumbo ml dza 500 dza mafhi, mijijitha dza 340 dza nyamunaiti, mijijitha dza 750 dza oili • U ḡivha uri a khaphu yo ndinganelo ndi mijijitha dza 250 • U ḡivha uri thispuni ndi mijijitha 5 Hu si na u shandukisa vhuwati ha mijijitha na iithara hu ḡoḡeaho 	<p>U ela hu si ha fomala</p> <ul style="list-style-type: none"> • U anganyela na u ela, u vhambedza na u tevhekanya khaphasithi ya zwifaredzi (vhunzhi ha zwine tshifaredzi tsha kona u hwala arali tsho dadzwa) nga u shumisa mielo i si ya ndinganelo tsumbo. zwipuni na khaphu • U buletshedza khaphasithi ya tshifaredzi nga u vhala na u amba uri ndi zwa u ela zwingana zwi si zwa fomala zwine zwa dadza tshifaredzi tsumbo. boḡelo ji na khaphasithi ya khaphu n̩a • U ḡivhadza u ela ha fomala • U anganyela, u ela, u vhambedza, u tevhekanya na u rekhoda khaphasithi ya zwithu nga u ela nga iitha, hafu ya iitha na kotara ya iitha - nga u shumisa maboḡelo l̩ne iitha vha na khaphasithi / ndadzo ya iitha kana zwifaredzi zwine khaphasithi yazwo ya vha yo sumbedzwa nga dzimijijitha tsumbo. khene dza kholodiringi - dzhege dza u ela dzine mitalo ya tshanduko yo nomborwaho ya sumbedza dziitha, , hafu ya iitha na kotara ya iitha - dzhege dza u ela dzine mitalo ya tshanduko yo nomborwaho nga mijijitha. Vhagudi a vho ngo lavhelelwa u vhala volumu kha mitalo wa tshanduko u so ngo nomborwaho - Khaphu dza u ela na thispuni zwine zwa sumbedza khaphasithi yazwo • U vhambedza, u tevhekanya na u rekhoda khaphasithi ya zwithu zwo puteiwaho lwa u rengisa hune khaphasithi/ ndadzo yazwo ya vha yo sumbedzwa nga iitha tsumbo. iitha 1 ya kholodiringi, iitha 2 dza mafhi, iitha 1 ya kholodiringi, iitha 5 dza pennde kana kha mijijitha. tsumbo ml dza 500 dza mafhi, mijijitha dza 340 dza kholodiringi, mijijitha dza 750 dza oili • U ḡivha uri a khaphu yo ndinganelo ndi mijijitha dza 250 • U ḡivha uri thispuni ndi mijijitha 5 Hu si na u shandukisa vhuwati ha mijijitha na iithara hu ḡoḡeaho 	<p>Ndi phambano ifhio u bva kha Gireidi ya 2?</p> <p>Kha Gireidi ya 2 vhagudi</p> <ul style="list-style-type: none"> • vho anganyela na ela, u vhambedza, u tevhekanya na u rikhoda khaphasithi kana volume kha zwifaredzi nga u shumisa mielo i si ya ndinganelo; • u vhambedza na u tevhekanya khaphasithi ya vhunzhi ha maboḡelo na zwitehwa zwa gurozari hune volumu yazwo ya vha yo sumbedzwa kha tshiputeli; na • u shumisa iithara ya boḡelo kana iithara 1 ya dzhege u anganyela na u ela, u vhambedza, u tevhekanya na u rekhoda khaphasithi ya zwifaredzi kana volumu ya zwifaredzi nga iithara. <p>Kha Gireidi ya 3 vhagudi vha ḡivhadzwa mijijitha.</p> <p>Khaphasithi ndi mini? Volumu ndi mini?</p> <p>Boḡelo ji nga vha na khaphasithi ya iithara 1, fhedzi ji nga si dadzwe iithara nga mulomo, tsumbo, fhedzi iithara kona u dadza volumu ya khaphu ya maḡi.</p> <p>Khaphasithi ndi ḡanganyelo ya zwine tshithu tsha kona u fara (kana ḡanganyelo ya ngomu ha zwithu).</p> <p>Volumu ndi ḡanganyelo ya tshikhala zwine tshithu tsha dzhia.</p> <p>Tshirwe tshifhinga vhagudi vha ḡo ela uri ndi tshiluḡi tshi ngafhani (kana muḡavha kana zwiḡwe zwithu) kha tshifaredzi. Izwi ndi u ela volumu ya zwithu kha tshifaredzi. Nga zwifhinga zwenezwo vhagudi vha ḡo vha tshi khou ela uri ndi vhunzhi hu ngafhnsi hune tshifaredzi tshi nga hwala arali tsho dadzwa u guma nga mulomo.</p> <p>Vhagudi vha tea u bvela phanda na u ela vha tshi shumisa zwa u ela zwi si zwa ndinganelo</p> <p>U ela hu si ha fomala ha khaphasithi hu tshi shumiswa zwa u ela zwi si zwa ndinganrlo</p> <p>Vhagudi vha nga kona u guda milayo yoḡhe ya na maitele a u ela vha tshi shumisa zwa u ela zwi si zwa ndinganelo. U ela nga zwa u ela zwi si zwa ndinganelo a hu tei u dzhiwa sa zwa fhasi kha u ela nga zwa ndinganelo.</p> <p>Vhagudi vha tea u wana tshikhala tsha u ela volume/khaphasithi vha tshi shumisa zwithu zwo fhambanaho sa zwa u ela zwi si zwa ndinganelo tsumbo khaphu (fhedzi hu si khaphu dza u ela), zwipuni (fhedzi hu si thispuni zwa u ela), zwithivo zwa maboḡelo sa iitha 2 dza zwithivo zwa maboḡelo a mafhi, khene ḡhukhu, maboḡelo maḡuku nz..</p>	

<p>T̩HOHO</p>	<p>THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI DZA N̩WAHA U TSHI FHELA</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWINE ZWA LIVHIWA KHAZWO KHA THEMO YA 4</p>	<p>NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p>	<p>Vhulapfu ha tshifhinga (kha ngudo dza awara 1 24 miniti)</p>
<p>4.4 Khaphasithi/ Volumu</p>	<p>U ela hu si ha fomala</p> <ul style="list-style-type: none"> • U anganyela na u ela, u vhambedza na u tevhekanya khaphasithi ya zwifaredzi (vhunzhi ha zwine tshifaredzi tsha kona u hwala arali tsho gadzwa) nga u shumisa mielo i si ya ndinganelo tsumbo. zwipuni na khaphu • U buletshedza khaphasithi ya tshifaredzi nga u vhala na u amba uri ndi zwa u ela zwingana zwi si zwa fomala zwine zwa gadza tshifaredzi tsumbo. boḡelo ji na khaphasithi ya khaphu n̩a <p>U ḡivhadza u ela ha fomala</p> <ul style="list-style-type: none"> • U anganyela, u ela, u vhambedza, u tevhekanya na u rekhoda khaphasithi ya zwifutha, hafu ya iithara na kotara ya iithara • U vhambedza, u tevhekanya na u rekhoda khaphasithi ya zwifutha zwo pufufhazwa nga iithara tsumbo. iithara 2 dza mafhi, iithara 1 ya nyamunaiti, iithara iithara 5 dza pennde kana kha mijijitha. tsumbo ml dza 500 dza mafhi, mijijitha dza 340 dza nyamunaiti, mijijitha dza 750 dza oili • U ḡivha uri a khaphu yo ndinganelo ndi mijijitha dza 250 • U ḡivha uri thsipuni ndi mijijitha 5 Hu si na u shandukisa vhuwati ha mijijitha na iithara hu ḡoḡeaho 	<p>U ela hu si ha fomala</p> <ul style="list-style-type: none"> • U anganyela na u ela, u vhambedza na u tevhekanya khaphasithi ya zwifaredzi (vhunzhi ha zwine tshifaredzi tsha kona u hwala arali tsho gadzwa) nga u shumisa mielo i si ya ndinganelo tsumbo. zwipuni na khaphu • U buletshedza khaphasithi ya tshifaredzi nga u vhala na u amba uri ndi zwa u ela zwingana zwi si zwa fomala zwine zwa gadza tshifaredzi tsumbo. boḡelo ji na khaphasithi ya khaphu n̩a <p>U ḡivhadza u ela ha fomala</p> <ul style="list-style-type: none"> • U anganyela, u ela, u vhambedza, u tevhekanya na u rekhoda khaphasithi ya zwifutha, hafu ya iithara na kotara ya iithara - nga u shumisa maboḡelo ji na vha na khaphasithi / ndadzo ya iitha kana zwifaredzi zwine khaphasithi yazwo ya vha yo sumbedzwa nga dzimijijitha tsumbo. khene dza kholodiringi - dzhege dza u ela dzine mitalo ya tshanduko yo nomborwaho ya sumbedza dzijitha, , hafu ya iitha na kotara ya iitha - dzhege dza u ela dzine mitalo ya tshanduko yo nomborwaho nga mijijitha. Vhagudi a vho ngo lavhelewa u vhala volumu kha mitalo wa tshanduko u so ngo nomborwaho - Khaphu dza u ela na thsipuni zwine zwa sumbedza khaphasithi yazwo • U vhambedza, u tevhekanya na u rekhoda khaphasithi ya zwifutha zwo pufufhazwa nga iithara tsumbo. iithara 2 dza mafhi, iithara 1 ya kholodiringi, iithara iithara 5 dza pennde kana kha mijijitha. tsumbo ml dza 500 dza mafhi, mijijitha dza 340 dza kholodiringi, mijijitha dza 750 dza oili • U ḡivha uri a khaphu yo ndinganelo ndi mijijitha dza 250 • U ḡivha uri thsipuni ndi mijijitha 5 Hu si na u shandukisa vhuwati ha mijijitha na iithara hu ḡoḡeaho 	<p>U ela volumu/khaphasithi nga zwa u ela zwi si zwa ndinganelo zwi katela u vhala uri no ḡadza lungana u bva kha tshi no khou ela tsho nangiwaho na tshine volumu yatsho ya vha i khou elwa.</p> <p>Vhagudi vha tea u funzwa tshifhinga tshoḡhe u amba zwe vha ela ngazwo tsumbo hu na thsipuni dza maḡi dza 48 kha boḡelo kana hu na maḡi a sa ḡadzi khaphu kha boḡelo.</p> <p>Musi vhagudi vho ela nga zwa u ela zwinwe na zwinwe lu no vhala, vha tea u anganyela khaphasithi/volumu nga u shumisa zwa u ela zwenzwo. U anganyela hu sa athu u elwa ndi zwa ndeme, fhedzi zwi nga itwa fhedzi musi vhagudi vho no ela vha tshi shumisa mielo iyo.</p> <p>Vhagudi vha ḡoḡa u gudiswa uri kha u vhambedza volumu kana khaphasithi, zwa u ela zwenzwo zwi itea u shumiswa. Sa tsumbo, arali ngilasi i ḡala nga thsipuni 20 dza maḡi na khaphu i tshi ḡala nga lebula dza 10 dza maḡi, u nga si kone u amba uri ngilasi i fara maḡi manzhi.</p> <p>Vhagudi vha tea u ela nga zwa u ela zwinzhi zwi si zwa fomala, uri vha kone u</p> <ul style="list-style-type: none"> • thoma u pfesesa uri musi zwa u ela zwi zwiḡuku hu vha na u shumisa lunzhi u ḡadza tshi no khou elwa, tsumbo. volumu ya boḡelo i nga vha thsipuni dza 20 u i ḡadza fhedzi i khaphu 1 • thoma u shumisa zwa u ela zwo teaho zwine zwa khou elwa, tsumbo. u ela boḡelo la iitha 2 nga thsipuni ndi u fhedza tshifhinga. <p>U ḡivhadza u ela ha fomala</p> <ul style="list-style-type: none"> • U anganyela, u ela, u vhambedza, u tevhekanya na u rekhoda volumu na khaphasithi kha dzijithara <p>U humbudza vhagudi uri dzijithara ndi zwa u ela zwa ndinganelo zwo ḡowealeho kha nḡadzo na volumu. Tshihumbeo tsho pufufhazwaho tshi shumiswa kha dzhege n̩zhi dza u ela na thundu dza makwevho dzi no rengiswa nga volumu. U sedzulusa uri vhagudi vha a humbula pufufhazwo ya iithara.</p> <p>Vhagudi vha ela nga dzijithara nga u shumisa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zwifaredzi zwa iithara sa maboḡelo a nyamunaiti, maboḡelo a mafhi, khathuni dza mafhi, khathuni dza dzhusi; na • dzhege dza u ela dzine dza sumbedza iithara 1 kha mutalo wa tshanduko. 	

<p>T̩HOHO</p>	<p>4.4 Khaphasithi/ Volumu</p>	<p>THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI DZA N̩WAHA U TSHI FHELA</p> <p>U ela hu si ha fomala</p> <ul style="list-style-type: none"> • U anganyela na u ela, u khaphasithi ya zwifaredzi (vhunzhi ha zwine tshifaredzi tsha kona u hwala arali tsho gadzwa) nga u shumisa mielo i si ya ndinganelo tsumbo. zwipuni na khaphu • U buletshedza khaphasithi ya tshifaredzi nga u vhala na u amba uri ndi zwa u ela zwingana zwi si zwa fomala zwine zwa gadza tshifaredzi tsumbo. boḡelo ji na khaphasithi ya khaphu n̩a <p>U ḡivhadza u ela ha fomala</p> <ul style="list-style-type: none"> • U anganyela, u ela, u vhambedza, u tevhekanya na u rekhoda khaphasithi ya zwithu nga u ela nga iithara na kotara ya iithara • U vhambedza, u tevhekanya na u rekhoda zwwo putelwaho lwa u rengisa hune khaphasithi/ nḡadzo yazwo ya vha yo sumbedzwa nga iithara 1 ya nyamunaiti, iitha iithara 5 dza pennde kana kha mijijitha. tsumbo ml dza 500 dza mafhi, mijijitha dza 340 dza nyamunaiti, mijijitha dza 750 dza oili • U ḡivha uri a khaphu yo ndinganelo ndi mijijitha dza 250 • U ḡivha uri thispuni ndi mijijitha 5 <p>Hu si na u shandukisa vhuakati ha mijijitha na iithara hu ḡoḡeaho</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWINE ZWA LIVHIWA KHAZWO KHA THEMO YA 4</p> <p>U ela hu si ha fomala</p> <ul style="list-style-type: none"> • U anganyela na u ela, u vhambedza na u tevhekanya khaphasithi ya zwifaredzi (vhunzhi ha zwine tshifaredzi tsha kona u hwala arali tsho gadzwa) nga u shumisa mielo i si ya ndinganelo tsumbo. zwipuni na khaphu • U buletshedza khaphasithi ya tshifaredzi nga u vhala na u amba uri ndi zwa u ela zwingana zwi si zwa fomala zwine zwa gadza tshifaredzi tsumbo. boḡelo ji na khaphasithi ya khaphu n̩a <p>U ḡivhadza u ela ha fomala</p> <ul style="list-style-type: none"> • U anganyela, u ela, u vhambedza, u tevhekanya na u rekhoda khaphasithi ya zwithu nga u ela nga iitha, hafu ya iitha na kotara ya iitha - nga u shumisa maboḡelo jine la vha na khaphasithi / nḡadzo ya iitha kana zwifaredzi zwine khaphasithi yazwo ya vha yo sumbedzwa nga dzimijijitha tsumbo. khene dza kholodiringi - dzhege dza u ela dzine mitalo ya tshanduko yo nomboriwaho ya sumbedza dzijitha, , hafu ya iitha na kotara ya iitha - dzhege dza u ela dzine mitalo ya tshanduko yo nomboriwaho nga mijijitha. Vhagudi a vho ngo lavhelelwa u vhala volumu kha mitalo wa tshanduko u so ngo nomboriwaho - Khaphu dza u ela na thispuni zwine zwa sumbedza khaphasithi yazwo • U vhambedza, u tevhekanya na u rekhoda khaphasithi ya zwithu zwo putelwaho lwa u rengisa hune khaphasithi/ nḡadzo yazwo ya vha yo sumbedzwa nga iitha 2 dza mafhi, iitha 1 ya kholodiringi, iitha iitha 5 dza pennde kana kha mijijitha. tsumbo ml dza 500 dza mafhi, mijijitha dza 340 dza kholodiringi, mijijitha dza 750 dza oili • U ḡivha uri a khaphu yo ndinganelo ndi mijijitha dza 250 • U ḡivha uri thispuni ndi mijijitha 5 <p>Hu si na u shandukisa vhuakati ha mijijitha na iithara hu ḡoḡeaho</p>	<p>NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p> <p>Vha anganyela na u amba uri u ela vhungomu ha vhuunzhi ha zwifaredzi sa zwibotebote zwihulwane zwa yogathi, zwibotebote zwa aisikhirimu, mabogisi a lantshi, dzhege khulwane, maboḡelo mahulwane, thini dza penned dzi si naho tshithu, mabakhethe n̩z.. Zwiṭenwa zwo thambanaho zwa nḡadzo zwi tea u nangwa. Vhagudi vha buletshedza vhungomu sa “ ḡhukhu kha iitha 1, iitha 2, vhuakati ha 1 na iitha 2, iitha 5” n̩z..</p> <p>Vhagudi vha vhambedza, u tevhekanya na u rekhoda vhungomu ha zwithu zwo putelwaho lwa u rengisa hune khaphasithi/nḡadzo ya vha yo sumbedzwa nga iitha e.g. iitha 2 dza mafhi, iitha 1 ya kholodiringi, iitha 5 dza pennde.</p> <ul style="list-style-type: none"> • U anganyela, u ela, u vhambedza, u tevhekanya na u rekhoda volumu na khaphasithi kha mijijitha <p>U amba na vhaḡudi nga ha mijijitha sa zwa u ela zwa ndinganelo yo ḡowealeaha ya u ela/kala nḡadzo na volumu. U ṭalutshedza uri mijijitha ndi muelo mutuku kha iithara. Vha tea u guda maipfi na pfufihadzo, ngauri kha vhuunzhi ha zwifaredzi zwa makwevho na dzhege n̩zhi dza u ela zwivhumbeo zwo pfufihadzwa zwa maipfi zwi a shumiswa.</p> <p>Vhagudi vha tea u vhambedza, u tevhekanya na u rekhoda vhungomu/ khaphasithi ha zwithu zwo putelwaho lwa u rengisa hune khaphasithi ya vha yo sumbedzwa nga dzimijijitha, tsumbo. 500 ml dza mafhi, 750 ml vinegar, 330 ml nyamunaiti, 200 ml nyamunaiti, 400 ml polishi ya fhasi n̩z..</p> <p>Vhagudi vha tea u ela tshifhinga tshoṭhe nga:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Khaphu ya ndinganelo ya u ela u swika kha u pfesesa uri ndi vhuḡai 250 ml; • thispuni ya u ela uri vha ḡo thoma u pfesesa uri 5ml ndi zwithu zwi ngafhani; • dzhege dza u ela dzine mutalo wa tshanduko wa vha wo sumbedzwa nga dzi mijijitha – afha ndavhelelo ndi ya uri vhaḡudi vha vhale kha mitalo ya tshanduko yo nomboriwaho – vha ḡo livha kha u vhala mitalo ya tshanduko i so ngo nomboriwaho kha Vhuimo ha Vhuakati. <p>U tevhela risipi ho katelewa na u baka ndi nyimele yavhuḡi ine vhaḡudi vha kona u ita nḡowenḡowe ya u ela.</p> <p>Vhagudi A VHO ngo lavhelelwa</p> <ul style="list-style-type: none"> • u ḡivha uri 1 000 ml = iithara 1, • u ita tshandulo vhuakati ha mijijitha na iithara, kana • u vhala mitalo ya tshanduko i so ngo nomboriwaho kha dzhege dza u ela (izwi zwi itwa u bva kha Gireidi ya 4). 	<p>Vhulapfu ha tshifhinga (kha ngudo dza awara 1 24 miniti)</p>
----------------------	---	---	--	---	--

<p>T̩HOHO</p>	<p>4.4 Khaphasithi/ Volumu</p>	<p>THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI DZA N̩WAHA U TSHI FHELA</p> <p>U ela hu si ha fomala</p> <ul style="list-style-type: none"> • U anganyela na u ela, u vhekanya khaphasithi ya zwifaredzi (vhunzhi ha zwine tshifaredzi tsha kona u hwala arali tsho gadzwa) nga u shumisa mielo i si ya ndinganelo tsumbo. zwipuni na khaphu • U buletshedza khaphasithi ya tshifaredzi nga u vhala na u amba uri ndi zwa u ela zwingana zwi si zwa fomala zwine zwa gadza tshifaredzi tsumbo. boḡelo ji na khaphasithi ya khaphu n̩a <p>U ḡivhadza u ela ha fomala</p> <ul style="list-style-type: none"> • U anganyela, u ela, u vhambedza, u tevhekanya na u rekhoda khaphasithi ya zwifaredzi tsha kona u hwala arali tsho gadzwa) nga u shumisa mielo i si ya ndinganelo tsumbo. zwipuni na khaphu • U vhambedza, u tevhekanya na u rekhoda khaphasithi ya zwifaredzi tsha kona u hwala arali tsho gadzwa) nga u shumisa mielo i si ya ndinganelo tsumbo. zwipuni na khaphu • U vhambedza, u tevhekanya na u rekhoda khaphasithi ya zwifaredzi tsha kona u hwala arali tsho gadzwa) nga u shumisa mielo i si ya ndinganelo tsumbo. zwipuni na khaphu 	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWINE ZWA LIVHIWA KHAZWO KHA THEMO YA 4</p> <p>U ela hu si ha fomala</p> <ul style="list-style-type: none"> • U anganyela na u ela, u vhambedza na u tevhekanya khaphasithi ya zwifaredzi (vhunzhi ha zwine tshifaredzi tsha kona u hwala arali tsho gadzwa) nga u shumisa mielo i si ya ndinganelo tsumbo. zwipuni na khaphu • U buletshedza khaphasithi ya tshifaredzi nga u vhala na u amba uri ndi zwa u ela zwingana zwi si zwa fomala zwine zwa gadza tshifaredzi tsumbo. boḡelo ji na khaphasithi ya khaphu n̩a <p>U ḡivhadza u ela ha fomala</p> <ul style="list-style-type: none"> • U anganyela, u ela, u vhambedza, u tevhekanya na u rekhoda khaphasithi ya zwifaredzi tsha kona u hwala arali tsho gadzwa) nga u shumisa mielo i si ya ndinganelo tsumbo. zwipuni na khaphu • U vhambedza, u tevhekanya na u rekhoda khaphasithi ya zwifaredzi tsha kona u hwala arali tsho gadzwa) nga u shumisa mielo i si ya ndinganelo tsumbo. zwipuni na khaphu • U vhambedza, u tevhekanya na u rekhoda khaphasithi ya zwifaredzi tsha kona u hwala arali tsho gadzwa) nga u shumisa mielo i si ya ndinganelo tsumbo. zwipuni na khaphu 	<p>NOTSI DZA U BUISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p> <p>U rekhoda mielo</p> <p>Naho u ela tshi tshikili tsha u tou ita, vhagudi vha tea u rekhoda mielo nga tshifhinga tshothe, yo katela mielo yoṭhe ya fomala na i si ya fomala.</p> <p>U ele khaphasithi/volumu sa nyimele ya u tandulula thaidzo na u rekanya</p> <p>Nga tshifhinga tsho avhelwaho Nomboro, Tswayo na Vhushaka vhagudi vha kona u tandulula thaidzo dzine dza shumisa nyimele dza</p> <ul style="list-style-type: none"> • mielo i si ya fomala ya khaphasithi/volumutsumbo. Gugu vha shumisa khaphu 2 dza mafhi u ita phudingi. Arali vha davhula risipi, vha ḡo ṭoḡa mafhi mangafhani? • dziilithara • miilitha <p>U dzhiela nzehele tshikhala tsha nomboro dzo teaho theme, na tshikhala tsha tshaka dza thaidzo.</p>	<p>Vhulapfu ha tshifhinga (kha ngudo dza awara 1 24 miniti)</p>
----------------------	--	--	--	---	--

GIREIDI YA 3 THEMO YA 1 5. U SHUMA NGA DATA		NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA LIVHIWA KHAZWO KHA THEMO YA 4		Vhulapfu ha tshifhinga (kha ngudo dza awara 1 24 miniti)
THOHO	THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI DZA NWAHA U TSHI FHELA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWINE ZWA LIVHIWA KHAZWO KHA THEMO YA 4		
5.4 U kuvhanganya na u dzudzanya data	U kuvhanganya na u dzudzanya data <ul style="list-style-type: none"> • U kuvhanganya data nga ha kilasi kana tshikolo u fhindula mbudziso dzi vhudziswa nga mudededzi • U dzudzanya data dzo neshedzwaho nga mudededzi kana bugu • U dzudzanya data kha <ul style="list-style-type: none"> - mitevhe - u thalisa - thebulu 	U kuvhanganya na u dzudzanya data U kuvhanganya data nga ha kilasi kana tshikolo u fhindula mbudziso dzi vhudziswa nga mudededzi. U shumisa u thalisa u rekhoda data kha zwitterwa zwo nekedzwaho. U imela data U imela data kha <ul style="list-style-type: none"> • Thebulu • Girafu ya lubaba U sengulusa na u talutshedza data U fhindula mbudziso nga ha data kha girafu ya lubaba	Ndi phambano ifhio u bva kha Gireidi ya 2? <ul style="list-style-type: none"> • Vhagudi vha a dzudzanya data nga mitevhe, u thalisa, nga thebulu • Vhagudi vha divhadzwa girafu ya lubaba • Vhagudi vha svela phanda u shuma na girafu ya zwifanyiso —u fhaṭa zwoṭhe. sa tshipiḍa tsha mtevheṭhaḍu wa data na u sengulusa girafu ya zwifanyiso zwe vha neiwa Mutevheṭhaḍu wa data wo fhelelaho Kha mutevheṭhaḍu wa u shuma na data, <ul style="list-style-type: none"> • vhagudi vha kuvhanganya mafhungo a u fhindula mbudziso. Kha Vhuimo ha Fhasi na ha Vhukati iyi mbudziso i neshedzwa nga mudededzi kana bugupfarwa; • vhagudi vha vhekanya na u sumbedza mafhungo nga nḍila ine ya ḍo leluwa u sengulusa. Tshivhumbeco tsha u sumbedza tshine vhagudi vha Gireidi ya 3 vha ita, ndi mitevhe, u thalisa, thebulu, girafu ya zwifanyiso kana girafu ya lubaba; na • vhagudi vha sengulusa mafhungo nga u fhindula mbudziso dzi vhudziswa nga mudededzi. Girafu ya lubaba ya kijasi Zwo themendeliwaho ndi uri Vhagudi vha gireidi ya 3 vha shuma na mutevheṭhaḍu woṭhe wa data luthihi nga nḍaha: U shuma sa kijasi zwi thusa vhagudi u ḍidzhenisa kha zwiteidzhi zwoṭhe zwa maitele hu si na u xela kha zwidodombedzwa zwa tshiteidzhi tshirḱwe. U ita girafu ya lubaba ya kijasi i tendela mudededzi u livhisa vhagudi kha zwiteḱwa zwa ndeme zwa u shuma na data na u divhadzwa vhagudi nga mbonalo dza ndeme dza girafu ya lubaba	ngudo 3
5.5 U imela data	U imela data U imela data kha <ul style="list-style-type: none"> • Girafu ya zwifanyiso • girafu ya lubaba 			
5.6 U sengulusa na u talutshedza data	U sengulusa na u talutshedza data U fhindula mbudziso nga ha data yo neshedzwaho kha <ul style="list-style-type: none"> • girafu ya zwifanyiso • girafu ya lubaba 			

<p>T̩HOHO</p>	<p>T̩HODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI DZA N̩WAHA U TSHI FHELA</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWINE ZWA LIVHIWA KHAZWO KHA THEMO YA 4</p>	<p>NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p>	<p>Vhulapfu ha tshifhinga (kha ngudo dza awara 1 24 miniti)</p>
<p>5.6 U sengulusa na u talutshedza data</p>	<p>U sengulusa na u talutshedza data U fhindula mbudziso nga ha data yo nekedzwaho kha</p> <ul style="list-style-type: none"> · girafu ya zwifanyiso · girafu ya lubaba 	<p>Vhagudi vha tea u zwi ñivha uri ndi zwa ndeme u vhala thoho ya girafu u thoma, uri vha kone u ñivha nga ha data. Vha teavho na u vhala thoho dza ekisisi dza mutalobuda na wa tsitsa. A zwi ñoñei uri vhagudi vha ñivhe mathemo a tnekhnikhala e a shumiswa u buletshedza zwipida zwa girafu, fhedzi vha tea u vhala “fhasi” na “matungo” u ñivha zwine girafu ya amba.</p> <p>Ri dzulela u vhala ri tshi bva kha tshamonde ri tshi ya kha tshauja, fhedzi musi vhagudi vha tshi vhala girafu vha tea u vhala u bva kha tshamonde vha tshi ya kha tshauja na u bva fhasi u ya n̩tha. Izwi zwi tea u talutshedzwa vhagudi. Vha tea u ita ñdowendowe ya izwi zwikili.</p> <p>U shuma na mutevheñhañu woñhe wa data zwi kona u dzhia ngudo 3.</p> <p>U kuvhanganya na u dzudzanya data</p> <p>Kha Gireidi ya 3 vha tea u vhudzisa mbudziso dzi no tendela vhagudi u kuvhanganya data, tsumbo. “Ndi ifhio mivhala i takalelwaho nga kilasi?” Vhadedezi kha vhuimo vha tea u vhone uri thoho dzo fhambanaho dzo nangiwo u kuvhanganya na u sengulusa data kha inwe na inwe ya gireidi.</p> <p>Thoho dzo teaho dzi dzhenisa zwi takalelwaho kha mitambo, nyaminaithi i takalelwaho, mivhala i takalelwaho, zwi takalelwaho zwa tshifhinga tsho fheleho, zwijiwa zwi funeswaho, zwi takalelwaho zwa Phurogireme dza TV nz..</p> <p>Vhagudi vha kona u thoma nga u vhidzelela dziñwe ñdila. Musi ho wanwa muhumbulo wa tshikhala tsha phindulo, hu tea u sethiwa zwiteñwa zwine vhagudi vha nanga u bva khazwo. Vhagudi vha tea u ita ñdowendowe nga zwiwumbeo zwoñhe zwi si zwa girafu, tsumbo. mitevhe, u thalisa na thebulu tsumbo.</p> <ul style="list-style-type: none"> • u ita mutevhe wa madzina a mugudi muñwe na muñwe nga fhasi ha tshiteñwa tshe a nanga sa zwi takalelwaho; • u sumbedza vhagudi u ita thebulu ya thali u bva kha mutevhe (u gudisa vhagudi uri u thalisa zwi nga dzhia ngudo yoñhe); na • u ita thebulu ya nomboro u bva kha thebulu ya u thalisa. <p>Musi data i kha thebulu, kha hu sumbedzwe vhagudi uri girafu ya lubaba i olwa hani (U vhone ngeletshedzo n̩tha).</p> <p>U sengulusa na u talutshedzela data</p> <p>Vhagudi vha fhindula mbudziso dzine vhone vha vhudzisa nga ha girafu ya zwifanyiso</p> <p>Tsumbo:</p> <ol style="list-style-type: none"> “Ndi muvhala ufhio u takaleswaho kilasini dzashu?” “Ndi muvhala ufhio u funeswaho nga vhagudi vhañtuku kilasini?” “Naa vhagudi vhanzhi vha funa... kana ... ?” “Hu na vhagudi vha ngana vhone vha takalela ... kha ... ?” 	<p>Vhagudi vha tea u zwi ñivha uri ndi zwa ndeme u vhala thoho ya girafu u thoma, uri vha kone u ñivha nga ha data. Vha teavho na u vhala thoho dza ekisisi dza mutalobuda na wa tsitsa. A zwi ñoñei uri vhagudi vha ñivhe mathemo a tnekhnikhala e a shumiswa u buletshedza zwipida zwa girafu, fhedzi vha tea u vhala “fhasi” na “matungo” u ñivha zwine girafu ya amba.</p> <p>Ri dzulela u vhala ri tshi bva kha tshamonde ri tshi ya kha tshauja, fhedzi musi vhagudi vha tshi vhala girafu vha tea u vhala u bva kha tshamonde vha tshi ya kha tshauja na u bva fhasi u ya n̩tha. Izwi zwi tea u talutshedzwa vhagudi. Vha tea u ita ñdowendowe ya izwi zwikili.</p> <p>U shuma na mutevheñhañu woñhe wa data zwi kona u dzhia ngudo 3.</p> <p>U kuvhanganya na u dzudzanya data</p> <p>Kha Gireidi ya 3 vha tea u vhudzisa mbudziso dzi no tendela vhagudi u kuvhanganya data, tsumbo. “Ndi ifhio mivhala i takalelwaho nga kilasi?” Vhadedezi kha vhuimo vha tea u vhone uri thoho dzo fhambanaho dzo nangiwo u kuvhanganya na u sengulusa data kha inwe na inwe ya gireidi.</p> <p>Thoho dzo teaho dzi dzhenisa zwi takalelwaho kha mitambo, nyaminaithi i takalelwaho, mivhala i takalelwaho, zwi takalelwaho zwa tshifhinga tsho fheleho, zwijiwa zwi funeswaho, zwi takalelwaho zwa Phurogireme dza TV nz..</p> <p>Vhagudi vha kona u thoma nga u vhidzelela dziñwe ñdila. Musi ho wanwa muhumbulo wa tshikhala tsha phindulo, hu tea u sethiwa zwiteñwa zwine vhagudi vha nanga u bva khazwo. Vhagudi vha tea u ita ñdowendowe nga zwiwumbeo zwoñhe zwi si zwa girafu, tsumbo. mitevhe, u thalisa na thebulu tsumbo.</p> <ul style="list-style-type: none"> • u ita mutevhe wa madzina a mugudi muñwe na muñwe nga fhasi ha tshiteñwa tshe a nanga sa zwi takalelwaho; • u sumbedza vhagudi u ita thebulu ya thali u bva kha mutevhe (u gudisa vhagudi uri u thalisa zwi nga dzhia ngudo yoñhe); na • u ita thebulu ya nomboro u bva kha thebulu ya u thalisa. <p>Musi data i kha thebulu, kha hu sumbedzwe vhagudi uri girafu ya lubaba i olwa hani (U vhone ngeletshedzo n̩tha).</p> <p>U sengulusa na u talutshedzela data</p> <p>Vhagudi vha fhindula mbudziso dzine vhone vha vhudzisa nga ha girafu ya zwifanyiso</p> <p>Tsumbo:</p> <ol style="list-style-type: none"> “Ndi muvhala ufhio u takaleswaho kilasini dzashu?” “Ndi muvhala ufhio u funeswaho nga vhagudi vhañtuku kilasini?” “Naa vhagudi vhanzhi vha funa... kana ... ?” “Hu na vhagudi vha ngana vhone vha takalela ... kha ... ?” 	

GIREIDI YA 3 THEMO YA2 (NOT DONE) 1 . NOMBORO, NYITO NA VHUSHAKA			
THOHO	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWI TODEAHO MAFHELONI A NWAHA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHISAHO KHA THEMO YA2	Vhulapfu ha tshifhinga (kha ngudo dza awara 1 24 miniti)
1.1 U vhala zwithu	<p>U vhala zwithu zwi no farea</p> <p>U anganyela na u vhala nga u fulufhedzea zwithu zwa dluvha jinwe na jinwe zwi si fhasi ha 1000 kha. Tshijirathedzhi tsha u vhea nga zwigwada tsho tujuwedzwa.</p>	<p>U vhea nga zwigwada zwithu zwa dluvha jinwe na jinwe u swika kha zwi si fhasi ha 500 u anganyela na u vhala nga u fulufhedzea.</p> <p>U nea nyangaredzo i pfalaho ya nomboro dza zwithu zwine zwa nga kona u sedzuluswa nga u tou vhala</p>	<p>Ndi zwitho zwo fhambanaho na zwa Themo ya 1?</p> <p>Tshikhala tsha nomboro tshi hula u swika kha 500. U engedzea ha tshikhala tsha nomboro zwi amba uri vhagudi ha kona u:</p> <ul style="list-style-type: none"> • u vhea zwithu nga zwigwada u itela u vhala; • u vhala kha mahumi u swika kha 500 na u amba madzina a nomboro nga u tevhakana; na • u livhanya tshiga kha tshivhalo tsha zwo vhalwaho nga u tou nwala nomboro kana u sumbedza nomboro nga garaṭa dza vhuimo ha nomboro. <p>U lavhelesa notsi dza Themo ya 1.</p>
1.2 u fhala u tshi ya phanda na murahu	<p>u vhala u tshi ya phanda na murahu nga:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 1 u bva kha nomboro inwe na inwe vhukati ha 0 na 200 • 10 u bva kha muandiso muṅwe na muṅwe vhukati ha 0 na 200 • 5 u bva kha muandiso muṅwe na muṅwe wa 5 vhukati ha 0 na 200 • 2 u bva kha muandiso muṅwe na muṅwe wa 2 vhukati ha 0 na 200 • 3 u bva kha muandiso muṅwe na muṅwe wa 3 vhukati ha 0 na 200 • 4 u bva kha muandiso muṅwe na muṅwe wa 4 vhukati ha 0 na 200 • 20, nga 25, nga 50, nga ma100 u swika kha dzi si fhasi ha 1 000 	<ul style="list-style-type: none"> • nga 1 u bva kha nomboro inwe na inwe vhukati ha 0 na 200 • nga 10 u bva kha muandiso muṅwe na muṅwe vhukati ha 0 na 200 • nga 5 u bva kha muandiso muṅwe na muṅwe wa 5 vhukati ha 0 na 200 • nga 2 u bva kha muandiso muṅwe na muṅwe wa 2 vhukati ha 0 na 200 • nga 3 u bva kha muandiso muṅwe na muṅwe wa 3 vhukati ha 0 na 200 • nga 4 u bva kha muandiso muṅwe na muṅwe wa 4 vhukati ha 0 na 200 • nga 20, nga 25, nga 50, nga ma100 u swika kha dzi si fhasi ha 1000 	<p>Ndi zwitho zwo fhambanaho na zwa Themo ya 1?</p> <p>Nga tshifhinga tsha themo iyi vhagudi vha a thoma u vhala nga i50. Tshikhala tsha nomboro zwino tshi hula u swika kha 1 000.</p> <p>Nga tshifhinga itshi vhagudi vha a bvela phanda na u shumisa u vhala vha tshi pfukha u swika kha thebulu ya muandiso na u swika kha thevhekano ya nomboro.</p> <p>U lavhelesa notsi dza Themo ya 1.</p>

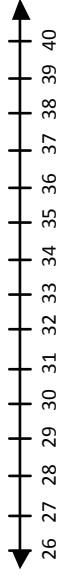
THOHO	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWI TODEAHO ZWI TODEAHO MAFHELONI A NWAHA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHISAHO KHA THEMO YA2	DZINWE NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA	Vhulapfu ha tshifhinga (kha ngudo dza awara 1 24 miniti)
<p>1.3 zwiga zwa nomboro na madzina a nomboro</p>	<ul style="list-style-type: none"> • U topola, u ñvha na u vhala nomboro • U topola, u ñvha na u vhala zwiga zwa nomboro 0 - 1 000 • U ñwala zwiga zwa nomboro 0-1 000 • U topola, u ñvha na u vhala madzina a nomboro 0 -1 000 • U ñwala madzina a nomboro 0-1 000 	<ul style="list-style-type: none"> • U topola, u ñvha na u vhala nomboro • U topola, u ñvha na u vhala zwiga zwa nomboro 0 - 1 000 • U ñwala zwiga zwa nomboro 0-1 000 • U topola, u ñvha na u vhala madzina a nomboro 0 -1 000 • U ñwala madzina a nomboro 0-1 000 	<p>U vhala na u ñwala zwiga zwa nomboro zwi bvela phanḁa na u itwa ngowendowe musi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • hu tshi vhalwa zwithu; • vha tshi vhala vha tshi ya phanḁa na murahu; • vha tshi u fhedzisa thevhekano ya nomboro; na • u fevhekanya na U vhambedza nomboro. <p>U lavhelesa notsi dza Themo ya 1.</p>	

THOHO	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWI TODEAHO MAFHELONI A NWAHA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHISAHO KHA THEMO YA2	DZINWE NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA	Vhulapfu ha tshifhinga (kha ngudo dza awara 1 24 miniti)
<p>1.4 U buletshedza, u vhambedza na u tevhhekanya nomboro</p>	<p>U tevhhekanya na u vhambedza nomboro u swika kha 999</p> <ul style="list-style-type: none"> • U buletshedza na u vhambedza nomboro yo fhelelaho u swika kha 999 nga u shumisa thukhu kha, khulwane kha, zwinzhi kha, zwiŋuku kha na a zwi lingana na. • U buletshedza na u tevhhekanya nomboro yo fhelelaho u swika kha 999 u bva kha thukhusa u ya kha khulusa, na u bva kha khulusa u swika kha thukhusa. <p>U shumisa nomboro thevhekani u sumbedza u tevhhekana, fhethu kana vhuimo.</p> <ul style="list-style-type: none"> • U shumisa, u vhala na u űwala nomboro thevhekani zwo katela na zwiivhumbeo zwo pfufihadzawaho u swika kha 31. 	<p>U tevhhekanya na u vhambedza nomboro u swika kha 500</p> <ul style="list-style-type: none"> • U buletshedza na u vhambedza nomboro yo fhelelaho u swika kha 500 nga u shumisa thukhu kha, khulwane kha, zwinzhi kha, zwiŋuku kha na a zwi lingana na. • U buletshedza na u tevhhekanya nomboro yo fhelelaho u swika kha 500 u bva kha thukhusa u ya kha khulusa, na u bva kha khulusa u swika kha thukhusa. <p>U shumisa nomboro thevhekani u sumbedza u tevhhekana, fhethu kana vhuimo.</p> <ul style="list-style-type: none"> • U shumisa, u vhala na u űwala nomboro thevhekani zwo katela na zwiivhumbeo zwo pfufihadzawaho u swika kha 31. 	<p>Nga themo iyi tshikhala tsha nomboro tsho hudzwa u bva kha 99 u swika kha 500. Vhagudi zwino vha tevhhekanya nomboro dza didzhithi tharu. Kha u tevhhekanya nomboro dza didzhithi tharu, vhagudi vha tea u:</p> <ul style="list-style-type: none"> • amba dzina űa nomboro; • űwala nomboro; na • u űvha vhumo ha didzhithi inwe na inwedza dungo űinwe na űinwe. <p>U tendela vhagudi u shumisa mitalombalo, u tevhelela nomboro, giridi dza nomboro kana ndivho dzavho dza u pwashhekanya nomboro u ya kha madana, mahumi na vhuithi u sumbedza u pfesesa havho. Musi vha tshi tevhhekanya nomboro vhagudi vha tea u kona u amba uri ndi ngani nomboro i khulwane kha inwe nga u shumisa vhuimo ha didzhithi u űalutshedza vhone vhane.</p> <p>Tsumbo: 339 ndi thukhu kha 239 ngauri</p> <p>U űvha uri na 30 na 9 na uri na 30 na 9. Mugudi u tea u kona u űalutshedza uri 300 i fhira 200 nga u shumisa zwiithu zwo vhwatho nga zwiigwada u sumbedza nomboro dza ma 100 kha nomboro inwe na inwe. Vhagudi vha nga kona u sumbedza vhuimo ha nomboro kha mutalo nga u amba uri 339 i űa nga murahu ha 239, zwenezwo ndi a űivha uri ndi khulwane.</p>	

<p>THOHO</p> <p>1.5</p> <p>Vhuimo ha nomboro</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWI TODEAHO MAFHELONI A NWAHA</p> <p>U qivha vhuimo ha nomboro dza didzhithi tharu u swika kha 999</p> <ul style="list-style-type: none"> • U qivha zwine didzhithi iriwe na iriwe ya imela • U kwashekanya nomboro ya didzhithi 3 u swika kha 999 u ya kha muandiso wa 100, muandiso wa fumi na nthihi (HTU) • U topola na u amba ndeme ya didzhithi iriwe na iriwe 	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHISAHO KHA THEMO YA2</p> <p>U qivha vhuimo ha nomboro dza didzhithi tharu u swika kha 500</p> <ul style="list-style-type: none"> • U qivha zwine didzhithi iriwe na iriwe ya imela • U kwashekanya nomboro ya didzhithi 3 u swika kha 500 u ya kha muandiso wa 100, muandiso wa fumi na nthihi (HTU) • U topola na u amba ndeme ya didzhithi iriwe na iriwe 	<p>DZIÑWE NOTSI DZA U BVISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p> <p>Ndi zwifhio zwo fhambanaho na zwa Themo ya 1?</p> <p>Nga themo ya vhuvhili vhagudi vha kwashekanya nomboro dza didzhithi tharu lwa u thoma. Sisiteme ya vhuimo yo huliswa u swika kha u dzhenisa mađana. U pfesesa ha vhagudi ha vhuimo ha nga kona u bveledziswa nga u vhudzisa mbudziso sa, wanani dziñwe dza fumi kana ihukhu kha nomboro. Sa mvelelo ya tsenzhemo yo dowealeaho kha u bveledza khontseputi ya vhuimo ha nomboro, vhagudi vha tea u kona u vhala nga ma100 nga mafufufulu, u wana phetheni i re na vhuishaka na vhuimo na u fhađa na u kwashekanya nomboro dza didzhithi mbili na tharu.</p> <p>Nga tshifhinga tsha themo iyi vhagudi vha guda u amba na u riwala fhasi ndeme dza didzhithi kha nomboro.</p> <p>Kha 452 ndeme ya 5 ndi fufhanu</p> <p>Kha 325, ndeme ya 5 ndi ihanu.</p> <p>Ndi zwa ndeme u vha na vhutumani ha u pfesesa 50 sa zwiñhopho 5 zwa fumi na 5 zwa nthihinthihi. Izwi zwi do thusa vhagudi musi vha tshi tevhekanya na u vhambedza nomboro.</p> <p>Magarađa a vhuimo ha nomboro ndi a ndeme. Magarađa a vhuimo ha nomboro a shumiswa u kwashekanya nomboro u sumbedza ndeme ya didzhidi iriwe na iriwe.</p> <p>Vhagudi vha kona u ita sethe dzavho dza magarađa a vhuimo. Fulobo i a kona u nambatedzwa nga murahu ha bugu ya kilasini ya u shumela magarađa a vhlungwaho henefho. Magarađa a nga kha di shumiswa musi vha tshi khou tanganyisa na uri i a kona u vha iriwe ndila ine vha i shumisa u sedzulusa phindulo dzavho.</p> <p>U shumisa garađa dzavho dza Flard u sumbedza izwi</p>	<p>Vhulapfu ha tshifhinga</p> <p>(kha ngudo dza awara 1 24 miniti)</p>
---	---	---	---	---

THOHO	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWI TODEAHO MAFHELONI A NWAHA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHISAHO KHA THEMO YA2	DZIÑWE NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA	Vhulapfu ha tshifhinga (kha ngudo dza awata 1 24 miniti)
<p>1.5 Vhuiimo ha nomboro</p>	<p>U ñivha vhuiimo ha nomboro dza didzhithi tharu u swika kha 999</p> <ul style="list-style-type: none"> • U ñivha zwine didzhithi iriwe na iriwe ya imela • U pwashhekanya nomboro ya didzhithi 3 u swika kha 999 u ya kha muandiso wa 100, muandiso wa fumi na nthihi (HTU) • U topola na u amba ndeme ya didzhithi iriwe na iriwe 	<p>U ñivha vhuiimo ha nomboro dza didzhithi tharu u swika kha 500</p> <ul style="list-style-type: none"> • U ñivha zwine didzhithi iriwe na iriwe ya imela • U pwashhekanya nomboro ya didzhithi 3 u swika kha 500 u ya kha muandiso wa 100, muandiso wa fumi na nthihi (HTU) • U topola na u amba ndeme ya didzhithi iriwe na iriwe 	<p>U pwashhekanya nomboro dza didzhithi mbili u ya kha muandiso wa mađana, mahumi na vhuthihi</p> <p>Vhagudi vha nga kona u pwashhekanya nomboro kha:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ndeme ya mađana, ndeme ya mahumi na ndeme ya vhuthihi tsumbo $273 = 200 + 70 + 3$ (magarađa a vhuimo ndi a ndeme u a shumisa kha u ita izwi) • Muandiso wa mahumi na nthihi tsumbo $273 = mađana 2, mahumi a 7+ nthihi 3$ <p>U fhađa nomboro dza didzhithi mbili u bva kha zwiپیđa zwa maimo hadzo</p> <p>Tsumbo</p> <p>U riwala nomboro:</p> <p>đana 1 na mahumi 3</p> <p>mađana 2 na mahumi 4 na nthihi 5</p> <p>mađana 3 + mahumi 9 + nthihi 2</p> <p>mađana 4 + mahumi 5 + nthihi 7</p> <p>Tsumbo: U fhedzisa:</p> <p>a) $346 = 300 + \square + 6$</p> <p>b) $400 + 20 + 8 = \square$</p>	

THOHO	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWI TODEAHO MAFHELONI A NWAHA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHISAHO KHA THEMO YA2	DZINWE NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA	Vhulapfu ha tshifhinga (kha ngudo dza awara 1 24 miniti)
<p>1.6 Thekhiniki dza u tandulula thaidzo</p>	<p>U shumisa thekhiniki dzi tevhelaho u tandulula thaidzo na utlalutshedza thandululo dza thaidzo:</p> <ul style="list-style-type: none"> • u fhaṭa na u pwashekanya nomboro • u dāvḥula na u hafula • mitalombalo • u isa kha humi ḵa tsini 	<p>U shumisa thekhiniki dzi tevhelaho u tandulula thaidzo:</p> <ul style="list-style-type: none"> • u fhaṭa na u pwashekanya nomboro • u dāvḥula na u hafula • mitalombalo • u isa kha humi ḵa tsini 	<p>Vhagudi vha bvela phanḁa na u tandulula thaidzo dza maipfi nga u shumisa thekhiniki dzi tevhelaho:</p> <ul style="list-style-type: none"> • U fhaṭa kana u pwashekanya nomboro • U dāvḥula na u hafula • Mitalombalo <p>U lavhelesa notsi dza Themo ya 1.</p> <p>Ndi ifhio phambano u bva kha Themo ya 1?</p> <p>U isa kha tsha tsini</p> <p>Nga tshifhinga tsha themo iyi vḥagudi vha thoma u isa nomboro kha 10 ḵa tsini. U isa kha tsha tsini ndi tshivhumbeo tsho ḁowealeho tsha u anganyela. Arali mugudi e muanganyeli a re na vḥukoni, vḥukoni hawe ha hawe ha u isa kha tsha tsini hu a konadzea na u pḥala. Musi vḥagudi vha sa athu u shumisa u isa kha tsha tsini sa thekhiniki musi vha tshi ṭanganyela kana u ṭusa, vha tea u ita ṇḁowenḁowe nga ha iyi thekhiniki.</p> <p>Izwi zwi kona u itwa nga u shumisa mitalombalo.</p> <p>Tsumbo:</p> <p>26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40</p> <ul style="list-style-type: none"> • 33 i tsini na 30 kana 40? • 37 i tsini na 30 kana 40? <p>Vhagudi vha tea u pḥesesa uri:</p> <p>35 i vḥukati ha 30 na 40. Ri ri 10 ire tsini na 35 ndi 40 ngauri ri isa kha tsha tsini musi nomboro i vḥukati ha mahumi mavhili.</p> <p>U lavhelesa notsi dza Themo ya 2.</p>	

THOHO	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWI TODEAHO MAFHELONI A NWAHA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHISAHO KHA THEMO YA2	DZINWE NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA	Vhulapfu ha tshifhinga (kha ngudo dza awara 1 24 miniti)
<p>1.7 U tanganya na u tusa</p>	<p>U tandulula thaidzo dza maipfi kha nyimele na u talutshedza thandululo dzavho dza u tandulula thaidzo dzi kwamaho u tanganyisa, u tusa dzi isaho kha phindulo u swika kha 999</p>	<p>U tandulula thaidzo dza maipfi kha nyimele na u talutshedza thandululo dzavho dza u tandulula thaidzo dzi kwamaho u tanganyisa, u tusa dzi isaho kha phindulo u swika kha 400</p>	<p>Tsumbo dza thaidzo dzine dza nga itwa themo ino Thaidzo dza u tanganya na u tusa</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nduvho o kuvhanganya 413 wa zwithivho zwa mabodelo. Arali Thendo a mu nea zwithivho zwa mabodelo zwa 29, U do vha na nomboro yo no fana na ya Nduvho. - Hu na zwithivho zwa mabodelo zwingana zwine vhothe vha do vha nazwo? - Hu na zwithivho zwa mabodelo zwingana zwe Thendo a vha a nazwo mathomoni? • Vho Mashavhela vho hadzima Vho Thovhakale R80,00. Vho Mashavhela zwino vho sala na R366,00. Na Vho Mashavhela vho vha vha na vhuagai mathomoni? • Khathu u vhala masiatari a 115. Phophi u vhala masiatari a 126. Phophi o vhala masiatari manzhi mangana u fhira a Khathu? • Mukundi u na mimavhulu dza 218. Ndi matuku kha a Azwidohwi nga mimavhulu ya 97. Mukundi u na mimavhulu mingana? 	

<p>THOHO</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWI TODEAHO MAFHELONI A NWAHA</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHISAHO KHA THEMO YA2</p>	<p>DZINWE NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p>	<p>Vhulapfu ha tshifhinga (kha ngudo dza awara 1 24 miniti)</p>
<p>1.8 U tanganyisa ha u dovholoia hu isaho kha u andisa</p>	<p>U tandulula thaidzo dza maipfi kha nyimele na u talutshedza thandululo dzavho dza thaidzo hu tshi shumiswa muandiso hune phindulo dza swika kha 99.</p>	<p>U tandulula thaidzo dza maipfi kha nyimele na u talutshedza thandululo dzavho dza thaidzo hu tshi shumiswa muandiso hune phindulo dza swika kha 75.</p>	<p>Tsumbo dza thaidzo dzine dza nga itwa themo ino U lavhelesa kha Themo ya 1 kha tsumbo nanzhi na u shandukisa tshikhala tsha nomboro u ya nga ngona</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mulanguli u tea u renga mathaila bisi dza 8. Arali bisi inwe na inwe i tshi toga mathaila a rathi na tshipere, ndi mathaila mangana ane mulanguli a tea u a renga ? • Damu ja u bambela ja tshikoloni jo lapfa mithara dza 10. Seani u bambela lwa 6. O bambela vhulapfu vhungafhani? <p>Lushaka lwa thaidzo 9: Mutevhe</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ngade ya miroho i na miduba ya 12 ya zwimela. Muduba muñwe na muñwe u na zwimela zwa 7. Hu na zwimela zwingana ngadeni? • Ngade ya miroho i na miduba ya 12 ya zwimela. Muduba muñwe na muñwe u na zwimela zwi no lingana. Arali hu na thanganyelo ya zwimela zwa 48, hu na zwimela zwingana kha muduba muñwe na muñwe? • Ngade ya miroho i na zwimela zwa 48 zwo tavhiwaho kha miduba. Hu na zwimela zwa 7 kha muduba muñwe na muñwe. Hu na miduba mingana? <p>Mbambedzo/Tshikati</p> <ul style="list-style-type: none"> • Samuel u na majegere a 6. Samuel u na majegere o no fhira a Mukonji kararu. Hu na majegere mangana ane Mukonji a vha nao? • Nyamutshagole u na majegere a 18. Aya a fhira a Samuel luraru. Samuel u na majegere mangana? <p>Ulu lushaka lwa thaidzo lu divhadzwa lwa u thoma kha Themo ya 2. Vhagudi vha nga dzhia tshifhinga tshilapfu u tandulula thaidzo ya tshaka idzi.</p>	
<p>1.9 U vhea nga zwigwada na kovhekana u kovhekana zwi isaho kha u kovha</p>	<p>U tandulula na u talutshedza thandululo ya thaidzo dzi no shumea dzine dza katela u kovhekana ho linganaho na u vhea nga zwigwada u swika kha 200 hu na phindulo dzine dza dzhenisa zwiatahe</p>	<p>U tandulula na u talutshedza thandululo ya thaidzo dzi no shumea dzine dza katela u kovhekana ho linganaho na u vhea nga zwigwada u swika kha 100 hu na phindulo dzine dza dzhenisa zwiatahe</p>	<p>Tsumbo dza thaidzo dzine dza nga itwa themo ino Hu na goloi nngana dzine dza togea u hwala vhana vha 24 arali vhaña vha tshi nga hwaiwa nga goloi nthihi?</p> <p>Hu na sogisi dza 65 kha djirowara. Hu na sogisi mbilimbili nngana aitho ?</p> <p>U vhea nga zwigwada Vho Munawa vha rengisa saga nthihi i na maswiri a fumi. Vha na maswiri a 40. Ndi bege nngana dzine vha do dadza?</p> <p>Mashau u na majegere a 66. Duvha jinwe na jinwe u ja majegere 3. U do ja majegere mañvha mangana?</p>	

<p>THOHO</p> <p>1.10</p> <p>U kovhekana zwi isaho kha u kovha</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWI TODEAHO MAFHELONI A NWAHA</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHISAHO KHA THEMO YA2</p>	<p>DZINWE NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p>	<p>Vhulapfu ha tshifhinga (kha ngudo dza awara 1 24 miniti)</p>
	<p>U tandulula na u țalutshedza thandululo dza thaidzo dzo no shumea dzine dza katela u kovhekana huinganaho hu isaho kha thandululo dzine dza dzhenisa furakisheni dza tshipiđa tshi re na nthihi na tshipiđa tshi si tsha nthihi. $\frac{1}{2}, \frac{1}{4}, \frac{1}{5}, \frac{1}{3}, \frac{2}{4}, \frac{2}{5}, \text{nz.}$</p>	<p>U tandulula na u țalutshedza thandululo dza thaidzo dzo no shumea dzine dza katela u kovhekana huinganaho hu isaho kha thandululo dzine dza dzhenisa furakisheni dza tshipiđa tshi re na nthihi na tshipiđa tshi si tsha nthihi. $\frac{1}{2}, \frac{1}{4}, \frac{1}{5}, \frac{1}{3}, \frac{2}{4}, \frac{2}{5}, \text{nz.}$</p>	<p>Nga themo ya 1 vhagudi vha đivhadzwa furakisheni i si ya nthihi tsumbo 3 tsha iņa kana 2 tshararu. Tshifhinga tsho linganaho tshi tea u newa u itela u đivha furakisheni idzi.</p> <p>Tsumbo dza thaidzo dzine dza nga itwa themo ino</p> <p>a) U kovhekana, hu isaho kha furakisheni</p> <p>b) U kovhekana tshokhojeithi dza 8 kha khonani tharu uri vha wane tshivhalo tshi no fana tsha tshokhojeithi hu si vhe na zwo salaho</p> <p>c) Furakisheni ya zwo kuvhanganywaho.</p> <p>d) U wana kotara 1 ya małegere a 20.</p> <p>e) Małegere a 6 a vha furakisheni ifhio ya małegere a 24</p> <p>f) Makhulu u nea Kiki R12. Kiki u țođa u vhaulunga tshararu tsha tshelede. U tea u vhaulunga tshelede nngathani?</p> <p>Lushaka lwa thaidzo iyi lu tea u vhudziswa nga murahu musi vhagudi vho no tandulula thaidzo nņa kana thanu dza u kovhekana dzi isaho kha lushaka lwa furakisheni na u đivha madzina a zwiipiđa zwa furakisheni.</p> <p>U nřwala</p> <p>Vhagudi a vha tendelwi u nřwala zwiiga zwa furakisheni. Vhagudi vha bvela phanđa na u lebula zwiipiđa zwa furakisheni sa 1 tsha thanu, 3 tsha iņa kana 3 tsha rathi.</p> <p>U sumbedza thaidzo maipfi dza furakisheni</p> <p>Vhagudi vha tea u ola phindulo dzavho u sumbedza uri vha a pfesesa thaidzo.</p> <p>U lavhelela uri vhańwe vha vhagudi vha nga ola nga ngona vha kundwa u amba tshipiđa tshone tsha furakisheni. U thusa vhagudi avha u amba dzina ła furakisheni ire yone (u lavhelesa notsi nga ha u amba madzina a furakisheni nga fhasi ha murekanyo u so ngo đitikaho nga nyimele).</p> <p>Vhagudi vha tea u amba madzina a zwiipiđa zwe zwa kovhekanywa nga u zwi nřwala sa 2 tshararu.</p>	

THOHO	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWI TODEAHO ZWI TODEAHO MAFHELONI A NWAHA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHISAHO KHA THEMO YA2	DZINWE NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA	Vhulapfu ha tshifhinga (kha ngudo dza awara 1 24 miniti)
<p>1.11 Tshelede</p>	<ul style="list-style-type: none"> • U qivha na u topola mangwende a Afrika Tshipembe na tshelede ya mabambiri • U tandulula thaidzo dza tshelede dzi dzhenisaho thanganyelo na tshentshi i kha dzirannanda kana dzisenthe. • U shandukisa vhukati ha rannda na senthe 	<ul style="list-style-type: none"> • U qivha na u topola mangwende a Afrika Tshipembe na tshelede ya mabambiri • U tandulula thaidzo dza tshelede dzi dzhenisaho thanganyelo na tshentshi i kha dzirannanda kana dzisenthe. 	<p>Tsumbo dza thaidzo dzine dza nga itwa themo ino:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ndeme ya tshelede na u ita thanganyelo tsumbo <ul style="list-style-type: none"> - U riwala 525c sa rannda na senthe. - Hu na njila nngana dzo fhambanaho dza u ita R400 nga u shumisa tshelede dza mabambiri fhedzi? Ni qivha hani uri khamusi ni na thandululo dzothe? - Mashudu u na zwiqida zwa 50c na zwiqida zwiqa zwa 20c. Toffees dzi dura R1,20. U do wana tshintshi ya vhugai? • Maanqa u badela R2,50 ya thekhisi ya u ya tshikolo. <ul style="list-style-type: none"> - Zwi do mu qurela vhugai u ya na u vhuya tshikolo duvha jinwe na jinwe ? - Tshidimela tshi dura R6 kha thikhithi ya u ya na u vhuya. Ndi tshifhio tshi sa duri tshidimela kana thekhisi? • Thaidzo dza u renga na u rengisa <ul style="list-style-type: none"> - Makhulu wa Fhatuwani vho mu nea R5. Ndi majegere afhio 3 e a kona u renga? Choc chuckle ndi R2,70; gums ndi R1,80; sour worms ndi R1,40; peach treats ndi R1,60; magic minthi ndi R2,20; toffee ndi R1,20. - Thendo o renga bugu tharu nga R80 inwe na inwe; ndi tshintshi ya vhugai ine a do i wana u bva kha R300? - Phakethe dza 5 dza minthi dzi dura 44c nthini. Vho Njavhanyeni vha toga minthi dza 88. U do renga phakethe nngana? U do badela vhugai? • Basi tharu dzi tshimbila kha toll road, nthini i badeliswa R40. Vha do badela vhugai kha dzothe? (Ho lavhelewa uri vhagudi vha do shumisa thaidzo dza u tanganya ha u dovhola hune ndeme ya rannda ya vha khulwane.) 	

THOHO	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWI TODEAHO MAFHELONI A NWAHA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHISAHO KHA THEMO YA2	DZINWE NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA	Vhulapfu ha tshifhinga (kha ngudo dza awara 1 24 miniti)
U REKANYA HU SO NGO DITIKAHO NGA NYIMELE				
<p>1.12 Thekhiniki (maitele kana zwiṭrathedzhi)</p>	<p>U shumisa thekhiniki dzi tevhelaho musi hu tshi rekanywa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • u fhaṭa na u pwashhekanya nomboro • u dāvuhula na u hafula • mitalombalo • u isa kha mahumi a tsini 	<p>U shumisa thekhiniki dzi tevhelaho musi hu tshi rekanywa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • u fhaṭa na u pwashhekanya nomboro • u dāvuhula na u hafula • mitalombalo • u isa kha mahumi a tsini 	<p>Vhagudi vha lavhelelwa u shumisa thekhiniki dzi tevhelaho musi vha tshi ita murekanyo u so ngo ḡi sendekaho kha nyimele:</p> <ul style="list-style-type: none"> • U fhaṭa kana u pwashhekanya nomboro • U dāvuhula na u hafula • Mitalombalo • U isa kha mahumi a tsini <p>U tendela vhagudi u nanga tekeniki ine vha i pfesesa. Fhedzi ha, arali vhagudi vha nga shumisa thekhiniki dzi sa shumi vha tea u endedzwa kha u shumisa maitele a shumaho.</p> <p>U lavhelesa notsi dza Themo ya 1</p> <ul style="list-style-type: none"> • u fhaṭa na u pwashhekanya; • u dāvuhula na u hafula; na • mitalombalo. <p>U isa kha mahumi a tsini</p> <p>U lavhelesa ṭhatlshedzo kha tshipiḡa tsha u tandulula thaidzo tsha Themo ya 2.</p>	

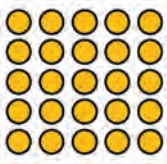
THOHO	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWI TODEAHO MAFHELONI A NWAHA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHISAHO KHA THEMO YA2	DZIÑWE NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA	Vhulapfu ha tshifhinga (kha ngudo dza awara 1 24 miniti)
<p>1.13 U țanganya na u țusa</p>	<ul style="list-style-type: none"> • U țanganya u swika kha 999 • U țusa u bva kha 999 • U shumisa zwiiga zwo teaho (+, -, =, □) • U ita ndowendowe nga zwiifhati zwa nomboro u swika kha 30 	<ul style="list-style-type: none"> • U țanganya u swika kha 400 • U țusa u bva kha 400 • U shumisa zwiiga zwo teaho (+, -, =, □) • U ita ndowendowe nga zwiifhati zwa nomboro u swika kha 30 	<p>Ndi ifhio phambano kha Themo ya 2?</p> <p>Nga tshifhinga tsha themo iyi vhagudi vha rekanya nga nomboro dza didzhithi tharu lwa u thoma. Uri vha rekanye nga nomboro dza didzhithi tharu nga vhuđipfi, vha tea u vha vha tshi vho kona u:</p> <ul style="list-style-type: none"> • u vhala na u ñwala zwiiga zwa nomboro u swika kha • u tevhekanya na u vhambedza nomboro u swika kha dzi si fhasi ha • u vhala kha zwiigwada u swika kha; na • u vhala kha tshikhala tsha na u swika kha . <p>Nga tshifhinga tsha themo iyi vhagudi vha bvela phanda na u pwashhekanya nomboro u itela u rekanya. U fhața na u pwashhekanya nomboro zwi vha zwinwe zwa zwiřirathedzhi zwa ndeme zwine vhagudi vha đo zwi shumisa nga iyi themo.</p> <p>Maitele a konadzeaho ane a nga tevhelelwa u sumbedza u rekanya u țanganya na u țusa.</p> <ul style="list-style-type: none"> • U pwashhekanya nomboro u ya nga zwiipida zwițukũțuku u leludza u rekanya <p>Vhunzhi ha zwiřirathedzhi zwine vhagudi vha zwi shumisa zwi dzhenisa u pwashhekanya nomboro. Vha bvela phanda u ita ngauralo nga nomboro dza didzhithi tharu.</p> <ul style="list-style-type: none"> • U țanganya nga u pwashhekanya nomboro nthihi <p>U țanganya didzhithi tharu na didzhithi mbili</p> <p>Tsumbo:</p> $324 + 82 = \square$ $324 + 82 = (300 + 20 + 4) + (80 + 2)$ $= 300 + (20 + 80) + (4 + 2)$ $= (300 + 100) + 6$ $= 400 + 6$ $= 406$	

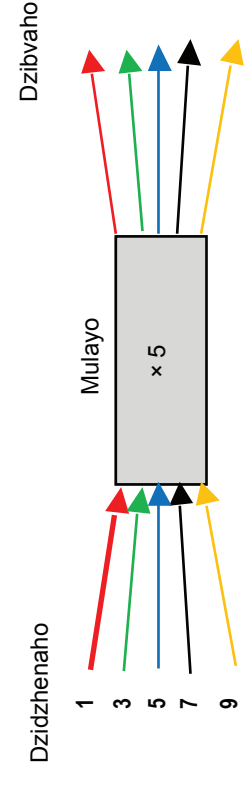
THOHO	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWI TODEAHO MAFHELONI A NWAHA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHISAHO KHA THEMO YA2	DZIŊWE NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA	Vhulapfu ha tshifhinga (kha ngudo dza awara 1 24 miniti)
<p>1.13 U țanganya na u țusa</p>	<ul style="list-style-type: none"> • U țanganya u swika kha 999 • U țusa u bva kha 999 • U shumisa zwiaga zwo teaho (+, -, =, □) • U ita ndowendowe nga zwiifhati zwa nomboro u swika kha 30 	<ul style="list-style-type: none"> • U țanganya u swika kha 400 • U țusa u bva kha 400 • U shumisa zwiaga zwo teaho (+, -, =, □) • U ita ndowendowe nga zwiifhati zwa nomboro u swika kha 30 	<p>Tsumbo:</p> <p>U țanganya didzhithi tharu na didzhithi tharu</p> <p>U pwashhekanya nomboro dzoțhe mbili</p> $323 + 136 = \square$ $323 + 136 = (300 + 20 + 3) + (100 + 30 + 6)$ $= (300 + 100) + (20 + 30) + (3 + 6)$ $= 400 + 50 + 9$ $= 459$ <ul style="list-style-type: none"> • U țanganya (nga u pwashhekanya nomboro dzine dza țanganywa) <p>Vhagudi vha ȑo pwashhekanya nomboro nga nȑila ine vhone vhaȑe vha kona u dzi langula. Izwi zwi amba uri vha ȑo zwi ita nga nȑila dzo fhambanaho.</p> <p>Tsumbo:</p> $324 + 82 = \square$ $324 + (40 + 40 + 2)$ $324 + 40 \rightarrow 364 + 40 \rightarrow 404 + 2 = 406$ <p>U țanganya didzhithi 3 na didzhithi 3</p> $323 + 136 = \square$ $323 + 136 = 323 + (100 + 30 + 6)$ $= (323 + 100) + 30 + 6$ $= (423 + 30) + 6$ $= 453 + 6$ $= 459$ <p>U vhalala nga 40 u bva kha 324 zwi itwa nga u vhalala nga 10.</p> <ul style="list-style-type: none"> • U țusa • U pwashhekanya nomboro dzoțhe. <p>didzhithi tharu a țusa didzhithi mbili</p> <p>Tsumbo:</p> $389 - 137 = \square$ $389 - 137 = (300 + 80 + 9) - (100 + 30 + 7)$ $= (300 - 100) + (80 - 30) + (9 - 7)$ $= 200 + 50 + 2$ $= 252$	

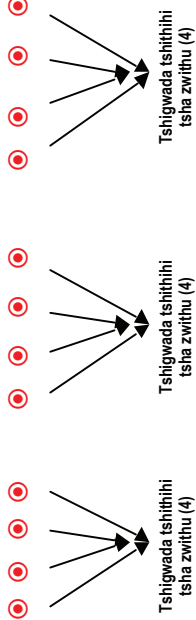
THOHO	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWI TODEAHO MAFHELONI A NWAHA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHISAHO KHA THEMO YA2	DZINWE NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA	Vhulapfu ha tshifhinga (kha ngudo dza awara 1 24 miniti)
<p>1.13 U țanganya na u țusa</p>	<ul style="list-style-type: none"> • U țanganya u swika kha 999 • U țusa u bva kha 999 • U shumisa zwiiga zwo teaho (+, -, =, □) • U ita ndowendowe nga zwiifhati zwa nomboro u swika kha 30 	<ul style="list-style-type: none"> • U țanganya u swika kha 400 • U țusa u bva kha 400 • U shumisa zwiiga zwo teaho (+, -, =, □) • U ita ndowendowe nga zwiifhati zwa nomboro u swika kha 30 	<ul style="list-style-type: none"> • U țusa nga u pwashhekanya nomboro nthihi <p>Tsumbo:</p> $389 - 137 = \square$ $389 - (100 + 30 + 7)$ $389 - 100 \rightarrow 289 - 30 \rightarrow 259 - 7 = 252$ <ul style="list-style-type: none"> • U shumisa u hafula u pwashhekanya nomboro <p>Tsumbo:</p> $225 + 16 = 225 + 8 + 8$ $= (225 + 8) + 8$ $= 233 + 8$ $= 241$ <ul style="list-style-type: none"> • U vhala u tshi ya phanța na u vhala u tshi ya murahu $305 + 298 = \square$ <p>U vhala nga nthihi u bva kha 298 ndi tshijirathedzhi tsho teho ngauri nomboro dzi tsini na dzinwe.</p> <ul style="list-style-type: none"> • U topola madavhula a re tsini <p>Tsumbo:</p> $145 + 146 = 191 \text{ u țalutshedza uri ndi u davhula } 145 \text{ ra țanganya } 1 \text{ kana u davhula } 146 \text{ ra țusa } 1.$ $145 + 145 + 1$ $(100 + 40 + 5) + (100 + 40 + 5) + 1$ $(100 + 100) + (40 + 40) + (5 + 5 + 1)$ $200 + 80 + 11$ $280 + 11$ $280 + 10 + 1$ $290 + 1$ 291	

THOHO	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWI TODEAHO MAFHELONI A NWAHA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHISAHO KHA THEMO YA2	DZINWE NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA	Vhulapfu ha tshifhinga (kha ngudo dza awara 1 24 miniti)
<p>1.13 U țanganya na u țusa</p>	<ul style="list-style-type: none"> • U țanganya u swika kha 999 • U țusa u bva kha 999 • U shumisa zwiiga zwo teaho (+, -, =, □) • U ita ndowendowe nga zwiifhati zwa nomboro u swika kha 30 	<ul style="list-style-type: none"> • U țanganya u swika kha 400 • U țusa u bva kha 400 • U shumisa zwiiga zwo teaho (+, -, =, □) • U ita ndowendowe nga zwiifhati zwa nomboro u swika kha 30 	<p>U bveledza na u ita ndowendowe ya zwikili zwa u țanganya na u țusa.</p> <p>Vhagudi vha tea u ita ndowendowe ya dzinwe tshaka dza zwikili zwa u țanganya na u țusa.</p> <ul style="list-style-type: none"> • U ita ndowendowe ya u fhața u swika kha 30 • U țanganya na u țusa muandiso wa 10 <p>Vhagudi vha tea u vha na tshifhinga tsha u ita tshakha dzi tevhelaho dza u rekanya nga nomboro u swika kha 400:</p> <p>U țanganya kana u țusa nga mbili muandiso wa 10, u pfukela kha ma 100</p> <p>40 + 70 70 + 80 120 – 30 150 – 60</p> <p>U țanganya kana u țusa 10 kha kana u bva kha nomboro inwe na inwe ya didzhithi mbili kana tharu, zwo katela na u pfukela kha ma 100.</p> <p>Tsumbo: 65 + 10 124 + 10 326 – 10 358 - 10</p>	

THOHO	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWI TODEAHO MAFHELONI A NWAHA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHISAHO KHA THEMO YA2	DZIŊWE NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA	Vhulapfu ha tshifhinga (kha ngudo dza awara 1 24 miniti)
<p>1.13 U țanganya na u țusa</p>	<ul style="list-style-type: none"> • U țanganya u swika kha 999 • U țusa u bva kha 999 • U shumisa zwiiga zwo teaho (+, -, =, □) • U ita ndowendowe nga zwiifhati zwa nomboro u swika kha 30 	<ul style="list-style-type: none"> • U țanganya u swika kha 400 • U țusa u bva kha 400 • U shumisa zwiiga zwo teaho (+, -, =, □) • U ita ndowendowe nga zwiifhati zwa nomboro u swika kha 30 	<p>U țanganya kana u țusa didzhithi nthini kha kana u bva kha nomboro ya didzhithi tharu hu si na u pfukela kha 10.</p> <p>Tsumbo:</p> <p>234 + 5</p> <p>475 + □ = 479</p> <p>768 - 4</p> <p>U țanganya na u țusa didzhithi nthini kha kana u bva kha muandiso wa 100</p> <p>Tsumbo:</p> <p>200 + 4</p> <p>300 + 3</p> <p>300 - 6</p> <p>400 - 5</p> <p>U thoma u țanganyisa na u țusa nga mbili nga mbili muandiso wa 100.</p> <p>100 + 100</p> <p>100 + 200</p> <p>Vhagudi vha tea u ɱewa zwikhala u ita ndowendowe ya phetheni kha u țanganya na u țusa</p> <p>Arali ndi tshi ɱivha uri $1 + 1 = 2$</p> <p>Zwenezwo Ndi ifhio:</p> <p>10 + 10</p> <p>100 + 100</p> <p>U sedzulusa mvelelo ya u rekanya</p> <p>U țhathuvha vhungoho hu pfeseseaho ha thandululo</p> <p>Vhagudo vha tea u pfumbudzwa u țhathuvha vhungoho hu pfeseseaho ha thandululo.</p> <p>Inwe nɱila ya u ita izwi ndi u anganyela phindulo hu sa athu rekanywa. Musi hu tshi țanganywa nomboro mbili dzine dza vha tsini na tsini tsumbo 145 na 146, vhagudi vha nga kona u shumisa u davhula sa nɱila ya u anganyela phindulo.</p> <p>U sedzulusa thandululo</p> <p>Vhagudi vha tea u ɱivha uri vha nga kona u</p> <ul style="list-style-type: none"> • u sedzulusa murekanyo wa u țanganya nga u țusa. Tsumbo: Arali $236 + 18 = 254$; zwi amba uri $254 - 18 = 236$; na • u sedzulusa murekanyo wa u țusa nga u țanganya . Tsumbo $384 - 48 = 336$, zwa amba uri $336 + 48 = 384$. <p>U shumisa mashumele a khanedza u sedzulusa thandululo ndi inwe ya mbuno ya u gudisa u țanganya na u țusa nga khathithi.</p>	

THOHO	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWI TODEAHO MAFHELONI A NWAHA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHISAHO KHA THEMO YA2	DZINWE NOTSI DZA U BUISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA	Vhulapfu ha tshifhinga (kha ngudo dza awara 1 24 miniti)																																																												
<p>1.14 U țanganya ha u dovhholola hu isaho kha u andisa</p>	<ul style="list-style-type: none"> U andisa nomboro 1 u swika kha 10 nga 2, 3, 4, 5, 10 u swika kha țhanganyelo ya 99 U shumisa zwiiga zwo teaho (x, =, □) 	<ul style="list-style-type: none"> U andisa 2, 4, 5, 10, 3 u swika kha țhanganyelo ya 50 U shumisa zwiiga zwo teaho (x, =, □) 	<p>Nga tshifhinga tsha themo iyi vhagudi vha bvela phanđa na:</p> <ul style="list-style-type: none"> u shumisa na pfesesa luambo lwa muandiso; u sumbedza muandiso sa zwo kuvhanganywaho; u shumisa zwiiga zwo teaho u țalutshedzela mafhungo a nomboro; pfesesa uri u țanganya ha u dovhholola hu a kona u imelwa nga u shumisa tshiga tsha u andisa; u ita ndowendowe na u pfesesa uri muandiso u a kona u itwa kha u tevhekana huñwe na huñwe (the commutative law kana property); na u shumisa mitalombalo u sumbedza rekanya muandiso na u kona u țalutshedza zwe zwa imelwa (uri u mifufho yo sumbedza hani u țanganya ha u dovhholola). <p>Vhagudi vha kona u bvela phanđa na u shumisa zwo kuvhanganywaho u řwala u țanganya ha u dovhholola na mafhungo a nomboro dza muandiso.</p> <p>Tsumbo:</p> <p>U řwala mafhungo a nomboro mavhili a u țanganya na mafhungo a nomboro mavhili a u andisa zwo kuvhanganywaho.</p> <p>Tshivhumbeo tsho shumiswaho u buletshedza muandiso tshi a kona u hudzwa Thebulu ya muandiso i nga kona u ġivhadzwa. Tsumbo:</p> <table border="1" data-bbox="1179 583 1372 1315"> <thead> <tr> <th>x</th> <th>2</th> <th>3</th> <th>4</th> <th>5</th> <th>6</th> <th>7</th> <th>8</th> <th>9</th> <th>10</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>2</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>3</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>4</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>5</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </tbody> </table>	x	2	3	4	5	6	7	8	9	10	1										2										3										4										5										
x	2	3	4	5	6	7	8	9	10																																																							
1																																																																
2																																																																
3																																																																
4																																																																
5																																																																

THOHO	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWI TODEAHO MAFHELONI A NWAHA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHISAHO KHA THEMO YA2	DZINWE NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA	Vhulapfu ha tshifhinga (kha ngudo dza awara 1 24 miniti)
<p>1.14 U tanganya ha u dovhola hu isaho kha u andisa</p>	<ul style="list-style-type: none"> U andisa nomboro 1 u swika kha 10 nga 2, 3, 4, 5, 10 u swika kha thanganyelo ya 99 U shumisa zwiiga zwo teaho (x, =, □) 	<ul style="list-style-type: none"> U andisa 2, 4, 5, 10, 3 u swika kha thanganyelo ya 50 U shumisa zwiiga zwo teaho (x, =, □) 	<p>U imba zwi re kha thebulu zwi kona u itwa. Vhagudi a vha tei utou qivha thebulu kha Gireidi ya 3. Ndivho i kha luambo, lune lwa tendela tshivhumbeo tsha muhumbulo kha u vhea nga zwi gwada.</p> <p>Tsumbo:</p> <ul style="list-style-type: none"> Mbili nthihi ndi mbili Mbili mbili ndi inā Mbili tharu ndi rathi Mbili nqa ndi malo Mbili thanu ndi fumi Mbili dza rathi ndi fumimbili Mbili dza sumbe ndi fumiina Mbili dza malo ndi fumirathi Mbili dza tshane ndi fumimalo Mbili dza fumi ndi fumbili. <p>U zwi amba nga iyi ndila zwi thusa u bvedza ndivho ya u tanganya ha u dovhola. U imbelela zwi tea u shumiswa nga u sumba kha u vhala mutevhe kana mitalombalo. Vhagudi vha nga kona u shumisa fulowu dayagiram u rekhoda mbuno dza u andisa</p> <p>Tsumbo</p> 	

<p>THOHO</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWI TODEAHO MAFHELONI A NWAHA</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHISAHO KHA THEMO YA2</p>	<p>DZIÑWE NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p>	<p>Vhulapfu ha tshifhinga (kha ngudo dza awara 1 24 miniti)</p>
<p>1.15 U kovha</p>	<ul style="list-style-type: none"> • U kovha nomboro u swika kha 99 nga 1, 2, 3, 4, 5, 10 • U shumisa zwiiga zwo teaho (÷, =, □) 	<ul style="list-style-type: none"> • U kovha nomboro u swika kha 50 nga 2, 4, 5, 10, 4 • U shumisa zwiiga zwo teaho(÷, =, □) 	<p>Nga themo ya vhuvhili vhagudi vha bvela phanḁa na u ita ṅowenḁowe na u khwaṭhisedza ṅanganya nga u shumisa tshiga tsha u kovha. Vha tea u pfesesa uri fhungo ja nomboro dza u kovha ji nga buletshedza nyimele ya u vhea nga zwigwada kana u kovhekana.</p> <p>Ndi zwiifhio zwo fhambanaho na zwa Themo ya 1?</p> <p>Nga tshifhinga tsha themo iyi vhagudi vha tea u kona u ṅwala na u buletshedza u elana ha fhungo ja u kovha:</p> <p>Vhagudi vha tea u kona u rekhoda zwi tevhelaho:</p> <p>$30 \div 6 = \square$ na uri $30 \div 5 = \square$</p> <p>Vhagudi vha teavho u bveledza zwiṭirathedzhi zwa u ṅwala u rekanya ha u kovha havho</p> <p>Tsumbo:</p> <p>U ṭusa ha u dovhoolola</p> <p>Uri vha vhe na vhukoni ha u rekanya $12 \div 4 = \square$ Vhagudi vha tea u shumisa zwiifanyiso zwavho u sumbedza zwigwada kana u kovhekana.</p> <p>U kovhekana tshigwada tshithihi tsha 4 na tshigwada tsha vhuvhili tsha 4 na tshigwada tsha vhuraru tsha 4</p> <p>$12 - 4 \rightarrow 8 - 4 \rightarrow 4 - 4 = 0$</p> <p>Vhunga tshigwada tshithihi tsha 4 tsho vhwewa thungo nthi vhagudi vha ngakona u ṭusa 4 ya u thoma. Vha bvelephanḁa na u ita izwi u swika vha tshi ṭusa zwoṭhe. Khwathisedzo kha gireidi ya 3 i tea u vha kha u vhea nga zwigwada u fhirisa u kovhekana.</p> <p>U ita u ṭusa ha u dovhoolola nga tshikhala tsha nomboro iyi zwo tea. Vhagudi vha tea u ḁo neiwa mafhungo a nomboro dza u kovha u fhedzisa zwine zwavha tendela u ṭusa ha u dovhoolola. U ita u ṭusa ha u dovhoolola kha $96 \div 3 = 32$ a zwo ngo tea kana ndi tshirathedzhi tshi sa fushi ngauri tshikhala tsha nomboro tshi ṅha. Mathomoni zwi nga lemela kha vhagudi 'u vhona' uri ndi mafhungo a nomboro a fhio (ndi zwickhala zwa nomboro zwiifhio) zwo tea u ita u ṭusa ha u dovhoolola.</p>	

THOHO	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWI TODEAHO MAFHELONI A NWAHA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHISAHO KHA THEMO YA2	DZINWE NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA	Vhulapfu ha tshifhinga (kha ngudo dza awara 1 24 miniti)
<p>1.16</p> <p>Murekanyo</p>	<p>Khontseputi ya nomboro: Tshikhala 999</p> <ul style="list-style-type: none"> • U tevhhekanya sethe ya nomboro dzo nanguludzwaho ya nekrdzwa. • U vhambedza nomboro u swika kha 999 na amba uri ndi ifhio ine ya vha 1,2,3,4,5 na 10 khulwane kana thukhu <p>U vhuisa muhumbulo nga u tavhanya:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mbuno dza u tanganya na u tusa u swika kha 20 • U tanganya kana u tusa muandiso wa 10 u bva kha 0 u swika kha 100 • Mbuno dza u andisa na u kovha dza: • thebulu ya u andisa nga mbili u swika kha 2 x 10 • thebulu ya u andisa nga fumi u swika kha 10 x 10 <p>Zwitirathedzhi zwa u rekanya</p> <p>U shumisa zwitirathedzhi zwi tevhelaho zwa u rekanya:</p> <ul style="list-style-type: none"> • U dzhenisa nomboro khulwane u thoma uri u vhale u tshi ya phanqa kana u vhala u tshi ya murahu • Mitalombalo • U davhula na u hafula • U fhaṭa na u pwashhekanya • U shumisa vhusheka vhukati ha u tanganya na u tusa • U shumisa vhusheka vhukati ha u andisa na u kovha 	<p>Khontseputi ya nomboro: Tshikhala 500</p> <ul style="list-style-type: none"> • U tevhhekanya sethe ya nomboro dzo nanguludzwaho ya nekrdzwa. • U vhambedza nomboro u swika kha 999 na amba uri ndi ifhio ine ya vha 1,2,3,4,5 na 10 khulwane kana thukhu <p>U vhuisa muhumbulo nga u tavhanya:</p> <ul style="list-style-type: none"> • U vhuisa muhumbulo nga vhungoho ha u tanganya na u tusa u swika kha 20 • U tanganya kana u tusa muandiso wa 10 u bva kha 0 u swika kha 100 <p>Zwitirathedzhi zwa murekanyo</p> <p>U shumisa zwitirathedzhi zwi tevhelaho zwa u rekanya</p> <ul style="list-style-type: none"> • U dzhenisa nomboro khulwane u thoma uri u vhale u tshi ya phanqa kana u vhala u tshi ya murahu • Mitalombalo • U davhula na u hafula • U fhaṭa na u pwashhekanya • U shumisa vhusheka vhukati ha u tanganya na u tusa 	<p>Khontseputi ya nomboro</p> <p>Tsumbo ya mbudziso dzine dza nga kona u vhudziswa:</p> <p>Madzina a nomboro na zwiḡa</p> <p>U imiselani nṭha garaṭa kana u ṅwala fhasi dzina ḡa nomboro. U nanga mugudi u ṅwala nomboro dzo no metsṭha.</p> <p>Nnzhi kana thukhu</p> <p>Ndi ifhio:</p> <ul style="list-style-type: none"> • thukhu nga 1 kha 500 • khulwane nga 1 u fhira 499 • thukhu nga 2 kha 502 • thukhu nga 2 kha 405 • thukhu nga 3 kha 477 • thukhu nga 3 kha 251 • thukhu nga 4 kha 185 • thukhu nga 10 u fhira 490 • thukhu nga 10 kha 660 <p>Leḡere ḡa 5 ḡa alifabethe ndi ḡifhio?</p> <p>Nṅwedzi wa 9 wa ṅwaha ndi u fhio?</p> <p>U tevhhekanya na U vhambedza</p> <p>Ndi ifhio khulwane: 621 kana 671?</p> <p>Neani nomboro i re vṅukati ha 154 na 159.</p> <p>Mbuno dza u tanganya na u tusa:</p> <p>U lavhelesa notsi dza Themo ya 1.</p> <p>U tanganya kana u tusa muandiso wa 10 u bva kha 100</p>	

<p>THOHO</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWI TODEAHO MAFHELONI A NWAHA</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHISAHO KHA THEMO YA2</p>	<p>DZINWE NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p>	<p>Vhulapfu ha tshifhinga (kha ngudo dza awara 1 24 miniti)</p>
<p>1.16 Murekanyo</p>	<p>Khontseputi ya nomboro: Tshikhala 999</p> <ul style="list-style-type: none"> • U tevhekanya sethe ya nomboro dzo nanguludzwaho ya nekrdzwa. • U vhambedza nomboro u swika kha 999 na amba uri ndi ifhio ine ya vha 1,2,3,4,5 na 10 khulwane kana thukhu <p>U vhuisa muhumbulo nga u tavhanya:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mbuno dza u tanganya na u tusa u swika kha 20 • U tanganya kana u tusa muandiso wa 10 u bva kha 0 u swika kha 100 • Mbuno dza u andisa na u kovha dza: • thebulu ya u andisa nga mbili u swika kha 2 x 10 • thebulu ya u andisa nga fumi u swika kha 10 x 10 <p>Zwitirathedzhi zwa u rekanya</p> <p>U shumisa zwitirathedzhi zwi tevhelahozwa u rekanya:</p> <ul style="list-style-type: none"> • U dzhenisa nomboro khulwane u thoma uri u vhale u tshi ya phanqa kana u vhala u tshi ya murahu • Mitalombalo • U dāvhula na u hafula • U fhaṭa na u pwashekanya • U shumisa vhusshaka vhukati ha u tanganya na u tusa • U shumisa vhusshaka vhukati ha u andisa na u kovha 	<p>Khontseputi ya nomboro: Tshikhala 500</p> <ul style="list-style-type: none"> • U tevhekanya sethe ya nomboro dzo nanguludzwaho ya nekrdzwa. • U vhambedza nomboro u swika kha 999 na amba uri ndi ifhio ine ya vha 1,2,3,4,5 na 10 khulwane kana thukhu <p>U vhuisa muhumbulo nga u tavhanya:</p> <ul style="list-style-type: none"> • U vhuisa muhumbulo nga vhungoho ha u tanganya na u tusa u swika kha 20 • U tanganya kana u tusa muandiso wa 10 u bva kha 0 u swika kha 100 <p>Zwitirathedzhi zwa murekanyo</p> <p>U shumisa zwitirathedzhi zwi tevhelaho zwa u rekanya</p> <ul style="list-style-type: none"> • U dzhenisa nomboro khulwane u thoma uri u vhale u tshi ya phanqa kana u vhala u tshi ya murahu • Mitalombalo • U dāvhula na u hafula • U fhaṭa na u pwashekanya • U shumisa vhusshaka vhukati ha u tanganya na u tusa 	<p>U amba uri ndi maga mangana ane a dzhiwa kha mitalombalo u bva kha 30 u swika kha 100 kana u bva kha 100 u swika kha 50.</p> <p>U wana magaraṭa mavhili u fhaṭa 100.</p> <p>U vhea nomboro mabogisini u fhaṭa 100</p> <p>□ + 70 = 100 20 + □ = 100 100 - □ = 90 100 - 40 = □</p> <p>Zwitirathedzhi zwa u rekanya:</p> <p>U lavhelesa notsi dza Themo ya 1</p>	

THOHO	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWI TODEAHO MAFHELONI A NWAHA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHISAHO KHA THEMO YA2	DZIÑWE NOTSI DZA U BVISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA	Vhulapfu ha tshifhinga (kha ngudo dza awara 1 24 miniti)																												
<p>1.17 Furakisheni dzo doweleaho</p>	<ul style="list-style-type: none"> U shumisa na u amba madzina a furakisheni kha nyimele dzo doweleaho ho katelwa hafu, kotara tshamalo, tshararu, tsharathi, tshaṭhanu, U ḡivha furakisheni kha tshivhumbeco tsha dayajiramu U thoma u ḡivha uri hafu 2 kana 3 tshararu zwi ita tshipida tsho fhelelaho na uri hafu 1 na kotara 2 zwi a lingana <p>U ḡwala furakisheni sa hafu ya 1, 2 tshararu,</p>		<p>Nga tshifhinga tsha themo iyi vhagudi vha bvela phanḡa na u:</p> <ul style="list-style-type: none"> u guda madzina a zwiḡiḡa zwa furakisheni; u shumisa madzina kha nyimele dzo fhambanaho; u topola tshipiḡa tsha furakisheni; u thoma u pfesesa muelo wo ndinganelo wa furakisheni; u wana furakisheni ya zwithu; na u guda nga ha furakisheni dzo no lingana. <p>Nga themo iyi vhagudi vha vhambedza furakisheni.</p> <ul style="list-style-type: none"> U shumisa zwiḡambiri zwa furakisheni kana Cuisenaire rods. <p>Tsumbo:</p> <p>Zwivhumbwa izwi zwo tea kha u gudisa avhagudi u amba madzina na u dzi vhambedza.</p> <p>Sa tsumbo:</p> <div data-bbox="768 1057 954 1296" data-label="Image"> </div> <table border="1" data-bbox="768 348 954 1045"> <tr> <td colspan="2">Muvhala wa swiri</td> <td colspan="2">Tswuku</td> </tr> <tr> <td>Daladala</td> <td>Phephulu</td> <td>Daladala</td> <td>Phephulu</td> </tr> <tr> <td>Dala</td> <td>Dala</td> <td>Dala</td> <td>Dala</td> </tr> <tr> <td>Tswuku</td> <td>Tswuku</td> <td>Tswuku</td> <td>Tswuku</td> </tr> <tr> <td>tshena</td> <td>tshena</td> <td>tshena</td> <td>tshena</td> </tr> <tr> <td>Tswuku</td> <td>Tswuku</td> <td>Tswuku</td> <td>Tswuku</td> </tr> <tr> <td>tshena</td> <td>tshena</td> <td>tshena</td> <td>tshena</td> </tr> </table> <p>U sumbedza luvhondo lwa furakisheni lu sumbedzaho tshipiḡa tsho fhelelaho 1, hafu, tshararu, kotara, tshaṭhanu, tsharathi, tshamalo, tshafumi.</p> <p>Ndi zwavhuḡi uri vhagudi vha shume na zwithu zwi no farea na uri vha si vhambedza furakisheni nga u shumisa luvhondo lwa furakisheni kha zwifanyiso. Vhagudi vha tea u fara zwithu vha tshi zwi ela nga u zwi vhambedza na zwinwe.</p> <p>Mbudziso dzi tevhelaho dzi nga vhudziswa:</p> <ul style="list-style-type: none"> Hu na hafu ngana dzi linganaho na tsho fhelelaho? Hu na kotara ngana dzi no lingana na tsho fhelelaho? Hu na kotara ngana kha hafu nthihi? U tendela vhagudi u vhee zwiḡambiri zwo livhana tsini natsini u itela u wana phindulo. Hu na tshararu ngana zwi no lingana na tsho fhelelaho? Hu na tsharathi zwi ngana zwi linganaho na tshararu? Hu na tsharathi zwi ngana zwi linganaho na hafu? Ndi mini zwi ne zwa vha zwiḡulwane, 1 tshararu kana hafu 1? Ndi mini zwine zwa vha zwiḡulwane, 2 tshararu kana 3 tsha ḡa? 	Muvhala wa swiri		Tswuku		Daladala	Phephulu	Daladala	Phephulu	Dala	Dala	Dala	Dala	Tswuku	Tswuku	Tswuku	Tswuku	tshena	tshena	tshena	tshena	Tswuku	Tswuku	Tswuku	Tswuku	tshena	tshena	tshena	tshena	
Muvhala wa swiri		Tswuku																														
Daladala	Phephulu	Daladala	Phephulu																													
Dala	Dala	Dala	Dala																													
Tswuku	Tswuku	Tswuku	Tswuku																													
tshena	tshena	tshena	tshena																													
Tswuku	Tswuku	Tswuku	Tswuku																													
tshena	tshena	tshena	tshena																													

GIREIDI YA 3 THEMO YA2				
2. PHETHENI, MISHUMO NA ALIGEBURA				
THOHO	THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWA MAFHELONI A NWAHA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHISAHO KHA THEMO YA 2	DZINWE NOTSI DZA U BVISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA	Vhulapfu ha Tshifhinga (nga awara)
2.1 Phetheni ya dzhomejiri	<p>U kopa, u engedzedza na u buletshedza</p> <p>U kopa, u engedzedza na u buletshedza kha maipfi</p> <ul style="list-style-type: none"> • Phetheni yo leluwaho yo itwaho nga zwithu zwo no farea • Phetheni yo leluwaho yo itwaho nga u ola mitalo, zwivhumbeo kana zwithu <p>U sika phetheni dzavho vhone vhaṅe</p> <p>U sika phetheni dzavho dza Dzhomejiri</p> <ul style="list-style-type: none"> • nga zwithu zwo no farea • nga u ola mitalo, zwivhumbeo kana zwithu <p>Phetheni hoṅhe u mona na rine</p> <p>U topola, u buletshedza nga maipfi na u kopa maipfi a dzhomejiri i</p> <ul style="list-style-type: none"> • kha mupo • u bva kha vhutshilo ha maḍuvha ano ha ḍuvha lijwe na lijwe • u bva kha vhuḍa ha mvelele yashu 	<p>U kopa, u engedzedza na u buletshedza</p> <p>U kopa, u engedzedza na u buletshedza kha maipfi</p> <ul style="list-style-type: none"> • Phetheni yo leluwaho yo itwaho nga zwithu zwo no farea • Phetheni yo leluwaho yo itwaho nga u ola mitalo, zwivhumbeo kana zwithu <p>Tshikhala tsha phetheni:</p> <p>phetheni dzi sa konḍi dzi itwaho nga zwivhumbeo, kana tshigwada tsha zwivhumbeo zwo dovholoswaho nga ṅḍila yo no fana</p> <p>Phetheni ine nomboro kana saizi ya zwivhumbeo kha liga/tshiteidzhi lijwe na lijwe zwa shanduka nga ṅḍila i humbuleleyaho tsumbo. phetheni i a luwaho lwo ḍowealeaho</p> <p>U sika phetheni dzavho vhone vhaṅe</p> <p>U sika phetheni dzavho zwa dzhomejiri</p> <ul style="list-style-type: none"> • nga zwithu zwo no farea • nga u ola mitalo, zwivhumbeo kana zwithu 	<p>U bvela phanḍa na u ṅea vhagudi tshikhala tshi no fana tsha phetheni dza Themo ya 1, fhedzi vha tea u dzhenisa zwivhumbeo na zwithu zwiswa kha phetheni sa zwine dza itwa kha Tshivhumbeo na Tshikhala. U sedza kha notsi dza phetheni Themo ya 1 na notsi dza Tshikhala na Tshivhumbeo Themo ya 2.</p> <p>U tendela vhagudi u thoma nga u kopa, vha kona u engedzedza na u buletshedza phetheni. Zwa zwino vha tea u kona u buletshedza phetheni hu si na thuso ya mbudziso dza u endedza. U bvela phanḍa vho livha kha u bvededza luambo lune vha lu ṅoḍa u buletshedza phetheni.</p>	Ngudo 1

THOHO	THOĎEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWA MAFHELONI A NWAHA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHISAHO KHA THEMO YA 2	DZINWE NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA	Vhulapfu ha Tshifhinga (nga awara)
<p>2.2 Phetheni dza nomboro</p>	<p>U kopa, u engedzedza na u buletshedza U kopa, u engedzedza na u buletshedza u thevhekano ya nomboro dzi sa kondi u swika kha dzi si fhasi ha 1 000.</p> <p>U sika phetheni dzavho vhone vhaŋe U sika phetheni dzavho dza nomboro .</p>	<p>U kopa, u engedzedza na u buletshedza U kopa, u engedzedza na u buletshedza u thevhekano ya nomboro dzi sa kondi u swika kha dzi si fhasi ha 150.</p> <p>U tevhhekana hu tea u sumbedza u vhala hu tshi yiwa phanda na murahu nga:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 1 u bva kha nomboro inwe na inwe vhukati ha 0 na 500 • 10 u bva kha muandiso muŋwe na muŋwe wa 10 vhukati ha 0 na 500 • 5 u bva kha muandiso muŋwe na muŋwe wa 5 vhukati ha 0 na 500 • 2 u bva kha muandiso muŋwe na muŋwe wa 2 vhukati ha 0 na 500 • 3 u bva kha muandiso muŋwe na muŋwe wa 3 vhukati ha 0 & 500 • 4 u bva kha muandiso muŋwe na muŋwe wa 4 vhukati ha 0 na 500 • 50,ma100 u swika kha dzi si fhasi ha 1000 	<p>U ŋola kha notsi dza Themo ya 1, U engedzedza tshikhala tsha nomboro na u vhala thevhekano sa zwi tevhelaho</p> <ul style="list-style-type: none"> • nga 1 u bva kha nomboro inwe na inwe vhukati ha 0 na 500 • nga 10 u bva kha muandiso muŋwe na muŋwe wa 10 vhukati ha 0 na 500 • nga 5 u bva kha muandiso muŋwe na muŋwe wa 5 vhukati ha 0 na 500 • nga 2 u bva kha muandiso muŋwe na muŋwe wa 2 vhukati ha 0 na 500 • ma 100 u bva kha muandiso muŋwe na muŋwe wa 100 u swika kha dzi si fhasi ha 1 000 • nga 50 u bva kha muandiso muŋwe na muŋwe wa 50 u swika kha dzi si fhasi ha 1 000 • nga 3 u bva kha muandiso muŋwe na muŋwe wa 3 vhukati ha 0 & 500 • nga 4 u bva kha muandiso muŋwe na muŋwe wa 4 vhukati ha 0 na 500 <p>U shumisa zwiithu, zwiifanyiso, thebulu na fulowu dayagiramu u swika kha u tikedza u pfukela ha vhagudi u bva kha u vhala vha tshi pfuka na thevhekano kha muandiso nga 10, 5, 2, 4.</p> <p>U thusa vhagudi u shumisa phetheni dzine vha dzi ŋivha sa mutheo wa u ita ndowengowe na u guda phetheni dziinwe, tsumbo</p> <ul style="list-style-type: none"> • thevhekano ya nga 2 u swika kha u vhea mutheo wa thevhekano wa nga 4; na • thevhekano ya nga 5 u swika kha u vhea mutheo wa thevhekano ya nga 50. 	<p>Ngudo 3</p>

GIREIDI YA 3 THEMO YA 2 3. TSHIKHALA NA TSHIVHUMBEO				
THOHO	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI: ZWI TODEAHO MAFHELONI A NWAHA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI: ZWO LIVHISAHO KHA THEMO YA2	DZINWE NOTSI DZA U BVISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA	
3.1 Vhuimo, u dowedza na talela	<p>Vhuimo na u talela</p> <ul style="list-style-type: none"> U livhanya phambano ya mbonalo ya tshishumiswa tsha duvha jinwe na jinwe U amba tshithu tsha duvha jinwe na jinwe musi wo sumbedzwa mbonalo i so ngo dowealeho yatsho U vhalala, u talutshedzela na u ola mimapa i si ya fomala, kana mbonalo ya njha ya zwithu zwo kuvhanganywa ho U wana zwithu kha mimapa <p>Vhuimo na masia</p> <ul style="list-style-type: none"> U tevhela masia u mona na kilasirumu, na tshikolo U nea masia u mona na kilasirumu na tshikolo U tevhela masia u bva kha huñwe fhethu u ya huñwe kha mapa u si wa fomala 	<p>Vhuimo na u talela</p> <ul style="list-style-type: none"> U livhanya mbonalo dza fhambanaho dza zwithu zwi zwa duvha jinwe na jinwe U amba tshithu tsha duvha jinwe na jinwe musi wo sumbedzwa mbonalo i so ngo dowealeho yatsho <p>Vhuimo na masia</p> <ul style="list-style-type: none"> U tevhela masia u mona na kilasirumu, na tshikolo U nea masia u mona na kilasirumu na tshikolo 	<p>Ndi phambano ifnio u bva kha Gireidi ya 2?</p> <ul style="list-style-type: none"> A hu na ndivho yo tiwaho u bveledza luambo lwa vhuimo, sa izwi zwo itwa kha Gireidi 1 na 2 U tevhela masia o talutshedzelwaho tsumbo. u mona na tshikolo, u fhirisa u vha kilasini U nea masia a u vha fhethu ngomu kilasirumuni na tshikoloni Mimapa na mbonalo ya njha ya zwithu zwo kuvhanganywaho. Izwi ndi ndivho ya Themo ya 3 <p>Zwo themendeliwaho zwine vha tea u tou fombe khazwo kha Themo ya 2</p> <p>Kha Themo ya 2, ho themendelwa uri mushumo wa Gireidi ya 2 u dovholoswe, na u engedzwa</p> <ul style="list-style-type: none"> U topola zwithu u bva kha tshifanyiso zwi sumbedzaho mbonalo i so ngo dowealeho yatsho; na u tevhela masia nnda ha kilasi. <p>U thoma nga u wanulusa zwine vhagudi vha zwi divha na u humbula nga ha vhuimo na u dowedza.</p> <p>Vhuimo na masia</p> <ul style="list-style-type: none"> U tevhela masia <p>Izwi zwi tea u itwa nga nyito dza u tou ita dzine vhagudi vha tshimbila vhone vha ne u ya nga ndaela. Kha gireidi ya 3 vhagudi vha nga kona u newa u amba kana u riwalwa masia</p> <ul style="list-style-type: none"> u mona na kilasirumu tsumbo. “u ya phanda ha kilasi”; “u ima tsini na tshidulo tshañu”; “wa fhufha njha ha bini la mashika”; na u mona na kilasirumu kana tshikolo tsumbo. kana zwickhala zwo lapfaho, “U tshimbili wa bva nga muñango, u khonela kha tshamonde, u bvela phanda u tsa na phasedzhi, u buđa mudavhi, Ni ngafhi zwino inwi?” 	<p>Vhulapfu ha Tshifhinga (kha ngudo dza awara 1 24 miniti)</p> <p>Ngudo 2</p>

THOHO	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI: ZWI TODEAHO MAFHELONI A NWAHA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI: ZWO LIVHISAHO KHA THEMO YA2	DZINWE NOTSI DZA U BVISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA	Vhulapfu ha Tshifhinga (kha ngudo dza awara 1 24 miniti)
<p>3.1 Vhuimo, u dowedza na talela</p>	<p>Vhuimo na u talela</p> <ul style="list-style-type: none"> U livhanya phambano ya mbonalo ya tshishumiswa tsha duvha jinwe na jinwe U amba tshithu tsha duvha jinwe na jinwe musi wo sumbedzwa mbonalo i so ngo dowealeho yatsho U vhalo, u talutshedzela na u ola mimapa i si ya fomala, kana mbonalo ya ntha ya zwithu zwo kuvhanganywa ho U wana zwithu kha mimapa <p>Vhuimo na masia</p> <ul style="list-style-type: none"> U tevhele masia u mona na kilasirumu, na tshikolo U nea masia u mona na kilasirumu na tshikolo U tevhele masia u bva kha huñwe fnetu u ya huñwe kha mapo u si wa fomala 	<p>Vhuimo na u talela</p> <ul style="list-style-type: none"> U livhanya mbonalo dza fhambanaho dza zwithu zwi zwa duvha jinwe na jinwe U amba tshithu tsha duvha jinwe na jinwe musi wo sumbedzwa mbonalo i so ngo dowealeho yatsho <p>Vhuimo na masia</p> <ul style="list-style-type: none"> U tevhele masia u mona na kilasirumu, na tshikolo U nea masia u mona na kilasirumu na tshikolo 	<ul style="list-style-type: none"> U nea masia. Vhanwe vhagudii vha do wana zwi tshi leluwa u nea masia nga u edzisela zwine vha amba kha masia e vha newa. Kha vhanwe vhagudi zwi thusa u nea maga a elemende dza ndeme dza masia. Ambani arali ni tshi bvela phanḁa kana u tshimbila kha nḁila ye na lavhelesa khayoy kana ni rembuluwe. Ambani arali ni tshi ya no livha phanḁa, u khonela kha tshamonde kana u khonela kha tshauja. U nea fhethu ha ndeme hune na ḁoḁa u huelela tsumbo. musi no wana ofisi ya muñwaleli ni khonela kha tshamonde; na U amba uri hu yiwa kule ngafni. Hu na nḁila dzo fhambanaho dza u amba uri ndi kule hungafhani hune ha yiwa, tsumbo. U tshimbila maga a 30 kana u tshimbila mithara dza 10; U tshimbila wa fhira kilasi 3, kana u tshimbila u swika u tshi pfuka kilasi ya Vho Radebe; kana U tshimbila miniti 1. <p>Vhuimo na u talela</p> <p>Kha gireidi ya 3 vhagudi vha tea u newa ndowedzo dzine vha do kona u livhanya mbonalo dzo fhambanaho (mbonalo u bva ntha, mbonalo u bva kha lurumbu, mbonalo u bva nga phanḁa) ya zwithu zwo fhambanaho zwa duvha jinwe na jinwe.</p> <p>Izwi zwi do thusa vhagudi u talutshedzela nyolo ya zwithu zwa dzhomḁiri zwo itwaho u bva kha phambano ya kuvhonele.</p> <p>Vhagudi vha tea u newa ndowedzo hune vha do topola tshithu u bva kha tshifanyiso tsho olwaho kana, zwinepe zwi bvaho kha mbonaloyo dowealeho, tsumbo. mbonalo ya ntha ha kholomo kana mbonalo ya phanḁa ha bulatsho ya maḁo</p>	<p>Ngudo 2</p>

THOHO	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI: ZWI TODEAHO MAFHELONI A NWAHA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI: ZWO LIVHISAHO KHA THEMO YA2	DZINWE NOTSI DZA U BVISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA	Vhulapfu ha Tshifhinga (kha ngudo dza awara 1 24 miniti)
<p>3.2 Zwithu zwa 3-D</p>	<p>Tshikhala tsha zwithu U dīvha na u amba madzina a zwithu zwa 3-D kilasirumuni na kha zwifanyiso</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zwa zwivhumbeo zwa bola (tshipumbulu) • Zwa zwivhumbeo zwa bogisi (phirizimu) • Silindara • phiramidi • khounu <p>Mbonalo dza zwithu U buletshedza, u vhekanya na u vhambedza zwithu zwa 3-D zwi tshi ya nga:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zwivhumbeo zwa 2-D zwine zwa ita masia a zwithu zwa 3-D • Fhasi ho navhaho /fulethe kana ho khombamaho <p>Nyito dzine vha tea u tou fombe khadzo</p> <ul style="list-style-type: none"> • U lavhelesa na u fhaṭa zwithu zwo ṅewaho zwa 3-D hu tshi shumiswa zwithu zwi farea sa zwivhumbeo zwa 2-D zwo geriwaho, vumba, zwisomoli, zwiṭirowu, zwiṅwe zwithu zwa 3-D zwa dzhomeṭiri 	<p>Tshikhala tsha zwithu U dīvha na u amba madzina a zwithu zwa 3-D kilasirumuni na kha zwifanyiso</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zwa zwivhumbeo zwa bola (tshipumbulu) • Zwa zwivhumbeo zwa bogisi (phirizimu) • Silindara <p>Mbonalo dza zwithu U buletshedza, u vhekanya na u vhambedza zwithu zwa 3-D zwi tshi ya nga:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zwivhumbeo zwa 2-D zwine zwa ita masia a zwithu zwa 3-D • Fhasi ho navhaho /fulethe kana ho khombamaho <p>Nyito dzine vha tea u tou fombe khadzo</p> <ul style="list-style-type: none"> • U lavhelesa na u fhaṭa zwithu zwo ṅewaho zwa 3-D hu tshi shumiswa zwithu zwi farea sa zwivhumbeo zwa 2-D zwo geriwaho, vumba, zwisomoli, zwiṭirowu, zwiṅwe zwithu zwa 3-D zwa dzhomeṭiri <p>Tshikhala tsha zwivhumbeo</p> <ul style="list-style-type: none"> • zwitendeledi • ṭhofunḡeraru • zwikwea • ṭhofunḡeina <p>Mbonalo dza zwivhumbeo U buletshedza, u vhekanya na u vhambedza Zwivhumbeo zwa 2-D nga:</p> <ul style="list-style-type: none"> • tshivhumbeo • masia a tswititi • masia a tshipulumbu 	<p>Ndi phambano ifhio u bva kha Gireidi ya 2?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vhagudi a vha tsha sedza kha uri zwithu zwi a kona u kunguluwa kana u suvha; vha sedza uri masia/fhasi a fulethe/navha kana o khona. • Hune zwithu zwa vha na masia a fulethe vhagudi vha sedza kha uri masia aya a zwikwea, ṭhofunḡeina, ṭhofunḡeraru kana tshitendeledi. • Khounu na phiramidi dzi a dīvhadzwa (idzi dzi kona u u ndivho ya Themo ya 3 na 4). <p>Ndivho yo themendeliwaho ya Themo ya 2</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vhagudi vha shuma na zwithu zwo no fana sa zwe vha ita kha Gireidi ya 2 hezwi ndi. • Bola na zwithu zwi re na tshivhumbeo zwine zwa ṭogou fana na tsha bola • Silindara na zwithu zwi re na tshivhumbeo tshi no nga tsha Silindara; na • mabogisi o fhambanaho na zwiṅwe zwithu zwi re na tshivhumbeo tshi no nga tsha phirizimu ya ṭhofunḡeina, kana khubu. <p>Vhagudi vha kona u livha kha zwithu zwiswa (phiramidi na khounu) kha Themo ya 3 na 4.</p> <p>U dīvha na u amba madzina a bola (tshipumbulu) na mabogisi (phurizimu) na Silindara</p> <p>Vhagudi vha bvela phanḡa na u amba madzina a zwithu, u vhekanya na u vhea zwithu nga zwiḡwada. Vhagudi vha tea u ṅewa zwithu zwiṅzhi zwa u shuma na.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • u vha na tshivhumbeo tshi no nga tsha tshipulumbu, tsumbo. bola dza saizi dzo fhambanaho, mimavhuli, maswiri nz.; • u vha na tshivhumbeo tshi no nga tsha phirizimu, tsumbo. mabuloko, zwidina, mabogisi a saizi dzo fhambanaho tsumbo. mabogisi a mentshisi, mabogisi a siriala, mabogisi a tie, mabogisi a mushonga wa maṅo, na • u vha na tshivhumbeo tshi no nga tsha Silindara, zwo katela Silindara dzoṭhe ndapfu na pfufhi tsumbo. zwiḡiḡa zwa phaphi zwi re na tshivhumbeo tsha Silindara,, zwiḡevhe zwa khadibodo dza u monisa thaulu kana rolo dza thoiletthe na Silindara pfufhi na dzo ṭanḡavhuwaho, tsumbo. thini dza pholishi dza zwienda, khambana dza fola nz.. <p>Vhagudi kona u wana zwithu zwi re na tshivhumbeo tshi no nga tsha bola (tshipulumbu), kana u vha na tshivhumbeo tshi no nga tsha bogisi (phirizimu) kana u vha na tshivhumbeo tshi no nga tsha Silindara musi u ṅewa zwithu zwo kuvhanganywaho. Vhagudi vha kona u wana kana u sumbedza zwithu zwine zwa vha na tshivhumbeo tshi no nga tsha mabogisi (phirizimu) kilasirumuni. tsumbo. “tshikoṭikoṭo tsha matamatisi tshi na tshivhumbeo tshi no nga tsha Silindara”.</p>	<p>Ngudo 3</p>

THOHO	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI: ZWI TODEAHO MAFHELONI A NWAHA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI: ZWO LIVHISAHO KHA THEMO YA2	DZINWE NOTSI DZA U BVISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA	Vhulapfu ha Tshifhinga (kha ngudo dza awara 1 24 miniti)
<p>3.2 Zwithu zwa 3-D</p>	<p>Tshikhala tsha zwithu U qivha na u amba madzina a zwithu zwa 3-D kilasirumuni na kha zwifanyiso</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zwa zwiwhumbeo zwa bola (tshipumbulu) • Zwa zwiwhumbeo zwa bogisi (phirizimu) • Silindara <p>Mbonalo dza zwithu U buletshedza, u vhekanya na u vhambedza zwithu zwa 3-D zwi tshi ya nga:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zwiwhumbeo zwa 2-D zwine zwa ita masia a zwithu zwa 3-D • Fhasi ho navhaho /fulethe kana ho khombamaho <p>Nyito dzine vha tea u tou fombe khadzo</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zwiwhumbeo zwa 2-D zwine zwa ita masia a zwithu zwa 3-D • Fhasi ho navhaho / fulethe kana ho khombamaho <p>Nyito dzine vha tea u tou fombe khadzo</p> <ul style="list-style-type: none"> • U lavhelesa na u fhaṭa zwithu zwo ṅewaho zwa 3-D hu tshi shumiswa zwithu zwi farea sa zwiwhumbeo zwa 2-D zwo geriwaho, vumba, zwisomoli, zwiṭirowu, zwiṅwe zwithu zwa 3-D zwa dzhomeṭiri 	<p>Tshikhala tsha zwithu U qivha na u amba madzina a zwithu zwa 3-D kilasirumuni na kha zwifanyiso</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zwa zwiwhumbeo zwa bola (tshipumbulu) • Zwa zwiwhumbeo zwa bogisi (phirizimu) • Silindara <p>Mbonalo dza zwithu U buletshedza, u vhekanya na u vhambedza zwithu zwa 3-D zwi tshi ya nga:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zwiwhumbeo zwa 2-D zwine zwa ita masia a zwithu zwa 3-D • Fhasi ho navhaho /fulethe kana ho khombamaho <p>Nyito dzine vha tea u tou fombe khadzo</p> <ul style="list-style-type: none"> • U lavhelesa na u fhaṭa zwithu zwo ṅewaho zwa 3-D hu tshi shumiswa zwithu zwi farea sa zwiwhumbeo zwa 2-D zwo geriwaho, vumba, zwisomoli, zwiṭirowu, zwiṅwe zwithu zwa 3-D zwa dzhomeṭiri <p>Tshikhala tsha zwiwhumbeo</p> <ul style="list-style-type: none"> • zwiṭendeledi • ṭhofunḡeraru • zwiḡwea • ṭhofunḡeṅa <p>Mbonalo dza zwiwhumbeo U buletshedza, u vhekanya na u vhambedza Zwiwhumbeo zwa 2-D nga:</p> <ul style="list-style-type: none"> • tshivhumbeo • masia a tswititi • masia a tshipulumbu 	<p>Nga tshifhinga tsha mugudi tsha u shuma e eṭhe vhagudi vha a kona u bvela phaṅḡa na u ita zwiwhumbeo zwa bola na Silindara na zwiwhumbeo bogisi (phirizimu) u bva kha vumba kana suko ṅa u tamba.</p> <p>U livha kha mbonalo dza zwithu zwa 3-D: masia a fulethe kana o khonaho, zwiwhumbeo zwa masia a fulethe /navhaho</p> <ul style="list-style-type: none"> • U fhaṭa tshithu tshithihi tsha 3-D <p>Vhagudi vha shumisa zwiḡwea zwo geriwaho zwa khadibodo kana ṭhofunḡeṅa u ita bogisi. Izwi zwi livhisa vhagudi kha tshivhumbeo na masia a mabogisi a fulethe. Vhagudi vha lavhelesa kha masia a fulethe a phirizimu na Silindara na u zwi buletshedza u ya ngauri ndi tshipulumbu, tshikwea kana ṭhofunḡeṅa.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Masia a fulethe kana o khonaho • U fhaṭa bogisi (phirizimu) zwi thusa vhagudi u livha kha masia a fulethe a zwithu. Vhagudi vha kona u lavhelese u vhona arali zwithu zwoṭhe zwa dzhomeṭiri zwi na na masia a fulethe. Kha Gireidi 1 na 2, vhagudi vha khethekanya zwithu zwa dzhomeṭiri kha zwo no mona na zwo no suvha. Izwi zwi lugisela vhagudi kha u livha kha uri masia a zwithu zwa fulethe (zwithu zwi no suvha) kana zwo khonaho (zwithu zwi no rola). Silindara dzi na masia a fulethe kana o khonaho. <p>Ngowedzo dza u ṅwala Naho vhuṅzhi ha mushumo wa zwithu zwa 3-D, u tshi tou itwa, mushumo l tea u khwaṭhisedzwa nga ṅowedzo dza u ṅwala. Ndivho kha Gireidi ya 3 ndi ya u amba madzina a zwithu na u amba nga ha masia azwo. Vhagudi a vho ngo lavhelelwa u vhalala kana u qivha nomboro ya tshikwea, ṭhofunḡeṅa, ṭhofunḡeraru kana tshithu tsha sia ṅa tshipulumbu.</p> <p>Luambo Vhukoni ha ndeme ha luambo kha u amba nga zwithu zwa 3-D: Masia, fulethe, zwo khonaho, mabogisi, bola, Silindara</p>	<p>Ngudo 3</p>

THOHO	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI: ZWI TODEAHO MAFHELONI A NWAHA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI: ZWO LIVHISAHO KHA THEMO YA2	DZINWE NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA	Vhulapfu ha Tshifhinga (kha ngudo dza awara 1 24 miniti)
<p>3.3 Zwivhumbeo zwa 2-D</p>	<p>Tshikhala tsha zwivhumbeo</p> <ul style="list-style-type: none"> • zwitendeledzi • ifhofunderaru • zwikwea • ifhofundeina <p>Mbonalo dza zwivhumbeo</p> <p>U buletshedza, u vhekanya na u vhambedza</p> <p>Zwivhumbeo zwa 2-D nga:</p> <ul style="list-style-type: none"> • tshivhumbeo • masia a tswititi • masia a tshipulumbu <p>Olani zwivhumbeo</p> <ul style="list-style-type: none"> • zwitendeledzi • ifhofunderaru • zwikwea • ifhofundeina 	<p>A hu na ndivho yo tiwaho kha zwivhumbeo zwa 2-D yo themendeiwaho kha Themo ya 2. Fhedzi ha, vhagudi ha nga kona u khwaṭhisedza zwe vha guda nga ha u givha na u amba madzina a zwivhumbeo zwa 2-D kha Themo ya 2, nga u ita ndowedzo dza u ṅwala nga tshifhinga tsha mugudi tsha u shuma e eṭhe.</p>		

THOHO	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI: ZWI TODEAHO MAFHELONI A NWAHA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI: ZWO LIVHISAHO KHA THEMO YA2	DZINWE NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA	Vhulapfu ha Tshifhinga (kha ngudo dza awata 1 24 miniti)
3.4 Ndinganyahu- vhili	<p>Ndinganyahuvhili</p> <ul style="list-style-type: none"> U divha na u ola mutalo wa ndinganyahuvhili kha zwivhumbeo zwa 2-D zwa dzhometiri na zwi si zwa dzhometiri U wana mutalo wa ndinganyahuvhili nga u peta bambiri na u sedza kha mvelele 	<p>Ndinganyahuvhili</p> <ul style="list-style-type: none"> U divha mutalo ndinganyahuvhili nga u peta bambiri na sedzwa kha mvelele 	<p>Ndi zwifhio zwiswa kha Gireidi ya 3?</p> <ul style="list-style-type: none"> U wana mutalo wa ndinganyahuvhili nga u peta bambiri na usedza kha bvelele/vhuisa muhumbulo. <p>Nyito dza u peta mabambiri u bveledza u pfesesa ndinganyahuvhili zwo dzhenisa:</p> <ul style="list-style-type: none"> Nyito dzine pende ngu ya vheiwa kha bambiri ji sa athu petwa; na Nyito dzine bambiri ja tsheiwa kana u kherulwa kha mutalo wa u peta. <p>Nyito idzi dzothe dzi nga itwa hothe kha ngudo dza Mathematiki na kha ngudo dza Zwikili zwa Vhutshilo.</p> <p>U humbela vhagudi u humbulela tshivhumbeo tsha zwithu zwine vha do zwi wana musi vha tshi petulula bambiri jo gerwaho. Izwi zwi thusa kha u gudisa vhukoni ha u vhona zwivhumbeo zwi re na wa ndinganyahuvhili.</p>	Ngudo 2

GIREIDI YA 3 THEMO YA 2 4. MIELO		DZINWE NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA		TSHIFHINGA (kha ngudo dza awara 1 24 miniti)
THOHO	THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI MAFHELONI A NWAHA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHISAHO KHA THEMO YA 2	DZINWE NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA	
4.1 Tshifhinga	<p>U amba tshifhinga</p> <ul style="list-style-type: none"> U vhalu datumu kha khalenda U vhea maḍuvha a mabebo, vhuṭambo ha vhurereli, maḍuvha a u awela a nnyi, zwiwo zwa ḡivhazwakale, zwiwo zwa tshikoloni kha khalenda U amba tshifhinga tsha awara dza 12 <ul style="list-style-type: none"> - awara - hafu ya awara - kotara ya awara - miniti <p>kha watshi dza lutanda na watshi dza nomboro na zwiwe zwi shumiswa zwa nomboro zwiwe zwa sumbedza tshifhinga tsumbo sefefounu</p> <p>U rekanya vhulapfu ha tshifhinga na u fhela ha tshifhinga</p> <p>U shumisa khalenda kha u rekanya na u buletshedza vhulapfu ha tshifhinga kha maḍuvha kana vhege kana miṛwedzi na</p> <ul style="list-style-type: none"> na u shandukisa maḍuvha na vhege na u shandukisa vhege na miṛwedzi <p>U shumisa watshi ya lutanda u rekanya vhulapfu ha tshifhinga nga awara kana hafu ya awara</p>	<p>U amba tshifhinga</p> <ul style="list-style-type: none"> U vhalu datumu kha khalenda U vhea maḍuvha a mabebo, vhuṭambo ha vhurereli, maḍuvha a u awela a nnyi, zwiwo zwa ḡivhazwakale, zwiwo zwa tshikoloni kha khalenda U amba tshifhinga tsha awara dza 12 <ul style="list-style-type: none"> - awara - hafu ya awara - kotara ya awara - miniti <p>kha watshi dza lutanda na watshi dza nomboro na zwiwe zwi shumiswa zwa nomboro zwiwe zwa sumbedza tshifhinga tsumbo sefefounu</p> <p>U rekanya vhulapfu ha tshifhinga na u fhela ha tshifhinga</p> <p>U shumisa khalenda kha u rekanya na u buletshedza vhulapfu ha tshifhinga kha maḍuvha kana vhege kana miṛwedzi na</p> <ul style="list-style-type: none"> na u shandukisa maḍuvha na vhege na u shandukisa vhege na miṛwedzi <p>U shumisa watshi ya lutanda u rekanya vhulapfu ha tshifhinga nga awara kana hafu ya awara</p>	<p>Vhagudi vha bvela phanḡa u ita ṅdowendowe vha tshi amba nga ha vhulapfu ha tshifhinga na u tevhekana ha tshifhinga.</p> <p>Nga tshifhinga tsha u funza kilasi yoṭhe na tshifhinga tsha u livhana na tshigwada, vhagudi vha bvela phanḡa u amba nga ha ḡuvha ja vhege, ṅwedzi wa ṅwaha na datumu ya ḡuvha jeneḡo, na maḍuvha o rangelaho na maḍuvha a ḡaho. Vhagudi vha bvela phanḡa u vhea zwi tevhelaho kha khalenda musi zwiwo zwi tshi itea</p> <ul style="list-style-type: none"> maḍuvha a mabebo vhuṭambo ha vhurereli zwiwo zwa ḡivhazwakale zwiwo zwa tshikoloni maḍuvha a u awela a nnyi na nnyi <p>U bvela phanḡa na u humbela vhagudi u amba tshifhinga nga awara, hafu ya awara na kotara ya awara nga u shumisa watshi dza lutanda na nga awara na miniti kha watshi ya nomboro nga zwiifhinga zwa u awela zwo vhevaho zwa ḡuvha jṅwe na jṅwe. U ḡola notsi dza Themo ya 1.</p> <p>Tshifhinga tsha nomboro</p> <p>U fhedza ngudo dzi swikaho kha 2 dza u ita ṅdovhololo ya u vhalu tshifhinga tsha watshi dza nomboro. Uḡola notsi dza Themo ya 1.</p> <p>Nga tshifhinga tsha mugudi tsha u shuma e eṭhe vhagudi vha bvela phanḡa na u ita ṅdowendowe dzi no elana na u amba tshifhinga</p> <ul style="list-style-type: none"> nga awara, hafu ya awara na kotara ya awara kha watshi dza lutanda; na nga awara na miniti kha watshi ya nomboro. <p>Vhagudi vha kona u u rekanya nga dzivhege kana nga mamaḍuvha arali vho ṅekedzwa khalenda kana tshipiḡa tsha khalenda tsumbo. u wana datumu na u rekanya phambano dza tshifhinga vhuḡati havho.</p>	Ngudo 2

THOHO	THOĐEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI MAFHELONI A NWAHA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHISAHO KHA THEMO YA 2	DZINWE NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA	TSHIFHINGA (kha ngudo dza awara 1 24 miniti)
<p>4.2</p> <p>Vhulapfu</p>	<p>U ela hu si ha fomala</p> <ul style="list-style-type: none"> • U anganyela, u ela, u vhambedza, u tevhekanya na u rekhoda vhulapfu nga u shumisa mielo i si ya ndinganelo tsumbo. vhulapfu ha zwanġa, maga, vhulapfu ha penisela, zwa u vholela nZ. • U buletshedzavhulapfu ha zwithu nga u vhala na u amba uri hu na zwa u ela zwi ngana zwi si zwa fomala zwiine zwa ita vhulapfu • U shumisa luambo u amba nga ha mbambedzo tsumbo. lapfesa, pfufhifhalesa, mulapfusa, na řanġavhuwesa. <p>U ġivhadza u ela ha fomala</p> <ul style="list-style-type: none"> • U anganyela, u ela, u tevhekanya na u rekhoda vhulapfu nga u shumisa mithara (kana thanda ya vhulapfu ha thambo) sa zwa u ela ya ndinganelo ya vhulapfu. • U anganyela na u ela vhulapfu kha senthimitha hu tshi shumiswa ruġa <p>Hu si na u shandukisa vhukati ha mithara na senthimithara dzi řoġeaho</p>	<p>U ela hu si ha fomala</p> <ul style="list-style-type: none"> • U anganyela, u ela, u vhambedza, u tevhekanya na u rekhoda vhulapfu nga u shumisa mielo i si ya ndinganelo tsumbo. vhulapfu ha zwanġa, maga, vhulapfu ha penisela, zwi vhali nZ. • U vhulapfu ha zwithu nga u vhala na u amba uri hu na zwa u ela zwi ngana zwi si zwa fomala zwiine zwa vha zwiilapfu • U shumisa luambo u amba nga ha mbambedzo tsumbo. lapfesa, pfufhifhalesa, mulapfusa, na řanġavhuwesa. <p>U ġivhadza u ela ha fomala</p> <ul style="list-style-type: none"> • U anganyela, u ela, u tevhekanya na u rekhoda vhulapfu nga u shumisa mithara (kana thanda ya vhulapfu ha thambo) sa zwa u ela zwa ndinganelo ya vhulapfu. 	<p>Ndi phambano ifhio u bva kha Gireidi ya 2?</p> <p>Kha Gireidi ya 2 vhagudi</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vha livha kha mielo i si ya fomala kha zwa u ela zwi si zwa ndinganelo zwa vhulapfu; na • U ġivhadzwa u ela kha mithara. <p>Kha Themo ya 2 vhagudi vha gireidi ya 3 vha kona u bvela phanġa na u ita mielo i si ya fomala nga u shumisa zwa u ela zwi si zwa ndinganelo, na u ela kha mithara.</p> <p>Kha Themo ya 3 vha kona u thoma u ela nga senthimithara nga u shumisa ruġa.</p> <p>U angaredza, u ela, U vhambedza na u rikhoda vhulapfu, vhunřha na vhuphara nga u shumisa zwa u ela zwi si zwa ndinganelo ya vhulapfu</p> <p>Vhagudi vha kona u guda milayo yořhe na maitele a mielo nga u shumisa zwa u ela zwi si zwa ndinganelo. U ela nga zwa u ela zwi si zwa ndinganelo zwi so ngo dzhiwa sa u shumisa u ela ha fhasi kha zwa u ela zwa ndinganelo.</p> <p>U ela vhulapfu nga zwa u ela zwi si zwa ndinganelo zwi katela u vhala uri ndi vhuřzhi ha zwa u ela zwi si zwa ndinganelo zwi ngana zwe zwa nangiwa zwi re na vhulapfu ho no fana na zwithu zwiine zwa khou kaliwa. Sa tsumbo, vhulapfu ha desike ndi vhulapfu ha zwanġa zwa 8.</p> <p>Vhagudi vha tea u ela zwithu zwo fhambanaho nga u shumisa zwithu zwiine zwa u ela zwo fhambanaho sa zwithu zwa u ela zwi si zwa fomala.</p> <p>Hu na nġila tharu dza u shumisa zwa u ela zwi si zwa fomala:</p> <ul style="list-style-type: none"> • U paka kha miduba ya u rambalala na zwithu zwiine zwa khou elwa nomboro ya zwithu zwa vhulapfu vhu no fana, sa mabogisi a mentshisi, zwithivho zwi re na zwiivhumbao zwi no fana zwa maboġelo kana zwa u vholela, penisela ntswa nZ.. Sa tsumbo, u ela vhuphara ha desika, penisela ntswa. <p>Penisela ntswa dzi nga pakiwa nga u dzi kwamanisa dziřhodzi u rambalala na desike Afha ndi zwa ndeme uri</p> <ul style="list-style-type: none"> - Zwithu zwořhe zwi na vhulapfu ha u fana. U nga si ambe uri bugu yanga i na vhuphara ha zwithivho zwa 12 ngeno zwithivho zwa maboġelo zwiine zwa khou shumiswa zwi na mielo yo fhambanaho tsumbo. zwithivho zwa maboġelo a řithara 2 dza mathi, zwithivho zwa maboġelo a puřasitiki a nyamunaiti, zwithivho zwa maboġelo a tsimbi nZ.; na - A hu sali gake vhukati ha zwithu: zwi tea u pakiwa uri zwi kone u kwamana. 	<p>Ngudo 2</p>

THOHO	THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI MAFHELONI A NWAHA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHISAHO KHA THEMO YA 2	DZINWE NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA	TSHIFHINGA (kha ngudo dza awara 1 24 miniti)
<p>4.2 Vhulapfu</p>	<p>U ela hu si ha fomala</p> <ul style="list-style-type: none"> • U anganyela, u ela, u vhambedza, u tevhekanya na u rekhoda vhulapfu nga u shumisa mielo i si ya ndinganelo tsumbo. vhulapfu ha zwanḡa, maga, vhulapfu ha penisela, zwa u vhalela nz. • U buletshedzavhulapfu ha zwithu nga u vhala na u amba uri hu na zwa u ela zwi ngana zwi si zwa fomala zwiine zwa ita vhulapfu • U shumisa luambo u amba nga ha mbambedzo tsumbo. lapfesa, pfufihafalesa, mulapfusa, na ḡaḡavhuwesa. <p>U ḡivhadza u ela ha fomala</p> <ul style="list-style-type: none"> • U anganyela, u ela, u vhambedza, u tevhekanya na u rekhoda vhulapfu (kana thanda ya mithara kana mithara ya vhulapfu ha thambo) sa zwa u ela ya ndinganelo ya vhulapfu. • U anganyela na u ela vhulapfu kha senthimitha hu tshi shumiswa ruḡa <p>Hu si na u shandukisa vhukati ha mithara na senthimithara dzi ḡoḡeaho</p>	<p>U ela hu si ha fomala</p> <ul style="list-style-type: none"> • U anganyela, u ela, u vhambedza, u tevhekanya na u rekhoda vhulapfu nga u shumisa mielo i si ya ndinganelo tsumbo. vhulapfu ha zwanḡa, maga, vhulapfu ha penisela, zwi vhalali nz. • U vhulapfu ha zwithu nga u vhala na u amba uri hu na zwa u ela zwi ngana zwi si zwa fomala zwiine zwa vha zwiilapfu • U shumisa luambo u amba nga ha mbambedzo tsumbo. lapfesa, pfufihafalesa, mulapfusa, na ḡaḡavhuwesa. <p>U ḡivhadza u ela ha fomala</p> <ul style="list-style-type: none"> • U anganyela, u ela, u tevhekanya na u rekhoda vhulapfu nga u shumisa mithara (kana thanda ya mithara kana mithara ya vhulapfu ha thambo) sa zwa u ela zwa ndinganelo ya vhulapfu. 	<p>• U shumisa zwithu zwi vhalali zwi no fana sa zwa u ela zwi si zwa ndinganelo. U vhea tshithihi tsini na tshinwe, na u thimbidza tshinwe tsha u thoma u ya kha phanḡa ha tsha vhu vhalali. Izwi zwi itwa musi hu na u ela nga vhulapfu ha zwanḡa, vhulapfu ha mulenzhe kana maga.</p> <p>• U shumisa tshithu tshithihi fhedzi sa tsha u ela tshi si tsha fomala kha u ela na u tiba u tshi vula kana u maka magumo atsho u sa athu tshi suvhisa.</p> <p>Vhagudi vha tea u gudiswa tshifhinga tshoḡhe u amba zwa u ela, tsumbo. bugu l na vphuphara ha zwithivho zwa maboḡelo zwa 12, kḡasi yo lapfa maga a 38.</p> <p>Musi vhagudi vho ela nga zwa u ela zwiine na zwiine lunzhi, vha tea u anganyela vhulapfu nga u amba uri ndi zwi ngana zwa u ela kha tshi no khou elwa. U anganyela u sa athu ela ndi zwa ndeme, fhedzi vha nga zwi ita nga murahu ha musi vho no ita zwa u ela nga tsha u ela tshenetsho.</p> <p>Vhagudi vha tea u gudiswa uri, musi vha tshi ḡoḡa u vhambedza vhulapfu, vhuḡḡa kana vphuphara zwa u ela zwiine zwa ḡo shumiswa zwi tea u fana. Sa tsumbo, arali vphuphara ha muḡango wo elwa vhulapfu ha zwanḡa zwa 20 na vphuphara ha desika hu vhulapfu ha penisela dza 8, hu nga si vhe na u amba uri muḡango wo ḡaḡavhuwa u fhira desike.</p> <p>Vhagudi vha tea u ela nga zwithu vhuḡḡa zwa u ela zwa fomalaa, uri vha kone u thoma u pfesesa uri zwa u ela zwiḡuku, zwi ita nomboro khulwane ya tshifhinga tshine tsha ḡo shumiswa, tsumbo. vphuphara ha kḡasi vhu nga vha maga a 20, fhedzi vhulapfu ha mulenzhe ha vha 48; na</p> <ul style="list-style-type: none"> • u thoma u shumisa zwa u ela zwo teaho kha zwiine zwa khou eliwa, tsumbo. u ela vphuphara ha kḡasi nga zwithivho zwa mabodelo ndi u fhedza tshifhinga. <p>U angaredza, u ela, u vhambedza na u rekhoda vhulapfu, vhuḡḡa na vphuphara nga u shumisa mithara</p> <p>Vhagudi vha tea u khwaḡisedza u pfesesa havho ha vhulapfu nga mithara ya 1, na nga u shumisa vhulapfu ha mithara u ela. Izwi zwi itwa zwa vhuḡḡa arali mugudi vha ela nga tshithu tsho lapfaho mithara 1 (sa rula ya mithara; thanda yo vhaḡiwaḡo ya vhulapfu ha mithara 1 kana zwiḡiḡa zwa thambo yo lapfaho mithara 1). U vhona vhulapfu ha mithara 1 zwi thusa vhagudi u swika kha u vhumba muhumbulo nga ha vhulapfu ha mithara. Zwi a kona dzea u ela nga mithara ya vhalali ḡa trundle, fhedzi vhulapfu ha mithara a vhu vhonali zwa vhuḡḡi.</p> <p>Vhagudi vha kona u wana zwithu zwiine zwa vha na vhulapfu ha mithara 1. Ndi zwa ndeme u vha na tsumbo ya ḡuvha ḡiḡwe na ḡiḡwe sa mbambedzo tsumbo, vphuphara ha vothi na vhuḡḡa ha fasiḡere vhuḡe ha dzulela u vha 1 m. Izwi zwi thusa vhagudi u shumisa vhulapfu kana vphuphara vhu u kona u anganyela vhulapfu ha zwiine zwithu zwiine vha ela .</p>	<p>Ngudo 2</p>

THOHO	THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI MAFHELO NI A NWAHA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHISAHO KHA THEMO YA 2	DZINWE NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA	TSHIFHINGA (kha ngudo dza awara 1 24 miniti)
<p>4.2 Vhulapfu</p>	<p>U ela hu si ha fomala</p> <ul style="list-style-type: none"> U anganyela, u ela, u vhambedza, u tevhekanya na u rekhoda vhulapfu nga u shumisa mielo i si ya ndinganelo tsumbo. vhulapfu ha zwanḡa, maga, vhulapfu ha penisela, zwa u vhalala nz. U buletshedzavhulapfu ha zwithu nga u vhala na u amba uri hu na zwa u ela zwi ngana zwi si zwa fomala zwi si zwa fomala zwi si zwa ita vhulapfu U shumisa luambo u amba nga ha mbambedzo tsumbo. lapfesa, pfufihfahlesa, mulapfusa, na ṡanḡavhuwesa. <p>U ḡivhadza u ela ha fomala</p> <ul style="list-style-type: none"> U anganyela, u ela, u vhambedza, u tevhekanya na u rekhoda vhulapfu nga u shumisa mithara (kana thanda ya mithara kana mithara ya vhulapfu ha thambo) sa zwa u ela ya ndinganelo ya vhulapfu. U anganyela na u ela vhulapfu kha senthimitha hu tshi shumiswa ruḡa <p>Hu si na u shandukisa vhukati ha mithara na senthimithara dzi ṡoḡeaho</p>	<p>U ela hu si ha fomala</p> <ul style="list-style-type: none"> U anganyela, u ela, u vhambedza, u tevhekanya na u rekhoda vhulapfu nga u shumisa mielo i si ya ndinganelo tsumbo. vhulapfu ha zwanḡa, maga, vhulapfu ha penisela, zwi vhalali nz. U vhulapfu ha zwithu nga u vhala na u amba uri hu na zwa u ela zwi ngana zwi si zwa fomala zwi zwa vha zwi lapfu U shumisa luambo u amba nga ha mbambedzo tsumbo. lapfesa, pfufihfahlesa, mulapfusa, na ṡanḡavhuwesa. <p>U ḡivhadza u ela ha fomala</p> <ul style="list-style-type: none"> U anganyela, u ela, u tevhekanya na u rekhoda vhulapfu nga u shumisa mithara (kana thanda ya mithara kana mithara ya vhulapfu ha thambo) sa zwa u ela zwa ndinganelo ya vhulapfu. 	<p>Vhagudi vha tea u anganyela phanḡa ha muelo muṡwe na muṡwe . Vhagudi vha kona u wana zwithu zwi zwa vha zwi lapfu kana zwi pfufi kha mithara 1. Vhagudi vha kona u ela vhulapfu ho fhambanaho. Vhulapfu ho fhambanaho hu tea u vhambedzwa.</p> <p>U rekhoda mielo</p> <p>Naho u ela tshi tshikili tsha u tou ita, vhagudi vha tea u rekhoda mielo yavho (nga zwoṡhe zwa u ela zwi si zwa fomala na mithara) tshifhinga tshoṡhe.</p> <p>U ela vhulapfu sa nyimele ya u tandulula thaidzo na u rekanya</p> <p>Nga tshifhinga tsho avhelwaho Nomboro, Tswayo na Vhushaka vhagudi vha kona u tandulula thaidzo dzine dza shumisa nyimele dza:</p> <ul style="list-style-type: none"> mielo i si ya fomala yavhulapfu; na u ela vhulapfu nga mithara. <p>U dzhiela nzhele tshikhala tsha nomboro tsho teaho themo,khathihi na tshikhala tsha tshaka dza thaidzo zwo teaho themo.</p>	<p>Ngudo 2</p>

THOHO	THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI MAFHELONI A NWAHA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHISAHO KHA THEMO YA 2	DZINWE NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA	TSHIFHINGA (kha ngudo dza awara 1 24 miniti)
<p>4.3 Tshileme</p>	<p>U ela hu si ha fomala</p> <ul style="list-style-type: none"> • U anganyela, u ela, u vhambedza, u tevhekanya na u rekhoda tshileme nga u shumisa mielo i si ya ndinganelo na a u ela u lingana tsumbo. buloko, zwidina nz. • U shumisa luambo u amba nga ha mbambedzo tsumbo leluwa, lemela, leluwesa, lemelesa <p>U divhadza u ela ha fomala</p> <ul style="list-style-type: none"> • U vhambedza, u tevhekanya na u rikhodiwa tshileme tsha zwithu zwo putelwaho lwa u rengisa hune tshileme tshazwo <p>U elwa u ela ha fomala</p> <ul style="list-style-type: none"> • U anganyela, u ela, u vhambedza, u tevhekanya na u rikhodiwa tshileme tsha zwithu zwo putelwaho lwa u rengisa hune tshileme tshazwo <p>U ela tshileme tshavho nga khilogireme nga u shumisa tshikalo tsha baturumu</p> <p>Hu si na u shandukisa vhuakati ha gireme na khilogireme dzi todeaho</p>	<p>U ela hu si ha fomala</p> <ul style="list-style-type: none"> • U anganyela, u ela, u vhambedza, u tevhekanya na u rekhoda tshileme nga u shumisa mielo i si ya ndinganelo na a u ela u lingana tsumbo. buloko, zwidina nz. • U shumisa luambo u amba nga ha mbambedzo tsumbo leluwa, lemela, leluwesa, lemelesa <p>U divhadza u ela ha fomala</p> <ul style="list-style-type: none"> • U vhambedza, u tevhekanya na u rikhodiwa tshileme tsha zwithu zwo putelwaho lwa u rengisa hune tshileme tshazwo tsho sumbedzwa nga khilogireme tsumbo khilogireme 2 ya raisi na khilogireme 1 ya fulauru kana nga gireme tsumbo gireme dza 500 dza muṅo. • Hune zwikalo zwa baturumu zwa vha hone, vhagudi vha kona u ela tshileme tshavho nga khilogireme nga u shumisa tshikalo tsha baturumu. Ndavhelo ndi ya uri vhagudi vha vhalala fhedzi kha tsini na mutalo wa tshanduko wo nomboriwaho. Vha buletshedza tshileme tshavho sa heneho/ tsini na/ tsini u swika kha / zwitukunyana u thera/khulwane kana zwitukuku/kana nomboro yeneyo (ya khilogireme) ye vha vhalala tshileme u bva kha tshileme tshileme. • Hune tshikalo tsha u linganya tshi re na zwipida zwi re na tshileme zwo khalibirethiwa kha gireme zwa vha hone, vhagudi vha kona u ela tshileme tsha zwithu zwo fhambanaho zwithu. <p>Hu si na u shandukisa vhuakati ha gireme na khilogireme dzi todeaho</p>	<p>Ndi phambano ifhio u bva kha Gireidi ya 2?</p> <p>Kha Gireidi ya 2 vhagudi vha iivha kha u ela hu si ha fomala nga mielo i so ngo ndinganelo ya tshileme. Vhagudi vho shumisa tshikalo tsha u ela u lingana u ita izwi. Vha thomavho u shuma na khilogireme. Vha tevhekanya zwiibvedzwa zwa duvha jirwe na jirwe zwine zwa vha na tshileme tsho ambiwaho nga khilogireme. Vha vhalala tshileme tshavho kha zwikalo zwa baturumu.</p> <p>Mielo i si ya fomala ya tshileme nga u shumisa u ela u lingana na zwa u ela zwi so ngo ndinganelo</p> <p>Vhagudi vha kona u guda milayo yothe na u ita ndowendowe dza mielo nga u shumisa zwa u ela zwi so ngo ndinganelo. U ela nga zwa u ela zwi so ngo ndinganelo zwi so ngo dzhielwa fhasi kha u ela nga zwa u ela zwa ndinganelo. Vhagudi vha tea u kwhathisedza zwikali zwa u ela nga u ela tshileme hu si ha fomala nga zwa u ela zwi so ngo ndinganelo.</p> <p>Ndinganelo ya u ela tshileme tsha makwevho i nga kona u shumiswa. Arali zwi siho ni nga kona u ita zwaṅu nga u ita phere ya zwinwe zwi tevnelaho kha hangara ya zwiambaro, tshibotebote tsha yogathi, tshiraho tsha botebote ja khologiringi, tshiraho tsha botebote ja mafni kana bogisi ja khologiringi (zwifaredzi zwo no fana zwi tumiwe kha matungo othe a hangara).</p> <p>U ela tshileme nga zwa u ela zwi si zwa ndinganelo zwi dzhenisa u vhalala uri ndi zwingana zwa u ela zwo nangwaho zwi re na tshileme tsha u fana na zwithu zwine zwa khou kalwa. Sa tsumbo, rula i na tshileme tshi no lingana na mabuloko dza 9.</p> <p>Vhagudi vha tea u ela zwithu zwo fhambanaho nga u shumisa zwi si zwa fomala.</p> <p>Vhagudi vha tea u funzwa tshifhinga tshothe u amba zwa u ela musi vha tshi nea tshileme, tsumbo bugu i na tshileme tshi no fana na tsha mimavhuli ya 34.</p> <p>Musi vhagudi vho ela lunzhi, nga zwa u ela zwinwe na zwinwe vha tea u anganyela uri ndi zwa u ela zwingana zwine tshileme tshazwo tsha lingana na tshithu tshine tsha khou u elwa. U anganyela u sa athu ela ndi zwa ndeme, fhedzi vha nga zwi ita musi vho no shumisa izwo zwine vha khou ela ngazwo.</p> <p>Vhagudi vha tea u gudiswa uri u itela uvha na vhuakati ha u vhambedza tshileme tsha zwithu zwo fhambanaho zwa u ela zwi no fana zwi tea u shumiswa. Sa tsumbo arali ruja i na tshileme tsha mabuloko a 20 na tshigero tshi na tshileme tsha tsha mimavhuli ya 20, ni nga si ambe uri zwi na tshileme tshi no lingana kana hai, kana ndi tshifhio tshi no lemelesa.</p> <p>U rekhoda mielo</p> <p>Naho u ela tshi tshikali tshi u tou ita,, vhagudi vha tea u rikhodiwa mielo yavho tshifhinga tshothe.</p>	<p>3 ngudo</p>

THOHO	THOĎEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI MAFHELONI A NWAHA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHISAHO KHA THEMO YA 2	DZINWE NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA	TSHIFHINGA (kha ngudo dza awara 1 24 miniti)
<p>4.3</p> <p>Tshileme</p>	<p>U ela hu si ha fomala</p> <ul style="list-style-type: none"> • U anganyela, u ela, u vhambedza, u tevhekanya na u rekhoda tshileme nga u shumisa mielo i si ya ndinganelo na a u ela u shumisa mielo i si ya ndinganelo na a u ela u lingana tsumbo. buloko, zwidina nz. • U shumisa luambo u amba nga ha mbambedzo tsumbo leluwa, lemela, leluwesa, lemelesa <p>U divhadza u ela ha fomala</p> <ul style="list-style-type: none"> • U vhambedza, u tevhekanya na u rikhodiwa tshileme tsha zwithu zwo putelwaho lwa u rengisa hune tshileme tshazwo tsho sumbedzwa nga khilogireme tsumbo khilogireme 2 ya raisi na khilogireme 1 ya fulauru kana ngireme dza 500 dza muᅇo. <p>Hune zwikalo zwa baturumu zwa vha hone, vhagudi vha kona u ela tshileme tshavho nga khilogireme nga u shumisa tshikalo tsha baturumu. Ndambelelo ndi ya uri vhagudi vha vhalala fhedzi kha tsini na mutalo wa tshanduko wo nomboriwaho. Vha buletshedza tshileme tshavho sa henefho/ tsini na/ tsini u swika kha / zwitukunyana u thera/khulwane kana zwitukuku/kana nomboro yeneyo (ya khilogireme) ye vha vhalala tshileme u bva kha tshileme tshileme.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hune tshikalo tsha u linganya tshi re na zwipida zwi re na tshileme zwo khalibirethiwa kha gireme zwa vha hone, vhagudi vha kona u ela tshileme tsha zwithu zwo fhambanaho zwithu. <p>Hu si na u shandukisa vhuakati ha gireme na khilogireme dzi ᅇoᅇeaho</p>	<p>U ela hu si ha fomala</p> <ul style="list-style-type: none"> • U anganyela, u ela, u vhambedza, u tevhekanya na u rekhoda tshileme nga u shumisa mielo i si ya ndinganelo na a u ela u shumisa mielo i si ya ndinganelo na a u ela u lingana tsumbo. buloko, zwidina nz. • U shumisa luambo u amba nga ha mbambedzo tsumbo leluwa, lemela, leluwesa, lemelesa <p>U divhadza u ela ha fomala</p> <ul style="list-style-type: none"> • U vhambedza, u tevhekanya na u rikhodiwa tshileme tsha zwithu zwo putelwaho lwa u rengisa hune tshileme tshazwo tsho sumbedzwa nga khilogireme tsumbo khilogireme 2 ya raisi na khilogireme 1 ya fulauru kana ngireme dza 500 dza muᅇo. <p>Hune zwikalo zwa baturumu zwa vha hone, vhagudi vha kona u ela tshileme tshavho nga khilogireme nga u shumisa tshikalo tsha baturumu. Ndambelelo ndi ya uri vhagudi vha vhalala fhedzi kha tsini na mutalo wa tshanduko wo nomboriwaho. Vha buletshedza tshileme tshavho sa henefho/ tsini na/ tsini u swika kha / zwitukunyana u thera/khulwane kana zwitukuku/kana nomboro yeneyo (ya khilogireme) ye vha vhalala tshileme u bva kha tshileme tshileme.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hune tshikalo tsha u linganya tshi re na zwipida zwi re na tshileme zwo khalibirethiwa kha gireme zwa vha hone, vhagudi vha kona u ela tshileme tsha zwithu zwo fhambanaho zwithu. <p>Hu si na u shandukisa vhuakati ha gireme na khilogireme dzi ᅇoᅇeaho</p>	<p>U shuma na khilogireme</p> <ul style="list-style-type: none"> • u tevhekanya zwibveledzwa u ya nga ha tshileme <p>Vhagudi vha nga kona u shuma na gurozari ine ya rengiswa nga khilogireme, hune nomboro dza khilogireme dzo ambiwa kha tshiputeli. Vhagudi vha kona u vhambedza tshileme tsha zwiputelwa zwa zwithu zwo fhambanaho (sa raisi, swigiri, mugayo, fulauru kana luvhanda lwa u kuvha) zwine zwa rengiswa nga mutengo wa 1 kg. Vha nga vhea izwi kha tshikalo tsha u ela u lingana u vhona uri naho muelo wa zwiputelwa u tshi nga fhambana, zwi na tshileme tshi no fana kana u fhambananyana zwituku.</p> <p>Vhagudi vha nga kona u newa vhumzhi ha zwiputelwa zwa zwithenwa zwo fhambanaho u zwi tevhekanya u bva kha zwilemelesaho u swika kha zwilelwesaho, hune vha tevhekanya u ya nga tshileme tsho ambiwaho kha tshiputeli tsumbo raisi ya kg 2, swigiri ya kg 1, mugayo wa kg 5, tshidammba tsha kg 10.</p> <p>Vhagudi vha ᅇo ᅇoda u divha u pfufhifhadzo “kg” ya khilogireme.</p> <p>U shuma na gireme</p> <ul style="list-style-type: none"> • u tevhekanya zwibveledzwa u ya nga ha tshileme <p>Vhagudi vha nga kona u shuma na gurozari ine ya rengiswa nga khilogireme, hune nomboro dza khilogireme dzo ambiwa kha tshiputeli. Vhagudi vha kona u vhambedza tshileme tsha zwiputelwa zwa zwithu zwo fhambanaho (sa siriele, tie, gofhi, muᅇo, newa, phakethe ᅇukhu dza swigiri, phakethe ᅇukhu dza mafhi a luvhanda, phakethe dza dzheji, phakethe ᅇukhu dza raisin a z.n)zwine zwa rengiswa nga mutengo wa kg 1. Vha nga vhea izwi kha tshikalo tsha u ela u lingana u vhona uri naho muelo wa zwiputelwa u tshi nga fhambana, zwi na tshileme tshi no fana kana u fhambananyana zwituku.</p> <p>Vhagudi vha nga kona u newa vhumzhi ha zwiputelwa zwa zwithenwa zwo fhambanaho u zwi tevhekanya u bva kha zwilemelesaho u swika kha zwilelwesaho, hune vha tevhekanya u ya nga tshileme tsho ambiwaho kha tshiputeli tsumbo raisi ya kg 2, swigiri ya kg 1, mugayo wa kg 5, tshidammba tsha kg 10.</p> <p>Ndi zwa ndeme uri vhagudi vha divhe zwiputelwa zwituku, zwi no lemela, zwi no fana na muᅇo na zwiwulwane zwi no leluwa u fana na raisi khripisi kana khoni fulekisi. Izwi zwi vha tendela u pfesesa uri zwithenwa zwiwulwane a zwi dzuleli u lemelesa kha zwithenwa zwituku, nga ndani ha musi hu tshi khou vhambedzwa zwithu zwi no fana. Ni nga kona u divha uri vhuulu ha tshithu vhu amba u lemela zwiwulwane ha tshithu arali</p> <ul style="list-style-type: none"> • hu khou vhambedza zwithu zwi no fana; na • u sedzulula tshileme kha tshikalo (zwi sa ᅇoᅇei kha Vhuimo ha Fhasi). <p>Vhagudi vha ᅇoda u divha pfufhifhadzo “g” kha gireme.</p>	<p>3 ngudo</p>

THOHO	THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI MAFHELONI A NWAHA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHISAHO KHA THEMO YA 2	DZINWE NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA	TSHIFHINGA (kha ngudo dza awara 1 24 miniti)
<p>4.4 Khaphasithi/ Volumu</p>	<p>U ela hu si ha fomala</p> <ul style="list-style-type: none"> • U anganyela na u ela, u vhambedza na u tevhekanya khaphasithi ya zwifaredzi (i.e. tshivhalo tshine tshifaredzi tsha nga kona u fara arali tsho qadzwa) nga u shumisa mielo i si ya ndinganelo tsumbo zwipuni na khaphu • U buletshedzaa khaphasithi ya tshifaredzi nga u vhala • na u amba uri ndi zwinzhi zwi ngafhani zwa u ela zwi si zwa fomala zwine zwa nga qadza tshifaredzi, tsumbo boḡelo li na khaphasithi ya khaphu 4 <p>U qivhadza u ela ha fomala</p> <ul style="list-style-type: none"> • U anganyela, u ela, u vhambedza, u tevhekanya na u rekhoda khaphasithi ya zwithu nga u ela nga jithara, hafu ya jithara, na kotara ya jithara, • U vhambedza, u tevhekanya na u rekhoda khaphasithi ya zwithu zwo putelwaho lwa u rengisa, hune khaphasithi yazwo ha vha ho sumbedzwa nga jithara, tsumbo jithara 2 dza mafhi, jithara 1 ya nyamunaithi, jithara 5 dza pennde kana kha mijijithara, tsumbo 500 ml dza mafhi, mijijithara dza 340 dza nyamunaithi, mijijithara dza 750 dza oili • U qivha uri khaphu ya ndinganelo ndi mijijithara dza 250 • U qivha uri thhisipuni ndi mijijithara 5 <p>Hu si na u shandukisa vhuwati ha mijijithara na jithara dzi ḡoḡeaho</p>	<p>U ela vhuwapfu sa nyimele ya u tandulula thaidzo na u rekanya</p> <p>Nga tshifhinga tsha avhelwaho Nomboro, Tswayo na Vhushaka vhagudi vha kona u tandulula thaidzo dzine dza vha kha nyimele dza</p> <ul style="list-style-type: none"> • mielo i si ya fomala ya khaphasithi/volumu; • tsumbo Makhulu vha shumisa khaphu 2 dza mafhi u ita phudini. Arali vha dāvuhula risipi, vha ḡo ḡoḡa mafhi mangathani? • jithara <p>U dzhiela nzhele tshikhala tsha nomboro dzo teaho themo, na tshikhala tsha tshaka dza thaidzo.</p>	<p>Nga tshifhinga tsha mugudi tsha u shuma e eḡha, vhagudi vha tea u bvela phanḡa na u</p> <p>U anganyela na u ela, u vhambedza, u tevhekanya na u rekhoda khaphasithi ya zwifaredzi kana volumu kha zwifaredzi nga u shumisa mielo i si ya ndinganelo. Risipi dzi tevhelaho, dzo katela na u baka, ndi nyimele ya vhuḡogwa hune vhagudi vha ita ngowenḡowe ya u ela. U nanga risipi hune thimbwanywa dza ḡeiwa nga khaphu, thhisipuni kana zwa u ela zwi si zwa fomala.</p> <ul style="list-style-type: none"> • U vhambedza na u tevhekanya khaphasithi ya vhunzhi ha maboḡelo na zwitenwa zwa gurozari hune volumu yazwo ya sumbedzwa kha tshiputeli. • U shumisa jithara 1 ya maboḡelo kana jithara 1 ya dzhege u anganyela na u ela, u vhambedza, u tevhekanya na u rikhodia khaphasithi ya zwifaredzi kana volumu kha zwifaredzi nga jithara. <p>U ḡola kha notsi dza Themo ya 3.</p> <p>Vhagudi vha tea u ḡewa mishumo ya u ḡwala u khwaḡhisedza zwi tevhelaho, zwi katelaho na u vhala zwifanyiso zwa</p> <ul style="list-style-type: none"> • zwibveledzwa zwine khaphasithi yazwo ya vha yo ḡwaliwa khazwo u itela u thevhekano kha u zwi tevhekanya; na • zwifanyiso zwa dzhege hune volumu ya vha tsini na jitha ya 1 dzo nomboriwaho kana jithara 2 kha mutalo wa tshanduko. <p>Ndāvhelelo ndi ya uri vhagudi vha vhale fhedzi vho anganyela kha mutalo wa tshanduko wo nomboriwaho. Vha buletshedza volumu dzavho sa henefho/tsini na/tsini u swika kha /zwinzhinyana/zwinzhi kana zwiḡuku, nomboro yeneyo (ya jithara) ye vha vhala kha dzhege .</p> <p>U ela vhuwapfu sa nyimele ya u tandulula thaidzo na u rekanya</p> <p>Nga tshifhinga tsho avhelwaho Nomboro, Tswayo na Vhushaka vhagudi vha kona u tandulula thaidzo dzine dza vha kha nyimele dza</p> <ul style="list-style-type: none"> • mielo i si ya fomala ya khaphasithi/volumu; • tsumbo Makhulu vha shumisa khaphu 2 dza mafhi u ita phudini. Arali vha dāvuhula risipi, vha ḡo ḡoḡa mafhi mangathani? • jithara <p>U dzhiela nzhele tshikhala tsha nomboro dzo teaho themo, na tshikhala tsha tshaka dza thaidzo.</p>	

GIREIDI YA 3 THEMO YA2 5. U SHUMA NA DATA				
THOHO	THOĎEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI MAFHELONI A NWAHA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHISAHO KHA THEMO YA2	DZINWE NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA	Vhulapfu ha tshufhinga (kha ngudo of 1 hour 24 miniti)
5.4 U kuvhanganya na u dzudzanya data	<p>U kuvhanganya na u dzudzanya data</p> <ul style="list-style-type: none"> • U kuvhanganya data nga ha kilasi kana tshikolo u fhindula mbudziso dzi vhudziswaho nga mudededzi • U dzudzanya data dzo netshedzwaho nga mudededzi kana bugu • U dzudzanya data kha <ul style="list-style-type: none"> - mitevhe - thalisi - dzithebulu 			
5.5 U imela data	<p>U imela data</p> <p>U imela data kha</p> <ul style="list-style-type: none"> • girafu ya zwifanyiso • girafu ya lubaba 			
5.6 U sengulusa na u talutshedzela data	<p>U sengulusa talutshedza data</p> <p>U fhindula mbudziso nga ha data yo nekedzwaho kha</p> <ul style="list-style-type: none"> • nyolo • girafu ya lubaba 	U sengulusa data u bva kha zwo imelaho data zwe zwa netshedzwa.	<p>Arali vhagudi vha shuma mutevheṭhaḁu woṭhe wa data kha Themo ya 1, zwenezwo u sengulusa zwivhumbeo zwo thambanaho zwa data zwo sumbedzwaho zwi bvisela khagala zwine zwa pfala.</p> <p>Zwo ombedelwa kha Themo ya 2 uri hu newe vhagudi data u sengulusa kha zwi si fhasi ha</p> <ul style="list-style-type: none"> • Girafu ya zwifanyiso ya 1 • dzithebulu <p>Vhagudi vha tea u fhindula mbudziso dzine dza vhudziswa nga ha girafu na thebulu; u sedza tshaka dza mbudziso dzo teaho kha Themo ya 1</p>	1 ngudo

GIREIDI YA 3 THEMO YA 3

1. NOMBORO, NYITO NA VHUSHAKA (NOT DONE)

THOHO	THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWA MAFHELONI A NWAHA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI NDIVHO YO TSHIHUZWAWHO YA THEMO YA 3	DZINWE NOTSI DZA U BVISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA	Vhulapfu ha tshifhinga
<p>1.1</p> <p>U vhala zwithu</p>	<p>U vhala zwithu zwi no farea</p> <p>U anganyela na u vhala zwithu zwa dluvha jinwe na jinwe zwi si fhasi ha 1 000 nga u fulufhedzea. Tshijirathedzhi tsha u vhea nga zwigwada tshi a tšutuwedzwa.</p>	<p>U ita zwigwada nga zwithu zwa dluvha jinwe na jinwe zwi si fhasi ha 750</p> <p>U űea u anganyela hu pfalaho ha nomboro dzine dza nga kona u sedzuluswa nga u vhala.</p>	<p>Ndi zwifhio zwo fhambanaho na zwa Themo ya 2?</p> <p>Tshikhala tsha nomboro tsho engedzea na vhagudi vha tea u newa tshifhinga tsha u kwama, u tshimbidza na u vhala zwithu zwa 750 zwo kuvhanganywa u fhambana.</p> <p>U űola kha notsi dza Themo ya 1 na 2</p>	
<p>1.2</p> <p>u fhala hu tshi yiwa phanġa na murahu</p>	<p>u vhala u tshi ya phanġa na murahu nga:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 1 u bva kha nomboro iűwe na iűwe vhukati ha 0 na 200 • 10 u bva kha muandiso muűwe na muűwe vhukati ha 0 na 200 • 5 u bva kha muandiso muűwe na muűwe wa 5 vhukati ha 0 na 200 • 2 u bva kha muandiso muűwe na muűwe wa 2 vhukati ha 0 na 200 • 3 u bva kha muandiso muűwe na muűwe wa 3 vhukati ha 0 na 200 • 4 u bva kha muandiso muűwe na muűwe wa 4 vhukati ha 0 na 200 • 20, nga 25, nga 50,ma100 u swika kha dzi si fhasi ha 1 000 	<p>u vhala u tshi ya phanġa na murahu nga :</p> <ul style="list-style-type: none"> • 1 u bva kha nomboro iűwe na iűwe vhukati ha 0 na 200 • 10 u bva kha muandiso muűwe na muűwe vhukati ha 0 na 200 • 5 u bva kha muandiso muűwe na muűwe wa 5 vhukati ha 0 na 200 • 2 u bva kha muandiso muűwe na muűwe wa 2 vhukati ha 0 na 200 • 3 u bva kha muandiso muűwe na muűwe wa 3 vhukati ha 0 na 200 • 4 u bva kha muandiso muűwe na muűwe wa 4 vhukati ha 0 na 200 • 20, nga 25, nga 50,ma100 u swika kha dzi si fhasi ha 1000 	<p>Ndi phambano ifhio u bva khaThemo ya 2</p> <p>Tshikhala tsha nomboro tshi a hula u swika kha 700.</p> <p>U űola kha notsi dza Themo ya 1 na 2</p>	

THOHO	THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWA MAFHELONI A NWAHA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI NDIVHO YO TSIVHUDZWAHO YA THEMO YA 3	DZINWE NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA	Vhulapfu ha tshifhinga
1.3 zwiġa zwa nomboro na madzina a nomboro	<p>U ġivha na u vhala nomboro</p> <ul style="list-style-type: none"> • U topola, u ġivha na u vhala zwiġa zwa nomboro 0 - 1 000 • U n̄wala zwiġa zwa nomboro 0-1 000 • U topola, u ġivha na u vhala madzina a nomboro 0-1 000 • U n̄wala madzina a nomboro 0 -1000 	<p>U ġivha na u vhala nomboro</p> <ul style="list-style-type: none"> • U topola, u divha na u vhala zwiġa zwa nomboro 0 - 1 000 • U n̄wala zwiġa zwa nomboro 0-1 000 • U topola, u ġivha na u vhala madzina a nomboro 0-500 • U n̄wala madzina a nomboro 0 - 500 	<p>U ʒola notsi dza themo ya 2</p>	

THOHO	THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWA MAFHELONI A NWAHA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI NDIVHO YO TSIVHUDZWAHO YA THEMO YA 3	DZINWE NOTSI DZA U BVISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA	Vhulapfu ha tshifhinga
<p>1.4 U talutshedza, u vhambedza na u tevhhekanya nomboro</p>	<p>U tevhhekanya na u vhambedza nomboro u swika kha 999</p> <ul style="list-style-type: none"> • U tevhhekanya nomboro yo fhelelaho u swika kha 999 u bva kha thukhusesa u ya kha khulusesa, na khulusesa u swika kha thukhusesa • U vhambedza nomboro yo fhelelaho u swika kha 999 nga u shumisa thukhusa kha, khuiwane kha, zwinzhi kha, zwiŋuku kha, na u lingana na. <p>U shumisa nomboro thevhekano u sumbedza u tevhhekanya, fhethu kana vhuimo</p> <ul style="list-style-type: none"> • U shumisa, u vhala na u ŋwala nomboro dzi tevhekanaho, na zwiwhumbeo zwo pfufihhadzawho u swika kha 31. 	<p>U tevhhekanya na u vhambedza nomboro u swika kha 500</p> <ul style="list-style-type: none"> • U tevhhekanya nomboro yo fhelelaho u swika kha 500 u bva kha thukhusesa u ya kha khulusesa, na khulusesa u swika kha thukhusesa • U vhambedza nomboro yo fhelelaho u swika kha 500 nga u shumisa thukhusa kha, khuiwane kha, zwinzhi kha, zwiŋuku kha, na u lingana na. <p>U shumisa nomboro thevhekano u sumbedza u tevhhekanya, fhethu kana vhuimo</p> <ul style="list-style-type: none"> • U shumisa, u vhala na u ŋwala nomboro dzi tevhekanaho, na zwiwhumbeo zwo pfufihhadzawho u swika kha 31. 	<p>Ndi zwi fhio zwi fhambanaho na zwa Themo ya 2</p> <p>Vhagudi vha tevhhekanya na u vhambedza nomboro u swika kha 500 na u bvela phanda u shumisa tshivhumbeo tsho pfufihhadzawho u ŋwala nomboro thevhekani.</p> <p>U ŋola notsi dza themo ya 2</p>	

THOHO	THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWA MAFHELONI A NWAHA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI NDIVHO YO TSIHUDZWAHO YA THEMO YA 3	DZINWE NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA	Vhulapfu ha tshifhinga
1.5 Vhuimo ha nomboro	<p>U qivha vhuimo ha nomboro dza didzhithi tharu u swika kha 999</p> <ul style="list-style-type: none"> • U qivha zwine didzhithi inwe na inwe ya imela • U pwashhekanya nomboro dza didzhithi tharu u swika kha 999 u ya kha muandiso wa 100, muandiso wa fumi na nthihi • U topola na u amba ndeme dza didzhithi inwe na inwe 	<p>U qivha vhuimo ha nomboro u swika kha 750</p> <ul style="list-style-type: none"> • U qivha zwine dungo inwe na inwe ja imela • U pwashhekanya nomboro dza didzhithi tharu u swika kha 750 kha muandiso wa maqana, mahumi na vthuthihi • U topola na u amba ndeme dza didzhithi inwe na inwe 	<p>Ndi ifhio phambano kha Themo ya 3</p> <p>Lushaka lwa mbudziso na ndaela dzine dzi fanaho dzi newa kha themo ya 3. Tshikhala tsha nomboro tsho hudzwa fhedzi vhagudi vha kha di shuma nga nomboro dza didzhithi tharu.</p> <p>Ndivho kha iyi themo l tea u bvela phanga kha u:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ndeme ya nomboro; • u pwashhekanya nomboro u ya kha maqana, mahumi na vthuthihi nga u shumisa vhuimo ha magaraqa a nomboro nama buloko a mutheo wa fumi; na • u iwala tshivhumbeco tsha nomboro tsho hudzwa. <p>U tola notsi dza Themo ya 2.</p>	
THAIDZO DZA NOMBORO				
1.6 Thekhiniki dza u tandulula thaidzo	<p>U shumisa thekhiniki dzi tevhelaho u tandululwa thaidzo na u jalutshedza thandululo dza thaidzo:</p> <ul style="list-style-type: none"> • u fhaqa na u pwashhekanya nomboro • u davhula na u hafula • mutalombalo • u isa kha mahumi a tsini 	<p>U shumisa thekhiniki dzi tevhelaho u tandululwa thaidzo:</p> <ul style="list-style-type: none"> • u fhaqa na u pwashhekanya nomboro • u davhula na u hafula • mutalombalo • u isa kha mahumi a tsini 	<p>Vhagudi vha lavhelelwa u tandulula thaidzo dza maipfi nga u shumisa thekhiniki dzi tevhelaho:</p> <ul style="list-style-type: none"> • U fhaqa kana u pwashhekanya nomboro • U davhula na u hafula • Mutalombalo • U isa kha tsha tsini tsha fumi <p>U tola notsi dza Themo ya 2.</p>	

THOHO	THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWA MAFHELONI A NWAHA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI NDIVHO YO TSVIHUZWAWHO YA THEMO YA 3	DZINWE NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA	Vhulapfu ha tshifhinga
<p>1.7</p> <p>U țanganya na u țusa</p>	<p>U tandulula thaidzo dza maipfi kha nyimele na u țalutshedza thandululo dzavho dza thaidzo dzi kwamaho u țanganya, u țusa zwi livhisaho kha phindulo u swika kha 999.</p>	<p>U tandulula thaidzo dza maipfi kha nyimele na u țalutshedza thandululo dzavho thaidzo dzi kwamaho u țanganya, u țusa zwi livhisaho kha phindulo u swika kha 800.</p>	<p>Tsumbo dza lushaka lwa thaidzo dzine zdza nga kona u itwa kha iyi themo</p> <ul style="list-style-type: none"> • Thaidzo dza u țanganya na u țusa • Ngivho o kuvhanganya 413 wa zwithivho zwa mabođelo. Arali Thendo a mu ñea zwithivho zwa mabođelo zwa 29, U đo vha na nomboro yo no fana na ya Ngivho. - Hu na zwithivho zwa mabođelo zwingana zwine vhoñhe vha đo vha vha nazwo? - Ho vha hu na zwithivho zwa mabođelo zwingana zwe Thendo a vha a nazwo mathomoni? • Vha Gireidi ya 2 vho kuvhanganya mimavhuli ya 500. Vha Gireidi ya 3 vha na mimavhuli mițuku nga 170 kha ya vha Gireidi ya 2. Hu na mimavhuli mingana kha Gireidi ya 3? • Musiwa na Mukatshelwa vho kuvhanganya zwinambatedzi zwa 250. Musiwa o wana zwa 160. Musiwa o wana zwinambatedzi zwingana? 	
<p>1.8</p> <p>U țanganya ha u dovholola hu u isaho kha u andisa</p>	<p>U tandulula thaidzo dza maipfi kha nyimele na u țalutshedza thandululo dzavho kha thaidzo hu tshi shumiswa u andisa hu na phindulo u swika kha 99.</p>	<p>U tandulula thaidzo dza nomboro kha nyimele na u țalutshedza thandululo dzavho dza thaidzo dzi kwamaho u andisa hu na phindulo u swika kha 75.</p>	<p>Tsumbo dza tshaka dza thaidzo dzine dza đo itwa nga iyi themo</p> <p>Lushaka lwa thaidzo 9: Mbekanywa</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ngade ya miroho i na miduba ya 12 ya zwimela. Muduba muñwe na muñwe u na zwimela zwa 7. Hu na zwimela zwingana ngadeni? • Ngade ya miroho i na miduba ya 12 ya zwimela. Muduba muñwe na muñwe u na zwimela zwi no lingana. Arali hu na țhanganyelo ya zwimela zwa 48, hu na zwimela zwingana kha muduba muñwe na muñwe? • Ngade ya miroho i na zwimela zwa 48 zwo țavhiwaho kha miduba. Hu na zwimela zwa 7 kha muduba muñwe na muñwe. Hu na miduba mingana? <p>U vhambedza/mbambedzo</p> <ul style="list-style-type: none"> • Samuel u na maļegere a 6. Samuel u na maļegere o no fhira a Mukhesi kararu. Hu na maļegere mangana ane Mukhesi a vha nao? • Tshedza u na maļegere a 18. Aya a fhira a Samuel kararu. Samuel u na maļegere mangana? <p>Mutengo</p> <p>Maberegisi a rengiswa nga R8 kha khilogireme.. Arali ndo renga khilogireme 4, Zwi đo đura vhubgai?</p> <p>Maberegisi a đura R8 kha khilogireme. Arali ndi na R32, ndi đo kona u renga maberegisi mangana?</p> <p>U renga khilogireme 4 dza maberegisi, zwi ndurela R32. Mutengo wa khilogireme nthihi ndi vhubgai?</p> <p>U shumisa u isa kha tsha tsini</p> <p>Thekhisi i hwala vhanemeli vha 15. Vhathu vha 73 vha nga fhelela kha thekhisi 5?</p>	

<p>THOHO</p>	<p>THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWA MAFHELONI A NWAHA</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI NDIVHO YO TSIVHUDZWAHO YA THEMO YA 3</p>	<p>DZINWE NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p>	<p>Vhulapfu ha tshifhinga</p>
<p>1.9 U vhea nga zwigwada na u kovhekana zwi livhisaho kha u kovha</p>	<p>U tandulula na u talutshedza thandululo dza thaidzo dza u tou ita dzine dza katela u kovhekana hu linganaho na u vhea nga zwigwada u swika kha 200 hu na phindulo dzine dza dzhenisa zwiŋahe.</p>	<p>U tandulula na u talutshedza thandululo dza thaidzo dza u tou ita dzine dza katela u kovhekana ho linganaho na u vhea nga zwigwada u swika kha 150 hu na phindulo dzine dza dzhenisa zwiŋahe.</p>	<p>Tsumbo dza tshaka dza thaidzo dzi no do kona u itwa nga themo ino</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vho Maŋodzi vho paka zwikontsi zwa 66 kha phakhethe dza 6. Hu na phakhethe ngana dzine vha vha nadzo? • Thando o wana R72 nga u rengisa thikhithi dza raffle nga R9,00. O rengisa thikhithi ngana? • Vhadzulapo vha thusa miŋa ya 9 ye ya xelelwa nga thundu nga mulilo. Hu na mabai a 75 ane miŋa ya tea u kovhekana u lingana. <p>a) Muŋa muŋwe na muŋwe u do ŋanganedza mabai mangana? b) Hu na mabai mangana o salaho?</p> <p>Phima</p> <p>Maberegisi a dura R8 kha khijogireme. Arali ndi na R32.00, ndi nga kona u renga khijogireme ngana?</p> <p>Ndi renga khijogireme 4 dza maberegisi nga R32. 00, khijogireme nthini l dura vhugai?</p> <p>Thaidzo dza mutengo ndi tshaka dza theidzo ntswa kha Themo ya 3. Vhagudi vha nga ŋoda tshifhinga tshinzhi musi vha tshi tandulula idzi thaidzo.</p> <p>Uŋola notsi dza Themo ya 2.</p>	

THOHO	THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWA MAFHELONI A NWAHA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI NDIVHO YO TSIHVUDZWAHO YA THEMO YA 3	DZINWE NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA	Vhulapfu ha tshifhinga
<p>1.10 U kovhekana hu isa kha furakisheni</p>	<p>U tandulula na u țalutshedza thandululo dza thaidzo dza u tou ita dzine dza katela u kovhekana ho linganaho hu livhisaho kha thandululo dzine dza dzhenisa tshipida tsha nthihi nga nřha na tshipida tshi si tsha nthihi. $\frac{1}{2}, \frac{1}{4}, \frac{3}{4}, \frac{5}{6}, nZ..$</p>	<p>U tandulula na u țalutshedza thandululo dza thaidzo dza u tou ita dzine dza katela u kovhekana ho linganaho hu isaho kha thandululo dzine dza dzhenisa tshipida tsha nthihi nga nřha na tshipida tshi si tsha nthihi. $\frac{2}{3}, \frac{1}{4}, \frac{3}{4}, nZ..$</p>	<p>Tsumbo dza thaidzo dzine dza nga itwa themo ino</p> <ul style="list-style-type: none"> U kovhekana, u livhiisa kha furakisheni U kovhekana tshokhojeithi dza 7 kha khonani 3 uri vhořhe vha wane tshokhojeithi dzi linganaho hu si vhe na zwo salaho. U kovhekana tshokhojeithi dza 13 kha vhana 4. Muńwe na muńwe u ęo wana nngana ? <p>Furakisheni ya zwo khuvhanganywaho</p> <ul style="list-style-type: none"> Makhulu vha řea Ngatshilidzi R12. Ngatshilidzi u țoęa u vhulunga tshararu tsha tshelede. U tea u vhulunga tshelede nngafhani? Hu na mabesikiti a 12 kha puleithi. Elekanyani a dzhia kotara nthihi ya mabisikithi. Hu ęo sala mangana? <p>U řwala</p> <p>Vhagudi a vha ngo tea u řwala zwięa zwa furakisheni. Vhagudi vha bvela phanęa na u guda u lebula zwięida zwa furakisheni sa 1 tshařhanu, 3 tsha ina, kana tsha 3 tsharathi Izwi zwi a vha thusa tsha u thoma u pfesesa uri madzina a furakisheni a buletshedza uri hu na zwięida zwięana zwo kovhekanywaho kha tshithu tsho fhelelaho, sa tsumbo, hafu, tshararu, kotara, nZ. Tsha vhuvhili ndi zwięida zwięana zwięe zwa khou dzhielwa nzhele, tsumbo 2 tshararu.</p> <p>U imela furakisheni dza thaidzo dza maipfi</p> <p>Vhagudi vha tea u ola phindulo dzavho u khwařhisedza uri vha a pfesesa thaidzo.</p> <p>U lavhelela uri vharwe vhagudi vha nga ola zwavhuęi fhedzi vha kundelwa u řea dzina řa tshipida tsha furakisheni.</p> <p>Vhagudi vha tea u amba zwięida zwe zwa kovhelwa nga u řwala sa 2 tshararu.</p>	

THOHO	THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWA MAFHELONI A NWAHA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI NDIVHO YO TSIHVUDZWAHO YA THEMO YA 3	DZINWE NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA	Vhulapfu ha tshifhinga
<p>1.11 Tshelede</p>	<ul style="list-style-type: none"> • U divha na u topola mangwende a Afrika Tshipembe na tshelede ya mabambiri • U tandulula thaidzo dza tshelede dzi dzhenisaho thanganyelo na tshentshi ya dzirannya kana dzisenthe • U shandukisa vhubkati ha rannya na dzisenthe 	<ul style="list-style-type: none"> • U divha na u topola mangwende a Afrika Tshipembe na tshelede ya mabambiri • U tandulula thaidzo dza tshelede dzi dzhenisaho thanganyelo na tshentshi dza dzirannya kana dzisenthe • U shandukisa vhubkati ha rannya na dzisenthe 	<p>Tsumbo dza thaidzo dzine dza nga itwa themo ino Ndeme ya tshelede na u ita thanganyelo tsumbo U nwa 325c sa rannya na senthe.</p> <p>Ndi ngila ngana dzo fhambanaho dza u ita R400 nga u shumisa tshelede ya mabambiri? Ni zwi divha hani uri ni nga vha na thandululo dzothe?</p> <p>Vho Luvhengo ndi muhaji, ane a tangananedza bonasi kha u fhedzisa mushumo nga tshifhinga. Vha humbula u kovhekana bonasi yavho vhubkati ha muvhaqi wa mabulannga na vhone vhaqe.</p> <p>Muthu muñwe na muñwe muthihi o tangananedza R400.</p> <p>Ndeme ya bonasi ndi i fhio?</p> <p>Munzhedzi na khonani dzawe tharu vho kovhekana R20,60. Muñwe na muñwe wavho o wana vhubgai?</p>	
<p>U REKANYA HU SO NGO DITIKAKHO NGA NYIMELE</p>				
<p>1.12 Thekhiniki (maitele kana zwiñirathedzhi)</p>	<p>U shumisa thekhiniki dzi tevhelaho musi hu tshi rekanywa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • u fhaqa na u pwashhekanya nomboro • u davhula na u hafula • mutalombalo • u isa kha mahumi a tsini 	<p>U shumisa thekhiniki dzi tevhelaho musi hu tshi rekanywa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • u fhaqa na u pwashhekanya nomboro • u davhula na u hafula • mutalombalo • u isa kha mahumi a tsini 	<p>Vhagudi vha lavhelelwa u rekanya thaidzo dza maipfi nga u shumisa thekhiniki dzi tevhelaho i:</p> <ul style="list-style-type: none"> • U fhaqa kana u pwashhekanya nomboro • U davhula na u hafula • Mutalombalo • U isa kha mahumi a tsini <p>U tola notsi dza Themo ya 1.</p>	

THOHO	THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWA MAFHELONI A NWAHA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI NDIVHO YO TSIVHUDZWAHO YA THEMO YA 3	DZINWE NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA	Vhulapfu ha tshifhinga
<p>1.13 U țanganya na u țusa</p>	<ul style="list-style-type: none"> • U țanganya u swika kha 999 • U țusa u bva kha 999 • U shumisa zwiiga zwo teaho(+, -, =, □) • U ita ndowendowe nga zwiivhumbi zwa nomboro u swika kha 30 	<ul style="list-style-type: none"> • U țanganya u swika kha 800 • U țusa u bva kha 800 • U shumisa zwiiga zwo teaho(+, -, =, □) • U ita ndowendowe nga zwiivhumbi zwa nomboro u swika kha 30 	<p>Nga themo iyi vhagudi vha bvela phanča na u rekanya nga nomboro dza didzhithi tharu u swika kha 800. Uri vha kone u rekanya nga nomboro dza didzhithi tharu vhagudi vha tea u kona u:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Niwala zwiiga zwa nomboro u swika kha 800 nga mafufufulu; • Tevhekanya na u vhambedza nomboro dzi si fhasi ha 800 nga mafufufulu; • Vhala vha nga zwiigwada u swika kha 800 nga mafufufulu na • Vhala nga mafufufulu nga 2, 3, 4, 5, 10, 50 na 100 u swika kha 800. <p>Maitele ane a nga tevhelwa a sumbedzaho kurekanyela kwa u țanganya na u țusa.</p> <ul style="list-style-type: none"> • U țanganya nga u pwashekanya nomboro dzoțhe. <p>U u țanganya didzhithi tharu na mbili</p> $524 + 82 = \square$ $= (500 + 20 + 4) + (80 + 2)$ $= 500 + (20 + 80) + (4 + 2)$ $= (500 + 100) + 6$ $= 600 + 6$ $= 606$ <p>U țanganya didzhithi tharu na didzhithi tharu</p> $323 + 436 = \square$ $323 + 436 = (300 + 20 + 3) + (400 + 30 + 6)$ $= (300 + 400) + (20 + 30) + (3 + 6)$ $= 700 + 50 + 9$ $= 759$ <ul style="list-style-type: none"> • U țanganya (nga u pwashekanya nomboro ine ya khou țanganywa) <p>Vhagudi vha ɔo pwashekanya nomboro kha nqila ine vha ɔo kona u dzi langula vhone vhaņe. Izwi zwi amba uri vha nga zwi ita nga nqila dzo fhambanaho.</p> $524 + 82 = \square$ $524 + (40 + 40 + 2)$ $524 + 40 \quad 564 + 40 \quad 604 + 2 = 606$	

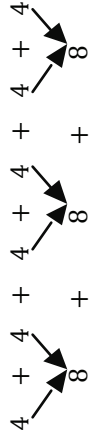
<p>THOHO</p>	<p>THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWA MAFHELONI A NWAHA</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI NDIVHO YO TSIVHUDZWAHO YA THEMO YA 3</p>	<p>DZINWE NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p>	<p>Vhulapfu ha tshifhinga</p>
<p>1.13 U țanganya na u țusa</p>	<ul style="list-style-type: none"> • U țanganya u swika kha 999 • U țusa u bva kha 999 • U shumisa zwiiga zwo teaho(+, -, =, □) • U ita ndowendowe nga zwiivhumbi zwa nomboro u swika kha 30 	<ul style="list-style-type: none"> • U țanganya u swika kha 800 • U țusa u bva kha 800 • U shumisa zwiiga zwo teaho(+, -, =, □) • U ita ndowendowe nga zwiivhumbi zwa nomboro u swika kha 30 	<p>U vhala u swika kha 40 u bva kha 524 zwi nga itwa nga u vhala nga 10.</p> <p>U țanganya didzhithi tharu na didzhithi tharu</p> $323 + 436 = \square$ $= 323 + (400 + 20 + 6)$ $= (323 + 400) + 20 + 6$ $= (723 + 20) + 6$ $= 743 + 6$ $= 749$ <ul style="list-style-type: none"> • U țusa nga pwashhekanya nomboro dzojhe. <p>Didzhithi tharu țusa didzhithi tharu</p> $889 - 137 = \square$ $889 - 137 = (800 + 80 + 9) - (100 + 30 + 7)$ $= (800 - 100) + (80 - 30) + (9 - 7)$ $= 700 + 50 + 2$ $= 752$ <ul style="list-style-type: none"> • U țusa nga u pwashhekanya nomboro nthihi $889 - 137 = \square$ $889 - (100 + 30 + 7)$ $889 - 100 - 30 - 7 = 752$ <ul style="list-style-type: none"> • U shumisa u hafula u pwashhekanya nomboro $525 + 16$ $= 525 + 8 + 8$ $= (525 + 8) + 8$ $= 533 + 8$ $= 541$	

<p>THOHO</p>	<p>THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWA MAFHELONI A NWAHA</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI NDIVHO YO TSIVHUDZWAHO YA THEMO YA 3</p>	<p>DZINWE NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p>	<p>Vhulapfu ha tshifhinga</p>
<p>1.13 U țanganya na u țusa</p>	<ul style="list-style-type: none"> • U țanganya u swika kha 999 • U țusa u bva kha 999 • U shumisa zwiġa zwo teaho(+, -, =, □) • U ita ndowendowe nga zwiivhumbi zwa nomboro u swika kha 30 	<ul style="list-style-type: none"> • U țanganya u swika kha 800 • U țusa u bva kha 800 • U shumisa zwiġa zwo teaho(+, -, =, □) • U ita ndowendowe nga zwiivhumbi zwa nomboro u swika kha 30 	<ul style="list-style-type: none"> • U vhala u tshi ya phanġa na u vhala u tshi ya murahu $805 = 798 = \square$ • U vhala kha nthi u bva kha 798 ndi zwiitrathezdi zwa ndeme ngauri nomboro dzi tsini na dzinwe. • U topola madavhula a re tsini $245 + 246$ • Muthu a nga amba țhanganyelo ire afho nțha sa davhulu $245 + 1$ kha davhulu ıa $246 - 1$ $245 + 245 + 1$ $= (200 + 40 + 5) + (200 + 40 + 5) + 1$ $= (200 + 200) + (40 + 40) + (5 + 5) + 1$ $= 400 + 80 + 10 + 1$ $= 400 + (80 + 10) + 1$ $= 400 + 90 + 1$ $= 491$ • U shandukisa nomboro u ya kha muandiso wa fumi ha kona u țuswa kana u țanganywa na vhonehihi • U vhala u tshi ya nțha kana fhasi kha 10 ıa tsini $588 + 9$ $588 + 10 = 598$ $598 - 1 = 597$ $588 + 19$ $588 + 20 = 608$ $608 - 1 = 607$ U bveledza na u ita ndowendowe ya zwiġi zwa u țanganya na țusa • Vhagudi vha ıoġa ndowendowe kha u ita ndowendowe ya tshaka dzo fhambanaho dza zwiġi zwa u țanganya na u țusa • Vhagudi vha tea u newa tshikhala tsha u ita tshakha dza u rekanya nomboro u swika kha 800 dzi tevhelaho: 	

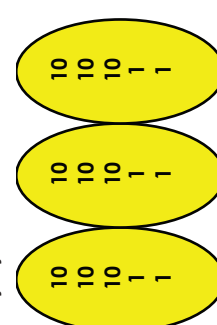
THOHO	THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWA MAFHELONI A NWAHA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI NDIVHO YO TSIVHUDZWAHO YA THEMO YA 3	DZINWE NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA	Vhulapfu ha tshifhinga
<p>1.13 U țanganya na u țusa</p>	<ul style="list-style-type: none"> • U țanganya u swika kha 999 • U țusa u bva kha 999 • U shumisa zwiiga zwo teaho(+, -, =, □) • U ita ndowendowe nga zwiivhumbi zwa nomboro u swika kha 30 	<ul style="list-style-type: none"> • U țanganya u swika kha 800 • U țusa u bva kha 800 • U shumisa zwiiga zwo teaho (+, -, =, □) • U ita ndowendowe nga zwiivhumbi zwa nomboro u swika kha 30 	<p>U țanganya kana u țusa phere dza muandiso 10, u pfuka 100</p> <p>40 + 70</p> <p>70 + 80</p> <p>120 – 30</p> <p>150 – 60</p> <p>U țanganya kana u tusa 10 kha kana u bva kha nomboro inwe na inwe ya didzhithi mbili kana tharu zwo katela u pfukela kha ma 100</p> <p>Tsumbo:</p> <p>65 + 10</p> <p>124 + 10</p> <p>326 – 10</p> <p>358 - 10</p> <p>U țanganya kana u țusa dungo lithihi kha kana u bva kha nomboro ya didzhithi tharu hu si na u pfukela kha mahumi</p> <p>Tsumbo:</p> <p>634 +5</p> <p>775 + □ = 779</p> <p>768 – 4</p> <p>U țanganya na u țusa dungo lithihi kha na u bva kha muandiso wa 100</p> <p>Tsumbo:</p> <p>600 + 4</p> <p>500 + 3</p> <p>700 - 6</p> <p>800 - 5</p> <p>U thoma u țanganyisa na u țusa phere ya muandiso nga 100</p> <p>100 + 100</p> <p>100 + 200</p> <p>200 + 200</p> <p>300 + 400</p>	

THOHO	THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWA MAFHELONI A NWAHA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI NDIVHO YO TSIVHUDZWAHO YA THEMO YA 3	DZINWE NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA	Vhulapfu ha tshifhinga
<p>1.13 U țanganya na u țusa</p>	<ul style="list-style-type: none"> • U țanganya u swika kha 999 • U țusa u bva kha 999 • U shumisa zwiiga zwo teaho(+, -, =, □) • U ita ndowendowe nga zwiivhumbi zwa nomboro u swika kha 30 	<ul style="list-style-type: none"> • U țanganya u swika kha 800 • U țusa u bva kha 800 • U shumisa zwiiga zwo teaho (+, -, =, □) • U ita ndowendowe nga zwiivhumbi zwa nomboro u swika kha 30 	<p>Vhagudi vha tea u ɽewa tshikhala tsha u ita ndowendowe ya phetheni kha u țanganyisa na u țusa</p> <p>Arali ndi tshi ɽivha uri $1 + 1 = 2$</p> <p>Zwi amba uri Ndi ifhio:</p> <p>$10 + 10$</p> <p>$100 + 100$</p> <p><i>U thoma u țanganya kana u tusa phere ya muandiso wa nomboro inwe na inwe ya didzhithi tharu.</i></p> <p>Tsumbo:</p> <p>$675 + 100$</p> <p>$762 - 100$</p> <p>U sedzulusa mvelelo ya u rekanya</p> <p>U țhațhuvha u pfesesea ha thandululo</p> <p>Vhagudi vha tea u gudiswa u kona u țhațhuvha u pfesesea ha thandululo.</p> <p>Inwe nqila ya u ita izwi ndi u anganyela phindulo hu sa athu rekanya. Musi hu tshi țanganywa nomboro mbili dzine dza vha tsini na tsini, tsumbo 145 na 146, vhagudi vha nga kona u shumisa u davhula sa nqila ya u anganyela phindulo.</p> <p>U sedzulusa thandululo</p> <p>Vhagudi vha tea u ɽivha uri vha nga kona u</p> <ul style="list-style-type: none"> • u sedzulusa murekanyo wa u țanganya nga u țusa . Tsumbo: Arali $436 + 118 = 454$; zwi amba uri $454 - 118 = 436$ • u sedzulusa murekanyo wa u tusa nga u țanganya. Tsumbo $684 - 248 = 436$, zwa amba uri $436 + 248 = 684$ <p>U shumisa mashumele a khanedza u sedzulusa thandululo ndi inwe ya mbuno ya u funza u țanganyisa na u țusa khathihini.</p>	

THOHO	THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWA MAFHELONI A NWAHA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI NDIVHO YO TSIVHUDZWAHO YA THEMO YA 3	DZINWE NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA	Vhulapfu ha tshifhinga																																																																		
<p>1.14 U tanganya ha u dovholola hu isaho kha muandiso</p>	<ul style="list-style-type: none"> U andisa nomboro 2, 3, 4, 5, 10 u swika kha tanganyelo ya 99 U shumisa zwiga zwo teaho (x, =, □) 	<ul style="list-style-type: none"> U andisa 2, 3, 4, 5, 10 10 u swika kha tanganyelo ya 99 U shumisa zwiga zwo teaho (x, =, □) 	<p>Nga tshifhinga tsha themo iyi vhagudi vha bvela phanḁa na u:</p> <ul style="list-style-type: none"> shumisa na u pfesesa luambo lwa muandiso; sumbedza muandiso sa mbekanywa; shumisa zwiga zwo teaho u talutshedzela mathungo a nomboro; pfesesa uri u tanganya ha u dovholola hu nga kona u imelwa nga u shumisa tshiga tsha muandiso; ita ndowendowe na u pfesesa uri muandiso u a kona u itwa kha thevhekanyo inwe na inwe (mulayo wa commutative kana property); u shumisa mitalombalo u sumbedza murekanyo wa muandiso na u kona u talutshedza zwo imelwaho (u fhufha hu sumbedza hani u dovholola ha u mutanganya); na u thoma u pfesesa mulayo wa u kovhekanya wa muandiso. <p>Vhagudi vha bvela phanḁa na u shumisa zwiivhumbeco zwo fhambanaho u pfesesa muandiso. U lavhelesa kha notsi dza Themo ya 2.</p> <p>Zwijirathedzhi zwa muandiso zwa ndeme</p> <ul style="list-style-type: none"> U shumisa u davhula <p>Tsumbo:</p> <p>U ḁadza kha muduba wa thanu. Ndi phetheni ifhio ine na khou i vhona?</p> <table border="1" data-bbox="1045 443 1154 1257"> <tr> <td></td> <td>1</td> <td>2</td> <td>3</td> <td>4</td> <td>5</td> <td>6</td> <td>7</td> <td>8</td> <td>9</td> <td>10</td> </tr> <tr> <td>x 5</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>x 10</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </table> <p>U davhula nomboro kha muduba wa muandiso wa thanu u wana nomboro kha muduba wa muandiso wa 10. Ndi phetheni ifhio ine na khou i vhona?</p> <p>U ḁadza kha muduba wa muandiso wa mbili .</p> <table border="1" data-bbox="1285 374 1384 1257"> <tr> <td></td> <td>1</td> <td>2</td> <td>3</td> <td>4</td> <td>5</td> <td>6</td> <td>7</td> <td>8</td> <td>9</td> <td>10</td> </tr> <tr> <td>x 2</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>x 4</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </table> <p>U davhula nomboro kha muduba wa u andisa nga thanu u swika kha a tshi wana nomboro kha muduba wa 4. Ndi phetheni ifhio ine na khou i vhona?</p>		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	x 5											x 10												1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	x 2											x 4											
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10																																																												
x 5																																																																						
x 10																																																																						
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10																																																												
x 2																																																																						
x 4																																																																						

<p>THOHO</p>	<p>THOĎEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWA MAFHELONI A NWAHA</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI NDIVHO YO TSIVHUDZWAHO YA THEMO YA 3</p>	<p>DZINWE NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p>	<p>Vhulapfu ha tshifhinga</p>
<p>1.14 U țanganya ha u dovholola hu isaho kha muandiso</p>	<ul style="list-style-type: none"> • U andisa nomboro 2, 3, 4, 5, 10 u swika kha țhanganyelo ya 99 • U shumisa zwiga zwo teaho (x, =, □) 	<ul style="list-style-type: none"> • U andisa 2, 3, 4, 5, 10 10 u swika kha țhanganyelo ya 99 • U shumisa zwiga zwo teaho (x, =, □) 	<ul style="list-style-type: none"> • U shumisa u hafula Zwigwada zwiraru zwa 8 ndi 24 Zwigwada zwa rathi zwa 4 ndi 24 <p>Zwo ralo: Zwigwada zwa 6 zwa 4 zwi fana na zwigwada zwa 3 zwa 8.</p>	

THOHO	THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWA MAFHELONI A NWAHA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI NDIVHO YO TSIVHUDZWAHO YA THEMO YA 3	DZINWE NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA	Vhulapfu ha tshifhinga
<p>1.15 U kovha</p>	<ul style="list-style-type: none"> U kovha nomboro u swika kha 99 nga 2, 3, 4, 5, 10 U shumisa zwiiga zwo teaho (÷, =, □) 	<ul style="list-style-type: none"> U kovha nomboro u swika kha 99 nga 2, 4, 5, 10, 3, U shumisa zwiiga zwo teaho (÷, =, □) 	<p>Ndi zwiifhio zwo fhambanaho na zwa Themo ya 2?</p> <p>Nga themo iyi tshikhala tsha nomboro tshine vhagudi vha do shuma ngatsho tsho engedzea u swika kha 99. U shuma nga tshikhala tsha nomboro tsho hudzwaho zwi amba uri vhagudi vha tea u thoma u shuma na zwiirathedzhi zwa u rekanya zwo teaho na zwo rikhodiwaho nga u tou riwala u swika kha phindulo dzavho.</p> <p>Zwiirathedzhi zwa u rekhoda</p> <p>Nga Themo ya 3 na 4 vhagudi vha ita ndowendowe ya rekhoda u kovha nga u shumisa nomboro na u bva nga zwiituku kha u dzi tika nga nyolo. Zwiirathedzhi zwa u rekhoda a zwi nga swikelele kha vhagudi arali vha sa pfesesi tswayo. Nga u lingedza u tevhelea maitele ane vha si a pfesese zwi do ita uri vha ite vhuukhaki vhone vhone vhane vhagudi vha do vha vha si na ngivho ya u vhu khakhulula. Ndi zwa ndeme uri vhagudi vha kone u topola vhuṭumani ha u andisa na u kovha. Ndivho ya zwo rikhodiwaho nga u tou riwala i teavho na u bveledza u pfesesa ha vhagudi ha vhusaka ha nomboro.</p> <p>U shumisa u andisa</p> <p>Vhagudi vha tea u kona u shumisa ngivho dzavho dza u andisa. Vha tea u thoma u amba uri:</p> <p>“Ndi divha mini nga u andisa u itela u wana phindulo?”</p> <p>$96 \div 3 = \square$</p> <p>Ndi divha : $10 \times 3 = 30$</p> <p>Zwenezwo: $96 - 30 = 66$</p> <p>Ndi divha $10 \times 3 = 30$</p> <p>Zwenezwo: $66 - 30 = 36$</p> <p>Ndi divha $10 \times 3 = 30$</p> <p>Zwenezwo: $36 - 30 = 6$</p> <p>$6 \div 3 = 2$</p> <p>Kha maitele are afho nṭha, vhagudi vha shumisa u andisa na u Tusa ha u dovholosa u bva kha 96. U bva afho vha ṭanganya u wana tshivhalo tshe vha tshi ṭusa: $2 + 10 + 10 + 10 = 32$</p> <p>U pwashhekanya nomboro</p> <p>Vhagudi vha nga kona u ‘ṭhukhukanya’ 96 kha nomboro dzi re na vhusaka na 3. Hafhu vhagudi vha shumisa ndivho yavho ya u andisa uri vha ite murekanyo wa u kovha.</p>	

THOHO	THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWA MAFHELONI A NWAHA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI NDIVHO YO TSIVHUDZWAHO YA THEMO YA 3	DZINWE NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA	Vhulapfu ha tshifhinga
<p>1.15 U kovha</p>	<ul style="list-style-type: none"> U kovha nomboro u swika kha 99 nga 2, 3, 4, 5, 10 U shumisa zwiiga zwo teaho (÷, =, □) 	<ul style="list-style-type: none"> U kovha nomboro u swika kha 99 nga 2, 4, 5, 10, 3, U shumisa zwiiga zwo teaho(÷, =, □) 	<p> $96 \div 3 = \square$ $96 = 30 + 30 + 30 + 6$ </p> <p>10 zwigwada zwa 3 10 zwigwada zwa 3 2 zwigwada zwa 3</p> <p>Zwine vhagudi vha khou ita kha tsumbo dzothe. ndi u shumisa u tusa ha u dovhlosa nga 'u thukhukanya'. Sa zwine muandiso 'wa fhaṭa' nomboro, mukovho, u kovha hu nga vhonwa sa u 'pwashekanya nomboro' pwashekanya' nomboro'. Nga ndjila iyi u pfesesa zwa u kovha zwo khwaṭhisedzwa sa khanedza ya muandiso.</p> <p>Vhagudi vha nga shumisa u tusa ha u dovhlosa sa u thukhukanya, na u rekhoda nga ndjila ine ya fana na ye ya sumbedziswa zwone apha fhasi.</p> <p> $96 \div 3 = \square$ $96 \div 3 = 32$ </p> <p>U shuma na zwiṭahe</p> <p>Vhagudi vha ḡo vha vho shuma na zwiṭahe musi vha tshi ita thaidzo dza maipifi nga zwigwada na nga u kovhekana. Ndi zwa ndeme uri vha nekedzwe mafhungo a nomboro dza u kovha (a so ngo ḡitikho a nga nyimele) dzine dza tendela zwiṭahe .</p> <p>Tsumbo:</p> <p>U ṭalutshedza vhagudi uri:</p> <p>Arali vha tshi ḡivha uri $28 \div 7 = 4$, $29 \div 7 = 4$ i ḡo vha mini? Zwo lavhelelwa uri vhagudi vha rikhode phindulo dzavho nga ndjila i tevhelaho: $29 \div 7 = 4$ na tshiṭahe tsha 1. Ri ṭoḡa vhagudi vha tshi kona u a mba uri ndi mbuno dza u kovha dzifhio dzine vha dzi ḡivha; tsumbo Ndi ḡivha $25 \div 5 = 5$ zwenezwo $26 \div 5 = 5$ na tshiṭahe 1</p>	

THOHO	THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWA MAFHELONI A NWAHA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI NDIVHO YO TSIHVUDZWAHO YA THEMO YA 3	DZINWE NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA	Vhulapfu ha tshifhinga
<p>1.16 Murekanyo</p>	<p>Khontseputi ya nomboro: Tshikhala 999</p> <ul style="list-style-type: none"> • U tevhekanya sethee ya nomboro dzo dzo topolwaho ya nekedzwa • U vhambedza nomboro u swika kha 999 na u amba dzine dza vha khulwane kana thukhu • U divha uri ndi nomboro ifhio ine ya vha khulwane nga 1 kana thukhu nga 1 • U divha uri ndi nomboro ifhio ine ya vha khulwane nga 2 kana thukhu nga 2 • U divha uri ndi nomboro ifhio ine ya vha khulwane nga 3 kana thukhu nga 3 • U divha uri ndi nomboro ifhio ine ya vha khulwane nga 4 kana thukhu nga 4 • U divha uri ndi nomboro ifhio ine ya vha khulwane nga 5 kana thukhu nga 5 • U divha uri ndi nomboro ifhio ine ya vha khulwane nga 10 kana thukhu nga 10 	<p>Khontseputi ya nomboro: Range 750</p> <ul style="list-style-type: none"> • U tevhekanya sethee ya nomboro dzo dzo topolwaho ya nekedzwa • U vhambedza nomboro u swika kha 200 na u amba dzine dza vha khulwane kana thukhu • U divha uri ndi nomboro ifhio ine ya vha khulwane nga 1 kana thukhu nga 1 • U divha uri ndi nomboro ifhio ine ya vha khulwane nga 2 kana thukhu nga 2 • U divha uri ndi nomboro ifhio ine ya vha khulwane nga 3 kana thukhu nga 3 • U divha uri ndi nomboro ifhio ine ya vha khulwane nga 4 kana thukhu nga 4 • U divha uri ndi nomboro ifhio ine ya vha khulwane nga 5 kana thukhu nga 5 • U divha uri ndi nomboro ifhio ine ya vha khulwane nga 10 kana thukhu nga 10 	<p>Murekanyo U lavhelesa notsi dza Themo ya 2, fhedzi hu shumiswe tshikhala tsha nomboro dzi re ntha dzo teaho kha Themo ya 3.</p>	

THOHO	THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWA MAFHELONI A NWAHA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI NDIVHO YO TSVIHUJZWAHO YA THEMO YA 3	DZINWE NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA	Vhulapfu ha tshifhinga
<p>1.16</p> <p>Murekanyo</p>	<p>U humbula nga u țavhanya:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mbuno dza u țanganya na u țusa u swika kha 20 • U țanganya na u țusa muandiso wa 10 u bva kha 0 u swika kha 100 • Mbuno dza u andisa na u kovha : • thebulu ya u andisa nga mbili u swika kha 2 x 10 • thebulu ya u andisa nga fumi u swika kha 10 x 10 <p>Zwițirathedzhi zwa u rekanya</p> <p>U shumisa zwițirathedzhi zwi tevhelaho zwa u rekanya:</p> <ul style="list-style-type: none"> • U dzhenisa nomboro khulwane u thoma u itela u vhala u tshi ya phanđa kana u vhala u tshi ya murahu • Mitalombalo • U dāvhula na u hafula • U fhața na u pwashekanya • U shumisa vhushaka vhukati ha u țanganya na u țusa • U shumisa vhushaka vhukati ha u andisa na u kovha 	<p>U humbuo nga u țavhanya:</p> <ul style="list-style-type: none"> • U humbula mbuno dza u țanganya na u țusa u swika kha 20 • U țanganya kana u tusa nyandiso ya 10 u bva kha 0 u swika kha 100 <p>Zwițirathedzhi zwa murekanyo</p> <p>U shumisa zwițirathedzhi zwi tevhelaho zwa u rekanya:</p> <ul style="list-style-type: none"> • U dzhenisa nomboro khulwane u thoma u itela u vhala u tshi ya phanđa kana u vhala u tshi ya murahu • Mitalombalo • U dāvhula na u hafula • U fhața na u pwashekanya • U shumisa vhushaka vhukati ha u țanganya na u țusa • U shumisa vhushaka vhukati ha u andisa na u kovha 	<p>Murekanyo</p> <p>U lavhelesa notsi dza Themo ya 2, fhedzi hu shumiswe tshikhala tsha nomboro dzi re nřha dzo teaho kha Themo ya 3.</p>	

THOHO	THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWA MAFHELONI A NWAHA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI NDIVHO YO TSIVHUDZWAHO YA THEMO YA 3	DZINWE NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA	Vhulapfu ha tshifhinga
<p>1.17 Furakisheni dzo doweleaho</p>	<ul style="list-style-type: none"> • U shumisa na u amba madzina a furakisheni nyimele dzi fanaho dzi katelaho dzi hafu, dzikotara tshamalo, tshararu, tsharathi, tshaṭhanu • U ḡivha furakisheni kha tshivhumbeo tsha dayagiramu • U thoma u ḡivha uri hafu mbili kana tshararu tharu dzi ita nthihi yo fhelelaho na uri hafu nthihi na kotara mbili zwi a lingana • U ḡwala furakisheni sa hafu ya 1, 2 tshararu 		<p>Nga tshifhinga itshi vhagudi vha bvela phanda na u:</p> <ul style="list-style-type: none"> • guda madzina a zwipiḡa zwa furakisheni; • shumisa madzina kha nyimele dzo fhambanaho; • topola tshipiḡa tsha furakisheni; • thoma u pfesesa muelo wo ndinganelo wa furakisheni; • wana furakisheni ya zwithu; • guda nga ha furakisheni dzo no lingana na • u vhambedza furakisheni. <p>Nga tshifhinga tsha themo iyi vhagudi vha kona u thoma u vhala zwipiḡa zwa furakisheni na u guda madzina a furakisheni maswa.</p> <p>U vhala zwipiḡa zwa furakisheni zwi tendela vhagudi u vhona zwipiḡa zwinzhi na u vha ḡea luambo lwa furakisheni dzo ṭanganelanaho na dzi so ngo fhelelaho. Zwitendeledzi zwa furakisheni zwi a leluwa u zwi shumisa kha khontseputi idzi. U ṭuṭuwedza vhagudi u vhala sa zwine vha nga ita vha tshi vhala zwithu zwo kuvhanganywaho tsumbo, nthihi tsha ḡa, mbili tsha ḡa, raru tsha ḡa, ḡa tsha ḡa, ṭhanu tsha ḡa ... Vha nga kona u humbela vhagudi u ita tshipida tsho fhelelaho nga u shumisa tshaiḡa, vha kona u vhudzisa : “Arali ri na ṭhanu tsha ḡa izwi zwi fthira tshipiḡa tsho fhelelaho, ṭhukhu kha tshipiḡa tsho fhelelaho, kana u fana sa tshipida tsho fhelelaho?” Kha vha dovhe hafu vha shumise tshifhinga itshi u kha u lugisela u shuma nga zwiḡwada zwa furakisheni dzo ṭanganelanaho nga u vhudzisa: “dzhani sumbe tshararu. Ni nga ita zwo fhelelaho zwingana? Hu na zwipiḡa zwingana zwo salaho?” Ri ṭoḡa vhagudi vha tshi amba uri hu na: “zwo fhelelaho zwivhili na thihhi tshararu tsha zwo salaho”</p> <p>Lushaka ulu lwa nyito lu ṭuṭuwedza:</p> <ul style="list-style-type: none"> • U pfesesa nomboro ya hafu kha zwo fhelelaho • Nḡila dzo fhambanaho dza u amba nga nomboro nnzhi dza dzihafu. 	

GIREIDI YA 3 THEMO YA 3

2. PHETHENI, MISHUMO NA ALIGEBURA

THOHO	THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI MAFHELONI A NWAHA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHISAHO KHA THEMO YA 3	DZINWE NOTSI DZA U BVISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA
<p>2.1 Phetheni dza dzhometri</p>	<p>U kopa, u engagededza na u buletshedza U kopa, u engagededza na u buletshedza nga maipfi</p> <ul style="list-style-type: none"> Phetheni dzo leluwaho dzo itwaho nga zwithu zwo no farea Phetheni dzo leluwaho dzo itwaho nga u ola mitalo, zwivhumbeo kana zwithu <p>U sika phetheni dzavho vhone vhane U sika phetheni dzavho dza Dzhometiri</p> <ul style="list-style-type: none"> nga zwithu zwo no farea nga u ola mitalo, zwivhumbeo kana zwithu <p>Phetheni hothenu mona rine U topola, u buletshedza nga maipfi na u kopa maipfi a dzhometiri</p> <ul style="list-style-type: none"> kha vhupo u bva kha vhutshilo ha zwino ha qvha jinwe na jinwe u bva kha vhufa ha mvelele yashu 	<p>U kopa, u engagededza na u buletshedza U kopa, u engagededza na u buletshedza nga maipfi</p> <ul style="list-style-type: none"> Phetheni dzo leluwaho dzo itwaho nga zwithu zwo no farea Phetheni dzo leluwaho dzo itwaho nga u ola mitalo, zwivhumbeo kana zwithu <p>Phetheni ine khayo nomboro kana muelo wa zwivhumbeo kha tshiteidzhi tshinwe na tshinwe ha vha na u shundukiswa nga ngjila i humbuleleaho, zwi amba uri, tshikhala tsha phetheni tshi a engagededze tshifinga tshoŋhe</p> <p>Tshikhala tsha phetheni: Phetheni ine khayo nomboro ya zwivhumbeo kha tshiteidzhi tshinwe na tshinwe ha vha na u shunduka nga ngjila i humbuleleaho, tsumbo, u engagededzea ha phetheni tshifinga tshoŋhe</p> <p>U sika phetheni dzavho vhone vhane U sika phetheni dzavho dza dzhometiri;</p> <ul style="list-style-type: none"> nga zwithu zwo no farea nga u ola mitalo, zwivhumbeo kana zwithu 	<p>U bvela phanda na u ŋea vhagudi tshikhala tshi no fana tsha phetheni sa Themo ya 1, fhedzi hu dzheniswe zwivhumbeo na zwithu zwiswa zwoŋhe kha phetheni sa musi vho shuma nazwo kha Tshivhumbeo na Tshikhala. U levhelesa notsi dza phetheni kha Themo ya 1 na Tshikhala na Tshivhumbeo kha Themo ya 2.</p> <p>U tendela vhagudi u thoma nga u kopa, vha kona u engagededza, vha fhedza nga u buletshedza phetheni. Zwino vha tea u kona u buletshedza phetheni hu si na thuso ya mbudziso dza u endedza. U bvela phanda na u sedza kha u bveledzisa luambo lune vha lu ŋoda u buletshedza phetheni.</p> <p>Ngudo1</p>

<p>THOHO</p>	<p>THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI MAFHELONI A NWAHA</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHISAHO KHA THEMO YA 3</p>	<p>DZINWE NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p>	<p>Vhulapfu ha tshifhinga</p>
<p>2.2 Phetheni dza nomboro</p>	<p>U kopa, u engagedzda na u buletshedza U kopa, u engagedzda na u buletshedza u tevhakana ho leluwaho ha nomboro u swika kha dzi si fhasi ha 200. U sika phetheni dzavho vhone vhaṅe U sika phetheni dzavho dza nomboro.</p>	<p>U kopa, u engagedzda na u buletshedza U kopa, u engagedzda na u buletshedza u tevhakana ho leluwaho ha nomboro u swika kha dzi si fhasi ha 180. U tevhakana hu tea u sumbedza u vhala vha tshi ya phanḁa na murahu nga: • 1 u bva kha nomboro inwe na inwe vhukati ha 0 na 750 • 10 u bva kha muandiso muṅwe na muṅwe wa 10 vhukati ha 0 na 750 • 5 u bva kha muandiso muṅwe na muṅwe wa 5 vhukati ha 0 na 750 • 2 u bva kha muandiso muṅwe na muṅwe wa 2 vhukati ha 0 na 750 • 3 u bva kha muandiso muṅwe na muṅwe wa 3 vhukati ha 0 & 750 • 4 u bva kha muandiso muṅwe na muṅwe wa 4 vhukati ha 0 na 750 • 20, nga 25, nga 50, ma 100 u swika kha dzi si fhasi ha 1000 U sika na u buletshedza phetheni dzavho U sika na u buletshedza phetheni dzavho dza nomboro</p>	<p>U ṭola kha notsi dza Themo ya 1 U engagedzda thevhekano u swika kha u dzhenisa zwi tevhelaho • nga 1 u bva kha nomboro inwe na inwe vhukati ha 0 na 750 • nga 10 u bva kha muandiso muṅwe na muṅwe wa 10 vhukati ha 0 na 750 • nga 5 u bva kha muandiso muṅwe na muṅwe wa 5 vhukati ha 0 na 750 • nga 2 u bva kha muandiso muṅwe na muṅwe wa 2 vhukati ha 0 na 750 • ma100 u bva kha muandiso muṅwe na muṅwe wa 100 u swika kha dzi si fhasi ha 1 000 • nga 50 u bva kha muandiso muṅwe na muṅwe wa 50 u swika kha dzi si fhasi ha 1 000 • nga 25 u bva kha muandiso muṅwe na muṅwe wa 25 u swika kha dzi si fhasi ha 1 000 • nga 20 u bva kha muandiso muṅwe na muṅwe wa 20 u swika kha dzi si fhasi ha 1 000 • nga 3 u bva kha muandiso muṅwe na muṅwe wa 3 vhukati ha 0 & 750 • nga 4 u bva kha muandiso muṅwe na muṅwe wa 4 vhukati ha 0 na 750 U shumisa zwithu, zwifanyiso, thebulu na fulowu dayagiramu u thusa vhagudi' u pfuka u bva kha u vhala vha tshi pfuka na thevhekano u ya kha muandiso nga 10, 5, 2, 4, 3. U thusa vhagudi u shumisa phetheni dzine vha dzi ḁivha sa mutheo wa u ita nḁowḁḁowe na u guda dzinwe phetheni tsumbo. • thevhekano ya nga 2 u itela u vhea mutheo wa thevhekano wa nga 20</p>	<p>Ngudo 3</p>

GIREIDI YA 3 THEMO YA 3 3. TSHIKHALI NA TSHIVHUMBEO			
THOHO	THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI: MAFHELONI A NWAHA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI: ZWO LIVHISAHO KHA THEMO YA13	DZINWE NOTSI DZA U BVISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA
Vhulapfu ha tshifhinga (kha ngudo dza awara 1 24 miniti)			
3.1 Vhuimo, u dowedza na u talela	<p>Vhuimo na talela</p> <ul style="list-style-type: none"> U livhanya phambano ya mbonalo ya zwishumiswa tsha dluvha lijwe na lijwe U amba dzina la tshithu tsha dluvha lijwe na lijwe musi ho sumbedzwa mbonalo i so ngo dowealeaho ya tsho U vhala, u talutshedzela na u ola mimapa i si ya fomala kana mbonalo kuvhanganywa ha U wana zwithu kha mimempe <p>Vhuimo na masia</p> <ul style="list-style-type: none"> U tevhela masia u bva huñwe fhethu u ya huñwe kha mapa u si wa fomala <p>Vhuimo na masia</p> <ul style="list-style-type: none"> U tevhela masia u mona na kilasirumu, na tshikolo U ñea masia u mona na kilasirumu na tshikolo U tevhela masia u bva huñwe fhethu u ya huñwe kha mapa u si wa fomala 	<p>Vhuimo na talela</p> <ul style="list-style-type: none"> U vhala, u talutshedzela na u ola mimapa i si ya fomala kana mbonalo ya njha ya u kuvhanganywa ha zwithu U wana zwithu kha mimempe <p>Vhuimo na masia</p> <p>U tevhela masia u bva huñwe fhethu u ya huñwe kha mapa u si wa fomala</p>	<p>Ndi zwifhio zwiswa kha Gireidi ya 3</p> <ul style="list-style-type: none"> Mimapa, pulane na mbonalo ya njha ya zwithu zwo kuvhanganywaho <ul style="list-style-type: none"> mawanwa a zwithu kha mimapa u tevhela masia kha mimampa u ola mimapa i si ya fomala, pulane kana mbonalo ya njha ya zwithu zwo kuvhanganywaho. <p>U vhala, u talutshedza mimapa</p> <p>Mimapa ndi tshi taila tsha u sedza vhupo nga njha. Vhagudi vha gireidi ya 3 vha shuma fhedza nga mimapa i si ya fomala; hezwi a zwi a zwo ngo dzhenisa mimapa ya badani ya fomala kana mapa wa shango.</p> <p>Zwi a kona u thusa vhagudi u thoma nga pulane kana mbonalo ya njha ya vhupo vhuñuku tsumbo. thirei ya zwithu kana pulane ya kilasirumu, vha sa athu u sedza kha mapa wa vhupo vhuñuwane.</p> <p>Kha Themo ya 2 vha shuma nga pfanyiso ya mbonalo ya njha. Vhupo vhu sa vhonali ha shango tshifhinga tshinzhi ndi mbonalo ya njha na kha tshipida u bva kha sia lijwe. Vhagudi vhañuku vha vhona vhupo vhu sa vhonali ha shango u thirisa u vhona vhupo ha njha. Zwi nga thusa vhagudi u thoma nga u fanyisa vhupo vhu sa vhonali na mapa wa vhupo honoho. Musi mbonalo mbili (vhupo vhu sa vhonali na mbonalo ya njha) zwo ñetshedzwa, vhagudi vha kona u fanyisa zwine vha zwi vhona kha mbonalo nthihi na kha inwe thungo.</p> <p>U thoma nga u thusa vhagudi vha thome u pfesesa mimapa na pulane, zwa amba uri kha vha vhudziswe u wana tshithu kha pulane kana fhethu kha mapa, tsumbo. “U wana kijiniki; ndi mini zwi re tsini nayo?”</p> <p>Musi vhagudi vho kona u wana fhethu ho topolwaho kha mapa, kha vha thome u vha ñea masia u bva huñwe fhethu hu thiri kha mapa u ya huñwe.</p> <p>U ola mbonalo ya njha ya zwithu zwo kuvhanganywaho na mimapa i si fomala</p> <p>Zwi a lelutshela vhagudi u ola tshithu nga njha vha kona u sedza fhasi khatsho, u fhirisa kha u ola mapa u bva kha muhumbulo kana kuhumbulele kwavho. Fhethu ha u thoma ha vhagudi ha u ola mbonalo ya njha, ndi u tendele vhagudi u sedza fhasi kha zwithu zwo kuvhanganywaho tsumbo. zwithu kha desike ya mudededzi, kana kha thirei ya zwithu yo vhwaho mudavhini, na u humbela vhagudi u ola u bva njha. Vhagudi vha kona u swika kha vhuconi ha u ola pulane dzi si dza fomala na mimapa ya vhupo vhuñuku tsumbo. kilasirumu, mudavhi wa tshikolo .</p>

THOHO	THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI: MAFHELONI A NWAHA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI: ZWO LIVHISAHO KHA THEMO YA 13	DZINWE NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA	Vhulapfu ha tshifhinga (kha ngudo dza awara 1 24 miniti)
<p>3.2 zwithu zwa 3-D</p>	<p>Tshikhala tsha zwithu U d̥ivha na lebula zwithu zwa 3-D kilasirumuni na kha zwifanyiso</p> <ul style="list-style-type: none"> • zwivhumbeo zwa bola (tshipulumbu) • zwivhumbeo zwa bogisi (phirizimu) • Silindara • phiramidi • khounu <p>Mbonalo zwa zwithu U f̥alutshedza, u vhekanya na u vhambedza zwithu zwa 3-D zwi tshi ya nga:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zwivhumbeo zwa 2-D zwine zwa ita masia a zwithu zwa • 3-D • Fhasi ho navhaho kana ho kombamaho <p>Nyito dzo livhiwaho khadzo U lavhelesa na u f̥haṭa zwithu zwa vha ṅewa zwa 3-D hu tshi shumiswa zwithu zwi fareaho sa zwivhumbeo zwo gerwaho zwa 2-D, vumba, zwisomoli, zwitrowu, zwiṅwe zwa dzhometiri zwa zwithu zwa 3-D.</p>	<p>Tshikhala tsha zwithu U d̥ivha na lebula zwithu zwa 3-D kilasirumuni na kha zwifanyiso</p> <ul style="list-style-type: none"> • zwivhumbeo zwa bola (tshipulumbu) • zwivhumbeo zwa bogisi (phirizimu) • Silindara • phiramidi • khounu <p>Mbonalo ya zwithu U f̥alutshedza, vha vhekanya na u vhambedza zwithu zwa 3-D khavho:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zwivhumbeo zwa 2-D zwine zwa ita masia a zwithu zwa • 3-D • Fhasi ho navhaho kana ho kombamaho <p>Nyito dzo livhiwaho khadzo U lavhelesa na u f̥haṭa zwithu zwa vha ṅewa zwa 3-D hu tshi shumiswa zwithu zwi fareaho sa zwivhumbeo zwo gerwaho zwa 2-D, vumba, zwisomoli, zwitrowu, zwiṅwe zwa dzhometiri zwa zwithu zwa 3-D.</p>	<p>Zwo themendeliwaho zwine vha tea u tou fombe khazwo kha Themo ya 3</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vhagudi vha kona u sedza kha zwivhumbeo zwiswa zwa kha Gireidi ya 3, tsumbo. phiramidi na khounu. • Vhagudi vha f̥haṭa zwithu u bva kha zwitrowu kana zwiṭanzwi zwa phaiphi kana zwisomoli kana khubu ya bambiri ḷo roliwaho. <p>U d̥ivhadza vhagudi khounu na phiramidi.</p> <p>U tou fombe kha mbonalo ya zwithu zwa 3-D: masia a fulethe kana o khonaho, zwivhumbeo zwa masia a fulethe/navhaho</p> <ul style="list-style-type: none"> • Masia o khonaho kana o navhaho/fulethe Kha Themo ya 2 • Vhagudi vho livha kha u sedza uri zwithu zwi na masia a fulethe/navhaho kana o khonaho. • Vhagudi vha buletshedza tshivhumbeo tsha midavhi nga u amba uri kana ndi zwa tshitendeledzi, ṭhofunderaru, kana ṭhofundeina <p>Vhagudi vha bvela phanṭa u ita izwi kha Themo ya 3, fhedzi zwino vha teavho u sedza kha phiramidi na khounu.</p> <ul style="list-style-type: none"> • U f̥haṭa zwithu zwa 3-D <p>Vhagudi vha shumisa zwisomoli, thubu dza u rola mabambiri, zwitrowu kana zwiṭanzwi zwa phaiphi u ita phiramidi. Izwi zwi ita uri vhagudi vha sedze kha magumo a phiramidi. Vhagudi a vho ngo lavhelelwa u vhala nomboro dza meme kana khona (izwi zwi itwa kha Gireidi ya 6).</p> <p>U d̥ivha na u amba madzina a zwithu Vhagudi vha tea u ṅewa zwikhala zwa zwithu u shuma na:</p> <ul style="list-style-type: none"> • u vha na tshivhumbeo tshi no nga tshipulumbu, tsumbo, bola dza saizi dzo fhambanaho, mimavhuli, maswiri nz...; • u vha na tshivhumbeo tshi no nga tsha phirizimu, tsumbo. mabuloko, zwidina, mabogisi a mielo yo fhambanaho tsumbo. mabogisi a mentshisi, mabogisi a siriala, mabogisi a tea, mabogisi a mishonga wa maṅo • u vha na tshivhumbeo tshi no nga tsha Silindara, ho katelwa na Silindara ndapfu na pfufhi, tsumbo. zwipida zwa phaiphi zwi re na tshivhumbeo tsha Silindara, bogisi ḷa u putela thaula kana mabambiri a thoiṭhe na Silindara pfufhi na dzo ṭandavhuwaho, tsumbo. thini dza pholishi dza zwienda, khambana dza fola nz...; 	<p>Ngudo 5</p>

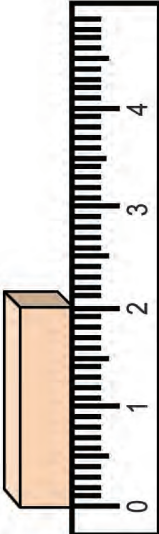
THOHO	THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI: MAFHELO NI A NWAHA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI: ZWO LIVHISAHO KHA THEMO YA 13	DZINWE NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA	Vhulapfu ha tshifhinga (kha ngudo dza awara 1 24 miniti)
<p>3.2 zwithu zwa 3-D</p>	<p>Tshikhala tsha zwithu U qivha na lebula zwithu zwa 3-D kilasirumuni na kha zwiwanyiso</p> <ul style="list-style-type: none"> • zwithumbeo zwa bola (tshipulumbu) • zwithumbeo zwa bogisi (phirizimu) • Silindara • phiramidi • khounu <p>Mbonalo zwa zwithu U latshedza, u vhekanya na u vhambedza zwithu zwa 3-D zwi tshi ya nga:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zwithumbeo zwa 2-D zwine zwa ita masia a zwithu zwa • 3-D • Fhasi ho navhaho kana ho kombamaho <p>Nyito dzo livhiwaho khadzo U lavhelesa na u fhatja zwithu zwe vha newa zwa 3-D hu tshi shumiswa zwithu zwi fareaho sa zwithumbeo zwo gerwaho zwa 2-D, vumba, zwisomoli, zwirowu, zwiwe zwa dzhometiri zwa zwithu zwa 3-D.</p>	<p>Tshikhala tsha zwithu U qivha na lebula zwithu zwa 3-D kilasirumuni na kha zwiwanyiso</p> <ul style="list-style-type: none"> • zwithumbeo zwa bola (tshipulumbu) • zwithumbeo zwa bogisi (phirizimu) • Silindara • phiramidi • khounu <p>Mbonalo ya zwithu U latshedza, vha vhekanya na u vhambedza zwithu zwa 3-D khavho:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zwithumbeo zwa 2-D zwine zwa ita masia a zwithu zwa • 3-D • Fhasi ho navhaho kana ho kombamaho <p>Nyito dzo livhiwaho khadzo U lavhelesa na u fhatja zwithu zwe vha newa zwa 3-D hu tshi shumiswa zwithu zwi fareaho sa zwithumbeo zwo gerwaho zwa 2-D, vumba, zwisomoli, zwirowu, zwiwe zwa dzhometiri zwa zwithu zwa 3-D.</p>	<p>• u vha na tshivhumbeo tshi no nga tsha khounu; na</p> <p>• u vha na tshivhumbeo tshi no nga tsha phiramidi.</p> <p>Vhagudi vha tea u vhudziswa u wana na u sumbedza zwithumbeo zwa zwithu zwi no nga bola (tshipulumbu), kana u vha na tshivhumbeo tshi no nga tsha bogisi (phirizimu) kana u vha na tshivhumbeo tshi no nga tsha a silindara, u vha na tshivhumbeo tshi no nga tsha a phiramidi, kana u vha na tshivhumbeo tshi no nga tsha a khounu</p> <ul style="list-style-type: none"> • musi ho newa zwithu zwo kuvhanganywaho; kana • ngomu kilasirumuni, <p>Tsumbo, tshidina itshi tshi na tshivhumbeo tshi no fana na tsha bogisi kana swiri ili ji na tshivhumbeo tshi no fana na tsha bola.</p> <p>Nga tshifhinga tsha mugudi tsha u shuma e efhe, mugudi u kona u ita zwithumbeo zwa bola na Silindara na bogisi (phirizimu), phiramidi na khounu u bva kha vumba kana suko la u tamba.</p> <p>Ngowedzo ya u rwala Naho mushumo munzhi wa u shuma na zwithu zwa 3-D u tshi vha wa u ita, mushumo u tea u khwatshidzwa nga ngowedzo ya u rwala. Kha Gireidi ya 3 ho sedzwa kha u amba madzina a zwithu na u amba nga ha masia azwo. Vhagudi a vho ngo lavhelelwa u vhala kana u divha nomboro ya zwiwea, ifofundeina, ifofunderaru kana tshithu tsha sia la tshipulumbu, kana nomboro ya meme kana khona dzine zwithu zwa vha nazwo.</p> <p>Luambo Vhukoni ha luambo lu shumiswaho lwa u amba nga ha zwithu zwa:3-D fhasi, fulethe, zwo khonaho, mabogisi, bola, Silindara, phiramidi, khounu</p>	<p>Ngudo 5</p>

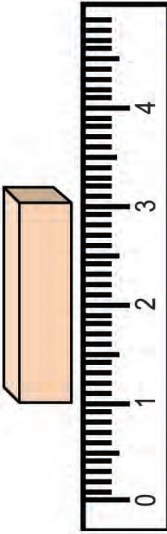
THOHO	THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI: MAFHELONI A NWAHA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI: ZWO LIVHISAHO KHA THEMO YA13	DZINWE NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA	Vhulapfu ha tshifhinga (kha ngudo dza awara 1 24 miniti)
<p>3.3 Zwivhu mbeo zwa 2-D</p>	<p>Tshikhala tsha zwivhumbeo</p> <ul style="list-style-type: none"> • zwiitendeledzi • ifhofunderaru • zwiikwea • ifhofundeina <p>Mbonalo dza zwivhumbeo</p> <p>U ifalutshedza, u vhekanya na u vhambedza Zwivhumbeo zwa 2-D u ya nga:</p> <ul style="list-style-type: none"> • tshivhumbeo • lurumbu tswititi • masia a tshipulumbu <p>U ola zwivhumbeo</p> <ul style="list-style-type: none"> • zwiitendeledzi • ifhofunderaru • zwiikwea • ifhofundeina 	<p>Tshikhala tsha zwivhumbeo</p> <ul style="list-style-type: none"> • zwiitendeledzi • ifhofunderaru • zwiikwea • ifhofundeina <p>Zwitalusi dza zwivhumbeo</p> <p>U ifalutshedza, vha vhekanya na u vhambedza Zwivhumbeo zwa 2-D khavho:</p> <ul style="list-style-type: none"> • tshivhumbeo • lurumbu thwii • tshipulumbu <p>U ola zwivhumbeo</p> <ul style="list-style-type: none"> • zwiitendeledzi • ifhofunderaru • zwiikwea • ifhofundeina 	<p>U ifola kha notsi dza Themo ya 1.</p> <p>Vhagudi vha tea u vha na u sedza hu no fana, fhedzi vha ita nyito dzo fhambanaho.</p> <p>Vhagudi vha shuma na zwiitendeledzi na zwiikwea zwa saizi dzo fhambanaho na ifhofunderaru na ifhofundeina dza zwivhumbeo zwo fhambanaho. Vha zwi vhekanya u ya ngauri ndi zwa masia a tswititi kana tshipulumbu.</p> <p>Vhagudi vha vhekanya na u vhea nga zwigwada zwivhumbeo u ya ngauri ndi ifhofunderaru, zwiikwea, ifhofundeina kanazwiitendeledzi.</p> <p>Mushumo u khwathisedzwa nga ndowedzo ya u ifwala, une wa tea u dzhenisa u ola zwivhumbeo zwoifhe zwi ifodeahho.</p>	<p>Ngudo 2</p>

GIREIDI YA 3 THEMO YA 3
4: MIELO

THOHO	THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI MAFHELONI A NWAHA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHISAHO KHA THEMO YA 3	DZINWE NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA	Vhulapfu ha tshifhinga (kha ngudo dza awara 1 24 miniti)
<p>4.1 Tshifhinga</p>	<p>U amba tshifhinga</p> <ul style="list-style-type: none"> • U vhala datumu kha khaḽenda • U vhea maḽuvha a mabebo, vhutambo ha vhurereli, maḽuvha a u awela a nnyi na nnyi, zwiwo zwa divhazwakale, zwiwo zwa tshikoloni kha khaḽenda • U amba tshifhinga tsha awara dza 12 nga - awara - hafu ya awara - kotara ya awara - miniti <p>kha watshi dza lutanda na watshi dza nomboro na zwiḽwe zwi shumiswa zwa nomboro zwine zwa sumbedza tshifhinga tsumbo sefefounu</p> <p>U rekanya vhulapfu ha tshifhinga na u fhela ha tshifhinga</p> <p>U shumisa khaḽenda kha u rekanya na u buletshedza vhulapfu ha tshifhinga kha maḽuvha kana dzivhege kana miḽwedzi ho katelwa na</p> <ul style="list-style-type: none"> • na u shundula maḽuvha na dzivhege • na u shundula dzivhege na miḽwedzi <p>U shumisa watshi ya lutanda u rekanya vhulapfu ha tshifhinga nga awara kana hafu ya awara ho katelwa na</p>	<p>U amba tshifhinga</p> <ul style="list-style-type: none"> • U vhala datumu kha khaḽenda • U vhea maḽuvha a mabebo, vhutambo ha vhurereli, maḽuvha a u awela a nnyi na nnyi, zwiwo zwa divhazwakale, zwiwo zwa tshikoloni kha khaḽenda • U amba tshifhinga tsha awara dza 12 nga - awara - hafu ya awara - kotara ya awara - miniti <p>kha watshi dza lutanda na watshi dza nomboro na zwiḽwe zwi shumiswa zwa nomboro zwine zwa sumbedza tshifhinga tsumbo sefefounu</p> <p>U rekanya vhulapfu ha tshifhinga na u fhela ha tshifhinga</p> <p>U shumisa khaḽenda u rekanya na u buletshedza vhulapfu ha tshifhinga kha maḽuvha kana vhege kana miḽwedzi ho katelwa na</p> <ul style="list-style-type: none"> • na u shundula maḽuvha na vhege • na u shundula dzivhege na miḽwedzi • U shumisa watshi u swika kha u rekanya vhulapfu ha tshifhinga nga awara, hafu ya awara na kotara ya awara 	<p>Vhagudi vha bvela phanḽa u ita ndowenḽowe vha tshi amba nga ha vhulapfu ha tshifhinga na u tevhekana ha tshifhinga.</p> <p>Nga tshifhinga tsha u funza kilasi yoḽthe na tshifhinga tsha u livhana na tshigwada, vhagudi vha bvela phanḽa na u amba nga ha maḽuvha a vhege, miḽwedzi ya iwaha na datumu ya ḽuvha jenelo, na maḽuvha o rangelaho na maḽuvha a ḽaho. Vhagudi vha bvela phanḽa u vhea zwi tevhelaho kha khaḽenda musi zwiwo zwi tshi bvelele</p> <ul style="list-style-type: none"> • maḽuvha a mabebo; • vhutambo ha zwa vhurereli; • zwiwo zwa ḽivhazwakale; • zwiwo zwa tshikoloni; na • maḽuvha a u awela a nnyi na nnyi. <p>Kha hu bvelwe phanḽa na u vhudzisa vhagudi u amba tshifhinga nga zwiḽfinga zwa u awela zwo vhevaho zwa ḽuvha liḽwe na liḽwe</p> <ul style="list-style-type: none"> - nga awara na miniti kha watshi ya nomboro; na - nga awara, hafu ya awara na kotara ya awara nga u shumisa watshi dza lutanda. <p>Sa tsumbo, vhagudi vha nga humbelwa u amba tshifhinga musi tshikolo tshi tshi thoma, nga tshifhinga tsha u awela na nga tshifhinga tsha musi vha tshi ya hayani, kana musi vha tshi bva kha ngudo inwe vha tshi ya kha inwe. U nanga zwiḽfinga hune watshi ya sumbedza uri i kha awara niḽha ha ḽhoho kana hafu ya awara kana kotara ya awara. Ndi zwa ndeme u vha na watshi khulwane, yo no shuma, yo anḽadziwaho kilasirumuni, uri vhagudi vha sedze khayoy. Vhagudi vha nga kona u ita modele wa watshi. Ni nga vha humbela u sumbedza zwiḽfinga zwo fhambanaho na u dzhenisa huḽwe u rekanya, tsumbo. “U sumbedza mudededzi awara ya 10. Ndi tshi fhiḽgaḽe musi i kotara ya awara murahu ha 10?”</p> <p>U ḽola kha notsi dza Themo ya 1.</p> <p>Nga tshifhinga tsha mugudi tsha u shuma e eiḽhe vhagudi vha bvelaphanḽa na u ita ndowenḽowe i no elana na u amba tshifhinga</p> <ul style="list-style-type: none"> - nga awara, hafu ya awara na kotara ya awara kha watshi dza lutanda; na - nga awara na miniti kha watshi ya nomboro. 	<p>Ngudo 6</p>

<p>THOHO</p>	<p>THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI MAFHELONI A NWAHA</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHISAHO KHA THEMO YA 3</p>	<p>DZINWE NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p>	<p>Vhulapfu ha tshifhinga (kha ngudo dza awara 1 24 miniti)</p>
<p>4.1 Tshifhinga</p>	<p>U amba tshifhinga</p> <ul style="list-style-type: none"> • U vhalala datumu kha khajenda • U vhea maḍuvha a mabebo, vhuḵambo ha vhurereli, maḍuvha a u awela a nnyi na nnyi, zwiwo zwa divhazwakale, zwiwo zwa tshikoloni kha khajenda • U amba tshifhinga tsha awara dza 12 nga <ul style="list-style-type: none"> - awara - hafu ya awara - kotara ya awara - miniti <p>kha watshi dza lutanda na watshi dza nomboro na zwiḵwe zwi shumiswa zwa nomboro zwiwe zwa sumbedza tshifhinga tsumbo sefefounu</p> <p>U rekanya vhulapfu ha tshifhinga na u fheala ha tshifhinga</p> <p>U shumisa khajenda kha u rekanya na u buletshedza vhulapfu ha tshifhinga kha maḍuvha kana dzivhege kana miḵwedzi ho katelwa na</p> <ul style="list-style-type: none"> • na u shundula maḍuvha na dzivhege • na u shundula dzivhege na miḵwedzi <p>U shumisa watshi ya lutanda u rekanya vhulapfu ha tshifhinga nga awara kana hafu ya awara ho katelwa na</p>	<p>U amba tshifhinga</p> <ul style="list-style-type: none"> • U vhalala datumu kha khajenda • U vhea maḍuvha a mabebo, vhuḵambo ha vhurereli, maḍuvha a u awela a nnyi na nnyi, zwiwo zwa divhazwakale, zwiwo zwa tshikoloni kha khajenda • U amba tshifhinga tsha awara dza 12 nga <ul style="list-style-type: none"> - awara - hafu ya awara - kotara ya awara - miniti <p>kha watshi dza lutanda na watshi dza nomboro na zwiḵwe zwi shumiswa zwa nomboro zwiwe zwa sumbedza tshifhinga tsumbo sefefounu</p> <p>U rekanya vhulapfu ha tshifhinga na u fheala ha tshifhinga</p> <p>U shumisa khajenda u rekanya na u buletshedza vhulapfu ha tshifhinga kha maḍuvha kana vhege kana miḵwedzi ho katelwa na</p> <ul style="list-style-type: none"> • na u shundula maḍuvha na vhege • na u shundula dzivhege na miḵwedzi • U shumisa watshi u swika kha u rekanya vhulapfu ha tshifhinga nga awara, hafu ya awara na kotara ya awara 	<p>Vhagudi vha kona u rekanya nga dzivhege kana maḍuvha arali vho nekedzwa khajenda kana tshipiḵa tsha khajenda, tsumbo. u wana datumu na u rekanya phambano dza tshifhinga vhuḵati havho.</p> <p>U vhalala tshifhinga tsha watshi ya lutanda nga miniti</p> <p>Kha vha fhedze ngudo3 vho ita uri vhagudi vha sedze kha tshikili tshi ḵoḵaeho kha u vhalala tshifhinga tsha watshi ya lutanda nga miniti.</p> <ul style="list-style-type: none"> - U humbudza vhagudi nga ha ḵalutshedzo dza a.m. na p.m. - U humbudza vhagudi uri hu na miniti ya 60 kha awara; hu na miniti ya 30 kha hafu ya awara na miniti ya 15 kha kotara ya awara. Kha vha tendelwe u vhalala nga 5 musi vha tshi sumba kha nomboro kha watshi ya lutanda. - U ḵalutshedza milayo “u fhira” na “u swika kha ”. - U ḵea vhagudi ngowendowe nanzhi dza tshifhinga tsha watshi ya lutanda kha miniti. <p>U humbela vhagudi u ḵea tshifhinga, tshifhinga tshoḵhe nga ḵuvha kha ḵwaha woḵhe. Vhagudi vha kona u sedzulusa kha watshi ya nomboro uri kana vho ḵea tshifhinga tsha vhuḵuma musi vha tshi vhalala kha watshi ya lutanda. U tendela vhagudi u ita modele wa watshi dzine vha nga kona u dzi shumisa kha u amba tshifhinga na u rekanya phambano ya tshifhinga.</p>	<p>Ngudo 6</p>

THOHO	THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI MAFHELONI A NWAHA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHISAHO KHA THEMO YA 3	DZINWE NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA	Vhulapfu ha tshifhinga (kha ngudo dza awara 1 24 miniti)
<p>4.2 Vhulapfu</p>	<p>U ela hu si ha fomala</p> <ul style="list-style-type: none"> U anganyela, u ela, u vhambedza, u tevhekanya na u rekhoda vhulapfu nga u shumisa mielo i si ya ndinganelo tsumbo. vhulapfu ha zwanḁa, maga, vhulapfu ha penisela, zwa u vhalela nz. U buletshedza vhulapfu ha zwithu nga u vhala na u amba uri hu na zwa u ela zwi ngana zwi si zwa fomala zwine zwa vha vhulapfu uvho U shumisa luambo u amba nga ha mbambedzo tsumbo. lapfesa, pfufhisa, mulapfusa, na țandavhuwesa. <p>U țivhadza u ela ha fomala</p> <ul style="list-style-type: none"> U anganyela, u ela, u vhambedza, u tevhekanya na u rekhoda vhulapfu nga u shumisa mithara (i nga vha thanḁa ya mithara kana mithara ya vhulapfu ha thambo) sa zwa u ela zwa ndinganelo zwa vhulapfu. U angayela na u ela vhulapfu kha senthimithara nga u shumisa ruja <p>Hu si na u shandula vhuwati ha mithara na mijimithara dzi țođeaho</p>	<p>U țivhadza u ela ha fomala</p> <ul style="list-style-type: none"> U anganyela, u ela, u vhambedza, u tevhekanya na u rekhoda vhulapfu nga u shumisa mithara (either thanḁa ya mithara kana mithara ha vhulapfu ha thambo) sa zwa u ela zwi si zwa ndinganelo ya vhulapfu. U anganyela, u ela na u rekhoda vhulapfu kha mithara nga u shumisa ruja. 	<p>Ndi phambano ifnio u bva kha Themo ya 2?</p> <p>Kha Themo ya 2 vhagudi vho livha kha;</p> <ul style="list-style-type: none"> mielo i si ya fomala nga zwa u ela zwi si zwa ndinganelo zwa vhulapfu; na u ela nga mithara. <p>Kha Themo ya 3 vhagudi vha kona u thoma na u ela nga dzi senthimithara vha tshi shumisa ruja, Hetsi ndi tshone tsha u ela tsha u thoma tshine vhagudi vha tea u kona u vhala muelo kha mutalo wa tshanduko.</p> <p>U anganyela, u ela, u vhambedza na u rekhoda vhulapfu, vhuḁha na vhu-phara nga u shumisa mithara</p> <ul style="list-style-type: none"> Mugudi u tea u khwaḁisedza u pfesesa ha vhulapfu ha mithara 1 na nga u shumisa vhulapfu ha mithara u ela. U sedza kha notsi dza Themo ya 2. <p>U anganyela, u ela, u vhambedza na u rikhodiwa vhulapfu, vhuḁha na vhu-phara kha mithara nga u shumisa ruja</p> <ul style="list-style-type: none"> U shumisa ruja <p>U sumbedza vhagudi uri hu elwa hani musi vho thoma u ela u bva kha zero.</p> <p>Musi vhagudi vho shumisa zwa u ela zwi si zwa fomala, vha ita miduba ya tshithu tshine vha khou tshi shumisa sa tsha u ela u thoma he tshine tsha khou elwa tsha thoma hone. Musi vha tshi ela nga senthimithara, a vha tei u ita miduba ya ruja mathomoni ayo na hune tsha khou elwa tsha thoma hone, hu itwa miduba ya tshine tsha khou elwa u bva kha zero kha ruja.</p> <p>Raba ndi 2cm u lapfa</p> <p>Zwi a konadzea u iivhanya mathomo a tshithu tshine tsha khou o elwa na inwe nomboro kha ruja na u țusa nomboro ya mathomoni a tshithu u bva matheloni a tshithu.</p>	<p>Ngudo</p>

<p>T̩HOHO</p>	<p>T̩HODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI MAFHELONI A NWAHA</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHISAHO KHA THEMO YA 3</p>	<p>DZIN̩WE NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p>	<p>Vhulapfu ha tshifhinga (kha ngudo dza awara 1 24 miniti)</p>
<p>4.2 Vhulapfu</p>	<p>U ela hu si ha fomala</p> <ul style="list-style-type: none"> • U anganyela, u ela, u vhambedza, u tevhekanya na u rekhoda vhulapfu nga u shumisa mielo i si ya ndinganelo tsumbo. vhulapfu ha zwanḁa, maga, vhulapfu ha penisela, zwa u vhaleta nz. • U buletshedza vhulapfu ha zwithu nga u vhala na u amba uri hu na zwa u ela zwi ngana zwi si zwa fomala zwine zwa vha vhulapfu uvho • U shumisa luambo u amba nga ha mbambedzo tsumbo. lapfesa, pfufhisa, mulapfusa, na ḁandavhuwesa. <p>U ḁivhadza u ela ha fomala</p> <ul style="list-style-type: none"> • U anganyela, u ela, u vhambedza, u tevhekanya na u rekhoda vhulapfu nga u shumisa mithara (i nga vha thanḁa ya mithara kana mithara ya vhulapfu ha thambo) sa zwa u ela zwa ndinganelo zwa vhulapfu. • U angayela na u ela vhulapfu kha senthimithara nga u shumisa ruḁa <p>Hu si na u shandula vhuḁati ha mithara na mijimithara dzi ḁoḁeaho</p>	<p>U ḁivhadza u ela ha fomala</p> <ul style="list-style-type: none"> • U anganyela, u ela, u vhambedza, u tevhekanya na u rekhoda vhulapfu nga u shumisa mithara (either thanḁa ya mithara kana mithara ha vhulapfu ha thambo) sa zwa u ela zwi si zwa ndinganelo ya vhulapfu. • U anganyela, u ela na u rekhoda vhulapfu kha mithara nga u shumisa ruḁa. 	 <p>Raba ndi (3 cm - 1 cm) = 2 cm u lapfa</p> <p>Nga nḁgani ha musi vhagudi vho vhudziswa nga izwi, kana u zwi wana nga vhone vhaḁe, zwi nga kona u liishelwa vha Gireidi ya 4.</p> <ul style="list-style-type: none"> • U anganyela kha senthimithara <p>Vhagudi vha tea lingedza u wana zwithu zwine zwa vhulapfa ha senthimithara 1. ḁamusi muḁwe wa muḁwe yavho ndi 1 cm u ḁandavhuwa. Izwi vha kona u zwi shumisa sa tsumbo ya khwaḁisedzo ya u anganyela vhulapfu, vhuḁhara na vhuḁḁha kha senthimithara. Musi vhagudi vha na tshenzhemo ya u ela kha senthimithara, vha tea u anganyela musi u ela huḁwe na huḁwe hu sa athu u itwa.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mitalo, nyolo na zwithu <p>U tendela vhagudi vha thoma nga u ela mitalo. Zwi a leluwa u ela vhulapfu ha mutalo he ha ita vhulapfu, vhuḁḁha kana vhuḁhara ha nyolo ya zwithu musi hu tshi shumiswa ruḁa. Zwi a lemela u ela vhulapfu, vhuḁḁha kana vhuḁhara ha zwithu zwi fareaho hu tshi shumiswa ruḁa</p> <p>Kha Gireidi ya 4 vhagudi vha ḁo ela kha senthimithara na mijimithara. Kha Gireidi ya 3 a vha lavhelelwi u shumisa mijimithara.</p> <ul style="list-style-type: none"> • U vhambedza mielo kha mithara <p>Vhagudi vha tea u vhambedza vhulapfu, vhuḁhara na vhuḁḁha ha zwithu zwo kalwaho kha mithara.</p> <ul style="list-style-type: none"> • U rekhoda mielo <p>Naho u ela hu tshikili tsha u tuo ita, vhagudi vha tea u rekhoda mielo (nga zwithu zwoḁḁhe zwa u ela zwi si zwa fomala na mithara) nga tshifhinga tshoḁḁhe.</p>	<p>Ngudo</p>

<p>THOHO</p>	<p>THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI MAFHELONI A NWAHA</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHISAHO KHA THEMO YA 3</p>	<p>DZINWE NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p>	<p>Vhulapfu ha tshifhinga (kha ngudo dza awara 1 24 miniti)</p>
<p>4.2 Vhulapfu</p>	<p>U ela hu si ha fomala</p> <ul style="list-style-type: none"> • U anganyela, u ela, u vhambedza, u tevhhekanya na u rekhoda vhulapfu nga u shumisa mielo i si ya ndinganelo tsumbo. vhulapfu ha zwanḁa, maga, vhulapfu ha penisela, zwa u vhaleta nz. • U buleishedza vhulapfu ha zwithu nga u vhala na u amba uri hu na zwa u ela zwi ngana zwi si zwa fomala zwine zwa vha vhulapfu uvho • U shumisa luambo u amba nga ha mbambedzo tsumbo. lapfesa, pfufhisa, mulapfusa, na ḁandavhuwesa. <p>U ḁivhadza u ela ha fomala</p> <ul style="list-style-type: none"> • U anganyela, u ela, u vhambedza, u tevhhekanya na u rekhoda vhulapfu nga u shumisa mithara (i nga vha thanḁa ya mithara kana mithara ya vhulapfu ha thambo) sa zwa u ela zwa ndinganelo zwa vhulapfu. • U angayela na u ela vhulapfu kha senthimithara nga u shumisa ruḁa <p>Hu si na u shandula vhukati ha mithara na mijimithara dzi ḁoḁeaho</p>	<p>U ḁivhadza u ela ha fomala</p> <ul style="list-style-type: none"> • U anganyela, u ela, u vhambedza, u tevhhekanya na u rekhoda vhulapfu (either thanḁa ya mithara kana mithara ha vhulapfu ha thambo) sa zwa u ela zwi si zwa ndinganelo ya vhulapfu. • U anganyela, u ela na u rekhoda vhulapfu kha mithara nga u shumisa rula. 	<p>U ela vhulapfu sa nyimele ya u tandulula thaidzo na rekanya</p> <p>Nga tshifhinga tsho avhelwaho Nomboro, Tswayo na Vhushaka vhagudi vha kona u tandulula thaidzo dzine dza shumisa nyimele dza;</p> <ul style="list-style-type: none"> • mielo i si ya fomala ya vhulapfu; • u ela vhulapfu nga mithara; na • u ela vhulapfu nga senthimithara. <p>U dzhiela nzhele tshikhala tsha nomboro dzo teaho themo, khatnihi na tshikhala tsha tshaka dza thaidzo dzo teaho themo.</p> <p>Vhagudi a vho ngo lavhelelwa</p> <ul style="list-style-type: none"> • u swika kha u ḁivha uri 100 cm = 1 m; • u ita tshandulo vhukati ha esnthimithara na mithara; • u vhala vhulapfu kha milimithara (izwi zwi itwa u bva kha Gireidi ya 4); • u ḁivha uri 10 mm = 1 cm; kana <p>u ita shndula vhukati ha mithara na mijimithara.</p> <p>U rekenya nga senthimithara zwi kona u nangwa uri vha si pfukela kha niḁha ha 100 cm.</p>	<p>Ngudo</p>

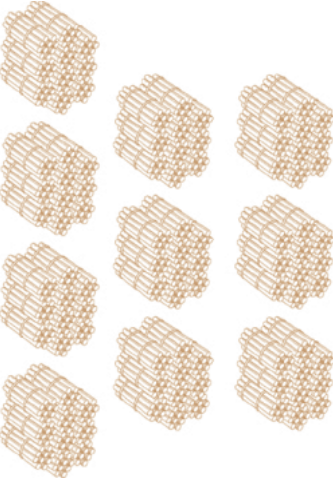

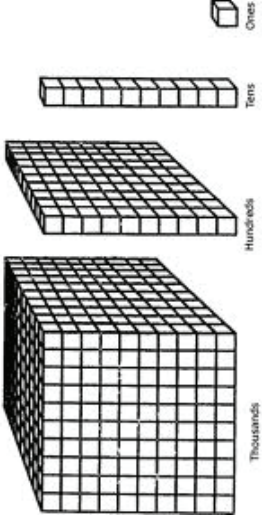
THOHO	THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI MAFHELONI A NWAHA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHISAHO KHA THEMO YA 3	DZINWE NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA	Vhulapfu ha tshifhinga (kha ngudo dza awara 1 24 miniti)
<p>4.3 Tshileme</p>	<p>U ela hu si ha fomala</p> <ul style="list-style-type: none"> • U anganyela, u ela, u vhambedza, u tevhhekanya na u rekhoda hu tshi shumiswa zwa u ela zwi si zwa ndinganelo na tshikalo tsha u eđanyisa mabuloko, zwidina nz. • U shumisa luambo u amba nga mbambedzo tsumbo. leluwa, lemela, leluwesa, lemelesa <p>U divhadza u ela ha fomala</p> <ul style="list-style-type: none"> • U vhambedza, u tevhhekanya na u rekhoda tshileme tsha zwithu zwa u rengisa zwine tshileme tshazwo tsha vha tsho ambiwa nga khilogireme tsumbo 2kg ya raisi, 1kg ya fujauru kana nga dzigireme tsumbo. dzigireme dza 500 dza muño • U ela tshileme tshavho nga u shumisa tshikalo tsha bafurumu • A huna u shandula vhukati ha mijijithara na jithara hu no fođa 		<p>Nga tshifhinga tsha mugudi tsha u shuma e eṭhe vhagudi u kona u bvela phanđa na</p> <ul style="list-style-type: none"> • U anganyela, u ela, u tevhhekanya, u vhambedza na u rekhoda tshileme tsha zwithu nga u shumisa tshikalo tsha u ela tsha u eđanyisa hu tshi shumiswa zwa u ela zwi si zwa fomala kha u ela . • U vhambedza, u tevhhekanya na u rekhoda ha mawanwa - gurozari ire na tshileme tsho sumbedzwaho nga khilogireme - gurozari ire na tshileme tsho sumbedzwaho kha gireme <p>U tola kha notsi dza Themo ya 2.</p> <p>U ela tshileme sa nyimele ya u tandulula thaidzo na u rekanya</p> <p>Nga tshifhinga tsho avhelwaho Nomboro, Tswayo na Vhushaka vhagudi vha kona u tandulula thaidzo dzine dza shumisa nyime ya;</p> <ul style="list-style-type: none"> • mielo i si ya fomala ya tshileme; • tshileme kha khilogireme; na • tshileme kha gireme. <p>U dzhiela nzhele tshikhala tsha nomboro dzo teaṭho dza themo, khathini na tshikhala tsha tshaka dza thaidzo zwo teaṭho themo.</p>	

<p>THOHO</p>	<p>THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI MAFHELONI A NWAHA</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHISAHO KHA THEMO YA 3</p>	<p>DZINWE NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p>	<p>Vhulapfu ha tshifhinga (kha ngudo dza awara 1 24 miniti)</p>
<p>4.4 Khaphasithi/ Volumu</p>	<p>U qivhadza u ela ha fomala</p> <ul style="list-style-type: none"> • U anganyela, u ela, u vhambedza, u tevhhekanya na u rekhoda khaphasithi ya zwithu nga u ela nga dzijithara, hafu ya lithara na kotara ya lithara • U vhambedza, u tevhhekanya na u rekhoda vhungomu ha zwithu zwo putelwaho lwa u rengisa hune khaphasithi yazwo ya vha yo sumbedzwa nga dzijitha tsumbo. lithara 2 dza mafhi, lithara 1 ya nyamunaithi, lithara 5 dza pennde kana kha mijithara tsumbo. 500 ml dza mafhi, 340 mijitha ya nyamunaithi, 750 mijithara ya oili • U qivha uri khaphu yo ndinganelo ndi mijithara dza 250 • U qivha uri thisipuni ndi mijithara 5 <p>Hu si na u shandula vhukati ha mijithara na lithara dzi joqea</p>		<p>Nga tshifhinga tsha mugudi tsha u shuma e eife vhagudi vha tea u bvela phanda na U anganyela na u ela, u vhambedza, u tevhhekanya na u rekhoda khaphasithivhungomu ha zwifaredzi kana volumu kha zwifaredzi nga u shumisa mielo i si ya ndinganelo. U tevhela risipi, zwo katela na u baka, ndi nyimele ya vhuqi ine ya nea vhagudi u ita ngowendowe ya u ela. U nanga risipi hune zwithu zwa newa kha khaphu, thisipuni kana zwa u ela zwi si dza fomala.</p> <ul style="list-style-type: none"> • U vhambedza na u tevhhekanya vhungomu ha vhunzhi ha maboqelo na zwithenwa zwa gurozari, hune volumu yazwo yo ambiwa kha tshiputeli. • U shumisa maboqelo a litha 1 kana a litha 1 ya u anganyela na u ela, u vhambedza, u tevhhekanya na u rekhoda khaphasithi ya zwifaredzi kana volumu kha zwifaredzi kha dzijithara. • U shumisa zwifaredzi zwo sumbedzaho nga mijithara tsumbo. 200 ml, 330 ml, 500 ml, 750 ml, kana 250 ml u ela khaphu, kana 5 ml kana u ela zwiipuni, kana dzhege ine ya vha na mutalo wa tshanduko wo sumbedzawo nga mijithara khayoy u ela volumes kana khaphasithi ya zwifaredzi zwi so ngo lebulwaho. <p>U tola notsi kha Themo ya 1.</p> <p>Vhagudi vha tea u newa mishumo ya u nwala u kwhathisedze zwi tevhelaho, ho katelwa u vhala zwifanyiso zwa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zwiiveledzwa zwi re na khaphasithi yazwo yo nwalwaho nga dzijithara khazwo u itela thevhhekano kha u tevhhekanya • zwifanyiso zwa dzhege hune volumu ya vha tsini na nomboro ya litha 1 kana ya nomboro ya litha ya mutalo wa tshanduko. <p>Ndavehelele ndi ya uri vhagudi vha kone u vhala zwo anganyelwaho kha mutalo wa tshanduko wo nomboriwaho. Vha buletshedza volumu sa u joqou vha tsini/ tsininyana/u vha tsini u swika kha / u fhira/khulwane kana zwituku/ nomboro ya vhukuma (ya lithara) ye vha vhala u bva kha dzhege.</p> <ul style="list-style-type: none"> • zwiiveledzwa zwi re na vkhaphasithi yazwo ya vha yo nwalwaho nga dzi mijitha khazwo u itela thevhhekano kha u tevhhekanya • zwifanyiso zwa dzhege hune volumu ya vha tsini na mutalo wa tshanduko wo nomboriwaho nga dzimijithara • Ndavhelele ndi ya uri vhagudi vha vhala fhedzi vho anganyela kha mutalo wa tshanduko wo nomboriwaho. 	

<p>T̩HOHO</p> <p>4.4 Khaphasithi/ Volumu</p>	<p>T̩HODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI MAFHELONI A NWAHA</p> <p>U ðivhadza u ela ha fomala</p> <ul style="list-style-type: none"> • U anganyela, u ela, u vhambedza, u tevhekanya na u rekhoda khaphasithi ya zwithu nga u ela nga dzijithara, hafu ya ðithara na kotara ya ðithara • U vhambedza, u tevhekanya na u rekhoda vhungomu ha zwithu zwo putelwaho lwa u rengisa hune khaphasithi yazwo ya vha yo sumbedzwa nga dzijitha tsumbo. ðithara 2 dza mafhi, ðithara 1 ya nyamunaithi, ðithara 5 dza pennde kana kha mijithara tsumbo. 500 ml dza mafhi, 340 mijitha ya nyamunaithi, 750 mijithara ya oili • U ðivha uri khaphu yo ndinganelo ndi mijithara dza 250 • U ðivha uri thisipuni ndi mijithara 5 <p>Hu si na u shandula vhukati ha mijithara na ðithara dzi ðoðeaho</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHISAHO KHA T̩HEMO YA 3</p>	<p>DZINWE NOTSI DZA U BUISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p> <p>U ela khaphasithi sa nyimele ya u tandulula thaidzo na u rekanya</p> <p>Nga tshifhinga tsho avhelwaho Nomboro, Tswayo na Vhushaka vhagudi vha nga kona u tandulula thaidzo dzine dza shumisa nyimele ya</p> <ul style="list-style-type: none"> • mielo i si ya fomala ya khaphasithi/volume tsumbo. Makhulu vha shumisa khaphu (mbili) 2 dza mafhi u ita phudingi. Arali vha davhula risipi, ndi mafhi mangathani ane vha ðo a ðoða.? • dzijithara • mijithara <p>U dzhiela nzhele tshikhala tsha nomboro dzo teaho kha themo, khathini na tshikhala tsha tshaka dza thaidzo</p>	<p>Vhulapfu ha tshifhinga (kha ngudo dza awara 1 24 miniti)</p>
--	---	---	---	---

<p>THOHO</p> <p>4.5 Pherimithara na Area</p>	<p>THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI MAFHELO NI A NWAHA</p> <p>Pherimithara</p> <ul style="list-style-type: none"> U ũoũisisa vhlapfu u mona na Zwivhumbeo zwa 2-D na zwithu zwa 3-D nga u shumisa thambo <p>Area</p> <ul style="list-style-type: none"> U ũoũisisa Area nga u shumisa thaila dza fhasi, 	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHISAHO KHA THEMO YA 3</p> <p>Pherimithara</p> <ul style="list-style-type: none"> U ũoũisisa vhlapfu u mona na Zwivhumbeo zwa 2-D na zwithu zwa 3-D nga u shumisa thambo 	<p>DZINWE NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p> <p>U ela u mona na zwithu kana u ela a perimithara ndi zwithu zwiswa kha Gireidi ya 3. Pherimithara i elwa lu si lwa fomala kha Gireidi ya 3. U ũea vthagudi vhunzhi ha ũdowendowe nga u shumisa zwiũiũa zwa thambo u ela u mona na vhunzhi ha zwithu zwo fhambanaho sa dziũhoũo dzavho, maboũelo (u dzhenisa maboũelo malapfu ane a vhonala sa o sekenaho na maboũelo mapufufhi ane a vhonala sa o ũandavhuwa) dzikhene, mamaga, mabogisi nz..U tendela vthagudi u thoma nga u anganyela uri ndi tshishumiswa tshifhio tshine vha humbula uri tsho ũandavhuwesa vha kone u sedzulusa nga u sumbedza vhekule nga thambo yo swaiwaho vha kona u zwi vhambedza. Vthagudi vha kona u ela pherimithara dza zwi vhumbeo zwa 2-D nga u shumisa tshipiũa tsha thambo. Vthagudi vha nga kona u ita u ela hu si ha fomala ha pherimithara nga u shumisa zwa u ela zwi si zwa ndinganelo sa zwithivho zwa maboũelo, mabogisi a mentshisi nz..</p>	<p>Vhulapfu ha tshifhinga (kha ngudo dza awara 1 24 miniti)</p> <p>Ngudo 1</p>
---	--	--	--	---

GIREIDI YA 3 THEMO YA 3 5. U SHUMA NGA DATA		Vhulapfu tshifni nga (kha ngudo dza awara 1 24 miniti)	ha
THOHO	THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI MAFHELONI A NWAHA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHIWAHO KHA THEMO YA 3	DZINWE DZA NOTSI DZI BWISELAHO KHAGA KANA MAGA ANE A TEA U TEVHELWA HU TSHI GUDISWA
5.4 U kuvhanganya na u dzudzanya data	<p>U kuvhanganya na u dzudzanya data</p> <ul style="list-style-type: none"> • U kuvhanganya data nga ha kilasi kana tshikolo u fhindula mbudziso dzi vhudziswaho nga mudededzi • U dzudzanya data dzo netshedzwaho nga mudededzi kana bugu • U dzudzanya data kha <ul style="list-style-type: none"> - mitevhe - u thalalisa - dzithebulu 	<p>U kuvhanganya na u dzudzanya data</p> <ul style="list-style-type: none"> • U kuvhanganya data nga ha kilasi kana tshikolo u fhindula mbudziso dzi vhudziswaho nga mudededzi <p>U imela data</p> <p>U imela data kha lubaba</p> <p>U sengulusa na u talutshedza data</p> <p>U fhindula mbudziso nga ha data kha lubaba</p>	Zwo vha zwo themedelwa uri kha Themo ya 1 vhagudi vha ita girafu ya lubaba ya kilasi, na uri kha Themo ya 2 vha sengulusa girafu ya zwifanyiso na dzithebulu dzine dza nekedzwa. Kha Themo ya 3 vhagudi vha kona u shuma tshipida tshihulwane tsha mtevhetshadu wa data (vhonani notsi dza Themo ya 1) kana vha thoma nga data yo nekedzwaho kha mtevhe kana kha thalisi kana dzibulu na u dzudzanyulula izwi zwa vha kha girafu ya lubaba.
5.5 U imela data	<p>U imela data</p> <p>U imela data kha</p> <ul style="list-style-type: none"> • Girafu dza zwifanyiso • girafu ya lubaba 		
5.6 U sengulusa na u talutshedzea data	<p>U sengulusa na u talutshedzela data</p> <p>U fhindula mbudziso nga ha data yo nekedzwaho kha</p> <ul style="list-style-type: none"> • girafu ya zwifanyiso • girafu ya lubaba 		
			Zwi lelutshela vhagudi u ola girafu ya lubaba nga u shumisa mabambiri a zwikwea. U kombetshedzea u humbudza vhagudi nga mbonalo dza ndeme dza girafu ya lubaba (sedzani kha notsi dza Themo ya 1). Vhagudi vha fhindula mbudziso kha girafu ya lubaba; u sedza tshaka dza mbudziso dzo tea ho kha Themo ya 1

GIREIDI YA 3 THEMO YA4 1. NOMBORO, NYITO NA VHUSHAKA				
THOHO	THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI MAFHELONI A NWAHA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHISAHO KHA THEMO YA4	DZINWE NOTSI DZA U BVESELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA	Vhulapfu ha tshifhinga
1.1 U vhala zwithu	<p>U vhala zwithu zwi no farea</p> <p>U anganyela na u vhala zwithu zwa quvha jirwe na jirwe nga u fulufhedzea zwi si fhasi ha 1 000. Tshijirathedzhi tsha u vhea nga zwigwada tshi a ijtuwedzwa.</p>		<p>Matheleli a themo ino vhagudi vha tea u vha vho no vhona, u fara na u tshimbidza zwithu zwa 1 000. Vha tea u vha na ndivho ya'zwinzhisa' zwa 1 000. Tshijirathedzhi tsha u vhea nga zwigwada tshi a ijtuwedzwa.</p> 	

THOHO	THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI MAFHELONI A NWAHA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHISAHO KHA THEMO YA4	DZINWE NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA	Vhulapfu ha tshifhinga
<p>1.1 U vhala zwithu</p>	<p>U vhala zwithu zwi no farea U anganyela na u vhala zwithu zwa quvha jirwe na jirwe nga u fulufhedzea zwi si fhasi ha 1 000. Tshirathedzhi tsha u vhea nga zwigwada tshi a tshuwedzwa.</p>		<p>Matheleloni a themo vha tea u vha vha tshi kona u fhindula kha lushaka lwa mbudziso na ndaela dzi tevhelaho:</p> <ul style="list-style-type: none"> • U vhala zwa u vhalela kha tshigwada tsha nga thanu, mahumi. • U dzudzanyulula na u vhala hafhu. Ni kha qi vha na nomboro i fanaho ya zwa u vhalela? • Hafha hu na zwa u vhalela zwa 200. Zwi vhaleni nga u zwi vhea nga zwigwada zwa mahumi .U vhala zwa u vhalela zwoithe zwa 200, ni nga takalela u zwi vhala nga tshigwada tsha 20 kana 25? Ndi ngani? • Humbulani nqila ine ya vha ya khwine ya u vhala penisela dzo kuvhanganywaho. • Hafha hu na zwa u vhalela zwa 80 . • Arali ni nga vhala nga mbili na nga mahumi, ni humbula uri thanganyelo ya zwa u vhalela zwo shumiswaho i do qi fana? • Vhalani zwa u vhalela zwa 46 nga u zwi vhea nga zwigwadazwa nga mbili nga mbili. Zwi a tshanyanya u vhala nga zwi vhihi u fhira u vhala nga nthihi? 	

THOHO	THOŬEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI MAFHELONI A NWAHA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHISAHO KHA THEMO YA4	DZINWE NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA	Vhulapfu ha tshifhinga
<p>1.2 U vhala u tshi ya phanda na murahu</p>	<p>U vhala hu tshi yiwa phanda na murahu nga: 1 u bva kha nomboro inwe na inwe vhukati ha 0 na 200 10 u bva kha muandiso muñwe na muñwe vhukati haya 0 na 200 5 u bva kha muandiso muñwe na muñwe wa 5 vhukati ha 0 na 200 2 u bva kha muandiso muñwe na muñwe wa 2 vhukati ha 0 na 200 3 u bva kha muandiso muñwe na muñwe wa 3 vhukati ha 0 na 200 4 u bva kha muandiso muñwe na muñwe wa 4 vhukati ha 0 na ya 200 20, nga 25, nga 50,ma100 u swika kha dzi si fhasi ha 1 000</p>		<p>Matfeloni a themo vhagudi vha tea u kona u swika kha : U vhala nga vhudipfi, zwi tshi pfala nga nthihi, nga fumi, nga mbili, nga fumbili, nga fumbili ðhanu, nga fuðhanu u swika kha 1000 U fhindula mbudziso dzi ngaho sa: U vhala kha mahumi u bva kha 400 u swika kha 500.Na u vhala hafhu ri tshi ya murahu. U vhala nga 2 u bva kha 564 u swika kha 580. Na u vhala murahu hafhu U vhala u tshi ya murahu nga mahumi u bva kha 200 u swika kha 40, U vhala nga fuðhanu u bva kha 600 u swika kha 800. Hu na fuðhanu nngana dze na vhala? U vhala u tshi ya murahu nga 100 u bva kha 620. No vhala maðana mangana? U vhala u tshi ya murahu nga nthihi u bva kha 876 u swika kha 866. Hu na nthihi nngana dze na vhala? Ni nga zwi ðivha hani uri ni kha ngoho? U vhala u tshi ya phanda maga a 15 nga 5 u bva kha 305. Ni ngafni zwino? Arali na vhala nga 25 u bva kha 525 u swika kha 850 ni nga kona u shumisa nomboro 725? Vhalani ni sedzuluse Ndi nomboro ifhio i tevhelaho? 467, 468, 469, 725, 750, 775, 420, 440, 460 820, 800, 780 U vhala nga u shumisa mitalombalo Olani mutalombalo u si na tshithu na u sumbedza nomboro dzi tevhelaho khawo: 602, 604, 610. Zwino ndi ngafni fhethu hune ni nga vhea 606? Vhalani nga u shumisa mitalombalo u bva kha 602 u swika kha 610. U vhala nga mahumi u bva kha 314 u swika kha 344. Ndi didzhidi ifhio yo shandukahao? Ndi didzhidi ifhio i so ngo shandukahao? Ndi ngani maðana a sa shandukisei? Arali ni tshi vhala ni tshi ya murahu hu bvelelela mini?</p>	

THOHO	THOĐEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI MAFHELONI A NWAHA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHISAHO KHA THEMO YA4	DZINWE NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA	Vhulapfu ha tshifhinga
<p>1.3 zwinga zwa nomboro na madzina a nomboro</p>	<p>U topola, u ċivha na u vhala nomboro</p> <ul style="list-style-type: none"> • U topola, u ċivha na u vhala zwinga zwa nomboro ya 0 u swika kha ya 1 000 • U nwala zwinga zwa nomboro u bva kha 0 -1 000 • U topola, u ċivha na u vhala madzina a nomboro u bva kha 0 -1000 • U nwala madzina a nomboro u bva kha 0 -1000 	<p>U topola, u ċivha na u vhala nomboro</p> <ul style="list-style-type: none"> • U topola, u ċivha na u vhala zwinga zwa nomboro ya 0 u swika kha 1 000 • U nwala zwinga zwa nomboro u bva kha 0 -1 000 • U topola, u ċivha na u vhala madzina a nomboro u bva 0 -1000 • U nwala madzina a nomboro u bva kha 0 -1000 	<p>DZINWE NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p> <p>Mafheloni a themo vhagudi vha tea u kona u ita zwi tevhelaho:</p> <p>U vhala na u nwala nomboro u swika kha dzi si fhasi ha 1 000</p> <p>U fhiindula mbudziso dzi ngaho sa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ndi nomboro ifhio ire kha iyi garaṭa? <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; width: fit-content; margin: 10px auto;"> <p>642</p> </div> <ul style="list-style-type: none"> • U wana garaṭa i re na 738 kana ċasumbe furaru malo. <p>U vhalele nṭha nomboro dzi tevhelaho: 534, 947, 974, 345</p> <p>U vhala maipfi aya:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ċararu fuiṇa mbili • Ċamalo fumbili nthihi • Ċaiṇa furathi nthihi • Tshigidi • Fumbili ṭahe <p>U nwala nga nomboro ni kone u nwala nga maipfi</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ċaṭhanu fusumbe • Ċaiṇa • Ċarathi fumalo ṭhanu 	

<p>THOHO</p>	<p>THOĎEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI</p> <p>MAFHELONI A NWAHA</p> <p>U buletshedza, u tevhhekanya na u vhambedza nomboro u swika kha 999</p> <ul style="list-style-type: none"> • U buletshedza na u vhambedza nomboro yo fhelelaho u swika kha 999 nga u shumisa tħukhu kha, khulwane kha, u fhira, tħukhu kha na u lingana na. • U buletshedza na u tevhhekanya nomboro yo fhelelaho u swika kha 999 u bva kha tħukhusesa u ya kha khulusesa, na u bva kha khulusesa u ya kha tħukhusesa. <p>U shumisa nomboro thevhhekano u sumbredza u tevhhekana, fhethu kana vhuimo</p> <ul style="list-style-type: none"> • U shumisa, u vhala na u ĳwala nomboro thevhhekano, na zwivhumbeo zwo pfurhifhadzwaho u swika kha 31 	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI</p> <p>ZWO LIVHISAHO KHA THEMO YA4</p> <p>U buletshedza, u tevhhekanya na u vhambedza nomboro u swika kha 999</p> <ul style="list-style-type: none"> • U buletshedza na u vhambedza nomboro yo fhelelaho u swika kha 999 nga u shumisa tħukhu kha, khulwane kha, u fhira, tħukhu kha na u lingana na. • U buletshedza na u tevhhekanya nomboro yo fhelelaho u swika kha 999 u bva kha tħukhusesa u ya kha khulusesa, na u bva kha khulusesa u ya kha tħukhusesa. <p>U shumisa nomboro thevhhekano u sumbredza u tevhhekana, fhethu kana vhuimo</p> <ul style="list-style-type: none"> • U shumisa, u vhala na u ĳwala nomboro thevhhekano, na zwivhumbeo zwo pfurhifhadzwaho u swika kha 31 	<p align="center">DZINWE NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p> <p>Mafheloni a themo vhagudi vha tea u kona u ita zwi tevhelaho:</p> <p>U tevhhekanya nomboro u swika kha dzi si fhasi ha 1000</p> <p>U fhindula mbudziso dzo netshedzwaho nga nĳila dzo fhambanaho:</p> <p>U guda mutalombalo.</p> <p>Ndi ngafhi hune 450 ya vhonala hone?</p> <p>Ndi ngafhi hune 700 ya vhonala hone?</p> <p>Ndi ngafhi hune 350 ya vhonala hone.</p> <p>Zwino dadzani nomboro dzińwe dzoųhe.</p> <p>U ĳwala nomboro u bva kha khulusesa u swika kha tħukhusesa 345, 428, 389, 561, 600, 739, 620, 824</p> <p>U vhambedza nomboro u swika kha 999</p> <p>Tsumbo</p> <p>Ndi nomboro ifhio ire 1 u fhira 563</p> <p>Ndi nomboro ifhio idaho nga murahu ha 768</p> <p>Ndi nomboro ifhio ire tħukhu nga 1 kha 431</p> <p>Ndi nomboro ifhio ire khulwane nga 10 u fhira 620</p> <p>Ndi nomboro ifhio ire tħukhu nga 10 kha 650</p> <p>Ndi nomboro ifhio ire khulwane nga 20 u fhira 480</p> <p>Ndi nomboro ifhio ire tħukhu nga 20 kha 740</p> <p>Ndi nomboro ifhio ire khulwane nga 25 u fhira 625</p> <p>Ndi nomboro ifhio ire khulwane nga 50 u fhira 250</p> <p>Ndi nomboro ifhio ire tħukhu nga 50 kha 700</p> <p>Ndi nomboro ifhio ire khulwane nga 100 u fhira 300</p>	<p>Vhulapfu ha tshifhinga</p>
---------------------	---	--	---	--------------------------------------

THOHO	THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI MAFHELONI A NWAHA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHISAHO KHA THEMO YA4	DZINWE NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA	Vhulapfu ha tshifhinga
<p>1.4 U buletshedza, u vhambedza, u vtevhekanya u nomboro</p>	<p>U buletshedza, u tevhhekanya na u vhambedza nomboro u swika kha 999</p> <ul style="list-style-type: none"> U buletshedza na u vhambedza nomboro yo fhelelaho u swika kha 999 nga u shumisa thukhu kha, khulwane kha, u fhira, thukhu kha na u lingana na. U buletshedza na u tevhhekanya nomboro yo fhelelaho u swika kha 999 u bva kha thukhusesa u ya kha khulusesa, na u bva kha khulusesa u ya kha thukhusesa. <p>U shumisa nomboro thevhhekano u sumbedza u tevhhekana, fhethu kana vhuimo</p> <ul style="list-style-type: none"> U shumisa, u vhala na u nwala nomboro thevhhekano, na zwivhumbeo zwo pfurhifhadzwaho u swika kha 31 	<p>U buletshedza, u tevhhekanya na u vhambedza nomboro u swika kha 999</p> <ul style="list-style-type: none"> U buletshedza na u vhambedza nomboro yo fhelelaho u swika kha 999 nga u shumisa thukhu kha, khulwane kha, u fhira, thukhu kha na u lingana na. U buletshedza na u tevhhekanya nomboro yo fhelelaho u swika kha 999 u bva kha thukhusesa u ya kha khulusesa, na u bva kha khulusesa u ya kha thukhusesa. <p>U shumisa nomboro thevhhekano u sumbedza u tevhhekana, fhethu kana vhuimo</p> <ul style="list-style-type: none"> U shumisa, u vhala na u nwala nomboro thevhhekano, na zwivhumbeo zwo pfurhifhadzwaho u swika kha 31 	<p>U fhindula uri ndi ngoho kana a si ngoho. U tikedza phindulo yaṅu nga mbuno</p> <p>220 i tsini na 200 u fhira kha 250 403 i tsini na 400 u fhira kha 420 15 i tsini kha 0 u fhira u swika kha 30</p> <p>U dadza khulwane kha kana thukhu kha</p> <p>145 ndi _____ 154 823 ndi _____ 789 466 ndi _____ 664</p> <p>U shumisa didzhithi 9, 0, 6 u ita nomboro khulusesa ine na nga kona. Ndi nomboro ifhio thukhusesa ine na nga kona u ita?</p>	

THOHO	THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI MAFHELONI A NWAHA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHISAHO KHA THEMO YA 3	DZINWE NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA	Vhulapfu ha tshifhinga (kha ngudo dza awara 1 24 miniti)
<p>1.5 Vhuimo ha nomboro</p>	<p>U qivha vhuimo ha nomboro dza didzhithi tharu u swika kha ya 999</p> <ul style="list-style-type: none"> U qivha uri didzhithi inwe na inwe yo imela mini U pwashhekanya nomboro ya didzhithi 3 u swika kha ya 999 u ya kha muandiso wa 100, muandiso wa fumi na nthihi (HTU) U topola na u amba ndeme ya didzhithi inwe na inwe 		<p>Nga tshifhinga itshi u khwatshisedzwa ha dzi khontseputi dzi tevhelaho hu tea u ombedelwa na u tshuwedzwa:</p> <ul style="list-style-type: none"> Nomboro dzi a kona u pwashhekanywa u vha kha maqana, mahumi na vthuthihi. U pfesesa uri 51 ndi khulwane kha 15 ngauri 51 ina zwigwada zwa 5 zwa mahumi, ngeno 15 i na tshigwada tshithihi fhedzi tsha humi. Musi ni tshi vhala nga mahumi, musi vhagudi vha tshi swika kha 40 vha qivha uri vho vhala mahum 4. <p>Mafheloni a themo vhagudi vha tea u kona u:</p> <p>shumisa, u vhala na u riwala holwu luambo, u shuma na vhuimo ha nomboro na u zwi pfesesa.</p> <p>Vhuthihi kana nga nthihi, mahumi, maqana, didzhithi, didzhithi nthihi, nomboro ya didzhithi mbili ..., nomboro ya didzhithi tharu, vhuimo ha nomboro ...</p> <p>U qivha uri 0 sa vhuimo ha nomboro kha nomboro dza didzhithi mbili na tharu sa:</p> <p>60 305 720</p> <p>U pwashhekanya nomboro u sumbedza ndeme ya didzhithi inwe na inwe</p> <p>$637 = 600 + 30 + 7$</p> <p>U shumisa magaraa a fuladi avho kha u sumbedza izwi</p> <p>U shumisa mabuloko a Dienes u sumbedza vhuimo ha nomboro.</p> <p>U ffindula mbudziso dzi ngaho sa:</p> <p>Ambani zwine didzhithi ya 7 kha 127 ya imela na 2? na 1?</p> <p>Hu na maqana mangana a re kha inwe na inwe ya nomboro dzi tevhelaho:</p> <p>300, 500, 700, 412, 568</p> <p>Hu na maqana mangana kha nomboro inwe na inwe i tevhelaho?</p> <p>50, 80, 100, 200, 700, 120</p>	

<p>THOHO</p>	<p>THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI MAFHELONI A NWAHA</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHISAHO KHA THEMO YA 3</p>	<p>DZINWE NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p>	<p>Vhulapfu ha tshifhinga (kha ngudo dza awara 1 24 miniti)</p>
<p>1.5 Vhuiimo ha nomboro</p>	<p>U qivha vhuiimo ha nomboro dza didzhithi tharu u swika kha ya 999</p> <ul style="list-style-type: none"> • U qivha uri didzhithi inwe na inwe yo imela mini • U pwashhekanya nomboro ya didzhithi 3 u swika kha ya 999 u ya kha muandiso wa 100, muandiso wa fumi na nthihi (HTU) • U topola na u amba ndeme ya didzhithi inwe na inwe 		<p>U n'wala nomboro: dana na n'hanu qarathi fumbili thanu qaiqa fumalo tahe qararu raru</p> <p>U n'wala nomboro: dana 1 + mahumi 2 Maqana mavhili + mahumi 3+ nthihi dza 7 maqana mana + mahumi a 9 + nthihi 3</p> <p>U talutshedza uri ndi nomboro ifhio ine ya tea u ya kha tshibogisi tshinwe na tshinwe</p> <p>872 = □ + 70 + 2 129 = 100 + □ + 20 + 9 346 = 300 + 40 + □</p> <p>U n'wala ndeme ya didzhithi inwe na inwe kha nomboror ya 762</p>	

THOHO	THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI MAFHELONI A NWAHA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHISAHO KHA THEMO YA 3	DZINWE NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA	Vhulapfu ha tshifhinga (kha ngudo dza awara 1 24 miniti)
U TANDULULA THAIDZO KHA NYIMELE				
1.6 Thekhiniki dza u tandulula thaidzo	<p>U shumisa thekhiniki dzi tevhelaho u tandulula thaidzo na u talutshedza thandululo dza thaidzo:</p> <ul style="list-style-type: none"> • u fhaṭa na u pwashhekanya nomboro • u dāvuhula na u hafula • mutalombalo • u isa kha mahumi a tsini 		<p>Vhagudi vha lavheleliwa u tandulula thaidzo dza mbalo dza maipfi nga u shumisa thekhiniki dzi tevhelaho :</p> <ul style="list-style-type: none"> • U fhaṭa kana u pwashhekanya nomboro • U dāvuhula na u hafula • Mutalombalo • U isa kha mahumi a tsini <p>U lavhelesa kha notsi dza Themo ya 2 kha zwiṭirathedzhi zwi tevhelaho</p> <ul style="list-style-type: none"> • U fhaṭa na u pwashhekanya • U dāvuhula na u hafula • Mutalombalo <p>U isa kha mahumi a tsini</p> <p>Nga themo iyi vhagudi vha a kona u shumisa thekhiniki iyi ya u isa kha tsha tsini musi vha tshi shuma na thaidzo dza mbalo dza maipfi.</p> <p>Tsumbo:</p> <p>Noneta u na R48,00. Paka ya magaraṭa ye a dzhiya i ḡura R5,00. Ndi paka nngana dza magaraṭa dzine a nga kona u renga?</p> <p>Vhagudi vha kona u isa R48 kha mahumi a tsini ine ya vha R50,00. Izwi zwi amba uri a nga kona u renga dzine dza nga lingana paka dza 10. Vhagudi vha ḡo tea u rekanya, vha kona u shuma u vhona arali ṭhanganyelo yavho i tshi ṭoḡou vha tsini na tshelede ye ya iswa kha tsha tsini.</p> <p>U tendela vhagudi u nanga thekhiniki ine vha i pfesesa. Fhedzi ha, arali vhagudi vha shumisa thekhiniki dzi sa shumi, vha tea u thusiwa u nanga thekhiniki i shumaho.</p> <p>Vhagudi a vha tea u tou elela kha thekhiniki. Vha ḡo dovha vha dzi shumisa hafhu kha Vhuimo ha Vhukati.</p>	

<p>THOHO</p>	<p>THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI MAFHELONI A NWAHA</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHISAHO KHA THEMO YA 3</p>	<p>DZINWE NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p>	<p>Vhulapfu ha tshifhinga (kha ngudo dza awara 1 24 miniti)</p>
<p>1.7 U țanganya, u țusa</p>	<p>U tandulula thaidzo dza maipfi kha nyimele na u țalutshedza thandululo yavho ya thaidzo i katelaho u țanganya, u țusa zwi lvhisa ho kha phindulo u swika kha 999.</p>		<p>Maifeloni a themo vhagudi vha tea u vha vha tshi vho kona u ita tshakha dza thaidzo dzi tevhelaho. U țanganyo na u țusa Hu na nđila dzi si fhasi ha tharu dza u rangela thaidzo dza u țanganya na u țusa, lushaka luñwe na luñwe lu a kona u vhudziswa nga nđila dzo fhambanaho. Tshakha dza u rangela ndi: U shandukisa Naledzani o kuvhanganya zwitikara zwa 234. Seani a mu ñea zwitikara zwiñwe zwa 80. U na zwitikara zwi ngana zwino? Vhanameli vha tshidimela ndi 500. Ha tsa vhanameli vha 176. Ho sala vhanameli vhangana tshidimelani? U țanganyisa Naledzani o kuvhanganya zwithu zwa phurodzhekiti ya tshikolo ya u vusulusa. O kuvhanganya mabodelo a mapulasitiki a 124 na zwikoțikoțo zwa 268 zwa khene. O kuvhanganya zwithu zwi ngana? Vhengele ji na phakethe dza matshipisi dza 368; dza 82 ndi chippodzo o salaho othe ndi ziksacks. Hu na phakethe nngana dza mazimba a Zicksacks ane a vha hone? U vhambedza Vha Gireidi ya 2 vho kuvhanganya R446. Vha Gireidi ya 3 vha kuvhanganya R729. Vha Gireidi ya 3 vho kuvhanganya nnzhi nga vhugai? U vhudzisa thaidzo inwe na inwe nga nđila dzo fhambanaho Thaidzo dzi tea u vhudziswa nga nđila dzo fhambanaho. Sa tsumbo, Dzothe hedzi ndi thaidzo dza u shundukisa, fhedzi zwi "sa divheho" zwi fhethu ho fhambanaho kha thaidzo.. Vhengele jo vha ji na phakethe dza mugayo, ha odiwa dzinwe nnzhi dza 55. Zwino hu na phakethe dza 170 dza mugayo. Ho vha hu na phakethe nngana dza mugayo mathomoni? Vhegeleni ho vha hu na phakethe dza swigiri dza 500. Nga murahu ha musi ho no rengiswa dzinwe phakethe, vho vha na phakethe dza swigiri dza 324. Ho rengiswa phakethe nngana dza swigiri?</p>	

THOHO	THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI MAFHELONI A NWAHA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHISAHO KHA THEMO YA 3	DZINWE NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA	Vhulapfu ha tshifhinga (kha ngudo dza awara 1 24 miniti)																
<p>1.8</p> <p>Utanganyaha u dovholola hu livhisaho kha u andisa</p>	<p>U tandulula thaidzo dza maipfi kha nyimele na u talutshedza thandululo yavho ya thaidzo hu tshi shumiswa u andisa hune phindulo ya swika kha 99.</p>		<p>Tsumbo dza thaidzo dzine dza nga itwa themo ino</p> <p>U tanganyaha ha u dovholola Hu na malinga mangana kha goloi dza 36?</p> <p>U pima Thanyani u vhulunga 35c vhege inwe na inwe. U vhulunga vhugai nga vhege dza 8 ?</p> <p>Giridi Vho Mabaya vha tavha miri ya miswiri kha miduba ya 20. Hu na miri ya 12 kha muduba. Hu na miri mingana yo tangana yothe?</p> <p>Nyimele i re na thaidzo dzine dza vha na vhusaka ha mashumisele o fhambanaho. Hulisani u rengisa hotdogs nga R4, nthihi. Itani thebulu u mu thusa u wana tshelede ya u hoda nnzhi</p> <table border="1" data-bbox="806 390 910 1303"> <tr> <td>Nomboro ya hotdogs</td> <td>1</td> <td>2</td> <td>3</td> <td>4</td> <td>5</td> <td>10</td> <td>20</td> </tr> <tr> <td>U dura kha R</td> <td>4</td> <td>8</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </table> <p>U shumisa thebulu u wana mutengo wa hotdogs dza sumbe na hotdogs dza 23. Shushani u na mushumi wa u lela hwana. O ta mutengo wa R20 ya u badela lwendo, na R5 nga awara ya u lela hwana. Mu fhedziseni thebulu yawe.</p>	Nomboro ya hotdogs	1	2	3	4	5	10	20	U dura kha R	4	8						
Nomboro ya hotdogs	1	2	3	4	5	10	20													
U dura kha R	4	8																		
<p>1.9</p> <p>U vhea nga zwigwada na kovhekana ho livhisaho kha u kovha</p>	<p>U tandulula na u talutshedza thandululo dza thaidzo dzi no shumea dzine dza katela u kovhekana ho linganaho na u vhea nga zwigwada u swika kha 200 hu na phindulo dzine dza dzhenisa zwiatahe.</p>		<p>Tsumbo dza thaidzo dzine dza nga itwa themo ino</p> <p>U vhea nga zwigwada U vhea nga zwigwada, hu so ngo katelwa na tshiatahe Bekhari i rengisa dzirolo dza vhuotho nga saga dza 12. Vho vha vha na rolo dza 118. Hu na saga nngana dza dzirolo dza 12 dzine vha nga kona u ita ?</p> <p>U vhea nga zwigwada, ho katelwa na tshiatahe kha phindulo Rabulasi u na makumba a 227. Hu iodea mabogisi mangana ane a nga panga makumba a 6 ithihi u panga makumba othe?</p> <p>U kovhekana U kovhekana hu so ngo katelwa na tshiatahe Khonani thanu vha kovhekana mabogisi a majegere a 84 uri vhothe vha wane nomboro ya majegere a no lingana..</p>																	

<p>THOHO</p>	<p>THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI MAFHELONI A NWAHA</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHISAHO KHA THEMO YA 3</p>	<p>DZINWE NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p>	<p>Vhulapfu ha tshifhinga (kha ngudo dza awara 1 24 miniti)</p>
<p>1.10 U kovhekana ho livhisaho kha furakisheni</p>	<p>U tandulula na u talutshedza thandululo dza thaidzo dzine dza anganyela thandululo dzine dza dzhenisa tshipiḡa tsha nthihi nga nḡha na dzine dzi si vha na nthihi nga nḡha. 𐌲, 𐌳, 𐌴, 𐌵, 𐌶, 𐌷, 𐌸, 𐌹, 𐌺.</p>		<p>Tsumbo dza thaidzo dzine dza nga itwa themo ino U kovhekana, hu livhisaho kha furakisheni U kovhekana tshokholeitni dza 15 vhuḡati ha khonani dza 6 uri vhoḡthe vha wane tshokholeitni dzi no lingana hu si sale tshithu U kovhekana tshokholeitni dza 7 vhuḡati ha khonani 3 uri vhoḡthe vha wane tshokholeitni dzi no lingana hu si sale tshithu. Furakisheni ya zwo kuvhanganywaho Makhulu vho fha Laḡani R12. Laḡani u ḡoḡa u vhuḡlunga tshararu tsha tshedeḡe iyo. U tea u vhuḡlunga tshedeḡe i linganaḡo vhuḡai? Lushaka lwa thaidzo idzi lu tea u vhuḡziswa nga murahu ha musi vhuḡudi vho no tandulula thidzo nḡa kana ḡhanu dza u kovhekana, u isa kha lushaka lwa furakisheni na u ḡivha madzina a zwipiḡa zwa furakisheni. U vhea furakisheni fhethu huthihi Mudeddzi wa netibola o nea tshipiḡa tsha hafu tsha swiri mutambi muḡwe na muḡwe. Hu na vhatambi vha 14. U ḡo ḡoḡa maswiri mangana? Lushaka lwa thaidzo iyi lu tea u shumiswa nga murahu ha musi vhuḡudi vho ranga u tandulula thaidzo tharu kana ḡhanu dza u kovhekana, u isa kha lushaka lwa furakisheni na u ḡivha madzina a zwipiḡa zwa furakisheni. U ḡwala furakisheni Vhuḡudi a vha tei u swika kha u ḡwala zwiga zwa furakisheni. Vhuḡudi vha guda uri zwipiḡa zwa furakisheni zwi neḡa hani madzina sa 1 tshaḡhanu, tsha 3 kana tsha rathi. Izwi zwi a vha thusa u pḡesesa uri madzina a furakisheni a buletshedza uri tshithihi tsho kovhekanywa tsha bva zwipiḡa zwingana zwi eḡanaho, sa tsumbo, hafu, tshararu, kotara, na zwirḡwe. tsha vhuḡhili, ndi zwingana zwa zwipiḡa zwine zwa vha, sa tsumbo. 2 tshararu. U neḡshedza thaidzo dza furakisheni dza maipfi Vhuḡudi vha tea u ola phindulo dzavho u sumbedza u pḡesesa thaidzo. U livhalela uri vhanḡwe vha vhuḡudi vha nga ḡi ola zwone fhedzi vha kundelwa u ḡwala dzina ḡa tshipiḡa tsha furakisheni. Vhuḡudi vha tea u amba madzina a zwipiḡa zwa zwa kovhelwa nga u zwi ḡwala sa 2 tshararu.</p>	

THOHO	THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI MAFHELONI A NWAHA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHISAHO KHA THEMO YA 3	DZINWE NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA	Vhulapfu ha tshifhinga (kha ngudo dza awara 1 24 miniti)
<p>1.11 Tshelede</p>	<ul style="list-style-type: none"> • U divha na u topola mangwende a Afrika Tshipembe na tshelede ya mabambiri • U tandulula thaidzo dza tshelede dzi dzhenisaho thanganyelo na tshintshi kha dzi rannanda kana dzisenthe. • U shandula vhukati ha dzirannanda na dzisenthe 		<p>Tsumbo dza thaidzo dzine dza nga itwa themo ino</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ndeme ya tshelede na u ita thanganyelo, tsumbo. <ul style="list-style-type: none"> - U rwala 325c sa dziranda na dzisenthe. - Ndi nga nqila nngana dzo fhambanaho dzine na nga ita ngadzo R400 nga u shumisa tshelede ya mabambiri fhedzi? Ni zwi divha hani uri ni na thandululo dzothe dza dzithaidzo? - Mashudu u na 50c na 20c nna. Malegere a Toffees a dura R1,20. U do wana tshintshi ya vhugai? • Mulalo u badela R5,50 kha thekhisi ya u ya tshikoloni. <ul style="list-style-type: none"> - Zwi mudurela vhugai u ya na u vhuya tshikoloni duvha lijwe na lijwe? <p>Thaidzo dza u renga na u rengisa</p> <ul style="list-style-type: none"> • Makhulu wa Fhatuwani vho mu nea R5. Ndi afhio malegere 3 ane a nga kona u a renga? Tshokhojeiti chuckle ndi R2,70; tshingamu ndi R1,80; sour worms ndi R1,40; peach treats ndi R1,60; magic minthi ndi R2,20; toffee ndi R1,20. • Thendo o renga bugu tharu nga R80 nthihi; u do wana tshintshi ya vhugai u bva kha R300? • Phakethe dza minthi 5 dzi dura 44c nthihi. Vho Muavha vha toda minthi dza 88. Ndi phakethe nngana dzine vha tea u renga? Vha do badela vhugai? 	
U REKANYA				
<p>1.12 Thekhiniki (maitele kana zwitirathedzhi)</p>	<p>U shumisa thekhiniki dzi tevhelaho musi hu tshi rekanywa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • u fhaṭa na u pwashekanya nomboro • u davhula na u hafula • mutalombalo • u isa kha mahumi a tsini 		<p>U ṭola kha notsi dza Themo ya 3.</p>	

THOHO	THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI MAFHELONI A NWAHA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHISAHO KHA THEMO YA 3	DZINWE NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA	Vhulapfu ha tshifhinga (kha ngudo dza awata 1 24 miniti)
<p>1.13 U țanganya na u țusa</p>	<ul style="list-style-type: none"> • U țanganya u swika kha 999 • U țusa u bva kha 999 • U shumisa zwiġa zwo teaho (+, -, =, □) • U ita nđowendowe nga zwiwumbi zwa 30 		<p>Nga themo iyi vhagudi vha bvela phanda na u pwashekanya nomboro u itela u rekanya.</p> <p>Ngona dzi konadzeaho u sumbedza u rekanya ha u țanganya na u țusa .</p> <p>U pwashekanya nomboro u ya nga zwiġiđa zwițuku u leludza u rekanya.</p> <p>U shumisa nđivho ya vhuimo ha nomboro u pwashekanya nomboro u ya kha mađana, mahumi na vhutihhi</p> <ul style="list-style-type: none"> • U țanganya nga u pwashekanya nomboro dzoțhe <p>U țanganya didzhithi tharu na didzhithi mbili</p> $524 + 82 = \square$ $= (500 + 20 + 4) + (80 + 2)$ $= 500 + (20 + 80) + (4 + 2)$ $= (500 + 100) + 6$ $= 600 + 6$ $= 606$ <p>U țanganya didzhithi tharu na didzhithi tharu</p> $323 + 436 = \square$ $323 + 436 = (300 + 20 + 3) + (400 + 30 + 6)$ $= (300 + 400) + (20 + 30) + (3 + 6)$ $= 700 + 50 + 9$ $= 759$ <ul style="list-style-type: none"> • U țanganya (nga u pwashekanya nomboro ine ya khou u țanganywa nayo) <p>Vhagudi vha đo pwashekanya nomboro nga nđila ine vha đo kona u dzi langa . Izwi zwi amba uri vha nga zwi ita nga nđila dzo fhambanaho.</p> $524 + 82 = \square$ $524 + (40 + 40 + 2)$ $524 + 40 \qquad 564 + 40 \qquad 604 + 2 = 606$	

THOHO	THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI MAFHELONI A NWAHA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHISAHO KHA THEMO YA 3	DZINWE NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA	Vhulapfu ha tshifhinga (kha ngudo dza awata 1 24 miniti)
<p>1.13 U țanganya na u țusa</p>	<ul style="list-style-type: none"> • U țanganya u swika kha 999 • U țusa u bva kha 999 • U shumisa zwiġa zwo teaho (+, -, =, □) • U ita nđowendowe nga zwiwumbi zwa 30 		<p>DZINWE NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p> <p>U țanganya didzhithi tharu na didzhithi tharu</p> $323 + 436 = \square$ $= 323 + (400 + 20 + 6)$ $= (323 + 400) + 20 + 6$ $= (723 + 20) + 6$ $= 743 + 6$ $= 749$ <ul style="list-style-type: none"> • U țusa nga u pwashhekanya nomboro dzoțhe <p>Didzhithi tharu ha țuswa didzhithi mbili</p> $889 - 137 = \square$ $889 - 137 = (800 + 80 + 9) - (100 + 30 + 7)$ $= (800 - 100) + (80 - 30) + (9 - 7)$ $= 700 + 50 + 2$ $= 752$ <ul style="list-style-type: none"> • U țusa nga u pwashhekanya nomboro nthihi <p>Didzhithi tharu ha țuswa didzhithi tharu</p> $889 - 137 = \square$ $889 - (100 + 30 + 7)$ $889 - 100 \quad 789 - 30 \quad 759 - 7 = 752$ <ul style="list-style-type: none"> • U shumisa u hafula u pwashhekanya nomboro $525 + 16$ $= 525 + 8 + 8$ $= (525 + 8) + 8$ $= 533 + 8$ $= 541$ <ul style="list-style-type: none"> • U vhala u tshi ya phanđa na u vhala u tshi ya murahu $805 = 798 = \square$ <p>U vhala nga nthihi u bva kha 798 ndi tshijirathedzhi tsha ndeme ngauri nomboro dzi tsini na tsini.</p>	

THOHO	THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI MAFHELONI A NWAHA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHISAHO KHA THEMO YA 3	DZINWE NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA	Vhulapfu ha tshifhinga (kha ngudo dza awata 1 24 miniti)
<p>1.13 U țanganya na u țusa</p>	<ul style="list-style-type: none"> • U țanganya u swika kha 999 • U țusa u bva kha 999 • U shumisa zwiga zwo teaho(+, -, =, □) • U ita ndowendowe nga zwivhumbi zwa 30 		<p>DZINWE NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p> <ul style="list-style-type: none"> • U topola madavhulu a re tsini na tsini 245 + 246 <p>Muthu a nga kona u amba țhanganyelo ya nga nița sa davhulu ya 245 + 1 kha davhulu ța 246 - 1</p> $245 + 245 + 1$ $= (200 + 40 + 5) + (200 + 40 + 5) + 1$ $= (200 + 200) + (40 + 40) + (5 + 5) + 1$ $= 400 + 80 + 10 + 1$ $= 400 + (80 + 10) + 1$ $= 400 + 90 + 1$ $= 491$ <p>U bveledza na u ita ndowendowe ya zwikili zwa u țanganya na u țusa</p> <p>Vhagudi vha tea u ita ndowendowe ya tshaka dzo fhambanaho dza zwikili zwa u țanganya na u țusa</p> <p>U vhalu u tshi ya nița kana fhasi kha mahumi a tsini</p> $588 + 9$ $588 + 10 = 598$ $598 - 1 = 597$ $588 + 19$ $588 + 20 = 608$ $608 - 1 = 607$ <p>Vhagudi vha tea u newa zwikhala u ita lushaka lwa u rekanya lu tevhelaho nga nomboro u swika kha ya 800:</p> <p>U țanganya kana u țusa phere dza muandiso wa 10, na u fhira 100</p> $40 + 70$ $70 + 80$ $120 - 30$ $150 - 60$	

THOHO	THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI MAFHELONI A NWAHA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHISAHO KHA THEMO YA 3	DZINWE NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA	Vhulapfu ha tshifhinga (kha ngudo dza awata 1 24 miniti)
<p>1.13 U țanganya na u țusa</p>	<ul style="list-style-type: none"> • U țanganya u swika kha 999 • U țusa u bva kha 999 • U shumisa zwiġa zwo teaho(+, -, =, □) • U ita ngowendowe nga zwivhumbi zwa 30 		<p>U țanganya kana u țusa 10 kha kana u bva kha nomboro ya didzhithi mbili kana didzhithi tharu, zwo katela u fhir ma100</p> <p>Tsumbo:</p> <p>65 + 10</p> <p>124 + 10</p> <p>326 – 10</p> <p>358 - 10</p> <p>U țanganya kana u țusa didzhithi nthihi u swika kha kana u bva kha nomboro ya didzhithi tharu hu si na u pfukhela kha mahumi.</p> <p>Tsumbo:</p> <p>634 +5</p> <p>775 + □ = 779</p> <p>768 – 4</p> <p>U țanganya na u țusa didzhithi nthihi u swika kha na u bva kha muandiso wa 100</p> <p>Tsumbo:</p> <p>600 + 4</p> <p>500 + 3</p> <p>700 - 6</p> <p>800 - 5</p> <p>U thoma u țanganyisa na u țusa phere ya muandiso wa 100</p> <p>100 + 100</p> <p>100 + 200</p> <p>200 + 200</p> <p>300 + 400</p>	

THOHO	THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI MAFHELONI A NWAHA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHISAHO KHA THEMO YA 3	DZINWE NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA	Vhulapfu ha tshifhinga (kha ngudo dza awata 1 24 miniti)
<p>1.13 U țanganya na u țusa</p>	<ul style="list-style-type: none"> • U țanganya u swika kha 999 • U țusa u bva kha 999 • U shumisa zwiġa zwo teaho(+, -, =, □) • U ita nđowendowe nga zwiwumbi zwa 30 		<p>Vhagudi vha tea u newa zwiġhala u ita nđowendowe ya phetheni kha u țanganya na u țusa.</p> <p>Arali ndi tshi đivha uri $1 + 1 = 2$</p> <p>Zwino afha?:</p> <p>$10 + 10$</p> <p>$100 + 100$</p> <p>U thoma u țanganya u swika kha kana u țusa phere ya muandiso u bva kha nomboro iñwe na iñwe ya didzithi tharu</p> <p>Tsumbo:</p> <p>$675 + 100$</p> <p>$762 - 100$</p> <p>U pfesesa u țanganya mafheloni a řwaha</p> <p>Mafheloni a řwaha vhagudi vha tea u kona u:</p> <p>U shumisa na u pfesesa luambo lwa u țanganya:</p> <p>khulwane, țanganya, țhanganyelo, zwo țangana, zwo țangana zwojhe, dzi linganaho, tshiga....na u vhala na u řwala tshiga tsha u țanganya(+) na tshiga tsha u linganyisa (=)</p> <p>u bvela phanđa na u bveledza na u pfesesa u țanganya sa u vhala u tshi ya phanđa na řiga řa mitalombalo. Sa tsumbo,</p> <p>U fhindula zwi tevhelaho.</p> <p>Ndi ifhio ine nda tea u țanganya na 67 u wana 85?</p> <p>Heji ndi fhungo řa nomboro řa mbudziso yanga: $67 + \square = 85$.</p>	

THOHO	THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI MAFHELONI A NWAHA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHISAHO KHA THEMO YA 3	DZINWE NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA	Vhulapfu ha tshifhinga (kha ngudo dza awata 1 24 miniti)
<p>1.13 U țanganya na u țusa</p>	<ul style="list-style-type: none"> • U țanganya u swika kha 999 • U țusa u bva kha 999 • U shumisa zwiga zwo teaho(+, -, =, □) • U ita nđowendowe nga zwivhumbi zwa 30 		<p>U fhindula kha lushaka lwa mbudziso lu tevhelaho:</p> <ul style="list-style-type: none"> • U țanganya dzothe 43 na 19 • U țanganya na fumi na 167 • 51 țanganya na 83 • U țanganya 70 na 50 • $280 = 120 + 80 + \text{£}$ • Ndi ifhio ine ya vha 30 u fhira 160 • U wana țhanganyelo ya 156 na 14 • U țanganya fumimbili na đana fusumbe țhanu • Ndi nomboro ifhio ine ya vha khulwane nga fumi u fhira 483? • Ndi nomboro ifhio ine na tea u i țanganya na 45 u wana 178? • Ndi nomboro ifhio ine na tea u i țanganya na 45 u wana 178? • Ndi nomboro ifhio ine na tea u i țanganya na 25 u wana 178? • Ndi ifhio ine ndo i țanganya na 56 ya mpha 170? • Đararu țanganya na mahumi maņa țanganya ra țanganya na nthihi 3 • Mahumi a 12 țanganya na nthihi dza 8 • $245 + 10 = \square$ $245 + 20 = \square$ $245 + 30 = \square$ <p>U divha uri £ yo imela nomboro i sa đivhei</p> <p>$45 + 81 = \square$</p> <p>$67 + \square = 125$</p> <p>$47 + 32 + 8 = \square$</p> <p>$31 + \square + 20 = 160$</p> <p>$\square + \triangle = 100$</p> <p>$\square + \triangle = 120$</p> <p>$\square + \triangle = 450$</p>	

THOHO	THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI MAFHELONI A NWAHA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHISAHO KHA THEMO YA 3	DZINWE NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA	Vhulapfu ha tshifhinga (kha ngudo dza awata 1 24 miniti)
<p>1.13 U țanganya na u țusa</p>	<ul style="list-style-type: none"> • U țanganya u swika kha 999 • U țusa u bva kha 999 • U shumisa zwiġa zwo teaho(+, -, =, □) • U ita nđowendowe nga zwiwumbi zwa 30 		<p>U pfesesa na u shumisa đivho uri u țanganya hu nga kona u itwa nga nđjila inwe na inwe. $178 + 12 = 190$ therefore $12 + 178 = 190$ U pfesesa u țusa musi nwaħa u tshi fhela U shumisa na u pfesesa luambo lwa muțuso: U dzhia, u țusa, hu sala zwingana, ndi zwițuku nga vħugai.... kha.... phambano vħukati ha, ndi khulwane nga vħugai...kha...., hu engedzwa nga vħugai..na u vħala na u nwaħa tshiga tsha u țusa (-) u bvela phanda na u bveledza u pfesesa ha muțuso sa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • U țusa; na • U wana phambano vħukati ha. <p>U pfesesa uri u țusa 0 zwi sia nomboro i so ngo shanduka: $192 - 0 = 192$ na $192 = 192 - 0$ U fhindula mbudziso dzo nwaħwaho nga nđjila dzo fhambanaho sa: 37 ha țuswa13 U țusa 40 u bva kha 280 162 ha țuswa 42 U tusa 45 u bva kha 390 Ndi ifhio phambano vħukati ha 738 na 157? 117 ndi țukhu nga nngana kha 449? Ndi nomboro ifhio ine no țusa 56 na wana 122? Ndi nomboro ifhio ine no țusa 56 khayo na wana132? Ndi nomboro ifhio ine no țusa56 khayo na wana 142? U wana phere dza nomboro dzine dza vha na phambano ya 10 Hu na penisela dza 45 kha đirowara ya mudededza. A netshedza penisela dza 17. Hu na nngana dzo salaho?</p>	

THOHO	THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI MAFHELONI A NWAHA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHISAHO KHA THEMO YA 3	DZIŊWE NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA	Vhulapfu ha tshifhinga (kha ngudo dza awata 1 24 miniti)
<p>1.13 U țanganya na u țusa</p>	<ul style="list-style-type: none"> • U țanganya u swika kha 999 • U țusa u bva kha 999 • U shumisa zwiġa zwo teaho(+, -, =, □) • U ita nđowendowe nga zwiwumbi zwa 30 		<p>U wana phere dza nomboro dzine dza vha na phambano ya 20.</p> <p>U țivha uri "yo imela nomboro i sa țivhei.</p> <p>557 – 134 = □</p> <p>800 – 530 = □</p> <p>762 - □ = 448</p> <p>598 – 42 = □</p> <p>687 - □ = 375</p> <p>13 – 6 = 15 - □</p> <p>□ - 18 = 24</p> <p>174 – 14 = □</p> <p>199 - □ = 25</p> <p>U thoma u pfesesa uri:</p> <p>125 – 10 yo fhambana na u bvisa 10 - 125</p> <p>U pfesesa vhushaka vhukati ha u țanganya na u țusa.</p> <p>U amba na u řiwala mbuno dza muțuso wa tshithu tsho livhanaho na tshithu kha mbuno dzo řekedzwaho dza u țanganya kha u fhambanyisa ha u hanezana. Sa tsumbo:</p> <p>25 + 68 = 93 zwi amba uri 93 – 68 = 25</p> <p>68 + 25 = 93 zwi amba uri 93 – 25 = 68</p> <p>122 – 104 = 18 zwi amba uri 18 + 104 = 122</p> <p>Hu si na u shumisa zwithu fhindulani zwi tevhelaho:</p> <p>Ni a țivha uri 145 + 120 = 265</p> <p>Afha:</p> <p>120 + 145</p> <p>265 – 120</p> <p>265 – 145</p>	

<p>THOHO</p>	<p>THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI MAFHELONI A NWAHA</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHISAHO KHA THEMO YA 3</p>	<p>DZINWE NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p>	<p>Vhulapfu ha tshifhinga (kha ngudo dza awara 1 24 miniti)</p>
<p>1.13 U țanganya na u țusa</p>	<ul style="list-style-type: none"> • U țanganya u swika kha 999 • U țusa u bva kha 999 • U shumisa zwiġa zwo teaho(+, -, =, □) • U ita nđowendowe nga zwiwumbi zwa 30 		<p>Ni a đivha uri $154 - 38 = 116$</p> <p>Afha: $154 - 116$ $116 + 38$ $38 + 116$</p> <p>U ħwala na u fhindula zwi tevhelaho $64 - 37 = \square$ zwo ralo $37 + \square = 64$ $137 - 17 = \square$ zwo ralo $\square + \triangle = 137$ $200 - 100 = \square$ zwo ralo $\square + 100 = 200$ $89 - 38 = 51$; 51 ndi phambano nga uri $\square + \triangle = 89$</p> <p>U ħwala mafhungo a nomboro maņa nga u shumisa idzi nomboro. 160, 35, 125</p> <p>U sedzulusa mvelelo ya u rekanya</p> <p>U sedzulusa u pfesesea ha thandululo</p> <p>Vhagudi vha tea u pfumbudzwa u sedza thandululo dzi pfalaho.</p> <p>Nđila ya u ita izwi ndi u anganyela phindulo hu sa athu u rekanywa. Musi hu tshi țanganywa nomboro mbili dzine dza vha tsini na tsini, tsumbo, 45 na 46, vhagudi vha nga kona u shumisa u davhula sa nđila ya u anganyela phindulo.</p> <p>U sedzulusa thandululo</p> <p>Vhagudi vha tea u đivha uri vha nga kona u</p> <ul style="list-style-type: none"> • sedzulusa țhanganyelo nga u țusa. Sa tsumbo: Arali $36 + 18 = 54$; zwa amba uri $54 - 18 = 36$ • sedzulusa u rekanya ha u țusa nga u țanganya. Tsumbo, $84 - 48 = 36$, zwa amba uri $36 + 48 = 84$ <p>U shumisa mashumele a khandza u sedzulusa thandululo ndi inwe mbuno ya u gudisa u țanganya na u țusa nga khatithi.</p>	

THOHO	THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI MAFHELONI A NWAHA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHISAHO KHA THEMO YA 3	DZINWE NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA	Vhulapfu ha tshifhinga (kha ngudo dza awara 1 24 miniti)
<p>1.14</p> <p>U țanganya ha u dovholola hu u livhisaho kha u andisa</p>	<ul style="list-style-type: none"> • U andisa nomboro 1 u swika kha 10 nga 1, 2, 3, 4, 5, 10 • U shumisa zwiiga zwo teaho (x, =, □) 		<p>Nga tshifhinga tsha themo iyi vhagudi vha bvela phanđa na u:</p> <ul style="list-style-type: none"> • u shumisa na pfesesa luambo lwa u andisa; • u sumbedza mbekanyo sa zwo imelaho u andisa; • u shumisa zwiiga zwo teaho u țalutshedza mafhungo a nomboro; • u pfesesa uri u țanganya ha u dovholola zwi nga kona u imelelwa nga u shumisa tshiga tsha u andisa; • u ita ndowendowe na u pfesesa uri u andisa hu nga kona u itwa nga nđila inwe na inwe (mulayo wa u kovhelana zwithu); • u shumisa mutalombalo u sumbedza u rekanya u andisa na u kona u țalutshedza zwo imelelaho (uri mifufho i sumbedza hani u țanganya ha u dovholola); na • U amba thebulu ya u andisa mazha. <p>Matheloni a themo vhagudi vha tea u kona u:</p> <p>shumisa luambo lwa muandiso kha nyimele ya u tou ita:</p> <p>davhula, u andisa, u andisa nga, muandiso wa..., u anda ha, zwigwada zwa..., u andisa sa -(hulu, -lapfu, țandavhuwa...), u fhira nga kavhili, kararu na u vhata na u riwala nga tshiga tsha u andisa (x)</p> <p>U shumisa luambo u rekanya u andisa.</p> <p>U pfesesa u andisa sa u țanganya ha u dovholola</p> <p>6 yo țanganywa ka 3 zwi fana na:</p> <p>$6 + 6 + 6 = 18$</p> <p>3 ka 6 = 18</p> <p>3 andisa nga 6 = 18</p> <p>$6 \times 3 = 183 \times 6 = 18$</p> <p>$3 \times 5 = 15$</p> <p>U pfesesa u andisa sa u buletshedza zwo vhekanywaho</p> <p>U thoma u divha uri u andisa hu a kona u itwa nga nđila dzo fhambanaho.</p>	

THOHO	THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI MAFHELONI A NWAHA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHISAHO KHA THEMO YA 3	DZINWE NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA	Vhulapfu ha tshifhinga (kha ngudo dza awata 1 24 miniti)																																	
<p>1.14</p> <p>U tanganya ha u dovholola hu u livhisaho kha u andisa</p>	<ul style="list-style-type: none"> • U andisa nomboro 1 u swika kha 10 nga 1, 2, 3, 4, 5, 10 • U shumisa zwiiga zwo teaho (x, =, □) 		<p>U fhindula mbudziso dzo netshedzawho nga nḽila dzo fhambanaho</p> <p>Ṙhanu mbili</p> <p>U dāvḽhula 5</p> <p>3 andisa nga 5</p> <p>Zwa u vhalela zwiraru kha muduba. Hu na miduba ya 4. Hu na zwa u vhalela zwiigana zwo tangana?</p> <p>2 ya andiswa nga 7</p> <p>16 ya andiswa nga 2</p> <p>U pfesesa mulayo wa khomuthethivi (communicative)</p> <p>$3 \times 4 = 12$ zwi fana na $4 \times 3 = 12$</p> <p>U ḽivha na u shumisa tshifara vhuimo £ sa tsho imelaho nomboro i sa ḽivhei.</p> <p>$2 + 2 + 2 = \square$</p> <p>$2 \times \square = 6$</p> <p>$5 + 5 + 5 = 5 + 5$ ngauralo $5 \times \triangle = 25$</p> <p>$4 + 4 + 4$ ngauralo $4 \times 3 = \square$</p> <p>$10 + 10 + 10 + 10 + 10$ ngauralo $10 \times \square = 50$</p> <p>$5 \times \square = \square \times 5 = 45$</p> <p>$4 \times 8 = \square \times 4$</p> <p>$8 + 8 + 8 = 3$ dza malo = $8 \times \square = 24$</p> <p>U pfesesa vhushaka vhukati ha u andisa na u dāvḽhula</p> <p>U kopa thebulu i re afho fhasi. U ḽadza miduba ya u andisa nga 4</p> <table border="1" data-bbox="1202 427 1318 1296"> <tr> <td></td> <td>1</td> <td>2</td> <td>3</td> <td>4</td> <td>5</td> <td>6</td> <td>7</td> <td>8</td> <td>9</td> <td>10</td> </tr> <tr> <td>4s</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>2s</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </table> <p>U shumisa zwiivhuimbeo zwo fhambanaho u andisa.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Giridi ya u andisa • Fulou tshati • Dzitthebulu 		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	4s											2s											
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10																											
4s																																					
2s																																					

THOHO	THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI MAFHELONI A NWAHA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHISAHO KHA THEMO YA 3	DZINWE NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA	Vhulapfu ha tshifhinga (kha ngudo dza awara 1 24 miniti)
<p>1.15 U kovha</p>	<ul style="list-style-type: none"> U kovha nomboro u swika kha 99 nga 1, 2, 3, 4, 5, 10 U shumisa zwiga zwo teaho (\pm, $=$, \square) 		<p>DZINWE NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p> <p>Phambano ndi ifhio u bva kha Themo ya 3? Mafheloni a themo ri tea u vha na vhuṭanzi uri vhagudi vha kona u:</p> <ul style="list-style-type: none"> pfesesa uri u hafula ndi u hanedza ha u davhula na u humbula madavhulu a nomboro dzoṭhe u swika kha 20 na dzihafu dzi elanaho nadzo; U tshenzhela u kovha sa u vhea nga zwiḡwada; U pfesesa na u takalela vhuṣhaka vhukati ha u andisa na u kovha sa zwi shumaho u fhambana; U shuma nga u ita na maitele a si a fomala o tou ṅwalwaho a u kovha didzhithi mbili nga didzhithi nthihi; U shumisa ṅḡivho dzavho dza vhuimo ha nomboro u rekanya u andisa na u kovha; U ṭalutshedza uri ndi u rekanyaḡe he vha ita na hone ndi ngani; U ita nyambedzano nga phiindulo dzavho na u ṭalutshedza mihumbulo yavho; na U shumisa ṅḡivho ya tswayo dza nomboro na nomboro dzi elanaho dza khanedza, dzo katela u davhula na u hafula, u swika kha u anganyela na u sedzulusa u rekanya. <p>Zwiṭṭirathedzhi zwa u rekhoda Hu na zwiṭṭirathedzhi zwiṅwe zwa u rekhoda zwine vhagudi vha nga zwi shumisa kha Gireisi ya 3. Vhagudi vha nga si tou kona zwiṭṭirathedzhi zwoṭhe. Vha tea u thusiwa kha u sedza kha fhungo ja nomboro ya u kovha na u dzhiya tshoyo ya tshijirathedzhi tsho teaho u shumiswa. Ho lavhalelwa uri vhagudi a vha tsha ḡo ḡitika nga u ola zwiḡanyiso na uri vha ḡo vha vha tshi vho shumisa nomboro u ṭalutshedza mihumbulo yavho.</p> <p>U ṭusa ha u dovholola Tshijirathedzhi itshi tshi ḡo vha tsho shumiswa musi hu tshi tandululwa thaidzo dza maiḡfi na uri vhagudi vha tea u thusiwa kha u sedza kha tshikhala tsha nomboro na u dzhia tsho ya uri kana u rekanya hu nga itwa nga u shumisa u ṭusa nga u dovholola.</p> <p>$40 \div 8 = \square$ $40 - 8 \quad 32 - 8 \quad 24 - 8 \quad 16 - 8 \quad 8 - 8 = 0$ Vhagudi vha vhalala uri vho bvisa nomboro ya 8 lungana u swika kha 0.</p>	

<p>T̩HOHO</p>	<p>T̩HODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI MAFHELONI A NWAHA</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHISAHO KHA THEMO YA 3</p>	<p>DZINWE NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p>	<p>Vhulapfu ha tshifhinga (kha ngudo dza awara 1 24 miniti)</p>
<p>1.15 U kovha</p>	<ul style="list-style-type: none"> • U kovha nomboro u swika kha 99 nga 1, 2, 3, 4, 5, 10 • U shumisa zwiga zwo teaho (÷, =, □) 		<p>U țanganya ha u dovholola</p> <p>Vhagudi vhanwe vha nga shumisa hetshi tshitiirathedzhi, arali vho pfesesa vhusaka vhuakati ha u andisa na u kovha. Hurwe hafhu tshikhala tsha nomboro tshi go sumbedza arali tshitiirathedzhi itshi tsho tea kana hai.</p> <p>$40 \div 8 = 5$</p> <p>$8 + 8 = 16 + 8 = 24 + 8 = 32 + 8 = 40$</p> <p>Vhagudi vha vhala uri vho țanganya 8 lungana u wana 40.</p> <p>U shumisa u andisa</p> <p>Vhagudi vha tea u kona u swika kha u amba uri: "Ndi țivha mini nga ha u andisa u kona u thusea kha u rekanya u kovha?"</p> <p>Vhagudi vha kona u riwala fhasi mbuno dza u andisa dzine vha dzi țivha kha bodo ya phindulo, u vha thusa kha u kovha</p> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; margin: 10px 0;"> <p>Bodo ya phindulo</p> <p>u țivha: $10 \times 3 = 30$</p> <p>u țivha: $4 \times 3 = 12$</p> </div> <p>$72 \div 3 = \square$</p> <p>$10 \times 3 = 30$</p> <p>$10 \times 3 = 30$</p> <p>$30 + 30 = 60$</p> <p>$72 - 60 = 12.$</p> <p>$4 \times 3 = 12$</p> <p>$10 + 10 + 4 = 24$</p> <p>Ngauralo $72 \div 3 = 24$</p>	

THOHO	THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI MAFHELONI A NWAHA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHISAHO KHA THEMO YA 3	DZINWE NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA	Vhulapfu ha tshifhinga (kha ngudo dza awara 1 24 miniti)
<p>1.15 U kovha</p>	<ul style="list-style-type: none"> U kovha nomboro u swika kha 99 nga 1, 2, 3, 4, 5, 10 U shumisa zwiga zwo teaho (\div, $=$, \square) 		<p>Mulayo wa Disijiributivu (Distributive property)</p> <p>Mulayo wa u kovhelana kha u kovha nga fhasi ha u tanganya, zwine zwa amba uri nomboro i kona u pwashekanywa ya bva zwiipida zwi sa konqi kha u rekanya.</p> $39 \div 3 = \square$ $= (30 + 9) \div 3$ $= (30 \div 3) + (9 \div 3)$ $= 10 + 3$ $= 13$ <p>U pwashekanya nomboro u ya kha hafu: 60 yo hafuliwa</p> <p>Hafha vhagudi vha ri kha vhone vhane: "Ndi divha mini nga u kovha nga 5?" Vhagudi vha divha uri 30 i a kovhea nga 5 hu si sale tshitahe.</p> $60 \div 5 = \square$ $30 \div 5 = 6$ $30 \div 5 = 6$ $6 + 6 = 12$ <p>U shumisa u hafula u kovha nga 4</p> <p>Vhagudi vho vha vha tshi davhula na u hafula lwa minwaha miraru. Vha tea u shumisa izwi zwikili sa zwiirathedzhi zwa u rekanya. Ndivho ya u davhula na u hafula hu nga kona u shumiswa kha u kovha:</p> $96 \div 4 = \square$ $96 \div 2 = 48$ $48 \div 2 = 24$	

<p>T̩HOHO</p>	<p>T̩HODEA DZA KHONTSEPUTI NA Z̩WIKILI MAFHELONI A NWAHA</p>	<p>KHONTSEPUTI NA Z̩WIKILI ZWO LIVHISAHO KHA THEMO YA 3</p>	<p>DZ̩NWE NOTSI DZA U B̩VISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p>	<p>Vhulapfu ha tshifhinga (kha ngudo dza awara 1 24 miniti)</p>				
<p>1.15 U kovha</p>	<ul style="list-style-type: none"> • U kovha nomboro u swika kha 99 nga 1, 2, 3, 4, 5, 10 • U shumisa zwigwa zwo teaho (\div, $=$, \square) 		<p>Mafheloni a themo vhagudi vha tea u kona u : U pfesesa, u shuma na u thoma u vhala: Tshithini kha tshinwe na tshinwe, zwivhili, kha tshinwe na tshinwe.....u kovhelana, u hafula, dzihafu, yo fhelelano, u kovha, u kovha nga 3, u kovha nga 4, u kovha zwa bva 2, u kovha zwa bva 3, zwo salaho, u kovha nga ... zwigwada zwi eđanaho zwa...., zwo salaho U vhala, u n̩wala na u shumisa tshiga tsha u kovha (\div) U shumisa ulwu luambo u rekanya ha u kovha U pfesesa u kovha sa u vhea nga zwigwada, kana u t̩usa ha u dovholola U fhindula mbudziso dzo tou n̩walwaho nga n̩jila dzo fhambanaho: U kovhelana 16 nga 2 U kovha 20 nga 5 Hu na t̩hanu nngana dzi itaho 50? Hu na 10c dza mangwede nngana dzi u itaho 50c? Hu na n̩na nngana kha 20, kha 28, kha 36? Hu na t̩hanu nngana kha 20, kha 40, kha 50, kha 60? Arina uri u guda maipfi maswa a 5 đuvha i̩nwe na i̩nwe. O fhedza mađuvha a £ u guda maipfi a 40 mahumi a $6 \div 3 = \square$ mahumi U đivha mashumisele a zwigwa sa \square ya nomboro i sa đivhei. U lavhelesa kha zwa u vhalela afho fhasi na u fhedzisa fhungo ja nomboro</p> <div data-bbox="1174 1001 1306 1320" style="border: 1px solid black; padding: 5px; display: inline-block;"> <table style="border-collapse: collapse; text-align: center;"> <tr> <td style="border: 1px solid black; padding: 2px;">○ ○</td> <td style="border: 1px solid black; padding: 2px;">○ ○</td> <td style="border: 1px solid black; padding: 2px;">○ ○</td> <td style="border: 1px solid black; padding: 2px;">○ ○</td> </tr> </table> </div> <p>Hu na zwigwada zwa \square zwa 3 $15 - 3 - 3 - \square - \square - \square = 0$ $15 \div 3 = \square$</p>	○ ○	○ ○	○ ○	○ ○	
○ ○	○ ○	○ ○	○ ○					

<p>THOHO</p>	<p>THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI MAFHELONI A NWAHA</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHISAHO KHA THEMO YA 3</p>	<p>DZINWE NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p>	<p>Vhulapfu ha tshifhinga (kha ngudo dza awara 1 24 miniti)</p>
<p>1.15 U kovha</p>	<ul style="list-style-type: none"> • U kovha nomboro u swika kha 99 nga 1, 2, 3, 4, 5, 10 • U shumisa zwiga zwo teaho (\div, $=$, \square) 		<p>Sedzani afho kha nyolo ni kone u fhedzisa fhungo:</p> <p>Hu na zwithoma zwa \square zwo țangana zwoțhe, na uri hu na zwigwada zwa r zwa zwithoma zwa 3 kha tshinwe na tshinwe</p> <p>Ngauralo: $\square \div 3 = \triangle$</p> <p>U kopa na u fhedzisa:</p> <p>$20 \div 2 = \square$ $20 \div \square = 10$ $20 \div \square = 2$</p> <p>$21 \div 3 = \square$ $21 \div \square = 7$ $21 \div 7 = \square$</p> <p>U pfesesa milayo ya u kovha nga 1 na 0</p> <p>$6 \div 1 = \square$</p> <p>$8 \div 1 = \square$</p> <p>$12 \div \square = 12$</p> <p>$6 \div 0 = \square$</p> <p>$\square \div 4 = 0$</p> <p>$1 \div 1 = \square$</p> <p>$0 \div 7 = \square$</p> <p>U shuma, u vhala na u thoma u řwala:</p> <p>Zwo salelaho na tshitãhe....</p> <p>U rekanya zwițãhe musi hu tshi shumiswa na u rekanya u kovha :</p> <p>$12 \div 5$ ndi 2 tshitãhe 2</p> <p>$23 \div 7$ ndi 3 tshitãhe 2</p>	

THOHO	THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI MAFHELONI A NWAHA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHISAHO KHA THEMO YA 3	DZINWE NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA	Vhulapfu ha tshifhinga (kha ngudo dza awara 1 24 miniti)																														
<p>1.15 U kovha</p>	<ul style="list-style-type: none"> • U kovha nomboro u swika kha 99 nga 1, 2, 3, 4, 5, 10 • U shumisa zwiga zwo teaho (\pm, =, \square) 		<p>U pfesesa vhusshaka vhukati ha u andisa na u hafula U ffindula lushaka lwa mbudziso lu tevhelaho: U kopa thebulu i re afho fhasi. U dadza 'muduba wa u andisa nga 4'. Ndi phetheni ifhio i vhonealaho?</p> <table border="1" data-bbox="508 450 626 1320"> <tr> <td>1</td><td>2</td><td>3</td><td>4</td><td>5</td><td>6</td><td>7</td><td>8</td><td>9</td><td>10</td> </tr> <tr> <td>nga4</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td> </tr> <tr> <td>nga2</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td> </tr> </table> <p>U hafula nomboro kha muduba wa muandiso wa '4' u wana nomboro kha muduba wa muandiso wa '2'.</p> <p>Ndi phetheni ifhio ine na i vhona? U pfesesa uri u kovha ndi u shumela murahu ha u andisa. U sumbedza haya mafhungo a nomboro nga nyolo</p> <p>$4 \times 5 = \square$ $20 \div 5 = \square$ $12 \times 4 = \square$ $48 \div 4 = \square$</p>	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	nga4										nga2										
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10																									
nga4																																		
nga2																																		

THOHO	THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI MAFHELONI A NWAHA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHISAHO KHA THEMO YA 3	DZINWE NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA	Vhulapfu ha tshifhinga (kha ngudo dza awara 1 24 miniti)
<p>1.16 Murekanyo wa Mathematiki</p>	<p>Khontseputi ya nomboro: Tshikhala 999</p> <ul style="list-style-type: none"> • U tevhhekanya sethe ya nomboro dzo khetihwaho ya nekedzwa . • U vhambedza nomboro u swika kha ya 999 na u amba uri ndi ifhio ine ya vha khulwane kana thukhu nga 1,2,3,4,5 na 10 <p>U humbula nga u tsvhanya:</p> <ul style="list-style-type: none"> • U tsvhanya na u tusa mbuno u swika kha 20 • U tsvhanya kana u tusa muandiso wa 10 u bva kha 0 u swika kha 100 • Mbuno dza u andisa na u kovha dza: • thebulu ya u andisa nga mbili u swika kha 2 x 10 • thebulu ya u andisa nga fumi u swika kha 10 x 10 <p>Zwiitirathedzhi zwa u rekanya</p> <p>U shumisa zwiitirathedzhi zwa u rekanya zwi tevhelaho:</p> <ul style="list-style-type: none"> • U thoma nga nomboro khulwane u itela u vhala u tshi ya phanqa kana u vhala u tshi ya murahu • Mutalombalo • U davhula na u hafula • U fhaṭa na u kwashekanya nomboro • U shumisa vhusshaka vhukati ha u tsvhanya na u tusa • U shumisa vhusshaka vhukati ha u andisa na u kovha 		<p>Tsumbo dza mbudziso dzine dza nga kona u vhudziswa:</p> <p>Khontseputi ya nomboro:</p> <p>Madzina a nomboro na zwiiga</p> <p>Imisela nṭha garata kana u ṅwala fhasi dzina la nomboro. U khettha mugudi u ṅwala nomboro ya u fanyanyisa .</p> <p>Khulwane kana thukhu</p> <p>Ndi ifhio</p> <p>thukhu nga 1 kha 900</p> <p>khulwane nga1 u fhira 899</p> <p>khulwane nga 2 u fhira 702</p> <p>thukhu nga 2 kha 405</p> <p>khulwane nga 3 u fhira 477</p> <p>thukhu nga 3 kha 251</p> <p>khulwane nga 4 u fhira 868</p> <p>thukhu nga 4 kha 967</p> <p>khulwane nga 5 u fhira 729</p> <p>thukhu nga 5 kha 685</p> <p>khulwane nga 10 u fhira 490</p> <p>thukhu nga 10 kha 660</p> <p>Ndi jedere ifhio la 5 kha majedere a alifabethe?</p> <p>Nwedzi wa vhu 9 kha ṅwaha ndi u fhio?</p> <p>U tevhhekanya na U vhambedza</p> <p>Ndi ifhio khulwane: 621 kana 671?</p> <p>Neani nomboro i re vhuukati ha 154 na 159.</p>	

THOHO	THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI MAFHELONI A NWAHA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHISAHO KHA THEMO YA 3	DZINWE NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA	Vhulapfu ha tshifhinga (kha ngudo dza awara 1 24 miniti)
<p>1.16 Murekanyo wa Mathematiki</p>	<p>Khontseputi ya nomboro: Tshikhala 999</p> <ul style="list-style-type: none"> • U tevhekanya sethe ya nomboro dzo khethiwaho ya nekedzwa . • U vhambedza nomboro u swika kha ya 999 na u amba uri ndi ifhio ine ya vha khulwane kana thukhu nga 1,2,3,4,5 na 10 <p>U humbula nga u țavhanya:</p> <ul style="list-style-type: none"> • U țanganya na u țusa mbuno u swika kha 20 • U țanganya kana u țusa muandiso wa 10 u bva kha 0 u swika kha 100 • Mbuno dza u andisa na u kovha dza: • thebulu ya u andisa nga mbili u swika kha 2×10 • thebulu ya u andisa nga fumi u swika kha 10×10 <p>Zwițirathedzhi zwa u rekanya</p> <p>U shumisa zwițirathedzhi zwa u rekanya zwi tevelahō:</p> <ul style="list-style-type: none"> • U thoma nga nomboro khulwane u itela u vhala u tshi ya phanța kana u vhala u tshi ya murahu • Mutalombalo • U davhula na u hafula • U fhața na u kwashekanya nomboro • U shumisa vhushaka vhukati ha u țanganya na u țusa • U shumisa vhushaka vhukati ha u andisa na u kovha 		<p>Mbuno dza u țanganya na uțusa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • U rwela ngomani zwi vhumbi zwa nomboro dzo țhe u swika kha 20. <p>$\square + \triangle = 20$ $\square + \triangle = 16$ $20 = \square - \triangle$</p> <p>Mbuno dza u țanganya na u țusa dza nomboro dzo țhe u swika kha na u katela 20.</p> <p>$1 + 11 = 12$ $11 + 1 = 12$ $2 + 10 = 12$ $10 + 2 = 12$ $3 + 9 = 12$ $9 + 9 = 12$ $18 - 4 = 14$ $18 - 14 = 4$ $18 - 5 = 13$ $18 - 13 = 5$ $18 - 6 = 12$ $18 - 12 = 6$</p> <p>U humbula nga u țavhanya u țanganya madavhulu u swika kha 20. Izwi zwi tea u dzhenisa mbuno dzi elanaho na u țusa..</p> <ul style="list-style-type: none"> • $1 + 1 = 2$ • $2 + 2 = 4$ • $3 + 3 = 6$ • $4 + 4 = 8$ • $5 + 5 = 10$ • $6 + 6 = 12$ • $7 + 7 = 14$ • $8 + 8 = 16$ • $9 + 9 = 18$ • $10 + 10 = 20$ 	

THOHO	THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI MAFHELONI A NWAHA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHISAHO KHA THEMO YA 3	DZINWE NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA	Vhulapfu ha tshifhinga (kha ngudo dza awara 1 24 miniti)
<p>1.16 Murekanyo wa Mathematiki</p>	<p>Khontseputi ya nomboro: Tshikhala 999</p> <ul style="list-style-type: none"> • U tevhhekanya sethe ya nomboro dzo khethiwaho ya nkedzwa . • U vhambedza nomboro u swika kha ya 999 na u amba uri ndi ifhio ine ya vha khulwane kana thukhu nga 1,2,3,4,5 na 10 <p>U humbula nga u tsvhanya:</p> <ul style="list-style-type: none"> • U tsvhanya na u tsvha mbuno u swika kha 20 • U tsvhanya kana u tsvha muandiso wa 10 u bva kha 0 u swika kha 100 • Mbuno dza u andisa na u kovha dza: • thebulu ya u andisa nga mbili u swika kha 2 x 10 • thebulu ya u andisa nga fumi u swika kha 10 x 10 <p>Zwiitirathedzhi zwa u rekanya</p> <p>U shumisa zwiitirathedzhi zwa u rekanya zwi tevhelaho:</p> <ul style="list-style-type: none"> • U thoma nga nomboro khulwane u itela u vhala u tshi ya phanḁa kana u vhala u tshi ya murahu • Mutalombalo • U davhula na u hafula • U fhaḁa na u pwashhekanya nomboro • U shumisa vhusshaka vhukati ha u tsvhanya na u tsvha • U shumisa vhusshaka vhukati ha u andisa na u kovha 		<p>U sumbedza mudededzi nomboro ine ya tsvhanywa u ita 20 (u nḁwala fhasi kana nga u shumisa vhuimo ha nomboro kana garaḁa dza fuḁadi).</p> <ul style="list-style-type: none"> • 8 • 2 • 9 • 15 • 3 <p>U sumbedza mudededzi nomboro yo salaho musi Yo tsvha u bva kha 20(u nḁwala fhasi kana nga u shumisa vhuimo ha nomboro kana magaraḁa a fuḁadi)</p> <ul style="list-style-type: none"> • 5 • 18 • 0 • 14 • 7 <p>Zwiitirathedzhi zwa u rekanya:</p> <p>U shumisa zwiitirathedzhi zwa u rekanya u tsvhanyisa na u tsvha nga vhuronwane.</p> <p>U tsvhanya nomboro dzo vhalaho nga u shumisa zwiitirathedzhi sa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • U lavhelesa kha phere dza nomboro dzine dza vhumba 10 na u shumisa dzone u thoma <p>2 + 7 + 8</p> <p>2 + 8 dzi ita 10 na u tsvhanya na 7.</p> <p>U dzhenisa nomboro khulwane u thoma kha u tevhhekanya u vhala hu tshiwa phanḁa kana u vhala hu tshi yiwa murahu</p> <ul style="list-style-type: none"> • U thoma nga u vhea nomboro khulwane u itela u vhala u tshi ya phanḁa na murahu. <p>5 + 15</p> <p>U dovholosa u amba fhungo la nomboro 15 + 5 na u vhala u tshi ya phanḁa u swika kha 20</p>	

THOHO	THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI MAFHELONI A NWAHA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHISAHO KHA THEMO YA 3	DZINWE NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA	Vhulapfu ha tshifhinga (kha ngudo dza awara 1 24 miniti)
<p>1.16 Murekanyo wa Mathematiki</p>	<p>Khontseputi ya nomboro: Tshikhala 999</p> <ul style="list-style-type: none"> • U tevhkekanya sethe ya nomboro dzo khethiwaho ya nekedzwa . • U vhambedza nomboro u swika kha ya 999 na u amba uri ndi ifhio ine ya vha khulwane kana thukhu nga 1,2,3,4,5 na 10 <p>U humbula nga u țavhanya:</p> <ul style="list-style-type: none"> • U țanganya na u țusa mbuno u swika kha 20 • U țanganya kana u țusa muandiso wa 10 u bva kha 0 u swika kha 100 • Mbuno dza u andisa na u kovha dza: • thebulu ya u andisa nga mbili u swika kha 2×10 • thebulu ya u andisa nga fumi u swika kha 10×10 <p>Zwițirathedzhi zwa u rekanya</p> <p>U shumisa zwițirathedzhi zwa u rekanya zwi tevnelaho:</p> <ul style="list-style-type: none"> • U thoma nga nomboro khulwane u itela u vhala u tshi ya phanța kana u vhala u tshi ya murahu • Mutalombalo • U dāvhula na u hafula • U fhața na u pwashkekanya nomboro • U shumisa vhusshaka vhukati ha u țanganya na u țusa • U shumisa vhusshaka vhukati ha u andisa na u kovha 		<ul style="list-style-type: none"> • U shandukisa nomboro u swika kha 10 na u țusa kana u țanganya na 1 <p>Sa tsumbo:</p> $8 + 9 = 17$ <p>na u țalutshedza uri u nga ita $8 + 9 = 8 + 10 - 1$</p> $6 + 11 = 17$ <p>na u țalutshedza uri u nga ita $6 + 10 + 1$</p> $17 - 9 = 8$ <p>na u țalutshedza uri u nga ita $17 - 10 + 1$</p> <ul style="list-style-type: none"> • U pwashkekanya nomboro u ya nga zwițipida zwayo ha kona u țanganywa <p>U fhața na u pwashkekanya nomboro:</p> <p>Sa tsumbo, u shuma lwa murekanyo:</p> <p>u bvela phanța na u pwashkekanya nomboro kha 'zwițipida zwițukuku'</p> $8 + 12 = 8 \text{ țanganya } (10 + 2)$ $= 8 + 2 + 10$ $= 10 + 10$ $= 20$ <ul style="list-style-type: none"> • U shumisa u dāvhula sa tshițirathedzi tsha u rekanya <p>U topola madāvhulu dzi re tsini. Sa tsumbo:</p> $8 + 7 = 15$ <p>u țalutshedza uri ndi u dāvhula 7 ra țanganya na 1 kana u dāvhula 8 ha țuswa 1</p> <p>U țivha uri musi nomboro mbili dzi tsini na tsini kha saizi, zwi a leluwa u wana phambano nga u vhala u tshi ya phanța hu si nga u vhala u tshi ya murahu.</p> $17 - 13 = 4$ <p>na u țalutshedza uri u vhala u tshi ya phanța u bva kha 13 u swika kha 17 zwi ri fha 4</p> <p>Minwe ya mirekanyo ya mbalo i nga kona u itwa hu si na zwițhu, fhedzi ndi zwa ndeme u ita mbalo dza murekanyo nga shumisa zwițhu.</p> <p>Zwishumiswa zwo themedelwaho</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mutalombalo (u re na tshivhumbeo na u si na tshithu) • Giridi ya nomboro • Magarața dza vhuimo ha nomboro (magarața a fuładi) • Vhulungu ha u vhala 	

THOHO	THOĎEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI MAFHELONI A NWAHA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHISAHO KHA THEMO YA 3	DZINWE NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA	Vhulapfu ha tshifhinga (kha ngudo dza awara 1 24 miniti)
<p>1.17 Furakisheni dzo doweleaho</p>	<ul style="list-style-type: none"> U shumisa na u amba madzina a furakisheni kha nyimele yo doweleaho yo katela dzihafu, dzikotara, tshamalo, tshararu, tsharathi, tshaṭhanu U ḡivha furakisheni kha tshivhumbeo tsha nyolo U thoma u ḡivha uri dzihafu 2 kana 3 tshararu zwi ita tshipiḡa tsho fhelelaho na uri hafu 1 na kotara 2 zwi a lingana U ḡwala furakisheni sa hafu ya 1, 2 tshararu 		<p>Matheloni a themo vhagudi vha tea u kona u:</p> <ul style="list-style-type: none"> u ḡivha zwiḡiḡa zwa zwi vhumbeo na u ombedzela u pfesesea havho uri dzihafu dzi tea u lingana nga saizi; u ḡivha uri dzikotara nṅa dzi ita tshipiḡa tsho fhelelaho na uri kotara iṅwe na iṅwe dzi tea u vha dza saizi nthini; u wana tshipiḡa kha tshigwada tsha zwithu; u vhala na u ḡwala dzina la tshipiḡa; na u tevhekanya, u buletshedza na u vhambedza zwiḡiḡa. <p>Matheloni a themo vhagudi vha pfesesa furakisheni sa tshipiḡa tsha tsho fhelelaho na u kona u fhiindula mbudziso dzi fanaho:</p> <p>dzihafu dza = tshipiḡa tsho fhelelaho</p> <p>dzikotara dza = tshipiḡa tsho fhelelaho</p> <p>tshararu zwa = tshipiḡa tsho fhelelaho</p> <p>dzihafu dza = tshipiḡa tsho fhelelaho</p> <p>tshaṭhanu zwa = tshipiḡa tsho fhelelaho</p> <p>tsharathi zwa = tshipiḡa tsho fhelelaho</p> <p>U fhiindula mbudziso dzi ngaho sa:</p> <p>Musi tshivhumbeo tsho fhandulwa nga vhukati tsha bva zwiḡiḡa 2 zwi eḡanaho, ri vhidza zwiḡiḡa izwi zwoṭhe_____</p> <p>Musi tshivhumbeo tsho fhandulwa tsha bva zwiḡiḡa 3 zwi eḡanaho, ri vhidza zwiḡiḡa izwi zwoṭhe_____</p> <p>Musi tshivhumbeo tsho fhandulwa tsha bva zwiḡiḡa _____ zwiḡiḡa zwi eḡanaho ri zwi vhidza kotara.</p>	

THOHO	THOĎEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI MAFHELONI A NWAHA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHISAHO KHA THEMO YA 3	DZINWE NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA	Vhulapfu ha tshifhinga (kha ngudo dza awara 1 24 miniti)
<p>1.17 Furakisheni dzo doweleaho</p>	<ul style="list-style-type: none"> • U shumisa na u amba madzina a furakisheni kha nyimele yo doweleaho yo katela dzihafu, dzikotara, tshamalo, tshararu, tsharathi, tshaṭhanu • U ḡivha furakisheni kha tshivhumbeo tsha nyolo • U thoma u ḡivha uri dzihafu 2 kana 3 tshararu zwi ita tshipiḡa tsho fhelelaho na uri hafu 1 na kotara 2 zwi a lingana • U ḡwala furakisheni sa hafu ya 1, 2 tshararu 		<p>U kona u vhambedza saizi ya dzifurakisheni</p> <p>Na hafu ya 1 ndi khulwane kana ṭhukhu kha kotara dza 3? Hu na kotara nngana dzi linganaho na 1yo fhelelaho? Hu na tshamalo nngana dzi linganaho na 1yo fhelelaho? Kotara mbili dzi eḡana na hafu ya 1? U wana a furakisheni ya zwithu zwo kuvhanganywaho. Hu na malungu a 12. A 8 ndi pinki na matsheṅa 4. Ndi furakisheni ifhio ya vhulungu vhtushena?</p>	

GIREIDI YA 3 THEMO YA4
2. PHETHENI, MISHUMO NA ALIGEBURA

THOHO	THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI MAFHELONI A NWAHA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWOLIVHISAHO KHA THEMO YA4	DZINWE NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA	Vhulapfu ha tshifhinga
<p>2.1 Phetheni dza dzhometiri</p>	<p>U kopa, u engagededza na u buletshedza U kopa, u engagededza na u buletshedza nga maipfi</p> <ul style="list-style-type: none"> • Phetheni yo leluwaho yo itwaho nga zwithu zwi no farea • Phetheni dzo leluwaho dzo itwaho nga u ola dza mitalo, zwivhumbeo kana zwithu <p>U sika na u buletshedza phetheni dzavho U sika na u buletshedza phetheni dzavho dza dzhometiri</p> <ul style="list-style-type: none"> • na zwithu zwi no farea • nga u ola mitalo, zwivhumbeo kana zwithu <p>Phetheni hothe u mona na rine U topola, u buletshedza nga maipfi na u kopa phetheni dza dzhometiri</p> <ul style="list-style-type: none"> • kha tsiko • u bva kha vhutshilo ha musalauno ha qvha jinwe na jinwe • u bva kha vhufa ha mvelele yashu 	<p>Phetheni hothe u mona rine U topola, u buletshedza nga maipfi na u kopa phetheni dzavho dza dzhometiri</p> <ul style="list-style-type: none"> • kha mupo • u bva kha vhutshilo ha musalauno ha qvha jinwe na jinwe • u bva kha vhufa ha mvelele yashu 	<p>Vhagudi vha do shuma na phetheni u bva kha vhupo, vhutshilo ha musalauno ha qvha jinwe na jinwe na vhufo ha mvelele yashu u bva kha Gireidi ya 1 u swika kha Gireidi ya 6. Izwi zwi amba uri a vha tei u fhedza tshifhinga kha thoho iyi. Hu teavho na u nangwa nyito na phetheni dzo teaho Gireidi inwe na inwe.</p> <p>Lushaka luthini lwa phetheni lune vhagudi vha tea u lu sedza ndi ndinganyahuvhili. Tsumbo, mațari manzhi na zwifhațuwo zwa zwipuka zwi na ndinganyahuvhili. Zwo ralo na kha zwikhokhonono zwinzhi arali zwi tshi nga sedzwa u bva ntha na phetheni kha vhuuzhi ha zwiņoni arali zwo sedzwa u bva fhasi.</p> <p>Kha Gireidi ya 3 hu na u sedza kha u wana ndinganyahuvhili nga u peta bambiri ra wana ndinganyahuvhili ha bambiri lo petwaho. Vhagudi vha nga kona u ita phetheni nga u gera zwivhumbeo kha bambiri lo petwaho. Izwi zwi a kona u dzhenisa u ita dzidoji na mabambiri a dziraga dza tshikale o gerwaho phetheni. Vhagudi vha kona u sedza na u amba nga ha phetheni kha dzi doji dzo khoretshetwaho na zwifanyiso zwa phetheni zwo gerwaho zwa vha mabambiri a raga dza tshikale.</p> <p>Vhagudi vha kona u sedza phetheni kha</p> <ul style="list-style-type: none"> • luhura lwa qirața (qirața kana, matanda, kana lwa semende); • zwidina na thaila dza fhasi; • țhanga; • zwiambaro na malabi; • phuleithi, khaphu na sosara; • bola dza milenzhe; • zwifuwo sa kholomo, vhukovhe na zwisusu, mbiđi, țhuđwa, nngwe, zwiņoni, zwikhokhonono • maluvha na mațari; • bambiri la luvhondo, zwo katela bambiri la luvhondo lo itwaho nga khavara yo rwalwaho zwithu zwine zwa dzulela u wanala ngomu mikhukhuni na mazhazhani. • Vhulungu ho lunzhezdwaho ha sialala kana ha tshimodeni • khali dza sialala dza vumba kana muthatha wo lukwaho. 	<p>Ngudo 1</p>

THOHO	THOĎEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI MAFHELONI A NWAHA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWOLIVHISAHO KHA THEMO YA4	DZINWE NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA	Vhulapfu ha tshifhinga
<p>2.1 Phetheni dza dzhometjiri</p>	<p>U kopa, u engagedzeda na u buletshedza U kopa, u engagedzeda na u buletshedza nga maipfi</p> <ul style="list-style-type: none"> • Phetheni yo leluwaho yo itwaho nga zwithu zwi no farea • Phetheni dzo leluwaho dzo itwaho nga u ola dza mitalo, zwivhumbeo kana zwithu <p>U sika na u buletshedza phetheni dzavho U sika na u buletshedza phetheni dzavho dza dzhometjiri</p> <ul style="list-style-type: none"> • na zwithu zwi no farea • nga u ola mitalo, zwivhumbeo kana zwithu <p>Phetheni hoĥthe u mona na riĥe U topola, u buletshedza nga maipfi na u kopa phetheni dza dzhometjiri</p> <ul style="list-style-type: none"> • kha tsiko • u bva kha vhutshilo ha musalauno ha ĥuvha jirĥwe na jirĥwe • u bva kha vhufo ha mvelele yashu 	<p>Phetheni hoĥthe u mona riĥe U topola, u buletshedza nga maipfi na u kopa phetheni dzavho dza dzhometjiri</p> <ul style="list-style-type: none"> • kha mupo • u bva kha vhutshilo ha musalauno ha ĥuvha jirĥwe na jirĥwe • u bva kha vhufo ha mvelele yashu 	<p>Vhagudi vha nga buletshedza hani phetheni dzine vha dzi vhona u mona na riĥe? Hu na nĥila dzo fhambanaho dza u buletshedza phetheni dzine ra dzi vhona u mona na riĥe. Vhunzhi ha phetheni u mona na riĥe dzo itwa nga mitalo, zwivhumbeo kana zwithu. Zwivhumbeo kana zwithu a zwi tei u kwamanyiswa na zwivhumbeo zwa dzhometjiri zwa 2-D na zwithu zwa 3-D zwe zwa shumwa ngazwo kha Gireidi ya 2. Zwoĥthe zwine vhagudi vha sedza khazwo ndi;</p> <ul style="list-style-type: none"> • zwifhio zwe zwa dovholoswa, tsumbo.zwithoma, mitalo, tshivhumbeo tshinĥwe na tshinĥwe; na • uri zwo dovhololwa hani, tsumbo. • mutalo tswititi wo pfukekanyaho muĥwe (sa kha labi ja u janzwa), mitalo ine ya rambalala u lapfa nga fhasi ha labi kana u rambalala na hembe, mitalo ine ya raha u lapfa na mulenzhe wa vhurukhu; • mitalo yo khonakhonaho u fana na mutalo wo monaho u tshi dovha une wa vhonala musi hu tshi tshewa u rambalala na nyala; • Mitalo i so ngo ĥoweleaho ine ya jodou fana na mitalo ya minwe na mavhala a mbiĥi na u petea ha lukanda lwa nĥou, tshugulu na vhathu vho aluwesaho; • Mitalo ine ya nga magabelo ine na i wana musi ni tshi tshea khavhishi nga u rambalala, kana ine vha i wana kha philiphili ya muĥavha; • Zwithoma zwa saizi nthihi, zwithoma zwo balanganaho nga zwikhala zwi eĥanaho; • zwivhumbeo zwi re na saizi i fanaho; • zwivhumbeo zwa muvhala u fanaho; kana • phetheni dzo itwaho nga zwivhumbeo zwo fhambanaho : zwivhumbeo zwine zwa ita phetheni kha mutumbu wa ĥudwa dzoĥthe dzo fhambana. 	<p>Ngudo 1</p>

THOHO	THOĎEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI MAFHELONI A NWAHA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWOLIVHISAHO KHA THEMO YA4	DZINWE NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA	Vhulapfu ha tshifhinga
<p>2.2 Phetheni dza nomboro</p>	<p>U kopa, u engedzedza na u buletshedza U kopa, u engedzedza na u buletshedza u tevhhekana ho leluwaho ha nomboro u swika kha dzi si fhasi ha 200.</p> <p>U sika na u buletshedza phetheni dzavho U sika na u buletshedza phetheni dzavho dza nomboro.</p>	<p>U kopa, u engedzedza na u buletshedza U kopa, u engedzedza na u buletshedza u tevhhekana ho leluwaho ha nomboro u swika kha dzi si fhasi ha 1 000.</p> <ul style="list-style-type: none"> • U tevhhekana hu tea u sumbedza u vhala vha tshi ya phanĝa na murahu nga: • 1 u bva kha nomboro inwe na inwe vhukati ha ya 0 na ya 1 000 • 10 u bva kha muandiso muñwe na muñwe wa 10 vhukati ha ya 0 na ya 1 000 • 5 u bva kha muandiso muñwe na muñwe wa 5 vhukati ha ya 0 na ya 1 000 • nga 2 u bva kha muandiso muñwe na muñwe wa 2 vhukati ha ya 0 na ya 1 000 • ma100 u bva kha muandiso muñwe na muñwe wa 100 u swika kha dzi si fhasi ha 1 000 • nga 50 u bva kha muandiso muñwe na muñwe wa 50 u swika kha dzi si fhasi ha 1 000 • nga 25 u bva kha muandiso muñwe na muñwe wa 25 u swika kha dzi si fhasi ha 1 000 • nga 20 u bva kha muandiso muñwe na muñwe wa 20 u swika kha dzi si fhasi ha 1 000 <p>U sika na u buletshedza phetheni dzavho U sika na u buletshedza phetheni dza nomboro dzavho</p> <ul style="list-style-type: none"> • tshikhala tsho tiwaho kha gireidi ya 2 na u engedzedzwa ha zwikhala zwa nomboro • nga 20, nga 25, nga 50, ma100 u swika kha dzi si fhasi ha 1000 	<p>U űola notsi dza Themo ya</p> <p>U engedzedza thevhekano yo katela na zwi tevhelaho</p> <ul style="list-style-type: none"> • 1 u bva kha nomboro inwe na inwe vhukati ha ya 0 na ya 1 000 • 10 u bva kha muandiso muñwe na muñwe wa 10 vhukati ha ya 0 na ya 1 000 • 5 u bva kha muandiso muñwe na muñwe wa 5 vhukati ha ya 0 na ya 1 000 • nga 2 u bva kha muandiso muñwe na muñwe wa 2 vhukati ha ya 0 na ya 1 000 • ma100 u bva kha muandiso muñwe na muñwe wa 100 u swika kha dzi si fhasi ha 1 000 • nga 50 u bva kha muandiso muñwe na muñwe wa 50 u swika kha dzi si fhasi ha 1 000 • nga 25 u bva kha muandiso muñwe na muñwe wa 25 u swika kha dzi si fhasi ha 1 000 • nga 20 u bva kha muandiso muñwe na muñwe wa 20 u swika kha dzi si fhasi ha 1 000 <p>U shumisa xwithu, zwifanyiso, thebulu, na fujou diagiramu u thuba vhagudi kha u pfukela vha tshi bva kha u vhala vha tshi pfuka na thevhekanoya muandiso kha 10, 5 2 4 3</p>	<p>Ngudo 3</p>

GIREIDI YA 3 THEMO YA 4
3. TSHIKHALA NA TSHIVHUMBEO

THOHO	THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI: MAFHELONI A NWAHA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI: ZWO LIVHISAHO KHA THEMO YA 4	DZINWE NOTSI DZA U BVISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA	Vhulapfu ha tshifhinga (kha ngudo dza awara 1 24 miniti)
3.2 3-D zwithu	<p>Zwikhala zwa zwithu</p> <p>U ñivha na u amba madzina a zwithu zwa 3-D kijasirumuni na kha zwifanyiso</p> <ul style="list-style-type: none"> • zwivhumbeo zwa bola, (tshipulumbu) • zwivhumbeo zwa mabogisi (phurisimu) • silindara • phiramidi • khounu <p>Mbonalo dza zwithu</p> <p>U buletshedza, u vhekanya na u vhambedza zwithu zwa 3-D u ya nga:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zwivhumbeo zwa • 2-D zwine zwa ita tshivhumbeo tsha 3-D • magaraña a fuladi kana fhasi ho khonaho <p>Nyito dzine vha tea u tou fombe khadzo</p> <ul style="list-style-type: none"> • U lavhelesa na u fhaña zwithu zwa • 3-D zwo ñewaho hu tshi shumiswa zwithu zwi fareaho u fana na zwivhumbeo zwa 2-D zwo tou gerwaho, vumba, zwitanda zwa u somola, zwiñirou na zwiñwe zwithu <p>zwa 3-D zwa dzhomeñiri</p>	<p>Zwikhala zwa zwithu</p> <p>U ñivha na amba madzina a zwithu zwa 3-D kijasirumuni na kha zwifanyiso</p> <ul style="list-style-type: none"> • zwivhumbeo zwa bola, (tshipulumbu) • zwivhumbeo zwa mabogisi (phurisimu) • silindara • phiramidi • khounu <p>Mbonalo dza zwithu</p> <p>U buletshedza, u vhekanya na u vhambedza zwithu zwa 3-D u ya nga:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zwivhumbeo zwa 2-D zwine zwa ita zwithu zwa tsha 3-D • magaraña a fuladi kana fhasi ho khonaho 	<p>U ñola notsi dza Themo ya 2.</p> <p>Kha themo iyi vha nga kona u ita ndowendowe, ndovhololo, na u khwañisedza mushumo wa zwithu zwa 3-D nga u ñwala ñdowedzo.</p> <p>U tou fombe kha u ñivha na u amba madzina</p> <ul style="list-style-type: none"> • zwivhumbeo zwa bola, (tshipulumbu) • Zwivhumbeo zwa mabogisi (phurisimu) • Silindara • phiramidi • dzikhounu <p>musi vha tshi sumbedzwa zwifanyiso zwa dzhometiri kana zwithu zwa ñuvha ñivwe na ñivwe.</p> <p>Mbudziso dzi tea u livhasa vhagudi kha</p> <ul style="list-style-type: none"> • uri kana fhasi ha tshishumiswa ho khona kana ho navha, na • uri kana fhasi ha zwithu ho navhaho ndi ñhofunðeraru, ñhofunðeina, tshikwea kana tshitendeledzi. 	Ngudo 1

THOHO	THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI: MAFHELONI A NWAHA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI: ZWO LIVHISAHO KHA THEMO YA 4	DZINWE NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA	Vhulapfu ha tshifhinga (kha ngudo dza awara 1 24 miniti)
3.4 Ndinganyahu- vhili	<p>Ndinganyahuvhili</p> <ul style="list-style-type: none"> • U ḏivha na u ola mutalo wa ndinganyahuvhili kha zwivhumbeo zwa dzhometiri zwa 2-D na zwi si zwa dzhometiri • U wanulusa mutalo wa ndinganyahuvhili nga u shumisa bambiri ʼo petwaho na mvelele 	<p>Ndinganyahuvhili</p> <ul style="list-style-type: none"> • U ḏivha na u ola mutalo wa ndinganyahuvhili kha zwivhumbeo zwa dzhometiri zwa 2-D na zwi si zwa dzhometiri 	<p>Mushumo wa ndinganyahuvhili nga u peta bambiri zwo itwaho kha Themo ya 2 zwi tea u thusa vhagudi u wana mutalo wa ndinganyahuvhili kha nyolo ya zwithu zwa dzhometiri na zwi si zwa dzhometiri.</p> <p>Nḡowedzo dza u tou ṉwala dzi tea u dzhenisa tsumbo hune</p> <ul style="list-style-type: none"> • mutalo wa ndinganyahuvhili u si vhe mutalo wo tou tsaho; na • Hune ha vha na mitalo ya ndinganyahuvhili i fira ho muthini kha zwivhumbeo kana zwithu. 	1 ngudo

GIREIDI YA 3 THEMO YA 4

4. MIELO

DZINWE NOTSIDZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA

Vhulapfu ha tshifhinga (kha ngudo dza awara 1 24 miniti)

Ngudo 2

Vhagudi vha bvela phanda na u ita ngowendowe vha tshi amba nga ha vhulapfu ha tshifhinga na u tevhakana ha tshifhinga.

Nga tshifhinga tsha u furza kijasi yothe na tshifhinga tsha u tou fumbela kha tshigwada, vhagudi vha bvela phanda u amba nga ha maḍuvha a vhege, miṅwedzi ya ṅwaha na datumu ya ḍuvha la tshifhinga tshenetsho; na maḍuvha o rangelaho na maḍuvha a ḍaho. Vhagudi vha bvela phanda u vhea zwi tevṅelaho kha khaḍenda musi zwiwo zwi tshi khou ḍi bvelela

- maḍuvha a mabebo;
- vhuṭambo ha zwa vhurerele;
- zwiwo zwa ḍivhazwakale;
- zwiwo zwa tshikoloni; na
- maḍuvha a u awela a nnyi na nnyi.

u bvela phanda u humbela vhagudi u amba tshifhinga nga zwiifhinga zwa u awela zwo vhwahwa zwa ḍuvha jṅwe na jṅwe .

- nga awara na miminiti kha watshi ya nomboro; na
- nga awara, hafu ya awara na kotara ya awara nga u shumisa watshi dza lutanda.

Sa tsumbo, vhagudi vha nga humbelwa u amba tshifhinga musi tshikolo tshi tshi thoma, na tshifhinga tsha u awela na tshifhinga tsha musi vha tshi ya hayani, kana vha tshi bva kha inwe ngudo vha tshi ya kha inwe. U nanga zwiifhinga hune watshi ya sumbedza uri i kha awara ya vhukuma kana hafu ya awara kana kotara ya awara. Ndi zwa ndeme u vha na watshi khulwane yo ṅaniwaho kijasirumuni, uri vhagudi vha sedze khayo. Vhagudi vha kona u

u ita modele ya watshi. Ni nga konaha u vha humbela u sumbedza zwiifhinga zwo fhambanaho na u dzhenisa u rekanya hurwe sa tsumbo. "Nisumbedeni awara ya 10. Ndi tshifhingaḍe hune ha vha hu kotara ya awara phanda ha 10?"

Nga tshifhinga tsha mugudi tsha u shuma e eṅhe vhagudi vha bvela phanda na u ita ngowendowe dzine dza elana na u amba nga ha tshifhinga .

- nga awara, hafu ya awara na kotara ya awara kha watshi dza lutanda; na
- nga awara na miminiti kha watshi ya nomboro.

Vhagudi vha kona u ita zwa u rekanya nga dzivhege kana maḍuvha arali vho ṅekedzwa khaḍenda kana tshipiḍa tsha khaḍenda tsumbo. u wana datumu na u rekanya phambano dza tshifhinga vhukati havho.

U vhalo tshifhinga tsha watshi ya lutanda nga miniti

U fhedza ngudo dzine dza nga swika 2 ho sedzwa kha u khwaṅisedza vhagudi kha tshikili tsha u vhalo tshifhinga tsha watshi ya lutanda nga miniti. U ṱola kha notsi dza Themo ya 3.

KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHISAHO KHA THEMO YA 4

U amba tshifhinga

- U vhalo datumu kha khaḍenda
- U vhea maḍuvha a mabebo, vhuṭambo ha vhurerele, maḍuvha a u awela a nnyi na nnyi, zwiwo zwa ḍivhazwakale, zwiwo zwa tshikoloni kha khaḍenda
- U amba tshifhinga tsha awara dza 12 nga
 - awara
 - hafu ya awara
 - kotara ya awara
 - miniti

kha watshi dza lutanda na watshi dza nomboro na zwiṅwe zwi shumiswa zwa nomboro zwiṅwe zwa sumbedza tshifhinga tsumbo. seletounu

U rekanya vhulapfu ha tshifhinga na u fhela ha tshifhinga

U shumisa khaḍenda kha u rekanya na u buletshedza vhulapfu ha tshifhinga kha maḍuvha kana dzivhege kana miṅwedzi ho kateiwa na

- u shandula vhukati ha maḍuvha na dzivhege
- na u shandula vhukati ha dzivhege na miṅwedzi

U shumisa watshi u rekanya vhulapfu ha tshifhinga nga awara, hafu yaawara na kotara ya awara

THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWI ṬODEAHO MAFHELOṆI A ṆWAHA

U amba tshifhinga

- U vhalo datumu kha khaḍenda
- U vhea maḍuvha a mabebo, vhuṭambo ha vhurerele, maḍuvha a u awela a nnyi na nnyi, zwiwo zwa ḍivhazwakale, zwiwo zwa tshikoloni kha khaḍenda
- U amba tshifhinga tsha awara dza 12 nga
 - awara
 - hafu ya awara
 - kotara ya awara
 - miniti

kha watshi dza lutanda na watshi dza nomboro na zwiṅwe zwi shumiswa zwa nomboro zwiṅwe zwa sumbedza tshifhinga tsumbo. seletounu

U rekanya vhulapfu ha tshifhinga na u fhela ha tshifhinga

U shumisa khaḍenda kha u rekanya na u buletshedza vhulapfu ha tshifhinga kha maḍuvha kana dzivhege kana miṅwedzi na

- u shandula maḍuvha na dzivhege
- na u shandula dzivhege na miṅwedzi

U shumisa watshi ya lutanda u rekanya vhulapfu ha tshifhinga nga awara kana hafu ya awara, na kotara ya awara

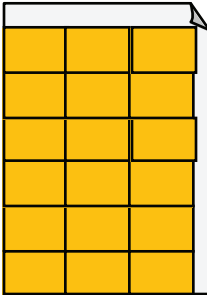
THOHO

4.1 Tshifhinga

THOHO	THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWI TODEAHO MAFHELONI A NWAHA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHISAHO KHA THEMO YA 4	DZINWE NOTSI DZA U BIVSELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA	Vhulapfu ha tshifhinga (kha ngudo dza awara 1 24 miniti)
<p>4.2 Vhulapfu</p>	<p>U ela hu si ha fomala</p> <ul style="list-style-type: none"> U anganyela, u ela, u vhambedza, u tevhekanya na u rekhoda vhulapfu nga u shumisa mielo i si ya ndinganelo tsumbo. vhulapfu ha zwanda, maga, vhulapfu ha penisela, zwa u vhalela nz. U buletshedza vhulapfu ha zwithu nga u vhala na u amba uri ndi vhulapfu vhungana ha zwa u ela zwi si zwa fomala zwine zwa lingana na vhulapfu U shumisa luambo u amba nga ha mbambedzo tsumbo. Iapfusa, pifufhisa, tshilapfusa, na țanđavhuwesaho <p>U đivhadza u ela ha fomala</p> <ul style="list-style-type: none"> U anganyela, u ela, u vhambedza, u tevhekanya na u rekhoda vhulapfu nga u shumisa mithara (I nga vha thanda ya mithara kana vhulapfu ha thambo hu linganaho na vhulapfu ha mithara) sa zwa u ela zwa vhukuma zwa vhulapfu U anganyela na u ela vhulapfu kha dzisenthimithara hu tshi shumiswa ruja <p>Hu si na u shandula vhukati ha mithara na dzisenthimithara hu țođeaho</p>		<p>Tshakha dzoțhe dza u ela vhulapfu dzo iwahoa mutevhe kha kholumu dzi re nga afho thungo dzi nga kona u shumiswa u ita ngowengowe kha tshifhinga tsha mugudi tsha u shuma e ețhe themo yoțhe. Mishumo yoțhe i tea u rekhodiwa.</p>	

<p>THOHO</p>	<p>THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWI TODEAHO MAFHELONI A NWAHA</p>	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHISAHO KHA THEMO YA 4</p>	<p>DZINWE NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p>	<p>Vhulapfu ha tshifhinga (kha ngudo dza awara 1 24 miniti)</p>
<p>4.3 Tshileme</p>	<p>U ela hu si ha fomala</p> <ul style="list-style-type: none"> • U anganyela, u ela, u vhambedza, u tevhekanya na u rekhoda tshileme nga u shumisa mielo i si ya ndinganelo na tshikalo tsha u eqanyisa, tsumbo. mabuloko, zwidina nz... • U shumisa luambo u amba nga ha mbambedzo tsumbo. leluwa, u lemela, leluwesa, u lemelesa <p>U qivhadza u ela ha fomala</p> <ul style="list-style-type: none"> • U vhambedza, u tevhekanya na u rekhoda tshileme tsha zwithu zwo putelwaho lwa u rengisa hune vhuleme hazwo ha vha ho sumbedzwa khazwo nga dzi khilogireme tsumbo. khilogireme 2 dza raisi na khilogireme 1 ya fujauru kana nga dzi gireme tsumbo. gireme dza 500 dza muṅo • U ela tshileme tshavho nga khilogireme nga u shumisa tshikalo tsha bafurumu <p>Hu si na u shandula vhukati ha gireme na khilogireme hu ṭoṭeaho</p>	<p>U qivhadza u ela ha fomala</p> <p>Vhagudi vha ita mishumo ya u riwala u khwaṭhisedza zwi tevhelaho, zwo katela u vhala zwifanyiso zwa</p> <ul style="list-style-type: none"> • zwibveledzwa zwi re na tshileme tsho riwalwaho khazwo • zwifanyiso zwa tshileme kha zwikalo zwa bafurumu hune lutanda lwa sumba kha nomboro ya mutalo wa tshanduko 	<p>U khwaṭhisa mushumo we wa itwa kha tshileme riwaha woṭhe vhagudi vha tea u ita nḡowedzo dza u riwala hune vha ḡo:</p> <ul style="list-style-type: none"> • vhala zwifanyiso zwine zwa ḡo vha tendela u vhambedza tshileme tsha zwithu zwo sumbedzwaho kha tshikalo tsha u eqanyisa. • vhala zwifanyiso zwine zwa ḡo vha tendela u amba tshileme tsha zwithu kha tshikalo tsha u eqanyisa hune muelo wa vha u si wa fomala; • vhambedza, u tevhekanya na u rekhoda ha mawanwa a - zwifanyiso zwa gurozari zwine tshileme tshazwo tsha sumbedzwa nga dzi khilogireme; na - zwifanyiso zwa gurozari zwine tshileme tshazwo tsha sumbedzwa nga dzigireme; na • vhala zwifanyiso zwa zwikalo tsha bafurumu hune tshileme tsha sumbedzwa u vha tsini na khilogireme yoṭhe. <p>U ṭola kha notsi dza Themo ya 2.</p> <p>U ela tshileme sa nyimele ya u tandulula thaidzo na u rekanya</p> <p>Nga tshifhinga tsho kovhelwaho Nomboro, Tswayo na Vhushaka vhagudi vha kona u tandulula thaidzo dzine dza shumisa nyimele ya</p> <ul style="list-style-type: none"> - mielo i si ya fomala ya tshileme - tshileme kha khilogireme; na - tshileme kha gireme <p>U dzhiela nzhele tshikhala tsha nomboro tsho teaho themo, na tshikhala tsha tshaka dza thaidzo dzo teaho themo yeneyo.</p>	<p>Ngudo 1</p>

THOHO	THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWI TODEAHO MAFHELONI A NWAHA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHISAHO KHA THEMO YA 4	DZINWE NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA	Vhulapfu ha tshifhinga (kha ngudo dza awara 1 24 miniti)
<p>4.4 Khaphasithi/ Volumu</p>	<p>U ela hu si ha fomala</p> <ul style="list-style-type: none"> • U anganyela na u ela, u vhambedza na u tevhekanya vhungomu ha zwifaredzi (hezwi zwi amba uri: vhunzhi ha zwine tshifaredzi tsha kona u fara arali tsho dadzwa) nga u shumisa mielo i si ya ndinganelo tsumbo. zwilebula na khaphu • U talutshedza khaphasithi ya tshifaredzi nga u vhala na u amba uri ndi zwi ngana zwa u ela zwi si zwa fomala zwine zwa dadza tshifaredzi tsumbo. boğelo ji na khaphasithi ya khaphu nga <p>U divhadza u ela ha fomala</p> <ul style="list-style-type: none"> • U anganyela, u ela, u vhambedza, u tevhekanya na u rekhoda khaphasithi ya zwithu nga u ela kha ithara, hafu ya ithara na kotara ya ithara • U vhambedza, u tevhekanya na u rekhoda khaphasithi ya zwithu zwo putelwaho lwa u rengisa zwine khaphasithi yazwo ya vha yo sumbedzwa nga dzijithara tsumbo. ithara 2 dza mafni, ithara 1 ya nyarunaiti, ithara 5 dza pennde kana kha mijijithara tsumbo. mi dza 500 dza mafni, mijijitha dza 340 dza kholodiringi, mijijithara dza 750 dza oili • U givha uri khaphu yo linganelo ndi mijijithara dza 250 • U givha uri thispuni ndi mijijitha dza 5 <p>Hu si na u shandula vhukati ha mijijithara na ithara dzi foğeaho</p>	<p>U divhadza u ela ha fomala</p> <p>Vhagudi vha ita mushumo wa u ñwala u khwañhiseze zwi tevhelaho, ho katelwa na u vhala zwifanyiso zwa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zwibveledzwa zwine vhungomu hazwo ha vha ho ñwalwa kha zwone zwine u itela u tevhekano ya u zwi tevhekanya • zwifanyiso zwa dzhege hune vhungomu hazwo ha vha tsini na mutalo wa tshanduko wa itha ya nomboro ya 1kana kha mutalo wa tshanduko wa itha ya 2 kana kha hafu ya itha kana kotara ya itha • zwifanyiso zwa dzhege hune vhungomu havha tsini na mutalo wa tshanduko wa nomboro dza mijijitha <p>Ndavhelele ndi ya uri vhagudi vha vhale fhedzi u swika kha nomboro ya mutalo wa tshanduko. Vha a buletshedza volumu dzavho sa u foğou vha tsini/ tsinitisini/ u swika kha / u fhela/khulwane kana zwiñuku/ nomboro ya vhuukuma (ya fihira/khulwane kana zwiñuku/ nomboro ya vhuukuma (ya itha) ye vha vhala u bva kha dzhege.</p> <p>Hu si na u shandukisa vhukati ha mijijitha na itha dzi foğeaho.</p>	<p>Nga tshifhinga tsha mugudi tsha u shuma e eñhe, vhagudi vha tea u bvela phanda u swika kha</p> <ul style="list-style-type: none"> • u anganyela na u ela, u vhambedza, u tevhekanya na u rekhoda khaphasithi ya zwifaredzi kana volumu kha zwifaredzi nga u shumisa mielo i si ya ndinganelo; • u vhambedza na u tevhekanya khaphasithi ya tshikhala tsha maboğelo na zwiñwawa zwa gurozari zwine khaphasithi yazwo yavha yo sumbedzwa kha tshiputeli; na • u shumisa zwoñthe maboğelo a ithara 1 kana dzhege ya ithara 1 u anganyela na u ela, u vhambedza, u tevhekanya na u rekhoda khaphasithi ya zwifaredzi kana volumu kha zwifaredzi nga dzijithara. <p>U foğa kha notsi dza Themo ya 3.</p> <p>Vhagudi vha tea u ñewa mishumo ya u ñwala u khwañhisedza zwi tevhelaho, zwo katela u vhala zwifanyiso zwa</p> <ul style="list-style-type: none"> • zwibveledzwa zwine zwa vha na khaphasithi yo ñwalwaho khazwo u itela u tevhekano; na • zwifanyiso zwa dzhege hune khaphasith yazwo ya vha tsini na mutalo wa tshanduko wa ithara ya nomboro ya 1 kana kha mutalo wa tshanduko wa ithara ya nomboro 2 • Ndavhelele ndi ya uri vhagudi vha vhale fhedzi u swika kha ya tsini na nomboro ya mutalo wa tshanduko. Vha a buletshedza volumu dzavho sa u foğou vha tsini/ tsinitisini u swika kha / u fhela/khulwane kana zwiñuku/ nomboro ya vhuukuma (ya ithara) vha vhala u bva kha dzhege. <p>U ela vhungomu sa nyimele ya u tandulula thaidzo na u rekanya</p> <p>Nga tshifhinga tsho avhelwaho Nomboro, Tswayo na Vhushaka vhagudi vha kona u tandulula thaidzo dzine dza shumisa nyimele ya</p> <ul style="list-style-type: none"> • mielo si ya fomala ya khaphasithi tsumbo. Makhulu vha shumisa khaphu 2 dza mafni u ita pudingi. Arali vha davhula risipi, vha do foğa mafni mangafhani? • ithara • mijijithara <p>U dzhielai nzhele tshikhala tsha nomboro tsho teaho themo, na tshikhala tsha tshaka dza thaidzo.</p>	<p>Ngudo 1</p>

<p>THOHO</p> <p>4.5</p> <p>Pherimithara na vhupo</p>	<p>THODEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWI TODEAHO MAFHELONI A NWAHA</p> <p>Pherimithara</p> <ul style="list-style-type: none"> • U ṭodisisa tshikhala u mona na Zwivhumbeo zwa 2-D na zwithu zwa 3-D hu tshi shumiswa thambo • Vhupo • U ṭodisisa vhupo nga u shumisa dzithaila 	<p>KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHISAHO KHA THEMO YA 4</p> <p>Vhupo</p> <p>U ṭodisisa vhupo nga u shumisa u thaila</p>	<p>DZINWE NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA</p> <p>Vhagudi vha ḡvhadzwa u ela area lwa u thoma kha Gireidi ya 3. Kha Gireidi ya 3 na hunzhi kha Vhujimo ha Vhukati ' area' ho elwa lu si lwa tomala.</p> <p>Vhagudi vha wana uri ndi zwivhumbeo kana zwithu zwi ngana zwine zwa ḡadza tshipida. Vha vhea zwivhumbeo kana zwithu hu si na u sia zwickhala vhukati ha zwivhumbeo kana zwithu. Vha konaha u vhala uri ndi zwivhumbeo zwingana zwine zwa ḡadza tshipida. Sa tsumbo, vhagudi vha nga kona u vhea zwickwea kana ṭhofundeṭṭha kha siatari; vha vhala uri ndi zwivhumbeo zwi ngana zwine zwa ḡadza siatari. Vhagudi vha tea u amba vhupo ha siatari, tsumbo siatari langa ji na vhopu ha ṭhofundeṭṭha dza 16.</p> <p>Zwi tou pfala uri zwivhumbeo zwi nga si ḡadze siatari loṭhe sa zwe zwa sumbedzwa afho fhasi.</p> <p>Vhagudi vha tea u amba saizi ya siatari nga u dzhiela hezwi niṭha, tsumbo. siatari langa ji na vhupo ha u fhira ṭhofundeṭṭha dza 18 fhedzi ṭhukhu kha ṭhofundeṭṭha dza 28.</p> <p>U tendela vhagudi u adza thaila henefho fhethu huthihi nga zwivhumbeo zwo fhambanaho na zwivhumbeo zwi fanaho zwa saizi dzi sa lingani. Hezwi zwi ḡo ita uri vhagudi vha kone u vhona uri</p> <ul style="list-style-type: none"> • vhuṭuku ha tshivhumbeo, zwi ita uri hu dzheniswe zwinzhi u ḡadza fhethu; na • tshivhumbeo tshine na nanga tshi a thithsa tshivhalo tsha phindulo ye na wana. <p>Vhagudi a vho ngo lavhelelwa u swika kha u rekanya vhupo nga u vhala tshikwea kha giridi ya tshikwea; hezwi vha ḡo zwi ita kha Vhujimo ha Vhukati.</p>	<p>Vhulapfu ha tshifhinga</p> <p>(kha ngudo dza awara 1 24 miniti)</p> <p>Ngudo 2</p>
--	--	--	---	--

GIREIDI YA 3 THEMO YA 4
5. U SHUMA NGA DATA

THOHO	THOĎEA DZA KHONTSEPUTI NA ZWIKILI MAFHELONI A NWAHA	KHONTSEPUTI NA ZWIKILI ZWO LIVHISAHO KHA THEMO YA 4	DZINWE NOTSI DZA U BWISELA KHAGALA KANA MAGA A U GUDISA	Vhulapfu ha tshiffinga (kha ngudo dza awara 1 na minithi dza 24)
5.4 U kuvhanganya na u dzudzanya data	<p>U kuvhanganya na u dzudzanya data</p> <ul style="list-style-type: none"> • U kuvhanganya data nga ha kilasi kana tshikolo u fhindula mbudziso dzi vhudziswaho nga mudededzi • U dzudzanya data dzo netshedzwaho nga mudededzi kana bugu • U dzudzanya data kha <ul style="list-style-type: none"> - mitevhe - u thalisisa - dzithebulo 			
5.5 U imela data	<p>U imela data</p> <p>U imela data kha</p> <ul style="list-style-type: none"> • girafu ya zwifanyiso • girafu ya lubaba 			
5.6 U sengulusa na u talutshedza data	<p>U sengulusa na u talutshedze data</p> <p>U fhindula mbudziso nga ha data yo nekedzwaho kha</p> <ul style="list-style-type: none"> • girafu ya zwifanyiso • girafu ya lubaba 	<p>U sengulusa data u bva kha zwo imelaho data zwe zwa nekedzwa</p>	<p>Nga tshiffinga itshi tsha nwaha, vhagudi vha tea u vha vho no wana ndivho ya zwivhumbeco zwothe zwa data zwine zwa toĎea kha Gireidi ya 3 (mitevhe, u thalisisa, dzithebulo, girafu dza zwifanyiso, girafu dza lubaba). Zwo themendeliwaho ndi uri kha Themo ya 4 vhagudi vha livha kha u sengulusa data. U nea vhagudi data u sengulusa dzi si fhasi ha</p> <ul style="list-style-type: none"> - girafu nthihi ya lubaba; na - thebulu nthihi. <p>Vhagudi vha tea u fhindula mbudziso dzine dza vhudziswa nga ha girafu na thebulu; u lavhelesa kha Themo ya 1 kha tshaka dza mbudziso dzo teaho.</p>	Ngudo 1

KHETHEKANYO 4: U LINGA

4.1 MARANGAPHANDA

U linga ndi maitetele a pulaniwaho a tshifhinga tshoṭhe a u divha, u kuvhanganya na u ṭalutshedza mafhungo a malugana na na kushumele kwa vhagudi, hu tshi khou shumiswa tshaka dza u linga dzo fhambanaho. Hu katela maga mana:

- U sika na u kuvhanganya vhuṭanzi ha vhukoni;
- U sengulusa vhuṭanzi uho;
- U rekhoda mawanwa na
- U shumisa mafhungo aya u pfesesa u itela u thusa mveledziso ya vhagudi hu ndingedzo dza u khwinisa maitetele a u guda na u funza.

U linga hu tea u vha ha fomaḷa (u linga zwo gudwaho) na hu si ha fomaḷa (u linga u itela u guda). Kha vhuvhili ha izwi, hu tea u dzulela u nea muvhigo murahu kha vhagudi u itela uri vha kona wana tshenzhemo ya u guda nga u tavhanya.

Kha Vhuimo ha Fhasi, thekeniki khulwane dza u linga ha fomaḷa na hu si ha fomaḷa ndi u sedza nga mugudisi, nyambedzano dza orala, nyedziselo ya u tou ita na u rekhoda ha u tou ṛwala. U linga kha Gireidi ya T hu tea u vhesa ha orala na ha u tou ita.

4.2 U LINGA HU SI HA FOMAḷA KANA HA DUVHA ḲINWE NA ḲINWE

U linga ha u guda ndi maitetele a u kuvhanganya vhuṭanzi ha vhukoni ha mugudi tshifhinga tshoṭhe . Hezwi zwi dovha zwa vhidwa u pfi ndi ṛdila ya u linga i si ya fomaḷa. Ndi ṛdila ya duvha Ḳinwe na Ḳinwe ya u sedza mvelaphandanda ya mugudi. Hezwi zwi itiwa nga u shumisa maitetele a u sedza, nyambedzano, misumbedzo ya ita, nyambedzano dzi si dza fomaḷa nga ngomu Ḳiḷasini n.z. zwi so ngo vhonele u mushumo wa thungo kha nyito dzoṭhe dzi iteaho Ḳiḷasirumuni. U linga hu si ha fomaḷa hu thusa mudededzi kha u sedza mvelelaphanda ya vhagudi na u dzhia tsho the kha ndaela ya duvha Ḳinwe na Ḳinwe.u ling a hu si ha fomaḷa hu shumiswa:

- u ṛnea vhagudi muvhigo
- u thusa vhadededzi u kona u pulana.

Tshinwe tshifhinga mudededzi u shumisa mutevhe wa u sedzulusa kana shedulu ya u sedza sa ṛdila ya u rekhoda vhukoni ha vhagudi. Tshinwe tshifhinga vhagudi kana mudededzi u kona u koreka ṛdowedzo.Fhedziha, u linga hu si ha fomaḷa hu so ngo vha tshipiḍa tsha u rekhoda ha fomaḷa. Vhuṭanzi ha u linga hu si ha fomaḷa ha mishumo ya duvha Ḳinwe na Ḳinwe vhu so ngo shumiswa sa tshipiḍa tsha u fhirisela phanda kana pfufho ya mugudi.

4.3 U LINGA HA FOMAḷA

Mishumo yoṭhe ya u linga ine ya vhumbe phurogiremu dza u linga dza fomaḷa dza ṛwaha i dzhiwa sa U linga ha fomaḷa. Mishumo ya u linga ya fomaḷa i a korekiwa na u rekhodiwa lwa fomaḷa nga mugudisi lwa u phasisa na ṭhanziela. Mishumo yoṭhe ya u linga ya fomaḷa i tea u moderethiwa u itela uri nangoho vhunzani hu dzule hu ha maimo a ṛnṭha na u vhone uri maimo o teaho o swikelelwa.U linga ha fomaḷa hu ṛnea vhagudisi ṛdila ya sisitemethikhi ya u ṭhaṭhuvha yavhuḍi ine vhagudi vha khou bvelela ngayo kha gireidi na kha thero. Tsumbo ya u linga ha fomaḷa ndi thesithe, milingo, mishumo ya phurakhithikhala, ndaela, u ṛnekedza ha orala, tsumbedzo, kushumele, n.z. Mishumo

ya u linga ya fomaļa i vha tshipiļa tsha Phurogirem u ya U linga ya n̄waha woṯhe kha gireidi iṅwe na iṅwe na thero.

Mudededzi a nga kona fhedzi u sedza vhagudi vha 10 nga tshifhinga tshithihi, zwenezwo mishumo ya u linga ha fomaļa I ḡo itea nga maanda kha tshipiļa tsho livhiswaho kha tshigwada tshiṯuku nahone I ḡo dhia tshifhinga tshiṯuku u linga kiļasi yoṯhe. Zwithu na dzi apharethasi zwine vhagudi vha tea u zwi shumisa zwi tea u dzula zwi hone tshifhinga tshoṯhe tsumbo, (zwa u vhalala, tshati dza nomboro,n.z)

Tshaka dza u linga dzi shumiswaho dzi tea u yelana na mirole ya vhana. U linga ha fomaļa hu tea u swikelela nyaluwo ya muhumbulo khulwane na vhukoni ha vhagudi. Kuolelwe kwa mishumo iyi ku u katela magudiswa a thero nga nḡila dzo fhambanaho.

Tshaka dzo fhambanaho dza u linga (u esdza, u amba,u ita na u n̄wala) hu tea u shumisiwa u n̄ea mugudi tshifhinga tsha u sumbedza zwine a zwi kona u ita. Ndi nga uri vhaṅwe vha vhagudi vha zwi kona u fhela vhaṅwe u sumbedza zwine vha ḡivha kha tshaka dza u linga. Tsumbo,

- Vhaṅwe vhagudi vhane vha kongelwa nga u vhalala vha lelutshelwa nga Mathemathiki.
- Vhagudi vhaṅwe vha nga kha ḡi vha vhe si kha vhuimo vthuthihi ha vhukoni kha luambo lwa u guda na u funza.

Mishumo ya u linga ya Mathemathiki I tea u katela nyito na nḡowedzo zwi so ngo ḡisendekaho kha luambo,nahone dzi so ngo ḡitikaho nga u vhalala,uri zwi bvisele khagala vhukoni ho fhelelaho ha vhagudi.

Honeha, hu teavho u dzhielwa n̄ṯha zwine zwa khou lingwa. Tshaka dzo fhambanaho dza u linga dzi a ṯoḡea kha zwikili na khontseputi dzi ṯoḡeaho u itela ṯhoho kha mirole yo fhambanaho. Zwi a thusa u shumisa mutevhe wa u sedzulusa u itela u linga na dzhia tsheo kha masia a u guda. Ruburiki I nga shumiswa kha u sengulusa vhagudi kha zwikili zwa u tandulula thaidzo.

4.4 MBEKANYAMUSHUMO YA U LINGA HA FOMAĻA

ṯhoḡea dza u linga ha fomaļa ha mathemathiki Gireidi ya 1 – 3 dzo sumbedzwa kha thebulu i re afha fhasi:

GIREIDI	THEMO YA 1	THEMO2	THEMO YA 3	THEMO YA 4	ṯHANGANYELO
1	1	2	2	2	7
2	1	2	2	3	8
3	1	3	3	3	10

Kha themo 1 hu na mushumo wa u linga (1) wo vhumwaho nga zwipiļa zwa zwo fhambanaho zwa mathemathiki kha Gireidi 1 – 3. Kha u engedzedza izwi U Linga ha Lushaka ha Nwaha(LLN),hu ne ha vha mutheo wa u linga, i nga shumiswa mathomoni a themo ya u thoma kha Gireidi 2 na 3. Kha Gireidi 1 zwikolo zwi ṯuṯuwedzwa u ita u linga ha mutheo kha themo ya u thoma . Mvelelo dza vhana dza mulingo wa mutheo dzi so ngo shumiswa u sumbedza vhukoni ha vhana,fhedzi dzi nga shumiswa sa tshikalo tsha u khwinisa nyitona u sedza uri ndi tshifhio tshipiļa tsha mushumo tshi ṯoḡaho u funzeswa.Vhukoni ha vhagudi vhu aluwa nga nḡila dzo fhambanaho. Vhaṅwe vhagudi vha thoma vha na vhukoni vhuṯuku, fhedzi vha tshi ya phanda vha sumbedza vhukoni nga u ṯavhanya kha Mathemathiki.

Mishumo ya u linga ya Mathemathiki i katela ṯhoho dzi fhelaho nthihi dza Mathemathiki. Mishumo ya u linga ya n̄waha woṯhe i tea u katela ṯhoho dzoṯhe dza magudiswa, fhedzi,a si zwoṯhe zwi funzwaho kha rukhulamu zwine zwa tea u lingwa lwa fomaļa, kana u vhigwa lwa fomaļa. Nomboro,nyito na vhushaka zwi ita 60% ya Mathemathiki kha Gireidi 1 – 3. Hezwi zwi amba uri 60% ya u linga ha fomaļa ha themo iṅwe na iṅwe na kha n̄waha woṯhe hu tea u tou fombe kha nomboro, nyito na vhushaka.

Mushumo wa u linga u so ngo tou vhoneala in dingo i teaho luthihi kana thesite.Dziṅwe dza dzi khiraitheria dzi nga ḡi

lingwa dzothe khathihi, fhedzi dziñwe dzi nga lingwa nga zwifhinga zwo fhambanaho. Tsumbo, arali vhana vha pfuka zwikikli zwa u vhala zwi no kho lingiwa, vhukoni ha vho ha u ita zwitevhelaho vhu nga di lingwa kha ndowedzo yeneyo kana thesite:

- Fhedzisa mutevhe wa u vhala.
- Fhala na u ñwala zwi ga zwa nomboro
- U vhala.

Fhedziha, arali mushumo wa u linga u tshi katela u tandulula thaidzo nga u vhekanya zwi gwada kana u kovhana, na u linga vhukoni ha vhagudi kha mielo ya khaphasithi; zwi tou vha khagala uri hezwi zwipiḁa zwa mathemathiki zwi ḁo lingwa nga zwifhinga zwo fhambanaho nga ḁila yo fhambanaho.

4.5 U REKHODA NA U VHIGA

U rekhoda ndi maitele ane mugudisi a ñwala vhuimo ha vhukoni ha mugudi kha mushumo wa u linga wo tiwaho. Hu sumbedzwa vhukoni ha mugudi kha u swikelela ḁivho sa zwe zwa randelwa kha Kharikhulamu na Tshitatamennde tsha Pholisi tsha U linga. Rekhodo ya vhukoni ha mugudi i tea u ñea vhuḁanzi ha nyaluwo ya u pfesesa ya mugudi kha gireidi na u lugela u aluwa kana u phasela kha gireidi i tevhelaho. Rekhodo ya vhukoni ha mugudi i tea u shumiswa u kwhaḁisedza mvelaphanḁa yo itwaho nga mugudisi na mugudi kha maitele a u funza na u guda.

U vhiga ndi maitele a u amba vhukoni ha mugudi kha vhagudi, vhabebi, zwikolo na vhañwe vhashumisani. Vhukoni ha mugudi vhu nga vhiḁwa nga ḁila nnzhi. Izwi zwi dzhenisa garaḁa dza mivhigo, miḁangano ya vhabebi, maḁuvha a u dalela zwikolo, khoniferentsi dza vhabebi na vhagudisi, u foinela, mañwalo, lubambiri lwa mafhungo a kiḁasi kana tshikolo, n.z. Vhagudisi vha gireidi dzothe vha vhiga nga phesentheidzhi u ya nga thero. Maimo a vhuswikeleli ho fhambanaho na bennde dza phesentheidzhi dzo livhanaho nadzo dzi sumbedzwa dzo tsa nga matungo. Thebulu i re afha fhasi.

KHOUDU NA PHESENTHEIDZHI DZA U REKHODA NA U VHIGA

KHOUDU YA U ELA	U ḁALUSA VHUKONI	PHESENTHEIDZHI
7	Vhuswikeleli ha masase	80 – 100
6	Vhuswikeleli ha ḁḁhesa	70 – 79
5	Vhuswikeleli ha ḁḁha	60 – 69
4	Vhuswikeleli vhu fushaho	50 – 59
3	Vhuswikeleli ho ndinganelo	40 – 49
2	Vhuswikeleli ho ndinganelonyana	30 – 39
1	U sa swikelela	0 – 29

Vha dzhieze nzhele: Maga a u ela a sumbe a fanela u vha na ḁhalutshedzo dzo dodombedzwaho dzine dza ñea mafhungo a vhuimo huñwe na huñwe.

Vhagudisi vha ḁo rekhoda maraga dzone u ya nga mishumo kha shithi ya u rekhodela; vha vhiga phesentheidzhi u ya nga thero kha garaḁa ya u vhiga ya mugudi

4.6 U MODEREITHA U LINGA

U modereitha zwi amba maitele ane a nea vhuṭanzi ha uri mushumo wa u linga wo itwa nga ndila i fushahoa yo itwaho lwa molayo na nga fulufhelea. U modereitha zwi tea u itwa tshikoloni, tshiṭirikini, vunduni na kha maimo a lushaka. Maitele a u modereitha o anganyelwaho na o teaho a tea u vha hone u itela ndeme ya u linga thero dzoṭhe.

4.7 NYANGAREDZO

4.7.1 National policy pertaining to the programme and promotion requirements of national Curriculum statement Grades R-12; and

4.7.2 The policy document, National Protocol for Assessment Grades R-12

4.8 TSUMBO DZA MUSHUMO WA U LINGA DZA GIREIDI 1-3

Tsumbo ya mitevhe ya tsezuluso ya u linga dzo netshedzwa afho fhasi. Ndivho ndi ya u thusa vhadededzi u pulana na u shumisa u linga ha fomaḷa nga ndila i bvelaho phanda.

Gireidi ya 1				
Mutevhe wa u sedza khaphasithi				
Sia ḷa Magudiswa	Ṭhoho	Khiraithreia	✓ kana ✗	Mahumbulelwa
Mielo	Khaphasithi/volumu	U vhambedza na u tevhekanya tshiluḷi (volumu) kha zwifaredzi zwivhili zwo vhwaho tsini na tsini.		
		U vhambedza volume dza zwithu zwivhili kana zwinzhisa zwo fhambanaho nga u shela kha tshifaredzi tsha vhuraru.		
		U rekhoda khaphasithi ya zwifaredzi nga u shumisa zwa u ela zwi si zwa ndinganelo tsumbo lebula na khaphu.		
		U fhindula mbudziso ngauri ndi tshifaredzi tshi fhio tsho faraho manzhi.		
		U shumisa luambo u amba nga ha mbambedzo tsumbo zwinzhi kha, zwituku kha, u ḍala, u sa vha na tshithu.		

Gireidi 1 Themo 4: U linga ha 1				
Mutevhe wa u sedzawa tshileme				
Sia ḷa Magudiswa	Ṭhoho	Khiraitheria	✓ kana ✗	Mahumbulwa
Mielo	Tshileme	U tevhekanya na u vhambedza tshileme tsha zwithu zwiraru kana zwinzhi, nga u vhea phere ya zwithu zwivhili kha tshikalo tsha u eḍanyisa, u swikela zwithu zwoṭhe zwi tshi kona u vha kha thevhekano..		
		U bula zwa u ela zwe zwa shumiswa musi a tshi nea tshileme tsumbo bugu i na tshileme tshi fanaho na tsha mimavhulu dza 34.		
		U shumisa luambo u amba nga ha mbambedzo tsumbo, u leluwa, u lemela, u leluwesa, u lemelesa.		
		Vhukoni ha u rekhoda mielo yo dzhiwa		

U shumisa ruburiki u itela u linga thandululo ya thaidzo.

Thandululo ya thaidzo i lingwa nga u shumisa ruburiki.

Zwine zwa dzhiwa sa dzone nḡila dzo teaho kha u tandulula thaidzo.

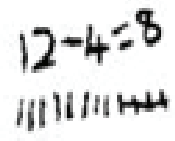
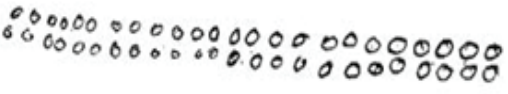
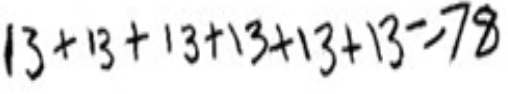
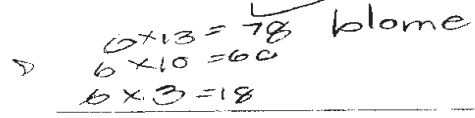
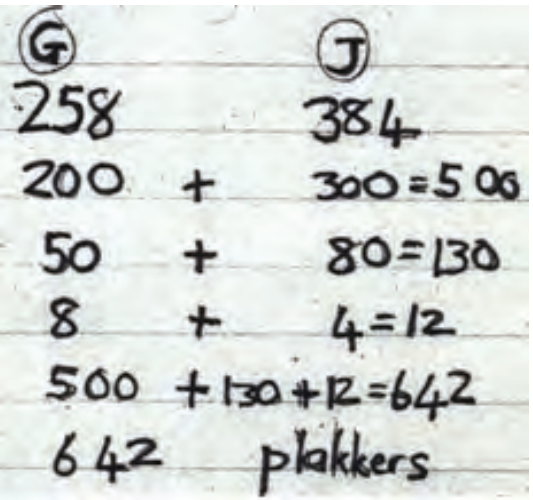
- U shanduka musi vhagudi vha tshi bveledza na u alusa u pfelesa havho ha khonitseputi ya nomboro na zwikili zwavho zwa u shuma ngazwo; na
- U ḡitika nga zwikhala zwa nomboro na lushaka lwa thaidzo.

Ruburiki ya thandululo ya thaidzo kha Gireidi ya 1	
U sa ḡivha hune a tea u thoma hone kana u ita tshithu nga nḡila is a fushi.	1
U pfelesa thaidzo wa kona u i thoma hone wa si fhedze nga nḡila yone.	2
U pfelesa thaidzo wa i tandulula u tshi shumisa nyolo (zwinga) kana zwa u vhalela. U kona u ḡalutshedza. U nga ita vhukhakhi vhuḡuku.	3
U fhedzisa thaidzo nga nḡila yone. U kona u ḡalutshedza kuhumbulele kwawe na kwa vhaḡwe nga nḡila i fushaho.	4
Ruburiki ya thandululo ya thaidzo ya Gireidi ya 2	
U sa ḡivha hune wa thoma hone kana u ita zwithu nga nḡila i sa fushi.	1
U pfelesa thaidzo hone wa si fhedze nga nḡila yone na u thoma hone u si fhedze zwavhuḡi kana U pfelesa thaidzo wa i tandulula u tshi shumisa nyolo (zwinga) kana zwa u vhalela fhedzi.*	2
U pfelesa thaidzo wai i tandulula u tshi shumisa nomboro, hone a ḡi ita vhukakhi vhuḡuku. U kona u ḡalutshedza.	3
U fhedzisa thaidzo nga nḡila yone u tshi shumisa nomboro na thekhniki dzi nga ho u pwashaekanya kana u dovha u ḡanganyisa hafhu nomboro, u davhula, u hafula, mutalombalo n.z. U kona u ḡalutshedza kuhumbulele kwa ene muḡe kana kwa vhaḡwe nga nḡila yo teaho..	4

* U fhambana ha tshikhala tsha nomboro dzine vhagudi vha Gireidi ya 2 vha shuma ngadzo i thoma u ita uri u rekanya konḡe nga u ola zwifanyiso wa zwi vhalo. Nḡivho ya vhagudi ya nomboro i tea u bveledziswa lu fushaho itela u shumisa nomboro u tandulula thaidzo na u rekanya.

Ruburiki thandululo ya thaidzo Gireidi ya 3	
U sa ḡivha hune wa thoma hone kana u ita zwithu nga nḡila i sa fushiho.	1
U pfelesa thaidzo wa pulana hone wa si kone u fhedza zwavhuḡi, kana u shumisa zwinga (nyolo) kana zwa u vhalela.	2
U pfelesa thaidzo wa dzi tandulula u tshi shumisa nomboro. U kona u ḡalutshedza.	3
U fhedzisa thaidzo nga nḡila yone u tshi shumisa nḡivho na thekhniki zwa nomboro u fana na u pwashakanya na u dovha u ḡanganya nomboro, u davhula, u hafula, u isa kha tsha tsini na u eḡanyisa, mutalombalo n.z. nga nḡila yone. U kona u ḡalutshedza kuhumbulele kwa ene muḡe na kwa vhaḡwe nga nḡila i fushaho..	4

Tsumbo ya uri u nga shumisa hani ruburiki iyi kha u thandululo dza thaidzo dzo itwaho nga vhagudi vha Gireidi dza 1 – 3

<p>Mmbwa in a milenzhe miṅa .Mmbwa dza 12 dzi na milenzhe mingana?</p>	
	<p>Gireidi ya1: Tshikalo: 1. Mugudi ha pfesesi thaidzo ngauralo u shumisa tshitiiratedzhi kana kushumele ku so ngo teaho.</p>
<p>Een hond het 4 pote. Hoeveel pote het 12 honde altesaam? 48</p> <p>Mmbwa nthi i na milenzhe mina. Mmbwa dza 12 dzi na milenzhe mingana?</p>	<p>Gireidi ya1: Tshikalo: 4 Mugudi o pfesesa thaidzo, a tandulula thaidzo nga ṅdila i fushaho u itela mugudi wa Gireidi ya 1; a dovha a kona u ṭalutshedza thaidzo..</p> <p>Gireidi ya 2: Tshikalo: 2 Mugudi o pfesesa na u tandulula thaidzo. Honeha mugudi wa gireidi ya 2 u tea u shumisa nomboro na tswayo u ṭanganya a tshi dovholola (kana u andisa, zwi tshi ya nga uri ndi tshifhingaḁe tsha ṅwaha).</p>
<p>Rungani o ṭavha miduba ya 6 ya miri hu na miri ya 13 kha muduba muṅwe na muṅwe.Ndi miri mingana ye a ṭavha yo ṭangana?</p>	
	<p>Vhagudi vha Gireidi ya 2, Tshikalo: 4 Vhagudi vho pfesesa na u tandulula thaidzo, vha tshi shumisa nomboro na zwiḁa zwa u shumisa zwo teaho kha Gireidi ya 2</p> <p>Vhagudi vha Gireidi ya 3 : Tshikalo: 3 Vhagudi vho pfesesa na u tandulula thaidzo nga ṅdila i fushaho. Honeha, a vha wani muelo wa ṅṅhesa sa izwi vha so ngo sumbedza thekhiniki na kushumele ku wanalaho kha vhagudi vha Gireidi ya 3 zwine zwa vha u andisa u tshi shumisa u pwashékanya na u ṭanganya hafhu nomboro : sedzni afha fhasi.</p>
<p>6. Die boer plant rye bome. Hy plant 6 rye met 13 bome in elt bome is daar altesaam?</p> 	<p>Mugudi wa Gireidi ya 3 : Tshikalo: 4 U fhedzisa thaidzo nga ṅdila yone u tshi shumisa nomboro dzo teaho na tswayo dzo teaho khathihi na khithihi dzo teaho dzi fanaho na u pwashékanya khathihi na u ṭanganya hafhu nomboro. U kona u ṭalutshedza kuhumbulele kwa ene muṅe na kwa vhaṅwe nga ṅdila ya vhukoni.</p>
<p>Phumudzo u na zwiṭikara zwa 258 ngeno Lufuno e na zwiṭikara zwa 384.Vha na zwiṭikara zwingana zwo ṭangana?</p>	
	<p>Gireidi ya 3: Tshikalo: 4 Fhedzisani thaidzo nga ṅdila yone ni tshi shumisa ṅdivho ya nomboro na thekhiniki sa u pwashékanya na u ṭanganya hafhu nomboro, u davhula, u isa kha tsha tsini, u eḁanyisa, mutalombalo, n.z. nga ṅdila yone. U kona u ṭalutshedza kuhumbulele kwa ene muṅe na kwa vhaṅwe nga vhukoni.</p>

Hafu ya 237 ndi vhuagai?	
$\begin{array}{r} 237 \\ 100 \\ 15 \\ 3 \\ 1 \end{array} \quad \begin{array}{r} 100 \\ 15 \\ 3 \\ 1 \end{array} = 118 \frac{1}{2}$	<p>Gireidiya 3. Tshikalo: 4 U tandulula thaidzo nga ndila yone u tshi shumisa ndivho ya nomboro na thekhniki zwi fanaho na u kwashekanya na u tanganya hafhu nomboro, u davhula, u hafula, na u edanyisa, mutalambalo, n.z. nga ndila i fushaho. U kona u talutshedza kuhumbulele kwawe na kwa vhañwe nga ndila yavhuqi.</p>

GIREIDI YA1: THEMO YA1 Tsumbo ya mushumo wa u linga wa mutheo

Lushaka lwa nyito	Khiraitheria	✓ kana ✗	Mahumbulelwa
U amba	Naa mugudi u a kona u • vhala zwithu u swika kha 10? • amba zwithu zwo kuvhanganywaho zwiṭukusa / zwiḥulusa • vhala zwiḡa zwa nomboro u swika kha 5		
U ita	Naa mugudi u a kona u • tevhekanya zwithu? • kopa phetheni? • vhea zwithu phanḡa hawe? • vhea zwithu murahu hawe? • vhekanya zwithu u ya nga mbonalo? • u shuma na thaidzo u itela u wana thandululo?		

Gireidi ya 1: relative Themo ya 1: Tsumbo ya ndingo

SIA LA MAGUDISWA	ṬHOHO	KHIRAITHERIA
NOMBORO, TSWAYO NA VHUSHAKA	Khontseputi ya nomboro	Vhalani zwithu zwa 10 zwavhuqi, ni tshi amba madzina nga u tevhekana
		Nwalani na u vhala zwiḡa zwa nomboro u bva kha 1 u swika kha 5
		Tevhekanyani nomboro u bva kha 1 – 5 u bva kha ṭhukhusa u ya kha khulwanesa.
		U shumisa luambo u buletshedza saizi ya nomboro dzi re na vhushaka :tsha phanḡa, murahu, vhukati
	U tandulula thaidzo	U tandulula thaidzo dza maipfi kha nyimele zwi tshi katela u tanganya, u ṭusa na phindulo dza u swika kha 5 U shumisa zwithu kana nyolo na u talutshedza thandululo ya thaidzo ya ene muḡe.
		U tandulula thaidzo dza u ita dzikatelaho u kovhekana hu linganaho na u vhekanya nga zwiḡwada hu tshi shumiswa nomboro dzo fhelelaho u swika 5 hu na phindulo ine ya katela zwiṭahe nga u shumisa zwiḥumiswa na nyolo u talutshedza thandululo
U tandulula thaidzo	A tanganya u swika kha 5 Nga u shumisa zwithu kana nyolo	
	U ṭusa u bva kha nomboro iñwe na iñwe u swika kha 5 kana ṭhukhu Hu tshi shumiswa zwithu kana nyolo	
PHETHENI, FANKISHENI NA ALIGEBURA	Phetheni dza Nomboro	u fhedzisa thevhekano ya nomboro ya u vhala nga nthihi u swika kha 10 tsumbo, 1, 2, 3, 4, __, __, __, __, 9, 10

SIA LA MAGUDISWA	THOHO	KHIRAITHERIA
ZWIKHALA NA ZWIVHUMBEO	Vhuimo	U tevhela ndaela u itela u vhea zwithu nga vhushaka nga u tevhekana tsumbo. Vheani penisela ngomu bgisini; vheani penisela kha tshanḁa tsha u la tsha bogisi.
	3-D	U ḁivha na u amba madzina <ul style="list-style-type: none"> • zwivhumbeo zwa bola (tshipulumbu) • zwivhumbeo zwa bogisi (phirizimu)
MIELO	Tshifhinga	U buletshedza musi tshiwo tsho itea nga u shumisa luambo tsumbo, matsheloni, masiari, madekwana, madautsha.
	Vhulapfu	U ela vhulapfu, vhuphara kana vhunḁa a tshi shumisa zwa u ela zwi si zwa fomaḁa. Bulani zwau ela zwi si zwa fomaḁa.
	Tshileme	U ela na u vhambedza tshileme tsha zwithu zwiraru kana zwi fhiraho hu tshi shumiswa tshikalo tsha u eḁanyisa na zwa u ela zwi si zwa ndinganelo. U tevhekanya zwithu ri tshi ya nga tshileme. U buletshedza, tevhekanya hu tshi shumiswa leluwesa, lemelesa, lemelesesa.
U SHUMA NA DATA	U vhekanya khuvhanganyo ya zwithu	U kuvhanganyani na u khethekanya zwithu zwa ḁuvha liḁwe na liḁwe zwi fareaho zwi tshi ya nga khiraitheria yo ḁewaho nga mudededzi. Olani tshifanyiso tsha zwithu zwo khethekanywaho kana ni buletshedze zwithu zwo vhekanywaho.

Gireidi ya 1 Themo ya 2: U linga ha 1

SIA LA MAGUDISWA	THOHO	KHIRAITHERIA
NOMBORO, TSWAYO NA VHUSHAKA	Khoniseputi ya Nomboro	U vhala zwithu zwa 20 zwavhuḡi, u tshi bula madzina nga u tevhekana.
		Bulani uri ndi tshifhio tshigwada kha izwi zwo kuvhanganywaho tshine tsha vha tshinzhi kana tshiḡuku hune zwo kuvhanganyiwaho zwa vha 10 kana zwiḡuku.
		U vhala zwiga zwa nomboro u bva kha 1 u swika kha 30
		U ḡwala zwiga zwa nomboro u swika kha 10
U tandulula thaidzo	U tanganyela	tandulula thaidzo dza maipfi kha nyimele i katelaho u ḡanganya, u ḡusa, hu na phindulo dzi swikaho kha 10, hu tshi sumiswa zwi tevhelaho; <ul style="list-style-type: none"> • zwishumiswa • nyolo • u fhaḡa na u pwashekanya nomboro • mutalombalo • u dabula na u hafula na u ḡalutshedza thnaululo ya thaidzo yawe.
		U ḡanganya u swika kha 10 Hu tshi shumiswa tshithihi tsha zwitevhelaho <ul style="list-style-type: none"> • zwishumiswa • nyolo • u fhaḡa na u pwashekanya nomboro • mutalombalo • u dāvhula na u hafula u ḡwala nomboro dza mafhungo a tshi shumisa +
		U ḡusa u bva kha nomboro iḡwe na iḡwe u swika kha 10 kana ḡhukhu hu shumiswa tshithihi tsha zwitevhelaho; <ul style="list-style-type: none"> • zwishumiswa • nyolo • u fhaḡa na u pwashekanya nomboro • mutalombalo • u dāvhula na hufula. U ḡwala fhungo ḡa nomboro u tshi shumisa -
PHETHENI, FANKISHENI NA ALIGEBURA	Phetheni dza Nomboro	U fhedzisa mafhungo a nomboro a u vhala u swika kha 30. <ul style="list-style-type: none"> • Nga nthihi nga nthihi.tsumbo 20, 21, 22, 23, __, __, __, __, 28; __; 30. • Nga ḡhanu tsumbo .5, 10, 15, __, __, 30,
	Phetheni ya dzhiomeḡiri	U kopa na u engedzedza phetheni <ul style="list-style-type: none"> • Dzi itwaho nga u shumisa tshithu tshithihi hone ho itwa uri mivhala ya tshithu tshenetsho i shanduke tshifhinga tshoḡhe kana • u shumiswa ha zwithu zwi fanaho hu tshi khou shumiswa saizi dzo fhambanaho • U itwa nga zwithu zwi fanaho zwa saizi dzo fhambanaho.
ZWIKHALA NA ZWIVHUMBEO	2-D	U ḡivha na u amba madzina. zwitendeledzi zwikwea ḡhofunderaru.

Gireidi ya 1 Themo ya 2:U linga ha 2

SIA LA MAGUDISWA	THOHO	KHIRAITHERIA
NOMBORO, TSWAYO NA VHUSHAKA	Khontseputi ya Nomboro	U vhala a tshi ya phanḁa na murahu nga nthihi nga nthihi u bva kha 1 u swika kha 50
		U vhala a tshi ya phaḁa nga 5, nga 2 u swika kha 50.
		U Shumisa luambo u buletshedza vhushaka ha saizi ya nomboro: phanḁa, murahu, vhukati
		U vhambedza saizi dza nomboro u zwika kha 10 hu tshi shumiswa luambo tsumbo, zwizhi kha, zwiḁuku kha, n.z.
		Shumisa luambo u buletshedza vhushaka ha saizi dza nomboro: phanḁa, murahu, vhukati
		U tevhékanya nomboro 1 – 10 u bva kha ḁhukhusesa u ya kha khulwanesesa
	U v hala zwiḁa zwa nomboro u swika kha 50	
U tandulula thaidzo	U tandulula thaidzo dza u ita zwi tshi katela u kovhekanya hu linganaho na u vhekanya nga zwiḁwada nga nomboro dzo fhelelaho u swika kha 10 nahone kha phindulo dzi ne dza nga katela zwiḁahe. Nga tshithihi tsha zwiḁevhelao <ul style="list-style-type: none"> • zwishumiswa • nyolo • mutalomabalo ḁalutshedza thandululo	
U tandulula thaidzo	tandulula thaidzo dza maipfi kha nyimele i katelaho u tanganya ha u dovholola i re na phindulo dza u swika kha 10 hu tshi shumiswa tshithihi tsha zwiḁevhelaho <ul style="list-style-type: none"> • zwishumiswa • nyolo • u fhaḁa na u pwashekanya nomboro • mutalombalo • u dāvhula na u hafula na u ḁalutshedza thandululo dzawe kha thaidzo	
Tshelede	U ḁivha tshelede dza Afurika Tshipembe ya magwende 5c, 10c, 20, 50c, R1, R2; R5	
	tandulula thaidzo dza tshelede dzi katelaho ḁhanganyelo na tshintshi kha R10 na dzisenthe u swika kha 20c	
U ḁanganyela	U ḁanganya ha u dovholola u swika kha 10 U shumisa tshithihi tsha zwiḁevhelaho <ul style="list-style-type: none"> • zwishumiswa • nyolo • u fhaḁa na u pwashekanya nomboro • mutalombalo • u dāvhula na u hafula. U ḁwala mafhungo a nomboro +	
PHETHENI, FANKISHENI NA ALIGEBURA	Phetheni dza Nomboro	U fhedzisa mafhungo a nomboro a u vhala <ul style="list-style-type: none"> • nga nthihi nga nthihi a tshi ya murahu u bva kha 50 tsumbo. 50, 49, 48, __, __, 45, __, __, 42; __; 40. • Nga fumi nga fumi u swika kha 50 tsumbo .10, 20, 30, __, __,
MIELO	/Volumu (vhungomu)	Anganyela, u ela, vhambedza, u tevhékanya na u rekhoda khaphasithi ya zwifaredzi nga u shumisa zwa u ela zwi si zwa ndinganelo tsumbo. Lebula na khaphu.
U SHUMA NA DATA	Vhekanya zwithu zwo kuvhanganyiwaho	U kuvhanganya na u vhekanya zwithu zwa ḁivha liḁwe na liḁwe uya nga zwine mudededzi a khou zwi ḁḁisa zwone. U ola tshifanyiso tsha zwithu zwo vhekanyiwaho U buletshedza zwa zwithu zwo vhekanyiwaho.

Gireidi 1 Themo 3: U linga ha 1

SIA LA MAGUDISWA	THOHO	KHIRAITHERIA
NOMBORO, TSWAYO NA VHUSHAKA	Khoniseputi ya Nomboro	U vhala zwithu zwa 40, u tshi bula madzina nga u tevhkana.
		U amba uri kha zwigwada zwivhili zwa zwithu zwo newaho ndi tshifhio tshi re na zwinzhi kana zwiṭuku hune kha zwoṭhe zwigwada ha vha na 15 kana zwiṭuku.
		U vhala zwiga zwa nomboro u swika kha 70
		U ṅwala zwiga zwa nomboro u swika kha 20
U tandulula thaidzo	U tandulula thaidzo dza maipfi kha nyimele hu tshi katelwa u ṭanganya, tusa hu na phindulo u swika kha 15 hu tshi shumiswa tshithihi tsha zwitevhelaho	<ul style="list-style-type: none"> • zwishumiswa • nyolo • u fhaṭa na u pwashekanya nomboro • mutalombalo • u davhula na u hafula • u ṭalutshedza thandululo dza thaidzo dza ene muṅe
		U ṭanganyela
		U ṭanganya u swika kha 15 A tshi shumisa tshithihi tsha zwitevhelaho
PHETHENI, TSWAYO NA ALIGEBURA	Phetheni dza Nomboro	U fhedzisa mafhungo a nomboro a u vhala <ul style="list-style-type: none"> • nga nthihi nga nthih u bva kha 60 tsumbo 60, 59, 58, __, __, __, 54, __, __, 51. • Nga mbili nga mbli tsumbo .44, 46, 48, __, __, __,56; __, 60
	Phetheni dza dzhomeṭiri	U kopa,u engedzedza na u buletshedza phetheni hu ne zwivhumbeo zwo fhambanaho zwa khou shumiswa u ita zwigwada, fhedzi zwigwada zwa zwithu zwi khou dovhololwa nga ṅḽila ya u tou fana tshoṭhe.
ZWIHALA NA ZWIVHUMBEO	3-D	U ḽivha na u amba madzina <ul style="list-style-type: none"> • Zwivhumbeo zwa bola (tshipumbulu) • Zwivhumbeo zwa bogisi (phirizimu)
		Vhekanya zwithu u ya nga zwine zwa kunguluwa na zwine zwa suvha

Gireidi ya 1 Themo ya 3: U linga ha 2

SIA LA MAGUDISWA	THOHO	KHIRAITHERIA
NOMBORO, TSWAYO NA VHUSHAKA	Khoniseputi ya Nomboro	U vhala a tshi ya phnda nga 10, nga 5, nga 2, u 80
		U shumisa luambo u buletshedza vhushaka ha saizi dza nomboro: phanda, murahu, vhukati
		U vhambedza saizi ya nomboro u swika kha 15 u tshi shumisa luambo, tsumbo zwinzhi kha, zwiṭuku kha na n.z
		U fhnaekanya nomboro 11 – 15 ya vha 10 +na 1 tsumbo. 12 = 10 + 2
	U tandulula thaidzo	<p>Tandulula thaidzo dza mafhungo kha nyimele zwi katelaho u ṭanganya ha u dovhola dzi re na phindulo dzi swikaho kha 15</p> <p>Hu tshi shumiswa tshithihi tsha zwitevhelaho</p> <ul style="list-style-type: none"> • zwishumiswa • nyolo • u fhaṭa na u pwashekanya nomboro • mutalombalo • u davhula/ kavhili na u hafula <p>u ṭalutshedza u tandulula thaidzo dza ene muṇe</p> <p>tandulula thaidzo dza u ita zwi tshi katela u kovhekana hu linganaho na u vhekanya nga zwigwada na u vhea nga zwigwada nomboro dzo fhelelaho u swika kha 15 na phindulo dzi re na zwiṭahe</p> <p>nga tshinwe tsha zwitevhelaho</p> <p>zwishumiswa</p> <p>nyolo</p> <p>mutalombalo</p> <p>u ṭalutshedza thandululo</p>
Tshelede	<p>U ḡivha tshelede dza Afurika Tshipembe dza magwende a 5c, 10c, 20, 50c, R1, R2; R5</p> <p>U tandulula thaidzo ya tshelede dzi katelaho ṭhanganyelo na tshintshi kha R20 na dzisenthe u swika kha 20c.</p>	
U ṭanganyela	<p>U ṭanganya ha u dovhola u swika kha 15</p> <p>Nga u shumisa tshithihi tsha zwitevhelaho.</p> <ul style="list-style-type: none"> • zwishumiswa • nyolo • u fhaṭa na u pwashekanya nomboro. • mutalombalo • u davhula na u hafula <p>u ṛwala mafhungo a nomboro hu tshi shumisa +, =</p>	
PHETHENI, FANKISHENI NA ALIGEBURA	Phetheni dza Nomboro	<p>U fhedzisa mafhungo a nomboro dza u vhala</p> <ul style="list-style-type: none"> • nga nthihi nga nthihi a tshi ya murahu u bva kha 80 tsumbo. 80, 79, 78, __, __, __, __, 73, __; __; 70. • Nga fumi nga fumi u swika kha 80 tsumbo. 10, 20, 30, __, __, __, __, __, • Nga ṭhanu tsumbo .5, 10, 15, __, __, 30, __, __.45, __, __, 60, __, __, __, 80
ZWIKHALA NA ZWIVHUMBEO	U lingana huvhili (simetiri)	Ḋivha na u ola mutalo wa ndinganyahuvhili kha zwivhumbeo zwa dzhiometiri na zwi si zwa dzhiometiri zwa 2-D
MIELO	Vhulapfu	U anganyela, ela, u vhambedza, u tevhekanya na u rekhoda vhulapfu a tshi shumisa zwa u ela zwi si zwa ndinganelo tsumbo. Vhuphara ha tshanda, maga, vhulapfu ha penisela, zwa u vhalela n.z.
U SHUMA NA DATA	Data	Fhindula mbudziso nga ha data kha girafu ya zwifanyiso

Giredi ya 1 Themo ya 4: U linga ha 1

SIA LA MAGUDISWA	THOHO	KHIRAITHERIA
NOMBORO, TSWAYO NA VHUSHAKA	Khoniseputi ya nomboro	U vhala zwithu zwa 50 zwavhuḁi, u bula madzina nga u tevhekana
		Uamba uri ndi zwifhio kha izwi zwigwada zwa zwithu zwivhili zwo kuvhanganyiwaho zwi re zwinzhi kana zwiḁuku hune zwoḁhe zwigwada zwa vha zwi 20 kana zwiḁuku
		U vhala zwiga zwa nomboro u swika kha 80
U tandulula thaidzo	U tanganyela	tandulula thaidzo dza mafhungo kha nyimele zwi katelaho u ḁanganya, ḁusa na phindulo dzi swikaho kha 20 u shumisa tshithihi tsha zwitevhelaho <ul style="list-style-type: none"> • zwishumiswa • nyolo • u fhaḁa na u pwashekanya nomboro • mutalombalo • u davhula/ na u hafula na u ḁalutshedza thnaululo ya thaidzo ya ene muḁe
		U ḁanganya u swika kha 20 u shumisa tshihi tsha zwi tevhelaho <ul style="list-style-type: none"> • zwishumiswa • nyolo • u fhaḁa na u pwasha nomboro • mutalombalo • u davhula na hafula ḁwala nomboro dza mafhungo a tshi shumisa +, =
		U ḁusa u bva kha nomboro iḁwe na iḁwe u swika kha 20 kana ḁhukhu u shumisa tshithihi tsha zwi tevhelaho <ul style="list-style-type: none"> • zwishumiswa • nyolo • u fhaḁa na u pwashekanya nomboro • mutalombalo • u davhula na u hafula U ḁwala fhungo ḁa nomboro hu tshi shumiswa -, =
PHETHENI, FANKISHENI NA ALIGEBURA	Phetheni dza Nomboro	U fhedzisa mutevhe wa nomboro wa u vhala <ul style="list-style-type: none"> • nga nthihi nga nthihi tsumbo. u ya murahu u bva kha 80: 80, 79, 78, __, __, __, 74, __, __, 71. Nga mbili nga mbili tsumbo .64, 66, 68, __, __, __, 76; __, 80
ZWIKHALA NA ZWIVHUMBEO	2-D	U ḁivha na u ḁea madzina <ul style="list-style-type: none"> • zwitendeledzi • ḁhoufenderaru • tshikwea vhekanya u ya ngauri ndi lumeme lwa raundu kana tswititi
MIELO	Tshileme	<ul style="list-style-type: none"> • u anganyela, u ela, u vhambedza, u vhekanya na u rekhoda tshileme hu tshi shumiswazwa u ela zwi si zwa ndinganelo na tshikalo tsha u eḁanyisa tsumbo. mabuloko, zwidina, n.z • Shumisa luambo u amba nga mbambedzo tsumbo, u leluwa, u lemela, u leluwesa, u lemelalesa n.z

Gireidi ya 1 Themo ya 4: U linga ha 2

SIA LA MAGUDISWA	THOHO	KHIRAITHERIA
NOMBORO, TSWAYO NA VHUSHAKA	Khoniseputi ya nomboro	U vhala a tshi ya phanḁa nga 10, nga 5, nga 2 u swika kha 100
		U Shumisa luambo u buletshedza vhushaka ha saizi ha nomboro: phanḁa, murahu, vhukati
		U vhambedza saizi dza nomboro u swika kha 20 a tshi shumisa luambo tsumbo, zwinzhi kha, zwiḁuku kha n.z
		U tevhokanya nomboro u bva 1 – 20 u bva kha khulwanesa u ya kha ḁhukhusesesa
		Konou u khethekanya nomboro 11 – 20 ya vha 10 + 1 tsumbo 14 = 10 + 4
		U vhala zwiga zwa nomboro u bva kha 0 u swika 100
		Nwala zwiga zwa nomboro u swika kha 20
U tandulula thaidzo	U tandulula thaidzo	tandulula thaidzo dza maipfi kha nyimele zwikatelaho u ḁanganya ha u ndovhololo na phindulo u swika kha 20
		hu tshi shumisa tshithihi tsha zwi tevhelaho
		<ul style="list-style-type: none"> • zwishumiswa • nyolo • u fhaḁa na u pwashekanya nomboro • mutalombalo • u davhula na u hafula ḁalutshedza thandululo ya thaidzo dza ene muḁe kha thaidzo
Tshelede	Tshelede	tandulula thaidzo ya u ita i katelaho u kovhelana hu linganaho na u vhea nga zwigwada zwa nomboro dzo fhelelaho u swika kha 20 na phindulo dzi katelaho zwiḁahe
		nga tshinwe tsha zwitevhelaho
	U ḁanganyela	ḁivha tshelede na mangwende a Afurika Tshipembe 5c, 10c, 20, 50c, R1, R2; R5
		U tandulula thaidzo dza tshelede dzi i katelaho ḁhanganyelo na tshintshi u swika kha R20 na nga dzisenthe u swika kha 50c.
PHETHENI, FANKISHENI NA ALIGEBURA	Phetheni dza Nomboro	U dovholola ḁanganya u swika kha 20
		U tshi shumisa tshithihi tsha zwitevhelaho <ul style="list-style-type: none"> • zwishumiswa • nyolo • u fhaḁa na u pwashekanya nomboro • mutalombalo • u davhula na u hafula u ḁwala fhungo ḁa nomboro a tshi shumisa +, =
PHETHENI, FANKISHENI NA ALIGEBURA	Phetheni dza Nomboro	Fhedzisa mutevhe wa nomboro wa u vhala.
		<ul style="list-style-type: none"> • Nga nthihi nga nthihi a tshi ya murahu tsumbo . 99, 98, __, 96, __, __, __, 92, __; __; 89. • Nga fumi nga fumi u swika kha 100 tsumbo .10, 20, 30, __, __, __, __, __, 90, __.
		Nga ḁhanu nga ḁhanu tsumbo .20, 25, 30, __, __.45, __, __, 60, __, 70__, ____, 90

SIA LA MAGUDISWA	THOHO	KHIRAITHERIA
ZWIKHALA NA ZWVHUMBEO	Vhuimo	Shumisa luambo lwa vhuimo u tevhela masia u mona na kijasirumu
		U livhanyisa kuvhonele kwo fhambanaho kwa tshithu tshithihi.
MIELO	Tshifhinga	U divha maḍuvha a vhege U divha miḥwedzi ya ḥwaha
U SHUMA NA DATA	Data	Fhindula mbudziso nga ha data kha girafu ya zwifanyiso.

Gireidi ya 2 Themo ya 1: U linga ha 1

SIA LA MAGUDISWA	THOHO	KHIRAITHERIA
NOMBORO, TSWAYO NA VHUSHAKA	Khoniseputi ya nomboro	U vhea nga zwigwada na u vhala u swika kha zwithu zwa 100
		U vhambedza na u tevhekanya nomboro dzo fhelelaho u swika kha kha 25
		U pwashékanya nomboro ya didzhithi mbili u swika kha 25 u yak ha mahumi na vhuthihi tsumbo. $23 = 20 + 3$
		U vhala na u ḥwala zwiga zwa nomboro u bva kha 0 u swika kha 100
	U tandulula thaidzo	tandulula thaidzo ya ipfi kha nyimele i katelaho u ḥanganya, u ḥusa na phindulo dzi swikaho 20 u shumisa tshithihi tsha zwi tevhelaho • zwishumiswa • nyolo • u fhaḥa na u pwashékanya nomboro • mutalombalo • u davhula na u hafula na u ḥalutshedza thandululo ya thaidzo ya ene muḥe
	Tshelede	U divha tshelede ya mangwende ya Afrika Tshipembe 5c, 10c, 20, 50c, R1, R2; R5 na R10, R20, R50
		tandulula thaidzo dza tshelede dzi katelaho ḥhanganyelo na tshintshi u swika kha R20 na dzisente u swika kha 50c
	U ḥanganyela	U ḥanganya u swika kha kha 20 u shumisa tshithihi tsha zwitevhelaho • zwishumiswa • nyolo • u fhaḥa na u pwashékanya nomboro • mutalombalo • u davhula na u hafula ḥwala fhungo ḥa nomboro hu tshi shumiswa +, =
		U ḥanganya u swika kha 20 u shumisa tshithihi tsha zwitevhelaho • zwishumiswa • nyolo • u fhaḥa na u pwashékanya nomboro • mutalombalo • u davhula na u hafula u ḥwala fhungo ḥa nomboro hu tshi shumiswa +, =

SIA LA MAGUDISWA	THOHO	KHIRAITHERIA
PHETHENI, FANKISHENI NA ALIGEBURA	Phetheni dza Nomboro	<p>Fhedzisa mutevhe wa nomboro dza u vhal a tshi ya phanḁa na u ya murahu.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nga nthihi nga nthihi u bva kha 0 - 100 tsumbo. 99, 98, 97, __, __, __, 93, __, 91, 90 • Nga fumi nga fumi u bva kha 0 – 100 tsumbo. 10, 20, 30, __, __, __, 70 __, __, 100 • Nga mbili nga mbili u bva kha 0 – 100 tsumbo. 80, 82, 84, __, __, 90, __, __, __, __, 100
ZWKHALA NA ZWIVHUMBEO	3-D	<p>U ḁivha na u amba madzina</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zwivhumbeo zwa bola (tshipumbulu) • Zwivhumbeo zwa bogisi (phirizimu)
	Zwivhumbeo zwa 2-D	<p>U ḁivha na u amba madzina</p> <p>Zwitendeledzi, ḁhofunderaru, zwikwea na ḁhofundeina</p>
MIELO	Tshifhinga	U amba tshifhinga tsha watshi ya vhutanda nga dzi awara.
	vhulapfu	U anganyela, u ela, u vhambedza, kana u tevhekanya na u rekhoda vhulapfu, vphuphara kana vhunḁha nga mithara

Gireidi ya 2 Themo ya 2: U linga ha 1

SIA LA MAGUDISWA	THOHO	KHIRAITHERIA
NOMBORO, TSWAYO NA VHUSHAKA	Khoniseputi ya nomboro	U vhal a zwifanyiso zwa zwithu zwo vhwahwa nga zwigwada 150
		U vhwambedza na tevhekanya nomboro yo fhelelaho u swika 50
		U ḁwala na u vhal a nomboro u bva kha 0 – 150
		U vhal a u tshi ya phanḁa na murahu nga 10, 2, 5 u swika kha 150
PHETHENI, FANKISHENI NA ALIGEBURA	Phetheni dza nomboro	<p>U tandulula thaidzi dza u ita zwikatelaho u kovhekana hu linganaho na u vhea nga zwigwada kha nomboro yo fhelelaho 50. Hu tshi shumiswa tshithihi tsha zwi tevhelaho</p> <ul style="list-style-type: none"> • zwishumiswa • nyolo • u fhaḁa na u pwashekanya nomboro • mutalombalo • u davhula na u hafula <p>u ḁalutshedza thandululo dza thaidzo dza ene muḁe</p>
		<p>U fhedzisa mutevhe wa nomboro dza u vhal a tshi isa phanḁa na murahu</p> <p>Nga nthihi nga nthihi u bva kha 0 - 150 tsumbo 131, 132, 133, __, __, __, 137, __, __, __, 141</p> <ul style="list-style-type: none"> • nga fumi nga fumi vhwakai ha 0 & 200 tsumbo 150, 140, 130, __, __, 100, __, __.70, __, __, 40 • u vhal a nga mbili nga mbili tsumbo. 150, 148, 1 u fhaḁa na u thutha nomboro • 46, 144, __, __, 138, __, __, 132. • U vhal a nga ḁhanu u bva kha 0 – 150 tsumbo 105, 110, 115, __, __, __, 135, __, __, 150 <p>U kopa u, u engedzedza na ḁalusa phetheni hune zwivhumbeo zwo fhambanaho zwa shumiswa ita tshigwada, hone zwigwada zwivhumbeo zwi dovhololwa nga ḁila i fanaho</p>
MIELO	Tshifhinga	U amba tshifhinga kha watshi nga awara na dzihafu dza awara

Gireidi 2 Themo 2: U linga ha 2

SIA LA MAGUDISWA	ṬHOHO	KHIRAITHERIA
NOMBORO, TSWAYO NA VHUSHAKA	Khoniseputi ya Nomboro	U vhala a tshi ya phanda nga tharutharu 3s, n̄an̄na 4s
	U tandulula thaidzo	U tandulula na u talutshedza thandululo dza thaidzo dzi katelaho u kovhekana hu livhisaho kha u ita zwipiḁa
	Zwipiḁa	U ḁivha na u shumisa tshambili, tshararu, kotara, tshaḁhanu kha nyimele yo ḁoweleaho.
		U ḁivha zwipiḁa zwi kha tshivhumbeo tsha diagiramu
		ḁwala furakisheni nga tshivhumbeo tsha 1 tshambili, 1 tsha raru
U ḁanganyela	U ḁanganya u swika kha 50 U tshi shumisa tshithihi tsha zwitevhelaho • zwishumiswa • nyolo • u fhaḁa na u pwashekanya nomboro • mutalombalo • u dāvhula na u hafula ḁwala fhungo ḁa nomboro hu tshi shumiswa +, =	
	U ḁusa u swika kha 50 u shumisa tshithihi tsha zwi tevhelaho • zwishumiswa • nyolo • u fhaḁa na u pwashekanya nomboro • mutalombalo • u dāvhula na u hafula ḁwala fhungo ḁa nomboro hu tshi shumiswa -, =	
PHETHENI, FANKISHENI NA ALIGEBURA	Phetheni dza Nomboro	Fhedzisa mutevhe wa nomboro vhukati ha hai 0 & 150 • u vhala nga nthihi nga nthihi • u vhala nga n̄a nga n̄a tsumbp. 4, 8, 12 __, __, 24, __, 32, __, __, __, 48 • u vhala nga tharu nga tharu tsumbo. 3, 6, 9, __, __, 21, __, __, __, 33, 36.
MIELO	Tshileme	U anganyela, u ela, u vhambedza, tevhekanya na u rekhoda tshileme hu tshi shumisa zwa u ela zwi si zwa ndinganelo na tshikalo tsha u eḁanyisa tsumbo. mabuloko, zwidina, n.z..
		U tevhekanya zwibveledzwa zwine tshileme tshazwo tsha vha tsho ḁwalwa nga dzikilogireme

Gireidi 2 Themo 3: U linga ha 1

SIA LA MAGUDISWA	THOHO	KHIRAITHERIA
NOMBORO, TSWAYO NA VHUSHAKA	Khonitseputi ya Nomboro	U vhala u swika kha 180 zwfanyiso zwa zwithu zwo vvhokanyiwaho nga zwigwada
		U vhambedza na u tevhekanya nomboro u swika kha 75
		U vhala na u n̄wala zwiga zwa nomboro u swika kha 180
U vhala a tshi ya phan̄a na murahu nga 2, 10, 5 vhukati ha 0 & 180		
		U pwashekanya nomboro dza didzhithi mbili u swika kha 75 kha mahuni vhuthihi tumbo . $48 = 40 + 8$
	U tandulula thaidzo	U tandulula thaidzo ya ipfi kha nyimele i katelaho u t̄anganya ha u dovholola zwi livhisaho kha u andis u swika kha 40 U shumisa tshithihi tsha zwi tevhelaho <ul style="list-style-type: none"> • zwithu • nyolo • u fhaṭa na u pwashekanya • mutalombalo • u davhula na u hafula na u t̄alutshedza thandululo ya ene muṅe kha thaidzo.
	U vhala	U kona u andisa nomboro 1 – 10 nga 5, 4 U shumisa tshithihi tsha zwi tevhelaho <ul style="list-style-type: none"> • zwithu • nyolo • mutalombalo • u davhula na u hafula u n̄wala fhungo ḷa nomboro hu tshi shumiswa $x, =$
PHETHENI, FANKISHENI NA ALIGEBURA	Phetheni dza Nomboro	U fhedzisa mutevhe wa nomboro wa <ul style="list-style-type: none"> • u vhala u tshi ya phan̄a na murahu nga nthihi nga nthihi vhukati ha 0 & 180 tsumbo. • 180, 170, 160, __, __, 120, __, __, 90, • u vhala nga mbiil nga mbili tsumbo 150, 152, 154, __, 156, __, 160, __, __, 166 • u vhala nga t̄hanu nga t̄hanu u bva 0 – 150 tsumbo. 120, 125, 130, 135, __, __, __, 155, __, __, 170, __, 180
ZWIKHALA NA ZWIVHUMBEO	Vhuimo	U shumisa luambo lwa vhuimo u itela u tevhela masia a u mona mona na kilasi

Gireidi 2 Themo 3: U linga ha 2

SIA LA MAGUDISWA	THOHO	KHIRAITHERIA
NOMBORO, TSWAYO NA VHUSHAKA	Khoniseputi ya Nomboro	U vhala a tshi ya phanḁa nga 4, nga 3
	U tandulula thaidzo	U tandulula na u ṭalutshedza thandululo dza thaidzo dzi katelaho u kovhekana hu linganaho zwine zwa livhisaho kha zwipiḁa
	Zwipiḁa	U ḁivha na u shumisa dzi hafu, tshararu, tshaiṅa, tshaṭhanu kha nyimele yo ḁoweleaho
		U ḁivha furakisheni kha tshivhumbeo tsha diagiramū.
		U ṅwala furakisheni nga tshivhumbeo tsha hafu 1 1 tshararu n.z.
PHETHENI, FANKISHENI NA ALIGEBURA	Phetheni dza Nomboro	U fhedzisa thevhekano ya nomboro vhukati 0 & 180 <ul style="list-style-type: none"> • u vhala nga nthihi na nthihi • u vhala nga ṅṅa nga ṅṅa tsumbo. • 104,108, 112 __, __, 124, __, 132, __, __, __, 148 • u vhala na tharu nga tharu tsumbo 103, 106, 109, __, __, 121, __, __, __, 133, 136.
	PHETHENI DZA DZHOMEṬIRI	U kopa', u engedzedza na u buletshedza phetheni dza dzhomeṭiri dza zwivhumbeo zwi fanaho, fhedzi nomboro ya tshivhumbeo tsha lushaka luṅwe na luṅwe tshi a shanduka tshifhinga tshoṭhe.
ZWIKHALA NA ZWIVHUMBEO	Vhuimo	U livhanyisa masia o fhambanaho a tshithu zwi fanaho.
	Zwivhumbeo zwa 2-D	U ḁivha na u amba madzina zwitendeledzi, ṭhofunḁeraru, zwikwea na ṭhofundeṅa U khethekanya zwivhumbeo zwi tshi ya nga zwa matungo o tou tswititiho na zwa tshitendeledzi
MIELO	Khaphasithi/ṅḁadzo (vhungomu/volumu)	U anganyela, u ela, u vhambedza, u tevhekanya na u rekhoda khaphasithi ya zwifaredzi nga u shumisa zwa u ela zwi si zwa ndinganelo tsumbo. Lebula na khaphu
	Tshifhinga	U vhala tshifhinga tsha kha watshi ya vhutanda nga awara, hafu ya awara kana kotarara ya awara U shumisa khalendara rekanya vhulapfu ha tshifhinga nga maḁuvha na tshifhinga
U SHUMA NA DATA	Data	U fhaṭa girafu ya zwifanyiso kha bammbiri ḁo bulokiwaho musi no ṅewa data.

Gireidi ya 2 Themo ya 4: U linga ha 1

SIA LA MAGUDISWA	ṬHOHO	KHIRAITHERIA
NOMBORO, TSWAYO NA VHUSHAKA	Khontseputi ya Nomboro	U vhalā zwifanyiso zwa zwthu zwo vhwahō nga zwigwada u swika kha 200 U tevhekanya na u vhwabedza nomboro u swika kha 99
	U tandulula thaidzo	U tandulula thaidzo ya ipfi kha nyimele i katela ho u vhea nga zwigwada kana u kovhekana u swika kha 99 nga phindulo dzine dza katela zwiṭahe kha U shumisa tshithu tsha zwitevhelaho <ul style="list-style-type: none"> • zwithu • nyolo • u fhaṭa na u pwashekanya nomboro • mutalombalo • u dāvula na u hafula na u ṭalutshedza thandululo ya ene muṇe kha thaidzo
	Tshelede	U ḡivha tshelede ya mangwende ya Afurika Tshipembe 5c, 10c, 20, 50c, R1, R2; R5 na ya mabambiri R10, R20, R50 U tandulula thaidzo dza tsheledeḡi katelaho ṭhanganyelo na tshintshi u swika kha R99 na masente u swika kha 95c
PHETHENI, FANKISHENI NA ALIGEBURA	Phetheni dza Nomboro	U fhedzisa mafhungo a nomboro a vhaliwaho a tshi ya phanḡa na murahu <ul style="list-style-type: none"> • nga ḡithihi nga ḡithihi vhukati ha 0 na 200 • nga fumi nga fumi vhukati ha 0 na 200 tsumbo. 130, 140, 150, -__, ____, ____, ____, 200
ZWIKHALA NA ZWIVHUMBEO	2-D	U ḡivha na u ambaa madzina <ul style="list-style-type: none"> • zwitendeledzi • ṭhofunderaru • zwikwea • ṭhofundeina U vhekanyan zwi tshi ya ngauri tshithu tshi na matungo a monaho kana a kombamaho.
MIELO	Tshifhinga	U shumisa watshi u rekanya vhulapfu ha tshifhinga tsho fhelaho nga awara, hafu ya awara kana kotara ya awara

Gireidi ya 2 Themo 4: U linga ha 2

SIA LA MAGUDISWA	ṬHOHO	KHIRAITHERIA
NOMBORO, TSWAYO NA VHUSHAKA	Khontseputi ya Nomboro	U vhala nu tshi ya phanḁa na murahu nga 2, nga 5 u swika kha 200 U vhala na u ṛwala zwiga zwa nomboro u bva kha u swika kha 200
	U ṭanganyela	U ṭanganya u swika kha 99 U shumisa tshithihi tsha zwitevhelaho <ul style="list-style-type: none"> • zwithu • nyolo • u fhaṭa na u pwashekanya nomboro • mutalombalo • u dāvhula na u hafula ṛwala fhungo ḁa nomboro hu tshi shumiswa +, =
		U ṭusa u bva kha nomboro iṛwe na iṛwe u swika kha 99 kana ṭhukhu. U shumisa tshithihi tsha zwitevhelaho <ul style="list-style-type: none"> • zwishumiswa • nyolo • u fhaṭa na u pwashekanya • mutalombalo • u dāvhula na u hafula ṛwala fhungo ḁa nomboro hu tshi shumiswa -, =
PHETHENI, FANKISHENI NA ALIGEBURA	Phetheni dza Nomboro	U fhedzisa thevhekano ya nomboro vhukati ha 0 na 200 <ul style="list-style-type: none"> • u vhala nga mbili nga mbili tsumbo 160, 162, 164, __, 166, __, 170, __, __, 176, __, 180 • u vhala nga ṭhanu nga ṭhanu u bva kha 0 – 200 tsumbo 160, 165, 170, __, __, __, 190 __, 200
U SHUMA NGA DATA	Data	U fhindula mbudziso nga ha data kha girafu ya zwifanyiso

Gireidi 2 Themo 4: U linga ha 3

SIA LA MAGUDISWA	ṬHOHO	KHIRAITHERIA
NOMBORO, TSWAYO NA VHUSHAKA	Khoniseputi ya Nomboro	U vhala a tshi ya phanda nga 4, na nga 3
	U tandulula thaidzo	U tandulula thaidzo ya ipfi kha nyimele ine ya katela u tanganya ha u dovholola hu livhisaho kha u andisa nga phindulo u swika kha 50 U shumisa tshithihi tsha zwitevhelaho <ul style="list-style-type: none"> • zwithu • nyolo • u fhaṭa na u kwashekanya • mutalombalo • u davhula na u hafula na u ṭalutshedza thandululo ya ene muṅe kha thaidzo
	U tanganyela	U kona u andisa nomboro 1 – 10 nga 3 U shumisa tshithihi tsha zwitevhelaho <ul style="list-style-type: none"> • zwithu • nyolo • mutalombalo • u davhula na u hafula ṅwala fhungo la nomboro hu tshi shumiswa $x, =$
PHETHENI, FANKISHENI NA ALIGEBURA	Phetheni dza Nomboro	U fhedzisa mutevhe wa nomboro vhukati 0 na 180 <ul style="list-style-type: none"> • u vhala nga nthihi nga nthihi • u vhala a tshi ya murahu nga ṅṅa nga ṅṅa tsumbo. 48,44, 40 __, __, 28, __, __, 16, __, __, 0 • u vhala a tshi ya murahu nga tharu tsumbo . 36, 33, 30, __, __, 21, 18, __, __, 9, __, __, 0.
ZWIHALA NA ZWIVHUMBEO	3-D	U ḡivha na uamba madzina <ul style="list-style-type: none"> • zwivhumbeo zwa bola (tshipumbulu) • tshivhumbeo tsha bogisi (phirizimu) • silindara U vhekanya zwithu u ya nga zwi kunguluwaho na zwisuvhaho
	Undinganyahuvhili (simetiri)	U ḡivha na u ola mutalo wa ndinganyahuvhili nga tshivhumbeo tsha dzhioṁetiri na tshi si tsha dzhioṁetiri zwa 2-D
MIELO	khaphasithi/ Volumu (vhungomu)	U tevhekanya zwibveledzwa zwa ḡivha liṅwe na liṅwe zwine khaphasithi ya zwo ya vha yo ṅwalwa nga dzi liṭhara khazwo.
		U vhala vhungomu nga liṭhara u bva kha zwifanyiso tsha dzhege ya u ela.

Gireidi 3 Themo 1: U linga ha 1

SIA LA MAGUDISWA	THOHO	KHIRAITHERIA
NOMBORO, TSWAYO NA VHUSHAKA	Khoniseputi ya Nomboro	U vhala zwithu nga zwigwada u swika kha 200
		U vhambedza na u tevhhekanya nomboro dzo fhelelaho u swika kha 99
		U vhala na u n̄wala zwiga zwa nomboro u bva kha 0 u swika kha 500
		U pwashekanya nomboro dza didzhithi mbili u swika kha 99 nga mahumi na vhuthihi tsumbo $78 = 70 + 8$
	U tandulula thaidzo	<p>U tandulula thaidzo ya ipfi kha nyimele i katelaho u țanganya, țusa na phindulo u zwika 99 hu tshi shumiswa tshithihi tsha zwitevhelaho</p> <ul style="list-style-type: none"> • U fhața na u pwashekanya nomboro • mutalombalo • u davhula na u hafula • u isa kha 10 ȷa tsini • na u țalutshedza thandulululo ya ene muņe kha thaidzo
Tshelede	U tandulula thaidzo dza tshelede zwi tshi katela țhanganyelo na tshintshi nga dzirannya na dzisenthe	
U țanganyela	<p>U țanganya u swika kha 99 hu tshi shumiswa tshithihi tsha zwitevhelaho</p> <ul style="list-style-type: none"> • u fhața na u pwashekanya nomboro • mutalombalo • u davhula na u hafula • u isa kha 10 ȷa tsini <p>u n̄wala fhungo ȷa nomboro hu tshi shumiswa +, =</p>	
	<p>U țusa u swika kha 99 hu tshi shumiswa tshithihi tsha zwitevhelaho</p> <ul style="list-style-type: none"> • u fhața na u pwashekanya • mutalombalo • u davhula na u hafula • u isa kha 10 ȷa tsini <p>u n̄wala fhungo ȷa nomboro hu tshi shumiswa +, =</p>	
PHETHENI, FANKISHENI NA ALIGEBURA	Phetheni dza Nomboro	<p>U fhedzisa mutevhe wa nomboro dza u vhala u tshi ya phanđa na murahu</p> <ul style="list-style-type: none"> • nga nthihi nga nthihi vhukati ha 0 na 200 tsumbo. 199, 1 98, 197, __, __, __, 13, __, 191, 190 • nga fumi nga fumi vhukati ha 0 na 200 tsumbo. 110, 120, 130, __, __, __, 170 __, __, 200 • nga đana nga đana vhukati ha 0 na 500 tsumbo. 100, 200, 300, __, __, • nga țhanu nga țhanu vhukati ha i 0 na 200 tsumbo. 150, 155, 160, __, __, __, 180, __, __, 195, __ • nga mbili nga mbili vhukati ha 0 na 200 tsumbo. 180, 182, 184, __, __, 190, __, __, __, 200
ZWIKHALA NA ZWIVHUMBEO	Zwivhumbeo zwa 2-D	<p>U đivha na ubula madzina</p> <p>zwitendeledzi, țhofunđeraru, zwikwea na thofunđeina</p> <p>Umkhethekanya nga zwi re na mipendelo ya tswititi na i monaho</p>
MIELO	Tshifhinga	U vhala datumu kha lendara
		U amba tshifhinga tsha watshi ya vhutanda nga awara na ktara ya awara.
	Khaphasithi /Volumu (vhungomu)	<p>U anganyela, u ela, u vhambedza, u tevhhekanya na u rekhoda khaphasithi ya zwifaredzi nga u shumisa zwa u ela zwi si zwa fomaȷa tsumbo. lebuala na khaphu</p> <p>U tevhhekanya zwibveledzwa zwa đuvha ȷinwe na ȷinwe zwine khaphasithi ya zwo ya vha yo n̄walwa kha zwo nga dzi milijithara</p>

Gireidi 3 Themo 2: U linga ha 1

SIA LA MAGUDISWA	ṬHOHO	KHIRAITHERIA
NOMBORO, TSWAYO NA VHUSHAKA	Khoniseputi ya Nomboro	U vhala zwifanyiso zwa zwithu zwo vhekanywaho nga zwigwada(tsumbo. zwigwada zwa 10, zwa 25, nga 50 kana zwa nga 100) u swika kha 500
		U tevhekanya na u vhambedza nomboro u swika kha 500
		U vhala na u n̄wala nomboro u bva kha 0 – 1 000
	U tandulula thaidzo	U tandulula thaidzo dza u ita dzi katelaho u kovhekana hu linganaho na u vhekanya nga zwigwada nga nomboro dzo fhelelaho u swika kha 75 hu tshi shumiswa tshithihi tsha zwitevhelaho <ul style="list-style-type: none"> • fhaṭa na u pwashekanya nomboro • mutalombalo • u davhula na u hafula • u isa kha 10 ḷa tsini na u ṭalutshedza thandululo ya ene muṇe kha thaidzo
U ṭanganyela	U kovha nomboro u swika kha 50 nga 2, 5, 10	
PHETHENI, FANKISHENI NA ALIGEBURA	Phetheni dza Nomboro	U fhedzisa mitevehe ya nomboro dza u vhala a tshi ya phanḁa na murahu. <ul style="list-style-type: none"> • Nga nthihi nga nthihi vhukati ha 0 na 500 tsumbo. 389, 399, 400,, __, __, __, 404, __, __, __, 408 • Nga fumi nga fumi vhukati 0 na 500 tsumbo 300, 310, 320, __, __, 350, __, __,370, __, __, 400 • Nga ḁana nga ḁana vhukati 0 na 1 00 tsumbo. 1000, 900, 800, __, __, 500, __, __.200, __, 0
ZWIKHALA NA ZWIVHUMBEO	Zwithu zwa 3-D	U ḁivha na u bula madzina <ul style="list-style-type: none"> • zwivhumbeo tsha (tshipulumbu) • zwivhumbeo zwa bogisi (phirizimu) • silindara
		U vhekanya zwithu u ya nga zwo khonaho, na izwo zwi re na nyalo yo navhaho/ fuḷethe
MIELO	Vhulapfu	U anganyela, u ela, u tevhekanya na u vhambedza vhulapfu, vhunṭha na vhuphara hu tshi shumiswa zwa u ela zwi si zwa ndinganelo zwa vhulapfu
		U anganyela, u ela, u tevhekanya na u vhambedza vhulapfu hu tshi shumiswa mitharara

Gireidi 3 Themo 2: U linga ha 2

SIA LA MAGUDISWA	THOHO	KHIRAITHERIA
NOMBORO, TSWAYO NA VHUSHAKA	Khoniseputi ya Nomboro	U vhala u tshi ya phanḁa na murahu nga 2, nga 4, kana nga 3 u swika kha 500
	U ḁanganyela	U ḁanganya u swika kha 400 hu tshi shumiswa zwitevhelaho <ul style="list-style-type: none"> • u fhaḁa na u pwashekanya • mutalombalo • u davhula na u hafula • u isa kha 10 ḁ tsini ḁwala fhungo ḁa nomboro hu tshi shumiswa +, =
		U ḁusa u bva kha 400 kana zwiḁuku a tshi shumisa tshithihi tsha zwitevhelaho <ul style="list-style-type: none"> • U fhaḁa na u pwashekanya • mutalombalo • u davhula na u hafula • u isa kha 10 ḁ tsini ḁwala fhungo ḁa nomboro hu tshi shumiswa -, =
PHETHENI, FANKISHENI NA ALIGEBURA	Phetheni dza Nomboro	Fhedzisa mutevhe wa nomboro wa <ul style="list-style-type: none"> • U vhala nga mbili nga mbili vhukati ha 0 na 500 tsumbo. 450, 448, 446, 444, __, __, 438, __, __, 432. • U vhala nga ḁna nga ḁna vhukati ha 0 na 500 tsumbo. 404, 408, 412 __, __, 424, __, 432, __, __, __, 448 • U vhala nga tharu nga tharu vhukati ha 0 na 500 tsumbo. 403,406, 409, __, __,421, __, __, __, 433, 436.
	Phetheni ya Dzhiometiri	U kopa, u engedzedza na u bulethsedza phetheni hune zwivhumbeo zwo fhambanaho zwa shumiswa u ita zwigwada,fhedzi zwigwada zwa zwivhumbeo zwa dovhoololwa nga ḁḁila i fanaho tshoḁhe

Gireidi ya 3 Themo ya 2: U linga ha 3

SIA LA MAGUDISWA	THOHO	KHIRAITHERIA
NOMBORO, TSWAYO NA VHUSHAKA	Khoniseputi ya Nomboro	U vhala u tshi ya phanḁa nga 5, nga 50, nga 100 vhukati 0 na 500 U pwashekanya nomboro dza didzhithi tharu u isa kha maḁana, mahumi na vhuthihi tsumbo. $247 = 200 + 40 + 7$
	U tandulula thaidzo	U tandulula na u ḁalutshedza thandululo ya thaidzo i katelaho u kovhekanya hu linganaho hu livhisaho kha furakisheni
	Zwipiḁa	U ḁivha na u shumisa dzihafu,dzikotara, tshamalo,tshararu, tsharathi,tshaḁhanu kha nyimele dzo ḁowealeaho U ḁivha furakisheni zwi kha tshivhumbeo tsha diagiramju U ḁwala furakisheni nga tshivhumbeo tsha hafu 1, 2 tshararu,n.z
PHETHENI, FANKISHENI NA ALIGEBURA	Phetheni dza Nombkanao	U fhedzisa mitevhe ya nomboro <ul style="list-style-type: none"> • U vhala nga ḁhanu nga ḁhanu vhukati ha 0 – 500 tsumbo. 105, 110, 115, __, __, __, 135, __, __, 150 • U vhala nga fuḁhanu nga fuḁhanu vhukati ha 0 – 1000 tsumbo. 550, 600, 650, __, __, 800, __, __, __, 1 000,
ZWIKHALA NA ZWIVHUMBEO	Vhuimo na masia	U tevhela masia u mona na tshikolo U ḁea masia u itela u mona na tshikolo
MIELO	Tshileme.	U anganyela, u ela, u vhambedza, u tevhekanya na u rekhoda tshileme hu tshi shumiswa zwa u ela zwi si zwa ndinganelo na tshikalo tsha u eḁanyisa tsumbo. mabuloko, zwidina n.z.
		U tevhekanya zwibveledzwa zwine tshileme tshazwo tsha vha tsho ḁwalwa nga dzigireme

Gireidi 3 Themo 3: U linga ha 1

SIA LA MAGUDISWA	THOHO	KHIRAITHERIA
NOMBORO, TSWAYO NA VHUSHAKA	Khoseputi ya Nomboro	U vhala u swika kha zwi fanyiso zwa zwithu zwo vhekanywaho nga zwigwada zwa nga(tsumbo 20, nga 25, nga50, kana nga 100)
		U vhambedza na tevhekanya nomboro u swika kha 750
		U vhala na u ñwala zwiga zwa nomboro u swika kha 1 00
	U tandulula thaidzo	U tandulula thaidzo ya ipfi kha nyimele dzi katelaho u andisa u swika kha 75 hu tshi shimiswa tshithihi tsha zwitevhelaho <ul style="list-style-type: none"> • u fhaṭa na u pwashhekanya • mutalombalo • u davhula na u hafula • u isa kha 10 ḷa tsini na u ṭalutshedza thandululo ya ene muṇe kha thaidzo
U ṭanganyela	U kona u andisa nga 2, 5, 10 u swika kha ṭhanganyelo ya 99 Hu tshi shumiswa tshithihi tsha zwi tevhelaho <ul style="list-style-type: none"> • zwishumiswa • nyolo • mutalombalo ñwala fhungo ḷa nomboro hu tshi shumiswa x, =	
PHETHENI, FANKISHENI NA ALIGEBURA	Phetheni dza Nomboro	U fhedzisa mutevhe wa nmboro dza u vhala u tshi ya phanḁa na murahu <ul style="list-style-type: none"> • nga nthihi nga nthihi vhukati ha 0 na 750 tsumbo. 665, 666, 667, __, __, __, 671, __, __, __, 675__, __, 678 • nga fumi nga fumi vhukati ha 0 na 750 tsumbo. 650, 660, 670, __, __, 700, __, __.730, __, __, 760 • nga ḁana nga ḁana vhukati ha 0 na 1 000 tsumbo. 0, 100, 200, __, __, 500, __, __.800, __, 1 000

Gireidi 3 Themo 3: U linga ha 2

SIA LA MAGUDISWA	THOHO	KHIRAITHERIA
NOMBORO, TSWAYO NA VHUSHAKA	Khontseputi ya Nomboro	U vhala a tshi ya phanda na u ya murahu nga 2, nga 20, nga 4, nga 3 u swika kha 750 U pwashekanya nomboro dza didzhithi tharu u swika kha 750 u ya kha maḁana, mahumi, na vhuthihi tsumbo $648 = 600 + 40 + 8$
	U ṭhanganyela	U kona u andisa nga 3, 4 u swika kha ṭhanganyelo ya 99 hu tshi shumiswa tshiṛwe tsha zwi tevhelaho <ul style="list-style-type: none"> • zwishumiswa • nyolo • mutalombalo • u davhula na u hafula ṛwala fhungo ḁa nomboro hu tshi shumiswa $x, =$
PHETHENI, FANKISHENI NA ALIGEBURA	Phetheni dza Nomboro	Fhedzisa mutevhe wa nomboro wa <ul style="list-style-type: none"> • u vhala nga mbili nga mbili vhukati ha 0 na 750 tsumbo . 750, 749, 748, __, __, 445, __, __, 742. • U vhala nga fumbilimbili vhukati 0 ha 1000 tsumbo. 800, 820, 840, 860, __, __, 920, __, __, 980 • U vhala nga ṇa nga ṇa vhukati 0 na 750 tsumbo 704, 708, 712 __, __, 724, __, 732, __, __, __, 748 • U vhala nga tharu nga tharu vhukati 0 na 750 tsumbo 630, 633, 639, 641, __, __, 650, __, __, __, 661
	Phetheni dza dzhomeṭiri	U kopa, u engedzedza na u buletshedza phetheni dza dzhomeṭiri hune zwivhumbeo zwi fanaho zwa iteav fhedzi nomboro iṇwe na iṇwe ya lushaka lwa tshivhumbeo i a engedzea kana u fhungudzea tshi finga tshoṭhe
ZWIKHALA NA ZWIVHUMBEO	Zwivhumbeo zwa 2-D (siavhili)	U ḁivha na u ṇea madzina zwitendeledzi, ṭhofunderaru, zwikwea na thofundeina
		U ola zwitendeledzi, zwikwea, thofundeina, ṭhofundeina
U SHUMA NA DATA	Data	U fhaṭa girafi ya lubaba kha bammbiri ḁi na zwibogisi musi no ṇewa data.

Gireidi 3 Themo 3: U linga ha 3

SIA LA MAGUDISWA	THOHO	KHIRAITHERIA
NOMBORO, TSWAYO NA VHUSHAKA	Khoniseputi ya Nombkanao	U vhala u tshi ya phanda nga 5, nga 50, nga 25 u swika kha 750
	U tandulula thaidzo	U tandulula na u talutshedza thandululo dza thaidzo dzi katelaho u kovhekana hu livhisaho kha furakisheni
	Zwipiḡa	U ḡivha na u shumisa dzi hafu, dzi kotara, tshamalo, tshararu, tsharathi, tshaḡhanu kha nyimele yo ḡoweleaho
		U ḡivha furakisheni kha tshivhumbeo tsha diagiramu
		U ḡivha uri hafu 2 dzi ita tsho fhelelaho
	U ḡwala zwipiḡa nga tshivhumbeo hafu 1, 1 tshararu nz.	
PHETHENI, FANKISHENI NA ALIGEBURA	Phetheni dza Nomboro	U fhedzisa mafhungo a nomboro <ul style="list-style-type: none"> • U vhala nga ḡhanu nga ḡhanu vhukati ha 0 na 750 tsumbo. 705, 710, 715, __, __, __, 735, __, __, 750 • U vhala nga fuḡhanu nga fuḡhanu vhukati 0 na 1000 tsumbo .1 000, 950, 800, __, __, 650, __, __, __, 450, • U vhala nga 25 vhukati 0 – 1000 tsumbo525, 550, 575, __, __, 650, __, __, __, 750
ZWIKHALA NA ZWIVHUMBEO	Vhuimo	U tevhela masia u sudzuluwa u bva kha ḡinwe sia u yak ha ḡinwe kha mapa u si wa fomaḡa.
MIELO	Tshifhinga	U amba tshifhinga kha watshi ya nomboro nga awara na miminete
		U Shumisa khalendara u rekanya vhulapfu ha tshifhinga kha maḡuvha na dzivhge.

Gireidi 3 Themo 4: U linga ha 1

SIA LA MAGUDISWA	THOHO	KHIRAITHERIA
NOMBORO, TSWAYO NA VHUSHAKA	Khoniseputi ya Nomboro	U vhala zwifanyiso zwa zwithu zwo vhwahwa nga zwigwada u swika kha 1 000 U tevhokanya na u vhwabedza nomboro u swika kha 999
	U tandulula thaidzo	U tandulula thaidzo ya ipfi kha nyimele dzi katalaho u vhea nga zwigwada kana u kovhekanya u swika kha 100 na phindulo dzine dza katela zwiṭahe hu tshi shumiswa tshithihi tsha zwitevhelaho <ul style="list-style-type: none"> • u fhaṭa na u pwashekanya nomboro • mutalombalo • u davhula na u hafula • u isa kha 10 ja tsini na u ṭalutshedza thandululo ya ene muṭe kha thaidzo
	U rekanya	U kovha nomboro u swika kha 99 nga 2, 4, 5, 10, 3
	Tshelede	U tandulula thaidzo dza tshelede dzi katalaho na tshintshi kha dzirannya na dzisente.
PHETHENI, FANKISHENI NA ALIGEBURA	Phetheni dza Nomboro	U fhedzisa mutevhe wa nomboro nga u vhala u tshi ya phanda na murahu <ul style="list-style-type: none"> • nga nthihi nga nthihi vhukati 0 na 1000 tsumbo . 889, 890, 891,, __, __, __, 895 __, __, __, 889 __, __, 892 • nga fumi nga fumi vhukati ha 0 na 1000 tsumbo . 1000, 990, 980 __, __, 950, __, __.920, __, __, 890
MIELO	Tshifhinga	U shumisa watshi u vhala vhulapfu ha tshifhinga tsho fhelaho nga awara na miminete

Gireidi 3 Themo 4: U linga ha 2

SIA LA MAGUDISWA	THOHO	KHIRAITHERIA
NOMBORO, TSWAYO NA VHUSHAKA	Khoniseputi ya Nomboro	U vhala u tshi ya phanda na murahu nga 2, nga 4, nga 3 u swika kha 1 000
		U vhala na u ṅwala zwiga zwa nomboro u swika kha 1 000
	U ṭanganyela	U ṭanganya u swika kha 999 hu tshi shumiswa tshithihi tsha zwi tevhelaho <ul style="list-style-type: none"> • u fhaṭa na u pwashekanya • mutalombalo • u davhula na u hafula • u isa kha 10 ja tsini ṅwala fhungo ja nomboro hu tshi shumiswa +, = U ṭusa u bva kha nomboro inwe na inwe u swika kha 999 kana ṭhukhu hu tshi shumiswa zwitevhelaho. <ul style="list-style-type: none"> • u fhaṭa na u pwashekanya • mutalombalo • u davhula na hafula • u isa kha 10 ja tsini u ṅwala fhungo ja nomboro hu tshi shumiswa -, =
PHETHENI, FANKISHENI NA ALIGEBURA	Phetheni dza Nomboro	U fhedzisa mutevhe wa nomboro wa <ul style="list-style-type: none"> • u vhala nga mbili nga mbili vhukati ha 0 na 1 000 tsumbo. 1000, 998, 996, __, __, 990, __, __, 984 • u vhala nga nga nga nga vhukati 0 na 1 000 tsumbo 840, 844, 852 __, __, 864, __, 872, __, __, __, 894 • u vhala nga tharu nga tharu vhukati ha 0 na 1 000 tsumbo . 960,963, 966, 969, 971, __, __,980, __, __, __, 691

SIA LA MAGUDISWA	THOHO	KHIRAITHERIA
ZWIKHALA NA ZWIVHUMBEO	U lingana huvhili (ndinganyahuvhili)	U divha na u ola mutalo wa ndinganyahuvhili kha zwivhumbeo zwa 2-D zwa dzhometiri na zwi si zwa dzhometiri
U SHUMANA NA DATA	Data	U fhindula mbudziso nga ha data kha girafu ya zwifanyiso.

Gireidi 3 Themo 4: U linga ha 3

SIA LA MAGUDISWA	THOHO	KHIRAITHERIA
NOMBORO, TSWAYO NA VHUSHAKA	Khoniseputi ya Nomboro	U vhala a tshi ya phanda nga 5, nga 50, nga 25 vhukati ha 0 na 1 000
	U tandulula thaidzo	U tandulula thaidzo ya pfi kha nyimele i katelaho tanganya ha u dovholola hu livhisaho kha u andisa na phindulo u swika kha 50 hu tshi shumiswa tshithihi tsha zwi tevhelaho. <ul style="list-style-type: none"> • zwishumiswa • nyolo • u fhaṭa na u kwashekanya nomboro • mitalombalo • u davhula na u hafula na u ṭalutshedza thandululo yawe ya thaidzo.
	U rekanya	kona u andisa nga 3 u swika kha 99 hu tshi shumiswa tshithihi tsha zwitevhelaho <ul style="list-style-type: none"> • zwishumiswa • nyolo • mutalombalo • u davhula u ṛwala fhungo ḷa nomboro hu tshi shumiswa $x, =$
PHETHENI, FANKISHENI NA ALIGEBURA	Phetheni dza Nomboro	U fhedzisa mitevhe ya nomboro <ul style="list-style-type: none"> • u vhala nga ṭhanu nga ṭhanu vhukati ha 0 – 1000 tsumbo. 1 000, 995, 990, 985, __, __, __, 965, __, __, 950 • u vhala nga fuṭhanu nga fuṭhanu vhukati ha 0 - 1000 tsumbo .600, 650, 700, __, __, 850, __, __, __, • u vhala nga fumbiliṭhanu nga fumbiliṭhanu vhukati ha 0 – 1000 tsumbo 1 000, 975, 950, __, __, 875, __, __, __, 775
ZWIKHALA NA ZWIVHUMBEO	daimesheni (3-D)	U divha na u ṛea madzina <ul style="list-style-type: none"> • zwivhumbeo zwa bola (Tshipulumbu) • zwivhumbeo zwa mabogisi (phirizimu) • silindara • phiramidi • khounu
		U vhekanya zwithu u ya nga zwine zwa vha na nyalo yo navhaho na zwo khonaho
		U topola zwivhumbeo zwa 2-D zwine zwa ita zwithu zwa 3-D zwo ambiwaho afho nṭha
MIELO	Khaphasithi/ Volumu (Vhungomu)	U vhala volume nga ḷithara u bva kha zwifanyiso zwa dzhege ya u ela
		U vhala volume nga milijithara u bva kha zwifanyiso zwa dzhege ya u ela

